B
٨٢ فرر

(فهرست الجزء الثاني من التبيان)

جزء ثانی من التبیان

بسم الله الرحمن الرحیم

(سورة الکهف وهی مائة واحدی عشرة آیة مکیة)

بسم الله الرحمن الرحیم (الحمد لله الذی أنزل علی عبده الکتاب) اول الله تعالی یه حمد اولسونکه عبدی محمد صلی الله علیه وسلمه جبریل علیه السلام واسطه سیله قرآنی انزال ایتدی * الله جل وعلا حمده استحقاقنی قرآن انزالی اوزره ترتیب ایتمسیله تنبیه ایتدیکه اول قرآن انک اعظم نعماسیدر * زیرا که اول عبادک کمالی اولان شیئه هادی ومعاش ومعادلک صلاحی منتظم اولان شیئه داعیدر * دینلدیکه انزال کتابده تحمید واسراده تسبیح ذکر اولندی زیرا مقام تسبیح انک کمالی درجاتنک مبدئیدر ومقام تحمید ایسه انک نهایتیدر زیرا که بشرک کمالی اول کتابله در (ولم یجعل له عوجا) اول الله تعالی قرآنده عوجدن برشیئ قیلمدی لفظنده اختلال ومعناسنده تنافی اولمق ایله ویاخود جانب حقه دعوتدن انده انحراف قیلمغله که اول معانیده اعیانده کی عوج کبیدر (قیما) مستقیم معتدل اولدیغی حالده که انده افراط وتفریط یوقدر ویاخود اول کتبک کافی مصدق وشرایعی ناسخ اولدیغی حالده (لینذر بأسا شدیدا من لدنه) تا که کندی عندندن صادر اول کتابله کافرلری عذابله تخویف ایده (ویبشر المؤمنین الذین یعملون الصالحات أن لهم أجرا حسنا) وتا که اعمال صالحه ایشلین مؤمنلره جنت اولمسیله تبشیر ایده (ماکثین فیه أبدا) انلر آنده بلا انقطاع مقیم اولدقلری حالده (وینذر الذین قالوا اتخذ الله ولدا) وتا که الله تعالی ولد اتخاذ ایتدی دیین کافرلری تخویف ایده (ما لهم به من علم ولا لآبائهم) اول قوله انلرک ونه آبالرینک علمی یوقدر بلکه انی دیملری جهل مفرط وتوهم کاذبدندر ویا اوائللرندن ویا آبالرندن ایشتدکلرینه تقلیددن ناشیدر حالبوکه انکله اراده ایتدکاری معنایی بیلمکسزین که انلر اب وابنی مؤثر واثر معناسنه اطلاق ایدرلردی * اگر اول معنایی بیلسه لردی اکا اتخاذ نسبتنی ایتمزلردی (کبرت کلمة تخرج من أفواههم) انلرک اشبو مقاله سی کفرده عظیم اولدیکه اول انلرک آغزلرندن چیقار زیرا که انده تشبیه وتشریک وار وروا که اعانه ایدرولده احتیاج ایهامی وار (ان یقولون الا کذبا) انلر قول کذب دیرلر (فلعلک باخع نفسک علی آثارهم ان لم یؤمنوا بهذا الحدیث

اسفا) یوخسه انلرک اشبو قرآنه ایمان کتورمدکارینه حزن وغضبله قاتکدن کندکارندنصکره کندیکی هلاک می ایدوسن (انا جعلنا ما علی الارض زینة لها) یر یوزنده اولان حیوان ونبات ومعادنی یره ویراهلنه زینت قیلدق (لنبلوهم أیهم أحسن عملا) تا که تعاطیده انلرک قنغیسی عملده اصلح ودنیایی ترککدر اختیار ایده وز (وانا لجاعلون ما علیها صعیدا جرزا) نفخهٔ اولیده یراوزرنده کی زینتی بزیره برابر ترابه دوندرورز ونباتسز صعید املس قیلورز (ام حسبت ان اصحاب الکهف والرقیم کانوا من آیاتنا عجبا) یا محمد ظن ایتدکمیکه اصحاب کهف ورقیم بزم آیتلریمزدن بر آیت عجیبه اوله بلکه سموات وارض ومافیهماده اولان عجائب اندن اعجبدر * کهف جبلده غاردر ورقیم ایسه شول جبل ویا وادینک اسمیدرکه کهف انده در ویا اصحاب کهفک قریه ویا کلبلرینک اسمیدر ویاخود لوح رصاص ویا حجردرکه انده انلرک اسملری یازیلوب کهفک قپوسی اوزره قونودر * دینلدیکه اصحاب رقیم قوم آخرونددرکه انلر اوچ کمسه ایدیلر اهللری ایچون حاجتلرینه کیدرکن انلری یغمور طوتوب بر کهفه کیردیلر اول حالتده جبلدن بر صخره قوپوب کهفک قپوسنی بر کتدی انلرک بری دیدیکه کلولرهر بریمز احسن عملنی ذکر ایتسون امیددرکه الله تعالی انک برکتنه بزی بو ورطه دن خلاص ایده انلرک بری دیدیکه کوندرده برکون بعض عمل ایچون اجیرلر استعمال ایتدم بر رجل وسط نهارده کلوب بقیه یومده اول سائرلرک کامل نهارده ایشلدکاری دکلو ایشلدیکندن سائرلرینه ویردیکم اجر دکلو کادخی ویردم اول سائرلرک بری یاوزلنوب اجرینی ترک ایتدی بن ایسه اول اجرله بر دیشی بوزاغی اشترا ایدوب حتی که بیوتدم نسللندیروب چون ماشاء الله زمان ودهور مرور ایتدکدنصکره بر بیلدیکم پیر ضعیف بکا جیقه کلدی بنم سنده حقم وارد راسترم دیدی وکندینک اول اجرینی ترک ایدن اجیر ایدوکنی بکا بیلدردی بندخی نم دیوب انک اجریله اشترا ونسللندردیکم صغرلرک جمله سنی اکا ویردم الهی اگر بن اول فعلی وجه کریمک ایچون ایتدمسه بزی بو ورطه دن خلاص ایت * همان دم اول صخره بر مقدار کهفک قپوسندن آیریلوب آیدنلق کوردیلر وانلرک ایکنجیسی دیدیکه بنم فضله مالم وار ایدی ناسه شدت ایروب بندن معروف دیلدی بکا بر مرأه کلدی دیدیمکه نفسکی بکا تسلیمدن غیری وجهله سکا برشی ویرمزم اول ایسه اکار ضا ویرمیوب کتدی بعده بر وقتدنصکره کیرو کلوب بندن معروف استدیکنده ینه اکا اول کلامی تکلیفی ایتدم حتی اوچ کره بو منوال اوزره کلوب کتدیکندنصکره آنی زوجنه ذکر ایتدیکنده زوجی اکا دیمشکه اجابت ایت نه چاره ایده لم تلک عیالمزه برقوت تحصیلنه اغاثه ایت چون مرأه کلوب نفسنی بکا تسلیم ایتدی بندخی انی کشف وقصد ایدیجک دتره دی دیدمکه سکا نولدیکه دترسن دیدیکه الله تعالیدن قورقارم دیدمکه سن بویله فقر وشدتده ایکن اندن قورقوب بن ایسه رخا وراحتده ایکن روامیدرکه اندن قورقمیم اوبله اولسه انی ترک ایدوب التماس ایتدیکی شیئی ویردم الهی اگر بن اول فعلی وجه کریمک ایچون ایتدمسه بزی بو ورطه دن خلاص ایت * اویله اولسه اول صخره کهفک قپوسندن اولکیدن زیاده آیریلوب حتی که بری برلرینی کوررا اولدیلر آنلرک اوچنجیسی دیدیکه بنم پیرلکه ایرشمش والدینم وار ایدی بن ایسه غنم صاحبی ایدم انلری یدیروب ایچوروب خدمتلرین کورمینجه غنمه کتمزدم برکون یغموردن انلرک قاتنه وارمدم حتی که اخشام اولدی محلبده سود ایله انلرک قاتنه واروب انلری اویور بولدم انلری اویاندرمقدن کراهت ایدوب المده محلبله صباحه دکین انلره منتظر اولدم حتی که اویاندقلرنده یدیروب ایچوردم الهی اگر بن بو فعلی وجه کریمک ایچون ایتدمسه بزی بو ورطه دن خلاص ایت اویله اولسه صخره قپودن آیریلوب اوچی دخی اول شدتدن قورتیلوب کتدیلر * محمد بن اسحاق ایدروقتا که اهل انجیل بیننده اختلاف عظیم اولوب عصیانلرینی کبیر ایتدیلر ملوکاری دخی طغیان ایدوب نامی اصنام عبادتنه وطواغیت ایچون ذبحه اکراه ایتدیلر جمله دن بری ملوک رومدن دقیانوس نام جبار نامی اول فعله اکراه ایدوب مخالفت ایدنلری قتل ایتدی انلرکه مؤمنلر اولوب دین مسیح اوزره ثابت اولدیلر انک عذاب وقتلنی اختیار ایتدیلر چون دقیانوس افسوس شهرینه نزول ایتدیکه اصحاب کهف انده اولدیلر انلری دقیانوس قاتنه کتوردیلر * انلر ایسه اشراف رومدن مؤمنلر ایدیلر حق تعالینک وحدانیتنه ایمانلرین اعلان

ایدوب دقیانوسڭ عذابن اختیار ایتدیلر دقیانوس انلره امهال ایدوب دیدیکه وارڭ عقلکزی باشکزه
دیرڭ شمدی سزه امان ویرمیوب اولدرمکدن بنی نه منع ایدردی الا نوکه شبابلغکز ایچون سزی اسیر کدم
ایـدی واروب کیدڭ حیات ویاموتدن نه سه‌لر یکز ایچون دیلدیکزی اختیار ایدڭ * ایمدی بن فلان شهره
کیدوب کیرو بونده کاورم امریمه مطاوعت ایتمزسکز اشد عذابله سزی هلاك ایدرم چون بو منوال اوزره
اندن آیریلوب اول بنه کادیلر بر مقدار زاد آلوب دقیانوس کیرو آنلری استیو کلمدین شهردن کتمکه بونلدیلر مکر
شهرلرینه قریب ینجلوس نام جبلده بر کهف وار ایدی اتفاق ایتدیلرکه اکا کیره‌لر وانده الله تعالی یه عبادت
وطاعته مشغول اولوب دقیانوس کادیکنده اراده الله نه ایسه انی کوره‌لر اول کهفه کیدرکن انلره برکلب
اویوب انی کرار امر ار اطرد ایتدکارند نصکره باذن الله اول انلره سویلیوب دیدیکه بندن اوشنمکز بن الله
تعالینڭ دوستلرینی سورم اویودیغکزده بن سزی بکلرم چون انلر اول کهفه کیردیلر دقیانوسڭ کلمسنه
انتظار له ذکر وطاعته یوز اوردیلر چون دقیانوس کیرو افسوس شهرینه کادی واصحاب کهفڭ کیرینه
یملیخایی یوردی تبدیل شکاله شهره واردی حاجتلرینی کوردی وکندیلرحقنده هرنه سویلنورسه انلره
خبر کتوردی برکون یملیخا شهردن اغلیه رق کادی ودقیانوسڭ شهره کاوب کندولرڭ تفقد ایتدیکنی انلره
سویلدی آغلشوب سجده یه واردیلر والله تعالیدن استغاثه ایدوب یلواردیلر اندن باشلرین قالدیروب آیا که
بزه دقیانوسدن نه حالت ایردیو حیرته دوشدیلر شمسڭ غروبی وقتی ایدی الله تعالی انلره نوم القا ایدوب جمیعی
اویقویه واردیلر بر وجانبده دقیانوس انلرڭ بابالرینی قاتنه کتوردی بکا عصیان وتمرد ایدن اوغللریکزدن
خبرویرڭ قنده کتدیلر دیدی بابالری ایتدیکه انلر سکا اطاعت ایتمیجك بزه می اطاعت ایدرلر امو المزی آلوب
شهرڭ سوقنده اهلاك ایتدیلر بعده ینجلوس طاغنه چیقوب کتدیلر * الله تعالی دقیانوسڭ قلبنه القا ایتدیکه
اول کهفڭ آغزینی برکیده تا که انلری عجائب آیاتندن برآیت ایده دقیانوس دخی انجلین ایتدی والحال انده
انلرڭ خبری اولمیوب الله تعالی انلری وفات نومله توفی ایتدی کلبلری ایسه کهفڭ قپوسنده ایکی ذراعنی
باسط اولدیغی حالده یاتدی مکر دقیانوسڭ یاننده ایکی رجل وار ایدی ایمانلرینی کتم ایدرلردی اصحاب کهفڭ
اسماء وانسابلرین وقصه واخبارلرین وزمان وتاریخلرین رصاصدن ایکی لوحه یازدیلر ونحاسدن برصندوق
ایچره قویوب اول بنیان ایچنه کیزلدیلر شول رجا ایله کیم الله تعالی بر زمانده انلری قوم مؤمنینه اظهار
ایدرسه انلرڭ احوال واخبارینی بیله‌لر * وهب بن منبه ایدر عیسی علیه السلامڭ حواریلرندن بری افسوس
شهرینه کاوب دخول مراد ایتدیکنده بوابلر انی دخولدن منع ایتدیلر شهر قپوسنده برصنم وار اکا سجده
ایتمینجه کمسه شهره کیرمز دیدیلر اولیله اولسه حواری شهره کیرمیوب کیرودوندی مکر شهرڭ قربندن برحمام
وار ایدی انڭ حمامجیسنه حواری کندوینی ایجار ایتدیکه اول حمامده خدمت ایده حمامجی انی استیجارندن
حمامنده برکت بولدی واول حواری یه شهر شبانندن برقاچ کمسه‌لر آشنا اولدیلر اول ایسه انلره سما وارض
اخبارین وآخرت احوالن خبرویررانلر انی ایشانورلردی وحمامجی ایله شرط ایتمشدیکه کیجه ده حمام انڭ
اوله انکله صلاتی بینینه حائل اولمیوب عبادتنه مشغول اوله بو حالت اوزره برقاچ ایام مرورندنصکره
ملکڭ اوغلی برمرأه ایله کاوب حمامه کیردی حواری اکا دیدیکه سن ملك اوغلی ایکن سکا لایقمیدرکه
بویله ایدرسن دیو تعییر ایتدی اول اندن اوتانوب کتدی * بعده ینه انجلین ایتدکده حواری انی تعییر ایدیجك
حواری یی اول سب وتهر ایتدی وا کا التفات ایتمیوب مرأه ایله بیله حمامه کیردی کیریجك ایکیسی دخی
حمامڭ ایچنده اولدیلر ملکه خبر ایردیکه حمامجینڭ اجیری اوغلکی اولدردی دیدیلر چون حواری یی
استیوکلدیلر اول ایسه قاچوب کتمشدی اولیله اولسه انڭ اصحابی اولان شبانی استدیلر انلر دخی
کندیلرڭ استندیکن ایشیدیجك شهردن چیقوب بوله کیردیلر * مکر ایمانده برصاحبلری وار ایمش بولده
اکا راست کاوب بیله سنجه برکابله بیله کیجه برکهفه کیردیلر بوکیجه بونده یاتهلم ان شاء الله تعالی صباحن رأیمز
نه اقتضا ایدرسه انی ایدهلم دیوب اول حالتده الله تعالی انلره نوم القا ایدوب انده قالدیلر ایرتسی ملك اصحابیله
اول شبانی تتبع ایدرڭ کهفه کیردکلرین بیلدیلر الله تعالی قلبلرینه رعب ایرکوروب هیچ بری اوزرلرینه

وارمغه

وارمغه طاقت کتورمدی ارالرندن بری دیدیکه انلره ایرشلدیکی تقدیرجه مرادکز قتل اولیجق اوزرلرینه
کهفڭ آغزینی محکم برکدلڭ تا که انده آج وصوسز هلاك اولسونلر اول رأیی تحسین ایدوب انڭ کبی ایتدیلر
بعده ازمان ودهور مرور ایدوب اول بلادده بندوسیس نام رجل صالح ملك اولوب التمش سکز ییل ملك کنده
باقی اولدی لکن زماننده ناس احزاب اولدیلر کیملری الله تعالینڭ وحدانیتنه وبعثڭ حقیقتنه تصدیق
وکیملری ایسه انی تکذیب ایدرلردی ومع ذلك اهل باطل کوندن کونه زیاده اولوب اهل حق اوزره ظهورده
ایدیلر حیات انجق حیات دنیادر بعث انجق ارواحه اولور اجساده بعث اولمز دیرلردی * بندوسیس بو حالتدن
زیاده مهموم اولدی کیجه وکوندز الله تعالی یه یلواروب حقڭ ظهورین دیلردی اولیله اولسه الله تعالی
اکا اجابت ایدوب اصحاب کهفڭ شانی تبیین ایله قیامتڭ اتیانن وبعثڭ حقیقتن اظهار ایلدی * شول وجهله
کیم افسوس اهالیسندن اولیاس نام رجلڭ قلبنه القا ایتدیکه اول کهفڭ آغزنده‌کی بنیانی هدم ایدوب
قیونلرینه کهفی حظیره ایده اولیله اولسه اجیرلر طوتوب حتی که آنی هدم وکهفڭ آغزینی آچدیلر * واول حالتده
الله تعالینڭ اذنیله اصحاب کهف دخی اویقودن اویانورکبی کویا کیجه یاتوب صباحن طورورکبی اویوری
کلدیلر وجوه والوانلرنده تغییر اولمامغله اوزرلرندن نه زمانی نه بیلدیلر ونه توهم قیلدیلر بلکه کما کان
دقیانوسدن حاللری نیه ایرمسی خوفنه دوشدیلر * ویملیخایه دیدیلرکه عادتی اوزره تبدیل شکاله
شهره کیده وکندیلر ایچون طعام اشترا ایدوب ونه سویلنور ایدوکن تجسس ایده چون
یملیخا شهرڭ قپوسنه ایردی کورسه که قپوده اول شهر اهلنڭ مؤمنین اولملری علامتی وار * تعجب ایدوب
برآخر قپویه واردی انده دخی انڭ مثلنی کوروب متحیر اولدی * بو نه حالتدر که دونکی کونده مسلمون
استخفاده ایکن بوکونده ظهورده واستعلاده درلر دونکی کونده عیسی اسمی خوف واخفا ایله سویلنورکن
بوکونده ایسه انڭ اسمنه یمین ایدیلور * وبرینه دیدیکه بو شهرڭ نه دیو را یتدیکه افسوس اولیله اولسه یملیخانڭ
حیرتی زیاده اولدی کوزکلندن دیدیکه ایمدی عقلمه خلل ایرویدر یکالایق اولان بو درکه ناس بنی بیلمدین
وکنه دن بکاضرر ایرمدین حاجتم کوروب کیدم * اندن طعام اشترا ایچون بردکانه واردی وکیسه سندن
بردرهم چیقاروب طعامه ویردی اول انی کوریجك ضرب ونقشنه تعجب ایدوب یاننده بررجله صوندی
اول دخی برآخره بو منوال اوزره اول درهم تحجیله الدن اله کتدکد اصکره بری بزلریله بو کمسه دفینه بولمشدر
دیو کیزلو سو یلشمکه باشلدیلر * یملیخا ایسه انلر کندوینی بیلدیلر دقیانوسه ایلتمك مراد ایدرلر ظن ایدوب
خوفه دوشدی درهم سزڭ اولسون طعامکزکرکمز قولڭزی حاله کیدهیم دیدی دیدیلرکه ای یکت
سن نه حالاوسن کنزی قنده بولدڭ بزه خبرویرکه سکا مشارك اولوب سنی کیزلیهلم اولمزسه سنی ملکه
ایلتورزانی اندن کیزلسکه امکانڭ اولمز خبرویرسن * یملیخا ایسه انلره نه جواب ویره جکن بیلمیجك سوروب
آنی مدبرلره ایلتدیلر که انلر رجل صالح ایدیلر برینه اریوس وبرینه اسطیوس دینوردی یملیخا ایسه کندوینی
دقیانوسه ایلتورلر ظنیله قورقوب آغلردی انلری کوریجك برمقدار قورقوسی کیدوب لکن حیرتندن
نه سویلیه جکن بیلمزدی چون اول مدبرلر درهمی کوردیلر ضرب ونقشنه تعجب ایدوب دیدیلرکه ای یکت
بولدیغڭ دفینه قنده در * یملیخا ایتدی بن دفینه بولمامشم بلکه بو درهمی بابامڭ مالندن المشم
بو شهرڭ ضرب ونقشیدر لکن بکا نه حالت ایردیکن بیلمزم * زیرا بن کندیمی بو شهرڭ اهلندن ایدوکی
تیقن ایدرم حالبوکه دونکی برونه بنی بیلورونه بن بیلدیکم کمسه قالمش بولورم دونکی کونده بو شهرڭ
ملکی دقیانوس ایدی اول حکم ایدردی شمدی ایسه سزی حکم ایدرکوررم * دیدیلرکه دقیانوسڭ
موتندنبرو چوق زمان کچمشدر نیجه ملوك کاوب بعده دنیادن کیدوبدر سن ایسه هنوز تازه بریکتسن
برسوز سویله که مقالڭ حالکه موافق اوله * یملیخا ایتدی برز برقاچ یکتلر ایدك دقیانوسڭ نامی اصنام عبادتنه
اکراهندن بنم زعمده دونکی کونده قاچوب شهرڭ طشره سنده‌کی ینجلوس طاغنده برکهفه کیرمشدك که
الآن انلر انده درلر بنی کوندردیلرکه انلره طعام آلویرم ودقیانوسڭ بزم امریمزده مرادی ندر بیلوب انلره

ایركوردم بن ایسه بونده كلیجك بو حالتله ایردم ماجرام بودركه اشته سزه خبر ویردم ایناغزسكز كاول
سزكه اول كهفه كیده لم كه انده اصحابمی كوره سز بنم صدقمه اطمئنان وتیقن ایركوره سزنم دیوب اول
ایكی مدبر اهل مدینه ایله آتلو یایاق اصحاب كهفه توجه ایدوب یوله كیردیلر ٭ یملیخا اوكلرینه دوشوب حتی كه
كهفك قرینه ایردیلر بر وجانبده اصحاب كهف وقتا كه یملیخانك زیاده اكلندیكن كوردیلر دقیانوس جانبندن
بیلنوب اله كیردی ظن ایتدیلر اویله اولسه بری برلرینه وداع ایدوب نمازه طوردیلر كندیلرك اخذینه
نه زمان كاورلر دیو انتظارده اولدیلر اول حالتده یملیخا اوزرلرینه چیقه كادی انلرانی كوریجك سكانه حالت
ایردیكه بویله تأخر ایتدك دیدیلر اولدخی انلره ماجرایی حكایت ایدوب اریوس واصحابی وافسوسك
اهالیسی انلری زیارت ایچون كهفك طشره سنده منتظرلر ایدوكنی روایت ایتدی اویله اولسه كندیلرده
ظاهر اولان حق تعالینك آیت وقدرتلرین بیلدیلر بو دكلو زمان اویقوده اولدقلرند تصكره اویاغلری بعثك
حقیقتنه علامت وقیامتك قیامنه دلالت ایدوكن تیقن قیلدیلر بعده یملیخانك ارتیجه اریوس واصحابی
كهفك قپوسنه ایردیلر اول اصحاب كهفك احوالی یازیلو ایكی لوحی صندوقدن چیقاروب كوردیلر
اوقیوب ماجرالرین بیلدیلر الله تعالی یه حمد ایدوب بعثك حقیقتنه مطمئن اولدیلر آندن اصحاب كهفك
قاتنه كیردیلر وبری برلرینه سویلشوب اصحاب كهف دقیانوسله كچن ماجرالرین بالمشافهه آنلره خبر
ویردیلر بعده اریوس ملكلری بندوسیسه برید ایله نامه كوندردی واصحاب كهف احوالن
اكا بیلدردی اول انی ایشیدیجك الله تعالی یه حمد وشكر ایدوب زیاده سوندی فی الحال اتباع
واعوانیله آتلنوب اصحاب كهفك قاتنه واردی انلرا وتورروبند وسیس طورركن انلرك هربرینی اعتناق ایتدی
بعده انلرا كا استیداع ودعا ایدوب اول انلرك اوكنده قائم ایكن انلر كیرو اویقویه واروب قبض اولندیلر ملك
امر ایلدیكه انلرك هربری التوندن تابوت ایچنه قونیله ٭ ملك كیجه منامنده انلری كوروب اكا دیدیلر كه
بزنه التوندن ونه كومشدن خلق اولنمشز بلكه ترابدن خلق اولنوب ینه ترابه عودت ایدیسرز بزی كهفده
تراب اوزره بولدیغك حالتده ترك ایلكل تا كه الله تعالی بزی اندن بعث ایده وانلرك قاتندن ناس طشره
چیقدقلری حیندن الله تعالی رعبله انلره حجاب ایتدی كه من بعد هیچ كسه نك انلرا وزره دخوله قدرتی اولمدی
بعده ملك اول كهفك قپوسنده بر مسجد یاپدیروب اول عبادتكاه وناسه زیارتكاه اولدی (اذ أوى الفتية
الى الكهف فقالوا ربنا آتنا من لدنك رحمة) یا محمد انلره ذكر ایت شول وقتی كه اشراف رومدن شول شبانی كه
دقیانوس انلری شركه تحویل اراده ایتدكده انلراندن ابا ایدوب كهفه كیردیلر وانی مأوى ایدندیلر یاربنا
بزه سنك عندكدن رحمت ورزق واعدادن امن ویردیو یلواردیلر (وهيئ لنا من أمرنا رشدا) وبزم ایچون
اوزرینه اولدیغمز مفارقت كفار امرندن رشدی تیسیر ایت تا كه انك سببیله راشدین مهدیین اوله وز ویاخود
امریمزك كافی رشد ایت (فضربنا على آذانهم في الكهف سنين عددا) اویله اولسه بز انلرك مسامعی اوزره بر حجاب
وضع ایتدك كه اول انلری ایشتمكدن منع ایدر یعنی بز انلری اول كهفده سنین معدوده ده بر نوم ثقیل ایله
انامه ایتدك كه انلره اصواتدن هیچ بر صوت تأثیر ایتمیه (ثم بعثناهم لنعلم أي الحزبين أحصى لما لبثوا أمدا)
بز انلری اول كهفده انامه ایتدیكه زدنصكره ایقاظ ایتدك تا كه تعلق حالی ایله اولان علممز اولدقكی علممزه مطابق
تعلق استقبالی ایله تعلق ایده اكا كه ایكی مختلف طائفه نك قنغیسی انلرك كهفده مدت لبثنده غایت اوقات
لبثلرینی اضبطدر (نحن نقص عليك نبأهم بالحق) بز سكا اول اصحاب كهفك خبرین صدقله حكایت ایدرزكه
(انهم فتية آمنوا بربهم) انلر شول شباندركه ربلری جل شانه یه ایمان كتوردیلر (وزدناهم هدى) بز انلرك
ایمان وبصیرتلرین آرتوردق (وربطنا على قلوبهم) بز انلرك قلوبنی وطن واهل ومال مفارقتی صبرینه وحق
اظهارده ودقیانوسی زدده جرأته قوی قیلدق (اذ قاموا فقالوا ربنا رب السموات والارض لن ندعو من دونه
الها لقد قلنا اذا شططا) شول وقتن كه دقیانوسك اوكنده طوروب اول انلری صنم عبادتن تركاری اوزره عتاب
ایتدیكنده دیدیلر كه بزم ربمز سموات وارضك ربیدر اندن غیری بر الهه دعا ایدركالرز ادعا ایدرسه وز جور

وكذب دیمش اولورز (هؤلاء قومنا اتخذوا من دونه آلهة) قوممز افسوس شهرینك اهلی الله تعالیدن غیری
اصنامی آلهه اتخاذ ایدوب انلره عبادت ایدرلر (لولا يأتون عليهم بسلطان بين) اول اصنامه عبادتلری
اوزره برهان ظاهر ایله نیه كلمزلر كلسه لردی ٭ زیرا كه دین برهانله اخذ اولنور اشبو دلیلدركه دیانتدن
اول شئ كه اكا دلیل اولمیه اول مردوددر وانده تقلید جائز دكلدر (فمن أظلم ممن افترى على الله كذبا) شول
كسه دن اظلم وارمیدركه الله تعالی یه شریك نسبتیله افترا ایده (واذ اعتزلتموهم وما يعبدون الا الله)
اول شبان بری برلرینه دیدیلركه اكر قوممزی ومعبودلرینی ترك ایدوب عبادتی انجق الله تعالی یه ایتسیدیكز
زیرا كه اول قوم عبادتی هم الله تعالی یه وهم اصنامه ایدرلردی اشبونده دلالت واردركه زمانك فسادی
عندنده ناسدن عزلت وجبال وغیرانده سكون ووحدت مشروع اوله (فأووا الى الكهف ينشر لكم ربكم
من رحمته) ایمدی كهفه التجا ایدك كه ربكز جل شانه رحمتندن سزه دنیاده وآخرتده بسط وتوسیع ایده
(ويهيئ لكم من أمركم مرفقا) وامركزدن سزه یسر ورفق عائد اولورشی تسهیل ایده (وترى الشمس اذا طلعت
تزاور عن كهفهم ذات اليمين) یا محمد اكر سن انلری كورسیدك كونش طوغدیغنده انلرك كهفندن جهت یمینه
میل ایدرتا كه شعاعی انلرا وزره وقوعله انلره ایذا ایتمیه ٭ زیرا كه كهف جنوبی ایدی (واذا غربت تقرضهم
ذات الشمال) وكونش باتدیغنده انلری ترك ایدوب جهت شماله عدول ایدر (وهم في فجوة منه) انلر اول
كهفدن مكان متسعده یعنی انك وسطنده درلر برحیثیتله كیم انلره روح هوا ایررو انكله كربت غار انلردن كیدر
(ذلك من آيات الله) اشبو ذكر اولنان انلرك شان وحدیثی الله تعالینك عجائب صنع ودلائل قدرتندندركه
انكله اعتبار اولنور (من يهد الله فهو المهتد) اول كسنه كه الله تعالی اكا توفیقله هدایت ایده اول
مهتدیدركه فلاحه ایردی ٭ اشبو كلمه مراد انلر ثنادرویا تنبیهدركه بو آیات امثالی كثیره درلكن انكله
انتفاع اول كسنه یه دركه الله تعالی انی تأمل واستبصاره توفیق ایده (ومن يضلل فلن تجد له وليا مرشدا) اول كه
الله تعالی انی مخذول ایده انكیچون ولی مرشد بولمزسین (وتحسبهم ايقاظا وهم رقود) سن انلری انفتاح عیون
وكثرت تقلبلریچون اویانق ظن ایدرسن حالبوكه انلر اویورلردر (ونقلبهم ذات اليمين وذات الشمال) بز انلری
یتاقلرنده صاغلرینه وصوللرینه دوندرورز تا كه طول زمانله ارض بدنلرندن اكاولی ایدن جانبی چورتمیه (وكلبهم
باسط ذراعيه بالوصيد) حالبوكه انلرك كلبی بابده ویا فناء ویا عتبه ده اویور اولدیغی حالده ایكی ذراعن بسط
ایدوبدر (لو اطلعت عليهم) یا محمد اكر سن انلرك اوزرینه واروب انلره نظر ایتسك (لوليت منهم فرارا) انلردن
خوف ایتدیككدن كیرودونوب قاچیدك (ولملئت منهم رعبا) وانلردن رعبله صدرك طولیدی ٭ زیرا كه الله
تعالی انلره هیبت لباسن كیوردیویا اجراملرنده عظم ومكانلرنده وحشت اولوبدر ٭ روایت اولندیكه معاویه
رضی الله تعالی عنه رومه غزا ایدوب اول كهفه اوغرادیغنده دیدیكه اشبو اصحاب كهفه كیروب كورسیدك
ابن عباس رضی الله تعالی عنه انكا بیله ایدی دیدیكه اكا چاره یوقدر ٭ زیرا كه الله تعالی سندن خیرلو یی اندن
منع ایدوبدر دیو اشبو آیتی ذكر ایلدی معاویه ایسه انی دكلیوب اتباعندن برقاچ كسه لری اكا كوندردی
كیردكاری كبی بر ریح كلوب انلری طشره چیقاردی (وكذلك بعثناهم ليتساءلوا بينهم) بز انلری كمال قدرتمزه
آیت اولسون ایچون اویوتدیغمز كبی اویاردق كه بری برلرینه سؤال ایلیه حاللرینی والله تعالینك انلره اولان
صنعنی بیله لر وانلر انك كمال قدرتنه یقینلرینی آرتروب بعث امرینه مستبصر وانك كندیلره اولان نعمتلرینه
شاكر اوله لر (قال قائل منهم كم لبثتم قالوا لبثنا يوما أو بعض يوم) انلرك رئیسی مكسلمینا دیدیكه نومكزده
نه كاو زمان لبث ایتدیكز دیدیلر كه بر كون لبث ایتمشز ٭ زیرا كه انلر كهفه كونش طوغركن كیروب اویاغلری
كونش باتركن ایدی بعده كونشدن بقیه كوریجك ویا بر كونك بعضنی لبث ایتمشز دیدیلر اندن صاچلرینه
وطرنقلرینه نظر ایدیجك بر كوندن اكثر لبث ایتدكلرین بیلوب (قالوا ربكم أعلم بما لبثتم) نه كاو زمان
لبث ایتدیككزه ربكز جل شانه اعلمدر دیدیلر وقتا كه اول امر ملتبس اولوب انك علمنه چاره لری اولمدیغن
بیلدیلر مهملری اولان امره اقبال ایدوب دیدیلر كه (فابعثوا أحدكم بورقكم هذه الى المدينة) ایمدی بر بكزی

اشبو نقته منز ایچون اعدادا اولنان درهمله شهره کوندرلك که انك اسمی الآن طرسوس در زمان جاهلیتده
افسوس ایدی (فلینظر أيها أزكى طعاما) نظر ایتسونکه اول شهر اهلندن قنغیسنك طعامی احل واطیب
واکثر وارخصدر (فليأتكم برزق منه وليتلطف) واندن بررزقله کلسون ومعامله ده لطفی تکلف ایتسون
تا که الدانمیه ویاخود ذهاب وایابنده تخفیفده تکلف ایتسون تا که بیلنمیه (ولا يشعرن بكم أحد) وسزلك
بیلنمکزه مؤدی اولور شیء ایشلمسون (انهم ان يظهروا عليكم يرجموكم أو يعيدوكم في ملتهم ولن تفلحوا اذا أبدا)
اکر انلر سزه مطلع اولور ویا ظفر بولورلر سه سزی طاشله اولدررلر ویاخود کرها کندی دینلرینه دوندررلر
والحال اکر انلرك دیننه کیررسکز ابدا افلاح بولمزسز (وكذلك أعثرنا عليهم) تکیم بز اول اصحاب کهفی اویوروب
واویاردق ناسی انلرك حالنه مطلع قیلدق (ليعلموا أن وعد الله حق) تا که انلرك حالنه مطلع اولان ناس الله
تعالینك بعثله وعدی حق ایدوکنی بیلهلر * زیرا انلرك نوم وانتباهی وفات ایدوب بعث اولنانك حالی کبیدر
(وأن الساعة لا ريب فيها) وقیامتك امکاننده ریب یوق ایدوکنی دخی بیلهلر * زیرا انلرك نفوسنی توفی
ایدوب اوچیوز ییل بدنلرین تحلل وتفتتدن حفظه قادر اولان رب تعالی قادردرکه جمیع ناسك نفوسن
توفی ایدوب بدنلرینی اعاده ایتدکدنصکره نفوسلرین کیروا کارد ایده (اذ يتنازعون بينهم أمرهم)
بز ناسی اصحاب کهفك حالنه مطلع قیلدق شول حینده که انلر دینلری امرنده تنازع ایدرلردی * بعضلری ارواح
مجرده بعث اولور وبعضلر ایسه ارواح وابدان معا بعث اولور دیردی ویاخود اصحاب کهف امرنده تنازع
ایدرلردی شول حینده که الله تعالی آنلری ثانیا موتله اماته ایتدی بعضلری دیدیکه انلر اولدیلر وآخرون
دیدیلر که اول مرهده اویودقلری کبی اویودیلر * بر طائفه دیدیلر که انلر اوزره بنیان ایدهلم که انده ناس ساکن
اوله زوانی قریه ایدینهلر * وآخرون دیدیلر که انلر اوزره مسجد بنا ایدهلم که انده نماز قیلنه * تکیم حق تعالی انی
ذکر ایلدیکه (فقالوا ابنوا عليهم بنيانا) انلردن بر طائفه دیدیلر که انلر اوزره بنیان ایدلك که تربهلری انلره ناس
نظر قیلدن محفوظ اوله وناسه مسکن اوله الله تعالی انلرك امرینه خوض ایدنلری رد ایدوب دیدیکه (ربهم أعلم بهم)
ربلری جل شانه انلرك حالنه اعلمدر (قال الذين غلبوا على أمرهم لنتخذن عليهم مسجدا) انلرك حالنه مطلع
اولنلر که بندوسیس واصحابیدر دیدیلر که کهفك قپوسنده مسجد بنا ایدهلم که انده مسلمون تبرکا نماز قیلهلر
روایت اولندیکه اهل نجران نصاراسندن سید وعاقب وایکیسنك اصحابی پیغمبر علیه السلام قاتنده ایدیلر
اصحاب کهف ذکر اولنوب (سيقولون ثلاثة رابعهم كلبهم) سید واصحابی که انلر یعقوبی ایدیلر دیدیلر که اصحاب
کهف اوچ رجل ایدیلر دردنجیلری کلبلری ایدی (ويقولون خمسة سادسهم كلبهم) وعاقب واصحابی که
نسطوری ایدیلر دیدیلر که اصحاب کهف بش رجل ایدیلر آلتنجیلری کلبلری ایدی (رجما بالغيب) انی دیدیلری
حدس وظنله ایدی یوخسه یقینله دکل (ويقولون سبعة وثامنهم كلبهم) مسلمون پیغمبر علیه السلامدن
واول جبریل علیه السلامدن اخبار ایله دیدیلر که انلر یدی رجل ایدیلر سکزنجیلری کلبلری ایدی (قل ربي أعلم
بعدتهم ما يعلمهم الا قليل) یا محمد دیکل که انلرك عددینه ربم جل شانه اعلمدر ناسدن انلری آز کمسه بیلور * علی
رضی الله عنه ایدر انلر یدی رجل ایدی سکزنجیلری کلبلری ایدی انلرك اسملری یملیخا ومکسلمینا ومشلینا که
ملکك اصحاب یمینی ایدیلر ومرنوش ودبرنوش وساذنوش که ملکك اصحاب یساری ایدیلر که انلر که
استشاره ایدردی وسابعلری راعی ایدیکه انلره موافقت ایتدی اسمی کفشططیوش ایدی وکلبلرینك اسمی
قطمیر ایدی * دینلدیکه اقوال ثلاثهنك جمیعی اهل کتابك در وقلیل دخی انلردندر (فلا تمار فيهم الا مراء ظاهرا)
امدی اصحاب کهف شاننده جدال ایتمکل مکر که جدال ظاهر ایدهسن انکا تعمقسز شول وجهله کیم انلره
قرآنده ذکر اولنانی بیان ایدهسن یوخسه انلری تجهیل وردنسز (ولا تستفت فيهم منهم أحدا) ودخی اصحاب
کهفك قصهسندن انلردن بر کمسهیه مسترشد سؤال ایتمکل * زیرا سکا وحی اولنان سنی غیریدن مغنیدر
مع هذا انلرك اکا اعلی یوقدر ودخی متعنت سؤال ایتمکل که انکله سؤال ایتدیکك کمسهیی تفضیح
وعندنده اولان شیئی تزییف اولور حالبوکه اول مکارم اخلاقه خلل ویرر (ولا تقولن لشيء اني فاعل ذلك غدا)

الا أن يشاء الله) وبر شیئی ارته ایشلمکه عزیمت ایتسك بن انی ارته ایشلرم دیمکل مکر که انی مشیئة اللهه تعلیق
ایدهسن تکیم سبب نزولی سورة اسراده (ويسألونك عن الروح) آیتنده سبقت ایتدی (واذكر ربك اذا نسيت)
ربك جل شانهنك مشیئتن ذکر ایدوب ان شاء الله دیمکل چقانکه آنی اونوتسك * ابن عباس ایدر اکرچه بر ییلدنصکره
ایسه ده مادامکه حانث اولمیهسن * پس بو اجلدن ابن عباس استثناء منقطعی تجویز ایتدی لکن عامهء فقهاء
انك خلافنه ملابسدر * زیرا اکر استثناء منقطع صحیح اولورسه اقرار وطلاق وعتاقدن هیچ بری متقرر اولمزدی
وصدق کذبدن بیلنمزدی ویاخود دیکی وعقابه ذکر ایت چقان انك امر ایتدیکی اشیادن بر شیئی ترك ایدهسن
ویاخود نمازلرین اونودوب ترك ایتسك ذکر ایتدکده قضا ایتمکل (وقل عسى أن يهدين ربي لأقرب من
هذا رشدا) ودیکل که قریب اولدیکه ربم جل شانه اکا اقرب وارشد طریق اوزره بنی تثبیت ایده * دینلدیکه
الله تعالی اکا امر ایتدیکه بر شیئی اونوتدیغنده انی ذکر ایدوب اندن دیلیه که اول اونوتدیغی شیئدن کرندن
خیرلو شیئه انی هدایت ایده * دینلدیکه وقتا کیم قوم مشرکون عناد وجهی اوزره اندن اصحاب کهف
قصهسین سؤال ایتدیلر الله تعالی اکا امر ایتدیکه انلره خبر ویره انی کیم الله تعالی اکا ویریسردر جهدن
اینکه صحت نبوتنه اصحاب کهف قصهسندن انلره ادلدر * اویله اولسه انی هدایت ایتدی اندن اعظم اشیایه کیم
شول زمانلری اندن متباعد انبیانك قصصین وغیوب اخبارین واعصار مستقبلهده قیام ساعتهدکین
نزول ایدهجك امور عظام ظهورین انلره بیان ایتدی (ولبثوا في كهفهم ثلاثمائة سنين وازدادوا تسعا)
اصحاب کهف کهفلرنده احیاء نیام اولدقلری حالده اوچیوز ییل لبث ایتدی لکن اهل کتاب طقوز ییل زیاده
ایتدیلر * علی رضی الله عنه ایدر اهل کتاب عندنده اصحاب کهف کهفده سنهء شمسیه ایله اوچیوز ییل لبث
ایتدیلر * اما که حق تعالی انلرك مدت لبثنی سنهء قمریه ایله اوچیوز طقوز ییلدر دیو ذکر ایتدی * ایدی سنهء
شمسیه ایله سنهء قمریه بیننده تفاوت هر یوز سنهده اوچ سنهدر * اویله اولسه شمسیهنك اوچیوز ییلی قمریهدن
اوچیوز طقوز ییل اولور * دینلدیکه سنهء شمسیه اوچیوز التمش بش کوندر وسنهء قمریه اوچیوز اللی درت کون ایله
بر کونك ثلثیدر (قل الله أعلم بما لبثوا) دیمکل که انلرك مدت لبثنه الله تعالی اعلمدر (له غيب السموات والارض)
سموات وارضده غائب اولان واهالیسنه خفی اولان اشیانك علمی اول الله تعالی یه مختصدر (أبصر به وأسمع)
الله تعالی هر موجودی عجب کورر وهر مسموعی عجب ایشیدر وانك سمع وبصرندن بر شیء غائب اولمز اول
کرکسه لطیف ویا کثیف قدر صغیر ویا کبیر در خفی ویا جلیدر (ما لهم من دونه من ولي) سموات وارض اهلنك
اول الله تعالیدن غیر امرلرینه تولی ایدر ناصرلری یوقدر (ولا يشرك في حكمه أحدا) واول قضاسنده انلردن
هیچ کمسهیی اشراك ویا انلر ایچون انده مدخل ایتمدی * دینلدیکه حکمهدن مراد علم غیبدر (واتل ما أوحي
اليك من كتاب ربك) یا محمد ربك سکا وحی ایتدیکی قرآندن تلاوت ایدوب ایچنده اولانه اتباع ایت (لا مبدل
لكلماته) قرآنی تغییر ایدر ویا انك اهل معاصی یه کلماتیله ایتدیکی وعیدلری تغییر ایدر یوقدر (ولن تجد من دونه
ملتحدا) اکر سن اول قرآنه اتباع ایتمزسك اندن غیری ملتجا بولمیزسن که اکا عدول ایدهسن (واصبر نفسك مع
الذين يدعون ربهم بالغداة والعشي يريدون وجهه) یا محمد نفسکی حبس وتثبیت ایت شول قوملهکیم مجامع
اوقاتلرنده ویا نهارلرك ایکی طرفنده ربلری جل شانهیه دعا ایدرلر ویا صلوات خمسی ویا صلاة فجر له صلات عصری
ادا ایدرلر وانکله الله تعالینك رضا وطاعتن اراده ایدرلر (ولا تعد عيناك عنهم) وانلرك رثاثت حاللری ایچون
نظرکی انلردن غیریه صرف ایتمکل (تريد زينة الحياة الدنيا) که انکله اغنیا واشراف مجالستن واهل دنیا
صحبتن اراده ایدهسن (ولا تطع من أغفلنا قلبه عن ذكرنا واتبع هواه) واطاعت ایتمکل شول کمسهیه کیم
بز انك قلبنی ذکرمزدن اغفال ایدوب طلب شهواتله هواسنه اتباع ایتدی (وكان أمره فرطا) وانك امری
حق اوزره تقدم وحق وراء ظهرینه نبذ اولدی * اشبونده تنبیه واردر که انی اول استدعایه داعی اولان قلبنك
معقولاتدن غفلتی ومحسوساته انهماکیدر حتی اکا شرف تحلیهء نفسله اولوب زینت جسدله دکل ایدوکی خفی
اولدی واکا طاعت ایدن غباوتده انك مثلی اولدی * اشبو آیتك سبب نزولنده دینلدیکه عیینه بن حصن

الفزاری اسلامه متعدن اول پیغمبریمز علیه السلامه کلدی حالبوکه قاتنده فقرادن بر جماعت وار ایدی دیدیکه
یا محمد بو لرک رایحهٔ کریههلری سکا ایذا ایتمزمی بز ایسه مضرک سادات واشرافیز بز اسلامه کلسه وز بزمله بیله
ناس کثیر اسلامه کلور بزی سکا اتباعدن منع ایتمز الا بو نلرک صحبتیدر بو نلری قاتکدن طرد ایت اولمزسه باری
بر مجلس انلر ایچون و بر مجلس بزم ایچون تعیین ایتکه سکا اتباع ایده وز * بو آیت نازل اولیجق پیغمبریمز علیه
السلام الله تعالی یه حمد اولسونکه امتمده بن انلرکله صبر ایتمکه امر اولندیغم کسهلر قیلوبدر دیدی (وقل الحق
من ربکم فمن شاء فلیؤمن ومن شاء فلیکفر) یا محمد انلره دیکل که حق اولدرکه الله تعالی جهتندن اوله بو خسه
هوی اقتضاسیله اولان دکل توفیق وخذلان وهدی وضلالت انک یدنده در بنم یدمده اندن برشی یوقدر
استیان مؤمن اولسون واستیان کافر اولسون بن سزلک هوا کزه اتباع ایله انلری قاتمدن طرد ایتم ایمان وکفردن
دیلدیککزی اختیار ایدلک (انا اعتدنا للظالمین نارا احاط بهم سرادقها) بز کافرلر ایچون نار تهیئه ایتمشزکه نک
فسطاطی انلری احاطه ایدوبدر * دینلدیکه اول سرادقدن مراد شول حجره درکه فسطاط حولنده اولور ویا خود
نارک دخانیدر ویا خود ناردن حائطدر پیغمبریمز علیه السلام ایدر نارک سرادقی درت دیواردرکه هر برینک
قالینلغی قرق ییللق مسافهدر (وان یستغیثوا یغاثوا بماء کالمهل) پس انلر شدت عطشدن استغاثه ایدهلر
اغاثه اوانهلر بر ماء غلیظ ایله کیم اول زیتک دردیسنه بکزه یه (یشوی الوجوه) اول شرب ایچون تقدیم
اولندیغنده فرط حرارتندن یوزلرین کویندیره (بئس الشراب) اول نه چرکین شراب اولور (وساءت مرتفقا)
ونار نه چرکین منزل ومجتمع اولور (ان الذین آمنوا وعملوا الصالحات انا لا نضیع أجر من أحسن عملا) شونلرکه
قرآن ومحمده ایمان کتوروب اعمال صالحه ایشلدیلر انلردن عملی احسن اولانک اجرینی ضایع ایتمز بلکه جزاسین
ایدرز (أولئك لهم جنات عدن) ایعدی انلر ایچون اقامت اولنهجق جنتلر واردر (تجری من تحتهم
الانهار) که انلرک تحتندن صو وسود وسیجی وبال ایرمقلری جاری اولور (یحلون فیها من أساور) جنتده
انلر سوارلردن تحلیه اولنورلر (من ذهب) التوندن وکومشدن واوزودن واقیتدن (ویلبسون ثیابا
خضرا من سندس واستبرق) ویشل ثوبلر کیرلرکه اول الوانک احسنی وطراوتده اکثریدر * دیباجک
رقیقندن وغلیظندن ایکی نوع بینی جمع اولندی تا اول دلالت ایدهکیم انده انفسک اشتها واعینک التذاذ
ایتدیکی حاصل اولور (متکئین فیها علی الارائك) انلر انده متنعمین هیئتنده حجالهده که عروس ایچون
تزیین اولنور بیوتدر انده سریرلر اوزره اتکا ایدر اولدقلری حالده (نعم الثواب) جنت ونعیمی نه کوزل
ثواب اولور (وحسنت مرتفقا) وسریرلر وجنتلر نه کوزل مجلس ومقر اولور (واضرب لهم مثلا
رجلین) کافرلره ومؤمنلره ایکی مقدر ویا موجود رجلک حالنی ضرب مثل ایت * دینلدیکه اول ایکی رجل
بنو اسرائیلدن ایکی قرنداشلر ایدیلر بری کافر اسمی قرطوس ایدی وبری مؤمن اسمی یهوذا ایدی بابالرندن سکز
بیک دینار میراث قالوب دردر بیک دینار اولشدیلر کافر انکله ضیاع وعقار آلدی ومؤمن ایسه انی وجوه خیره
صرف ایتدی بعده ایکیسنک امرلری الله تعالینک حکایت ایتدیکی حالته ایردی * دینلدیکه اول ضرب
مثل قیلنان ایکی رجل بنو مخزومدن ایکی قرنداشلر ایدی بری اسود بن عبد الاسد کافر ایدی وبری ابو سلمه
عبد الله بن عبد الاسد مؤمن ایدی پیغمبریمز علیه السلامدن اول ام سلمه رضی الله عنهایی تزوج ایتمشدی
(جعلنا لاحدهما جنتین من اعناب) اول ایکیسنک بری ایچون اعنابدن ایکی بستان قیلدق (وحففناهما
بنخل) واول ایکی بستانی خرما آغاجریله احاطه ایتدک (وجعلنا بینهما زرعا) واول ایکی بستان اراسنده
اکینلر ایتدک تا که اول ایکی بستاندن هر بری شکل حسن اوزره متواصل العماره اولوب اقوات وفواکهی
جامع اوله (کلتا الجنتین آتت اکلها ولم تظلم منه شیأ) اول ایکی بستانک هر بری ثمری کمال اوزره ویروب
سائر بساتینده معهود اولان مقدار اردن نقص ایتمدی (وفجرنا خلالهما نهرا) واول ایکی بستانک اورتاسندن
نهر آقتدق تا که شربی دائم اوله که اول اصلدر وانک بهاسنی آرتورر (وکان له ثمر) واول ایکی بستاندن
غیری انک مالک انواعی وار ایدی (فقال لصاحبه وهو یحاوره انا اکثر منك مالا واعز نفرا) واول ایکی

بستانک

بستانک صاحبی کافر کلامده مراجعت ایدر اولدیغی حالده صاحبی مؤمنه دیدیکه مالده بن سندن اکثر
وحشم واعوانده ویا اولادده کوردهاعزم (ودخل جنته) وبستاننه اول صاحبی مؤمنله کیردی (وهو
ظالم لنفسه) حالبوکه عجب وکفر ایله نفسنه ظلم ایدیجی ایدی انی انده کزدیردی وفخر وعجب ایله انی
اکا کوستردی (قال ما اظن ان تبید هذه ابدا) ودیردیکه ظن ایتمزمکه اشبو بستان ابدا فانی اوله زیرا که
املی طویل وغفلت واغتراری متمادی ایدی (وما اظن الساعة قائمة) وظن ایتمزمکه قیامت اوله (ولئن
رددت الی ربی لاجدن خیرا منها منقلبا) اکر سنک زعمک مقتضاسنجه بعثله رب تعالی یه رجوع ایدرسم
اشبو بستاندن خیرلو بستانی بکا انده ویررزیرا که بکا دنیاده انی ویرمسی اکا اهلیت واستحقاقم ایچون ایدی
اویله اولسه آخرتده بکا اندن افضلن ویرر (قال له صاحبه وهو یحاوره اکفرت بالذی خلقك من تراب ثم من
نطفة ثم سواك رجلا) مؤمن اول کافر صاحبنه کلامده مراجعت ایدر اولدیغی حالده دیدیکه کافرمی اولدک
اول الله تعالی یه که اصلک مادهسنی ترابدن بعده مادهٔ قریبهکی نطفهدن خلق ایتدی بعدهسنی انسان ذکر
قیلوب رجال حدینه ایرکوردی * انک بعثه کفرینی کفر بالله قیلدی زیرا انک منشئی الله تعالینک کمال قدرتنده
شکدر اول اجلدن انکاری انی ترابدن خلق ایتمسی اوزره ترتیب ایتدی زیرا انک بدأ خلقنه قادر اولان رب
تعالی انی اعادهیه دخی قادر اولور (لکنا هو الله ربی ولا اشرك بربی احدا) سن اول الله تعالی یه کافر ایسک
بن اکا مؤمن موحدم بن سنک دیدیککی دیمزم بلکه دیرم که اول الله تعالی بنم ربمدر اکا هیچ فردی اشراک
ایتمزم (ولولا اذ دخلت جنتك قلت ما شاء الله لا قوة الا بالله) اول بستانکه دخولک عندنده دیمیدک که
امر الله تعالینک دیلدیکیدر ویا انک دیلدیکی اولیسردر دیلرسه اول بستانکی ابقا ویا افنا ایدر ودخی نفسک
اوزره عجزینه والله تعالینک قدرتنه اعتراف ایتمیدک * زیرا که بستانک عمارت وتدبیری امرندن سکا آسان
اولان انک معونه واقداریلهدر * پیغمبریمز علیه السلام ایدر برکمسه که برشیء کوروب بکنه بکندیکنده ما شاء الله
لا قوة الا بالله دیسه انده مکروه کورمیه (ان ترن انا اقل منك مالا وولدا) اکر بنی مال وولد جهتندن
کندکدن اقل کوروب اوزریمه تکبر وتعظم ایدرسک (فعسی ربی ان یؤتین خیرا من جنتك) رجا ایدرم که
ربم جل شانه ایمانم اجلیچون آخرتده بکا سنک بستانکدن خیرلوسن ویره (ویرسل علیها حسبانا من السماء
فتصبح صعیدا زلقا) وسنک بستانک اوزره سمادن عذاب ویا نار ویا برشیء مهلک ایرکوروب ارض ملساء قیلهکه
انده اقدام متزلق اولور (او یصبح ماؤها غورا) ویا خود بستانکک صوینی یره باتوره (فلن تستطیع له طلبا)
بعده انی رد ایچون تردده قادر اولمیهسن (واحیط بثمره) اول مؤمنک توقع وانذاری حسبنجه عذاب ایله اول
کافرک بستانی اهلاک اولندی شول وجهله کیم سمادن بر آتش اینوب یاقدی وصوینی یره باتده (فأصبح یقلب
کفیه علی ما انفق فیها) اویله اولسه اول کافر بستاننک اول حالده کوریجک انک عمارتنه انفاق ایتدیکی ماله
تلهف وتحسرله ایکی الن بری برینه اورمغه باشلدی (وهی خاویة علی عروشها) حالبوکه بستانک کرومی
دعامهلری اوزره دوشوبدر دعامهلر ایره دوشمسندنصکره (ویقول یا لیتنی لم اشرك بربی احدا) ودیدیکه
نولیدی بن ربمه هیچ احدی اشراک ایتمیدم کانه اول مؤمنک موعظهسین تذکر ایدوب اول مصیبتک اکا
ایرهمسی شرکی قبلندن ایدوکنی بیلدی اویله اولسه تمنی ایتدیکه نولیدی شرک ایتمیدیکه بستانی هلاک اولمیدی
واحتمالدرکه اول شرکدن توبه وسبقت ایدن فعل سیئنه ندامت اوله (ولم تکن له فئة ینصرونه من دون الله)
وانکیچون الله تعالینک عذابندن قورتاررویا اندن غیری اکا نصرته قادر اولور احد اولمدی کفر ایله خذلانه
استحقاقی ایچون اول اکا نصرت ایتمز (وما کان منتصرا) وکندی دخی قوتیله الله تعالینک انتقامندن
امتناع ایدر اولمدی (هنالك الولایة لله الحق) اشبو مقام وحالتده ولایت ونصرت یالکز الله تعالی یه
مختصدرکه اول حقدر (هو خیر ثوابا وخیر عقبا) اول الله تعالی اهل طاعته جزا ایتمکه افضلدر واکا طاعتک
عاقبتی غیره طاعتک عاقبتندن خیرلودر (واضرب لهم مثل الحیوة الدنیا) یا محمد سن قومکه حیاة دنیانک
زهرهسنده وسرعت زوالنده ویا صفت غریبهسنده مثلن ذکر ایتکه اول (کماء انزلناه من السماء فاختلط به

نبات الارض) شول مطر مثلیدر که بزانی سمادن ایندیروب انك سببیله نبات ارض التفاف
وتکاثف ایدنصکره بعضی بعضنه مخالط اولدی (فاصبح هشیما تذروه الریاح) بعده قوریوب اجزاسی متفرق
اولمغله ریاح انی صاوررا ولدی (وکان الله علی کل شئ مقتدرا) الله تعالی انشا وافنادن هرشیئه قادر
اولدی (المال والبنون زینة الحیاة الدنیا) مال وبنون حیاة دنیانك زینتیدر انسان دنیاسنده اول ایکیسیله
تزین ایدر لکن هیچ بری کندویه قالمز کیدر (والباقیات الصالحات) واعمال صالحه که انك ثمره سی ابدالاباد
قالور اول کرکسه صلوات خمس واعمال حج وصوم رمضان وسبحان الله والحمد لله ولا اله الا الله والله أکبر
وکلام طیبدر (خیر عند ربك ثوابا وخیر املا) ربك جل شانه عندنده اول مال وبنوندن ثوابی خیرلودر
ومامولنك خیرلوسیدر که صاحبی انك سببیله دنیاده کی مأمولنه آخرتده نائل اولور (ویوم نسیر الجبال)
ذکر ایت شول کونی که بزانده جبالی مکانلرندن قلع ایدوب جوده یوریدرز بعده کیدروب هباء منثور قیلورز
(وتری الارض بارزة) وارضی بارزه کوررسنکه اوزرندن شجر وجبال وبناء کیدوبدر (وحشرناهم)
وبز انلری موقفه جمع ایدرز (فلم نغادر منهم احدا) انلرك هیچ برینی تحت ارضده ترك ایتمزز (وعرضوا
علی ربك صفا) انلر رب تعالی یه صف اولدقلری حالده عرض اولنورلر هیچ بری برلرینه حجاب اولمزلر تا که شانلرنده
امر الهی نه ایسه اجرا اوانه اول وقتده انلره دینورکه (لقد جئتمونا کما خلقناکم اول مرة) سز عراة
وفرادی وغرل اولدیغکز حالده بزه کلدیکز تکیم اول مرده بز سزی اول هیئتده خلق ایتمشدك (بل زعمتم
ان لن نجعل لکم موعدا) سز ظن ایتمزدیکز که بز بعثله وعدمزی تصدیق ایده وز * بلکه زعم ایدردیکزکه اول
وعدمز انجازینه سز کیچون وقت قلمیه وز (عن ابی هریرة رضی الله عنه قال قال النبی علیه السلام یحشر الناس
علی ثلاث طرائق راغبین وراهبین اثنان علی بعیر وثلاثة علی بعیر واربعة علی بعیر وعشرة علی بعیر وتحشر
بقیتهم النار تقیل معهم حیث قالوا وتبیت معهم حیث باتوا وتصبح معهم حیث اصبحوا وتمسی معهم حیث
امسوا) ابو هریره رضی الله عنه ایدر پیغمبریمز علیه الصلوة والسلام دیدیکه یوم قیامتده ناس اوچ حالت اوزره
حشر ایدیلور بر طائفه سی کرامته راغبلردر وبر طائفه سی اهانت اولنملری خوفیله راهبلردر بردوه یه ایکی کشی
واوچ ودرت حتی اون کشی بنمش اولدقلری حالده محشره کیدرلر وانلرك بقیه سنی نار حشر ایده قیلوله
ویتوته لرنده بیله اوله انلرکه صباحلیه وانلرکله اخشاملیه (قال ابن عباس رضی الله عنه قال النبی صلی الله
علیه وسلم انکم محشورون حفاة عراة غرلا) ابن عباس رضی الله عنه ایدر پیغمبریمز علیه الصلاة والسلام
دیدیکه یوم قیامتده سز یالین ایاق بدن چپلاق ختانسز اولدیغکز حالده حشر اولنورسز (ووضع الکتاب) صحایف
اعمال ناسك ایمان وشمائلنه ویا میزانه وضع اولنور ویاخود اول بین یدی الله وضع ایدیلور (فتری المجرمین
مشفقین مما فیه) جرم ایدنلری کوررسنکه انده کی اعمال سیئه دن خائفلردر (ویقولون یاویلتنا مال هذا
الکتاب لا یغادر صغیرة ولا کبیرة الا احصاها) ودیه لرکه ویل وهلکه بزه کیم بو کتاب اعماله نولدیکه صغیره
وکبیره کناهلرمزدن هیچ برین ترك ایتمیوب جمیعنی عد واثبات ایتمش * دینلدیکه صغیره تبسم وکبیره قهقهه
کبی وصغیره مس وقبله وکبیره زنا کبی (ووجدوا ما عملوا حاضرا) وخیر وشردن ایشلدکلرین آنده حاضر
بولهلر (ولا یظلم ربك احدا) ربك جل شانه هیچ کسه یه ظلم ایتمز یا عملنك ثوابنی نقصیله ویا عقابن زیاده ایله
(واذ قلنا للملائکة اسجدوا لآدم فسجدوا الا ابلیس) ذکر ایت شول وقتیکه بز ملائکه یه آدمه سجده ایدك
دیو امر ایتدك جملهسی انکا سجده ایتدیلر الا ابلیس سجده ایتمدی (کان من الجن ففسق عن أمر ربه) زیراکه
اول جندن ایدی یوخسه ملائکه دن دکل سجودی ترك ابه رب تعالینك امرندن خروج ایتدی اشبو دلیلدرکه
ملك البته عصیان ایتمیه وابلیسك عصیانی اصلنده جنی اولدیغیچون اوله (افتتخذونه وذریته اولیاء
من دونی وهم لکم عدو) یابنی آدم سز اول ابلیسی وذریتنی بندن غیری اولیامی ایدینورسز حالبوکه انلر سزه
اعدادر (بئس للظالمین بدلا) ابلیس وذریتی ظالملر ایچون الله تعالیدن نه چرکین بدل اولورکه انلر
انی استبدال ایدرلر (ما اشهدتهم خلق السموات والارض ولا خلق انفسهم) بز ابلیس وذریتن سموات

وارض خلقنه ویا کندیلرك خلقنه احضار ایتمدك تا که انلرکه خلقه اعتضاد ایده وز (وما کنت متخذ المضلین
عضدا) خلقی دیندن اضلال ایدنلری اعوان اتخاذ ایدراولمدم (ویوم یقول نادوا شرکائی الذین زعمتم)
یوم قیامتده الله تعالی مشرکینه دیه که ندا ایدك شول شرکائمه که انلری بکا شرکاء ویا شفعاء زعم
ایدردیکز تا که سزی بنم عذابمدن منع ایده لر (فدعوهم فلم یستجیبوا لهم) اول اوسه انلر اول شرکالرینه
ندا ایده لرکه کندیلره اغاثه ایده لر شرکا ایسه انلره نه اجابته ونه شفاعته قادر اوله لر (وجعلنا بینهم موبقا)
اول مشرکینله شرکالری بیننده مهلك قیلرز که اول ناردر انده اشتراك ایدرلر (ورأى المجرمون النار فظنوا
انهم مواقعوها ولم یجدوا عنها مصرفا) وقتا که مشرکون ناره سوق اولنوب ناری کوره لر ایقان ایده لرکه انلر
اکا واقع اولورلر واندن انصراف ایده جك مکان بولمزلر (ولقد صرفنا فی هذا القرآن للناس من
کل مثل) اشبو قرآنده بز ناس ایچون هر احتیاج اولدقلری شئ جنسندن مثل بیان ایتدك تا که تذکر
واتعاظ ایده لر (وکان الانسان أکثر شئ جدلا) انسان باطلده خصومته أکثر شئ اولدی * دینلدیکه آنکله
مراد کفاردر لکن اصح اولان نوع انسانه عام اولمقدر (وما منع الناس ان یؤمنوا اذ جاءهم الهدی
ویستغفروا ربهم) ناسه رسول داعی وقرآن منیر کلدیکدنصکره انلری ایماندن ورب تعالی یه استغفاردن
منع ایتمدی (الا ان تأتیهم سنة الاولین أو یأتیهم العذاب قبلا) الا انتظارلریکه امم سابقه یه اهلاك ارنده کی
سنتمز ایریشه ویا انلره عذابمز آشکاره ویا آکسزین ایریشه (وما نرسل المرسلین الا مبشرین ومنذرین)
بز ناسه رسوللر ارسال ایتمزدك الا انکچوندرکه مؤمنلره جنتله تبشیر وکافرلری نارله تخویف ایده لر (ویجادل
الذین کفروا بالباطل لیدحضوا به الحق) کافرلر معجزات ظهورندنصکره اقتراح آیات ایله جدال ایدرلرکه انکله
حقی ازاله ایده لر * مثلا رسوللره سز دخی بزم کبی بشرسز واکر الله تعالی دیلسه ملائکه انزال ایدردی دیملری
کبی (واتخذوا آیاتی وما انذروا هزوا) اول کافرلر قرآنی وتخویف اولندقلری شیئی هزو ایدینورلر (ومن اظلم
ممن ذکر بآیات ربه فاعرض عنها ونسی ما قدمت یداه) ظلمده اشد نه کسه در اندنکه رب تعالینك آیتلری قرائتیله
وعظ وتذکیر اولنوب اول ایسه انی تدبر وانکله تذکر ایتمیه وتقدیم ایتدیکی کفر ومعاصینك عاقبتن اونوده
مسیء ومحسن لابد جزا اولنور ایدوکن تفکر ایتمیه (انا جعلنا علی قلوبهم اکنة ان یفقهوه وفی آذانهم وقرا)
بز انلرك قلوبنی اوزره اغطیه قیلدق تا که انی فهم ایتمیه لر وآذانلرنده ثقل وصمم قیلدق که انی اشتمیه لر (وان
تدعهم الی الهدی فلن یهتدوا اذا ابدا) یا محمد اکرسن انلری هدایته دعوت ایدرسك آنلرنه تحقیق ونه
تقلید ایله اهتدا ایدردکلردر * اشبو شول اقوام شاننده درکه آنلر علم اللهده ایمانه کلمیسرلردر (وربك الغفور
ذو الرحمة) ربك جل شانه مغفرتده بلیغ ورحمتله موصوفدر (لو یؤاخذهم بما کسبوا لعجل لهم العذاب) اکر
الله تعالی آنلری کسب ایتدکلری ذنوبله مؤاخذه ایتسه آنلره امهال ایتمزدی دنیاده عذابی تعجیل ایدردی لکن
تعجیل ایتمدی (بل لهم موعد لن یجدوا من دونه موئلا) بلکه آنلر ایچون موعد واردرکه اول یوم بدرده
ویا یوم قیامتده انك غیریدن ملجأ ومنجی بولمزلردر (وتلك القری اهلکناهم لما ظلموا) اصحاب قری که قوم نوح
وعاد وثمود وقوم لوط وآنلرك اضرابیدر * وقتا که کافر اولدیلر بز انلری اهلاك ایتدك (وجعلنا لمهلکهم
موعدا) وانلرك هلاکیچون وقت معلوم قیلدقکه آندن تأخر ویا تقدیم ایتمزلر * ایدی اهل مکه دخی انلردن
عبرت الوب عذابلری تأخیرینه اغترار ایتمسونلر (واذ قال موسی لفتاه) ذکر ایت شول وقتیکه موسی بن عمران
علیه السلام فتاسی یوشع بن نون بن افرائیم بن یوسف علیه السلامه دیدی که اول انکا خدمت ایدروا کااویوب
کیدردی (لا ابرح حتی ابلغ مجمع البحرین او امضی حقبا) زائل اولمز کیدرم حتی که ایکی بحرك جمع
اولدیغی محله ایریشم که بحر فارس ایله بحر رومك مشرق جانبنده التقا ایتدیکی محلدر ویاخود زمان طویل
سیر وسفر ایدرم وحقبدن مراد دهرویا سکسان ییلدر * روایت اولندیکه موسی علیه السلام
قبطیك هلاکندنصکره مصره داخل اولیجق بنو اسرائیله خطیب اولدیغی حالده وعظ بلیغ ایدوب انی
بکندیلرا کادینلدیکه هیچ کسه بیلورمیسنکه اول سندن اعلم اوله دیدیکه بلزم * وحی الهی کلدیکه عبدم

خضر سندن اعلمدر مجمع البحرینده در * و خضر علیه السلام فریدون زماننده فارس ملوکندن ایدی
ذوالقرنین اکبرک مقدمه سنه امیر ایدی موسی علیه السلام زماننه دکین قالدی * دینلدیکه موسی علیه
السلام ربّ تعالی یه دیدیکه یا رب عبادکک قنغیسی سکا احبدر دیدی اولکه بنی ذکر ایدر اونوتمز ینه دیدیکه
یا رب عبادکک قنغیسی اقضادر دیدی اولکه حق ایله قضا ایدر هواسنه اتباع ایتمز ینه دیدیکه یا رب عبادکک
قنغیسی اعلمدر دیدی اولکه ناسک علمی کندی علمنه ضم ایتمک دیلر شول رجا ایله کیم بر کلمه یه اصابت ایده که اول
انی هدایه ایر کوره ویا اندن ردایی ایرغوره ینه دیدیکه یا رب اگر عبادکده بندن اعلم وار ایسه بکا انی دلالت
ایت دیدیکه عبدم خضر سندن اعلمدر دیدیکه یا رب بن انی قنده بولورم دیدیکه اول ساحلده صخره عندنده در
ایمدی مکتلکه بر حوت اخذ ایت انی قنده یتوررسک بیلکه خضر آنده در * اویله اولسه موسی علیه السلام
مکتلنه بر حوت قویوب فتاسنه دیدیکه اشبو حوتی یتوردیککده بکا خبر ویر کل اندن ایکیسی یوله کیروب
کتدیلر (فلما بلغا مجمع بینهما نسیا حوتهما) وقتا کیم ایکیسی اول ایکی بحرک جمع اولدیغی محله ایردیلر آنده بر
صخره دیبنده اویوردیلر مگر آنده عین الحیاة وار ایدی انک صویی میته ایرسه دیریلوردی * دینلدیکه فتی اول
حوتی صخره اوزره قودی و موسی علیه السلام اول محلده یاتوب اویودی وفتی ایسه اول عین حیاتدن آبدست
آلمغه مشغول اولدی آبدست صویندن اول حوته ایریشیجک حوت دیرلدی و مکتلدن چیقوب بحره آتلدی
بعده طوروب ایکیسی اول اراده کتدیلر فتی حوتی کتورمکی و موسی علیه السلام حوتدن سؤال ایتمکی
اونوتدی (فاتخذ سبیله فی البحر سربا) حوت ایسه بحره کتدیکی طریقی کوه اولوب قالدی و اول حالت موسایه
و یاخضره معجزه اولدی (فلما جاوزا قال لفتاه آتنا غداءنا لقد لقینا من سفرنا هذا نصبا) وقتا کیم ایکیسی
مجمع بحرینی تجاوز ایدوب اول کیجه وارنه اویله دکین کتدیلر موسی علیه السلامه جوع و نصب ایردی
دینلدیکه موسی علیه السلامه اول سفرک غیرنده عجی ایرمش دکلدی فتاسنه دیدیکه غدامزی کتور که یه لم
اول صخره یه کچدیکمزدنصکره ده یوریدیکمزدن بزه تعب و نصب ایرمشدر موسی علیه السلام آندن غدانی
طلب ایدیجک اولدخی حوتدن کوردیکنی تذکر ایدوب (قال أرأیت اذ أوینا الی الصخرة فانی نسیت الحوت)
موسی علیه السلامه دیدیکه کوردکمیکه بکا نه حالت ایردی صخره عندنده نزول ایتدیکمزده حوتی آنده
قویوب یتوردم وانی سکا ذکر ایتمکی اونوتدم (وما أنسانیه الا الشیطان أن أذكره) بکا اول حوت امرینی سکا
ذکر ایتمکی اونوتدیرن دکل الا شیطان ایدی (واتخذ سبیله فی البحر عجبا) و اول حوت بحرده کتدیکی محلی
مسلک ایتدی بن آندن تعجب ایتدم (قال ذلك ما كنا نبغ) موسی علیه السلام دیدیکه اشبو ذکر ایتدیکک
حوت امری بزم مطلوبمزدر که اول اکا علامتدر (فارتدا علی آثارهما قصصا) آندن کیرو دونوب کلدکاری یوله
کتدیلر حتی که آثارلرین تتبع ایدرک اول صخره یه ایردیلر (فوجدا عبدا من عبادنا) آنده عباد مختصیمزدن
بر عبد بولدیلر * دینلدیکه جمهور قولنده انکله مراد خضر علیه السلام ایدی اسمی بلیا بن ملکان و یا الیسع
و یا الیاس ایدی خضر دینلسنه سبب اول بر فروة بیضا اوزره جلوس ایدیجک تحتنده اول اخضر اولوب اهتزاز
ایتدی دینلدیکه اول نماز قیلدیغنده حوالیسنده کی اشیا اخضر اولوردی * روایت اولندیکه موسی علیه السلام
انده خضری کوردیکه بر ثوبه بورغشدی (آتیناه رحمة من عندنا و علمناه من لدنا علما) بزا کا عندمزدن وحی
و نبوّت ویردک و بزه مختص اولوب توفیقمز ایله بیلنور علومدن اکا اوکرتدک که اول علم باطندر که غیوبدن خبر
ویرر موسی علیه السلام اکا سلام ویروب اول دخی اکا رد ده سلام سکا دخی اولسون ای بنی اسرائیل پیغمبری
دیدی موسی علیه السلام اکا دیدیکه بن آنلرک پیغمبری ایدوکمی سکا کیم بیلدردی دیدی اول که سکا بنم مکانمی
بیلدیروبدر (قال له موسی هل أتبعك علی أن تعلمن مما علمت رشدا) موسی علیه السلام اکا دیدیکه سکا تابعه
کلمشم که شول تعلیم اولندیغکدن بکا علم ذا رشد تعلیم ایده سن * دینلدیکه خضر علیه السلام دیدیکه سکا علمده
توراة و تبلیغده بنو اسرائیل یتر موسی علیه السلام دیدیکه الله تعالی بکا بویله امر ایدوبدر * موسی علیه
السلامک ابواب دینده شرط اولیان شیئی غیریدن تعلمی نبوّتنه و صاحب شریعت اولمسنه منافی اولماز زیرا

رسوله لایق اولورکه مرسل الیه اولدیغی کسنه دن اعلم اوله هر شیئده که دینک اصول و فروعندن آنکله بعث
اولنمشدر حالبوکه آنده غایت تواضع و ادب رعایت اولنه اول اجلدن نفسنی استجهال و اکا تابع اولمغه
استیذان واندن ارشادینی سؤال ایتدی (قال انك لن تستطیع معی صبرا) خضر علیه السلام دیدیکه سن بنمله
صحبته استطاعت ایده مزسن * زیرا که بندن امور منکره کوررسن انبیایه ایسه منکراته صبر جائز اولماز اگرچه
حقیقتده اول معروف ایسه ده مادامکه آنک باطن حالنی بلمیه (وكیف تصبر علی ما لم تحط به خبرا) آندن خضر
علیه السلام اکا عذر بیان ایدوب دیدیکه سن نبی ایکن نیجه صبر ایدرسن شول بنم تولی ایده جکم اموره کیم
ظاهری منا کیردر باطننه ایسه سنک علمک ایرمیوبدر (قال ستجدنی ان شاء الله صابرا ولا أعصی لك أمرا)
موسی علیه السلام اکا دیدیکه ان شاء الله بنی سنک افعالکه صبر ایدر بولورسن سکا عصیان ایتمزم * موسی علیه
السلام کندینک صبره استطاعتی اولمسنه وثوقی اولمدیغیچون وعدینی مشیئة اللهه تعلیق ایتدی * زیرا که
خلاف معتاده صبر شدیددر آنکله خلف وعد ایتمش اولمز و بو دلیلدر که افعال عباد مشیئة الله ایله اوله (قال فان
اتبعتنی فلا تسئلنی عن شیء حتی احدث لك منه ذكرا) خضر علیه السلام اکا دیدیکه چون بکا اتباع ایدرسن
بندن سؤاله عجله ایتمکل اول شیئدنکه آنی بندن کوروب انکار ایدرسن حالبوکه انک وجه صحتنی بلمزسن بلکه
صبر ایت تاکه بن سکا انک حقیقتنی و وجه صحتنی بیان ایدم (فانطلقا حتی اذا ركبا فی السفینة خرقها) اویله اولسه
ساحل بحردن رکوب ایچون سفینه استیوکتدیلر بر سفینه بولوب اکا رکوب ایتدیلر پیغمبریمز علیه السلام
ایدر بر سفینه انلره اوغرایوب برینی الک دیدیجک اهلی خضر علیه السلامی بیلوب انلری نوالسز آلدیلر بحرک
ایچروسنه ایردکلرنده خضر علیه السلام اله بر بالته الوب سفینه نک قبل بحردن ایکی تختهسنی خرق ایتدی
(قال أخرقتها لتغرق أهلها لقد جئت شیئا امرا) موسی علیه السلام اکا دیدیکه اشبو سفینه یی خرق
ایتدککه اهلنی غرق ایده سن حالبوکه آنلر بزدن نول المامغله بزه احسان ایتدیلردی سن انکله شیء منکر
ایتدک روایت اولندیکه خضر علیه السلام سفینه یی خرق ایدیجک ایچنه صو کیرمدی بر روایتده موسی
علیه السلام انی کوریجک ثوبیله انی بر کتدی و بر روایتده خضر علیه السلام بر زجاجدن قدح ایله اول خرقی
یمادی (قال الم اقل انك لن تستطیع معی صبرا) خضر علیه السلام اکا دیدیکه بن سکا دیمدمیکه سن بنمله
صحبته استطاعت ایدهمزسن (قال لا تؤاخذنی بما نسیت) موسی علیه السلام دیدیکه اول مرهده بکا وصیتکی
ترکم سببیله بنی مؤاخذه ایتمکل (ولا ترهقنی من أمری عسرا) بنم امرمدن بکا عسری تکلیف ایتمکل
و یا متابعتکی بکا تعسیر ایتمکل بلکه تیسیر ایت * زیرا که بن سنک صحبتکی مراد ایدرم اکا ایسه چاره عفو ایله
و مناقشه یی ترک ایله اولور (فانطلقا حتی اذا لقیا غلاما فقتله) بعده ایکیسی سفینه دن چیقوب کیدرکن
غلمان جماعتنه اوغرادیلرکه لعب ایدرلردی ارالرندن بر غلام ظریفی طوتوب بوغازلدی و یا الیله انک باشین
قوپاردی و یا طاش ایله باشین ازدی و یا باشنی دیواره اورمغله اولدردی اکثرون دیدیلرکه اول غلام حد بلوغه
ایرمش ایدی وانک طبعی کافر ایدی حیاتده قالسه ابوینی طغیان و کفره ایرکوریسردی (قال أقتلت نفسا
زكیة بغیر نفس لقد جئت شیئا أنكرا) موسی علیه السلام اکا دیدیکه قتل ایتدککی شول ذنوبدن طاهره
نفسیکه قتل نفس ایتمامشدی اویله اولسه شیء منکر ایشلدک که اول اولکیدن قبیح و شناعتده اعظمدر *
زیرا که تدارکی ممکن دکلدر اولکی فعلک بونک خلافیدر (قال ألم اقل لك انك لن تستطیع معی صبرا) خضر
علیه السلام اکا دیدیکه بن سکا دیمدمیکه سن بنمله صحبته استطاعت ایدهمزسن (قال ان سألتك عن شیء
بعدها فلا تصاحبنی قد بلغت من لدنی عذرا) موسی علیه السلام اکا دیدیکه اگر بو دفعه دنصکره سکا
بر شیئدن سؤال ایدرسم بکا مصاحب اولمغل اگرچه بن سنک صحبتکی دیلرسمده * زیرا بنم قبلمدن عذری نهایته
ایرکوردک و صحبت و اتباعکده اعتذار ایده جک بر عذرم قالمدی * زیرا که وصیتکی رعایت ایتمیوب اوچ کره
سکا مخالفت ایتدم * پیغمبریمز علیه السلام ایدر الله تعالی رحمت ایده قرنداشم موسایه کیم استحیاسندن اول
سوزی سویلدی اگر عجله ایتمیوب صبر ایتسیدی خضرا کا عجب اعاجیب کوستریدی (فانطلقا حتی اذا اتیا

اهل قريه) اندن ايكيسى كيتدوب حتى كه بر اهل قريه يه ايرديلر اول انطاكيه در ويا ابله در كه اول ارضك
سمادن ابعديدر (استطعما أهلها فأبوا أن يضيفوهما) اول قريه اهلندن ضيافت وجهى اوزره طعام استديلر
اهل قريه ايسه انلرى ضيافتدن ابا ايتديلر * ابو هريره رضى الله عنه ايدر انلرى بر مرأة اطعام ايتديكه اول
بر براهلندن ايدى رجالى ايسه اندن امتناع ايتدى * اوبله اولسه اول ايكيسى اول قريه ده اولان نسا يه خير
دعا ورجاله بددعا ايتديلر (فوجدا فيها جدارا يريد أن ينقض فأقامه) اول قريه ده بر ديوار بولديلر كه اول
دوشمكه ميل ايتمشيدى خضر عليه السلام انى الله طوغرلتدى ويا اليله انى مسح ايديجك اول طوغرلدى
ويا انى يقوب ياپدى (قال لو شئت لاتخذت عليه اجرا) موسى عليه السلام اكا ديديكه اكر سن ديله سك اول
عملك اوزره اجر آلوردك كه انكله تعيش ايديدك (قال هذا فراق بينى وبينك) خضر عليه السلام موسى
عليه السلامه ديديكه اشبو وقت بر بريمزدن فراقك واقتيدر (سأنبئك بتأويل ما لم تستطع عليه صبرا)
سكا خبر ويره يم انك تأويلنى كه ظاهر حيثيتندن منكر اولديغيچون سن اكا استطاعت ايده مدك (أما السفينة
فكانت لمساكين يعملون في البحر) اما اول سفينه كه بن انى خرق ايتدم مساكيندن اون قرنداشك ايديكه
انلرك بشى زمنى وبشى بحرده مؤاجره واكتساب ايدرلردى (فأردت أن أعيبها) ديلدمكه اول سفينه يى خرقله
عيبلو ايدم تا كه غصب اولنميه (وكان وراءهم ملك يأخذ كل سفينة غصبا) حالبوكه انلرك اوكنده جلندى
ويا منوله دينور بر كافر ملك وار ايديكه هر سفينه صالحه يى اصحابندن غصب ايدردى * روايت اولنديكه
خضر عليه السلام اول قومه اعتذار ايدوب اول ملك غاصبك شانى ذكر ايلدى انلر ايسه انى بيلمزلردى
وديديكه سفينه كزى اكا اوغراديغنده عيبلو اولديغيچون اول انى المية وآنى كچديككزدنصكره انى اصلاح
ايدوب كما كان نفعلنه سز (وأما الغلام فكان أبواه مؤمنين) واما اول قتل ايتديكم غلام كافر ايدى ووالدينى
ايسه مؤمنلر ايديلر (فخشينا أن يرهقهما طغيانا وكفرا) خوف ايتدك كه اول غلام كافر انلره طغيان وكفرى
تكليف ايده ويا اكا فرط محبتلرندن انك دينه متابعت ايدهلر * خضرك اندن خوف ايتمسى الله تعالينك اكا انى
اعلاميله ايدى * ابن عباس رضى الله عنهدن مرويدركه نجدة الحرورى اكا نامه يازوب ديديكه خضر انى نيجه
قتل ايتدى حالبوكه پيغمبر عليه السلام ولدانى قتلدن نهى ايدوبدر * ابن عباس رضى الله عنه اكا جوابده
يازديكه اكر ولدانك حالندن خضرك بيلدوكن سندخى بيلورسك سكا دخى جائز اولوركه قتل ايده سن (فأردنا
أن يبدلهما ربهما خيرا منه زكوة وأقرب رحما) بز اراده ايتدك كه اول ايكيسنه ربلرى جل شانه اول غلامدن
بدل بر ولد ويره كيم صلاح وتقوا ده ووالدينه رحمت وعطفه اقرب اوله * ديلديكه اول ايكيسندن بر قز وجوده
كلوب انى بر نبى تزوج ايتديكه اول نبى ايله قزدن بر نبى وجوده كلديكه الله تعالى انكله امتدن بر امته هدايت
ايتدى (وأما الجدار فكان لغلامين يتيمين في المدينة) واما اول طوغرلتديغم جدار مدينه ده اصرم وصريم
دينور ايكى غلام يتيمك ايدى (وكان تحته كنز لهما) واول جدارك التنده اول ايكى غلامك كنزى وار ايدى
واول كنزده اختلاف اولندى * ديلديكه التون ويا كومش ويا مال ويا كتب علم ايدى ويا التوندن بر لوح
ايديكيم اكا يازلمشدى * عجبلرم اول كمسه يه كيم موته يقينى وار ايكن نيجه سوينور وقدره يقينى وار ايكن اندن
نيجه پژمرده اولور وزرقنه يقينى وار ايكن كندويه نيجه تعب ويرر وحسابه يقينى وار ايكن اندن نيجه غافل اولور
ودنيانك زوالنه يقينى وار ايكن اكا نيجه قلبى باغلر ولا اله الا الله محمد رسول الله * وانك آخر جانبنه يازلمشديكه
بن اول الله جل شانه يمكه الوهيتده شريكم يوقدر يا الكزم خير وشرى بن خلق ايتمشم سعادت اول كمسه يه كيم
انى خير ايچون خلق ايتمش اولوب انى خيرده استعمال ايدم وشقاوت اول كمسه يه كيم انى شر ايچون
خلق ايتمش اولوب انى شرده استعمال ايدم (وكان أبوهما صالحا) واول ايكى غلامك بابالرى صالح ايدى
اسمى كاشح ايدى انلر بابالرينك صلاحيله حفظ اولنديلر * ديلديكه اول ايكى غلام ايله اب صالحلرى بيننده يدى
آبا كچمشدى اول سياح ايدى محمد بن المنكدر ايدر الله تعالى بر عبدك صلاحيله ولدينى وولد ولدينى
وعشيرتنى وحوالنده كى اهل دويراتنى حفظ ايدر اول انلرك بيننده اولديغنجه انلر الله تعالينك حفظندن زائل

اولمزلر (فأراد ربك أن يبلغا أشدهما) ربك جل شانه ديلديكه اول ايكى غلام بالغ وعاقل اولهلر ويا شدت
وقوتلرينه ايرهلر ويا اون سكز ياشنه كيرهلر (ويستخرجا كنزهما) واول كنزلرين چيقارهلر (رحمة من ربك)
اول انلره ربك جل شانه دن بابالرينك صلاحى سببيله رحمت اولسون ايچوندر * ديلديكه اولده ارادتى خضر
عليه السلام نفسنه اسناد ايتدى * زيرا كه تعييبه مباشر اولدى وثانيده الله تعالى يه ونفسنه اسناد ايتدى
زيرا كه تبديل اهلاك غلامله وانك بدلن الله تعالينك ايجاديله ايدى وثالثده يالكز الله تعالى يه اسناد ايتدى
زيرا كه غلاملرك بلوغنده انك مدخلى يوغيدى ويا خود اولكى نفسنده شردر واوچنجى خيردر وايكنجى ايسه
ممتزجدر ويا خود وسائطه التفاتده حال عارفك اختلافيچون ايدى (وما فعلته عن أمرى) يا موسى اشبو
كورديكك اشيايى بن كندى رايمله ايشلمامشم بلكه الله تعالينك أمريله ايشلمشم (ذلك تأويل ما لم تسطع
عليه صبرا) اشبو سكا خبر ويرديكم اشيا شول انكار ايتديكك امورك تأويليدركه اكا صبره استطاعت ايده مدك
اشبو موسى وخضر قصه سنده كى دلالتلدركه استخدام لا بأس اوله وسفرده رفيق وخادم اتخاذى جائز اوله
وطلب علم ايچون رحلت مستحب اوله وعالم عالمدن استزاده وسفر ايچون اتخاذ زاد جائز اوله واول توكله
منافى اولميه ونسيان وانك مثلى امور مكروهه مجازا شيطانه نسبت اولنه ومتعلم معلمنه تواضع ايده اكرچه
اول معلم رتبه ده اول متعلمدن دون ايسه ده وعالم كنديدن اخذ علم مراد اينه شول طبعى متحمل اولمديغى شيئى
عدم تعليمنده اعتذار ايده وامرده مشيتى تقديم ايده ومتبوع تابعه اشتراط ايده ومشروطه وفا لازم اوله
وكنى نسيانله مؤاخذه اولنميه وتكرارده اوچ دفعه معتبر اوله وغريب ايچون طعام وضيافت طلبى لا بأس
اوله وصنع جميل ترك اولنميه اكرچه اتمامه ايسه ده واعمال اوزره اخذ اجر جائز اوله ومسكينك سفينه سى
ويا آلت كسبى ويا كندويه كفايت ايتمزشيئى اولمغله مسكنتدن چقميه وغصب حرام اوله ومال غيرك بعضنى
واتلاف وتعييب جائز اوله چقانكه انكله باقينك بقاسى مرجو اوله مال مودع ومال يتيم كبى وايكى ضرر
تعارض ايتديكنده انك اعظمن دفع ايچون اهونى تحمل واجب اوله وولد باباسنك صلاحيله محفوظ اوله
ودورك عمارتى واجب اولوب خرابنه دكين اهمالى حرام اوله ويره مال دفنى جائز اوله واشبو قصه علم حقيقتده
اصل اوله وشرع مقتضاسى اوزره جارى اولديغنجه انكار اولنميه (وما فعلته عن أمرى) قولى خضرك نبوتنه
دليل اوله * زيرا اول اقتضا ايدركه اول وحى اولنمش اوله وانى وايدردين ديركه اول وحى الهامدر والهامك
صحتنه انكله استدلال ايدر * روايت اولنديكه موسى عليه السلام وقتا كه خضردن مفارقت مراد ايلدى
ديديكه بكا وصيت ايت ديديكه على تحديث ايچون طلب ايتمكل بلكه عمل ايچون طلب ايت * خضرك حى
ويا ميت ايدوكنه علما اختلاف ايتديلر * ديلديكه خضر والياس ايكيسى دخى حياتده در هر سنه موسمده
التقا ايدرلر * وخضرك حياتنه سبب اولدركه ذو القرنين ايله اول عين حيات طلبيچون ظلمته كيرديلر خضر
عليه السلام اول عينه راست كلوب اندن غسل وشرب ايتدى ذو القرنين ايسه انى بوله ميوب كيرو دوندى *
ابو العباس المرسى ايدر خضر عليه السلام حيدر اشبو كفمله اكا مصافحه ايتمشم وخضر عليه السلام
بكا خبر ويرديكه بر كمسنه كيم هر صباحن * اللهم اصلح أمة محمد اللهم تجاوز عن أمة محمد اللهم اجعلنا من
أمة محمد * ديسه ابدالدن اوله فقرانك برى انى ابو الحسن شاذلى يه عرض ايديجك ابو العباس صدق ايتمش
ديدى خضر عليه السلام بكا كلوب كندوبى بيلدردى واندن ارواح مؤمنين عيننده منعمه ويا معذبه ايدكلرى
معرفتنى اكتساب ايتدم اكر الآن بكا بلك دقيقه كلوب خضر عليه السلام ميتدر ديسه لر انلره رجوع ايدردكلم
وانى ميتدر دينلر استدلال ايدرلر ايسكه (قال النبى عليه السلام بعد ما صلى العشاء ليلة أرأيتكم ليلتكم هذه
فان على رأس مائة سنة لا يبقى أحد ممن هو اليوم على ظهر الارض) پيغمبر عليه السلام بر كيجه يتسو غازين
قيلديغندنصكره ديديكه اشبو كيجه نى كورديكزمى اشبو وقتدن يوز ييل باشنه دكين الآن ظهر ارضده
اولاندن كمسه حياتده قالميسردر ايمدى اكر خضر عليه السلام حى اولسه اول مدتدنصكره يه قالمزدى لكن
خضر عليه السلامى حياتده در دينلرك اشبو حديثه جوابى اولدركه پيغمبر عليه السلامدن حديث مذكور

صدورنده خضر عليه السلام ظهر ارضك غيرى عوالمك برنده اولمسى ممكندر (ويسئلونك عن ذى القرنين)
يا محمد سنى امتحان ايچون يهود ويا مشركون سكا ذوالقرنيندن سؤال ايدرلر كه اول اسكندر روميدر كه فارس
وروم‌ه برقولده مشرق ومغربه ملك ايدى اول اجلدن اكا ذوالقرنين دينلمشدى ويا انكيچونكه اول نور وظلمته
كيردى ويا اول دنيانك شرق وغربنه ايردى ويا انك ايكى كوچك قرنى اولوب انى عمامه سيله اورتر ويا تاجنك
ايكى قرنى وار ايدى * دينلديكه انك اسمى مرزبان بن مرزبة اليونانى ايدى يونان بن يافث بن نوح عليه السلام
اولادندن ايدى انك نبوتنده اختلاف اولندى * ابو الطفيل ايدر على رضى الله عنه‌يه ذوالقرنيندن سؤال
اولنديكه اول نبى ويا ملك ميدى ديديكه اول نه نبى ونه ملك ايدى لكن بر عبد صالح ايديكه الله تعالى بى
سودى الله تعالى دخى انى سودى روايت اولنديكه عمر رضى الله عنه بر رجلى ايشتديكه آخره يا ذا القرنين
ديو چغرر ديديكه اسماء نبى ايله تسميه‌يه راضى اولميوب حتى كه اسماء ملوكله تسميه ايتديكز * دينلديكه اول
ملك عادل صالح ايدى الله تعالى انى ارضه ملك ايدوب اكا علم وحكمت وهيبت ويردى واكا نور وظلمتى تسخير
ايتدى سير ايتديكنده اوكنجه نور كيدوب آردندن ظلمت انى احاطه ايدردى (قل سأتلوا عليكم منه ذكرا)
ديكل كه بن سزه انك حالندن الله تعالى عندندن خبر ويررم (انا مكنا له فى الارض) بز اكا يرى يوزنده تصرف
امرينى تمكين ايتدك * على رضى الله عنه ايدر الله تعالى اكا سحابى تسخير ايدوب انك اوزره ديلديكى يره
كيدردى واكا اسباب مدد اولندى ونور بسط اولنوب ليل ونهار اكا مساوى اولمشدى (وآتيناه من كل شئ
سببا) وبز اكا هر شيدنكه انى ديلر ويا اكا توجه ايلر علم وقدرت وآلتدن انى اكا ايركورر سبب قيلدق ويا اكا اقطار
ارضى قريب ايتدك (فاتبع سببا) اندن مغربه بلوغ اراده ايدوب اكا ايركورر طريقه سلوك ايتدى (حتى
اذا بلغ مغرب الشمس وجدها تغرب فى عين حمئة) حتى كه شمسك غروبى محلنه ايردى اول شمسى بر قيزمش
سياه بالچقلو صو بيكارينه غروب ايدر بولدى (ووجد عندها قوما) وانك عندنده بر قوم بولديكه لباسلرى جلود
وحشى ايدى وطعاملرى بحرك طشره براقديغى ايدى * دينلديكه انده اول قوم مدينه‌لرينك اون ايكى بيك
قپوسى وار ايدى اگر اول قومك ضجيج وصياحى اولمسه شمسك غروب ووجبى ايشيديلوردى واول قوم
كفار ايديلر (قلنا يا ذا القرنين اما أن تعذب واما أن تتخذ فيهم حسنا) ديديككه يا ذا القرنين مخيرسن ديلرسك اول
قومى كفرلرى اوزره قتل ايت اگر اسلامه دخول ايتمزلرسه ويا خود ارشاد وتعليم شرايعله انلرك امرنده حسن
اتخاذ ايت اگر ايمانه كلوب مقتضاسيله عمل ايدرلرسه * دينلديكه قتل واسر بيننده تخيير ايتدى قتل مقابله‌سنده
اسر حسن تسميه اولندى (قال أما من ظلم فسوف نعذبه ثم يرد الى ربه فيعذبه عذابا نكرا) ذوالقرنين دعوتى
اختيار ايدوب ديديكه اما اول كمسه كيم بن انى دعوت ايدوب اول ايسه كفرى اوزره اصرار ايله نفسنه ظلم ايده
بز انى دنياده قتل ايله عذاب ايدرز بعده الله تعالى اكا بر عذاب منكر ايدركه مثلى معهود اولميه (وأما من آمن
وعمل صالحا فله جزاء الحسنى) واما اولكه ايمان وعمل صالح ايده انكيچون دنياده وآخرتده جنت ايله جزا اولور
(وسنقول له من أمرنا يسرا) وبز اكا امريمزدن آسان اولانى ديرز يوخسه صعب اولانى دكل (ثم اتبع سببا)
بعده انى مشرقه ايركورر طريقه سلوك ايتدى (حتى اذا بلغ مطلع الشمس) حتى شول موضعه ايرديكه معموره
ارضدن شمس ابتدا اكا ايرر (وجدها تطلع على قوم لم نجعل لهم من دونها سترا) انى بر قوم اوزره طلوع ايدر
بولديكه انك حرندن انلرى حفظ ايدر بنا قيلمدق * زيرا انلر بر مكانده ايديلر كه انك اوزره بنا قرار ايتمزدى سورى
وكسكين اولديغندن اويله اولسه انلر اسرابده ساكن اولورلردى شمس زائل اولنجق معاشلر ايچون چيقارلردى
دينلديكه شمسك طلوعى عندنده انلر صويه كيروب ارتفاعى عندنده اندن چيقارلردى وبهايم كبى اوتلاغه
كيدرلردى * دينلديكه انلر بر قوم ايديكيم عريان ايديلر ايكى قولاقلرينك برين دوشنوب برين اورتنورلردى
(كذلك) ذوالقرنينك تخيير واختيارده اهل مشرق شاننده امرى اهل مغرب شاننده كى امرى كبيدر
ويا خود شمسى بر قوم اوزره طلوع ايدر بولديكه انلر كفر وحكمده شول اوزرلرينه شمس غروب ايدن قوم
كبى ايديلر (وقد أحطنا بما لديه خبرا) حالبوكه بز اول ذوالقرنينك عندنده اولان جند وعدد وآلات واسبابه

ظواهر وخفاياسنه علمله احاطه ايتمشزدر * يعنى اول كثرتده بر حده ايرديكه انى لطيف وخبير جل شانه‌دن
غيرك علمى احاطه ايتمزدى (ثم اتبع سببا) بعده مشرق ومغرب بيننده معترض جنوبدن شماله كيدر طريقه
سلوك ايتدى (حتى اذا بلغ بين السدين) حتى كه اول ايكى جبل بيننه ايرديكه ذوالقرنينك سدى انده بنا
اولنمشدى * دينلديكه سدينك ضمله اول شيدركه انى الله تعالى خلق ايده وسدينك فتحيله اولدركه انى ناس
عمل ايده دينلديكه اول ايكى جبل آخر شمالده ارض تركك منقطعنده اولوب يأجوج ومأجوج اول ايكى جبلك
وراسنده قالمشدر (وجد من دونهما قوما لا يكادون يفقهون قولا) اول ايكى سدك اماننده بر قوم بولديكه
غرابت لغت وقلت فطنتلرى ايچون قريب اولمازديكه سامعه كلاملرينى افهام ايده‌لردى ونه كنديلر غيرك كلامن
فهم ايدرلردى الا اشارت ويا ترجمانله (قالوا يا ذا القرنين ان يأجوج ومأجوج مفسدون فى الارض) انلرك
مترجملرى ذوالقرنينه ديديلر كه يأجوج ومأجوج طائفه‌سى ارضمزده قتل وتخريب واتلاف زروع ايله فساد
ايديجيلردر * دينلديكه انلر ايام ربيعده چيقوب يرده بر يشل اوت قومزلردى ييرلردى وقوريمشن كوتوررلردى
وبر قولده ناسدن بولدقلرينى ييرلردى * ودينلديكه يأجوج ومأجوج تركدن بر جيلدر يعنى بر جماعت يافث
ابن نوح اولادندندر ترك يأجوج ومأجوجدن بر زمره‌در كه ذوالقرنين سدى بنا ايديجك سددن طشره قلانلره
ترك دينلمشدر * دينلديكه انلر يكرمى ايكى قبيله‌در انلردن بر قبيله سددن طشره‌ده ترك اولنديغيچون ترك
دينلمشدر اهل تواريخ ايدر نوح عليه السلامك اوچ اولادى وار ايدى سام وحام ويافث ايدى اما سام عرب
وعجم وروملك ابيدر وحام ايسه حبشه وزنج ونوبه‌نك ابيدر ويافث ايسه ترك وخزر وصقالبه ويأجوج
ومأجوجك ابيدر دينلديكه يأجوج ومأجوجك هر برى درد يوز بيك امتدر انلردن بر رجل صلبندن
سلاحه قادر بيك اولاد كورمينجه فوت اولمازلر انلر اوچ صنفدر بر صنفك قامتلرى يوز يكرميشر ذراعدر
وبر صنف ايسه طول وعرضلرى برابردر يوز يكرميشر ذراعدر انلره جبل وحديد قائم اولماز وبر صنف ايسه
قولاقلرينك برينى دوشنوب برين اورتنورلر فيل ووحشى وخنزيردن بولدقلرين آخر زمانده اكل ايديسرلردر
مقدمه‌لرى شامده ساقه‌لرى خراسانده اوليسر در مشرق جانبنده كى نهرلرى وطبريه‌ده كى بحيره‌يى ايچه‌لر *
دينلديكه بر وقتده آدم عليه السلام احتلام اولوب نطفه‌سى ترابه قارشدى الله تعالى اندن يأجوج ومأجوجى
خلق ايتدى ايمدى انلر ابا جهتندن بزه متصل اولورلر ام جهتندن دكل * وهب بن منبه ايدر ذوالقرنين
رومدن بر رجل صالح ايدى الله تعالى اكا ديديكه بن سنى شول لسانلرى مختلف اولان امتلره كوندررم انلردن
ايكى امت طول ارضده در برى مغرب شمس عندنده در انلره ناسك دينور وبريدخى مطلع شمس عندنده در انلره
منسك دينور وايكى امت دخى ارضك عرضنده در برى قطر ايمنده در انلره هاويل دينور وبرى ايسه قطر ايسرده
در انلره تاويل دينور وامم كثيره وسط ارضده اولوركه انلر جن وانس ويأجوج ومأجوجدر ذوالقرنين ديديكه
يا رب بن انلره نه قوتله مكابره ونه جمعله مكاثره ونه لسانله مناطقه ايدرم الله تعالى ديديكه بن سنك لسانكى بسط
وعضدكى شديد ايدرم حتى كه هيچ شيدن قورقميه‌سين وسكا هيبت لباسن كيورەيم حتى كه سندن خلق قورقوديرم
وسكا نور وظلمتى تسخير ايدرم نور امامكده هادى اولور وظلمت وراكدن سنى حارس اولور * اويله اولسه مغرب
شمسه كيدوب انده جمع كثير بولديكه عددين آنجق الله تعالى بيلور ظلمت ايله انلرى مكان واحده جمع ايدوب توحيد
وعبادته دعوت ايلدى انلرك كيمى ايمانه كلوب كيمى اندن اعراض ايتدى اعراض ايدنلرك اوزره ظلمتى
ادخال ايدوب حتى انى انلرك اجواف بيوتنه كيرديردى انكله انلر انك دعوتنه اجابت ايتديلر اويله اولسه
مغرب اهلندن اكا جند عظيم جمع اولوب ذوالقرنين انلره قائد وظلمت سائق اولدى حتى كه هاويله كلوب ناسكه
ايتديكى عمل مثلنى انلره ايتدى اندن كچوب مطلع شمسده منسكه ايردى اوكدينكى ايكى امته ايتديكى عملى انلره
دخى ايتدى اندن ارضك قطر ايسرنده تاويله واروب عمل سابقن انلره دخى اجرا ايتدى اندن وسط ارضده‌كى
امتلره قصد ايدوب مشرق جانبنده منقطع تركه ايردى انسدن بر امت صالحه ديديلر كه يا ذا القرنين اشبو
ايكى جبلك اراسنده بهايم اشباهنده بر خلق واردركه دواب ووحوشى افتراس ايدرلر حيات وعقاربى ييرلر

وبالجمله یرده کی مخلوقاتدن هرجانوری اهلاک ایدن مبالات ایتمزلر وانلرک کبی هیچ برخلق زیاده اولمزشکل ایتمزکه
انلرکه دنیا طولیسر وبالجمله یراهلنه انلرک شری ایریشردر (فهل نجعل لك خرجا علی أن تجعل بیننا وبینهم سدا)
سندن حاجتمز اولدرکه اموالمزدن سکا خرج ومصرف ویره وزکه بزمله انلرک بیننه سد وحاجز قیله سن * ابن
العربی ایدراشبو دلیلدرکه اعمال اوزره خراج واجرا خذی جائز اوله وملك اوزره خلقك مصالحنه قیام
وفرجه‌لری سد وثغوری اصلاح واجب اوله اگرچه رعیه نك اموالندن اخذله ایسه وبقانکه اکا احتیاج
اوله (قال ما مکنی فیه ربی خیر) ذوالقرنین دیدیکه اول شیکیم ربم تعالی ملك ومالدن بنی اکا تمکین ایتدی سزلك
بکا بذل ایده جککز خرج ومصرفدن خیرلودر وبنم اکا احتیاجم یوقدر (فاعینونی بقوة) ایدی بایلروصانعلر
ایله وآلاتدن لازم اولان اشیا ایله بکا اعانت ایدك (أجعل بینکم وبینهم ردما) تاکه سزکه انلرک بیننه حاجز
حصین قیلم که اول سددن اکبردر (آتونی زبر الحدید) ایدی بکا حدید قطعه‌لرین کتورك چون انی کتوردیلر
بعده صویه ایرنجه اکا اساس قازدیلر وصخره‌لر ایله طولدیروب اوزرینه اریدلمش طینهٔ نحاس دوکدیلر بعده
بناسیچون اول ارایه برصف حدید وبرصف حطب بومنوال اوزره صف صف حدید وحطب بسط ایدرك
اول ایکی جبلك رأسی برابرینه ایرکوردیلر (حتی اذا ساوی بین الصدفین) یعنی قچانکه سد اول ایکی جبلك
اراسی اعلاسنه دکین اشیاء مذکوره ایله مملو اولدیغی حالده مساوی اولدی (قال انفخوا حتی اذا جعله نارا
قال آتونی أفرغ علیه قطرا) بعده عمله یه امر ایلدی اول حدید اراسنده کی حطبه آتش اوروب منافخله انی نفخ
ایتدیلر حتی که حدید نار کبی اولیجق دیدیکه بکا اریمش نحاس کتورك که اول قیزمش حدید اوزره دوکم چون
انی ایتدی بعضی بعضنه ملتصق اولوب حدید ایله نحاسدن دوزلمش بکپاره حصار اولدی دینلدیکه اول سدك
عرضی اللی ذراع وارتفاعی ایکیوز ذراع وطولی یوز فرسخ ایدی (فما اسطاعوا أن یظهروه) اویله اولنسه
یأجوج ومأجوج قومی اول سدك ملاست ورفعتیچون فوقنه صعوده قادر اولمدیلر (وما استطاعوا له نقبا)
وانك شدت وصلابتیچون اسفلندن نقبه دخی قادر اولمدیلر (قال هذا رحمة من ربی) ذوالقرنین دیدیکه اشبو
سدك تسویه‌سنه اقتدارم ربم جل شانه دن عبادینه رحمتدر (فاذا جاء وعد ربی جعله دکا) یعنی قچانکه ربم جل
شانه نك یأجوج ومأجوجك خروجنه وعدینك وقتی که اول سدمذکوری ارضه مستوی مبسوط قیلور
(وکان وعد ربی حقا) وربم جل شانه نك وعدی حق اولور * ابوهریره رضی الله عنهدن مرفوعا مرویدرکه
یأجوج ومأجوج هرکونده سدی قازرلر حتی که شعاع شمسی کورمکه قریب اولورلر شول اوزرلرینه
تسلط ایدن کبیرلری اخشام اولیجق انلره دستور ویرر ایرته فتح ایدرلم دیو انلرکه مواعده ایدر والحال رب تعالی
انی اولکی حالتنه ایرکورور وقتا که انلرك خروجی وقتی که کبیرلری دستور ویرقتنده دیه که ان شاء الله ایرته
فتح ایدرلم اویله اولنسه ایرته کلدکلرنده انی الیقودقلری هیئتده بولورلر اندن قازوب ناس اوزره چیقارلر صولری
تتبع ایدرلر وناس حصنلره کیررلر وانلر سمایه اوقلرین رمی ایدرلر اوقلری قانه بولاشق کاوب اهل ارضه
قهرایتدیکمز کبی اهل سمایه دخی قهرایتدك دیه‌لر بعده الله تعالی انلرك قفالرینه نغف علتن ایرکوروب جمله‌سی
هلاك اوله‌لر ودواب ارض انلرك میته‌لرین ییوب سموزه‌لر * برروایتده الله تعالی امر ایله دوه بوینلری کبی قوشلر
انلرك جیفه‌لرین کوتوروب الله تعالینك دیلدیکی مکانه براغه‌لر بعده الله تعالی یره یغمور یاغدیروب انکله
ریوزین یایقه وآیکنلر ومیوه‌لر بتوروب خلقه نعمتلر وسعتلر ایرکوره (وترکنا بعضهم یومئذ یموج فی بعض)
یأجوج ومأجوجك سددن خروجلری وقتنده کثرتلرندن بری برلرینه اختلاط ایدوب ماء کبی تموج ایدرلر
ویاخود قیام ساعت عندنده خلق بری برلرینه ازدحام ایدوب انس وجن حیران اولدقلری حالده تموج ایدرلر
(ونفخ فی الصور فجمعناهم جمعا) وقیام ساعت ایچون صوره نفخ اولنوب حساب وجزا ایچون انلری محشره
جمع ایدروز (وعرضنا جهنم یومئذ للکافرین عرضا) واول کونده جهنمی کافرلره ابراز ایدرز حتی که انی آشکاره
کوررلر (الذین کانت أعینهم فی غطاء عن ذکری) که انلرد نیاده بنم آیاتمه نظردن کوزلری غطاده ایدیکه
اکا نظر ایله بنی توحید وتعظیم ایده‌لرذی (وکانوا لا یستطیعون سمعا) وحقدن فرط صممرلریچون بنم ذکرو کلامی

استماعه استطاعت ایده مزلردی * زیرا اصم کبی اکا صیحه اولنسه استماع ایدرا ما که انلر کانه مسامعلری
بالکلیه سماعدن منع اولنمشدی (أفحسب الذین کفروا أن یتخذوا عبادی من دونی أولیاء) شول بنم غیری
عبادم عیسی وملائکه‌یی معبودین اتخاذ ایدن کافرلر ظن ایدرلرمیکه انلره اول عبادت ایتدکلری عبادم نفع
ایده ویا انلره عذاب ایتمیم ویا انلرك عذابدن نجاتلرینه کافی اوله‌لر (انا أعتدنا جهنم للکافرین نزلا) بز کافرلر
ایچون جهنمی ضیف ایچون احضار اولنور نزل کبی قیلمشز (قل هل ننبئکم بالأخسرین أعمالا) انلره
دیکل که سزه خبرویره‌یمی شول قومیکه اعمال جهتندن فتی مغبونلردر (الذین ضل سعیهم فی الحیوة الدنیا)
شول کمسه‌لردرکه حیاة دنیاده عمل واجتهادلری ضایع وباطل اولدی (وهم یحسبون أنهم یحسنون صنعا)
والحال انلر کندیلرین حق اوزره اولوب عمل حسن ایتمش ظن ایدرلر دینلدیکه انلر کله مرادریا وسمعه ایچون
عمل ایدنلردر ویا معروفلری اوزره خلقدن منت وشکر طلب ایدنلردر ویا یهود ونصارادر ویا راهبلردرکه
کندیلرین صومعه‌لرده حبس ایتمشلردر * شول فضل ونوال رجا ایتدکاری عملریله هلاك وبواره ایررلر (أولئك
الذین کفروا بآیات ربهم ولقائه) ایدی انلر ربلری جل شانه نك آیاتی قرآنه ویا توحید ونبوت اوزره نصب
اولنان دلائله وبعد الموت بعثله عذاب الله لقاسنه کافرلر اولدیلر (فحبطت أعمالهم) انلرك کفرلری سببیله عملری
باطل اولدی انك اوزره مثاب اولمزلر (فلا نقیم لهم یوم القیامة وزنا) یوم قیامتده بز انلر ایچون قدر قیلمزز
ویا عمللرین وزن ایچون میزان قورمزز (قال النبی علیه السلام انه لیأتی الرجل العظیم السمین یوم القیامة
لا یزن عند الله جناح بعوضة وقال اقرؤا فلا نقیم لهم یوم القیامة وزنا) پیغمبریز علیه السلام ایدر یوم
قیامتده بر رجل عظیم سمین کتورلور حالبوکه عند الله انك جناح بعوضه دکلو قدری اولمزوا کا بو آیتی دلیل
اقامت ایتدی * ابوسعید الخدری رضی الله عنه ایدر یوم قیامتده بعض ناس اعمالله کله‌لرکه اول انلرك زعمنده
عظمده تهامه طاغلری کبی اوله حالبوکه وزن اولندقده حبط اولندیغیچون جدا قدری اولمیه ایدی اعمال
کفار وزن اولنمزدینلر اشبو آیتله استدلال ایدر (ذلك جزاؤهم جهنم بما کفروا واتخذوا آیاتی ورسلی
هزوا) اشبوذکر اولنان حبط اعمال وخست اقدار اهلنك جزالری جهنمدر * شول سببدنکه کافر اولدیلر وبنم
آیتلریمی ورسوللریمی هزؤ ایدندیلر (ان الذین آمنوا وعملوا الصالحات کانت لهم جنات الفردوس نزلا)
شونلرکه ایمان کتوروب اعمال صالحه ایشلدیلر الله تعالینك وعد سابقی مقتضاسنجه انلره فردوس جنتلری منزل
اولور (خالدین فیها لا یبغون عنها حولا) انده دائمین اولدقلری حالده اندن تحول طلب ایتمزلر * زیرا که اندن
اطیب مکان بولمزلر * پیغمبریز علیه السلام ایدر الله تعالیدن آخرتده منزل استرا ولسه‌کز اندن فردوسی
استکزکه اول جنتك اوسط واعلاسیدر انك فوقی عرش الرحماندر جنتك نهرلری اندن منفجر اولور * کعب
ایدرکه انده امر معروف ونهی منکر ایدنلر ساکن اولور (قل لو کان البحر مدادا لکلمات ربی لنفد البحر قبل
أن تنفد کلمات ربی) دیکل که اگر جنس بحرك باسره صولری ربم جل شانه نك علم وحکمتی کلماتن یازمغیچون
حبر اولسه ربك کلماتی توکنمدین جنس بحرك صولری باسره انی یازمدین توکنیدی * زیرا که هر جسم
متناهیدر اما که کلمات الهیه‌یه نهایت یوقدرکه انکله مراد اولیاسنه وعدی واعداسنه وعیدی وخلق اوزره
حکمیدر (ولو جئنا بمثله مددا) اگرچه جنس بحر صولری مثلی انی یازمغیچون اولکی اوزره زیاده
کتوررسه وزده اولدخی توکنوب کلمات الهیه توکنمیدی زیرا که اکا حد وعد یوقدر * ابن عباس رضی الله
عنه ایدر پیغمبریز علیه السلام حضرتلرینه یهود دیدیلرکه یا محمد سن زعم ایدرسنکه سکا حکمت ویرلمش اوله
والحال کتابکده (ومن یؤت الحکمة فقد أوتی خیرا کثیرا) اولنکه اکا حکمت ویریله خیر کثیر ویریلوبدر
دینلدی بوندنصکره دیرسنکه (وما أوتیتم من العلم الا قلیلا) علمدن سزه آز شیء ویریلوبسز اولنبیدن
بو آیت نازل اولدی (قل انما أنا بشر مثلکم یوحی الی انما الهکم اله واحد) دیکل که بن دخی سزلك کبی بشرم وحی
اولندیکه الهکز اله واحددر ذاتنده نظیری وصفاتنده شریکی یوقدر (فمن کان یرجو لقاء ربه) اول
کمسنه که رب تعالی یه لقاسی حسن حال اوزره اولمسین رجا ایدر ویا سوء حال اوزره اولمسندن خوف ایدر

(فليعمل عملا صالحا) انك رضاسين استيو عمل صالحا ايشلسون (ولا يشرك بعبادة ربه أحدا) رب تعالينك
عبادتنه كمسه يي شريك ايتمسون ريا ايله ويامقابله سنده اجر طالب ايتمكله (قال النبي عليه السلام ان أخوف
ما أخاف عليكم الشرك الاصغر قالوا وما الشرك الاصغر قال الرياء) پيغمبريمز عليه السلام ايدر سزلك
اوزريكزه معاصيدن زياده خوف ايتديكم شرك اصغردركه اول عملده ريادر (قال النبي عليه
السلام يقول الله تبارك وتعالى انى أغنى الشركاء عن الشرك فمن عمل عملا أشرك فيه غيرى فأنا منه برئ
هو والذى عمله) پيغمبريمز عليه السلام ايدر الله تبارك وتعالى ديركه بن شركانك شركندن زياده غنى يم
اول كمسنه كه اعمال دينيه سنك برنده غيرى بكا اشراك ايده بن اول عملدن برى يم اول عمل بندن غيرى بكا اشراك
ايتديكى كمسنه نك اولسون (قال النبي عليه السلام من حفظ عشر آيات من أول سورة الكهف عصم
من فتنة الدجال) پيغمبريمز عليه السلام ايدر بر كمسنه كه سورهٔ كهفك اولندن اون آيت حفظ ايده دجال
فتنه سندن عصمت اولنه (قال النبي عليه السلام من قرأ أول سورة الكهف وآخرها كانت له نورا من
قدمه الى رأسه ومن قرأها كلها كانت له نورا من الارض الى السماء) پيغمبريمز عليه السلام ايدر بر كمسنه كه
سورهٔ كهفك اولنى وآخرينى اوقويه قدمندن رأسنه دكين نور اوله واولكه كانى اوقويه ارضدن سمايه دكين
انكيچون نور اوله

سورة مريم وهي ثمان وتسعون آية مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

(كهيعص) دينلديكه اول اسماء الهيه دن بر اسمدر ويا اسماء قرآنيه دندر ويا اسم سوره در ويا قسمدركه الله تعالى
انكله اقسام ايدوبدر * دينلديكه اول الله تعالى خلقنه كافيدر عبادينه هاديدر ويدى انلرك يدلرى فوقنده در
بريه سنه عالمدر وعدينه صادقدر (ذكر رحمة ربك عبده زكريا) اشبو تلاوت اولنان ربك جل شانه نك عبدى
زكريايه رحمتى ذكريدر (اذ نادى ربه نداء خفيا) شول وقتده كه اول رب تعالى يه نداء خفى ايله ندا ايتدى اكرچه
جهر واخفا عند الله مساويدر الا بوكه اخفاده اخبات اشد واخلاص اكثردر ويا تاكه كبرى حالنده طلب ولد ايله
لوم اولنمه يه ويا سوالينى اكا مطلع اولميه كه انلردن خوف ايدردى ويا ضعف هرم اونك صوتنى اخفا ايتدى (قال
رب انى وهن العظم منى) واول نداسنده ديديكه يا رب كوكم ضعيف اولوب اينجلدى (واشتعل الرأس شيبا)
وباشم قبلى آغارديغندن اشتعال ايتدى (ولم أكن بدعائك رب شقيا) هيچ بركره سكا دعامده خائب اولمدم بلكه
هر دعا ايتديكمده اجابت ايتدك يعنى توسل ايتدى انى كه اجابتدن نچه بدر وتنبيه ايتدى انى كه مدعوله اكرچه
معتاد دكل ايسه ده لكن اجابتى معتاده در واول الله تعالى اكا اجابتى تعويد وانى اكا اطماع ايتدى وكريمك
حقنده در كه اطماع ايتديكى كمسه يى كرمندن خائب ايتميه (وانى خفت الموالى من ورائى) وموتمدنصكره
خلافتمه ولى ايده جكلردن جور خوفن ايدرم كه انلرك بنو عمسى اولوب بنو اسرائيلك اشرارى ايديلر
(وكانت امرأتى عاقرا) وخاتونم ايسه طوغرمز اولدى (فهب لى من لدنك وليا) ايمدى سنك عندكدن
وفضلكدن بكا بر ابن صالح باغشله زيرا انك مثلى محض فضلكدن وكمال قدرتكدن رجا اولنور يوخسه
بن وخاتونم ولادته صلاحدن قالمشزدر (يرثنى ويرث من آل يعقوب) كه اوبندنصكره بكا وآل يعقوبه وارث
اوله اشبو ارثده اختلاف اولندى لكن ابن عباسدن عطانك قولنده ايدر اول خوف ايتديكه انك بنو عمسى
دين الالهى اضاعه واحكامنى تغيير ايده لر ديكيم بنو اسرائيلدن انى مشاهده ايتمشيدى اوبله اولسه رب تعالىدن
بر ولد صالح دلديكه امتى اوزره اول امين اوله ونبوت وعلمنه وارث اولوب دينى ضياعدن حراست ايده
(واجعله رب رضيا) وانى يا رب برتقى مرضى ايلكل (يا زكريا انا نبشرك بغلام اسمه يحيى) الله تعالى انك
نداسنه اجابت ايدوب ديديكه يا زكريا بز سكا تبشير ايدرز بر غلام ايله كيم اسمى يحيادر (لم نجعل له من قبل سميا)
اندن اول بر كمسه يى اول اسم ايله مسمى قيلدق اول اسم ايله تسميه اولنمسنه حكمت زيرا كه اول ويرلديكى علم وحكمتله
حيات بولمشدى ويا انكيچونكه اول شيخ فانى ايله عجوز عاقردن وجوده كلمشيدى ويا انكيچونكه انك نظير

وشبيه قيلنماشدى شول حيثيتدنكه اول مدت عمرنده نه معصيت ايتمش ونه معصيته قصد قيلمشدى (قال
رب أنى يكون لى غلام وكانت امرأتى عاقرا وقد بلغت من الكبر عتيا) زكريا عليه السلام ديديكه يا رب بنم
ايچون نيجه غلام اولور حالبوكه خاتونم طوغرمز اولوبدر وبن ايسه پيرلكدن يبس وجفافه ايرمشم (قال
كذلك قال ربك هو على هين) الله تعالى ويا بشارتى تبليغ ايدن ملك انى تصديق ايدوب ديديكه امر سكا ديدلان
كبيدر ويا سنك ديديكك كبيدر ربك جل شانه ديركه يحيايى سزلك ايكيكزدن كبريكز حالنده وجوده كتورمك
بكا آساندر (وقد خلقتك من قبل ولم تك شيأ) والحال يحيادن اول سنى خلق ايتدم سن ايسه اول وقتده برشئ
دكل ايدك (قال رب اجعل لى آية) زكريا ديديكه يا رب بكا بر علامت قيل كه انكله خاتونك حملنى بيلم (قال آيتك
ألا تكلم الناس ثلاث ليال سويا) الله تعالى ديديكه اكا علامتك اولدركه صحيح الخلق اولوب خرس ومرضك
يوغيكن اوچ كيجه وكوندزده متتابعا ناس ايله كلامه قادر اولميه سن اوبله اولسه اول كيجه خاتوننه قربان
ايدوب رحمنه ولد واقع اولدى صباح اولنجق لسانى ناس ايله مكالمه دن معتقل اولدى ذكر الله اراده ايتديكنده
منطلق اولوردى وناس وراء محرابدن اكا منتظر اولورلرديكه اول نمازه چيقه (فخرج على قومه من المحراب)
چون خاتوننك حملنك صباحنده محرابندن قومى اوزره چيقه واردى والحال لونى متغير اولوب لسانى سويلمزدى
ديديلركه يا زكريا سكا نه حالت ايردى (فأوحى اليهم ان سبحوا بكرة وعشيا) انلره ايما ايتدى ويا ير اوزره
يازديكه غداة وعشيه ده لله نماز قيلهلر يعنى اول صباحده واخشامده قومنه چيقوب صلاتله امر ايدردى
خاتوننك حملى وقتى اولنجق كلامدن منع اولنوب چيقديغنده صلاتى انلره اشارت ايله امر ايدر اولدى اندن
اكا يحيايى هبه ايدوب ديديكه (يا يحيى خذ الكتاب بقوة) يا يحيى توراتى جدله اخذ ايت (وآتيناه الحكم
صبيا) وبز اكا صباوتى حالنده حكمت وفهم توراة ويا نبوت ويردك حالبوكه اول اوچ ياشنده ايدى (وحنانا
من لدنا) وبزدن اكا رحمت ويردك ويا خود انك قلبنده ابوينه وغيرى يه رحمت وتعطف قيلدق (وزكوة)
وبز انى والدينه واهل زمانه يه صدقه ويردك (وكان تقيا) واول مسلم مخلص مطيع ايدى رب تعالينك
غيريدن معرض ايدى (وبرا بوالديه) واول والدينه اطاعت واحسان ايديجى ايدى (ولم يكن جبارا
عصيا) يوخسه والدينه عاق ورب تعالى يه عاصى اولوردكل ايدى (وسلام عليه يوم ولد ويوم يموت ويوم
يبعث حيا) والله تعالىدن اكا سلام اولدى طوغديغى كونده كه شيطاندن بنى آدمه ايريشن اكا ايرمدى
واولديكى كونده كه عذاب قبردن امنده اولدى وبعث اولنمسى كونده اهوال قيامتدن سالم اولوب انعام
واكرامه ايرر * دينلديكه انسانك زياده وحشتى اشبو اوچ حالده اولور طوغديغى كونده اناقارننده الفت
ايتديكى حالتدن آيرلور واولديكى كونده كورمدكارين كورور وبعث كوننده كندوينى محشرده مخاوفده
بولور الله تعالى ايسه يحيى عليه السلامى اشبو مواطنده سلامتله تخصيص ايتدى (واذكر فى الكتاب مريم)
قرآنده مريم قصه سنى ذكر ايت (اذ انتبذت من أهلها مكانا شرقيا) شول وقتده كه اول بيت المقدسده ويا دارنده
قومندن مكان شرقى يه اعتزال ايتدى * دينلديكه ايام شتاده بردلك شدتنده بر مشرقه ده اوتوروب باشنى
ياغلردى بر قولده حيضدن آريتوب غسل ايتمكه كتدى * پس بو اجلدن نصارى مشرقى قبله ايدنديلر (فاتخذت
من دونهم حجابا) اهلنه قريب مكانده پرده ايدوب انلردن تستر ايتدى واندن اغتسال ايچون مجرده اولديغى
حالده اوتوردى (فأرسلنا اليها روحنا فتمثل لها بشرا سويا) واول حالتده بز اكا جبرائيلى كوندردك كه اول
شاب امرد سوى الخلق صورتنه متمثل اولديغى حالده انك قارشوسنده طوردى (قالت انى اعوذ بالرحمن منك
ان كنت تقيا) مريم رضى الله عنها غايت عفافندن اكا ديديكه سندن الله تعالى يه صيغنورم اكر مؤمن
متقى ايسك بكا ظلم وتعرض ايتمكل (قال انما أنا رسول ربك لأهب لك غلاما زكيا) جبرائيل عليه السلام
اكا ديديكه بن اول استعاذه ايتديككرب تعالينك رسوليم انك امريله كلمشم كه سكا بر ولد هبه ايدم كه اول
ذنوبدن طاهر اوله ويا خود خير اوزره نامى اوله سندن سنه ترقيسى خير وصلاح اوزره اوله (قالت انى يكون لى
غلام ولم يمسسنى بشر ولم أك بغيا) مريم رضى الله عنها ديديكه بكا ولد قنده ن حاصل اولور حالبوكه بكا زوج قربان

ایتمدی وبن فجور ایتمشم ولد ایسه یا نکاحدن ویاسفاحدن اولور والحال بنده دن هیچ بری صدور ایتمدی (قال كذلك قال ربك هو علي هين) جبریل علیه السلام دیدیکه یا مریم حال دیدیکك کبیدر لکن ربك جل شانه دیدیکه بابا سز ولد خلق بکا آساندر (ولنجعله آية للناس ورحمة منا) بزانی ایدرز تا که انی کمال قدرته تزه علامت وبرهان قیله وز وانك دیننه تابع اولنلره انی رحمت ایده وز (وكان أمرا مقضيا) اول ازلده امر محکوم ومفروغ اولدی اکاردونمه دیل اولمز اندن مریم درعنی کینجك جبریل علیه السلام انك درعنه نفخ ایتدی (فحملته) اول نفخه دن فی الحال عیسی علیه السلام حضرتلرینه حامل اولدی (فانتبذت به مكانا قصيا) اوبله اولسه اول قارنده کی حمله اهلندن بعید وراء جبله ویا اقصای داره عزلت ایتدی تا که زوجسز ولادته انی تعییر ایتمیه لر * مفسرین انك مدت حملنده ووقت وضعنده اختلاف ایتدیلر ابن عباس دیدیکه حمل وولادتی ساعت واحده ده اولدی * دینلدیکه مدت حملی سائر نساء کبی طقوز آی اولدی برقولده سکز آی حالبوکه سکز آیده طوغان مولود اندن غیری تیزز مانده فوت اولمشدر برقولده مدت حملی التی آی اولدی * دینلدیکه مریم انی حامل اولدیغی برساعتده وانك تصویر اولنمسی برساعتده وانی وضع ایتمسی برساعتده ایدی واول وقتده اول اون یاشنده ایدی اولوب عیسایه حامل اولمازدن اول ایکی کره حیض کورمشدی (فأجاءها المخاض الى جذع النخلة) ولادت وجعی انی برنخله جذعنه الجا ایتدیکه اول برنخلهٔ یابسه ایدیکه رأس وخضرتی کتمشدی قیش ایامی ایدی اکاالتجاسی وجع ولادتدن اکا استناد ایچون ایدی زیرا که قابله سی یوغیدی (قالت يا ليتني مت قبل هذا وكنت نسيا منسيا) ناسدن اوتانوب تولوبلمزدن اوشانوب دیدیکه نولیدی بوحالتدن اول اولمش اولیدم واونودیلوب کیدیدم (فناداها من تحتها ألا تحزني قد جعل ربك تحتك سريا) جبرائیل علیه السلام مریمه ندا ایتدی برمکاندنکه اول مریمك مکانندن اسفل ایدی زیرا که مریم اکمه اوزره ایدی وجبریل علیه السلام ایسه اندن اسفلده وراء اکمه ده ایدی ویاخود عیسی علیه السلام مریمدن طوغیجق انك تحت ذیلندن ندا ایتدیکه حزن چکمکل رب تعالی تحت قدمینکده نهر صغیر قیلدی ویا انی تحت امرکده قیلدیکه دیلرسك انی اقیدر دیلرسك طورغورورسن * دینلدیکه عیسی علیه السلام عقبیله یره اوریجق اندن برطتلو صو پیکاری چیقوب آقدی وبرقولده اول اراده برنهر یابس وارایدی الله تعالی اندن صو آقتدی واول نخلهٔ یابسه یی یپراقلندیروب میوه ویردی (وهزي اليك بجذع النخلة تساقط عليك رطبا جنيا) ویا مریم اول نخلهٔ یابسه یی کندوکه اماله وتحریك ایتکه اوزریکه شول کوکیمش تازه خرما دوشه (فكلي واشربي) ایمدی اول خرمادن ییوب نهرك صویندن ایچکل (وقري عينا) واول اوغلك عیسی ایله قریر العین اولوب حزنکی کیدر زیرا اچانکه ناس نهر یابسی جریان ایدرو نخلهٔ یابسه یی یشلنوب وقتنده اول میوه لو کوره لر اکا قادر اولان رب تعالیدن استبعاد ایتمزلر که سندن خلقسز ولد خلقنه قادر اوله وسنك اهل عصمتدن ایدیکك بیلوب سنی ریبه دن تبرئه ایده لر (فإما ترين من البشر أحدا فقولي اني نذرت للرحمن صوما فلن أكلم اليوم انسيا) اکر بشردن برکسه کورورسك سکا ولدك کیدن سؤال ایتدیکنده اشارتله اکا دیکل که بن الله تعالینك وجهیچون صمته نذر ایتمشم اشبو کونده هیچ برآدمی یه سویلمزم اشبو صمت صومی انلرك شریعتنده جائز ایدی بزم شریعتمزده دکل (فأتت به قومها تحمله) اندن مریم رضی الله عنها عیسایی طوغردیغی حینده کتوروب قومنه کلدی * دینلدیکه یوسف النجار مریم وعیسایی غاره ایلتدی قرق کون انده مکث ایدوب نفاسندن طاهره اولیجق انکله قومنه کلدی اهلی انی قوجاغنده ولدله کوریجك بریتوب آغلشدیلر * زیرا که اهل بیت صالحین ایدیلر (قالوا يا مريم لقد جئت شيئا فريا) دیدیلر که یا مریم بدیع منکر شیئله کلدك (يا أخت هارون ما كان أبوك امرأ سوء وما كانت أمك بغيا) یا اخت هارون بابالك عمران زانی دکل ایدی وانالك حنه دخی زانیه دکل ایدی بو ولد سکا قندن حاصل اولدی * دینلدیکه اشبو هارون بنو اسرائیلده بر رجل صالح وعابد ایدی موتی کوننده جنازه سنه قرق بیك رجل تابع اولدیکه جمله سنك اسملری هارون ایدی سائر ناسدن غیری مریمی اکا

تشبیه ایتدیلر یعنی برظن ایدردك که صلاحده سن انك مثلی اوله سن بوخسه اندن مراد نسبده اخوت دکل ایدی * دینلدیکه هارون مریمك لأب اخی ایدی ویاخود اندکه مراد موسی علیه السلامك قرنداشی هارون ایدی * زیرا که مریم انك نسلندن ایدی ویاخود هارون بنو اسرائیلده برعظیم الفسوق رجل ایدی مریمی اکا تشبیه ایتدیلر (فأشارت اليه قالوا كيف نكلم من كان في المهد صبيا) مریم رضی الله عنها انلره عیسایی کوستردیکه انلرا کا سویلیوب جوابی اندن اخذ ایده لر وانك جوابی مریمك کندوبه حجت اوله وقتا که مریم انلره جواب ایچون عیسایی کوستردی بوفعل منکر کدن ماعدا بزی مسخره دخی ایدرسن بز بشکده کی صبی یه نیجه سویلرز دیدیلر (قال اني عبد الله) عیسی علیه السلام انلرك کلامن ایشیدیجك رضاعی ترك ایدوب انلره اقبال ایتدی وبرقولده مریم انلره انی کوستریجك ثدیی ترك ایدوب یساری اوزره اتکا ایتدی ویمینیله اشارت ایدوب دیدیکه بن الله تعالینك عبدی یم انك اول تکلمی نفسی اوزره الله تعالینك عبدی ایدوکنه اقرار اولدی تا که اله اتخاذ اولنمیه (آتاني الكتاب وجعلني نبيا) اول بکا کتاب ویریسره بنی نبوتله اکرام ایده یسردر * دینلدیکه یعنی الله تعالی لوح محفوظده اکا کتاب ویره سن وانی پیغمبر ایتمسن یازدیغن خبر ویردی تکلیم پیغمبریز علیه السلامه نه وقتدن برو نبیسن دینلدکده دیدیکه بن نبی ایدم حالبوکه آدم علیه السلام روح وجسد بیننده ایدی * اکثرون دیدیلرکه عیسایه انجیل ویرلمسی طفل وصغیر ایکن ایدی واول حالتده اکا رجال عقلی ویرلمشدی * دینلدیکه اول اناسی قارننده ایکن اکا تورات الهام اولنمشدی (وجعلني مباركا اينما كنت) وهر قنده اولسم بنی خلقه خیر تعلیم ایدرو بکا ایمان واتباع ایدنه نفع ایدر قیلدی (واوصاني بالصلاة والزكاة ما دمت حيا) وحیاتده اولدیغمجه بکا صلات وزکاتله امر ایلدی یعنی ماله مالك اولورسم ویارذائلدن نفسمی تطهیر ایدم ویاخیردن استکثار ایدم (وبرا بوالدتي) وبنی والده مه محسن ورحیم قیلدی (ولم يجعلني جبارا شقيا) واول بنی کندویه عاصی قیلمدی * دینلدیکه شقی اولدرکه ذنب ایدوب توبه ایتمیه (والسلام علي يوم ولدت ويوم اموت ويوم ابعث حيا) جنس سلام بنم اوزریمه درطوغدیغم کونده واولدیکم کونده وبعث اولندیغم کونده امنده اولم * تکلیم یحیی علیه السلامه سلامده معنا سی یکدی عیسی علیه السلام اشبو کلماتی سویلیجك اول قوم مریمك برائتن بیلدیلر بعده صبیانك تکلمی حدینه ایرنجیه دکین سویلمدی (ذلك عيسى ابن مريم قول الحق الذي فيه يمترون) اشبونعتی تقدم ایدن عیسی ابن مریمدر سویلدی شول قول حقیکه نصاری انده اختلاف ایدرلر شول وجهله کیم انلرك کیمی انی ابن الله وکیمی هو الله دیدی ویهود ایسه انی ساحر دیدی (ما كان لله أن يتخذ من ولد) الله تعالینك نعتندن دکلدرکه ولد اتخاذ ایده (سبحانه) خلقك صفاتندن اول منزهدر (اذا قضى أمرا فانما يقول له كن فيكون) اولکه برشیئی اراده ایتسه کن دیمسیله ایجاد ایدر اوله منزه ومقدس اولدیکه ولد اتخاذنده خلق کبی اسباب انانه محتاج اوله (وان الله ربي وربكم فاعبدوه) والله تعالی بکا امر ایلدیکه اول بنم دخی ربمدر وسزلك ربکزدر اکا عبادت ایلك دیییم تکلیم صلات وزکاتله ووالده مه برله امر ایتدیکی کبی (هذا صراط مستقيم) ربك جل شانه بکا اشبو امر ایتدیکی دین صحیح وطریق مستقیمدر (فاختلف الاحزاب من بينهم) مریم خلقسز عیسایی ولادتیچون عیسی شاننده احزاب ناس اختلاف ایتدیلر یهود دیدیلر که اول ولد زنادر ونصاری یسه اوچ فرقه اولدیلر که اول نسطوریه ویعقوبیه وملکائیه در نسطوریه دیدیلر که اول حاشا ابن الله در ظهار ایدوب بعده انی رفع ایلدی یعقوبیه دیدیلر که حاشا اول کندیدیر ایندی بعده صعود ایتدی وملکائیه دیدیلر که الله تعالینك عبدی ونبیسیدر (فويل للذين كفروا من مشهد يوم عظيم) ویل کافرلره شول یومك شهودندنکه هول وحساب وجزاسی عظیمدرکه اول یوم قیامتدر ویاخود اول کونده ملائکه وانبیانك والسنه وجوارحلرینك شهادتندنکه انلرك کفر وفسوقلری انکله آشکاره اولیسردر (اسمع بهم وابصر يوم يأتوننا) انلر عجب ایشیدرو کورر لر یوم قیامتده که بزم درکاهمزه کاورلر جدیردرکه انلرك ایشتملری ینه وکورملرینه تعجب اولنه حالبوکه دنیاده حقی ایشتمزو کورمز ایدیلر ویاخود یوم قیامتده انلرك کبی ایشیدر

وكورراولمزشول وقتده كه الله تعالى سورهٔ مائده آخرنده ذكر ايتديكي منوال اوزره عيسى عليه السلامه ديه كه
سن ناسه الله تعاليدن غيرى بنى وانامى ايكى اله ايدينك ديدكيدى (لكن الظالمون اليوم فى ضلال مبين)
لكن كفرله نفسلرينه ظلم ايدنلراشبو كونده خطاى بيّنده درشول سببدنكه استماع ونظرلرى نفعى اولمسى وقتنده
غفلت ايتديلردى (وأنذرهم يوم الحسرة اذ قضى الامر وهم فى غفلة وهم لايؤمنون) يا محمد انلرى تخويف
ايت شول كونله كه انده مسيئ اساءتنه ومحسن قلت احساننه تحسر ايدرشول وقتده كه حسابدن فراغ
ايديلوب اهل جنت جنته واهل نار ناره كيده لرخالبوكه انلر آخرتده اراينشه جكلرى شدائدو اهوالدن غافللردر
انى تصديق ايتمزلردر * پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر بيچانكيم يوم قيامتده اهل جنت جنته واهل نار ناره
كيره لر بعده موت كتوريلوب جنت ونار آراسنده بوغازلنه وبر منادى ندا ايده كه يا اهل جنت منزه من بعد
موت يوقدر ويا اهل نار سزه دخى من بعد موت يوقدراو يله اولسه اهل جنتك فرحلرى واهل نارك ترحلرى
زياده اوله پيغمبريمز عليه السلام ايدر اهل جنتك هر برى جنته كيرمزدن اول اكا نارده كى مكانى كوستريلوركه
اساءت ايتمش اولسه اكا كيريسردى تا كه شكرى زياده اوله واهل ناردن هر برى ناره كيرمزدن اول اكا
جنتده كى مكانى كوستريلوركه احسان ايتمش اولسه اكا كيريسردى تا كه حسرتى زياده اوله (انا نحن نرث
الارض ومن عليها والينا يرجعون) بز ارضه واوزرنده كى مخلوقاته وارث اولورز انلرى افنا واهلاك ايله
وآخرتده بزه رجوع ايدرلر اعماللرينه كوره مجازات اولنورلر (واذكر فى الكتاب ابراهيم انه كان صديقا نبيا)
انلره قرآنده ابراهيم عليه السلام خبرين ذكر ايتكه اول صدقه ملازم والله تعالينك غيوب وآيات وكتب
ورسلنه كثير التصديق ونبى مرسل ايدى (اذ قال لابيه) شول وقتكه باباسى آزربن تارخه ديديكه اول اصنامه
عبادت ايدردى (يا ابت لم تعبد ما لايسمع ولا يبصر ولا يغنى عنك شيأ) اى بابا نيچون عبادت ايدرسن
برشيئه كه سنك حالكى بيلمز ذكركى ايشتمز وخضوعكى كورمز ونفع جلبنده وضرر دفعنده سكا برشيئى مفيد اولمز
(يا ابت انى قد جاءنى من العلم ما لم يأتك فاتبعنى أهدك صراطا سويا) اى بابا الله تعاليدن بكا طريق مستقيمه
دلالت على حاصل اولوبدركه اول علم سنده يوقدر بكا اتباع ايدوب تعلمدن استنكاف ايتمكل كه سنى طريق
ضلالتدن قورتارم وطريق مستقيمى كوسترم (يا ابت لا تعبد الشيطان) اى بابا شيطانك كفر وشر كدن سكا
تزيينه اغترار ايله اكا طاعت ايتمكل (ان الشيطان كان للرحمن عصيا) زيرا كه شيطان الله تعالى يه عاصى
اولوبدر وعاصى يه اطاعت ايدن دخى عاصيدر (يا ابت انى أخاف أن يمسك عذاب من الرحمن فتكون
للشيطان وليا) اى بابا اكر كفر اوزره اقامت ايدرسك بيلورم كه الله تعاليدن سكا عذاب ايريشوب نارده
شيطانه قرين اولورسن (قال أراغب أنت عن آلهتى يا ابراهيم لئن لم تنته لأرجمنك واهجرنى مليا) آزر اكا
جوابده ديديكه يا ابراهيم سن بنى اصنام عبادتندن صرف ايتمكى ديلرسن والله اكرسن بونك كبى مقالاتله
اصنامى تعييب وتقبيحدن امتناع ايتمزسك سنى سب وشتم ايدرم ويا حجاره ايله اولديررم ايمدى بندن حذر ايت
وبر نيچه زمان بكا سويلميوب قاتمدن كيت (قال سلام عليك سأستغفر لك ربى) ابراهيم عليه السلام
اكا توديع ومتاركه وسيئه يى حسنه ايله مقابله وجهى اوزره ديديكه وارسندن سالم اولوب بندن سكا مكروه
ايرمسون بلكه سنكيچون ربم جل شانه دن ديلرم كه مغفرتكه سبب اولور ايمانى سكا توفيق ايده (انه كان
بى حفيا) اول رب تعالى بكا برّ والطافده بليغ اولدى (وأعتزلكم وما تدعون من دون الله) وسزى والله
تعاليدن غيرى معبود اتخاذ ايتديككز اصنامى ترك ايدرم اويله اولسه اشبو بلده كز كوچادن ارض مقدسه يه
كيدرم (وأدعو ربى عسى ان لا اكون بدعاء ربى شقيا) ويالكز رب تعالى جل شانه يه عبادت ايدرم
بوخسه سزلك كبى انك عبادتنه هيچ احدى اشراك ايتمزم رجا ايدرم كه ربم جل شانه يه دعامده خائب اولمايم
(فلما اعتزلهم وما يعبدون من دون الله وهبنا له اسحاق ويعقوب وكلا جعلنا نبيا) وقتاكه ابراهيم
عليه السلام انلرى والله تعاليدن غيرى عبادت ايتدكلرى اصنامى ترك ايدوب ارض مقدسه يه واردى بز اكا
ولدى اسحاقى وانك ولدى يعقوبى هبه ايتدك وابراهيم واسحاق ويعقوبدن هر برينى نبوتله اكرام ايتدك

دينلديكه بركسه كه الله تعالينك رضاسين استيوب هجرت ايده الله تعالى اكا دنياده وآخرتده اكرام ايدر (ووهبنا
لهم من رحمتنا) وبز انلره رحمتمزدن نبوت واموال واولاد ويردك (وجعلنا لهم لسان صدق عليا) وانلر
ايچون جميع اديان اهلى عندنده ثناء حسن رفيع قيلدق كه هر برى انلرى تولى وانلره ثنا ايدرلر (واذكر
فى الكتاب موسى انه كان مخلصا) يا محمد سن انلره قرآنده موسايى ذكر ايليكل كه اول موحد وعبادتنده شرك
وريادن مخلص ايدى ويا خود الله تعالى انى دنسدن خالص ايتمشدى (وكان رسولا نبيا) واول الله تعالينك
خلقه رسولى اولوب انده انلره شرايع واحكامى ايركوررردى (وناديناه من جانب الطور الايمن) بز اكا طور
جانبندن انك يميننه ولى ايدر جهتندن (انى أنا الله رب العالمين) ديو ندا ايتدك وطور مصر له مدين اراسنده
بر جبلدركه اسمى زبيردر (وقربناه نجيا) ودخى بز انى كنديمزه مناجات ايتمكه تقريب ايتدك برحيثيله كه
انك كلام ازليسن ايشتدى * دينلديكه الله تعالى انى حجب اوزره رفع ايدوب حتى كه قلمك صريرينى ايشتدى
(ووهبنا له من رحمتنا اخاه هارون نبيا) وبز موسايه رحمتمزدن قرنداشى هارون نبى يى هبه ايتدك كه
اول اكا معين اوله (واذكر فى الكتاب اسماعيل انه كان صادق الوعد) يا محمد انلره قرآنده اسماعيلى دخى
ذكر ايتكه اول وعدنده صادق ايدى اكرچه وعده وفا انبيانك هر برنده موجوددر لكن غيريله معهود
ولميان وفا انده بولنوبدركه ذبح اولنمغه صبره وعد ايدوب وفا ايتدى وبر رجله بر مكانده انك رجوعنه دكين
انتظارده وعد ايتديكندن صكره اول رجله انتظار ايله انده اوچ كون برقولده بر ييل اقامت ايتدى (وكان
رسولا نبيا) واول قومنه رسول ونبى ايدى اشبو دليلدركه هر رسولك صاحب شريعت اولمسى لازم اولميه
زيرا ابراهيم عليه السلامك اولادى انك شريعتى اوزره ايديلر (وكان يأمر اهله بالصلاة والزكاة) اول
اهل دينه ويا قومنه صلات وزكاتله امر ايدردى (وكان عند ربه مرضيا) اول رب تعالى عندنده هر قول
وفعلنده استقامتيچون مرضى ايدى (واذكر فى الكتاب ادريس) وكذلك قرآنده انلره ادريسى ذكر ايت
روايت اولنديكه اكا اوتوز صحيفه نازل اولدى اسمى اخنوخدر كثرت درسيچون اكا ادريس لقب ويرلدى اول
قلمله كتابت ايدن واول ثياب ديكن واول ديكلمش ثياب كين واول سلاح قوشانن واول كفاره قتال ايدن واول
علم نجوم وحسابه نظر ايدن ادريس عليه السلام ايدى (انه كان صديقا نبيا) واول الله تعاليدن اخبارنده
صادق نبى ايدى (ورفعناه مكانا عليا) بز انى مكان عالى يه رفع ايتدك * دينلديكه جنته ويا سماء سادسه يه
ويا رابعه يه رفع اولندى انك سبب رفعنده كعب وغيريدن روايت اولنديكه اول بر كون كونشك اسيسنده
بر حاجتنه كيدوب انك حرندن متأذى اولدى ديديكه بن انك مجرد حرندن متاذى اولديغم انك عظم جرميله
بر كونده بش يوز ييللق مسافه يى انى كتورمكله قطع ايدن ملك نه مرتبه ده متأذى اولمسردر الهى اول
ملكدن انك ثقل وحرينى تخفيف ايت ديو دعا ايلدى الله تعالى اكا اجابت ايدوب ملك انك ثقل وحرنده خفت
بولدى ديديكه يارب بونك ثقل وحرى خفتنده حكمتك ندر بيورلديكه عبدم ادريسك دعاسنه اجابتمدر بو
اكا بيلدردى اندن اول ملك الله تعاليدن ديلديكه ادريس عليه السلامى زيارته اذن ويره حتى كه اذن اولوب
ملك ادريس عليه السلامى زيارته كلدى ادريس عليه السلام اكا ديديكه بكا علم ايرديكه سن كه ملك الموت
بينده صداقتك واراميش ديلرمكه بنم اجلم تأخيرى ايچون اكا شفاعت ايده سن تا كه شكر وعبادتم آرتورم
ملك نعم ديوب ملك الموته انى شفاعته وعد ايتدى وادريسى كندى ايله بيله آلوب مطلع شمس عندنده كندينك
مكاننده قودى وملك الموته واروب حاجتن سويلدى ملك الموت ديديكه اما اجلى تأخيرنه چاره يوقدر لكن
موتى نه وقتده اولور ايدوكن سكا خبر ويره يم ملك نعم ديوب ملك الموت انك عمرى ديواننه نظر ايتديكندن صكره
ديديكه اول صاحبك آدمى به ظن ايدرم كه ابدا موت ايرميه * زيرا انك موتى كونشك مطلعى عندنده سنك
مكانكده اولديغى حينده ايكن تقدير اولنمشدر ملك ايتدى الآن بن انى كندى مكانمده قويوب سكا كلمشم
ملك الموت ايتدى اويله اولسه اول انده قبض اولنمشدر اندن ملك مكاننه رجوع ايدوب ادريسى انده
ميت بولدى * دينلديكه انبيادن درت كسه حياتده درلر ايكيسى يرده دركه اول خضر والياسدر وايكيسى

کوکدەدرکە اول ادریس وعیسادرە وهب ایدر ادریس علیه السلام ایچون هرکونده زماننده کی جمیع اهل
ارضڭ عبادتی دکلو یالکز انکیچون عبادت رفع اولنوردی ملائکه انی تعجب ایدوب ملك الموت انی زیارته الله
تعالیدن استئذان ایتدی اذن اولنجق اکا آدمی صورتنده کلدی وادریس علیه السلام صائم الدهر ایدی
افطاری وقتنده انی طعامنه دعوت ایتدی اول ابسە انکله اکادن ابا ایتدی اوچ کره بویله ایدیجك ادریس
علیه السلام اکا دیدیکه دیلرم که نه حاللو کمسه سن بکا کندیکی بیلدرەسن دیدیکه بن ملك الموتم اذن الهی ایله
زیارتکه کلشم ادریس علیه السلام اکا ایتدیکه سندن حاجتم واردیلرم که روحمی قبض ایدەسن تا که موت کربتن
ذوق ایدم بعده روحمی کیرو بدنمه رد ایدەسن که موته زیاده مستعد اولم اذن الهی ایله انی ایتدی بعده ادریس
علیه السلام اکا دیدیکه سکا ایکی حاجتم دخی واردرکه اول بنی ناره ایلتوب ورود ایتدیرەسن اندنصکره جنته
ایلتوب کیردیرەسن اذن الهی ایله اول انی ناره ایرادواندن جنته ادخال اندنصکره ملك الموت اکا چیقغل که سنی
کیرو مکانکه ایرکورم دیدی ادریس علیه السلام حضرتلری انده برشجره یه تعلق ایدوب بن بوندن چیقمزم
دیدی الله تعالی اول ایکیسی بیننده حکم اولمغیچون بر ملك کوندردی ملك اکا دیدیکه کیردلکڭ ایچون چیقمزسن
دیدیکه الله تعالی دیدیکه (کل نفس ذائقة الموت) هر نفس موتی ذوق ایدیجیدر بن ایسه انی ذوق ایتدم ودخی
دیدیکه (وان منکم الا واردها) سزدن هیچ برکمسه یوقدر الا اول ناره ورود ایدیسردر بن ایسه اکا ورود ایتدم
ودخی دیدیکه (وما هم منها بمخرجین) اهل جنت جنته کیردکلرنده اندن چیقارلمزلر اول اجلدن بندخی کیردم
چیقمزم ملك الموته وحی الهی کلدیکه اول جنته بنم اذنمله کیردی بنم امرمله چیقار * ایمدی اول انده
حیاتده در (اولئك الذین انعم الله علیهم من النبیین من ذریة آدم وممن حملنا مع نوح ومن ذریة ابراهیم
واسرائیل) اشبو سورەده اولندن بو محله دکین ذکر اولنان زکریا ویحیی وعیسی وابراهیم واسحاق ویعقوب
وموسی وهارون واسماعیل وادریس علیهم الصلاة والسلام نبیلردن شونلردرکه الله تعالی انلره دین ودنیا
نعمتلرینڭ انواعیله انعام ایلدیکه انلرڭ بعضی آدم ذریتندندرکه اول ادریسدر وبعضی نوح ایله سفینه ده کوتور
دیکمز کمسه ذریتندندرکه اول ابراهیمدرکه سام بن نوح اولادندندر وبعضی دخی اسرائیل ذریتندندرکه اول
موسی وهارون وزکریا ویحیی وعیسادر اشبونده دلالات واردرکه اولاد بنات ذریتدن اوله (وممن هدینا
واجتبینا) اشبو ذکر اولنانلر بزم طریق حقه ارشاد ونبوت وکرامتله اصطفا ایتدکلریمزدن ایدیلر (اذا تتلی علیهم
آیات الرحمن خروا سجدا وبکیا) چونکه انلره الله تعالینڭ آیتلری تلاوت اولنسه مسجده یه واروب آغلرلردی ایمدی
سزدخی انلر کبی اولڭ (قال النبی علیه السلام اتلوا القرآن وابکوا فان لم تبکوا فتباکوا) پیغمبریمز صلی الله
علیه وسلم ایدر قرآنی اوقیوب اغلەڭز اکر کوزلریکز اغلمزسه تحزنله اغلر کبی اولڭ (فخلف من بعدهم خلف) اول
نبیلردنصکره قوم سوء کلدیکه انلریهودولاحقلر یدرویا بوامتدن برقوم درکه (اضاعوا الصلاة) انلر صلاة
مفروضه یی ترك ویا وقتندن تأخیر ایتدیلر (واتبعوا الشهوات) نفسلرینڭ شهواتنی طاعت اللەیه اوزره
ایثار ایتدیلر (فسوف یلقون غیا) انلر آخرتده شره ملاقی اولیسرلردر * وهب ایدر غی جهنمده بر نهردرکه قعری
بعید طعمی خبیثدر * ابن عباس رضی الله عنه ایدر اول جهنمده بر وادیدرکه سائر اودیه انڭ حرندن
الله تعالی یه استعاذه ایدرلر اول اعدا اولنمشدر زانیه وشرب خمره واکل ربایه وعقوق والدینه وشهادت زوره
اصرار ایدنلره که توبه ایتمدن اوله لر (الا من تاب وآمن وعمل صالحا) مکرکه اندن توبه ایدوب ایمان وعمل صالح
ایشلیه (فاولئك یدخلون الجنة ولا یظلمون شیأ) ایمدی انلر جنته ادخال اولنوب اعماللری جزاسندن برشی
نقص اولنمزلر (جنات عدن التی وعد الرحمن عباده بالغیب) شول اقامت جنتلریکه الله تعالی انی انلره وعد
ایتدی حالبوکه اول انلردن غائبه در (انه کان وعده مأتیا) اول الله تعالینڭ وعد ایتدیکی جنتی وعد اولنانلره
کلوب ایریشور اولدی (لا یسمعون فیها لغوا الا سلاما) انلر انده فضول کلام ایشتمزلر بلکه برقول ایشیدرلر که
انده عیب ونقیصه دن سالم اولورلر سلام هر خیری جامع اسمدر یعنی اهل جنت جنتده انلری وباله ایرکوردشی
ایشتمزلر بلکه انلرڭ ایشتدکلری بری برلرینه سلامدر ویا ملائکەدن کندیلره سلامدر ویا خود الله تعالیدن

سلامدر (ولهم رزقهم فیها بکرة وعشیا) انده انلر متنعمین عادتی اوزره بکره وعشیده رزقلری کلور اهل
تفسیر ایدر جنتده کیجه یوقدرکه انده بکره وعشی اوله بلکه انلر ابدا نورده در بلکه رزقلری نهارڭ ایکی طرفی
مقدارنده کلور * دینلدیکه انلرڭ نهارڭ وقتی حجابلرڭ رفعیله ولیلڭ وقتی حجابلرڭ ارخاسیله بیلورلر * دینلدیکه
انکله مراد رفاهیت عیش وسعت رزقدر (تلك الجنة التی نورث من عبادنا من کان تقیا) اشبو شول جنتدرکه
انی عبادمزدن هر تقی اولانه ویررز وارثه مورثڭ مالنی ویرمز کبی * دینلدیکه متقیلر جنتده شول مسکنلره
وارث اولورلر که اهل نارا کا کیریسرلردی اکر طاعت ایتسەلر * وقتا که پیغمبریمز علیه السلام اصحاب کهف
وذو القرنین وروحدن سؤال اولندقده ایرته خبر ویرەیم دیوب انشاء الله دیمدی اندن وحی اون بش ویاقرق
کون منقطع اولوب زیاده مهموم ومحزون اولدی حتی که مشرکلر محمدی ربیسی ترك ایتدی دیدیلر بعده وحی ایله
جبرائیل علیه السلام اکا کلدیکنده دیدیکه یا اخی جبرائیل نه سببله اکلنوب کلمدڭ جبرائیل علیه السلام
ایتدیکه (وما نتنزل الا بامر ربك) بز عبده أمورز نکلزز واز دکل الا ربڭ جل شانه نڭ امریله در یعنی جبرائیل
علیه السلامه الله تعالی امر ایلدیکه محمد علیه السلامه بویله جواب ویره (له ما بین ایدینا وما خلفنا وما بین ذلك)
اول الله تعالی یه مختصدر هر اماکن واحیانمزڭ علی برمکاندن برمکانه که انتقال ایدرز وبرزمانده که نزول ایدرز
وبرزمانده که نزول ایتمزز الا انڭ امر ومشیتیله در * دینلدیکه یعنی اوکیمزده اولان امر آخرت وثواب وعقاب
وآردمزده اولان امر دنیا وایکیسی آراسنده اولان ایکی نفخه بیننده که قرق ییلدر ویا خود اوکیمزده کی دنیادن
قلان وآردمزده کی دنیادن کچن وایکیسی آراسنده کی مدت حیاتمز اوله یا خود اوکیمزده کی موتمزدنصکره
واردمزده کی خلق اولنمزدن اول وایکیسی آراسنده کی مدت حیات اوله ویا خود اوکیمزده کی ارضدر چنانکه
اکا نزول مراد ایدەرز وآردمزده کی سمادر چنانکه اندن نزول ایدەرز وایکیسی آراسنده کی هوادر (وما کان
ربك نسیا) یا محمد ربڭ تعالی سنی ترك ایدرا ولمدی یعنی بزم عدم نزولمز نزوله امر اولنمدیغمز ایچوندر یوخسه الله
تعالی سنی ترك ایتمسیچون دکلدر بلکه بر حکمت ایچوندرکه اول انی اراده ایتدی * دینلدیکه اشبو آیتڭ اولی
متقیلرڭ قولنی حکایت اوله چنانکه جنته کیرەلر یعنی بزم جنته نزولمز دکل الا الله تعالینڭ امر ولطفیله در
اول جمیع امورڭ مالکیدر اول کرڭ سالف ویا حاضر ویا مترقبدر اوکه انی بولدق وبولورز انڭ لطف وفضلندندر
بعده الله تعالی انلرڭ اول قولنی تقریر ایدوب دیدیکه رب تعالی عمل اهلنڭ اعمالنی وانڭ اوزره انلر ایچون
وعد ایتدیکی ثوابی اونودرا اولمدی (رب السموات والارض وما بینهما) اول سموات وارضده وایکیسی بیننده
کی خلقڭ ربیسیدر اکر اکا نسیان جائز اولسه ربوبیتی مستحیل اولوردی ایمدی اول نسیاندن منزهدر (فاعبده
واصطبر لعبادته) اویله اولسه اکا عبادته اقبال وانڭ اوزره اصطبار ایت یوخسه بر مدت وحیڭ احتباسندن
ویا شماتت اعدادن ضیق الصدر اولمغل (هل تعلم له سمیا) اول الله تعالی یه مثیل وعدیل ویاهیچ احدی الله اسمیله
تسمی ایتمش بیلورمیسن * زیرا که مشرکین اکرچه صنملرینه اله دیو تسمیه ایدرلرلکن جلدا الله اسمیله تسمیه
ایتمامشلردر (ویقول الانسان ائذا ما مت لسوف اخرج حیا) یعنی منکر اولان جنس انسان دیرکه چنانکه
بن فوت اولوب دفن اولنم قبردن حی اولدیغم حالده چیقارمیم (اولا یذکر الانسان انا خلقناه من قبل
ولم یك شیأ) اول انسان تذکر وتأمل ایتمزمیکه بو حالتدن اول اول هیچ برشیء دکل ایکن بز انی خلقله وجوده
کتوردك یعنی اکر اول نشأه اولانی تذکر ایتسه نشأه اخرایی انکار ایتمزدی * زیرا بدأ خلق اعاده دن اعجب
واغربدر خالقڭ قدرتنه دلالته اقربدر شول حیثیتدنکه اعاده بدأدن اهوندر (فوربك لنحشرنهم والشیاطین)
ربڭ جل شانه حقیچون اول بعثه انکار ایدنلری معادده شول دنیاده کی قرینلری شیاطینله حشر ایدرز زیرا
هر کافر انی اغوا ایدن شیاطینله بر زنجیره اوروریسردر (ثم لنحضرنهم حول جهنم جثیا) بعده بز انلری جهنمڭ
حولنده دیزلری اوزره چوکش اولدقلری حالده احضار ایدرز تا که سعدا انی کوروب کندیلرڭ نجاتنه غبطه
وسرورلری زیاده اوله واشقیا ایسه معادلریچون ادخار ایتدکلری عدەیه نائل اولوب سعدانڭ انلردن دارثوابه
رجوعلرینه ودخی کندیلر اوزره شماتتلرینه غیظ وحسرتلری زیاده اوله (ثم لننزعن من کل شیعة ایهم اشد

على الرحمن عتيا) بعده هر امتك كفارندن قنغيسى الله تعالى يه جرائت وكفرده اشد وجرمده اكثر اولانى
آيروب ناره ادخالده انلرى تقديم ايدرز * بعض آثارده ايدرانلرك جميعى مسلسلين مغلولين اولدقلرى حالده
جهنمك حوالنه احضار اولندقلرندنصكره جمعنه ادخالده الاكفر فالاكفر تقديم اولنورلر (ثم لنحن اعلم بالذين
هم اولى بها صليا) بعده انلردن ناره دخوله احق اولانه اعلمزكه انلرك كفر وعتوده دياستلر يچون ضال
ومضل اولدقلر يچون عذابلرين مضاعف قيلورز (وان منكم الا واردها) والله سزدن بركسه يوقدر الا اول
ناره ورود ايدر (كان على ربك حتما مقضيا) سزلك اكا ورودكز رب تعاليناك اوزريكزه انى قضاسى مقتضاسنجه
امر لازم اولدى (ثم ننجي الذين اتقوا) بعده متقيلرى اندن انجا ايدرز (ونذر الظالمين فيها جثيا) وكافرلرى اول
نارده ديزلرى اوزره چوكمش ترك ايدرز * اشبو ورودك معناسنده مفسرون اختلاف ايتديلر ابن عباس ايدركه
اول اكثرون قوليدر بر وفاجر ناره كيرر بعده الله تعالى اندن متقيلرى چيقارر وبرقوم ديديلركه اول ورودله
مراد حضور ورؤيتدر يوخسه دخول دكلدر * زيرا كه مؤمنلر ابدا ناره دخول ايتمزلر (ان الذين سبقت لهم منا
الحسنى اولئك عنها مبعدون) دلالتيله كه سورهٔ انبياده كلورلكن قول اول اصحدركه اهل سنت اكا ذاهبلردر
شول دليل ايله كيم (قال النبي عليه السلام لايموت لمسلم ثلاثة من الولد فيلج النار الاتحلة القسم) پيغمبريمز عليه
السلام ايدر برمسلمكه انك اوچ ولدى وفات ايدر انك ناره دخولى (وان منكم الا واردها) قول شريفنده كى قسم
تحله سيچون اولور جابر رضى الله عنه ايدر پيغمبريمز عليه السلامى ايشتدمكه ديرورودله مراد دخولدر الا بوكه
مؤمنلره برد وسلام اولور ابراهيم عليه السلامه اولديغى كبى وكافرلره نار اولور وروايت اولنديكه اهل جنت
ديه لركه رب تعالى قسم ايتمشديكه بزى ناره ايرادايده ديله كه سز ناره ورود ايتديكز الا بوكه اول خامده ايدى
اما كه (اولئك عنها مبعدون) قوليله مراد انلرنار عذابندن ابعاد اولنمشلردر ديلديكه اول ورودله مراد صراط
اوزرندن عبوردر * زيرا كه اول نار اوزره ممدود جسردر (واذا تتلى عليهم آياتنا بينات) چان انلره بزم آيتلريمز
تلاوت اولنسه كه اول نفسها ويارسول الله عليه السلام بيانيله مبينه درويا خود واضحات الاعجازدر (قال
الذين كفروا للذين آمنوا اى الفريقين خير مقاما واحسن نديا) اهل مكه صحابه نك فقراسنه ديديلركه حالبوكه
انلرده قشافت وعيشلرنده خشونت وثيابلرنده رثاثت اولوب مشركون ايسه صاچلرين طرارلر وباشلرين ياغلرلر
وفاخر لباسلر كيرلردى ايكى فريقدن مؤمنين وكافريندن قنغيسى منزلده خيرلودر ومجلس ومجتمعده احسندر
وقتاكه مشركون آيات واضحات ايشتديلروا كا معارضه ودخلدن عاجز اولديلر حظوظ دنيادن مال لريله
افتخاره باشلديلرودنياده حظلرينك زيادهسن عندالله فضل وحسن احوالرينه استدلال ايتديلر * زيرا كه
نظرلرى حياة دنيانك ظاهرى اوزره قاصر ايدى اويله اولسه اول زعم فاسدلرى رد اولنوب * ديلديكه (وكم
اهلكنا قبلهم من قرن هم احسن اثاثا ورئيا) قرون ماضيهدن نيجه قرن اهلنى بز هلاك ايتمشزكه انلر اشبو كفره
دن مالده اكثر ومنظر وزينتده احسن ايديلر (قل من كان فى الضلالة فليمدد له الرحمن مدا) ديكل كه اول كمسه
كيم كفرده اوله الله تعالى انى طول عمر ايله امداد وامهال ايدركه اول اكا استدراج اولوب انكله معاذيرى
منقطع اوله (حتى اذا رأوا مايوعدون اما العذاب واما الساعة) حتى چقانكه اول كفره وعدا ولندقلرين كوره لر
يا دنياده مسلمون انلر اوزره غالب اولوب قتل واسيرلرى عذابنه ايره لر ويا خود يوم قيامتده خزى ونكاله ايره لر
(فسيعلمون من هو شر مكانا واضعف جندا) اول وقتده بيلورلر كه ايكى فريقدن قنغيسى منزلتده شرلو
واعوانده اضعفدركه انلر نارده ومؤمنلر جنتده اولورلر (ويزيد الله الذين اهتدوا هدى) والله تعالى اهتدى
ايدنلرك ايمان ويقينن آرتورر وقتاكه حق جل وعلا كافره امهال وحياة دنيا ايله تمتيعى فضليچون دكل ايديكن
بيان ايلدى ديلديكه مؤمنك دنيادن حظده قصورى تنقيصيچون دكل ايديكن بيان ايده ايدى الله تعالى
انكله اكا اندن خيرلويى تعويض اراده ايدويدر ويا خود معنى الله تعالى ضلالتده اولانك ضلالتن وهدايتده
اولانك هدايتن زياده قيلور (والباقيات الصالحات خير عند ربك ثوابا وخير مردا) طاعاتكه انك عائدهسى
صاحبيچون ابد الآباد قالور واول كرك صلوات خمس ويا (سبحان الله والحمد لله ولا اله الا الله والله أكبر) ويا غيريدر

ربك جل شانه عندنده ثوابده وعاقبت ومرجعده خيرلودر شول نعم فانيهدنكه كفره انكله تمتيع اولندقلرينه
افتخار ايدرلر (افرأيت الذى كفر بآياتنا وقال لأوتين مالا وولدا) خباب بن الارت رضى الله عنه صايغ ايدى
عاص بن وائل نام كافره بعض حلى دوزوب اندن اجرتن استيو وارديغنده عاص اكا محمده كافر اولمينجه والله
اجرتكى ويرمزم ديدى خباب ايتدى والله بن محمده كافر اولمزم نه حياتمده ونه مماتمده ونه بعثمده عاص ايتدى
بن موتمدنصكره بعث اولنورميم خباب ديديكه نعم عاص ايتدى اويله اولسه بنم انده مالم وولدم اولسهردر
انده بكا كلديككده سكا اجرتكى ويره يم اول سببدن بو آيت نازل اولديكه يا محمد خبردار ميسن شول كسهيه كيم
بزم آيتلريمزه كافر اولوب بعث اولنديغمده بكا مال وولد ويريلور ديو تحقيق ايدر (أطلع الغيب) اول عظيم
شاندن عالم غيبه مى ارتقا ايتدى حتى كه الله تعالينك تفرد ايتديكى علم غيبه مطلع اولوب آخرتده اكا مال وولد
ويريلور ايديكنى ادعا اوزرينه تألى ايتدى (ام اتخذ عند الرحمن عهدا) ويا خود عالم الغيوب رب تعالى عندنده
عهدمى اتخاذ ايتدى حتى كه اول اكا انى بيلدردى * زيرا اكا توصل اشبو ايكى طريقلك بريله اولور ويا خود اول
كلمهٔ توحيدمى سويلدى ويا عمل صالحمى تقديم ايلدى * زيرا الله تعالينك اول ايكيسى اوزره ثوابله وعدى
عهد كبيدر (كلا) اول كافر ايسه نه علم غيبه مطلع اولوبدر ونه الله تعالى عندنده عهد اتخاذ ايدوبدر
(سنكتب مايقول) بز انك اول اقوالنى اوزرينه كاتبين ملكلريمزه يازديروب يوم قيامتده انك اوزره
اكا حساب وجزا ايدرز (ونمد له من العذاب مدا) وبز اكا عذابنى طويل ايدرز ويا خود عذابنى زياده
ومضاعف قيلورز شول سببدنكه كفر وافترا واستهزاىى جمع ايلدى (ونرثه مايقول) وانك عندنده كى مال
وولده انى اماته ايله غيرى وارث قيلورز ويا خود انك زعمنجه آخرتده كندويه ويريلور ديديكنى مؤمنلرك
برينه ايراث ايدوب ديديكنك غيرينى اكا نارده ويررز (ويأتينا فردا) ويوم قيامتده اول بزه مال وولدسز يالكز
كلور (واتخذوا من دون الله آلهة ليكونوا لهم عزا) مشركون اصنامى الله تعاليدن غيرى آلهه اتخاذ ايتديلركه
انلر كاه تعززايدهلر شول حيثيتله كه اول اصنام انلرى الله تعالى يه ايركوره وانك عندنده شفاعتلرى ايره (كلا)
حال انلرك زعم ايتديكى منوال اوزره اولماز (سيكفرون بعبادتهم ويكونون عليهم ضدا) اول اصنام انلرك
عبادتن انكار ايدوب انلره اعدا اولسهلردركه عابدلرينه لعنت ايدهلر وعذابده اوزرلرينه اعوان اولورلركه
نارلرى انلر كاه ايقاد اولنور (قال النبي عليه السلام من يطلب رضى المخلوق فى معصية الخالق عاد الحامد
ذاما) پيغمبريمز عليه السلام ايدر بركمسنه كه خالقك معصيتنده مخلوق رضاسن طلب ايده انك حمد ايديجيسى
ذم ايدر اولور (الم تر انا ارسلنا الشياطين على الكافرين تؤزهم ازا) يا محمد سن خبرويرلمدكمكه بز شياطينى
كافرلر اوزره تسليط ايتدك كه انلرى طاعتدن معصيته اغرا وسوق ايدهلر (فلا تعجل عليهم) ايدى سن
انلرك هلاكنه عجله ايتمكل تا كه سن ومؤمنلر انلرك شرورندن استراحت ايدهسز وارض فسادلرندن طاهر اوله
(انما نعد لهم عدا) بز انلرك ليالى وايام وشهور واعوامن بلكه دنياده تنفس ايتدكلرى انفاسن عد ايدرز آجال
مقدرهلرين استيفا ايدهلرنه انك اوزره زائد ونه اندن ناقص اولور بعده هلاك اولوب شرلرندن استراحت ايدرسز
(يوم نحشر المتقين الى الرحمن وفدا) ذكر ايت شول يومكه بز انده متقيلرى قبرلرندن ويا حسابدنصكره ناقهلر
اوزره راكبين اولدقلرى حالده جنته جمع ايدرز * حضرت على رضى الله عنه ايدر والله انلر اياق حشر اولنمزلر
بلكه ناقهلر اوزره كه رحللرى آلتوندر ونجائب اوزره كه سرجلرى ياقوتدر ديلدكلرنده يوريدرلر وديلدكلرنده
طيران ايدرلر (ونسوق المجرمين الى جهنم وردا) ومجرملرى عطاش اولدقلرى حالده شول مايهسوق اولنور
بهايم كبى جهنمه سوق ايدرز (لا يملكون الشفاعة الا من اتخذ عند الرحمن عهدا) شفاعته مالك
اولمزلر مكر اولكه دنياده الله تعالى عندنده ايمان وعمل صالح ايله عهد اتخاذ ايده ويا شفاعته الله تعاليدن اذن
اتخاذ ايده (وقالوا اتخذ الرحمن ولدا لقد جئتم شيئا ادا) يهود ونصارا ودن ملائكه يى بنات الله زعم ايدنلر ديديلركه
الله تعالى ولد اتخاذ ايتدى يا محمد سن انلره ديكل كه سز قول عظيم منكر ويا كذب وزور سويلديكز (تكاد
السموات يتفطرن منه) انلرك اول قولندن سموات قريب اولوركه منشق اوله (وتنشق الارض وتخر الجبال

هـدا) وارض منصدع اولوب طاغلر اوزرلرینه دوشه یعنی اول کلمه‌نك هول وعظمی بر حیثیتده درکه برصورت محسوسه ایله تصور اتیسه اشبو اجرام عظام انی تحمل ایتمیوب انك شدتندن تفتت ایدیدی ویا انك فظاعتی الله تعالینك غضبن مجلبه درا کرانك حلمی اولمسه انی تفوه ایدنه غضبندن عالم خراب اولوب تبدد ایدیدی (ان دعوا للرحمن ولدا) شول سببدنکه الله تعالی‌یه ولد نسبت ایتدیلر (وما ینبغی للرحمن ان یتخذ ولدا) والله تعالی‌یه مستقیم اولمز که ولد اتخاذ ایده * زیرا انك اکا نه حاجتی ونه برشیئله مجانستی واردر (ان کل من فی السموات والارض الا آتی الرحمن عبدا) سموات وارضده هیچ احد یوقدرکه الا اول یوم قیامتده رب تعالی‌یه خاضع وذلیل وعبودیتنه مقر اولدیغی حالده کاور ملائکه وعیسی وعزیر وغیری کبی که انك ربوبیتنه التجا وانقیاد ایدرلر عبیدك ملوکه التجاسی کبی اویله اولسه انکچون انلردن ولد اتخاذی نیجه لایق اولور (لقد احصاهم وعدهم عدا) انلری حصر واحاطه ایلدی بر حیثیتله که انك حوزهٔ علم وقبضهٔ قدرتندن خارج اولمزلر وانلرك اشخاص وانفاس واعمالنی عد ایلدی * زیرا که هرشیئ انك عندنده قدر ایله درنه انی مجاوز ونه اندن ناقص اولور (وکلهم آتیه یوم القیامة فردا) انلرك هر بری یوم قیامتده یالکز کاور بیله سنجه اتباع وانصاردن کمسه اولمز (ان الذین آمنوا وعملوا الصالحات سیجعل لهم الرحمن ودا) شونلرکه ایمان واعمال صالحه ایله متصف اولدیلر الله تعالی انلر ایچون قلوبده مودت احداث ایدر انلرك اول مودت اسبابنه تعرضی اولمقسزین (قال النبی علیه السلام اذا احب الله عبدا یقول لجبریل احببت فلانا فاحبه فیحبه جبریل ثم ینادی فی اهل السماء ان الله قد احب فلانا فاحبوه فیحبه اهل السماء ثم یوضع له المحبة فی الارض) پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر چون الله تعالی برعبدی سوسه جبریل علیه السلامه دیرکه بن فلانی سودم سن دخی انی سو کل اویله اولسه جبریل علیه السلام انی سوب سما اهلنه ندا ایدرکه الله تعالی فلانی سوبدر سز دخی انی سویکز اویله اولسه اهل سما دخی انی سورلر بعده اهل ارض قلوبنده اکا سوکو وضع اولنور * دینلدیکه بر عبد کیم الله تعالی‌یه قلبیله اقبال ایده الله تعالی اکا اهل ایمان قلوبیله اقبال ایدر حتی که انی انلره سودیرر (فانما یسرناه بلسانك لتبشر به المتقین وتنذر به قوما لدا) یا محمد بز سکا قرآنی کندی لغتك اوزره انزال ایتدك تا که انکله متقیلری تبشیر وشدید الخصومه کمسه‌لری انذار ایده‌سن * دینلدیکه الد لغتده اول کمسه درکه حقی قبول ایتموب باطلی ادعا ایده ویا شول ظالمدرکه مستقیم اولمیه ویا اولدرکه حقی اصم اوله (وکم اهلکنا قبلهم من قرن هل تحس منهم من احد او تسمع لهم رکزا) اهل مکه دن اوکدین برنیجه قرن اهلنی اهلاك ایتمشز انلردن هیچ برین کورر ویا صوت خفی ایشیدرمیسز

سورة طه وهی مائة وثلاث وثلاثون آیة مکیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(طه) دینلدیکه اول قسمدر ویا اسماء اللهدن براسمدر ویاخود سریانیجه یا رجل دیمکدر ویا عك لغتنده یا انسان دیمکدر ویاخود الله تعالینك طول وهدایتیله اقسامیدر ویاخود طا طاهر اسمیله وها هادی اسمیله افتتاحیدر * دینلدیکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه مکه ده وحی نازل اولیجق عبادتده شدت اجتهادندن ایاقلری یوریلوب ایاغنك کاهی بری وکاهی بری اوزره طورر انك ایله ایاقلرین دینکلندیرردی * زیرا کیجه‌نك کاه صلاتده قیامله کچوررردی اویله اولسه اشبو طه لفظیله نفسنه تخفیف ایتمکه امر اولندی (ما انزلنا علیك القرآن لتشقی) بز سکا قرآنی انزال ایتمدك که نفسکی اتعاب ایده‌سن دینلدیکه مشرکون انك عبادتده اجتهادین کورب بحث دیدیلر که یا محمد سکا قرآن نازل اولمدی الا شقالك ایچون اویله اولسه اشبو آیت نازل اولدی (الا تذکرة لمن یخشی) بلکه انی تذکره وعظه انزال ایتدك هرکسه‌یه که قلبنده خشیت ورقت اولوب انذارله تاثر ایده ویا اول کمسه‌یه که الله تعالی انك تخویفله قلبنه خشیت ایررایدیککی بیله (تنزیلا ممن خلق الارض والسموات العلی) تنزیل اولدیغی حالده اول الله تعالیدنکه ارض وسموات علایی خلق ایلدی (الرحمن علی العرش استوی) که اول رحمان جل شانه درکه عرشی اوزره استیلا ایتدی (له ما فی السموات وما فی الارض وما بینهما وما تحت الثری) انك ملك مخصوصیدر هرشیکه سمواتده وارضده وایکیسی اراسنده

هواده و ثرانك وراسنده در ابن عباس ایدریدی قات ارض نون ظهرنده در ونون ایسه بحرده در ونونك رأسی وذنبی عرشك التنده بری برلرینه ملتقی اولور واول بحر ایسه صخرهٔ خضراء اوزره درکه سمانك خضرتی اندندر واول صخره قرن ثور اوزره در وثور ایسه ثرا اوزره درکه اول ترابندی درو ثرانك تحتنده نه وار ایدیکن الله تعالیدن غیری کمسه بیلمز واول ثورا غزین آچوبدر اکر الله تعالی جمیع بحاری بحر واحد قیلوب اول ثورك جوفنه آقسه جوفنه واقع اولدیغی کبی قوریوب کیدیدی (وان تجهر بالقول فانه یعلم السر واخفی) اکر سن ذکر الله ودعایی جهر ایدرسك بیل که الله تعالی سنك جهر کدن غنیدر زیرا که اول سر واخفایی بیلورکه اول ضمیر نفسدر دینلدیکه سر اولدرکه انی نفسکده اسرار ایده‌سن وسردن اخفی اولدرکه الله تعالی انی قلبکه القا ایدر ویاخود سر اولدرکه انی ابن آدم اسرار ایدر واخفی اولدرکه اکا خفی اوله که عمل ایتمزدن اول انك فاعلی نه ایدیکنی بیلمیه ویاخود سر اولدرکه انی ناسدن اسرار ایدرسن واخفی ایسه وسوسه در ویاخود سر عزیمتدر واخفی ایسه قلبه خطور ایدوب اوزرینه عزم اولنمیاندر * دینلدیکه آیتك معناسی الله تعالی عبادك اسرارینی بیلور وکندی سرینی عبادندن اخفا ایدر انی کندیدن غیری احد بیلمز * اشبو آیتده تنبیه واردرکه ذکر ودعاده جهرك مشروعیتی انی الله تعالی‌یه اعلام ایچون دکلدر بلکه نفسك ذکری تصویری وانك انده رسوخیچوندر ونفسی انك غیریه اشتغالدن منعیچوندر وقتاکه بونکله الله تعالینك صفات الوهیتی مستجمع ایدیکی ظاهر اولدی اعدی اول انکله متفرد ومقتضاسیله متوحد ایدیکن بیان ایچون دیدیکه (الله لا اله الا هو له الاسماء الحسنی) الله تعالی شول معبود بالحقدرکه ارض وسماده مثل ونظیری یوقدر انکچون صفات علی واردرکه انکله ربوبیته وعبادته مستحق اولوبدر اسماء شریفه سنك حسنده سایر اسما اوزره فضلی شول سببدندرکه معانیسی تقدیس وتمجید وتعظیم وربوبیته دلالت ایدر ودخی شول افعاله کیم حسنده اول نهایتدر (وهل اتیك حدیث موسی) یا محمد سکا موسانك خبری کلدیمی تا که اعباء نبوتی تحملده ومقاساة شدائده صبرده اکا اقتدا ایدوب عند الله فوز عظیمه ومقام محموده نائل اوله‌سن * روایت اولندیکه موسی علیه السلام قاینی اتاسی شعیب علیه السلامدن استئذان ایتدیکه والده‌سی واختی زیارتیچون مدینندن مصره کیده اولدخی اکا اذن ویریجك اهل وماللیه یوله کیردی شام ملوکی خوفیله طریقی قویوب بریه‌یه کتدی زوجه‌سی ایسه وضع حمله منتظره ایدی وزمان ایسه ایام شتا ایدی برلیلهٔ مظلمهٔ شدیدة البرد مثلجه ده طریقی بیلمدیکندن طور غربی ایمن جانبنه سیری الجا ایدوب کیدرکن زوجه‌سنی طلق اخذ ایتدی چاقمغن چاقوب آتش طوتدیره‌مدی (اذ رأی نارا) اولوقتده ایراقده بر آتش کوردی (فقال لاهله امکثوا انی آنست نارا) زوجه‌سنه ویله سنجه اولانلره دیدیکه سز بو اراده طورك که بن آتش کوردم (لعلی آتیکم منها بقبس او اجد علی النار هدی) رجا ایدرمکه اندن سزه شعلهٔ نار ایله کلم ویاخود اول نار عندنده بکا طریقی کوسترر کمسه بولم (فلما اتاها) وقتاکه موسی علیه السلام اول نار قاتنه واردی کورسه که بر شجرهٔ خضرا درا سفلندن اعلاسنه دکین بر بیاض آتش انی قوشادوبدر طوتوشوب کیدر نه آتشك ضوئی شجره‌نك خضرتن تغییر ایدر ونه انك خضرتی انك ضوئن تغییر ایدر اهل تفسیر ایدر موسی علیه السلامك کوردیکی نور ایدی بوخسه نار دکل ایدی * دینلدیکه اول حجب الهیه‌نك بریسیدی (قال النبی علیه السلام حجابه النار لو کشفها لاحرقت سبحات وجهه ما انتهی الیه بصره من خلقه) پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر الله تعالینك حجابی ناردر اکر انی کشف ایتسه سبحات وجهی خلقندن بصری ایردیکی شیئه دکین احراق ایدیدی بعده موسی علیه السلام حشیش یابسدن برشیئ آلوب اول شجره دن یکا یونلدی هر بار که اول ناره قریب اولدیغنجه نار اندن تبعد ایدردی موسی اندن بعد اولسه اول نار اکا قریب اولوردی متحیر اولوب طوردی ملائکه‌نك تسبیحن ایشیدوب اوزرینه سکینه القا اولندی (نودی یا موسی انی انا ربك) اول شجره دن برندا کلدیکه یا موسی بن سنك ربکم موسی سرعتله اکا اجابت ایتدی لکن بیلمدیکه اکا ندا ایدن کیم ایدی دیدیکه صوتکی ایشیدرم لکن مکانکی بیلمزم سن قنده‌سن * دینلدیکه بن سنك فوقکده وامامکده وخلفکده وقاتکده یم سکا سندن اقربم اویله اولسه موسی علیه

السلام اول حالات الله تعالیدن غیری یه لایق دکل ایدیکن تیقن قیلدی (فاخلع نعلیک) ایدی ایاغکدهکی ایکی چیقارغیل دینلدیکه زیرا اول حمار میت جلدندن ایدی دباغت اولنمدیغی اجلدن * دینلدیکه انک خلعیله امر اولنمسنده حکمت تاکه قدمی ارض مقدسه ترابنه مس ایله اول ارضک برکتی اکا ایرشه اویله اولسه موسی علیه السلام انی قدماندن خلع ایدوب وراء وادی یه القا ایتدی * دینلدیکه انی خلعیله امر اولندی * زیرا که حفا یامشیده تواضع وادب واردر خصوصا که مساجد وبقاع شریفه ده اوله اول اجلدن سلف صالحین اکا معتاد اولدی (انک بالواد المقدس طوی) زیرا که سن طوی نام وادیٔ مطهرده سن (وانا اخترتک فاستمع لما یوحی) بن سنی رسالتم ایچون اصطفا ایتدم * ایدی سکا وحی اولنان شیئی ایشتکل (اننی انا الله لا اله الا انا فاعبدنی) بن اول الله جل شانه یم که خلقک بندن غیری معبود بالحق الهی یوقدر * ایدی بکا اطاعت وبنی توحیدده استقامت ایتکل (واقم الصلاة لذکری) صلاتی اقامت ایتکه بنی انده ذکر ایده سن ویاخود تاکه بنی انده خاصة ذکر ایده سن بندن غیریمک ذکری دکل ویاخود ذکرم اوقاتی ایچون انی اقامت ایتکه اول اوقات صلاتدر ویاخود بر صلاتی ترک ایدوب صکره ذکر ایتدیکک ذکر ایتدیککده انی اقامت ایت (قال النبی علیه السلام من نام عن صلاة او نسیها فلیصلها اذا ذکرها فان الله یقول اقم الصلاة لذکری) پیغمبر عز صلی الله علیه وسلم ایدر بر کمسنه که صلوات مکتوبه نک برین قیلمدین اویوسه ویا انی قیلمغی اونوتسه ایدی انی ذکر ایتدیکنده قیلسون بعده اشبو آیتی اکا دلیل کتوردی وبو آیتک عمومیله استدلال ایدرا ولکه اوقات مکروهه ده صلاة قضاسنی تجویز ایدوب خسه ابرته یه انک وقتی مثلنه تأخیرا تمیز ابو العالیه دن روایت اولندیکه قچان بر نمازی اونودوب قیلمسک نو قتده ذکر ایدرسک انی قضا ایت اکرچه شمسک طلوع ویا غروبی عندنده ایسه ده زیرا که الله تعالی (اقم الصلاة لذکری) دیدی (ان الساعة آتیة اکاد اخفیها لتجزی کل نفس بما تسعی) قیامت البته اولیسر دردیلرم که بن انک وقتنی اخفا ایدم * زیرا که انک وقتی ایلسبیجک خلق هر وقتده اندن حذر اوزره اولورلر ویاخود دیلرم که انی اظهار ایدم تاکه هر نفس خیر وشردن ایشلدیکیله جزا اولنه (فلا یصدنک عنها من لا یؤمن بها واتبع هواه فتردی) یا موسی قیامته ایماندن سنی صرف ایتمسون شول کمسه که انی تصدیق ایتمز وهواسنه اتباع ایدوب امر اللهه مخالفت ایدر شویله که اکا ایماندن صرف اولنه سن هلاک اولورسن (وما تلک بیمینک یاموسی) الله تعالی موسانک وحشتن ازاله وعصاسی منافعنه تنبیه وانک عصا ایدیکنی تقریر ایچون تاکه اول ثعبانه تحویل اولندیغنده قورقمسه دیدیکه یاموسی الکده کی نه شیدر (قال هی عصای) دیدیکه اول بنم عصامدر دینلدیکه انکله نه عمل ایدرسن دیدیکه (أتوکؤ علیها) یوریدیکده ویورلدیغمده ووشه عندنده اکا اعتماد ایدرم (وأهش بها علی غنمی) وانکله قیونمه اغاجدن یپراق سلکرم که یه لر (ولی فیها مآرب أخری) وبنم ایچون انده اشبو مذکوردن غیری حاجات ومنافع أخری واردرکه اول یوریسه انی عاتق اوزره قویوب ادواتن اکا تعلیق ایدردی وانک شعبه سی اوزره ایکی زنبیلی ارقوری قوردی واوزرنه کسه سن قویوب انی کولکه ایدینوردی واکا ایب باغلیوب قیودن صو چیقارردی وغنمه سباع تعرض ایتسه انکله دفع ایدردی وحیات وعقاربی اولدرردی کانه موسی علیه السلام فهم ایتدیکه اول سؤالدن مقصود اول عصانک حقیقتن ویا اندن کوردیکی منافعن تذکیر اوله حتی اندن نصکره اول حقیقتک خلافنی کوریجک ویا اندن عادت خارقه ومنافع آخر ظهور ایدیجک تسکین انک ایکی شعبه سی کیجه ده شمع کبی اشتعال ایدردی واستسقا عندنده اکا دلو اولوردی وقیودن اولانیغنده اول اوزانوردی وعدو ظهورنده اول انکچون محاربه ایدردی وانی یره رکز ایتسه اندن صو قتاردی نزع ایتسه قنادی کسیلوردی میوه اشتها ایتسه یپراقلنور وعشلنوردی اویله اولسه انک آیات باهره ومعجزات ظاهره ایدیکن بیلوردی بکه الله تعالی انک اجلیچون احداث ایدردی (قال ألقها یاموسی فألقاها فاذا هی حیة تسعی) الله تعالی اکا یاموسی انی الکدن یره براقغل دیدی براغیجق عصانک غلظتنده برصاری ییلان اولدی بعده شیشوب بیودی بدایت حالنه نظرله اکا جان دینلدی ونهایتنه نظرله ثعبان

دینلدی

دینلدی واول ثعبان ضخامتده وجان جلادتده اولدیغیچون اکا اول کانه جاندر دینلدی موسی علیه السلام اکا نظر ایدوب کورسه که اول برحیه عظیمه اولدیکه کوزلری آتش کبی اشتعال ایدر اوغرادیغی حجر وشجری یودروا سنانیله اشجار عظیمه یی قطع ایدر واسنانیله اصلیق چالدقده صریف عظیم ایشیدیلور وسرعتله قارنی اوزره یورردی موسی علیه السلام اندن زیاده خوف ایتدی (قال خذها ولا تخف سنعیدها سیرتها الاولی) الله تعالی اکا دیدیکه انی اخذ ایدوب اندن خوف ایتمکل بز انی اولکی سیرتنده عصا قلاوروز اویله اولسه موسی علیه السلام الکنده کی مدرعه سنک طرفن النه صاردی امر الهی اولدیکه الکی کشف ایده بر روایتده برملک اکا دیدیکه اکر اول حذر ایتدیککنه الله تعالی اذن ویرسه اول مدرعه نک سندن بر ضرر دفعنه مفید اولورمیدی دیدیکه اولمزدی الا اولکه ضعیفم ضعفدن خلق اولنمشم اندن الکی کشف ایدوب اول ییلانک اغزینه صوقیجق نه اولکی هیئتنده عصایه تحویل اولندی حالبوکه الی انک ایکی شعبه سنده بولندیکه توکا ایدیکنده اکا یابشوردی مفسرون ایدر الله تعالی دیلدیکه اکا اشبو ویردیکی آیتی کوستره که اکا مخلوق قادر اولمز تاکه اول انی فرعون عندنده القا ایدوب ییلان اولدیغنده اندن خوف وفزع ایتمیه (واضمم یدک الی جناحک تخرج بیضاء من غیر سوء آیة أخری) الکی قولتغکه صوقغل تاکه عیبسز اولدیغی حالده نیرهٔ مشرقه چیقه که اول عصادن غیری صدقکه دلالت أخری اولور (لنریک من آیاتنا الکبری) تاکه سکا آیتلریمزدن آیة کبری کوستره وز * ابن عباس ایدر موسی علیه السلامک یدشریفلری اکبر آیات ایدی * زیرا که انک نور ساطعی وار ایدیکه لیل ونهارده شمس وقمر کبی ضیا ویردی (اذهب الی فرعون انه طغی) فرعونه کیتکه اول عصیان وتمرده حدی تجاوز ایدوب ویدروانی بنم عبادتمه دعوت ایله (قال رب اشرح لی صدری) وقتاکه موسی علیه السلام خطب عظیم وامر جسیم ایله امر اولندی دیدیکه یارب صدرمی شق وکنکش ایت که حق ومشاقه تحمل ایده فرعون واتباعنک سوء اخلاقنه صبر ایدم * زیرا که موسی علیه السلام فرعوندن قتی قورقاردی شول سببدنکه شوکتی شدتده وجنودی کثرتده ایدی واول انکله مقاومته یالکز تکلیف اولندیغنه ضیق الصدر اولدی اویله اولسه اندن دیلدیکه انی حقنه توسیع ایده تاکه الله تعالینک اذننسز کمسنه انک مضرتنه قادر دکل ایدیکن بیله وفرعوندن خوفی کیده (ویسر لی أمری) وفرعونه رسالتکی تبلیغده مشاقه صبری آسان ایت (واحلل عقدة من لسانی یفقهوا قولی) ولساندن عقده یی حل ایت که فرعون وقومی کلامی فهم ایدهلر * روایت اولندیکه موسی علیه السلام صغیری حالنده اول برکون فرعونک درنده ایکن فرعونک یوزینه برطبانچه اوردی ومقنالنه یاپشوب چکدی اول اکا اوزانوب انی قتل ایتمک دیلدی خاتونی آسیه رضی الله عنها اکا اول صبیدر عقل وتمیزدن خالیدر دیوب فرعونک اکا غضبن تسکین ایتدی برروایتده موسی علیه السلامی انامی سوددن کسیجک انی کیر وفرعون وآسیه یه ایلتمشدی اول ایکیسی انی بیسلیوب بیودیلر حتی که انی اوغل ایدندیلر برکون اول فرعونک وکنده اویناریکن النده برقضیبله فرعونک باشنه اوردی فرعون اکا اوزانوب انی اولدرمک دیلدی آسیه دیدیکه ای ملک اول برصبی لایعقلدر نفع وضرری تمیز ایتمزدر حتی تجربه ایت کانی بیله سن قولک صدقنه مطلع اوله سن اویله اولسه ایکی طشت کتوردوب برینه قورلو آتش وبرینه جوهر قودی بعده ایکیسن موسایه عرض ایدیجک دیلدیکه جوهری اله جبرائیل علیه السلام موسی علیه السلامک الی قورلو اوزره قودی حتی که قوری آلوب موسی علیه السلام کندی اغزینه قودی اول سببدن دیلی یانوب کلامنده عقده اولدی دینلدیکه النده دخی بیاض اول قورلک یاقسندن اولدی فرعون انی کیدرمکه چوق علاج ایدوب چاره بولمدی بعده موسی علیه السلام انی حقنه دعوتنده اول دیدیکه بنی قنغی ربه دعوت ایدرسن موسی علیه السلام ایتدی اول رب تعالی یه که الده کی بیاضی کیدردی حالبوکه سن بندن ازاله یه قادر اولمدک واول عقده نک کمال اوزره زوالنده اختلاف اولندی بعضیلر دیدیکه (قد اوتیت سؤلک) دلالتیله زائل اولدی وبعضیلر ایسه (هو افصح منی لسانا) هارون لساندن بندن افصحدر دیو قولی احتجاجله اول عقده اندن زائل اولمیوب دردیدی واول کیدن جواب ده دیدیکه

موسانك سؤلی مطلقا اول عقده نك زوالی دكل ایدی بلكه افهامه مانع عقده نك زوالی ایدی اول اجلدن
ىدقهوا قولی دینلدی (واجعل لی وزیرا من اهلی هارون اخی) وبكا اهلمدن قرنداشم هارونی وزیر ایتكه بكا معین
اوله وبندن بعض ثقلی تحمل ایده هارون علیه السلام موسی علیه السلامدن درت ییل بیوك ایدی واساننده
موسی علیه السلامدن افصح ایدی (اشدد به ازری) اول هارون ایله ظهرمی قوی ایت (واشركه فی امری)
وانی نبوت وتبلیغ احكام رسالت امرنده بكا شریك ایت (كی نسبحك كثیرا ونذكرك كثیرا) تا كه سنی هر حالده
تقدیس وبزه ویردیكك نعمتلرك اوزره سكا حمد وثنا ایدرز (انك كنت بنا بصیرا) زیرا كه سن بزم احوالمزه
عالمسن كه تعاون بزی اصلاح ایدر وهارون ایسه امر شریفك اقامتنه نه كوكك معین اولور (قال قد اوتیت
سؤلك یا موسی) الله تعالی دیدیكه یا موسی مسؤلك سكا ویرلدی (ولقد مننا علیك مرة اخری) یا موسی بز سكا
اشبو مره دن اوكدین انعام ایتدك (اذ اوحینا الی امك ما یوحی) شول وقتنكه بز سنك اناكه الهامله ویا منامنده
ویا زمانك نبیسی لساننده ویا ملك اخباریله وحی ایتدك انی كه اول وحی ایله بیلنور لكن نبوت وجهی اوزره دكل
(ان اقذفیه فی التابوت فاقذفیه فی الیم) كه انی تابوته قویوب بعده اول تابوتی موسی ایچنده ایكن بحر نیله براقغل
(فلیلقه الیم بالساحل) بعده نیل انی كناره براقسون (یأخذه عدو لی وعدو له) تا كه انی بنم عدوم وهم انك
عدوسی فرعون آلسون * ایمدی اول وحی الهام موجبنجه ام موسی بر تابوت دوزدیروب ایچنه آتلاش دنبه
قودیغندنصكره موسی علیه السلامی انك اوزره وضع ایلدی بعده اول تابوتی محكم بركیدوب شقوقنی زفتلكله
ایچنه صو كیرمز ایتدی بعده انی نیله براقدی مكر اول نیلدن فرعونك دارینه اوغرار بر نهر كبیر وار ایدی
بر وقتده اول خاتونی آسیه ایله بركه باشنده اوتوررلردی كورسه لر كه اول نهردن بر تابوت كلور امر ایلدی غلمان
وجواری انی چیقاروب كتوردیلر تابوتك قپاغن آچوب ایچندن موسایی آلدیلر فرعون انی كورنجك الله
تعالینك (والقیت علیك محبة منی) یا موسی بندن سنك اوزریكه محبت القا ایتدم دیو بیوردیغی قول شریفی
مصداقنجه ناچار فرعون اكا محبت ایتدی * ابن عباس ایدر یعنی الله تعالی اكا محبت ایتدی خلقنه دخی انی
تحبیب ایتدی * عكرمه ایدر هر كسه كه انی كورسه لابدا كا محبت ایدردی (ولتصنع علی عینی) تا كه بنم
مرأی ومنظرمزده تربیه اولنه سن ویاخود عملك بنم نظرمده اولوب امرمه مخالفت ایتمیه سن (اذ تمشی اختك
فتقول هل ادلكم علی من یكفله) شول وقتده كه اختك مریم سنك خبرك تعرف ایچون چقمشدی فرعونك
اوینه كلیجك كورسه كه موسی انلرك النه ایرمشدی هیچ بر مرأه نك ثدینی قبول ایتمدیكندن انكچون
بر مرضعه استرلردی دیدیكه سزی اول صبیكزی ارضاع ایدركسه یه دلالت ایدهیمی دیدیلر كه نعم اویله اولسه
انلره موسانك اناسین كتوردی ثدینی ویردیكی كبی قبول ایتدی (فرجعناك الی امك كی تقر عینها ولا تحزن)
ایمدی یا موسی سنی كیرو اناكه رد ایتدك تا كه لقاكله طیبة النفس اولوب سنكچون حزن چكمیه (وقتلت نفسا)
ویا موسی سن بر كافر قبطی یی قتل ایتدك * دینلدیكه اول وقتده موسی علیه السلام اون ایكی یاشنده ایدی
(فنجیناك من الغم) سنی انك قتلی غمندن نجیه ایتدك عقاب اللهدن خوفكله وفرعونك قصاصی خوفندن
مغفرتله ومدینه هجرتكله (وفتناك فتونا) بز سنی اختبار وابتلا واخلاص ایتدك ویا بز سنی محنتدن محنته
اوغراتدیغمزدنصكره هر برندن سنی خلاص ایتدك كه سنی اناك شول سنه ده حامل اولدیكه انده فرعون
اطفالی ذبح ایدردی بعده سنی اناكه تابوت ایچنده نیله براقدردی بعده سكا اناكدن غیرینك سودینی حرام
ایدوب حتی كه سنی اناك امزردی بعده فرعونك لحیه سنه یاپشمغله اول سنك قتلكه قصد ایتدی بعده جوهردن
بدل سكا جمره تناول ایتدیردی بعده قبطی كافری قتلكه خائف اولدیغك حالده سنی مدینه كوندردی (فلبثت
سنین فی اهل مدین) اهل مدینده شعیب علیه السلام عندنده یكرمی سكز ییل مكث ایتدك انك اون ییلی
شعیب علیه السلامك قزی صفورانك مهری ایچون ایدی واون سكز ییلی ایسه محض اقامت ایدی (ثم جئت
علی قدر یا موسی) بعده شول موعد اوزره كلدك كه بن انی تقدیر ایتدمكه سكا انده سویلیم ونبوت ویرم ویاخود
سنك قرق سنه یه ایردیكنده كلدك كه انده انبیایه وحی اولنور ورسالت ویریلور (واصطنعتك لنفسی) وسنی

وحی ورسالتم ایچون اختیار ایتدم تا كه اراده ومحبتم اوزره تصرف ایده سنكه اول انك رسالته قیام ایدر
ویاخود سنی حجتمله قیام ایدروبنمله خلقم بیننده مخاطب اولور قیلدم كانه انلر اوزره حجتی بن طورغریزم وانلره
خطابی بن قیلورم (اذهب انت واخوك بآیاتی) ایمدی یا موسی سن وقرنداشك هارون بنم دلائلم ومعجزاتمله كیدك
(ولا تنیا فی ذكری) وبنی تسبیح وتقدیسدن وبكا التجادن اوصانمكز واوشانمكز (اذهبا الی فرعون انه طغی)
ایكیكز فرعونه كیدك كه اول تكبر وادعاء ربوبیتله طغیان ایتدی (فقولا له قولا لینا) اكا رفق ولطفله
سویلكز یوخسه عنف وزجر ایتمكز * دینلدیكه اكا كنیه سیله یا ابا العباس یا ابا الولید دیو خطاب ایلكز
ویاخود دیكز كه میل ایدرمیدك كه كفره وطغیاندن تطهر ایده سن وبن سنی ربك معرفتنه ارشاد ایدوب
انك واجباتی اداسنه كیده سن * روایت اولندیكه موسی علیه السلام اكا دیدیكه اگر ایمانه كلورسك
رب تعالیدن دیلیمكه شبابك كتمیه وملكك موتندن غیری وجهله یتمیه ومطعم ومشرب ومنكح لذتی موتك
حیننه دكین سكا باقی اوله وموتكدهمدخلك جنت اوله فرعون اشبو مواعیدی ایشیدیجك موسی علیه
السلامه اطاعته میل ایتدی * ایمدی هامانله مشورت ایدهیم دیوب كندی هامان اكا دیدیكه بن سنی صاحب
عقل ورأی ظن ایدردم * ایمدی سن رب ایكن مربوب ومعبود ایكن عبد اولمقمی دیلرسن دیو آنی اول رأیندن
تحویل ایتدی (لعله یتذكر او یخشی) شول رجا وطمعكز اوزره كه اول سزك قولكزله اتعاظ وخشیت ایده قضاء
الله ایسه انك وراسنده در اگر چه بورسه الله تعالی انك ایمانه كلمز ایدیكن بیلوركن موسی وهارونی اكا رسالده
فائده نه اولوردیو ركه انكله اوزرینه حجت لازم اولور وعذری كسیلور واول سببدن ظاهرا اولان آیاتله متحقق
اتعاظ ایدرومتوهمه خشیت ایرر بر رجل یحیی بن معاذ عندنده (فقولا له قولا لینا) آیتن اوقویجق یحیی دیدیكه
الهی بن اكا هم دیانه رفقك بویله اولیجق سن اكا هم سن دیانه برك نیجه اولیسر در (قالا ربنا اننا نخاف ان یفرط علینا
او ان یطغی) موسی وهارون دیدیلر كه یا ربنا قورقارزكه اول بزه عقوبتله تعجیل ایده دعوت تمامنه ومعجزه
اظهارینه صبر ایتمیه ویاخود بزه اساءتده حدی تجاوز ایدوب تبلیغ رسالتدن عاجز اوله وز (قال لا تخافا
اننی معكما اسمع واری) الله تعالی انلره دیدیكه سزاندن قورقمكز بنم حفظ ونصرتم سز كه در وسزكله انك
بیننده جاری اولان قول وفعلی ایشیدروكورورم هر حالده سزدن انك شرینی صرف ایدوب نصرتم ایجاب ایدر
شیء احداث ایدرم (فأتیاه فقولا انا رسولا ربك) ایمدی ایكیكز اكا واروب دیكز كه بز سنك ربك
جل شانه نك سكا كوندرلمش رسوللریز (فأرسل معنا بنی اسرائیل ولا تعذبهم) بزمله بنو اسرائیلی
صالیویر تكالیف شاقه وقتل ولد ایله انلره تعذیب ایتمكل * اشبو دلیلدر كه مؤمنلری كفره دن تخلیص
كفره یی ایمانه دعوتدن اهم اوله (قد جئناك بآیة من ربك) بز سكا رب تعالیدن صدقمزه دلالت ایدر آیتله
كلمشز * ایمدی اول آیتی كوروب ربوبیت ادعاسین ترك ایلكل فرعون دیدیكه اول آیت ندر موسی علیه
السلام اكا الن چیقاردیكه انك كونش كبی شعاعی وار ایدی (والسلام علی من اتبع الهدی) ملائكه نك
ویا خزانه جنتك سلامی هدایته اتباع ایدنلره ایچوندر ویاخود دنیاده وآخرتده سلامت انلر كدر (انا قد اوحی
الینا ان العذاب علی من كذب وتولی) بزه وحی اولندیكه الله تعالینك آخرتده دوام اوزره عذابی رسوللری
تكذیب ایدوب حقدن اعراض ایدنلر اوزره در (قال فمن ربكما یا موسی) فرعون دیدیكه یا موسی سنی وقرنداشكی
بكا ارسال ایدن ربكز نوصفلودر (قال ربنا الذی اعطی كل شیء خلقه ثم هدی) موسی علیه السلام ایتدی
بزم ربمز جل شانه شول وصفلودر كه هر شیئه صلاحن ویروب انی اصلاح ایدر شیئه هدایت ایتدی ویاخود
هر شیئه صورت وشكل ویردیكه اول انك كماله مطابق اولور ویاخود خلیقه سنه هر شیء ویردیكه اكا احتیاج
اولوب انكله ارتفاق ایدرلر بعده اكا تعریف ایتدیكه اول ویریلان شیئله نیجه ارتفاق ایدرو انكله بقا وكماله
نیجه توصل ایدر اول كرك اختیاری ویا طبیعیدر ویاخود هر شیئه زوجتی ویردی یعنی انسانه مرأه وبعیره ناقه
وفرسه رمكه وحماره اتان ویروب بعده هر برینه ذكرك انثایه كیفیت اتیانن الهام ایتدی (قال فما بال القرون
الاولی) فرعون دیدیكه قرون ماضیه وامم خالیه نك موتلرندنصكره سعادت وشقاوتدن حاللری نیجه دركه انلر

اوثان عبادت وبعثه انکار ایدرلردی (قال علمها عند ربی فی کتاب) موسی علیه السلام ایتدی انلرك احوالی
علی ربم جل شانه عندنده لوح محفوظده مکتوبدر (لا یضل ربی ولا ینسی) وبنم ربم جل شانه خطا ایتمزیه اندن
برشیء ونه اول برشیدن غائب اولور وانلرك امرندن برشیء اونوتمز بلکه هر برینه اعماللرینك جزاسین ایدر
دینلدیکه موسی علیه السلام انك علمنی الله تعالی یه حواله ایتدی زیرا که توراتك نزولندن اول انی اول
بیلمزدی تورات ایسه فرعون وقومنك هلاکی کندنصکره نازل اولوبدر (الذی جعل لکم الارض مهدا) زیرا ربم جل
شانه شول الهدرکه ارضی سزه فراش قیلدی (وسلك لکم فیها سبلا) وسز کیچون انده جبال واودیه
وبراری بیننده سبیللر قیلدیکه برارضدن برارضه سلوك ایده سزکه منافعنه ایره سز (وانزل من السماء ماء)
وسمادن یغمور ایندردی * اشبونکه موسادن اخباری تمام اولدی بعده الله تعالی کندیدن خبرویروب
دیدی (فاخرجنا به ازواجا من نبات شتی) واول یغمورایله یردن نباتدن اصناف مختلفه بیتوردزکه انك کیمی
ناسیه وکیمی بهائمه صالح اولور (کلوا وارعوا انعامکم) ایمدی اندن کندیکزه صالح اولانی کندیکز ییکز
وبهائمه صالح اولانی اکا علف ایلیکز (ان فی ذلك لآیات لاولی النهی) اشبو مذکورده عقول کامله
صاحبلریچون آیتلروارد رانکه قبایح ومعاصیدن منتهی اولورلر (منها خلقناکم) بز سزی اول ارضدن خلق
ایتدککه تراب اول آباکزك اصل خلقتیدر ومواد ابدانکزك اولیدر (وفیها نعیدکم) وسزی موتله وتفکیك
اجزا ایله ینه اول ارضه اعاده ایده رز (ومنها نخرجکم تارة اخری) وبعث عندنده سزی برکره دخی شول ترابه
خلط اولمش اجزاء مفتته کزی صورة سابقه ده ارواحکزی ردله اول ارضدن اخراج ایدرز (ولقد اریناه
آیاتنا کلها فکذب وابی) بز فرعونه آیتلریمزك کلیسنی کوستروب صحتنی بیلدردك اول ایسه فرط عنادندن
موسانی تکذیب وایماندن ابا ایتدی (قال أجئتنا لتخرجنا من ارضنا بسحرك یاموسی) ودیدیکه
یاموسی سحرکله بزی ارض مصردن چیقارمغه می کلدك (فلنأتینك بسحر مثله فاجعل بیننا وبینك موعدا
لا نخلفه نحن ولا انت مکانا سوی) ایمدی بزدخی سکا سنك سحرك مثلی سحرله کلورز ایمدی اولسه بزمله سنك
بیننکده اجل ومیقات تعیین ایتکه برمکان مستویده بز وکرك سز حضورده خلاف ایتمیه وز (قال موعدکم یوم
الزینة وأن یحشر الناس ضحی) موسی علیه السلام دیدیکه موعدیکز یوم زینه اولسونکه اول انلرك
یوم عیدی ایدی کیم هرسنه ده انده تزین واجتماع ایدرلردی برقولده اول یوم نیروز ویاخود یوم عاشورا ایدی
وناس اول یوم زینه نك وقت ضحاسنده موعده بولنسونلرتا که ریبدن وشبهه دن ابعد اوله (فتولی فرعون
فجمع کیده ثم اتی) فرعون اهلنه رجوع ایدوب مکر وحیله وسحره سنی جمع ایتدکدنصکره اتباعیله محل
موعوده یه کلدی (قال لهم موسی ویلکم لا تفتروا علی الله کذبا فیسحتکم بعذاب وقد خاب من افتری) موسی
علیه السلام انلره دیدیکه الله تعالی ویل عذابن سزه الزام ایده الله تعالینك آیاتنی سحردر دیمکزله اکا کذب
وافترا ایتمکزکه سزی عذابیله اهلاك ایتمیه حالبوکه افترا ایدن مغبون اولدی (فتنازعوا امرهم بینهم
واسروا النجوی) وقتاکه سحره موسی علیه السلامك کلامن ایشتدیلر انلرك امرنده تنازع ایدوب بری
برلرینه دیدیلرکه بوکلام سحره کلامندن دکلدر وفرعوندن خوفله کلاملرین اسرار ایتدیلرکه اکر موسی بزه
غالب اولورسه اکا اتباع ایده لم ویاخود اول سحره موسی علیه السلامه اعتراض ایده جکلری شیئده
تنازع واختلاف ایدوب سردن تشاور ایتدیلر * دینلدیکه اول تنازع واسرار ایدنلر فرعون وقومی ایدی
(قالوا ان هذان لساحران یریدان ان یخرجاکم من ارضکم بسحرهما ویذهبا بطریقتکم المثلی) فرعون وقومی
دیدیلرکه اشبو موسی وهارون ایکی ساحرلردرکه سحرلریله سزی ارضکز مصردن چیقاروب کندیلرسزك افضل
مذاهب اولان مذهبکزه کیتمك دیلرلر * دینلدیکه سحره نك اسرارلری اشبو کلامك تلفیق وتزویرنده ایدی
زیرا که موسی وهارونك حق اوزره ایدیکن بیلدیلرتا که ناسی انلره اتباعدن تثبیط ایده لرچاغنکه انلر
معجزه ایله کندیلرك سحرلرین ابطال ایده لر (فاجمعوا کیدکم) ایمدی موسی وهارونه قادر اولدیغکز مکر
وحیله وسحریکزی کتورك ویاخود جمعکز اختلافسز مجتمعین اولدیغکز حالده کیدیکز اوزره عزم ایدك

(ثم ائتوا صفا) بعده صف اولوب کلك که هیبتکز اشد اوله * دینلدیکه سحره یتمش بیك کشی ایدیلر هر برینك
النده حبل وعصا اولوب دفعة جمیعی موسی علیه السلام اوزره یوریدیلر (وقد افلح الیوم من استعلی) اشبو
کونده غالب اولان مطلوبنه فائز اولوردیدیلر * دینلدیکه بوقول فرعونك سحره یی موسی علیه السلام اوزره
غلبه یه تحریضدر (قالوا یا موسی اما ان تلقی واما ان نکون اول من القی) سحره الله تعالینك الهامیله ادبا
موسی علیه السلامه دیدیلرکه عصاکی اوکدین برمسنی القا ایدرسن یوخسه عصامزی اوکدین القا ایدن بزمی
اوله لم (قال بل القوا) موسی علیه السلام انلرك ادبی مقابله سنده ادبی اختیار ایدوب دیدیکه سز اوکدین
القا ایدك مع هذا انده انلرك سحرینه عدم مبالات اولورتا که انلر اقصای وسعلرین استنفاد دنصکره الله تعالی
سلطانی اظهار ایدوب حقی احقاق وباطلی ازهاق ایده وقتا که سحره القا ایتدیلر (فاذا حبالهم وعصیهم یخیل
الیه من سحرهم انها تسعی) سحرلرندن حبال وعصیلری موسایه ظاهرده یورر کوزکدی * زیرا که انلر اول
سحر آلاتنه زیبق سورمشلردی اوزرلرینه کونش طوقنیجق اضطراب ایتدی اوئله اولسه موسی علیه السلام
انی تحرك ایدر تخیل ایتدی (فاوجس فی نفسه خیفة موسی) موسی علیه السلام انك اول حالتندن جبله
بشریه مقتضاسنجه نفسنده خوف اضمار ایتدی ویاخود قومه امر ملتبس اولوب انك امرنده شك ایتملریله
اکا عدم اتباعلرندن خوف ایلدی (قلنا لا تخف انك انت الاعلی) موسایه دیدك که قورقمه سن انلر اوزره
غالب وقاهرسن (والق ما فی یمینك تلقف ما صنعوا) ویدنده کی عصاکی القا ایت انلرك حبال وعصیلری
کثرتنه واجراملری عظمتنه مبالات ایتمکل که سنك عصانك اثری انلرك آلاتی اثرندن اعظمدرکه انلرك صنعی
اولان اشیایی التقام وابتلاع ایدر (ان ما صنعوا کید ساحر) انلرك صنعی اولان شیء ساحر سحرینك کیدیدر
(ولا یفلح الساحر حیث اتی) ساحر قنده اولورسه وقنغی رویه اقبال ایدرسه فلاح بولمز * جندب بن عبد اللهدن
مرفوع حدیثدرکه (اذا وجدتم الساحر فاقتلوه) ساحری بولدیغکزده قتل ایدك بعده اشبو آیتی اوقودی یعنی
ساحر قنده بولنورسه قتلدن امان ویرلمز وقتا که موسی علیه السلام عصاسین القا ایدوب سحره نك حبال
وعصیلرین یوتدی سحره عندنده انك آیات اللهدن برآیت ومعجزاتدن برمعجزه ایدیکی محقق اولوب سحردکل
ایدیکی متیقن اولدی (فالقی السحرة سجدا) اوئله اولسه سوء صنیعلرینه توبه یه توفیق اولنوب کوردکلری
آیة اللهیه تعظیم ایچون سجده یه القا اولندیلر * دینلدیکه اول سجده لرنده جنتده کی منازللری کوستریلدیلر
بعده ایدن باشلرین قالدیریجق (قالوا آمنا برب هارون وموسی) بز هارون وموسانك ربی جل شانه یه
ایمان کتوردك دیدیلر (قال آمنتم له قبل ان آذن لکم انه لکبیرکم الذی علمکم السحر) فرعون سحره یه
دیدیکه بن سزه اذن ویرمدین اکا ایمانمی کتوردیکز زیرا اول سزك سحر علمنده وفننده عظیمکز واعلمکزدرکه
سزه سحر تعلیم ایدوبدر (فلاقطعن ایدیکم وارجلکم من خلاف) سزك صاغ اللریکزله صول ایاقلریکزی
قطع ایده یم (ولاصلبنکم فی جذوع النخل) وسزی خرما بوداقلرینه صلب ایده یم (ولتعلمن اینا اشد
عذابا وابقی) بیله سزکه قنغیمز عذابده اشددرا کا ایمانکز اوزره سزه اشد عذابی بنمی ایدرم یوخسه اکا
ایمانی ترککز اوزره موسانك ربیمی ایدر وقنغیمزك عذابی ادومدر (قالوا لن نؤثرك علی ما جاءنا من البینات
والذی فطرنا) سحره فرعونه دیدیلرکه سنی اختیار ایتمزز موسانك کتوردیکی معجزات واضحاتی وبزی خلق
ایدن الله تعالینك رضاسی اوزره (فاقض ما انت قاض) ایمدی بزم شانمزده نه شیء قضا ایدرسك ایت
(انما تقضی هذه الحیاة الدنیا) سن قضا ایتدیکك تقدیرجه هوا ورأیك مقتضاسنجه اشبو حیاة دنیاده
قضا ایدرسن حالبوکه آخرت ابقادر (انا آمنا بربنا لیغفر لنا خطایانا وما اکرهتنا علیه من السحر) بز ربمز
جل شانه یه ایمان کتوردك که اول بزدن صدور ایدن کفر وعصیانی ودخی معجزه یه معارضه ده سحردن شول
فعلنه بزی اکراه ایتدیکك شیئی مغفرت ایده (والله خیر وابقی) الله تعالی ثوابده سندن خیرلو وعذابده ابقادر
ویاخود الله تعالی اطاعت اولنمغه سندن خیرلودر اکا عصیان ایدنه عذابی ابقادر اشبو قول فرعونك شول
ذکری ایچون (ولتعلمن أینا أشد عذابا وأبقی) قولنه جواب درا کردیلر سه که سحره نك (وما أکرهتنا علیه

من السحر) قوللرى نيجه توفيق اولنور حالبوكه انلر موعده مختار بن اولدقلرى حالده كاه بلر فرعونك عزتيچون
بز غالبلرز ديو يمين ايتديلر * ديندليكه فرعون بر قومه سحر تعلمنه اكراه ايدرديكه سحرك اصلى اونوديلوب كتميه
مقاتل ايدر سحره يتمش ايكى كسه ايديلر ايكيسى قبطدن و يتمشى بنو اسرائيلدن ايدى فرعونك اكراهى
بنو اسرائيلدن اولانلره ايدى روايت اولنديكه سحره فرعونه ديديلر كه بزه موسايى اويوديغنده كوستر اولدخى
نعم ديوب انى انلره اويور كن كوستردى كورسه لركه عصاسى انى حراست ايدر فرعونه ديديلر كه بو سحر دكادر
زيرا ساحر اويوديغنده سحرى باطل اولور فرعون ايسه انلرك اول قوانه التفات ايتميوب كرها انلره سحرى
ايشلتدى (انه من يأت ربه مجرما فان له جهنم لا يموت فيها ولا يحيى) بر كسه كه يوم قيامتده رب تعالى يه مشرك
وعاصى اولديغى حالده كله اكا مأوى جهنم اولوراندە اولمزكه عذابدن استراحت ايده وشول حياتده دخى اولمزكه
اول حيات اكا انفع ايده (ومن يأته مؤمنا قد عمل الصالحات فاولئك لهم الدرجات العلى) واولكه
يوم قيامتده رب تعالى يه مؤمن اولوب عمل صالحله كله * ايمدى اول وصفلو كسه لره درجات عاليه واردر
(جنات عدن تجرى من تحتها الانهار خالدين فيها) كه اول جنات عدندركه اشجارى آلتندن نهرلر جارى اولور انلر
اول جناتده دائمين اولدقلرى حالده (وذلك جزاء من تزكى) اشبو ذكر اولنان فضائل شول كسه نك
جزاسيدركه كفر ومعاصى ادناسندن تطهر ايده اشبو آيات ثلاثه احتمال اولوركه سحره كلامندن اوله وياخود
الله تعالى دن ابتدا كلام اوله (ولقد اوحينا الى موسى ان اسر بعبادى فاضرب لهم طريقا فى البحر يبسا
لا تخاف دركا ولا تخشى) بز موسايه وحى ايتدك كه عبادم بنو اسرائيله كيجه مصردن كيدوب عصا كى بحره
اورمغله انلر ايچون انده طريق يابس قيلغل كه انده فرعونك سزه ادراكى وبحرك سزى اغراقى خوفن ايتميه سن
(فأتبعهم فرعون بجنوده فغشيهم من اليم ما غشيهم) فرعون جنوديله بنو اسرائيله ايريشجك بنو
اسرائيل اول بحرى كچديكندنصكره فرعون وجنودينى بحردن شول قصه سين ايشيدوب كنهنى بيلمديكك شئ
قابلدى (واضل فرعون قومه وما هدى) فرعون قومنى اغوائله هلاك ايدوب طريق رشاده هدايت ايتمدى
بعده الله تعالى بنو اسرائيله اولان منتلرين ذكر ايدوب ديديكه (يا بنى اسرائيل قد انجيناكم من عدوكم) سزى
عدوكز فرعون وقومندن انجا ايتدك (وواعدناكم جانب الطور الايمن) وموسايه مناجات ايچون واكا توراتى
انزال ايچون طور جانبنده موسانك جانب يميننده سزه مواعده ايتدك (ونزلنا عليكم المن والسلوى) وتيهده سزه
من وسلوى ايندردك وسزه ديدك كه (كلوا من طيبات ما رزقناكم) سزه ويرديكمز هر مأكولك لذائذ
وياحلاللندن ييكز (ولا تطغوا فيه فيحل عليكم غضبى) واول سزه ويرديكمز شيئده طغيان ايتمكز شكرنده
اخلال الله وانده حدود اللهى تجاوزايله اول كرك سرف وبابطر ويامستحقدن منع وياغيره دشو يله كه انده طغيان
ايده سزاوز يكزه عذابم لازم اولور (ومن يحلل عليه غضبى فقد هوى) واول كسه كه اوزرينه عذابم
لازم اوله هلاك اولور وياخود اول هاويه يه دوشر (وانى لغفار لمن تاب وآمن وعمل صالحا) بن مغفرتده
بليغم اول كسه يى كه شركدن توبه ايده وهر تصديقى واجب اولور شيئى تصديق ايده وفرائضى ادا ايده
(ثم اهتدى) وانى الله تعالىدن توفيق ايديكن بيله وياخود موتنه دكين اسلامه ملازم اوله وياخود انكچون
ثواب اولديغن بيله وياعلى تعلم ايده كه عملك كيفيتنه عالم اوله وياستقامت ايده وياسنت وجماعت اوزره اقامت
ايده (وما اعجلك عن قومك يا موسى) وقتا كه موسى عليه السلام توراتى اخذ ايچون قومندن يتمش رجل
اختيار ايتديكه كندى ايله بيله طوره كيده لر كيديجك موسى عليه السلام رب تعالى يه اشتياقندن انلردن
آيريلوب ايلرو كندى وانلره سز كاوب بكا ايريشك ديو امر ايتدى الله تعالى اكا ديديكه يا موسى سنى نه شئ اعجال
ايتدى حتى كه قومكى كيرو قويوب سن انلردن ايلرو كلدك (قال هم اولاء على اثرى وعجلت اليك رب لترضى)
موسى عليه السلام ديديكه يا رب بن انلردن بر قاچ خطوه ايلرو كلشم كه اول دكلو تقدم عادتده معتدبه اولمز
بيله انلر بينده اولان مسافه ده رفقه برى برلرين تقدم ايده كلشدر بن ايسه يا رب سكا عجله ايتدمكه بندن راضى
اوله سن زيرا كه امتثال امره ووفاى عهده مسارعه رضا كى ايجاب ايدر (قال فانا قد فتنا قومك من بعدك

واضلهم السامرى) الله تعالى ديديكه سن قومك آراسندن چيقيجك هارونله تخليف ايتديكك قومكى كه
انلر التى يوز بيك كسه ايديلر عجله عبادتله ابتلا ايتدك سامرى اتخاذ عجله وانلرى اكا عبادته دعوتله اضلال
ايتدى اول جمله دن انجق اون ايكى بيك كشى سامرى يه اطاعت ايتميوب اول بليه دن نجات بولدى
(فرجع موسى الى قومه غضبان اسفا) اويله اولسه موسى عليه السلام قومنه كاوب غضبان وفعللرينه حزين
اولديغى حالده رجوع ايتدى (قال يا قوم الم يعدكم ربكم وعدا حسنا) ديديكه يا قوم ربكز جل شانه سزه
وعد صدق ايتمديمكه سزه توراتى ويره وياا ول وعد قرق كون ايديكه ذى القعده نك اولندن ذى الحجه نك
اونه دك ايدى (افطال عليكم العهد) يوخسه بنم سزدن مفارقتم مدتى سزه طويلى اولدى (ام اردتم
ان يحل عليكم غضب من ربكم فأخلفتم موعدى) وياخود ديلديكزميكه ربكز جل شانه دن سزه غضب ايره
حتى كه خلاف ايتديكز شول ايمان بالله اوزره ثباته وامر اولنديغكز شيئه قيامه كيم انى بكا وعد
ايتمشديكز (قالوا ما اخلفنا موعدك بملكنا) ديديلر كه بز سنك موعدكه اختيارمزله خلاف ايتمدك
(ولكنا حملنا اوزارا من زينة القوم فقذفناها) بلكه مصردن چيقار اولديغمزده عرس نامنه قبطدن حلى
استعاره ايدوب كتورمشدك بر قولده عيد ايچون استعاره ايدوب بعده خروجلرنده بيلملرى خوفيله
رد ايتمامشاردى وبر قولده اول قبطك غرق قندنصكره حليدن بحرك ساحله القا ايتديكى اشيا ايديكه بنو اسرائيل
انى آلمشلردى انى اوزار تسميه لرينه سبب زيرا كه غنائم انلره حلال دكادى وياخود انلر مستأمن ايديلر
مستأمنه ايسه حربينك مالنى اخذ جائز اولماز * ايمدى اول حليى آتشه براقدق (فكذلك القى السامرى)
بزم كبى سامرى دخى كنديده اولان حليى آتشه براقدى * روايت اولنديكه موسى عليه السلام اول يتمش
مختارى كسه ايله طوره كيديجك هارونله قلان سائر بنو اسرائيل موسانك كلسنه تعيين ايتديكى عدت
كامل اولدى ظن ايتديلر سامرى انلره ديديكه موسانك ميعادينه خلف ايتمسنه سبب اولدركه قبطدن الديغكز
حلى سزه حرامدر انى كنديكزدن اخراج ايده لم اويله اولسه رأيم اولدركه بر چقور قازوب اول حليى انك ايچنه
براغه وز بعده اكا آتش ايدوب ياقه وز چون انى ايتديلر مكر سامرينك يانده جبريل عليه السلامك فرسى
باصديغى يردن بر قبضه تراب وار ايدى عمامه سنده صاقلردى انى اول چقورده اريمش حلينك اوزرينه صاچدى
(فاخرج لهم عجلا جسدا له خوار) اويله اولسه سامرى انلره اول اريمش حليدن بر عجل چيقاردى كه اندن
صوت عجل ايشيديلردى (فقالوا هذا الهكم واله موسى فنسى) سامرى واتباعى ديديلر كه اشبو سزك
وموسانك الهيدر موسى انى اونوتوب طورده استيو كتدى وياخود سامرى ايمان اظهارندنصكره صددنده
اولديغى شيئى ترك ايتدى الله تعالى ديديكه (افلا يرون ألا يرجع اليهم قولا) انلر بيلمزلرميكه اول عجل انلره سويلمز
وسويلمه لر انلره جواب ويرمز (ولا يملك لهم ضرا ولا نفعا) وانلردن مضرت دفعنه ويا منفعت جلبنه
قادر اولماز (ولقد قال لهم هارون من قبل يا قوم انما فتنتم به) حالبوكه موسانك طوردن رجوعندن
اول هارون عليه السلام انلره ديمشديكه اشبو عجله ابتلا اولنديكز زنهار اكا عبادت ايتمكز
(وان ربكم الرحمن) بلكه سزك ربكز اول الله تعالىدركه رحمانيتله متصفدر (فاتبعونى واطيعوا امرى)
دين اوزره ثباتده بكا متابعت وامريمه اطاعت ايدك (قالوا لن نبرح عليه عاكفين حتى يرجع الينا موسى)
ديديلر كه موسانك بزه رجوعنه دكين بز اول عجلك عبادتى اوزره اقامتدن زائل اولمازز وقتا كه موسى
عليه السلام طوردن رجوع ايتدى (قال يا هارون ما منعك اذ رأيتهم ضلوا ألا تتبعن أفعصيت امرى) ديديكه
يا هارون چون انلرى عجله عبادتله اشراك ايتدكلرين كوردك بنم امر ووصيتمه اتباعدن سنى نه منع ايتدى
نيچون انلره قتال ايتمدك والحال بيلورسنكه بن انلر آراسنده بولنسيم انلره اول كفرلرى اوزره قتال ايدردم
يوخسه دينده صلابت وانى حمايه ايله اولان امرمه مخالفتمى ايتدك بعده يميله هارونك صاچنه وشماليله
صقالنه يابشوب چكدى (قال يا ابن ام لا تأخذ بلحيتى ولا برأسى) هارون عليه السلام استعطاف وترقيق
ايچون اكا ديديكه يا انام اوغلى بنم صقالمه وصاچمه يابشمغل (انى خشيت ان تقول فرقت بين بنى اسرائيل

ولم ترقب قولی) قورقدمکه اکرسنک امرکه مقتضاسنجه انلره قتال ویا انلردن مفارقت ایتسم انلر احزاب اولوب بری برلرینه قتال ایدرلردی اویله اولسه بکا نیچون بنو اسرائیل بیننی تفریق ایدوب بنم وصیتمی رعایت ایتمدک دیردک حالبوکه سن بکا (اخلفنی فی قومی وأصلح) سن بنم قومده خلیفه‌م اولوب انلری اطاعته دعوتله اصلاح ایت دیمشدک (قال فما خطبک یا سامری) بعده موسی علیه السلام سامری‌یه اقبال ایدوب دیدیکه اول صنعکه سنی نه حمل ایتدی (قال بصرت بما لم یبصروا به) بنو اسرائیلک بیلمدیکنی بن بیلدم وتفطن ایتدکلرینی بن تفطن ایتدم اول رسول که سکا کلدی روحانی محضدر اثری هر نه شیئه مس ایتسه اول شیء حیات بولوردی ویاخود انلرک کورمدیکنی کوردمکه اول جبرائیل علیه السلام سکا فرس حیات اوزره کلدی * دینلدیکه انک جبریل علیه السلامی کوروب بیلسنه سبب اولدرکه اول فرعونک اولادذکوری قتل ایتدیکی ییلده طوغمش اناسی انی برمغاره‌یه ایلتوب براقشدی انک ایدیله ظهور ایدیجک فتنه‌یه اجلیچون الله تعالی انی جبریل علیه السلامه تربیه ایتدیرمشدی (فقبضت قبضة من اثر الرسول فنبذتها) اویله اولسه اول رسولک فرسی باصدیغی یردن برقبضه تراب الوب اول اریمش حلینک اوزرینه ویاخود عجلک جوفنه القا ایدیجک اول حیات بولدی (وکذلک سولت لی نفسی) اشبو سکا تحدیث ایتدیکم کبی نفسم بکا تزیین وتحسین ایتدی (قال فاذهب فان لک فی الحیاة ان تقول لا مساس) موسی علیه السلام اکا دیدیکه وار آرامزدن مطرود اولوب کیت حیاتده اولدیغکجه نه سن کسه ایله ونه کسه سنکله مخالط اولسون وموسی علیه السلام بنو اسرائیله امر ایتدیکه انکله خلطه ایتمیه لر وبانته وارمیه لر اول قچان برکسه‌یه ملاقی اولسه (لا مساس) یعنی بکا قریب اولمغلغی مس ایتمک دیردی * دینلدیکه قچان اول کسه‌یه ویا کسه اکا مس ایتسه ایکیسن بیله سیتمه طوتاردی حتی که بو خصلت ذریتنه دخی سرایت ایتمشیدیکه انلرک برینه آخردن برکسه مس ایتسه ایکیسی بیله محموم اولوردی * پس بو اجلدن سامری بریه‌یه کیدوب وحش وسباع ایله اولوردی اشبو خصلت اکا دنیاده عقوبت ایدی (وان لک موعدا لن تخلفه) وبو دنیاده کی عقوبتندن غیری آخرتده دخی عذابیچون موعد واردرکه سن اندن غائب اولمزوتأخیر ایتمزسن بلکه الله تعالی اول فعل سیئک اوزره جزا کی ایدرفوت اولمزسن (وانظر الی الهک الذی ظلت علیه عاکفا لنحرقنه ثم لننسفنه فی الیم نسفا) یا سامری نظر ایت شول زعمنده کی الهکه که اکا عبادته مداومت ایتدک برانی آتشه احراق ایدوب کولنی دریایه صاوررز روایت اولندیکه موسی علیه السلام اول عجلی کتوروب بوغزلدی اندن قان اقدی * زیرا که اول ات وقان اولمشدی بعده یاقوب کولن دریایه صاوردی (انما الهکم الله الذی لا اله الا هو) بلکه عبادته مستحق الهکز اول اللهدرکه اندن غیری خالقک الهی یوقدر (وسع کل شیء علما) علمی هرشیئه واسع ومحیط اولوب اندن هیچ برشیء خفی اولمدی (کذلک نقص علیک من انباء ما قد سبق) یا محمد بنو اسرائیل اخبارندن سکا ذکر ایتدیکمز کبی امور ماضیه وامم دارسه اخبارندن دخی ذکر ایدرز تا که اول تبصره وعلمکه زیاده ومعجزاتکی تکثیر اوله وامتکدن مستبصر ینه تنبیه وتذکیر اوله (وقد آتیناک من لدنا ذکرا) حالبوکه بزم عندمزدن سکا برکتاب ویردک که اشبو اقاصیص واخباری مشتملدر وتفکر واعتباره حقیقدر (من اعرض عنه) اول کسه که وجوه سعادت ونجاتی جامع اولان ذکردن یعنی قرآندن برقولده الله تعالیدن اعراض ایده (فانه یحمل یوم القیامة وزرا) یوم قیامتده اول عقوبت ثقیله‌ی قادحه‌یی حامل اولور (خالدین فیه) اول وزرده ویا جلنده مقیمن اولدقلری حالده (وساء لهم یوم القیامة حملا) یوم قیامتده اول انلر ایچون نه چرکین حمل اولور (یوم ینفخ فی الصور) انلری تحذیر ایت شول کوندنکه انده صوره نفخ اولنور (ونحشر المجرمین یومئذ زرقا) اول کونده بز مشرکاری شدت عطشدن زرق الاعین حشر ایدرز * زیرا که عینک قچان نوری زائل اولسه ازرق اولور وزرقه ایسه اهل نار علامتیدر (یتخافتون بینهم ان لبثتم الا عشرا) انلر ارالرنده خفیة سویلشه لرکه سز اول دنیاده انجق اون کیجه مکث ایدوبسز یعنی اول زائل اولدیغیچون انده کی مدت لبثلرینی استقصار ایده لر ویاخود عذابی کوریجک دنیالرین قضاء اوطار واتباع شهواتده اضاعه‌لرینه تأسف ایده لر ویاخود قبورده ویا ایکی نفخه آراسنده که

اول قرق سنه در اول مدتده انلردن عذاب رفع اولنور اهوال قیامتی کوریجک اول ایکی محلک هربرنده کی مدت مکثلرین استقصار ایدوب خفیة اول قولی سویلشه لر الله تعالی دیدیکه (نحن اعلم بما یقولون اذ یقول امثلهم طریقة ان لبثتم الا یوما) بز انلرک خفیة سویلشدکلرین بیلورز که عقلده اوفی وقولده اعدلری دیرکه دنیاده کل انجق برکوندر یعنی اهوال قیامتدن استقبال ایتدکلری امور جنبنده کوزلرینه اول قصیر کورینور ویاخود اوغرادقلری شدائد انلره اول دنیاده کی لبثلرین اونوتدرر (ویسئلونک عن الجبال) اهل مکه‌نک بعضی که اول ثقیفدن بررجلدر جبالک یوم قیامتده کی کیفیت حالندن یا محمد سکا سؤال ایدرلر (فقل ینسفها ربی نسفا) دیکه ربم جل شانه جبالی اصلندن قلع ایدوب هباء منثور قیلور (فیذرها قاعا صفصفا) واول جبالک مقارینی ویا ارضی مستویه ملسا قیلورکه انده نبات اولمیه (لا تری فیها عوجا ولا امتا) سن انده انخفاض ویا ارتفاع کورمزسن (یومئذ یتبعون الداعی) اول کونده ناس الله تعالینک محشره داعیسی اسرافیل علیه السلامه اتباع ایده شول وقتن که اول اغزینه صوری آلوب بیت المقدسک صخره‌سی اوزره قائم اولدیغی حالده دیه که ای چوریمش کمکلر وطاغلمش دریلر ومحو وتراب اولمش اتلر الله تعالینک عرضنه کلک * اویله اولسه هر طرفدن فوج فوج انک صوتی جانبنه ناس اقبال ایده لر (لا عوج له) اول داعینک دعوتندن یمین ویا شماله زیغ ایده مزلر واکا قدرت دخی ویرلمزلر بلکه طوعا وکرها اکا اقبال ایدرلر وسرعتله اول یکا کیدرلر (وخشعت الاصوات للرحمن فلا تسمع الا همسا) الله تعالینک جلال وهیبتندن اصوات خشوع وخضوع ایدوب صوت خفیدن غیری انده صوت ایشدلمیه اخفاف ابل صوتی کبی ویا تخافت کلام وخفض صوت ویا نطقسز تحریک شفاه کبی (یومئذ لا تنفع الشفاعة الا من اذن له الرحمن ورضی له قولا) اول کونده الله تعالی عندنده هیچ برشافعک شفاعتی نفع ایتمز مکر انک که الله تعالی قبلندن شفاعت ایتمکه اذن ویریله وقولندن الله تعالی راضی اوله یعنی دنیاده اخلاص ایله (لا اله الا الله) دیمش اوله یاخود مراد الله تعالی هیچ برشفاعتی قبول ایتمز مکر اول کسه ایچونکه خلاصنه مشیت الهیه اوله وقولندن دخی راضی اوله * اویله اولسه انکیچون ایدیلن شفاعت مقبوله اولور اشبو دلیلدرکه مؤمنک غیریچون شفاعت اولمیه (یعلم ما بین ایدیهم وما خلفهم ولا یحیطون به علما) الله تعالی انلرک جمیع احوالنی بیلور اول کرک ماضیه ویا مستقبله در والحال انلر انی بیلمزلر ویا الله تعالینک معلوماتنی انلر احاطه ایتمزلر (وعنت الوجوه للحی القیوم) وجوه عصاة الله تعالی ایچون خضوع ایده لر شول وقتن که سوء حساب وشقوت وخیبت کوره لر (وقد خاب من حمل ظلما) خائب اولدی اول کسه که الله تعالی‌یه شرکله ظلمی حامل اوله (ومن یعمل من الصالحات وهو مؤمن فلا یخاف ظلما ولا هضما) واول کسه که مؤمن اولدیغی حالده اعمال صالحه‌نک بعضنی ایشلیه اول خوف ایتمز که سیئاتی آرتیله ویا حسناتی اکسله ویاخود خوف ایتمزکه حسناتی ثوابندن اکسلدیله ویا برمستحقک ذنوبی انک اوزره یوکلدیله ویاخود خوف ایتمزکه عمل ایتمدیکی ذنبله مؤاخذه اولنه ویا عملنک حسنه‌سی ابطال اولنه (وکذلک انزلناه قرآنا عربیا) اشبو وعیدی متضمن آیاتی انزالمز کبی اول وتیره ده سکا قرآن عربی انزال ایتدک (وصرفنا فیه من الوعید) واول قرآنده بز وعیدی تبیین وتکریر ایتدک (لعلهم یتقون او یحدث لهم ذکرا) تا که معاصیدن صاقنوب تقوایی ملکه ایدینه لر ویاخود قرآن انلره عبرت وعظه احداث ایده شول وجهله کیم امم ماضیه‌یه اولان عقابی ذکرله معتبر ومتعظ اوله لر (فتعالی الله الملک الحق) الله تعالی ذات وصفاتنده مماثله مخلوقیندن عالی اولدی کلامی انلرک کلامنه مماثل اولمز ذاتی انلرک ذاتنه مماثل اولمدیغی کبی اول برملکدرکه امر ونهیی نافذدر وحقدرکه وعدی رجا اولنوب وعیدندن خوف ایدیلور (ولا تعجل بالقرآن من قبل أن یقضی الیک وحیه) قرآنک سکا قراتتی تأدیه اولنمزدن اول سن انی قراتنه عجله ایتمکل * روایت اولندیکه جبریل علیه السلام قرآنله نزول ایتدیکنده پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم جبریل علیه السلامک ابلاغندن اول انکله بیله قراتنه مبادرت ایدردیکه اندن برشیء اونوتمیه اویله اولسه اشبو نسکله اندن نهی اولندی * ویاخود مجملی تبلیغ ایتمکل مادامکه اول سکا تبیین اولنمیه

معناسنی بیلدرلیه (وقل رب زدنی علما) دیکل که یارب قرآنه ومعانیسنه علمی زیاده ایله دیکل یعنی استعجال کدن بدل الله تعالیدن زیاده علم استکل * زیرا که سکا وحی اولنانه البته نائل اولورسن (ولقد عهدنا الی آدم من قبل فنسی) شول بنم عهدمی نقض وبکا ایمانی ترک ایدنلردن اول آدمه امر وایصا ایتمشیدک که شجرهٔ معهوده دن یمیه اول ایسه بزم عهدمزی اونوتدی (ولم نجد له عزما) بز آدمه نهیی اولناندن صبر وامر اولنانی حفظ ایدر بولمدق ویا انده رای معزوم بولمدق شول حیثیتدنکه عدوی ابلیسه موافقت ایتدی اکر دینورسه که آدم علیه السلام شجره دن اکل حیننده امر اللهی ناسی اولدیمیدی * دینورکه جائزدرکه ناسی اوله حالبوکه اول وقتده انسانده نسیان مرفوع دکل ایدی بلکه مؤاخذه ایدی رفع اولنمسی بو امتک خصیصه سیدر دینلدیکه آدمک نسیانی الله تعالینک عفو ایتمه سی ظن ایتمشدیکه اول نهیی تنزیهی اوله (واذ قلنا للملائكة اسجدوا لآدم فسجدوا الا ابليس ابى) ذکر ایت شول وقتیکه ملائکه یه آدمه سجده ایدک دیوب سجده ایتدیلر الا ابلیس تعظیم ایدوب سجده ایتمدی (فقلنا یا آدم ان هذا عدو لك ولزوجك فلا یخرجنكما من الجنة فتشقى) دیدککه یا آدم ابلیس سکا وزوجک حوایه عدودر اندن حذر ایدک که سزی جنتدن چیقارمیه تاکه دنیاده معاش طلبنده تعب ونصبه اوغرامیه سز (ان لك ان لا تجوع فيها ولا تعرى) اول جنتده سکا آج وچیپلاق اولمق یوقدر (وانك لا تظمأ فيها ولا تضحى) سن انده صوسز اولاز وکونش صجاغن چکمزسن (فوسوس اليه الشيطان قال يا آدم هل ادلك على شجرة الخلد وملك لا يبلى) شیطان اکا وسوسه ایدوب دیدیکه یا آدم سنی برشجره یه دلالت ایده یمکه اندن اکل ایدرسک انده مخلد قالور وشول فنا ایرمز ملکه نائل اولورسن (فاكلا منها فبدت لهما سوآتهما) چون آدم وحوا اول شجره دن اکل ایتدیلر بدنلرندن لباسلری دوکیلوب عورت یرلری آچلدی (وطفقا یخصفان علیهما من ورق الجنة) جنتک انجیری یپراغندن الوب انکله عورتلرینی ستر ایتدیلر (وعصى آدم ربه فغوى) آدم اول شجره دن اکل ایله رب تعالی یه عصیان ایدوب مطلوبن یتوردی ویاخود عدونک قولنه اغترار ایله مأمولندن خائب اولدی (ثم اجتباه ربه) بعده رب تعالی انی توبه یه جل وا کانی توفیقله اصطفا وتقریب ایتدی (فتاب علیه) وتوبه ایدیجک توبه سین قبول ایتدی (وهدى) وتوبه اوزره ثباته هدایت ایتدی (قال اهبطا منها جميعا بعضكم لبعض عدو) الله تعالی آدم وحوایه ویا آدم وابلیسه دیدیکه ایککزیله جنتدن یره اینک امر معاش ایچون بری بریکزه عداوت ایدلککه انکله مراد ذریتی بیننده کی عداوتدرکه بری بریله تحارب وتجاذب ایدرلر ویاخود ذریت آدمله ابلیس بیننده کی عداوتدر (فاما یأتینكم منی هدى) چنانکه بندن سزه کتاب ورسول کله (فمن اتبع هداى فلا يضل ولا يشقى) اولکه بنم کتاب ورسولمه اتباع ایده اول دنیاده ضلالتمه وآخرتده شقاوته ایرمز * ابن عباس رضی الله عنهما اشبو آیتی استدلال ایدوب دیرکه الله تعالی قرآنه اتباع ایدنی دنیاده ضلالتدن وآخرتده شقاوتدن اجاره ایدر (ومن اعرض عن ذكرى فان له معيشة ضنكا) اولکه بنم هدامدن اعراض ایده که اول بنی ذکر وعبادتمه داعیدر انکیچون معیشت ضیق اولورکه اول عذاب قبردر انده اضلاعی بری برینه کیردیریلور ویاخود نارده اکا زقوم وضریع وغسلین ویریلور ویا حرام ویا کسب خبیث اولور ویا اندن قناعت سلب اولنور * ابن عباس ایدر هر مالکه اول عبده ویریلور اول کرکسه قلیل ویا کثیردر انده اتقا ایدلمیه انده خیر یوقدر اول معیشتده ضنکدر بعض قوم اولورکه دنیاده مکثرین ایکن حقدن اعراضلری سببیله معیشتلرنده ضنک اولور الله تعالی یه سوء ظنلرندن انفاقلرینک خلفن رجا واعتقاد ایتمدکلر ایچون معاشده کندیلره شدت ایدرلر (ونحشره یوم القیامة اعمى) یوم قیامتده بز انی اعمی البصر واعمی القلب حشر ایدرز (قال رب لم حشرتنی اعمى وقد كنت بصيرا) دیه که یارب بنی نیچون اعمی حشر ایتدک حالبوکه بن دنیاده بصیر ایدم (قال كذلك اتتك آیاتنا فنسیتها وكذلك الیوم تنسى) الله تعالی اکا دیه که بز سکا شول رفتکه ایتدیکک فعلک جزاسن ایتدک سکا دنیاده آیتلریمز کلدیکنده انکله عملی ترک ایتدک ویا انی تأمل ایتمش ایکن اونوتدک * ایمدی دنیاده آیتلریمزله عملی ترک کبی اشبو کونده عملک اوزره نارده ترک اولنورسن * دینلدیکه

انلر انده خیردن اونودیله رلکن عذابدن اونودلمیه لر (وكذلك نجزی من اسرف ولم یؤمن بآیات ربه) شول بزم آیتلریمزدن اعراض ایدنه ایتدیکمز جزا کبی شهواته انهماک واشراک ایدوب ربک جل شانه آیتلرینه تصدیق ایتمیانلرینه دخی جزا ایدرز (ولعذاب الآخرة أشد وأبقى) انلرک دنیاده وقبرده کی عذابلرندن آخرتده کی عذابلری اشد واددومدر (أفلم یهد لهم كم اهلكنا قبلهم من القرون یمشون فی مساكنهم) مکه نک کفارینه قرآن ارشاد ایتمدیمی که انلردن اول نیجه قرون اهلاک ایتمشزمدر اقوف ایتدکلرنده شامه کتدکلرنده انلرک دیار ومنازلنه مرور ایدرلر اصحاب حجر وثمود وقرای قوم لوطی کورورلر (ان فی ذلك لآیات لاولی النهى) ایمدی انلرک هر بری برنوع عذاب ایله هلاک کمدن عقول کامله اربابنه عبرتلر وتذکره لر واردر (ولولا كلمة سبقت من ربك لكان لزاما واجل مسمى) اکر بو امتدن عذاب تأخیر یله سبق حکم الهی واجل مسمی که یوم قیامتدر اولمسه انلره عذاب دنیاده لازم اولوردی قرون ماضیه کافره یه لازم اولدیغی کبی (فاصبر على ما یقولون) ایمدی یا محمد اهل مکه نک سنک حقکده دیدکلرینه واذارینه صبر ایت (وسبح بحمد ربك) ونماز قیل ربک جل شانه یه هدایت وتوفیق اوزره حامد اولدیغک حالده ویا انی شرککدن وسائر نقائصدن تنزیه ایت هدی ایله سنی تمییز ایتدیکی اوزره اکا حامد ونعمتک کلفی سکا ایلا واتمام ایتدیکنه معترف اولدیغک حالده (قبل طلوع الشمس وقبل غروبها) کونش طوغمزدن اول صباح نمازینی وکونش باتمزدن اول یعنی اویله وایکندی نمازینی قیل ویاخود یالکز ایکندی یی قیل (ومن آناء اللیل فسبح) وکیجه نک ساعاتنده اخشام ویتسو نمازینی قیل (واطراف النهار) ونهارک اطرافنده اویله نمازینی قیل * زیرا انک وقتی زوال عندنده در اول نهارک نصف اولنه نهایت ونصف ثانیسنه بدایتدر (لعلك ترضى) شول طمعله که انک سببیله الله تعالی عندنده نائل اوله جغک کرامته راضی اوله سن ویاخود الله تعالی سندن راضی اوله (ولا تمدن عینیك الی ما متعنا به ازواجا منهم زهرة الحیاة الدنیا لنفتنهم فیه) نظرا تمکل کفره دن شول کسه یه ویردیکمز دنیانک اصناف زینتنه وبهجتنه که بز انلری انکله ابتلا قیلمشزکه اکا شکر ایتمدکلرنده آخرتده انلره عذاب ایده وز * ابی بن کعب ایدر اول کسه که الله تعالینک عزاسیله تعزی ایتمیه انک نفسی حسرتله کسیلور واولکه ناسک ایدنده کی متاع دنیایه رغبتله نظر ایلسه انک حزنی طویل اولور واولکه الله تعالینک نعمتی مطعم ومشرب وملبسدن مقصود ظن ایلیه انک عملی قلیل وعذابی حاضر اولور * روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه برضیف نزول ایدوب عندنده طعامدن برشیء بولنمیجق بریهودی یه شعیر کوندردیکه موجلا اکا طعامدن برمقدار شیء بیع ایده یهودی دیدیکه رهنسز ویرمزم اویله اولسه پیغمبریمز علیه السلام اکا حدیددن درعنی رهن کوندردی اندن طعام آلدی اول سببدن الله تعالی بو آیتی انزال ایله انی تعزیه ایتدی (ورزق ربك خیر وابقى) ربک جل شانه نک سنکیچون آخرتده ادخار ایتدیکی کرامات ویاخود دنیاده سکا اعطا ایتدیکی نبوت وسعادات انلره دنیاده ویردیکی زهرهٔ دنیادن خیرلو وابقادر (وأمر اهلك بالصلاة واصطبر علیها) یا محمد اهل بیتکه وامتندن سکا متابعت ایدنه صلات ایله امر ایت وضیق معیشت عندنده انی ایتیانه سن وکرک انلر صبر ایدلکیو خسه رزق امرینه اهتمام ایتمه (لا نسألك رزقا نحن نرزقك) بز سندن استمززکه کندیکه ویا اهلکه رزق ویره سن بلکه سکا وانلره رزق بز ویررز * ایمدی قلبکی آخرت امرینه تفریغ ایت (والعاقبة للتقوى) عاقبت محموده اهل تقوی ایچوندر (وقالوا لولا یأتینا بآیة من ربه) مشرکون دیدیلرکه نوایدی محمد ربندن برآیت کتوریدیکه اول آنک نبوت ادعاسنده صدقنه دلالت ایدیدی * ویاخود تعنت وعنادلرندن کلان آیتلری انکار ایدوب برآیت مقترحه استدیلر * اویله اولسه الله تعالی انلری قرآن اتیانیله الزام ایلدیکه اول معجزاتک اعظم وابقاسیدر زیرا حقیقت معجزه نبوت ادعا ایدنک خارق عاده وجهی اوزره علم ویا عملدن برنوع ایله اختصاصیدر روشنک بو قدرکه علم عملک اصلیدر بو قدرده اندن اعلا واثرده ابقادر اول اجلدن مشرکینه جوابده بیورلدیکه (أولم تأتهم بینة ما فی الصحف الاولى) تورات وانجیل وسائر کتب سماویه ده اولان عقائد واحکام کلیه نک بیانی انلره قرآنده کلدیمی حالبوکه انی کتورن امی اولوب انلری کورمش

وكنسه‌دن تعلملرا يتمامش اوله * وياخود اول كتب سماويه‌ده اقتراح آيات ايدن امم كافره‌نك اخبارى كلديكه اول اقتراح ايتدكلرى آيات انلره كلوب تصديق ايتمدكلرنده عذاب وهلاكلرينه تعجيل اولنمشدى * اوله اولسه مشركون نيچه خوف ايتمزلر كه اقتراح ايتدكلرى آيات كلديكنده اول كچن امم كافره‌يه ايريشن عذاب وهلاك انلره دخى ايريشه (ولو انا اهلكناهم بعذاب من قبله) اكربز اول مشركينى ارسال رسول ويا انزال قرآندن اول عذابله اهلاك ايتسه ايدك (لقالوا ربنا لولا ارسلت الينا رسولا فنتبع آياتك من قبل ان نذل ونخزى) يوم قيامتده انلر ديرلر ديكه يا ربنا اكربزه آياتله رسول ارسال ايتسيدك كه اشبو كونده بزه هوان وفضاحت ايرمزدن اول اكا اتباع ايديدك (قل كل متربص فتربصوا) يا محمد انلره ديكل كه بزدن وسزدن هربريمز ما آل امره منتظرز * اهل مكه ديرلر ديكه محمدك موتنه منتظر اوله‌لم اكا موت ايرديكنده اندن خلاص اولورز * محمد عليه السلام ايسه انلره عذاب نزولنه منتظر ايدى * ايمدى سز محمدك موتنه منتظر اولكز (فستعلمون من اصحاب الصراط السوى ومن اهتدى) يوم قيامتده صراط مستقيم اصحابى واهتدا ايدنى بيلورسز

(سورة الانبياء مكية وهى مائة وخمس آيات)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(اقترب للناس حسابهم) ناسه حساب اولنملرى وقتى قريب اولديكه اول يوم قيامتدر انك قريب اولمسى الله تعالى عندنده‌در (انهم يرونه بعيدا ونراه قريبا) انلر انى بعيد كوررلر بز ايسه انى قريب كوررز قولى دلالتيله زيرا اول وعدينه خلف ايتمز (ويستعجلونك بالعذاب ولن يخلف الله وعده) انلر عذابى استعجال ايدرلر الله تعالى وعدينه خلف ايتمز لابد اول عذاب موعودى انلره ايركوردر اكرچه بر زمان نصكره ايسه‌ده * زيرا هر آتى قريبدر اكرچه زمان استقبالى اوزانورسه‌ده بعيد اولوركه منقرض وماضى اوله وزيرا دنيانك سالفه نسبتله اقصردر * پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمك خاتم الانبياء اولمسى دلالتيله يعنى انكار ايدنلر شاننده نازل اولوبدر (وهم فى غفلة معرضون) حالبوكه انلر حسابدن غفلتده انك امرينى تفكردن معرضلردر (ما يأتيهم من ذكر من ربهم محدث الا استمعوه وهم يلعبون) رب تعاليدن انلره شول نزولى محدث سنهٔ غفلت وجهالتدن اوياندرر ذكر كلسه تناهئ غفلت وعواقب امورى تطردن فرط اعراضلرى سببيله انى استهزا واستحقار ايدرا اولدقلرى حالده استماع ايدرلر (لاهية قلوبهم) قلبلرى انى تأمل وتبصردن غافله اولديغى حالده (واسروا النجوى الذين ظلموا) ارالرنده تناجيلرين اخفا ايدرلر انلركه تناجيده ظلم ايدرلر (هل هذا الا بشر مثلكم) اشبو محمد كلا الا سزك كبى بشردر بشر ايسه رسولى اولور (افتأتون السحر وانتم تبصرون) سز سحره حاضر اولوب انى قبول ايدرميسز حالبوكه انك سحر ايديكن كورور وبيلورسز * كانه انك بشر اولمسى رسالت ادعاسنده كاذب ايديكنه استدلال ايتديلر * زيرا كه اعتقادلرنده رسول ملكك غيريدن اولمز ديرلرا ويله اولسه كتورديكى خوارق ومعجزاتى سحردر ديديلر اكا بناء انك امرينى هدم وفسادينى عامهٔ ناسه اظهار ايدرشى استنباطنده تشاورلرين اسرار ايتديلر (قال ربى يعلم القول فى السماء والارض) يا محمد ديكل كه بنم ربم جل شانه سماده وارضده قولك سرينى وجهرينى بيلورقولى بليجك انكله فعلك دخى بيلمسى اظهر اولور (وهو السميع العليم) اول الله تعالى انلرك اقوالن ايشيدراحوالن بيلور اسرار واضمارلرى اكاخفى اولمز (بل قالوا اضغاث احلام) انلر قرآنى سحردر ديدكلرندنصكره خلط كلام ايدوب اخلاط احلام كاذبه‌در كه انى مناممده كوررانك تأويلى اولمز (بل افتراه) بلكه انى تلقاء نفسندن اختلاق ايدر (بل هو شاعر) بلكه اول شاعردر ديديلر * يعنى مشركلر پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه قرآن شاننده قوللرين اقتسام ايتديلر انلرك كيمى انى اضغاث احلام وكيمى فريه وكيمى سحردر وكيمى شعردر ديديلر (فليأتنا بآية كما ارسل الاولون) ايمدى اكر محمد رسالت دعواسنده صادق ايسه بزه آيت كتورسن نتكيم رسل اولون آيات كتوردكلرى كبى * الله تعالى انلره جوابده ديديكه (ما آمنت قبلهم من قرية اهلكناها افهم يؤمنون) اول مشركيندن اول هيچ برقريه اهلى كه اقتراح ايتدكلرى آياتى رسوللرى كتوردكلرنده ايمانه كلميوب بز انلرى

هلاك

هلاك ايتمشدك اشبو مشركين ايسه انلردن اطغادر اقتراح ايتدكلرى آياتك كلمسيله ايمانه مى كلورلر حالبوكه بز انلرى استئصال الله هلاكلرين مراد ايتمزز * زيرا كه بو امت قيام ساعته دكين استئصال اولنمامغه موعوده‌در اول اجلدن انلر اقتراح ايتدكلرى آياتى كتورمزز * بعده مشركينك اشبو محمد سزك كبى بشردر ديو رسالته انكارلرينه جوابده ديلديكه (وما ارسلنا قبلك الا رجالا نوحى اليهم) يا محمد سندن اول امم سابقه‌يه كوندرديكمز رسوللر رجال ايديلر كه بز انلره وحى ايدردك يوخسه ملائكه دكل ايديلر (فاسألوا اهل الذكر ان كنتم لا تعلمون) ايمدى اهل كتاب علماسنه سؤال ايدك رسوللرك بشر ايديكنى سزه خبرويره‌لر اكر انى سز بيلمزسكز زيرا انلر انى انكار ايتمزلر اكرچه محمد عليه السلامك نبوتن انكار ايدرلر ايسه‌ده * الله تعالى مشركينه امر ايلديكه رسل متقدمه‌نك حاللندن اهل كتابه سؤال ايده‌لر تا كه شبهه‌لرى زائل اوله * زيراكه مشركون پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمك امرنده اهل كتابله مشورت ايدوب قوللرينه اينانورلردى زيرا كه جم غفيرك اخبارى علم ايجاب ايدر اكرچه كفار ايسه‌لرده (وما جعلناهم جسدا لا يأكلون الطعام) ورسل متقدمينى براجساد قيلمدق كه ملك كبى اكل وشرب ايتميه‌لر (وما كانوا خالدين) ودنياده دخى دائمين اولمديلر (ثم صدقناهم الوعد فانجيناهم ومن نشاء واهلكنا المسرفين) بعده انلره وعدمزده صدق ايدوب انبيايى ومؤمنلردن ديلديكمز كمسنه‌لرى انجاء ومشركينى اهلاك ايتدك (لقد انزلنا اليكم كتابا فيه ذكركم) بز سزه بر كتاب انزال ايتدك كه عز وشرفكز ويا موعظه‌كز ويا مكارم اخلاقدن مطلوبكز اولان حسن ذكرانده‌در (افلا تعقلون) فهم ايتمزميسز كه اكا ايمان كتوره‌سز (وكم قصمنا من قرية كانت ظالمة وانشأنا بعدها قوما آخرين) چوق قريه اهليكه ظالم ايديلر بز انلرى قصم ايدوب انلردنصكره قوم آخرين انشا وانلرك مكانلرينه اسكان ايتدك (فلما احسوا بأسنا اذا هم منها يركضون) وقتا كه اول ظالملر بزم عذابمزى حاسهٔ بصرله كورديلر همانده سرعتله اول قريه‌لرندن قاچديلر (لا تركضوا وارجعوا الى ما اترفتم فيه ومساكنكم لعلكم تسألون) انلره ملائكه لسان حال ويالسان مقالله استهزا طريقى اوزره ديديلر كه سرعتله قاچوب كتمكز بلكه رجوع ايدك نعم وتلذذدن اكا كه انكله بطر ايدرديكز ومسكنلريكزه كه اندهساكن اولورديكز تا كه اعمال خبيثه‌كز سببيله سزه نازل اولان شدائددن سؤال اولنه‌سز (قالوا يا ويلنا انا كنا ظالمين) وقتا كه انلر عذابى كوروب وجه نجاتى كورميه‌جك ديديلر كه ويل بزه كيم بز ظالملر ايدك (فما زالت تلك دعواهم حتى جعلناهم حصيدا خامدين) اشبو كلامى ترديددن زائل اولمديلر حتى بز انلرى زرع محصود كبى سيوفله ميتين اولدقلرى حالده حصيد قيلدق * ديلديكه اشبو آيات يمنده حضور نام قريه‌نك اهلى شاننده نازل اولوبدركه انلر عرب ايديلر الله تعالى انلره برنبى كوندروب انلرى دينه دعوت ايديجك انى تكذيب وقتل ايتديلر ويله اولسه الله تعالى اوزرلرينه بخت نصرى تسليط ايدوب اول انلرك كيمن قتل وكيمن اسير ايتدى منهزم اولوب فراره يوزطوتديلر ملائكه انلره استهزا طريقى اوزره ذكر اولنان كلامى سويلديلر بخت نصر آردلرينه دوشوب انلرى قليجدن كچوردى چوق سمادن برندا كلديكه اشبو انبيايى قتلكز جزاسيدر ديو ايشيدلدى اول حالده كناهلرينه اعتراف ايتديلروالحال اول انلره نفع ايتميوب خائب وخاسر كتديلر (وما خلقنا السماء والارض وما بينهما لاعبين) سما وارضى وايكيسى آراسنده‌كى خلائقى عبث وباطل خلق ايتمدك بلكه مصالح دينيه ودنيويه ايچون خلق ايتمشز كه عبادمز انكله وحدانيتمزه استدلال ايده‌لر وانده‌كى منافع ومرافقله ضرورت واحتياجلرين دفع ايده‌لر (لو اردنا ان نتخذ لهوا لاتخذناه من لدنا) اكرلهو اتخاذين اراده ايتسه‌وز بزانى حضرتمزه لائق مجرداتدن اتخاذ ايدردك يوخسه اجسام مرفوعه واجرام مبسوطه‌دن دكل سقوفك رفع وتزويقنده وفرشك تسويه وتزيينده‌كى عادتكز كبى * ديلديكه لهودن لغتنده ولددر وبرقولده زوجه‌در مراد نصارى‌يى رددر (ان كنا فاعلين) اكرانى ايدراولسه‌وز لكن ايتمزز (بل نقذف بالحق على الباطل فيدمغه فاذا هو زاهق) بلكه شانمز دندركه شول جدك جملهٔ سندن اولان حق لهولك ضداندندن اولان باطل اوزره تغليب ايدوب اول حق باطلى محو ايدركورسككه اول باطل هالك وزائلدر (ولكم الويل

عما تصفون) يامعشر كفار ويل وشدت عذاب سزه كيم الله تعالى يي لا كالائق اولميان شيء ايله وصف ايدرسز
(وله من في السموات والارض) سموات وارضده اولان خلقك كليسي اول الله تعالينك خلق وملككيدر
(ومن عنده لا يستكبرون عن عبادته ولا يستحسرون) اول الله تعالى عندنده كرامتله مقربين منزلتنده كى
ملائكه كا عبادتدن تعظم ايتمزلر و يورلمزلر (يسبحون الليل والنهار لا يفترون) كيجه ده وكوندزده الله تعالى يى
تسبيح وتقديس ايدرلر انلره اندن فتور كلمز ٭ زيرا كه ملائكه يه تسبيح بنى آدمك نفسى منزلتنده در (أم اتخذوا
آلهة من الارض هم ينشرون) يوخسه انلر جواهر ارضدن آلهه مى اتخاذ ايتديلر كه انلر اموانى ديركورر
زيرا كه الوهيته مستحق اولاز الا اولكه احيايه وعدمدن ايجاده قادر اوله (لو كان فيهما آلهة الا الله لفسدتا)
سما وارضده الله تعالىدن غيرى آلهه اوليدى اول سما وارض ايكيسى بيله باطل اوليدى وايكيسى بيننده كى
اشيايه فساد ايريدى آلهه بيننده تمانع اولديغيچون ٭ زيرا امر كه ايكيدن وياكثيردن صدور ايده انده انتظام
اولاز بعده الله تعالى كندويى تنزيه ايدوب ديديكه (فسبحان الله رب العرش عما يصفون) الله تعالى كه عرشك
ربيدر مشركارلك كالائق اولميان شيء ايله وصفلرندن منزه وعالى اولدى (لا يسئل عما يفعل) اول الله تعالى
ايشلديكندن سؤال اولنمز ٭ زيرا كه اول مالك حقيقيدر خلقنده ديلديكن ايشلر اما كه اندن استكشاف
وجهى اوزره سؤال اولنسه جائز اولور (قال رب أنى يكون لى غلام) دلالتيله (وهم يسئلون) اما كه خلق اعمال
وافعاللرندن سؤال اولنورلر زيرا كه مماليك وعبيددرلر (أم اتخذوا من دونه آلهة) الله تعالينك غيرى آلهه مى
اتخاذ ايتديلر (قل هاتوا برهانكم هذا ذكر من معى وذكر من قبلى) يا محمد انلره ديكل كه اول قوللكز اوزره عقل
وياننقلدن برهانكزى كتورك ٭ زيرا كه دليل اولميان شيء ايله قول صحيح اولمز حالبوكه سزلك قوللكز بطلانته دليل
عقلى ونقلى تطابق ايدوبدر اشبو قرآنكه بندن بكا نازل اولوبدر بنمله بنيم اوزره اولانلرك وبندن اوكدين
كچنلرك والله تعالىدن نازل اولان كتابلرك خبريدر نظر ايدنك كه انلرده توحيدله امر ونهى اشرا كدن غيرى
بولورميسز وقتاكه توحيد بعثت رسلك صحتنه وكتب انزالنه متوقف اولميسه انده نقلله استدلال صحيح اولدى
(بل اكثرهم لا يعلمون الحق فهم معرضون) بلكه انلرك اكثرى حق بيلمزلر كه حقله باطل بيننى تمييز ايدهلر
اويله اولسه انلر توحيددن واتباع رسولدن معرضلردر (وما ارسلنا من قبلك من رسول الا نوحى اليه انه لا اله
الا انا فاعبدون) يا محمد سندن اول ناسه هيچ بر رسول كوندرمدك كه الا اكا وحى ايدردك كه بندن غيرى معبود
بالحق اله يوقدر ٭ ايمدى بنى توحيد ايدك هيچ احدى بكا اشراك ايتمكز (وقالوا اتخذ الرحمن ولدا سبحانه
بل عباد مكرمون) بعض كفار الله تعالى ولد اتخاذ ايتدى ديديلر ٭ تسكيم خزاعه ملائكه بنات اللهدر ديو
افترا ايتديلر الله تعالى انلرك اول وصفندن منزهدر بلكه ملائكه انك عباد مكرمينيدر عبوديت ايسه ولادته
منافيدر (لا يسبقونه بالقول وهم بامره يعملون) الله تعالى يه قولله سبقت ايتمزلر اول امر ايتمينجه برشى
تكلم ايتمزلر بلكه قول وفعلده انك امريله عمل ايدرلر (يعلم ما بين ايديهم وما خلفهم) الله تعالى انلرك عمل
ايتديكن وعمل ايده جكن بيلور (ولا يشفعون الا لمن ارتضى) اول ملائكه شفاعت ايتمزلر الا اهل ايماندن
شول كمسه ايچونكه الله تعالى انكيچون شفاعت ايتملرينه رضاسى اوله (وهم من خشيته مشفقون)
ومع ذلك انك هيبتندن خائفلردر انك مكرندن امانده اولمزلر (ومن يقل منهم انى اله من دونه فذلك نجزيه جهنم
كذلك نجزى الظالمين) ملائكه وسائرخلايقدن اول كمسه كه الله تعالىدن غيرى بن الهم ديه بز اكا جهنمى
جزا ايدرز شول الوهيت وعبادتى غيرى موضعنه وضع ايدن ظالمره بويله جزا ايدرز (أولم ير الذين كفروا
ان السموات والارض كانتا رتقا ففتقناهما) كافرلر خبر ويرلمديلرميكه سموات وارض بربرينه منضمه
وملتحمه وياحقيقت متحده ايدى ايكيسنى برى بريندن تفريق ايتدك وهوا ايله ارالرين فصل ايتدك وياخود
سمواتك جميعى متحده ايدى تحريكات مختلفه ايله فتق ايدوب افلاك ايدلدى وارضون دخى متحده ايدى كيفيات
واحوالى اختلافيله طبقات وياقاليم قيلندى وياخود سما امطار ايتمزو ارض انبات ايتمزدى اويله اولسه سما
مطرله وارض نباتله فتق اولندى (وجعلنا من الماء كل شيء حى) حيواندن هر شيئى بز مادن خلق ايتدك انده نبات

وشجر

وشجر داخل اولور زيرا كه ماء هر شيئك حياتنه سببدر ٭ مفسرون ديديلر كه هر شيئكه انده حيات اوله اول
مادن خلق اولنوبدر يعنى ماء انك اعظم موادى درا كرديتورسه كه الله تعالى حياتك بعضنى مائك غيريدن
خلق ايدوبدر ديمليدكه انكله مراد ارضده اولان اكثر احيا ماءدن خلق اولنوبدر وياخود بقاسى
مائله در (أفلا يؤمنون) بونلك كبى آيات ظهور يله انلر ايمانه كلمزلرمى (وجعلنا فى الارض رواسى
ان تميد بهم) وبز ارضده جبال ثوابت قيلدق كه اول انلركه ميل ايتميه (وجعلنا فيها فجاجا سبلا لعلهم يهتدون)
واول جبالده كنكيش يوللر قيلدق تا كه ناس مصالحلرينه كيدهلر (وجعلنا السماء سقفا محفوظا) وبز
سمايى بر سقف قيلدق كه سقوطدن محفوظدر وياشياطيندن شهبله محفوظدر (وهم عن آياتها معرضون)
والحال كه كفار اول سماده خلق اولنان شمس وقمر ونجوم وسائر آياتدن معرضلردر انده تفكر ايدوب
انكله معتبر اولمزلر (وهو الذى خلق الليل والنهار والشمس والقمر كل فى فلك يسبحون) اول
الله تعالىدر كه ليل ونهارى وشمس وقمرى خلق ايلدى اول شمس وقمردن هر برى فلكنك سطحنده سرعتله
سير ايدرلر سابحك سطح ماء اوزره سرعت سيرى كبى (وما جعلنا لبشر من قبلك الخلد أفان مت فهم الخالدون)
يا محمد سندن اوكدين كچنلره دنياده خلود تقدير ايتمدك سنكيچون تقدير ايتمديكمز كبى ٭ ايمدى سنك
موتكه انتظار ايدنلر غفلت وجهالت ايدرلر سن اولوب انلر دنياده قالورلرميكه سنك موتكه سوينهلر
(كل نفس ذائقة الموت) هر نفس جسدندن مفارقت مرارتن ذوق ايديسردر (ونبلوكم بالشر والخير فتنة)
بز سزى شدت ورخا وصحت وسقم وغنا وفقرله وبالجمله سزى محبوب ومكروهكز اولان اشيا ايله اختبار ايدرز
تا كه محبوبكزده شكركز ومكروهكزده صبركزه نظر ايدرز (والينا ترجعون) بوندنصكره بزه رجوع ايدرسز
شكر وصبردن وجودده كلان حالاتكز اوزره سزه جزا ايدرز ٭ اشبونده ايما واردر كه حياتله مقصود اولان
ابتلادر وثواب وعقابه تعرض قضاء سابق تقرير ايچوندر (واذا رآك الذين كفروا ان يتخذونك الا هزوا)
كافرلر سنى كوردكلرنده هزؤ اتخاذ ايدرلر وديرلر كه (أهذا الذى يذكر آلهتكم) اشبودر كه
آلهه كزى سوء ايله ذكر ايدر (وهم بذكر الرحمن هم كافرون) حالبوكه انلر الله تعالينك وحدانيتنى وبعث
رسل وارسال كتبله خلقك ارشادينى منكرلردر ٭ ايمدى هزؤ ولعنه انلر احقدر (خلق الانسان من عجل)
انسان فرط استعجال وقلت تأنيسى اولديغيچون كانه عجلهدن خلق اولنوبدر حالبوكه انسانده عجل خلق
اولنوبدر ٭ روايت اولنديكه وقتاكه آدم عليه السلام باشنه وكوزلرينه روح داخل اولوب جنتك ثمارينه
نظر ايلدى وروح جوفنه دخول انده طعام اشتها ايلدى وروح اياقلرينه ايرمدن صچراديكه جنتك ثمارينه
ايريشه قادر اولميوب دوشدى وبر قوم ديديلر كه معنامى الله تعالى آدمى عجلهدن خلق ايلدى ٭ زيرا كه
اول هر شيئدنصكره جمعه كونك آخرنده كونش باتمزدن اول خلقنده اسراع اولندى باشى روحله حيات
بولنجق ديديكه يارب كونش باتمزدن اول بنى خلقه تعجيل ايت ديو رجا ايلدى ٭ ديدليكه يعنى آدم عليه السلام
ترتيبسز سرعت وتعجيل اوزره خلق اولندى يوخسه سائر آدميين كبى نطفه وعلقه ومضغه وانك غيرى
اشياده ترتيب رعايتيله دكل وبر قوم ديديلر كه عجلهدن مراد طيندر (سأريكم آياتى فلا تستعجلون) يامشركين
سزه تقماتمى دنياده يوم بدرده وآخرتده نارده كوسترم ٭ ايمدى بكا استعجال ايتمكز ويوم قيامتك وقوعن
ستعجال ايتديلر (ويقولون متى هذا الوعد ان كنتم صادقين) وديديلر كه وعد ايتديككز يوم قيامت
نه وقتده اولور بزه خبر ويرك اكر وعدكزده صادقلر ايسهكز ديو پيغمبرعز صلى الله عليه وسلمه واصحابنه خطاب
ايتديلر (لو يعلم الذين كفروا حين لا يكفون عن وجوههم النار ولا عن ظهورهم ولا هم ينصرون) اول
وقت موعودى استعجال ايدن كافرلر بيلسهلردى شول وقتى كه نار هر جانبلرندن احاطه ايده اوكلرندن
واردلرندن انى دفعه قادر اولميهلر وانى انلردن منع ايدر ناصر بولميهلر كفرلرى اوزره اقامت ايتمزلردى واول
وقت موعودك كلمسين استعجال ايتمزلردى (بل تأتيهم بغتة فتبهتهم فلا يستطيعون ردها ولا هم ينظرون) بلكه اول
موعود انلره بغتة كلوب انلرى مبهوت ومتحير ايدر حتى كه انك ردينه قادر اولمزلر ومهلت دخى ويرلمزلر

(ولقد استهزئ برسل من قبلك فحاق بالذين سخروا منهم ما كانوا به يستهزؤن) يا محمد سندن اول چوق رسوللری قوملری استهزا ایتدیلردی انلره استهزالری مقابله سنده سوء جزالری نازل اولدی ❁ ایمدی سندخی قومکک استهزا واذالرینه صبر ایله کل که ربک جل شانه انلره جزالرین ایدر (قل من يكلؤكم بالليل والنهار من الرحمن) یا محمد مستهزئین اولانلره دیکل که کیجه ده وکوندزده الله تعالینک بأسندن سزی کیم حفظ ایدر اکر اول انی سزه اراده ایتسه (بل هم عن ذكر ربهم معرضون) بلکه انلر رب تعالینک ذکریندن معرضلردر قلبلرینه اول خطور ایتمز قنده قالدیکه انک خوفندن خوف ایده لر (ام لهم آلهة تمنعهم من دوننا) یوخسه انلرک آلهه لری می واردرکه بزم عذابمزدن انلری منع ایده بیله (لا يستطيعون نصر أنفسهم ولا هم منا يصحبون) بلکه اول آلهه لری کندیلرینک نفعنه قادر دکللردر فکیف که عابدلرینک نفعنه قادر اوله لر ونه انلر بزم عذابمزدن اجاره اولنورلر (بل متعنا هؤلاء وآباءهم حتى طال عليهم العمر) بلکه اول کفاره وآبالرینه بز استدراج وجهی اوزره نعم عاجله ایله تمتیع ایدوب اعمار مقدره لری ایله امهال ایتدک حتی ظن ایتدیلرکه اول حالت انلردن زائل اولمیه واول انلره صددنده اولدقلری سوء فعاللری سببیله اوله ❁ ایمدی انلره اول امل کاذبدر (أفلا يرون أنا نأتي الارض ننقصها من أطرافها) اهل مکه کورمزلرمیکه ارض کفره یی بز ایدی مسلمین ایله اخذ وفتح ایدوب مکه نک اطرافندن اراضی کفره یی اکسلدیرز مسلمین دیارینی آرتوریرز (أفهم الغالبون) انلرمی غالبلردر یوخسه بزمی بلکه غالب الله تعالیدر انلر مغلوبلردر (قل انما أنذركم بالوحي) دیکل که بن سزی بکا نازل اولان قرآن ایله انذار ایدرم (ولا يسمع الصم الدعاء) حالبوکه انذار آیتلریله اولان ایمانه دعوتی ایشتمز اولکه حقی استماعدن تصامم ایده (اذا ما ينذرون) شول وقتکه انذار اولنه لر (ولئن مستهم نفحة من عذاب ربك ليقولن يا ويلنا انا كنا ظالمين) اکر ربک جل شانه نک عذابندن انلره ادنی شیء مس ایتسه نفسلری اوزره ویل ایله دعا ایدوب ظلملرینه اعتراف ایلیه لردی (ونضع الموازين القسط ليوم القيامة فلا تظلم نفس شيأ وان كان مثقال حبة من خردل أتينا بها) یوم قیامت ایچون بز عدل میزانلرین وضع ایدرز که انده صحائف اعمال وزن اولنه هیچ بر نفس حق مقدارندن برشی ظلم اولنمز اکرچه حق بر خردل دانه سی اغرلغنجه ایسه ده بز انی احضار ایدرز (وكفى بنا حاسبين) حساب واحصایه بز کفایت ایدرز (ولقد آتينا موسى وهارون الفرقان وضياء وذكرى للمتقين) موسی وهارونه بز کتاب ویردک که اول حق وباطل بیننی فارقدر وعبرت وجهالت ظلماتنده ضیادر انکله استضائه اولنور وذکردر که متقیلر انکله اتعاظ ایدرلر ویا شرایعدن احتیاج اولدقلری اشیانک ذکریدر (الذين يخشون ربهم بالغيب) که انلر ربلرین کورمزلر ایکن اندن خوف ایدرلر ویاخود خلوتلرنده الله تعالیدن خوف ایدرلر جلوتلرنده کی خوفلری کبی (وهم من الساعة مشفقون) ومع ذلک اهوال قیامتدن خائفلردر (وهذا ذكر مبارك أنزلناه أفأنتم له منكرون) اشبو قرآن ناسک دین ومصالحلرنده احتیاج اولدقلری امورک ذکریدر مبارکدر وخیر کثیردر که بز انی محمده انزال ایتدک یا أهل مکه سز انی انکار ایدرمیسز (ولقد آتينا ابراهيم رشده من قبل) بز ابراهیمه وجوه صلاحه اهتدا ومعرفت ویردک بلوغندن اول شول حینده که صغیر ایکن اول سر بدن چیقدی ویا موسی وهاروندن اول انبوت ویردک (وكنا به عالمين) حالبوکه بز انک ویردیکمزه اهل ایدیکن ویاخود محاسن اوصاف ومکارم خصاله جامع ایدیکن بیلوردک (اذ قال لأبيه وقومه ما هذه التماثيل التي انتم لها عاكفون) شول وقتکه اول باباسنه وقومنه دیدیکه اشبو تصاویر ندرکه سز انکا عبادته مقیملرسز (قالوا وجدنا آباءنا لها عابدين) دیدیلرکه بز بابالریمزی انکا عبادت ایدر بولدق بزدخی انلره اقتدا واتباعله انکا عبادت ایدر اولدق (قال لقد كنتم أنتم وآباؤكم في ضلال مبين) ابراهیم علیه السلام انلره دیدیکه سز وآبالریکز خطا بینده اولدیکزکه اول هیچ بر عاقله انک خطا ایدیکی خفی اولمز ایکی فریقک دخی دلیله استنادی اولمدیغیچون تقلید جائز اولدیغی تقدیر اوزره شول کسنه یه جائز اولورکه فی الجمله حق اوزره ایدیکی بیلنه (قالوا أجئتنا بالحق أم أنت من اللاعبين) قومی بابالرینک تضلیلنی استبعاد ایتدکلرندن ظن ایتدیلرکه ابراهیم علیه السلامک اول قولی ملاعبه وجهی اوزره

اوله

اوله اویله اولسه انکا دیدیلرکه بو سوزکده جدمی ایدرسن یوخسه اوینار میسن (قال بل ربكم رب السموات والارض الذي فطرهن وأنا على ذلكم من الشاهدين) ابراهیم علیه السلام دیدیکه بلکه ربکز جل شانه سموات وارضک ربیسیدرکه اول انلری خلق ایتدی وبن اشبو توحید اوزره محققین ومبرهنیندم (وتالله لأكيدن أصنامكم بعد أن تولوا مدبرين) والله بن سزلک اصنامکزی کسر ایدرم سز انلری قویوب عیدکاهکزه کتدیککزده ❁ دینلدیکه ابراهیم علیه السلام بو قولی قومندن کیزلوده سویلشدی وانی انلردن انجق بر رجل ایشدوب سائرینه افشا ایتمشدی ❁ روایت اولندیکه انلرک عیدکاهی وار ایدی اکا کیدر اولدقلرنده طعاملرین اصناملری اوکلرینه قویوب انده تبرک زعم ایدرلردی عیدکاهلرندن رجوعلرنده اول اصنام اوکنده کی طعاملری آلوب ییرلردی چون اول سنه ده عیدلری اولدیغنده انک کبی ایدوب عیدکاهلرینه کندیلر ابراهیم علیه السلام بیت الاصنامه کیردی واوکلرنده کی طعاملری کوردی استهزا طریقی اوزره دیدیکه یمزمیسز نیکز جواب کلمیجک نیچون سویلمزسز دیوب النه بر بالطه آلدی انکله صنم اکبردن غیریسن پاره لیوب بالطه یی انک بوینه آصدی (فجعلهم جذاذا الا كبيرا لهم لعلهم اليه يرجعون) اول اصنامک جمیعن صنم کبیردن غیریسن پاره پاره ایتدی تاکه اول کفره صنم کبیره مراجعت ایدوب سائرینی کسر ایدن کیم ایدیکنی اندن سؤال ایده لر وغرضی اول اصنامک نفع وضره قادر دکل عاجز ایدیکن انلره تبیین ایدی ویاخود تاکه اول اصنامک عجزی تحققنده شرکدن توحیده رجوع ایده لر وقتاکه عیدکاهلرندن رجوع ایدوب بیت اصنامه کیردیلر واصناملرینه ایرن اهانتی کوردیلر (قالوا من فعل هذا بآلهتنا انه لمن الظالمين) بری برلرینه دیدیلرکه کیمدرکه اشبو فعلی بزم آلهه مزه ایتدی کندوبی هلاکه توطین ایدنلردندر (قالوا سمعنا فتى يذكرهم يقال له ابراهيم) ابراهیمک والله بن اصنامکزی کسر ایدرم دیو یمینن ایشیدن رجل دیدیکه اسمنه ابراهیم دینور بر فتانک ایشتدمکه اصنامی تعییب ایدردی (قالوا فأتوا به على أعين الناس لعلهم يشهدون) نمرود واتباعی دیدیلرکه انی ناسک کوزلری اوکنده کتورک که اندن بیلدکلری شیئه شهادت ایده لر بینه سز انی اخذ ایتمش اولمیه لم ❁ چون حضرت ابراهیم علیه السلامی نمرود واتباعی قاتنه کتوردیلر (قالوا ءأنت فعلت هذا بآلهتنا يا ابراهيم) دیدیلرکه یا ابراهیم آلهه مزه اشبو فعلی سنمی ایتدک بزه خبر ویر (قال بل فعله كبيرهم هذا) ابراهیم علیه السلام دیدیکه بلکه انی زعمکزده اشبو الهه عظیمکز ایتدی انک وجودیله اشبو صغاره عبادتکزه ایخنوب انلری اوروب پاره لدی (فاسئلوهم ان كانوا ينطقون) ایمدی اول صغاره ماجرایی سؤال ایدک اکر نطق ایدرلر ایسه یعنی اکر نطقه قادر اولورلر ایسه فعله دخی قادر اولورلر والا فلا ❁ انکله انلره آلهه لرینک نطقدن عجزینی کوستردی وعاجز ایسه عبادت اولنمز والوهیته لائق اولمز (فرجعوا الى أنفسهم فقالوا انكم أنتم الظالمون) اویله اولسه قلبلریله تفکر وعقللرینه رجوعله بری برلرینه دیدیلرکه اشبو سؤال ایله ویا نطق ایتمز ونفع وضرری ایده مز شیئه عبادتله سز ظالملرسز یوخسه منزلک اول آلهه کزه تعدی ایدنه ظالم دیو ظلم ایتدیککز کسه دکل (ثم نكسوا على رؤسهم لقد علمت ما هؤلاء ينطقون) نفسلری اوزره ظلملریله اعتراف قلدقدنصکره کفره رد اولندیلر ویاخود اوزرلرینه حجت لازم اولوب حیا وخجالتلرندن باشلرین اکدیلر ودیدیلرکه بیلورسنکه بونلر سویلمز اویله اولسه بز بونلره نیجه سؤال ایدرز وقتاکه حجت ابراهیم علیه السلام ایچون محجبه اولدی (قال أفتعبدون من دون الله ما لا ينفعكم شيأ ولا يضركم) دیدیکه الله تعالیدن غیری شول سزه برشی نفعی اولمز وضررندن قورقیلمز شیئه عبادت ایدرمیسز (أف لكم ولما تعبدون من دون الله أفلا تعقلون) بین وقذر سزه والله تعالیدن غیری عبادت ایتدیککز هر شیئه درصنیعکزک قبحنی عقللکزله فهم ایتمزمیسز وقتاکه اوزرلرینه حجت لازم اولوب جوابدن عاجز اولدیلر (قالوا حرقوه وانصروا آلهتكم) دیدیلرکه انی آتشه یاقک که اول عقابک اهولیدر وآلهه کزه نصرت ایدک انکیچون اکا انتقامله (ان كنتم فاعلين) اکر آلهه کزه ناصرلر ایسه کز ❁ دینلدیکه انی انلره القا ایدن اکراددن هیزان دینور بر رجل ایدی الله تعالی انی یره کچوردی ویر قولده نمرود ایدی وقتاکه نمرود وقومی حضرت ابراهیم علیه السلامی احراقه اجتماع ایتدیلر انی

برينه قويوب چوره سن حظيره كبى يايديلر بعده بر مدت حطب جمع ايتديلر حتى انلرك برى خسته اولسه الله تعالى بكا عافيت ويرسه ابراهيم ايچون شودكلو حطب كتوره يم ديردى ورجل موتى حيننده وصيت ايدرديكه شودكلو حطب اشترا اولنوب اكا القا ايديله ومرأه غزليله حطب اشترا ايدوب اكا القا ايدرلردى روايت اولنديكه وقتا كه مراد ايتدكارى دكلو حطبى جمع ايتديلر هر جانبندن طوتشدروب ياقديلر لكن بيلمزلر كه ابراهيم عليه السلامى بيتدن چيقاروب اول آتش ايچنه نيجه براغهلر ابليس بر تلبيس لعنه الله انلره منجنيق عملن تعليم ايتدى اويله اولسه ابراهيم عليه السلامك مبارك اللرينى و اياغنى بغليوب منجنيقك ايچنه قوديلر ملائكه اكا امداد ايچون رب تعاليدن استيذان ايتديلر يار بناسكا معلومدركه يريوزنده اندن غيرى سنى برليوب سكا عبادت ايدر يوقدر ديديلر وحى الهى كلديكه اول بنم خليلمدر انك بندن غيرى خليلى يوقدر اكر سزدن استغاثه ايدرسه اكا اغاثه ايدك اما كه اول بندن غيريدن استغاثه ايتمزسه بنله انك اراسنه كيرمكز بن انك حالن بيلورم انى كسه يه احتياجنسز حاجتن بتوردرم وقتا كه انى آتشه براقغه مراد ايتديلر صولرخازنى كلوب ديديكه ديلرسك سنك ايچون آتشى سيوندريرم و يللر خازنى كلوب ديديكه ديلرسك اول آتشى طاغيدم ابراهيم عليه السلام ديديكه بنم سزدن حاجتم يوقدر (حسبى الله ونعم الوكيل) الله تعالى بكا كافيدر اول نه كوزل وكيل اولور * روايت اولنديكه ابراهيم عليه السلام بغلنوب آتشه براغلديغنده ديديكه (لا اله الا أنت سبحانك لك الحمد ولك الملك لا شريك لك) چون اول منجنيقله آتيلوب هوا يوزنده آتشه كيدركن جبرئيل عليه السلام اكا قارشو كلوب يا ابراهيم حاجتك وارميدر ديدكده ابراهيم عليه السلام ديديكه حاجتم وار لكن سكا دكل ديديكه ايمدى ربكدن انى ديلكل ابراهيم عليه السلام ديديكه (حسبى من سؤالى علمه بحالى) اول بنم حالمى بيلمسى بنم سؤالمه كافيدر * ديرلديكه هر شى اول آتشى سيوندرمكه چالشوردى الا وزغ انى اوفوروب طوتشدرردى اول اجلدن پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم وزغك قتلنه امر بيوردى (قلنا يا نار كونى بردا وسلاما على ابراهيم) ديدك كه يا نار ابراهيم اوزره برد وسلام اول آنارده كلديكه اول كونده يريوزنده جميع آتشلر سيوندى واول كونده عالمده هيچ بر آتشله انتفاع اولنمدى اكر ابراهيم اوزره سلاما دينلمسه ابدا صووق قالوردى اويله اولسه ملائكه ابراهيم عليه السلامى هواده آيكن ايكى ضلعنه يابشديلر اول آتشك اورتاسنه ايندروب رفقله يره قوديلر حضرت ابراهيم عليه السلام اول اراية نزول ايدجك انده بر طتلو صو پيكارى چيقدى وقرمزى كللرو نرجسلر آچلدى ابراهيم عليه السلام انده يدى كون مكث ايدوب اول ايامده كى نعم وصفايى عمرم ايچنده كورمدم ديدى حق جل وعلا ملك الظلى ابراهيم عليه السلام صورتنده كوندروب ابراهيم عليه السلامك يانته اوتوروب اكا مؤانسه ايدردى * روايت اولنديكه الله تعالى اكا جنت حريرندن قميص و بر طنفسه كوندردى قميصى كيوب طنفسه نك اوزرينه اوتوردى وجبريل عليه السلام يانده انكله تحدث ايدردى وديرديكه ربك جل شانه سكا ديركه يا ابراهيم بيلمدكمى كه احبابمى آتش ياقزمكر اول ايامده نمرود صرحندن چيقوب ابراهيم عليه السلامه نظر ايدر كورسه كه اول بر روضه ده بر ملك يانده اوتورور و بدر چوره سنده ايسه آتش شدتله يناراعلاوه تلهندا ايدوب ديديكه يا ابراهيم الهك نه عظيم اله اولور قدرتيله سكا مضار بينه حائل قيلور اول آتشدن چيقمغه قادر اولورميسن ديديكه نعم اندن يورييه رك آتش ايچندن چيقوب كندى نمرود ديديكه يا ابراهيم ديلرمكه سنك الهكه درت بيك صغر ذبحيله تقرب ايدم ديديكه اول انى قبول ايتمز مادامكه اولديغك دين باطلدن چيقوب بنم دعوت ايتديكم دين حقه كيرمية سن ديديكه ملت وملكمى ترك ايده مزم لكن اول بقر يى يرينه كتوره يم ديوب ايتدى وابراهيم عليه السلامه من بعد تعرضى ترك ايتدى * ديرلديكه ابراهيم عليه السلام آتشه براغلديغنده اون التى ياشنده ايدى (وأرادوا به كيدا فجعلناهم الاخسرين) انلر ابراهيم عليه السلامه مكر واضرار قصد ايتديلر هر خاسردن انلرك خسارتن زياده قيلدق كه سعيلرى كنديلرك باطل اوزره ايدكنه برهان اولوب ابراهيم عليه السلامك حق اوزره ايدكن ظاهر وعيان اولدى وابراهيم عليه السلامك مزيد رفعت درجاتنى وانلرك شدت شقاوتنى

موجب اولدى * ديرلديكه يعنى الله تعالى نمرود واهلى اوزره بعوض ارسال ايدوب انلرك لحومن اكل ودمائن شرب ايتدى انلرك برى نمرودك دماغنه كيروب هلاك ايتدى (ونجيناه ولوطا الى الارض التى باركنا فيها للعالمين) بز ابراهيمى نمرودن ولوطى قومندن خلاص ايدوب ارض شامه رحلت ايتدردك كه اول ارضده بز عالمينه بركت قيلدق و بركات عامه سندندركه اكثر انبيا انده مبعوث اولديلر كه شرائعلرى عالمده منتشر اولديكه كمالات وخيرات دينيه ودنيويه نك مباديسيدر * وديرلديكه دنياده كى هر ماء عذبك اصلى بيت المقدسده كى صخرهٔ شريفه نك التندن چيقار * روايت اولنديكه عمر بن الخطاب رضى الله عنه كعب الاحبارى شامدن مدينه يه هجرته ترغيب ايتدكده كعب ديديكه بن كتاب اللهده بواشم كه (ان الشام كنز الله من أرضه وبها كنزه من عباده) ارض شام ارض دنيادن الله تعالينك كنزيدر عباد مختصيندن كثيرون انده مكنوزلردر (قال النبى عليه السلام انها ستكون هجرة بعد هجرة فخيار الناس الى مهاجر ابراهيم) پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر بنم هجرتمدنصكره هجرت اولسه كركدر * ايمدى اول زمانده خيار ناسك هجرتى ابراهيم عليه السلام مهاجرينه ارض شامه اولور * روايت اولنديكه ابراهيم عليه السلامه آتش برد وسلام اولمغله قومندن بر جماعت كوريجك اكا اجابت ايتديلر وانكله بيله ارض عراقدن ارض شامه رحلت وهجرت ايتديلر وابراهيم عليه السلامى اول تصديق ايدن واكا متابعت ايدن لوط عليه السلام ايديكه اول ابراهيم عليه السلامك قرنداشى هاران بن تارخك اوغلى ايدى واكا عم اكبرى هارانك قزى ساره رضى الله عنها دخى تصديق ايدوب ابراهيم عليه السلام انى تزوج ايتدكدنصكره ابراهيم ولوط وساره دينلرينى حراست وعباد اللهه عنايت قصديله هجرت ايدوب حرانه نزول ايتديلر انده ما شاء الله مكث ايتدكدنصكره مصره اندن شامه هجرت ايدوب ارض فلسطيندن سبع نام موضعه نزول ايتديكه اول شام بريه سندندر ولوط عليه السلام ايسه مؤتفكه نام موضعه نزول ايتديكه اول سبعدن بر كون بر كيجه دكلو مسافه ده در (ووهبنا له اسحق ويعقوب نافلة) بز اسحق ويعقوبى ابراهيمه فضل وعطا وجهيله اوزره هبه ايتدك (وكلا جعلنا صالحين) ابراهيم واسحاق ويعقوبدن هر برينه صلاحه توفيق وصلاح اوزره انلرى حمل ايتدك حتى كه صلاحده كاملين اولديلر (وجعلناهم أئمة يهدون بامرنا) وامرمز ايله ناسى حقه دعوت ايدر وخير اتده ناس انلره اقتدا ايدر ائمه قيلدق (وأوحينا اليهم فعل الخيرات) وبز انلره خيرات فعلنى وحى ايتدك كه ناسى اكا حث ايده لر (واقام الصلاة وايتاء الزكاة) وصلاتى اقام وزكاتى ايتاء ايده لر (وكانوا لنا عابدين) وانلر توحيد وعبادتمزده اخلاص ايدر اولديلر (ولوطا آتيناه حكما وعلما) وذكر ايت لوط عليه السلامى كه بز اكا حكمت ونبوت ويا خصوم بيننده حكم ودخى انبيايه لايق اولور علم ويردك (ونجيناه من القرية التى كانت تعمل الخبائث) وبز اكا نجات ويردك سدوم نام قريه دنكه انك اهلى اعمال قبيحه ايشلردى ولواطه ومكس كبى وناسه رمى بندق وطيور ايله لعب وسائر افعال منكره كبى (انهم كانوا قوم سوء فاسقين) انلر قوم سوء فاسقين ايديلر (وأدخلناه فى رحمتنا) وبز انى اهل رحمتمز زمره سنه ادخال ايتدك كه انلر دنياده اهل طاعتدر (انه من الصالحين) اول صالحلردندركه بزدن انلره حسنى سبقت ايتدى (ونوحا اذ نادى من قبل) وذكر ايت نوح عليه السلامى كه ابراهيم ولوطدن اول قومى اوزره هلاكله دعا ايلدى (فاستجبنا له فنجيناه وأهله من الكرب العظيم) انك دعاسنه اجابت ايدوب انى واهلنى طوفاندن وياقومى اراسندن خلاص ايتدك ديرلديكه نوح عليه السلام انبيانك عمرده اطولى وبلاده اشدى ايدى (ونصرناه من القوم الذين كذبوا بآياتنا) وبز انى منع ايتدك شول قومدنكه ويا اكا نصرت ايتدك شول قوم اوزره كه بزم نوح لسانيله انذار ايتديكمز اشيايى تكذيب ايتديلر (انهم كانوا قوم سوء) انلر قوم كافرين ايديلر (فاغرقناهم أجمعين) بز انلرك جميعنى طوفان ايله غرق ايتدك (وداود وسليمان اذ يحكمان فى الحرث اذ نفشت فيه غنم القوم) ذكر ايت داود وسليمان عليهم السلامى كه حكم ايتديلر شول وقتن كه زرعده ويا كرمده كه عناقيدى تدلى ايتمشدى كيجه اكا بر قومك قيونى كيروب افساد ايتدى (وكنا لحكمهم شاهدين) بز انلرك حكملرينه عالم ايدك

روايت اولنديكه ايكى رجل خصومتله داود عليه السلامه داخل اولديلر كه انلك برى صاحب حرث وبرى
صاحب غنم ايدى صاحب حرث ديديكه اشبونك قيونى كيجه بنم حرثمه كيروب افساد ايتدى ديوانلدن
حقن طلب ايتدى داود عليه السلام قيون صاحبنه انك حرثنى ويردى بعده چيقوب سليمان عليه السلامه
اوغرادقلرنده داود عليه السلامك حكمنى بعد السؤال حكايت ايديجك سليمان عليه السلام ديديكه اكرين
تحكيم اولنسم ايكى فريقه اوفقله حكم ايدردمكه قيونى حرث صاحبنه ويردمكه سودوصوف ونسليله نفعلنه
وغنم صاحبنه امر ايدردمكه حرث صاحبيچون حرثى مثالى بذر ايده بچانكه اول حرث اولكى حرثك اتلاف
اولنديغى كوننده كى حده ايره انى حرثى تلف اولانه ويره وغنم ايسه غنم صاحبنه ايره داود عليه السلام اكا حكم
سنك حكمكدر ديوب انك حكمنه رجوع ايتدى اما حكم اسلام اولدركه ماشيه مرسله نك نهارده مال غيريدن
افساد ايتديكى ماشيه صاحبنه تضمين اولنمزاما كيجه افساد ايتديكى اكا تضمين اولنور * زيرا كه عرف
ناسده زرع صاحبى نهارده زرعنى حفظ ايدروماشى ايسه صاليويريلور كيجه مراحه رد ايديلور ائمهٔ حنفيه
عندنده بچانكه ماشيه ايله مالكى بيله اولميه اول ماشيه نك اتلافنى ضامن اولماز اول كركسه كيجه ده
وباكوندزده اولسون (ففهمناها سليمان) بز اول حكومت وفتواىى سليمانه تفهيم وتعليم ايتدك
(وكلا آتيناه حكما وعلما) داود وسليماندن هر برينه بز حكم وعلم ويردك * حسن ايدر اكر بو آيت اولسه حكامى
هالكين كورردك لكن الله تعالى بريني صوابه اصابتله وبريني اجتهاد ايله ثنا ايتدى علما اختلاف ايتديلر كه
داود عليه السلامك حكمى اجتهاد ايله ويانص ايله ميدى سليمان عليه السلامك حكمى دخى كذلك * بعضيلر
ديديكه ايكيسنك دخى حكمى اجتهاد ايله ايدى اويله اولسه انبيايه اجتهادى تجويز ايتديلر تاكه اجتهاد ثوابنه نائل
اوله لر الا بوكه داود عليه السلام خطا وسليمان عليه السلام اصابت ايتدى وديديلر كه انبيايه خطا جائز اولور
الا بوكه انلك اوزره قرار ايتمزلر اما كه علمايه حوادثده اجتهاد جائز اولور بچانكه كتاب وسنتدن نص بولنميه لر
اويله اولسه خطا ايتدكلرنده آثم اولمازلر (قال النبى عليه السلام اذا حكم الحاكم فاجتهد فأصاب فله أجران
واذا حكم فاجتهد وأخطأ فله أجر) پيغمبر عزصلى الله عليه وسلم بچان برحاكم اجتهاد له ايتديكى حكمده اصابت
ايده انكيچون ايكى اجر اولور واكرانده خطا ايدرسه انكيچون براجر اولور وبرقوم ديديلر كه داود وسليماندن
هر برينك حكمى وحيله ايدى الا بوكه سليمانك حكمى داودك حكمنى نسخ ايتدى * ايدى بو قائل انبيايه
اجتهاد له حكمى تجويز ايتمز * زيرا كه انلر وحيك وجوديله اجتهاددن مستغنيلردر وانبيايه خطايى تجويز ايتمزلر
انلركه هر مجتهد مصيبدر ديديلر آيتك ظاهريله احتجاج ايتديلر وحديث مذكورله حكم مجتهد ايچون
خطاسى اوزره ثواب وعد اولنديكه اول ائمهٔ حنفيه قوايدروبر جماعت ديديلر كه هر مجتهد مصيب دكلدر بلكه
بچان برحادثه ده مجتهدينك اجتهادلرى مختلف اولسه حق بلا تعيين اولوراكرانلرك هر برى مصيب اولسه
تقسيمك وجهى اولمازدى پيغمبر عزصلى الله عليه وسلمك مجتهد اجتهادنده خطا ايدرسه انكيچون براجر
اولوردى سيله مراد خطاسى اوزره اجر انورديك دكلدر بلكه مراد حق طلبنده اجتهادى اوزره اجرلنور
زيرا كه اجتهادى عبادتدروا اجتهادده كى خطاده اثم مرفوعدر بچانكه جهدلرنده تقصيرا يتميه لر پيغمبر عزصلى
الله عليه وسلمدن مرويدر ديمشكه ايكى مرأه نك يانلرنجه برر طفل ابنلرى وار ايدى بر ذئب كلوب اول ايكى
طفلك برينى قودقلرى يردن آلوب كتوردى اول ايكى مرأه نك هر برى صاحبه سنه ذئبك كتورديكى سنك
طفلك ايدى ديو داود عليه السلامه تحاكم ايتديلر داود عليه السلام اول حاضر اولان طفلى مرأهٔ كبرايه
حكم ايتدى اندن چيقوب سليمان عليه السلامه وارديلر ونزاعلرين اكا خبرويرديلر سليمان عليه السلام
ديديكه بكا بر بچاق كتورك طفلى ايكى شق ايدوب هر بريكزه برر شقنى ويره يم مرأهٔ صغرى ديديكه ياننى الله حق
تعالى سكا رحمت ايده انى ايتمكل طفل انكدر اويله اولسه اندن اول قولك صدورى شفقت ولاددن ايديكنه
استدلال ايدوب طفل اول صغرانك ايديكنه حكم ايتدى (وسخرنا مع داود الجبال يسبحن والطير) بز داوده
طاغلرى وقوشلرى تسخير ايتدك كه داود ايله بيله تسبيح ايدهلر * ديدليكه داود عليه السلام حجر وشجرك تسبيحن

فهم ايدردى * وهب ايدر جبال وطيورانك تسبيحنه جواب ويرردى وياخود اول غماز قيلديغنده جبال
وطيوردخى انكله بيله غماز قيلورردى * ديلديكه داود عليه السلامه تسبيحدن فتور كلسه الله تعالى اكا جبال
وطيورك تسبيحن ايشتدرردى كه انكله تسبيحه نشاط كله واكا مشتاق اوله (وكنا فاعلين) ذكر اولنان تفهيم
وايتاء حكم وتسخيرى بز ايشلدك ايدى (وعلمناه صنعة لبوس لكم لتحصنكم من بأسكم فهل أنتم شاكرون)
وبز داوده سز ايچون درع عملنى تعليم ايتدك كه انكله سزى سلاحك شدتدن وتعبندن حفظ ايده وز اشبو نعمته
شكرا يتمزميسز (ولسليمان الريح عاصفة تجرى بأمره الى الارض التى باركنا فيها) وسليمانه بز ريحى شديدة
الهبوب اولديغى حالنده تسخير ايتدك كه انك امريله اول ريح انى اولديغى مكاندن مدت يسيره ده ارض شامه
ايركوره كه بز انده بركت قيلدق (وكنا بكل شئ عالمين) بزم هر شيئه علممز دائم ومستمر اولدى * وهب بن منبه
ايدر سليمان عليه السلام مجلسنه خروج ايتديكنده قوشلر هواده اكا سايبان اولورردى وجن وانس اكا قارشو
طورردى وانك امراسى وار ايدى قانده كه بر ملك جبار ايشيدرايسه انى كتوردوب ذليل ومقهور ايدردى
وبچانكه بر دياره عزم مراد ايتسه خشبدن دوزلمش معسكرى وار ايدى انك اوزره ناس ودوابى بندررردى
وآلات حرب وسائر لوازمن اكا يوكلادردى بعده ريح عاصف انك امريله اول معسكرك آلتنه كيروب ديلديكى
دياره كتورردى لكن اول ريحك معسكرى فوقنده مرورى شول كيفيت اوزره ايديكه زرعى تحريك ايتمز
وترابى صاورمز وقوشلرى ايتجمز ايدى * مقاتل ايدر سليمان عليه السلام ايچون شياطين بر بساط نسج
ايتمشلر ايديكه اول ذهب له ابريشمدن اولوب طولى وعرضى برر فرسخ ايدى اول بساطك اورته سنه سليمان
عليه السلام ايچون التوندن بر منبر قونوب اول انك اوزرينه اوتورردى وانك حولنه التون وكومشدن اوچ
بيك كرسى قونوب التون كرسيلره انبياء وكومش كرسيلره علما اوتورردى وانلرك حولنده ناس وناس حولنده
جن وشياطين طورردى وقوشلر قناد آچوب انلرى كونشدن قورردى واول حالده ريح انلرى صباحدن
اويله يه دكين بر آيلق مسافه يه واويله دن اخشامه دكين اول قدر مسافه يه ايركورردى (ومن الشياطين
من يغوصون له) وكذلك سليمان ايچون شياطيندن شول طائفه يى بز تسخير ايتدك كه انلر دريايه كيروب
قعرندن انكيچون جواهر جيقارررلردى (ويعملون عملا دون ذلك) وانكيچون اول شياطين غوصدن غيرى انك
ديلديكى اعمالى ايشلرلردى مدينه لر وقصرلر بنا ايدرلردى ومحاريب وتماثيل وجفان وقدورد وزرلردى
(وكنا لهم حافظين) بز اول شياطينى حفظ ايدر اولدقكه سليمانك امرينه انقياد ايدوب عملرين افساد ايتميه لر
زيرا كيجه اولدن بر عملدن فارغ اولوب عمل آخره اشتغال اولنميه لر اولكى عملرين افساد ايدرلردى (وايوب
اذ نادى ربه أنى مسنى الضر وأنت أرحم الراحمين) ذكر ايت شول ايوب عليه السلامى كه عيص بن اسحاق
اولادندن بر رجل رومى ايدى الله تعالى انى نبوتله اصطفا ايتدى * ابل وبقر وغنم وخيل وحمير وسائر اصناف
مال الله اكا دنيايى بسط ايتمشيدى واكا اوچ كسنه ايمان كتورمشدى برى يمن اهلندن وايكيسى كندى بلادندن
ايدى انك اهلى واولادى وار ايدى صالح وتقى ايدى مسكينلره مرحمتلو اولوب انلره وقونقلره اطعام واكرام
ايدردى وايتام وارملك حاجتلرينه كيدردى والله تعالينك نعمتلرينه شاكر اولوب حقوقنى ادا ايدردى
بوندنصكره الله تعالى انى انواع بلايا ايله مبتلا قيلدى صديقلرى ابتلاسى كبى كه اول انلره محظ وهوان دكلدى
بلكه كرامت وسبب احسان ايدى اولادى اوزرلرينه بيتلرينى هدمله هلاك ايتدى واملاك واموالى كتدى
وبدننه مرض ايروب اون سكز ييل وبرقولده اون اوچ ييل ويايدى ييل يدى آى يدى كون اكا صبر ايتدى
روايت اولنديكه مرأه سى ماخيربنت ميشا بن يوسف وياخود رحمه بنت افرائيم بن يوسف بر كون اكا ديديكه
الله تعالى يه دعا ايتسه ڭ كه اوزركدن بو بلايى رفع ايديدى ديديكه نه قدر زمان رخاده اولدق ديديكه
سكسان ييل ديديكه بن زيم جل شانه دن اوتانورمكه اكا دعا ايدم حالبوكه بلامك مدتى رخامك مدتنه ايرميه
بودكا مدت بو ابتلاك كاسه سنده مطروح ياتدى مرأه سى رحمه دن غيرى ياننه كلورا ولميوب ناسك جمعى
انى ترك ايتدى بر وقتده ابليس رحمه يه بر رجل صورتنده كلوب ديديكه يا امة الله قانى زوجك نعيم ومالى

وشباب وجمالی جمله کیدوبدر ایدی بو حالت اندن زائل اولمز مکر که بنم سوزم طوته سن وبر سجده کتوروب
اکا ویردی ایوبه دیکل که بلاسندن خلاص دیلرسه بو سجده یی بنم ایچون بوغازلسون اویله اولسه رحمه ایوب
علیه السلامه کلوب دیدیکه رب تعالی نه وقته دکین سکا عذاب ایدر اولادڭ ومالڭ نیتدی حسن وجمالڭ کتدی
بو سجده یی بوغازلاغل که بلا کدن قورتله سن ینه اولکی حالته ایروب صحت وراحت بوله سن ایوب علیه السلام
اکا دیدیکه ابلیسڭ مکرینه اوغرامشسن بکا اول مال وولد وصحتی کیم ویردی دیدیکه الله تعالی وانکله
نیچه زمان بنی متنعم ایلدی دیدیکه سکسان ییل ایوب علیه السلام ایتدی انصافڭ یوقیدرکه بلانڭ مدتی
رخانڭ مدتی دکلو اولمدین صبرایتیوب ابلیسڭ امرینه اطاعت ایدرسن والله تعالینڭ غیری ایچون ذبح ایتمکه
بکا امر ایدرسن شمدن کیرو بکا کتوردیکڭ طعامی یمیم حرام اولسون والله تعالی بکا شفا ویررسه سکا یوز جلده
اورمق عهد ایدوب اوز رینه الزام اولسون قاتمدن کیت بکا کله خدمتڭ کرکمز کندیکی یندن ایراغ ایلکل بعده
اطرافنه نظر ایدوب طعام وشراب دن برشیء بولمدی وصدیق وانیسدن برکسنه کورمدی سجده یه واروب رب
تعالی یه یلواردی قرآنده ذکر اولندیغی اوزره بکا ضر وشدت ایروب درسن ایسه ارحم الراحمین دیدی
(فاستجبنا له فکشفنا ما به من ضر) الله تعالی ایدرکه بز انڭ دعاسنه اجابت ایتدک وانده کی ضر وبلایی کیدردک
شول وجهله کیم اکا سورهٔ صادده ذکر اولندیغی منوال اوزره ایاغکی یره اور غل دینلدی اوریجق اندن برصو
بیکاری قیناندی اندن امر الهی ایله غسل ایدیجک انکله ظاهرنده کی داغی کتدی بعده قرق خطوه یوریوب
اول موضعی دخی ایاغیله اوریجق اندن برصو بیکاری چیقوب اندن ایچدی انکله باطننده کی داغی کتدی
حتی که الله تعالی انی رجالڭ اصح واجملندن ایتدی (وآتیناه اهله ومثلهم معهم) وبز اکا اهل واولادنی احیاء
ایتمکله ویردک وانلر کله بیله انلر امثالنی ویردک * ابن عباس ایدر الله تعالی انڭ مرأه سنه شبابنی رد ایدوب
حتی که اوندن یکرمی التی ارکک اوغول طوغوردی * دینلدیکه ایوبڭ ایکی انباری وار ایدی برینه بغدای
وبرینه اربه قویاردی الله تعالی ایکی سحابه کوندروب بغدای انبارینه التون واربه انبارینه کومش
یاغدردی حتی که بری التونله وبری کومشله طولدردی * روایت اولندیکه الله تعالی اکا برملڭ کوندروب
دیدیکه ربڭ جل شانه صبرڭ سبیله سکا سلام ایدوب دیرکه انبارکه وارهسن واریجق الله تعالی اکا التوندن چکرکه
یاغدردی مکر انلردن بری انباردن طشره یه دوشمش ایوب علیه السلام انڭ اردنجه کیدوب حتی که انی انباره
قودی ملڭ اکا انبارکده کی سکا یتزمی دیدی اول دیدیکه ربم جل شانه نڭ برکاتندن بربدر انڭ برکاتنه ایسه
طویمزم پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر بر وقتده ایوب علیه السلام عریان اولوب غسل ایدردی اوزرینه
التوندن چکرکه یاغدی ایوب علیه السلام انی دیرمکه باشلدی رب تعالیدن برندا کلدیکه یا ایوب بن سنی اندن
غنی ایتدمی دیدیکه بلی یارب الا بوکه سنڭ برکتکدن بکا غنا کلمز (رحمة من عندنا وذکری للعابدین) تاکه اول
بزم عندمزدن زیاده ایوبه رحمت وعابدلره تذکره وموعظه اوله که انڭ کبی صبر ایدوب صبرڭ ثوابنه ایره لر
اکر دینورسه که الله تعالی ایوب علیه السلامی صبرله وصف ایلدی حالبوکه اول یارب بکا ضر مس ایتدی
دیو جزع وشکوی ایلدی دینورکه شکوی وجزع اولدرکه بلاسنی الله تعالینڭ غیریه عرض ایده یوخسه بلاسنی
الله تعالی یه عرض ایدرسه اول اکرچه شکوادر لکن جزع وترک صبر دکلدر بلکه (فاستجبنا له) دلالتیله
دعادر ودخی یعقوب علیه السلامڭ (انما اشکو بثی وحزنی الی الله) شهادتیله الله تعالی یه تضرع والتجادر
سفیان بن عیینه ایدر برکسه که الله تعالینڭ قضاسنه راضی اولدیغی حالده شکواسنی ناسه اظهار ایتسه جزع
اولمز * روایت اولندیکه جبریل علیه السلام پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه مرضی حالنده کلوب یا رسول الله
کندیکی نیجه بولورسن دیدیکده مغموم ومکروب بولورم دیدی * وعائشه رضی الله عنها وارأساه
دیدیکنده بل انا وارأساه دیدی (واسماعیل وادریس وذا الکفل) یا محمد ذکر ایت اسماعیل بن ابراهیم
وادریس که اخنوخدر وذا الکفل که الیاس ویا یوشع ویاذکریا علیهم السلامدر (کل من الصابرین)
بونلرڭ هربری تکالیفڭ مشاقنه ونوائبڭ شدائدینه صابرلردن ایدیلر (وادخلناهم فی رحمتنا) وبز انلری

بتونه ویا نعمت آخرته ادخال ایتدک (انهم من الصالحین) انلر انبیا ایکن ینه صلاحده کاملردن ایدیلر *
زیرا که انبیانڭ صلاحی فساد وکدوراتدن معصومدر * ذو الکفلڭ اول اسمله تسمیه سنده اختلاف اولندی *
روایتدرکه انبیادن برینه وحی الهی کلدیکه عمرڭ آخره ایروبدر بنو اسرائیله خلافتکی عرض ایت هرکسه که
علی الدوام کیجه ده صلاته قیام وکوندزده صومه اهتمام ایده وناس بیننده قضا ایدوب غضب ایتمیه خلافتکی
اکا تفویض ایت برشاب طوروب بن انی تکفل ایدرم دیوب وفا ایدیجک عند الله مشکور اولدی واول
نبینڭ مقامنه نبی اولوب اول اسمله تسمیه ایلدی (وذا النون اذ ذهب مغاضبا) ذکر ایت یونس بن متایی که
ارسال اولندیغی قومه انجنوب شدت غضبله ارالرندن کتدی * ابن عباس رضی الله عنهما ایدر یونس علیه
السلام وقومی فلسطینده ساکن اولورلردی برملڭ انلره غزا ایدوب اون ایکی سبطدن طقوز بچق سبطی
اسیر ایدوب ایکی بچق سبط دیارده قالدیلر * شعیا علیه السلامه وحی الهی کلدیکه اول ملکلری حرقیایه
امر ایده کیم شول بنی اسرائیلی اسیر ایدن قوم کافر ینه برنبی قوی کوندره که بن انلرڭ قلوبنه رعب القا ایدرم
حتی که اسیرایتدکاری بنو اسرائیلڭ جمیعن کوندررلر ملڭ اکا یا شعیا سن کیمی کوندرمکی رأی ایدرسن
دیدی حالبوکه انڭ مملکتنده انبیادن بش کمسنه وار ایدی شعیا علیه السلام دیدیکه یونس علیه السلامی
کوندرکل که اول قوی امین کمسنه در اویله اولسه اول ملڭ یونس علیه السلامی چاغروب خصوص مذکور
ایچون اول قومه کتمکه امر ایلدی یونس علیه السلام دیدیکه الله تعالی بنی اسمله ذکر ایدوب اول قومه کتمکه
بنی تعیین ایتدیمی ملڭ دیدیکه تعیین ایتمدی یونس علیه السلام ایتدی * ایمدی مملکتکده بندن غیری دخی
انبیای اقویا وار انلرڭ برینی کوندرکل وقتا که ملڭ وشعیا وقوم اکا انی الحاح ایتدیلر یا وزانوب آرالرندن
چیقوب کتدی وبر قوم دیدیلرکه انڭ انجنوب کتمسی رب تعالی یه ایدی شول سببدنکه قومنه عذاب وقوعیله
وعده ندنصکره انلردن انی رفع ایتدی کراهت واستحیا ایتدیکه انلرڭ بیننده خلف وعد ایله معروف اوله وا کا
کاذب دینله حالبوکه عذابڭ رفعنه سبب نه ایدیکنی بیلمدی یوخسه الله تعالینڭ حکمنه کراهتندن دکل *
بعض اخبارده ایدر انڭ قومی عادتندن ایدیکه کذبی ظهور ایدن کمسنه یی قتل ایدرلردی وقت موعودنده
عذاب کلمیجک خوف ایتدیکه کندوبی قتل ایده لر اکا یاوزاندی * حسن ایدر رب تعالی اکا امر ایلدیکه قومنه
بأسی ایرکوره اول ایسه مهلت ایستدیکه اکا حاضرلنه * دینلدیکه امر الله اندن امر عدرحتی نعلنڭ اخذینه
مهلت استیوب اول دکلو زمان دخی مهلت ویرلمیجک خلقنده ضیق اولغله یاوزانوب کتدی * وهب بن منبه ایدر
یونس بن متی برعبد صالح ایدی وخلقنده ضیق اولوب اثقال نبوت اوزرینه حمل اولنیجق تحتنده تفسخ ایتدی
واندن قاچوب کتدی اویله اولسه الله تعالی انی مرسلینڭ اولوا العزمی زمره سندن چیقاروب پیغمبریمز صلی
الله علیه وسلمه (فاصبر کما صبر اولوا العزم من الرسل) رسوللردن اصحاب عزائمڭ صبری کبی سن دخی صبر ایلکل
(ولا تکن کصاحب الحوت) صاحب حوت یونس بن متی کبی اوغلغل دینلدی (فظن أن لن نقدر علیه) یونس ظن
ایتدیکه بز اکا عقوبتی قضا ایتمیه وز ویا انده قدرتمز اعمال ایتمیه وز * روایت اولندیکه یونس علیه السلامه ذنب
اصابت ایدیجک رب تعالی یه مغاضب اولدیغی حالده قومی آراسندن کتدی حتی ظن ایتدیکه بز اکا عقوبت
تقدیر ایتمیه وز وشیطان انی استزلال ایدوب لکن سلف عبادتی اجلیچون الله تعالی انی شیطانه ترک ایتمدی
بلکه انی بالق قارننه براغوب انده قرق کون ویا یدی کون ویا اوچ کون حبس ایلدی (فنادی فی الظلمات) یونس
علیه السلام ظلمت لیلده وبا ظلمت بحرده ویا ظلمت بطن حوتده ندا ایتدیکه (أن لا اله الا أنت سبحانك انی
کنت من الظالمین) یا الهی سندن غیری معبود بالحق اله یوقدر سنی تنزیه ایدرم اندنکه ارادت ایتدیکڭ شیئی
تنفیذدن عاجز اوله سن مغاضبتمله نفسمه ظلم ایدنلردن اولمشم * روایت اولندیکه الله تعالی یونس علیه السلامی
یوطان بالغه امر ایلدیکه انڭ لحمی یرتمیه وکوکن قیرمیه چون بالق انی بحرده مسکننه اسفل بحره ایرکوردی
انده صوت ایشیدوب نفسنده دیدیکه آیا کیم بو صوت نه اوله وحی الهی کلدیکه اول دواب بحرڭ تسبیحیدر اویله
اولسه یونس دخی انلر کله بیله بالق قرننده تسبیحه باشلدی ملائکه انڭ تسبیحلرن ایشیدیجک دیدیلرکه یا ربنا

ارض غريبه ده برصوت ضعيف ايشيدرلر ويا مكان مجهولدن برصوت معروف كلور اول نه صوتدر ديورلر ديكه
اول بنم عبدم يونسك صوتيدر كه بكا عصيان ايتديكيچون انى بالق قرنده حبس ايتدم ديديلر كه يا ربنا اول عبد
صالحيدر كه هر كون اندن كيجه ده انك عمل صالحى صعود ايدردى بيوردى كه نعم اندن ملائكه انكيچون شفاعت
ايدوب بالغه امر اولنديكه انى بحرك ساحلنه براغه اولدخى انى امر اولنديغى كبى ايتدى * تتكيم قصه سنك
بقيه سى سورهٔ صافاتده كلور (فاستجبنا له ونجيناه من الغم) اول اوليه برزانك دعاسنه اجابت ايدوب
ذكر اولنان ظلمات ثلاثه دن خلاص ايتدك (وكذلك ننجي المؤمنين) انك كبى مؤمنلرى دخى كربات
وشدائددن خلاص ايدرز چاغركه بزه دعا و بزدن استغاثه ايدهلر (وزكريا اذ نادى ربه رب لاتذرنى فردا وانت
خير الوارثين) ذكر ايت زكريايى كه اول رب تعالى يه دعا ايدوب ديديكه يا رب بنى ولدسز يالكز ترك ايتمكل كه
وارثم اولميه حالبوكه سن وارثلرك خيرلى وافضليسن (فاستجبنا له ووهبنا له يحيى) برزانك دعاسنه اجابت ايدوب
يحيايى اكا هبه ايتدك (واصلحنا له زوجه) و برزانكيچون زوجه سنى عقيم ايكن ولود قيلدق ويا سيئة
الخلق ايكن حسنة الخلق قيلدق (انهم كانوا يسارعون فى الخيرات) شول ذكرلرى سبق ايدن انبيا
وياخود زكريا وحرامى و يحيى اعمال صالحه يه مبادرت ايدرلردى (ويدعوننا رغبا ورهبا) وبزم
عندمزده كى ثوابه رغبت وعذابمزدن رهبت ايدوب بزه دعا ايدرلردى (وكانوا لنا خاشعين) و بزه متواضعين
وخوفه دائمين ايديلر (والتى احصنت فرجها فنفخنا فيها من روحنا) وذكر ايت مريم رضى الله عنهايى كه
فرجنى وطئدن حفظ ايتدى وجبريله امر ايتدك انك درعى جيبنه نفخ ايتدى واول نفخله بطننده عيسايى
احداث ايتدك (وجعلناها وابنها آية للعالمين) و برز اول مريمى واوغلى عيسايى عالمينه علامت وعبرت قيلدق
اولكه اول ايكيسنك حالنى تأمل ايدن الله تعالينك كمال قدرتن تحقيق ايدر (ان هذه امتكم امة واحدة)
اشبو ملت توحيد و يا ملت اسلام ملتكزدركه انك اوزره اولمكز اوزريكزه واجب اولور شريعت واحده
اوزره اولديغكز حالده كه انده اختلاف اولمينه كه اول سبب فلاحكزدر غيرى دكل (وانا ربكم فاعبدون)
بن سزلرك ربكزم بندن غيرى ربكز يوقدر * اعدى بكا عبادت ايدك غيرى يه دكل (وتقطعوا امرهم بينهم)
دينلرين بينلرنده تفريق ايدوب فرق واحزاب اولديلر يهود و نصارى كبى برى برلرينه مخالفت ايتديلر
(كل الينا راجعون) انلرك كليسى آخرتده بزه رجوع ايدرلر بينده اتفاق ايتموب افتراقلرينك جزاسين
ايدهورز (فمن يعمل من الصالحات وهو مؤمن فلا كفران لسعيه) اما اول كسنه كه مؤمن اولديغى حالده اعمال
صالحه دن استطاعتى اولديغى ايشلمينه انك سعينه جحود و ثوابنه نسيان اولماز (وانا له كاتبون) برزانك سعينى صحيفهٔ
اعماله يازوب يوم قيامتده جزاسين ايدرز * ديلديكه الله تعالى دن اولان شكر و كفرانك معناسى
مجازاتى و تركى مجازاتدر (وحرام على قرية اهلكناها انهم لايرجعون) شول قريه اهلى اوزره واجبدركه
انلر دنيايه رجوع ايتميهلر و ياخود هلاكلرينه حكم ايتديكمز قريه نك اهلى اوزره حرامدركه انلرك اعمالنى قبول
ايدهورز * زيرا كه انلر توبه ايتمزلر (حتى اذا فتحت يأجوج ومأجوج) انلرك رجوعلرى امتناعى زائل
اولمز ساعتك قيامنه وامارتنك ظهورينه دكين اول چاغه كه يأجوج ومأجوجك سدى آچيلوب انلر اندن
چيقهلر (وهم من كل حدب ينسلون) اول يأجوج ومأجوج وياخود قبوردن بعث اولنان خلائق
هر نشيز و تلدن ومكان مرتفعدن ذئبك سرعت مشيى كبى نزولده سرعت ايدهلر (واقترب الوعد الحق)
الله تعالينك يوم قيامتى اقامته اولان وعد حقنك وقت ظهورى قريب اولدى (فاذا هى شاخصة ابصار
الذين كفروا) اول وقتده كفارك كوزلرى شدائد اهواله نظردن و كمال حيرتدن يومليوب اچق قاله
ديهلر كه (ياويلنا قد كنا فى غفلة من هذا بل كنا ظالمين) وبل بزه كيم بو كوندن بز غفلتده اولدق حق ايديكن
بيلمدك بلكه رسللك الله تعالى دن بزه كتوردكلرى اخبارى تكذيبله ظالملردن اولدق الله تعالى انلره ديه كه
(انكم وما تعبدون من دون الله حصب جهنم) يا مشركين سز وايله تعالى دن غيرى معبود ايدينديكنكز
اوثان وابليس واخوانى جهنمك ايقادا اولنه جقلريسز * وقتاكه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم اشبو آيتى

مشركينه تلاوت ايتدى انلرك بعضى ديديكه يهود عزيره ونصارى عيسايه و بنو المليح ملائكه يه عبادت
ايتمزلرمى اوله اولسه انلر دخى اشبو معبودلرى حصب نار اولمغى ايجاب ايدر پيغمبريمز عليه السلام ديديكه
بلكه انلر شياطينه عبادت ايدرلر كيم اول شياطين انلره انكله امر ايدوب بدر والله تعالى (ان الذين سبقت لهم
منا الحسنى اولئك عنها مبعدون) آيتن انزال ايتدى (انتم لها واردون) اول جهنمه سز دخول ايدرسز
(لو كان هؤلاء آلهة ما وردوها) اكر اول اوثان حقيقتده آلهه اولسه لر انلر ويا انلره عبادت ايدنلر ناره
داخل اولمزلردى (وكل فيها خالدون) حالبوكه اول عابدون ومعبودون نارده خالدلردر (لهم فيها زفير)
انلرك نارده انين وتنفس شديدى اولور (وهم فيها لايسمعون) والحال نارده انلر زفيرلرين وصوت آخرى
ايشتمزلر شول سببدنكه نار شدتله غليان ايدر ويا اندنكه اهوال و آلامدن انلر مأيرر و ياخود قولاقلرينه
ناردن صمارلر اوريلور و يا انلر آتشدن تابوتلره قونوب بركيديلور * ابن مسعود ايدر چاغكه نارده
مخلدين قاله لر هر برى ناردن تابوتلره قونور بعده اول تابوتلر بر آخر تابوتلر ايچنه قونور حتى اوچ تابوت
برى برينك ايچنه قونلديغندنصكره اوزرلرينه ناردن مسمارلر اوريلور حتى كه هر برى برشى ايشتمكدن
قالور ونه نارده كنديدن غيرى عذاب اولنور دوار ايديكن كورر (ان الذين سبقت لهم منا الحسنى اولئك عنها
مبعدون) شونلر كه انلر ايچون بزدن خصلت حسنى سبقت ايتديكه اول سعادتدر و يا طاعته توفيق ويا جنتله
بشارتدر * اعدى انلر اول ناردن ابعاد اولنمشلردر * ديلديكه انلر كه مرادهم معبوددر كه الله تعالى يه
طائعدر و عبادت اولنديغنه كارهدر عزير وعيسى وملائكه كبى (لايسمعون حسيسها) انلر چاغكه جنتده
منازللرينه نزول ايدهلر نارك صوتن وتلهب حركتن ايشتمزلر (وهم فيما اشتهت انفسهم خالدون) وانلر انده
نفسلرى اشتها ايتديكى شيئده دائملردر (لايحزنهم الفزع الاكبر) فزع اكبر انلرى محزون ايتمز كه انكله مراد
نفخهٔ اخيره در و يا اهل نارك ناره وقت انصرافيدر و يا انلر اوزره نارك وقت انطباقيدر و يا موتك وقت ذبحيدر
(وتتلقاهم الملائكة) و ابواب جنتده ملائكه انلره تهنيه ايدرلر اولدقلرى حالده قارشولايوب ديرلركه (هذا يومكم
الذى كنتم توعدون) اشبو سزلك ثوابكز كونيدركه دنياده وعد اولنور دكز (يوم نطوى السماء كطى السجل
للكتب) شول كونده كه بز سمايى طى ايدرز طومارك لاجل الكتابه طى كبى (كما بدأنا اول خلق نعيده) اول خلق
ايتديكمز اشيايى ابتداده كى خلقمز هيئتنده اعاده ايدرز اول كرك عدمدن ايجاددر و ياخود اجزاء متبددهيى
جمعدر وانكله مقصود ابدايه قياسله اعاده نك صحتنى بياندر * زيرا ابدا واعاده نك شول مقدوريتى مصحح
اولان امكان ذاتى شمولى وقدرت قديمه يه تناولى على السويه در (وعدا علينا) براعاده يى وعد ايتمزكه
اوزريمزه مجازى واجب اولور (انا كنا فاعلين) بز لابد انى ايشلرز (ولقد كتبنا فى الزبور من بعد الذكر)
بر توراتده و يا لوح محفوظده نصكره داود زبورنده و يا سمادن نازل اولان كتب الهيه نك جميعنده يازدقكه
(ان الارض يرثها عبادى الصالحون) ارض جنتى و يا ارض مقدسه يى بنم عبادمك صالحلرى وارث اولور (ان
فى هذا لبلاغا لقوم عابدين) اشبو ذكر اولنان اخبار ومواعظ ومواعيدده كفايه و يا بلوغ مطلوبه سبب واردر
شول قومه كه همتلرى عبادتدر (وما ارسلناك الا رحمة للعالمين) يا محمد برسنى عالمه رحمت كوندردك زيرا انك
كتورديكى شى انلرك سعادتنه سببدر ومعاش ومعادلرينك صلاحى موجبدر * ديلديكه انك كفاره رحمت
اولمسى شول حيثيتله دركه انك سببيله خسف ومسخ وعذاب استئصالدن امينلردر (قل انما يوحى الى انما الهكم
اله واحد) ديكل كه بكا وحى اولنان دكل الا اولدركه اله واحددن غيرى الهكز يوقدر و اوليه (فهل انتم مسلمون)
اوليه اولسه سز الله تعالى يه عبادت كزى شول جهته مصدق وحينك مقتضاسنجه مخلصلر ميسنز (فان تولوا فقل
آذنتكم على سواء) اكر توحيددن اعراض ايدرلر سه ديكل كه بن امر اولنديغم شيئى سزه على السويه اعلام
ايتدم (وان ادرى اقريب ام بعيد ما توعدون) بيلمزم كه وعد اولنديغكز يوم قيامت قريبمى ويا بعيدميدر
(انه يعلم الجهر من القول ويعلم ما تكتمون) اول الله تعالى سزلك اسلامه طعنده جهرا ايتديككزى و مسلمينه
احقاددن كتم ايتديككزى بيلور (وان ادرى لعله فتنة لكم ومتاع الى حين) و بيلمزم كه جزانك تأخيرى ظن

اولورکیم سزه استدراج وافتتانکزه زیاده ویا امتحان اوله نیجه عمل ایدر ایدیککزه نظر ایده ومشیئة الهیه اقتضا ایتدیکی اجل مقدر کزه دکین تمتیع اوله (قال رب احکم بالحق) یا محمد دیکل که یارب بزمله اهل مکه بیننی عدلله قضا ایت که اول انلرک استعجال عذابن ویا اوزرلرینه تشدید اقتضا ایدر اویله اولسه یوم بدرده عذاب اولنوب مسلمون انلره غلبه ایتدی (وربنا الرحمن المستعان علی ما تصفون) رب عز جل شانه خلقنه رحمتی کثیردر اندن معونه طلب اولنمشدر کفارلرک وصف ایتدیکی اوزره که شوکت انلرک اولوب اسلام مقهور اوله

(سورة الحج وهی ثمان وسبعون آیة مکیة)

الا التی آیت دکل که اول هذان خصمان دن الی صراط الحمید ه دکدر

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(یا أیها الناس اتقوا ربکم) یا ناس ربکز جل شانه نک عقابندن حذر ایدوب امرینه اطاعت ایدک (ان زلزلة الساعة شیء عظیم) ساعتک اشیایی تحریکی امر هائلدر * زلزله وزلزال حال هائله اوزره شدت حرکتدر اشبو زلزله ده اختلاف اولندی * دینلدیکه اول اشراط ساعتدندر که ساعتک قیامندن اول ظهور ایدیسردر ودینلدیکه اول زلزله یوم قیامتده اولور * ابن عباس رضی الله عنهمادیرکه زلزله ساعتله مراد ساعتک قیامیدرکه اول انکله بیله ظهور ایدر (یوم ترونها تذهل کل مرضعة عما أرضعت) شول کونده که اول زلزله یی کوره لر هر مرضعه نی ارضاع ایتدیکی ولددن اشتغال ایدر یعنی اول زلزله نک هولی بر مرتبه ده اوله که مرأه ثدیی رضیعنه القام ایتمشیکن دهشتندن انی انک اغزندن نزع ایده (وتضع کل ذات حمل حملها) وهر حامل حملنی وضع ایده حالبوکه مدت حملی تمام اولمیوبدر * اشبو دلالت ایدرکه زلزله مذکوره دنیاده اوله زیراکه بعث دنصکره حمل اولمز وانی یوم قیامتده اولوردیین دیرکه اول قول شریفده ورودی ساعت امرینی تعظیم وجهی اوزره در یوخسه حقیقتی مراد دکلدر (وتری الناس سکاری وما هم بسکاری) اول کونده ناسی کوررسنکه کانه سکرانلردر والحال انلر حقیقتده سکران دکللردر (ولکن عذاب الله شدید) الا بوکه الله تعالینک عذابی شدیددر انک هولی انلرک عقولن اوچورر وتمیزدن چیقورر * ابوسعید الخدری رضی الله عنه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمدن روایت ایدر دیدیکه الله تعالی یوم قیامتده آدم علیه السلامه دیه که یا آدم اولادکدن ناره کوندریله جکاری آیرتل آدم علیه السلام دیه که یارب انکا کوندریله جک ندکلو کمسنه لردر بیوریله که هر بیکده طقوز یوز طقسان طقوز کمسنه در اول وقتده مولودلرک صاچی آغارر وذات حمل حملنی براغور وناس سکرانلرکبی کوریلور والحال انلر سکران دکللردر بلکه الله تعالینک شدت عذابندن قورقیلور صحابه دیدیلرکه یا رسول الله اول بیکدن بری قنغیمز اولور پیغمبریمز علیه السلام دیدیکه اول طقوز یوز طقسان طقوز یأجوج ومأجوجدن اولوب بری سزدن اولور دیدی صحابه سرورلرندن تکبیر ایتدیلر * پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایتدی رب تعالیدن رجام بودرکه سز اهل جنتک ربعی اوله سز بلکه ثلثی اوله سز والله رجام بودرکه سز اهل جنتک نصفی اوله سز صحابه ینه تکبیر ایتدیلر * پیغمبریمز علیه السلام ایتدیکه سز اول کونده ناسک کفاری کثرتنه نسبتله مثلکز ثور اسودده شعرۂ بیضا کبی ویا ثور ابیضده شعرۂ سودا کبی اولورسز * حدیث آخرده ایدر * پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم دیدیکه اهل جنت یوز یکرمی صف اولوب سکسان صفی بنم امتم اولیسردر * یوم قیامتده کفاره نسبتله مسلمونک قلتده مثلی جنب بعیرده شامه کبیدر ویا ذراع دابه ده رقمه کبیدر بلکه ثور ابیضده شعرۂ سودا ویا ثور اسودده شعرۂ بیضا کبیدر بعده دیدیکه امتمدن یتمش بیک کشی جنته حسابسز کیرر عمر رضی الله عنه دیدیکه جنته حسابسز کیرانجق یتمش بیکمیدر دیدیکه نعم وانک هر بریله یتمش بیک کیرر (ومن الناس من یجادل فی الله بغیر علم ویتبع کل شیطان مرید) ناسک بعضی الله تعالینک توحیدو کلامنده حجت ودلیلسز خصومت وجدال ایدر واول مجادله سنده وعامه احوالنده هر شیطانه اتباع ایدرکه اول فساد ایچون تجرد ایدوبدر * اشبو آیت نضر بن الحارث شاننده نازل اولوبدرکه اول کثیر الجدل ایدی وملائکه یی بنات اللهدر وقرآن اساطیر اولیندر دردی

وبعضی انکار ایدردی (کتب علیه أنه من تولاه فأنه یضله ویهدیه الی عذاب السعیر) شیطان اوزره قضا اولندیکه هر کمسه کیم انی تولی وانکا اتباع ایده اول شیطان کندوبه اتباع ایدنی اضلال ایده وانکا عذاب سعیری مؤدی اولان شیئه دلالت ایده (یا أیها الناس ان کنتم فی ریب من البعث) یا کفار مکه اکر بعثک امکانندن ومقدوریتندن شکده ایسه کز (فانا خلقناکم من تراب) نظر ایدک بدأ خلقکزه کیم اول شککزی کیدررکه اول اصل اولکز آدمی ترابدن خلق ایتدک (ثم من نطفة) بعده انک ذریتن منیدن خلق ایتدک (ثم من علقة) بعده دم غلیظ منجمددنکه اول منی دم غلیظ غلیظ بعده لحم اولور (ثم من مضغة مخلقة وغیر مخلقة) بعده لحمۂ قلیله دنکه اول مضغ اولنه جق دکلو اوله اول کرک مسوا تدرکه انده نقص وعیب اولمیه ویا غیر مسواتدر ویاخود اول مصوره ویا غیر مصوره در ویاخود وقتنده وضع اولنور ولدر ویا وقتسز ولدر * ابن مسعود رضی الله عنه ایدر نچانکه نطفه رحمده قرار ایده بر ملک انی کفنه آلوب دیرکه یارب اشبو نطفه مخلقه ویا غیر مخلقه می اولیسردر اکر غیر مخلقه اولورد یسورسه اول رحمده دم اولوب نسنه اولمز واکر مخلقه اولورد یسورسه ملک دیرکه یارب ذکر ویا انثامی اولیسردر شقی ویا سعیدمی اولور اجل وعمل ورزقی ندر وقنغی یرده فوت اولور انکا دینورکه لوح محفوظه نظر ایت بوجمله یی انده بولورسین اولیله اولسه لوح محفوظده واررا اشبو اموری اندن یازیور (لنبین لکم) تا که بو تدریجله سزه قدرتمزی تبیین ایده وز واول شیئه که تغییر وفساد وتکوینی مرة قبول ایده مرۂ اخراده دخی انی قبول ایدر واولکه اولا انی تغییر وتصویره قادر اوله ثانیا دخی قادر اولور (ونقر فی الارحام ما نشاء الی اجل مسمی) وبز ارحامده ثبوتن دیلدیکمزی وقت وضعنه دکین تثبیت ایدرز که انک ادناسی التی آیدر واقصاسی درت ییلک آخریدر (ثم نخرجکم طفلا) بعده سزلک هر بریکزی انالریکز قارنندن طفل چیقاررز (ثم لتبلغوا أشدکم) بعده قوت وعقلده کماله ایره سزکه اول وقت تمیزدر * دینلدیکه اول اون بش یاشنه ویا اون سکز یاشنه ایرمکدر تا اوتوز ویا اوتوز التی یاشنه ایرنجیه دکین (ومنکم من یتوفی) سزدن کیمکز قوت وعقلده کماله ایردیکنده ویا ایرمزدن مقدمده توفی اولنور (ومنکم من یرد الی أرذل العمر لکیلا یعلم من بعد علم شیأ) وکیمکز ایسه عمرک اضعف واخسنه رد اولنور که اول هرم وخرفدر تا که عقل اولله برشیئی بیلورکن بیلمز اوله یا نسیان عروضیله ویا عقلنک تغییریله بوندنصکره بعثک حقیقتنه دلیل آخر ایراد ایدوب دیدیکه (وتری الارض هامدة) سن ارضی نباتسز یابسه کوررسن (فاذا أنزلنا علیها الماء اهتزت وربت وأنبتت من کل زوج بهیج) چانکه بز انکا یغموری اندیره وز اول نباتله تحرک ایدر واروب یوجه لور وانده هر صنفدن حسنی وانوی یترکه انی کورنه سرور وبهجت ایرر (ذلک بأن الله هو الحق) اشبو مذکوراتکه الله تعالینک انسانی اطوار مختلفه ده خلق ایدوب احوال متضاده یه تحویل ایدر وارضی موتندنصکره احیا ایتدر شول سببله درکه الله تعالی الوهیتنده حقدر انکله اشیا متحقق اولور (وانه یحیی الموتی) واول یوم قیامتده موتایی دیر کورر نطفه یی وارض میته یی دیر کوردیکی کبی (وانه علی کل شیء قدیر) واول هر شیئه قادردر (وأن الساعة آتیة لا ریب فیها) ویوم قیامت کلیسردر عقل وذهنی اولان عندنده انک حقیقتنده ریب یوقدر (وأن الله یبعث من فی القبور) واول الله تعالی قبورده کی موتایی بعث ایدر وعدی مقتضاسنجه که اول خلقی قبول ایتمز (ومن الناس من یجادل فی الله بغیر علم ولا هدی ولا کتاب منیر) ناسک بعضی دین اللهده علم عقلیسز وحجتسز وحجتسز جدال ایدر (ثانی عطفه) اول کبرندن صالنور ویا عنقنی لوی ایدر ویا دعوت اولندیغی شیئدن اعراض ایدر ویا تعطفن منع ایدر اولدیغی حالده (لیضل عن سبیل الله) تا که ناسی دین اللهدن صرف ایده (له فی الدنیا خزی) انکیچون دنیاده عذاب وهوان واردر که اول انک بدرده صبرا قتل اولنمسیدر (ونذیقه یوم القیامة عذاب الحریق) ویوم قیامتده انکا نار عذابن اذاقه ایدرز یوخسه دنیاده انکا اصابت ایدن ذنوبنه کفارت اولمز ویوم قیامتده انکا دینورکه (ذلک بما قدمت یداک) اشبو عذاب سنکا کفر وتکذیبک سببله درکه انی اشبو کون ایچون تقدیم ایتمشدک (وأن الله لیس بظلام للعبید) والله تعالی عبیدینه ظلم ایدر دکلدر (ومن الناس من یعبد الله علی حرف) ناسدن بعضی واردرکه

الله تعالی یه عبادتی دیندن بر طرف اوزره ایدر که انك انده ثباتی اولمز شول کمسه کبی که جیشك طرفنده
طوررظفر حس ایدرسه قرار ایدر روالا طورمز کیدر (فان أصابه خیر اطمأن به) اکر اکا جسمنده صحت
ومعیشتنده سعت أصابت ایدرسه اکا راضی اولور وسکون ایدر اشبو دین اسلامك کوکجك دین اولوردیر
(وان أصابته فتنة انقلب علی وجهه) واکر جسمنه بلا ومعیشتنه ضیق اصابت ایدرسه مرتد اولوب اردنه
دونر کفری جهتنه کیدر * دینلدیکه اشبو آیت اعرابدن بر قوم شاننده نازل اولدیکه انلر مهاجرین
اولدقلری حالده بادیه دن مدینه یه قدوم ایدوب اسلامك صحتنی اعتقاد ایتمز مسلمان اولدیلر انلردن اولکه
مدینه یه کلدیکنده جسمی صحیح اولدی وفرسی مهر حسن انتاج ایتدی ومرأه سی اوغل طوغوردی ومالی
چوق اولدی بن بو دینه کیره لودنبرو خیره ایرشدم دیدی واما اولکه مدینه یه کلدیکنده جسمی مریض اولدی
وقصرانغی کیه اولمدی ومرأه سی قیز طوغوردی ومالی اکسلدی بن بو دینه کیره لودنبرو بکا شر ایرشدی
دیوب دیندن کفره رجوع ایتدی (خسر الدنیا والآخرة) اول مغبون اولدی دنیاده امولنك فواتیله
وآخرتده دینك ذهابی ونارده خلودیله (ذلك هو الخسران المبین) بو ذکر اولنان ایسه خسران ظاهردر
انك مثلی خسران اولمز (یدعو من دون الله مالا یضره ومالا ینفعه) الله تعالیدن غیری بر جماده عبادت
ایدر که اکا عصیان ایدوب عبادت ایتمسه ضررندن خوف ایدلزوا کا اطاعت وعبادت ایتسه نفعی رجا اولنمز
(ذلك هو الضلال البعید) اشبو فعل ایسه هدایتدن بعید بر ضلالدر که زوالی رجا اولنمز (یدعو لمن ضره
أقرب من نفعه) عبادت ایدر اکا که معبود اولمسیله ضرری که دنیاده قتل وآخرتده عذاب ایجاب ایدر
اکا قریبدر نفعندن که اکا عبادتله اندن شفاعت واول انکچون الله تعالی یه وسیله اولمسن توقع ایدر
(لبئس المولی ولبئس العشیر) اول نه چرکین ناصرونه چرکین صاحب اولور (ان الله یدخل الذین آمنوا وعملوا
الصالحات جنات تجری من تحتها الانهار) الله تعالی اکا ایمان کتوروب اعمال صالحه ایدن عبادینی ادخال
ایدر شول جنتلره کیم اشجاری التندن نهرلر جاری اولور (ان الله یفعل ما یرید) الله تعالی دیلدیکن ایشلر
موحد صالحه ثواب ویررو مشرك وکافره عذاب ایرکوررانی اندن منع ودفع ایدر اولمز (من کان یظن
أن لن ینصره الله فی الدنیا والآخرة فلیمدد بسبب الی السماء) الله تعالی رسولی محمد صلی الله علیه وسلمك
دنیاده وآخرتده ناصری بدرا اول کمسه که غیظندن انك خلافن ظن وتوقع ایده بیتنك سقفنه بر حبل شد ایدوب
اندکه اختناق ایتسون (ثم لیقطع) انك اختناقندنصکره حبلی دخی قیرلسون (فلینظر هل یذهبن کیده
مایغیظ) اندن نظر ایتسونکه اول کید وحیله سی غیظنی کیدررمی * اشبو زجرده مبالغه در شول ظن
فاسددنکه الله تعالی رسولنه نصرت ایتمیه * ودینلدیکه سما ایله مراد سماء معروفه اوله یعنی اول سمایه بر حبل
مدایدوب اکا صعود ایتسون ومحمده کلان وحیی اصلندن قطع ایتسون * زیرا که انك اصلی سمادندر بعده نظر
ایتسونکه اول فعلی غیظنی کیدرمکه قادر اولورمی * دینلدیکه نصرتله مراد رزقدر یعنی اول کمسه که
الله تعالی اکا دنیاده وآخرتده رزق ویرمز دیو الله تعالی یه سوء ظن ایلیه بر حبلی بیتنك سقفنه مدایدوب
کندوبی انکله خنق ایتسون بعده نظر ایتسونکه اول فعلی انك غیظنی کیدررمی * دینلدیکه اشبو آیت
اسد وغطفاندن بر قوم شاننده نازل اولوبدر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم انلری اسلامه دعوت ایتدکده
دیدیلر که بزمله یهود بیننده حلف وار در قورقارزکه محمده نصرت اولنمز وامری ظهور بولمزسه بز ایسه اسلامه
کلمش بولنورسه وز بزمله یهود بیننده کی حلف کسیلوب بزه طعام ویرمز اولورلر (وکذلك أنزلناه آیات بینات)
آیات قرآندن تقدم ایدن کبی بز اکا قرآنك کافی آیات واضحات انزال ایتدك (وأن الله یهدی من یرید)
والله تعالی اول قرآنله دیلدیکن هدایت ایدر ویا هدایت اوزره ثابت ایدر (ان الذین آمنوا) شونلر که
الله تعالی یه ورسولنه ایمان کتوردیلر (والذین هادوا) وشونلر که اسلامدن عدول ایتدیلر یهود کبی
(والصابئین) ودینلرندن دینسزه عدول ایتدیلر (والنصاری) ودین عیساده اختلاف وضلاله دوشدیلر
(والمجوس) وآتشه طاپدیلر (والذین أشرکوا) والله تعالیدن غیری اوثانی معبود ایدندیلر

(ان الله یفصل بینهم یوم القیامة) الله تعالی یوم قیامتده انلرك بینی حکومتیله ومحق مبطل اوزره اظهارله
ویاهر برینه لایق جزا ایله فصل ایدر (ان الله علی کل شیء شهید) الله تعالی هر شیئه عالم واحوالنه مراقبدر
(ألم تر) یا محمد سن اکا خبر ویرلمدیمی (ان الله یسجد له من فی السموات ومن فی الارض) الله تعالینك
سموات وارضده اولان مخلوقاتی انك قدرتنه تسخر ایدرلر انك تدبیرندن ابا ایتمزلر ویاهر بری دیلیله مدبرنك
عظمتنه دلالت ایدر (والشمس والقمر والنجوم) وشمس وقمر ونجوم الله تعالی یه سجود ایدر انك امرینه
انقیاد ومنازللرنده دورانله (والجبال والشجر والدواب) وجبال واشجار ودواب اکا سجود ایدر
هر برینك ظلی تحولیله (وکثیر من الناس) وناسك کثیری اکا سجود ایدر جبهه لرینی یره قومغله
(وکثیر حق علیه العذاب) وناسك کثیری ایسه اوزرلرینه عذاب واجب اولوبدر کفرلریله وطاعتدن ابالریله
(ومن یهن الله فماله من مکرم) اول کمسه که الله تعالی انی شقاوتله ذلیل ایده سعادتله انی کریم ایدر اولمز
(ان الله یفعل ما یشاء) الله تعالی اهانه واکرامدن دیلدیکن ایدر سعادت وشقاوت انك مشیئت
وارادتیله در (هذان خصمان اختصموا فی ربهم) ایکی فریق مؤمنون وکافرون الله تعالینك دین وامرنده
ویا انك ذات وصفاتنده اختصام ایتدیلر * دینلدیکه یهود له مؤمنلر تخاصم ایدوب یهود دیدیلر که
بز الله تعالی یه احق وکتابده سزدن اقدم وپیغمبریمز سزك کیدن مقدمدر ومؤمنلر دیدیلر که الله تعالی یه
احقزکه پیغمبریمز محمد صلی الله علیه وسلمه وسزك پیغمبریکزه ایمان کتوردمز وسز بزم کتابمزی
وپیغمبریمزی بیلورکن حسدیکزدن اکا کافر اولدیکز اویله اولسه انلرك خصومتلرین فصل طریق اوزره
نازل اولدیکه (فالذین کفروا قطعت لهم ثیاب من نار) شونلر که دین اسلامی انکار ایتدیلر انلر ایچون
جثه لری مقدارنجه اتشدن ثوبلر تقدیر اولنور وانلره کیدیریلور (یصب من فوق رؤوسهم الحمیم) انلرك قفالری
تپه وردن مقمعه ایله دلنوب ایچنه شول حری نهایته ایرمش صو دوکیلور (یصهر به ما فی بطونهم والجلود)
اول قفالرینه دوکیلن صو ایله بطنلرنده کی احشاء وامعالری پاره لنوب اریدیکندن ماعدا ظاهرلرنده کی
دریلرینی دخی صویلوب دوکیلور (ولهم مقامع من حدید) وانلر ایچون تپه وردن سوطلر دخی اولور که انکله
انلر ضرب اولنور * خبرده کلدیکه اکر اول سوطك بری یره قونوب انس وجن انك قالدرمسنه جمع اولسه لر
قالدرمسنه قادر اولمیه لردی (کلما أرادوا أن یخرجوا منها من غم أعیدوا فیها) هر بارکه اول نارك
غمومندن خروج مراد ایتسه لر کیرو اول ناره رد اولنه لر (وذوقوا عذاب الحریق) وملائکه انلره دیه لرکه
ذوق ایدلك شول نار عذابن که احراقده مبالغه در اشبو ایکی خصمدن برینك جزاسیدر بعده خصم آخرك
جزاسنده دینلدیکه (ان الله یدخل الذین آمنوا وعملوا الصالحات جنات تجری من تحتها الانهار) الله تعالی
شول ایمان واعمال صالحه ایله متصف عبادینی جنتلره ادخال ایدر که انك اشجاری آلتندن نهرلر جاری اولور
(یحلون فیها من أساور من ذهب ولؤلؤا) انلر اول جنتده التوندن سوارلر ولؤلؤ ایله تحلیه اولنورلر
(ولباسهم فیها حریر) وانلرك انده لباسی حریر اولورکه انك دنیاده رجاله لبسی حرام ایدی (قال النبی
علیه السلام من لبس الحریر فی الدنیا لم یلبسه الله فی الآخرة وان دخل الجنة لبسه أهل الجنة ولم یلبسه هو)
پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر بر کمسه که دنیاده حریر کیه الله تعالی آخرتده اکا انی کیدرمیه
اکرچه جنته کیرسه ده أهل جنت انی کیوب اول کیمیه (وهدوا الی الطیب من القول) انلر
قولك طیبنه هدایت اولنه لر که اول کلمهٔ توحیددر ویاخود (الحمد لله الذی أذهب عنا الحزن) قولیدر
(وهدوا الی صراط الحمید) وانلر دین اللهه هدایت اولنورلر که اول اسلامدر وحمید الله تعالیدر که افعالنده
محموددر (ان الذین کفروا ویصدون عن سبیل الله) شول کمسه لر که کافر اولوب ناسی دین اسلامدن صرف
ایدرلر (والمسجد الحرام الذی جعلناه للناس سواء العاکف فیه والباد) ومسجد حرامدن دخی صرف
ایدرلر که بز انی ناسه قبله ومنسك ومتعبد قیلدق انده مقیم وخارجدن ورود ایدن مساوی اولدیغی حالده * یعنی
انك حرمتی تعظیمده وآنده نسك قضاسنده مساویلردر ویاخود کعبه یی تعظیمده ومسجد حرامده صلات فضلنده

وبيت شريفى طوافده مساويلردر وياخود مقيم وبادى اكانزولده مساويدر ايكيسندن برى اولديغى منزله آخردن احق دكلدر الا بوكه ايكيسندن قنغيسى برمنزله سبقت ايدرسه آخرانى اندن ازعاج ايتمز (ومن يرد فيه بالحاد بظلم نذقه من عذاب اليم) بركمسنه كه مسجد حرامده ارادتى ظالم الحادايتمك اوله بزاكا عذاب اليمدن اذاقه ايدرز * اشبو الحادده اختلاف اولندى ديندى يكه اول شركدر والله تعاليننك غيريه عبادتدر وياخود اول شيئدركه قول وفعلدن منهى اوله اكرچه خادمنى شتم ايسه ده وياخود حرمه محرم اولمدين دخولدر ويا محظورات احرامدن برشئ ارتكابدر وياخود مكه ده طعامى احتكاردر * ابن مسعود ايدر اكر بركمسه برخطيئه يه قصد ايتسه اول انك اوزرينه وبال يازلمز انى ايشلدكجه امابركمسه عدنده ويابلده اخراده ايكن مكه ده بررجلى قتل ايتمكى قصد ايتسه الله تعالى اكا عذاب اليمدن اذاقه ايدر مكركه اندن توبه ايده ابن عمر رضى الله عنهما حاج ايتديكنده ايكى خيمه قورارديربرينى حلده وبرينى حرمده چقان اهلندن برينه عتاب مراد ايتسه اول حلده كى خيمه سنده ايكن ايدردى وديرديكه بزاصحاب بيننده تحدث ايدردك كه كشينك حرمده لا والله بلى والله ديمسى الحاددن اوله (واذبوأنا لابراهيم مكان البيت) ذكرايت شول وقتى كه ابراهيم ايچون مكان بيتى مباءه قيلدق * زيراكه كعبه طوفان زمانده سمايه رفع اولنمشدى وقتاكه حق جل وعلا ابراهيم عليه السلامه بيت شريفى بنايه امرايلدى ابراهيم عليه السلام انى قنده بناء ايدر ايدبكن بيلمدى الله تعالى برريح كوندردى حتى كه بيت شريفى اساسندن كشف ايتدى برروايتده الله تعالى برسحابه كوندرديكه اول بيت مقدارنده وحيالنده ايدى يا ابراهيم بنم مقدارمده بنا ايت ديوسويلدى اول دخى اكاكوره بنا ايتدى وابراهيمه ديدككه (أن لاتشرك بى شيأ) بكابرشئ اشراك ايتمكل (وطهر بيتى للطائفين والقائمين والركع السجود) وبنم بيتمى اوثان واقذاردن تطهير ايت انى طواف ايدنلر واونده اقامت ايدنلر وغماز قيلنلر ايچون (وأذن فى الناس بالحج) وناسى حجه دعوت ايله وانى ادايه امر ايله ندا ايت ابراهيم عليه السلام ديديكه بنم صوتم ايرديكى نه اولسه كرك بيورلديكه يا ابراهيم سندن نداء بزدن ابلاغدر اويله اولسه ابراهيم عليه السلام مقام اوزره چقدى اولدخى اطول جبال دكلو يوكسلدى ايكى پارمغين قولاغنه صوقوب يمين ويسارينه وشرق وغربه يونلدى اكا اولك ربكز جل شانه بربيت بنا ايدوب انى حج ايتمكى سزه فرض ايلدى ربكزه اجابت ايدك ديوسويلدى اويله اولسه يوم قيامته دكين كلوب حج مقدار اولان كمسنه لر اصلاب آباء وارحام امهاتدن لبيك اللهم لبيك ديو اجابت ايتديلر كا اجابتده اول اولان اهل يمن ايدى اول اجابتده انلرجده ناسك اكثرى اولديلر * برروايتده ابراهيم عليه السلام ابا قبيسه چيقوب ندا ايتدى * ابن عباس ايدر اشبو ايتده كى ناس ايله مراد اهل قبله در * حسن ايدر (وأذن فى الناس بالحج) ديو تأذين ايله مأمور محمد عليه السلامدر كه حجة الوداعده انكله امر اولندى (قال النبى عليه السلام أيها الناس قد فرض عليكم الحج فحجوا) پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ديديكه يا ناس اوزريكزه حج فرض قيلندى من بعد حجه استطاعتى اولانكز حج ايتسون (يأتوك رجالا) سكا ياياق يوريوب كلسه لر (وعلى كل ضامر يأتين من كل فج عميق) ودخى ايراق يوللردن هر برندن آريق دوه لر اوزرنده كله لر (ليشهدوا منافع لهم) تاكه انلر كندولرايچون منافع دينيه ودنيويه يه حاضر اوله لر (ويذكروا اسم الله فى أيام معلومات) وتاكه عشر ذى الحجه ده ويا ايام نحرده هدايا وضحايا اعدادى وذبحى عندنده الله تعالينك اسمنى ذكرايده لر (على مارزقهم من بهيمة الانعام) انك اوزره كه اول انلره هدايا وضحايا ايچون ابل وبقر وغنمدن ويردى (فكلوا منها) ايمدى اول هدايا وضحايادن يكزكه اول سزه مباحدر يوخسه اهل جاهليت كبى ايتمكزكه انلر نسكلرندن يمزلردى (وأطعموا البائس الفقير) واندن شول بؤسى شديد فقيره يديرك * جابر ابن عبدالله رضى الله عنه ايدر پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم حجة الوداعده يوزبدنه سوق ايدوب آلتمش اوچنى پيغمبريمز عليه السلام كنديسى وباقيسنى على رضى الله عنه نحر ايتدى پيغمبريمز عليه السلام امر ايتديكه اول بدنه لرك هر برندن برپاره لحم التوب برقدرده پشوريله انجلين ايدلدكدنصكره ايكيسى اندن اكل ايتديلر

ومن قندن ايچديلر اما شرعله واجب اولان هديده اختلاف اولنديكه هديسنك اندن اكلى جائز اولورميكه اول دم تمتع ودم قران ودم واجب كبى كه حجى افساد ويا فوات ايله درو جزاء صيددر * برقوم ديديلركه اندن برشئ اكلى جائز اولمازكه اول امام شافعى قوليدر وندرله نفس اوزره ايجاب اولنان دخى انجليندر ابن عمر رضى الله عنهما ديديكه جزاء صيددن ونذردن اكل اولنمز انك ماعداسندن اكل اولنوركه اول احمد واسحق قوليدر امام مالك ايدر هدى تمتعدن يينور ودخى هر هديدنكه اوزرينه واجب اوله الا فديه اذادن وجزاء صيددن ومنذوردن دكل ائمه حنفيه ايدرلر دم تمتع ودم قراندن يينور بو ايكيسنك غيرى واجباتدن دكل (ثم ليقضوا تفثهم) بعده وسخلرين ازاله ايتسونلر قص شارب وقلم اظفار ونتف ابط واستحداد كبى * ديندى يكه قضاء تفث ايله مراد حلق وقص شارب ونتف ابط واستحداد وقلم اظفار ولبس ثيابله احرامدن خروجدر وياخود مناسك حجك كايدر وياخود رمى جماردر (وليوفوا نذورهم) ونذرلرينه وفا ايتسونلر * ديندى يكه انكله مراد حج وهدى نذريدر وهرشيئدركه حجده نذر اولنور ايدى انى قضا ايله اتمام ايتسونلر وياخود مراد هر نذرلرينه وفا ايتسونلر مادامكه شرعه مخالف نذر اولمسه وياخود اوزرينه واجب اولان شيئدن خروج ايتسونلركه اول منذور ويا غير منذوردر (وليطوفوا بالبيت العتيق) وبيت قديمى طواف ايتسونلركه اول ناس ايچون اول وضع اولنان بيتدر ويا جبابره تسلطندن معتقدر ديندى يكه اشبو طواف ايله مراد طواف واجبدر كه اول يوم نحرده رمى وحلقدنصكره ده كى طواف افاضه در * معلوم اوله كه طواف اوچ نوعدر اولكيسى طواف قدومدر هركسه كه مكه يه قدوم ايده بيت شريفى يدى كره طولانور هر كره ده حجر اسوددن بدأ ايدوب ينه انده اتمام ايدر اوچ اولكى كره لرده رمل ودرتدنصكره كيده مشى ايدر اشبو طواف سنتدر ترك ايدنه برشئ واجب اولمز * عائشه رضى الله عنهادن روايت اولنديكه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم مكه يه قدومى حيننده آبدست آلوب آنده اول فعلى بيت شريفى طواف اولدى * اول طوافك ايكنجيسى يوم نحرده رمى وحلقدنصكره طواف افاضه دركه اول واجبدر انى ادا ايتمكجه احرامدن تحلل حاصل اولمز * اوچنجيسى طواف وداعدر بركمسه كه صلاتك قصرى جائز اولور مسافه يه دكين مكه دن مفارقت مراد ايده اكا رخصت يوقدركه طواف وداعى ايتمدين اندن مفارقت ايده اولكه طواف وداعى ترك ايده اكا دم واجب اولور مكركه مرأة حائض اوله انى ترك جائز اولور (ذلك ومن يعظم حرمات الله) امر اعمال حجدن ذكر اولنانلر اول كمسه كه الله تعالينك احكامنى وسائر هتكى حلال اولميان شيئى وياخود حرمى ويا حجه متعلق تكاليفى وياخود كعبه ومسجد حرام وبلد حرام وشهر حرامى تعظيم ايده (فهو خيرله عند ربه) اول تعظيمى انكچون رب تعالى عندنده ثوابده خيرلودر (وأحلت لكم الانعام) سزه ابل وبقر وغنم اكلى حلال قيلندى قچان انى ذبح ايده سز (الا مايتلى عليكم) مكر اولكه سوره مائده اولنده (حرمت عليكم الميتة) ايتنده تحريمى تلاوت اولنوبدركه اول عارضله حرام اولان اشيادر ميته ولغير الله اهلال اولنان كبى يوخسه الله تعاليدن غيرينك تحريم ايتديكى دكل بحيره وسائبه كبى (فاجتنبوا الرجس من الاوثان) شول رجس اولان اوثان عبادتندن وتعظيمندن اجتناب ايدك انجاسدن اجتناب يكزكبى (واجتنبوا قول الزور) كذب وبهتاندن دخى اجتناب ايدك اشبو تخصيصدنصكره تعميمدر زيراكه عبادت اوثان زورك رأسيدر * ديندى يكه انكله مراد شهادت زوردر (قال النبى عليه السلام عدلت شهادة الزور الاشراك بالله ثلاثا) پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر شهادت زور الله تعالى يه اشراكه عديل قيلندى اوچ كره بوقولى ديدبكدنصكره اشبو آيتى تلاوت ايتدى (حنفاء لله غير مشركين به) الله تعالى يه شرك ايتميوب اكا اخلاص ايدرا ولدقلرى حالده (ومن يشرك بالله فكأنما خر من السماء فتخطفه الطير) اول كمسه كه الله تعالى يه اشراك ايلده كانه اول اوچ سمادن دوشوب انى قوشلر استلاب ايده * زيراكه مشرك اوج كمال ايماندن حضيض كفره دوشمز اهوا مرديه ايسه انك انكاريني توزيع ايدر (أو تهوى به الريح فى مكان سحيق) وياخود ريح انى برمكان بعيد متلفه كوتوره يعنى مشركك حقده بعدى سمادن دوشوب انى قوشلر كوتورندن وياخود ريح

انی مكان بعیده ایركوروندن ابعد در هیچ حالله حقه واصل اولمز یعنی مشركون ایكی نوعدر برنوعنه اصلا
خلاص یوقدر و برنوعی ایسه توبه ایله خلاصی ممكن اولور لكن بعد اوزره (ذلك ومن يعظم شعائر الله)
اشبو امر مذكوردر كیمسه كه دین الله ویا فرائض حج ومواضع نسكی ویاهدایایی تعظیم ایده انك سمان حسانی
وغالیة الاثمانی اختیار ایله * روایت اولندیكه پیغمبر عزصلی الله علیه وسلم یوز بدنه اهدا ایتدی ارالرنده
برجمل وار ایدیكه بورننه آلتون بره طاقلمشدی * وعمر رضی الله عنه ایسه بر بختیه اهدا ایتدیكه اندن
اوچیوز دیناره طلب اولنمشدی (فانها من تقوى القلوب) زیراكه تعظیم شعائر الله تقوای قلوب
صاحبلرینك افعالندندر (لكم فيها منافع الى أجل مسمى) سزیچون اول اهدا ایتدیككز بدنه لرده
نحری وقتنه دكین در ونسل وصوف وظهرلرنده منافع واردر (ثم محلها الى البيت العتيق) بعده اول بدنه لرك
منحری بیت عتیق عندنده در * دینلدیكه حرمك كلیسی منحردر اما اولكه شعائرله مراد مناسكدر دیر معنی
اولوركه ناسك احراملرندن حلاللری بیت عتیقه دكدركه یوم نحرده طواف زیارتی ادا ایدرلر (ولكل أمة
جعلنا منسكا) هر جماعت مؤمنه ایچون اهراق دما وذبح قرابین ایچون موضع قلدق (ليذكروا اسم
الله على ما رزقهم من بهيمة الانعام) تاكه الله تعالینك اسمنی ذكر ایده لر انك انلره ویردیكی ابل وبقر
وغنمك نحر وذبحی عندنده (فالهكم اله واحد) الهكز اله واحددر ذبایحكزك ذبحی اوزره یالكز انك اسمنی
ذكر ایدك (فله أسلموا) اكا انقیاد واطاعت ایدك (وبشر المخبتين) یا محمد تبشیرایت متواضعلره ویا مخلصلره
(الذين اذا ذكر الله وجلت قلوبهم) كه انلرك عندنده الله تعالی ذكر اولنسه انك جلال وهیبتندن قلبلری دترر
(والصابرين على ما أصابهم) وانلره ایریشن كلفت ومصائبنه صبر ایدرلر (والمقيمي الصلاة) وهر صلاة مكتوبه یی
وقتلرنده ادا ایدرلر (ومما رزقناهم ينفقون) وبزم انلره ویردیكمز مال ونعمتدن وجوه خیره انفاق ایدرلر
(والبدن جعلناها لكم من شعائر الله) بز ابل وبقردن بدنه لری شعائر اللهدن قلدق (لكم فيها خير)
انك نحرنده سزه دنیاده نفع وعقباده اجر واردر (فاذكروا اسم الله عليها صواف) ایدی اوچ قائمه سی
اوزره نحری عندنده قیام اولدیغی حالده الله تعالینك اسمنی ذكر ایدك یعنی (الله اكبر لا اله الا الله والله اكبر
اللهم هذا منك واليك) دیوب ذبح ایدك ویاخود لوجه الله خالص اولدیغی حالده اسم الله ایله انی ذبح ایدك
(فاذا وجبت جنوبها) چقان اول بدنه لر نحردنصكره جنبلری اوزره یره دوشه لر (فكلوا منها واطعموا
القانع والمعتر) ایدی اندن كندیكز ییكز و ییدیرك شول كمسه یه كیم عندنده اولانه ومسئله سز ویریلنه
راضی اوله ودخی اكا كه سؤال الله ویا سؤالتن اعتراض ایده (كذلك) بدنه لری قیاما نحرینی وصف ایتدیكمز كبی
(سخرناها لكم) سزه انلری تسخیرایتدك كه عظم وقوتیله انی اخذ ایدروحبس وشد ایدوب بوغزلرسز
(لعلكم تشكرون تاكه) بزم سزه اول انعامز اوزره تقرب واخلاصله شكر ایده سز * روایت اولندیكه اهل
جاهلیت بدنه لری بوغزلسه لر دمانی الله تعالی یه تقرب زعمیله بیت اللهه بولشدیررلردی مسلمون دخی انلره
تشبه مراد ایتدكلرنده نازل اولدیكه (لن ينال الله لحومها ولا دماؤها ولكن يناله التقوى منكم)
اول بدنه لرك تصدق اولنان لحومی ونحرله اهراق اولنان دمانی الله تعالینك رضاسنه اصابت واندن موقع قبوله
واقع اولمز بلكه اكا اصابت وواقع اولان اعمال صالحه وتقوى واخلاصدر ووجه الله اراده اولنان
شیدر (كذلك سخرها لكم) اشبو ذكر اولنان كبی سزه بدنه لری تسخیرایتدی (لتكبروا الله
على ما هداكم) تاكه اول بدنه لرك تسخیری طریقنه وانسكله تقرب كیفیتنه سزی ارشادی اوزره اول
الله تعالی یی تعظیم ایده سز یعنی دیه سزكه (الله اكبر على ما هدانا والحمد لله على ما أولانا) (وبشر المحسنين)
تبشیرایت انلریكه فعل وترك ایتدكلرنده الله تعالینك رضاسن طلب ایدرلر (ان الله يدافع عن الذين آمنوا)
الله تعالی مؤمنلردن مشركینك اذاسنی دفعنده مبالغه ایدر (ان الله لا يحب كل خوان كفور) الله تعالی سومز
هر كیمسه یی كه انك امانتنه خیانت ونعمتنه كفران ایده * دینلدیكه اول كمسه كه ذبیحه سیله اصنامه تقرب ایده
وانك اوزره الله تعالی اسمنك غیری یی ذكر ایده اول خوان كفوردر (أذن للذين يقاتلون بانهم ظلموا) شول

مشركلره

مشركلره قتال ایدن مؤمنلره جهاده اذن ویرلدی شول سببله كیم ظلم اولندیلر * روایت اولندیكه مكه نك
مشركلری صحابه یه ایذا ایدرلردی كیمی مضروب وكیمی مشجوج پیغمبر عزصلی الله علیه وسلمه شكوایه
كلیجك اول انلره صبر ایدك كه بن قتال الله اولنمشم دیردی اولیله اولسه بوآیتله قتاله اذن ویرلدی اشبو اول
آیتدركه اول امرده نازل اولوبدر * دینلدیكه بوآیت برقوم معینین شاننده نازل اولوبدركه انلر مكه دن مدینه یه
هجرت مراد ایتدكلرنده مشركلر انلری هجرتدن منع ایدرلردی اولیله اولسه انلری هجرتدن منع ایدن مشركلر ایله
قتاله اذن ویرلدیلر (وان الله على نصرهم لقدير) الله تعالی اول مؤمنلره نصرته قادردر اول انلره نصری
وعد ایتدی انلردن اذای كفاری دفعه وعدی (الذين اخرجوا من ديارهم بغير حق الا أن يقولوا ربنا الله)
كه انلر ناحق یره دیارلرندن چیقارلدیلر شول قوللری ایچونكه ربمز یالكز الله جل شانه دردیدیلر (ولولا
دفع الله الناس بعضهم ببعض) اكر الله تعالینك ناسی بری برلریله مؤمنلری كافرلر اوزره تسلیطله دفعی
اولمسیدی (لهدمت صوامع) ییقلیدی صومعه لر كه انده راهبلر تعبد ایدر (وبيع) وبیعه لركه
نصارانك متعبدیدر (وصلوات) كه اول یهودلك كنائسیدر (ومساجد) كه اول مسلمونك
مسجدلریدر (يذكر فيها اسم الله كثيرا) كه اول مواضع اربعه ده ویاخود خاصة مساجدده الله تعالینك
اسمی چوق ذكر اولنور یعنی الله تعالی ناسی بری برلریله دفع ایتمسیدی هرنبینك شریعتنده مكان صلاتلری
منهدم اولیدی موسی علیه السلام زماننده كنائس وعیسی علیه السلام زماننده بیع وصوامع ومحمد
صلی الله علیه وسلمك زماننده مساجد منهدم اولوردی (ولينصرن الله من ينصره) الله تعالی نصرت ایدر
هر كمسه یه كیم انك دیننه نصرت ایده * ایدی اول باری تعالی جل شانه اشبو وعدینی انجاز ایچون مهاجرین
وانصاری صنادید عرب واكاسرۀ عجم وقیاصرۀ روم اوزره تسلیط ایدوب ارض ودیارلرین انلره میراث ایتدی
(ان الله لقوي عزيز) الله تعالی انلره نصرته قوی وامرنده غالبدر (الذين ان مكناهم في الارض
أقاموا الصلاة وآتوا الزكاة وامروا بالمعروف ونهوا عن المنكر) اول دیارلرندن ناحق یره چیقارلانلر
برقومدركه اكر بز انلری یریوزنده تمكین ایدرسه وزعدواری اوزره نصرتله ویا مدینه یه انزال ایله كه انلركله مراد
اصحاب محمددر ویا بو امتدر صلوات مكتوبه یی اقامت ایدرلر ومالّلرنده كی زكات مفروضه یی ویررلر ومعروفله
امر ومنكردن نهی ایدرلر (ولله عاقبة الامور) آخرتده ثواب وعقابدن امور عبادك عاقبتی الله تعالی یه
رجوع ایدر بعده پیغمبر عزصلی الله علیه وسلمه تسلیه ایچون بیورلدیكه (وان يكذبوك فقد كذبت قبلهم قوم
نوح وعاد وثمود وقوم ابراهيم وقوم لوط وأصحاب مدين) یا محمد اكر قومك سنی تكذیب ایدرلرسه تكذیب
اولنمقده سن یالكز دكلسن بلكه انلردن اول نچه امتلر پیغمبرلرین تكذیب ایتدیلردی نوح علیه السلامی
قومی وهود علیه السلامی عاد قومی وصالح علیه السلامی ثمود قومی وابراهیم علیه السلامی نمرود قومی ولوط
علیه السلامی قومی وشعیب علیه السلامی اصحاب مدین تكذیب ایدوب صبر ایتدیلردی (وكذب موسى)
وموسی علیه السلام تكذیب اولندی یعنی انی فرعون وقبط تكذیب ایتدیلر (فأمليت للكافرين ثم أخذتهم
فكيف كان نكير) بن اول كافرلره آجال مقدره لری انقطاعنه دكین امهال ایدوب بعده عذابله انلری اخذ
ایتدم نظرایتسكه بنم انكارم نیجه اولور نعمتی محنته وحیاتی هلاكه وعمارتی خرابه تغییر ایدرم (فكأين من
قرية أهلكناها وهى ظالمة) نیجه قریه كه بز انك اهلنی اهلاك ایتدك حالبوكه انلر ظالم ایدیلر (فهي خاوية على
عروشها) كه انك سقفلری دوشدكدنصكره اوزرینه دیوارلری ییقلوبدر (وبئر معطلة) ونیجه بئركه بوادیده
صویی وآلاتی وار ایكن اربابنك هلاكیله اندن استقا اولنمز خالیه قالوبدر (وقصر مشيد) ونیجه قصر
مشید مجصص مرتفع كه مكاننده خالی اولوبدر * دینلدیكه اشبو بئر معطله وقصر مشید ایكیسی دخی یمنده در
اما قصر برجبلك قله سنده وبئر ایسه اول جبلك سفحنده درهر برینك اربابی نعمتده ایكن آكا كافر
اولدقلری ایچون الله تعالی انلری هلاك ایدوب اول بئر وقصر خالی قالدی * روایت اولندیكه اول بئر حضرموتده
حاضوراد ینور بربلده ده ایدیكه صالح علیه السلامه ایمان كتوروب عذابدن نجات بولان درت بیك كمسه

صالح علیه السلام ایله اول حضرموته کلدکلرنده صالح علیه السلام وفات ایتدی اول اجلدن اکا
حضرموت دینلدی واننده حاضر وایی بنا ایتدیلر واول بئرا اوزره قرار ایدوب تناسلله کثرت بولدیلر * بعده
اصنامه عبادت ایدر اولوب کافرین اولدیلر الله تعالی انلرك اوزره حنظله بن صفوان نام رجلی پیغمبر
کوندردیکه اول انلرك حمالی ایدی انلری توحیده ودین حقه دعوت ایتدیکی سوقده ایکن انی قتل ایتدیلر
اول سببدن الله تعالی انلری هلاك ایدوب بئروقصرلرین خالی ومعطل ایتدی (أفلم یسیروا فی الارض)
انلر یریوزنده سیر ایتمزلرمیکه هلاك اولان اقوام کافرینك مصارعن کوروب اعتبار ایدهلر اکرچه مسافرت
ایتمشلر ایسه ده لکن اول قصد اوزره مسافرت ایتمشلردر (فتكون لهم قلوب یعقلون بها) تاکه قلبلرینه
تیقظ کلوب الله تعالینك وحدانیتن نظر واعتبار ایله بیلهلر (او آذان یسمعون بها) ویا آذانلری اولوب انکله
قرون ماضیه اخبارینی ایشتمکله تذکر واتعاظ ایدهلر (فانها لا تعمی الابصار ولكن تعمی القلوب التی فی الصدور)
دین امرینه عمای بصر ضرر ایتمز بلکه اکا ضرر ایدن صدورده اولان قلوبك عماسیدر * زیرا که بصر
ظاهر بلغه ومتعه دراما که بصر بصر قلبدر که دینه نفع ایدر * دینلدیکه سوره اسراده مذکور (ومن كان
فی هذه أعمى فهو فی الآخرة أعمى) آیتی نازل اولیجق ابن ام مکتوم پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه کلوب یا رسول
الله بن دنیاده اعمایم آخرتده دخی اعمامی اولورم دیدی اول سببدن بو آیت نازل اولدی (ویستعجلونك بالعذاب
ولن یخلف الله وعده) مشرکون وعد اولندقلری عذابك استعجالن ایدرلر والحال الله تعالی وعدینه خلاف
ایتمز * زیرا انك خبرنده خلاف اولمز البته انلره ایعاد ایتدیکی شیئی ایر کورر اکرچه مدت مدیده دنصکره
ایسه ده لکن صبور درعقوبتنده عجله ایتمز (وان یوما عند ربك كألف سنة مما تعدون) وانلرك
استعجال ایتدیکی عذابلری کونك ربك جل شانه عندنده طولده مقداری دنیا ییللرندن سزك عدایتدیککز
بیك ییلجه در ویاخود انلرك استعجال ایتدیکاری عذابلری ایامندن بر یوم ثقل واستطاله وشدتده بیك سنه
مقدارنجه در اویله اولسه انلر اکا نیجه استعجال ایدرلر * تسکیم دینلدیکه ایام هموم طوالدر وایام سرور
قصاردر ویاخود رب تعالی عندنده بر کونله بیك ییل امهالده مساویدر * زیرا اول دیلدیکی وقتده انلری
اخذه قادر درتاخیرله برشیئی فوت اولمز (وكأین من قریة أملیت لها وهی ظالمة ثم أخذتها والی المصیر)
نیجه قریه اولدیکه انك اهلی کافره اولوب بز انلره امهال ایتدیکمز دنصکره دنیاده عذابله اخذ ایتدك آخرتده
ایسه مصیرلری بزه در انده عذاب اکبرله عذاب ایدرز (قل یا أیها الناس انما أنا لكم نذیر مبین) دیکل که
یا کفاره کهبن سزه الله تعالیدن نذیرم که انذار ایتدیکم شیئی سزه ایضاح ایدرم (فالذین آمنوا وعملوا
الصالحات لهم مغفرة ورزق كریم) شونلر که ایمان واعمال صالحه ایله متصف اولدیلر انلر ایچون ذنوبلرینه
مغفرت ورزق لا ینقطع وارد رکه اول جنتدر (والذین سعوا فی آیاتنا معاجزین أولئك أصحاب الجحیم) شونلرکه
بزم آیتلریمزا بطالنه سعی ایتدیلرناسی ایماندن تثبیط ایدر ویاخود هر بری صاحبینك عجزینی اظهار مراد ایدر
اولدیغی حالده * ایمدی انلر نارده وقده اصحابیدر (وما أرسلنا من قبلك من رسول ولا نبی) یا محمد سندن
اول هر رسولکه اکا جبریل علیه السلام وحیله آشکاره کلور وهر نبی که اکا الهام ومنامله بیلدیریلور
(الا اذا تمنی) اول برشیئی سوسه ویا اشتها ایتسه ویا امر اولنمان شیئی نفسنده تحدیث ایتسه (ألقی الشیطان
فی امنیته) شیطان انك حدیثنه القا ایدر روا کاول بولور وا کثر مفسرین دیدیلر که یعنی تحقیق اول رسول
ویا نبی کتاب الهی تلاوت وقراءت ایتسه شیطان انك تلاوتنه القا ایدر (فینسخ الله ما یلقی الشیطان) الله تعالی
ایسه اول شیطانك القا ایتدیکنی ابطال واذهاب ایدر (ثم یحكم الله آیاته) بعده الله تعالی امر آخرته استغراقه
داعی اولان آیاتنی تثبیت ایدر (والله علیم حكیم) الله تعالی ناسك احوالنی بیلور وفعلنده حکمتن اظهار
قیلور * ابن عباس رضی الله عنهما وانك غیری بعض مفسرین دیدیلر که وقتا که پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم
قومنك کندیدن تولیسن کوردی نفسنده تمنی ایتدیکه الله تعالیدن اکا برشیئی کوندریله که انکله قومی بینی
تقریب ایده اویله اولسه برکون اول قریش ایله بر مجلسده ایدی والنجم سورهسی نازل اولوب انی انلره

اوقودی (أفرأیتم اللات والعزى ومناة الثالثة الاخرى) قولنه ایریشیجك شیطان انك لسانته القا ایدوب
(تلك الغرانیق العلى وان شفاعتهن لترتجى) دیدی قریش انی ایشدیجك سوندیلر * پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم
اندنصکره سورهنی آخرینه دکین اوقیوب سجدهیه واردیلر اندن مشرکون سرورله اول مجلسدن طاغلدیلر
محمد بزم آلهه مزی احسن ذکرله ذکر ایتدی بلدك که الله تعالی احیا واماته وخلق وارزاق ایدر وبزم آلهه مز
انك عندنده شفاعت ایدرچون محمد بزم آلهه مز ایچون نصیب قیلدی شمدنکیر وانکله اولور زدیدیلر اخشام
اولیجق جبریل علیه السلام اکا کلوب دیدیکه یا محمد نه ایشلدك الله تعالیدن سکا کتورمدیکم شیئی
ناسه تلاوت ایلدك اندن پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم زیاده خوفله حزین اولدی اویله اولسه الله تعالی بو آیتی
انزال انی تعزیه قیلدی (لیجعل ما یلقی الشیطان فتنة للذین فی قلوبهم مرض والقاسیة قلوبهم) تاکه
الله تعالی شیطان القا ایتدیکی شیئی فتنه قیله شول کسهلره که قلبلرنده شك ونفاق اولوب دروقاسیلری
حق قبولدن قالوبدرکه انلر مشرکوندر (وان الظالمین لفی شقاق بعید) منافقون ومشرکون برخلافده درکه
اول حقدن ویا رسول ومؤمنلردن بعیددر (ولیعلم الذین أوتوا العلم أنه الحق من ربك فیؤمنوا به فتخبت له
قلوبهم) وتاکه علم توحید وعلم قرآن ویریلانلر بیلهلر که قرآن حقدرکه من عند الله نازل اولوبدر ویاخود
شیطانی القایه تمکین الله تعالیدن صادر اولوبدر * زیرا که آدم علیه السلامدنبرو جنس انسده عادة الله
انك اوزره جاریدر اول الله تعالی یه ویا قرآنه تصدیق ایدهلر وانکا قلبلری انقیاد وخشیت ایده (وان الله
لهادی الذین آمنوا الی صراط مستقیم) الله تعالی مؤمنلری اشکال ایتدکاری شیئده طریق قویمه
هدایت ایدیجیدر (ولا یزال الذین كفروا فی مریة منه) وکافرلر قرآندن ویا رسولدن ویا شیطانك
امرندن انك امنیهسنه القا ایتدیکندن شکده اولقدن زائل اولمزلر (حتى تأتیهم الساعة بغتة) تاشول
وقته دکین که انلره فجأة موت ویا قیامت کله (أو یأتیهم عذاب یوم عقیم) ویا انلره یوم بدر عذابی کله اکا عقیم
دینلدی * زیرا اول کونده کفاره خیر اولمدی ریح عقیم کبی که اول سحاب ومطرله کلمز وزیرا که اول
کونده کیجهیی کورمدیلر کیجه کورلمدین قتل اولندیلر (الملك یومئذ لله یحكم بینهم) یوم قیامتده ولایت
وحکم یالکز الله تعالینك اولور اکا منازع اولمز مؤمنلر وکافرلر بیننده حقله حکم ایدر (فالذین آمنوا
وعملوا الصالحات فی جنات النعیم) شونلر که ایمان واعمال صالحه ایله متصف اولدیلر انلر جنات نعیمده در
(والذین كفروا وكذبوا بآیاتنا فأولئك لهم عذاب مهین) شونلرکه کفرله وآیتلریمزی تکذیبله متصف
اولدیلر انلر ایچون عذاب شدید وارد رکه انده اهانت اولنورلر (والذین هاجروا فی سبیل الله ثم قتلوا أو ماتوا
لیرزقنهم الله رزقا حسنا) شونلرکه الله تعالینك طاعتنده هجرت ایتدیلر اوطان وعشائرلرندن آیرلدیلر
اول حالتده قتل اولندیلر ویاخود حتف انفله اولدیلر الله تعالی انلره رزق جنت ویرر که اول انلردن ابدا
کسلمز ویاخود ربلری عندنده احیا اولوب رزقلنورلر (وان الله لهو خیر الرازقین) الله تعالی رازقلرك
خیرلوسیدر که دیلدیکنه رزقی حسابسز ویرر (لیدخلنهم مدخلا یرضونه) انلری بر مدخله ادخال ایدرکه
اکا راضی اولورلر که اول جنتدرکه انده استیوب دیلدکارین بولورلر (وان الله لعلیم حلیم) الله تعالی انلرك
نیاتنی بیلور واساءت اهلنه حلم ایدر عقوبته عجله ایتمز (ذلك) امر سزه ذکر ایتدیکمز کبیدر (ومن عاقب
بمثل ما عوقب به ثم بغی علیه لینصرنه الله) برکسه که ظالمه جزا ایده انك اکا ظلمی مثلیله بعده انك اوزره
تعدی اولنه الله تعالی اکا اول ظالمی اوزره البته نصرت ایدر * اشبو آیت مشرکاردن برقوم شاننده نازل
اولوبدرکه انلر شهر حرامده مسلمیندن برقوم اوزره قتاله کلدیلر مسلمون ایسه شهر حرامده قتالدن کراهت ایدوب
انلری منع ایتمك دیلدیلر مشرکون ایسه ممتنع اولمیوب مسلمینه قتال ایتدیلر الله تعالی مسلمینه نصرت ایدوب
حتی که مشرکین اوزره غالب اولدیلر لکن مسلمونك قلوبنده قتاللری شهر حرامده اولسنه کراهت وملالت
اولیجق اشبو آیتله دفع اولندی (ان الله لعفو غفور) الله تعالی به انتصار ایدنه عفو غفوردر انتقامده هواسنه
اتباع ایدوب الله تعالینك دینندن اعراض ایتمشیکن * زیرا که (ولمن صبر وغفر ان ذلك لمن عزم الامور)

مقتضاسنجه صبر وتجاوزی عزم اموردن ایکن ترلنا یلدی اشبونده عفو ومغفرت ایدر اولیجق انك
غیری اکا اولی اولور (ذلك بأن الله یولج اللیل فی النهار ویولج النهار فی اللیل) اشبومذکور شول سببله درکه
الله تعالی شمسی تغییبله کیجه نك ظلمتین کوندزك ضوئی مکاننه ادخال ایدر ویاخود کیجه وکوندزك هر برندن
نقص ایتدیکی دکلو آخرده زیاده ایدر (وان الله سمیع بصیر) الله تعالی معاقب ومعاقبك اقوالنی ایشیدر
واحوالنی کورر (ذلك بأن الله هو الحق) اشبو کمال قدرت وحاله وصف شول سببله درکه الله تعالی نفسنده
ثابت وذاتنده وحید واجبدر * زیرا وجودینك وجوبی ووحدتی اقتضا ایدرکه مبدء کل اوله (وأن ما یدعون
من دونه هو الباطل) والله تعالیدن غیری هرشیئکه مشرکون اکا عبادت ایدر اول باطلدر حد ذاتنده
معدومدر ویا الوهیتی باطلدر (وان الله هو العلی الکبیر) الله تعالی جمیع اشیا اوزره غالبدر واکا شریك
اولمقدن کبیردر (ألم تر أن الله أنزل من السماء ماء فتصبح الارض مخضرة) کورمزمیسنکه الله تعالی سمادن
یغمور ایندیرر انکله اوتلر بتوب یریوزی یشللنور (ان الله لطیف خبیر) الله تعالی لطیفدرکه علی جلیل
ودقیقه ایرر تدابیر ظاهره وباطنه یه خبرداردر (له ما فی السموات وما فی الارض) سموات وارضده اولان
هرشی انك خلق وملکیدر (وان الله لهو الغنی الحمید) الله تعالی هرشیئدن غنیدر ذات وصفاتیله حمدی
مستوجبدر (ألم تر أن الله سخر لکم ما فی الارض والفلك تجری فی البحر بأمره) کورمزمیسنکه
الله تعالی یریوزنده کی دوابی سزه تسخیر ایتدیکه اکا برده رکوب ایدرسز ودریاده سزه فلکی تسخیر ایتدیکه
انك امریله انی اندیوریدرسز (ویمسك السماء أن تقع علی الارض الا باذنه) وسمایی امساك ایدرکه
براوزره دوشمه مکر که یوم قیامتده انك امریله دوشه (ان الله بالناس لرؤف رحیم) الله تعالی ناسه
رأفتلو ورحمتلودرکه انلر ایچون اسباب استدلالی تهیئه ایتدی وابواب منافعی انلره فتح ایتدی واسباب
مضارّی انلردن دفع ایتدی (وهو الذی أحیاکم ثم یمیتکم ثم یحییکم) اول الله تعالی سزی عدمدن وجوده
کتوردی وآجالکز منقضی اولدیغنده سزی اماته وآخرتده احیا ایدر (ان الانسان لکفور) جنس
انسان الله تعالینك نعمتلرینه کفوردر (لکل امة جعلنا منسکا هم ناسکوه) هر اهل دین ایچون بر متعبد
ویا شریعت قیلدقکه انکله تعبد ایدرلر ویا موضع قربان قیلدقکه انی انده ذبح ایدرلر (فلا ینازعنك فی الامر)
ایدی سائر ارباب ملل دینده ویا مناسکده سکا نزاع ایتمسون * زیرا انلرك کیمی جاهل وکیمی معاندر ویاخود
سنك دینك امری نزاعی قبولدن اظهردر * دینلدیکه اشبو آیت کفار خزاعه شاننده نازل اولوبدرکه انلر صحابه یه
دیدیلر که سزه نولدیکه الکزله قتل ایتدیککزی اکل ایدوب الله تعالی قتل ایتدیکنی اکل ایتمزسز (وادع الی
ربك انك لعلی هدی مستقیم) ناسی ربك جل شانه نك توحید وعبادتنه دعوت ایتکه سن حقه ایرکورر طریق
سوی اوزره سن (وان جادلوك) اکر امر ذبایحده ویا امر دینده سکا جدال ایدرلرسه حالبوکه حق ظاهر
وحجت لازمه اولوبدر (فقل الله أعلم بما تعملون) دیکل که الله تعالی مجادله وسائر امور باطله دن ایتدیککزه
اعلمدر یوم قیامتده جزاکزی ایدر (الله یحکم بینکم یوم القیامة فیما کنتم فیه تختلفون) الله تعالی
یوم قیامتده سزدن مؤمنلر وکافرلر بینی امر دیندن اختلاف ایتدیککز شیئی ثواب وعقابله فصل ایدر دنیاده
حجج وآیاتله فصل ایتدیکی کبی (ألم تعلم أن الله یعلم ما فی السماء والارض) بیلمدککی که الله تعالی سماده
وارضده اولان اشیانك جمیعن بیلور اکا هیچ شی خفی اولمز (ان ذلك فی کتاب) اشبو اشیانك جمیعی لوح
محفوظده ثابتدر (ان ذلك علی الله یسیر) انی لوح محفوظده اثبات ویا بینکزده حکم الله تعالی یه آساندر
زیرا انك جمله معلوماته علمی علی السویه در (ویعبدون من دون الله ما لم ینزل به سلطانا وما لیس لهم به علم)
انلر الله تعالیدن غیری برشیئه عبادت ایدرلر که اکا عبادت جوازینه دلالت ایدنه حجت ودلیللری ونه علم
معقوللری واردر (وما للظالمین من نصیر) اشبو ظلم مثلنی ارتکاب ایدنلره مذهبلرین تقریر ایدر ویا انلردن
عذابی دفع ایدر نصیر یوقدر (واذا تتلی علیهم آیاتنا بینات تعرف فی وجوه الذین کفروا المنکر) یعنی انلره آیتلریمز
تلاوت اولنسه که اول عقائد حقه واحکام الهیه یه واضحات الدلاله در اکا کافرلرك وجوهنده انکاری

بیلورسن * زیرا که انده کراهت وعبوس کورورسن (یکادون یسطون بالذین یتلون علیهم آیاتنا) قریب
اولورلر که شول اوزرلرینه آیتلریمز تلاوت ایدنلری قهر وعنفله بطش ایده لر (قل أفأنبئکم بشر من ذلکم النار)
دیکل که سزه خبر ویره یم می انی که شول آیتلریمز تلاوت ایدنلره اولان غیظ وسوء قصدکزدن شر واشد اوله که
اول ناردر (وعدها الله الذین کفروا) که الله تعالی انی کافرلره وعد ایتدی (وبئس المصیر) اول نار
نه چرکین قرارکاه اولور (یا أیها الناس ضرب مثل فاستمعوا له) یا ناس سزه برحال مستغربه ویا قصهٔ رائقه
تبیین اولندی * ایمدی انك شانی تدبر وتفکرله استماع ایدك (ان الذین تدعون من دون الله لن یخلقوا ذبابا)
شول اصنام که الله تعالیدن غیری اکا عبادت ایدرسز بر ذباب خلقنه قادر اولمزلر (ولو اجتمعوا له) اکرچه
انك خلقنه اجتماع ایدرلرسه ده (وان یسلبهم الذباب شیأ لا یستنقذوه منه) واکر ذباب اول اصنام اوزرندن
برشیئی سلب ایتسه انلر انی انقاذه قادر اولمزلر * روایت اولندیکه مشرکون اصناملرین زعفرانله طلالردیلر
قورودیغنده ذباب انی استلاب ایدردی ودخی اصناملری اوکنه طعام قویوب ذباب اکا اوشردی ودخی اول
اصناملرین انواع جواهر ایله تزیین ایدر وألوان طیبله تطییب ایدرلر اول طیبدن دوشی طائر وذباب استلاب
وأخذ ایدیجك اول اصنام هیچ برشیئه قادر اولمزدی * ایمدی بونلرك غایت جهالتی بیاندرکه شول مقدوراتك
کافه سنه قادر وموجوداتك باسرها ایجادنده تفرد ایدن الله تعالی یه اشراك ایده لر شول تماثیلی که اعجز اشیادر
شول حیثیتدنکه احیانك اقل واذلی خلقنه اجتماعلری ایله قادر اولمدقلرندن ماعدا اول اقل اذل ایله مقاومته
دخی قدرتلری اولمیه بلکه کندیلردن انی دفعه وعندنده کی شیئی اندن استنقاذه قادر اولمیه لر (ضعف الطالب
والمطلوب) بو وصفلو عابد ومعبود ضعیف اولدی * دینلدیکه طالب ذبابدرکه صنمدن طیبی سلب ایتك دیلر
ومطلوب صنمدرکه ذباب اندن سلبی طلب ایدر ویاخود امر عکسی اوزره درکه طالب صنم ومطلوب ذبابدر
(ما قدروا الله حق قدره) مشرکون الله تعالی یی عظمتنه لایق وجهله تعظیم ایتمدیلر وانی حق معرفتیله
بیلمدیلر وحق صفتیله وصف ایتمدیلر شول حیثیتدنکه ذبابدن امتناعه قادر اولمیان شیئی اکا اشراك
ایتدیلر والوهیتدن ابعد اشیا اولان شیئی انك اسمیله تسمیه ایتدیلر (ان الله لقوی عزیز) الله تعالی جمیع
ممکناتی خلقه قویدر اکا هیچ شی غالب اولمز انلرك اصنامی ایسه اقل مخلوقاتدن عاجزه ومقهوره در (الله یصطفی
من الملائکة رسلا ومن الناس) الله تعالی ملائکه دن رسوللر اختیار ایدرکه انکله انبیاسینه وصله توسط
ایدرلر وناسدن دخی رسوللر اختیار ایدرکه سائر ناسی حقه دعوت ایدرلر وکندیلره نازل اولانی انلره
ایرکوررلر کانه رب تعالی الوهیتده ووحدانیتین تقریر وصفاتنده غیرك مشارکتین نفیدن صکره بیان ایتدیکه
رسالت ایچون اصطفا اولنمش عبادی واردرکه ناس انلره اجابت واقتدا ایله عبادت الهیه توسل ایدرلر که اول
اعلای مراتب ومنتهای درجاتدر وقتاکه مشرکون پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم حسدلرندن (ءأنزل علیه
الذکر من بیننا) اول بزم اکبر واشرفمز دکل ایکن ارامزدن قرآن نزولنه اولمی مختص اولدی دیو انکار ایدیجك
اشبو آیتله خبر ویرلدیلر که اختیار الله تعالینکدر رسالتنه عبادندن دیلدیکن اختیار ایدر (ان الله سمیع
بصیر) الله تعالی انلرك مقالتنی ایشیدر ورسالتنه اختیار ایتدیکن کورر (یعلم ما بین أیدیهم وما خلفهم)
الله تعالی انلرك تقدیم وکرك تخلیف ایتدیکن بیلور ویاخود عمل ایتدکلرینی وعمل ایده جکلرینی بیلور ویاخود
ملائکه ورسلی خلق ایتمزدن اول اکی احواللرین وانلرك فناسندنصکره کی احوالن دخی بیلور (والی الله
ترجع الامور) امورك کافه سی اکا رجوع ایدرکه اول بالذات انك مالکیدر حکم وتدبیر واختیارندن
سؤال اولنمز وآخرتده عبادلك ثواب وعقابدن عواقب اموری اکا عائد اولور (یا أیها الذین آمنوا ارکعوا
واسجدوا) یا مؤمنلر صلاتکزده رکوع وسجود ایدك اول ابتداسیله امر اولندی * زیرا که اول اسلامده رکوع
وسجود یوغیدی ویاخود نماز قیلك رکوع وسجود انك اعظم ارکانی اولدیغیچون اول انکله تعبیر اولندی
ویاخود الله تعالی یه خضوع وسجود ایدك (واعبدوا ربکم) وربکز جل شانه یی توحید وسائر اصناف
عبودیتله اکا عبادت ایدك (وافعلوا الخیر) فعل وترککزده سزه خیر واصلح اولان اشیایی تحری ایدك

نوافل طاعات وصلهٔ ارحام ومكارم اخلاق كبى (لعلكم تفلحون) امورمذكوره نك كليسن ايشلكز فلاحى
رجا ايدرا ولديغكز حالده يوخسه انى تيقن ايدرويا اعمالكزه وثوق ايدرا ولمغله دكل * اشبو آيتك تلاوتى عندنده
سجود تلاوه وجوبنده علما اختلاف ايتديلر برقوم ديديلركه انده سجده واجب اولور شول دليل ايله كيم
(قال عقبة بن عامر رضى الله عنه قلت يارسول الله فضلت سورة الحج بأن فيها سجدتين قال نعم ومن لم يسجدهما
فلا يقرأهما * عقبه رضى الله عنه ايدرديدمكه يارسول الله سورهٔ حج انده ايكى سجده اولمغله تفضيل اولندى
ديديكه نعم اول كسه كه ايكى سجده يى ايتمك مراد ايتميه اول سجده آيتلرين اوقومسون اشبو عمر وعلى وابن عمر
وعلى وابن مسعود وابن عباس رضى الله عنهم قوليدر ابن المبارك وشافعى وأحمد واسحق اكا ذاهبلردر
وبرقوم آخرون ايسه انده سجده يوقدر ديديلر بلكه اول سجده ايله مراد سجدهٔ صلاتيه دركه ركوعه اقترانى
دلالتيله كه اول سفيان ثورى وائمهٔ حنفيه قوليدر (وجاهدوا فى الله حق جهاده) الله تعالينك سبيلنده
استفراغ طاقتله انك اعدا ظاهره سنه اهل زيغ كبى وه اعدا باطنه سنه هوى ونفس كبى يه جهاد ايدك
ديلديكه حق جهاد اولدركه نيت صادقه ايله خالصا لله اولمقدرويا اكا طاعت ايديلوب عصيان اولنمامقدر
ويانفس وهوايه مجاهده دركه اول جهاد اكبردر * روايت اولنديكه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم تبوك
غزاسندن رجوع ايديجك ديديكه (رجعنا من الجهاد الاصغر الى الجهاد الاكبر) جهاد اصغردن رجوع
ايدوب جهاد اكبره كالدك يعنى كفاره جهاددن دونوب نفس جهادينه كالدك (هو اجتباكم) اول الله تعالى
سزى دين ونصرتيچون اختيار ايتدى اشبونده جهاده مقتضى وداعى يه تنبيه واردر (وما جعل عليكم
فى الدين من حرج) الله تعالى دين اسلامده سزه حرج ايتمدى يعنى هچان مؤمن ذنوبدن برشيئه مبتلا اولسه
اكاندن مخرج قيلدى كيمين رد مظالم وقصاصله وكيمين انواع كفاراتله وبالجمله دين اسلامده برذنب يوقدركه
عبدانك عقابندن خلاصه چاره بولميه وياخود الله تعالى فروضكزاوقاتنده ضيق قيلمدى هلال رمضان وهلال
فطر ووقت حج كبى كه هچان برى سزه ملتبس اولسه تيقن ايدنجيه دك كين سزه وسعت ويرلدى وياخود سزه
ضرورات عندنده رخصتلره من ايتدى سفرده قصر صلات وصو بولنمديغنده تيمم وضرورت عندنده اكل
ميته وسفر ومرض حالنده صومى افطار وصلات ايچون قيامه عجزنده قاعدا ادايه رخصت ويرلدى وياخود
بنو اسرائيله اولان تكاليف شاقه يى بوامتدن رفع ايلدى (ملة أبيكم ابراهيم) الله تعالى سزه دينكزه وسعت
ويردى باباكز ابراهيم عليه السلام ملتنه ويرديكى وسعت كبى وياخود انك ملتنه اتباع ايدك * زيرا كه اول
ملت محمديه داخلدر ابراهيم عليه السلامك جميع مسلمينه اب قيلمنك معناسى مسلمين اوزره انى احترامك
وحقنى حفظك وجوبى اب احترامنك وجوبى كبيدر (هو سماكم المسلمين من قبل وفى هذا) اول الله تعالى
سزى اشبو قرآندن اول كوندرديكى كتابلرنده وبو قرآنده مسلمين تسميه ايتدى وياخود ابراهيم عليه السلام
سزى زماننده اشبو وقتدن اولده وبو وقتده مسلمين تسميه ايتديكه قرآنده انك لسانيله (ربنا واجعلنا مسلمين لك
ومن ذريتنا أمة مسلمة لك) ديو بيورلدى (ليكون الرسول شهيدا عليكم) تا كه يوم قيامتده رسولكز محمد
عليه السلام اوزريكزه شاهد اوله كه اول سزه رسالتين تبليغ ايدوب سز دخى انى تصديق ايتديكز (وتكونوا
شهداء على الناس) وسز ايسه مرسلين ايچون سائر امتلر اوزره شاهدلر اوله سز كه انلرك هر برى رسالتين امتنه
تبليغ ايتديكنه شهادت ايده سز (فاقيموا الصلاة وآتوا الزكاة) ايمدى الله تعالى سزى ذكر اولنان فضل
وشرفله تخصيصه شكرايچون اقامت صلاة وايتاء زكاة وانواع طاعاتله اكا تقرب ايدك (واعتصموا بالله)
ومجامع اموركزده اكا وثوق ايدوب اغاثه ونصرتى انك غيريدن طلب ايتمكز (هو مولاكم) اول سزك
ولى وناصركز اولور (فنعم المولى ونعم النصير) اول نه كوزل مولى وناصر اولور صفات مذكوره ايله متصف
اولوب انجق مولى وناصر اللهدر ديلره

(سورة المؤمنون وهى ثمان ومائة آية مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(قد

(قد أفلح المؤمنون) الله تعالينك وحدانيتن تصديق ايدنلر سعادته ايروب ابدا جنتده قالديلر (الذين هم
فى صلاتهم خاشعون) كه انلر صلاتلرنده الله تعاليدن خوف واكا تذلل وتواضع ايدرلر وياغض بصر
وخفض صوت ايدرلر ويايمين وشماللرينه التفات ايتمزلر ويايمين وشماللرنده اولان كمسنه لرى بيلمزلر (قالت
عائشة رضى الله عنها سألت النبى عليه السلام على الالتفات فى الصلاة فقال اختلاس يختلسه الشيطان
من صلاة العبد) عائشه رضى الله عنها ايدر پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه نمازده التفاتك حكمندن سؤال
ايتدم ديديكه اول براختلاسدركه شيطان انى عبدك صلاتندن اختلاس ايدر (قال النبى عليه السلام
لا يزال الله عز وجل مقبلا على العبد مادام فى صلاته مالم يلتفت فاذا التفت أعرض عنه) پيغمبريمز صلى الله
عليه وسلم ايدر الله تعالى عبدينه اقبالدن زائل اولمز مادامكه صلاتنده اولوب التفات ايتميه چقانكه التفات ايده
اول انيدن اعراض ايدر * ديلديكه خشوع سكون وحسن هيئه در ويا بصرى موضع سجوددن رفع
ايتمامكدر * ابوهريره رضى الله عنه ايدر صحابه رضى الله عنهم نمازده كوزلرين سمايه رفع ايدرلردى بو آيت
نازل اولنجق كوزلرين موضع سجوده وضع ايدر اولديلر (قال النبى عليه السلام مابال أقوام يرفعون أبصارهم
الى السماء فى صلاتهم لينتهن عن ذلك أو لتخطفن أبصارهم) پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر شول كسه لرك حالى
ندركه نمازلرنده كوزلرين سمايه رفع ايدرلر اول فعلدن منتهى اولسونلر يوخسه بصرلرى خطف اولنور *
ديلديكه اول جسدندن برشيئله اويناممقدر (روى أن النبى عليه السلام أبصر رجلا يعبث بلحيته فى الصلاة
فقال لو خشع قلب هذا لخشعت جوارحه) روايت اولنديكه پيغمبريمز عليه السلام بررجلى كورديكه نمازده
صقاليله اويناردى ديديكه اكر بونك قلبنده خشوع اولسه جوارحى دخى خشوعده اولوردى * ديلديكه صلاتده
خشوع جمع همت وصلاتك ماسواسندن اعراض ولسانه جارى اولان قرائت وذكرى تدبردر (والذين هم
عن اللغو معرضون) ومالايعنى قول وفعلدن اعراض ايدرلر (والذين هم للزكاة فاعلون) ومماللرنده
اوزرلرينه واجب اولان زكاتى ادا ايدرلر وياخود عمل صالح ايشلرلر (والذين هم لفروجهم حافظون)
وفرجلرين حرامدن حفظ ايدرلر (الا على ازواجهم أو ما ملكت ايمانهم) الا تزوج ايتدكلرى زوجات
اوبيعه دن وملك يمينله مالك اولدقلرى سراريدن دكل (فانهم غير ملومين) ايمدى انلر فرجلرينى زوجات
وسراريلرينه بذل ايتملريله لوم اولنمزلر چقانكه شرع اذن ويرديكى وجه اوزره اولان حيض ونفاس حالنده
اولميه (فمن ابتغى وراء ذلك فأولئك هم العادون) اول كسه كه اشبونك وراسن طلب والتماس ايده اول
وصفلو كسه لر حلالدن حرامه متجاوزلردر اشبونده دلالات واردركه يدله استمنا حرام اوله * عطا ايدر
ايشتدمكه برقوم يوم قيامتده يدلرى حامله حشر اولورظن ايدرمكه انلر يدله استمنا ايدنلر اوله * سعيد بن جبير
ايدر الله تعالى برقومه عذاب ايتديكه انلر مذاكيريله اويناورلردى (والذين هم لأماناتهم وعهدهم راعون)
وأموال واسراردن ائتمان اولندقلرى شيئى حفظ ايدرلر حق وياخلق جهتندن اولان معاهده لرينه وفا ايدرلر
معلوم اوله كه امانات مختلفه دركه ايكيندن خالى دكلدر ياالله تعالى انى عبادى اوزره ايجاب ايدوبدر وياخود
عبدله عبد بيننده در ودائع وبضائع كبى * ايمدى عبد اوزره جميعنه وفا واجب اولور (والذين هم على صلواتهم
يحافظون) وصلاتلرينه مواظبت واوقاتنى رعايت ايدرلر (أولئك هم الوارثون) اشبو صفاتى جمع ايدن
كسنه لر وارثدر ديلديكه احقلردر (الذين يرثون الفردوس هم فيها خالدون) كه انلر فردوس جنتنه وارث
اولورلر انده خالدلردر (قال النبى عليه السلام مامنكم من أحد الا وله منزلان منزل فى الجنة ومنزل فى النار فان
مات ودخل النار ورث أهل الجنة منزله) پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر سزدن بركسه يوقدركه الا انك
ايكى منزلى واردر برمنزلى جنتده وبرمنزلى نارده در چقانكه فوت اولوب ناره كيره اول جنتده كى منزلنه اهل
جنت وارث اولور * ديلديكه مؤمن وكافردن هربرينك ايكى منزلى واردر برى جنتده وبرى نارده در
اما مؤمن جنتده كى منزلن يپسار ونارده كى منزلن ييقار واما كافر جنتده كى منزلن ييقار ونارده كى منزلن يپسار
(جاء فى الحديث أن الله تعالى خلق ثلاثة أشياء بيده خلق آدم بيده وكتب التوراة بيده وغرس الفردوس بيده

ثم قال وعزتی وجلالی لایدخلها مدمن خمر ولا دیوث) حدیثنده کلدیکه الله تعالی اوج شیئی یدقدرتیله
خلق ایتدیکه اول خلق آدم وکتب تورات وغرس فردوس ایدی بعده دیدیکه عزتم وجلالم حقیچون اول
فردوسه مدمن خمر ودیوث کیرمسون (ولقد خلقنا الانسان من سلالة من طین) بز ولد آدمی صفوت مادن
خلق ایتدک اول طیندن سل اولنور بدرو یاخود نطفه دنکه اول طیندن سل اولندی طینله مراد آدم
علیه السلامدر ویاخود انسانله مراد آدمدرکه اول هر تر بهدن سل اولنوبدر (ثم جعلناه نطفة فی قرار مکین)
بعده ولد آدمی یعنی سلاله یی نطفه قیلدق بر مستقرده که اول سلاله انده متمکن اولندیکه اول رحمدر
(ثم خلقنا النطفة علقة) بعده نطفه بیضایی علقهٔ حمرایه تحویل ایتدک که اول قطعهٔ دمدر (فخلقنا العلقة
مضغة) بعده اول علقه یی مضغهٔ لحم قیلدق (فخلقنا المضغة عظاما) بعده اول مضغه یی کمکلر ایتدک
(فکسونا العظام لحما) واول کمکلره اول مضغه دن قلان لحمی کیوردک ویا اول کمکلر اوزره اکا متصل لحم
بتوردک (ثم أنشأناه خلقا آخر) بعده انی خلق آخر انشا ایتدک که اول اکا روح نفخ اولنمسیدر ویا اسنان
وشعر بتمسیدر * دینلدیکه انکله مراد انک حالدن حاله تحویلیدرکه اول استهلال وارتضاع وقعود وقیام
ومشی وفطام واکل وشرب وبلوغ حلم وتقلب فی البلاد وانک مابعدیدر (فتبارک الله أحسن الخالقین)
الله تعالی قدرت وحکمتنده شانی عالی اولدیکه اول مقدر ینک احسنیدر (ثم انکم بعد ذلک لمیتون)
بو منوال اوزره خلقکز تمامندنصکره آجالکز انقضاسنده جمیعکز میت اولورسز (ثم انکم یوم القیامة
تبعثون) بعده یوم قیامتده محاسبه ومجازات ایچون بعث اولنورسز (ولقد خلقنا فوقکم سبع طرائق)
فوقکزده یدی سما خلق ایتدک که اول ملائکه یه ویا کواکب سیاره یه طرائقدر (وما کنا عن الخلق غافلین)
اشبو سموات ویا جمیع مخلوقاتک حفظندن بز غافل دکلز بلکه زوال واختلالدن حفظ ایدرو امرینی تدبیر
ایدرز حتی که حکمت ومشیئت ازلیه مز مقتضاسنجه کمالدن تقدیر ایتدیکمز نهایتنه ایره (وأنزلنا من السماء ماء
بقدر فاسکناه فی الارض) بز سمادن یغمور ایندردک شول دکلوکه نفعی کثیر وضرری قلیل اولور ویا شول دکلو
خلقک صلاحلری انکله ایدوکن بیلورز بعده انی غدیرلرده ومستنقعلرده اسکان ایدرزکه ایام صیفده یغمورلک
انقطاعی زماننده ناس انکله نفعلنهلر ویاخود بز اول یغموری یر ایچنده اسکان ایدرز بعده اندن یر یوزینه
بیکارلر چیقاررز* ایمدی یرده کی صولرک کلیسی سمادندر (وانا علی ذهاب به لقادرون) وبز انی ازاله یه
دخی قادرز افساد ویا تصعید ویا تعمیقله ازالنه قادر اولدیغمز کبی *خبرده کلدیکه حق جل وعلا جنتدن بش
نهر انزال ایدوبدرکه اول جیحون وسیحون ودجله وفرات ونیلدر الله تعالی اشبو نهرلری عیون جنتدن اسفل
درجه ده عین واحده دن جبریل علیه السلام ایکی جناحی اوزره آلوب یریوزینک جبالنده ایداعدنصکره
یریوزینه اجرا ایتدی وانده ناسه منفعتلر قیلدی نجانکه یأجوج ومأجوجک خروجی وقتی ایریشه
الله تعالی جبریل علیه السلامی کوندررحتی که یردن قرآنی وعلمک کلنی وحجر اسودی ومقام ابراهیمی وتابوت
موسایی ایچنده اولان اشیا ایله وذکر اولنان بش نهرلری سمایه رفع ایدر نجانکه بو اشیا رفع اولنه یر اهلی
دین ودنیانک خیرینی یتورر (فانشأنا لکم به جنات من نخیل وأعناب) وبز اول صو ایله سزیچون نخیل
واعنابدن جنتلر ایجاد ایدرز (لکم فیها فواکه کثیرة ومنها تأکلون) که اول جنتلرده سزیچون
فواکه کثیره واردرکه صیف وشتاده اندن اکل ایدرسز ویاخود اول نخیل واعنابک ثمرنده انواع فواکه
واردرکه اول رطب وعنب وتمروز بیب وعصیر ودبس وانک غیریدر (وشجرة تخرج من طور سیناء) وسزیچون
شجره ایجاد ایدرزکه اول طور سینادن چیقارکه اول جبل موسادر مصرله مدین اراسنده در
ویا فلسطینده درو اول شجره ایله مراد زیتوندر (تنبت بالدهن) اول دهنله بتشلنور واندن دهن چیقار
(وصبغ للآکلین) واکل ایدیجیلره اندن ادام بترو بالجمله اول شجرده بر شی بترکه اول ادهان اولنور وسراج
ایدیلور واکله ادام اولور (وان لکم فی الانعام لعبرة) سزیچون ابل وبقر وغنمده عبرت واردرکه انک
حالیله اعتبار وانکله استدلال ایدرسز (نسقیکم مما فی بطونها) انک بطوننده علفدن تکون ایدن

الباندن

الباندن سزه ایچوررز (ولکم فیها منافع کثیرة) واول انعامک ظهورنده کی اصواف واشعارنده سزه
منافع کثیره واردر (ومنها تأکلون) وانک لحومندن یرسز (وعلیها وعلی الفلک تحملون) اول انعامدن
ابل اوزره بر ده وسفائن اوزره بحرده یوکلنور وبضا تعکزی یوکلدرسز (ولقد أرسلنا نوحا الی قومه فقال یاقوم
اعبدوا الله مالکم من اله غیره أفلا تتقون) بز نوحی قومنه رسالتله کوندردک اول انلره دیدیکه یاقوم
الله تعالی یی توحید ایدک اندن غیری معبود بالحق الهکز یوقدر قورقزمیسزکه سزدن نعمتلرین ازاله ایده
وکندیکزی هلاک ایده وا کا عبادتی ترککز ونعمتلرینه کفرانکز سببیله سزه عذاب ایده (فقال الملأ
الذین کفروا من قومه ماهذا الا بشر مثلکم یرید أن یتفضل علیکم) نوح علیه السلامک قومندن
اشراف عواملری دیدیکه بو نوح سزک کبی بشردر دیلرکه اوزریکزه تفضل ایده رئیس اوله (ولو شاء الله لأنزل
ملائکة) اکرالله تعالی بزه رسول کوندرمک دیلسه ملائکه دن رسوللر کوندررردی (ما سمعنا بهذا
فی آبائنا الاولین) اشبونک سویلدیکی نبوت دعواسنی وعبادة الله حثنی واندن غیری آلهه نفیینی بزدن
اول کچن آبامزدن ایشتمدک اشبو قوللری یا فرط عنادلرندن ویا فترت متطاوله ده بولندقلرندن اوله (ان هو
الا رجل به جنة فتربصوا به حتی حین) اول نوح دکل الا بر رجلدرکه انده جنون اولدیغندن بونک کبی
سوزلری سویلر * ایمدی انی متحمل اولوب جنوندن افاقتنه منتظر اولک (قال رب انصرنی بما کذبون)
نوح علیه السلام انلرک ایمانندن مأیوس اولیجق الله تعالی یه اقبال ایدوب دیدیکه یارب قومک بنی تکذیبلری
سببیله انلره وعدایتدیکک عذابی انجازله بکا نصرت ایت (فأوحینا الیه أن اصنع الفلک بأعیننا ووحینا)
بز نوحه امر ایتدک که بزم حفظمز وامر وتعلیممز ایله بر سفینه دوزه سن سن انده خطا ایتمدن ویا کا مفسدلک
فسادی ایرمکدن بز انی حفظ ایدرز (فاذا جاء أمرنا وفار التنور) نجانکه اول سفینه یه رکوبله ویا نزول
عذابله امریمز که وتنوردن صو چیقه *روایت اولندیکه نوح علیه السلامه دینلدیکه تنورکدن صو قینادقده
سن واتباعک سفینه یه کیرلر وقتا که اندن صو قینادی نوح علیه السلامک مرأه سی انی خبر ویردی فی الحال
سفینه یه رکوب ایتدی ومحلی مسجد کوفه ده باب کنده یه داخل اولنجه یمیننده در وبر قولده شامده عین ورده در
و بو قصه نک تفصیلی سورهٔ هودده مذکوربدر (فاسلک فیها من کل زوجین اثنین) ایمدی اول سفینه یه
هر حیواندن برار کک وبر دیشی قویغل (وأهلک) ودخی اهل بیتکی وسکا ایمانه کلانلری قویغل
(الا من سبق علیه القول منهم) الا انی دکل که انلردن عذاب اولنمسنه قولمز سبقت ایتدی (ولا تخاطبنی
فی الذین ظلموا انهم مغرقون) بکا خطاب ایتمکل شول کسه لر نجاتیچونکه انلر کفرله نفسلرینه ظلم ایتدیلردی
انلر غرقله هلاک اولیسرلردر (فاذا استویت أنت ومن معک علی الفلک فقل الحمد لله الذی نجانا من القوم
الظالمین) نجانکه یا نوح سن وبیلکجه اولان اهل ایمان سفینه یه رکوب ایده سز دیکل که اول الله تعالی یه
حمد اولسون که بزی شول شرک وعصیانله نفسلرینه ظلم ایدن قومدن خلاص ایتدی (وقل رب أنزلنی منزلا
مبارکا) ونجان سفینه دن یره نزول ایده سن دیکل که یارب بنی نزول مبارکله انزال ایتکه اول غرقدن نجاتدر
(وأنت خیر المنزلین) که سن انزال ایدنلرک خیرلوسیسن (ان فی ذلک لآیات) نوح قومنک کفاری
هلاک کندهوم ومؤمنلری نجاتنده استبصار واعتبار اهلنه عبرتلر واردر (وان کنا لمبتلین) والحال بز انلری نوحی
انلره ارسال وانک وعظ وتذکیریله اختبار ایتدک که عذاب نزولندن اوکدین اعمال سیئه لرینی اوزرلرینه
حجت ایده وز (ثم أنشأنا من بعدهم قرنا آخرین) انلری اغراقدنصکره قرن آخرینی انشا ایتدک که انلر عاد
وثمود در (فأرسلنا فیهم رسولا منهم) بز انلره کندیلردن هود وصالحی رسول کوندردک رسوللری انلره
دیدیلرکه (أن اعبدوا الله مالکم من اله غیره أفلا تتقون) الله تعالی یی توحید وا کا عبادت ایدک که اندن
غیری معبود بالحق الهکز یوقدر قورقزمیسزکه اکا اشراککزله سزه عذابی ایرکوره (وقال الملأ من قومه
الذین کفروا وکذبوا بلقاء الآخرة) انک قومندن کافر اولوب آخرتک ثوابی وعقابی لقاسنی تکذیب ایدنلرک
اشرافیکه (وأترفناهم فی الحیاة الدنیا) بز انلری حیات دنیاده کثرت اموال واولاد ایله تنعیم ایتدک دیدیلرکه

(ماهذا الابشر مثلكم يأكل مما تأكلون منه ويشرب مما تشربون) بو دخی الاصفت وحالده سزلك كبی بشردر سزلك يدوب ايچديككزدن يرو ايچر (ولئن أطعتم بشرا مثلكم انكم اذا لخاسرون) اكرسز كنديكز مثللی بشره سزه امر ايتديكی شيئده اطاعت ايدرسكز كنديكزی اذلالكز حيثيتيله مغبونلردن اولورسز (أيعدكم أنكم اذا متم وكنتم ترابا وعظاما أنكم مخرجون) اول سزه وعد ايدرميكه سز فوت اولوب تراب وعظامكز لحوم واعصابدن مجرد اولدقدنصكره قبوردن چيقهسز و ياخود عدمدن بركره دخی وجوده كلهسز (هيهات هيهات لما توعدون) اول قولی صدق اولديغی تقديرا وزرهقتی بعيددركه اول وعد اولنديغكز ظهوره كله (ان هی الا حياتنا الدنيا نموت ونحيی ومانحن بمبعوثين) حيات اشبو دنيا حياتيدر بعضمز فوت اولور و بعضمز ايسه ولادتله وجوده كلور يوخسه موتدنصكره تكرار حيات بولوردكللرز (ان هو الا رجل افتری علی الله كذبا ومانحن له بمؤمنين) اشبوكمسه بر رجلدركه رسالت دعواسنده و يا موتدنصكره بعثله وعدنده الله تعالی يه كذب وافترا ايدر بزانی اول قولنده تصديق ايدردكللرز (قال رب انصرنی بما كذبون) رسوللری ديديكه يارب بكا انلر اوزره نصرت ايت و بنمچون انلردن انتقام ايت شول سببدنكه بنی تكذيب ايتديلر (قال عما قليل ليصبحن نادمين) الله تعالی ديديكه آز زماندهسنی تكذيبلرينه نادم اولهلر چنانكه عذابكلديكن كورهلر (فأخذتهم الصيحة بالحق) انلری جبريل عليه السلامك صيحهسی وجه ثابتله اخذايتديكه انی دفع ايدراولمدی * ديلديكه جبريل عليه السلام برصيحهايله ايتديكه انكله قلبلری پاره لنوب ميتين اولديلر (فجعلناهم غثاء) هلاك اولدقدنصكره قوروبوب بزانلری نبات ارضدن حميل سيل كبی قيلدق (فبعدا للقوم الظالمين) الله تعالينك رحمتندن بعدشول قومه كيم شرك وعصيانله نفسلرينه ظلم ايتديلر (ثم انشأنا من بعدهم قرونا آخرين) انلردنصكره اقوام آخريی انشا ايتدك (ماتسبق من امة أجلها ومايستأخرون) هيچ برامت هلاك نه حداولان وقتی نه تقدم ونه تأخر ايدرلر (ثم ارسلنا رسلنا تترى) بعده امتلره رسوللريمزی بری برلرينك آردنجه مترادفين اولدقلری حالده ارسال ايتدك (كلما جاء امة رسولها كذبوه فأتبعنا بعضهم بعضا) هرباركه برامته رسوللری كلدی انی تكذيب ايتديلر بزدخی انلری هلاكده بری برلرينه اتباع وارداف ايتدك (وجعلناهم أحاديث) وانلری اسمار وقصص قيلدقكه انلردنصكره امروشانلری ناس بيننده تحدث اولنور يعنی انلردن انجق حكايه لری قالدی غيری دكل (فبعدا لقوم لايؤمنون) الله تعالينك رحمتندن بعدشول قومه دركه انك قولنی تصديق ايتمزلر (ثم ارسلنا موسى واخاه هارون بآياتنا وسلطان مبين الی فرعون وملائه فاستكبروا وكانوا قوما عالين) بوندنصكره موسی وقرنداشی هارونی طقوز آيتلهوحجت واضحه ايله فرعون وملائنه ارسال ايتدك انلرايسه ايمان ومتابعتندن تعظم ايدوب قوم متكبرين اولديلر (فقالوا أنؤمن لبشرين مثلنا وقومهما لنا عابدون) وديديلركه كنديمز مثللی ايكی بشری بزتصديقمی ايدرز حالبوكه ايكيسنك قومی بنو اسرائيل بزم خادملريمز اولوب عبيدمز كبی بزه منقادلردر (فكذبوهما فكانوا من المهلكين) اويله اولسه اول ايكيسنی تكذيب ايدوب بحرقلزمه غرق ايله مهلكيندن اولديلر (ولقد آتينا موسى الكتاب لعلهم يهتدون) بزموسی يه توراتی ويردك تا كه بنو اسرائيل انكله اهتدا ايدهلر (وجعلنا ابن مريم وأمه آية) بزعيسايی وانا سنی قدرتمزه دلالت ايدر آيت قيلدقكه اول مريمك اكا رجل مسنسز عيسايی ولادتيدر (وآويناهما الی ربوة ذات قرار ومعين) واول ايكيسن انزال ايتدك برمكان مرتفعهكه اول ارض مستويهومنبسطه وياثمار وزروعنده وفرت ووجه ارضده ظاهر صولری اولمغله انده سكون وقرار قيلوب رغبت ايدرلركه اول دمشق و يارمله و يابيت المقدسدر (يا أيها الرسل كلوا من الطيبات) يامرسلين طيباتدن يكز * اشبوندا وخطاب جميع انبيايهدركه هر بری زماننده بوتنكله خطاب اولنمشدر اشبونده تنبيه واردركه انبيايه طيباتك اباحتی شرع قديم اولهوطيبات مباحاتدن هرشيدركه انكله استلذاذ اولنه وبرقولده اول حلالدركه صافی القوام اولهايدی حلال اولدركه انده الله تعالی يه عصيان اولنمه وصافی اولدركه انده الله تعالی اونودلمه وقوام اولدركه انده نفس امساك وعقل حفظ اولنه (واعملوا صالحا)

وعمل صالح ايشلكزكه اول سزدن مقصود دوربكز جل شانه عندنده نافعدر (انی بما تعملون عليم) بن سزلك اعمالكزی عليمم اكا كوره سزه جزا ايدرم (وان هذه امتكم امة واحدة) اشبو سزلك ملتكزدر عقائدده واصول شرايعده ملت متحده وياخود جماعتكز ايمان وتوحيد اوزره متفق جماعت واحده اولديغی حالده (وأنا ربكم فاتقون) وبن سزلك ربكزم كه انی سزه ايجاب ايتدم * ايمدی بندن خوف ايدك وياخود سزدن اول كچن مرسلينه امر ايتديكم شيئی سزه دخی امر ايتدم امر يكز واحددر وربكز بنم بندن حذر ايدك (فتقطعوا أمرهم بينهم) انلر ايسه دينلری امرينی تفريق ايدوب اديان مختلفه قيلديلر يهود ونصاری ومجوس اولديلر (زبرا) كتابلره اختلاف ايدر اولدقلری حالده كيمی تصديق وكيمی تكذيب وكيمی تحريف ايتمكله (كل حزب بما لديهم فرحون) متحزبيندن هرحزب صددنده اولديغی دين باطله اعجاب وسرور ايدرلر وانی حق اعتقاد ايدرلر (فذرهم فی غمرتهم حتی حين) انلری غماره وجهالتلرنده موتلرينهدك ين ترك ايلكل (أيحسبون أنما نمدهم به من مال وبنين نسارع لهم فی الخيرات) ظن ايدرلرميكه بزم انلره مال واولاددن ويرديكمزله انلرايچون خيرواكرامه عجله ايتمش اوله وز (بل لايشعرون) بلكه انلرحيوان كبيدر فطنت وشعورلری بوقدركه شول انلره ويرديكمزی استدراج ايديكنی بيلهلر (ان الذين هم من خشية ربهم مشفقون) شول مؤمنلر كه خشية اللهدن صددنده اولدقلری اعمال صالحه ايله بيله انك عقابندن صاقنورلر (والذين هم بآيات ربهم يؤمنون) وربلری جل شانه نك آيتلرينی تصديق ايدرلر (والذين هم بربهم لايشركون) ورب تعالی يه شركانه جليسن ونه خفيسن ايتمزلر (والذين يؤتون ما آتوا وقلوبهم وجلة أنهم الی ربهم راجعون) وصدقاتدن ويردكلرينی ويررلر حالبوكه قلبلری قورقركه اول انلردن قبول اولنمه وياخود ويرمسی وجه لائق اوزره اولمديغيچون مؤاخذ اولهلر * زيرا كه مرجعلری ربلرينهدر اكا ايسه برشئ خفی اولمز (أولئك يسارعون فی الخيرات) اشبو وصفاتله متصف كسهلر اعمال صالحه يه مبادرت ايدرلر وفوتندن خوفله اكا زياده رغبت ايدرلر (وهم لها سابقون) اول خيراته ناسی سبقت ايديجيلردر (ولانكلف نفسا الا وسعها) هيچ برنفسه وسعی وطاقتی اولميان شيئی تكليف ايتمزز (ولدينا كتاب ينطق بالحق) بزم عندمزده لوح محفوظ واردركه صدقله تبيين ايدر يعنی الله تعالی هيچ برنفسه تكليف ايتمز الا عملدن انی كه اكا طاقت كتورر حالبوكه برانك عملنی لوح محفوظده اثبات ايتمشزدر اول انی حقله نطق وتبيين ايدر * ديلديكه انكله مراد كتب اعمالدركه حفظه انی كتب ايدر (وهم لايظلمون) حالبوكه انلر زيادهٔ عذاب ويانقصان ثوابله ظلم اولنمزلر (بل قلوبهم فی غمرة من هذا) بلكه كفارك قلوبی اشبو قرآندن غفلت وجهالتدهدر (ولهم أعمال من دون ذلك هم لها عاملون) واول كفارايچون اعمال مؤمنيندن غيری اعمال خبيثه واردركه لابدانی عمل ايدرلر ودوانك سببيله ناره كيررلردر (حتی اذا أخذنا مترفيهم بالعذاب اذا هم يجأرون) حتی چنانكه انلرك متنعملرينی عذاب ايله اخذ ايتدك كه اول يوم بدرده قتل اولنمشلردر * ويا پيغمبريمز صلی الله عليه وسلمك انلره بددعاسيله قحطه ايرشمشلر ايدی برمرتبهده كه انده لحوم كلاب وجيفهلری يديلر اول حالتده كورسك كه جزع واستغاثه ايدرلر انلره ديلديكه (لاتجأروا اليوم انكم منا لاتنصرون) جزع واستغاثه ايتمكز اشبو كونده اول سزه نفع ايتمز * زيرا كه سزبزدن منع اولنمزو بزم جهتمزدن سزه نصرت ومعونت ايرشمزدر (قد كانت آياتی تتلی عليكم فكنتم علی أعقابكم تنكصون) سزه بنم آيتلرم تلاوت اولنديغنده انی استماعدن وموجبيله عملدن ادبار واعراض ايدرديكز (مستكبرين به) بيت حرام ايله استكبار ايدر اولديغكز حالده شول سببدنكه بز حرم الله اهليز انك جيرانيز بزه هيچ احد غالب اولمز وهيچ احددن بزه ضرر ايرمز ديوب سائر ناس خوفده ايكن انلر امنده اولورلردی وياخود قرآنی ويا رسول اللهی تكذيب ايدر اولدقلری حالده * زيرا كه قرآنی ايشتدكلرنده ويا محمد صلی الله عليه وسلمی كوردكلرنده تكذيب ايدوب كبرلرين آرتورورلردی (سامرا) كيجه مجالسلرنده قرآنی ذكريله واكا طعنله مسامره ايدر اولدقلری حالده (تهجرون) اول قرآندن اعراض ويا شانده هذيان ايدرلردی (أفلم يدبروا القول) انلر قرآنی تدبر ايتمزلرميكه انلرك ربلرندن حق ايديكنی بيلهلردی

لفظنك اعجازى ومدلوانك وضوحيچون (أم جاءهم مالم يأت آباءهم الاولين) يوخسه آباء اقدملرينه
كلميان رسول ويا كتاب ويا عذابدن امن انلره مى كلدى حتى كه انى اول سببدن انكار ايديلر (أم لم يعرفوا
رسولهم فهم له منكرون) يوخسه رسوللرى محمدى امانت وصدق وحسن خلق وكمال علم وبونك غيرى خصال
حميده ايله بيلمديلرميكه اشبو وجوهك بريچون دعواسنى انكار ايدرلر (أم يقولون به جنة) يوخسه انده
جنونى واردبرلر * والحال انك كنديلردن عقلده رجحانى ونظرده امعانى اولديغن بيلورلر (بل جاءهم بالحق)
بلكه اول انلره صدقله وبرقولله كلوبدركه صحت وحسنى هرعاقله خفى اولماز (واكثرهم للحق كارهون)
والحال انلرك اكثرى حقدن كراهت ايدرلر * زيراكه شهوات واهوالرينه مخالف اولور (ولواتبع الحق
أهواءهم لفسدت السموات والارض ومن فيهن) الله تعالى ويا قرآن هوالرينه اتباع ايتسه شرايعك وضعى
ويا قرآنك نزولى مرادلرينه موافقت ايتسه ايله سموات وارض وايچلرنده كى مخلوقات باطله منقلب اولوردى *
زيراكه الله تعالىدن غيرى اله يوقدركه اول ايكيسنى زوالدن امساك ئه قادراوله * تحكيم زياده تقريرى (لو كان
فيهما آلهة الا الله لفسدتا) آيتنده كچدى (بل أتيناهم بذكرهم فهم عن ذكرهم معرضون) بلكه بز انلره بركتاب
ويردك كه اول انلرك ذكروعظ ووصيتيدر انلر ايسه اول ذكردن اعراض ايدرلر اكا التفات ايتمزلر (ام تسألهم
خرجا فخراج ربك خير) يوخسه اداء رسالت اوزره انلردن اجرمى استرسن * ايمدى ربك جل شانه نك سكا زياده
ويرديكى رزق ويا عقباده كى ثواب خيرلودر (وهو خيرالرازقين) كه اول رازقلرك خيرلوسيدر (وانك لتدعوهم
الى صراط مستقيم) يا محمد سن انلرى صراط مستقيمه دعوت ايدرسنكه عقول سليمه انك استقامتنه شهادت ايدر
انده عوج يوقدر (وان الذين لا يؤمنون بالآخرة عن الصراط لناكبون) شونلركه آخرته ايمان كتورمزلر
صراط سويدن عدول وميل ايديجيلردر * زيراكه آخرت خوفى حق طلب وطريق حقه سلوكه بواعثك
اقواسيدر (ولورحمناهم وكشفنا مابهم من ضر للجوا فى طغيانهم يعمهون) اكربز انلرى اسركيوب صددنده
اولدقلرى ضررى كيدرسه وز انلر كبر وكفرده افراط وحقدن استكبار ورسول اللهه ومؤمنلره عداوتلرينه
تمادى ايدرلردى * وقتا كه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم قريش اوزره قحط ايرمسنى الله تعالىدن دليوب انلره
قحط ايردى ابوسفيان كلوب ديديكه الله تعالىنك حقيچون وبيمزده كى رحم حقيچون سن كنديكى رحمة
للعالمين بعث اولنمش زعم ايدرسن حالبوكه ابالرى سيفله وابنالرى قحطله قتل ايده يوردن دعا ايت كه الله تعالى
بوقحطى اوزريمزدن دفع ايده * پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم دخى اكا بناء دعا ايدوب كشف اولنجق
بوآيت نازل اولدى (ولقد أخذناهم بالعذاب فما استكانوا لربهم وما يتضرعون) بز اول كفارى يوم بدرده
اسروقتل عذابيله اخذ ايتدك انلر ايسه ربلريچون استكانه ايتمديلر واكا يالوارمديلر بلكه استكبارلرى اوزره
اقامت واصرار ايتديلر (حتى اذا فتحنا عليهم بابا ذا عذاب شديد اذا هم فيه مبلسون) حتى چقانكه انلر اوزره
شدتلو عذاب قپوسن آچدق كه اول جوع دراسر وقتلدن اشددر متحيرين وهرخيردن آيسين اولدقلرى حالده
سكا استعطاف ايده كلديلر (وهو الذى أنشألكم السمع والابصار والافئدة قليلا ما تشكرون) اول
الله تعالى سزه سمع وبصر خلق ايلدى تاكه آيات الهى ايشيدوب كوره سز وقلبله منافع دينيه ودنيويه يى
بيله سز سز ايسه اشبو نعمتلره شكر قليل دخى ايتمزسز (وهو الذى ذرأكم فى الارض واليه تحشرون)
اول الله تعالى سزى يرده خلق ايلدى آخرتده بعث دنصكره اكا حشر اولنورسز (وهو الذى يحيى ويميت)
اول الله تعالى احيا واماته ايدر (وله اختلاف الليل والنهار) ليل ونهارك تعاقبى اكا مختص اولورا كا انك
غيرى قادر اولمزويا خود اول ايكيسندن بربينك انتقاصى آخرك ازديادیله اكا مختص اولور (أفلا تعقلون)
نظروتأمله بيلمزميسز كه كليسى بزدندر وقدرتمز ممكناتك كافه عام اولور (بل قالوا مثل ما قال الاولون) بلكه
كفار مكه آباء اولينلرى ديديكن ديديلر (قالوا أئذا متنا وكنا ترابا وعظاما أئنا لمبعوثون) ديديلركه قچان
بزفوت اولوب تراب اوله وز كمكلريمز چوروب عصابدن مجرد قاله بزكيرو ديريلورميز (لقد وعدنا نحن وآباؤنا
هذا من قبل) اشبو وعدى بزوآبائمز محمددن اول وعدا ولنمشز (ان هذا الا أساطير الاولين) بودكل الا كاذيب

اولسندركه انى يازمشلردر (قل لمن الارض ومن فيها ان كنتم تعلمون) يا محمد اهل مكه يه ديكل كه ارض وارضده كى
خلق كيمكدر اكر بيلورسكز (سيقولون لله) الله تعالى اينكدر ديسرلردر * زيرا عقل صريح ادنى نظرله اكا اقراره
مضطر اولور چقان انى اقرار ايده لر (قل أفلا تذكرون) انلره ديكل كه تذكر ايتمزميسز كه ارضى وايچنده كى
مخلوقاتى ابتداده خلقه قادر اولان رب تعالى ايكنجى كره ده دخى اكا قادر اولور * زيراكه بدأ خلق اعاده دن
اهون دكلدر (قل من رب السموات السبع ورب العرش العظيم سيقولون لله قل أفلا تتقون) انلره ديكل كه
سمواتك وعرش عظيمك ربى كيمدر ديسرلردركه انلرك جميعى الله تعالى اينكدرسن انلره ديكل كه ايمدى انك عقابندن
قورقمزميسز كه بعض مخلوقاتنى اكا اشراك ايدرسز وبعض مقدوراتى اوزره قدرتنى اقرار ايتمزسز (قل من بيده
ملكوت كل شئ وهو يجير ولا يجار عليه ان كنتم تعلمون سيقولون لله قل فأنى تسحرون) ديكل كه هرشيئك
ملكى كيمك يدنده در اول ديلديكنى سؤدن منع ايدر وسوء اراده ايتديكى كسه اندن منع ايتمز بكا جواب ويرك
اكر بيلورسكز ديسرلردركه اول الله تعالى اينكدرسن ديكل كه اويله اولسه سز شيطان وهوايه نيجه آلدانورسز والله
تعالى يه ايمان وطاعتدن آيريلورسز (بل آتيناهم بالحق وانهم لكاذبون) بلكه بز انلره حقله كلمشز كه اول كرك
توحيد ووعد بالنشوردر انلر ايسه كاذبلردر شول حيثيتدن كه انى انكار ايدرلر (ما اتخذ الله من ولد وما كان
معه من اله اذا لذهب كل اله بما خلق) الله تعالى ولد اتخاذ ايتمدى * زيرا هيچ احدا كا مماثل دكلدر وانكله بيله اله
يوقدركه الوهيتده اكا مساهم اوله اكر انكله بيله اله اولسه هربرى خلقنده تفرد ايدوب خلق وانعامنك غيره
مضاف قلنديغنه راضى اولميدى وخلقى اوزره استيلادن اله آخرى منع ايديدى (ولعلا بعضهم على بعض)
وبينلرنده تحارب اولوب بعضى بعض اوزره مغالبه يى طلب ايديدى * تحكيم اول حالت ملوك دنيا بيننده
جارى اولور (سبحان الله عما يصفون) الله تعالى منزه اولدى آندن كه مشركون انى ولد وشريكله وصف ايدرلر
(عالم الغيب والشهادة فتعالى عما يشركون) اول الله تعالى غيب وشهادتى سر وعلانيه يى بيلور * ايمدى اول
عالى ومنزه اولدى اندن كه شول غيب وشهادتى بيلميان شيئى اكا شرك ايدرلر (قل رب اما ترينى ما يوعدون رب
فلا تجعلنى فى القوم الظالمين) ديكل كه يارب اكر انلره ايعاد ايتديكك عذابى بكا كوسترسك عذابده بنى انلره قرين
ايتمكل * اشبو قولى ديمسى هضم نفس واظهار عبوديت ايچون اوله وزيرا ظلمه نك شومى آرالرنده اولانلره دخى
ايريشور (وانا على أن نريك ما نعدهم لقادرون) بز انلره ايعاد ايتديكمز عذابى سكا كوسترمكه قادرزلكن
بزانى تأخير ايدرز شول سببدن كه كندلرينك ويا اعقابلرينك بعضى ايمانه كلمه جكن بيلورز ويا سن انلرك
آراسنده ايكن انلره عذاب ايتمزز كورمزز (ادفع بالتى هى احسن السيئة) خصالك احسنى اولان خصلتله
سيئه يى دفع ايت كه اول صفح واعراض وصبردر ويا خود اول سيئه مقابلهسنده احسان ايت بروجهله كيدينه
رهنى مؤدى اولميه ويا خود اول كلمهٔ توحيددر وسيئه ايسه شركدر ويا خود اول امر بالمعروفدر وسيئه ايسه
منكردر (نحن أعلم بما يصفون) بز اعلمزاكه سكا انى وصف ايدرلر وياسنى خلاف حالك اوزره وصف ايدرلر
بز ايسه انلر اوزره جزايه اقدرز * ايمدى انلرك امرينى بزه حواله ايت (وقل رب أعوذ بك من همزات الشياطين
واعوذ بك رب أن يحضرون) ديكل كه يارب شياطينك وساوسندن سنكله امتناع وسكا اعتصام ايدرم
ودخى اندنكه اول شياطين احوالدن برشيئده بكا حاضر اولهلر خصوصا كه حال صلاتده وقرائت قرآنده وحلول
اجلده كه اول آخر احوالدركه اندن قورقيلور (حتى اذا جاء أحدهم الموت قال رب ارجعون) حتى چقانكه
انلرك برينه كافر اولديغى حالده موت ايريشه ديه كه يارب بنى دنيايه رد ايت ويا خود خطاب ملك الموته
واعوانته اوله (لعلى أعمل صالحا فيما تركت) رجام بودركه ترك ايتديكمده عمل صالح ايدم اول ترك ايتديكله
مراد يا ايمان ويا مال ويا دنيا اوله * پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدرچقانكه مؤمن ملائكه يى كوره انلر
اكا ديه لركه سنى دنيايه رد ايده لمى ديه كه دار همومه دار اخرايه مى بن انى استمزم بلكه استديكم الله تعالى يه
قدومدر اما كه كافرى دنيايه رد ايدلك ديه (كلا) اكاديرورکه سن دنيايه رجوع ايدردكلسن (انها
كلمة هو قائلها) انك رجعتى سؤالى بركلمه دركه تفريطه تحسرندن انى دير لكن نائل اولماز (ومن ورائهم

برزخ الی یوم یبعثون) حالبوکه اوکارنده برزخ واردرکه انلر که رجعت یننه حائلدر یوم قیامته دکین که اول انلره اقناط کلیدرمن بعد دنیایه رجوع ایدردکالردر * زیرا که یوم بعثده رجوع دنیایه اولمز بلکه برحیاته اولورکه اول اخرویه درانك صاحبی یا جنتده ویا نارده اولور (فاذا نفخ فی الصور فلا أنساب بینهم یومئذ ولا یتساءلون) چقانکه قیام ساعت ایچون صوره نفخ اولنه بیلرنده نفع ایدر انساب بولنمیه فرط حیرت واستیلاء دهشتدن بری برلرینه تعاطف وتراحملری کیده برحیثیتله که (یوم یفر المرء من أخیه وأمه وأبیه) قولی فحواسنجه بری برلرندن فرار ایده لر وحمیم حمیمدن سؤال ایدشمیه لر بلکه هربری کندی حالنه مشغول اوله اشبو آیت مناقض اولمز شول قول شریفه که (وأقبل بعضهم علی بعض یتساءلون) بری برلرینه اقبال ایدوب سؤال ایدیشه لر * دینلدیکه زیرا اول سؤال ایدشملری نفخه عندنده درسؤال ایدشملری یا محاسبه دنصکره درویا اهل جنت جنته واهل نار ناره دخولدنصکره در (فمن ثقلت موازینه) شول کمسه که عقائد واعمالنك موزوناتی ثقیل که زیرا هرکسه که انك عقائد واعمال صالحه سی اوله انکچون عندالله وزن وقدری اولور (فاولئك هم المفلحون) ایمدی انلر نجات ودرجاته فائزلردر (ومن خفت موازینه) واول کمسه که وزن وقدری اولورا عمالی اولمیه که انلر کفاردر * زیرا که (فلا نقیم لهم یوم القیامة وزنا) قولی مصداقنجه انلرك اعمالی وزن اولنمز (فاولئك الذین خسروا أنفسهم) ایمدی انلر کندیلره زیان ایدیجیلردرکه ازمان استکمال واستعمارلرین ضایع ایتدیلر (فی جهنم خالدون) جهنمده دائملردر (تلفح وجوههم النار وهم فیها کالحون) یوزلرینی جهنم آتشی احراق ایده حالبوکه انده شدت احتراقدن دوداقلری قیوریلوب اوست دوداغی باشنك اورته سنه ایره وآلت دوداغی کوبکنه ایره * ابوهریره رضی الله عنه ایدرکافرلك نارده بیوکلکی یدی کونلك مسافه اوله ودیشی احد طاغی دکلو اوله (ألم تکن آیاتی تتلی علیکم فکنتم بها تکذبون) وانلره دینورکه سزه بنم آیتلرم تلاوت اولنمدیمیکه انده اشبوکونك اهوالی ذکر اولنمشدی سز ایسه انی تکذیب ایدردیکز (قالوا ربنا غلبت علینا شقوتنا وکنا قوما ضالین) دیه لرکه یاربنا بزه شقاوتمز یعنی لوح محفوظده یازیلان سوء عاقبتمز وزریمزه غالب اولوب طریق هدادن ازمش قوم اولدق چقانکه ناره ادخال اولنه لردیه لرکه (ربنا أخرجنا منها فان عدنا فانا ظالمون) یاربنا بزی بونادرن چیقارغل اکرمن بعد کفره عودت وسکا مخالفت ایدرسه وزنفسلریمزه ظلم ایدرزابن عمر رضی الله عنهما ایدراهل جهنم قرق ییل جهنم خازنی مالکه یلواره لرکه (لیقض علینا ربك) ربك بزی اماته ایده اول ایسه انلره جواب ویرمیوب مدت مدیده دنصکره (قال انکم ماکثون) سز بونارده خالدلرسز نه موت ونه غیری حالله سزه اندن خلاص یوقدردیو جواب ویره بعده رب تعالی یه مراجعت ایدوب یارب بزی بوندن چیقارغل اکرمن بعد سکا مخالفت ایدرسه وز کندیمزه ظلم ایدرزدیو دنیانك ایکی عمری دکلو زمان یلواردقلرندنصکره (قال اخسؤا فیها ولا تکلمون) الله تعالی انلره دیه که جهنمده اذلا اولدیغکز حالده رحمتدن بعید اولك عذابکزرفعیچون بکاسویلمکز زیرا بن انی سزدن رفع ایدردکام بوندنصکره رجالری کسیلوب بری برلرینه قارشوزفیر وشهیق ایتمکه طوره لر (انه کان فریق من عبادی یقولون ربنا آمنا فاغفر لنا وارحمنا وأنت خیر الراحمین) زیرا که عبادمؤمنیندن برجماعت یاربنا سکا ایمان کتوردمنز بزه مغفرت ورحمت ایتسکه راحملرك خیرلوسیسن دیرلردی (فاتخذتموهم سخریا حتی أنسوکم ذکری وکنتم منهم تضحکون) سز ایسه انلری مسخره ایدینوب حتی که اول حالته اشتغال ایله بنم ذکریمی اونودیکزوانلری ضحکه ایدینوردیکزاشبو آیت بلال وعمار وخباب وصهیب وسلمان وفقراء صحابه شاننده نازل اولوبدرکه کفار قریش انلری استهزا ایدرلردی (انی جزیتهم الیوم بما صبروا أنهم هم الفائزون) انلردنیاده سزلك اذا واستهزاکزه صبرلری سببیله اشبوکونده انلره مجامع مراداتلرینه فائزاولملریله جزا ایتدم (قال کم لبثتم فی الارض عدد سنین) الله تعالی یوم قیامتده کفاره دیه که دنیاده وقبورده نه کلو زمان لبث ایتدیکز (قالوا لبثنا یوما أو بعض یوم فاسئل العادین) صددنده اولدقلری عذاب دهشتندن انده کی مدت لبثلرین اونودوب برکون ویابرکوندن آز لبث ایتمشز دیوب نارده خلودلرینه نسبتله انی

استقصار ایده لرویاخود انلرك دنیاده کی مدت لبثلری أیام سرورلری أیدی أیام سرور ایسه قصاردر * ویاخود أول مدت منقضی أولدیسه معدوم حکمنده در واکرانك حقیقتین مراد ایدرسك انك ایامی عدینه تمکن ایدنلردن سؤال ایت * زیرا که صددنده اولدیغمز عذاب انی تذکر واحصادن بزی اشغال ایدوبدر ویاخود شول ملائکه یه سؤال ایتکه انلر ناسك اعمارلرین عد واعماللرین احصا ایدرلر (قال ان لبثتم الا قلیلا لو أنکم کنتم تعلمون) الله تعالی انلری مقاللرنده تصدیق ایدوب دیه که دنیاده وکرك قبرده آز زمان لبث ایدوبسز اکرمدت لبثکزی بیلورسه کز (أفحسبتم انما خلقناکم عبثا) ظن ایتدیکزمیکه بز سزی لعب وباطل وجهی اوزره خلق ایتمش اوله وزکه انده حکمت اولمیه بلکه سزی خلق ایتمشزکه بزه عبادت ایدوب بزدخی سزه اعمالکزاوزره جزا ایده وز (وأنکم الینا لا ترجعون) ودخی ظن ایتدیکزمیکه سز بزه رجوع ایتمیه سزکه سزه جزا ایده وزاندن الله تعالی کندوبی مشرکونك وصف ایتدیکی شیئدن تنزیه ایدوب دیدیکه (فتعالی الله الملك الحق) الله تعالی خلقدن تعاظم ایتدیکه اکا اول ملك حق اولدی انك ماعداسی مملوك بالذات مالك بالعرضدر (لا اله الا هو) که اندن غیری معبود بالحق اله یوقدر (رب العرش الکریم) عرش کریمك ربیدرکه اول عرش اجرامی محیطدر اقضیه واحکامك محکماتی اندن نزول ایدر (ومن یدع مع الله الها آخر لا برهان له به) برکمسه که الله تعالی ایله بیله اله آخری اقرار ویا اشراك وجهی اوزره معبود ایدینه انکچون اکا برهان اولمز * زیرا که باطل شیئه برهان اولمز (فانما حسابه عند ربه انه لا یفلح الکافرون) انك رب عندنده جزاسی کافرلك عدم فلاحیدر سورة فلاح مؤمنینی تقریرله بدأ ایدوب کافرلردن فلاحی نفیله ختم ایلدی * بعده پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه استغفار واسترحامله امر ایدوب دیدیکه (وقل رب اغفر وارحم وأنت خیر الراحمین) دیکل که یارب بنی ومؤمنلری مغفرت ورحمت ایتکه سن راحملرك ارحمیسن اشبونده مغفرت ورحمت بیننی جمع ایلدی زیرا کاهی مغفرت رحمتسز اولور * تکمیل اصحاب اعراف اعرافده اولدقلرنجه اولور

(سورة النور وهی اربع وستون آیة مکیة)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(سورة أنزلناها وفرضناها) اشبو برسوره درکه انده کی احکامی بزایجاب وانکله عملی سزه الزام ایتدك ویاخود انده کی حدودی بزتقریر ایتدك (وأنزلنا فیها آیات بینات) وبزبوسوره ده آیتلر ایندردککه مقصوده دلالتی واضحه در (لعلکم تذکرون) تاکه انکله متعظ اولوب محارمدن بر جمله یه واقف اوله سز (الزانیة والزانی فاجلدوا کل واحد منهما مائة جلدة) زانیه وزانی چقانکه ایکیسی بیله حر بالغ عاقل بکر اولوب محصن اولمزلر ایسه ایکیسندن هربرینه یوز جلده اورك وشرائط احصان ابوحنیفه عندنده التیدر اسلام وحریت وعقل وبلوغ ونکاح صحیح ودخولدر چقانکه بوشرطلرك بری بولنمیه اول محصن اولمز وشافعی عندنده اسلام شرط دکلدر زیرا که * پیغمبریمز علیه السلام بریهودی ایله بریهودیه یی زنا ایتدکلریچون رجم ایتدی * وابوحنیفه نك اکا حجتی (من اشرك بالله فلیس بمحصن) اولکه الله تعالی یه اشراك ایده اول محصن دکلدر دیو بیوریلان حدیثدر بو یدرلکن انکله مراد اول احصان زنا ایله محصن دکلدر دیمکدر (ولا تأخذکم بهما رأفة فی دین الله) اول ایکیسنه حدوداسته فاسنده سزی مرحمت وشفقت اخذ ایتمسون بلکه پیغمبریمز علیه السلامه اقتدا ایده تصلب ایدك * زیرا اول دیدیکه قیزم فاطمه سرقت ایتسه الني کسردم (ان کنتم تؤمنون بالله والیوم الآخر) اکر الله تعالی یه ویوم آخره مؤمنلر ایسه کز * حدیثده کلدیکه یوم قیامتده حددن برسوط نقص ایدن والی وحاکم کتوریلوب نیچون اندن نقص ایتدك دینلدکده دیه که یارب عبادکه مرحمت ایتدم الله تعالی اکا دیه که عبادمه سن بندن زیاده مرحمتلومی اولدك وانی ناره کوندره بعده بر والیٔ آخر کتوریله که اول حدده برسوط زیاده ایتمشدی نیچون زیاده ایتدك دینلدکده دیه که یارب تاکه عبادك معاصیدن منزجر اوله لرانی دخی ناره کوندره (ولیشهد عذابهما طائفة من المؤمنین) اول ایکیسنك

عذابنه مؤمنلردن بر طائفه حاضر اولسونلر كه آنك اقلى اوچدر ويا بردر ويا ايكيدر وياخود درتدر ويا برجمعدر كه انكله تشهير حاصل اوله * زيرا كاهى جنايت ايدن كشى يه تنكيل تعذيبدن زياده تفضيحله اولور (الزانى لا ينكح الا زانية أو مشركة والزانية لا ينكحها الا زان أو مشرك وحرم ذلك على المؤمنين) زانى مرأة صالحه نكاحنه رغبت ايتمز بلكه مشاكلى اولان زانيه ويا مشركه ايله فاسقه يه رغبت ايدر وزانيه دخى كذلك فاسق نكاحنه رغبت ايدر وبو نكاح مؤمنلره حرام قيلندى * زيرا كه زانيه مائل كمسنه صالحه‌لر نكاحنه رغبت ايتمز وزانيه دخى صالحلره رغبت ايتمز * زيرا كه مشاكله سبب الفت وتضامدر ومخالفت ايسه سبب نفرت وافتراقدر * امدى بو نكاح مؤمنلره حرام قيلندى * زيرا كه فساقه تشبه وتهمته تعرض وسوء مقاله يه تسبب وبونك غيرى مفاسده مؤديه‌در اول اجلدن تنزهده مبالغه ايچون تحريمله تعبير اولندى * اشبو آيتك معنا سنده مفسرون اختلاف ايتديلر بر قوم ديديلر كه مهاجرون مدينه يه قدوم ايديجك انده باغيه نساء كوريجك كه نفسلرين كرايه ويررلردى اول وقتده انلر مدينه نساسنك احسنى ايديلر فقراء مسلميندن بر جماعت انلرك نكاحنه رغبت ايتديلر * پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمدن انى استيذان ايديجك اشبو آيت نزول ايله اول باغيه‌لرى تزوج مؤمنلره حرام قيلندى زيرا كه مشركه‌لر ايديلر * ابن مسعود رضى الله عنه ايدر كه زانيه نك نكاحى حرامدر اكر بر زانى بر زانيه يى نكاحلنسه اول ايكيسى ابدا زانيدرلر * يزيد بن هارون ايدر اكر اول زانيه يى مستحل اولديغى حالده جماع ايدرسه اول مشركدر واكر انى تحريم ايدر اولديغى حالده جماع ايدرسه اول زانيدر * حسن ايدر زانى مجلود زانيه مجلوده يى نكاحلنسون وزانيه مجلوده نكاحله زانى مجلوده وارسون * سعيد بن المسيب ايدر اشبو آيتله زانيه نكاحى حرام ايدى (وأنكحوا الايامى منكم) آيتيله نسخ اولندى * زيرا كه زانيه دخى ايامى مسلمينده داخلدر وزانيه نك نكاحنى تجويز ايدنلر احتجاج ايتدى شول حديثله كيم جابر رضى الله عنه ايدر بر رجل پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه كلوب ديديكه يا رسول الله زوجه‌م لامسك يدينى رفع ايتمز * پيغمبريمز عليه السلام ديديكه تطليق ايت اول ديديكه نه چاره ايده‌يم كه بن انى سورم اندن مفارقته صبر ايده‌مزم پيغمبريمز عليه السلام ايتدى اويله اولسه تطليق ايتمكل امساك ايت (والذين يرمون المحصنات ثم لم يأتوا بأربعة شهداء فاجلدوهم ثمانين جلدة) شونلر كه مسلمات حرائر عفائفى زنا ايله قذف ايدرلر بعده اول محصناتك زنالرينه شهادت ايدر درت شاهد كتورمه‌لر * امدى اول قذف ايدنلرك هر برينه سكسان جلده اورلك اكر اول قذف ايدن حر ايسه واكر عبد ايسه قرق جلده اورلور واكر مقذوف محصن دكل ايسه قاذف تعزير اولنور * وبونده شرائط احصان بشدر اسلام وعقل وبلوغ وحريت وعفت عن الزنادر * امدى بر كمسنه اول بلوغنده بركره زنا ايدوب اندن توبه ايتسه وحسن حال وصلاح اوزره عمرى ممتد اولديغندنصكره انى قذف ايدنه حد لازم اولمز واكر مقذوف نفسى اوزره زناى اقرار ايتسه وياخود قاذف انك زناسى اوزره درت شاهد اقامت ايتسه اول قاذفدن حد ساقط اولور * زيرا انك اوزره واجب اولان حد فريه ايدى اول ايسه قاذفك صدقيله ساقط اولدى (ولا تقبلوا لهم شهادة أبدا) وانلرك شهادتلرين قبول ايتمكز آخر عمرلرينه دكين * ابو حنيفه عندنده توبه ايتدكلرنجه * شافعى عندنده اول شهادت هر نه خصوصده ايسه زيرا كه اول مفتريدر * ديندى يكه شهادتلرينك عدم قبولى قذفه مختصدر واول جلدك استيفاسنه متوقفدر دكلدر ابو حنيفه دير كه انكا متوقفدر * زيرا كه جلد ايله امر وقبولدن نهى شرطه جواب واقع اولمقده ايكيسى مساويدر بينلرنده ترتيب يوقدر كه انك اوزره مترتب اوله‌لر * والحال جلددن اولكى حالى جلددنصكره كيدن اسوءدر (وأولئك هم الفاسقون) وانلر فسقلرينه حكم اولنمش فاسقلردر (الا الذين تابوا من بعد ذلك وأصلحوا) الا شونلر كه قذف وحد قذفدنصكره توبه ايده‌لر واعماللرين تدارككه اصلاح ايده‌لر اول تداركك جمله سندندر كه كندوبى حد ايچون مقذوفنه تسليم ايده ويا اندن حلاللق ديليه (فان الله غفور رحيم) اويله اولسه الله تعالى انلره مغفرت ورحمت ايتمكده بليغدر * علما اختلاف ايتديلر كه قاذفك توبه سندنصكره شهادتى قبول اولنده بر قوم ديديلر كه قاذفك نفس قذفله شهادتى رد اولنور چونكه قاذف توبه وندامت ايده وحالنى تحسين ايده شهادتى

قبول اولنور كركسه توبه سى اوزرينه حد اقامتندنصكره وكرك اوكدين اولسون وديديلر كه استثنا ردشهادته وفسقه راجع اولور اويله اولسه توبه دنصكره شهادتى مقبول اولور وفسق اسمى اندن زائل اولور كه اول ابن عباس وعمردن مرويدر وتابعيندن بر جماعت قوليدر ومالك وشافعينك مذهبيدر وبر قوم ديديلر كه قذفده محدودك شهادتى ابدا قبول اولنمز اكرچه توبه ايدرسه ده اويله اولسه استثناء فسقه راجع اولور كه اول نخعى وشريح قوليدر * وابو حنيفه مذهبيدر وديديلر كه نفس قذفله شهادتى رد اولنمز مادامكه حد اولنميه شافعى ايدر كه اول حد اولنمزدن اولكى حالى شردر حد اولنديغندنصكره كى حالندن زيرا كه حدود كفارتدر اويله اولسه انك شهادتين ايكى حالنك احسننده رد ايدوب شرنده قبول ايتمش اولورلر * شعبى ايدر حد قذف توبه ايله ساقط اولور اويله اولسه استثنا كله راجع اولور عامه علما ديديلر كه حد قذف توبه ايله ساقط اولمز مكر كه مقذوف عفو ايده اويله اولسه حد ساقط اولور قصاص كبى كه عفو ايله ساقط اولور توبه ايله دكل اكر ديرسه كه قاذفك توبه سندنصكره شهادتى قبول اولنجق ابدا قولنك معناسى نه اولور ديرسه كه يعنى انك ابدا شهادتى قبول اولنمز مادامكه قذفى اوزره اصرار ايده * زيرا كه هر انسانك ابدى حالنه لائق اولورمتيدر * نتكيم كافرك ابدا شهادتى قبول اولنمز ديرز يعنى كافر اولديغنجه (والذين يرمون أزواجهم ولم يكن لهم شهداء الا أنفسهم) وشونلر كه زوجه‌لرينى قذف ايدرلر حالبوكه صحت مقاله‌لرينه كنديلردن غيرى شاهدلرى اولمسه (فشهادة أحدهم أربع شهادات بالله انه لمن الصادقين) واجب اولان انلردن برينك درت كره شهادتيدر كه بالله اول زوج زوجه سنه قذفنده صادقلردندر (والخامسة أن لعنة الله عليه ان كان من الكاذبين) بشنجى شهادتنده اول زوج ديمسيدر كه الله تعالينك لعنتى اوزريمه اولسون اكر زوجه مى قذفده كاذبلردن ايسم اشبو ايتك حكمنده ديندى يكه چونكه بر رجل مرأه سنى قذف ايتسه انك موجبى أجنبى قذفنك موجبيدر كه اوزرينه حد واجب اولور اكر مرأه محصنه ايسه ويا تعزير واجب اولور اكر محصنه دكل ايسه الا بو كه اول ايكيسندن مخرجده اختلاف اولنمشدر * امدى اكر اول براجنبى قذف ايتسه اوزرينه حد واجب اولور اكر مرأه محصنه ايسه * امدى اكر اول براجنبى قذف ايتسه اوزرينه حد اقامت اولنور مكر كه اول مقذوفه نك زناسى اوزره درت شاهد اقامت ايده وياخود مقذوفه زناين اقرار ايده اويله اولسه قاذفدن حد ساقط اولور واكر اول زوجه سنى قذفنده كذلك زناسى اوزره درت شاهد ويا اندن زنايه اقرار بولنورسه وياخود اول زوج قاذف لعان ايدرسه حددن قورتيلور زوجه قذفنده لعان بينه منزلتنده‌در * زيرا چونكه رجل مرأه سنى رجل آخرله كورسه نه انك اوزره بينه اقامتنه ونه اول عار اوزره صبره امكانى اولور اويله اولسه الله تعالى انكا لعانى صدقنه حجت قيلدى واكر زوج انك زناسى اوزره بينه اقامت ايدرسه وياخود زوجه زنا ايتديكنه اقرار ايدرسه اول زوجدن حد ولعان ساقط اولور مكر كه انده بر ولد اولوب زوج انك نفيني مراد ايتسه انى نفى ايچون لعان ايدر چونكه امام اول ايكيسنه لعان ايتديرمك مراد ايتسه ابتدا رجلى اقامه ايدوب كلمات لعانى انكا تلقين ايدوب ديه كه ديكل كه شهادت ايدرمكه بالله بن فلانه يى قذفده صادقلردنم واكر رجل معينله قذف ايتمش ايسه لعانده انى اسميله ذكر ايده واكر بر جماعتله قذف ايتمش ايسه لعانده انلرى اسملريله ذكر ايده وزوج امامك تلقين ايتديكى كبى ديه واكر ولد ويا حمل نفين مراد ايدرسه ديه كه اشبو ولد ويا حمل زنادندر بندن دكلدر بشنجيده ديه كه الله تعالينك لعنتى اوزريمه اولسون اكر بن فلانه يى قذفده كاذبلردن ايسم اكر قاذف كلماتندن برينى حاكمك تلقينيمزسز ويلرسه محسوب اولمز چونكه رجل لعاندن فارغ اوله انكله زوجه سى بيننه فرقت واقع اولور واول مرأه ابدا انكا حرام اولور واندن نسب منتفى اولور واندن حد قذف ساقط اولور ومرأه اوزره حد زنا واجب اولور محصنه ايسه رجم اولنور محصنه دكل ايسه جلد ايديلور اشبو بش حكمدر كه كايسى لعان زوجه متعلق اولور (ويدرأ عنها العذاب) ومرأه دن حدى دفع ايدر (أن تشهد أربع شهادات بالله انه لمن الكاذبين) واول مرأه نك درت كره شهادتيدر كه بالله زوجم بكا قذفنده كاذبلردندر (والخامسة أن غضب الله عليها ان كان من الصادقين) بشنجى كره‌ده اول مرأه ديه كه الله تعالينك

غضبی اوزرینه اولسون اگر زوجم بکا قذفنده صادقلردن ایسه * ایدی بجانکه زوج لعان ایده مرأه اوزره حد زنا واجب اولور اگر اول حدی اسقاط مراد ایدرسه اولدخی طوروب حاکمك تلقینی ایله منوال مشروح اوزره لعان ایدر و مرأه نك لعاننه انجق حکم واحد متعلق اولورکه اول مرأه نك کندیدن حدك سقوطیدر واگر زوج انك زناسی اوزره بینه اقامت ایدرسه اول مرأه دن لعان ایله حد ساقط اولمز * ائمه حنفیه عندنده زوجه سنی قذف ایدن اوزره حد واجب اولمز بلکه واجب اولان لعاندر لعاندن امتناع ایدرسه لعان ایدنجه حبس اولنور و آخرون عندنده لعان زوجك صدقنه حجتدر بجانکه قاذف صدقنه حجت اقامتندن قعود ایتسه حبس اولنمز بلکه حد اورولور * نتکیم اجنبی قذف ایدن بینه اقامتندن قعود ایتسه حد اوریلوردی وأبو حنیفه عندنده لعانك موجبی وقوع فرقت ونفی نسبدر بو ایکیسی ایسه زوج و زوجه نك لعانیله حاصل اولور و فرقت لعان علمادن کثیر عندنده فرقت فسخدرکه اول شافعی قولیدر و اول فرقت مؤبده در حتی زوج کندوینی اکذاب ایتسه قبول اولنوب اوزرینه حد لازم و ولد منفی اکا لاحق اولور لکن تأبید تحریم مرتفع اولمز * وأبو حنیفه عندنده فرقت لعان فرقت طلاقدر بجانکه رجل نفسنی اکذاب ایتسه اول مرأه یی تزوج اکا جائز اولور واگر کلمات لعانك بعضنی اتیان ایتسه اکا حکم متعلق اولمز * وأبو حنیفه عندنده کلمات لعانك اکثرینی اتیان ایتسه حکم تعلقنده اول کل مقامنه قائم اولور و هرکسه که یمینی صحیح اوله لعانی دخی صحیح اولور اول کرك حر ویا عبد مسلم ویا ذمی اولسون اشبو شافعی وأکثر علما قولیدر * أبو حنیفه و برجماعت دیدیلرکه لعان جاری اولمز الا ایکی مسلم بیننده که حر اولوب محدود اولمیه لر واگر زوج و زوجه ویا ایکیسندن بری رقیق ویا ذمی ویا محدود اولورسه بینلرنده لعان جاری اولمز لکن ظاهر قرآن حجتدر مطلقا ایکیسی بیننده لعان جاری اولور دینلره کوره زیرا که آیتده حرله عبد و محدود له غیر محدود بینی فصل اولنمامشدر و لعان صحیح اولمز مگر که حاکم ویا خلیفه عندنده اوله و لعان درت شیئله تغلیظ اولنورکه اول تعدد الفاظ و مکان شریفده و زمان شریفده و جماعت حضورنده اولمقدر اما تعدد الفاظ لازمدر اخلالی جائز اولمز و اما مکانك شرفی مسجدده و جامعده منبر عندنده اولمقدر و اما زمانك شرفی صلات عصردن صکره ده اولمقدر و اما جماعت اقلی درتدر اشبو جهتله تغلیظ مستحبدر حتی اگر حاکم لعانی ایکیسنه تنهاده ایدرسه جائز اولور اما مکان و زمانله تغلیظك واجب ویا مستحب ایدیکنده ایکی قول واردر (ولولا فضل الله علیکم ورحمته) اگر الله تعالینك فضل و رحمتی اولمسه عقوبتی تعجیل ایدردی لکن سزی ستر ایدوب لعان ایله سزدن حدی رفع ایلدی (وأن الله تواب حکیم) اول الله تعالی توابدر معاصیدن رجوع ایدنه رحمتله عودت ایدر حکیمدرکه سزه لعانی ایجاب ایتدی (ان الذین جاؤا بالافك) شونلرکه کذبك ابلغیله عائشه رضی الله عنهایه افترا ایتدیلر قصه سی اولدرکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم بعض غزواتنده عائشه رضی الله عنها ایله کوتوردی بر کیجه قفولده رحلتنه ندا اولندی عائشه رضی الله عنها ایسه قضاء حاجته کیدوب بعده رحلنه عودت ایلدیکنده الیله صدرینی لمس ایدیجك عقدینی قیرلمش بولدی فی الحال انی التماس ایچون قضاء حاجتدن کلدیکی یوله کیرو کیتدی و انك رحلنه خدمت ایدن ظن ایتدیکه عائشه هودجنده در اوله رحلی آلوب کیتدی عائشه رضی الله عنها ایسه کیرو اول منزله کلدکده جمیع ناس اول اورادن کتمش انده کمسه بولمدی کندوینی استیو کلورلر بولورلر دیو رجا ایله انده اوتوروب قالدی مگرکه صفوان بن معطل السلمی جیشك وراسنده قالمشدی صباحین اول منزله کلوب عائشه رضی الله عنهایی انده بولدی و بیلدی و راحله سنی اکا چوکردوب حتی که عائشه رضی الله عنها اکا بندی و صفوان یایاق اول راحله یی یدەرك جیشه ایرکوردی اوله اولسه اکا اتهام ایتدیلر (عصبة منکم) سزدن برجماعتکه اول اوندن قرق عدده دکدر انلکه مراد عبد الله بن ابی و زید بن رفاعه و حسان بن ثابت و مسطح بن اثاثه و حمنه بنت جحش که طلحه بن عبد اللهك زوجه سیدر و دخی بونلره مساعد اولانلردر (لا تحسبوه شرا لکم) سز اول افکی کندیکزه شر ظن ایتمکز اشبو خطاب رسول الله صلی الله علیه وسلم و ابو بکر الصدیق رضی الله عنه و عائشه رضی الله عنها و صفوان رضی الله عنهك جمیعنه در (بل هو خیر لکم) بلکه اول سزه

خیرایدرکه

خیر ایدرکه انکله ثواب عظیم اکتساب ایدرسز و انکله عند الله کرامتکز ظاهر اولدیکه برائتکزده و تعظیم شانکزده و سوء کلام ایدنلرك تهویل و عیدنده و سزه خیر ظن ایدنلرك شاننده اون سکز آیت نازل اولدی (لکل امرئ منهم ما اکتسب من الاثم) اول عصبة کاذبه دن هرکسه اوزره اول افکه خوض ایتدیکی دکلو ذنبدن اکتساب ایتدیکنك جزاسی واردر (والذی تولی کبره منهم له عذاب عظیم) افکه خائضلردن اولکه انك معظمنه تولی ایتدیکه اول عبد الله بن ابی درکه ابتدا انی اول سویلیوب رسول الله صلی الله علیه وسلمه عداوتن اذاعه ایتدی ویا خود انکله بیله حسان و مسطح ایدی * ایدی انلره آخرتده عذاب نار واردر ویا خود دنیاده عذاب واردرکه هربری حد قذف اورلدیلر * وابن ابی مطرود و نفاقله مشهور اولدی و حسان ایسه اعمی و ایکی یدی شلا اولدی و مسطح ایسه مکفوف البصر اولدی (لولا اذ سمعتموه ظن المؤمنون والمؤمنات بانفسهم خیرا) اول افکی ایشتدیککزده نیچون انلره خیر و حسن ظن ایتمدیکز مؤمنلر و مؤمنات نفسلرینه واهل دینلرینه خیر ظن ایتملری کبی که اول ایمانك مقتضاسیدر (وقالوا هذا افك مبین) وشول حالله مستیقن مطلع کبی بو قذف افك ظاهردر دیسه لردی (لولا جاؤا علیه باربعة شهداء) اول قذف ایدنلر درت شاهد کتورسه لردی (فاذ لم یأتوا بالشهداء فاولئك عند الله هم الکاذبون) چون انلر درت شاهد کتورمیه لر انلر الله تعالینك حکمنده کاذبلردندر * ایدی سز انلری الله تعالینك امریله تکذیب ایدك (ولولا فضل الله علیکم ورحمته فی الدنیا والآخرة لمسکم فیما افضتم فیه عذاب عظیم) اگر الله تعالینك سزه دنیاده انواع نعمله فضلی و آخرتده عفو و مغفرتله رحمتی اولمسه شول خوض ایتدیککز افکك مقابله سنده سزه عاجلده عذاب عظیم ایریشدیکه انك جنبنده لوم و جلد استحقار اولنمه ایدی (اذ تلقونه بالسنتکم) اول افکدن سؤالی بری برلریکزدن اخذ ایدرسز ویا خود انی بری برلریکزه القا ایدرسز (وتقولون بافواهکم ما لیس لکم به علم) وسویلرسز شول کلامیکه افواهه مختص اولور قلوبدن اکا مساعده اولمز (وتحسبونه هینا) سز ظن ایدرسزکه اول سهل اولوب انده وبال اولمیه (وهو عند الله عظیم) حالبوکه اول عند الله وزرده واستجرار عذابده عظیمدر اشبو اوچ آثام مترتبه درکه اکا عذاب عظیم تعلق ایدوبدرکه اول السنه لریله افکی تلقیدر و تحقیقسز انی تحدثدر و انی استصغارلریدر (ولولا اذ سمعتموه قلتم ما یکون لنا ان نتکلم بهذا) انی ایشتدیککزده نیچون دیمدیکزکه بزه لائق اولمزکه بو سوزی بز سویلیه وز (سبحانك هذا بهتان عظیم) یارب سنی تنزیه ایدرز اشبو کلام پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم خاتوننه عجب بهتان عظیمدر (یعظکم الله ان تعودوا لمثله ابدا ان کنتم مؤمنین) الله تعالی سزه وعظ ایدرکه اگر مؤمنلر ایسه کز من بعد بونك کبی سوزه عودت ایتمیه سز * زیرا که ایمان اندن منع ایدر (ویبین الله لکم الآیات) الله تعالی سزه شرائعه و محاسن آدابه دلالت ایدر آیتلرینی تبیین ایدر تاکه اتعاظ و تأدب ایده سز (والله علیم حکیم) الله تعالی احوالك کافه سنی بیلور و تدابیرنده حکمتی اجرا قیلور (ان الذین یحبون ان تشیع الفاحشة فی الذین آمنوا لهم عذاب الیم فی الدنیا والآخرة) شونلرکه مؤمنلر بیننده فاحشه منتشر اولدیغن مراد ایدرلر انلره دنیاده حد و آخرتده نار واردر (والله یعلم وانتم لا تعلمون) الله تعالی ضمائرده اولانی بیلور سز انی بیلمزسز * ایدی سز دنیاده ظاهر دلالت ایتدیکی اوزره عقاب ایدلك قلوبده اولان حب اشاعه فاحشه اوزره الله تعالی عقاب ایدر (ولولا فضل الله علیکم ورحمته) اگر الله تعالینك سزه فضل و رحمتی اولمسه دنیاده عذابکزی تعجیل ایدردی (وأن الله رؤف رحیم) الله تعالی عبادینه رأفتلو و رحمتلودر (یا أیها الذین آمنوا لا تتبعوا خطوات الشیطان) یا مؤمنلر اشاعه فاحشه ایله شیطانك تزیینه اتباع ایتمکز (ومن یتبع خطوات الشیطان فانه یأمر بالفحشاء والمنکر) هرکسه که شیطانك تزیینه اتباع ایده اول شیطان قبایح افعاله و شرعك انکار ایتدیکی شیئله امر ایدر (ولولا فضل الله علیکم ورحمته ما زکی منکم من احد ابدا) اگر الله تعالینك ذنوبی محو ایدر توبه یه توفیقله وانی تکفیر ایدر حدود شرعله فضل و رحمتی اولمسه سزدن هیچ برکسه آخر دهره دکین اول ذنبدن طاهر اولورکمسه اولمیه ایدی (ولکن الله یزکی من یشاء) لکن الله تعالی دیلدیکی

كسـه بى اندن تطهير ايدرانى توبه يه حمـل وتوبه سنى قبولله (والله سميع عليم) الله تعالى انلرك اقوالنى ايشـيدروينياتنى بيلور (ولا يأتل أولوا الفضل منكم والسعة أن يؤتوا أولى القربى والمساكين والمهاجرين فى سبيل الله) سزدن دينـده فضل وماله وسعت صاحبلريكه مراد ابو بكر الصديق رضى الله عنهدر وريمكه يمين ايتمـسونشول ناسه كه انلرا كاقرابت ومسكنت وفى سبيل الله مهاجرتله متصفلردركه انكله مراد بالـكز مسطحدركه اول مسكين ومهاجر وبدرى اولوب ابو بكر الصديق رضى الله عنهك ابن خاله سى ايدى عائشه رضى الله عنهانك شاننده افكه خوض ايتـديكيچون ابو بكر الصديق رضى الله عنه اكا انفاق واحسان ايتمكه يمين ايتمشـيدى (وليعفوا وليصفحوا) بلكه انلردن صدور ايدن تفريطاتى عفو وصفح ايتسونلر (ألا تحبون أن يغفر الله لكم) سومزميسزكه اول عفو وصفحكز وسزه اسائت ايدنلره احسانكز اوزره الله تعالى سزى مغفرت ايده (والله غفور رحيم) الله تعالى كمال قدرتيله غفور رحيمدر ايدى انلك اخلاقيله تخلق ايدك روايت اولنديكه پيغمبرعز صلى الله عليه وسلم اشبو آيتى ابو بكر الصديق رضى الله عنه يه قرائت ايديجك ابو بكر رضى الله عنه ديديكه بلى مغفرت اولنمامزى سورزواندن مسطحه كير وانفاق ايدر اولدى والله من بعدانى اندن انزاع ايتمزم ديدى (ان الذين يرمون المحصنات الغافلات المؤمنات) شونلركه قذف ايدرلر شول نسائيكه انلر عفائف وقذف اولندقلرنده غافلات والله تعالى يه ورسولنه مؤمنات درلر تاكه انلرك عرضلرين استباحه ورسول الله وومؤمنلره طعن ايدهلر (لعنوا فى الدنيا والآخرة) انلر دنياده حدله وآخرتده ناراىله تعـذيب اولنورلر (ولهـم عذاب عظيم) ودخى انلره عذاب عظيم اولوردكه بيلرى عظيم اولديغيچون * ديندليكه اشبو هر قاذفك حكميدر مادامكه توبه ايتميه برقولده اشبو حكم زوجات نبى يه مخصوصدر (يوم تشهد عليهم ألسنتهم وأيديهم وأرجلهم بما كانوا يعملون) يوم قيامتده اول قاذفلرك ديللرى واللرى واياقلرى شول دنياده ايشلدكارى اعمال سيئه يه شهادت ايدر الله تعاليك انطاقيله ويا انك اوزره آثارى ظهوريله (يومئذ يوفيهم الله دينهم الحق) اول كونده الله تعالى انلره مستحق اولدقلرى جزانى توفيه ايدر (ويعلمون أن الله هو الحق المبين) وامرى معاينه لريله بيلورلركه الله تعالى ذاتيله ثابتدر الوهيتنده ظاهردر اكا غيرى مشاركت ايتمزوانك غيريك ثواب وعقابه قدرتى يتمزو ياخود اول عدلى ظاهر عادلدر اولكه شانى بو اوله مظلوم ايچون ظالمدن انتقام ايدر (الخبيثات للخبيثين والخبيثون للخبيثات والطيبات للطيبين والطيبون للطيبات) قول وكلامدن خبيثات ناسك خبيثلريچوندرو ناسك خبيثلرى قولك خبيثا يچوندر وكذلك قولدن طيبات ناسك طيبلريچوندرو ناسك طيبلرى قولك طيبا يچوندر يعنى قولك خبيثى ناسك خبيثلرينه لائق اولوروقولك طيبى دخى ناسك طيبلرينه لائق اولور * ايمدى عائشه رضى الله عنها طيبه در اكاطيبات كلامدن ثناء حسن لائق اولوروياخود كلمات خبيثه يى سويلمز مكر اولكه رجال ونسادن خبيث اوله وكذلك كلمات طيبه يى سويلمز مكر اولكه رجال ونسادن طيب اوله اشبو عائشه رضى الله عنهايى قذف ايدنلرى ذمدروانى برائت وطهارتله وصف ايدنلرى مدحدرو ياخود نسانك خبيثه لرى رجالك خبيثلريچوندر ورجالك خبيثلرى نسانك خبيثه لريچوندرو نسانك طيبه لرى رجالك طيبلريچوندر يعنى الله تعالى عائشه طيبه يى رسول طيب ايچون تقدير ايدوبدر (أولئك مبرءون مما يقولون) رسول الله صلى الله عليه وسلم وعائشه وصفوان افك ايدنلرك افكندن مبرالردر * زيرا اكر انلرك اول قولى صدق اولسه عائشه رسول الله صلى الله عليه وسلمك زوجه سى اولمازدى (لهم مغفرة ورزق كريم) انلر ايچون مغفرت وجنت واردر الله تعالى درت كسه يى درت شيئله تهمتدن برى قيلدى يوسف عليه السلامى زليخا اهلندن شاهدله وموسى عليه السلامى قول يهوددن ثوبنى كوتورن حجرله ومريم رضى الله عنهايى ولدينى انطاقله وعائشه رضى الله عنهايى اشبو آيات كريمه ايله بودكل الا رسول الله صلى الله عليه وسلمك منصبن اظهار ومنزلن اعلا ايچون ايدى * روايت اولنديكه حضرت عائشه رضى الله عنها بعض اشيايله افتخار ايدرديكه اول انك غيريه ويرلمامشدى جبريل عليه السلام انك صورتن برخرقه حريرا اوزره پيغمبرعز صلى الله عليه وسلمه كتوروب بو سنك زوجه كدر ديدى

وپيغمبرعز صلى الله عليه وسلم انجق انى بكر تزوج ايتدى * وپيغمبرعز صلى الله عليه وسلم باشى انك دزينه قونمشكن قبض اولندى وانك بيتنه دفن اولندى * وپيغمبرعز صلى الله عليه وسلم انكله بيله ايكن اكا وحى نازل اولوردى وانك برائتنه بو دكلو آيات نازل اولدى واول رسول الله صلى الله عليه وسلمك خليفه وصديقنك قزى ايدى واول طيبه خلق اولندى ومغفرت ورزق كريمله وعد اولندى (يا أيها الذين آمنوا لا تدخلوا بيوتا غير بيوتكم حتى تستأنسوا وتسلموا على أهلها) يا مؤمنلر ساكن اولديغكز بيوتك غيرى بيوته داخل اولمكز حتى كشى ايجار ويا اعاره ايتـديكى بيت ايسه دخى اكا كيرمسونمكركه اول بيت اهلندن استئناس وانلره سلام ويرديكمدكجه اوله (ذلكم خير لكم) اشبو استئناس وتسليم سزه خيرلودر شوندنكه اكا بغتة ويا تحية جاهليه ايله كيره سز (لعلكم تذكرون) تاكه اتعاظ ايدوب سزه اصلح اولان شيئله عمـل ايده سز استئناس ايله مراد استئذاندرو ياخود طلب انسدركه انكله اول بيتده انسان اولديغن بيلهوا كادخوله اذن ويرله * ديندليكه اول تسبيحه ويا تكبيره ايله تكلمدرو يا تنحنحدركه اهل بيت انى بيلوب دخوله اذن ويره لر اشبو آيتده حكم اولدركه غيرك بيتنه سلام واستئذان ايتمدين كيرميه * مفسرون استئذانى تقديمده اختلاف ايتديلر برقوم ديديلركه استئذان تقديم اولنوردينوركه كيره يمى سلام عليكم لكن اكثرون ديديلركه سلام تقديم اولنور وآيتده تقديم وتأخير واردر تقديرى (حتى تسلموا على أهلها وتستأنسوا) درتكيم ابن مسعود رضى الله عنهك مصحفنده بويله يازلودر * كلدة بن حنبلدن مرويدركه ايدر پيغمبرعز صلى الله عليه وسلمه سلام واستئذانسز دخول ايتديكمده بكا ديديكه وارگير وكيت سلام عليكم ديوب دخول ايده يمى ديو استئذان ايت بعضيلر ديديكه اكر بصرى بر انسانه واقع اولورسه سلامى تقديم ايتسون والا استئذان ايدوب اندن سلام ويرسون * ابو موسى ايدركشى ذوات محارمدن استئذان ايتسون اكر دارواحدده ايسه لر تنحنح وادكنى تحريك ايده (قال النبى عليه السلام اذا استأذن أحدكم ثلاثا فلم يؤذن له فليرجع) پيغمبرعز صلى الله عليه وسلم ايدر قچان بريكز اوچ كره استئذان ايدوب اكا اذن ويرلميه رجوع ايتسون * حسن ايدرانك اولكيسى سلام ايكنجيسى مؤامره اوچنجيسى رجوعه استئذاندر * روايت اولنديكه بررجـل پيغمبرعز عليه السلامه ديديكه انامك بندن غيرى خدمتكارى يوقدر اكا كيرديكمده استئذان ايده يمى ديديكه هر كيرديكده استئذان ايت استرميسنكه انى عريان كوره سن (فإن لم تجدوا فيها أحدا فلا تدخلوها حتى يؤذن لكم) اكر بيوتده سزه اذن ويرركسه بولمزسه كزتاسزه اذن ويرركسه كلنجه اكا كيرمكز * زيرا كه دخوله مانع انجق عوراته اطلاع دكلدر بلكه غيرك ملكنده اذنى يوغيكن تصرف حرامدر مكركه اكا حرق ويا غرق عارض اوله ويا انده منكر مثلى شئ بولنه (وإن قيل لكم ارجعوا فارجعوا) واكر دخوله استئذانكزعندنده سزه رجوع ايدك دينورسه رجوع ايديكز بوخسه بابده طوروب الحاح ايتمكز (هو أزكى لكم) رجوعكز سزه اطهردرانذنكه الحاح ويا بابده وقوفدنكه اول كراهه وترك مروتدن خالى اولمز (والله بما تعملون عليم) الله تعالى سزلك اعمالكزى بيلورانك اوزره سزه جزا قيلور * قتاده ايدر قچان اكا دخوله اذن ويرلميه قپوده اوتوروب قالميه زيرا كه ناسك نيجه حاجتى اولوروا كرقپويه كاوب استئذان ايتمكسزين صاحب بيتك خروجنه انتظارله قپوده اوتورسه جائز اولور * ابن عباس رضى الله عنهما بعض انصارك قپوسنه حديث تعلمنه كاوب اوتورديكه چيقه يوخسه استئذان ايتمزدى چيقديغنده نيچون بكا خبرويرمدك كه چيقايدم ديسه علم طلبنده بزبونكله امر اولنمشزديردى وقپوده طورديغى تقدير جه ارالقدن ايچرويه باقمه (قال النبى عليه السلام لو أن امرأ اطلع عليك بغير اذن فخذفته بحصاة ففقأت عينه ما كان عليك جناح) پيغمبرعز صلى الله عليه وسلم ايدراكر بر كسه اذنسز بيتك داخلنه نظر ايتدكده بر حصات آلوب كوزين چيقارسك سكا انده جناح اولمزوقتا كه آيت استئذان نازل اولدى ديديلركه شول بيوتده نيجه ايدرزكه يوللرده اولورايچنده ساكن كسنه اولمزرباطوخانات وحوانيت كبى اويله اولسه نازل اولدى (ليس عليكم جناح أن تدخلوا بيوتا غير مسكونة فيها متاع لكم) سزه جناح يوقدر كه استئذانسز دخول ايده سزشول بيوته كيم انده كسـه

ساکن اولمیه که سزکجرن انده منفعت اولور حرورردن استکنان وایواء امتعه ومعامله ایچون جلوس کبی
دینلدیکه اول بیوتله مراد بیوت خربه ومتاعله مراد انده بول وغائطدن قضاء حاجتدر ویاخود هر بیوتدرکه
انده ساکن اولمیه (والله یعلم ماتبدون وماتکتمون) الله تعالی سزلک ابداوکرلک کتم ایتدیککزی بیلور
(قل للمؤمنین یغضوا من ابصارهم) یا محمد مؤمنلره دیکل که کوزلرین منع ایتسونلر هرشیئه نظردنکه
اکا نظر حلال اولمیه (ویحفظوا فروجهم) وفرجلرین حفظ ایتسونلر تا که اکا غیرلک بصری واقع اولمیه الا انی
ازواجلرندن وجواری مملوکه لرندن دکل * دینلدیکه جمیع قرآنده مذکور حفظ فرجله مراد زنادن حفظدر
الا بو محلده کی حفظله مراد استتاردر (ذلک أزکی لهم) اشبو غض بصر وحفظ فرج انلره انفعدر ویا اطهردرکه
انده ریبه دن بعد واردر (ان الله خبیر بما یصنعون) الله تعالی انلرک افعالنه خبیردر پیغمبریمز علیه السلام
دیدیکه (لا تتبع النظرة النظرة فان لک الاولی ولیست لک الآخرة) نظری حرامه نظره که نظره یی اتباع
ایتمکل * زیرا که شول قصدسز واقع اولان نظره اولی سکا عفودر اندن صکره قصدله واقع اولان نظره دکل
(وقال النبی علیه السلام لا ینظر الرجل الی عورة الرجل ولا المرأة الی عورة المرأة) پیغمبریمز صلی الله
علیه وسلم ایدر بر رجل رجل آخرک عورتنه نظر ایتمسون وکذلک مرأه مرأهٔ اخرانک عورتنه نظر ایتمسون
(وقل للمؤمنات یغضضن من أبصارهن) ومؤمنه لره دیکل که کوزلرین منع ایتسونلر هرشیئه نظردنکه
اکا حلال اولمیه (ویحفظن فروجهن) وفرجلرین حفظ ایتسونلر تا که اکا غیرلک بصری واقع اولمیه *
روایت اولندیکه ام سلمه ومیمونه رضی الله عنهما ایکیسی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم قتنده ایدیلر ابن ام مکتوم
طشره دن کلدی * پیغمبریمز علیه السلام اول ایکیسنه احتجاب ایدک دیدی دیدیلرکه اول اعمی دکلمیدر
دیدیکه سزدخی اعمالرمیسز انی کورمزمیسز (ولا یبدین زینتهن) نامحرملره زینت خفیه لرین اظهار
ایتمسونلر زینت ایکی نوعدر خفیه وظاهره در اما انک خفیه سی خلخال وخضاب وسوار وقرط وقلاده مثلیدر
واول زینت ایله مراد مواضع زینتدر * ایدی نسایه جائز اولمزکه مواضع زینتن اجانبه اظهار ایده ویا اجانب
اکا نظر ایده (الا ماظهر منها) مگرکه زینتدن ظاهر اولانی اظهار ایده لر اشبو زینت ظاهره ده علما اختلاف
ایتدیلر * دینلدیکه اول وجه وایکی کفدر ویا ثیابدر ویا کحل وخاتم وخضاب کفدر * ایدی مرأه نک زینت
ظاهره سنه رجل اجنبینک نظری جائز اولور اکر نفسنه وشهوت خوفنی ایتمزسه واکر خوف ایدرسه اندن
غض بصر ایده مرأه نک بدنندن اشبو مذکوراتک اظهاری رخصت ویرلدی * زیرا که عورت دکلدر صلاتده
کشفی جائز اولور اندن ماعداسی عورتدر ستر ایدیلور (ولیضربن بخمرهن علی جیوبهن) قناعلرین جیبلری
وصدرلری اوزره القا ایتسونلرکه انکله شعور وصدور واعناقلری ستر اولنه (ولا یبدین زینتهن)
زینت خفیه لرینی اظهار ایتمسونلرکه اول وجه وکفلرک ماعداسیدرکه انی نه صلاتده ونه اجانبه کشفی
مباح اولور (الا لبعولتهن) مگرکه انی ازواجلری ایچون اظهار ایده لرکه اول ازواج زینتله مقصودلردرکیم
زوجه لرینک جمیع بدننه حتی مع الکراهه فرجلرینه دخی نظر ایتملری جائز اولور (أو آبائهن أو آباء بعولتهن
أو أبنائهن أو أبناء بعولتهن أو اخوانهن أو بنی اخوانهن أو بنی أخواتهن) ویاخود اظهار زینتلری کندی
بابالرینه ویا ازواجلرینک بابالرینه ویا کندی اوغللرینه ویا ازواجلرینک مرأهٔ اخرادن اولان اوغللرینه
ویا کندی قرنداشلرینه اول کرکسه لابوین ویالاب ویالام اولسون ویا کندی قرنداشنک اوغللرینه
ویا کندی قزقرنداشلرینک اوغللرینه اولسه جائز اولور * اشبو رجالک اول نساء اوزره مداخله سی کثیر وانلر
قبلندن فتنه بوقوعی قلیل اولدیغیچون * زیرا که طباعده مماسه قرابدن نفرت واردر * ایدی اشبو رجالک نساء
مذکوراته نظرلری جائز اولور بدنلرندن اکا که مهنت وخدمت عندنده ظاهر اولور اعمام واخوال ذکر اولنمدی
زیرا که انلر اخوان معناسنده در ویاخود احتیاطا انلردن استتار ایده شول حذر ایله کیم انلر اول نسانی
اوغللرینه وصف ایده لر (أو نسائهن) ویا نساء مؤمناته اوله یعنی مرأه نک مرأهٔ اخری بدنندن سره ایله رکبه بیننده
ماعدایه نظر جائز اولور اکر مرأه مسلمه ایسه واکر کافره ایسه مسلمه نک اکا انکشافی جوازنده علما اختلاف

ایتدیلر

ایتدیلر بعضیلر دیدیکه مرأهٔ مسلمه یه انکشافی کبی اکادخی انکشافی جائز اولور زیرا کافره دخی جمله نسادندر
وبعضیلری دیدیکه انکشافی جائز اولمز زیرا که الله تعالی (أو نسائهن) دیدی کافره ایسه بزم نسامزدن دکلدر
وزیرا که اول دیننده اجنبیه در اولیله اولسه رجل اجنبیدن ابعد اولور * پس بو اجلدن عمر بن الخطاب رضی الله
عنه ابو عبیدة بن الجراحه نامه کوندرمشدیکه اهل کتابک نسائی مسلماتله بیله بر حمامه کیرمکدن منع ایده
(أو ما ملکت أیمانهن) ویاخود مگر اظهار زینتلری عبید واماءلرینه اوله * بر قوم دیدیلرکه مرأه یه عبدی
محرمدر عفیف ایسه مولاتنک سره ورکبه سی بیننده غیری جمیع بدننه نظری جائز اولور * روایت اولندیکه
پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم فاطمة الزهرا رضی الله عنها یه بر عبدله کلدیکه متدمانی اکا هبه ایتمشدی حضرت
فاطمه نک اکننده بر ثوب وار ایدیکه انکله باشن اورتسه ایاغی آچیلوردی ایاغن اورتسه باشی آچیلوردی
پیغمبریمز علیه السلام انک تستر امرنده اول اضطرابن کوریجک دیدیکه یا فاطمه سکا کلان بابا که عبدکدر
ستری ترک ایتمکده سکا بأس یوقدر وبر قوم ایسه دیدیلرکه مرأه یه عبدی اجنبی کبیدر وآیتده کی ملک یمینله
مراد اماءدر یوخسه عبید دکلدر * ابن جریج ایدر مرأهٔ مسلمه یه حلال اولمزکه مرأهٔ مشرکه قتنده تجرد ایده
مگرکه اول مشرکه انک امه سی اوله (أو التابعین غیر أولی الاربة من الرجال) ویاخود اظهار زینتلری شول
خدمتلر ایچون کندیلره تبعیت ایدن رجاله اوله که انلر رجالدن اولی الاربه نک غیریدرکه انلر بر قومه تابع اولورلرکه
انلرک فضل طعامنه نائل اوله لر همتلری انک غیری دکلدر ونسایه حاجتلری یوقدر * دینلدیکه غیر اولی الاربه
ایله مراد احمق عنیندر ویا اولکه اتیان نسایه استطاعتی اولمز وانی اشتها ایتمز ویا معتوه ویا مجبوب ویا مخنث
ویا شیخ هرمدر * عائشه رضی الله عنها ایدر بر رجل وار ایدی مخنث ایدی پیغمبریمز علیه السلامک ازواجی
اوزره دخول ایدردی انی غیر اولی الاربه دن عد ایدرلردی برکون اول پیغمبریمز علیه السلامک بعض نسائی
قتنده ایکن پیغمبریمز علیه السلام اوزرینه چیقه کلدی اول ایسه بر مرأه یی وصف ایدوب دیردیکه اول انی
اقبال ایتسه درت ایله اقبال ایدر وادبار ایتسه سکز ایله ادبار ایدر * پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم دیدیکه
روا کورمزمکه بو رجل بو اراده اولانی بیله شمدنکیرو اوزریکزه کیرمسون اولیله اولسه اندن احتجاب ایتدیلر
(أو الطفل الذین لم یظهروا علی عورات النساء) ویاخود زینتلری شول اطفاله اوله که انلر عورات نسایه اطلاع
ایتمیه لر وعورتی بیلمیه لر ویا حد شهوته ایرمیه لر (ولا یضربن بأرجلهن لیعلم مایخفین من زینتهن) وایاقلرین
بری برلرینه اورمسونلرکه زینتلرندن اخفا ایتدکلری بیلنه * انلردن بری یوریدیکنده ایاغن بری برینه
اوروردی تاکه خلخالنک صوتی ایشیدیله ویا خلخالی اولدیغی بیلنه اشبونکله اول فعلدن نهی اولندیلر
(وتوبوا الی الله جمیعا أیه المؤمنون لعلکم تفلحون) ای مؤمنلر جمیعکز الله تعالی یه رجوع ایدک هر تقصیردنکه
انک امر ونهینده سزدن صدور ایدر * زیرا که سزدن هیچ بریکز تفریطدن خالی اولمز خصوصا که شهواتدن
کفده اوله ویاخود جاهلیتده ایتدیککز افعالدن توبه ایدک اکرچه اول اسلامله حط اولور لکن اکا ندامت
قرین اولورسه وهر ذکر اولندیغنده توبه یه عزیمت اولنورسه تاکه دنیا وآخرت سعادتنه نائل اوله سز * معلوم
اوله که رجل رجلک عورتنه نظری جائز اولمزکه اول سره ایله رکبه ما بینیدر مرأه مرأه ایله دخی انجلیندر
اما سائر بدننه لابأسدر رجحان فتنه خوف اولمزسه اما مرأه نک رجله حکمی اکر حرهٔ اجنبیه ایسه جمیع
بدنی اجنبی حقنده عورتدر اندن برشیئه نظر جائز اولمز الا وجه وایکی کفنه * واکر امه ایسه رجالدن عورت
اولان اندن دخی عورتدر محارمک بری برلرینه نظرلری حکمنده انجلیندر مرأه رجل اجنبی یه نظرده حکمی
رجلک مرأهٔ اجنبیه یه نظرلک حکمی کبیدر ورجل ایچون جائز اولورکه مرأه سنک وکندویه وطئی حلال اولان
امه سنک جمیع بدننه نظر ایده الا فرجنه دکل اکا نظر مکروه اولور رجحان رجل امه سنی تزویج ایتسه انک عورتنه
نظر حرام اولور (وأنکحوا الایامی منکم) رجال ونسادن زوجی اولمیانلریکزی تزویج ایدک انلر کرک بکر
ویا ثیب اولسون (والصالحین من عبادکم وامائکم) وعبید وجواریکزدن حقوق نکاحی اقامته صالحی
اولانلری دخی تزویج ایدک * اشبو امر ندبیدر واستحبابیدر ایمدی تزوج مستحب اولور شول کمسه یه کیم نفسی

نكاحه توقان ايده وتزوجه قدرتی اوله واولكه وتزوجه قدرتی اولميه شهوتنی صومله كسر ايتسون (قال النبی
عليه السلام يا معشر الشبان من استطاع منكم الباءة فليتزوج فانه أغض للبصر وأحصن للفرج ومن لم يستطع
فليصم فان الصوم له وجاء) پيغمبريمز صلی الله عليه وسلم شبانه خطاب ايدوب ديديكه سزدن اولكه نكاحه
استطاعتی اوله تزوج ايتسونكه اول كوزی نامحرمه نظر ايتديرمز وفرجی حرامدن حراست ايدر واولكه
نكاحه استطاعتی اولميه صائم اولسون * زيرا كه صومك كسر شهوتده تأثيری واردر (قال النبی عليه
السلام تناكحوا تكثروا فانی أباهی بكم الامم حتی بالسقط) پيغمبريمز عليه السلام ايدر تناكح ايدك كه كثير
اوله سز * زيرا كه يوم قيامتده بن سائر امتلرا اوزره سزلك كثرتكزله مباهات ايدرم حتی سقطله ده (قال النبی
عليه السلام من أحب فطرتی فليستن بسنتی ومن سنتی النكاح) پيغمبريمز صلی الله عليه وسلم ايدر بركمسنه كيم
بنم فطرتم سوه سنتمله استنان ايتسون وسنتمك بری نكاحدر اما اول كمسه كه نفسی نكاحه توقان ايتميه والحال
اول اكا قادر در شافعی قتنده انك عبادته اشتغالی نكاحدن افضلدر وائمهٔ حنفيه قتنده ما كان نكاح افضلدر
شافعی استدلال ايدركه انكله الله تعالی بر عبدا كرمن (وسيدا وحصورا ونبيا من الصالحين) ديوذكر ايلدی
حصورا ولدركه نسايه اتيانه قادر ايكن انی ترك ايده اشبو آيتده دلالت واردركه نساء ايامانی تزويج اوليايه
مفوض اوله * زيرا كه الله تعالی نكاحی انلره امر ايتدی عبيد واماء تزويجن سادانه امر ايتديكی كبی كه
اول صحابه وتابعيندن اكثر علما قوليدر شافعی واحمدا كذا ايلردر * امام ابو حنيفه مرأه نك نفسی تزويجن
تجويز ايدر * مالك ايدر اكر مرأه دنيه ايسه نفسی تزويجی جائز اولور شريفه ايسه جائز اولمز نكاحده ولينك
رضاسی شرط ايديكنه اخبار جهتندن دليل اولدركه (قال النبی عليه السلام لا نكاح الا بولی) پيغمبريمز
عليه السلام ايدر نكاحك صحتی دكل الا ولينك رضاسيله در (وقال النبی عليه السلام أيما امرأة نكحت
بغير اذن وليها فنكاحها باطل ثلاثا) پيغمبريمز عليه السلام ايدر قنغی مرأه كه وليسی اذنسز نكاح اولنه انك
نكاحی باطلدر باطلدر باطلدر (ان يكونوا فقراء يغنهم الله من فضله) اكر فقرا ايسه لر الله تعالی انلری
فضلندن غنی ايدر * ديندی بكه اشبو غنا ايله مراد قناعتدر وياخود زوجان رزقلرينك اجتماعيدر (قال النبی
عليه السلام التمسوا الرزق بالنكاح) پيغمبريمز صلی الله عليه وسلم ايدر سز نكاحله الله تعاليدن رزق التماس
ايدك (والله واسع عليم) الله تعالی وسعت صاحبيدر نعمتلرينه نهايت اولمز عبادينه رزقنی قبض وبسطنده
حكمتنی بيلور (وليستعفف الذين لا يجدون نكاحا حتی يغنيهم الله من فضله) شونلركه اسباب نكاحی
بولمزلر زنادن عفتده ودفع شهوتده اجتهاد ايتسونلر حتی كه الله تعالی انلره رزقندن وسعت ويره تزوج ايده جك
شیء بوله لر (والذين يبتغون الكتاب مما ملكت ايمانكم) ملك يمينكزده اولان عبيد واماءدن شونلركه
سزدن مكاتبه طلب ايدرلر كه اول رجل مملوكنه ديسه دركه مالدن شول دكو شيئه سنی مكاتب قيلدمكه انی
شو دكو زمانده بكا ادا ايده سن ايتديككده آزاد اوله سن عبد ايسه انی قبول ايده * ايمدی چان
اول عبد تعهد ايتديكی مالی ادا ايده آزاد اولور واول عبد عقد كتابه دنصكره كسب ايتديكی ماله احق اولور
وچان اداء ماله آزاد اوله يدنده فضله قلان مال انك اولور وحال كتابتده حاصل اولان اولادی اكا تبعيتله
آزاد اولور وچان بدل كتابتی ادادن عاجز اوله مولاسنه جائز اولور كه انك كتابتن فسخ ايدوب انی رقه رد ايليه
ويدنده كی مالی مولاسنك اولور * ابن عمر رضی الله عنهما ديرديكه مكاتب عبددر مادامكه كتابتندن عهده سنده
بر شیء قاله (فكاتبوهم ان علمتم فيهم خيرا) ايمدی سز انلری مكاتب قيلك اكر انلرده امانت واداء ماله قدرت
بيلورسه كز * بعض علما قتنده اشبو امر ايجاب ايچوندر اوبله اولسه مولی اوزره واجب اولور كه عبدينی مكاتب ايده
چانكه انده خير بيله اكر اول عبد كتابتی قيمتی وياقيمتندن اكثر اوزره طلب ايدرسه وياقيمتندن اقل اوزره طلب
ايدرسه واجب اولمز روايت اولنديكه سيرين مولاسی انس بن مالك رضی الله عنهدن ديلديكه كندوبی مكاتب
ايده انس ايسه اندن امتناع ايدوب سيرين اندن عمر بن الخطاب رضی الله عنه يه شكايت ايتدكده حضرت عمر
انی دره ايله اوروب انی مكاتب ايتديردی واكثر علما قتنده بو امر ندبی واستحبابيدر (وآتوهم من مال الله

الذی آتاكم) واول مكاتبلره ويرك شول مالدنكه الله تعالی انی سزه ويردی اشبو مؤمنلره امرنديدر * ديندی بكه
مؤمنلره واجب اولوركه مكاتبلره اعانت ايده لر ويا موالی يه ايجابدركه مكاتبلرك كتابه لری مالندن حط ايده لر
ايتمزلرسه جبر اولنه لركه اول شافعی مذهبيدر علی رضی الله عنه ايدركه ربع كتابتن حط ايدر * ابن عباس ايدر
انكا كتابتندن بلا تعيين برمقدار شیء حط اولور (ولا تكرهوا فتياتكم علی البغاء ان أردن تحصنا) وجواريكزی
زنايه اكراه ايتمكز زيرا كه انلر زنادن تعفف طلب ايدرلر * روايت اولنديكه عبد الله بن ابی نام منافقك معاذه
ومسيكه نام ايكی جاريه سی اولوب انلری زنايه اكراه ايدردی شول ضريبه ايچونكه انلردن آلوردی اسلام
كلجك معاذه ومسيكه ديديلركه اشبو فعلكه بزانی ايشلرز ايكی وجهدن برندن خالی اولمز اكر خير ايسه خيريمزی
اكثار ايتدك واكر شر ايسه وقتی ايرديكه انی ترك ايده وز اول سببدن بو آيت نازل اولدی * روايت اولنديكه
اول ايكی جاريه نك بری بركون بر برد ايله وبری برد ينار ايله كلوب ديديلركه اسلام كلوب زنا حرام اولدی شمدنكيرو
والله بز زنا ايتمزز مولاسی ايسه انك اوزره اكراه مراد ايديجك ايكيسی پيغمبريمز صلی الله عليه وسلمه كلوب
شكايت ايتدكلرنده اشبو آيت نازل اولدی (لتبتغوا عرض الحياة الدنيا) ايمدی دنيا اموالن طلب ايدوب
انلری زنايه اكراه ايتمكز (ومن يكرههن فان الله من بعد اكراههن غفور رحيم) اول كمسه كه انلری زنايه
اكراه ايدرسه الله تعالی انلرا كراه اولنغله ايتدكلری اول فاحشه لرينی مغفرت وظلم اولندقلريچون كندولره
رحمت ايديجيدر (ولقد أنزلنا اليكم آيات مبينات) بز سزلره آيتلر انزال ايتدك كه اول حلال وحرامی تبيين ايدر
وحدود واحكامی تفصيل ايدر (ومثلا من الذين خلوا من قبلكم) وسزدن اول كچنلردن بعضيلرك قصص
وامثالرين انزال ايتدك كه انلرك قصه سی كبی عائشه رضی الله عنها قصه سين انزال ايتدك كه اول يوسف ومريم
قصه لرينه بكزر بر قصهٔ عجيبه در (وموعظة للمتقين) ومتقيلره موعظه انزال ايتدك (الله نور السموات والارض)
الله تعالی سموات وارض اهلنه هاديدر انك نوريله حقه اهتدا ايدرلر وهدايتيله حيرت ضلالتدن نجاته ايررلر
وياخود اول سمواتی ملائكه ايله وارضی انبيا ايله منور ايدردر وياخود سموات وارضك امورينی مدبردر وياخود
سمواتی شمس وقمر ونجومله وارضی انبيا وعلما ومؤمنينله ويانبات واشجار ايله مزيندر وياخود انوارك كاسبی
اندندر (مثل نوره) الله تعالی نورينك قلب مؤمنده مثلی كه اول شول نوردركه انكله اهتدا ايدر وياخود مؤمنه
ويرديكی نورك مثلی * ديندی بكه يعنی قلب مؤمنده كی نورك مثلی وياقرآنك ويا محمد عليه السلامك وياطاعتك
مثلی اشبو انواری تفضيلا نفسنه مضاف قيلدی (كمشكاة فيها مصباح) اول جدارده شول كوه
مثليدركه انده سراج ثابت اوله (المصباح فی زجاجة) اول سراج قنديلده اوله (الزجاجة كانها كوكب
دری) اول قنديل ايسه كه انه ضوء وتلألؤنده كوكب دريدركه اول كواكب خمسهٔ عظامك يعنی زحل
ومريخ ومشتری وزهره وعطاردك بريدر (يوقد من شجرة مباركة زيتونة) اول مصباح وزجاجه بر شجرهٔ
زيتونهٔ مباركه زيتندن ياقيلور يعنی اول شجرهٔ كثيرة المنافعدركه اول ادام وفا كهه در استخراجنده عصاره
احتياج اولمز بلكه انی هركشی استخراج ايده بيلور * حديثده كلديكه اول باسور ه نفع ايدر اول بر شجره دركه
اعلاسندن اسفلنه دكين يپراقلنور (قال النبی عليه السلام كلوا الزيت وادهنوا به فانه من شجرة مباركة)
پيغمبريمز صلی الله عليه وسلم ايدر زيتی ييكز وانكله بدنكزی ياغلكز كه اول شجرهٔ مباركه دن استخراج
اولنوبدر (لا شرقية ولا غربية) اول شرقيه دكلدركه شمسك زوالندنصكره سنده اكا شمس اصابت ايتميه
وغربيه دخی دكلدركه نهارك اوائلنده اكا شمس اصابت ايتميه بلكه اول طول نهارده اكا شمس اصابت ايدر
شول شجره كبی كه قله اوزرنده اوله ويا بر صحراء واسعه ده اوله وياخود اول ارضك نه شرقيهٔ معموره ونه غربيهٔ
معموره سنده ثابت ده دربلكه وسطنده دركه اول شامدر انك زيتونی اجوددر (يكاد زيتها يضیء ولو لم
تمسسه نار) قريب اولوركه زيتی فرط صفاسندن ضيا ويره اكرچه اكا آتش ايرمديسه ده (نور علی نور)
نور مصباح نور زجاجه اوزره زياده اولوبدر * علما اشبو تمثيلك معناسنده اختلاف ايتديلر كعب ايدر
اشبو مثل محمد صلی الله عليه وسلم ايچوندر مشكاة انك صدريدر وزجاجه قلبيدر ومصباح انده كی

نبوتدرکه شجرهٔ نبوتدن ایقاد اولنوبدر قریب اولورکه محمددن امری متبین اوله اکرچه نبی ایدیکنی سویلمز
ایسه ده * ابن عمر ایدر مشکاة جوف محمددر زجاجه انک قلبیدر ومصباح شول نوردرکه الله تعالی انی انده
قیلوبدر اول نه یهودی ونه نصرانیدر اول اکا ابراهیمدن ایقاد اولنوبدر بلکه انک نوری قلب ابراهیم نوری
اوزره زیاده قیلنوبدر * محمد بن کعب القرظی ایدر مشکاة ابراهیمدر زجاجه اسماعیلدر ومصباح محمددرکه اول
شجرهٔ مبارکهٔ ابراهیمدن ایقاد اولنوبدر مبارک اولمسی اکثر انبیا انک صلبندن کلدیکیدر ونه شرقیه ونه غربیه
اولمسی ابراهیم علیه السلامک نه یهودی ونه نصرانی اولوب حنیف مسلم اولدیغیدر * زیرا که یهود نمازلرنده
مغربه ونصاری مشرقه استقبال ایدرلر قریب اولورکه محمد علیه السلامک محاسنی وحی اولنمزدن اول ناسه
ظاهر اولیدی نور اوزره نور ایدیکه نبی نسلندن نبی ایدی نور ابراهیم اوزره نور محمد ایدی * ابی بن کعب ایدر
اشبو مؤمن مثلیدرکه مشکاة نفسیدر وزجاجه صدریدر ومصباح ایسه قلبنده کی ایمان وقرآندر وشجرهٔ
مبارکه دن ایقاد اولنمسی لله اخلاصیدر مثلی شول شجرهٔ خضرا ناعمه مثلیدرکه انی اشجار التفاف ایتدیکندن
اکا شمس اصابت ایتمیه نه طلوعنده ونه غروبنده کذلک مؤمن احتراس اولنوبدرکه اکا فتندن برشیء اصابت
ایتمیه * زیرا اول درت خصال حسنه بیننده درکه نعمت ویرلسه شکر ایدر بلا ایرسه صبر ایدر حکمنده عدل
قولنده صدق اوزره در قریب اولورکه قلبی حق بیله اول اکا تبیین اولنمزدن اول زیرا که اول حقه توفیق اولنوبدر
نور اوزره نوردرکه اول بش نور ایچنده تقلب ایدر قولی نور وعلمی نور ومدخلی نور ومخرجی نوردر ویوم قیامتده
مصیری نوره در * ابن عباس رضی الله عنهما ایدر اشبو قلب مؤمنده الله تعالی نور وهداسنک مثلیدر تحکیم
رب تعالینک قدرتیله زیت صافی اکا نار مس ایتمزدن اول قریب اولورکه ضیا ویره چونکه اکا نار مس ایده ضوء
اوزره ضوئی زیاده اولور کذلک مؤمنک قلبی قریب اولورکه اکا علم کلمزدن اول هدی ایله عمل ایده چونکه اکا علم
کله هدی اوزره هداسی ونور اوزره نوری زیاده اولور * کلبی ایدر نور اوزره نورله مراد مؤمنک ایمان وعملیدر
سدی ایدرکه اول نور ایمان ونور قرآندر * حسن ایدر اشبو قرآنک مثلیدر مصباح قرآندر مصباحله استضائه
اولندیغی کبی قرآنله اهتدا اولنور وزجاجه قلب مؤمندر ومشکاة انک فم ولسانیدر وشجرهٔ مبارکه شجرهٔ
وحیدر قریب اولورکه قرآنک حجتی متضح اوله اکرچه اوقونمسه ده وقرآن الله تعالیدن خلقه نوردر وقرآنک
نزولندن اول دلائل واعلامدن اقامت ایتدیکیله بیله اوله اولسه انکله نور اوزره نورلری زیاده اولدی
(یهدی الله لنوره من یشاء) الله تعالی اشبو نوره دیلدیکی کمسه یی هدایت ایدر (ویضرب الله الامثال
للناس) الله تعالی ناسه امثالی تبیین ایدر تا که فهم ایدوب تصدیق ایده لر * زیرا که مثل مرآته بکزرکه انده
حقیقت ظاهر اولور (والله بکل شیء علیم) الله تعالی هرشیئی بیلور معقول ومحسوس ظاهر وباطندن هیچ
برشیء اکا خفی اولمز اشبونده وعد ووعید واردر اول کمسه یه کیم انی تدبر ایلمیه واکا اکتراث ایلمیه (فی بیوت)
اول مصباح بعض بیوتده ایقاد اولنورکه انکله مراد مساجددر * ابن عباس رضی الله عنهما ایدر
مساجد یریوزنده الله تعالینک بیوتیدر اهل سمایه ضیا ویرر نجوم اهل ارضه ضیا ویردیکی کبی ابو یزید ایدر
اول بیوتله مراد درت مسجددرکه هربرینی برپیغمبر بنا ایدوبدر بری کعبه درکه ابراهیم واسماعیل
علیهما السلام بنا ایتدی وبیت المقدسدرکه داود وسلیمان علیهما السلام بنا ایتدی ومسجد مدینه درکه
پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم بنا ایتدی ومسجد قبادرکه تقوی اوزره تأسیس اولنمشدر انی دخی
پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم بنا ایتدی (أذن الله أن ترفع) الله تعالی امر ایلدیکه اول بیوت تعظیم
اولنه وقاذوراتدن تبرئه ایدیله (ویذکر فیها اسمه) واول بیوتده انک اسم شریفی ذکر اولنه
اشبو عامدر هرشیئه که انک ذکرینی متضمن اوله اکرچه اول انک افعالنده مذاکره واحکامنده مباحثه ایسه ده
اشبونده دلالت واردرکه مساجدده ذکر الله وصلات مستحب اوله (یسبح له فیها بالغدو والاصال)
اول بیوتده غداة وعشیده اول الله تعالی تنزیه ویا انکچون صلاة مفروضه ادا ایدیلور (رجال لا تلهیهم تجارة
ولا بیع عن ذکر الله) اول بیوتده الله تعالییی شول رجال تنزیه ایدرکه انلری ذکر اللهدن تجارت رابحه وبیع

اشغال ایتمز رجال قولنده اشارت واردرکه نسایه افضل اولان صلاتی قعر بیوتلرنده ادا ایدلر ونسایه مسجدده
جماعت واجب اولمیه و (لا تلهیهم) آیتنده دلالت واردرکه تجارت صلاته منافی اولمیه * زیرا مفهوم آیت
اولدرکه انلر تعاطی ایدرلر ومع ذلک اول فعل انلری صلاتدن وحضور جماعتدن الها ایتمز (واقام الصلاة)
وصلاة مفروضه یی اوقات مستحبه لرنده ادادندن اشغال ایتمز * روایت اولندیکه ابن عمر سوقده ایدی
صلات اقامت اولنیجق ناس طوروب دکانلرین برکندیلر وسرعتله مسجده کتدیلر * ابن عمر اشبو آیتی اوقویوب
بونلر وصفلو قوم شاننده نازل اولوبدر دیدی (وایتاء الزکاة) وزکاتلرک وجوبی عندنده مستحقینه ادادندن دخی
اشغال ایتمز ویاخود اعمال صالحه ایشلرلر (یخافون یوما تتقلب فیه القلوب والابصار) ومع ذلک خوف ایدرلر
شول کوندنکه انک اهوالندن قلوب وابصار تقلب واضطراب ایرر * دینلدیکه یعنی قلوب دنیاده اوزرینه
اولدیغی شرک وکفر حالندن تقلب ایدر وابصاردن اغطیه کیدر ویاخود قلوب خوف ورجا بیننده تقلب ایدر
خوف ایدرکه هلاک ایره رجا ایدرکه الله تعالی فضلندن اکا نجات ویره وابصار دخی تقلب ایدرکه قنغی ناحیه دن
اخذ اولنور ذات یمیندنمی یوخسه ذات شمالدنمی وکتب اعماللری قبل ایماندنمی ویا قبل شمائلدنمی ویریلور
ویاخود قلب جوفده تقلب ایدوب حنجره یه ارتفاع ایدوب نه نزول ونه خروج ایده وبصر ایسه هول وشدتدن
تقلب ایدوب شاخص اوله (لیجزیهم الله أحسن ما عملوا) ذکر اولنان اعمال صالحه یی ایشلدیلرکه
الله تعالی انلره اعمال حسنه لرینک جزاسین ایلیه (ویزیدهم من فضله) وانلره اعماللریله مستحق اولدقلری
ثوابی فضلندن زیاده ایلیه (والله یرزق من یشاء بغیر حساب) الله تعالی دیلدیکی کمسه یه حسابسز ویرر
اشبو زیاده یی تقریردر والله تعالینک کمال قدرتنه ونفاذ مشیتنه ووسعت احسانته تنبیهدر (والذین کفروا
اعمالهم کسراب بقیعة) شونلرکه کافر اولدیلر اعماللری ارض منبسطهٔ واسعه ده سراب مثلیدرکه اول
برایده شدت حرده نصف نهارده ماء جاری کبی کورینور وقرینه وارد قده لا شیء بولنور (یحسبه الظمآن ماء)
صوسزانی کوردیکنده صو ظن ایدر (حتی اذا جاءه لم یجده شیأ) چونکه اول سراب موضعنه کله انی برشیء
بولمز کذلک کافر ظن ایدرکه عملی اکا نفع ایده چونکه ملک الموت کلوب عمله محتاج اوله عملن کندویه برشیء
نفع ایدر بولمز (ووجد الله عنده) واول عملی عندنده الله تعالینک عقابن ویا زبانیه سین بولور ویاخود
انی کندویه محاسب بولور (فوفاه حسابه) اندن استعراض ویا مجازات وجهی اوزره انک حسابن
توفیه ایدر (والله سریع الحساب) الله تعالی حسابده سریعدر انی هیچ فردک حسابی آخرک حسابندن
اشغال ایتمز یوم قیامتده خلقی حساب ایدر اولدقده جمیعن دفعهٔ واحده ده حساب ایدر حتی هربری ظن
ایدرکه انجق کندی حساب اولنوبدر (أو کظلمات فی بحر لجی) ویاخود کافر اولنلرک اعمالی بحر عمیقده لجج
بحر وامواج وسحابدن حاصل اولمش ظلمات متراکمه کبیدر ویا انلرک اعمال حسنه لری سراب کبیدر
واعمال قبیحه لری ظلمات کبیدر ویا اول دنیاده ظلمات کبی وآخرتده سراب کبیدر (یغشاه موج من فوقه
موج من فوقه سحاب) که اول بحری موج قاپلیه اول موجک فوقندن موج آخر وانک فوقندن سحاب
قاپلیه (ظلمات بعضها فوق بعض) اشبو ظلماتکه ظلمت سحاب وظلمت موج وظلمت بحری بری برینک
فوقنده در * دینلدیکه ظلماتله مراد اعمال کفاردر وبحر لجی قلبیدر وموج قلبنی غشی ایدن جهل وشک
وحیرتدر وسحاب قلبی اوزره ختم وطبعدر * ابی بن کعب اشبو آیتده ایدر کافر بش ظلمتده تقلب ایدر
کلامی ظلمت وعملی ظلمت ومدخلی ظلمت ومخرجی ظلمتدر ویوم قیامتده مصیری ظلمات ناره در (اذا أخرج یده
لم یکد یراها) چونکه اول یدینی چیقاره شدت ظلمتدن انی کورمکه قریب اولمز (ومن لم یجعل الله له نورا فما له
من نور) اول کمسه که الله تعالی اکا دین وایمان ویرمیه انک دینی اولمز ویاخود اولکه الله تعالی انی
هدایت ایتمیه انک ایمانی اولمز وهیچ کمسه انی هدایته قادر اولمز * دینلدیکه اشبو آیت عتبة بن ربیعه شاننده
نازل اولوبدرکه اول جاهلیتده دین التماس ایدوب مسوح کیردی اسلام کلیجک کافر اولدی اکثرون دیدیلرکه
اشبو جمیع کفاره عامدر (ألم تر أن الله یسبح له من فی السموات والارض) یا محمد بیلمدکمیکه سموات وارضده کی

مخلوقات الله تعالى يى تسبيح ايدر (والطير صافات) وطير دخى انى تسبيح ايدرقنادلرين هوايوزنده بسط ايدر
اولدقلرى حالده (كل قد علم صلاته وتسبيحه) تسبيح ايدنلرك وياطيران ايدنلرك هربرى صلات وتسبيحنى بيلور
مجاهد ايدر صلات بنو آدمك وتسبيح سائر خلقكدر * ديدلديكه طيورك قناد اورملرى صلاتلرى وتسبيحلريدر
وياخود معنى الله تعالى هرمصلى ومسبحك صلاة وتسبيحنى بيلور (والله عليم بما يفعلون) الله تعالى اول
مخلوقاتك ايشلدكلرينى بيلور (ولله ملك السموات والارض) سموات وارضك واول ايكيسنك ايچنده‌كى
ذوات وصفات وافعالك جميعى الله تعالينك ملكيدر (والى الله المصير) آخرتده مرجع اكادر (ألم تر أن الله
يزجى سحابا) يا محمد بيلمدكميكه الله تعالى بولتلرى سوق ايدر (ثم يؤلف بينه) واول بولتلرك اجزاسنى ضم
ايدوب برى برينه ابركورر (ثم يجعله ركاما) بعده انى برى برينك فوقنده متراكم قيلور (فترى الودق
يخرج من خلاله) كوررسنكه يغمورانك ارالقلرندن چيقار (وينزل من السماء من جبال فيها من برد)
وسمادن كثرتده برددن جبال دكاواينديرر (فيصيب به من يشاء) اول بردى عبادندن ديلديكى كمسه‌يه
ابركوروب هلاك ايدرزروع واموالنى هلاك ايتمسى كبى (ويصرفه عن من يشاء) وديلديكى كمسه‌دن انى
صرف ايدوب ضرار ابركورمز (يكاد سنا برقه يذهب بالابصار) قريب اولوركه اول سحاب برقنك ضوئى شدت
نوريله ابصارى اختطاف ايده (يقلب الليل والنهار) الله تعالى ليل ونهارى تقليب ايدر برى برينك
عقبنده كتورمكله ويابرينى آرتوروب برينى اكسلتمكله وياحوالنرينى حرو برد له تغييرا يتمكله ويابرنده ظلمت
وبرنده نوركتورمكله وياشبو اشيانك جميعن انده ايراد ايتمكله (ان فى ذلك لعبرة لاولى الابصار) اشبوذكر
اولنان اشياده عقول وبصائراهلنه الله تعالينك وحدانيت وكمال قدرت واحاطۀ علم ونفاذ مشيئت وحاجتدن
تنزهنه دلالات واردر (والله خلق كل دابة من ماء) الله تعالى يريوزنده يوررحيواناتك اكثرينى ماء
مخصوصدن خلق ايتديكه اول نطفه‌در * ديدلديكه مراد هرحيواندركه دنياده مشاهده اولنوراويله اولسه
ملائكه وجن انده داخل اولماز * زيراكه بزانلرى مشاهده ايتمزدية ديدلديكه جميع خلقلك اصلى مادندر زيراكه
الله تعالى مائى خلق ايدوب انى درت شئ قيلدى ريح ونار وطين ريحدن ملائكه‌يى ونادردن جنى وطيندن
آدمى خلق ايتدى (فمنهم من يمشى على بطنه) اول حيوانلرك بعضى قارنى اوزره يورر حيات وحيتان
وديدان كبى (ومنهم من يمشى على رجلين) وانلرك بعضى ايسه ايكى اياق اوزره يورر بنو آدم وطيور كبى
(ومنهم من يمشى على أربع) وانلرك بعضى دخى درت اياق اوزره يورر بهائم وسباع كبى درت اياقدن اكثر
اوزره يوريين ذكر اولنمدى حشرات ارض كبى * زيراكه صورتده درت اياق اوزره يوررك بيدر وياخود
يورويكنده اعتمادى درت اياغه‌در (يخلق الله ما يشاء) الله تعالى ذكر اولنان وذكر اولنميانندن ديلديكن
خلق ايدر صور واعضاء وهيأت وحركات وطبائع وقوى وافعالده اختلاف اوزره مع هذا عناصر متحد ايكن
(ان الله على كل شئ قدير) الله تعالى هرشيئه قادردر ديلديكن ايشلر (لقد أنزلنا آيات مبينات) بزآيات
انزال ايتدككه انواع دلائله حقائقى تبيين ايدر (والله يهدى من يشاء الى صراط مستقيم) الله تعالى
ديلديكى كمسه‌يى آياته نظر ومعانيسى تدبرينه توفيقله دين اسلامه هدايت ايدركه اول درلك حقه وفوز جنته
موصلدر (ويقولون آمنا بالله وبالرسول وأطعنا ثم يتولى فريق منهم من بعد ذلك وما أولئك بالمؤمنين)
منافقلر ديرلركه بزالله تعالى يه ورسولنه ايمان كتوروب امرلرينه اطاعت ايتدك بوقوللرندنصكره انلردن
برفريق الله تعالى يه ورسولنه اطاعتدن اعراض ايدرحالبوكه انلرمؤمنلردكللردر * روايت اولنديكه بشر
منافقله بررجل يهودى بيننده برارضده خصومت اولوب يهودى ديديكه محمده تحاكم ايده لم منافق ايسه
كعب بن الاشرفه تحاكم ايده لمكه محمد حيف ايدر ديدى اول سببدن بو آيت نازل اولدى (واذا دعوا الى الله
ورسوله ليحكم بينهم اذا فريق منهم معرضون) چقان اول منافقلرالله تعالى يه ورسولنه دعوت اولنسه‌لركه
رسول عليه السلام انلرك بيننده الله تعالينك حكميله حكم ايده كوررسنكه انلردن برفريق اوزرلرينه
حكم اولنمق خوفيله سكا كلمكدن اعراض ايدرلر (وان يكن لهم الحق يأتوا اليه مذعنين) اكر انلرك غيرا اوزره

حقلرى اولسه انك حكمنه منقاد اولدقلرى حالده سرعتله كلورلر * زيرا اكا اوتوقلرى وارايديكه انلرا وزره حقله
حكم ايدراولديغى كبى انلرايچون دخى حقله حكم ايدر (أفى قلوبهم مرض ام ارتابوا) يوخسه قلبلرنده كفر
وياظلمه ميلى واروياخود سننده تهمتى كورديلركه سنك صدقكده شك ايتديلر (أم يخافون أن يحيف الله
عليهم ورسوله) وياخود خوف ايدرلرميكه الله تعالى ورسولى انلراوزره حكومتده ظلم ايده (بل اولئك هم
الظالمون) بلكه انلرحقدن اعراض ايله نفسلرينه ظلم ايدنلردر (انما كان قول المؤمنين اذا دعوا الى الله
ورسوله ليحكم بينهم أن يقولوا سمعنا وأطعنا) مؤمنلره لايق قول بواولديكه چقان بينلرنده حكم ايچون كتاب اللهه
وسنت رسوله دعوت اولندقلرنده ديه‌لركه قوالكى ايشتدك وامركه اطاعت ايتدك (وأولئك هم المفلحون) اشبو
آدابى رعايت ايدنلر مرادلرينه ظفربولنلردر اشبو آيتده دلالت واردركه شرعه دعوت اولنانه حضور واجب
اولور امتناع حرام اوله واول دعوت اولندقده سمعنا واطعنا ديمك مستحب اوله (ومن يطع الله ورسوله)
اول كمسه‌كه الله تعالى يه ورسولنه فرائض وسننده امرايتدكلرينه اطاعت ايده (ويخش الله ويتقه)
وكنديدن صدور ايدن ذنوب اوزره الله تعالىدن قورقه وباقى عمرنده اندن صاقنه (فأولئك هم الفائزون)
ايمدى انلرنعيم مقيمه فائزلردر (وأقسموا بالله جهد أيمانهم لئن أمرتهم ليخرجن) منافقلر محمد صلى الله عليه
وسلم حكمندن امتناعلرين انكارايدوب جهد ايماله الله تعالى يه قسم ايتديلركه اكرسن انلره امرايتسه‌دك كه
ديارواموالرندن چيقه‌لر مخالفت ايتميوب اطاعت ايده‌لردى (قل لا تقسموا) انلره ديكلكه كذب
اوزره قسم ايتمكز (طاعة معروفة) سزدن مطلوب اولان طاعۀ معروفه‌در يوخسه يمين وطاعت
نفاقيه دكل وياخود نيت خالصه ايله اولان طاعت معروفه افضل وامثلدر يمين لساندنكه اكا فعل
موافقت ايتميه (ان الله خبير بما تعملون) الله تعالى سزلك اعمالكزه خبيردرسرائركزا كاخفى اولماز
(قل أطيعوا الله وأطيعوا الرسول) ديكلكه الله تعالى يه فرائضده ورسول اللهه سننده اطاعت ايدك
(فان تولوا فانما عليه ما حمل وعليكم ما حملتم) اكر رسول اللهه اطاعتدن اعراض ايدرسه‌كز اكا حاضر ايتمزسز
بلكه ضررى كنديكزه ايدرسز اكا واجب اولان امروتكليف اولنديغى رسالتى تبليغدر وسزه واجب اولان
ايسه انك امرينه امتثالدر (وان تطيعوه تهتدوا) اكرانك امرينه امتثال واطاعت ايدرسه‌كز حقه اهتداء
بولورسز (وما على الرسول الا البلاغ المبين) رسول اوزره واجب اولان دكل الا سزه تكليف اولنديغكز
شيئى تبليغ موضحدر اول ايسه انى ايتدى وسزه واجب اولان امورقالدى اكرادا ايدرسه‌كز ثواب بولورسز
اعراض ايدرسه‌كز عقاب كوررسز (وعد الله الذين آمنوا منكم وعملوا الصالحات ليستخلفنهم فى الارض)
سزدن ايمان كتوروب اعمال صالحه ايشلينلره الله تعالى وعد ايتديكه انلرى يريوزنده خلفا قيله كيم ملوكك
مماليكلرنده كى تصرفى كبى انلردخى انده تصرف ايده‌لر * اشبو خطاب رسول الله صلى الله عليه وسلمه وامتنه‌در
وياخود اكا وانكله بيله اولنلره‌در (كما استخلف الذين من قبلهم) انلردن اول بنو اسرائيلى جبابره‌دنصكره
مصروشامه استخلاف ايتديكى كبى (وليمكنن لهم دينهم الذى ارتضى لهم) وانلرايچون اختيار ايتديكى
دين اسلامى تمكين ايده شول وجهله كيم انلرايچون بلادى توسيع وانلره تمليك ايده ودين اسلامى سائرا ديان
اوزره اظهار ايده (وليبدلنهم من بعد خوفهم أمنا) وانلرى اعدادن خوفلرندنصكره اول حالتى امنه
تبديل ايده (يعبدوننى لا يشركون بى شيأ) امين اولدقلرى حالده بكا عبادت ايده‌لر بكا برشئ اشراك ايتميه‌لر
(ومن كفر بعد ذلك فأولئك هم الفاسقون) اشبو وعدد نصكره بركمسنه‌كه ارتداد ايده ويابو نعمته كفران اوله
اول وصفلو كمسه‌لرفاسقلردر * اشبو آيتك سبب نزولنده ديدلديكه پيغمبريز صلى الله عليه وسلم
وحيدنصكره اصحابيله مكه‌ده اون يل مكث ايتدى اذاى كفاره صبرله امراولنوب صباح واخشاملرين خوفله
كچورلردى بعده مدينه‌يه هجرت ايدوب قتاله امراولندقلرنده صباحده واخشامده سلاحدن مفارق
اولمزلردى حتى انلرك برى ديرديكه برآياشول كونه ايريشورميزكه اوزرمزدن سلاحى قويوب امن وراحتله
يوروية وزاويله اولسه الله تعالى بوآيتله انلره ذكر اولنان امورى وعد ايتديكندنصكره انجاز ايتدى دين

اسلامی اظهار ایدوب اولباسنی اعدالری اوزره منصور قیلدی وخوفدنصکره انلری امنه وارضده بسطه
ایرکوردی اشبو آیتده خلفاء راشدینك امامتنه دلالت واردر (قال النبی علیه السلام الخلافة من بعدی
ثلاثون سنة ثم تكون ملكا) پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدرکه بندنصکره خلافت اوتوز ییل اولوب بعده
ملکه منقلب اولور اول قول شریف مصداقنجه خلافتده ابوبکر الصدیق رضی الله عنه ایکی ییل وعمر رضی
الله عنه اون ییل * وعثمان رضی الله عنه اون ایکی ییل * وعلی رضی الله عنه التی ییل قرار ایتمشدی
(وأقيموا الصلاة وآتوا الزكاة وأطيعوا الرسول لعلكم ترحمون) اقامت صلاة وایتاء زکاة واطاعت رسول
ایدلك که رحمت اولنه سز (لا تحسبن الذين كفروا معجزين في الارض) یا محمد سن کفاری ظن ایتمکل که یرده
الله تعالی یی انلر ادراك واهلاك دن اعجاز ایدهلر (ومأواهم النار ولبئس المصير) انلرك قرارگاهی جهنمدر اول
ایسه نه بترکین مکان اولور (يا أيها الذين آمنوا ليستأذنكم الذين ملكت أيمانكم والذين لم يبلغوا الحلم منكم
ثلاث مرات) یا مؤمنلر مالك یمینکز اولان عبید وامائکز واحرارکزدن حد بلوغه ایرمیان صبیانکز سزدن
اوچ وقتده دخوله استئذان ایتسونلر (من قبل صلاة الفجر) صلاة فجردن اوکدین که زیرا اول مضاجعدن
قیامکز وثیاب نومی طرحکز وثیاب یقظهیی لبسکز وقتیدر (وحين تضعون ثيابكم من الظهيرة) ووقت
ظهرده که انده قیلوله ایچون ثیابکزی وضع ایدرسز (ومن بعد صلاة العشاء) وصلاة عشادنصکره ده زیرا
اول لباسدن تجرد ایدوب لحافه التحاف وقتیدر (ثلاث عورات لكم) اشبو وقتلر سزه اوچ عورتدرکه
انده تستر وتحفظ مختل اولور (ليس عليكم ولا عليهم جناح بعدهن طوافون عليكم بعضكم على بعض) اشبو
اوقات ثلاثه دنصکره سزه وکرك عبید وامائکزه وصبیانکزه جناح یوقدرکه استئذانسز دخول ایدهلر سز
انلره استخدام ایچون وارهسز وانلری فاتکزه کیردیرهسز (كذلك يبين الله لكم الآيات) الله تعالی سزه
احکام آیتلرینی بو تجلی بیان ایدر (والله عليم حكيم) الله تعالی احوالکزی بیلور سزه تشریعنده
حکمتی اجرا قیلور (وإذا بلغ الأطفال منكم الحلم فليستأذنوا كما استأذن الذين من قبلهم) نجان
احرارکزدن اطفالکز احتلام بلوغه ایریشه جمیع اوقاتده استئذان ایتسونلر * نتکیم احراردن انلردن
اوکدین بالغ اولنلر استئذان ایدرلردی (كذلك يبين الله لكم آياته) الله تعالی امر ونهیدن سزه احکامنی بونك
کبی بیان ایدر (والله عليم حكيم) الله تعالی عبادینه صالح اولانی بیلور هر شیئی حکمتله وجوده کتورر عبث
فعلی یوقدر (والقواعد من النساء اللاتي لا يرجون نكاحا) نسادن شول عجائزکه حیض وعمادن قاعدلردر
کبرة السن اولدقلری ایچون رجالی اراده ایتمزلر * دیمکدیکه انلر شول عجائزدرکه رجال انلری کوردکلرنده انلردن
استقذار ایدرلر اما اولکه انده بقیه جمال اوله اول محل شهوتدر اشبو آیتده داخل اولمز (فليس عليهن جناح
أن يضعن ثيابهن) انلره جناح یوقدرکه رجال عندنده بعض ثیابلرین وضع ایدهلر جلباب کبی وثیاب
فوقنده کی ردا کبی وخمار فوقنده کی قناع کبی اما خمارینی وضع جائز اولمز (غير متبرجات بزينة) شول
اخفاسی امر اولنان زینتی اظهار ایتمز اولدقلری حالده وتبرج اولدرکه مرأه محاسنندن اظهار ایدهانیکه ستری
لائق اولور (وأن يستعففن خير لهن) وانلرك تبرج ووضع ثیابدن استعفافلری انلر ایچون خیرلودر * زیراکه
تهمتدن ابعددر (والله سميع عليم) الله تعالی اول عجائزك وضع زینهلری حالنده رجاله سویلدکلرین
ایشیدر ومقصودلرین بیلور (ليس على الأعمى حرج ولا على الأعرج حرج ولا على المريض حرج) اعمی واعرج
ومریض اوزره حرج یوقدرکه افعال آتیهٔ الذکری ایشلیهلر اشبو آیتك سبب نزولنده علما اختلاف
ایتدیلر * ابن عباس رضی الله عنهما ایدر وقتا که الله تعالی (لا تأكلوا أموالكم بينكم بالباطل)
آیتن انزال ایتدی مسلمون مرضی وزمنی وعمیان وعرجان ایله معامواکله دن تحرج ایدوب دیدیلرکه طعام
افضل اموالدر والحال الله تعالی بزی وجه باطل ایله مالمزی اکلدن نهی ایتدی اعمی طعام طیب موضعین
کورمز واعرج جلوسه تمکن ایتمیوب طعام اوزره مزاحمهیه استطاعتی اولمز ومریض ایسه ضعیف
اولدیغندن طعامدن استیفا ایدهمز اول سببدن بو آیت نازل اولوب بیلدیریلدیکه سزه حرج یوقدرکه اعمی

واعرج ومریض ایله طعام ییهسز * سعید بن جبیر رضی الله عنه ایدر عرجان وعمیان ومرضی اصحاء ایله
مواکلهدن تنزه ایدرلردی * زیراکه ناس انلردن تقذر ومواکلهلرندن کراهت ایدرلر اعمی دیردیکه
احتمالدرکه کورمزلکله بن انلردن اکثرا اکل ایدهم واعرج دیردیکه بن مجلسده ایکی کشی یرین طوترم اول
سببدن بو آیت نازل اولدی * مجاهد ایدر اشبو انلره رخصت ویرلدیکه اشبو آیتده تسمیه اولنانلرك بیوتندن اکل
ایدهلر انلردن بری طعام استیوب بر رجله واردی اول رجلك کندیده طعام بولنمدیغنده انی اطعام ایچون اشبو
آیتده تسمیه اولنانلردن برینك بیتنه ایلتوردی اول فقیر معذور ایسه بنی غیرلك بیتنه ایلتدی دیو اول غیرلك
طعامنی اکلدن تحرج ایدیجك بو آیت نازل اولدی * سعید بن المسیب ایدر مسلمون غزایه کتدکلرنده زمنالرینی
تخلیف ایدوب قبولری مفتاحن انلره ویرولردی بیوتمزدن ییدیکلر یکز سزه حلال اولسون دیرلردی اویله اولسه
بو آیتله انلره رخصت ویرلدی (ولا على أنفسكم أن تأكلوا من بيوتكم) وکندیکزه دخی حرج یوقدرکه شول
بیوتدن اکل ایدهسز که انده ازواج وعیالکز اولور اشبونده بیوت اولاد داخل اولور * زیراکشینك ولدینك بیتی
کندینك بیتی کبیدر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم دیدیکه (أنت ومالك لأبيك) سن کندلك ومالك باباکك کبیدر
ودخی دیدیکه (ان أطيب ما أكل الرجل من كسبه وان ولده من كسبه) کشینك اطیب ما کولی کسبندن
حاصل اولاندر وکشینك ولدی کسبندندر (أو بيوت آبائكم أو بيوت أمهاتكم أو بيوت اخوانكم أو بيوت
أخواتكم أو بيوت أعمامكم أو بيوت عماتكم أو بيوت أخوالكم أو بيوت خالاتكم) ویا اباکز واجدادکز
بیوتندن ویا ام وجداتکز بیوتندن ویا اخوانکز بیوتندن ویا اخواتکز بیوتندن ویا اعمامکز بیوتندن
ویا عماتکز بیوتندن ویا اخوالکز بیوتندن ویا خالاتکز بیوتندن اکل ایدهسز (أو ما ملكتم مفاتحه)
ویا مفتاحلرینه مالك اولدیغکز کسهنك بیوتندن اکل ایدهسز * ابن عباس رضی الله عنهما ایدرکه انکله مراد
کشینك ضیعه وماشیهسنده وکیلی وقیمیدر * ایمدی اول وکیل وقیمنه لابأس درکه یدلرنده وتحت تصرفلرنده کی
ضیعهنك ثمارندن اکل وماشیهنك لبنندن شرب ایدهجك وادخار ایتمیهجکلر * ضحاك ایدرکشی عبید
ومماليکی بیوتندن اکلی لابأس اولور * زیراکه سید عبدنك منزلنه مالك اولور (أو صديقكم) ویا صدیقکز
بیوتندن اکل ایدهسز صدیق اولدرکه سکا مودتنده صادق اوله * ایمدی انك مالندن اکلی حسن وقتاده
عندنده جائز اولور اکرچه استئذان ایتمزسهده نجانکه بینلرنده انبساط اوله اب ایله ابن بیننده کی وایکی اخ
بیننده کی انبساط کبی * روایت اولندیکه حارث بن عمرو رضی الله عنه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم
ایله غزایه کیدوب مالك بن زید رضی الله عنهیی اهلی اوزره تخلیف ایتدی حارث رجوع ایدیجك انی مجهود
بولدی حالندن سؤال ایتدکده اول دیدیکه اذنکسز طعامکی اکلدن تحرج ایتدم اول سببدن بو آیت
نازل اولدیکه (ليس عليكم جناح أن تأكلوا جميعا أو أشتاتا) سزه حرج یوقدرکه طعام اکلنده کرك
مجتمعین ویا متفرقین اولك * روایت اولندیکه کنانهدن بنو لیث بن عمرو طعاملرینی یالکز یمکدن تحرج
ایدرلردی بلکه کندیله بیله اکل ایدر بر ضیفه منتظر اولورلردی حتی انلرك بری طعامی اوکنده صباحدن
رواحه دکین بیلمزفالوردی * ابن عباس رضی الله عنهما ایدر نجان بر غنی بر فقیر قریب ویا صدیقن زیارت
ایدوب اول فقیر انی طعامه چاغرسه اول غنی اکادیردیکه والله بن غنی سن فقیر ایکن سنکله بیله طعام
اکل ایتمم اول سببدن بو آیت نازل اولدی * عکرمه ایدر انصاردن بر قوم نجان کندیلره ضیف نزول ایتسه
اول ضیفسز اکلدن تحرج ایدرلردی اول سببدن بو آیت نازل اولوب دیلدکلری کیفیت اوزره اکله
رخصت ویرلدیلر (فإذا دخلتم بيوتا فسلموا على أنفسكم) نجان اشبو بیوتدن بر بیوته داخل اولسهکز
انك اهلنه سلام ویرك که انلردین وقرابتده سزدندر (تحية من عند الله مباركة طيبة) حق تعالیدن
سزه تحیت اولدیغی حالده که انکله زیادهٔ خیر وثواب رجا ایدرسز ومستمعك نفسنی تطییب ایدرسز قتاده ایدر
نجان بیتکه داخل اولهسن اهلکه سلام ویرکه انلر سلام ویردکلری یکاك سلامه احقدر ونجان بر بیته داخل
اولسك که انده کمسنه اولمیه (السلام علينا وعلى عباد الله الصالحين) دیکل که ملائکه رد سلام ایدر

(قال النبي عليه السلام لانس رضى الله عنه متى لقيت أحدا من أمتى فسلم عليه يطل عمرك واذا دخلت بيتك
فسلم عليهم يكثر خير بيتك وصل صلاة الضحى فانها صلاة الاوابين) پيغمبر عز صلى الله عليه وسلم انس رضى الله
عنهه ديديكه امتمدن بركسه يه ملاقى اولديغكده اكا سلام وير كل كه عمرك طويل اوله و بيتكه دخول ايتديككده
انده اولان اهل وعيالكه سلام وير كل كه بيتكك خيرى كثير اوله وضحى نمازنى قيلغل كه اول صلاة اوابيندر *
ابن عباس رضى الله عنهما اشبو آيتك تفسيرنده ايدر بيوتدن مراد مساجددر * اعدى مسجده كيردككده
(السلام علينا وعلى عباد الله الصالحين) ديكل (كذلك يبين الله لكم الآيات لعلكم تعقلون) الله تعالى
اشبو بيان كبى سزه امر ونهيده آياتنى تبيين ايدر تا كه فهم ايدوب موجبيله عمل ايدهسز (انما المؤمنون الذين
آمنوا بالله ورسوله) ايمانده كامل انلردركه الله تعالى يه ورسولنه صميم قلبله ايمان كتورهلر (واذا كانوا معه
على أمر جامع لم يذهبوا حتى يستأذنوه) قچانكه انلر رسول الله ايله برامر جامع اوزره اولهلر جمعه
واعياد وحروب ومشاوره كبى تا اندن استئذان ايتمينجه قندن كتمزلر * مفسرون ايدر قچان رسول الله عليه
السلام جمعه كوننده منبره صعود ايتسه وبر كمسه برحاجت ايچون مسجددن چيقمق ديلسه پيغمبر عز
عليه السلامك قارشوسنه واروب طورردى اولدخى انى استئذان ايچون طورديغنى بيلوب ديلديكنه اذن
ويروردى * اعدى هر امر كه مسلمون امامله بيله انك اوزره اجتماع ايدهلر انلردن هيچ برينك اكا مخالفتى وياندن
رجوعى جائز اولمز الا انك اذنيله قچان بريكز كه امامدن استئذان ايده امام ديلرسه اكا اذن ويرر ديلرسه اذن
ويرمز (ان الذين يستأذنونك أولئك الذين يؤمنون بالله ورسوله) انلر كه سندن استئذان ايدرلر اعدى انلر
الله تعالى ورسولنه ايمانلرنده كامللردر (فاذا استأذنوك لبعض شأنهم فأذن لمن شئت منهم) قچان بعض
مهاملرى ايچون سندن استئذان ايدهلر انلردن سن ديلديككه اذن وير (واستغفر لهم الله) واندنصكره
انلر ايچون الله تعالىدن مغفرت طلب ايت * زيرا كه استئذان اكرچه عذر ايچون ايسه ده ينه قصوردر *
زيرا امر دنيايى امر دين اوزره تقديمدر (ان الله غفور رحيم) الله تعالى عبادنك فرطاتنى مغفرت ايدر وانلره
تيسير ايله رحمت ايدر (لا تجعلوا دعاء الرسول بينكم كدعاء بعضكم بعضا) رسول الله عليه السلامك
دعاسندن حذر ايدلكه انى اسخاط ايتمكز * زيرا انك دعاسى برى بريكزه اولان دعا كبى ظن ايتمكز زيرا
انك دعاسى مستجابدر وياخود سز انى اسميله چاغرمكز برى برلريكزى چاغرديغكز كبى يا محمد يا ابن عبد الله ديمكز
بلكه توقير وتواضع وخفض صوتله يا رسول الله يا نبى الله ديو تعظيم وتفخيم ايلكز (قد يعلم الله الذين يتسللون
منكم لواذا) الله تعالى بيلور سزدن انلرى كه برى برلريكزه كيزلنهرك چيقوب كيدرو ياخود اذن ويريلنه
تابع كبى انكله بيله چيقوب كيدرديلر ديلديكه خندق حفرنده منافقلر پيغمبر عز عليه السلامدن اذنسز مختفين
اولدقلرى حالده چيقوب كيدرلردى ويا انلره مسجدده مقام واستماع خطبه ثقيل اولوب بعض صحابه يه التياذ
ايله خفية مسجددن چيقارلردى (فليحذر الذين يخالفون عن أمره أن تصيبهم فتنة أو يصيبهم عذاب أليم)
اعدى انك امرى مقتضاسنى تركله امرينه مخالفت ايدنلر وانلرك كتديكى سمتك خلافنه كيدنلر حذر ايتسونلركه
انلره دنياده محنت ويا آخرتده عذاب اليم ايريشور * اشبو دليلدركه امر وجوب ايچون اوله زيرا مقتضاى
امرى تركك ايكى عذابك برينى مقتضى اولمسى اكا دلالت ايدر واندن حذرله امر انك حسننه دلالت ايدركه اول
مقتضى له قياملة مشروطدر اول ايسه وجوبى مستلزمدر (ألا ان لله ما فى السموات والارض) اكاه اولك كه
سموات وارضده اولان اشيا جميعى الله تعالىنك ملك وعبيديدر (قد يعلم ما أنتم عليه) مخالفت وموافقت
ونفاق واخلاصدن نه حال اوزره اولديغكزى بيلور (ويوم يرجعون اليه) ومنافقلرك جزاسى ايچون
اكا رجوعلرى كوننى دخى بيلور (فينبئهم بما عملوا) اويله اولسه سوء اعمالدن ايشلدكلرينى انلره بيلديرر
(والله بكل شئ عليم) الله تعالى هر شيئى بيلور اكا هيچ برشئ خفى اولمز (قال النبى عليه السلام لا تنزلوا النساء
الغرف ولا تعلموهن الكتابة وعلموهن الغزل وسورة النور) پيغمبر عز صلى الله عليه وسلم ايدر نساكزى غرفهلره
چيقارمكز وانلره كتابت اوكرتمكز بلكه انلره ايلك اكرمكى اوكردك وسورة نورى اوكردك

(سورة الفرقان وهى احدى وثمانون آية مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(تبارك الذى نزل الفرقان على عبده) كثير الخير اولدى وصفات وافعالنده هر شيدن عالى اولدى اول الله
تعالى كه حق وباطل بيننى فرق ايدر قرآنى عبدى محمد صلى الله تعالى عليه وسلمه تنزيل ايتدى (ليكون للعالمين
نذيرا) تا كه اول عبد ويا قرآن جن وانسه منذر اوله (الذى له ملك السموات والارض) كه سموات وارضك
خزائنى اكا مختصدر (ولم يتخذ ولدا) اول ولد اتخاذ ايتمديكه ملكنه وارث اوله * زيرا كه اول حى لا يموتدر
(ولم يكن له شريك فى الملك) وملكنده اكا شريك اولمديكه اكا نزاع ايده (وخلق كل شئ) ووجدانى لايق
اولور هر شيئ اول احداث ايتدى (فقدره تقديرا) بعده انى تسويه وتهيئه ايتدى اكا صالح اولور شئ ايچون
انده خلل وتفاوت يوقدر وياخود هر شئ ايچون اجل ورزق تقدير ايلدى مقادير دخى خلق اولنديغى منوال
اوزره جارى اولدى وياخود انى تهيئه ايتدى اندن اراده ايتديكى خصائص وافعال ايچون * تكليم
نسانى ادراك وفهم ونظر وتدبير وصنائع متنوعهيى استنباط واعمال مختلفهيى مزاوله ايچون تهيئه ايتدى
(واتخذوا من دونه آلهة) مشركون اصنامى الله تعالىدن غيرى آلهه اتخاذ ايتديلر (لا يخلقون شيأ)
كه انلر برشيئى خلقه قادر اولمزلر (وهم يخلقون) بلكه كنديلر خلق اولنورلر كه عبدهلرى انلرى طاشدن
وسائر اشيادن دوزرلر وتصوير ايدرلر (ولا يملكون لانفسهم ضرا ولا نفعا) وكنديلر ايچون دفع ضرره
وياجلب نفعه مالك اولمزلر (ولا يملكون موتا ولا حياة ولا نشورا) واماته واحيايه وبعد الموت بعثه دخى
مالك اولمزلر * زيرا كه عاجزلردر اويله اولسه عبادت اولنمغه نيجه لايق اولورلر (وقال الذين كفروا ان هذا
الا افك افتراه) كافرلر ديديلر كه اشبو قرآن دكل الا كذبدركه انى محمد اختلاق ايتدى (وأعانه عليه قوم
آخرون) وانى اختلاقده اكا قوم آخرون اعانت ايتدى يعنى يهودكه اكا امم سابقه اخبارنى القا ايدرلر وياخود
جبير ويسار وعداس كه قصهسى سورة نحلده (انما يعلمه بشر) آيتنده كچدى (فقد جاؤا ظلما وزورا) اعدى
انلر ظلم وزور ايله كلديلر شول حيثيتله كه كلام معجزى يهوددن متلقف افك مختلق ديديلر واندن برينه
انى نسبتله زور ايتديلر (وقالوا أساطير الاولين اكتتبها) ودخى مشركون ديديلر كه اول قرآن متقدمينك
سطر ايتدكلريدر انى كاتب محمده يازدى ويا محمد انى يازدردى (فهى تملى عليه بكرة وأصيلا) اول اكا
صباحده واخشامده دائما اوقنور كه اول انى حفظ ايده * زيرا اول اكا قادردر كادركه كتابدن ازبرليه
ويا انى كتب ايليه (قل أنزله الذى يعلم السر فى السموات والارض) ديكل كه اول قرآنى انزال ايتدى
اول الله تعالى كه سموات وارضده كى سرى بيلور كه اول سزى فصاحتله اعجاز ايتدى ودخى مغيبات
مستقبله واشياء مكنونهدن اخبارى متضمن اولديكه انى عالم الاسراردن غيرى احد بيلمز اويله اولسه سز
انى نيجه اساطير اولين ديديه بيلورسز (انه كان غفورا رحيما) اول الله تعالى غفور ورحيم اولدى اول
اجلدن اول قولككز اوزره مستحق اولديغكز عقوبتى تعجيل ايتمز (وقالوا ما لهذا الرسول يأكل الطعام
ويمشى فى الاسواق) وديديلر كه اشبو رسالت زعمن ايدن كشىيه نولديكه بزم كبى طعام يرو معاش طلبيچون
بزم كبى اشبو اسواقده يورر اكر دعواسى صحيح اولسه حالى بزم حالمزه مخالف اولوردى والحال بو حالتك
اول كافرلردن صدورى نظرلرى محسوسات اوزره قصورلرى ايچوندر بيلمزلر كه رسوللرك سائر ناسدن امتيازى
امور جسمانيه ايله دكلدر بلكه احوال نفسانيه ايله در نتكيم (قل انما أنا بشر مثلكم) قول شريفى
اكا اشارت ايدر (لولا أنزل اليه ملك فيكون معه نذيرا) نولايدى اكا بر ملك انزال اولنسه كه انكله بيله نذير اوله
اول ملكك تصديقيله انك صدقى بيلنه (أو يلقى اليه كنز) ويا اكا بر كنز القا اولنسه كه انى حوائجنه انفاق
ايدوب تحصيل معاشدن استغنا ايديدى (أو تكون له جنة يأكل منها) ويا انك بر بستانى اولوب
انك حاصلندن يسيدى (وقال الظالمون ان تتبعون الا رجلا مسحورا) اول كفر وشركله نفسلرينه ظلم
ايدنلر برى برلرينه ديديلركه اكر سز بو رجله اتباع ايدرسهكز رجل مسحوره اتباع ايدرسز (أنظر كيف ضربوا

لك الامثال) يا محمد نظر ايتكه انلر سنك شاننده نيجه اقوال شاذه يى ايراد و احوال نادره يى اختراع ايدرلر
(فضلوا) انلر خواص نبى معرفتنه موصل طريقدن ازديلر (فلا يستطيعون سبيلا) ايدى انلر ضلالتدن
چيقوب هدايته ايركورر يوله كيرمكه مجال بولمزلر (تبارك الذى ان شاء جعل لك خيرا من ذلك جنات
تجرى من تحتها الانهار ويجعل لك قصورا) عالى اولدى اول جل شانه كه ديلسه دنياده سنكچون انلرك
ديدكلرندن خيرلو بستانلر قيلوردى كه اشجارى التندن نهرلر جارى اوليدى وسنكچون بيوت مشيده قيليدى
لكن انى آخرته تأخير ايلديكه زيرا اول خير و ابقادر * پيغمبريمز عليه السلام ايدرر بم جل شانه بكا عرض
ايتديكه بطحاء مكه يى بنمچون التون ايده ديدمكه يارب انى ايستمزم بلكه ايستديكم بودركه بر كون طوق
وبر كون آچ اولم آچ اولديغمده سكا تضرع ايدم طوق اولديغمده سكا حمد وشكر ايدم (بل كذبوا بالساعة)
بلكه انلر قيامت اولمسنى تكذيب ايتديلر نظرلرين حطام دنيايه قصر ايدوب كرامتى مال كثرتنده ظن
ايتديلر اول اجلدن فقرك طعن ايدوب نبوتكى تكذيب ايتديلر (وأعتدنا لمن كذب بالساعة سعيرا) قيامتى
تكذيب ايدنه بر نار شديده اعداد ايتدك (اذا رأتهم من مكان بعيد سمعوا لها تغيظا وزفيرا) چقانكه نار انلرى
ايراق يردن كوره اندن غليان غضب وصوت حماركبى صوت ايشيدەلر يعنى غليانى صوت مغتاظه وزفيرى
صوت جوفه بكزه يه (واذا ألقوا منها مكانا ضيقا مقرنين دعوا هنالك ثبورا) چقان انلر اول ناردن مكان ضيقه
القا اولنه لر الارى بيونلرينه تيمورلنمش وياخود شياطينله بر زنجيره قوشلمش اولدقلرى حالده ويل وثبورله اول
حينده كنديلره اغلشوب فرياد ايده لر (لا تدعوا اليوم ثبورا واحدا وادعوا ثبورا كثيرا) انلره دنيله كه
اشبو كونده ثبور واحدله اكتفا ايتمكز بلكه ثبور كثير ايستكز * زيرا كه عذابكز برنيجه نوع اوزره در
هر نوع ايسه شدتندن ثبور اقتضا ايدر وياخود هر دائم عذابلرى متجدد اولور هر كره ده ثبورلرى دخى متجدد
اولور (قل أذلك خير أم جنة الخلد التى وعد المتقون) يا محمد كفاره ديكل كه اشبو ذكر اولنان نارك صفت واهليمى
خيرلودر يوخسه شول جنت خلدميكه متقيلره وعد اولندى (كانت لهم جزاء ومصيرا) كه اول انلره ثواب
ومقر اولدى (لهم فيها ما يشاؤن خالدين) انلر اول جنتده دائمين اولدقلرى حالده انلر ايچون هر ديلدكلرى
شيء اولور (كان على ربك وعدا مسؤلا) ربك جل شانه نك فضلى مقتضاسنجه مؤمنلر ايچون مطلوب وعد
اولديكه انكله مراد سورهٔ آل عمران آخرنده مذكور مؤمنلرك * ربنا وآتنا ما وعدتنا على رسلك *
اشبو نياده طلب ايتدكاريدر وياخود سورهٔ حم المؤمن اوائلنده مذكور ملائكه نك مؤمنلر ايچون * ربنا
وأدخلهم جنات عدن التى وعدتهم * ديو طلب ايتدكاريدر (ويوم نحشرهم وما يعبدون من دون الله
فيقول ءأنتم أضللتم عبادى هؤلاء أم هم ضلوا السبيل) يوم قيامتده بز اول مشركلرى والله تعاليدن غيرى
معبودلرينى جمع ايدرز اول كرك انبيا وملائكه وياصنامدر واول معبودلره ديرزكه بنم اشبو عبادمى
سزمى آزدرديكز يوخسه كنديلرمى طريق حقدن ازديلر نظر صحيحه اخلال ومرشد نصيحتدن اعراض ايچون
(قالوا سبحانك) انلر كنديلره دينلاندن تعجب طريقى اوزره الله تعالى يى تنزيه ايده لر كنديلر بر شيئه قادر
اولميوب بلكه انك تسبيح وتوحيديله مؤمنلر ايدكارين اشعار ايده لرو ديه لركه (ما كان ينبغى لنا أن نتخذ
من دونك من أولياء) بزه لايق اولديكه سندن غيرى هيچ فردى تولى ايده وزعمنلرى وياعدم قدرتلرى ايچون
(ولكن متعتهم وآباءهم حتى نسوا الذكر وكانوا قوما بورا) لكن يارب سن انلرى وآبالرينى انواع نعمله
تمتيع ايتديككدن شهواته استغراق ايدوب ذكركدن وآلائكى تذكردن وآياتكى تدبردن غافل اولديلر
وقضا كده قوم هالكين اولديلر (فقد كذبوكم بما تقولون) اندن الله تعالى اول عبده يه ديه كيم اشته
معبودلريكز سزى انلرى آلهه ديديككزده تكذيب ايتديلر (فما تستطيعون صرفا ولا نصرا) اول معبودلريكز
سزدن نه عذاب دفعنه ونه سزه عونه قادر اولورلر (ومن يظلم منكم نذقه عذابا كبيرا) سزدن اول كمسه كه
محمدى وياقرآنى تكذيب ايده بز اكا نار عذابن اذاقه ايدرز (وما أرسلنا قبلك من المرسلين الا أنهم ليأكلون
الطعام ويمشون فى الاسواق) يا محمد سندن اول ارسال ايتديكمز رسوللر طعام يرلر واسواقده يوررلردى

(وجعلنا بعضكم لبعض فتنة) وبعضكزى بعضكزه فتنه قيلدق * ايدى غنى فقيره وصحيح مريضه وشريف
وضيعه بليه دركه اول دون حالاودركه نيچون بندخى اول بندن نوق حالاوكبى اولمدم * ابن عباس رضى الله
تعالى عنهما ايدر يعنى بعضكزى بعضكزه بلاء قيلدقكه انلردن ايشتديككزه صبر ايدوب هدايه اتباع ايده سز
دينلديكه اشبو قصه شريفك وضيعله ابتلاسى شاننده نازل اولوبدركه شريف اسلامه كلك مراد ايتديكنده
وضيعى كنديدن اول اسلامه كلمش كورر عجب بن اندن صكره اسلامه كاورسم اسلامده انك بنم اوزريمه فضل سبق
اولوردى تو اسلامه كلمز كفرى اوزره قالور * دينلديكه اشبو فقراء مؤمنينك مستهزئين قريشله ابتلالرى شاننده
نازل اولوبدركه اول مستهزئين ديرلرديكه نظر ايدك محمده اتباع ايدنلره كيم بزم موالى وارا ذلمز دندر اوله اولسه
الله تعالى اول مؤمنلره ديديكه (أتصبرون) اشبو حالته صبر ايدرميسز (وكان ربك بصيرا) ربك جل شانه
بصير اولدى صبر ايدنه وكرك جزع ايدنه هر برينه عملنه كوره جزا ايدر (قال النبى عليه الصلاة والسلام
اذا نظر أحدكم الى من فضل عليه فى المال والجسم فلينظر الى من دونه فى المال والجسم) پيغمبريمز صلى الله
تعالى عليه وسلم ايدر چقان بريكز مال وجسمده كندى اوزره تفضيل اولنمش كمسنه يه نظر ايتدكده مال وجسمده
كنديدن دونه دخى نظر ايتسون كه كنديده كى نعمته اهانت ايتميه (وقال الذين لا يرجون لقاءنا لولا أنزل
علينا الملائكة أو نرى ربنا) لقامزى خيرله اولمسن تأمل ايتمينلر بعثه كفرلرى ايچون ويالقامزى شرله اولمسندن
خوف ايتمينلر ديديلركه نوليدى بزه ملائكه انزال اولنوب بزه محمدك صدقنى خبر ويريديلر ويابزه رسل اوليديلر
وياخود ربمزى كورسيدك كه بزه محمدى تصديقله ويااكا اتباعله امر ايديدى (لقد استكبروا فى أنفسهم
وعتوا عتوا كبيرا) اشبو مقاله ايله نفسلرنده تعظم ايتديلر وظلمده تجاوز ايدوب اقصاى مرتبه يه ايرديلر شول
حيثيتله كه معجزات قاهره يى كوررلر ايكن اعراض ايتديلر (يوم يرون الملائكة لا بشرى يومئذ للمجرمين)
ذكر ايت شول كونيكه انده موت وياعذاب ملائكه سن كوره لر اندن بشارت مؤمنلره مختص اولوب
كافرلره بشارت اولمز يعنى يوم قيامتده ملائكه مؤمنلره جنتله تبشير ايدوب كافرلره سزه بشارت يوقدر ديرلر
(ويقولون حجرا محجورا) وملائكه ديه لركه حرام محروم اولديكه لا اله الا الله دينلرك غيرى جنته كيره
(وقدمنا الى ما عملوا من عمل فجعلناه هباء منثورا) وكفارك كفرلرى حالنده ايشلدكلرى قراى ضيف وصلهٔ
رحم واغاثهٔ ملهوف كبى مكارمه بر عمد ايدوب ابطال ايدرز (أصحاب الجنة يومئذ خير مستقرا وأحسن
مقيلا) اصحاب جنت جنتده استقرارلرى كونده مستقر جهنمدن خيرلولردركه انده تجالس وتحادث ايدرلر
واحسن مقيلدەدرلر كه اول ازواجله استراحه وتمتع ايچون انده قرار ايدرلر يعنى يوم قيامتده اهل جنتك
محشرده وقوفلرى اول نهاردن قيلوله وقتنه دكين دكاو زمان اولور حتى كه هر برى جنتده مسكنلرينه ايريشوب
قرار قيلورلر * روايت اولنديكه يوم قيامت مؤمنلره بر مرتبه قصير اولوركه ايكنديدن غروب شمسه دكين
دكاو زمان اولور (ويوم تشقق السماء بالغمام) واول كونده سماء منشق اولوب اندن غمام چيقاركه اول
بر غيم رقيق ابيضدر كه سموات سبعك فوقنده در انده ملائكه اولوركه اللرنده صحايف اعمال عبادى طوتوب
نزول ايدرلركه (ونزل الملائكة تنزيلا) قوليله مراد اولدر (الملك يومئذ الحق للرحمن) اول كونده
ملك حق تعالينك اولوب منازعى اولمز وياخود يوم قيامتده الله تعاليدن غيرى قضا ايدر ملك اولمز (وكان يوما
على الكافرين عسيرا) ويوم قيامت كافرلره يوم عسير اولور اشبو خطاب دلالت ايدركه اول مؤمنلره يوم عسير
اولميه حديثده كلديكه يوم قيامت مؤمنلره بر صلاة مكتوبه اداسندن اخف اولور (ويوم يعض الظالم
على يديه) ذكر ايت شول كونيكه ظالم فرط حسرتندن ايكى اللرين ييه حتى كه ايكى مرفقلرينه ايره بعده
بتوب بومنوال اوزره اول بتدكجه اول انى ييه الى ماشاء الله بونوع اوزره عذابى ممتد اوله * دينلديكه عقبة بن
ابى معيط پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايله چوق مجالسه ايدردى بر كون اول پيغمبريمز عليه السلامى ضيافتنه
چاغردى پيغمبريمز عليه السلام اكا اوروب ايكى شهادت كلمه سن سويلمينجه طعامكدن يمزم ديدى عقبه دخى
انى سويلوب پيغمبريمز عليه السلام انك طعامندن يدى مكر ابى بن خلف عقبه نك صديقى ايدى

عقبه یه دیدیکه نیچون بویله بیلمزلك ایتدك عقبه دیدیکه اول بیتمه کاوب طعامم اکلمدن ابا ایتـدی بندخی
استحیا ایتدیکمدن اکا موافقتله شهادتین کلمه‌سین سویلدم ابی ایتدی سندن راضی اولمزم مکرکه واروب
قفاسن چکنسه ویوزینه توکوره‌سن عقبه دخی نم دیوب پیغمبریمز علیه السلامی دار الندوه‌ده ساجد بولدی
دیدیکن ایتدی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم اکا دیدیکه مکه دن طشره‌ده سنی بولیم الا سیفله باشکی کسیم
اوله اولسه یوم بدرده عقبه اسیر ایدیلوب پیغمبریمز علیه السلام علی رضی الله عنه یه امر ایدوب حتی که انی اول
قتل ایتدی واحد غزاسنده پیغمبریمز علیه السلام ابی بی کندی الیله قتل ایتدی ضحاك ایدر عقبه پیغمبریمز
علیه السلامك یوزینه توکوریجك توکرکی ینه عقبه نك یوزینه دونوب اندن ایکی یناغی یاندی اول یانغك اثری
اندن کتمیوب تا مونتنه دکین قالدی * ایدی اشبو آیتله مراد عقبه درکه یوم قیامتده اکا ر یشه جك حسرت
وندامتی حکایت بیوردیلر (یقول یالیتنی اتخذت مع الرسول سبیلا) دیه که نولیدی دنیاده محمده اتباع ایدوب
انکله بیله هدایه سبیل اتخاذ ایدیدم (یا ویلتا لیتنی لم أتخذ فلانا خلیلا) ویل بکا که نولیدی فلانی یعنی ابی
ابن خلفی صدیق اتخاذ ایتمیدم (لقد أضلنی عن الذکر بعد اذ جاءنی) اول بنی ذکر الله ویا قرآن ویا موعظهٔ
رسول ویا کلمهٔ شهادتدن اضلال ایلدی اول بکا کاوب اکا تمکین ایتدنصکره (وکان الشیطان للانسان خذولا)
خلیل مضل ویا ابلیس انسانله موالات ایدوب حتی انی هلاکه ایردیریجك انی ترك ایدوب نفع ایتمدی اشبو آیتك
حکمی عامدر هر ایکی محبت ایدیشنلره کیم معصیة الله اوزره اجتماع ایدەلر (قال النبی علیه السلام مثل
الجلیس الصالح والسوء کحامل المسك ونافخ الکیر فحامل المسك اما أن یحذیك واما أن تبتاع منه واما أن تجد منه
ریحا طیبة ونافخ الکیر اما أن یحرق ثیابك واما أن تجد منه ریحا خبیثة) پیغمبریمز صلی الله تعالی علیه وسلم
ایدر جلیس صالحك مثلی حامل مسك مثلیدرکه اول سکا یا مسکندن ویررویا سن اندن صاتون الورسن ویا ریح
طیبه بولورسن وجلیس سوئك مثلی نافخ کیر مثلیدرکه اول یا ثیابکی احراق ایدرویا اندن ریح خبیثه بولورسن
(قال النبی علیه السلام لا تصاحب الا مؤمنا ولا یأکل طعامك الا تقی) پیغمبریمز علیه السلام ایدر مؤمنك
غیریه مصاحب اولغل وطعامکی تقیلك غیری یمسون (وقال النبی علیه السلام المرء علی دین خلیله فلینظر
أحدکم من یخالل) پیغمبریمز علیه السلام ایدر کشی خلیلنك دینی اوزره‌در * ایدی کشی کندینك ویا دیلدیکی
کسنه‌نك حال باطنه‌سن بیلمك مراد ایدرسه خلیل ایندیکی کمسه‌نك حالنه نظر ایتسون (وقال الرسول
یارب ان قومی اتخذوا هذا القرآن مهجورا) محمد علیه السلام اول کونده دیه که ویا اول دنیاده شکایت
ایدوب دیه که یارب قومم قریش اشبو قرآنی ترك وناسی اندن صد ایتدیلر (قال النبی علیه السلام من تعلم
القرآن وعلق مصحفه ولم یتعاهده ولم ینظر فیه جاء یوم القیامة یقول یارب عبدك هذا اتخذنی مهجورا اقض
بینی وبینه) پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر برکمسه‌که قرآنی تعلمدنصکره مصحفی تعلیق ایده‌یوخسه انی
اوقویوب ایچنه نظر ایتمیه یوم قیامتده قرآن اکا خصومت ایدوب دیه که یارب اشبو عبدك بنی مهجور ایتدی
بنمله انك بینی قضا ایت ویا خود معنی انلر انی هذیان وقول سیء منزلتنده قیلدیلر انی شعر ویا سحر زعم ایتدیلر
الله تعالی رسولنی تسلیه ایدوب دیدیکه (وکذلك جعلنا لکل نبی عدوا من المجرمین) یا محمد قومك مشرکلرندن
سکا اعدا قلدیغمز کبی هر نبی یه دخی قومنك مشرکلرندن عدو قیلدق انلر ایسه بنم امریمه صبر ایتدیلردی
سن دخی انلر کبی امریمه صبر ایلکل (وکفی بربك هادیا ونصیرا) ربك جل شانه انلری قهر طریقنه سکا هادی
وانلر اوزره قاهر یتر (وقال الذین کفروا لولا نزل علیه القرآن جملة واحدة) کافرلر دیدیلر که نولیدی اشبو
قرآن کتب ثلاثه کبی دفعهٔ واحده‌ده انزال اولیدی (کذلك) بز انی مفرق انزال ایتدك (لنثبت به فؤادك)
تا که انی تفریقله فهم وحفظه قلبکی قوی ایده وزیرا محمد صلی الله تعالی علیه وسلمك حالی موسی وداود
وعیسانك حالنه مخالف ایدی شول حیثیتدنکه انلر کتابت وقرائت ایدرلردی ومحمد علیه السلام ایسه امی
اولوب کتابت وقرائت ایتمزدی اکر اول اکا جمله القا اولنسه حفظی اکا آسان اولمزدی وتلقف ایسه شیأ
فشیأ اولور وانك وقایع حسبنجه نزولی مزید بصیرت ومعنایه خوض ایجاب ایدر وانی هر معارضه جواب

وجهی

وجهی اوزره انزالده معارضی تعجیز اولور وانی تفریقله ناسخ ومنسوخ بیلنور وقرائن حالیه دلالات لفظیه یه
منضم اولور (ورتلناه ترتیلا) وبز سکا انی یکرمی ویا یکرمی اوچ ییلده اناءت ومهل اوزره تبیین وتفریق ایتدك
(ولا یأتونك بمثل الا جئناك بالحق وأحسن تفسیرا) یا محمد هر بارکه مشرکون سنك امرك ابطالنده بر مثل ضرب
ایتسه‌لر بز سکا انی دفع ایدر حقله واحسن بیانله جواب ملزم ایراد ایدرز (الذین یحشرون علی وجوههم الی
جهنم) که انلر جهنمه سوق اولنوب یوزلری اوزره سوریلورلر * پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمدن مرویدرکه یوم
قیامتده ناس اوچ صنف حشر اولور برصنفی دواب اوزره وبرصنفی اقدام اوزره وبرصنفی دخی وجوه اوزره
کیدرلر (أولئك شر مکانا وأضل سبیلا) ایمدی انلر آخرتده مکان ومنزلتده اشر وطریقده اخطأدرلر
(ولقد آتینا موسی الکتاب وجعلنا معه أخاه هارون وزیرا) بز موسایه توراتی ویردك وا کا قرنداشی
هارونی دعوته واعلاء کلمه یه معین قیلدق (فقلنا اذهبا الی القوم الذین کذبوا بآیاتنا فدمرناهم تدمیرا)
واول ایکیسنه دیدك که شول بزم آیتلریمزی تکذیب ایدن فرعون وقومنه واروب انذار ایدك انلردخی واروب
انذار ایتدکلرنده اول ایکیسی انلری تکذیب ایدیجك بز انلری هلاك ایتدك (وقوم نوح لما کذبوا الرسل
أغرقناهم) ونوح قومنی دخی طوفانله اغراق ایتدك وقتا که نوح علیه السلامی واول کچن انبیایی تکذیب
ایتدیلر ولکن یالکز انی تکذیبله کانی تکذیب ایتمش اولدیلر ویا خود مطلقا رسلك بعثتن تکذیب ایتدیلر
براهمه کبی (وجعلناهم للناس آیة) وانلرك اغراق قصه لرین بز ناسه عبرت قیلدق (وأعتدنا للظالمین عذابا ألیما)
بز اول ظالملر ایچون دنیاده کی عذابلرندن ماعدا آخرتده دخی عذاب وجیع اعداد ایتدك (وعادا وثمود
وأصحاب الرس) ودخی عاد وثمود واصحاب رسی اهلاك ایتدك * اصحاب رسده علما اختلاف ایتدیلر *
وهب بن منبه ایدر انلر شول ایچی یاپلمدق قیو اوزره مقیم اصحاب مواشی اولوب اصنامه عبادت ایدر قوم ایدیلر
الله تعالی انلره شعیب علیه السلامی کوندروب انلری اسلامه دعوت ایتدیکنده شعیب علیه السلامه اذی
وطغیانلرنده تمادی ایتدیلر اویله اولسه قیولر ینك حولنده ایکن بر وقتده فجأة کندیلر دیارو اموالریله یره
بچدیلر * دینلدیکه اول فلج یمامه‌ده بر بئردرکه اصحابی نبیلرین قتل ایدوب الله تعالی انلری اهلاك ایتدی
ویا خود انلر بقیهٔ ثمود اولوب سورهٔ حجده مذکور بئر معطله اهلی ایدیلر ویا خود انلرك حنظلة بن صفوان نام
نبیلری اولوب قتل ایتدکلری ایچون الله تعالی انلری هلاك ایتدی * ویا خود اول انطاکیه‌ده بر بئر ایدی اصحابی
حبیب النجاری قتل ایتدیلرکه قصه‌سی سورهٔ یس ده مذکوردر * ویا خود اصحاب اخدوددر رس ایسه
اول حفر ایتدکلری اخدوددر * ویا خود بر قوم ایدیکه نبیلرین بر بئرك ایچینه قویوب اوزرینه طپراق دوکوب
اولدردیلر (وقرونا بین ذلك کثیرا) وعاد واصحاب رس بیننده قرون کثیره اهلاك ایتدك که انی الله تعالیدن
غیری احد بیلمز (وکلا ضربنا له الامثال) هلاك اولنانلردن هر صنف ایچون بز قصص اولیندن قصص
عجیبه تبیین ایتدك که اول انلره انذار اوله انلر ایسه کفر وعصیانلری اوزره اصرار ایدیجك انلری اهلاك
ایتدك (وکلا تبرنا تتبیرا) وانلرك هر برین تکذیبلرندنصکره هلاك ایتدك (ولقد أتوا علی القریة التی أمطرت
مطر السوء) قریش کافرلری شامه تجارت ایچون ذهاب وایابلرنده امرار ایدرلر رسول قریه یه که
اکا سمادن حجاره امطاریله هلاك ایدلدیکه اول قوم لوط قرالرینك اعظمی قریهٔ سدومدر * دینلدیکه قوم لوط
بش قریه ده ساکن اولورلردی اول قرالردن برینك اهلی فاحشه ایشلمدکلری ایچون نجات بولوب ماعداسی
ایسه انی ایشلدکلری ایچون هلاك اولدیلر (أفلم یکونوا یرونها) انلر مرورلرنده انده الله تعالینك آثار عذابن
کورمزلرمیکه انکله اتعاظ ایدەلر (بل کانوا لا یرجون نشورا) بلکه انلر کفره در بعثی توقع ایتمزلر
اول اجلدن اکا نظر وانکله اتعاظ ایتمزلر (واذا رأوك ان یتخذونك الا هزوا) یا محمد اهل مکه سنی کوردکلرنده
هزؤ اتخاذ ایدوب دیرلرکه (أهذا الذی بعث الله رسولا) اشبومیدرکه الله تعالی انی رسول بعث
ایلدی تا که اول اوزریمزه حجت اثبات ایده (ان کاد لیضلنا عن آلهتنا) اول قریب اولدیکه توحیده
جدّ دعوتیله وحجج ومعجزات درد وایراد ایتدیکی شیئك کثرتیله آلهه‌مز عبادتندن بزی صرف ایده

(لولا أن صبرنا عليها) اكر بز آنك اوزرینه ثابت اولمسه وآلهه مزك عبادتن استمساك ایتمسه ایدك (وسوف
یعلمون حین یرون العذاب من أضل سبیلا) انلر یوم قیامتده اوزرلرینه عذاب نزولنی كوردكلرنده سبیل
جهتندن قنغی فریق اضل ایدیكنی بیلورلر مؤمنلرمی یوخسه انلرمی اشبونده وعید ودلالات واردركه انلر
اهمال اولنمزلر اكرچه امهال اولنورلرسه ده (أرأیت من اتخذ الهه هواه) خبرویر اول كمسه یی كه هواسنی
معبود ایدینه اكا طاعت ایدوب دینینی انك اوزره بنا ایده حجتی ایشتمیه دلیله نظر ایتمیه * روایت اولندیكه
مشركلرك بری بر حجره عبادت ایدردی بقان اندن احسن بر حجر آخر كورسه اولكی حجری براغوب اول صكره كی
حجره عبادت ایتمكه باشلردی * ابن عباس ایدر یعنی كورمیسمز شول كمسه یی كه الله تعالینك عبادتن ترك واكا
مخالفت ایده و بر حجری معبود ایدینوب اكا عبادت ایتمكه كیده بم عندمده انك حالی نیجه اولور (أفأنت
تكون علیه وكیلا) یوخسه سن انی شركدن ومعاصیدن منع ایدر حفیظمی اولورسن * ایمدی سن اویله دكلسن
بلكه سكا واجب اولان انجق انذار درغیری دكل (أم تحسب أن أكثرهم یسمعون أو یعقلون) یوخسه ظن
ایدرمیسنكه انلرك اكثری سنك قولكی فهم ایچون استماع ایدرویاحجج واعلامدن كوردكلرین تعقل ایدر اولهلر
(ان هم الا كالانعام) انلر كل الا انعام كبیدرلر شول حیثیتدنكه آیات ایشتمكله نفعلنمزلر ومشاهده ایتدكاری
دلائل ومعجزاتی تدبر ایتمزلر (بل هم أضل سبیلا) بلكه انلر سبیل جهتندن انعامدن اضلدرلر * زیرا كه
انعام كندیلرین تعهد ایدن كمسه یه انقیاد ایدروكندیلره احسان ایدنی اساءت ایدندن تمیز ایدرونفعه اولنی استر
وضرر لیدن اجتناب ایدر اما كه كفره زبلرینه انقیاد ایتمزلر وانك احسانی شیطانك اساءتندن تمیز ایتمزلر
واعظم منافع اولان ثوابی طلب ایتمزلر واشد مضار اولان عقابدن صاقنمزلر وانعام اكرچه حق اعتقاد وخیری
اكتساب ایتمزدر لكن باطلی اعتقاد وشری اكتساب دخی ایتمزدر اما كه كفره انك خلافی اوزره در وانعامك
جهالتی هیچ احده ضرر ایتمزدر اما كه كفره نك جهالتی فتن ظهورینه وناسی طریق حقدن صدده مؤدی اولور
وانعام كمال طلبنه تمكنی اولمدیغیچون انده نه تقصیر ونه ذم تصور اولنور اما كه كفره مقصرلردر تقصیرلری
اوزره اعظم عقابه مستحقلردر (ألم تر الی ربك كیف مد الظل) ربك جل شانه نك صنعنه نظر ایتمزمیسنكه
طلوع فجرله طلوع شمس بیننده ظلی نیجه مد وبسط ایلدیكه اول اطیب احوالدر زیرا ظلمت خالصه طبعی
تنفیر ونظری سد ایدر وشعاع شمس ایسه هوایی قزدیرر وبصره ضعف ایر كورر اول اجلدن جنت ظل ممدودله
وصف اولندی (ولو شاء لجعله ساكنا) اكر الله تعالی دیلسه انی دائم وثابت قیلور شمسله كتمز قالور
ایدردی (ثم جعلنا الشمس علیه دلیلا) بعده شمسی اول ظله دلیل قیلدق زیرا اكر شمس اولسه ظل بیلنمزدی
ونور اولسه ظلمت بیلنمزدی * زیرا كه اشیاء اضداد ایله بیلنور (ثم قبضناه الینا قبضا یسیرا) بعده اول ظلك
موقعنه شمسی ایقاع ایدوب آز آز شمسك ارتفاعی حسبنجه انی ازاله ایدرزتا كه انكله مصالح كون منتظم
اوله ومنافع خلقدن امور لا یحصی حصول بوله * دینلدیكه حق جل وعلا وقتا كه سمایی نیرسمز بناء وانك
التنده ارضی بسط ایتدی انك اوزره سمانك ظلنی القا ایلدی اكر الله تعالی دیلسه انی اول حال اوزره ثابت
ایدردی بعده شمسی انك اوزره تسلیط ایدوب ظلمك اكا تبعیتن دلیل قلدی دلیل مدلولك تبعیتن دیلسی كبی
اول ظل شمسك حركتیله متفاوت وتحولیله متحول اولور بعده اول ظلی شیأ فشیأ غایت نقصانه ایرنجه قبض یسیر
ایتدی * دینلدیكه اكر اول دفعهٔ واحده ده قبض اولنسه ناسك اكثر منافعی معطل اولوردی * ایمدی قبض
یسیرده منافع لا یحصی واردر (وهو الذی جعل لكم اللیل لباسا) اول الله تعالی سزه كیجه یی ستر قیلدیكه
انكله استتار ایدرسز یعنی انك ظلامی هر شیئی غشی ایدر شول لباس كبی كیم لابسنی غشی وستر ایدر
(والنوم سباتا) واویقویی ابدانكزه راحت وعملكز انقطاعنه وقت قیلدی ویاخود انی موت قیلدی
(وجعل النهار نشورا) وكوندزی وقت انتشار قیلدیكه ناس انده معاشیچون منتشر اولورلر ویاخود
بعث اموات كبی انی نومدن بعث ایتدی * اشبونده اشارت واردركه نوم یقظه موت ونشوره نمونه اوله لقمان
علیه السلامدن مرویدر دیدیكه ای اوغل اویویوب اویاندیغك كبی اولورود یریلورسن (وهو الذی أرسل الریاح

بشرا بین یدی رحمته) اول الله تعالی ریاحی مطری اوكنجه ارسال ایتدیكه اول سحابی نشر ایدر (وأنزلنا
من السماء ماء طهورا) وبز سمادن ماء طهور انزال ایتدك * طهور اولدركه نفسنده طاهر وغیره مطهر اوله
(قال النبی علیه السلام فی البحر هو الطهور ماؤه الحل میتته) پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم بحر حقنده دیدیكه
انك مائی طهوردر میته سی حلالدر وآیتده كی طهورله مراد مطهردر * زیرا كه اول انسانی حدث ونجاستدن
تطهیر ایدر * ائمهٔ حنفیه دیدیلر كه طهورله مراد طاهردر * پس بو اجلدن مائعات طاهره ایله نجاسات ازاله سنی
تجویز ایتدیلر اول خل وماء ورد ودریق وامثالیدر اكر انكله نجاست ازاله سی جائز اولسه حدث ازاله سی دخی
جائز اولوردی وبعضلر دیدیلر كه طهور اولدركه اندن تطهیر متكرر اوله كه اول مالك قولیدر حتی بركره توضی
ایدیلان ماء ایله وضوئی تجویز ایتدیلر واكر مائه بر شیء واقع اولوب طعم ویالون ویاریحنی تغییر ایتسه اكر اول واقع
مائك اندن صیانتی ممكن دكل شیء ایسه طین وتراب واوراق اشجار كبی انكله طهارت جائز اولورنته كیم
طول مكثله متغیر اولسه واكر مائك اندن صیانتی ممكن شیء اولوب اكا مخالطه اولسه خل وزعفران وامثالی
كبی انكله طهوریتی زائل اولوب انكله وضوء جائز اولمز واكر احد اوصافی متغیر اولمزسه نظر اولنور اكر
اكا واقع شیء طاهر ایسه طهوریتی زائل اولمیوب انكله طهارت جائز اولور كرك اول ماء قلیل ویا كثیر
اولسون واكا واقع شیء نجس ایسه نظر اولنور اكر ماء ایكی قله دن اقل ایسه اول ماء نجس اولور ویا ایكی قله دكاو
ویا اندن اكثر ایسه اول طاهر اولوب انكله وضوء جائز اولور وایكی قله نك وزنی بشیوز رطلدر شول دلیله كیم
پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم فلاتده كی مادن سؤال اولندقده كه اكا اسباع ووحوش ورود ایده دیدیكه
(اذا كان الماء قلتین لیس یحمل الخبث) یعنی انكه مائك مقداری ایكی قله اوله اول ماء خبثی قبول ایتمزكه اول
شافعی واحمد واسحاق واهل حدیثدن بر جماعتك قولیدر دیدیلر كه یعنی ماء ایكی قله یه ایرسه اكا نجاست
وقوعیله اول نجس اولمز مادامكه طعم وریح ویالونی متغیر اولمیه كه اول قول حسن وعطاء ونخعی وزهری
مذهبیدر وأبو سعید الخدری رضی الله عنه ایدر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم حضرتلرینه دیدیلر كه یارسول الله
بئر بضاعه دن توضی ایده لممیكه اول بئردركه اكا حیض خرقه لری ولحوم كلاب ونتن براغیلور پیغمبریمز صلی الله
علیه وسلم دیدیكه (ان الماء طهور لا ینجسه شیء) ماء طهوردر انی هیچ شیء نجس ایتمز (لنحیی به بلدة میتا) تا كه
مطرله بلدهٔ میته یی احیاء ایده وزانده نبات واعشاب انبات ایله (ونسقیه مما خلقنا أنعاما وأناسی كثیرا) واول
مائی اسقا ایده وز انعامه واناس كثیره كیم انلر اهل بوادیدر زیرا كه مدینه وقریه لر اهالیسی انهار ومنابع
قربنده اقامت ایدرلر اولیله اولسه انلر وحوللرنده كی انعام ماء مطردن غنیلردر اما كه سائر حیوانات ماء طلبنده
بعید اولدقلرندن غالبده انلر شربه كلمزلر (ولقد صرفناه بینهم لیذكروا فأبى أكثر الناس الا كفورا) اشبو قولی
یعنی (هو الذی أرسل الریاح) آیتی ناس بیننده قرآنده وسائر كتبده ویاخود مطری انلرك بیننده بلدان مختلفه ده
واوقات متغایره ده وطل ووابل وغیری صفات متغایره ده صرف ایلدك تا كه تفكر ایدوب الله تعالینك كمال
قدرتین وانده كی حق نعمتی بیلوب شكرینه قیام ایدهلر ویا انی انلردن غیریلره وغیریدن انلره صرفیله اعتبار ایدهلر
اكثر ناس ایسه اندن امتناع ایدوب كفران نعمتی اختیار ایتدیلر * ابن عباس ایدر هیچ بر ییل بر ییلدن یغمورلی
دكلدر لكن الله تعالی انی بر یوزنده دیلدیكی مكانه صرف ایدر نته كیم مرفوعا روایت اولندیكه كیجه ده
وكوندزده هیچ بر ساعت یوقدركه انده یغمور یاغمیه الا بو كه الله تعالی انی دیلدیكی مكانه صرف ایدر * ابن مسعود
رضی الله عنه ایدر هیچ بر سنه سنهٔ اخرادن یغمورلی دكلدر الا بو كه الله تعالی اشبو ارزاقی سماء دنیاده
اشبو یغمورده قیلدی هر سنه اندن كیل معلوم ووزن معلومله یره ایندیررچقان بر قوم عصیان ومخالفت
اوزره اولسه لر الله تعالی انی انلردن قوم آخرینه تحویل ایدر چقان جمله سی عصیان اوزره اولسه لر انی چوللره
كوللره دریالره وطاغلره یاغدیرر * زید بن خالد الجهنی ایدر پیغمبریمز علیه السلام حدیبیه ده ایدی بر كیجه
یغمور یاغدی انك صباحنده نماز دنصكره ناسه اقبال ایدوب دیدیكه بیلورمیسز كه ربكز جل شانه نه دیدی
دیدیلر كه الله تعالی ورسولی اعلمدر (قال قال الله تعالی أصبح من عبادی مؤمن بی وكافر بالكواكب فأما من

قال مطرنا بفضل الله ورحمته فذلك مؤمن بي كافر بالكواكب وأمّا من قال مطرنا بنوء كذا وكذا فذلك كافر بي
ومؤمن بالكواكب) پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايتدى الله تعالى ديركه عبادمك بعضى بكا مؤمن وكوكبه
كافر اولورا ولكه بزه يغمور لك ياغمسى الله تعالى نك فضل ورحمتيله دردى يه اول بكا مؤمن وكوكبه كافردر
اما اولكه انك ياغمسى فلان يلدزك نوئيله دردى يه اول بكا كافر وكوكبه مؤمندر لكن بركمسه كه اعتقادنده
امطارى خلق ايدن الله تعالى در يلدزك نوئى اكا دلائل وامارات دردى يه اول كافر اولماز (ولو شئنا لبعثنا
في كل قرية نذيرا) اكر ديلرسك هر قريه يه بر نذير كوندررز لك انك اعبائى انذار ايديدي يكه اعباء نبوّت سكا خفيف
اولوردى لكن سكا اجلال وشانكى تعظيم وسنى سائر رسل اوزره تفضيل ايچون امرى سنك اوزريكه قصر
ايتدك ＊ ايمدى انك اوزره ثابت اولوب دعوت واظهار حقده اجتهاد ايتسكل (فلا تطع الكافرين) ايمدى
كافرلره اطاعت ايتمكل شول مرادلرنده كى ابلاغى ترك ايدوب انلره مداهنه ايدهسن (وجاهدهم به جهادا
كبيرا) وقرآنله انلره جهاد شديد ايت يعنى انلر حقكى ابطالده اجتهاد ايدرلر ＊ ايمدى سن دخى انلره
مخالفتده وباطللرين ازالهده جهاد شديدى مقابل ايت زيرا كه سفها يه حجّله مجاهده اعدايه سيفله اولان
مجاهدهدن اكبردر (وهو الذي مرج البحرين) اول الله تعالى در كه ايكى بحرلك برينى آخر اوزره افاضه
ايتدى وياخود اول ايكيسى مجارلرينه ارسال ايلدى (هذا عذب فرات) اول ايكيسنك برى فرط
عذوبتندن عطشى كيدرر (وهذا ملح أجاج) وبرى ايسه بليغ الملوحه ومردر (وجعل بينهما برزخا)
واول ايكى بحرلك اراسنه قدرتيله حاجز قيلدى برى اول برينه قارشميه (وحجرا محجورا) وستر ممنوع وياحدّ
محدود قيلدى دجله كبى كه بحرى شق ايدوب خلالنده برقاج فرسخ كيدر حالبوكه طعمنه خلل وتغير ايرمز ＊
ديندليكه بحر عذبله مراد نهر عظيمدر نيل كبى وبحر ملح ايله مراد بحر كبيردر وبرزخله مراد اول ايكى
بحر بيننه حائل اولان ارضدر وياخود اولسه قدرت فضلهده واختلاف صفتده اولورمع هذا هر عنصر اجزاسنك
مقتضاى طبيعتى تضام وتلاصق وكيفيتده تشابه ايدى (وهو الذي خلق من الماء بشرا) اول الله تعالى در كه
طينة آدمى تخمير ايتديكى ماءدن بشر خلق ايلدى وياخود مانى مادّهٔ بشردن جزء قيلدى تاكه انده سلاسه
وانقياد اوله واشكال وهيأتى سهولتله قبول ايده وياخود ماء منيدن بشر خلق ايلدى (فجعله نسبا وصهرا)
وانى ذكور قيلديكه انلره نسبت اولنور ودخى اناث قيلديكه انلرله مصاهرت حاصل اولور ＊ ديندليكه
نسب اولدركه نكاحى حلال اولميه وصهر اولدركه نكاحى حلال اوله ＊ ايمدى نسب حرمتى ايجاب ايدر
صهر ايسه انى ايجاب ايتمز وياخود نسب قرابتدن صحيح النسبدر وصهر ايسه قرابته بكزر خلطهدركه
انكله نكاح حرام اولور سورهٔ نساده (حرمت عليكم أمهاتكم) آيتنده نكاحى حراملك ايديسى نسبله
ويديسى سببله ايديكى الله تعالى ذكر ايلدى (وكان ربك قديرا) ربك جل شانه قدرتنده بليغ اولدى شول
حيثيتدنكه مادّهٔ واحدهدن بشر خلق ايلديكه اول اعضاى مختلفه وطباع متباعدهيى جامعدر وانى
ايكى قسم متقابل قيلدى وكاهى نطفهٔ واحدهدن ايكز برذكر وانثى خلق ايدر (ويعبدون من دون الله
ما لا ينفعهم ولا يضرهم) مشركار الله تعالى دن غيرى شول شيئه عبادت ايدرلركه انلره نفع ايتمز عبادت
ايتملرله وضرر دخى ايتمز اكا عبادتى ترك ايتملرله زيرا هيچ بر مخلوق يوقدر كه نفع وضرر ايردرمكده مستقل
اوله (وكان الكافر على ربه ظهيرا) كافر رب تعالى يه عصيانله شيطانه معين اولدى وياخود كافر رب تعالى يه
حقير وذليل اولدى شول شى كبى كه خلف ظهره براغيلوب اكا التفات اولنميه (وما أرسلناك إلا مبشرا
ونذيرا) يا محمد بز سنى الله تعالى يه ايمان واطاعت ايدنلره جنتله تبشير ايدروا كا كفر وعصيان ايدنلره
عذاب نارله انذار ايدر ارسال ايتمدك (قل ما أسألكم عليه من أجر إلا من شاء أن يتخذ إلى ربه سبيلا)
ديكلكه يا مشركين بن سزه رسالتمى تبليغم اوزره اجر استمزم اول كمسنه كه رب تعالى عندنده مرجع
صالح اتخاذين ديلينه كه اول جنتدر ايمانه كلسون وياخود اول كمسنه كه لوجه الله تعالى مالندن انفاقله
اكا تقرب ديلينه ايتسون (وتوكل على الحي الذي لا يموت) وانلرك شرورين استكفاده وياجورلرندن

استغناده حضرت حى لا يموت جل شانه يه توكل ايتكه توكل اولنمغه اول حقيقتدر وخسه شول احيايه
دكلكه انلره موت ايرر زيرا انلره موت ايريجك متوكللرى ضايع اولور (وسبح بحمده) وانك حمدينى ملابس
اولديغك حالده صفات نقصاندن انى تنزيه ايت (وكفى به بذنوب عباده خبيرا) اول الله تعالى عبادنك
ذنوب ظاهره وباطنه سنه مطلع اولمغه كافى اولدى هر برينه جزا سين ايدر (الذي خلق السموات والارض
وما بينهما في ستة أيام) كه اول سموات وارضى وايكيسى اراسنده كى كائناتى التى كونده خلق ايلدى حالبوكه
اول انى لحظهٔ واحدهده خلقه قادر ايدى لكن عبادينه رفق وتثبتى تعليم ايتدى ودخى حكم آخر ايچونكه
علمله اول تخصص ايتدى (ثم استوى على العرش الرحمن) بعده عرش اوزره استيلا ايتديكه اول رحمانيتله
متصفدر (فاسئل به خبيرا) ايمدى ذكر اولنان خلق وكرك استوادن عالمه سؤال ايت كه اول سكا انك
حقيقتن خبر ويره كه اول الله تعالى در وياجبريل عليه السلامدر وياكتب متقدمهده انى بولان كمسهدر
(وإذا قيل لهم اسجدوا للرحمن قالوا وما الرحمن) چونكه مشركينه رحمن جل شانه يه سجده ايدلك دينلسه
ديرلر كه رحمن نه شيئدر بز رحمن يمامهدن غيرى رحمن بيلمزز كه انكله مرادلرى مسيلمهٔ كذاب ايدى زيرا كه
انلر رحمن اسمنى الله تعالى يه اطلاق ايتمزلردى وياخود الله تعالى نك غيرى اراده ايدر ظن ايدوب ديديلر كه
(أنسجد لما تأمرنا) سنك بزه امر ايتديكك شيئه عرفانمز يوغيكن سجده مى ايدرز (وزادهم نفورا) ورحمانه
سجودله امر انلرك دين وايماندن نفورلرين ارتوردى (تبارك الذي جعل في السماء بروجا) عظمت وعلوّله
متصف اولدى اول بارى جل شانه كه سماده اون ايكى برج قيلديكه اول كواكبدن سبعهٔ سياره نك منازليدركه
اول بروج حمل وثور وجوزا وسرطان واسد وسنبله وميزان وعقرب وقوس وجدى ودلو وحوتدر اما حمل
وعقرب مريخك ايكى بيتيدر وثور وميزان زهره نك ايكى بيتيدر وجوزا وسنبله عطاردك ايكى بيتيدر وسرطان
قمرك بيتيدر واسد شمسك بيتيدر وقوس وحوت مشترينك ايكى بيتيدر وجدى ودلو زحلك ايكى بيتيدر وبو بروج
طبائع اربعه يه مقسومهدر اول طبائعدن هر بينه اوچر برج نصيب اولوركه اكا مثلثات دينور اما حمل واسد
وقوس مثلثهٔ ناريهدر وثور وسنبله وجدى مثلثهٔ ارضيهدر وجوزا وميزان ودلو مثلثهٔ هوائيهدر وسرطان
وعقرب وحوت مثلثهٔ مائيهدر (وجعل فيها سراجا وقمرا منيرا) واول سماده سراج يعنى شمسى خلق ايلدى
كوندزده ضيا ويرر وقمر يكه اول كيجهده ضيا ويرر (وهو الذي جعل الليل والنهار خلفة) اول الله تعالى ليل
ونهارى برى برينه خلف وعوض قيلديكه برنده فوت اولان عمل آخرده قضا اولنور وياخود ايكيسندن هر
برينى صاحبنه مخالف برينى اسود وبرينى ابيض قيلدى وياخود برى كتسه اول برى كلور ضيا وظلامله وزياده
ونقصانله برينى اول برى تعاقب ايدر (لمن أراد أن يذكر أو أراد شكورا) شول كمسه ايچونكه الله تعالى نك
آلائنى تذكر وصنعتنى تفكر ايدوب انكيچون بر صانع حكيم واجب بالذات رحيم بالعباددن لابد ايديكنى بيلمك
ديليه وياول كمسه ايچونكه الله تعالى نك اكا ويرديكى نعمتلره شكر ايتمك ديليه وياخود اول ليل ونهار
ذاكرين وشاكرينه ايكى وقت اوله برنده ووردنى فوت ايدن كشى اول برنده تدارك ايده (وعباد الرحمن الذين
يمشون على الارض هونا) الله تعالى نك افاضل عبادى شول كمسهلردركه سكينه ووقارله يوررلر
(وإذا خاطبهم الجاهلون قالوا سلاما) چونكه سفها انلره كراهت اولنور شيئله خطاب ايتسهلر ديرلر كه مزدن تسلم
ايدرز سزدن نه خير ونه شر ديلرز وياخود قول سديدله اذا واثمدن سالم اولورز ＊ ايمدى مراد سفهادن اغضاء
وكلامده انلركله مقابلهيى تركدر (والذين يبيتون لربهم سجدا وقياما) شونلركه ربلرى جل شانه ايچون
صلاتده ساجدين وقائمين كيجهلرلر ＊ ابن عباس رضى الله عنهما ايدر بر كمسه كه عشاء اخيرهدن صكره ايكى ركعت
وياانددن اكثر نماز قيله لله ساجد وقائم كيجهلور بر كمسه كه كيجه نمازنده قرآندن برشىء اوقوسه اكرچه قليل
ايسه ده لله ساجد وقائم كيجهلر (قال النبي صلى الله عليه وسلم من صلى العشاء في جماعة كان قيام نصف ليل
ومن صلى الفجر في جماعة كان قيام ليلة) پيغمبريمز عليه السلام ايدر بر كمسه كه يتسو نمازين جماعتله قيله
كيجهنك نصفنى قيام كبى اولور واولكه صباح نمازينى جماعتله قيله اول كيجهيى قائم كبى اولور (والذين

يقولون ربنا اصرف عنا عذاب جهنم انّ عذابها كان غراما) وشونلر كه خلقله حسن مخالقه وعبادت حقده اجتهادلريله بيله الله تعاليدن قورقوب ديرلر كه يا ربنا بزدن جهنم عذابنى صرف ايت كه اول هلاك وخسران لازم اولور انك صرفيله الله تعالى يه ابتهاللرى واعماللرينه اعتمادلرى واستمرار احواللرينه وثوقلرى اولمديغيچوندر (انها ساءت مستقرا ومقاما) اول جهنم قرار واقامته نه چركين موضع اولور (والذين اذا أنفقوا لم يسرفوا ولم يقتروا وكان بين ذلك قواما) وشونلر كه نفقه ده اسرافله حدى تجاوز ايتمزلر وتضييقله قتردخى ايتمزلر بلكه انفاقلرين اسراف وقتر بيننده وسط ايدرلر * علما اسراف واقتارده اختلاف ايتديلر بعضلر ديديلر كه اسراف اولدر كه معصيته انفاق اولنه اگرچه قليل ايسه ده واقتار حق اللهى منعدر پس بو اجلدن اشبو آيتك تفسيرنده حسن ديديكه يعنى مالارين معاصى يه انفاق ايتمزلر وفرائضدن امساك دخى ايتمزلر وبرقوم ديديلر كه اسراف انفاقده حدى تجاوز ايدوب تبذيره ايركورمكدر واقتار ايسه لابدمنه ده تقصيردر بر رجل رجل آخره ديديكه اسرافده خير اولمز اول ديديكه خيرده اسراف اولمز پس بو اجلدن ديلديكه اگر بر كسه نك ابو قبيس طاغى دكلو آلتونى اولوب سبيل اللهه انفاق ايتسه مسرف اولمز واماكه اندن بر درهمى معصيته انفاق ايتسه مسرف اولور * يزيد بن ابى حبيب اشبو آيتده ايدر صحابهٔ كرام رضى الله تعالى عنهم اجمعين طعامى تنعم ولذت ايچون يمزلردى وثوبى جمال ايچون كيمزلردى بلكه طعامله مرادلرى جوعلرين سد ايدوب رب تعالينك عبادتنه قوى اوله لر وثيابله مرادلرى عورتلرين انكله اورته لر وانى وصوقدن بدنلرين قوريه لر عمر بن الخطاب رضى الله عنه ديرديكه كشى يه بو اسراف يتركيم هر اشتها ايتديكى شيئى اشترا واكل ايده (والذين لا يدعون مع الله الها آخر ولا يقتلون النفس التى حرم الله الا بالحق ولا يزنون) ودخى شونلركه الله تعالى ايله بيله اله آخر ادعا ايتمزلر والله تعالى قتلنى حرام ايتديكى نفسى قتل ايتمزلر مگركه اوچ خصالك بريله اوله يا ردّت ويا زناى احصان ويا قصاصله اوله وزنا دخى ايتمزلر * ابن عباس رضى الله عنهما ايدر اهل شركدن بر جماعتكه قتل وزناده اكثار ايتمشلردى پيغمبر عزّ صلى الله عليه وسلمه كاروب ديديلر كه سنك سويلديكك ودعوت ايتديكك نه كوزلك اولور لكن بزم اشبو ايشلديكمز قتل وزنايه كفارت وارميدر بزه خبر ويرسه دلك اوله اولسه انلره جوابده بو آيت ودخى (يا عبادى الذين أسرفوا) آيتى نازل اولدى حق جل وعلا افاضل عبادى ايچون اصول طاعاتى اثبات ايتدكدنصكره امهات معاصى يى نفى ايلديكه انكله انلرك كمال ايمانلرين اظهار وايجاد كوز اشبو امور بيننى جامع اولنلره موعود ايديكنى اشعار اوله وانك اضدادى كفره يه اولماسى تعريض اوله اوله اولسه انلرى تهديد ايچون وعيدله تعقيب اولنوب ديلديكه (ومن يفعل ذلك يلق أثاما) بر كسه كه اشبو مذكوراتدن برينى ايشلسه اول اثمك جزاسنه ملاقى اولور * ديلديكه اثام جهنمده بر بيردر كه اكا اهل نارك صديدى سيلان ايدر (يضاعف له العذاب يوم القيامة ويخلد فيه مهانا) يوم قيامتده اكا عذاب تضعيف اولنور وعذابده مهان اولديغى حالده دائم قالور * زيرا كه مشرك هم شركى وهم معاصيسى اوزره تعذيب اولنديغى سببدن عذابى مضاعف اولور (الا من تاب وآمن وعمل عملا صالحا فاولئك يبدل الله سيئاتهم حسنات) مگر اول كسه كه كيم گناهنه توبه ايده والله تعالى يه ورسولنه ايمان كتوره وتوبه دنصكره كنديله رب تعالى بيننده عمل صالح ايشليه * اعنى اول صفاتله متصف اولنلرك الله تعالى سيئاتلرين حسناته تبديل ايدر سوابق معاصيلرينى توبه ايله محو ايدوب مكاننه لواحق طاعتلرينى اثبات ايدر ويا خود نفسلرنده كى ملكهٔ معصيتى ملكهٔ طاعته تبديل ايدر ويا خود اندن سبقت ايدن شيئك اضدادنى اكا توفيق ايدر ويا خود هر عقابك يرينه ثواب اثبات ايدر (وكان الله غفورا رحيما) الله تعالى انلرك توبه دن اول ايشلدكارى ذنوبى مغفرت ايدر وتوبه دنصكره انلره رحمت ايدر پيغمبر عزّ صلى الله عليه وسلم ايدر يوم قيامتده حضوره حقده بر رجل كتوريلوب ملائكه يه ديلنه له كه اكا ذنوبك صغائرينى عرض ايدوب كبائرينى كيزلكز اويله اولسه اكا ديله كه فلان كونده شونك وشونك كبى ذنب ايشلدكى اول ايسه انكارا ايتيوب اقرار ايلينه حاليوكه اول كبائرى ذكر اولنمسندن خوف ايده اندن الله تعالى ديه كه انك هر سيئه سى يرينه حسنه ويرك اويله اولسه اول رجل ديه كيم

بو ذكر اولناندن غيرى بنم ذنوبم وار دركه انى بو محلده كورمزم پيغمبر عزّ صلى الله عليه وسلم انك بو قولنى حكايت ايتديكنده ضحك ايتديكى حتى كه نواجذ شريفه سى ظاهر اولدى (ومن تاب وعمل صالحا فانه يتوب الى الله متابا) بر كسه كه معاصيدن توبه ايده انى ترك ايدوب كاندامتله عمل صالح ايشليه * اعنى اول كسه كه الله تعالى يه رجوع ايدر انك عندنده مرضى وخطالرى مكفر وثواب حاصل اولديغى حالده * اعنى اولكى توبه شركدن رجوعدر وبو ايكنجى توبه الله تعالى يه جزاء ومكافات ايچون رجوعدر (والذين لا يشهدون الزور) وشونلر كه شهادت باطله يى اقامت ايتمزلر ويا خود محاضر كذبه حاضر اولمزلر * زيرا مشاهدهٔ باطل باطلده شركتدر ويا خود توجه يه ويا اعياد مشركينه ويا لهو وغنايه حاضر اولمزلر ويا اهل باطلك باطلنه مساعد اولمزلر وزورك اصلى بر شيئى خلاف صفتيله وصف وتحسيندر كه اول باطلى تمويه در بر شيئله كيم انى حق ايهام ايدر (واذا مرّوا باللغو مرّوا كراما) چقان الغاوترى كى لايق اولور بر شيئه اوغراسه لر اندن معرضين وتفسلريني اكا توقفله واهل لغو معاشرتيله تدنيسدن منزهين اولدقلرى حالده مرور ايدرلر * زيرا كه حضور ومشاهده اكا رضايه دليلدر * اعنى فواحشدن اغضاء وذنوبدن صفح وتصريحى مستهجن شيئدن كنايه بو قبيلدن اولور (والذين اذا ذكروا بآيات ربهم لم يخروا عليها صما وعميانا) وشونلر كه رب تعالينك آيتلريله وعظ وتذكير اولنسه لر اكا قولاق طوتمزوا كانظرا يتمز اولدقلرى حالده قيام ايتمزلر بلكه اذن واعيه ايله سامعين وعيون داعيه ايله انى مبصرين اولدقلرى حالده انك اوزره اكباب ايدرلر (والذين يقولون ربنا هب لنا من أزواجنا وذرياتنا قرة أعين) وشونلر كه رب تعالى يه تضرع ايدوب يا ربنا ازواج وذريتمزدن ابرار صالحين قيل كه انلركله كوزلر عزيز اوله زيرا انسان مؤمنك اهلى طاعة اللهده اكا مشارك اوله قلبى اكاسيور وكوزى شنلنور وشول سببدنكه دينده انلرك كنديه مساعده لرين كورور وجنتده انلرك كنديه لحوقن توقع قيلور (واجعلنا للمتقين اماما) وبزى متقيلره امام قيل كه امر دينده بزه اقتدا ايده لر * ديلديكه اشبو مقلوبدر يعنى بزه متقيلرى امام قيل وبزى متقيلره اقتدا ايدر قيل (أولئك يجزون الغرفة بما صبروا) اعنى انلر مضض طاعات ورفض شهوات وتحمل مجاهدات مشاقنه صبرلرى سببيله جنتك اعلاى مواضعنده درجه ايله ويا خود جنتده درّ وزبرجد وياقوتدن دوزلمش غرفه لر ايله جزا اولنورلر (ويلقون فيها تحية وسلاما) وانلر انده تعمير وسلامتله دعا اولنورلر ملائكه انلره تحيه وتسليم ايدرلر ويا خود تحيه وتسليمى بر برلرينه ايدرلر ويا خود رب تعالى انلره سلام كوندرر (خالدين فيها) انده دائمين اولدقلرى حالده (حسنت مستقرا ومقاما) اول نه كوزلك موضع قرار واقامت اولور (قل ما يعبؤ بكم ربى لولا دعاؤكم) يا محمد اهل مكه ويا عامهٔ ناسه ديكل كه الله تعالى سزى نيلردى ويا انك عندنده قدر يكز نه ايدى اگر اكا دعا كز ويا عبادتكز ويا ايمانكز ويا انك سزى ايمانه دعاسى اولماسه چونكه ايمانه كه سز قدر يكز ظاهر اولور * زيرا كه انسانك شرف وكرامتى معرفت وطاعتله در والا اول سائر حيوانانه مساويدر * ديلديكه يعنى ربم جل شانه سزى خلق ايدوب نيلردى اگر اكا عبادت وطاعتكز اولمسه * زيرا كه اول سزى (وما خلقت الجن والانس الا ليعبدون) قول شريفى فحواسنجه اكا عبادت ايتمكز ايچون خلق ايدوبدر وبر قوم ديديلر كه يعنى ديكل كه ربم جل شانه سزى مغفرتدن مبالات ايتمزدى اگر انكله بيله آلهه ادعا ايتميديكز * ديلديكه سزه عذابدن مبالات ايتمزدى اگر شدائدده اكا دعا كز اولماسه ويا خود بنم سزه حاجتم اولديغندن سزى خلق ايتمامشن بلكه انكچون خلق ايتميشنكه بكا سؤال ايده سز مسئولكزى ويرم وبندن مغفرت ديليه سز بن دخى سزى مغفرت ايدم (فقد كذبتم فسوف يكون لزاما) اى كافرلر الله تعالى سزى رسولى ايله توحيد وعبادتنه دعوت ايتميشكن سز انى تكذيب ايدوب دعوتنه اجابت ايتمديكز * اعنى اول تكذيبكز سزه عذاب لازم اولسه در ويا انك اثرى عذاب لازم اولوب يوم بدرده قتلدنصكره روحلرينه عذاب نار تعجيل اولندى

(سورة الشعراء وهى اثنتا عشرة ومائتا آية مكية)

اشبو سوره مكيه در الا سوره آخرنده (والشعراء يتبعهم الغاوون) دن سوره تمامنه دكين دكل

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(طسم) دینلدیکه اشبو قسم ویا اسم سوره در * دینلدیکه الله تعالی طور وسینا و ملکیله قسم ایتدی ابن عباس رضی الله عنهما ایدر پیغمبرعز علیه السلام ایدر الواح موسادن بدل بکا (طه وطواسین) ویردی (تلك آیات الکتاب المبین) اشبو آیتلر شول اعجازی وصحتی ظاهر سوره ویا قرآن آیتلریدر (لعلك باخع نفسك ألا یکونوا مؤمنین) یا محمد نفسکه اشفاق ایتکه قومك اسلامه کلمدکلرینه حسرتله کندیکی قتل ایتمکل سکا واجب اولان انجق تبلیغدر غیری دکل (ان نشأ ننزل علیهم من السماء آیة فظلت أعناقهم لها خاضعین) اکردیلسه وز انلر اوزره سمادن ایمان الجاء ایدر علامت تنزیل ایدردککه رؤسالری اول علامته انقیاد ایدهلردی (وما یأتیهم من ذکر من الرحمن محدث الا کانوا عنه معرضین) هربار که انلره رحمن جل شانه طرفندن محمد علیه السلامه وحیله انزالی مجدد قرآندن موعظه وتذکیر کلسه انلراندن اعراض ایدر اولدیلر (فقد کذبوا فسیأتیهم أنباء ما کانوا به یستهزؤن) انلر تذکیردن اعراضلری عقیبنده انی تکذیب ایدوب تکذیبلرنده امعان ایتدیلر بر حیثیتله که ضمنا مخبر به اولان قرآنی استهزایه مؤدی اولدی * اعدی استهزالرینك اخبار وعواقبی کلیسردر اول وقتده انك حق اولوب تصدیق اولنمغه حقیق ایدیکن بیلورلر (أولم یروا الی الارض کم أنبتنا فیها من کل زوج کریم) انلر ارضك عجایبنه نظر ایتمزلرمیکه بز انده هر نوعدن محمود کثیر المنفعه نبات خلق ایتدك که انك بعضی منفعتده منفرددر وبعضنك ایسه منفعتی غیریله در (ان فی ذلك لآیة) اعدی اول انواعی انباتده ویا هر برنده آیت واردرکه انی انبات ایدن رب تعالی قدرت وحکمتنده کامل ونعمت ورحمتی سابقدر (وما کان أکثرهم مؤمنین) حالبوکه الله تعالینك علم وقضاسنده انلرك اکثری مؤمن دکلردر اول اجلدن بو آیات عظام امثالی انلره نفع ایتمز (وان ربك لهو العزیز الرحیم) ربك جل شانه کفره نك انتقامنه قادر وغالبدر ورحیمدرکه انلره امهال ایتدی ویا خود کافردن انتقامنده عزیز وتوبه ایدنه رحیمدر (واذ نادی ربك موسی أن ائت القوم الظالمین) یا محمد ذکر ایت شول وقتیکه ربك جل شانه موسایه ندا ایتدیکه واروب کیتکل شول قومه کیم کفرله وبنو اسرائیلی استعباد واولادلرینی ذبحله نفسلرینه ظلم ایتدیلر (قوم فرعون) که انلر فرعون وقومی قبطدر (ألا یتقون) بندن خوف ایتمزلرمیکه بنم غیریه عبادت ایدرلر (قال رب انی أخاف أن یکذبون) موسی علیه السلام دیدیکه یارب قورقرینکه بنی تکذیب ایدرلر (ویضیق صدری) وانلرك بنی تکذیبلری سببیله صدرم ضیق اوله (ولا ینطلق لسانی) ولسانمده کی عقده سببیله سویلمککه قادر اولیم (فأرسل الی هارون) اعدی قرنداشم هارونه رسالت ویرکه بکا وزیر اولوب رسالتم تبلیغنه بکا مظاهرت ایده (ولهم علی ذنب فأخاف أن یقتلون) انلرك بنم اوزرمده دعوای ذنبی واردرکه اول موسی علیه السلامك برقبطی قتل ایتدیکیدر قورقرینکه رسالتی تبلیغ ایتمدین بنی قتل ایدهلر (قال کلا فاذهبا بآیاتنا انا معکم مستمعون) الله تعالی دیدیکه انلرسنی قتل ایدر دکلدر اندن اوشمکل قرنداشك هارونی سکا وزیر ایتدم اعدی ایکیکز بنم آیتلرمله فرعونه وارك بز سزلك ایکیکزله فرعون بیننده جاری اولان کلامی سامعلرز ایکیکزی انك اوزره غالب قیلورز (فأتیا فرعون فقولا انا رسول رب العالمین) اعدی ایکیکز فرعونه واروب دیکزکه بز ایکیمز رب العالمین جل شانه نك رسولی یز (أن أرسل معنا بنی اسرائیل) بزمله بیله بنو اسرائیلی فلسطینه ارسال ایت یوخسه انلری استعباد ایتمکل حالبوکه فرعون انلری درتیوز ییلدن برو استعباد ایدردی اول وقتده بنو اسرائیل التیوز اوتوز بیك کمسنه ایدی اشبو امر الهی ورودندنصکره موسی علیه السلام مصره واردی هارون علیه السلام مصرده ایدی حالبوکه موسی علیه السلامك اکننده برجبه صوف والنده عصا ومکتلی عصانك باشنه تعلیق ایتمشیدیکه زادی انك ایچنده ایدی کندی اوینه واروب هارونه امر الهی یی خبر ویردی همانده هارون علیه السلام سمعا وطاعة دیوب کیجه ایچنده ایکیسی فرعونك قپوسنه واردیلر ودق باب ایدوب بوابلر بیلکلشندیلرسز کیمسزکه بو وقتده ملك قپوسنی دق ایدرسز دیدیلر انلر ایسه بز رب العالمین جل شانه نك رسولی یزدیو خبر ویردیلر چون بوابلر فرعونه

واروب ایکی مجنون قپویه کلمش بز رب العالمین رسولی یزدیو زعم ایدرلر دیدی فرعون بوابلره ترك ایدك ازته کوره لم دیدی بر روایتده اول ایکیسی اکابر ییل ملازمت ایتدیلر حالبوکه کیرمککه چاره ایده مدیلر چون آخر امرده کیروب رسالات الهیه یی اکابر کوردیلر فرعون موسایی کوریجك بیلدی (قال ألم نربك فینا ولیدا) فرعون اکا دیدیکه سن بزم منزلمزده صبی ایسلمدکمی (ولبثت فینا من عمرك سنین) وسن عمرکدن نیجه ییللر بزنجه برده لبث ایتدك * دینلدیکه انك انده مدت لبثی اوتوز ییل ایدی (وفعلت فعلتك التی فعلت وأنت من الکافرین) وایشلدیکك ایشی ایشلدك که اول قبطی یی قتل ایتدك شمدی ایسه اول فعلکی ستر ایدرسن ویابنم نعمتمه کافرلردنسنکه بنم بعض خواصم قتلنه سعی ایتدك * زیرا اول فرعونك خبازی ایدی (قال فعلتها اذا وأنا من الضالین) موسی علیه السلام ایتدی بن اول ایشی ایشلدیکمده ایشلدم حالبوکه بکا الله تعالیدن برشی کلمدیکی سببیدن جاهللردن ایدم ویاخود طریق صوابدن تعمدسز آزمشلردن ایدم (ففررت منکم لما خفتکم فوهب لی ربی حکما وجعلنی من المرسلین) وقتا که سزدن خوف ایلدم فرار ایدوب کیدیجك ربم جل شانه بکا علم وفهم ونبوت ویردی وبنی مرسللردن قیلدی (وتلك نعمة تمنها علی أن عبدت بنی اسرائیل) اشبو تربیه برنعمتدرکه انی ظاهرده بکا امتنان ایدرسن حالبوکه اول حقیقتده بنو اسرائیلی تعبیدك وابنالرینی ذبحله قهرکدر * زیرا که اول سببدن بن سنك یدکده تربیتکه دوشمشن اکرسن انلری استعباد واولادلرینی ذبح ایتمسك اهلمدن بنی تربیه ایدربولنوردی ویاخود تربیتك بکا نعمتدرکه انکله امتنان ایدرسن شول حیثیتدنکه بنواسرائیل غلمانی قتل ایدوب بنی قتل ایتمدك وبنو اسرائیلی استعباد ایدوب بنی استعباد ایتمدك ویاخود تربیتکی بکا امتنانعی ایدرسن حالبوکه قومی استعباد ایتدك بر کمسه که قومی اهانت اولنه اول ذلیل اولور * اعدی بنو اسرائیلی استعبادك بکا اولان احسانکی حبط ایتدی (قال فرعون وما رب العالمین) فرعون ایتدی یاموسی رب العالمین نه شیدرکه سن کندیکی انك بکا رسولی زعم ایدرسن شیئك جنسندن سؤال ایتدی الله تعالی ایسه جنسیتدن منزهدر (قال رب السموات والارض وما بینهما ان کنتم موقنین) موسی علیه السلام اکا جوابده الله تعالینك شول افعالنی ذکر ایلدیکه خلق انك مثلنی اتیاندن عاجز اولور دیدیکه اول سموات وارض وما بینهمانك ربیدر اکر اشبو کوردیککز اشیایی ایقان ایدرسه کز جمله خلائقك الهی الله تعالی ایدیکنه دخی ایقان ایدرسز * موسی علیه السلام انی دیجك اکا جوابده فرعون متحیر اولوب (قال لمن حوله ألا تستمعون) حولنده کی اولان اشراف قومنه دیدیکه موسانك جوابنی ایشیدرمیسزکه بن اکا ربنك حقیقتندن سؤال ایدرم اول ایسه بکا انك افعالنی ذکر ایدر ویا خود انی رب سموات زعم ایدر اول ایسه ذاتنده واجبه متحرکه در * تکیم اول دهریه مذهبیدر ویا خود انك مؤثره احتیاجی معلوم دکلدر (قال ربکم ورب آبائکم الاولین) موسی علیه السلام بیانده زیاده ایدوب دیدیکه اول سزلك وآباء اولینکزك ربیدر تعمیمدنصکره انفس وآبالریله تخصیص ایتدی * زیرا که عاقل کشی یه اقرب منظور نفسی ووالدیدر فرعون کندینك مغلوب اولدیغن بیلوب (قال ان رسولکم الذی أرسل الیکم لمجنون) جلیسلرینه دیدیکه اشبو سزه ارسال اولنان رسولکز مجنوندر بن اکا برشیئدن سؤال ایدرم اول ایسه بکا آخردن جواب ویررو اکا رسول دیمسی سخریه طریقی اوزره در ویا خود اول بر کلام سویلرکه بز انی تعقل ایتمزز وصحتنی بیلمزز حالبوکه انلرك عندنده اعتقادی انلرك اعتقادنه موافق اولمیان کشی عاقل دکلدر موسی علیه السلام بیانده زیاده ایدوب (قال رب المشرق والمغرب وما بینهما ان کنتم تعقلون) دیدیکه اول مشرق ومغرب وما بینهمانك ربیدر هر کون کوررسزکه اول شمسی مشرقدن کتورر واولکی کون مدارینك غیری مدار اوزره تحریك ایدر حتی که مغربه ایرکورر بر وجه نافع اوزره که انکله امور کائنات انتظام بولور اکر عقلکز وار ایسه بونك فوقنده سزه جواب اولدیغن بیلورسز بعده فرعون کندینك حجتله ملزم وجوابده عاجز اولدیغن کوردی جبابره طریقی اوزره عقوبته میل ایدوب (قال لئن اتخذت الها غیری لأجعلنك من المسجونین) دیدیکه اکر بندن غیری اله اتخاذ ایدرسك سنی مسجونیندن قیلورم بنم سجونمده اولانلرك

حالنی ایسه بیلورسن * دینلدیکه انك سحیٔ قلادن اشد ایدیکه اول مسجونلرین برهوهٔ عمیقه یه براغور تا موتنه دکین انده الیقوردی وانك الوهیته ادعاسی ظن اولنورکه اول دهریه اعتقادنده ایدیکم برکمسنه قوة طالعیله برقطره مالك اولوب امرنه تولی ایده اول انلرك زعمنده اول قطرك اهلی اكا عبادت ایتمکه مستحق اولور (قال أولو جئتك بشیٔ مبین) موسی علیه السلام ایتدی بكا اول نعلی ایدرمیسن اكرچه صدق دعوامی مبین شیٔ کتوررسهده اول معجزه درکیم صانعك وجود وحکمتنه دلالتیله مؤدی نبوت صدقنه دلالت ینئی جامعدر موسی علیه السلام انی دیدی زیرا که اخلاق ناسك شاننددرکه انصافه سکون وحقه بعدالبیان اجابت ایده (قال فأت به ان کنت من الصادقین) فرعون ایتدی اعدی اول شیئی کتور کل اکرنبی اولدیغکده ویا نبوت دعواسنده صادقلردن ایسك * زیرا که نبوت دعواسنه حجتدن لابددر (فألقی عصاه فاذا هی ثعبان مبین) موسی علیه السلام نعم دیوب الندن عصاسن یره براقدی کوراسه اول ثعباندرکه ثعبانیتی ظاهر ایدی یوخسه سحرله صورتده ثعبانه بکزمش صورت دکل * روایت اولندیکه اول برمیل دکاو سمایه مرتفع اولوب فرعونه هجوم ایتدی فرعون موسی علیه السلامه سنی ارسال ایدن ربك حقیچون انی اخذ ایت چون موسی علیه السلام انی اخذ ایتدی ینه اولکی هیئتنده عصایه تحول ایتدی فرعون ایتدی اشبوکوریلندن غیری دخی برشیئك وارمیدر نعم دیوب الن کوستردی فرعون دیدیکه بونده نه وار (ونزع یده فاذا هی بیضاء للناظرین) اولیله اولسه موسی علیه السلام الن قولتغی التنه صوقوب کیرو چیقاردی کورسهلرکه اول بیضادرقریب اولدیکه شعاعی ابصاری غشی وافق سدایده (قال للملاء حوله ان هذا الساحر علیم) فرعون حوالنده اولان اشراف قومنه دیدیکه اشبو سحر علمنده فائقدر (یرید أن یخرجکم من أرضکم بسحره فماذا تأمرون) مراد ایدرکه سحر یله سزی ارضکزمصردن چیقاره بکانه اشارت ایدرسز که انی ایدم سلطان معجزه اکا قهر ایدوب دعوای ربوبیتدن انی حط ایتدی حتی که قومنك مؤامرهسنه وانلرك ایله ائتماره وموسادن تنفیره وانی ملکی اوزره ظهورك استشعارینی اظهاره احتیاج ایتدی (قالوا أرجه وأخاه) دیدیلرکه موسانی وقرنداشنی تأخیرویا حبس ایله (وابعث فی المدائن حاشرین) مدینهلره شرطیلر کوندرکل که بولدقلری سحرهیی حشر ایدهلر (یأتوك بكل سحار علیم) هرساحری کتورهلرکه سحر فننده انلراندن افضل اولهلر (فجمع السحرة لمیقات یوم معلوم) یوم معلومده سحره جمع ایدیلدیکه انلر یتمش ایکی برروایتده یتمش بیك ایدیلر یوم زینتده ضحی وقتنه کیم اول تعیین اولندی (وقیل للناس هل أنتم مجتمعون) واهل مصره دینلدیکه جمع اولندیکزمیکه ایکی فریقك فعلنه نظر ایدهسز (لعلنا نتبع السحرة ان کانوا هم الغالبین) تاکه سحره یه اتباع ایدهوزاکر موسایه غلبه ایدرلرسه * دینلدیکه انلرك مقصود اصلیلری موسایه اتباع ایدی یوخسه سحره یه دکل اویله اولسه کلاملرین مساق کنایهده سوق ایتدیلر (فلما جاء السحرة قالوا لفرعون أئن لنا لأجرا ان کنا نحن الغالبین) سحره کلیجك فرعونه دیدیلرکه بزه جعل وارمیدر اکرموسایه غالبین اولورسهوز (قال نعم وانکم اذا لمن المقربین) فرعون دیدیکه نعم اوزریمهسز یچون جعل اولورکه اکرموسایه غالب اولورسهکز بنم قتمده یاوسهده مقربلردن اولهسز بکانا سدن اول کیروب صکره چیقهسز (قال لهم موسی ألقوا ما أنتم ملقون) موسی علیه السلام سحره یه دیدیکه القا ایدهجککزشیئی القا ایدك حالبوکه سحره اندن ایتداسینی القا ایدرسن یوخسه بزمی القا ایدهلم دیو مقدما تأدبا استئذان ایتدیلر * موسی علیه السلام دخی انلره تأدبلری مقابلهسنده تقدمه اذن ویردی (فألقوا حبالهم وعصیهم وقالوا بعزة فرعون انا لنحن الغالبون) اویله اولسه سحره اهل جاهلیه طریقی اوزره فرعونك عزتنه اقسام ایدندن صکره آلات سحرلری اولان حبال وعصیلرین القا ایدوب تفاؤلا بزموسی وهارونه غالبلرز دیدیلر (فألقی موسی عصاه فاذا هی تلقف ما یأفکون) انلردن صکره موسی علیه السلام دخی عصاسینی القا ایدیجك کوردیلرکه شول تمویه وتزویرله ناسه حیات تخییل ایتدکاری حبال وعصیلرین * موسی علیه السلامك عصاسی ثعبان اولوب یوطدی (فألقی السحرة ساجدین) اویله اولسه سحره الله تعالی یه سجده ایتمکله القا اولندیلر (قالوا آمنا برب

العالمین) عالملرك ربی جل شانه یه ایمان کتوردك دیدیلر (رب موسی وهارون) که اول موسی وهارونك ربیسیدر (قال آمنتم له قبل أن آذن لکم انه لکبیرکم الذی علمکم السحر فلسوف تعلمون) فرعون سحره یه دیدیکه سزه بن اذن ویرمدین اکا ایمان کتوردیکز اول سزلك کبیریکزدرکه سزه سحری تعلیم ایلدی بعضنی تعلیم ایدوب بعضنی کیزلدی تاکه علم سحر قوتیله سزه غلبه ایدهسز ایسهڭز اكا اعتراف ایدوب انی معجزه ایله سزه غلبه ایتدی ظن ایتدیکز حالبوکه امر اول ظنکز کبی دکلدر * فرعونك بوقولیله مرادی قومنه تلبیس ایدی تاکه انلره سحرهنك ایمانی بصیرت وظهور حق قوتیله اولسین اعتقاد ایتمیهلر * اعدی اول فعلکزك وبالنی بیلیرسز (لأقطعن أیدیکم وأرجلکم من خلاف ولأصلبنکم أجمعین) اعدی هر بریکزك صاغ الیله صول ایاغن کسوب جمیعکزی شاطیٔ بحرده صلب ایدرم (قالوا لا ضیر انا الی ربنا منقلبون) سحره اکا دیدیلرکه سنك بزه اول فعلکدهضرریوقدرکه زیرا بز ربز جل شانهیه رجوع ایدرزاکا ایمانمز سببیله بزی اثابه ایدر (انا نطمع أن یغفر لنا ربنا خطایانا أن کنا أول المؤمنین) زیرا بز طمع ایدرزکه ربمز جل شانه شرکدن وسحردن ایتدیکمز خطالریمزی مغفرت ایدهزماننزده سنك اتباعکدن موسایه اول ایمان کتوردیکمز ایچون (وأوحینا الی موسی أن أسر بعبادی انکم متبعون) بزموسایه وحی ایتدککه عبادم بنواسرائیل ایله کیجه مصردن چیقوب کیت که فرعون وجنودی سزی خروجدن منع ایچون اردیکزه دوشوب کیدیسرلردر * ابن جریج ایدرالله تعالی موسی علیه السلامه وحی ایتدیکه بنواسرائیلدن هر درت بیت اهلی بربیته جمع ایده بعده قوزیلر بوغزلیوب قانلرندن قپولرینه سورهلر وملائکه یه امر ایدرمکه اول قاندن قپوسنه بولاشمش بیته کیرمیهلر وملائکه یه امر ایدرمکه فرعون وقومنك کندیلرندن ومالرندن ابکاری قتل ایدرم ودخی بنواسرائیل خبز فطیر پشورسونلر وکیجه سنکله یوله کیروب تابحره ایرنجه کتسونلر * بعده امرمنه اولوز کورهسن انی بنواسرائیله ایر کورهسن چون موسی علیه السلام وبنواسرائیل امر اولندقلری کبی ایتدیلر وکیجه یوله کیروب کندیلر صباح اولیجق فرعون وقومی کوردیلرکه کندیلردن ومالرندن شودکا وابکار قتل اولنوبدر وموسی بنواسرائیله مصردن کیدوبدر (فأرسل فرعون فی المدائن حاشرین) همان دم فرعون مدینهلرینه شرطیلر کوندردیکه عساکرین جمع ایدهلر تاکه بنواسرائیلك اردنجه کیدهلر * دینلدیکه اول زمانده مصر مملکتنده بیك مدینه واون ایکی بیك قریه وار ایدی چون عساکر جمع اولوب کلدیلر فرعون انلره دیدیکه (ان هؤلاء لشرذمة قلیلون) اشبونلر طائفهٔ قلیله درحالبوکه التیوزبیك ویا یتمش بیك کشیدیلر فرعونك قومی ایسه لا یحصی ایدی * اعدی انلری قلیلدر دیمسی کندی عساکرینه اضافتله ایدیکه مقدمهسی یدییوزبیك ایدی مؤخرهسین اکا قیاس ایت ویاخود انلرك قلیل اولمسی اسباط اعتباریله درکه انلردن هر سبط قلیلدر (وانهم لنا لغائظون) وانلر افعال فاسدهلریله بزی اوپکالندردیلر وبزم عادتمز ایسه مفسدینك فسادنی حسمه اسراعدر (وانا لجمیع حاذرون) وبز اقویا وآلة حربله مستعدلرز (فأخرجناهم من جنات وعیون وکنوز ومقام کریم) اویله اولسه اشبو داعیه ایله فرعون وقومنی مصردن چیقاردق شول بستانلردنکه نیلك ایکی طرفنده مبسوطه وممتده ایدی وانهاردنکه اول بستانلری ایچنده جاری اولوردی والتون وکومش کنوزندنکه اول ظاهره ایکن حق اللهی اندن ادا ایتمدکلری ایچون اکا کنوزدینلدی * دینلدیکه فرعونك سکزیوز بیك غلامی وار ایدیکه هر بری برفرس عتیقه بنردیکه هر برینك بوینده التون طوق وار ایدی ومنازل حسنه ومجالس بهیه دنکه اول مقام کریم ایله مراد اولندر * دینلدیکه فرعون سریری اوزره جلوس ایتدیکنده قارشوسنه التوندن اوچیوز کرسی قویوب اوزرلرینه اشراف اوتوررو وقولرینه دیباجدن قبهلر قوریلوردی (کذلك وأورثناها بنی اسرائیل) اشبو منوال اوزره بزانلری مصردن چیقاردق واموال ومنازللرین بنواسرائیله ایراث ایتدك (فأتبعوهم مشرقین) وقتاکه موسی علیه السلام وبنواسرائیل کیجهدن کندیلر فرعون جنودیله انلره طلوع شمس وقتنده ایردیلر (فلما ترا اء الجمعان قال أصحاب موسی انا لمدرکون) وقتاکه بنواسرائیل وقوم فرعون بری برلرینه مقابل اولوب کورشدیلر موسانك اصحابی یعنی

بنو اسرائیل دیدیلر که بزه ایریشدلر ویاخود انلر ایدلرنده هلاکه ایریشرز (قال کلا ان معی ربی سیهدین) موسی علیه السلام دیدیکه انلر سزه ایریشوردکلدر * زیرا که الله تعالی سزی انلردن خلاصی وعد ایدوبدر ربم جل شانه نك علم وحفظی بنمله در طریق نجاتی بکا هدایت ایدر * وقتاکه موسی وبنو اسرائیل بحره ایردیلر ریح وبحر هیجان ایتدی طاغلر کبی امواجنی طشره براغوردی یوشع علیه السلام دیدیکه یا کلیم الله قنده کتمکه امر اولندك حالبو که اردیمزدن فرعون ایردی واوکیمزه ایسه بحر حائل اولوب طوردی موسی علیه السلام دیدیکه اشبو بحره کیرمکه امر اولنمشم همانده یوشع علیه السلام بحره کیردی وجانب آخره ایردی حالبو که ماده یه سنك حافرنی اورغدی * برروایتده موسی علیه السلام دیدیکه بو ارایه امر اولنمدم لکن بیلمزم نیجه ایدم (فأوحینا الی موسی أن اضرب بعصاك البحر فانفلق فکان کل فرق کالطود العظیم) اویله اولسه بز موسایه وحی ایتدککه عصاکله بحر قلزمی ویا بحر نیلی اورغل اور یجق بحرك مائی اون ایکی فرقه اولدیکه ارالقلری مسالك ایدی وهر فرقه سی سمایه مرتفع جبل عظیم کبی ایدی (وأزلفنا ثم الآخرین) وقوم آخری یعنی فرعون قومنی بنو اسرائیله قریب ایتدك ویاخود ایکی فریق اول بحرك فرق اولندیغی محلده جمع ایتدك ویاخود فرعون قومنك جمیعنی بحره کیردردك که انلرك هیچ بری قورتلیه (وأنجینا موسی ومن معه أجمعین) موسایی وبیله سنجه اولان بنی اسرائیلی غرقدن قورتاردق (ثم أغرقنا الآخرین) بعده فرعون وقومنی اول بحره غرق ایتدك (ان فی ذلك لآیة وما کان أکثرهم مؤمنین) اشبو مذکورده اعتبار اهلنه عبرت واردر لکن انلرك اکثری انی تصدیق ایتمدیکه انلر مصرده قلان قوم فرعوندر و بنو اسرائیلك نجات بولانلردن عجله عبادت ایدنلردر وموسایه بزنی تصدیق ایتمزلر مکر که الله تعالی بی آشکاره کوره وزدینلردر * دینلدیکه قوم فرعونده انجق اوچ مؤمن واردیکه اول خربیله وآسیه امرأة فرعون ومریم بنت ناموشا ایدیکه اول مصردن خروجده یوسف علیه السلامك بحرده عظامنه دلالت ایتدی (وان ربك لهو العزیز الرحیم) یا محمد سنك ربك اعداسنه منتقم واولیاسنه رحیمدر (واتل علیهم نبأ ابراهیم) یا محمد مشرکاره ابراهیم علیه السلام خبرین ذکر ایت (اذ قال لأبیه وقومه ما تعبدون) که اول باباسی آزره ودخی قومنه دیدیکه نه شیئه عبادت ایدرسز تاکه انلره عبادت ایتدکاری شیء عبادته مستحق دکل ایدیکن بیلدیره (قالوا نعبد أصناما فنظل لها عاکفین) دیدیلر که اصنامه عبادت ایدرز که اکا عبادته مقیمین اولدیغمز حالده داعمزز اول فعل باطللرینه افتخارلرندن جوابلرینه شرح حاللرین دخی الحاق ایتدیلر * دینلدیکه انلرا کا کوندزده عبادت ایدرلردی کیجه ده دکل (قال هل یسمعونکم اذ تدعون) ابراهیم علیه السلام دیدیکه اول اصنامه دعا ایتدیککزده دعاکزی ایشیدرلرمی ویاخود دعاکزه سزه جواب ایشتدیررلرمی (أو ینفعونکم أو یضرون) ویا انلره عبادتکز مقابلهسنده سزه نفع ایدرلرمی ویا عبادتلرندن اعراض ایدنلره ضرر ایدرلرمی (قالوا بل وجدنا آباءنا کذلك یفعلون) دیدیلر که اول اصنام نه ایشیدرونه اندن نفع وضرر توقع ایدیلورالا بو که آباءمزی بولدقکه اشبو بزم ایتدیکمز کبی ایدرلردی اشبو دینده تقلیدك ابطالنه دلیلدر (قال أفرأیتم ما کنتم تعبدون أنتم وآباؤکم الاقدمون فانهم عدو لی) ابراهیم علیه السلام دیدیکه کوررمیسز شول اصنامیکه اکا سز وکچن آباءکز عبادت ایدرلردی اول بنم عدومدر یعنی کندی امرمی فکر ایدوب بیلدم اصنامه عبادت عدویه عبادتدر اویله اولسه اندن اجتناب ایتدم اول اصنام بنم عدوم دردیدی تاکه اکا نظر ایدوب دیه لر که اول نفسیچون اراده ایتدیکن بزم ایچون دخی اراده ایدوبدر تاکه اول انلرك قبولنه ادعی اوله وانی اندن ایشیدن اعانه کله (الا رب العالمین) الا بو که رب العالمین جل شانه بنم ولیمدر ویاخود هر عبادت ایتدیککز شیئکه رب العالمینك غیریدر اول بنم عدومدر * زیرا که انلر اصنامه عبادتلریله بیله الله تعالی یه دخی عبادت ایدرلردی ویاخود اول اصنامه عبادت ایدنلر بنم عدومدر الا رب العالمینه عبادت ایدنلر دکل بلکه انلر بنم ولیمدر (الذی خلقنی فهو یهدین) که اول بنی وهر مخلوقی خلق ایدوب معاش ومعاد امورندن ماخلق له سنه هدایت ایدر که اول جمله انسانه نسبتله مبدئی جنینك

رحم امدن دم حیض امتصاصنه هدایت ایدر ومنتهاسی طریق جنته ولذائذیله تنعمه هدایت ایدر (والذی هو یطعمنی ویسقین) واول بنی طعامله وشرابله رزقلندیرر اول بنم رازقدرر رزقم انك عندندندر (واذا مرضت فهو یشفین) خسته اولسم اول بکا شفا ویرر ابراهیم علیه السلام مرضی کندویه نسبت ایتدی زیرا که مقصودی تعدادنعم ایدی اما که اماته یی اکا اسناد لهنقص ایجاب ایتمز * زیرا که موت موت اولدیغی حیثیتدن کرچه حسن دکلدر لکن انده ضرر دخی یوقدر بلکه ضرر انجق مقدماتنده در که اول مرضدر بلکه موت اهل کماله شول محابی نیلنه وسیله درکه انك جنبنده حیات دنیویه استحقار اولنور وانواع محن وبلیه دن خلاصدر وزیرا مرض غالب امرده مطاعم ومشاربده تفریط سببیله ودخی اخلاط وارکان بیننده کی تنافی وتنافریله حاصل اولور صحت ایسه انك اجتنابن استحفاظله ویا مخصوص اعتدالی قهرا جلاله حاصل اولور (والذی یمیتنی ثم یحیین) که اول بنی دنیاده اولدرر وآخرتده دیر کورر (والذی أطمع أن یغفر لی خطیئتی یوم الدین) که اول بنم یوم قیامتده خطیئه می مغفرت ایتمسنی رجا ایدرم انك بوقولی نفسنی هضم وامته تعلیم ایچون ایدیکه معاصیدن اجتناب وحذر اوزره اوله لر وکندیلردن صدور ایدن تفریطلرینك وصغائردن نوادرلرینك مغفرتن دیلیه لر * دینلدیکه اول خطیئه ایله مراد انك (انی سقیم) ودخی (بل فعله کبیرهم) قولیدر ودخی زوجه سی ساره حقنده اول بنم اختمدر دیمسیدر لکن اکثرون بو کلماتی معاریضدر دیدیلر * زیرا که انبیا خطایادن معصوملردر * اشبو جمله سی ابراهیم علیه السلامدن قومی اوزره احتجاج واخباردرکه اشبو افعالی ایشلمککه قادر اولمیان الوهیته صالح اولمز (رب هب لی حکما) یارب بکا حدود واحکامك معرفتن ویا فهم وعلم ویا نبوت هبه ایت ویاخود علم وعملده کمال ویرکه انکله خلافت حقه وریاست خلقه مستعد اولم (وألحقنی بالصالحین) وعملده کمالی بکا توفیق ایتکه انکله صلاحده کامللر عدادینه منتظم اولم که انلرك صلاحنده ذنبك نه کبیری ونه صغیری شائب اولمز (واجعل لی لسان صدق فی الآخرین) وبنده نصکره کاور امتلرده بنم ایچون ثناء حسن وذکر جمیل وقبول عام قیل * اول اجلدن اهل ادیانك کابسی انی تولی وا کا ثنا ایدرلر ویا ذریتمدن صادق قیلکه بنم اصل دینمی تجدید ایدوب ناسی بنم دعوت ایتدیکم شیئه اولدخی دعوت ایده که اول محمد صلی الله تعالی علیه وسلمدر (واجعلنی من ورثة جنة النعیم) وبنی آخرتده جنت نعیم وارثلرندن قیل واول وارثنك معناسی ایسه برقاچ موضعده کچدی (واغفر لأبی انه کان من الضالین) ویا بامی ایمانه توفیق وهدایتکله مغفرت ایتکه اول طریق حقدن ازمشلردن اولدی اشبو دعا انك موتندن نصکره اولدیغی تقدیر اوزره انی دیسی نمرودن قورقوب ایمانی اخفا ایدر ظنیله در اول اجلدن اکا ایمانه کلمکی وعد ایتدی ویاخود اول وقتده کفار ایچون استغفاردن منع اولنمامشدی (ولا تخزنی یوم یبعثون) عباد قبورلرندن بعث اولندقلری کونده بنی افضاح ایتمکل تفریطم اوزره معاتبه ایله ویاخود رتبه می بعض وارث رتبه سندن تنقیصله ویاخود والدمی تعذیبله ویا انی ضالین عدادنده بعثله (یوم لا ینفع مال ولا بنون الا من أتی الله بقلب سلیم) شول کونده که انده مال وبنون کسه یه نفع ایتمزمکر اکاکه مخلص اوله وکفر ومیل معاصی وسائر آفاتدن سلیم القلب اوله ویاخود اول کونده مال وبنون نفع ایتمز مکر شول کسه نك مالیکه سبیل بره انفاق اوله وبنونیکه حقه ارشاد وخیره حث اولنه وانلرك الله تعالی یه عباد مطیعین اولوب یوم قیامتده شفعا اولملری قصد ایدیله (وأزلفت الجنة للمتقین) متقیلره جنت قریب اولنور * زیرا که یوم قیامتده جنت موقف سعدایه قریب اولوب اکا نظر ایدرلر اکا واررزدیو سوینورلر (وبرزت الجحیم للغاوین) ودین اسلامدن آزغونلره نار جحیم کشف اولنور * زیرا که یوم قیامتده نار اشقیانك کوزلری اوکنده آشکاره اولوب اکا سوق اولنملری ذکریله حسرت وملالتده اولورلر (وقیل لهم أینما کنتم تعبدون من دون الله هل ینصرونکم أو ینتصرون) وانلره دینور که قنی شونلر که دنیاده سز الله تعالیدن غیری انلره عبادت ایدردیکز وانلری کندیکزه شفعا زعم ایدردیکز کورلك که سزه نصرت ایده بیلورلرمیکه عذابکزی دفع ایدهلر ویاخود کندیلرین عذابدن قورتارهلر * زیرا که انلر وآلهه لری ناره کیریسرلردر (فکبکبوا فیها هم والغاوون

وجنود ابلیس أجمعون) اول ناره براغنلوارلر آلهه وکرك عبده لری وابلیسك ناس وشیاطیندن اتباعی انده جمع
ایدیلورلر حتی انك قعرینه ایرشنجه مرّة بعد اخری ضنکبین اولدقلری حالده کبررلر (قالوا وهم فیها یختصمون)
اول ناره داخل اولنلر عابدون معبود ینه اختصام ایدرا ولدقلری حالده دیرلر که (تالله ان کنا لفی ضلال مبین)
تالله بز ضلالت بینه ده اولمشز (اذ نسویکم برب العالمین) شول سببدنکه بز سزی عبادته استحقاقده
الله تعالی یه مساوی اعتقاد ایتدك (وما أضلنا الا المجرمون) بزی ضلالته دعوت ایتدی الا شول مجرملر که
بز انلره اقتدا ایتدك ابلیس وقابیل وسائر شیاطین انس وجن کبی اندن انبیا وملائکه ومؤمنون
اصدقالریچون شفاعت ایده لر اول حالتده مشرکون تأسف ایدوب دیه لر که (فما لنا من شافعین) بزم ایچون
ملائکه وانبیادن شفاعت ایدر کسه من یوقدر (ولا صدیق حمیم) واصدقادن دخی کسه من یوقدر که مؤمنلرك
کبی بزه شفاعت ایده لر ویاخود بر مهلکه یه دوشدك که بزی اندن نه شافع ونه صدیق تخلیص ایده بیلور *
صدیق اولدر که سنی مهموم ایدن شیء انی دخی مهموم ایده وحمیم ایسه قریب خاصدر (فلو أن لنا کرة فنکون
من المؤمنین) نولیدی بر کره دخی دنیایه رجوع ایتسیدك که مؤمنلردن اولیدق (ان فی ذلك لآیة وما کان
أکثرهم مؤمنین) اشبوذکر اولنانده الله تعالینك غیریه عبادت ایدنلره عبرت واردر که معبودلری یوم قیامتده
انلردن تبری ایدرحالبو که انلرك اکثری انی تصدیق ایدرد کلاردر (وان ربك لهو العزیز الرحیم) ربك جل شانه
انلردن انتقامن تعجیله قادر عزیزدر ورحیمدر که انلره امهال ایدر تا که کندیلرویاخود ذریه لرندن بری
ایمانه کله (کذبت قوم نوح المرسلین) نوحك قومی مرسلینی تکذیب ایتدیلر * زیرا که رسول واحدی
تکذیب جمیع رسلی تکذیبدر (اذ قال لهم أخوهم نوح ألا تتقون) که نسبده قرنداشلری نوح
علیه السلام انلره دیدیکه الله تعالیدن قورقزمیسز که انك غیریه عبادت ایدرسز (انی لکم رسول أمین)
که بن سزه رب تعالیدن رسولمکه ارا کزده امانت ایله مشهورم (فاتقوا الله وأطیعون) الله تعالیدن قورقوب
توحید وطاعتدن سزه امر ایتدیکمه اطاعت ایدك (وما أسئلکم علیه من أجر ان أجری الا علی رب العالمین)
شول صددنده اولدیغم دعوت ونصحم اوزره سزدن اجر استقزم بلکه بنم اجرم حضرت رب العالمین جل شانه نك
وعد کریمی مقتضاسنجه عهده سنه در (فاتقوا الله وأطیعون) ایمدی الله تعالیدن قورقوب امرمی سزه
تبلیغمده بکا اطاعت ایدك (قالوا أنؤمن لك واتبعك الارذلون) دیدیلر که بز سکا ایمانمی کتورورز حالبو که
سکا جاه ومالده اقل کمسه لر اتباع ایدوبدر * ایمدی بو حالت انلره سخافت عقل وحطام دنیویه اوزره قصور
رأیلرندن ناشی ایدی حتی که اول حطامده مقلینك اتباعنی کندیلرك اتباعنه مانع قیلدیلر وانلرك دعوت
اوالندقلری شیئه ایمانی اول شیء مدعوك بطلانسنه دلیل ایدندیلر کانه انلرك اتباعی نظر وبصیرتله دکل ایدیکه
اتباعدن مقصود توقع مال ورفعت جاه اولمسن ظن ایتدیلر (قال وما علمی بما کانوا یعملون) نوح علیه السلام
دیدیکه انلرك اعمالنه بنم علمم یوقدر که انی ایشلمری اخلاصله میدر ویا حطام دنیویه دن برشیئه طمعله میدر
انجق بکا واجب اولان نسنه ظاهر حاللرینه اعتباردر (ان حسابهم الا علی ربی لو تشعرون) انلرك بواطنلری
حسابی الله تعالینك اراده کریمه سنه راجعدر که اول اکا عالمدر اکر شعورکز وار ایسه انی بیلورسز لکن
جهالت ایدوب بیلمدیککزی سویلرسز (وما أنا بطارد المؤمنین) بن سزلك شهوا تکزه اتباعله مؤمنلری
طرد ایدردکلم تاکه انلری طردله سزلك نفوسکزی تطییب ایدم (ان أنا الا نذیر مبین) بن دکل الا بر رجلکه
مکلفینی کفر ومعاصیدن انذار ایچون بعث اولنمشم کرکسه انلر اعزاء ویا اذلاء اولسونلر اویله اولسه بکا نیجه
لائق اولورکه اغنیانی استتباع ایچون فقرانی طرد ایدم ویاخود بکا واجب اولان برهان واضحله سزی انذار
ایدم یوخسه سزی ارضا ایچون انلری طرد ایتمك دکل (قالوا لئن لم تنته یا نوح لتکونن من المرجومین)
دیدیلر که یا نوح اکر بو قولکدن منتهی اولمز سك شتم اولنور ویا طاش ایله اوریلنلردن اولورسن
(قال رب ان قومی کذبون) نوح علیه السلام دیدیکه یارب قومم بنی تکذیب ایتدیلر اشبو قولله نوحك
مرادی انلرك تکذیبنی اخبار دکلیدی * زیرا که اکا برشیء خفی دکلدر بلکه مرادی انلره بددعا ایتمسنك

سبین اظهار ایدیکه اول حق تکذیبلریدر یوخسه انلرك انی تخویف واستخفافی دکل (فافتح بینی وبینهم فتحا
ونجنی ومن معی من المؤمنین) اویله اولسه بنمله انلر بیننی حکم ایت وبکا وبنمله اولان مؤمنلره انلرك قصد وشوم
عملرندن نجات ویر کل (فأنجیناه ومن معه فی الفلك المشحون) اویله اولسه انك دعاسنه اجابت ایدوب انی
وانکله اولان مؤمنلری انجا ایتدك شول سفینه ده که اول انساندن رجال ونساءله وهر نوع حیواندن
بر رجفت ارکك ودیشیله طولمشدی (ثم أغرقنا بعد الباقین) انلرك ماعداسن که سفینه یه کیرمینلردر اغراق
ایتدك (ان فی ذلك لآیة) اشبوذکر اولنان خبرده حق قبولدن استکبار ایدنلره عبرت واردر (وما کان
أکثرهم مؤمنین) نوح علیه السلامه قومنك اکثری مؤمن دکلدی * دینلدیکه اکا ایمانه کلان رجال
ونسادن سکسان کشی ایدی (وان ربك لهو العزیز الرحیم) ربك جل شانه اعداسنه قهر واولیاسنه رحمت
ایدیجیدر (کذبت عاد المرسلین) عاد قومی رسوللری هود علیه السلامی وسائر مرسلینی تکذیب
ایتدیلر (اذ قال لهم أخوهم هود الا تتقون) انلرك نسبده قرنداشلری هود دیدیکه الله تعالیدن
قورقزمیسز که انك غیریه عبادت ایدرسز (انی لکم رسول أمین) بن سزه الله تعالیدن رسولمکه ارا کزده
امانتله معروفم (فاتقوا الله وأطیعون) الله تعالیدن قورقوب توحید وطاعتدن سزه امر ایتدیکم
شیئده بکا اطاعت ایدك (وما أسئلکم علیه من أجر ان أجری الا علی رب العالمین) دعوت ونصحم اوزره سزدن
اجر استمزم بلکه اجرم حضرت رب العالمین جل شانه نك عهده سنه در (أتبنون بکل ریع آیة تعبثون)
هر مکان مرتفعده ماره ایچون علامتی بنا ایدرسز که سزه مرور ایدنلری سخره ایده سز ویا قصور بنا ایدرسز که
انکله افتخار ایده سز ویا اول بنانکز مسافرینه مهدی اوله حالبو که انلر اسفارلرنده نجومله اهتدا ایدوب
اکا احتیاج اولمازلر (وتتخذون مصانع لعلکم تخلدون) ومأخذ ماء ویا قصور مشیده ویا حصون اتخاذ
ایدرسز شول رجا ایله کیم دنیاده خلود ایده سز (واذا بطشتم بطشتم جبارین) قچان بر کسه یی اخذ ایتسه کز
جبارین عادتی اوزره قتل ویا ضربله عقاب ایدرسز یوخسه انکله قصد تأدیب ونظر عاقبت ایتمزسز (فاتقوا
الله وأطیعون) ایمدی الله تعالیدن قورقوب اشبو افعالی ترك ایدك وسزی دعوت ایتدیکم شیئده بکا اطاعت
ایدك اول سزه انفعدر (واتقوا الذی أمدکم بما تعلمون) اول الله تعالیدن قورقك که هر خیردن بیلدیککزله
سزه امداد ایتدی (أمدکم بأنعام وبنین وجنات وعیون) سزه انعام وبنین وجنات وعیون ایله امداد ایتدی
(انی أخاف علیکم عذاب یوم عظیم) قورقرمکه سزه دنیاده ویا آخرتده یوم عظیم عذابی ایریشه * زیرا که
انعامه قادر اولان رب تعالی انتقامه دخی قادر اولور (قالوا سواء علینا أوعظت أم لم تکن من الواعظین)
هود علیه السلامه دیدیلر که بزه مساویدر کرك بزی عذابله تخویف ایت وکرك تخویف ایتمه اشبو صددنده
اولدیغمز حالاتدن تحول ایدرد کلرز (ان هذا الا خلق الاولین) اشبو بزه کتوردیکك شیء دکل الا کذب
اولیندر ویاخود اشبو بزم خلقمز دکل الا خلق اولیندر دیرلورزواولورز بعث وحساب اولماز اعتقاد قیلورز
ویاخود اشبو بزه کتوردیکك دکل الا عادت اولیندرکه سنك کبی تزویر وتسطیر ایدرلردی ویاخود
اشبو بزم اوزرینه اولدیغمز دین اولینك خلق وعادتیدر بزایسه انلره اقتدا ایدرز ویاخود اشبو صددنده
اولدیغمز موت وحیات عادت قدیمه در ناس انك اوزرینه اولقدن زائل اولمازلر (وما نحن بمعذبین) صددنده
اولدیغمز حالات اوزره عذاب اولنمزز (فکذبوه فأهلکناهم) اویله اولسه هود علیه السلامی تکذیب
ایتدیلر بز دخی اول تکذیبلری سببیله انلری ریح صرصرله هلاك ایتدك (ان فی ذلك لآیة) بزم انلره بو فعلمزده
جبارین عملن ایدنلره عبرت واردر (وما کان أکثرهم مؤمنین) والحال انلرك اکثری مؤمن دکللر ایدی اکر
اکثری مؤمن اولسیدی بز انلری هلاك ایتمزدك اشبو آیتده بو امته تخویف واردرکه انلرك عملی کبی عمل
ایتمیه لر (وان ربك لهو العزیز الرحیم) ربك جل شانه اکا عصیان ایدنه عزیزدر اکا توبه واطاعت ایدنه رحیمدر
(کذبت ثمود المرسلین) قوم ثمود رسوللری صالح علیه السلامی وسائر مرسلینی تکذیب ایتدیلر
(اذ قال لهم أخوهم صالح الا تتقون) انلرك نسبده قرنداشلری صالح علیه السلام انلره دیدیکه الله تعالیدن

قورقمزميسز كه انك غيريه عبادت ايدرسز (انى لكم رسول أمين) بن الله تعالىدن سزه رسول امينم
(فاتقوا الله وأطيعون) ايدى الله تعالىدن قورقوب سزه تبليغ ايتديكم انك اوامر ونواهيسنده بكا اطاعت
ايدك (وما أسألكم عليه من أجران أجرى الا على رب العالمين) اول تبليغم اوزره سزدن اجر استمزم بلكه
بنم اجرم مغفرت ايتمكه حضرت رب العالمين عهدهسنهدر (أتتركون فيما هاهنا آمنين) شول صددنده
اولديغكز خيرده اشبو حيات دنياده موت وزوال وعذابدن امن اوزره مخلد ترك اولنمنى زعم ايدرميسز
(فى جنات وعيون وزروع ونخل طلعها هضيم) كه جنات وعيون وزروع ونخلده ترك اولنهسزكه اول نخلك
طلعى لطيف ليندر ثمر ينك لطافتيچون وزيرا كه نخل اناثدر واناث نخلك طلعى ايسه الطفدر (وتنحتون
من الجبال بيوتا فارهين) وطاغلرده بيوت نقب ايدرسز اول عملكزده ناعمين فرحين اولديغكز حالده
(فاتقوا الله وأطيعون) الله تعالىدن قورقوب امريمه اطاعت ايدك * زيرا كه بنم امرمه اطاعت اكا اطاعتدر
(ولا تطيعوا أمر المسرفين) يوخسه مشركين امرينه اطاعت ايتمكزكه انلر طقوز كمسنه ايديكه ناقهيى
عقر ايتديلر (الذين يفسدون فى الارض ولا يصلحون) كه انلر يروزنده شرك وعصيان الله افساد ايدرلر الله تعالىنك
امرينه اطاعت ايتمزلر (قالوا انما أنت من المسحرين) صالح عليه السلامه انلر ديديلركه سن شول
قومدنسنكه مرارا سحر اولنمغله عقللرينه خلل ايرويدر ويا خود طعام وشراب ايله معلل مخلوقيندنسن (ما أنت
الا بشر مثلنا فأت بآية ان كنت من الصادقين) سن دخى كل الا بزم كبى بشرسن بر وايجرسن ملك دكلسن *
ايدى اكر بزه الله تعالىنك رسولى اولديغكده صادق ايسك قولك صحتنه بزه بر علامت كتوركه سنى تصديق
ايدهلم (قال هذه ناقة لها شرب ولكم شرب يوم معلوم) اويله اولسه انلرك اقتراحيله اشارت ايتدكارى
صخرهدن بر ناقهٔ عشرا اخراج ايدوب عظمده انك مثلى ولد ولادت ايتدكصكره صالح عليه السلام انلره ديديكه
اشبو اقتراحكز سبيله الله تعالىنك بنم صدقمه دلالت ايدر اظهار ايتديكى ناقهدركه انكچون ماءدن نصيب
واردركه انك جميعن شرب ايدردى وسزكچون دخى يوم معلوم شربى واردر * ايدى كندى شربكز اوزره
اقتصار ايدوب اكا شربنده مزاحمه ايتمكز (ولا تمسوها بسوء فيأخذكم عذاب يوم عظيم) واول ناقهيى
زنهار سوئله كرك ضرب ويا عقرله مس ايتمكزكه سزى يوم عظيم عذابى اخذ ايدر * روايت اولنديكه مصدع
نام بر رجل شقى بر مضيقدن براوق آتوب ناقهنك اياغنه اير كوردى ناقه اندن دوشيجك ثمودك رجال ونسا
وصبيانى رضاسيله قدار نام شقى انى عقر ايتدى (فعقروها فأصبحوا نادمين) چون ناقهيى صالح عليه السلامه
مخالفت ايدوب عقر ايتديلر كنديلره عذاب نزولى خوفندن ويا عذاب نزولنى كوردكارندن جميعى نادم اولديلر
لكن اول ندامت توبه ايچون دكل ايدى (فأخذهم العذاب) اويله اولسه انلرى عذاب موعود اخذ ايتدى
(ان فى ذلك لآية) اشبو مذكورده اعتبار اهلنه عبرت واردر (وما كان أكثرهم مؤمنين) حالبوكه
انلرك اكثرى صالح عليه السلامه مؤمن اولمدى اشبونده اشارت واردركه اكر انلرك اكثرى ويا نصفى مؤمن
اولسه انلرى عذاب اخذ ايتمزدى (وان ربك لهو العزيز الرحيم) ربك جل شانه اكا مخالفت ايدنه انتقام
ايديجيدر واطاعت ايدنه رحمت ايديجيدر (كذبت قوم لوط المرسلين) لوط عليه السلامى قومى وسائر
مرسلينى تكذيب ايتديلر (اذ قال لهم أخوهم لوط ألا تتقون) شول وقتنكه نسبا قرنداشلرى لوط عليه السلام
انلره ديديكه الله تعالىدن قورقمزميسزكه انك امرينه مخالفت ايدرسز (انى لكم رسول أمين) بن سزه
الله تعالىدن رسول ووحينه امينم (فاتقوا الله وأطيعون) ايدى الله تعالىدن قورقوب اوامر ونواهيسنى
تبليغمده بكا اطاعت ايدك (وما أسألكم عليه من أجران أجرى الا على رب العالمين) وانى تبليغم اوزره سزدن
اجر استمزم بلكه اجرم حضرت رب العالمين عهدهسنهدر (أتأتون الذكران من العالمين) اولاد آدم
بيننده ذكورى وطى ايدرميسز اناثى كثرتده ذكورينه غالب ايكن ويا خود بو فاحشه ايله سائر انسان
وحيوان بيننده مخصصمى ايدرسز (وتذرون ما خلق لكم ربكم من أزواجكم بل أنتم قوم عادون) وربكز
جل شانه سزه استمتاع ايچون مجانسكز اناثدن خلق ايتديكنى ترك ايدرسز بلكه سز حد شهوتدن متجاوزلرسز

شول حيثيتدنكه سائر ناس بلكه حيوانات اوزره زيادهسى اولديكز ويا خود اشبو جريمهيى ارتكابكز
ايچون عدوانله وصف اولنمغه احقسز (قالوا لئن لم تنته يا لوط لتكونن من المخرجين) ديديلركه يا لوط
اكر بزم فعلمزى انكاردن منتهى اولمزسك قريهدن اخراج اولنانلردن اولورسن (قال انى لعملكم من القالين)
لوط عليه السلام ديديكه بن سزك عملكزه بغض شديد ايدنلردنم اكا انكاردن ابعادكزله وقوف ايدردكم
(رب نجنى وأهلى مما يعملون) يا رب بكا واهلمه انلرك عمل شوم وعذابندن نجات وير (فنجيناه وأهله أجمعين)
اويله اولسه بز انك دعاسنه اجابت ايدوب انى واهل بيتنى ودينده اتباعنى عذابدن انجا ايتدك بجانكه
لوطك قومنه عذاب ايردى (الا عجوزا فى الغابرين) الا لوطك مرأهسى عذابدن باقيلرده تقديرا ولنديغندن
انجا اولنمدى شول سببدنكه فاحشهيه معينه وراضيه ايدى (ثم دمرنا الآخرين) بعده آخرينى اهلاك
ايتدك (وأمطرنا عليهم مطرا) انلرك بلادلرندن طشره بولنانلرينه سمادن طاش ياغدردق (فساء مطر
المنذرين) اول انذار اولنانلرك يغموري نه چركين اولور (ان فى ذلك لآية وما كان أكثرهم مؤمنين)
اشبو مذكورده اعتبار اهلنه عبرت واردر والحال انلرك اكثرى لوط عليه السلامه مؤمن دكلدى
(وان ربك لهو العزيز الرحيم) ربك جل شانه اعداسى اوزره قهرله غالبدر واولياسنه رحيمدر (كذب
أصحاب الأيكة المرسلين) اصحاب ايكه شعيب عليه السلامى وسائر مرسلينى تكذيب ايتديلر * ايكه
مدين قربنده غيضه درانده ناسدن بر طائفه اولوردى شعيب عليه السلام انلردن اجنبى ايكن انلره بعث
اولنمدى مدينه بعث اولنديغى كبى (اذ قال لهم شعيب ألا تتقون) شعيب عليه السلام انلره ديديكه
الله تعالىدن قورقمزميسزكه اكا عصيان ايدرسز (انى لكم رسول أمين) الله تعالىدن بن سزه رسول امين
بعث اولندم (فاتقوا الله وأطيعون) الله تعالىدن قورقوب بكا اطاعت ايدك (وما أسألكم عليه من أجر
ان أجرى الا على رب العالمين) انك اوامر ونواهيسنى سزه تبليغم اوزره سزدن اجر استمزم بلكه اجرم حضرت
رب العالمين عهدهسنهدر * اشبو ذكر اولنان بش قصهيى امور مذكوره ايله تصديرنده دلالت واردركه
مرسلينك بعثتى مقصوره اوله اكاكه حق تعالىيى ناسه بيلديرهلر واكا اطاعتله ثوابنه ايرهلر وعقابندن ايرهلر
وبو اموردهانبيا متفقين ايديلر اكرچه بعض تفاريعده مختلفين ايسهلرده مطامع دنيه واغراض دنيويهدن
مبرئين اولدقلرى حالده (أوفوا الكيل ولا تكونوا من المخسرين) كيلى اتمام ايدك يوخسه تطفيفله حقوق
ناسى اخسار ايدنلردن اولمكز (وزنوا بالقسطاس المستقيم) وميزان عدلله وزن ايدك (ولا تبخسوا
الناس أشياءهم) وناسك حقوقندن برشى نقص ايتمكز (ولا تعثوا فى الارض مفسدين) يريوزنده قتل
وغارت وقطع طريقله فساده سعى ايتمكز (واتقوا الذى خلقكم والجبلة الاولين) اول الله تعالىدن
قورقككه اول سزى وخلائقدن سزى تقدم ايدنلرى خلق ايتدى (قالوا انما أنت من المسحرين) ديديلركه
سن مرارا سحر اولنمغله عقلكه خلل ايرمشلردنسن (وما أنت الا بشر مثلنا) والحال سن بزم كبى بشرسن
ملك دكلسن (وان نظنك لمن الكاذبين) وبز سنى دعواكده كاذبلردن ظن ايدرز (فأسقط علينا كسفا
من السماء ان كنت من الصادقين) ايدى سمادن اوزريمزه قطعه يعنى عقوبت اينديرا كر دعواكده صادقلردن
ايسك (قال ربى أعلم بما تعملون) شعيب عليه السلام ديديكه ربم جل شانه سزك كيل ووزنى نقص
ايتديككز عمله وكرك مستحق اولديغكز عقابه اعلمدر حكم ومشيئت ايسكدرديلرسه سمادن اوزريكزه عقوبت
ايندير ويا عذاب اخرله جزا قيلور (فكذبوه فأخذهم عذاب يوم الظلة) انلر ايسه انى تكذيب ايتديلر اويله
اولسه اقتراح ايتدكارى شى مثلنده يدى كون اوزرلرينه حر تسليط اولنوب حتى كه نهرلرى غليان ايتدى اول
حالتده بر سحابه انلره ظله اولدى جميعى انك تحتنه اجتماع ايتدكده اوزرلرينه آتش ياغوب ياندیلر يوم ظله
عذابيله اخذ اولنديلر (انه كان عذاب يوم عظيم) اول عذاب يوم ظله يوم عظيم عذابى ايدى (ان فى ذلك
لآية) اشبو مذكورده كيل ووزنى نقص ايدنلره عبرت وموعظه واردر (وما كان أكثرهم مؤمنين) انلرك
اكثرى شعيب عليه السلامه مؤمن دكلدى (وان ربك لهو العزيز الرحيم) ربك جل شانه عاصيلره عزيز

ومطيعلره رحيمدر الله تعالى اشبو يدى قصه يى اختصار وجهى اوزره ذكر ايلديكه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه
تسليه ومرسلينى تكذيب ايدنلره تهديد اوله (وانه لتنزيل رب العالمين) اشبو قرآن عالملرى خلق ايدن
رب تعالينك تنزيل ايتديكيدر (نزل به الروح الامين على قلبك لتكون من المنذرين بلسان عربي مبين)
كه انكله امين وحى اولان جبريل عليه السلام يا محمد سنك قلبك اوزره نزول ايتدى تاكه مخوفيندن اوله سن
هرشيدن نكه فعل وياترك عذابى مؤدى اولورشول معناسى واضح لسان عربيله كيم قومك انكله ملزم اولوب
عدم قبوله عذرلرى قالميه وياخود لغة عربيه ايله تخويف ايدن انبيادن اوله سنكه انلرهود وصالح واسماعيل
وشعيب ومحمد عليهم السلامدر (وانه لفى زبر الاولين) اول قرآنك ذكرى ويامعناسى كتب متقدمه ده
ثابتدر (أولم يكن لهم آية أن يعلمه علماء بنى اسرائيل) قرآنك صحتنه ويامحمد عليه السلامك نبوتنه علامت
اولمديمكه بنو اسرائيل علماسى كتابلرنده مذكور نعتيله انى تعريف ايدهلر * روايت اولنديكه اهل مكه مدينه
يهودينه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمك نعتندن سؤال ايچون رسول كوندردكارنده يهود ديديلركه انك خروجى
وقتى كلدى ونعتنى ذكر ايتديلر اكابناء الله تعالى ديديكه محمد عليه السلامك شاننده شكى ايدرلر انلر ايچون
علامت اولمديمكه علماء بنى اسرائيل انى انلره كتابلرنده ذكر اولنديغى منوال اوزره خبر ويرديلر * ايمدى اول
انك صدقنه كفايت ايدر (ولو نزلناه على بعض الاعجمين فقرأه عليهم ما كانوا به مؤمنين) اكر بز اول قرآنى
اعجمينك برينه انزال ايتسيدك كه اول اساننده عجمه اولديغندن كلامنى تبيين ايتميه اندر واول اعجمى قرآنى لغة
عربيه نك غيرى اوزره انلره اوقوسه فرط عناد واستكبار وياعدم فهم ويا عجمه اتباعدن اعراض واستكبارلرندن
اكا ايمان كتورميه لردى (كذلك سلكناه فى قلوب المجرمين) اشبو منوال اوزره شرك وتكذيبى عربك
مشركارى قلوبنه ادخال ايده وز (لا يؤمنون به حتى يروا العذاب الاليم) اويله اولسه عذاب اليمى كورمينجه
اول قرآنى تصديق ايتمزلردى (فيأتيهم بغتة وهم لا يشعرون) اول عذاب انلره دنياده ويا آخرتده فجأة
كاورحالبوكه انك كلسنه انلرك شعورى اولمز (فيقولوا هل نحن منظرون) تحسروتأسفلرندن ديه لركه
نوله يدى بز تعذيبدن تأخير وامهال اولنسيدك كه ايمانه كلوب تصديق ايديدك (أفبعذابنا يستعجلون)
بزم عذابمزه استعجالمى ايدرلر شول قوللريله كيم اوزريمزه سمادن طاش ياغدر ودخى بزه ايعاد ايتديكك شيئى
كتور ديو استرلردى عذاب نزوانده نوله يدكه استمهال ايدرلر (أفرأيت ان متعناهم سنين ثم جاءهم ما كانوا
يوعدون ما أغنى عنهم ما كانوا يمتعون) يا محمد كوررميسنكه اكر بز انلرى نيجه ييللر نعيم طوديله تمتيع ايتسه وز
بعده انلره وعد اولندقلرى عذاب كلسه اول نعيم طويللرى اول عذابلرى دفعنه وياتخفيفنه مفيد اولميه ايدى
(وما أهلكنا من قرية الا لها منذرون) هيچ برقريه اهلنى اهلاك ايتمدك الا انك رسوللرى وار ايديكه الزام
حجت ايچون انلرى انذار ايدرلردى (ذكرى وما كنا ظالمين) اشبو انلره تذكره در بز ظالملردن دكلزكه
ظالملرك غيرينى ويا انذاردن اول كمسه يى اهلاك ايده وز (وما تنزلت به الشياطين) اول قرآنله شياطين تنزل
ايتمدى * تكيم مشركين زعم ايدرلركه اول شياطينك كهنه يه القاسى قبيلندن اوله (وما ينبغى لهم
وما يستطيعون) اول شياطينه هيچ صحيح اولمزكه قرآنله نزول ايدهلر واكا قدرتلرى دخى اولمز (انهم عن السمع
لمعزولون) زيراكه انلر اهل سما كلامنى استماعدن محجوبلردر * زيراكه اول مشروطدركه صفات ذاتده
مشاركت وفيضان حق قبول وصور ملكوته انتقاش بولنه نفوس شياطين ايسه خبيثة ظلمانيه شريرة بالذات
اولديغندن انى قبول ايدر دكلدر والحال قرآن حقايق ومغيباتى مشتملدركه ملائكه نك غيريدن تلقيسى ممكن
اولمز (فلا تدع مع الله الها آخر فتكون من المعذبين) ايمدى الله تعالى ايله بيله اله آخر اتخاذ ايتمكل كه معذبلردن
اولورسن اكرچه انك عندنده كريم ايسكده ابن عباس رضى الله عنهما ايدر الله تعالى اشبونكله غيرى تحذير ايدر
زيرا كديا محمد سن بكا اكرم خلقسن اكر بندن غيرى اله اتخاذ ايتسك سكا عذاب ايدردم فكيف كه سنك غيرى اوله
(وأنذر عشيرتك الاقربين) وعشيرتكى الاقرب فالاقرب انذار ايت زيرا انلرك شاننه اهتمامك اهمدر * روايت
اولنديكه اشبو آيت نازل اولنجق پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم طوروب ديديكه يامعشر قريش نفسلر بكزى

الله تعالينك عذابندن اكا ايمان وامرينه اطاعتله قورتاريكز والا بكا قرا ستكزمزه برشيئى مفيد اولمز يابنى عبد
مناف ياعباس بن عبد المطلب ياصفية عمة رسول الله يافاطمة بنت رسول الله هربريكز نفسلريكزى عذاب
الالهيدن تخليص ايديكز يوخسه اكا مخالفتله بكا انتسابكز برشيئى مفيد اولمز (واخفض جناحك لمن اتبعك من
المؤمنين) مؤمنلردن سكا اتباع ايدنلره الانة جانب وتواضع ايت يعنى انلره كيم ايمانه داخل اولمغه مشارف
اولورلرويالسان ايله سنى تصديق ايدرلر (فان عصوك فقل انى برىء مما تعملون) اكرسكا عصيان ايدوب اتباع
ايتمزلرسه ديكل كه سزك ايشلديككز شرك ومعاصيدن بريئم (وتوكل على العزيز الرحيم) توكل ايت اول
الله تعالى يه كيم اعداسنه قهره واولياسنه نصره قادر اولورتا كه سكا عصيان ايدنلك وغيرينك شرينى سندن كف
ايده (الذى يراك حين تقوم وتقلبك فى الساجدين) كه اول سنى تهجدده ويا جميع مهامكه قيامك حيننده
وصلاتده قيام وركوع وسجود وقعودله تقلبكى كورر وياخود احوال متهجدين تصفحنده ترددكى كورر شول
وقتكه قيام ليلك فرضيتى نسخ اولنجق اول كيجه اصحاب بيوتن طواف ايتديكه انلرك طاعاتى كثرتنه حرصندن
نه ايشلدكلرين كوره ذكر الله وتلاوتله بيوت زنابيرده كى كبى دندنه لرى ايشيديلور بولدى (انه هو السميع
العليم) اول سنك مقالتكى ايشيدر ونيتكى بيلور (هل أنبئكم على من تنزل الشياطين تنزل على كل أفاك أثيم
يلقون السمع واكثرهم كاذبون) سزه خبرويره يممكه شياطين نه حاللوكسه يه تنزل ايدر * ايمدى انلر هر كذاب
فاجره تنزل ايدرلركه انلر كهنه در ملائكه دن استراق سمع ايتدكارندنصكره كهنه يه القا ايدرلر والحال انلرك
اكثرى كاذبلردر * وقتاكه قرآن شياطين تنزلندن اولمسى صحيح دكل ايديكنى بيان ايلدى انى تأكيد ايچون
انلرك محمد عليه السلامه تنزلى صالح اولمديغن ايكى وجهله اظهار ايلدى * برى بوكه انلرك تنزلى شرير كذاب كثير
الاثم اوزره اولور محمد عليه السلام ايسه انك خلافنى ملابسدر * بريدخى بوكه اول افاكون كه كهنه در سمعى
شياطينه القا ايدرلر وعلمده نقصانلرى ايچون اول شياطيندن ظنون وامارات تلقى ايدوب تخيلاتلرى حسبنجه
اكا شول اكثرى واقعه مطابق دكل اشيايى ضم ايدرلر * تكيم حديثده كلديكه (الكلمة يحفظها الجنى فيقرؤها
فى اذن وليه فيزيد فيها اكثر من مائة كذبة) شول كلمه كه جنى انى ملائكه دن حفظ ايدوب ولیسى كاهن قولاغنه
اوقور كاهن ايسه اكا يوز كذبدن اكثرى زياده ايدر محمد صلى الله عليه وسلم ايسه انجاين دكلدر * زيرا اول
مغيبات كثيرة لا يحصادن خبرويربدركه جمعنك حقيقتى ظاهر اولوبدرو ياخود اول شياطين ملائكه دن
مسموعلريني اوليالرينه القا ايدرلر حالبوكه انلر اكثر اقوالرنده كاذبلردر * زيراكه ايشتدكلرى ملائكه نك
سويلديكى نصف اوزره دكلدر يا اول شياطينك شرارتلرى ايچون ويا فهم وياضبط واذهانده قصورلرى ايچون
(والشعراء يتبعهم الغاوون) شعرايه غاويلر اتباع ايدركه انلر مشركون وياشياطين ويا سفها وياشطار
قريشدر محمد صلى الله عليه وسلم اتباعى ايسه انلركبى دكلدر اشبو آيت شول شاعرلر حقنده نازل اولوبدركه
شعرسويليوب محمد صلى الله عليه وسلمى سويلديكى كبى بزدخى سويلرز ديرلردى * وپيغمبريمز صلى الله عليه
وسلمى هجو ايدوب انلرى استماع ايچون قوملرينك سفهاسى انلرقتنه جمع اولوردى (ألم تر أنهم فى كل واد
يهيمون) كورمزميسنكه انلر كلام اوديه سندن هر واديده حيرت اوزره كيدرلر * زيرا اكثر مقدماتلرى
خيالاتدركه حقيقتى اولمز واغلب كلماتلرى تمزيق اعراض وقدح انساب ووعد كاذب وافتخار باطل ومدح
من لا يستحقه در (وانهم يقولون ما لا يفعلون) وانلر شعرلرنده ايشلمدكارى شيئى ايشلدك ديو اوكنورلر
(الا الذين آمنوا وعملوا الصالحات وذكروا الله كثيرا وانتصروا من بعد ما ظلموا) الا شول شعرايه غاويلر
اتباع ايتمزلركه ايمان كتوروب اعمال صالحه ايشلرلر والله تعالى يى چوق ذكر ايدرلر واكثر اشعارلرى
توحيدده والله تعالى يى ثناده وطاعته حثده اولور وهجوله كنديلرين هجو ايدنلردن انتصار مرادايدرلر
اشبو آيت شعراء مؤمنين شاننده نازل اولوبدر شول سببدنكه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه كلوب ديديلركه
يارسول الله الله تعالى بيلوركه بز دخى شعرا يز بزم حالمز نيجه اولوره پيغمبريمز عليه السلام ديديكه مؤمن سيفيله
ولسانيله جهاد ايدر حسان رضى الله عنه ديديكه (قل وروح القدس معك) شعرسويلكل كه روح القدس

نصرتی سنکله دروکعب بن مالك رضی الله عنه دیدیکه (اهجهم فوالذی نفسی بیده لهو اشد علیهم من النبل) مشرکینی هجو ایت اول الله تعالینك حقیچون که روحم انك یدنده در سنك هجوك انلره نبلدن اشد در بعده شعراء کفار ایعاد اولندیلرکه (وسیعلم الذین ظلموا أی منقلب ینقلبون) الله تعالی یه اشراك وپیغمبر عزیز صلی الله علیه وسلی هجو ایدنلر موتلرندنصکره قنغی مرجعه رجوع ایدیسرلر ایدیکنی بیلورلر

(سورة النمل وهی ثلاث وتسعون آیة مكية)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(طس تلك آیات القرآن وكتاب مبین) اشبو سوره ده کی آیات قرآنك ولوح محفوظك آیاتیدر (هدی وبشری للمؤمنین) اول مؤمنلره ضلالتدن هدی وانی تصدیق ایدنلره جنتله بشری اولدیغی حالده (الذین یقیمون الصلاة ویؤتون الزكاة) که انلر نمازی تعدیل ارکان ورعایت اوقاتله ادا ایدرلر ومالرینك زکاتن ویررلر (وهم بالآخرة هم یوقنون) که انلر آخرته ایقان ایدرلر زیرا که مشاق عبودیته تحملی عاقبت خوفیله ومحاسبه یه وثوقله اولور (ان الذین لا یؤمنون بالآخرة زینا لهم أعمالهم) شونلر که آخرته ایمان کتورمزلر انلره اعمال قبیحه لری تزیین اولنور کفرلرینه مجازات ایچون طول عمر وسعت رزقله تمتیع اولنورلر حتی که شهواتلرینه اتباع ایدوب تکالیف شاقه دن فرار ایدرلر یوخسه فواحشی تحسین وفعلی امرله دکل (فهم یعمهون) اویله اولسه انلر ضلالتده متحیر ومتردد اولورلر (أولئك الذین لهم سوء العذاب وهم فی الآخرة هم الاخسرون) امدی اول وصفله موصوفلر ایچون یوم بدرده قتل واسرله سوء عذاب اولنوب آخرتده زیاده خاسرین اولورلر که مثوبتی فوت وعقوبتی تحصیل ایدرلر (وانك لتلقی القرآن من لدن حکیم علیم) یا محمد سکا قرآن ویریلور بدر اول الله تعالی عندندن که امرنده حکیم واعمال خلقه علیمدر (اذ قال موسی لاهله انی آنست نارا) یا محمد ذکر ایت شول وقتیکه موسی علیه السلام اهلیله مدینه دن مصره مسیرنده اهلنه دیدیکه بن آتش کوردم (سآتیکم منها بخبر) سزه اول آتش عندنده اولاندن طریق خبرین کتوره یم زیرا که طریقدن طشره کتمشدی (أو آتیکم بشهاب قبس لعلکم تصطلون) ویاخود شعلهٔ نار مقبوسه ایله کلم که اندن آتش یاقوب ایسینه سز (فلما جاءها نودی أن بورك من فی النار ومن حولها) وقتا که موسی علیه السلام اول آتش قتنه کلدی موسی علیه السلامه ندا اولندیکه اول ناره قریب اولان کسه ده ویا اول نار مکانك حوالنده اولان کسه ده برکت قیلندی اول برکتله مراد امر عظیم قضاسیله بشارتدر که اندن ارض شامك کانه برکت منتشر اولورکه اول امر دینی حدوثیدرکه اول الله تعالینك موسایه تکلمیدر وانده معجزات ظهور ایدر و اول خیرك برکتنی نشر ایچون انی اول بقعه نك اباعدینه ارسال ایدر و اول نارله مراد نور رب العزتدر و اول مبارکله مراد موسی علیه السلام وانده کی ملائکهٔ حاضرونلر (وسبحان الله رب العالمین) اول الله تعالی رب العالمیندر کلامی خلق کلامنه مشابهتدن منزه اولدی اشبو نداء ولسان شیئك تمامندندر (یا موسی انه أنا الله العزیز الحكیم) یا موسی بن اول الله تعالی یم که عزت وحکمتله موصوفم ٭ دینلدیکه اشبو جواب در موسی علیه السلامك شول قراننه کیم بکا سویلیان کیمدر دیدی خطابی ایشدوب خطاب ایدنی کورمدی (والق عصاك) الکدن عصا کی یره براقغل براغیجق برحیه اولدی (فلما رآها تهتز کأنها جان ولی مدبرا ولم یعقب) وقتا که موسی علیه السلام اول عصایی حیهٔ خفیفهٔ اولدیغی اضطراب وتحرك ایدر کوردی حالبوکه اول فرعون عندنده حیهٔ کبیرهٔ غیراهلیه ایدی موسی علیه السلام ینه ارددونوب کندی خوفندن اکا دونوب باقدی اکا دینلدیکه (یا موسی لا تخف انی لا یخاف لدی المرسلون) یا موسی اول حیه دن خوف ایتمکل زیرا لایق دکلدر که مرسلون بنم عندمده خوف ایدهلر (الا من ظلم ثم بدل حسنا بعد سوء فانی غفور رحیم) مکر مرسلیندن اول کسه که اندن صدور ایتمش ذنب سببیله نفسنه ظلم ایده آدم ویونس وداود واخوهٔ یوسف کبی صلوات الله علیهم أجمعین واول ظلمندنصکره توبه ایلیه امدی بن انی مغفرت ورحمت ایدرم (وادخل یدك فی جیبك تخرج بیضاء من غیر سوء) والکی درعك جیبنه قویوب

جیقارغل که انی برصنعز بیضاء اولدیغی حالده جیقاره سن (فی تسع آیات الی فرعون وقومه) فرعون وقومنه طقوز آیتله ویا اول ایکی آیته مقارن طقوز آیتله مرسل اولدیغك حالده کیتکل که اول عصا وید دن غیری بحرك انفلاقی وطوفان وجراد وقمل وضفادع ودم ومالرینك طمسی وبوادیده جدب ومزارعده نقصاندر (انهم كانوا قوما فاسقین) زیرا که انلر قوم عاصی اولدیلر (فلما جاءتهم آیاتنا مبصرة) وقتا که موسی بزم طقوز آیاتمزی ظاهره وبینه اولدیغی حالده انلره کتوردی (قالوا هذا سحر مبین) دیدیلر که اشبو بر سحردر که سحریتی آشکاره در (وجحدوا بها) واول آیاتی بیلدکلرندنصکره انکار ایتدیلر (واستیقنتها أنفسهم ظلما وعلوا) انك صدقنه والله تعالیدن ایدوکنه استیقان ایدرلر ایکن اول انکارلری نفسلرینه شرکله ظلم وایماندن ترفع ایدوا اولدقلری حالده (فانظر كیف كان عاقبة المفسدین) نظر ایتکه مفسدلرك عاقبتی نیجه اولوردنیاده اغراق وآخرتده احراق اولور (ولقد آتینا داود وسلیمان علما) بز داود وسلیمانه علمدن بر طائفه ویردك که اول علم حکم وقضادر (وقالا الحمد لله الذی فضلنا علی كثیر من عباده المؤمنین) واول ایکیسی دیدیلر که الله تعالی یه حمد اولسونکه بزی نبوت وکتابله وتسخیر جن وانس وشیاطینله وفهم کلام طیر وبهایم وملکله عباد مؤمنیندن کثیرا اوزره تفضیل ایتدیکه انلره بوخصال ویرلمدی اشبو آیت علمك شرفنه واول اجل نعمدن ایدیکنه دلیلدر وعلم ویریلن کشی عباد مؤمنینك کثیری اوزره مفضل اوله (وورث سلیمان داود) سلیمان علیه السلام باباسی داود علیه السلامك نبوت ویا ملك ویا علمنه وارث اولدی اشبو اشیاده انك مقامنه قائم اولمغه سائر اوغللری ذکل حالبوکه انلر اون طقوز کشی ایدیلر ٭ دینلدیکه سلیمان علیه السلامه داود علیه السلامه ویرلاندن زیاده ریح وشیاطین تسخیر ایدلدی وسلیمان علیه السلام ملکده داوددن زیاده واندن اقضی ایدی وداود علیه السلام تعبدده سلیمان علیه السلامدن اشد ایدی وسلیمان علیه السلام نعم الهیه داوددن اشکر ایدی (وقال یا ایها الناس علمنا منطق الطیر) وسلیمان علیه السلام الله تعالینك نعمتنی تشهیر واکا اعتراف ومعجزه ذکریله ناسی تصدیقه دعوت ایدوب دیدیکه یا ناس بزه منطق الطیر تعلیم اولندق ٭ ومنطق تعارفده هر لفظدرکه انکله ما فی الضمیردن تعبیر اولنه اول کرك مفرد ویا مرکب در واصوات حیوانیه تخیلاته تابعه اولدیغی حیثیتدن عبادات منزلتنده درظن اولنورکه سلیمان علیه السلامك برحیوان صوتنی ایشتدیکنده قوت قدسیه ایله انك تصویت ایتدیکی تخیلی وطلب ایتدیکی غرضی بیلوردی اشبو قبیلدندرکه اول بر بلبله مرور ایتدیکه اول تصویت وهم رقص ایدردی دیدیکه اشبو بلبل دیرکه (اذا أكلت نصف تمرة فعلی الدنیا العفاء) چون نصف تمره یدم دنیا اوزره دروس وذهاب اولسون وفاخته نك تصویت ایدرایشدوب دیدیکه اشبو فاخته دیرکه (لیت الخلق لم یخلقوا) نولیدی بوخلق یرادلمیدی ظن اولنورکه بلبلك انی دیمسی شبع وفراغ بالندن ایدی وفاخته نك مقاساتی شدت وتألم قبیلندن ایدی (وأوتینا من كل شیء) وانبیا وملوکه ویرلدیکی هر شیئدن یعنی انلره ویرلدیکی اشیانك کثیرندن بزه دخی ویرلدك (ان هذا لهو الفضل المبین) اشبو بزه ویریلان نعم کثیره بزدن غیریه ویریلان اوزره زیادهٔ ظاهره در سلیمان علیه السلامدن اشبو قولك ورودی شکر وثنا وجهی اوزره ایدی یوخسه فخر وجهی اوزره دکل ٭ روایت اولندیکه سلیمان علیه السلام یدی یوز ییل والتی آی اهل دنیانك جمیعنه جن وانسه دواب وطیر وسباعه ملوکت ایتدی وهر شیئك نطقنك علمی ویرلدی وزماننده صنایع عجیبه احداث اولندی (وحشر لسلیمان جنوده من الجن والانس والطیر فهم یوزعون) سلیمان علیه السلام ایچون جن وانس وطیردن جنودی جمع ایدلدی بر مسیرنده که اول انك صددنده ایدیکه انلر سوق وهم جمع ایدیلورلردی یعنی ایلروکیدنلری منع اولنوردیکه کیرویه قلانلری انلره ایریشه تاکه مجتمعین اولوب انلردن کمسه تخلف ایتمیه ٭ روایت اولندیکه سلیمان علیه السلام معسکرینك طولی وکرك عرضی یوز فرسخ ایدی وانك ذهب وابریشمدن طولی وعرضی بر فرسخ بر بساطی وار ایدیکه انی اکا جنیلر نسج ایتمشیدی انك وسطنه سلیمان علیه السلامك آلتوندن منبری وانك حوالنه آلتون وکومش کرسیلر قونوردی اول منبر اوزره سلیمان علیه السلام وآلتون کرسیلره انبیا

وكورمش كرسيلره علما اوتورلردی وانك حولنه ناس وناسك حوالنه جن وجنك حوالنه شياطين طوررلردی
وسليمان عليه السلامك باشی برابرنده هواده قوشلر قناد آچوب كولكه اولوردی كونشك حرندن
انی قورردی وانك بساطنی امريله بادصبا كوتورردی صباحدن اويلهيه دكين برآيلق مسافهيه واويلهدن
اخشامه دكين اول دكلو مسافهيه ايردی * روايت اولنديكه سليمان عليه السلامك طولی وعرضی يوز فرسخ
معسكرينك يكرمی بش فرسخنده انس ويكرمی بشنده جن ويكرمی بشنده وحش ويكرمی بشنده طيرا ولوردی
واول معسكرا اوزره قواريردن بيك بيت دوزلمشديكه اوچيوزنده حرمه خاتونلری يديوزنده سريهلری
اولورلردی ريح عاصف اول معسكری قالديروب ريح رخاء يوروردی بروقتده اول هواده معسكرنده جنوديله
كيدركن اكا وحی الهی كلديكه سكا اوكسكده زياده ايلدمكه خلايقدن هركه سنك شاننكده برسوز سويليه
الا اول سوزی سكا ايركورم ديلديكه سليمان عليه السلام اول معسكرنده تيموردن تنورلر ومطبخلر اتخاذ
ايتمشيديكه انده اتمكلر وآشلر پشوررلردی قدورعظاملری وارايديكه هربرينه اون جزور قونوردی (حتى اذا
أتوا على وادي النمل) حتى چقدنكه وادی النمله ايرديلركه اول طائفهده ويا ارض شامده بروادیٔ كثير النمل ايدی
* ديلديكه اول واديده جنيلر ساكن اولوروانده اولان نمل اول جنيلرك امرا كبيدر اول وادينك نملی ذئاب
امثالنده ايدی لكن مشهور اولان انك نملی معروف اولان نمل صغير اولهٔ (قالت نملة) اول نمل طائفهسنك ملكی
ايكی قنادلو ايدی برقولده عرجاء ايدی اسمی طاحيه ويا جزمی ايدی اول نمله ديديكه (يا أيها النمل ادخلوا
مساكنكم لا يحطمنكم سليمان وجنوده وهم لا يشعرون) يانمل طائفهسی مسكنلريكزه داخل اولك كه سليمان
وجنودی سزی كسرايتمسون حالبوكه سزی كسرلرينه شعوری اولمز زيراكه شعورلری اولسه انی ايدركلردر
اول نملك قولنی ريح سليمان عليه السلامك سمعنه اوچ ميل مسافهدن ايركوردی اويله اولسه سليمان عليه
السلام جنودنی حبس ووقف ايتدی حتى كه اول طائفهٔ نمل بيوتلرينه دخول ايتديلر (فتبسم ضاحكا من
قولها) سليمان عليه السلام انی ايشيديجك انك حذرو تحذيرينه وياقومنك مصالحنه اهتدامنه تعجب ويا حق
تعالينك انی نملهٔ همتنی ادراكه تخصيصنه سرورندن ضحكه شروع ايدر اولديغی حالده تبسم ايتدی بعده سليمان
عليه السلام رب تعالينك اكا انعامنه حمد ايدوب (وقال رب أوزعني أن أشكر نعمتك التي أنعمت علي
وعلى والدي) ديديكه يارب بكا الهام ايتكه نعمتكه شكر ايدمكه انی بكا و والديمه انعام ايتدك سليمان عليه
السلام انده والدينی ذكرينی درج ايلدی نعمتی تكثير ويا تعميم ارادتيله * زيراكه والدينه اولان نعمت اكا
دخی نعمتدر وولده اولان نعمت والدينه اولان نعمتدر خصوصا كه اول ولد تقی اوله انك دعاو شفاعتيله نفعلنور
(وأن أعمل صالحا ترضاه) وعمل صالح ايشليمكه سن اكا راضی اولهسن (وادخلني برحمتك في عبادك
الصالحين) ورحمتكله بنی جنتده عباد صالحينك جملهسنه ادخال ايت (وتفقد الطير فقال ما لي لا أرى
الهدهد أم كان من الغائبين) سليمان عليه السلام طيوری تطلب ايتديكه هدهدی كورهكه اول هدهدلرك
رئيسی ايدی انی انلرك اراسنده كورميجك ديديكه بكانولديكه طيورلر جملهسنده هدهدی كورمزمكه عجب
نه اولدی يوخسه اول غائبلردنميدر وقتاكه هدهدك غيبتی سليمان عليه السلامه محقق اولدی ديديكه (لأعذبنه
عذابا شديدا) والله بن اول هدهده عذاب شديد ايدم ريش وذنبی يولوب كونشه قويم بروجهله كيم نمل
وهوامدن امتناعه مجالی اولميه ويا انی قطرانه بولهيوب كونشه قويم ويا انی قفصه قويم ويا انی مألوفندن آيرم
ويا انی ضديله بريره حبس ايدم (أو لأذبحنه) ويا خود انی بوغازلايم (أو ليأتيني بسلطان مبين) ويا خود
بر برهان اله كه كيم اول انك عذرينی تبيين ايده * مفسرون هدهدك سبب غيبتنده ديديلركه سليمان عليه السلام
بيت المقدس بناسندن فارغ اولنجق عزم ايتديكه ارض حرمه خروج ايده اويله اولسه انس وجن وشياطين
ووحوش وطيوری معسكرينه بنديروب حتى كه ريح انلری حرمه ايركوردی سليمان عليه السلام ماشاء الله
حرمده اقامت ايتديكنجه هركونده بشبيك دوه وبشبيك صغر ويكرمی بيك قيون قربان ايدردی بعده
برصباحين جنوديله مكهدن چيقوب وقت زواله دكين صنعايه ايرديكه اول مكهدن برآيلق مسافهدر

انده بر ارض حسنا كورديكه خضرت وزهرهسی جانه صفا ويرردی ديلديكه اول ارايه اينه نماز قيلوب انده
غدالنه اول نزوله مشغول ايكن هدهد عزم ايلديكه هوايه صعود ايده واطراف دنيايه نظر ايدوب سليمان
عليه السلامك اشغالی تمامنده يانده بولنه چون هدهد هوايه صعود ايدوب يمين وشماله نظر ايديجك
بلقيسك بستاننی كوردی انك خضرتنه ميل ايدوب فی الحال اكا هبوط ونزول ايتدی انك اسمی يعفور ايدی
انده برهدهده ملاقی اولديكه اسمی عنفير ايدی اول يعفوره قاندن كاورقانده كيدرسن ديدی يعفور ايتدی
صاحبم سليمان بن داودله شامدن كاورمكه اول انس وجن وشياطين ووحوش وطيوروريا حك ملكيدر
عنفير ايتدی كرچه سنك صاحبكه ملك عظيم ويرلمش لكن بوديارين ملكهسی بلقيس اندن دون دكلدر زيرا
تحت يدنده اون ايكی بيك قائدی اولوب هرقائديوزر بيك مقاتله موكلدر كلسنی انك مملكتنه ايلتهيمكه
كورهسن يعفور ايتدی قورقرمكه نماز وقتنده سليمان عليه السلام صويه محتاج اولوب بنی تفقد ايده عنفير
ايتدی اشبو ملكهنك خبرينی اكا كوتوريجك انی مسرور ايدرسن اويله اولسه يعفورا كا موافقت ايدوب
كتدی حتى كه بلقيس ومملكتنه نظر ايتدی اندن رجوع ايدوب سليمان عليه السلام قتنده كتدی حالبوكه
اويله وقتی چيقوب ايكندی وقتی كيرمشدی وقتاكه سليمان عليه السلام اول منزله نزول ايدوب نماز وقتی
داخل اولدی والحال اول صوسز ايدی انس وجن وشياطينه صودن سؤال ايدوب انلردن بيلوربولمدی
اويله اولسه هدهدی تفقد ايتديكه اكا صودن سؤال ايده * زيراكه اول سليمان عليه السلامك صويه دليلی ايدی
براتنده كی صويی زجاجهده كوريلن صوكبی كورردی قريب وكرك بعيد ايديكن بيلوروصو اولديغی موضعی
اكا خبرويرردی اولدخی اول موضعی شياطينه صوچيقنجه قازديررايدی * بركسه ابن عباس رضی الله
عنهمايه ديديكه هدهد بوخصلتله مختص ايكن كوررسنكه برصبی طوزاق قوروب انی آز طپراغله اورتر هدهد
كلوراول طوزاغی كورمز بوغازندن طوتيلور حكمت ندر ابن عباس رضی الله تعالى عنهما ديديكه چقان قضا
وقدر ايربصر كورمز عقل كيدر * چون سليمان عليه السلام اول حينده هدهدی بولمدی غضب ايدوب
حكايت بيورلديغی منوال اوزره وعيد ايتدی وسيد الطير اولان عقابی چاغردی بوساعتده هدهدی بولوب
قاتمه كتوردی بيورردی هماندم عقاب هوايه اوچوب هدهدی كوردی سوق ايدوب سليمان عليه السلام قتنه
كتوردی هدهد اكا قريب اولنجق تواضعا باشنی قالديروب قويرق وقنادلرين سوريو انلردن يكا يوريدی
سليمان عليه السلام انك باشنه يا پشوب انی كنديه چكدی واكا تهديد ايتدی هدهد ديديكه يا نبی الله حضرت
رب العالمين جل شانه يه حضورك وقتنی ذكر ايت سليمان عليه السلام انی ايشيديجك دتريوب انی عفو ايلدی
(فمكث غير بعيد) چون هدهد آز زمان مكث ايدوب رجوع ايتديكنده سليمان عليه السلام بوكونده
قنده ايدك ديو سؤال ايتدی (فقال أحطت بما لم تحط به) هدهد ديديكه يا نبی الله سنك بيلديكك شيئی بيلدم سن
وجنودك ايرمديكی محله بن ايردم (وجئتك من سبإ بنبإ يقين) وسكا ولايت سبادن خبر يقينله كلدم ديدی
سبأ اسم بلده ويا اسم قبيلهدر * روايت اولنديكه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه سبادن سؤال اولندقده
ديديكه اول بررجل ايديكه انك اون اوغلی وارايدی التيسيله تيامن ودرديله تشاؤم ايدردی (إني وجدت
امرأة تملكهم) بن برمرأه بولدمكه قومنه ملكه اولوبدركه اول بلقيس بنت شراحيلدركه يعرب بن قحطان
نسلندن اولوب باباسی برعظيم الشان ملك ايدی ارض يمنك كلنه ملوككی ايرشدی بلقيسدن غيری ولدی
اولمديغندن اندنصكره ملوكتنه اول وارث اولمشدی اناسی جنيه ايدی (وأوتيت من كل شيء) واول بلقيسه
ملوكه لايق اولور اموال وجنود وسائر اشيادن ويرلمشدی (ولها عرش عظيم) وانك انبياء جنسنه نسبتله
سرير ضخيمی وارايدی * ديلديكه اول سرير التوندن اولوب در ويا قوت احمر وزبرجد اخضرله ترصيع
اولنمشدی اوزرينه برى برينك ايچندهيدی بيت بناء اولنمشدی طول وعرض وارتفاعی اوتوز ذراع وبرقولده
سكسان ذراع ايدی (وجدتها وقومها يسجدون للشمس من دون الله) بن اول بلقيسی وقومنی الله تعالى‌دن
غيری كونشه عبادت ايدر بولدم (وزين لهم الشيطان أعمالهم) شيطان انلره كونشه عبادتلرين وسائر اعمال

قبیحه‌لرین تزیین ایتدی (فصدهم عن السبیل فهم لا یهتدون) واول انلری طریق حقدن صد ایتدی
اویله اولسه انلر طریق حقه کتمزلر سلیمان علیه السلامه بلقیسك حالی خفی اولدی بر حکمت ایچوندرکه الله
تعالی انی اراده ایتدی یعقوبدن یوسفك مکانی خفی اولمسی کبی هدهدانك شمسه سجودنی ومعرفة الله‌ه
عدم اهتداسنی انکار ایلدی * زیرا که الله تعالی اکا انی الهام ایتدی سائر طیور وحیواناته معارف لطیفه
الهام ایتدیکی کبی قریب اولمزکه عقلا اکا اهتدا ایده (الا یسجدوا لله) شیطان انلری صد ایتدیکه الله
تعالی یه سجده ایتمیه‌لر ویا انلره اعماللرینی تزیین ایتدیکه اکا سجده ایتمیه‌لر ویا اهتدا اولنمزلر که اکا سجده
ایده‌لر ویا اول حینده هدهد انلره دیدیکه یا قوم آکاه اولوب الله تعالی یه سجده ایدك (الذی یخرج الخبأ
فی السموات والارض ویعلم ما تخفون وما تعلنون) که اول سموات وارضده اولان غیبی اظهار ایدر واول
ایکیسی اهلنك سرلرین وجهرلرین بیلور (الله لا اله الا هو رب العرش العظیم) که اول الله جل شانه‌دن غیری
اله یوقدر وعرش عظیمك ربیسیدر عرش عظیم اجرامك اولی واعظمیدر ویا انك جمله‌سنی محیطدر اشبو محلده
هدهدك کلامی تمام اولدی (قال سننظر أصدقت أم کنت من الکاذبین) سلیمان علیه السلام هدهده
دیدیکه تأمل ایدلمکه بزه خبرویردیککده صدقی ایلدك یوخسه کاذبلردنمیسن بعده منوال آتی اوزره بلقیسه
نامه یازوب خاتمیله ختم ومسکله طبع ایتدی اندن هدهده دیدیکه (اذهب بکتابی هذا فألقه الیهم ثم تول عنهم
فانظر ماذا یرجعون) اشبو نامه ایله بلقیس وقومنه کیدوب انلرك انی کوره جکی بر موضعه براقغل بعده انلردن
برمکان قریبه تنحی ایدوب انده تواری ایت بعده نظر ایتکه نه وجه اوزره رد جواب ایدرلر اویله اولسه هدهد
نامه‌یی آلوب بلقیسه واردیکه اول صنعادن مارب نام ارضده کندویه مخصوص قصرنده ارقه‌سی اوزره یاتمش
اویوربولدی واول قصرك کونشه قارشو بر پنجره‌سی وارایدیکه بلقیس کونشك طلوعن اندن کوریجك اکا
سجده‌یه واروردی هدهدکلوب اول پنجره‌یی قناتلریله قپادی اول سببدن بلقیس کونشك طلوعن بیلمدی اندن
طوردیکه کونشه نظر ایده اول حالتده هدهد نامه‌یی انك اوکنه براقدی بلقیس دخی نامه‌یی آلوب اوقودی
خاتمن کوریجك دتره‌یوب خضوع ایتدی زیرا که سلیمان علیه السلامك ملکی خاتمنده ایدی واول نامه‌یی
کوندرن ملکده کندیدن اعظم ایدیکنی بیلدی وهدهد بر مقدار تأخر ایدوب طوردی وبلقیس سریر ملکنه
چقوب اوتوردی قومنك اشرافی اوچیوز اون کسه ایدی انلری حضورینه جمع ایلدی (قالت یا أیها الملأ انی
القی الی کتاب کریم) دیدیکه یا اشراف بکا بر کتاب کریم القا اولندی انك کریم اولمسی یا مضموننك ویا مرسلنك
کرمیچون ویا مختوم اولدیغی ایچون اندن یازلمشدیکه (انه من سلیمان وانه بسم الله الرحمن الرحیم ألا تعلوا
علی وأتونی مسلمین) کتاب ویا عنوان سلیماندندر واول مکتوب ویا مضمون الله رحمن رحیمك اسمنه مقارندر اشبو
کتابله مقصود اولان بنم اوزریمه تکبر وتعظم وترفع ایتمکز ویا بکا اجابتدن امتناع ایتمکزدر زیرا که ترك اجابت علو
وتکبردندر ومؤمنین منقادین اولدیغکز حالده بکا کلك * اشبو کلام غایت وجازتیله مقصوده دلالتی نهایتده‌در
زیرا که اول بسمله‌یی مشتملدرکه اول صانعك ذات وصفاتنه صریح والتزامله دالدر وترفعدن نهیدرکه اول
ام رذائلدر واسلامله امردرکه اول جامع امهات فضائلدر ورساله‌سی اوزره حجتی اقامتدن اول انقیاده امر
ایتدیکه تقلیده دعوت اولمیه (قالت یا أیها الملأ أفتونی فی أمری ما کنت قاطعة أمرا حتی تشهدون) بلقیس
قومنك اشارتنه وآرالری اطلاعنه وقلبلری تطییبنه واکا معاونته قیاملرینه راغبه اولدیغی حالده دیدیکه
یا اشراف اشبو امرمده استصواب ایتدیککزشیئی بکا ذکر ایدك هیچ بر امری بن سز حاضر اولمینجه قطع ایدر
دکلم اشبو قولیله انلردن استعطاف ایتدیکه اجابتده اکا موافقت ایده‌لر (قالوا نحن أولوا قوة وأولوا بأس شدید
والامر الیك فانظری ماذا تأمرین) انلر اکا جوابده دیدیلرکه بز اجساد وآلات وعدد ودخی نجدت وشجاعت
صاحبلریز ومع ذلك امر سکادر وبز سکا مطیعلرز اوزریکه بر شیئله حکم ایتمزز کورکه بزه نه امر ایدرسن
مقاتله وصلحدن قنغیسنی دیلرسك امرکه اتباع ایدرز مخالفت ایتمزز وقتاکه بلقیس انلردن مقاتله‌یه میلی
احساس ایتدی اول ایسه صلحه میل ایدوب قوللرین تزییف ورأیده خطالرین ارائت وجهی اوزره (قالت

ان الملوك اذا دخلوا قریة أفسدوها وجعلوا أعزة أهلها أذلة) دیدیکه تحقیق ملوك بر قریه‌یه قهرله کیرسه‌لر
اول قریه اهلنك عزیزلرین نهب اموال وتخریب دیار ایله ذلیل ایدرلر اشبونکله انلره حربك عاقبتن ذکر ایلدی
حق تعالی بلقیسك قولنی تصدیق ایدوب دیدیکه (وکذلك یفعلون) فی الحقیقه اول ملوك بویله ایدرلر
ویا خود بو بلقیس کلامندن اولوب انکله ارادتی سلیمان علیه السلامی مملکتنه دخولدن دفع اوله (وانی
مرسلة الیهم بهدیة فناظرة بم یرجع المرسلون) و بن انلره رسوللر ایله هدیه کوندرمکه انکله انی اختبار ایدم
اگر ملوك ایسه هدیه‌یی الوب کیرودونروار اگر انبیادن ایسه هدیه‌یی المزاندن بلادمزه خلل ایر بعده نظر
ایدرمکه رسوللرنه شیئله رجوع ایدر هدیه‌می آلورمی ویا دوندررمی * وهب وغیری ایدر بلقیس هدیه ایچون
بشیوز غلام و بشیوز جاریه احضار ایدوب غلمانه جواری لباسن وجواری‌یه غلمان لباسن کیدردی
والتوندن بشیوز لبنه وکومشدن بشیوز لبنه وبر حقه ایچنده دلنمدك بر دره ثمینه یتیمه وبر خرزه که اول اکری
دلنمشدی و بو اشیایی قومنك اشرافندن منذر بن عمرو نام رجله ویردی وقومندن عقل ورأی اصحابی
برنیچه رجالی اکا ضم ایتدی وکوندردیکی هدایایی بر کاغده دفتر ایتدیکدنصکره اکا یازدیکه
اگر نبی ایسك اشبو کوندردیلان غلمان وجواری‌یی بری برلرندن تمییز ایت وحقه‌ده‌کی دره‌یی دل وخرزه‌یه
ایپلك بکرر وبلقیس اول غلمانه أمر ایتدیکه نساء صوتنه مشابه صوتله وجواری‌یه ایسه رجال صوتنه
مشابه صوتله سویلیه‌لر ورسولنه دیدیکه تحقیق اول رجل دخول ایدرسه کورکه اکر سکا غضبله نظر
ایدرسه بیلکل که اول ملکدر اندن اوشنمکل زیرا که بن اندن اعزم واکر بشاشت ولطفله نظر ایدرسه بیلکل که
اول ملك دکلدر آنجق اول نبی مرسلدر سوزنی فهم ایدوب نه دیرسه بکا اندن خبر کتور چون رسول
هدایا ایله یوله کیردی هدهد اندن اول سلیمان علیه السلامه ایردی ذکر اولنان ماجرانك جمیعی
بر بر وقوعی اوزره اکا خبرویردی همان دم سلیمان علیه السلام جنیلره امر ایلدی حتی که التوندن وکومشدن
دیلدیکی دکلو لبنه دیزدیلر بعده شول کندینك اولدیغی طقوز فرسخ میدانه اول لبنه‌لری بسط ایدوب دیزدیلر
واول میدانك حولنه دیوار یاپوب اکا التون وکومش شرفه‌لر ایتدیلر بعده بر وبحرده اولان حیواناتك انواع
عجائبندن کتوروب اول میدانه صف صف ترتیب وتزیین ایتدیلر بعده سلیمان علیه السلامك سریری وضع
اولنوب اوزرینه چیقوب جلوس ایلدی یمین و یسارینه درت بیك کرسیلر قوردی اهل مراتبدن هر بری
رتبه‌سنجه کرسیسنه نزول قیلدی انس وجن وشیاطین ووحوش وسباع وطیور واصناف خلائق صف صف
اولوب طوردیلر وقتاکه بلقیسك رسوللری اول میدانه ایردیلر سلیمان علیه السلامك ملکنه نظر ایتدیلر
شول کوردکاری حیوانلر التون وکومش لبنه‌لره روث ایدرلر کتوردکاری هدایایی تحقیر ایدوب
براقدیلر * بعض روایاتده ایدر سلیمان علیه السلام وقتاکه اول میدانی التون وکومش لبنه‌لرله فرشه
امر ایلدی اول رسوللرك کله جکی طریقده شول یوله لرنیجه اولان لبنه‌لر دکاوه واضعی لبنه سز الیقودیلرچون
رسوللر لبنه‌لر موضعن خالی کوردیلر حالبوکه انك ماعداسی مفروشه ایدی اول کتوردکاری لبنه‌لری
اول خالی موضعدن چیقارمغله اتهامدن خوف ایدوب انی اول خالی موضعه براقدیلر اندن اصناف خلائق
کروهنه اوغرادیلر هر صنفده درلو عجائب کوردیلر حتی که آخرده سلیمان علیه السلامه ایردیلر اول انلره
طلاقت وبشاشتله نظر ایلدی ولطف وفصاحت وبلاغتله سویلدی اول رسوللرك رئیسی منذر بلقیسك
نامه‌سن اکا ویروب هدایایی عرض ایلدی اویله اولسه سلیمان علیه السلامه غلمان وجواری‌یی
تمییزده صو کتوروب یوزلر یکزی وقوللریکزی یوکزدیدی جاریه اولان صویی بر الیله الوب اول بر الینه
قوریغندنصکره انی یوزینه اوردی وقوللرین یومقده صویی قوللرینك ایچ یوزینه دوکدی اما که غلام
اولان صویی اناءدن الدیغی کبی یوزینه اوردی وقوللرین یومقده صویی قوللرینك دیش یوزینه
دوکدی وارضه‌یه امر ایتدی اغزینه بر شعره آلوب اول کوریلان دره‌یی دلوب ایپی کچوردی وصفصافده
اولور بر دوده بیضا اول اکری دلنمش خرزه‌یه ایپلك کچوردی بعده سلیمان علیه السلام هدایادن اشبو اشیایی

وسائرینی قبول ایتمیوب ردایلدی (فلما جاء سلیمان قال أتمدونن بمال فما آتانی الله خیر مما آتیکم بل انتم بهدیتکم تفرحون) وقتا که بلقیسک رسولی ویا اهدا ایتدیکی شیء سلیمان علیه السلامه کلدی سلیمان علیه السلام اول رسوللره دیدیکه بکا مال الله امداد می ایدرسز الله تعالینک شول بکا ویردیکی دین ونبوت وحکمت وملک سزلک کتوردیککز اشیادن خیرلیدر هدایاکزه بنم احتیاجم یوقدر وعندمده وقعی دخی اولوردکلدر بلکه سز هدیه کزه سوینورسز زیرا که سزلک عملکز حیات دنیادن ظاهره مقصوردر سز هدیه کزه سوینورسز زیرا که انکله مالکز زیاده اوله واهدا ایلدیککز اشیایه دخی سوینورسز که اول سز بکون امثالکز اوزره افتخار اوله اما بنم مقصودم وحاجتم قومکزلک ایمان مجوسیتی ترک ایدر (ارجع الیهم فلنأتینهم بجنود لا قبل لهم بها ولنخرجنهم منها أذلة وهم صاغرون) ایمدی یا رسول شول کتوردیکک هدایا ایله بلقیس وقومکه کیت بکل اکر مسلمین اولدقلری حالده بنم قتمه حاضر اولمزلر ایسه انلره برجنودله وارورز که انلرک انکا مقاومته طاقتی ومقابله یه استطاعتی اولمیه وانلری سبادن ذلیل اولدقلری حالده چیقاررز مع ذلک انلر اسیر ومهان اولوردر وقتا که رسول منذر سلیمان علیه السلامک خبریله بلقیسه رجوع ایتدی انک ملک اولمیوب نبی ایدیکنی بیلدی بدی بیتدن ایچرو به سریرینی قویوب قپولرین برکتدی واوزرینه حارسلر تعیین ایدوب جنودیله سلیمان علیه السلامه کتدی انک قدومندن اوکدین سلیمان علیه السلام برکون سریری اوزره چیقوب اوتوردی کورسه که ایراقدن برجمع کثیر کلور بوکوریلن سواد عظیم ندر دیو سؤال ایتدکده دیدیلر که بلقیس وجنودیدر که سزه اطاعت وانقیاده کلورار ویله اولسه سلیمان علیه السلام دیلدیکه الله تعالینک عظیم قدرتنه دلالت وکندینک دعوای نبوتنده صدقنه اشارت ایدر علامت کوستره وبلقیسک عقلده رتبه سن کوره (قال یا أیها الملأ أیکم یأتینی بعرشها قبل أن یأتونی مسلمین) سلیمان علیه السلام جلساسنه دیدیکه یا اشراف قنغیکز بکا بلقیسک سریرین کتورر اول وقومی مسلمین اولدقلری حالده بکا کلمزدن اول زیرا که مسلمه اولدیغندنصکره انی اخذ حلال دکلدی تشکیم شرعزده دخی انجاییندر مکرکه رضاسیله اوله (قال عفریت من الجن انا آتیک به قبل أن تقوم من مقامک وانی علیه لقوی أمین) جندن برخبیث مارد که اسمی کوزی ایدی قدمنی منتهای طرفی عندنده وضع ایدردی دیدیکه بن سکا اول سریری مجلس حکومتکدن قیام ایتمدین کتورهیم سلیمان علیه السلام ایسه نصف نهاره دکین مجلس حکومتنده اوتورردی وبن اول سریری کتورمکه قوییم واندهکی جواهر وغیریه امینم شیء انقص وکسر نسز سکا انی کتورهیم سلیمان علیه السلام دیدیکه بن انک اندن اسرع وقتده کلسنی دیلرم (قال الذی عنده علم من الکتاب) شول عندنده کتاب منزلدن ویالوح محفوظدن علم اولان دیدیکه انی دیان جبریل علیه السلام ویا ملائکه دن برملکدر که الله تعالی انکله سلیمان علیه السلامی تأیید ایتدی ویا خضر علیه السلامدر ویا سلیمان علیه السلامک کندیدر لکن أکثر مفسرین دیدیلر که اول آصف بن برخیادر که الله تعالینک اسم اعظمن بیلوردی صدیق ایدی سلیمان علیه السلامه دیدیکه (أنا آتیک به قبل أن یرتد الیک طرفک) بن سکا انک سریرین کتورهیم طرفک سکا ارتداددن اول اول سریری اوککده کورهسن سلیمان علیه السلام دیدیکه اکر انی ایده بیلورسک قتی سرعت ایدرسن آصف اکا دیدیکه ایمدی طرفکی عین جانبنه ارسال ایت سلیمان علیه السلام انجلین ایدوب آصف دعا ایتدی همانده الله تعالی انی ملائکه کوندروب حتی که یرلک التندن سریری یری یارارق کتوروب سلیمان علیه السلامک اوکنه قودیلر سلیمان علیه السلام طرفنی دوندرمدین سریر اوکنده بولندی حالبوکه انکله سریرک ما بینی ایکی آیلق مسافه ایدی (فلما رآه مستقرا عنده قال هذا من فضل ربی لیبلونی أأشکر أم أکفر) وقتا که سلیمان علیه السلام بلقیسک سریرین قتنده حاصل کوردی الله تعالینک عباد مخلصینی طریقه سی اوزره نعمتی شکر ایله تلقی ایدوب دیدیکه اشبو بم جل شانه نک بکا محض فضلندندر یوخسه بنم استحقاقله دکلدر تاکه بنی اختبار ایده کیم انک بو نعمتنه شکری ایدرم حول وقوتمسزانی اندن فضل کوروب حقنه قیامله ویاکه کفرانمی اولورم کندیمی اراده بولوب اداء واجبده قصور ایله (ومن شکر فانما یشکر لنفسه)

اول کیسه که شکر ایده انی نفسیچون ایدر زیرا که انکله نعمتک دوام ومزیدینی استجلاب ایدر وانی وصمه کفراندن حفظ ایدر (ومن کفر فان ربی غنی کریم) واولکه شکری ترک ایده بنم ربم انک شکرندن غنیدر شاکر وکافره انعام ایلهکریمدر (قال نکروا لها عرشها ننظر أتهتدی أم تکون من الذین لا یهتدون) سلیمان علیه السلام دیدیکه انک سریرنی اولکی هیئتندن تغییر ایدلک اعلاسنی اسفل ومقدمنی موخر واخضر مکاننه احمر واحمر مکاننه اخضر قیلمغله کوره لمکه سریری معرفتنه اهتدا ایدرمی یوخسه اکا ویا جواب صوابه اهتدا ایتمزمی ویا الله تعالی یه ورسولنه ایمانه اهتدا ایدرمی ویا ایتمزمی * وهب بن منبه وغیری ایدر شیاطین خوف ایتدیلر که سلیمان علیه السلام بلقیسی تزوج ایدوب بلقیس اکا اسرارجنی افشا ایده اندن بروالد وجوده کلوب ابدا تسخیردن منفک اولمیهلر اویله اولسه اکا نادهاسائتله اندن سلیمان علیه السلامی تنفیر قصد ایدوب دیدیلر که انک عقلنده خلل واردر واباغی حمارک حافری کبیدر وساقلری قللیدر اکا بناء سلیمان علیه السلام دیلدیکه سریرینی تغییرله عقلنده اختبار ایده وصرح بناسیله ساقلرین کوره (فلما جاءت قیل أهکذا عرشک قالت کأنه هو) چون بلقیس سلیمان علیه السلام قتنه کلدی اکا دینلدیکه سریرک بویلهمیدی دیدیکه کأنه اولدر نعم دیمدی کذب خوفیله انکله سلیمان علیه السلام انک کمال عقلنی بیلدی زیرا که نه اقرار ونه انکار ایلدی * دینلدیکه اکا سریرینک امری مشتبه اولدی زیرا که اول انی بریتنده الیقومشدیکه انی بیوت چوره آلمشدی وقپولری برکیدوب کلمشدی اکا دینلدیکه بوسنک کندی سریرکدر بلقیس دیدیکه (وأوتینا العلم من قبلها وکنا مسلمین) اشبو حالتدن اول الله تعالینک کمال قدرتنه وسنک صحت نبوتکه بزه علم ویریلوب اکا طائعین اولمشدق * دینلدیکه اشبو سلیمان علیه السلام وقومی قولندندرکه انی بلقیسک جوابنه عطف ایتدیلر که زیرا انده انک الله تعالی یه ورسولنه ایمانی اولدیغنه دلالت وارشول حیثیتدنکه اول انک سریری اولمسن واحضار اولنمسن تجویز غالبله تجویز ایتدی ودخی شول معجزاتدن اولمسن که اکا الله تعالیدن غیری احد قادر اولمیه وانی انبیا ایدیله اظهار ایلیه (وصدها ما کانت تعبد من دون الله انها کانت من قوم کافرین) وانک کرنشه عبادتی انی اسلامه تقدمدن منع ایلدی ویا خود الله تعالی اکا ایمانی توفیقیله کونشه عبادتدن انی منع ایلدی بلقیسک الله تعالینک غیری یه عبادتی زیرا که نشوی اظهر کفار بیننده ایدی وقتا که شیاطین بلقیسک ایاقلری حمارک حافری کبیدر وساقلری قللیدر دیو سلیمان علیه السلامه ذم ایتدیلر سلیمان علیه السلام دیلدیکه بلقیسه ایاقلری وساقلری کشفنی سؤالسز بیله شیاطینه امر ایلدیکه انکیچون برصرح بنا ایدهلرکه اول زجاجدن برقصر ویا بیت ایدیکه بیاضلغندن صوکبی کوریئور ایدی * دینلدیکه اول صرح صحن دارده ایدی انک التنه صو آقیدوب ایچنه دریا دوابندن سمک وضفادع وغیری صالیوردی بعده سلیمان علیه السلام سریرینی انک صدرینه قویوب اوزرینه اوتوردی وعادتی اوزره جن وانس وطیوری یرلی یرلرینه طورغردی (قیل لها ادخلی الصرح فلما رأته حسبته لجة وکشفت عن ساقیها) وبلقیسه اول صرحه کیرکل دینلدی بلقیس انی کوریجک ماء عظیم ظن ایدوب ایکی ساقنی کشف ایتدی حتی که سلیمان علیه السلام انک ایاقلرینی کوردیکه اول عضودده احسن ناسدن ایدی الا بوکه ساقلری قللی ایدی سلیمان علیه السلام اندن بصرین صرف ایدوب (قال انه صرح ممرد من قواریر) دیدیکه اول ما ظن ایتدیکک زجاجدن دیزلمش صرحدر یوخسه ماء دکلدر اندن سلیمان علیه السلام انی اسلامه دعوت ایتدی بلقیس دخی اکا اجابت ایدوب (قالت رب انی ظلمت نفسی) دیدیکه یا رب نفسمه ظلم ایتدم سنک غیریکه عبادتمله ویا سلیمانه ظنمله زیرا ظن ایتدمکه اول بنی ماء عظیمه اغراق مراد ایتمش اوله (وأسلمت مع سلیمان لله رب العالمین) وسلیمانک یدیله ویا دینی توحیده اخلاص ایتمکله عالملرک ربی الله جل شانه یه اسلامه انقیاد ایتدم * بلقیسک اسلامندنصکره کی امرنده مفسرین اختلاف ایتدیلر که انی سلیمان علیه السلام کندی تزوج ایتدیمی یوخسه همدان ملکی ذاتبع برجله می تزویج ایتدی اما انی سلیمان علیه السلام کندی تزوج ایتدی دینلان قول اوزره انک ساقلری قللی اولدیغندن کراهت ایدوب شیاطینه انک کیدرمسنه علاج سؤال

ایتدکده دیدیلر که برانی مکافضة بیضا کبی ایدملم اول سببدن نوره وحمام احداث ایتدیلر وقتا که سلیمان علیه السلام انی تزوج ایتدی یمن ملوکنی اوزره انی تقریر ایدوب ارض یمنده انکچون جنیلره اوچ حصن بنا ایتدردیکه اول سلحین وبینون وغمدان در وسلیمان علیه السلام هر آیده برکره صباحین شامدن قالقوب اخشام اولمدین اکا وارر واوچ کون انده قالوب بعده کیرو شامه کیدردی واندن براوغلی اولدی وبعضیلر دیدیکه بلقیس اسلامه کلیجک سلیمان علیه السلام اکا دیدیکه قومکدن برکسنه یی اختیار ایتکه سنی اکا تزویج ایدم اولدخی همدان ملکی ذاتبعی اختیار ایدوب بلقیسی اکا تزویج ایدوب نصکره کیرو یمنه کوندردی وزوجنی یمن اوزره تسلیط ایتدی (ولقد أرسلنا الی ثمود أخاهم صالحا أن اعبدوا الله) بز ثموده قرنداشلری صالح علیه السلامی ارسال ایتدک که انلری الله تعالی یی توحید وطاعتنه دعوت ایده (فاذا هم فریقان یختصمون) انلر ایسه ایکی فریق اولدیلر بر فریق مؤمن وبر فریق کافر اولوب هر فریق حق بزمله در دیو فریق آخرله اختصام ایتدیلر (قال یا قوم لم تستعجلون بالسیئة قبل الحسنة) صالح علیه السلام دیدیکه یا قوم نیچون عقوبته استعجال ایدوب بزه ایعاد ایتدیکک شیئی کتوردیرسز توبه دن اول که انی عقاب نزولنه تأخیر ایدرسز شول اعتقادله کیم انک ایعادی صدق اولدیغی تقدیرا اوزره عقابک نزولی عندنده توبه ایدرز اول بزه نفع ایدر دیو کفرلری اوزره اصرار ایتدیلر صالح علیه السلام انلری اول اعتقادده جهل وخطا ایتدکلرینه اشارت ایدوب دیدیکه (لولا تستغفرون الله لعلکم ترحمون) سزه عذاب نزولندن اول توبه ایله الله تعالیدن مغفرت طلب اتمیسه کز که رحمت اولنه سز زیرا که عذاب نزولنده توبه قبول اولنماز (قالوا اطیرنا بک وبمن معک) دیدیلر که یا صالح بز سنکله ویاسکا تابع اولنلرله تشاؤم ایدرز اشبو دینی اختراع ایدلدنبرو شدائددن قورتلمدق (قال طائرکم عند الله) صالح علیه السلام دیدیکه خیر وشردن سزه ایریشن الله تعالینک امریله در اول تقدیر ایدوبدر (بل أنتم قوم تفتنون) بلکه سز بر قومسز که سراء وضراء ایله اختبار اولنورسز (وکان فی المدینة تسعة رهط یفسدون فی الارض ولا یصلحون) مدینهٔ ثموده که اول حجردر اشرفلری ابناسندن طقوز کسنه وار ایدیکه یر یوزنده شانلری شوب اصلاحدن خالص افساد ایدیکه انلر ناقه نک عقرینه اتفاق ایدنلر درکه رئیسلری قدار بن سالف ایدی * روایت اولندیکه اول طقوز مفسدلردن قدار بن سالف ومصدع بن دهر ناقه نک ممری اوزره طوروب مصدع براوق ایله ناقه یی دوشردی وقدار بوغازلدی بعده دریسن صویوب اتنی اولشدیلر اویله اولسه صالح علیه السلام انلره هلاکه وعید ایتدی والوانلری تغیرنی اکا علامت بیان ایتدی (قالوا تقاسموا بالله لنبیتنه وأهله ثم لنقولن لولیه ما شهدنا مهلک أهله وانا لصادقون) اول بری برلرینه دیدیلر که متقاسمین بالله اولدیغکز حالده توافق ایدک که کیجه اولدیغنده اکسزین صالحی واهلنی باصوب اولدیره لم بعده انک دمنی طلب ایدینه دیه لم که بز انلرک هلاکی موضعنه حاضر اولمدق فکیف که بز انلری اهلاک ایتمش اوله وز بزم اندن خبر یمز یوقدر سوزمزده صادقلرز (ومکروا مکرا ومکرنا مکرا وهم لا یشعرون) اشبو طریق مذکور اوزره صالحی بغتة قتلنه قصد ایله مکر ایتدیلر بزدخی انلره مکرلرینک جزاسین ایتدک انی هلاکلرینه سبب ایتمکله والحال انلرک اکا شعورلری یوغیدی ابن عباس رضی الله عنهما ایدر حق جل وعلا اول کیجه صالح علیه السلامک دارینه حراست ایچون ملائکه کوندردی چون اول طقوز کسنه یالن قلجلرله صالح علیه السلامک دارینه کلدیلر اول ملائکه انلر اوزره طاش یاغدردیلر طاشی کوررلر ملائکه یی کورمزلردی حتی انلرک طقوزی بیله قتل اولندیلر * روایت اولندیکه صالح علیه السلامک حجرده شعبده مسجدی وار ایدیکه انده نماز قیلوردی دیدیلر که صالح زعم ایدرکه اوچ کونه دکین بزدن فارغ اوله ایدی اول اوچ کون کچمدین بز اندن واهلندن فارغ اوله لم دیو اول شعبده انی قتله واردیلر اوزرلرینه بر صخره اینوب انلری باصدردی انلرک باقیسی ایسه اماکنلرنده اهلاک اولندیلر (فانظر کیف کان عاقبة مکرهم أنا دمرناهم وقومهم أجمعین) نظر ایتکه مکرلرینک عاقبتی نیجه اولدیکه انلری وقوملرینی جمیعنی اهلاک ایتدک یا صیحهٔ جبریل علیه السلام ایله ویا نار احراقیله کیم اول یرلردن چیقدی

(فتلک

(فتلک بیوتهم خاویة بما ظلموا) اشبو خربه انلرک بیوتیدرکه ظلملری سببیله خالیه در ویا ساقطهٔ منهدمه در (ان فی ذلک لآیة لقوم یعلمون) اشبو مذکور کورده عبرت واردر شول قومه که بزم هر شیئه قدرتمز اولدیغن بیلوب متعظ اولورلر (وأنجینا الذین آمنوا وکانوا یتقون) وصالحی وانکله اولان مؤمنلری انجا ایتدک که انلر کفر ومعاصیدن اتقا ایدرلردی (ولوطا اذ قال لقومه أتأتون الفاحشة وأنتم تبصرون) وبز لوطی دخی قومنه ارسال ایتدک اول انلره دیدیکه سز لواطه یی ایشلرمیسز حالبوکه سز انک فحشنی بیلورسز وقباحتی بیلور کشینک اقترافی أقبحدر ویاخود اول فاحشه یی ایشلمکده بری بریکزدن صاقنمز آشکاره ایدرسز اول ایسه افحشدر ویاخود سزدن اول کچن عصاتک آثارینی کوردکن منتهی اولمزسز (أئنکم لتأتون الرجال شهوة من دون النساء) سز نسادن غیری رجاله شهوتله جماع ایدرسز وسزه حرث ایچون خلق اولنان نسایی ترک ایدرسز حالبوکه جماعله مراد اولان طلب نسلدر یوخسه قضاء وطر دکلدر (بل أنتم قوم تجهلون) بلکه سز برفعل ایدرسز که انک سوء عاقبتن تأمل ایتمزسز (فما کان جواب قومه الا أن قالوا أخرجوا آل لوط من قریتکم انهم أناس یتطهرون) لوط علیه السلام قومنک جوابی بو اولدیکه لوط وأهلنی قریه کزدن چیقارک که بزم افعالمزدن ویا اقذاردن تنزه ایدرلر بزم فعلمز ایسه انلرک زعمنده قذردر (فأنجیناه وأهله الا امرأته قدرناها من الغابرین) اویله اولسه لوطی وأهلنی انجا ایتدک الا امرأه سنی عذابده باقیلردن اولمسن تقدیر ایتدک (وأمطرنا علیهم مطرا فساء مطر المنذرین) واول قومک اوزرینه حجاره امطار ایتدک شول رسالله انذار اولنوب ایمانه کلمینلرک مطری نه چرکین اولور (قل الحمد لله وسلام علی عباده الذین اصطفی) الله تعالی شول کمال قدرتنه وعظمة شاننه دلالت ایدر قصه لری حکایت ورسل کرامی تخصیص ایتدیکی آیات کبرایی تذکار واعدالری اوزره نصرتی اخبار دنصکره رسولی محمد صلی الله علیه وسلمه امر ایلدیکه اکا حمد وخیار خلقنه سلام ایده تاکه اول شکر اوله اکاکه انلره انعام وأحواللرندن بیلمدیکنی اکا اعلام ایلدی وتاکه انلرک فضلنه وحق وتقدملرینه ودینده اجتهادلرینه عرفان اوله ویاخود لوط علیه السلامه امر ایلدیکه قومنک کفره سنی اهلاکی اوزره اکا حمد ایده وفواحشدن عصمتله وهلاکدن نجاتله اصطفا ایتدیکی عبادینه سلام ایده اشبو تعلیم حسنه دراول کسه یه کیم بر علم مستفاد وموعظه وخطبه بیاننه شروع اراده ایده وکذلک هر حادثه وامر ذی خطرده تحمید وسلام ذکریله تبرک ایده بعده استفهام وفعللرنده تجهیل وحاللرینی استهزا طریقی اوزره دیلدیکه (آلله خیر اما یشرکون) الله تعالی می خیرلیدر یوخسه اکا اشراک ایتدکلری آلهه لر یمی معلومدرکه اول اشراک ایتدکلرنده خیر یوقدر * ایدی الله تعالیدن کندو به عبادت ایدنلره عذاب نزولنده برشی مفید اولمازلر بعده الله تعالی آثار رحمتی اولان خیرات ومنافعی عد ایدوب دیدیکه (أمن خلق السموات والارض) اصول کائنات ومبادئ منافع اولان سموات وارضی خلق ایدن الله تعالی می خیرلیدر یوخسه اکا اشراک ایتدکلری آلهه لر یمی (وأنزل لکم من السماء ماء فأنبتنا به حدائق ذات بهجة) وسز ایچون سمادن مطر انزال ایتدی وانکله سزه حدائق بهیه انبات ایتدک که اول مختلفة الانواع متباعدة الطباعدر (ما کان لکم أن تنبتوا شجرها) اول حدائقک اشجارینی انبات الله تعالیدن غیری سزه وکرک اشراک ایتدیککز معبودلریکزه صالح ولائق اولمدی (أإله مع الله) الله تعالیدن غیری اله وارمیدرکه اکا قرین وشریک قیلنه حالبوکه اول خلق وتکوینده متفرددر (بل هم قوم یعدلون) بلکه انلر بر قومدرکه حقدن عدول ایدرلرکه اول توحیددر (أمن جعل الارض قرارا) أرضی انسان ودواب ایچون قرارکاه خلق ایدن الله تعالی می خیرلیدر یوخسه اکا اشراک ایتدکلری (وجعل خلالها أنهارا) واول ارضک اواسطنده انهار جاریه قیلدی (وجعل لها رواسی) واول ارض ایچون جبال ثوابت قیلدیکه انده معادن تکون ایدر وانک حضیضندن منابع نبعان ایدر (وجعل بین البحرین حاجزا) بحر عذب ایله بحر مالح ویا خلیج فارس وخلیج روم بیننده سد قیلدیکه بری برینه قارشمیه (أإله مع الله) الله تعالی یه قرین اله وارمیدرکه انک صنعنه معین وظهیر اوله (بل أکثرهم لا یعلمون) بلکه انلر الله تعالینک واحدانیتن بیلمدکلرندن اکا

اشراتنايدرلر (أمّن يجيب المضطر اذا دعاه) شول مرض وياققرويابرحادثه سببيله التجا ودعا ايدنه اجابت ايدن الله تعالى مى خيرلىدر يوخسه اكا اشراتنايتدكاريمى (ويكشف السوء) وضرروبرشيئى انساندن كيدرر (ويجعلكم خلفاء الارض) وسزى يريوزنده خلفاء قيلورسكاسنى وانده تصرّف مزدن اوكدين كچنلردن نوريثله (ءاله مع الله) الله تعالى به قرين اله وارميدركه اشبونم عامّه وخاصّه ايله سزى احاطه ايده (قليلا ماتذكرون) انك آلاءنى ذكرقليل ايله تذكرايدرسز (أمّن يهديكم فى ظلمات البرّ والبحر) شول كيجه ظلماتنده بروبحرده نجوم ايله وعلامات ارضيله سزه هدايت ايدن الله تعالى مى خيرليدر يوخسه اكا اشراتنايتدكلريمى (ومن يرسل الرياح بشرى بين يدى رحمته) ويغمورى اوكنجه يللر كوندررر (ءاله مع الله) الله تعالى به قرين اله وارميدركه بونلركبى اموره قادر اوله (تعالى الله عما يشركون) جميع اشيانى ايجاد ايدن الله تعالى خالق شول مخلوق عاجزمشاركتندن منزه وعالى اولدى (أمّن يبدأ الخلق ثم يعيده) اولكه خلقى عدمدن وجوده كتوروب آخرنده انى اعاده يه قادراولان الله تعالى مى خيرليدر يوخسه اشراتنايتدكاريمى (ومن يرزقكم من السماء والارض) وسزى اسباب سماويه وارضيه ايله رزقلندير ر (ءاله مع الله) الله تعالى به قرين اله وارميدركه اشبو اشيانى ايشليه (قل هاتوا برهانكم ان كنتم صادقين) ديكلكه الله تعالىدن غيراشبو اشيادن بريني ايشليكه قادر اولورايديكنه برهانكزى كتورك اكراشراككزده صادقلرايسكز زيرا كمال قدرت الوهيتك لوازمندندر ⁕ اشبو آياتده كى استفهام توبيخ ايچوندر يوخسه استرشاد ايچون دكل (قل لا يعلم من فى السموات والارض الغيب الا الله) سموات وارضده غيبى الله تعالىدن غيرى احد بيلمز (وما يشعرون ايان يبعثون) حالبوكه نوقتده بعث اولنه جقلرين بيلمزلر اوليله اولسه غيبى نيجه بيلورلر پس بواجلدن عائشه رضى الله عنها ديديكه بركسنه كه محمد صلى الله عليه وسلم ايرته ده اوله جق اشيانى بيلور زعم ايده الله تعالى يه افتراء عظيم ايدر (بل ادارك علمهم فى الآخرة) عالمرى كامل اولوب آخرت حدوثنه دخى لاحق اولديكه نوقتنى اولورايديكن بيلهلر (بل هم فى شك منها بل هم منها عمون) بلكه انلرآخرتدن شك اوزره درلر يقينلرى بوقدركاهى انى اولور وكاهى اولمزديرلربلكه انلر اعمى القلبدر بصيرتلرينك اختلالى ايچون انك دلائلن ادراك ايتمزلر (وقال الذين كفروا أئذا كنا ترابا وآباؤنا أئنا لمخرجون) يعنى انكار ايدن كافرلرديديلركه بزوكرك آباءمز تراب اولديغمزده نصكره قبوردن چيقارمزحال فنادن حال حياته ايرزميز (لقد وعدنا هذا نحن وآباؤنا من قبل) اشبو يعنى بزوبزدن اول اباءمزوعد اولنمشز (ان هذا الا أساطير الاولين) اشبو دكل الاولينك احاديث واكاذيبدركيم اللريله يازمشلردر (قل سيروا فى الارض فانظروا كيف كان عاقبة المجرمين) ديكلكه يريوزنده سيرايدوب شول تكذيبله جرم ايدنلرك عاقبتى نه حاله ايرديكن عين بصيرتله كورك انلرى مجرمينله تعبيرده مؤمنلره جرائم تركنه لطفله تنبيه واردر (ولا تحزن عليهم) انلرك تكذيب واعراضنه محزون اولمغل (ولا تكن فى ضيق مما يمكرون) انلرك مكروكيدندن صدرك ده حرج اولماسون زيرا كه الله تعالى سنى انلرك مكرندن عصمت ايدر وانلراوزره سكا نصرت ايدر (ويقولون متى هذا الوعد ان كنتم صادقين) كافرلرديرلركه اشبو عذاب موعود نوقتا اولور بزه خبرويرك اكرقولكزده صادق ايسه كز (قل عسى ان يكون ردف لكم بعض الذى تستعجلون) ديكلكه شول استعجال ايتديككز عذابك بعضى قريب اولديكه سزه لاحق اوله كه اول يوم بدردر (وان ربك لذو فضل على الناس ولكن أكثرهم لا يشكرون) ربك جل شانه ناسه فضل وكرم ايديجيدر معاصى اوزره عقوبتلرين تأخيرله تاكه توبه ايدهلر لكن انلرك اكثرى اكا شكرايتمزلر (وان ربك ليعلم ما تكن صدورهم وما يعلنون) ربك جل شانه انلرك صدورلرنده اخفا ايتدكارى سكاعداوتى واناله اظهار ايتدكارى كفرى بيلور (وما من غائبة فى السماء والارض الا فى كتاب مبين) سماء وأرضده عباددن مستور هيچ برشئ يوقدر الااول لوح محفوظده مستوردر (ان هذا القرآن يقص على بنى اسرائيل أكثر الذى هم فيه يختلفون) اشبو قرآن بنو اسرائيله تبيين ايدر دين امرندن أكثريكه انده اختلاف ايدرلرحتى كه اول سببدن فرقه فرقه اولوب برى برلرينه لعنت ايتديلراكر

انصاف

انصاف ايدوب قرآنه مراجعت ايتسهلراول اختلافده خطالرين بيلورلر وقرآنى تصديق ايدوب ايمانه كاورلردى (وانه لهدى ورحمة للمؤمنين) واول قرآن مؤمنلره هدى ورحمتدركه انكله انلر نفعلنورلر (ان ربك يقضى بينهم بحكمه) ربك تعالى يوم قيامتده دينده مختلفين بيننى عدليله فصل ايدر (وهو العزيز العليم) اول الله تعالى عزيزدر قضاسى ردّ اولنمز قضاء وحكمتنك حقيقتنه عليمدر (فتوكل على الله انك على الحق المبين) ايمدى امركى اول الله تعالى يه تفويض ايدوب انلرك معاداتنه مبالات ايتمكل اول سنك انلر اوزره ناصركدر زيرا كه سن دين واضح اوزره سن اكاشك تعلق ايتمز (انك لا تسمع الموتى) شول موتى مثابه سنده اولان كفار معاندينه اسماع ايده مزسن زيرا انلرك سماعى سماع دكلدر انكله انتفاعلرى اولمديغيچون (ولا تسمع الصم الدعاء اذا ولوا مدبرين) وسن اصمّلره آيات قرآنله ايمانه دعوتى ايشتديره مزسن خصوصا نكه انلر تكذيبله حقدن معرضين اولدقلرى حالده منصرف اولهلر ⁕ زيرا كه اول حالده استماعلرى ابعددر (وما أنت بهادى العمى عن ضلالتهم) وسن شول آيات قرآنيه دن بصيرتلرى عميانى شركدن ايمانه هدايت ايدردكسن سكا واجب اولان دعوتدر الله تعالى دیلديكنه هدايت ايدر (ان تسمع الا من يؤمن بآياتنا فهم مسلمون) سن اسماع ايده مزسن مكرا كا كه اول قرآنى الله تعالىدن اولديغنى تصديق ايدر اوله كه انلر ايمانلرنده مخلصلردر (واذا وقع القول عليهم أخرجنا لهم دابة من الارض) خصوصا نكه ناس اوزره وعد اولندقلرى بعث وعذابك وقوعى قريب اوله بزانلره ارضدن جساسه نام دابه يى چيقاررز ⁕ روايت اولنديكه انك طولى التمش ذراع اولور وقائمه لرى اوفق وايرى توپلرى وايكى قنادى اولوراندن هاربه قورتلمزوا كا طالب ايرشمز ⁕ ديندكه انك اوچ كره چيقمسى اولور اول كره سى اقصاى يمندن اولور بعده برزمان كيزلنور ايكنجى كره چيقمسى مكه دن اولور بعده دهرطويل كيزلنور اوچنجى كره چيقمسى ناحيهٔ مسجد حرامدن ركن اسودله باب بنى مخزومدن اولور اول خروجى ناسه هيبت ايركورربرقوم اندن اوركوب كيدر وبرقوم ايسه طوروب اكا نظرايدر ⁕ روايت اولنديكه اول دابه چيقدقده يانده موسى عليه السلامك عصاسى وسليمان عليه السلامك خاتمى اولور عصا ايله مؤمنك النه مس ايدوب انكله يوزينك بياضى آرتر وخاتمله كافرلك يوزينه ختم ايدوب انكله كافرك يوزينه سواد ايرر (تكلمهم أن الناس كانوا بآياتنا لا يوقنون) اول لسان عربيله سويليوب انلره ديه كه ناس بزم ديمز آيتلرينه ايقان ايتمزلر كه انك خروجى وسائر احوالى الله تعالىنك آيتلريدر ⁕ ديندكه انك سويلمسى ظالملره لعنت اولور ويا خود دين اسلامدن غيرى اديانك بطلاننى بيلديرر بعده اول كيرومكاننه عودت ايدر بعده اول كونده الّتى ساعت زلزله اولور اول خوفله كيجه يا تورلر ايرته سى دجال چيقدى ديو فرياد جى كلور (ويوم نحشر من كل أمة فوجا ممن يكذب بآياتنا فهم يوزعون) يوم قيامتده بزهرامتدن بزم آيتلريمزى تكذيب ايدنلردن جماعت كثيره يى حشرايدرز حالبوكه انلرك اولى آخرلريچون حبس اولنور تاكه رؤسالرى اتباع اوكنجه موقفه سوق اولنهلر (حتى اذا جاؤوا قال أكذبتم بآياتى ولم تحيطوا بها علما أماذا كنتم تعملون) حتى خصوصا نكه انلرمحل حسابه كلهلر الله تعالى انلره ديه كه بنم آيتلريمى اول وهلهده تكذيبمى ايتديكز حالبوكه انك تصديق وياتكذيبنه لائق ايديكنه نظروفكرله علمكز احاطه ايتمدى بوندنصكره نه عمل ايتديككزدى وياقنغى عمل سزى ايماندن منع ايلدى والحال آيات ورسله ايمان يرينه تكذيبدن غيرى عمل ايتمديكز اشبو توبيخ طريقى اوزره استفهامدر وجمله تبكيتدر وانلره اعلامدركه الله تعالى انلرك تكذيب آياتدن غيرى دنياده عمل ايتمدكلرينه عليمدر اوليله اولسه بزسنك آيانكى تصديق ايتدك ايدى ديمكه قادر اولميوب تكذيبلرى متعين اولور (ووقع القول عليهم بما ظلموا فهم لا ينطقون) وعذاب موعود شول آيات الٰهى تكذيبله اولان ظلملرى سببيله اوزرلرينه واقع اوله انلرايسه حجت واعتذاره نطقه قادر اولميهلر عذاب موعود انلرى نطقدن اشغال ايتمسيله وياغزلرى مهرلنمسيله (ألم يروا أنا جعلنا الليل ليسكنوا فيه والنهار مبصرا) اهل مكه اعتبارله نظرايتمزلرميكه بزكيجه يى خلق ايتدك كه انده نوم وقرارله سكون ايدهلرونهارى خلق ايتدك كه انده كسب وتجارت طريقن كورهلرتا كه بو آياتله انلره توحيد

متحقق اوله وحشرك جوازينه ورسلك بعثتنه ارشاد اوانه لر * زيرا كه نور وظلمتك وجه مخصوص غير متعين بذاته اوزره تعاقبي اولمز الا قدرة قاهره ايله اولور واول الله تعالى كه مادة واحده ده ظلمتي نوره ايدال قادر اوله مواد ابدانده موتي حياته ابداله قادر اولور (انّ في ذلك لآيات لقوم يؤمنون) اشبونده عبرتلر واردر شول قوم ايچونكه تصديق واعتبار ايدهلر (ويوم ينفخ في الصور ففزع من في السموات ومن في الارض) ذكر ايت شول كونيكه اند صوره نفخ اولنه اول نفخك هيبتندن سموات وارضده اولان مخلوقات فزع وخوف ايده ديلديكه اول موتانك انبعاثي جيشك انبعاثنه تمثيلدر چنانكه بوق نفخ اولنه * ديلديكه اشبو نسكه مراد فزع موتدركه نفخة اولى شدتندن جميع خلائق تسليم روح ايدهلر (الا من شاء الله) الا الله تعالينك ديلديكي كسهلر دكلكه قلبلري ثابت اولوب اندن فزع ايتمزلر * ديلديكه انلر جبرائيل وميكائيل واسرافيل وعزرائيل عليهم السلامدر ويا خود خزنه وحملۀ عرشدر ويا شهدادر ويا موسى عليه السلامدر زيرا كه اول بر كره صعقه ايتمشدي انكله اكتفا اولندي لكن ظن اولنوركه بونكله مراد بونلرك جميعنه عام اولمقدر ديمشلر (وكلّ أتوه داخرين) جميع خلائق نفخة ثانيه دنصكره الله تعاليناك امرينه صاغرين اولدقلري حالده كلوب اجابت ايدهلر (وترى الجبال تحسبها جامدة) اول كونده طاغلري كوره سنكه يرلو يرنده ثابتهدر (وهي تمرّ مرّ السحاب) حالبوكه اول طاغلر ارضدن قلع اولنوب هوا يوزنده بولتلر كبي سرعتله يوررر * زيرا اجرام كبارك سمت واحدهده حركتي قريب اولمز كه متبين اوله (صنع الله الذي أتقن كلّ شيء) اشبو صنيعي ايتدي اول الله تعالى كه هر شيئي علم وحكمتيله احكام ايتدي (انه خبير بما تفعلون) الله تعالى افعال عبادك ظواهر وبواطننه وانك اوزره استيجاب ايتدكاري جزايه عالمدر (من جاء بالحسنة فله خير منها) بر كسه كه بر حسنه ايله كله انكيچون اول حسنه دن خيرلي اولور * زيرا كه الله تعالى انك عمل خسيسنه جزاء شريف وعمل فانيسنه جزاء باقي وعمل واحدينه يديوز مثلن جزا ايدر ويا خود انك جهتندن حاصل اولور خير واردركه اول جنتدر (وهم من فزع يومئذ آمنون) حالبوكه انلر يوم قيامتده عذاب خوفندن آمنلردر (ومن جاء بالسيئة فكبّت وجوههم في النار هل تجزون الا ما كنتم تعملون) واول كمسه كه الله تعالى يه شركله كله يوزلري اوزره ناره القا اولنورلر وانلره دينوركه جزاء اولنمزسز الا انك سببيله كه شركك ومعاصيدن دنياده اني ايشلردكز حق جل وعلا مبدأ ومعاد واحوال يوم التنادي بياندنصكره رسولي محمد صلى الله عليه وسلمه امر ايلديكه توحيده رغبت وشركدن رهبت ايدوب ديهكه (انما أمرت أن أعبد ربّ هذه البلدة) بن امر اولندمكه اشبو بلدۀ مكهنك ربني جل شانه يه عبادت ايدم اشبو امر ايچونكه اول دعوتن تمام ايتدي اندنصكره اكا واجب قالمدي الا انك شانه اشتغال ونفسني انك عبادتنه استغراق واعمال ايده وبو اضافتله مكه يي تخصيصده اني تشريف وشانني تعظيم وتكريم واردر (الذي حرّمها) كه اول رب تعالى كه اول بلده يي تحريم ايتديكه انده دم انسان سفك اولنمز وصيدنه تعرض ايدلمز ونباتي بولنمز وشجري كسلمز (وله كلّ شيء) وهر شيء انك خلق وملكيدر (وأمرت أن أكون من المسلمين) وامر اولندمكه اكا منقادلردن ويا ملت اسلام اوزره ثابتلردن اولم (وأن أتلو القرآن) وامر اولندمكه قرآن عظيم تلاوتنه مواظبت ايدم تا كه بكا شيأ فشيأ انك حقائقي ظاهر ومنكشف اوله ويا قرآنه اتباعله امر اولندم (فمن اهتدى فانما يهتدي لنفسه) اول كمسه كه اسلام وتوحيد وتلاوت قرآن وعملده بكا اتباعله اهتدا ايده اول نفسيچون اهتدا ايدر زيرا كه منافعي اكا عائددر (ومن ضلّ فقل انما أنا من المنذرين) اول كمسه كه اشبو اموردده بكا اتباع ايتميه اكا ديكل كه بن دكل الا انذار ايدن رسوللردنم انك ضلالتي وبالندن بكا برشي راجع اولمز * زيرا كه رسول اوزره واجب اولان انجق تبليغدر بن ايسه تبليغ ايتدم (وقل الحمد لله) الله تعالى يه حمد ايله ديكل كه سني نبوتله انعام ويا قرآني تعليم وانكله عملي توفيق ايتدي (سيريكم آياته فتعرفونها) الله تعالى سزه دنياده آيات قاهرهسني كوسترر وقعۀ بدر وخروج دابة الارض كبي ويا آخرتده كوسترر سز دخي آنك آيات الله ايديكني بيلورسز حالبوكه اول وقتده بيلديككز سزه نفع ايتمز اولور (وما ربك بغافل عما تعملون) ربك جل شانه

انلرك اعمالندن غافل دكلدر ايمدي عذابلرينك تأخيري اولنمسي رب تعاليناك انلرك اعمال سيئهلرينه غفلتندن ظن ايتمسونلر زيرا كه عالم بالذاته غفلت جائز اولمز

سورة القصص وهي ثمان وثمانون آية مكيه

ديلديكه (الذين آتيناهم الكتاب) قولندن (لا نبتغي الجاهلين) دكين مكيه دكلدر وديلديكه (انّ الذي فرض عليك القرآن) آيتي مكه ومدينه بيننده نازل اولوبدر

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(طسم) معناسنده كلام سورۀ شعراده كچمشدر (تلك آيات الكتاب المبين) اشبو سورهنك آيتلري كتاب مبين آيتلريدر (نتلو عليك من نبأ موسى وفرعون بالحق لقوم يؤمنون) بز سكا موسى وفرعون خبرينك بعضني محققين اولديغمز حالده جبريل لسانيله قرائت ايدرز شول قوم ايچونكه علم ازليمزده انلرك ايمانه كلملري سبقت ايتدي * زيرا انسكله انتفاع ايده جك انلردر (انّ فرعون علا في الارض) فرعون ارض مصرده تجبر وتعظم ايتدي (وجعل أهلها شيعا) واول مصر اهالي فرق مختلفه قيلديكه انك ارادهايتديكي شيئده اكا متابعت ايدرلردي ويا انك طاعتنده بري برلريني اتباع ايدرلردي ويا انلري استخدامده اصناف قيلوب هر صنفي بر عملده استعمال ايدردي ويا انلري احزاب قيلدي بينلرينه عداوات القا سيله تا كه اتفاق ايدوب اوزرينه هجوم ايتمهلر (يستضعف طائفة منهم) انلردن بر طائفهيي استضعاف ايدردي كه انلر بنو اسرائيلدر شول وجهله كيم (يذبّح أبناءهم ويستحيي نساءهم) طوغان اولادلرينك اركلكارين اولدررودي قيزلرين ابقا ايدردي (انه كان من المفسدين) اول مفسدلردن ايدي اول اجلدن تخيل فاسدله اولادانبيادن خلق كثيرك قتلنه جرأت ايتدي (ونريد أن نمنّ على الذين استضعفوا في الارض) ارض مصرده فرعون وقبط ايدنده استضعاف اولنسان بنو اسرائيله ديلدك كه انلردن انقاذله تفضل ايدهوز (ونجعلهم أئمة ونجعلهم الوارثين) وانلري خيرده اقتدا اولنور قاده قيلهوز (ونمكّن لهم في الارض) وبنو اسرائيلي ارض مصر وشامه تسليط وتوطين ايدهوز (ونري فرعون وهامان وجنودهما منهم ما كانوا يحذرون) وفرعون وهامان وايكيسنك جنودلريله بنو اسرائيلدن حذر ايتدكاريني كوسترهوزكه اول بنو اسرائيلدن بر مولود ديله ملكارينك ذهابي وكندیلرك هلاكيدر (وأوحينا الى أمّ موسى أن أرضعيه) بز موسى عليه السلامك اناسي يوحانا بنت لاوي بن يعقوب عليه السلامه وحي الهام ويا منامله وحي ايتدككه ولدك موسايي ارضاع ايت (فاذا خفت عليه فألقيه في اليمّ) چنانكه انك صياح وبكاسي سببيله بيلنوب قتل اولنمسي خوفن ايدهسن اني بحر نيله براق (ولا تخافي ولا تحزني انا رادّوه اليك وجاعلوه من المرسلين) انك اوزره ضيعه وشدت خوفن ايتمه كل وانك فراقنه حزن چكمه كل بز سكا اني زمان قريبده رد ايدهرز واني مرسليندن ايلرز * ابن عباس رضي الله عنهما ايدروقتا كه ام موسى عليه السلامك ولادتي وقتي ايردي مكرا انك بر قابله آشناسي وارايديكه اول فرعونك بنو اسرائيل حباليسي اوزره تسليط ايتديكي قابلهلرك برسيدي ام موسى اكا ديديكه اشتهبنم شدت ولادتم وقتي ايروبدر آشنالغك ظهوري كونيدردو اندن استمداد ايتدي اولدخي نعم ديوب اكا كلدي حتى كه موسى عليه السلام يره دوشيجك موسى عليه السلامك النندن برنور ظاهر اولدي قابله اني كوريجك اعضاسي دتريوب موسانك محبتي قلبنه القا اولندي ام موسايه اني خبرويروب ديديكه بن كلديكمده عزم اشبو ولديكي قتل ايدي لكن بكا اير يشن حالت قلبمدن اول عزمي كيدردي قابله كيديجك اثرنجه فرعونك جاسوسلري كلديلر ام موسى خوف ايدوب دهشتندن موسايي بر قزمش تنورك ايچنه صوقدي جاسوسلر كيروب كوزسهلركه انده بر قزمش تنور طورر وام موسايه تغير كلمامش ويمهلرينه سود اينمامشدر ديديلر كه اول قابلهسكانه حاجت ايچون كلمشدي ديديكه اول بنم آشنالرمدن اولوب بني زيارت ايلشدي اوليله اولسه جاسوسلر اندن چيقوب كنديلر بعده موسى عليه السلام بكاء ايدوب ام موسى انك قتمنه واردي كوزسه كه قزمش تنورده ضرر كلمش بلكه الله تعالى اكا اني بردو سلام ايلمش بعده فرعونك ولدان طلبنده اهتمامن كوروب موسايه

اندن ضرر خوفیله قبط نجارلرندن برینه واردیکه بر تابوت صغیر اشترا ایده نجار اکا تابوتی نیلرسن دیدی
اول کذبدن کراهت ایدوب مقصودینی حقیقتی اوزره ذکر ایلدی نجار دخی اکا دیلدیکی کبی تابوتی ویروب
بعده ذباحینه کتدیکه انی خبرویره واردیغنده دیلی طوتیلوب سویلیه مجالی اولمدی وذباحیندن دخی هیچ
بری انک اشارت ومرادین بیلمدی آخر انی اوردیلر وقتلرندن سوردیلر چونکه نجار کیرو منزلنه ایردی الله تعالی
اکا سویلسنی ویردی هماندم ذباحینه اخبار ایچون کتدی واریجق الله تعالی انی سویلمزو ایشتمز ایتدی انلره
مرادینی افهامه قادر اولمیجق انی دوکوب قتلرندن سوردیلر اول حیرت ایله کیدرکن یولن یتوردی اول حالتده
قلبنه الله تعالی ندامت کتوردی اشبو کورمزوسویلمزلکدن خلاص اولورسم من بعد اول ولده ضرر قصدین
ایتمیم بلکه امکانم اولدقچه انی کیزلیم دیو اخلاص اوزره الله تعالی ایله عهد ایلدی اول عزم صادقی حرمتنه
فضل الهی ایله کوزی کوروب دیلی سویلدی * روایت اولندیکه ام موسی موسایی طوغردیغندنصکره اوچ
آی چوجنده ارضاع ایتدی بعده اکا ضرر ایرمک خوفیله انی بر تابوته قویوب نیله براقدی مکر فرعونک بر سوکلی
قزی وار ایدی هرکون اکا اوچ حاجت عرض ایدوب فرعون دخی رد ایتمزوب ایلردی واول قزک برص
شدیدی اولوب اطبا اکا علاجدن عاجز اولمشلردی فرعون انک امرنده کاهنلری جمع ایدوب سؤال ایتدکده
دیدیلرکه بوکا علاج بحر قبلندن اولورکه انده انسانه بکزر برحیوان بولنور انک ریقندن الوب بوقزک برصنه
سورلدکده برص کیدوب اندن عافیت بولور * ایعدی فلان کونک شمسی اشراقنده اول حیوان نیلدن فلان
موضعه کلور اویله اولسه اول کونده فرعون خواص اتباعیله اول موضعه واردیلر اول وقت معینده نیلدن
بر تابوت کلور کوردیلر امواج انی بر اغاجه ایلشدردی فرعون ایتدی غالبا اشبودرکه کاهنلر بزه انی بیلدردی
هر جانبدن اکا سفینه لرله ایردیلر الوب فرعون قتنه کتوردیلر لکن هیچ برکمسه انک نه فتحنه ونه کسرینه قادر
اولدی حتی که آسیه بنت مزاحم اکا ال اوریجک فی الحال آچلدی (فالتقطه آل فرعون ليكون لهم عدوا
وحزنا) اویله اولسه آل فرعون انی اخذ ایتدیلر تا که اول انلره عاقبت امرده عدو اولوب رجاللرین قتل
ونسالرین استعباد ایده (ان فرعون وهامان وجنودهما كانوا خاطئين) ایعدی فرعون وهامان وایکیسنک
جنودی خطا ایدر اولدیلر زیرا که اول موسی اجلیچون ولداندن الوف قتل ایتدکلرندنصکره انی الوب
بیوتدیلر تا که حذر ایتدکلری شی اول انلره ایشلیه ویاخود مذنبین اولدیلرکه عدولرین انلره تربیه ایتدرمکله
حق تعالی انلره عقاب ایتدی * وهب ایدر وقتا که تابوتی فرعون اوکنه قویوب آچدیلر فرعون موسایی
کوریجک دیدیکه اعدامزدن بر عبرانیدر نه سببدن بونی ذبح ایتمشلر دیو بیاوزلندی مکر انک مرأه سی
آسیه بنت مزاحم بنواسرائیلدن ایدی خیار نسادن وبنات انبیادن ایدی ام مساکین اولوب انلره مرحمت
وتصدق ایلردی فرعونک یاننده ایدی دیدیکه بو ولد بر یاشندن زیاده یه بکزرسن ایسه ولداندن ذبحنه
امر ایتدیکک بو ییلده درو دخی احتمالدرکه بنواسرائیلدن اولمیوب قوم آخریندن اوله بو وجهله انک غضبن
اسکان ایتدی (وقالت امرأة فرعون قرة عين لي ولك) وآسیه فرعونه دیدیکه اشبو ولد بنم وسنک
قرة عینمز اوله سون الله تعالی انی انلره سودردی وریقندن اول قزک برصنه سوردکلری کبی برصی زائل اولدی *
حدیثده کلدیکه فرعون آسیه یه دیدیکه بو ولد سنک اولسون بن استمزم اکر بنم دخی اولسون دیمش اولسیدی
الله تعالی آسیه یه هدایت ایتدیکی کبی اکا دخی هدایت ایدردی (لا تقتلوه عسى أن ينفعنا أو نتخذه
ولدا وهم لا يشعرون) انی اولدرمکز امید درکه اول بزه نفع ایده انکله نفعلنه وز ویاخود انی ولد ایدینه وز
والحال بیلمزلرکه انلر انی التقاطده ویا اندن نفع طمعنده ویا انی تبنیده خطا ایتدیلر زیرا که اول انلری هلاک
ایدیسردر (وأصبح فؤاد أم موسى فارغا) ام موسانک قلبی موسانک همندن غیری هرشیدن خالی
اولدی ویاخود اونوتدی الله تعالینک شول وحیینی که انی بحره القا ایله امر ایتدیکنده خوف وحزن چکمیه
وشول عهدینی که اکا موسایی رد ایده ومرسلیندن ایلیه اکا شیطان کلوب دیدیکه ولدکی فرعون قتل
ایتمسندن کراهت ایتدک حالبوکه اندن سکا اجر وثواب حاصل اولوردی بلکه انک قتلنه کندک تولی ایدوب

بحره

بحره القا واغراق ایتدک وقتا که ولدینک نیلدن فرعون یدینه ایردیکی خبرین ایشتدی شیطان اکا دیدیکه
اشته اول عدو یدینه دوشدیکه سن انی اندن قاچوررردک اویله اولسه عظیم بلاء اکا عهد الهی اونوتدردی
(ان كادت لتبدي به) ام موسی فرط ضجرة ویا فرحندن قریب اولدیکه موسانک امر وقصه سی سرنی واول انک
اوغلی ایدیکنی اظهار ایدیدی (لولا أن ربطنا على قلبها لتكون من المؤمنين) اکر بز انک قلبی اوزره صبر وثباتی
ربط ایتمسیدک تا که الله تعالینک وعدینه مصدقیندن اوله ویا انک حفظنه واثقیندن اوله یوخسه فرعونک
تبنی وعطفنه دکل (وقالت لأخته قصيه فبصرت به عن جنب وهم لا يشعرون) ام موسی موسی علیه السلامک
اختی مریم رضی الله عنهایه دیدیکه موسانک اثرنجه کیتسکل که انک خبرین الوب بکا ایرکوره سن اولدخی
نعم دیوب موسانک تابوتی قنده کیدر ونه محله ایردیکنی اوزاقدن ویا نیل کنارندن کوزتدی والحال فرعون
وقومندن هیچ کمسه اول انک اختی اولوب تابوتک قنده کیدر ایدیکن کوزتمسن بیلمزدی (وحرمنا عليه
المراضع من قبل) مریمک موسی اثرنجه کتمسندن اول بز موسایی مرضعه لری ارتضاعدن ویا اناسندن غیری
هیچ بر مرأه نک لبنی شربدن منع ایلدک آسیه نک ایسه دنیادن اکبر همی اکا مرضعه بولمق ایدی هرقنغی
مرضعه یی اکا کتوردیلرسه ثدینی المدی بو حال اوزره سکز کون کچوب موسی ایسه صیحه ایتمکدن زائل
اولمدی انلر ایسه مرضعه طلبنده اولدی (فقالت هل أدلكم على أهل بيت يكفلونه لكم وهم له ناصحون)
موسانک اختی مریم انلره دیدیکه بن سزه بر اهل بیتی دلالت ایده یمکه اشبو ولدی سزکچون ضم وارضاع ایده
حالبوکه انلر ولدیکزی ارضاع وتربیه ده تقصیر ایتمزلر بلکه ناصحلردر اول بر مرأه درکه ولدی قتل اولندیغندن
اکا احب اشیا ارضاع ایده جک بر صغیر بولمق اولمشدر مریم بو کلامی سویلیجک انی اخذ ایدوب دیدیلرکه سن
ولدی بیلورمیسین ایعدی بزه انک اهلنی دلالت ایت دیدیکه اول بنم انامدر دیدیلرکه انانک اوغلی وارمیدر
دیدیکه هارون نامنده بر اوغلی واردرکه ولدان قتل اولنمز ییلده طوغمشدر دیدیلرکه کرچکسن ایعدی بزه اناکی
کتور کل اندن مریم اناسنه واروب موسانک حالن اکا خبرویردی واناسن انلره کتوردی وقتا که ام موسی
کلدی اول حینده موسی علیه السلام فرعونک النده اولوب اغلر وفرعون ایسه انی اویالردی اناسی انی الینه
الدیغی کبی ثدینی قبول ایلدی وطویجه اندن امدی فرعون دیدیکه سنک بو ولده مناسبتن نوجهله درکه سنک
ثدیکدن غیری ثدیی قبول ایتمدی دیدیکه مناسبتم شول وجهله درکه بن طيبة الريح وطيبة اللبنم هر صبی که بکا
ویرلدی الا اول بنم ثدییی قبول ایتدی اویله اولسه فرعون اکا هر کونده بر دینار اجرتله موسایی اکا ارضاعه
ویردی اول کونده موسایی الوب اوینه کتوردی الله تعالی انی رده وعدنک انجازی مقتضاسنجه (فرددناه
الى أمه كي تقر عينها ولا تحزن) بز موسایی اناسنه رد ایتدک که موسی ایله کوزی روشن اولوب فراقیله حزن
چکمیه (ولتعلم أن وعد الله حق) والله تعالینک وعدی حق ایدیکنی علم مشاهده ایله بیله (ولكن أكثرهم
لا يعلمون) لکن انلرک اکثری انک وعدی حق ایدیکنی بیلیوب انده ارتیاب ایدرلر ویاخود ردّدن غرض اصلی
الله تعالینک وعدی حق ایدیکنی ام موسانک بیلمسی اولوب ماسواسی بالتبع ایدیکنی انهادر (ولما بلغ أشده)
وقتا که موسی شول سنه ایردیکه نشوانک اوزره زیاده اولمز اول اوتوز یاشندن قرقه دکیندر انده عقل کمال
بولور * دینلدیکه هر نبینک بعثتی رأس اربعینده اولمشدر (واستوى) وقدی ویا عقلی مستوی اولدی (آتيناه
حكما وعلما) بز اکا نبوت وعلم ودین ویردک ویاخود انی استنباطدن اول حکما وعلمانک علم وسمتن ویردک حتی که
استجهال اولنور شیئی نه سویلدی ونه ایشلدی اشبو نظم قصه یه موافقدرکه انک استنباطی هجرتدنصکره
مراجعتده اولمشدر (وكذلك نجزي المحسنين) موسایه واناسنه ایتدیکمز کبی محسنلره احسانلری اوزره جزاء
ایدرز (ودخل المدينة على حين غفلة من أهلها) موسی علیه السلام قصر فرعون ویا منف ویاخابین ویاعین شمس
نام موضعدن کلوب مصره داخل اولدی بر وقتده که انده مصره دخول اهلنه معتاد دکل ایدی ویاخود اول
وقتده انک دخولنی توقع ایتمزلردیکه اول وقت قیلوله ده ویاخود اخشام ایله یتسو اراسنده ایدی (فوجد فيها
رجلين يقتتلان هذا من شيعته وهذا من عدوه) اول داخل اولدیغی بلده ده ایکی رجل بولدیکه بری برلریله

اختصام وتنازع ایدرلردی انك بری بنو اسرائیلدن وبری قبطدن ایدی (فاستغاثه الذی من شیعته علی الذی
من عدوه) بنو اسرائیلدن اولان رجل قبطدن اولان رجل اوزره موسادن استمداد ایتدی (فوکزه موسی
فقضی علیه) اویله اولسه موسی علیه السلام جمیع کفیله قبطینك کوکسنه اوروب اولدردی
(قال هذا من عمل الشیطان انه عدو مضل مبین) موسی علیه السلام دیدیکه اشبو قتل مضل شیطان
عملندندرکه اول کفار قتلنه امر اولنمامشدی ویا موسی علیه السلام انلرك بیننده مأمون ایدی اول شیطان
الله تعالینك خلقنه ظاهر العداوتدر (قال رب انی ظلمت نفسی فاغفر لی فغفر له انه هو الغفور الرحیم) موسی
علیه السلام دیدیکه یارب اول قبطی یی قتلله نفسمه ظلم ایتدم بنی مغفرت ایت رب تعالی دخی انی مغفرت
ایتدی زیرا که اول عبادنك ذنوبنه غفور وانلره رحیمدر (قال رب بما انعمت علی فلن اکون ظهیرا للمجرمین)
بعده موسی علیه السلام توبه سنی تأکید ایدوب دیدیکه یارب بکا مغفرتله انعامك حقیچون بنی عصمت ایت
شول معاونتم جرمه مؤدی اولورکسه لره معین وظهیر اولیم ویاخود بکا انعام ایتدیکك قوت حقیچون انکله
اولیاکه اعانت ایدم یوخسه اعدانك مظاهرتنه انی استعمال ایتمیم (فأصبح فی المدینة خائفا یترقب)
موسی علیه السلام قبطی یی قتل ایتدیکی بلده ده نفسی اوزره خائف الدیغی حالده منتظرا اولدیکه اول استقاده
اولنه (فاذا الذی استنصره بالامس یستصرخه) کوردیکه دونکی کونده اندن نصرت طلب ایدن
اسرائیلی ینه بر قبطی آخرله قتال ایدوب موسی علیه السلامدن انك اوزره دخی استمداد ایتدی (قال له موسی
انك لغوی مبین) موسی علیه السلام اول اسرائیلی یه دیدیکه سن شول غوایتی ظاهر رجلسن زیرا که سن بکا
بر رجلك قتلنه سبب اولمشیکن شمدی بر رجل آخرله قتال ایدوب ینه بندن انك اوزره دخی استمداد ایدرسن
اول اسرائیلی یه غضب ایتدکدنصکره ینه اکا ترحم ایتدی (فلما اراد ان یبطش بالذی هو عدو لهما)
وقتاکه موسی علیه السلام کندویه واول اسرائیلی یه عدو اولان قبطی یی بطش ایتمك دیلادی زیرا که
اول انلرك دینی اوزره دکلدی اسرائیلی ظن ایتدیکه موسی علیه السلام انی قتل ایتمك دیلر (قال یا موسی
أترید ان تقتلنی کما قتلت نفسا بالامس) دیدیکه یا موسی بنی قتل ایتمکمی دیلرسن نتکیم دونکی کونده
بر نفس قتل ایتمشدك اسرائیلی موسایه بویله سویلدی زیرا که موسی اکا سن غوی سن دیو عتاب ایتدیکندن
موسانك قصدی کندیسنی قتل ایتمك اولمسن ظن ایلدی (ان ترید الا ان تکون جبارا فی الارض
وما ترید ان تکون من المصلحین) یا موسی سن دیلدیکك دیلرسن الا انکچونکه ارض مصرده ظلمله قتال
اولهسن یوخسه ناس بینی اصلاح ایدنلردن اولمق دیلمزسن که انکله مخاصمی دفع ایدهسن وقتاکه اول قبطی
اسرائیلینك سوزین ایشتدی بر کون اول قبطی یی قتل ایدن موسی ایدیکن بیلدی فی الحال فرعونه واروب
انی خبر ویردی اویله اولسه فرعون موسانك قتلنه امر ایلدی (وجاء من اقصی المدینة رجل یسعی) اول بلده نك
وسطندن بر رجل مشینده سرعت ایدرك موسی علیه السلامه واردی دینلدیکه اول رجل مؤمن آل فرعوندن
ایدیکه فرعونك ابن عمی اولوب اسمی خربیل ایدی (قال یا موسی ان الملأ یأتمرون بك لیقتلوك فاخرج
انی لك من الناصحین) دیدیکه یا موسی قوم فرعونك اشرافی سنك امرکده مشورت ایدرلرکه سنی قتل ایده لر
ایمدی بو بلده دن چیقوب کیت بن سکا خیر اراده ایدنلردنم (فخرج منها خائفا یترقب) اکا بناءً موسی
علیه السلام بلده دن چیقدی قورقرکه یولده طلب وتعرض اولنه نه زادی نه ظهری وارکه سیرینه عون بولنه
حتی سکز کون کندی برشی بولمدیغندن اغاج یپراغیله تعیش ایتدی (قال رب نجنی من القوم الظالمین)
ودیدیکه یارب بنی اول قوم ظالمیندن تخلیص ویالحوقلرندن حفظ ایت (ولما توجه تلقاء مدین قال عسی ربی ان
یهدینی سواء السبیل) وقتاکه موسی علیه السلام مدین جانبنه قصد ایلدیکه اول شعیب علیه السلامك
قریه سیدر دیدیکه ربم جل شانه بنی اوسط طریقه هدایت ایده زیرا که اول طریقی بیلمزدی اکا اوچ طریق
ظاهر اولوب اوا یسه اول طریقلرك اوسطنه کتدی انك عقبنجه انی طالبلر ایکی طرف یوللره توجه ایتدی ❊
دینلدیکه موسی علیه السلام دعا ایدیجك اکا برملك فرس اوزره النده عنزایله کلدی حتی انکله

بیله مدینه واصل اولدی (ولما ورد ماء مدین وجد علیه امة من الناس یسقون) وقتاکه موسی علیه السلام
مدین بئرینه کلوب واصل اولدی واول بئر یاننده ناسدن بر جماعت بولدیکه اول بئردن حیوانلرین صواررلردی
(ووجد من دونهم امرأتین تذودان) واول ناسدن اسفل مکانده ایکی مرأه بولدیکه غنملرین انلرین اغنامندن
کف ایدرلرکه اختلاط ایتمیه لر انلرکه بیله سقیدن عجزلریچون (قال ما خطبکما) موسی اول ایکی مرأه یه
دیدیکه شانکز ندر کیم ناسله بیله غنمکزی صوارمیوب بئردن غنمکزی منع ایدرسز (قالتا لا نسقی حتی یصدر
الرعاء) اول ایکی مرأه دیدیلرکه بز صوارمزز تا که راعیلر حیوانلرین صواروب کیده لر شول حذرله کیم
رجالله مزاحمه ایتمیه وز انلر کتدکلرنده بز واروب اغنامزی صواررز (وابونا شیخ کبیر) وبابامز ایسه چوق
یاشلو بر پیردر اغنامزی سقیچون چقمغه استطاعتی اولمدیغندن اضطرارله اکا بزی کوندرر (فسقی لهما)
اویله اولسه موسی علیه السلام انلره غنملرین صواردی مع هذا یالین ایاق یوریمکدن ایاقلرینك دریسی صویلمش
واجلقدن بوکلوب ضعیف اولمشدی دینلدیکه موسی علیه السلام انلرك اول قولنی ایشیدیجك مرحمت
ایدوب اول محله قریب بر بئر آخره واروب ایدیکه اغزی بر بیوك طاشله قپانمشدی انی یدی ویااندن اکثر رجال
قالدررلردی موسی علیه السلام یالکز قالدیروب اغنامی اندن صواردی (ثم تولی الی الظل) بعده بر اغاج
کولکه سنه واردی (فقال رب انی لما انزلت الی من خیر فقیر) ودیدیکه یارب دین خیردن بکا انزال ایتدیکك
شیئیچون دنیاده فقیر اولدم زیرا که اول فرعون عندنده ایکن وسعتده ایدی ویاخود یارب بن خالقه خبزه
محتاجم که انکله صلبمی طوررغم شول بکا انزال ایتدیکك خیر دینك اجلیچونکه اول علم وحکمتدر ویا ظالمیندن
نجاتدر وقتاکه اول ایکی مرأه بابالرینه ناسدن اول رجوع ایتدیلر حالبوکه غنملری طوقلر صویه قانمشلردی
بابالری شعیب علیه السلام انلره دیدیکه نه سببدن تیز کلدیکز معتاد وقتکزه قاتلمدیکز دیدیلرکه بر رجل صالحه
راست کلدك بزه مرحمت ایدوب غنملرمزی صواردی شعیب علیه السلام اول ایکیسندن برینه دیدیکه واروب
بکا اول رجلی چاغرلك (فجاءته احدیهما تمشی علی استحیاء) انك بریسیکه حیاسندن درعنك کنی یوزینه طوتوب
موسی علیه السلامه کلدی ❊ دینلدیکه اول کلان اول ایکیسنك صغراسی ایدی بر قولده کبراسی ایدی اسمی
صفورا ویا صفراء ایدیکیم موسی علیه السلام انی تزوج ایتدی (قالت ان ابی یدعوك لیجزیك اجر ما سقیت لنا)
دیدیکه بابام سنی چاغررکه بزه اغنامزی صواردیغك مکافاتن ایده ❊ موسی علیه السلام اندن اول کلامی
ایشیدیجك کتمك دیلدی لکن قتی آج اولدیغندن کتمامکه چاره سی اولمدی اویله اولسه مرأه اوکنجه
وموسی علیه السلام اردنجه کتدی لکن روزکار مرأه نك اردندن کلوب توبی ردفنه ضم ایتمکله ردفنی
وصف ایدیجك موسی علیه السلام اکا نظردن کراهت ایدوب مرأه یی اردنجه یوردی واکا دیدیکه اکر یولده
خطا ایدرسم بکا دلالت ایت نعم دیوب اول منوال اوزره ایکیسی کتدیلر موسی علیه السلام شعیب علیه
السلامه داخل اولدیغنده شعیب علیه السلام اکا طعام کتوروب اوکنه قودی موسی علیه السلام انی
اکلدن امتناع ایدوب بز اهل بیتز دینمزی دنیایه بیع ایتمزز دیدی شعیب علیه السلام ایتدی آج دکلیسن دیدیکه
بلی آجم لکن قورقارمکه بو طعام اول صو اردیغمه عوض اوله شعیب علیه السلام دیدیکه بو بزم عادتمزدر
هرکه بزه نزول ایده بز انی اطعام ایدرز وبر کمسه که بر فعل معروف ایدوب اکا برشی اهدا اولنه انك اخذی حرام
اولمز اویله اولسه موسی علیه السلام اول طعامدن اکل ایلدی (فلما جاءه وقص علیه القصص قال لا تخف
نجوت من القوم الظالمین) وقتاکه موسی علیه السلام شعیب علیه السلامه کلوب طعامدن یدی ومقصوصی
اکا خبر ویردیکه اول قبطی یی قتلی وفرعونك انی قتله قصد ایدر شعیب علیه السلام اکا دیدیکه قورقمغل که اول
قوم ظالمیندن نجات بولدك زیرا که فرعونك مدین اوزره تسلطی یوقدر (قالت احدیهما یا ابت استأجره)
اول ایکی مرأه نك بریکه انی دعوت ایتمشدی دیدیکه ای بابا انی اغنامزی رعی ایچون استیجار ایت (ان خیر
من استأجرت القوی الامین) زیرا سنك استعمال ایتدیکك خیرلوسی اول کمسه درکه عمله قوی وامانته
مؤدی اوله شعیب علیه السلام اکا دیدیکه انك قوت وامانتندن نه شئ بیلدك مرأه ایتدی اما قوت بوکه فلان

بنزلك اغزنده كى حجرى قالدردى حالبوكه انى يدى سكز كشينه كوجيله قالديرردى واما امانتى بوكه بنى اردنجه
يورتدى تاكه بدنم وصفنى كورميه (قال انى أريد أن أنكحك احدى ابنتى هاتين) اويله اولسه شعيب عليه
السلام موسى عليه السلامه ديديكه ديلرمكه اشبو ايكى قزيمك برين سكا تزويج ايدم (على أن تأجرنى ثمانى حجج)
شول شرط ايله كيم بكا سكز ييل اجير اولهسن (فان أتممت عشرا فمن عندك) اكر اون ييل تمام ايدرسك اول
فعلك سندن تفضل وتبرع عدريوخسه واجب دكل (وما أريد أن أشق عليك) مراد ايتمزمكه سكا مشقت
ويرم اون ييل تمامنى الزام ايله ويا مراعات اوقاتده مناقشه ايله (ستجدنى انشاء الله من الصالحين) حسن معامله
ولين جانب ووفا معاهده ده انشاء الله بنى صالحلردن بولورسن (قال ذلك بينى وبينك أيما الاجلين قضيت
فلا عدوان على) موسى عليه السلام ديديكه اشبو شرط بنمله سنك ارامزده در ايكى اجلك قنغيسين قضا
ايدرسم كرك اطوانى ويا اقصرنى زياده طلبيله اوزريمه اعتدا اولنمسون اون ييل ايله زياده مطالبه اولنميم سكز ييل
اوزره زياده مطالبه اولنمديغم كبى (والله على ما نقول وكيل) اشبو سويلشديكمز مشارطه يه الله تعالى
شاهد وحفيظدر * ابوذر رضى الله عنهدن مرفوعا روايت اولنوركه موسى عليه السلام ايكى اجلك
قنغيسين قضا ايدوبدر ديو سؤال اولنسه قده ديكل كه اون ييل قضا ايدوبدر واول ايكى مرأه نك قنغيسين
تزوج ايدوبدر ديو سؤال اولنقده ديكل كه صغراسى كيم اول موسى عليه السلامه كلشدر وباباسنه انى
استيجار ايت ديمشدر * وهب قولنده اول انلرك كبراسنى تزوج ايدوبدر * روايت اولنديكه شعيب عليه
السلامك اغلقدن كوزلرى اعمى اولدى الله تعالى اكا بصرنى رد ايلدى اوچكره اعمى اولوب بصرى رد
اولنديغندنصكره الله تعالى هرشيئه عليم ايكن اكا ديديكه بو آغلق ندر جنته شوقكدن ويا نار خوفندنميدر
شعيب عليه السلام ديديكه يارب اول ذكل الا لقا كه شوقندن روحى الهى كلديكه اويله اولسه يا شعيب لقائم سكا
تهنيئه اولسون اول اجلدن كليم موسايى سكا خدمتكار ايتدم * روايت اولنديكه شعيب عليه السلام قزنى
موسى عليه السلامه انكاح ايديجك قزينه امر ايتديكه موسى عليه السلامه برعصا ويره تاكيم انكله غنمدن
سباع كاورسه كيدره ديلديكه اول عصا جنت اغاجندن اولوب آدم عليه السلام انى جنتدن چيقارمشدى
انى انبيا برى برلرندن توارث ايدرلر حتى كه شعيب عليه السلامه ايرمشدى اولدخى انى موسى عليه السلامه
ايداع ايتمشدى قزى اكا اول عصايى كتوريجك شعيب عليه السلام اكا بونى ايلتوب بونك غيرى برعصا
كتور ديدى زيرا انبيالرك عصالرى شعيب عليه السلام قتنده ايدى قزى دخى انى الوب يرينه قودى بعده انك
غيرى برعصا المق مراد ايتدكده الينه ينه اول عصا كلدى انى باباسنه كتوروب اوچكره يه دكين بويله واقع
اولجق اول عصايى موسى يه ويردى موسى عليه السلام دخى انى الوب كتدكدنصكره شعيب عليه السلام انى
ويرديكنه نادم اولدى زيرا كه اول كنديه وديعه ايدى موسانك اثرنجه كيدوب اندن اول عصانك رديني ديلدى
موسى عليه السلام انى ويرمزمككه اول بنم عصامدر ديدى بونزاعله ايكيسى اول ملاقى اولدقلرى رجل
حكمنه راضى اولمغه عهد ايتديلر اويله اولسه رجل صورتنده برملكه ملاقى اولوب انى نزاعلرينه حاكم ايتديلر
ملك موسايه ديديكه عصاكى الكدن يره براقغل بعده انى هرقنغيكز رفع ايده بيلورسه اول عصا انكدرچون
موسى انى الندن براقدى شعيب عليه السلام انى اخذ ورفعه چاره ايدهميوب موسى انى رفع ايدوب اخذ
ايتدى روايت اولنديكه موسى عليه السلام اجلن تمام ايدوب شعيب عليه السلام اكا قزينى تسليم ايديجك
موسى عليه السلام مرأه سنه ديديكه باباكه سويله كه غنمك بعضنى بزه ويره چون اول انى باباسنه سويلدى
شعيب عليه السلام ديديكه اشبو ييلده اغنامدن هرطوغان ابلق وبلقا جدى سنك اولسون موسى عليه
السلامه منامده ديلديكه اغنامك مسقاسى اولان مائى عصا ايله اوره اويله اولسه موسى عليه السلام مستايه
واروب عصا سيله مائى اوردى بعده اول مادن اغنامى صواردى اويله اولسه اول ييلده طوغان جديك جميعى
آبلق لونده اولوب شعيب عليه السلام وعدى مقتضاسنجه انلرى موسى ايله زوجه سنه ويردى (فلما قضى
موسى الاجل وسار بأهله) وقتا كه موسى عليه السلام اجلك اكمال قضا ايدوب اندن فارغ اولدى بعده

اون

اون ييل دخى شعيب عليه السلام قتنده اقامت ايتدى اويله اولسه موسى عليه السلامك شعيب عليه السلام
قتنده مدت اقامتى يكرمى ييل اولدى بعده اهليله مصره رجوعه شعيب عليه السلامدن استيذان ايدوب اذن
ويردكدنصكره اهليله مصر جانبنه توجه ايتدى (آنس من جانب الطور نارا قال لاهله امكثوا انى آنست نارا)
طوره ولى ايدرجهتدن نار كوروب اهلنه ديديكه سز مكانكزده وقوف ايدك * زيرا بن نار كوردم (لعلى آتيكم
منها بخبر) تاكه سزه اول نار قبلندن طريق خبرين كتوروم (أو جذوة من النار لعلكم تصطلون) ويا اول ناردن
قطعه ويا شعله كتورم كه ايصينه سز * زيرا كه اول بريه ده ليله مظلمه ده برد شديدده اولوب مرأه سى طلق اخذ
ايتمشدى (فلما آتاها نودى من شاطئ الوادى الايمن فى البقعة المباركة من الشجرة أن يا موسى انى أنا الله رب
العالمين) وقتا كه موسى عليه السلام اول ناره واردى وادئ ايمن جانبندن بقعه مباركه ده شجره عناب
ويا عوسجدن اكا ندا اولنديكه يا موسى بن اول عالملرك ربى الله جل شانه يم (وأن ألق عصاك) ودخى عصاكى
يره براقغل ديو ندا اولندى (فلما رآها تهتز كأنها جان ولى مدبرا ولم يعقب) انى يره براقديغنده كورسه كه
اول تحرك ايدر كانه حيه صغيره دركه اضطرابى چوق اولور خوفندن آردينه دونوب قاچدى اكا التفات
ايتمدى (يا موسى أقبل ولا تخف انك من الآمنين) اكا ندا اولنديكه يا موسى اكا اقبال ايدوب خوف
ايتمكل كه سن مخاوفدن آمنلردنسن زيرا كه بنم قتمده مرسللر خوف ايتمزلر (أسلك يدك فى جيبك تخرج بيضاء من
غير سوء) يدكى جيبكه ادخال ايت كه انى برص نسنه سز شمس شعاعى كبى بيضا چيقارهسن (واضمم اليك جناحك من
الرهب) چقان يدك امرى واندن كورديكك شعاع سكا خوف ويره انى جيبكه ادخال ايت كه اول اولكى حالتنه
عودت ايده وجناح ايسه يدك كيدرويا عضددر * ابن عباس رضى الله عنهما ايدر الله تعالى اكا امر ايتديكه
يدنى صدرينه ضم ايده تاكه حيه يى كورديكنده اكا ايريشن خوف كيده ايدى برخائفككه يدنى صدرينه
وضع ايده انكله خوفى زائل اولور ديلديكه ضم جناحله مراد سكوندر يعنى روحك تسكين وقلبك اضطرابنى
تليين ايت (فذانك برهانان من ربك الى فرعون وملائه) اشبو يد وعصا ربك جل شانه دن فرعونه وقومنك
اشرافنه ايكى حجتدر (انهم كانوا قوما فاسقين) زيرا كه انلر قوم فاسقين اولديلر احقادرلركه انلره رسول
ارسال اولنه (قال رب انى قتلت منهم نفسا فأخاف أن يقتلون) موسى عليه السلام ديديكه يارب بن انلردن
نفس قتل ايتمشم قورقرمكه اول نفس مقابله سنده انلر دخى بنى قتل ايدهلر (وأخى هارون هو أفصح
منى لسانا) وقرنداشم هارون لسانده بندن ابين واحسندر وموسانك لساننده ايسه عقده اولمشيدى شول
ناردنككه صباوتى حالنده انى آغزينه صوقمشدى تكلم قصه سى طوره طه ده كچمشدر (فأرسله معى ردأ
يصدقنى) ايدى هارونى بنمله بيله بكا معين ارسال ايت كه اول بنى تصديق ايده تخليص حق وتقرير حجت وتزييف
شبهه ايله زيرا كه محاجه عندنده لسانم بكا مطاوعت ايتمز (انى أخاف أن يكذبون) زيرا قورقرمكه فرعون
وقومى بنى تكذيب ايدهلر (قال سنشد عضدك بأخيك) الله تعالى ديديكه قرنداشكله سنى قوتلندررز زيرا
كشى قرنداشيله قوتلنور يدك عضدله قوتلنمسى كبى وعضد ايسه مرفقله كتف ما بيننده در (ونجعل لكما سلطانا)
وايكيكزايچون حجت وبرهان ويا غلبه وتسلط قيلورز (فلا يصلون اليكما) ايدى انلر سزه استيلا وحيله
وياقتل وسوء ايله واصل اوله مزلر (بآياتنا) ايكيكز بزم آيتلريمزايله انلره كيدك ويا خود آيتلريمزله سزى انلره
تسليط ايدرز (أنتما ومن اتبعكما الغالبون) ايكيكز واتباعكز فرعون وقومنه غالبلرسز (فلما جاءهم موسى
بآياتنا بينات قالوا ما هذا الا سحر مفترى) وقتا كه موسى انلره ربو بيتمزه دلالتده علامات واضحه ايله كلدى
ديديلركه بوبر سحر مختلقدركه اندن اول مثلى نقل اولنميوبدر ويا انى تعلم ايدوب بعده انى الله تعالى يه افترا
ايليوبدر (وما سمعنا بهذا فى آبائنا الاولين) اشبو سحرى ويا ادعاء نبوتى آباء اولينمزك زمانلرنده اولديغن
ايشتممشز (وقال موسى ربى أعلم بمن جاء بالهدى من عنده) موسى ديديكه ربم جل شانه اعلمدر اول كسه يى كه
انك عندندن رسالتله كلدى اول محق سز مبطلرسز (ومن تكون له عاقبة الدار) ودخى اول كسه يى كه
دار دنيانك عاقبت محموده سى كه عندك رحمت ورضوان الله وعند الموت بشارت ملائكه ايله ختم اولنمسيدر

اول كسه ايچون اولور * زيرا كه دنيا آخرته ممر خلق اولنوبدر و آخرتله بالذات قصد اولنان ثوابدر وعقاب قصدى بالعرضدر (انه لا يفلح الظالمون) كذب وسحر وكفر وسائر فساداتله نفسلرينه ظلم ايدنلر دنياده هدايه وعقباده حسن عاقبته نائل اولمزلر (وقال فرعون يا أيها الملأ ما علمت لكم من اله غيرى) فرعون اشراف قومنه ديديكه وجودده بندن غيرى الهكز اولديغن بيلمزم موسايه اطاعت ايتمكز (فأوقد لى يا هامان على الطين فاجعل لى صرحا لعلى أطلع الى اله موسى) ايمدى يا هامان لبن اوزره آتش ياقوب انى آجر ايتديككدنصكره بنمچون برقصر عالى طويل بنا ايده كوركه اكا صعود ايدوب موسانك الهنه مطلع اولم كانه توهم ايتديكه اول جسم اولوب سماده اوله وا كا ارتقا ممكن اوله (وانى لاظنه من الكاذبين) ومع هذا بن ظن ايدرمكه موسانك بندن غيرى الهى اولمق ادعاسنده كاذبلردن اوله * اهل سير ديديلركه فرعون وزيرى هامانه صرح بناسيله امر ايديجك هامان عمال وفعلهدن اللى بيك بنا جمع ايلدى اتباع واجرادن وآجر وجص طبخ ايدروا غاج يونار ومسمار دوزر طوائفدن غيرى حتى كه صرحى رفع وتشييد ايتديلر طولى برحده ايرديكه بنالر انك فوقنده طورمغه قدرتلرى اولمزاولدى ديرلديكه طولى بشبيك ذراع وعرضى اوچبيك ذراع ايدى وقتا كه بنادن فارغ اولديلر فرعون انك فوقنه چيقوب برنشابه بى سماء جانبنه رمى ايتدى اول اوقانه بولاشق كاوب موسانك الهنى حاشا كه قتل ايتدم ديو سوندى اويله اولسه جبرائيل عليه السلام امر اللهى ايله اول صرحه بر كز قناديله اوريجق اوچ قطعه اولدى برقطعهسى عسكرى اوزره دوشوب نيجه بيك كشى اندن هلاك اولدى وبالجمله اول صرحه عمل ايدنلردن هيچ برى قالمدى وبرقطعهسى دريايه وبرقطعهسى مغربه دوشدى (واستكبر هو وجنوده فى الارض بغير الحق وظنوا أنهم الينا لا يرجعون) اول فرعون وجنودى ارض مصرده استحقاقسز استكبار ايدوب كنديلرين موتله بزه رجوع ايتمز ظن ايتديلر (فأخذناه وجنوده فنبذناهم فى اليم) انى وجنودنى اخذ ايدوب دريايه براقدق (فانظر كيف كان عاقبة الظالمين) يا محمد نظر ايت كه شرك وكفرله نفسلرينه ظلم ايدنلرك عاقبتى نيجه اولدى وانك مثلى فعلدن قومكى تحذير ايت (وجعلناهم أئمة يدعون الى النار) وبز انلرى خذلانمزله جهاله رؤسا قيلدق كه كفر ومعاصيدن نارا يجاب ايدر اعمال سيئهيه دنياده انلرى دعوت ايدهلر (ويوم القيامة لا ينصرون) ويوم قيامتده انلر عذابدن قورتارلمزلر (وأتبعناهم فى هذه الدنيا لعنة) واشبو دنياده رحمتدن طرد وابعادى بز انلره اتباع ايتدك (ويوم القيامة هم من المقبوحين) ويوم قيامتده ايسه انلر تعذيب واهلاك اولنانلردن اولورلر (ولقد آتينا موسى الكتاب من بعد ما أهلكنا القرون الاولى) بز موسايه توراتى ويردك اندن اول نوح وهود وصالح ولوط اقوامنى اهلاك كمزدنصكره (بصائر للناس) اول تورات ناسك قلوبنه انوار اولديغى حالده كه انكله حقائقى كورورلر وحق وباطل بيننى تمييز ايدرلر (وهدى ورحمة لعلهم يتذكرون) ودخى اول سبيل اللّه اولان شرايعه هدايت وانده اولانه عمل ايدنه رحمت اولديغى حالده تاكه انلر تذكرا يتملرى رجا اولنور حالده ايدهلر (وما كنت بجانب الغربى اذ قضينا الى موسى الامر) يا محمد سن موسانك طورده كى مقامندن جانب غربيده دكل ايدك شول وقتكه بز موسايه تعريفن اراده ايتديكمز امرى وحى ايتدك (وما كنت من الشاهدين) وسن اول مقامده حاضرلردن دخى دكل ايدك انلرتقبا در كه موسى عليه السلام انلرى ميقات ايچون اختيار ايتدى (ولكنا أنشأنا قرونا فتطاول عليهم العمر) لكن سكا وحى ايتدك انكيچونكه موسادنصكره بز قرون مختلفه انشا ايتدككه اوزرلرينه وحيك زمان انقطاعى طويل اولديغندن عهد اللهى اونودوب امرينى ترك ايتديلر (وما كنت ثاويا فى أهل مدين تتلو عليهم آياتنا) وسن مدين اهلى شعيب ومؤمنين قتنده دكل ايدككه انلرك قصهسن انلردن تعلمدنصكره انى مكه اهلنه ذكر ايدهسن (ولكنا كنا مرسلين) لكن بز سنى رسول ارسال ايدوب اشبو اخبارى مبين كتاب انزال ايتدككه انى اهل مكهيه تلاوت ايدهسن اكرچه حال بو منوال اوزره اولسه نه سن انى بيلوردك نه قومك خبر ويردك (وما كنت بجانب الطور اذ نادينا) وسن طور جانبنده دكل ايدك شول وقتكه بز موسايه (انى أنا اللّه رب العالمين) ديو ندا ايتدك (ولكن

رحمة من ربك) لكن ربك جل شانهدن سكا رحمت اولوب انى سكا تعليم ايتدك (لتنذر قوما ما أتاهم من نذير من قبلك) تا كه انكله برقومى يعنى اهل مكهيى انذار ايدهسنكه سندن اول انلره نذير كلمدى سنكله عيسى بيننده فترتده واقع اولدقلريچون اول بشيوز اللى ييل ايدى وياخود سنكله اسمعيل بيننده نذير كلمدى * زيرا كه موسى وعيسانك رسالتى بنو اسرائيله وانلرك حواليسنده اولنلره مختصه ايدى (لعلهم يتذكرون) تا كه انلر انكله اتعاظ ايدوب ايمانه كلهلر (ولولا أن تصيبهم مصيبة بما قدمت أيديهم فيقولوا ربنا لولا أرسلت الينا رسولا فنتبع آياتك ونكون من المؤمنين) اكر انلره كفر ومعاصيلرى سببيله عقوبت ايركوردكمزده يا ربنا بزه رسول ارسال ايتمش اولسيدك كه اول بزه آيتلريكى تبليغ ايتديكنده بز اكا اتباع ايدوب مصدقيندن اولوردق ديملرى اولمسهسى ارسال ايتمزدك * ايمدى سنى انلره ارسالمز دكل الا عذرلرين قطع وحجتمزى اوزرلرينه الزام ايچوندر (فلما جاءهم الحق من عندنا قالوا لولا أوتى مثل ما أوتى موسى) وقتا كه انلره بزم عندمزدن رسولمز محمد صلى اللّه عليه وسلم معجزاتدن برنوعله كلدى ديديلر كه نوليدى محمده موسايه ويريلن آيات مثلى ويريله ايدى توراتك بجمله ويرلمسى كبى ويد بيضا وعصا كبى (أولم يكفروا بما أوتى موسى من قبل) اللّه تعالى ديديكه حالبوكه قرآندن اول رأى ومذهبده ابناء جنسلرى موسى عليه السلام زمانتك كفرهسى موسايه ويريلنه كافر اولمديلرمى (قالوا سحران تظاهرا) ديديلركه موسى وهارون ويا موسى ومحمد اشبو خوارقى اظهارله ويا ايكى كتاب توفقيله تعاون ايتشديلر (وقالوا انا بكل كافرون) وديديلر كه انلرك كانه وكرك كتابلرينه كافرلرز (قل فأتوا بكتاب من عند اللّه هو أهدى منهما أتبعه ان كنتم صادقين) يا محمد سن انلره ديكل كه ايمدى قولكزده صادقلر ايسهكز بكا بر كتاب كتورك كه اول موسايه وبكا انزال اولنيان كتابلردن اهدى اوله تا كه بن اكا اتباع ايدم (فان لم يستجيبوا لك فاعلم أنما يتبعون أهواءهم) اكر كتاب اهدى كتورمديوب دعوتكه اجابت ايتمزلرسه بيل كه كفرلرنده هوالرينه اتباع ايتمشلردر (ومن أضل ممن اتبع هواه بغير هدى من اللّه) شول كمسهدن اضل كيمدركه اللّه تعاليدن هداسز هواسنه اتباع ايده زيرا كه هواى نفس كاهى حقه موافق اولور (ان اللّه لا يهدى القوم الظالمين) اللّه تعالى هدايت ايتمز شول قومهكيم اتباع هوادهانهما كله نفسلرينه ظلم ايتديلر (ولقد وصلنا لهم القول لعلهم يتذكرون) بز قرآن آيتلرينى انزالده برى برينه اتباع ايتدك تا كه تذكر متصل اوله وياخود نظمده اتباع ايتدك تا كه دعوت حججله ومواعظ مواعيدله ونصايح عبرله متقرر اوله شول عبرله كيم تذكر ايدوب ايمانه كلهلر (الذين آتيناهم الكتاب من قبله هم به يؤمنون) شونلر كه بز انلره قرآندن اول كتاب ويردك انلر محمده ويا قرآنه ايمان كتوررلر * ديديلركه اشبو آيت اهل كتاب مؤمنلرى شاننده نازل اولوبدر ويا اهل انجيلدن قرق كشى شاننده دركه اوتوز ايكيسى حبشهدن جعفر رضى اللّه عنه ايله كلديلر وسكزى ايسه شامدن كلديلر (واذا يتلى عليهم قالوا آمنا به انه الحق من ربنا انا كنا من قبله مسلمين) چونكه انلره قرآن تلاوت اولنسه ديرلر كه بز انك كلام اللّه ايديككنى تصديق ايتدك اول بزم ربمزدن حقدر اول قرآنك نزولندن اول اللّه تعالى يى توحيدده مخلصلر ومحمد نبى حق ايديكن مصدقلر ايدك (أولئك يؤتون أجرهم مرتين بما صبروا) ايمدى انلره اجرلرى ايكى كره ويريلور برى كندى كتابلرينه ايمانلريچون وبرى قرآنه ايمانلريچون ايكى ايمانه صبر وثباتلرى سببيله وياخود قرآنه نزولندن اول وصكرهده ايمانه صبر وثباتلريله (ويدرؤن بالحسنة السيئة) وطاعتله معصيتى دفع ايدرلر شهادت كلمه سيله شركى دفع ايدرلر ومشركيندن ايشتدكلرى اذى وشتمى عفو وصفحله دفع ايدرلر (ومما رزقناهم ينفقون) وبزم انلره ويرديكمز اموالدن سبيل خيره انفاق ايدرلر (واذا سمعوا اللغو أعرضوا عنه) چونكه لغو كلام ايشتسهلر تكرم ايدوب اندن اعراض ايدرلر (وقالوا لنا أعمالنا ولكم أعمالكم) واول لغو ايدنلره ديرلر كه بزم اعمالمز وافعالمز بزم وسزلك اعمالكز سزلك اولسون (سلام عليكم) اولديغكز حالتدن اللّه تعالى سزه سلامت ويره (لا نبتغى الجاهلين) بز جاهللر صحبتين طلب واراده ايتمزز (انك لا تهدى من أحببت) يا محمد سن استديكك كمسهيى اسلامه كتورمكه قادر اولمزسن * زيرا كه قابى اوزره مطبوعى بيلمزسن مادامكه بن سكا انى بيلدرميم زيرا كه

اول علم غیبدندر (ولكن الله يهدي من يشاء) لكن الله تعالى دیلدیکی کمسه یی اسلامه کتورر * زیرا که
اول عالم الغیبدر قلبی اوزره مطبوعی غیریدن تمییز ایدر (وهو أعلم بالمهتدين) اول الله تعالى اسلامه استعدادی
اولنلری بیلور جمهور عندنده بو آیتك سبب نزولی ابو طالبدر که حال احتضارنده پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم
اکا دیدیکه (اشهد أن لا اله الا الله) دیکل که یوم قیامتده اول قول ایله سنکیچون شهادت ایده یم که عذاب
اولنمیه سن دیدیکده اکر قریش بنی تعییر ایدر اولمسه ایدی که انی اول قوله موت عندنده جزع حمل ایتدی دیه لر
سکا موافقته له سنی قریر العین ایدردم (وقالوا ان نتبع الهدى معك نتخطف من أرضنا) کفاردن خوف ایله
اسلامه کلینلر پیغمبریمز علیه السلامه دیدیلر که بیلورز که سن حق اوزره سن لکن قورقارز که اکر سکا متابعت
وعربه مخالفت ایدرسه وز بزی ارض مکه دن چیقارورلر الله تعالی انلره توبیخ وجهی اوزره دیدیکه (أولم نمكن
لهم حرما آمنا يجبى اليه ثمرات كل شئ) بز انلرك مکانن حرم ذا امن قیلمدقمی بیت شریف حرمتنه حولنده کی
عرب تناصر ایدیشورلر انلر ایسه انده آمنلردر الوان ثمراتدن هرلون نواحیدن اول حرمه جلب وجمع ایدیلور
(رزقا من لدنا) بزم عندمزدن ثمرات مخصوصه ایله مرزوق اولدیغی حالده ایدی اهل مکه عبدۀ اصنام ایکن
حاللری بو اولیجق انلره تخوف وتخطف نیجه عارض اولور چقانکه حرمت بیته حرمت توحیدی ضم ایده لر
(ولكن أكثرهم لا يعلمون) لکن انلرك اکثری جهللرندن تفطن وتفکر ایتمزلر که انی بیله لر ویاخود انلردن آزدرکه
تدبر ایدوب اول انلره الله تعالی عندندن رزق ایدیکن بیله لر * زیرا اکر انی بیلسه لر انك غیریدن قورقمزلردی بعده
الله تعالی بیان ایتدیکه انلرك خوفی صددنده اولدقلری کفردن اولمغله اعتقادلر شول قوللره کیم بیورلدی
(وكم أهلكنا من قرية بطرت معيشتها) چوق قریه اهلینکه بز انلری تدمیر ودیارلرین تخریب ایتدك حاللری امنده
وخفض عیشده اهل مکه نك حاللری کبیدی الله تعالینك رزقن ییوب انك غیری یه عبادت ایتدیلردی (فتلك
مساكنهم لم تسكن من بعدهم الا قليلا) اشبو بیوت خالیه انلرك مسکنلریدر شوم معاصیلرندن انلردن صکره انده
ساکن اولورا ولمدی مکرکه مسافریندن آز کمسه برکون ویا اندن آز زمان انده ساکن اولیدی (وكنا نحن
الوارثين) وبز اول مسکنلره صاکنلرندن وارث اولدق * زیرا هیچ کمسه انلره خلف اولمدیکه دیارلرنده وسائر
متصرفاتلرنده انلرك کبی تصرف ایدیدی (وما كان ربك مهلك القرى حتى يبعث فى أمها رسولا يتلو عليهم
آياتنا) ربك جل شانه شول قری اهلنی اهلاك ایدر اولمدی که انلر کافرلردر الا شوندن صکره که اول قرانك اکبر
واعظمنه رسول کوندردیکه انلره خبر ویره کیم ایمانه کلزلر ایسه انلره عذاب نازل اولور وقرانك اعظمی رسول
کوندرلسنه تخصیص بیورلدی * زیرا که رسول اشرافه بعث اولنور واشراف ایسه مدینه لرده وشول
مواضعده ساکن اولورلر که اول حوالنده کی اماکنك امیدر (وما كنا مهلكى القرى الا وأهلها ظالمون)
بز هیچ قریه لر اهالیسنی هلاك ایدر اولمدق الا انلر تکذیب رسل وکفرده عتو له ظالم ایدیلر (وما أوتيتم من شئ
فمتاع الحياة الدنيا وزينتها) اسباب دنیادن برشیکه سزه اول ویرلدی حیات دنیانك اول متاع وزینتیدر ومدت
حیاتکز انقضاسنه دکین انکله تمتع وتزین ایدرسز (وما عند الله خير وأبقى) والحال الله تعالى عندنده اولان
ثواب اشو مذکوردن خیرلیدر زیرا که اول لذت خالصه وبهجت کامله در وذخی ابقادر زیرا که دائم لا یفنادر
(أفلا تعقلون) تدبر ایتمزمیسز که باقی فانیدن خیرلیدر تا که ادنایی اعلا به استبدال ایده سز (أفمن وعدناه
وعدا حسنا فهو لاقيه) شول کمسه که بز انکا جنت وعدین ایده وز که اول انکا لابد ملاقیدر (كمن متعناه
متاع الحياة الدنيا) شول کمسه کبیمیدر که بز انکا حیات دنیا متاعنی تمتیع ایده وز که اول آلام ایله مشوب ومتاعب
ایله مکدر وانقطاعی تحسر ایله متعقبدر (ثم هو يوم القيامة من المحضرين) بوندن صکره اول یوم قیامتده
حساب ویا عذاب ایچون احضار اولنانلردن اوله (ويوم يناديهم فيقول أين شركائي الذين كنتم تزعمون)
ذکر ایت شول کونیکه رب تعالی انلری چاغروب دیه که قنی شول شرکاکه انلری بکا شرکا زعم ایدردیکز
(قال الذين حق عليهم القول ربنا هؤلاء الذين أغوينا أغويناهم كما غوينا تبرأنا اليك ما كانوا ايانا يعبدون)
رؤساء اضلال که اوزرلرینه عذاب واجب اولدی دیه لر که اشبو اتباعمز که بز انلری اضلال ایتدك بزم انلره

تسویل ووسوسه مزله ضلالتی اختیار ایتدیلر ضلالتده بزه عدیل اولدیلر یاربنا انلردن وکفر وعبادتلرندن
سکا تبری ایتدك انلر بزه عبادت ایتمزلر بلکه هوالرینه عبادت وشهوتلرینه اطاعت ایدرلردی (وقيل ادعوا
شركاءكم فدعوهم فلم يستجيبوا لهم) وانلره دینله که شرکاکزی چاغرك که سزی عذابدن تخلیص ایده لر
انلر دخی فرط حیرتلرندن شرکالرین چاغره لر شرکا ایسه اجابت ونصرتدن عجزلری اولدیغیچون اجابت ایتمیه لر
(ورأوا العذاب لو أنهم كانوا يهتدون) اول حالتده عذاب موعدی کوره لر اکر انلر دنیاده اهتدا ایتسه لر
اول وقتده عذابی کورمزلردی ویاخود دنیاده انلره اتباع ایتمزلردی ویاخود عذابی کوردکلرنده تولیدی
مسلمین کبی دنیاده مهتدین اولیدق دیو تمنی ایده لر (ويوم يناديهم فيقول ماذا أجبتم المرسلين) ذکر ایت
شول کونیکه رب تعالی کفاری چاغروب دیه که بنم رسوللریمه توحیدده نه کیفیت اوزره اجابت ایتدیکز
(فعميت عليهم الأنباء يومئذ فهم لا يتساءلون) اول کونده انلره حجج متلبس وطرق اخبار منسد اولوب
اعتذار له اخباره اهتدا اولنمیه لر بلکه حیرتلرندن سکوت ایده لر یوخسه ناس دنیاده مشکلاتدن بری برلرینه
سؤال ایتمسی کبی سؤال ایدشمیه لر که مسئول سائله حجت تلقین ایلیه زیرا که جوابدن عجزده جمیعی مساوی
اولور (فأما من تاب وآمن وعمل صالحا فعسى أن يكون من المفلحين) اما اول کمسه که کفردن توبه ایدوب
ایمان وعمل صالح بیننی جمع ایده حق اولورکه اول عند الله سعدادن اوله (وربك يخلق ما يشاء ويختار) ربك
جل شانه دیلیوب اختیار ایتدیکی شیئی خلق ایدر زیرا که انك اوزره برشیء ایجاب ایدر ویا انی اختیار ایتدیکی
شیئدن منع ایدر یوقدر روقتا که مشرکلر تولیدی اشبو قرآن ایکی قریه اهلندن بر رجل عظیمه تنزیل اولنیدی
دیدکلرنده که انکله مرادلری ولید بن مغیره ویا عروة بن مسعود الثقفی ایدی انکا جوابده اشبو آیت نازل
اولدی یعنی ربك جل شانه رسوللرین شول ارساله اولمه حق اقوامك اختیار ایتدکلرینی بعث ایتمز بلکه رسالتنه
اول دیلدیکن اختیار ایدر (ما كان لهم الخيرة) یوخسه انلر ایچون برشیء اختیار ایتمك یوقدر ویاخود
الله تعالی اول شیئی اختیار ایدرکه انلر ایچون انده خیر وصلاح اوله (سبحان الله) الله تعالی منزه اولدی
اندنکه اکا هیچ احد منازع ویا اختیارینه مزاحم اوله (وتعالى عما يشركون) انلرك اشراك ایتدکلرندن
ویا اکا اشراك ایتدکاری شیء مشارکتندن عالی اولدی (وربك يعلم ما تكن صدورهم وما يعلنون) ربك جل شانه
بیلور انیکه انلرك صدوری اضمار ایدر رسول الله صلی الله علیه وسلمه عداوت وحقد کبی وانیکه اعلان ایدرلر
انك شاننده طعن کبی (وهو الله لا اله الا هو) معبود بالحق اول الله تعالیدر انك غیری دکلدر (له الحمد
فى الأولى والآخرة) حمد انکیچون ثابتدر دنیاده کافت وجهی اوزره وآخرتده لذت وجهی اوزره زیرا که
نعمك کافی عاجل وآجلی اول ویرر مؤمنلر اکا انده حمد ایدرلر دنیاده کی حمدلری کبی دیرلر که (الحمد لله
الذي أذهب عنا الحزن الحمد لله الذي صدقنا وعده الحمد لله رب العالمين) (وله الحكم) وهر شیده قضاء نافذ
ذخی انکیچون ثابتدر (واليه ترجعون) وآخرتده اکا رجوع ایدرسز اعمالکزلك خیر وشر ایله سزه جزا
ایدر (قل أرأيتم ان جعل الله عليكم الليل سرمدا الى يوم القيامة من اله غير الله يأتيكم بضياء) یا محمد مکه نك
کفارینه دیکل که بکا خبر ویرك که اکر الله تعالی یوم قیامته دکین کیجه یی اوزریکزه دائم ایتسه الله تعالیدن
غیری اتخاذ ایتدیککز آلهه دن هیچ بری قادر اولورمیکه انی کیده روب سزه کوندز کتوره تا که انده
معاشکزی طلب ایده سز (أفلا تسمعون) بزم مواعظمزی سماع تدبر ایله استماع ایتمزمیسز که انکله منتفع
اوله سز زیرا که سماعك منافعی ذکرنی وفوائدی وصفنی بصر ادراك ایتدیکنی سمع ادراك ایدر (قل أرأيتم ان
جعل الله عليكم النهار سرمدا الى يوم القيامة من اله غير الله يأتيكم بليل تسكنون فيه) یا محمد بونه انلره دیکل که بکا
خبر ویرك که اکر الله تعالی یوم قیامته دکین کوندزی اوزریکزه قائم ایتسه الله تعالیدن غیری آلهه کزدن هیچ
بری قادر اولورمیکه انی کیده روب سزه کیجه یی کتوره تا که انده سکون واستراحت ایده سز (أفلا تبصرون)
الله تعالینك قدرتنی کورمزمیسز که ایمان کتوره سز (ومن رحمته جعل لكم الليل والنهار لتسكنوا فيه
ولتبتغوا من فضله ولعلكم تشكرون) اول الله تعالینك رحمتندندر که سز ایچون لیل ونهاری خلق ایلدی

تا كه ايلده سكون واستراحت ايده سز ونهارده انواع مكاسبله فضلندن طلب ايده سز والله تعالينك بو نعمتلرين
بيلوب اكا شكر ايليه سز (ويوم يناديهم فيقول أين شركائي الذين كنتم تزعمون) ذكر ايت شول كونيكه
الله تعالى مشركاره ديه كه قنى شول آلهه كز كه انى بكا شركا زعم ايدرديكز اشبو آيتى تكريرده ايذان واردركه
حق تعالينك غضبن جلب ايدر شركدن زياده شئ اولميه انك رضاسنى جلب ايدر توحيددن زياده شئ اولمديغى
كبى (ونزعنا من كل أمة شهيدا فقلنا هاتوا برهانكم فعلموا أن الحق لله وضل عنهم ما كانوا يفترون)
واول كونده هر امتدن پيغمبرلرين انلرك دنياده شرك وتكذيب رسلدن اولدقلرى حالات قبيحه لرينه شهادت
ايدر اخراج ايدرز وامتلره ديرز كه الله تعالى يه شركله تكذيبكزه صحتنه برهانكزى كتورك انلر ايسه برهاندن
عاجز اولوب الوهيت الحق الله تعالينك اولديغنى بيلدلر والوهيتده اكا غيرا شرك ايله افترالرى كذب وباطل
دعوالر ايدى بوردلر (ان قارون كان من قوم موسى) قارون موسى عليه السلامك قومندن ايدى ابن عمى
اولوب اكا ايمان كتورنلردن ايدى حسن صورتيچون منور ديو ملقب ايدى توراتى ظهر قلبندن اوقوردى
لكن سامرى كبى اولدخى منافق ايدى فرعونك بنواسرائيل اوزره عاملى ايدى (فبغى عليهم) بنواسرائيل
اوزره ظلم وكفر وكثرت ماله تكبر ايتدى وموسايه مخالفتله تكبر ايتدى (وآتيناه من الكنوز ما ان مفاتحه
لتنوء بالعصبة أولى القوة) بز اكا اموال مدخره دن شول دكلو ويردك كه انك صناديق وياخزائننك مفتاحلرى
شول قوت صاحبلرى جماعت كثيره يه ثقيل اولوب كتورمكده انلرى ميل ايتديرردى اول جماعتك عددنده
اختلاف اولندى اوچدن اونه ويا اوندن اون بشه ويا اوندن قرقه دكيندر ويا قرق رجل ويا التمش رجلدر *
ديلديكه انك خزائنى مفتاحلرين التمش قاطر طاشيردى هر خزانه نك بر مفتاحى وار ايدى وهر مفتاح ايسه
جلوددن اولوب بر برمقدن زياده دكلدى (اذ قال له قومه لا تفرح) اكا قومى بنواسرائيل ديديلر كه حطام دنيا
ايله فرح ايتمكل كه اول مطلقا مذمومدر زيرا اول فرح دنيايه محبت ورضانك نتيجه سيدر حالبوكه لذائذ دنيويه
البته زائل ايديكنك بيلمسى ترح ايجاب ايدر (ان الله لا يحب الفرحين) زخارف دنيا ايله فرحانلرى الله تعالى
سومز زيرا كه اول محبة اللهيه مانعدر اول اجلدن الله تعالى (ولا تفرحوا بما آتاكم) سزه ويريلن متاع دنيايه
فرحان اولمكز ديو اندن نهى اولندى (وابتغ فيما آتاك الله الدار الآخرة) الله تعالينك سكا ويرديكى غنا وثروت
ايله دار آخرتى طلب ايله كه انى طاعته صرف ايله زيرا كه انكله مقصود دار آخرته وصولدر (ولا تنس نصيبك
من الدنيا) ودنيادن نصيبكى اونوتمغل يعنى دنياده اخرت ايچون عملى ترك ايتمكل وياخود صحت وقوت وشباب
وغناكى اونوتمغل انكله آخرتكى طلب ايده سن وياخود دنيادن كنديكك واهلك قوتنى اونوتمغل (وأحسن
كما أحسن الله اليك) وعباد اللهه احسان ايت الله تعالى سكا انعاميله احسان ايتديكى كبى وياخود شكر
وطاعتله احسان ايت كه الله تعالى سكا انعاميله احسان ايده (ولا تبغ الفساد فى الارض) ظلم وبغيه
علت اولور امرله يريوزنده فسادى طلب ايتمكل (ان الله لا يحب المفسدين) الله تعالى افساد ايدنلرى سومز
سوء فعللريچون (قال انما أوتيته على علم عندى) قارون ديديكه اول مال بكا ويرلدى شول علم اوزره كيم
اول بنم عندمده در * ديلديكه اول علم توراتدر كه اول انده بنواسرائيلك اعلميدى وياخود علم تجارت
ومكاسب ايدى وياخود علم كيميا ايديكه موسى عليه السلام اول علمك برثلثنى يوشع بن نون عليه السلامه
وبرثلثنى كالب بن يوقنه وبرثلثنى قارونه تعليم ايتمشدى * بعده قارون اول ايكيسنى الدايوب انلرك اول علملرينى
دخى كندى علمنه ضم ايتدى اموالنك كثرتنه اول سبب اولدى * ديلديكه اول يوسف عليه السلامك كنوزنه
مطلع اولمشدى (أولم يعلم أن الله قد أهلك من قبله من القرون من هو أشد منه قوة وأكثر جمعا) اول بيلمديميكه
الله تعالى اندن اول قرون متقدمه دن شول كسه لرى هلاك ايلديكه قوتده اشد وجمعده اكثر ايديلر * اشبو انك
قوت وكثرت ماله اغترارينه تعجب وتوبيخدر مع هذا كندى حالى وكسه لرك عاقبتى نيجه اولديغن توراتده
اوقومش وتواريخ حفاظندن ايشتمشدى وياخود اول بر علم ادعا ايلدى والحال كندوين هلاكدن صيانت
ايدر علمى بيلمديكه اول علم نافعدركه نفوسى مصارع هلاكيندن وقايه ايدر انك ادعا ايتديكى علم ايسه انك

خلافنى ملايندر (ولا يسأل عن ذنوبهم المجرمون) يوم قيامتده مجرمون ذنوبلرندن سؤال اولنمزلر زيرا كه
الله تعالى انلرك حالنه عالمدر بلكه سؤال وحسابسز انلرى نارله عقاب ايدر وياخود انلر ذنوبلرندن سؤال
نجاتله سؤال اولنمزلر بلكه سؤال تعذيله سؤال اولنورلر (فخرج على قومه فى زينته) بركون قارون
عرض ايچون زينتنده قومى اوزره چيقديكه اول بغلة شهبايه بنمشديكه اوزرينه آلتون سرج اورلمشدى وكندى
زينتنده بيله سنجه درت بيك عبيد اويدرمشدى برقولده كنديلرينك وخيللرينك اوزره ديباج احمر كيديرلمشدى
وصاغنده اوچيوز غلام وصولنده بياض اوچيوز جاريه اولوب اكيلرينه حلى وديباج كيمشدى
(قال الذين يريدون الحيوة الدنيا يا ليت لنا مثل ما أوتى قارون انه لذو حظ عظيم) مسلميندن جون حيات دنيا
مراد ايدنلر ايسه اوزره رغبت طريقى اوزره ديديلر كه مالدن قارونه ويريلن مثلى بزه دخى ويرلسيديكه اول دنيادن
حظ عظيم صاحبيدر حسددن حذر ايدوب مثلنى تمنى ايتديلر بوخسه عينينى دكل (وقال الذين أوتوا العلم
ويلكم ثواب الله خير لمن آمن وعمل صالحا) دنياده زاهد اولوب اشيانك ماهيتى اوزره عارف اولنلر
اول متمنيلره ديديلركه ويل سزه كيم الله تعالينك ثوابى خيرليدر شول كسه يه كيم ايمان وعمل صالحى جمع ايده
قارونه ويريلندن بلكه دنيا ومافيهادن (ولا يلقاها الا الصابرون) زاهدلرك اول كلمه سنه ويا اول
مثوبته ويا اول سيرته توفيق اولنمزلر الا انلر كه معاصيدن صاقنوب طاعته صبر ايدرلر (فخسفنا به وبداره
الارض) بز اول قارون وداريني يره كچوردك * روايت اولنديكه قارون هر وقتده موسى عليه السلامه
ايذا ايدردى * موسى عليه السلام ايسه قرابتيچون اكا مدارا ايدردى حتى كه زكاتك وجوبى نازل اولدى
اوليله اولسه موسى عليه السلام قارونه زكاتله امر ايدوب مالنك بيكده برينى ويرمسى اوزره صلح اولدى قارون
انى حساب ايدوب استكثار ايتدى قصد ايلديكه موسايى بنواسرائيل بيننده رسواى ايده تا كه انلر
موسادن كراهت ايدوب ترك ايليه لر اوليله اولسه بر مرأة فاجره يه رشوت ويردى تا كه موسى عليه السلام
انكله فجور ايتدى ديو افترا ايده * وقتا كه يوم عيد اولدى موسى عليه السلام طوروب ناسه امر ونهى ايلدى
وديديكه هر كسه كه سرقه ايده انك يدينى قطع ايدرز واكه زنا ايده اكر محصن دكلسه اكا جلده اوررز محصن
ايسه رجم ايدرز * قارون ديديكه اكرچه سن ايسكده بو حكمى كندى اوزريكه اجرا ايدرميسن ديديكه نعم
اجرا ايدرم قارون ايتدى ايمدى بنواسرائيل زعم ايدرلر كه سن فلانه فاجره ايله فجور ايتمشسن اندن فلانه اول
موضعه كتورلدى حضرت موسى اكا ديديكه الله تعالينك حقيچون اولسون اشبو امرده صدق ايت
اول ديديكه قارون بكا شوقدر مال ويرديكه سن بنمله فجور ايتمشسن ديو سكا افترا ايدم همان موسى
عليه السلام سجده يه واروب رب تعالى يه قاروندن شكايت ايتدى وحى الهى كلديكه يا موسى يره ديلديكك
شيئى امر ايت اول سكا اطاعت ايدردى اول ديديكه يا ير قارونى اخذ ايت فى الحال ير انى ديزلرينه دكين
يوتدى ايكنجى كره اخذ ايت ديديكنده بلينه دكين يوتدى اوچنجى كره اخذ ايت ديديكنده بوغازينه دكين يوتدى
دردنجى كره اخذ ايت ديديكنده يره باتوب يتدى هر كره ده ايسه قارون اكا يلواررا اول ايسه اكا مرحمت
ايتميوب يره اخذ ايت ديو بيورردى وحى الهى كلديكه يا موسى عجب فظاظت وغلاظت ايتدك كه اول سندن
مرارا مرحمت ديلدى سن ايسه اكا مرحمت ايتمدك عزتم حقيچون اكر اول بكا بر كره دعا ايتمش اولسه بن اكا
اجابت ايدردم بعده بنواسرائيل ديديلر كه موسى بو فعلى قارونه ايتديكه مال وداريته وارث اوله اوليله اولسه
دعا ايلدى حتى كه مال وداريني دخى يره كچدى ايدى اول هر كونده بر رجل قامتنجه اشاغه كتمكده در يوم قيامته
دكين يرلك قعرينه ايرر (فما كان له من فئة ينصرونه من دون الله وما كان من المنتصرين) قارون ايچون اعوان
اولمديكه الله تعالينك عذابين اندن دفع ايده لر واول كنديدخى اكا نازل اولان عذابدن امتناع ايدنلردن
اولمدى (وأصبح الذين تمنوا مكانه بالامس يقولون ويكأن الله يبسط الرزق لمن يشاء من عباده ويقدر) شول
زمان قريبده قارونك منزلتن تمنى ايدنلر خطالرينه متنبه اولوب سويلر اولديلر كه عجب بز امره متنبه اولنديكه
الله تعالى عبادندن ديلديكنه بسط وبعض ديلديكنه ايسه تضييق ايدر (لولا أن من الله علينا لخسف بنا)

اكر الله تعالى بزه ديلديكمزى ويرمكله منت ايتمسيدى بزدخى قارون كبى يره كچردلك (ويكأنه لا يفلح
الكافرون) عجب حال مشتبه اولديكه الله تعالىنك نعمتنه كافرلر ويا رسوللرينى مكذبلر خلاصه نائل اولمزلر
(تلك الدار الآخرة نجعلها للذين لا يريدون علوا فى الارض ولا فسادا) بز دار آخرتى قيلورز شول كمسه لر
ايچونكه ير يوزنده ايماندن استكبار ايتمزلر ويا ناس اوزره استطاله وانلره تهاون ايتمزلر ويا ارباب سلطنتلرى
عندنده عز وشرف طلب ايتمزلر * على كرم الله وجهه ايدر اشبو آيت ولات واهل قدرتدن متواضعلر شاننده
نازل اولوبدر ودخى ير يوزنده فساددخى مراد ايتمزلر الله تعالىنك غيريه عبادته دعوتله ويا ناسك اموالنى بغير
حق اخذله ويا معاصى ايشلمكله (والعاقبة للمتقين) عاقبت محموده كه جنتده قراردر الله تعالىنك اوامرنى
ادا ومعاصيدن اجتناب ايدوب عقابندن خوف ايدنلر ايچوندر (ومن جاء بالحسنة فله خير منها) بركمسه كه
حسنه ايله كله انكيچون ذات وقدر ووصفده اول حسنه سندن خيرلو اولور (ومن جاء بالسيئة فلا يجزى
الذين عملوا السيئات الا ما كانوا يعملون) واولكه سيئه ايله كله * اعدى سيئه يى ايشلينلر انجق ايشلدكلرى
سيئه مثليله جزا اولنور (ان الذى فرض عليك القرآن لرادك الى معاد) اول الله تعالى كه سكا قرآنك تلاوت
وتبليغ ومقتضاسيله عملى ايجاب ايتدى سنى معاد ينه رد ايدركه اول مكه در * وقتا كه پيغمبريمز صلى الله
عليه وسلم غاردن چيقوب مدينه يه يوللدى طلب اولنمسى خوفيله يولدن صاپدى اول خوفدن امن اولنجق
كيرو يوله كيروب مكه ومدينه بيننده جحفه نام منزله نزول ايتدى ومكه يولنى بيلوب مكه يه مشتاق اولدى جبريل
عليه السلام اكا كلوب يا محمد بلد ومولدكه مشتاقى اولدكمى ديديكه نعم اول سببدن بو آيت جحفه ده نازل اولدى
ويا خود الله تعالى شول سكا وعد ايتديكى مقام محموده رد ايدر وقتا كه مشركلر پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه سن
ضلالده سن ديديلر الله تعالى اكا ديديكه (قل ربى أعلم من جاء بالهدى ومن هو فى ضلال مبين) ديكل كه ربم
جل شانه اعلمدر اول كمسه يه كه هدا ايله كلوب ثواب ونصرته مستحق اولور ودخى اكا كه ضلال مبينده اولوب
عذاب واذلاله مستحق اولور (وما كنت ترجوا أن يلقى اليك الكتاب الا رحمة من ربك) يا محمد سن رجا ايدر
دكل ايدك كه سكا قرآن وحى اولنه لكن ربك جل شانه سكا رحمت ايدوب قرآنى ويردى (فلا تكونن ظهيرا
للكافرين) اعدى كافرلره معين اولمغل انلره مدارا ايله واذالرينه تحمله وطلبلرينه اجابتله * اشبو آيت شول
حينده نازل اولديكه انى آبائى دينه دعوت ايتديلر اوله سه الله تعالى اكا نعمتلرين تذكير ايدوب انلره
اولدقلرى شيئ اوزره مظاهرتدن نهى ايتدى (ولا يصدنك عن آيات الله بعد اذ أنزلت اليك) سنى قرآنك قرائت
وموجبيله عملدن صدا يتمسون اول سكا انزال اولنمسى وقتندنصكره (وادع الى ربك) ناسى ربك جل شانه نك
توحيد وعبادتنه دعوت ايت (ولا تكونن من المشركين) ومشركلردن اولمغل انلره مساعده ايله (ولا تدع
مع الله الها آخر لا اله الا هو) الله تعالى ايله بيله اله آخر دعا ايتمكل كه زيرا اندن غيرى اله معبود بالحق يوقدر *
ابن عباس رضى الله عنهما ايدر اشبو آيتلر ظاهرده مخاطب پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمدر لكن مراد اهل
ديندر (كل شيء هالك الا وجهه) هر شيء هالكدر يعنى اكا كه هلاك وفنا جائز اوله اول حد ذاتنده هالكدر
الا الله تعالىنك ذاتى دكل * زيرا كه اول باقى لا يفنادر ويا خود الاعمالدن اول شيء كه انكله وجه الله مراد اوله
اول فانى اولمز زيرا كه ثوابى باقيدر (له الحكم) خلق بيننده قضاء نافذ انكيچون ثابتدر (واليه ترجعون)
آخرتده اكا رجوع ايدرسز

(سورة العنكبوت وهى تسع وستون آية مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(الم أحسب الناس أن يتركوا أن يقولوا آمنا وهم لا يفتنون) ناس ظن ايتديلرميكه بز ايمان كتوردك ديملريله
ترك اولنه لر حالبوكه اموال ونفسلرنده امتحان اولنميه لر بلكه الله تعالى انلرى مشاق تكاليفله امتحان ايدر
مهاجره ورفض شهوات ووظائف طاعات وانواع مصائب كبى تاكه مخلص منافقدن ودينده ثابت
مضطربدن ممتاز اوله واكا صبرله عوالى درجاته ايريله زيرا كه مجرد ايمان اكرچه خلوص قلبله ايسه ده عذاب

مخلددن خلاصلك غيرينى اقتضا ايتمز * ديديكه چون الله تعالى بر عبدى سوسه انى بلايه عرض قيلور
روايت اولنديكه صحابه دن بر جماعت مشركينك اذاسندن جزع ايديجك بو آيت نازل اولدى برقولده
مشركون واهل كتاب شول اخذ غزاسنده مصاب اولان مسلمينى تعيير ايديجك اندن زياده متأذى اولدقلرنده
بو آيتله تسليه بيورلدى (ولقد فتنا الذين من قبلهم) والحال انلردن اول كچن انبياء واولياىى بر انواع بلايا ايله
امتحان ايتدك انلرك كيمى عذابله قتل وكيمى منشارله نشر وكيمى امشاط حديدله مشط اولنوب هيچ برى دينندن
عدول ايتمدى * اعدى بو حالت امتلرك كلنده جارى اوله كلمش سنت قديمه درلايق دكلدركه انك خلافى توقع
اولنه (فليعلمن الله الذين صدقوا وليعلمن الكاذبين) تا كه الله تعالى ازلده هر مخلوقدن صدورايده جك
حالاتى بيلور لكن امتحانله ايمانده صادقلرى كاذبلردن تمييز ايدوب صادقلره ثوابله وكاذبلره عقابله جزا ايدر
(أم حسب الذين يعملون السيئات أن يسبقونا) كفر ومعاصى ايله اسائت ايدنلر ظن ايتديلرميكه بزانلره
انتقامدن عاجز اوله وز (ساء ما يحكمون) نه چركين حكم اولدى اولكه انلرانى حكم ايدرلر (من كان يرجو
لقاء الله) اول كمسه كه جنتده الله تعالىنك لقاسن رجا ايدر ويا انك ثوابنه وصولى رجا ايدر ويا موت وبعث
وحساب خوفن ايدر (فان أجل الله لآت) انك لقاسيچون مضروب اولان وقت كليسردر * اعدى اول وقته
مستعد اولوب اعمال صالحه يه جهد ايتسون (وهو السميع العليم) اول الله تعالى عبادلك اقوالنى ايشيدر
عقائد وافعالنى بيلور (ومن جاهد فانما يجاهد لنفسه) بركمسه كه طاعات مشقتنه وشهواتدن كف شدتنه
صبرله جهاد ايده اول نفسيچون جهاد ايدر زيرا كه انك منفعتى ينه نفسنه عائد اولور (ان الله لغنى عن العالمين)
الله تعالى عالميننك طاعتندن غنيدر وانلره تكليفى رحمت وصلاحلرينى مراعات ايچوندر (والذين آمنوا
وعملوا الصالحات لنكفرن عنهم سيئاتهم ولنجزينهم أحسن الذين كانوا يعملون) شونلركه ايمان كتوروب
اعمال صالحه ايشلديلر بز انلرك كفر ومعاصيلرين ايمان وطاعتلريله تكفير ايدرزو احسن اعماللريله انلره
جزا ايدرز ويا خود ايشلدكلرى اعمال صالحه دن اكثر واحسننى ويررز (ووصينا الانسان بوالديه حسنا)
بز انسانه عهد وامر ايتدك كه والدينه فعل حسن ايده (وان جاهداك لتشرك بى ما ليس لك به علم فلا تطعهما)
واكر والدينك سكا شول الوهيتن بيلمديكك شيئى بكا اشراك ايتمك ايچون جهد ايدرلرسه اول امرده انلره اطاعت
ايتمكل * اشبو نده اشعار واردركه صحتى بيلنميان شيئه اتباع جائز اولميه اكرچه بطلانى بيلنمزسه ده فكيف كه
بطلانى بيلنه (الى مرجعكم فأنبئكم بما كنتم تعملون) سزدن مؤمن ومشركك ووالدينه بار وكرك عاقك مرجعى
بكادر هر بريكزه عملنه كوره جزا ايدرم * اشبو آيت وسورهٔ لقمانده وسورهٔ احقافده كى سعد بن ابى وقاص
وانا سى حمنه شاننده نازل اولوبدر سعد اسلامه كليجك حمنه يمين ايتديكه تا اول مرتد اولميجه كونشدن
كولكه يه وارميه وا كل وشرب ايتميه بو حال اوزره اوچ كون لبث ايتدى سعد اكا ديديكه اكر سنك
يوز جانك اولوب بر بر چيقسه بن دينى ترك ايدردكم نه ديلرسك انى ايت اشبو امرده سكا اطاعت ايتمزم حمنه
انك موافقتندن مأيوس اولنجق كولكه يه كلوب اكل وشرب ايتدى (والذين آمنوا وعملوا الصالحات لندخلنهم
فى الصالحين) شونلركه ايمان وعمل صالح ايتديلر بز انلرى صالحين جمله سنه ادخال ايدرز وصلاحده كمال ايسه
درجات مؤمنينك منتهاسى وانبيا ورسلينك متمناسيدر ويا خود صالحين مدخلنه ادخال ايدرز كه اول جنتدر
(ومن الناس من يقول آمنا بالله فاذا أوذى فى الله جعل فتنة الناس كعذاب الله) ناسك بعضى بز الله تعالى يه
ايمان كتوردك ديرلر چونكه فى الله ايذا اولنسه لر كفره انلره ايمانلرى اوزره عذاب ايتمكله ناسك اذا وعذابنى
الله تعالىنك آخرتده كى عذابى كبى قيلور يعنى ناسك عذابندن جزع ايدوب صبر ايلمز حتى كه ناسه اطاعت
ايدر الله تعالى يه عذابندن خائفك اطاعتى كبى كه اول منافقدر فى الله ايذا اولنسه دينندن دونر كافر اولمغه
كيدر (ولئن جاء نصر من ربك ليقولن انا كنا معكم) واكر ربك جل شانه دن مؤمنلره فتح وغنيمت ايرسه
ديرلر كه دينده بز سز كله يز نائل اولديغكز غنيمته بزى اشراك ايدك (أوليس الله بأعلم بما فى صدور العالمين)
الله تعالى صدورعالمينده اولان ايمان ونفاقه اعلم دكلميدر (وليعلمن الله الذين آمنوا وليعلمن المنافقين) تا كه

الله تعالى حقيقتده مؤمنلرى وايمانلرنده منافقلرى تميز ايدوب وجزالرين ايده (وقال الذين كفروا للذين
آمنوا اتبعوا سبيلنا ولنحمل خطاياكم) مكه نك كافرلرى انلردن ايمانه كلانلره ديديلر كه بزم دينمزه وآبامز
ملتنه اتباع ايدك يوم قيامتده بزسزك خطالريڭزى كتوره لم بزه اتباعكز خطئيه اولديغى تقديرا وزره
(وماهم بحاملين من خطاياهم من شئ انهم لكاذبون) والحال اول كفار انلرك خطالرندن برشئ كتورر
دكللردر ايدى انلر اول زعملرنده كاذبلردر (وليحملن أثقالهم وأثقالا مع أثقالهم) بلكه انلر كفر
ومعاصيلريله اقتراف ايتدكارى اوزارى وكنديلرك اول اوزارله بيله اتباعلرينك اوزارندنى كتوررلرانى كه
انلرك اضلالى ومعاصى يه حمليله ايشلمشلردى اول اتباعك اوزارندن برشيء اكسلمكسزين (وليسئلن يوم
القيامة عما كانوا يفترون) ويوم قيامتده تقريع وتبكيت وجهى اوزره سؤال اولنورلر شول اباطيلدنكه
اتباعلرين انكله اضلال ايتديلردى (ولقد أرسلنا نوحا الى قومه) بز نوح عليه السلامى قومنه ارسال
ايتدك كه انلرى ايمانه دعوت ايده (فلبث فيهم ألف سنة الا خمسين عاما فأخذهم الطوفان وهم ظالمون)
اول قومى ينننده بيك ييل لبث ايتدى الا اللى ييل دكل * روايت اولنديكه اول قرق ياشنده بعث اولنوب
طقوز يوز اللى ييل قومنى توحيده دعوت ايتدى بعده انلرى طوفان اخذ ايتدى حالبوكه كفرله انلر ظالم ايديلر
وطوفاندنصكره دخى التمش ييل معمر اولدى (فأنجيناه وأصحاب السفينة) بز نوحى وسفينه ده انكله
اولان مؤمنلرى طوفاندن انجا ايتدك كه انلر تمش سكز نفر ايديلر نصفى ذكور ونصفى اناث ايدى نوحك اوج
اوغلى حام وسام ويافث ونسالرى اول جملهدن ايدى (وجعلناها آية للعالمين) بز اول سفينه
ويا واقعه يى عالمره عبرت قيلدقكه انكله اتعاظ واستدلال ايدهلر (وابراهيم اذ قال لقومه اعبدوا الله واتقوه
ذلكم خير لكم ان كنتم تعلمون) وابراهيمى بز قومنه ارسال ايتدك اول انلره ديديكه الله تعالى يه عبادت ايدوب
اندن قورقمكز بويله ايتمكز سزه خيرلودر اندنكه كفر ومعصيت اوزره اولورسز اكر خير وشرى بيلور وياخيرى
شردن تميز ايدرسكز ويا اموره نظر عاقله نظر قيلورسه كز (انما تعبدون من دون الله أوثانا وتخلقون افكا)
الله تعالينك غيريه عبادتى اوثانه ايدرسز واول اوثانى آلهه والله تعالى يه شركا تسميه كز ايله كذب اختلاق
ايدرسز ويا انى افك ايچون دوزرسز (ان الذين تعبدون من دون الله لا يملكون لكم رزقا) شول اوثانكه
الله تعاليدن غيرى اكا عبادت ايدرسز سزه رزق ويرمكه قادر اولمزلر (فابتغوا عند الله الرزق) رزقك كافى
الله تعاليدن طلب ايدك (واعبدوه واشكروا له) وا كا عبادت وشكر ايدك اكا عبادتله مطالبكزه توسل
ايدر وا كا شكرله نعمدن سزى احاطه ايدن شيئى تقييد ايدرو ياخود اكا عبادت وشكرله لقاسنه استعداد
ايدر اولديغكز حالده (اليه ترجعون) زيرا كه بعد الموت اكا رجوع ايدرسز اعمالكز اوزره سزه جزا كزى ايدر
(وان تكذبوا فقد كذب أمم من قبلكم) اكر بنى تكذيب ايدرسكز سزدن اول نيچه امتلر رسوللرين تكذيب
ايتديلردى حالبوكه تكذيبلرى كنديلره ضرر ايتدى شول حيثيتدنكه اول هلاكلرينه سبب اولدى سزك
تكذيبكز دخى انك كبيدر (وما على الرسول الا البلاغ المبين) رسول اوزره واجب اولان شول ابلاغدركه
آيات الهيه اقترانله انك صدقى ظاهر وسامعك شكى زائل اوله غيرى دكل (أولم يروا كيف يبدئ الله الخلق
ثم يعيده) اهل مكه نظرايتمزلرميكه الله تعالى انلرى نيجه خلق ايتدى ابتداده نطفهدن علقه اندن مضغه
اندن شخص سوى اندن ميت ايدر ويوم قيامتده ديرلتورر (ان ذلك على الله يسير) اشبو خلقك بدأ واعادهسى
الله تعالى يه آساندركه فعلنده برشيئه احتياج اولمز (قل سيروا فى الارض فانظروا كيف بدأ الخلق ثم الله
ينشئ النشأة الآخرة) يا محمد اهل مكه يه ديكل كه يريوزنده سير وسفر ايدوب عبرتله نظر ايدك كه الله تعالى اشبو
خلقى اختلاف اجناس واحوال اوزره مثالسز نيجه خلق ايتدى بوندنصكره جزا ايچون بركره دخى انك خلقنى
اعاده ايدر * ايدى بركسه كه انك بدأ قدرتى بيله لايق اولور كه اعادهيه دخى قدرتنه حكم ايده زيرا كه اعاده
ابدادن اهوندر (ان الله على كل شئ قدير) الله تعالى هرشيئه قادردر زيرا كه قدرتى لذاته در ووذاتنك جميع
ممكناته نسبتى على السويهدر اعادهيه قدرتى ابدايه قدرتى كبيدر (يعذب من يشاء ويرحم من يشاء) الله تعالى

ديلديكنه عذاب وديلديكنه رحمت ايدر هيچ احدا كا اعتراض ايتمز (واليه تقلبون) وا كا ردّ اولنورسز
اعمالكز اوزره جزاكزى ايدر (وما أنتم بمعجزين فى الارض ولا فى السماء) ربّ تعالى يى كنديكزه ادراكدن
اعجاز ايدردكللرسز نه ارضده ونه سماده اكر انك قضا وحكمندن فرار ايدرسكز قنده اولورسكز اندن سزه مفر
ومخلص يوقدر (وما لكم من دون الله من ولى ولا نصير) الله تعالينك عذابندن قورتاررسزه قريب
ويا ناصر اولمز (والذين كفروا بآيات الله ولقائه) شونلركه الله تعالينك دلائل وحدانيتنه وكتابلرينه ويوم
قيامتده اكا لقايه كافر اولديلر (أولئك يئسوا من رحمتى) ايدى انلر يوم قيامتده اكا لقايه كافر اولديلر
بنم رحمتمدن مأيوس اولورلر (وأولئك لهم عذاب أليم) وانلره كفرلرى سببيله عذاب اليم اولور (فما كان
جواب قومه الا أن قالوا اقتلوه أو حرقوه فأنجاه الله من النار) ابراهيم عليه السلام قومنى ايمانه دعوت
ايتديكنده انلر برى برلرينه ديديلر كه ابراهيمى قتل ويا ناره احراق ايدك اويله اولسه انى ناره القا ايتديلر الله تعالى
ايسه اكا نارى برد وسلام ايدوب اندن اكا ضرر ايرديرمدى (ان فى ذلك لآيات لقوم يؤمنون) الله تعالى
ابراهيمى ناردن انجاسنده انك وحدانيتنه ايمان كتورن قوم ايچون عبرتلر واردركه اول نارك اذاسندن حفظ
واول نارزمان يسيرده منخمد اولوب برينه روض انشا ايدر (وقال انما اتخذتم من دون الله أوثانا مودة بينكم
فى الحياة الدنيا) ابراهيم عليه السلام ديديكه سز الله تعاليدن غيرى اوثانى بينكزده سبب مودت اتخاذ
ايتديكز وياخود اول شئ كه الله تعاليدن غيرى انى اوثان اتخاذ ايتديكز اول بينكزده مودود درحيات
دنياده انك عبادتى اوزره برى برلريكزه تواد وتواصل ايدرسز (ثم يوم القيامة يكفر بعضكم ببعض ويلعن
بعضكم بعضا) بوندنصكره يوم قيامتده برى برلريكزه انكار ولعن ايدرسز اوثان عبدهدن وقادة اتباعدن
تبرى ايدر واتباع قادهيه لعنت ايدر (ومأواكم النار وما لكم من ناصرين) جملهكزك قرارگاهى ناردرسزه
نصرت ايدر اولمزكه شفاعت ويا قوتله سزى اندن تخليص ايدهلر (فآمن له لوط) ابراهيم عليه السلامه
لوط عليه السلام ايمان كتوردى شول حينده كه انى نار احراق ايتمديكن كوردى اول ابراهيم عليه السلامك
قرنداشى اوغلى اولوب اكا ايمان كتورنلرك اولى اول ايدى (وقال انى مهاجر الى ربى) ابراهيم عليه السلام
ديديكه بن قومدن ربم جل شانهنك امر ايتديكى مكانه هجرت ايدرم (انه هو العزيز الحكيم) اول
عزيزدر اعدامى بندن منع ايدر حكيمدركه بكا صلاحم ايجاب ايدر شئى بيورر * روايت اولنديكه ابراهيم
عليه السلام لوط عليه السلامله ومرأهسى ساره ايلهكه اول انك بنت عميدر كوفه سوادندن كوثى نام
قريهدن حران نام قريهيه بعده اندن شامه هجرت ايتدى ابراهيم عليه السلام هجرت ايتديكنده يتمش بش
ياشنده ايدى هجرتى ابتدا اول سنت ايتدى (ووهبنا له اسحاق ويعقوب) ابراهيمه بز هجرتنه اكرام اسحاق
ويعقوبى ولد نافله ويردك شول حينده كه مرأهسى عجوز عاقر اولديغيچون انك ولادتندن مأيوس اولمشدى
(وجعلنا فى ذريته النبوة والكتاب) وانك ذريتنده بز نبوت وكتاب قيلدق اويله اولسه ابراهيم عليه
السلامدنصكره هر بعث اولنان نبى انك ذريتندن اولدى وجنس كتاب منزلى انك ذريتندن اولنلره انزال ايتدك
(وآتيناه أجره فى الدنيا) وا كا شول بزه هجرتنك اجرنى دنياده ويردك اول وقتسزا كا ولد ويرلمسى وذريتندن
نبوت مستمر اولمسى وملتلرك كليسى اكا انتما ايتمسى وثناء حسنله ذكر ايدلمسى وآخر دهره دكين اكا صلاة
اولنمسيدر (وانه فى الآخرة لمن الصالحين) واول آخرتده صلاحده كامللر عدادندهدر (ولوطا اذ قال لقومه
أئنكم لتأتون الفاحشة ما سبقكم بها من أحد من العالمين) وبز لوط عليه السلامى قومنه ارسال ايتدك
اول انلره ديديكه سز ايشلرميسز شول فعلى يى كه قبحده بالغه درسزدن اول عالمندن بركسه اكا اقدام ايتمدى
فرط قباحتى ايچون سزايسه طبعكز خباثتندن اكا اقدام ايدرسز (أئنكم لتأتون الرجال وتقطعون السبيل)
سز رجاله اتيان ايدرسز وسبيلى قطع ايدرميسز زيرا كه انلر مسافريندن كنديلره مرور ايدنلره قتل وأخذ ماله
ويا فاحشه ايله تعرّضلرى سببيله قطع طريق ايدرلردى ويا نسادن اعراضله سبيل نسلى قطع ايدرسز (وتأتون
فى ناديكم المنكر) ومجالس خاصهكزده افعال منكرهيى ايشلرسز كه انلر برى برلرينه جماع ايدرلردى

ويولدن كچنلرى حصا ايله اوررلردى ومسخره ايدييورلردى ديلديكه انلر مجالسلرنده هر رجل اوكنه برقصعه
ايچنده حصى قوردى يولده كيدنلره انى اتارلردى هر قنغيسنك حصاتى كه انلرك برينه اصابت ايدرسه اول
اكا اوليدر ديو فعل قبيحلرين حصاة صاحبى اكا ايدردى ومجلسلرنده ضرطه ايديشورلردى وبرى برلرينك
يوزلرينه توكريشورلردى * روايت اولنديكه قوم لوط اخلاقندندركه ساقز چيكمك وپارمقلرى اوجنه حنا
اورمق وازارنى حل ايتمك واغزيله صفير ايتمك وخمر ايچمك وپارمقلرين چاقلمق وسب ايدشمك وكوكرجينله
لعب ايتمك وفعل قبايحدن مبالات ايتمامك (فما كان جواب قومه الا أن قالوا ائتنا بعذاب الله ان كنت
من الصادقين) لوط عليه السلامه قومنك جوابى استهزاء طريقى اوزره بواولديكه الله تعاليدن بزم ايچون وعد
اولنان عذابى كتوركل اكر بزه صددنده اولديغمز فعلك استقباحنده وياخود نبوت دعواسنده صادقلردن
ايسك (قال رب انصرنى على القوم المفسدين) لوط عليه السلام ديديكه يارب انزال عذابله اشبو قوم اوزره
بكانصرت ايتكه انلر ابتداء فاحشه ايله وكنديلردن نصكره كانلره انى تسنينله مفسدلردر (ولما جاءت رسلنا ابراهيم
بالبشرى) وقتاكه رسوللريمز ملائكه ابراهيمه اسحاق ويعقوب بشارتيله كلديلر (قالوا انا مهلكوا
أهل هذه القرية ان أهلها كانوا ظالمين) اول ملائكه ديديلر كه اشبو قريه سدوم اهلنى اهلاك ايدرز زيرا كه
كفر ومعاصيلرينه اصرار وتمادى ايلديكلريچون ظالم اولديلر (قال ان فيها لوطا) ابراهيم عليه السلام لوط عليه
السلام شاننده مجادل اولديغى حالده ملائكه يه ديديكه لوط انلر كله اول قريه ده بيله در حالبوكه اول انلرك
ظلمندن بريدر (قالوا نحن أعلم بمن فيها لننجينه وأهله الا امرأته كانت من الغابرين) ملائكه ديديلر كه بز اول
قريه ده اولنلرك مصلحين ومفسدينه سندن اعلمز لوط واهلنى انلره ايريشور عذابدن انجا ايدرز الا امرأه سى
عذابده وياقريه ده باقيلردن اولور (ولما أن جاءت رسلنا لوطا سيء بهم وضاق بهم ذرعا) وقتاكه رسوللريمز
ملائكه لوط عليه السلامه كلديلر لوط عليه السلام انلرك كلديكنه زياده مغموم اولدى وطاقت كتورلمين شيئى
تحملندن ذراعى قصير اولدى زيرا كه اول انلرك ملائكه ايديكنى بيلمديكندن قومى انلره فاحشه ايله تعرض
ايتملرى خوفن ايتدى (وقالوا لا تخف ولا تحزن انا منجوك وأهلك الا امرأتك كانت من الغابرين) ملائكه
لوطك انلر اجليچون ضجر والمن كوريجك ديديلر كه قومك بزه تمكنلرينه خوف وحزن چكمه بزسنى واهلكى
هلاكدن قورتاررز الا امرأه كى دكل اول هالكيندن اولور (انا منزلون على أهل هذه القرية رجزا من السماء
بما كانوا يفسقون) اشبو قريه نك اهلى اوزره الله تعالى يه عصيانلرى سببيله سمادن عذاب يعنى حجاره
انزال ايدرز (ولقد تركنا منها آية بينة لقوم يعقلون) قوم لوط قراسندن بر علامت ظاهره ترك ايلدك كه اول
خراب اولان منزللرينك آثاريدر وياسمادن نازل اولان حجاره دن بقيه دركه بو امتك اوائلى انى كورديلر
وياوجه ارض اوزره ماء اسود ظهوريدر شول قوم ايچونكه عقللرين استبصار واعتبارده استعمال ايدرلر
(والى مدين أخاهم شعيبا فقال يا قوم اعبدوا الله وارجوا اليوم الآخر ولا تعثوا فى الارض مفسدين) وبز
مدين اهلنه نسبده قرنداشلرى شعيبى رسول كوندردك اول انلره ديديكه الله تعالى يى توحيد ايدك وشول
آخرتده ثوابى رجا ايديلور شيئى ايشلكز وكيل ووزنده نقصله يريوزنده فسادايتمكز كه عذاب اولنميه سز
(فكذبوه فأخذتهم الرجفة فأصبحوا فى دارهم جاثمين) انلر ايسه شعيب عليه السلامى تكذيب ايتديلر اول
سببدن انلرى زلزلهٔ شديده ويا صيحهٔ جبريل عليه السلام اخذ ايدوب دارلرنده ويابلادلرنده دزلرى اوزره چوكمش
اولدقلرى حالده ميتين اولديلر (وعادا وثمود) وعاد وثمود قوملرينى دخى هلاك ايتدك (وقد تبين لكم من
مساكنهم) حالبوكه يا كفار مكه انلره عذاب نزولى مسكنلرى جهتندن سزه ظاهر اولدى بقاتكه اسفاركزده
انكا نظر ايده سز (وزين لهم الشيطان أعمالهم) وشيطان انلره كفر ومعاصيدن اعمال سيئه لرينى تزيين ايتدى
(فصدهم عن السبيل) واول انلرى شول رسوللرينك تبيين ايتديككى طريق سويدن صرف ايتدى
(وكانوا مستبصرين) حالبوكه انلر بصيرت وعقل صاحبلرى اولوب نظر وافتكاره متمكن ايديلر لكن
انى استعمال ايتميوب هلاك اولديلر وياخود رسوللرك اخباريله كنديلره عذاب لحوقى متبين اولمشيكن

كنديلرك رأيلرينه عجبله رسوللره لج ايدوب حتى كه هلاك اولديلر (وقارون وفرعون وهامان ولقد جاءهم
موسى بالبينات فاستكبروا فى الارض وما كانوا سابقين) وقارون وفرعون وهامانى دخى هلاك ايتدك
حالبوكه موسى انلره علامات واضحه ايله كلدكده انلر ارض مصرده استكبار ايتديلر بزم عذابمز انلره ايريشوب
اندن قورتلمديلر (فكلا أخذنا بذنبه) اشبو مذكورلردن هربرين كندى ذنبيله مؤاخذه ايتدك
(فمنهم من أرسلنا عليه حاصبا) انلرك بعضى اوزره شول ريحى ارسال ايتدككه اول حصباء صغار
كتورردى بكه انلر قوم لوطدر (ومنهم من أخذته الصيحة) وانلرك بعضى صيحه اخذ ايتدى اهل مدين وثمود كبى
(ومنهم من خسفنا به الارض) وانلرك بعضى يره كچوردك قارون واصحابى كبى (ومنهم من أغرقنا) وانلرك
بعضى غرق ايتدك قوم نوح وقوم فرعون كبى (وما كان الله ليظلمهم ولكن كانوا أنفسهم يظلمون)
الله تعالى انلره ظلم ايدر اولمدى * زيرا عادتى دكلدركه هيچ كمسه يه جرمسز عقاب ايده لكن انلر نفسلرينى عذابه
تعريضله ظلم نفسلرينه ايتديلر (مثل الذين اتخذوا من دون الله أولياء كمثل العنكبوت اتخذت بيتا وان أوهن
البيوت لبيت العنكبوت لو كانوا يعلمون) شول كمسه لر كه الله تعالينك غيرى اولياء اتخاذ ايتديلر انلره اعتماد
واتكال ايدوب نصر ونفعلرين رجا ايدر اولدقلرى حالده انلرك مثلى شول اورمجك مثليدركه بربيت اتخاذ ايده
كيم انى كنديه مأوى ايدينه حالبوكه انك بيتى غايتده ضعف ووهنده در اكر بيلورسكز زيرا كه اول حر وبردده
وقايه اولمز كذلك مشركينه اصناملرى برشيئى مالك اولمزنه عابدلرينه عبادتلريچون نفعلرينه ايرورنه انلره
مخالفتلريچون ضرراندن قورقيلور (ان الله يعلم ما يدعون من دونه من شيء) يا محمد كفره يه ديكل كه الله
تعالى اندن غيرى هرنه شيئه كه عبادت ايدرسز اول انى بيلور انك اوزره جزاكزى قيلور (وهو العزيز الحكيم)
اول هرشيء اوزره عزيز وقاهردر وحكيمدر هر فعلنده حكمت وتدبير ايدر (وتلك الامثال نضربها للناس)
اشبو مثل ونظائرينى ناسه تبيين ايدرز كه افهاملرندن بعيد اولان شيئى اكا تقريب اوله (وما يعقلها الا العالمون)
اول امثالك حسن وقبحنى بيلمز الا علماء بالله بيلورلركه اشيانى لايق اولديغى وجه اوزره تدبر ايدرلر (خلق الله
السموات والارض بالحق) الله تعالى سموات وارضى غرض صحيح ايچون خلق ايتدى تاكه اول عبادتنه
مساكن وكنديسنك وحدانيتنه وعظم قدرتنه دلائل اوله (ان فى ذلك لآية للمؤمنين) اشبونده مؤمنلره
عبرت واردر * زيرا كه انلر انكله نفعلنورلر (اتل ما أوحى اليك من الكتاب) قرآندن سكا وحى اولنانى تلاوت
ايت تاكه قراتيله الله تعالى يه تقرب والفاظنى تحفظ ومعانيسنى استكشاف ايده سن زيرا كه قارئ متأمله
تكرار ايله كاهى منكشف اولور اولكه اول كره ده منكشف اولمشدى (وأقم الصلاة) صلاة مفروضه يى
مواقيتنده اتمام اركانيله ادا ايت (ان الصلاة تنهى عن الفحشاء والمنكر) زيرا كه صلات خشوع وتقوا ايله
ادا اولنور توبه نصوحدن نصكره صاحبنى فحشاء ومنكردن نهى ايدر صلات وغيريه اشتغالى حالنده معاصيدن
انتهايه سبب اولمسيله شول حيثيتدنكه صلات اكا الله تعالى يى تذكير ايدر واندن نفسنه خشيت ايرر * روايت
اولنديكه انصاردن برفتى صلوات خمسى پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايله قيلوردى ومع ذلك فواحشدن برشى
ترك ايتمزدى ايشلردى پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه انك حالى وصف اولنيجق ديديكه انك صلاتى انى
فواحشدن نهى ايدر بس در فى الحقيقه چوق زمان كچمدى توبه ايدوب حالى حسن اولدى (ولذكر الله أكبر)
الله تعالينك ذكرى طاعاتك افضليدر (قال النبى صلى الله عليه وسلم ألا أنبئكم بخير أعمالكم وأزكاها عند
مليككم وارفعها فى درجاتكم وخير من اعطاء الذهب والورق وان تلقوا عدوكم فتضربوا أعناقهم ويضربوا
أعناقكم قالوا ما ذاك يا رسول الله قال ذكر الله) پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر آكاه اولك كه سزه خبر ويره يم
انيكه اول اعمالكزك افضلى وازكاسيدر ودرجاتكزده اول ارفعدر والتون وكومش تصدقندن وعدويه
ملاقى اولوب سز انلرك وانلر سزك بوينن اورمسندن خيرلودر ديديلر كه يارسول الله اول نو صفلو عملدر ديديكه
ذكر اللهدر (روى أن أعرابيا قال يا رسول الله أى الاعمال أفضل قال أن تفارق الدنيا ولسانك رطب عن ذكر
الله) روايت اولنديكه براعرابى ديديكه يارسول الله اعمالك قنغيسى افضلدر ديديكه دنيادن مفارقتك لسانك

ذكر اللهدن رطب اولديغى حالده اولمقدر (قال النبي عليه السلام لا يقعد قوم يذكرون الله الا حفتهم الملائكة وغشيتهم الرحمة ونزلت عليهم السكينة وذكرهم الله فيمن عنده) پيغمبريمز عليه السلام ايدر بر قوم كه بر مجلسه اوتوروب الله تعالى يى ذكر ايدهلر ملائكه انى چوره آلور ورحمت انلرى قاپلر واوزرلرينه سكينه اينر والله تعالى انلرى ملائكهٔ مقربينه ذكر ايدر وبعضيلر آيتك معناسنده ديديلر كه الله تعالينك سزى ذكرى سزلك انى ذكر ايتمسندن افضلدر وياخود ذكر الله اكبردر كه انكله عفو اولنمق معصيت قالميه (والله يعلم ما تصنعون) الله تعالى خير وطاعتدن صنيعكزى بيلور ومقابلهسنده سزه احسن جزا ويرر (ولا تجادلوا أهل الكتاب الا بالتي هي أحسن) اهل كتابله مجادله ومخاصمه ايتمكز الا شول خصلتله كيم اول احسندر خشونته لينتى وغضبه كظمى ومشاغبه يه نصحى مقابل ايتمك كبي * ديلديكه اشبو حكم آيت سيفله منسوخدر زيرا كه اندن اشد مجادله اولمز ديلديكه انكله مراد اهل كتابك معاهدلريدر (الا الذين ظلموا منهم) الا انلردن ظلم ايدنلره خصلت احسنله جدال ايتمكز بلكه غلظت ايدك يعني انلر جزيه ويرمكدن امتناع وحربه عزيمت ايدرلرسه انلرله جدالي سيفله ايدك تا كه اسلامه كلهلر ويا جزيه ويرهلر (وقولوا آمنا بالذي انزل الينا وانزل اليكم والهنا والهكم واحد ونحن له مسلمون) چونكه جزيه يى قبول ايدن اهل كتابك برى كتابلرنده اولان اشيادن برشيئى خبر ويررلرسه انلرى نه تصديق ونه تكذيب ايدك بلكه ديكز كيم الله تعاليدن كلان كتابلرك جميعنه ايمان كتوردك اول كرك بزه وكرك سزه نازل اولمشدر پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ديمشدر كه اهل كتابى سز نه تصديق ونه تكذيب ايدك بلكه ديكز كه الله تعالى يه وكتابلرينه ورسوللرينه ايمان كتوردك اكر ديدكلرى باطل ايسه تصديق ايتمش اولمزسز واكر حق ايسه تكذيب دخى ايتمش اولمزسز ودخى ديكز كه بزم الهمز وسزلك الهكز واحددر بز اكا مطيعلرز (وكذلك أنزلنا اليك الكتاب) اشبو انزال كبي سكا قرآنى انزال ايتدك كه اول سائر كتب سماويه يى مصدقدر (فالذين آتيناهم الكتاب يؤمنون به) شول كه بز انلره كتاب ويردك ايمان كتوررلر عبد الله بن سلام واصحابى كبي ويا اهل كتابدن پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم عهدنى تقدم ايدنلر كبي (ومن هؤلاء من يؤمن به) عرب ويا اهل مكهدن ويا پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم عهدنده اولان اهل كتابدن بعضى واردر كه اكا ايمان كتورر (وما يجحد بآياتنا الا الكافرون) بزم آيتلريمز ظاهر اوزرينه حجت قائم ايكن انى انكار ايتمز مكر انلر كه كفره توغل ايدرلر كعب بن الاشرف واصحابى كبي زيرا كفره جزملرى انك صدقنى افاده ايدر شيئى تأملدن منع ايدر * زيرا كه اول پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه اضافتله معجزهدر (وما كنت تتلو من قبله من كتاب) يا محمد سكا اشبو قرآن نزولندن اول كتب منزلهدن هيچ بر كتاب اوقومش دكل ايدك (ولا تخطه بيمينك) ودخى يمينكله كتابت ايدر اولمدك * ايدى اشبو قرآنكه انواع علوم شريفه يى جامعدر شول قرائت وتعلمله معروف اولميان امى يه ظهورى خارق عادهدر (اذا لارتاب المبطلون) اكر سن قرائت ويا كتابت ايدر اولسيدك مشركون ارتياب ايدوب ديرلردي كه اول انى تعلم ايتمش ويا كتب اقدميندن التقاط ايتمشدر وياخود يهود ارتياب ايدوب ديرلردي كه انك نعتنى توراتده امى بولوب قرائت وكتابت ايتمز بولمشز بو ايسه اول نعتله منعوت دكلدر (بل هو آيات بينات في صدور الذين اوتوا العلم) بلكه اول قرآن آيات بينات الاعجازدر شول كمسهلر صدورنده كه انى عالم وحافظ اولديلر * ايدى قرآنك معجز ومحفوظ اولمسى انك خصائصندندر * زيرا كه امم سابقه كتابلرينى نظرله اوقورلردى چونكه اطباق ايتسهلر انبيالرندن غيريسى اندن برشيئى بيلور اولمزدى (وما يجحد بآياتنا الا الظالمون) بزم آيات واضحهمزى انكار ايتمز الا انلر كه اول آياتمزك دلائل اعجازى وضوحندن نصكره مكابره ايله ظلمه توغل ايتديلر (وقالوا لولا انزل عليه آية من ربه) مشركلر ديديلر كه نوليدى محمده ربندن انك نبوتنه دلالت ايدر بر علامت نازل اولسيدى ناقهٔ صالح وعصاى موسى ومائدهٔ عيسى كبي (قل انما الآيات عند الله) انلره ديكل كه آيتلر نزولى الله تعالينك قدرتنه متعلقدر ديلديكى وقتده ديلديكى كيفيت اوزره انزال ايدر بو خصوصده بنم يدمده دكلدر كه اقتراح ايتديككز شيئى سزه كتورم (وانما انا نذير مبين) بلكه بن تكليف اولنمشمكه انذار ايدم ودلائل واضحه ايله انى اظهار ايدم (أولم يكفهم انا أنزلنا عليك الكتاب

يتلى عليهم) انلره كفايت ايتمديمى كه بز سكا قرآن انزال ايتدك كه اول انلره على الدوام تلاوت اولنور سنى تصديق وحجتكى اثبات ايدر واول اعظم آياتدر سائرندن اول غنا ويرر و سائر آيات مضمحل اولسه اكا زوال ايرمز قالور (ان في ذلك لرحمة وذكرى لقوم يؤمنون) اشبو قرآنده اكا ايمان كتورن قومه نعمت عظيمه وتذكره واردر روايت اولنديكه مسلميندن بر طائفه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه بر صحيفه كتورديلر كه انده يهوددن بعض اقوالى يازلمشدى پيغمبريمز عليه السلام ديديكه بر قومه ضلالت يتر كه پيغمبرلرى كتورديكندن اعراض ايدوب غيرك كتورديكنه اقبال ايدهلر (قل كفى بالله شهيدا بيني وبينكم) ديكل كه بنمله سزلك بينكزده الله تعالى شاهد يتر كه اول بنى معجزاتله تصديق ايتدى وياخود بنمله ارسال ايتديكى شيئى سزه تبليغمه وسزلك تعنتكزه وبنى تكذيبكزه اول شاهد يتر (يعلم ما في السموات والارض) سموات وارضده اولان جميع اشيايى بيلور اوله اولسه بنم حالمدن وسزلك حالكزدن اكا برشيئ خفى اولمز (والذين آمنوا بالباطل وكفروا بالله اولئك هم الخاسرون) شونلر كه الله تعاليدن غيرى معبودلرينه ايمان كتوروب الله تعالى يه كافر اولديلر انلر صفقهلرنده زيان ايتمشلردر شول حيثيتدن كه ايمانى كفره دكشديلر (ويستعجلونك بالعذاب ولولا أجل مسمى لجاءهم العذاب وليأتينهم بغتة وهم لا يشعرون) مشركون سندن عذابى استعجال ايدرلر اكر عذابلرينه لوح محفوظده وقت معين اولمسه كه اول موت ويا يوم قيامتدر انلره عذاب تأخيرسز عاجلا كلوردى * ايدى عذابلرينه تعيين اولنان وقت ايرديكنده اول انلره فجأة كلور حالبوكه انك كلديكنه انلرك شعورى اولمز (يستعجلونك بالعذاب وان جهنم لمحيطة بالكافرين) انلر سندن عذاب نزولن استعجال ايدرلر حالبوكه كافرلرى جهنم محيطهدر چونكه انلره عذابك وقتى ايرر وياخود الآن انلرى جهنم احاطه ايتمش كبيدر انك اسبابى اولان كفر ومعاصى احاطه ايتديكيچون (يوم يغشيهم العذاب من فوقهم ومن تحت أرجلهم ونقول ذوقوا ما كنتم تعملون) اول جهنم احاطه ايدر انلرى شول كونده كه عذاب انلرى فوقلرندن وتحتلرندن يعنى هر جوانبدن احاطه ايدر الله تعالى ويا انك امريله ملائكه انلره ديركه اعمال سيئهكزك عقوبتن ذوق ايدك (يا عبادي الذين آمنوا ان أرضي واسعة فاياي فاعبدون) يا بنم مؤمن قوللرم چونكه بر بلدهده سزه عبادت آسان اولمسه بنم ارضم واسعهدر اول سزه آسان اولان موضعه هجرت ايدوب هر قنده اولورسكز بكا عبادت ايدك * ديلديكه اشبو آيت مكهده مقيم ضعفاء مسلمين شاننده نازل اولمشدر يعني اكر مكهده ايمانكزى اظهاردن ضيقده ايسهكز اندن چيقوب مدينه يه كيدك كه اول ارض واسعهٔ آمنهدر * ديلديكه چونكه بر ارضده معاصى ايشلنسه اندن كيدك كه بنم ارضم واسعهدر * پس بو اجلدن هر كيمسه كه معاصى ايشلنور بلدهده اولوب تغييرينه قادر اولميه اكا واجب اولور كه اندن هجرت ايده بر يره كه انده اكا عبادت آسان اولور (كل نفس ذائقة الموت ثم الينا ترجعون) هر نفس موتى ذائقهدر بعده بزه رجوع ايدرسز * ايدى اول كه عاقبتى بو اوله لايق اولور كه انكيچون استعدادده اجتهاد ايده (والذين آمنوا وعملوا الصالحات لنبوئنهم من الجنة غرفا تجري من تحتها الانهار خالدين فيها) شونلر كه ايمان واعمال صالحه يى جمع ايدهلر انلرى جنتده غرفهلره انزال ايدرز انك التندن نهرلر جريان ايدر وانلر انده دائم اولدقلرى حالده (نعم أجر العاملين) اعمال صالحه اهلنك ثوابى نه كوزل اولور (الذين صبروا) كه انلر دينلرين صيانت ايچون شدائد ومفارقة اوطانه صبر ايدرلر (وعلى ربهم يتوكلون) ورزقلرى امرنده وغيريده ربلرى تعالى يه توكل ايدرلر (وكأين من دابة لا تحمل رزقها الله يرزقها واياكم) دوابك كثيرى ضعيف اولديغيچون رزقن كتورمكه طاقت كتورمز ويا ادخار ايتمز صباح واخشامده يانندهرزق اولمز بويله ايكن اول دوابه ضعف وتوكللريله وسزه قوت كسبه اجتهادكزله جمله يه رزقى ويرن الله تعاليدر * زيرا كه كلنك رزقى اسبابله دروا كاسبي يالكز الله تعاليدر * ايدى هجرتله معاشكز اوزره خوف ايتمكز وقتا كه صحابه هجرتله امر اولنديلر انلرك بعضيلرى ديديلر كه نيجه قدوم ايدرز بر بلده يه كيم بزم انده معيشتمز يوقدر اول سببدن بو آيت نازل اولدى (وهو السميع العليم) اول الله تعالى اقوالكزى ايشيدر صدوركزده اضمار ايتديككزى بيلور (ولئن سألتهم من خلق السموات والارض وسخر

الشمس والقمر ليقولنّ الله فأنى يؤفكون) اكرسن اهل مكه يه سؤال ايتسك كه سموات وارضى كيم خلق
ايتدى وشمس وقمرى كيم تسخير ايتدى ديه لركه الله تعالى ❊ ايدى بو اعترافلرندنصكره انلك توحيد وطاعتندن
نيچه اعراض ايدرلر (الله يبسط الرزق لمن يشاء من عباده ويقدر له) الله تعالى عبادندن ديلديكى كمسه يه
رزقى كاهى توسيع وكاهى تضييق ايدر (انّ الله بكل شئ عليم) الله تعالى هر شيئى علمدر مصالح ومفاسدلرين
بيلور (ولئن سألتهم من نزل من السماء ماء فأحيى به الارض بعد موتها ليقولنّ الله) اكرسن انلره سؤال
ايتسك كه سمادن مائى كيم انزال ايدوب انكله ارضى موتندنصكره احيا ايتدى ديه لركه الله تعالى
(قل الحمد لله) اشبو اشيانك فاعلى الله تعالى ايديكنه اقرارلرينه واوزرلرينه حجت اولمغله الحمد لله ديكل
(بل أكثرهم لا يعقلون) بلكه انلرك اكثرى ديدكلرين فهم ايتمزلر ❊ زيرا كه بو اشيانك خالقى الله تعالى ايديكنه
اقرار ايدرلر ايكن وحدانيتين انكار ايدرلر وياخود انلرك مقاله لرى عندنده سنك تحميدله مرادك نه ايديكنى
بيلمزلر (وما هذه الحياة الدنيا الا لهو ولعب) اشبو حيات دنياده كل الا لهو ولعبدر ❊ زيرا كه اول اهلندن سرعت
زوالى وانلرك موتلرندن ذهاب وارتحالى صبيانك لعبلرينه بكزركه برساعت اكا اشتغاللرندنصكره متفرق
اولوب كيدرلر (وانّ الدار الآخرة لهى الحيوان لو كانوا يعلمون) ودار آخرت ايسه دار حيات حقيقيه در زيرا كه
انده موت طريانى ممتنعدر اكر انى بيلورلرسه انك اوزره ايثار ايتمزلر شول دنيايى كه اصلى عدم حياتدر وانده كى
حيات ايسه عارضه وسريعة الزوالدر (فاذا ركبوا فى الفلك دعوا الله مخلصين له الدين) انلركه برده دائما شركله
متصفلردر پس انكه بحرده سفينه يه ركوب ايدوب غرق خوفن ايتسه لر دينده مخلصين صورتنده الله تعالى يه
يلواررلر ❊ زيرا كه اول ورطه دن انلرى انك غيرى انجايه قادر دكل ايديكنى بيلورلر (فلما نجاهم الى البر اذا هم
يشركون) وقتا كه اول انلرى بره ايصال ايله اول ورطه دن انجا ايده كوررسنكه شركه عودت ايدرلر (ليكفروا
بما آتيناهم) تا كه شركاريله نعمت نجاته كافر اوله لر (وليتمتعوا) وعبادت اصنام اوزره اجتماع وتوادّ له
تعيش وتلذذ ايده لر (فسوف يعلمون) انك عاقبتن اوزرلرينه عذاب نزولنده بليسررلردر (أولم يروا أنا جعلنا
حرما آمنا) اهل مكه كورمديلرميكه بز انلرك بلده لرين نهب وتعديدن مصون وكنديلرين قتل وسبيدن
آمن قيلدق (ويتخطف الناس من حولهم) حالبوكه انلرك حولنده كى ناس قتل وسبيله اختلاس اولنورلر
(أفبالباطل يؤمنون) اشبو نعمت مكشوفه دنصكره صنم وياشيطانه ايمان كتوررلر (وبنعمة الله
يكفرون) والله تعالينك نعمتى قرآن واسلام ومحمد صلى الله عليه وسلمه كافر اولورلر (ومن أظلم ممن افترى
على الله كذبا أو كذب بالحق لما جاءه) شول كمسه دن اظلم وارميدركه الله تعالى يه اشرا كله كذب اختلاق ايده
ويا اكا الله تعالينك رسول وياكتاب كلديكنده تكذيب ايده (أليس فى جهنم مثوى للكافرين) اشبو
كافرلر ايچون جهنمده مأوى يوقميدركه انلر بوجزايى ايتديلر (والذين جاهدوا فينا لنهدينهم سبلنا) شونلركه
بزم رضامز طلبنده اعادئ ظاهره وباطنه يه جهاد ايده بز انلره بزه سير وجنابمزه وصول يوللرين هدايت ايدرز
وياخود انلره سبيل خيره هدايت ايتمزوا كاسلوكه توفيقمز اردونررز وشونلركه طلب علمه جهاد ايده لر بز انلره عمل
طريقن هدايت ايدرز وشونلركه عملرى اولديغى شيئده جهاد ايده لر بز انلرى بيلمدكارى شيئه هدايت ايدرز
دينلديكه افضل جهاد جهادنفسدركه اول الله تعالينك رضاسنده هوايه مخالفتله بذل نفسدر
وصدق مجاهده اولدركه الله تعالى يه انقطاعدر هرشيئدنكه انك غيريدر ❊ شيخ أكبر قدس سره فتوحاتنده ايدر
مجاهده ورياضتدنصكره فتح امرى لازمدر اندن مفارقت اولمز ❊ زيرا كه اعمال انى طلب ايدوب اكا نائل اولور
لكن اول فتحك ظهورى نوقتده اولورد نياده مى ويا آخرتده مى اول الله تعالينك علم وارادتنه راجعدر ايدى
پس هان بركمسه يى عملده صدق ايدر كورهسن وياخود حاتمه نفسنى اير كورهسن والحال باطنكده فتح كورميه سن
شول كمسه يه اولان فتح كبى كه عملده انى كندى صورتنده كوررسن اكاغم چكمه بيلكه اول سنكيچون ادخار
اولنوبدر نفسندن تهمتى طرح ايت اهل تهمتدن اولمغل زيرا بركمسه كه دنياده همتى بذل مجهودله معالى طلبنه
تعلق ايدوب دنياده اكا ذوق وكشف له واصل اولمديه لا بد يوم قيامتده اول اكا نائل اولوب اشبو دنياده انى ذوق

ايدن كبى اولور (وانّ الله لمع المحسنين) الله تعالى احسانله عمل ايدنلرله دردنياده نصر ومعونتيله وعقباده
ثواب ومغفرتيله در

(سورة الروم وهى ستون آية مكية الا فسبحان الله دكل)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(الم غلبت الروم فى أدنى الارض) روم مغلوب قيلندى ارض عربك رومه اقرب موضعنده وياخود ارض
رومك عربه اقرب موضعنده كه اول اطراف شامدر (وهم من بعد غلبهم سيغلبون فى بضع سنين) والحال روم
مغلوب اولدقلرندنصكره اوچ ييل ايله طقوزيجى ييله وارنجه اول اراده خصملرينه غلبه ايدسرلردر ❊ روايت
اولنديكه فارس رومه غزا ايدوب اذرعات له بصره بيننده وياجزيره ده برى برلرينه قاوشديلر كه اول ارض رومك
فرسه اقرب يدر وانده قتال ايدوب فارس رومه غلبه ايتدى بوخبر مكه يه ايريشجك مشركون زياده سونديلر
ومسلمينه انكله اشمات ايدوب سز ونصارى اهل كتابلرسز وبز وفارس اميلرز بزم اخوانمز سزلك اخوانكز اوزره
غلبه ايتشلردر ❊ ايدى بزدخى سزلك اوزريكزه غلبه ايدرزديدكارنده بو آيت نازل اولوب ابوبكر رضى الله عنه
انلره ديديكه الله تعالى سزى قرير العين ايتمزوالله بضع سنينده روم فارس اوزره غلبه ايدسردرابى بن خلف
اكا ديديكه كذب ايدرسن ايدى بو قولك ظهورينه دكين برزمان تعيين ايتكه انك اوزره سنكله مناحبه ايده لم
اوپله اولسه زمانى اوچ ييله تعيين ايدوب قنغيسنك قولى صادق اولورسه آخرا كا اون قلوص ويرمك اوزره
مناحبه ايتديلر بعده ابوبكر رضى الله عنه انى پيغمبر عز صلى الله عليه وسلمه خبرويرجك ديديكه بضع اوچدن
طقوزه دكدراعدى خطر كده زياده ايدوب زمانى مدايلكل اويله اولسه مناحبه لرينى يوز قلوص ويرمك
اوزره زمانى طقوز ييله دكين مدايتديلر اشبو مناحبه مدتى تمامندن اول ابى بن خلف احدده پيغمبر عز عليه
السلامك جرحندن بعد القفول فوت اولدى ويوم حديبيه ده روم فارس اوزره غلبه ايدوب ابوبكر رضى الله
عنه اول خطرى ابى بن خلفك ورثه سندن الدى وانى پيغمبر عز عليه السلامه كتوريجك انى تصدق ايت ديو اكا
بيوردى (لله الامر من قبل ومن بعد) غالبيت ومغلوبيت امرى الله تعالينك قضاء ومشيتيله در فارسك
غالبين اولمرندن اولده كه اول رومك مغلوبين اولملرى وقتيدر وكركسه فارسك مغلوبين اولمرندنصكره كه اول
رومك غالبين اولملرى وقتيدر (ويومئذ يفرح المؤمنون) رومك فارسه غالب اولديغى كونده مؤمنلر
سوينورلر (بنصر الله) الله تعالينك رومى فارس اوزره نصر وتغليبنه كه انده انقلاب تفاول مشركين
ومسلمينك مشركينه اخبارلرينك صدقى ظاهر ومسلمونك مناحبه ده انلره غالب ويقينلرى زياده اولمسيدر
(ينصر من يشاء) الله تعالى ديلديكنه نصرت ايدركاهى اهل كتابه كاهى أمينه (وهو العزيز الرحيم)
الله تعالى عبادينه نصرتله اعداسندن انتقام ايدر وكاهى اعداسنه عبادى اوزره نصرتيله تفضل ايدر
(وعد الله لا يخلف الله وعده) الله تعالى اشبو نى وعدايتدى اول وعدينه خلف ايتمز (ولكنّ أكثر الناس
لا يعلمون) الا بوكه ناسك اكثرى انك صحت وعدنى بيلمزلر جهللرى وعدم تفكرلر يچون (يعلمون ظاهرا
من الحياة الدنيا وهم عن الآخرة هم غافلون) انلر حياة دنيادن كيفيت معاشلرين بيلورلر كسب وتجارت نيچه
اولور وفدان نوقتن ديكيلور اكين نيچه اكيلور بنا نيچه استحكام ايدبلور حتى انلرك برى بردرهمى طرنغى
اوجيله الديغنده وزننى بيلور حالبوكه انلر حياة دنيانك غايت ومقصود منهاسندن غافللردر بالكليه خطور ايتمز
دنيانك ظاهرين بيلكله مقصود اولان انك حقائق وصفات وخصائص وافعال واسبابنى وانده كيفيت
تصرفى بيلكدر وانك باطنن بيلكله مقصود اولان اول آخرته مجاز اولوب انده كى كرامته نائل اولمغه وسيله
واجزالنه نمونه دريوخسه ظاهردنيايه مختص اولان عالمه عدم علم بيننده فرق يوقدر (أولم يتفكروا فى أنفسهم
ما خلق الله السموات والارض وما بينهما الا بالحق) انلر نفسلرنده تفكرى احداث ايتمزلرمى وياخود نفسلرى
امرنده تفكر ايتمزلرمى زيرا كه نفسلرى انلره غيريدن اقربدر واول برمرآتدركه ممكناتك جمعنده اولان
اشيا انده مستبصر ينه منجلى اولورتا كه انى مبدع جل شانه نك ابداعنه قدرتندن اعادهسنه دخى قدرتى

متحقق اوله ویاخود تفکر ایتمزلرمیکه دیه‌لرویابیله‌لرکه الله تعالی سموات وارضی وایکیسی بیننده کی اشیایی حق ماتبس اوله‌رق یعنی حالده خلق ایلدی یوخسه غرض صحیح وحکمت بالغه‌سز عبث وباطل خلق ایتمدی (وأجل مسمی) واجل معلوم‌له کیم اشیاء مذکوره‌ا کا منتهی اولوب اندنصکره یه قالمز (وان کثیراً من الناس بلقاء ربهم لکافرون) والحال ناسك کثیری اجل مسمانك انقضاسنده ویاخود ساعتك قیامی عندنده رب تعالی‌دن جزالری لقاسنه جاحدلردرظن ایدرلرکه دنیا ابدیه اوله وآخرت اولمیه (أولم یسیروا فی الارض فینظروا کیف کان عاقبة الذین من قبلهم) اهل مکه یریوزنده سیر وسفر ایتمزلرمیکه اندن اول هلاك ایدیلن امم عاتیه‌نك آثارینه نظر ایدوب معتبر اوله‌لر (کانوا أشد منهم قوة) که اول امم عاتیه قوتده انلردن اشد ایدیلر (وأثاروا الارض وعمروها أکثر مما عمروها) واول امم ارضی زراعت ایچون اهل مکه‌دن اکثر سوردیلر وعمارت ایتدیلر * ایمدی اهل مکه‌یه نظرایت که دنیا حالنده اول امم‌دن اضعف ایکن ینه دنیا ایله نیجه اغترار وافتخار ایدرلر زیرا دنیانك مدار امری بلادده تبسط وعبادا وزره تسلط وانواع عمارت ایله اقطار ارضده تصرفدر اهل مکه ایسه بربلوك ضعفادر کیم برمنفعتسز وادی‌یه التجا اولنمشلردر (وجاءتهم رسلهم بالبینات) وانلره رسوللری معجزات وآیات واضحات‌ایله کلدیلر انلر ایسه اول رسوللرین تکذیب ایدیجك الله تعالی انلری هلاك ایتدی (فما کان الله لیظلمهم ولکن کانوا أنفسهم یظلمون) الله تعالی انلری اهلاکله ظلم ایدر اولمدی زیرا که اول عدل‌الله موصوفدرکه اول ظلمه منافیدر بلکه انلرهلاکلرینه مؤدی شیء ایشلمکله نفسلرینه ظلم ایتدیلر (ثم کان عاقبة الذین أساؤا السوأی) بوندنصکره اساءت ایدنلرك عاقبتی عقوبت سیئه اولدیکه اول جهنمدر (ان کذبوا بآیات الله وکانوا بها یستهزؤن) انکیچونکه الله تعالینك آیاتنی تکذیب ایدوب استهزاء ایدرلردی (الله یبدؤا الخلق ثم یعیده ثم الیه ترجعون) الله تعالی اشبو خلقی ابتداء انشاء ایدر وموتدنصکره بعث ایدر بعده جزاء ایچون اکا ارجاع اولنورسز (ویوم تقوم الساعة یبلس المجرمون) قیامت قائم اولدیغی کونده مشرکلر متحیرین وهر خیردن آیسین اولدقلری حالده سکوت ایدرلرویا کلام وحجتلری منقطع اولورویا مفتضح اولورلر (ولم یکن لهم من شرکائهم شفعاء وکانوا بشرکائهم کافرین) الله تعالی‌یه اشراك ایتدکلری ملائکه واصنامدن انلری عذاب اللهدن اجاره ایدرشفعا اولمیه اول آلهه‌لرندن مأیوس اولیجق انلره کافر اوله‌لرویاخود اول آلهه‌لری سببیله دنیاده کافرین ایدیلر (ویوم تقوم الساعة یومئذ یتفرقون) ساعت قائم اولدیغی وقتده اهل جنت اهل ناردن متمیز اولورویا حسابدنصکره مؤمنلر کافرلردن آیریلوب مؤمنلر جنته کافرلر ناره کیدرلرمن بعد اجتماع ایتمزلر (فأما الذین آمنوا وعملوا الصالحات فهم فی روضة یحبرون) اما شونلرکه ایمان واعمال صالحه‌یی جمع ایتدیلر انلرشول نضارتی نهایتده بستانده نعمت وحبور وکرامتده اولورلر (وأما الذین کفروا وکذبوا بآیاتنا ولقاء الآخرة فأولئك فی العذاب محضرون) واما شونلرکه کافر اولوب بزم آیتلریمزی ویوم قیامتده بعث وانلری تکذیب ایتدیلر ایمدی انلرجهنم عذابینه ادخال اولنوب اندن غائب اولمزلر دائماً تعذیب اولنورلر (فسبحان الله حین تمسون وحین تصبحون) الله تعالی‌یی تنزیه ایدلك یعنی انکیچون نماز قیلك اخشامه داخل اولدیغکزده صلاة مغرب وعشایی قیلك وصباحه داخل اولدیغکزده صلاة صبحی قیلك (وله الحمد فی السموات والارض) سموات وارض اهلنك حمد وصلاتی اول الله تعالی‌یه مختصدر غیریه دکل (وعشیاً وحین تظهرون) وعشیده صلاة عصری وظهیره‌یه داخل اولدیغکزده صلاة ظهری قیلك * اشبو ایکی آیت الله تعالی‌یی تنزیه واکا ثنایه امر معناسنده اخبار در اوقات مذکوره‌ده انك قدرتی ظاهر ونعمتی متجدد اولور ویاد لالتدرا کا که الله تعالینك تنزیهی وحمده استحقاقنی ناطق شواهد اول اوقاتده حادث اولور هرکسه دنکه سموات وارض اهلندن تمییزی اولور * تسبیحی صباح ومسایه تخصیص ایتدی زیرا که آثار قدرت وعظمت اول ایکی وقتده اظهردر وحمدی عشایه که آخر نهاردر وظهیره‌یه که اول وسط نهاردر تخصیص ایتدی زیرا که اول ایکی وقتده تجدد نعم اکثردر * ابن عباس رضی الله عنهما یه صلوات خمسك ذکری قرآنده بولورمیسن دیو سؤال اولندقده نعم دیوب اشبو ایکی آیتی اوقودی علما اختلاف ایتدیلرکه صلوات خمس مکه‌ده‌می

فرض اولدی یوخسه مدینه‌ده‌می اکثرون دیدیلرکه مکه‌ده فرض اولدی عائشه رضی الله عنها ایدر صلات ابتدا مکه‌ده ایکیشر رکعت فرض اولدی پیغمبر عزصلی الله علیه وسلم مدینه‌یه قدوم ایدیجك صلاة سفرکما کان ایکیشر رکعت اوزره تقریر اولنوب حضرده عصر وعشاده در رکعت قلندی (یخرج الحی من المیت) اول الله تعالی میتدن حی اخراج ایدر انسانی نطفه‌دن وطائری بیضه‌دن اخراجی کبی (ویخرج المیت من الحی) وحیدن میت اخراج ایدر نطفه‌یی انساندن وبیضه‌یی طائردن اخراجی کبی (ویحیی الارض بعد موتها) وارضی یبسندنصکره نباتله احیا ایدر (وکذلك تخرجون) اشبو اخراجی کبی سزدخی قبورکزدن اخراج اولنورسز پیغمبر عزصلی الله علیه وسلمدن مرویدر برکسه‌یی که ثواب قفیز اوفی ایله کیل اولنمسی مسرور ایده (فسبحان الله حین تمسون وحین تصبحون وله الحمد فی السموات والارض وعشیاً وحین تظهرون یخرج الحی من المیت ویخرج المیت من الحی ویحیی الارض بعد موتها وکذلك تخرجون) دیسون پیغمبر عزصلی الله علیه وسلم ایدر برکسه اشبو ذکری صباحین دیسه اول کیجه‌ده فوت ایتدیکنه ادراك ایده واولکه انی اخشامین دیسه اول کونده فوت ایتدیکنه ادراك ایده (ومن آیاته أن خلقکم من تراب ثم اذا أنتم بشر تنتشرون) الله تعالینك قدرت ووحدانیتنه دلالت ایدرد لائلندرکه اصلکز آدمی ترابدن خلق ایتدی بوندنصکره بشر اولوب یریوزینه منتشر اولدیکز (ومن آیاته أن خلق لکم من أنفسکم أزواجاً لتسکنوا الیها) اول دلائلندرکه اول الله تعالی سز ایچون کندیکزدن ازواجکزی خلق ایتدی زیرا که حوا آدم علیه السلامك ضلعندن خلق اولنوب بدر وسائر نساء ایسه رجال نطفه‌لرندن خلق اولندیلر ویاخود نساء رجال جنسندندرتا که اول ازواجه میل ایدروانلرکله الفت ایده سز زیرا که جنسیت ضمه علتدر (وجعل بینکم مودة ورحمة) ورجال ونساء بیننده ویا افراد جنس بیننده مودت وازواج وساطتیله شبق وغیری حالده بینکزده رحمت قیلدق تا که انکله امر معاش منتظم اوله زیرا که انسانك تعیشی تعاون وتعارفه متوقفدر اول ایسه توادد وتراحمه محتاجدر * دینلدیکه مودت جماعدن ورحمت ولددن کنایه‌در (ان فی ذلك لآیات لقوم یتفکرون) اشبونده آیتلر واردر شول قوم ایچونکه انك صنعنده تفکر ایدوب آنکله انك قدرت وعظمتنه استدلال ایدرلروا کا ایمان کتوروب عبادتنه کیدرلر (ومن آیاته خلق السموات والارض) وینه اول دلائلندرکه سموات وارضی خلق ایتمسیکه سزانی بیلورواکا مقر اولورسز (واختلاف ألسنتکم وألوانکم) ولغاتکزاختلافی که هرصنفك برنوع لغتی واردر ویاانك وضعی سزه الهام وانی تکلمه سزی اقدار ایتدی ویا نطقکزاجناس واشکالی که ایکی منطق کیفیتده متساوی بولمزسن ودخی الوانکز اختلافی که بعضنك جلدی ابیض وبعضنك اسوددر ویا بوایکی لونك غیریدر تا که انکله تعارف وتمایز اوله حتی ایکی توأمی کوررسنکه مواد واسبابده متفقلر ایکن امور مذکوره‌نك برنده مختلف اولورلر اکر اشکالده متفق اولوب ضرب واحد اولسه‌لر بینلرنده تجاهل والتباس اولوب انکله مصالح کثیره معطل اولوردی (ان فی ذلك لآیات للعالمین) اشبونده آیتلر واردرکه ملك وانس وجندن هرعاقله خفی اولمز (ومن آیاته منامکم باللیل والنهار وابتغاؤکم من فضله) وینه اول دلائلندرکه کیجه‌ده وکوندزده قوای نفسانیه‌یه راحت وقوای طبیعیه‌یه قوت ایچون اویورسز واول ایکی زمانده معاشکز طلب ایدرسز ویا کیجه‌ده اویورسز وکوندزده معاش طلب ایدرسز (ان فی ذلك لآیات لقوم یسمعون) اشبونده آیتلر واردر شول قوم ایچونکه سماع تفهم واستبصار ایله استماع ایدرلر (ومن آیاته یریکم البرق خوفاً وطمعاً) وینه انك آیتلرندندرکه سزه برق کوسترر صاعقه‌دن خوف ایدر وغیثی طمع ایدراولدیغکز حالده (وینزل من السماء ماء فیحیی به الارض بعد موتها) وسمادن یغمور ایندیروب انکله یرلك یبسندنصکره اندن نباتاتله انی دیرکورر (ان فی ذلك لآیات لقوم یعقلون) اشبونده آیتلر واردر شول قومه کیم انك اسبابی استنباطنده وتکونی کیفیتنده عقللرین استعمال ایدرلرکه انلره صانع جل شانه‌نك کمال قدرت وحکمتی ظاهر اوله (ومن آیاته أن تقوم السماء والارض بأمره) وینه اول دلائلندرکه سماء فوقکزده وارض تحتکزده طور رشول وقته دکینکه اول

انی تعیین ایدویدرمجرد انك امریله یوخسه مقیم محسوسله دکل (ثم اذا دعاکم دعوة من الارض اذا أنتم
تخرجون) بعده اول سزی قبوردن برکره یاموتی جیقك دیو اسرافیل علیه السلام لسانیله دعوت ایتدیکنده
اول حینده سرعتله توقفسز جیقارسز (وله من فی السموات والارض کل له قانتون) سموات وارضده کی خلقك
اول موجدویدرکلیسی اکا مطیع ومنقادلردر اندن امتناع ایتمزلر (وهو الذی یبدأ الخلق ثم یعیده)
اول الله تعالی آدمی ابتداء خلق ایدوب بعده اندن ذریتن وجوده کتوردی حالبوکه انلر برشیء دکل ایدیلر
وانلری امانه دنصکره یوم قیامتده قبرلرندن بعث ایدر (وهو أهون علیه) سزلرعقولکزمقتضاسنجه الله
تعالی به اعاده بدأدن اسهلدرکه صیحهٔ واحده ایله جمیعی طوری کاورلر اماکه الله تعالینك قدرتنه اضافتله
ابدا واعاده ایکیسی مساویدر (وله المثل الاعلی فی السموات والارض) اول الله تعالینك سموات
وارض ومافیهماده وصف اعلاسی واردرکه دلالت ونطقله اندن وصف اولنورکه اول صفات محدثیندن
تنزهیدر وهرشیئه قادر اولوب انشاء واعاده وغیریدن عاجز اولمدیغیدر (وهو العزیز الحکیم) اول الله
تعالی هرمقدوره قادردر وهرفعلی حکمت مقتضاسی اوزره جاریدر (ضرب لکم مثلا من أنفسکم هل
لکم مما ملکت أیمانکم من شرکاء فیما رزقناکم فأنتم فیه سواء تخافونهم کخیفتکم أنفسکم) الله تعالی سزه
اقرب اموراولان انفسکزاحوالندن منتزع مثل ضرب ایدرکه شول سزه ویردیکمز اموال وغیریده راضی
اولورمیسزکه بعض ممالیککز سزه شرکاء اوله سز وانلر اول اموالده حروعبدبینی تفضیلسز مساوی اوله
وانی اول ممالیککزله مقاسمه ایده سز حولشریکی خوله مقاسمه ایتمسی کبی واول ممالیککزدن قورقه سزکه
اول اموالی تصرفده مستبد اوله لر احرارك بری برلرندن قورقیسی کبی معلومدرکه اکا راضی اولمزسز
اویله اولسه معبودلریکزی الوهیت وعبادتده بکاشرکاء قیلدیغه نیجه راضی اولورسز والحال معبودلریکز
بنم عبیدمدر (کذلك نفصل الآیات لقوم یعقلون) اشبو تفصیل کبی بز آیاتی تبیین ایدوز زیراکه تمثیل
معانی یی کشف وایضاح ایدرشول قوم ایچونکه عقوللرین امثال تدبرنده استعمال ایدرلر (بل اتبع الذین
ظلموا أهواءهم بغیر علم) بلکه اشراکله نفسلرینه ظلم ایدنلر هوالرینه اتباع ایدرلر جاهلین اولدقلری حالده انلری
اندن برشیء کف ایتمزاکرعالمین اولسه لر هوالرینه اتباعلری جائزدرکه علملری انلری اندن منع ایدر (فمن یهدی
من أضل الله وما لهم من ناصرین) الله تعالینك اضلال ایتدیکنی کیمدرکه ارشاد ایده وانلری ضلالتدن
تخلیص وآفاتندن حفظ ایدرناصرلری اولمز (فأقم وجهك للدین حنیفا) یا محمد دینکی لله خالص ایت
ویادینه اقبال ایدوب امرونهیله عملده استقامت ایت انده مخلص اولدیغك حالده (فطرة الله التی
فطر الناس علیها) اتباع والتزام ایدك فطرة الالهیه کیم ناسی انك اوزره خلق ایتدیکه اول حقی قبول وانی
ادراکه تمکنلریدرحق تخلیه اولنسه لرانك اوزره مستمر اولورلردی زیرا بودینك حسنی عقولده موجوددر
اندن عدول ایتمزلر الا اولکه نشو وتقلید افاتنه واقع اوله اویله اولسه یهود ونصاری اولادلر اتباعلرین آبالری
دینه اماله ایدوب انکله فطرة سلیمه وحجة مستقیمه دن زائل اولورلر * برقوم دیدیلرکه اول فطرتله مراد
الله تعالینك ألست بربکم دیو عالم ذرده بنی آدمدن سؤال ایتدیکنده بلی دیو جوابلریله اولان عهدلك
ظهوریدر * ایعدی عالمده هرمولود اول اقرار اوزره درکه اول حنیفیه درکه خلقت انك اوزره دراکرچه
الله تعالینك غیریه عبادت ایدرسه ده * نتکیم قرآنده بیورلدیکه (ولئن سألتهم من خلقهم لیقولن الله) اکرسن
انلره سزی کیم خلق ایتدی دیو سؤال ایتسك دیه لرکه الله تعالی خلق ایتدی * ودخی حکایت بیورلدیکه
(والذین اتخذوا من دونه أولیاء ما نعبدهم الا لیقربونا الی الله زلفی) شونلرکه الله تعالینك غیرینی آلهه
اتخاذ ایتدیلر دیرلرکه بزم انلره عبادتمز دکل الا انکچوندرکه انلربزم ایچون الله تعالی یه شفاعت ایده لرو بزی
اکا تقریب ایده لر لکن احکام دنیاده ایمان فطری یه عبرت یوقدر بلکه عبرت ایمان شرعی یه درکه مأموربه در
ارادت وفعله مکتسبدر (لا تبدیل لخلق الله) الله تعالینك دینه لایق اولمزکه تبدیل ویا تغییر اوله ویا هیچ
کمسه قادر اولمزکه انی تغییر ایده * دینلدیکه اشبو خبردرنهی معناسنده دریعنی دین اللهی تبدیل ایتمکز بلکه

دین

دین اللهیه ملازم اولوب اکا متابعت ایدلك ویاخود یعنی الله تعالینك انسانی مجبول ایتدیکی سعادت
ویاشقاوت تبدیل اولنمز * امدی نه سعید شقی اولور ونه شقی سعید اولور (ذلك الدین القیم) اشبو دین مأمور
ویافطره دین مستویدرکه انده عوج یوقدر (ولکن أکثر الناس لا یعلمون) لکن ناسك اکثری تدبرلری
اولمدیغیچون انی بیلمزلر (منیبین الیه) الله تعالی یه توحید وطاعتله راجعین اولدیغکز حالده (واتقوه)
وانك امرونهینه امتثالله عذابندن صاقنك (وأقیموا الصلاة) وصلاتدن هرمکتوبه یی ارکانی اقامتله
وقتنده ادا ایدك (ولا تکونوا من المشرکین) دینلرنده شرك ایدنلردن اولمکز (من الذین فرقوا دینهم)
شول قومدنکه دینلرینی ادیان مختلفه ایتدیلر امرا اولدقلری دینی ترك ایتدیلر که انلر یهود ونصارادر
ودینلدیکه انکله مراد اشبو امتدن اهل بدعدر (وکانوا شیعا) طوائف مختلفه اولدیلر * دینلدیکه یهود
یتمش برفرقه ونصاری یتمش ایکی فرقه ومسلمون یتمش اوج فرقه اولدی (کل حزب بما لدیهم فرحون)
اول فرق ضاله دن هرفرقه صددنده اولدقلری دین باطلی حق ظنیله الدانوب اکا سوینورلر (واذا مس
الناس ضر دعوا ربهم منیبین الیه) یعنی ناسه شدت ایرسه مرض وقحط کبی الله تعالی یه اقبال ایدر
اولدقلری حالده انك دفعیچون دعایه مشغول اولورلر (ثم اذا أذاقهم منه رحمة اذا فریق منهم بربهم یشرکون)
بعده الله تعالی انلری اول شدتدن خلاص ایدوب مطر وصحتدن انلره نعمتن اذاقه ایتسه انلردن برفریق
کوررسنکه رب تعالی یه اشراك ایدرلر (لیکفروا بما آتیناهم فتمتعوا فسوف تعلمون) تاکه بزم انلره
ویردیکمز نعم سببیله کافر اوله لر * امدی دنیاده برقاج کون تمتع ایدك اول تمتعکزك آخرتده جزاسنی بیلورسز
(ام انزلنا علیهم سلطانا فهو یتکلم بما کانوا به یشرکون) بزانلره سمادن برهان ویاکتابی انزال ایتدك که اول
انلره سویلیه انی که نه سببله الله تعالی یه اشراك ایتدیلردی (واذا اذقنا الناس رحمة فرحوا بها) یعنی بز کفاره
صحت ووسعت ویرسه وز انك سببیله بطر ایدرلر (وان تصبهم سیئة بما قدمت ایدیهم اذا هم یقنطون)
واکر انلره تقدیم ایتدکلری اعمال خبیثه سببیله ضیق وشدت ایرسه الله تعالینك رحمتندن مأیوس اولورلر
(أولم یروا أن الله یبسط الرزق لمن یشاء ویقدر) انلر کورمزلرمیکه الله تعالی رزقنی دیلدیکی کمسه یه توسیع
وتضییق ایدراویله اولسه نیچون انك رحمتندن یأس ایدرلر صددنده اولدقلری معاصیدن تائبین اولوب اکا
تضرع ورجا ایتمزلر که اول رحمتن کیرو انلره ایرکوره (ان فی ذلك لآیات لقوم یؤمنون) الله تعالی رزقی عبادنه
بسط وقبضنده آیتلر واردر شول قومه کیم الله تعالینك قولنی تصدیق ایدوب انکله انك کمال قدرت وحکمتنه
استدلال ایدرلر (فآت ذا القربی حقه والمسکین وابن السبیل) امدی ذو اقرابتك حقنی ویرکل بر وصله ایتکله
ومسکینه وابن السبیله زکاتدن توظیف اولنان شیئی ویرکل (ذلك خیر للذین یریدون وجه الله) امدی اشبو
معروفات فعلی خیرلیدر شول کمسه لره کیم انکله الله تعالی یه تقرب جهتن قصد ایدرلر (واولئك هم المفلحون)
وآخرتده انلر دخول جنتله مقصودلرینه فائزلردر * امام ابو حنیفه اشبو آیتی احتجاجله کشینك اوزره
ذی رحم محرملری نفقه سنی ایجاب ایدوب حالبوکه انکه احتیاج اوله لر (وما آتیتم من ربا لیربو فی أموال الناس
فلا یربو عند الله) اول شیئکه معامله ده زیادهٔ محرمه دن ویا مزید مکافات توقعیا وانور عطیه دنکه
ویررسز تاکه اموال ناسده زیاده اوله * امدی اول الله تعالی عندنده نه زیاده ونه انده برکت اولور (وما آتیتم
من زکاة تریدون وجه الله فأولئك هم المضعفون) واول شیئکه زکاتدن انی ویروب انکله الله تعالینك
جهت تقربن قصد ایدرسز یوخسه انکله مکافات ویاریا ویاسمعه قصدین ایتمزسز * امدی اول وصفلو کمسه لرك
حسناتلری مضاعف قیلنور (الله الذی خلقکم ثم رزقکم ثم یمیتکم ثم یحییکم هل من شرکائکم من یفعل
من ذلکم من شیء) الله تعالی سزی خلق ایتدی سز ایسه هیچ برشیء دکل ایدیکز بعده دنیاده اولدقچه رزقکزی
ویردی بعده آجالکز انقضاسنده سزی اولدررر بعده حساب وجزا ایچون یوم قیامتده سزی دیرکورور
الله تعالی یه شرکاء اتخاذ ایتدیککزك هیچ بری افعال مذکوره دن برشیء ایشلمکه قادر اولورمی (سبحانه
وتعالی عما یشرکون) اول الله تعالی انلرك اشراکیدن منزه وعالی اولدی (ظهر الفساد فی البر والبحر بما کسبت

ايدى الناس) ناسك كسب ايتدكلرى معاصى شومىله برلرده وادى ومفاوزنده وبحرلر سواحلنده كى قرالرده فساد
ظاهر اولدى جدب ونقص معاش وتجاراتده قلت ربح وزراعاتده قلت ريع وناس ودوابده وقوع موتان
وكثرت مضار وقلت منافع ومحو بركات كبى * دينلديكه يعنى شروروفتن ظاهر اولدى ديندى يكه بحرله مراد
حقيقة بحردر يغمورلرك قلتى برده تأثير ايتديكى كبى بحرده دخى تأثير ايدر زيرا كه اصداف يغمور ياغديغنده
صويك يوزينه چيقوب آغزلرين آچرلر اول صدفكه يغموردن اغزينه دوشه اول انجو اولور * دينلديكه آدم
عليه السلام زماننده ارضك جميعى مخضره وموتقه ايدى هر قنغى شجره يه وارلسه انده ميوه بولنوب اكل
اولنوردى وبحرلر صويى طتلو ايدى وسباع حيواناتى انجمزدى تاشول وقته دكين كه قابيل هابيلى
اولدردى من بعد اغاجلر ديكنلندى وبحرلر صويى آجيلندى وحيواناتك بعضى بعضنه ضرر ايدر اولدى
(ليذيقهم بعض الذى عملوا لعلهم يرجعون) تاكه ايشلدكلرى خباثتك بعض عقوباتن انلره دنياده اذاقه
ايده وتمامى ايسه آخرتده اولور تاكه صددنده اولدقلرى معاصيدن رجوع ايده لر (قل سيروا فى الارض
فانظروا كيف كان عاقبة الذين من قبل كان أكثرهم مشركين) يامحمد مكه مشركلرينه ديكل كه يريوزنده سير
وسفر ايدوب نظر ايدك كه سزدن اول گچن امم عاتيه نك عاقبتلرى نه حاله ايردى كنديلر هلاك اولوب مسكنلرى
خرابه ايردى انلرك اكثرى سزلك كبى مشركين ايديلر (فأقم وجهك للدين القيم) امدى شول استقامتده
بليغ دينه كه اول دين اسلامدر وجهكى تعديل ايت (من قبل ان يأتى يوم لا مرد له من الله) شول كون
كلمزدن اول كه اول يوم قيامتدر انى هيچ كسه الله تعالى دن رده قادر اولمزويا اول كونى الله تعالى رد ايتمز
كلمسنه ارادهٔ قديمه سى اولديغيچون (يومئذ يصدعون) اول كون اولديغنده ناس متفرقين اولورلر
برفرقه سى جنته وبرفرقه سى ناره كيدر (من كفر فعليه كفره) بركسه كه كافر اوله كفرنك وبالى كنيدى
اوزره دركه اول نار مؤبده در (ومن عمل صالحا فلانفسهم يمهدون) واولكه عمل صالح ايده اول وصفلو
كسه لر جنتده كنديلرايچون منزل تسويه ايدرلر (ليجزى الذين آمنوا وعملوا الصالحات من فضله) تاكه
الله تعالى ايمان واعمال صالحه يى جمع ايدنلره توابدن مستحق اولدقلرى شيئى ايفاد ايتمكره فضلندن انلك
اوزره زياده ثواب دخى ويره (انه لا يحب الكافرين) اول الله تعالى كافرلرى سومز (ومن آياته ان يرسل
الرياح) اول الله تعالى نك قدرت ووحدانيتى دلائلندندركه رياح رحمتى ارسال ايدركه اول صبا وجنوب
وشمال ريحلريدر اماكه دبور ريح عذابدر (مبشرات) تاكه خلقنه مطرنافعله تبشير ايده (وليذيقكم
من رحمته) واكا تابع رحمتندن سزه اذاقه ايده كه اول حصول خصبدر (ولتجرى الفلك بأمره) وارسال
رياحله امريله درياده كيلر يوروبه (ولتبتغوا من فضله) وتجارت بحرله انك فضلندن طلب ايده سز
(ولعلكم تشكرون) واول رياحدن حاصل اولان اشبو نعمتلر اوزره اكا شكر ايليه سز (ولقد أرسلنا من
قبلك رسلا الى قومهم فجاؤهم بالبينات فانتقمنا من الذين أجرموا) يامحمد برسندن اول رسوللر عزى
قوملرينه ارسال ايتدك اول رسوللر انلره آيات واضحاتله كلدك انلر اول رسوللرى تكذيب ايتديلر اويله اولسه
اول آياتمزى تكذيب ايدنلره عذابله انتقام ايتدك (وكان حقا علينا نصر المؤمنين) وبزم عهده مزه حق
اولديكه مؤمنلره نصرت ايده وز (قال النبى صلى الله عليه وسلم مامن مسلم يرد عن عرض اخيه الا كان حقا
على الله أن يرد عنه نار جهنم يوم القيامة ثم تلا هذه الآية) پيغمبرمز صلى الله عليه وسلم ايدركه برمسلم
قرنداشنك عرضندن برموذينك اذاسنى دفع ايده الله تعالى يه فضل وكرمى مقتضاسنجه عهد اولوركه
يوم قيامتده اندن نار جهنمى دفع ايده اندنصكره (وكان حقا علينا نصر المؤمنين) قول شريفن تلاوت ايتدى

(الله الذى يرسل الرياح فتثير سحابا فيبسطه فى السماء كيف يشاء ويجعله كسفا فترى الودق يخرج من خلاله)
الله تعالى رياحى ارسال ايدوب انكله غيم رفع ايدر وكاهى انى سماده متصلا ديلديكى كيفيتده بسط ايدر سائر
وياواقف مطبق وغير مطبق ودخى بونك غيرى حالات اوزره اولديغى حالده وكاهى انى سماده قطع متفرقه
قيلور كرك بسطى حالنده وكرك تفريقى حالنده كورر سنكه انك ارالرندن يغمور چيقار (فاذا اصاب به من يشاء

من

من عباده اذا هم يستبشرون) چنانكه الله تعالى اول مطرى عبادندن ديلديكى كسه لرك اراضى وبلادلرينه
ايركوره كورر سنكه خصب مجيئنه سوينشورلر (وان كانوا من قبل أن ينزل عليهم من قبله لمبلسين) اكرچه
انلره مطر نزول ايتمزدن اول كدين مطرله تطاول عهد واستحكام يأسلرندن آيسين اولمشلردى (فانظر الى آثار رحمة
الله كيف يحيى الارض بعد موتها ان ذلك لمحيى الموتى) الله تعالى نك رحمتندن اولان مطره نظر ايت كه ارضى
يبسندنصكره انكله نيجه احيا ايدر نبات واشجار وانواع اثمار بيتوررا كا قادر اولان رب تعالى قادر اولوركه
انلرى موتلرندنصكره يوم قيامتده ديركوره (وهو على كل شئ قدير) اول الله تعالى هرشيئه قادردر زيرا انك
قدرتنك جميع كائناته نسبتى على السويه در (ولئن أرسلنا ريحا فرأوه مصفرا لظلوا من بعده يكفرون)
اكر بز ريح ارسال ايدوب زرعلرين افساد ايتسه حتى اول يشل ايكن انى صارارمش كورسه لر انك
صارارمسندنصكره الله تعالى يه ونعمتنه كافر اولورلر * اشبو آيات كريمه كفارلرك قلت ثبوت وعدم تدبر وسرعت
تزلزل وسوء رأيلرينى بيان ايدر واحوال نظرسوى اقتضا ايدركه انلردن مطر محتبس اولديغنده الله تعالى يه توكل
واكا التجا ايده لر رحمتندن مأيوس اولميه لر وانلره مطر رحمتى ايرديكنده شكره مبادرت وطاعته استدامت
ايده لر استبشارده افراط ايتميه لر وزرعلرى صارارمغله هلاك اولديغنده بلايه صبر ايده لر نعمته كفران
اولميه لر (فانك لا تسمع الموتى) يامحمد سن دعوتكى ايشتديره مزسن شول كفاره كيم انلر موتى كبيدر
(ولا تسمع الصم الدعاء اذا ولوا مدبرين) ودخى اصملره ده ايشتديره مزسنكه انلر دعوتكى سماعدن
تصامم ايدرلر چنانكه مكذبين اولدقلرى حالده حقدن اعراض ايده لر (وما أنت بهادى العمى عن ضلالتهم)
وسن شول آيتلريمزدن بصيرتلرى اعمالرى ضلالتلرندن ايمان وطاعته هدايت ايدرد كاسن بلكه الله تعالى
عبادندن ديلديكى كسه لرى اكا توفيق ايدر سكا واجب اولان انجق دعوت وابلاغدر (ان تسمع الا من يؤمن
بآياتنا فهم مسلمون) سن اسماع ايتمزسن الا انلره كيم بزم آيتلريمزه ايمان كتوروب ايمانلرنده مخلصلردر زيرا كه
ايمانلرى آيتلريمزلك الفاظى تلقيسنه ومعانيسى تدبرنه داعيدر (الله الذى خلقكم من ضعف ثم جعل
من بعد ضعف قوة ثم جعل من بعد قوة ضعفا وشيبة) اول الله تعالى سزى ابتداده ضعفا خلق ايتدى ضعفى
اساس امر قيلدى (خلق الانسان ضعيفا) قول شريفى دلالتيله وياخود سزى اصل ضعيفدن خلق ايتديكه
اول نطفه دروياا ول ضعفله مراد حال طفوليتدن حال احتلامه دكدر واول طفوليت ضعفندنصكره
كهولته كلنجه دكين سزه قوة شباب قيلدى واول شباب قوتندنصكره سزده ضعف شيوخت وهرم قيلدى
(يخلق ما يشاء) ذوات وصوردن وياخود ضعف وقوت وشباب وشيبه دن اول ديلديكن خلق ايدر (وهو العليم
القدير) اول سزى اشبو احوال مختلفه ده ترديدى غيره امكانى يله علم وقدرتده صانع كامل ايديكنه دليلدر
(ويوم تقوم الساعة يقسم المجرمون ما لبثوا غير ساعة) قيامت قائم اولديغى كونده مشركون يمين ايده لركه
دنياده وياقبورده ويادنيانك فناسيله بعث وانقطاع عذابلرى بيننده برساعتدن غيرى لبث ايتمديلر اول
مدت لبثلرين آخرتده كى مدت عذابلرينه اضافتله وياخود نسيانله استقلال ايده لر حديثده كلديكه (ما بين فناء
الدنيا والبعث اربعون) دنيانك فناسيله بعثك ما بينى قرق دكلودر * امدى اول قرق ساعات وايام
واعوامك هر برينى محتملدر (كذلك كانوا يؤفكون) صدقدن اشبو صرف كبى انلر دنياده حقدن صرف
اولنورلردى وانلر انده كذب ايده لر بعث يوقدر ديو دنياده كذب ايتدكلرى كبى وياخود الله تعالى
انلرى افضاح اراده ايدوب اهل جمعه متبين اولان شيئى كذبله يمين ايده لر (وقال الذين اوتوا العلم والايمان
لقد لبثتم فى كتاب الله الى يوم البعث فهذا يوم البعث ولكنكم كنتم لا تعلمون) ملائكه وانسدن علم وايمان
ويريلنلر انلرى تكذيب ايدوب ديه لركه الله تعالى نك قضاسى وياعلمى ويالوح ويا قرآنده ذكر ايتديكى اوزره يوم
بعثه دكين لبث ايتديكز اشبو وقت ايسه يوم بعثدركه سزانى انكار ايدرديكز لكن سز اناردة تفريطكز سببيله
انك حق ايدوكن بيلمزديكز (فيومئذ لا ينفع الذين ظلموا معذرتهم ولا هم يستعتبون) اويله اولسه اول كونده
شرك وعصيان ايله نفسلرينه ظلم ايدنلره اعتذارلرى نفع ايتمز وانلردن توبه وطاعتله رب تعالى يى ارضالرى طلب

اولنمز (ولقد ضربنا للناس فی هذا القرآن من کل مثل) اشبو قرآنده بز ناسه هر صفت وقصهٔ عجیبه‌دن وصف
وبیان ایتدک یوم قیامتده مبعوثینک صفت وقصه‌لرین وانلرنه دیرلر وانلره نه دینور ومعذرت واستعتاب منتفی
اولور ویاخود بز انلره بیان ایتدک هر مثلدنکه انلری توحید وبعث وصدق رسوله ارشاد ایدر (ولئن جئتهم
بآیة لیقولن الذین کفروا ان انتم الا مبطلون) اگرسن انلره آیات قرآندن بر آیتله کلسک انلردن کافر اولنلر فرط
عناد وقساوت قلوبلرندن رسول الله صلی الله علیه وسلمه ومؤمنلره دیه‌لر که سز دکل الا کاذبلرسز (کذلك
یطبع الله علی قلوب الذین لا یعلمون) اشبو طبع کبی الله تعالی طبع ایدر شول کسه‌لرک قلوبنه کیم توحیدی
بیلمزلر ورسوللری تصدیق ایتمزلر بلکه اعتقاد ایتدکلری خرافات اوزره اصرار ایدرلر زیرا که جهل مرکب
حقی ادراکدن منع ایدر ومحق تکذیبی ایجاب ایدر (فاصبر ان وعد الله حق) انلرک اذالرینه صبر ایت که
الله تعالینک نصرتله ودینکی جمیع ادیان اوزره اظهارله وعدی حقدر لابد انی انجاز واکا وفا ایدر
(ولا یستخفنك الذین لا یوقنون) یا محمد سنی خفت وقلقه تحمیل ایتمسونلر انلرک تکذیب وایذالریکه انلر بعث
وحسابی ایقان ایتمزلر ویاخود حلاوت کلام واظهار تعقللریله عقلکی سلب ایدوب سنی مخدوع ایتمسونلر شول
وجهله کیم قتکده مؤمنلره تعظیم اظهار ایده‌لر زیرا که ضالین وهم مضلیندرلر انلردن حذر ایت که انلر مکر وفتنه
اصحابیدرلر

(سورة لقمان وهی أربع وثلاثون آیة مکیة)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(الم تلك آیات الکتاب الحکیم) اشبو قرآن آیتلریدر حلال وحرام واحکامله محکمدر (هدی ورحمة للمحسنین)
هدی ورحمت اولدیغی حالده شول کسه‌لر ایچونکه نیت خالصه ایله عملرین حسن ایدرلر (الذین یقیمون
الصلوة) شونلر که نمازی اتمام ارکانله وقتنده قیلورلر (ویؤتون الزکاة) وزکاتی ویررلر (وهم بالآخرة
هم یوقنون) وانلر بعث وجزانک وقوعنه ایقان ایدرلر (اولئك علی هدی من ربهم) انلر ربلری
جل شانه‌دن توفیق اوزره‌درلر (واولئك هم المفلحون) وانلر اعلای مقاصدلرینه فائزلردر عقیدهٔ حقه ایله
عمل صالحی جمع ایتدکلری ایچون (ومن الناس من یشتری لهو الحدیث) بعض ناس لهو حدیث اشترا ایدر
اول هرشیدر که کشی‌یی ما یعنیدن اشغال ایده شول احادیث کبی که اصلی اولمیه واساطیر که انده اعتبار بولنمیه
ومضاحك وفضول کلام کبی * دینلدیکه اشبو آیت نضر بن الحارث شاننده نازل اولوبدر که اول اعاجم
اخبارنی اشترا ایدوب قریشه انی تحدیث ایدردی محمد سزه عاد وثمود حدیثن تحدیث ایدرسه بن سزه
اسفندیار ورستم حدیثن تحدیث ایدرین انلر انک اول حدیثن استملاح ایدوب قرآن استماعنی ترك ایدرلردی
(قال النبی علیه السلام لا یحل تعلیم المغنیات ولا بیعهن واثمانهن حرام) پیغمبر صلی الله علیه وسلم ایدر
حلال اولماز که جاریه‌لره غنا تعلیم ایدیله ویا مغنیه بیع اولنه ثمنلری حرامدر * دینلدیکه آیتک معناسی غناء
ومزامیر ومعازفی قرآن اوزره اختیار ایدر * ابن مسعود رضی الله عنه اشبو آیتدن سؤال اولندقده یمین ایدوب
دیدیکه اول غنادر * دینلدیکه غنا قلبده نفاق بتورر واول رقیهٔ زنادر ویا اول هر لهو ولعبدر (لیضل عن سبیل
الله بغیر علم) تاکه ناسی انکله دین اسلامه دخولدن ویا قرائت قرآندن صد ایده اول اشترا ایتدیکی شیئك حالنی
ویا تجارتنی بیلمکسزین شول حیثیتدنکه لهوی قرآنه استبدال ایتدی (ویتخذها هزوا) وتاکه آیات الهی مسخره
اتخاذ ایده (اولئك لهم عذاب مهین) امدی اول وصفلو کسه‌لره عذاب مهین اولور حق اوزره باطلی استیثارله
حقه اهانتلری ایچون (واذا تتلی علیه آیاتنا ولی مستکبرا کأن لم یسمعها کأن فی اذنیه وقرا فبشره بعذاب الیم)
وقتا نکه اکا آیتلریمز تلاوت اولنسه تکبر ایدوب آیتلریمزه ومحمده ایماندن اعراض ایدر اول امرده انک حالی
شول کسمه‌لرک حالنه بکزر که ایشیتمدرکن ایشتمزلر کأنه قولاغنده صمم واردر * امدی اکا عذاب مؤلم ایله
تبشیر ایت (ان الذین آمنوا وعملوا الصالحات لهم جنات النعیم) شونلر که ایمان واعمال صالحه‌یی جمع ایتدیلر
آخرتده انلره جنات نعیم مأوی اولور (خالدین فیها) انده دائمی اولدقلری حالده (وعد الله حقا) اشبو وعد الله

تعالینک وعد حقیدر (وهو العزیز الحکیم) اول بر عزیزدر که وعد ووعیدنی انجازدن انی برشیء عاجز ایتمز
حکیمدر ایشلمز الا انیکه حکمتی انی استدعا ایدر (خلق السموات بغیر عمد ترونها) الله تعالی سمواتی
کوردیککز هیئتده سوارسز خلق ایتدی نه درونده دعامه‌سی وارکه انی رفع ایده ونه فوقنده علاقه‌سی
وارکه انی امساك ایده بلکه اول ایکیسندن دخی خالی اولوب الله تعالی قدرتیله انی امساك ایتدی (والقی
فی الارض رواسی ان تمید بکم) وارض اوزره جبال مرتفعه وضع ایتدی تاکه اول ارض سزکله میل
واضطراب ایتمیه (وبث فیها من کل دابة) وانده هر دابه‌دن بث ایتدی (وانزلنا من السماء ماء فانبتنا فیها من کل
زوج کریم) وسمادن یغمور ایندروب ارضده نبات کثیر المنفعه‌نك هر صنفندن بتوردك (هذا خلق الله فأرونی
ماذا خلق الذین من دونه) اشبو ذکر اولنان اشیاء الله تعالینک مخلوقیدر یا مشرکین بکا کوسترك که آلهه‌کز
نه خلق ایتدی حتی که الله تعالی‌یه مشارکته مستحق اولدیلر (بل الظالمون فی ضلال مبین) بلکه مشرکلر
ضلال ظاهرده‌درکه هیچ بر ناظره اول خفی اولمز (ولقد آتینا لقمان الحکمة) بز لقمانه عقل وعلم وعمل
واموردە اصابت ویردك * دینلدیکه اول لقمان بن باعور بن ناخور بن تارخدر که اول ایوب علیه السلامك
اخت ویا خاله‌سی اوغلی آزر اولادندندر لقمان علیه السلام معمر اولوب حتی داود علیه السلامه ایرشدی
واندن اخذ علم ایتدی وبعث اولنمزدن اول فتوی ویرردی * جمهور دیدیلر که اول حکیم ایدی نبی دکل ایدی
عرف علماده حکمت نفس انسانیه‌یی استکمالدر وعلوم نظریه‌یی اقتباس ونفسك قدر طاقتنجه افعال فاضله
اوزره ملکهٔ تامه اکتسابیدر ولقمان علیه السلامك حکمتندندرکه اول داود علیه السلامه برنیجه آی
صاحب اولدی داود علیه السلام درع دوزردی لقمان اکا اول نه شی ایدیکن سؤال ایتمدی اتمام ایدیجك
ارقه‌سنه کیوب دیدیکه نه کوزل حرب لباسی اولورسن اول حینده لقمان دیدیکه صمت حکمتدر انك فاعلی
قلیلدر بر کون داود علیه السلام اکا یا لقمان نیجه صباحلدك دیدی اول ایتدیکه بن غیرك یدنده * داود علیه
السلام تفکر ایدوب اندن صعقه ایتدی بر وقتده لقمان علیه السلامه امر اولندیکه بر قیون بوغزلیوب اندن
ایکی اطیب مضغه کتوره نعم دیوب انك لسان وقلبن کتوردی بعده وقت آخرده امر اولندیکه ینه بر قیون
بوغزلیوب اندن ایکی اخبث مضغه‌یی کتوره نعم دیوب ینه لسان وقلبن کتوردی انك حکمتندن سؤال
اولندقده دیدیکه اشبو ایکی مضغه اطیب شیئدر مادامکه طیب اوله واخبث شیئدر مادامکه خبیث اوله
دینلدیکه لقمان علیه السلام نبوتله حکمت بیننده تخییر اولنوب اول حکمتی اختیار ایتدی * روایت
اولندیکه اول بر نصف نهارده نائم ایکن اکا بر ندا کلدیکه یا لقمان استرمیدك که الله تعالی سنی ارضده خلیفه
ایدوب ناس بیننده حق اوزره حکم ایده‌سن اول ندایه جوابده دیدیکه اگر ربم بنی تخییر ایدرسه عافیتی قبول
ایدوب بلایی قبول ایتمزم واکر اکا امر ایدرسه سمع واطاعت ایدرم زیرا بیلورمکه اوزریمه الزام اولنیجق
اعانت وعصمت اولنورم والحال حاکم منازلك اشدی واکدرنده اولوب انی ظلمت قابلیوبدر اعانت اولنورسه
حریدرکه اندن نجات بوله اگر حکمنده خطا ایدرسه جنت یولن یتورور وکشینك دنیاده ذلیل اولمسی شریف
اولمسندن خیرلیدر واول کسه که دنیایی آخرت اوزره اختیار ایده دنیایی فوت ایدر وآخرته ایرمز ملائکه انك
حسن منطقنه تعجب ایتدیلر بوندنصکره بر نومه‌سنده حکمت ویرلدی اویانیجق حکمتدن سویلر اولدی بعده
داود علیه السلامه ندا اولنوب خلافت عرض اولندقده قبول ایتدی یوخسه لقمان کبی شروط ذکر
ایتدی اول اجلدن مرة بعد اخری خطیئه‌یه دوشوب الله تعالی کاسین عفو ایتدی ولقمانی وزیر ایدندی
(ان اشکر لله) بز اکا دیدك که الله تعالی‌یه شکر ایت انك اوزره که سکا حکمت ویردی (ومن یشکر
فانما یشکر لنفسه) اول کسه که شکر ایده نفسی ایچون شکر ایدر زیرا که نفعی اکا عائددر که نعمتی انکله دائم
اولور واول نعمتك مزیدینه مستحق اولور (ومن کفر فان الله غنی حمید) واولکه الله تعالینک نعمتلرینه کافر
اوله اول جل شانه خلقك شکرندن غنیدر وحمدا کا حقیقدر اگرچه حمد اولنمزسه‌ده ویا اول محموددر جمیع
مخلوقاتی لسان حالله اکا حمد نطق ایدر (واذ قال لقمان لابنه وهو یعظه) ذکر ایت شول وقتی که

لقمان اوغلی انعمه ویا شکر ویا ماثانه وعظ ایدر اولدیغی حالده دیدیکه (یابنی لاتشرك بالله ان الشرك لظلم عظیم) ای اوغلجغم الله تعالی یه اشراك ایتمکل که اول ظلم عظیمدر شول حیثیتدنکه جمیع اشیانك خالقیله هر شیئدن عاجز بیننی تسویه در * دینلدیکه لقمان علیه السلامك اول اوغلی واناسی مشرکلر ایدیلر لقمان علیه السلام وعظ ایدرلر ایکیسی دخی اسلامه کتوردی (ووصینا الانسان بوالدیه) بز انسانه وصیت ایتدك که والدینه بر واحسان ایده (حملته امه وهنا علی وهن) اکا والده سی حامل اولدی حالبوکه حمل وثقلی ازدیادیله ضعف اوزره ضعفی زیاده اولدی (وفصاله فی عامین) انك مدت فطامی ایکی ییل تمامنده در * اشبو دلیلدرکه مدت رضاعن اقصاسی ایکی ییل اوله واندنصکره حرمت ارضاع ثابت اولمیه اشبو شافعی مذهبیدر (ان اشکرلی ولوالدیك) انسانه وصیتمز اولدرکه بکا ووالدینکه شکر ایده سن (الی المصیر) مرجعك بکادر شکر وکفرك اوزره سنی محاسبه ایدرم دینلدیکه برکسه کیم صلوات خمس اداسنه مداومت ایده الله تعالی یه شکر ایدروا ولکه صلوات خمس ادبارنده والدینه دعا ایده انلره شکر ایدر (وان جاهداك علی ان تشرك بی مالیس لك به علم فلا تطعهما) واکر والدینك جهد ایدرلرسه که سن بکا اشراك ایده سن انی که اول هیچ برشیدکلدر اول امرده انلره اطاعت ایتمکل (وصاحبهما فی الدنیا معروفا) وانلرله دنیاده مصاحب معروفله صحبت ایت که انی شرع ارتضا وکرم اقتضا ایدر بر وصله وحسن عشرت کبی (واتبع سبیل من اناب الی) ودینده توحید واخلاصله بنم طاعتم طریقنه اقبال ایدنه اتباع ایت که اول پیغمبرمز صلی الله علیه وسلم واصحابیدر (ثم الی مرجعکم فأنبئکم بما کنتم تعملون) سنك ووالدینك مرجعی بکادر سکا ایمانك وانلره کفرلری اوزره جزا ایدرم * اشبو ایکی آیت سعد بن ابی وقاص رضی الله عنه واناسی شاننده نازل اولوبدر وقصه سی سورهٔ عنکبوتده کچوبدر لقمان علیه السلامه اوغلی دیدیکه اکر بن خطیئه یی هیچ کسه نك کورمدیکی مکانده ایشلسم الله تعالی انی بیلورمی لقمان دیدیکه (یابنی انها ان تك مثقال حبة من خردل فتکن فی صخرة او فی السموات او فی الارض یأت بها الله ان الله لطیف خبیر) ای اوغلجغم اکر ایشلدیکك خطیئه وکرك حسنه خردل دانه سی قدر وزنی اولدیغندن ماعدا بر موضع اخفی واحرزده اولسه جوف صخره ده که اول صوده اوله ویا تحت ارضده کی صخره ده کیم انده اعمال کفار یازیلودر ویا عالم علو یده ویا عالم سفلیده اولسه یوم قیامتده الله تعالی انی کتوروب عاملنه جزا ایدر زیرا انك علمی هر خفی یه ایرکنهی ومکانی بیلوراندن برشیء فوت اولماز بعض کتبده ایدرار اشبو کلمه یی لقمان تکلم ایدیجك هیبتندن مرارهسی منشق اولوب تسلیم روح ایلدی (یابنی اقم الصلاة) ای اوغلجغم نمازی اتمام ارکانله ادا ایت که نفسکی تکمیل ایده سن (وأمر بالمعروف وانه عن المنکر) وناسه خیرله امر ایت وانلری شردن نهی ایت که غیری تکمیل ایده سن (واصبر علی ما اصابك) وسکا ایریشن شدائده سیما امر ونهیك صددنده ایکن صبر ایت (ان ذلك من عزم الامور) اشبو اوامر مذکوره الله تعالینك ایجاب والزام ایتدیکی عزائمدندر (ولا تصعر خدك للناس) ناسه تکبر ایدوب سکا سویلدکارنده یوزیکی انلردن دوندرمکل ویا خود فقرایی تحقیر ایتمکل بلکه فقیر وغنی ایله معاشرتکی علی السویه تحسین ایلکل (ولا تمش فی الارض مرحا) ویریوزنده فخرله ویا بطرا جلیچون یوریمکل (ان الله لا یحب کل مختال فخور) زیرا که الله تعالی هر اختیال وفخر ایدنلری سومز (واقصد فی مشیك) یوریمکده وسط اختیار ایدوب نه اختیال ونه اسراع ایلکل بلکه سکینه ووقار اوزره یوری کل (واغضض من صوتك) محل خطابده صوتکی خفض ایدوب جهر ایتمکل مکر که ارهاب عدو ایچون اوله (ان انکر الاصوات لصوت الحمیر) زیرا که اصواتك اوحش واقبحی حمار صوتیدرکه اولی زفیر وآخری شهیقدر والحاصل بونك ایکیسی دخی اهل نار صوتیدر * دینلدیکه هر شیئك صیاحی تسبیحدر الا حمارك دکل * وهب ایدر لقمان علیه السلام حکمتدن اون ایکی باب سویلدیکه ناس انی کلام وقضایالرینه ادخال ایتدیلر * (الم تروا ان الله سخر لکم ما فی السموات وما فی الارض) کورمزمیسز که الله تعالی سزه سماواتده اولان شمس وقمر ونجوم وسحاب وغیر اشیایی تسخیر ایتدی منافعکز تحصیلنه اسباب قیلمغله

وارضده اولان بحار وانهار ومعادن ودواب وسائر اشیایی دخی تسخیر ایتدی واسطه ایله ویا واسطه سز انتفاعه تمکینله (واسبغ علیکم نعمه ظاهرة وباطنة) وسزه نعم محسوسه سنی ومعقوله سنی بیلدکلریکزی وبیلدکلریکزی افضال واسبال ایتدی ونعمت هر شیئدرکه انکله احسان ونفع قصد اولنه وعالمك کلیسی نعمتدر غیره نفع ایچون یوخسه الله تعالی منافعه احتیاجدن غنیدر ونعم ظاهره حسن صورت وامتداد قامت وتسویهٔ اعضادر ویاخود بصر وسمع ولسان وسائر جوارح ظاهره در ونعم باطنه معرفتدر وهر شیئدرکه دلیل ایله بیلنه ویا اصلا بیلنمیوب انکله انتفاع اولنه انسانك بدننده نیچه اشیا واردرکه اول بیلنمز وبیلنمکه دخی چاره اولمز سر وقلب وعقل وروح کبی * دینلدیکه نعم ظاهره دنیادن اعراضدر ونعم باطنه الله تعالی یه توکل وتوقدر (ومن الناس من یجادل فی الله بغیر علم ولا هدی ولا کتاب منیر) ناسك بعضی الله تعالینك توحید وصفاتنده دلیلدن مستفاد علمسز ورسوله راجع هداسز والله تعالینك انزال ایتدیکی کتاب منیرسز تقلیدله جدال ایدر (واذا قیل لهم اتبعوا ما انزل الله قالوا بل نتبع ما وجدنا علیه آباءنا) نچون مکه کافرلرینه الله تعالینك انزال ایتدیکی قرآنه اتباع ایدك دینلسه دیرلر که آباءمزی صددنده بولدیغمزدینه اتباع ایدرز الله تعالی انلره دیرکه (اولو کان الشیطان یدعوهم الی عذاب السعیر) آبائلرینه اتباع ایدرلرمی اکرچه شیطان انلری تقلید ویا اشرا کانمالی جهنم عذابنه دعوت ایدرسه ده (ومن یسلم وجهه الی الله وهو محسن فقد استمسك بالعروة الوثقی) برکسه که ذاتینی الله تعالی ایچون خالص ایده امرنی اکا تفویض وجمیع شرائعنه اقبال ایله حالبوکه عملنده محسندر شول انقطاعی مأمون حبل متیندن اوثق عروه یی اعتصام ایدرکه اول (لا اله الا الله) قول شریفیدر (والی الله عاقبة الامور) جمیع امورك عاقبتی الله تعالی یه رجوع ایدر (ومن کفر فلا یحزنك کفره) اول کسه که کافر اوله کفری سنی محزون ایتمسون که اول سکا نه دنیاده ونه آخرتده ضرر ایدر (الینا مرجعهم فننبئهم بما عملوا) یوم قیامتده رجوعلری بزه در دنیاده ایشلدکلری کفر ومعاصی یی بز انلره خبر ویرر وجزالرین ایدرز (ان الله علیم بذات الصدور) اول الله تعالی عبادنك صدورنده اولان اشیایی بیلور انك حسبنجه جزالرین قیلور (نمتعهم قلیلا ثم نضطرهم الی عذاب غلیظ) بز انلری دنیاده زمان قلیل تمتیع ایدرز نصکره عذاب شدیده الجا ایدرز که اندن انفکاکه قادر اولمزلر (ولئن سألتهم من خلق السموات والارض لیقولن الله) اکر سن اهل مکه یه سؤال ایتسك که سموات وارضی کیم خلق ایتدی دیه لر که الله تعالی زیرا که دلیلك وضوحیچون خلقی غیره اسناددن امتناع ایده لر (قل الحمد لله بل اکثرهم لا یعلمون) الله تعالی یه حمد ایت که انلری معتقدلرینك بطلانی ایجاب ایدر شیء اعترافنه الزام والجا ایتدی بلکه انلرك اکثری ملزم اولدقلرین بیلمزلر (لله ما فی السموات والارض) سموات وارضده اولان اشیانك جمیعی الله تعالینك خلق وملکیدر اول ایکیسنده اندن غیری عبادته مستحق یوقدر (ان الله هو الغنی الحمید) الله تعالی حامدینك حمدندن غنیدر وحمده اول مستحقدر (ولو ان ما فی الارض من شجرة اقلام) اکر یریوزنده کی اشجار اقلام ایدلسه (والبحر یمده من بعده سبعة ابحر ما نفدت کلمات الله) حالبوکه بحر محیط سعتیله یدی بحرله ممدود مداد اولسه اول اقلام وبو مداد ایله الله تعالینك کلامی یازلسه اقلام ومداد دوکنوب کلام الله دوکنمیه ایدی (ان الله عزیز حکیم) الله تعالی عزیزدر انی هیچ برشیء عاجز ایتمز حکیمدر علم وحکمتندن هیچ بر امر خارج اولماز * روایت اولندیکه پیغمبرمز صلی الله علیه وسلم مدینه یه هجرت ایدیجك احبار یهود اکا کلوب دیدیلر که بزه خبر ایردیکه سن دیرمشسنکه (وما اوتیتم من العلم الا قلیلا) سز علمدن آز ویرلدیکز اول قولله بزیمی یوخسه قومکیمی اراده ایتدك دیدیکه کلیکزی سزی وکرك انلری اراده ایتدم دیدیلر که سکا نازل اولانده بلمدکمیکه بزه توراتده هر شیئك علمی ویریلوبدر دیدیکه توراتده کی علوم علم الله یه اضافتله قلیلدر بلکه سزه شول دکلو علم ویریلوبدرکه انکله عمل ایتسکز نفعلنوردیکز دیدیلر که یا محمد نه دیرسن شول قولکه کیم (ومن یؤت الحکمة فقد اوتی خیرا کثیرا) اول کسه که حکمت ویریله خیر کثیر ویریلمش اولور دیدی ایله اولسه علم قلیل ایله خیر کثیر بینی نیجه توفیق اولنور اکا جوابده (ولو ان ما فی الارض) آیتی نازل اولدی

ذیلدیکه مشرکون دیدیلرکه محمدك کتوردیکی قرآن وغیری قریب اولورکه دوکتوب کسیله اول سببدن
بو آیت نازل اولدی (ماخلقکم ولا بعثکم الا کنفس واحدة) الله تعالی یه سزلك کثرتکزله خلق وبعثکز دکل
الا نفس واحده نك خلق وبعثی کبیدر انك قدرتنده قلیل وکثیر مساویدر انی برشان شان آخردن اشغال ایتمز
جمله اشیانك وجودینه قدرت ازلیه سیله ارادت واجبه سنك تعلقی کفایت ایدر (ان الله سمیع بصیر)
الله تعالی هر مسموعی ایشیدر وهر مبصری کورر انی اشیانك بعضنی ادراکی بعض آخری ادراکدن اشغال
ایتمز خلق دخی انك کبیدر (الم تر ان الله یولج اللیل فی النهار ویولج النهار فی اللیل) کورمزمیسنکه
الله تعالی کیجه یی کوندزه ادخال ایدوب کیجه یی اکسلتدیکی دکلو زمانی کوندزده ارتورر وکوندزی کیجه یه
ادخال ایدوب کوندزی اکسلتدیکی دکلو زمانی کیجه ده ارتورر (وسخر الشمس والقمر کل یجری
الی اجل مسمی) شمس وقمری بنی آدمه تذلیل ایتدی ایکیسندن هر بری فلکده منتهای معلومه دکین جاری
اولور شمس سنه آخرینه دکین ویاخود یوم قیامته دکین (وان الله بما تعملون خبیر) الله تعالی اعمالکزك
کنهنی بیلور (ذلك بان الله هو الحق) اشبو ذکر اولنان سعت علم وشمول قدرت وعجائب صنع شول
سببله درکه اول الله تعالی ذاتنده ثابت وجمیع جهاتدن واجبدر ویاخود الهیتی ثابتدر (وان ما یدعون
من دونه الباطل) والله تعالیدن غیری انلرك آلهه اتخاذ ایتدکاری حد ذاتنده معدوم الهیتی باطلدر
(وان الله هو العلی الکبیر) والله تعالی هر شیء اوزره متسلط ومرتفعدر (الم تر ان الفلك تجری فی البحر
بنعمة الله لیریکم من آیاته) یا محمد بیلزمیسنکه الله تعالینك رحمت واحسانیله دریاده سفینه لر یوررتا که سزه
وحدانیتنك بعض دلائلن کوستره (ان فی ذلك لآیات لکل صبار شکور) اشبونده آیتلر واردر
هر کسه یه کیم آفاق وانفسده تفکرله نفسی اتعاب مشاقنه صبر ایده ونعمی بیلوب انی ویرن باری تعالی یه
شکره مداومت ایده زیرا که ایمان ایکی صنفدر بر صنفی صبر وبر صنفی شکردر (واذا غشیهم موج کالظلل
دعوا الله مخلصین له الدین) چون انلری ظللر کبی موج قابلیه الله تعالی یه دینلرین اخلاص ایدر
اولدقلری حالده دعا وتضرع ایدرلر (فلما نجیهم الی البر) وقتا که اول انلری بره ایرکوره (فمنهم مقتصد)
انلرك کیمین کوررسنکه طریق قصد اوزره مقیمدرکه اول توحیدده در ویاخود انزجار ایله منزجر اولدیغندن ظلم
وکفرده متوسطدر (وما یجحد بآیاتنا الا کل ختار کفور) بزم آیتلریمزی انکار ایتمز الا اول که نقض عهدله
غدر ایدروا کا اولان احسانی ستر ایدر (یا ایها الناس اتقوا ربکم) یا ناس ربکز جل شانه یه مخالفتدن
صاقنك (واخشوا یوما لا یجزی والد عن ولده ولا مولود هو جاز عن والده شیئا) وشول کوندن قورقك که
اول یوم قیامتدر انده والد ولدندن برشیء قضا ایتمز وولد دخی والدندن برشیء قضا ایتمز یعنی برینك اوزرنده کی
دین ویا عذابی اول بری یوکلنمز * دینلدیکه اشبو حکم کفاره مخصوصدر یوخسه مؤمنلر بری برلرینه نفع
ایدیسرلردر زیرا که (الحقنا بهم ذریتهم) دیو سورهٔ طورده اول بیان بیورلدی (ان وعد الله حق)
الله تعالینك ثواب وعقابله وعدی حقدر انده خلاف اولمز (فلا تغرنکم الحیاة الدنیا) سزی دنیانك
زینتی اکا اطمئنان ایدوب آخرت عملن ترك که سزی مغرور ایتمسون (ولا یغرنکم بالله الغرور) وشیطان
غرار سزی الله تعالی ایله مغرور ایتمسون معصیته تمادی ایدوب الله تعالیدن مغفرت تمنی ایتمکزله (ان الله
عنده علم الساعة) الله تعالینك عندنده درکه یوم قیامت نوقتده اوله جغن بیلور * روایت اولندیکه
حارث بن عمرو پیغمبرمز صلی الله علیه وسلمه کلوب دیدیکه بکا خبر ویرکه قیامت نوقتده اولور ویره اکین
اکمشم یغمور نوقتده یغار وخاتونم حامله در قارننده کی ارکك ویا دیشیمیدر وبو کونده ایشلدیکمی بیلورم ایرته
نه ایشلرم وهم ولدیغمی بیلورم اما نه یرده اولورم اول سببدن بو آیت نازل اولدی (وینزل الغیث) ودیلدیکی وقتده
یغمور یاغدیرر (ویعلم ما فی الارحام) وارحامده اولان ذکر ویا انثامیدر تام ویا ناقصمیدر بیلور (وما تدری
نفس ماذا تکسب غدا) وکشی بیلمزکه ایرته خیر وشردن نه ایشلر کاهی کشی ایرته برشیء ایشلمکه عزیمت
ایتمشیکن اول وقتده انك غیرین ایشلر (وما تدری نفس بأی ارض تموت) وکشی بیلمزکه نه یرده اولور

نوقتده

نوقتده اولور ایدیکنی بیلمدیکی کبی * روایت اولندیکه ملك الموت سلیمان علیه السلامه اوغرایوب
جلساسندن بر رجله ادامهٔ نظر ایتدی رجل سلیمان علیه السلامه بو کیمدر دیو سؤال ایدوب اول ملك
الموتدر دیدی رجل ایتدی کانه اول بنی مراد ایدر ریحه امر ایت که بنی کتوروب دیار هندده براغه سلیمان
علیه السلام دخی انجلاین ایتدی بعده اول رجلك امرندن ملك الموته سؤال اولندقده ملك الموت دیدیکه
اکا ادامهٔ نظرم انك امرینه تعجبمدن ایدی شول سببدن که اول وقتده انی هندده قبض ایتمکه امر اولنمشیدم
اول ایسه سنك یاننده ایدی بعده انی اول وقتده زمان مقدرده هندده بولوب قبض ایتدم * دینلدیکه انسانه
کسب وعاقبتندن اخص شیء یوقدر اول ایکیسی معرفتنه طریق اولمیجق اندن ماعدا انك معرفتنه طریق
ابعد اولور (ان الله علیم خبیر) الله تعالی جمیع اشیانك ظواهر وبواطنن بیلور

(سورة السجدة وهی ثلاثون آیة مکیة)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(الم) اشبو سوره ویا قرآن (تنزیل الکتاب لا ریب فیه من رب العالمین) کتاب منزلدر ریب یوقدرکه اول
رب العالمیندندر (ام یقولون افتراه) اکا ایمان کتورلرمی یوخسه انی محمد اختلاق ایتدی دیرلرمی
(بل هو الحق من ربك لتنذر قوما ما اتیهم من نذیر من قبلك لعلهم یهتدون) بلکه اول قرآن حق ربك تعالیدن
منزل ایدیکی ثابتدر تا که انکله بر قومی انذار ایده سنکه سندن اول انلره نذیر کلمیوبدرکه اول قومله
مراد عربدر تا که انذارکله اهتدا ایده لر (الله الذی خلق السموات والارض وما بینهما فی ستة ایام) که اول
رب العالمین الله جل شانه درکه سموات وارض وایکیسی ارا سنده کی اشیایی التی کونده خلق ایتدی تا که
انکله عبادینه امورده تأنی وتثبتی تعلیم ایده اکرچه انی لحظهٔ واحده ده خلقه قادر ایدی تکمیم تفصیلی سورهٔ
اعرافده کچدی (ثم استوی علی العرش) بعده انك امری عرش اوزره مستوی ومستولی اولدی (ما لکم من
دونه من ولی ولا شفیع) الله تعالیدن غیری سزه نصرت ویا سزکچون شفاعت ایدر یوقدر رجا انکه انك رضاسین
تجاوز ایده سز ویاخود سزلك اندن غیری ولی وشفیعکز یوقدر بلکه مصالحکزی تولی ایدن ومواطن نصرتده
سزه نصرت ایدن اولدر اول سزی مخذول ایدیجك هیچ ولی ونصیریکز قالمز (افلا تتذکرون) انك مواعظیله
متعظ اولمزمیسز که انی توحید ایده سز (یدبر الامر من السماء الی الارض) اول الله تعالی امر دنیایی
ملائکه وسائر اسباب سماویه ایله تدبیر ایدرکه انك آثاری ارضه نزول ایدر (ثم یعرج الیه) بعده اول اکا صعود
ایدوب علمنده ثابت اولور موجود اولدیغی حالده (فی یوم کان مقداره الف سنة مما تعدون) برکونده که انك
مقداری ایام دنیادن بیك ییلجه در بشیوز ییل نزولی وبشیوز ییل صعودیدر زیرا که سما وارضك ما بینی
بشیوز ییللق مسیره در اکر بنی آدمك بری سیر ایله انی قطع ایدر اوایسه بشیوز ییلده نزول وبشیوز ییلده
صعود ایدردی لکن ملك اول نزول وعروجی برکونده تحصیل ایدر وبو مشکل اولمز شول یومده کیم
مقداری اللی بیك ییلجه در زیرا انکله مراد عرش ویا سدرة المنتهی ایله ارض سفلی ما بینیدر تکمیم انك بیانی
سورهٔ معارجده کلور (ذلك عالم الغیب والشهادة العزیز الرحیم) اشبو امور مذکوره نك فاعلی اول
الله تعالیدرکه خلقتك غائب وحاضرین بیلور امرینه غالبدر تدبیرنده عبادینه رحیمدر (الذی احسن کل شیء
خلقه) که اول هر خلق ایتدیکی شیئی احسان وحکمتی مقتضاسنجه احکام واتقان ایتدی ویا بیلدیکه هر شیئی
نیجه خلق ایدر ویا حیواناتدن هر صنفی بر صورتده خلق ایتدیکه سائر اصنافی اول صورتده خلق ایتمدی امدی
هر حیوان خلقتنده کامل وحسندر واعضاسندن هر عضوی معاشنه صالح اولور شیئله مقدردر (وبدأ
خلق الانسان من طین) آدم علیه السلامك خلقنی طیندن بدأ ایلدی (ثم جعل نسله من سلالة من ماء مهین)
بعده انك ذریتن نطفه دن ماء ضعیفدن یعنی منیدن قیلدی (ثم سواه ونفخ فیه من روحه) بعده انك
اعضاسنی لائق اولدیغی وجه اوزره تصویرله تقویم ایدوب اول الله تعالی یه علی مخصوص شیئدن اکا نفخ
ایتدیکه اول روحدر (وجعل لکم السمع والابصار والافئدة) وسزده ایشتمك وکورمك وبیلمك ایچون سمع

وبصر وفؤاد خلق ايتدى تا كه هر برينى انك طاعتنده استعمال ايده سز (قليلا ماتشكرون) بو نعمتلرك
رينه مز شكر قليل ايدرسز (وقالوا ائذا ضللنا فى الارض ائنا لفى خلق جديد) يعنى انكار ايدنلر ديديلر كه
نيچون بز موتله تراب اولوب يرده غائب اوله وز بز بعث اولنور خلقمز تجديد ايديلورمى قائل ابى بن خلف ايكن
انلرك جمعنه اسنادى اول قوله رضالرى ايچوندر (بل هم بلقاء ربهم كافرون) بلكه اندن موتدنصكره بعثله
الله تعالينك لقاسنه كافرلردر (قل يتوفيكم ملك الموت الذى وكل بكم) ديكل كه سزلك ارواحكز قبضنه
توكيل اولنان ملك الموت ارواحكزى استيفا ايدر حتى كه اندن هيچ بريكى اليقومز (ثم الى ربكم ترجعون)
بعده حساب وجزا ايچون انكا رجوع ايدرسز (ولو ترى اذ المجرمون ناكسوا رؤسهم عند ربهم) يا محمد اكر
كورسه يدك شول وقتى كه مشركار يوم قيامتده رب تعالى عندنده حيا وخجلت وندامتدن باشلرين اكمش
اولدقلرى حالده ديه لر كه (ربنا ابصرنا وسمعنا فارجعنا نعمل صالحا انا موقنون) يا ربنا بزه عصيانمز مقابلهسنده
وعد ايتديككك عذابى كوردك ورسوللريكك صدقنى سندن ايشتدك بزى كيرو دنيايه كوندر كل كه
انده عمل صالح ايشليه وز زيرا كه بز انكار ايتديكمز بعث وقيامتك هر برينى مشاهده ايتمكله حقيقتنه
تيقن ايتدك لكن اول قوللرى انلره جدا نفع ايتميه (ولو شئنا لآتينا كل نفس هديها) اكر ديلسه وز هر نفسه
ايمان وعمل صالحى توفيق ايدردك (ولكن حق القول منى لأملأن جهنم من الجنة والناس اجمعين)
لكن قضائم ثابت ووعيدم سابق اولديكه جن وانسك كفاريله جهنمى طولدرم (فذوقوا بما نسيتم لقاء
يومكم هذا) ويوم قيامتده بز انلره ديرز كه سز عذابى ذوق ايدك اشبو يومك لقاسنى وانكچون استعدادى
ترككزو شهواته اتباعله عاقبتكز تذكرندن ذهولكز سببيله (انا نسيناكم) اول ترك وذهولكزه جزا ايچون
بزدخى سزى جهنمده ترك ايتدك (وذوقوا عذاب الخلد بما كنتم تعملون) وانده عذاب دائمى ذوق ايدك كفر
ومعاصى سببيله كيم انى دنياده ايشلرديكز (انما يؤمن بآياتنا الذين اذا ذكروا بها خروا سجدا) بزم
آيتلريمزى تصديق ايتمز الا انلر كه اول آيتله وعظ اولنسه قلرنده الله تعالينك عذابى خوفندن سجده يه وارر لر
(وسبحوا بحمد ربهم) والوهيته لائق اولمين صفاتدن انى تنزيه ايدرلر انلر اسلام توفيقنه شاكر وحامد
اولدقلرى حالده (وهم لا يستكبرون) والحال انلر ايمان واطاعتدن استكبار ايتمزلر (تتجافى جنوبهم
عن المضاجع) جنبلرى فراشلرندن بعيد ومرتفع اولور (يدعون ربهم خوفا وطمعا) رب تعالى يه دعا
ايدرلر سخطندن خوف ورحمتنى طمع ايدر اولدقلرى حالده * بو آيتك تفسيرى پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمدن
روايت اولنديكه انلر كه مراد عبدك جوف ليلده طوروب تهجد قيلمسيدر پيغمبريمز عليه السلامدن روايت
اولنديكه نچين يوم قيامتده الله تعالى اولين وآخرينى جمع ايده برمنادى ندا ايده برصورتله كيم خلائقك كاسى
انى ايشيده اشبو كونده كرم الهى يه اولى نه طائفه ايديكن اهل جمع بيلسر دربعده برندا كله كيم طورسون
شول قوم كه كيجه ايچنده جنبلرين فراشلرندن بعيد ايدرلر ديكه نافله نماز قيلرلر اويله اولسه اهل محشردن
برطائفه طوره لر والحال انلر قليل اوله بعده برنداء آخر كله كيم طورسون شول قوم كه سراده وضراده الله
تعالى يه حمد ايدرلردى اويله اولسه برقوم آخرين طوره لر والحال انلردخى قليل اوله اندن اول ايكى قوم جنته
سوق اولنه لر وبعده سائر ناسك حسابلرى كوريله * ديلديكه اشبو آيت صحابه دن برطائفه شاننده نازل
اولوبدركه انلر مغربدن عشايه دكين نافله نماز قيلورلردى (ومما رزقناهم ينفقون) وبزم انلره ويرديكمز
مالدن وجوه خيره انفاق ايدرلر (فلا تعلم نفس ما اخفى لهم من قرة اعين) هيچ برنفس نه ملك مقرب ونه نبى
مرسل بيلمز كه انلر ايچون نه اخفا اولنمشدر انكه انكه كوزلر شن اولور (قال النبى عليه السلام يقول الله
تعالى اعددت لعبادى الصالحين مالا عين رأت ولا اذن سمعت ولا خطر على قلب بشر بله ما اطلعتم عليه اقرؤا
ان شئتم فلا تعلم نفس ما اخفى لهم من قرة اعين) پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر الله تعالى ديديكه بن عباد
صالحلرم ايچون اعداد ايتمشم شول كراماتيكه انى كوزلر كورمدك وقولقلر ايشتمدك وهيچ بر بشر قلبنه خطور
ايتمدكدر اكا شهادت ايدر ديلرسكز (فلا تعلم نفس ما اخفى لهم) آيتنى قرائت ايدك (جزاء بما كانوا يعملون)

تا كه اول انلرك ايشلدكلرى اعمال صالحه يه جزا اوله (افمن كان مؤمنا كمن كان فاسقا لا يستوون) ايمانى
اولان كشى ايماندن خارج اولان كبيميدر شرف ومثوبتده ايكيسى مساوى اولمز بعده ايكيسى بيننده
تفاوتى تبيين ايچون بيورلديكه (اما الذين آمنوا وعملوا الصالحات فلهم جنات المأوى) اما شونلر كه
ايمانلرينه اعمال صالحه تقرين ايتديلر انلر ايچون جنات مأوى اولور كه اول مؤمنلره قرارگاهدر (نزلا بما كانوا
يعملون) اول انلره اعماللرى سببيله نزل اولديغى حالده (وأما الذين فسقوا فمأواهم النار) اما شونلر كه
ايماندن خروجله فسق ايتديلر انلرك قرارگاهى جهنمدر (كلما أرادوا ان يخرجوا منها اعيدوا فيها) هربار كه
انلر جهنمدن چيقمق قصدين ايتسه لر زبانيه انلرى آتشدن مقامعله اوروب جهنمك قعرينه اير كوررلر (وقيل لهم
ذوقوا عذاب النار الذى كنتم به تكذبون) وانلره ديرلر كه ذوق ايدك شول جهنم عذابنكه سز انى دنياده
تكذيب ايدرديكز (ولنذيقنهم من العذاب الادنى) بز انلره عذاب اقربدن اذاقه ايدرز كه اول قتل واسر
وجدب وسائر دنياده اير يشن محنتلردر (دون العذاب الاكبر) كه اول آخرت عذابندن دوندر * ديلديكه
عذاب ادنى ايله مراد عذاب قبردر وعذاب اكبر ايله مراد عذاب ناردر وياخود معنى بز انلره عذاب دنيايى
اذاقه ايدرز عذاب آخرته وصوللرندن اول (لعلهم يرجعون) تا كه انلرك باقيسى كفردن توبه ايدوب ايمانه
رجوع ايده لر (ومن اظلم ممن ذكر بآيات ربه ثم اعرض عنها انا من المجرمين منتقمون) شول كسه دن اظلم
كيمدر كه رب تعالينك آيتلريله وعظ اولنديغندنصكره اندن اعراض ايده يوخسه انده تفكر ايتميه
بز مشركلردن انتقام ايدرز (ولقد آتينا موسى الكتاب فلا تكن فى مرية من لقائه) بز موسايه كتاب ويردك
سكا ويرديكمز كبى امدى انك كتابه لقاسندن شكده اولمغل وياخود سن موسايه لقا ايتدكدن شك ايتمكل
(وجعلناه هدى لبنى اسرائيل) واول موسايه ويرديكمز كتابى بنو اسرائيله هدايت قيلدق (وجعلنا منهم ائمة
يهدون بامرنا لما صبروا) واول بنو اسرائيلدن ائمه قيلدق كه ناسى اول كتابده كى احكامه بزم امر وياتوفيقمزله
دعوت ايده لر وقتا كه طاعتمه وياد نيادن صبر ايتديلر (وكانوا بآياتنا يوقنون) بزم آيتلريمزه نظرده امعانلر ايچون
انى ايقان ايدرلردى (ان ربك هو يفصل بينهم يوم القيامة فيما كانوا فيه يختلفون) ربك جل شانه
يوم قيامتده امر دينده اختلاف ايتدكلرى شينده حق باطلدن تمييز ايدر (اولم يهد لهم كم اهلكنا من قبلهم
من القرون يمشون فى مساكنهم) الله تعالى اهل مكه يه محمدى بعث ايدوب اول انلره تعريف ايتمديكه انلردن
اول قروندن ثمود وعاد وغيرى نيچه قرونى بز هلاك ايتدك كه تجارت ومسافرتلرنده انلرك مسكنلرينه مرور
ايدوب اكا نظر ايدرلر (ان فى ذلك لآيات افلا يسمعون) اشبونده عبرتلر واردر تدبر وانعاظ اسماعيله استماع
ايتمزلرميكه متعظ اوله لر (اولم يروا انا نسوق الماء الى الارض الجرز فنخرج به زرعا تأكل منه انعامهم
وانفسهم افلا يبصرون) كورمزلرميكه بز سحابله وياانهارله مائى سوق ايدرز شول ارضه كيم انك نباتى مطر
انعداميله منقطع وزائل اولوبدر واول ماء سببيله اندن زرع چيقاررز كيم انك تبن واوراقنى انعاملرى اكل
ايدر وحبوب وفواكهنى كنديلرى اكل ايدرلر انى كورمزلرميكه انكله رب تعالينك كمال قدرت وفضلنه استدلال
ايدوب وحدانيتنه ايمان كتوره لر (ويقولون متى هذا الفتح ان كنتم صادقين) كافرلر مؤمنلره ديديلر كه
قيامت نوقتى اولور كه سز كه بزم بينمزى فصل اولنه بزه خبر ويرلك وعدكزده صادقلر ايسكز (قل يوم الفتح لا ينفع
الذين كفروا ايمانهم ولا هم ينظرون) انلره ديكل كه يوم فتحده كافرلره ايمانلرى نفع ايتمزه * ديلديكه اول يومله
مراد يوم قيامتدركه انده مسلمين ايچون كفره اوزره نصرت اولنور وبينلرى فصل اولنور وياخود مراد
يوم بدردر ويا يوم فتح مكه دروا اول كافرلرله مراد بدرده ومكه ده قتل اولنانلردره امدى انلرك حال قتلده كى
ايمانلرى نفع ايتمز وانلره امهال دخى ويرلمز كه توبه ايده لر وقتا كه تكذيب واستهزا طريقى اوزره اول يومك
استعجالن اراده ايتديلر * ديلديكه (فاعرض عنهم) انلردن اعراض ايت يوخسه انلرك تكذيبنه مبالات
ايتمكل * ديلديكه اشبو سيف آيتيله منسوخدر (وانتظر انهم منتظرون) وانلر اوزره وعدم مقتضاسنجه
نصرتمه منتظر اولغل كه انلره هلاككه منتظرلردر والحال سن احقسنكه انلرك هلاككنه منتظر اوله سن

وملائکه دخی اکا منتظرلردر * روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم اشبو سوره یی وسورهٔ ملکی اوقومینجه یاتمزدی

(سورة الاحزاب وهی ثلاث وسبعون آیة مدنیة)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(یا ایها النبی اتق الله) الله سبحانه وتعالی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمی تعظیم وتقوانک شاننی تفخیم ایچون اکا انکله امر ایلدی وانکله مراد تقوی اوزره ثباته اکا امردر تاکه اول انی مناهیدن منع ایده (ولا تطع الکافرین والمنافقین) رأی ومشورتده کافرلره ومنافقلره اطاعت ایتمکل بلکه انلردن حذر ایت (ان الله کان علیما حکیما) الله تعالی مصالح ومفاسده علیم امر ونهیندە حکیم اولدی * روایت اولندیکه ابو سفیان اهل شرکدن بعض اتباعیله پیغمبریمز علیه السلامدن استیمان ایدوب مدینه یه قدوم ایتدیلر ومنافقلرک رئیسی عبد الله بن ابی یه نزول ایتدیلر بعده پیغمبریمز علیه السلامه کلوب دیدیلرکه سن بزم آلهه مزک ذکرنی ترک ایدوب بلکه انلرک عابدلرینه شفاعتی اولور دیکل بز دخی سنک ربک ذکرنی ترک ایدەلم اول سببدن بو آیت نازل اولدی (واتبع ما یوحی الیک من ربک) وربکدن سکا وحی اولنان قرآنه اتباع ایت یوخسه کافرلر ومنافقلر رأینه دکل (ان الله کان بما تعملون خبیرا) الله تعالی سزک اعمالکزه خبیر اولدیکه اعمالکزی اصلاح ایدر شیٔ وحی ایدوب کفره نک قولی استماعندن اغنا ایتدی (وتوکل علی الله وکفی بالله وکیلا) هر امرکی الله تعالینک تدبیرینه تفویض ایت اول هر امرکه وکیل اولمغه کفایت ایدر (ما جعل الله لرجل من قلبین فی جوفه) الله تعالی هیچ برکسه یه جوفنده ایکی قلبی جمع ایتمدی * روایت اولندیکه کفار دیدیلرکه محمدک ایکی قلبی واردر بری بزمله وبری اصحابیله در * وبر قولده سبب نزولی ابو معمر بن اسد الفهریدرکه عرب بیننده اولان وقائع واخباردن ایشتدیکن حفظ ایدوب بنم ایکی قلبم واردر انک بریله محمدک فهم ایتدیکندن اکثر فهم ایدرم دیردی یوم بدرده مشرکین ایله منهزم اولیجق کوردیلرکه ایکی نعلنک بری اباغنده وبری الینه المش کیدردی نیچون بویله ایدرسن دینلدکده دیدیکه اونتمشم بن انک ایکیسندخی اباغمده ظن ایتمشم اول کونده بیلدیلرکه ایکی قلبم واردیدیکنده کذب ایدرمش زیرا ایکی قلبی اولسه الندەکی نعلینی اونوتمزدی (وما جعل ازواجکم اللائی تظاهرون منهن امهاتکم) وازواجکزدن مظاهره ایتدیککز نسائی سزه امهات قیلمدی * وظهار اولدرکه کشی زوجه سنه سن بکا انامک ظهری کبیسن دیه ویاخود سن بکا انامک بطنی کبی یعنی فرجی کبی حرامسن دیه امدی الله تعالی نسائکزه بو قولی دیمکزله انلری سزه امهات قیلمدی لکن اول بر قول منکردرکه انکله اوزریکزه کفارت واجب اولور کیفیتی سورهٔ مجادله ده کلور انشاء الله تعالی (وما جعل ادعیاءکم ابناءکم) واوغل ایدندیککز کسه لری الله تعالی سزه اوغل ایتمدی * اشبو نکته تبنی نسخ اولندی زمان جاهلیتده برکسه یه بر ولدک عقل وکیاست وظرافتی خوش کلسه انی اوغل ایدینوب ناس انی اول کسه نک اوغلیدر دیرلردی واول ولد صلبی کبی وارث اولوردی وپیغمبرمز صلی الله علیه وسلمک بعثتندن اول زید بن حارثه یی اعتاقدنصکره اوغل ایدنمشدی وقتاکه پیغمبرمز صلی الله علیه وسلم زینب بنت جحشی تزوج ایتدی حالبوکه اول اندن اول مذکور زیدک تحت نکاحنده ایدی منافقلر دیدیلرکه محمد اوغلنک مرأه سنی تزوج ایتدی والحال اول ناسی اندن نهی ایدردی اول سببدن بو حکم نازل اولوب تبنی نسخ اولندی (ذلکم قولکم بافواهکم) اشبو ذکر اولنان افواهکزله قولکزدر یوخسه اعیانده حقیقتی یوقدر (والله یقول الحق وهو یهدی السبیل) الله تعالی انی دیرکه ظاهر وباطنده حق اوله واول خلقی سبیل حقه هدایت ایده (ادعوهم لاباءهم هو اقسط عند الله) امدی تبنی ایتدیککز کسه لری نسب جهتندن اولان آبالرینه نسبت ایدک که اول عند الله اعدلدر (فان لم تعلموا آباءهم فاخوانکم فی الدین وموالیکم) اکر انلرک آبالرینی بیلمز سکز امدی انلر سزک دینده اخوانکز واولیاکزدر

اشبو

اشبو بنم فرزندم اشبو دوستم دردیککز (ولیس علیکم جناح فیما اخطأتم به ولکن ما تعمدت قلوبکم) اشبو اشیایی نهیدنصکره خطا ایله ویا اندنصکره نسیان ایله ویا سبق لسان ایله ایشلمکزده سزه وبال یوقدر بلکه وبال انده دوکه عمدله ایده سز * دینلدیکه اکر اول معروف النسب ایسه انی اوغلم دیمسیله اندن نسب ثابت اولمز اکر عبدی ایسه آزاد اولور اشبو ابو حنیفه عندنده در اما که غیری عندنده انکله نه آزاد اولور ونه نسب ثابت اولور (وکان الله غفورا رحیما) الله تعالی غفور ورحیم اولدیکه مخطی یی عفو ایدر واکر عامدی توبه ایدرسه (النبی اولی بالمؤمنین من انفسهم) محمد صلی الله علیه وسلم مؤمنلره جمیع امورلرنده نفسلرندن اولیدر زیرا اول انلره امر ایتمز وانلردن راضی اولمز الا که انلرک انده صلاح ونجاتی اولور اما که نفس انک خلافنی ملابسدر اویله اولسه مؤمنلره واجب اولورکه پیغمبریمز علیه السلام انلره نفسلرندن احب وامری اوزرلرینه انفذ واکا شفقتلری اتم اوله * روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم تبوک غزاسنه کیدر اولدیغنده ناسه خروج ایدک دیو امر ایدیجک انلرک بعضی آباء وامهاتمزدن استیذان ایدەلم دیدکلرنده بو آیت نازل اولدی (وازواجه امهاتهم) وانک ازواجی تحریمده واستحقاق تعظیمده مؤمنلرک امهاتی منزلتنه تنزیل اولنمشلردر اما که انک ماعداسنده اجنبیات کبیدرلر اول اجلدن عائشه رضی الله عنها دیردیکه بز نسانک امهاتی دکلز بلکه رجالک امهاتیز (واولوا الارحام بعضهم اولی ببعض فی کتاب الله من المؤمنین والمهاجرین) قرابت صاحبلری توارثده بعضی بعضنه اولیدر لوح محفوظده ویا محمد صلی الله علیه وسلمه نازل اولانده ویا الله تعالینک فرض ایتدیکنده شول مؤمنلردنکه حق دینله ومهاجرلردنکه حق هجرتله توارث ایدرلر (الا ان تفعلوا الی اولیائکم معروفا) مکرکه مؤمنین ومهاجریندن موالات ایتدیککز کسه لره دینده ولایت اجلیچون ثلث ویا اندن اقل وصیت ایده سز زیراکه اجانبه وصیت مباحدر اما که ورثه یه وصیت جائز اولمز (کان ذلک فی الکتاب مسطورا) اشبو ایکی آیتده ذکر اولنان لوحده ویا قرآنده ویا توراتده ثابت اولدی (واذ اخذنا من النبیین میثاقهم) ذکر ایت شول وقتی که بز نبیلردن اخذ عهد ایتدک که امتلرینه رسالتی تبلیغ وانلری دین قیمه دعوت ایدەلر (ومنک ومن نوح وابراهیم وموسی وعیسی ابن مریم) علی الخصوص ارباب شرایعک مشاهیری سندن ونوح وابراهیم وموسی وعیسادن اول عهدی اخذ ایتدک (واخذنا منهم میثاقا غلیظا) وانلردن میثاق جلیل الشان اخذ ایتدک که اول شول عهددرکه نوح علیه السلام واندنصکره کلن انبیا علی الخصوص خاتم الانبیا محمد صلی الله علیه وسلم انک اوزره بعث اولندیلر ویاخود اول تحمیل اولندقلری شیٔی وفایه یمین بالله ایتدیلر (لیسأل الصادقین عن صدقهم) الله تعالی اشبو اشیایی ایشلدی تا که انبیایه رسالتی تبلیغلرندن یوم قیامتده سؤال ایده وانکله مراد اول انبیانک ارسال اولنوب انلری تکذیب ایدن اقوامی تبکیتدر ویاخود مؤمنلره الله عهدلرندن سؤال ایده ویاخود صادقلره قلبلرینک صدقندن سؤال ایده که لسانلریله تقریر ایدەلر (واعد للکافرین عذابا الیما) وکافرلره عذاب مؤلم اعداد ایتدی (یا ایها الذین آمنوا اذکروا نعمة الله علیکم) یا مؤمنلر الله تعالینک یوم احزابده که اول یوم خندقدر سزدن اعداکزی رفع ایتمسی نعمتنی ذکر ایدک (اذ جاءتکم جنود) شول وقتکه قریش وغطفان ویهود قریظه ونضیردن اون بیک دکار کافر مدینه یه پیغمبریمز علیه السلام ومؤمنینله قتال ایچون کلوب غلبه نام موضعه نزول ایتدیلر پیغمبریمز علیه السلام ایله اولان مسلمون اوچبیک مقداری کشیدیلر * روایت اولندیکه پیغمبرمز علیه السلام انلرک اقبالن ایشدیجک مدینه نک چوره سنه خندق قازوب مسلمین ایله خندقک ایچ یوزنده طوردی کفار ایسه طشره طوروب برای اولمغه قریب زمانده ایکی فرقه بری برلرینه اوق وطاش آتمقدن غیری وجهله جنک ایتمدیلر (فارسلنا علیهم ریحا) اویله اولسه بز اول کافرلر اوزرینه بر صوق کیجه ده صبا یلنی کوندردک حتی که نلری اوشتدی ویوزلرینه طپراق صاوروب آتشلرینی سوندردی وخیمه لرینی ییقوب دابه لرینی بری برینه قاتدی (وجنودا لم تروها) ودخی اول کافرلر اوزرینه ملائکه دن بیک ملک کوندردک که انلر اول ملائکه یی کورمزلردی بلکه صوتلرین ایشیدرلردیکه عسکرلک جوانبنده طوروب

تكبير ايدرلردى اول حالتده طليحه بن خويلد الاسدى نام كافر سائرلرينه ندا ايدوب ديديكه آكاه اولك كه محمد سزه سحره باشلادى شمدنكيرو طوروب بيلمز بز باشكزه چاره استرسكز بورادن قاچوب كيدرسز اويله اولسه قتال ايتمدين صندى بلر ابن المفردى بو كبيرولرينه دوندبلر (وكان الله بما تعملون بصيرا) الله تعالى سزلك خندق قازمكزه وياخود دشمن كارلك تحزب ومحاربه سنه بصير اولدى (اذ جاؤكم من فوقكم ومن اسفل منكم) ذكر ايدلك شول وقتى كه بنو غطفان واديلك اعلاسندن قبل مشرقدن وقريش ايسه واديلك اسفلندن قبل مغربدن كالديلر جمله واحده اولوب محمدى ارادن كيدرەلم ديديلر (واذ زاغت الابصار وبلغت القلوب الحناجر) حتى كه مسلمون كافرلرك كثرت عدد وعددندن خوف ايدوب كوزلرى مستواى نظردن حيرت وشخوصه ميل ايتدى وقلبلرى منتهاى حلقومه ايردى (وتظنون بالله الظنونا) ويا مؤمنلر الله تعالى يه ظنون مختلفه ايتديكز اما كه منافقون ظن ايتديلر كه مسلمون استيصال اوله ومخلصون ايسه ظن ايتديلر كه ابتلالرندنصكره انلره نصرت اوله (هنالك ابتلى المؤمنون وزلزلوا زلزالا شديدا) اشبو محلده مؤمنلر اختبار اولنوب مخلص منافقدن وثابت متزلزلدن ممتاز اولدى وشدت فزعدن زياده منزعج اولديلر (واذ يقول المنافقون والذين فى قلوبهم مرض ما وعدنا الله ورسوله الا غرورا) شول وقتدكه منافقلر وقلبلرنده ضعف اعتقاد اولنلر ديديلر كه الله تعالى ورسولى بزه ظفر واعلاء دينندن وعدى ايتمز الا وعد باطل ايدر * ديلديكه اشبو قولك قائلى معتب بن قشير ايدى احزابى كوردكنده ديديكه بزه محمد كسرى وقيصر كنوزنى وفارس وروم فتحنى وعد ايدر والحال بريمز قادر اولمازكه خوفندن تبرز ايده * امدى بوده كل الا وعد غروردر (واذ قالت طائفة منهم يا اهل يثرب لا مقام لكم فارجعوا) منافقلردن اوس بن قيظى واصحابى ديديلر كه يا اهل مدينه اشبو محل سزه قرارگاه دكلدر ويا مقام اقامت دكلدر حصار بين اولوب منازلكزه رجوع ايدك وياخود دين محمدده سزه مقام يوقدر شركه رجوع ايدوب محمدى ترك ايدك كه سالم اوله سز وياخود سزه مدينه ده مقام يوقدر * امدى كفره رجوع ايدك كه اندە سزه امكان اوله ويثرب اسم ارضدركه مدينه انك ناحيه سنده واقع اولوبدر (ويستأذن فريق منهم النبى يقولون ان بيوتنا عورة) انلردن برفريقكه اول بنو سلمه وبنو حارثه در پيغمبرمز عليه السلامدن رجوعه استيذان ايدوب ديديلر كه بيوتمز حصينه دكلدر عدو وسارقدن قورقارلر (وماهى بعورة ان يريدون الا فرارا) حالبوكه بيوتلرى حصينه در استيذانله مراداری دكل الا قتالدن فراردر (ولو دخلت عليهم من اقطارها ثم سئلوا الفتنة لآتوها وما تلبثوا بها الا يسيرا) اكر احزاب اول منافقين اول مدينه نك ويا بيوتلرينك نواحيسندن دخول ايتسه لر بعده اول منافقين شركلك ورده ومقاتله مسلمينه دعوت اولنسه لر احزابك دعوتنه اجابت وفعللرينه موافقت ايدەلردى واول احزابه اجابتدن مدينه ده لبث يسيرا انجق سؤال وجواب دكلو زمان توقف ايدەلردى وياخود معنى انلر ارتدادلرندنصكره مدينه ده زمان قليل لبث ايدوب رسول اللهه نصرتدن فرارلر ايچون عذاب اولنەلردى (ولقد كانوا عاهدوا الله من قبل لا يولون الادبار) بنو حارثه خندق غزاسندن اول پيغمبرمز عليه السلام وساطتيله الله تعالى يه عهد ايتديلر كه عدو يه قتال ايدەلر بوخسه منهزمين اولوب فرار ايتميه لر * روايت اولنديكه يوم احدده بنو حارثه بنو سلمه ايله قصد ايتديلر كه من بعد انك مثلى فعله عودت ايتميه لر وياخود انلر برقوم ايديلر كه بدر غزاسنه حاضر اولمامشلردى بعده اهل بدره ويريلن كرامات وفضيلتى كوريجك ديديلر كه الله تعالى بزى برقتاله دخى احضار ايدرسه قتال ايدەلم اويله اولسه الله تعالى انلره احزابى سوق ايتدى (وكان عهد الله مسئولا) الله تعالينك عهدى يوم قيامتده وفاسيله سؤال وانك اوزره مجازات اولور (قل لن ينفعكم الفرار ان فررتم من الموت او القتل) يا محمد انلره ديكل كه سزه فرار نفع ايدر دكلدر اكر موت وياقتلدن فرار ايدرسكز زيرا كه لابد هر شخصه قضاء ازلى سبق وانك اوزره قلم الهينك ثبوتى مقتضاسنجه بروقت معينده كيفيت مقدره اوزره ايريسردر (واذا لا تمتعون الا قليلا) زعمكز اوزره سزه فرار نفع ايتديكى تقديرجه تأخيرله تمتيع اولنسه كز اول تمتيع سزه زمان قليل اولور (قل من ذا الذى يعصمكم من الله ان اراد بكم سوأ او اراد بكم رحمة) ديكل كه الله تعالينك قضاسندن كيم منع ايدرا كر

اول سزه سوء اراده ايدرسه ويا سزه كيم سوء ايركوررا كر اول سزه خير اراده ايدرسه (ولا يجدون لهم من دون الله وليا ولا نصيرا) وانلر كندبلر ايچون الله تعالىدن غيرى نفع ايركورولى وانلردن ضرر كيدرر نصير بولمازلر (قد يعلم الله المعوقين منكم والقائلين لاخوانهم هلم الينا) الله تعالى بيلور سزدن انلريكه ناسى رسول الله عليه السلامدن تعويق ايدركه انلر منافقلردر ودخى انلر كه مدينه ساكنلرندن اخوانلرينه ديرلر كه بزم يانمزه كالك محمد واصحابنى ترك ايدك انلر ازكسه در انك رعايت خاطرى ايچون كنديكزى نيچون هلاك كه براغورمز (ولا يأتون البأس الا قليلا) پس بو اجلدن انلر قتاله از كلورلردى ويا مؤمنلرله چيقوب از قتال ايدرلردى ويا تعلل ايدوب كيرو مدينه يه دونرلردى (اشحة عليكم) انلر مسلمينه ظفرى ويامعاونتى ويا فى سبيل الله نفقه يى ويا غنيمتى بخل ايدرا ولدقلرى حالده (فاذا جاء الخوف رأيتهم ينظرون اليك تدور اعينهم كالذى يغشى عليه من الموت) چن عدودن خوف ايرسه انلرى كورر سنكه سكا نظر ايدرلر كوزلرى احداقلرنده دور ايدر شول كسنه نك كوزلرى كبى كه سكرات موتدن مغشى عليه اوله بو حالت انلره خوف وحذروسكا لواذدن اوله زيرا كه موته قريب كسنه نك عقلى كيدروكوزلرى بوملقدن قالور (فاذا ذهب الخوف سلقوكم بألسنة حداد) چن انكه عدو خوفى كيدوب غنائم جمع ايديله كوررسنكه السنه سليطه ايله سزه اذا ايدرلر وياخود غنيمتك قسمتى عندنده سزلك شاءنكزده السنه لرين بسط ايدرلر بز سزكله قتاله حاضر اولمامزله عدو يه غالب اولديكز قسمنده بزه نصيبى توفيرا يلكز ديو اوزريكزه اجترا ايدرلر (اشحة على الخير) مال وغنيمته حرصلرندن قسمت عندنده مؤمنلره بخل ايدرا ولدقلرى حالده (أولئك لم يؤمنوا فاحبط الله اعمالهم) امدى انلر اخلاص اوزره ايمانه كلميوبدرا اول اجلدن الله تعالى انلرك اعمالنى ابطال ايتدى (وكان ذلك على الله يسيرا) اشبو ابطال عمل الله تعالى يه آسان اولدى (يحسبون الاحزاب لم يذهبوا) منافقلر خوف وجبنلرندن ظن ايتديلر كه احزاب منهزم اولميه لر حالبوكه انلر منهزم اولديلر اول ظنله منافقين داخل مدينه يه قاچديلر (وان يأت الاحزاب يودوا لو انهم بادون فى الاعراب) اكر احزاب ايكنجى كره كاسه اول منافقلر تمنى ايده لرديكه انلر مدينه دن باديه يه چيقمش اولوب اعراب بيننده بولنه لردى (يسألون عن انبائكم) مدينه جانبندن كانلره سزلك اخبار وماجرا كزى سؤال ايده لردى (ولو كانوا فيكم ما قاتلوا الا قليلا) اكر اول ايكنجى كره ده سزلك اراكزده بولنوب مدينه يه رجوع ايتمش اولسه لر حالبوكه قتال واقع اولسه تعييردن خوفله وريا ايله از قتال ايده لردى (لقد كان لكم فى رسول الله اسوة حسنة) سز ايچون رسول الله عليه السلامك نفسنده قدوۀ صالحه واردر حقنده دركه اكا اقتدا اولنه حربده ثبات وشدائدده مقاسات كبى زيرا اول قتالده سزه مواسات ايتدى شول حيثيتدنكه احد غزاسنده يوزى يارەلندى ورباعيه سى قيرلدى وعمى قتل اولندى وبرنيچه اذا ايله متأذى اولدى * امدى سزه دخى حق اولوركه انك سنتيله استنان ايده سز (لمن كان يرجو الله) رسول الله عليه السلامك قدوه اولمسى اول كسنه ايچوندركه الله تعالينك ثوابن رجا وحسابندن خوف ايليه (واليوم الآخر) ويوم بعثدن دخى خوف ايليه كه اول اعماله جزا كوريلدر (وذكر الله كثيرا) جميع اوقات واحوالنده لسان وقلبله اللهى ذكر كثير ايده * امدى رسول الله صلى الله عليه وسلم قدوه ايدينن كسنه بو اوصافله متصف اولور (ولما رأى المؤمنون الاحزاب قالوا هذا ما وعدنا الله ورسوله) وقتا كه مؤمنلر احزابى كورديلر اشبو بزه الله تعالينك سورۀ بقره ده (أم حسبتم ان تدخلوا الجنة ولما يأتكم مثل الذين خلوا من قبلكم) آيتيله وعد ايتديكيدر ودخى رسولى عليه السلامك (سيشتد الامر باجتماع الاحزاب عليكم والعاقبة لكم عليهم) سزلك اوزريكزه احزاب اجتماعيله امر مشتد اولورسەدرلكن عاقبتده سز ايچون انلر اوزره نصرت ايريسردر ديو وعد ايتديكيدر (وصدق الله ورسوله) الله تعالى ورسولى خبرينك صدقى ظاهر اولدى وياخود الله تعالى ورسولى نصرت وثوابده صدق ايتدى بلاده صدق اتمسى كبى (وما زادهم الا ايمانا وتسليما) احزابك انلره كلمسى الله تعالى يه ومواعيدينه تصديقلرين وقضا وقدرينه تسليملرين آرتوردى (من المؤمنين رجال صدقوا ما عاهدوا الله عليه) مؤمنلردن رجال واردر كه الله تعالى يه ايتدكلرى عهده قيام ووفا ايتديلر كه اول كفار قتالنده پيغمبرمز

عليه السلامله بيله ثبات واعلاء دين ايچون مقاتله در (فمنهم من قضى نحبه) انلرك بعضى نذرينه وفا ايتدى
قتال ايدوب حتى كه شهيد اولدى حمزه ومصعب بن عمير وانس بن النضر كبى (ومنهم من ينتظر) وانلرك
بعضى ايسه شهادته منتظر اولور عثمان وطلحه كبى (وما بدلوا تبديلا) عهدلرينى تبديلدن برشيئله تبديل
ايتمديلر * روايت اولنديكه انس بن النضر رضى الله عنه بدر غزاسنه حاضر اولمامشدى پيغمبرمز عليه
السلامه كلوب ديديكه يارسول الله سنك مشركينله اول قتالكه بن حاضر اولمدم من بعد اكر الله تعالى بنى مشركين
قتالنه حاضر ايدرسه الله تعالى سزه بنم صنعمى كوسترهچون احد غزاسى اولوب مسلمينه انكشاف ايردى
انس بن النضر رضى الله عنه تقدم ايدوب انى سعد بن معاذ استقبال ايتدى انس اكا ديديكه ياسعد والله احد
جانبندن جنت قوقوسن شم ايدييورم سعد ايتدى يارسول الله انك قتالده ايتديكى جد واهتمامه بنم
استطاعتم اولمدى انده سكساندن زياده ضربة سيف وطعنة رمح ورمية سهمدن اثر بولندى ومع ذلك مشركون
اكا زياده مثله ايتمش اولديغندن انى اختندن غيرى كمسه بيلمدى * انس بن مالك رضى الله عنه ايدر ظن ايدرمكه
بو آيت انك واشباهى مؤمنلر حقنده نازل اولوبدر * خباب بن الارت رضى الله عنهدن مرويدر ديديكه رسول
الله صلى الله عليه وسلم ايله الله تعالينك رضاسن طلب ايدوب هجرت ايتدك انك وعد كريمى مقتضاسنجه
مرجومز اولان اجردن بعضمز هيچ برشيئ اكل ايتمدى انلرك برى مصعب بن عمير ايديكه احد غزاسنده قتل
اولندقده تكفين اولنه جق برنمره سندن غيرى برشيئ بولنمدى انى باشى اوزره قوديغمزده اياقلرى اچيلوردى
اياقلرى اوزره قوديغمزده باشى اچيلوردى پيغمبرمز عليه السلام بزه ديديكه امدى انكله باشندن طرفنى
اورتوب اياغنى اوزره اذخرى قوكز * جابر بن عبد الله رضى الله عنه ايدر پيغمبرمز عليه السلام طلحه بن عبد الله
رضى الله عنهه نظر ايدوب ديديكه بركسه كه شول نحبنى قضا ايتمش رجلى كورمك ديلميه اشبوكا نظر ايتسون
روايت اولنديكه احد غزاسنده اول رسول الله صلى الله عليه وسلمى حراست ايتمكدن يدى شلا اولمشدى
(ليجزى الله الصادقين بصدقهم) تا كه الله تعالى شول عهدلرينه وفا ايله صدق ايدن صادقلره صدقلرينك
جزاسن ايده (ويعذب المنافقين ان شاء او يتوب عليهم) وتا كه منافقلره ديلرسه عذاب ايده اكر توبه ايتمزلرسه
ويا انلره توبهيى توفيق ايده (ان الله كان غفورا رحيما) كفر ونفاقدن توبه ايدنه الله تعالى غفور ورحيم اولدى
(ورد الله الذين كفروا بغيظهم لم ينالوا خيرا) الله تعالى احزاب كفرهيى غيظى ملتبسين اولدقلرى حالده
مرادلرينه ظفر بولمدين رد ايلدى (وكفى الله المؤمنين القتال) الله تعالى مؤمنلره ريح وملائكه ايله قتاله
كافى اولدى (وكان الله قويا عزيزا) الله تعالى اراده ايتديكى شيئك احداثنه قوى وهر شيئك اوزره غالب
اولدى * روايت اولنديكه احزابك منهزم اولديغى كيجه نك صباحنده پيغمبرمز صلى الله عليه وسلمه جبريل
عليه السلام كلوب ديديكه سن سلاحكى چيقاررميسن والحال ملائكه سلاحلرينى چيقارمديلر الله تعالى
سكا واصحابكه امر ايدركه بنى قريظه به كيده سز بنم دخى قصدم انلره در بناسه تأذين ايتكه ايكندى نمازين بنى
قريظه ده قيلسونلر اويله اولسه كيدوب انلرى يكرمى بر ويا يكرمى بش كون محاصره ايتديلر حتى كه بنو قريظه
اندن مجهود اولديلر پيغمبرمز عليه السلام انلره ديديكه بنم حكممه نزول ايدرميسز انلر ايسه اندن ابا ايدوب
سعد بن معاذ حكمنه رضا ويرديلر اويله اولسه سعد رضى الله عنه حكم ايتديكه مقاتلهلرى قتل وذرارى
ونسالرى سبى اولنه واموالرى مسلمين بيننده قسمت ايديله پيغمبرمز عليه السلام تكبير ايدوب ديديكه ياسعد
الله تعالينك حكميله حكم ايتدك بعده انلرى استنزال ايدوب التيوز ويا اكثر مقاتلهلرينى قتل وذرارى ونسادن
يدييوز دكلو كمسهيى اسير ايتديلر اشبو سببدن نازل اولديكه (وانزل الذين ظاهروهم من اهل الكتاب
من صياصيهم) والله تعالى اول احزابه اعانت ايدن اهل كتابدن بنو قريظهيى حصونلرندن انزال ايتدى
(وقذف فى قلوبهم الرعب) وانلرك قلوبنه مسلميندن خوف القا ايتدى (فريقا تقتلون) انلردن برفريقى
قتل ايدرسز كه اول انلرك رجاليدر (وتأسرون فريقا) وبر فريقى ايسه اسير ايدرسز كه اول انلرك نسا
وذراريسيدر (واورثكم ارضهم وديارهم واموالهم وارضا لم تطؤها) والله تعالى سزه انلرك مزارع

وحصون ونقود ومواشى واثاثلرينى ايراث ايتدى * روايت اولنديكه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم انلرك
عقاراتنى مهاجرينه ويردى انصاردن بعضى اول امرده سو يليجك سز منزللريكزده سزا كا احتياجكز
يوقدر ديدى عمر رضى الله عنه ديديكه يارسول الله يوم بدرده كبى بونيدخى تخميس ايتمزميسن ديديكه
ايتمزم * زيرا بوبكا طعمه قيلنوبدر ودخى شول ارضى ايراث ايتديكه سزا كا اياق باصمديكز فارس وروم
ويا خيبر ويا هر ارضكه يوم قيامته دكين فتح اولنور (وكان الله على كل شيئ قديرا) الله تعالى هر شيئه
قادر اولدى (يا ايها النبى قل لازواجك ان كنتن تردن الحياة الدنيا وزينتها فتعالين امتعكن واسرحكن سراحا
جميلا وان كنتن تردن الله ورسوله والدار الآخرة فان الله اعد للمحسنات منكن اجرا عظيما) روايت اولنديكه
پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمدن نسانى ثياب زينته وزيادة نفقه طلب ايديجك اشبو ايكى آيت نازل اولديكه
يا محمد زوجاتكه ديكل كه اكر دنيانك سعه وتنعمن وزينه وزخارفن مراد ايدرسكز كالك سزه دنيادن بعض شيئله
تمتيع ايدوب بعده سوء قصد نسز وبدعه وضرار نسز احسان ايله سزى تطليق ايده يم واكر الله تعالينك ورسولنك
رضاسنى ودار آخرتى مراد ايدرسكز الله تعالى سزدن اكا ورسولنه اطاعت ايدنلره جنتده اجر عظيم اعداد
ايدوبدركه انك عندنده دنيا وزينتى استحقار اولنور * روايت اولنديكه اول وقتده پيغمبريمز عليه السلامك تحت
نكاحنده طقوز خاتونى وار ايديكه انلرك بشى قريشدن ايديكه اول عائشه بنت ابى بكر وحفصه بنت عمر وام
حبيبه بنت ابى سفيان وام سلمه بنت ابى اميه وسوده بنت زمعه ايدى * ودردى ايسه قريشك غيريدن ايديكه
اول زينب بنت جحش الاسديه وميمونه بنت الحارث الهلاليه وصفيه بنت حيى بن اخطب الخيبريه وجويريه
بنت الحارث المصطلقيه ايدى رضوان الله تعالى عليهن اجمعين * وقتا كه اشبو آية تخيير نازل اولدى پيغمبريمز
صلى الله عليه وسلمه احب نسانى عائشه رضى الله عنها ايدى اكا انى تلاوت ايدوب تخييرده انكله بدء ايلدى
اول ايتديكه الله تعالىيى ورسولنى ودار آخرتى اختيار ايدرم سائرى دخى اكا متابعت ايتديلر اول فعللرى
عند الله مشكور اولديغندن انلر اوزره قصر اولندى (لا يحل لك النساء من بعد) يا محمد بونسادن صكره
سكا نساء حلال اولمز ديلدى * تشكيم بو سورهده انك زيادهبيانى كلور (يا نساء النبى من يأت منكن بفاحشة
مبينة يضاعف لها العذاب ضعفين) يا پيغمبرم محمد عليه السلامك خاتونلرى سزدن اولكه پيغمبرك ذرعنى
تضييق وقلبنى تحزين ايدراتش وزوسو مخلتسدن معصية ظاهره ايله كه انلرك غيريه اولان عذابك ايكى مثليله
عذاب اولنور * زيرا كه سائر نسادن قبيح اولان شيئ انلردن اقبح اولور شول اجلدنكه ذنبك زيادة قبحى مذنبك
فضل ونعمتى زيادهسنه تابع اولور * پس بو سببدن حرك حدى عبدك حدى اوزره مضاعف قيلندى وانبيا
غيرلك عتاب اولنديغى شيئله عتاب اولندى (وكان ذلك على الله يسيرا) اشبو فعل الله تعالىيه آسان اولديكه
زوجات نبى اولملرى عذابلرى تضعيفنى منع ايتمز اولدى (ومن يقنت منكن لله ورسوله وتعمل صالحا نؤتها
اجرها مرتين واعتدنا لها رزقا كريما) وسزدن اولكه الله تعالينك ورسولنك امرينه اطاعت ايدوب
واعمال صالحهيه مداومت ايدهرزا كا غيريه ويرديكمز اجرك ايكى مثلنى ويررز برى طاعتى اوزره وبرى ايسه
قناعت وحسن معاشرتله پيغمبريمز عليه السلامك رضاسى طلبى اوزره ويرلوب جنتده اول اجرى اوزره
زائد رزق كريم اعداد ايدرز (يا نساء النبى لستن كاحد من النساء ان اتقيتن) يا پيغمبرم خاتونلرى اكرسز
معاصيدن صاقنور والله تعالىيه ورسولنه اطاعت قيلورسكز بنم عندمده قدركز سائر نساء صالحات قدرى كبى
اولمز بلكه سز بكا اكرم وثوابده اعظم اولورسز (فلا تخضعن بالقول فيطمع الذى فى قلبه مرض) امدى رجاله
جوابده كلامكزى تليين وصوتكزى ترقيق ايتمكز * زيرا ايدرسكز قلبنده فجور وشهوت ونفاق اولان طمع ايدر
امدى نسابه مندوبدركه اجانبه سويلديكنده قطع اطماع ايچون مقالهسنده غلظت ايده (وقلن قولا معروفا)
وقول معروف ديكز كه انى دين ايجاب ايده تصريح وبيان اللهلكن خضوعسز (وقرن فى بيوتكن)
وبيوتكزده قرار ايدك (ولا تبرجن تبرج الجاهلية الاولى) وبوريديككزده صالنمكز جاهلية قديمه زماننده كى
نسانك صالنمسى كبى * ديلديكه اول زمان آدم ونوح ما بيننده روياشول زماندركه انده ابراهيم عليه السلام

طوغدی اول زمانده برمرأه اوزاوزدن درع کیوب یولک اورته سنده یوروروانکله کندوینی رجاله عرض ایدردی
وجاهلیة اخری عیسی ومحمد علیه السلام ما بینیدر * دینلدیکه جاهلیة اولی جاهلیة کفردرکه اسلامدن اول
ایدی وجاهلیة اخری ایسه اسلامده کی جاهلیة فسوقدر (واقمن الصلاة وآتين الزكاة واطعن الله ورسوله)
وصلوات خمسی ادا ایدک ومالکز اولدقده زکاتنی ویرک الله تعالینک ورسولنک امرونهینه اطاعت ایدک (انما
يريد الله ليذهب عنكم الرجس اهل البيت ويطهركم تطهيرا) یا اهل بیت الله تعالی دیلرکه سزدن کیدره هرذنبی که
عرضکزی تدنیس ایدروارجاسله تلوثدن سزی تطهیر ایده واهل بیتله مراد بومحلده نساء نبی اولمسندن
حدیث دلالتیله علی وفاطمه وحسن وحسین وغیرینک دخی اهل بیتدن اولمسی منافی اولمز (واذكرن
ما يتلى فى بيوتكن من آيات الله والحكمة) ذکر ایدک شول بیوتکزده تلاوت اولنورکه ایکه آیات وحکمت
بینی جامعدر اشبونکله مراد انلره اولان انعامی تذکیردرکه انلری بیت نبوته اهل قیلدی وآثار وحیدن
مشاهده ایتدکاری انوارله ایمانلری قویه وطاعته حرصلرینه سبب قیلدی (ان الله كان لطيفا خبيرا)
الله تعالی لطیف وخبیر اولدی بیلورو تدبیر ایدر انیکه دینه صالح اولورو انیکه نبوته صالح اولوروانیکه اهل
بیتدن اولمغه صالح اولور * روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمک ازواجی رضی الله تعالی عنهن
دیدیلرکه یا رسول الله قرآنده الله تعالی رجالی خیرله ذکر ایدوب نساده خیر اولمدیغندن ذکر ایتمامشدر
برروایتده ازواج نبی علیه السلام شانلرنده ذکر اولنان آیات کریمه نازل اولیجق نساء مؤمنین دیدیلرکه بزم
شانمزده هیچ برشیئ نازل اولمیوبدر اول سببدن نازل اولدیکه (ان المسلمين والمسلمات) رجال ونسادن انلرکه سلمه
داخل اولوب الله تعالینک حکمنه انقیاد ایدرلر (والمؤمنين والمؤمنات) رجال ونسادن انلرکه تصدیق اولنمسی
واجب هرشیئی تصدیق ایدرلر (والقانتين والقانتات) رجال ونسادن انلرکه طاعته مداومت ایدرلر
(والصادقين والصادقات) رجال ونسادن انلرکه قول وعملده صدق ایدرلر (والصابرين والصابرات)
رجال ونسادن انلرکه طاعاتی ایشلکه ومعاصیدن صاقنمغه صبر ایدرلر (والخاشعين والخاشعات) رجال
ونسادن انلرکه قلب وجوارحلریله الله تواضع ایدرلر (والمتصدقين والمتصدقات) رجال ونسادن انلرکه
ماللرینک زکاتن ویررلرونوافلی بخل ایتمزلر * دینلدیکه برکسنه که هرهفته ده بردرهم تصدق ایده اول
متصدقیندن اولور (والصائمين والصائمات) رجال ونسادن شونلرکه صوم مفروضی ادا ایدرلر * دینلدیکه
برکسنه کیم هرآیده ایام بیض صومنه مداومت ایده اول صائمیندن اولور (والحافظين فروجهم والحافظات)
رجال ونسادن انلرکه فرجلرینی حرامدن صاقنورلر (والذاكرين الله كثيرا والذاكرات) رجال ونسادن انلرکه
قلب ولسانله الله تعالی یی ذکر کثیر ایدرلر * دینلدیکه برکسنه کیم علم نافعه وتلاوت قرآنه ویادعایه اشتغال
وصلوات خمسی اتمام ارکان وسنتله ادایه مواظبت ایده اول الله تعالی یی ذکر کثیر ایدنلردن اولور (اعد الله
لهم مغفرة واجرا عظيما) رجال ونسادن اشبو خصالی تدرع ایدنلر ایچون اقتراف ایتدکاری صغائرلرینه مغفرت
وطاعتلری اوزره اجر عظیم اعداد ایتدی (وما كان لمؤمن ولا مؤمنة اذا قضى الله ورسوله امرا ان تكون
لهم الخيرة من امرهم) هیچ برمؤمن ومؤمنه یه صحیح اولمزکه الله تعالی ورسولی برامری قضا ایتدیکنده انلر
امرلرندن دیلدکاری شیئی اختیار ایده لر بلکه اوزرلرینه واجب اولورکه اختیارلرینی الله تعالی ورسولنک
اختیارینه تبع قیله لر (ومن يعص الله ورسوله فقد ضل ضلالا مبينا) اول کمسه که الله تعالی ورسولنک
اختیارینه مخالفت ایده شول صوابدن انحرافی ظاهر ضلالته ایرر * روایت اولندیکه اشبو آیت زینب بنت
جحش الاسدیه ایله قرنداشی عبدالله بن جحش شاننده نازل اولوبدرکه انالری امیمه بنت عبدالمطلب اولوب
پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمک عمه سیدر * وقتاکه پیغمبریمز علیه السلام زینب رضی الله عنهایی زید بن حارثه
ایچون خطبه ایتدی حالبوکه پیغمبریمز علیه السلام زید رضی الله عنهی زمان جاهلیتده سوق عکاظده اشترا
واعتاق وتبنی ایتمشدی زینب وکرک قرنداشی اندن ابا ایتدیلر اول سببدن بوآیت نازل اولیجق زینب وکرک
قرنداشی اکا رضا ویردیلر اویله اولسه پیغمبریمز علیه السلام انی زیده انکاح ایدوب زید قبلندن اکا مهر

ایچون التمش درهم وخمار وملحفه ودرع وازار والی مد طعام واوتوز صاع تمر کوندردی برمدت زینب زیدک
تحت نکاحنده قالدی * روایت اولندیکه بوندنصکره پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم برکون بعض حاجتیچون
زید رضی الله عنه کلدی انده زینب رضی الله عنهایی کوردیکه اول درع وخمارله طورردی حالبوکه اول
بیضاء جمیله اولوب نساء قریشک اتمندن ایدی انک حسنی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمی اعجاب وقلبی اکا میل
ایدوب سبحان الله مقلب القلوب دیدی اندن چیقوب کتدی بعده زید کلوب زینب اکا پیغمبریمز علیه السلامک
مجیئ ومقاله سنی ذکر ایتدی زید رضی الله عنه پیغمبریمز علیه السلامک انکله مرادینی تفطن ایدوب اول حینده
قلبنه زینبدن کراهت کلدی پیغمبریمز علیه السلامه کلوب دیدیکه یا رسول الله دیلرمکه زینبدن
مفارقت ایدم دیدیکه سکا نولدی انی نیچون استمز اولدک اول دیدی یا رسول الله انک خیرندن غیری برشیئ
کورمدم الا بوکه شرفیله اوزریمه تعظیم ولسانیله بکا اذا ایدر پیغمبریمز علیه السلام زیده دیدیکه زوجه کی
امساک وشاننده الله تعالیدن خوف ایت بوندنصکره زید انی تطلیق ایتدی اول امرده نازل اولدیکه
(واذ تقول للذى انعم الله عليه وانعمت عليه امسك عليك زوجك واتق الله) یا محمد ذکر ایت شول وقتیکه الله
تعالی اسلامی وسکا انک عتقنی توفیقله اکا انعام وسکا توفیق اولنان شیئله انعام ایتدیککه زید بن حارثه یه
دیدککه زوجه ک زینبی امساک ایت والله تعالیدن فورقوب ضرار ایله وتکبرنی تعلل ایله تطلیق ایتمکل
(وتخفى فى نفسك ما الله مبديه) ونفسکده اخفا ایدرسن انیکه الله تعالی اظهار ایدیسیدرکه اول زید انی تطلیق
ایدرسه سن نکاح ایله سن (وتخشى الناس والله احق ان تخشاه) وناسک انکله سنی تعییرندن خوف ایدرسن
والحال انده خوف اولنورشیئ وار ایسه خوف اولنمغه الله تعالی احقدر * اشبو عتاب یالکز انی اخفاسی
اوزره دکلدر زیرا که اول حسنددر بلکه عتاب ناسک مقاله سی خوفیله اضماریله منافی شیئ اظهاریله درزیرا
بونک امثالنده اولی صامت اولمق ویا اول امری الله تعالی یه تفویض ایتمک ایدی * عائشه رضی الله عنها ایدر
اگر پیغمبریمز علیه السلام اکا نازل اولاندن برشیئ کتم ایدر اولسه بوآیتی کتم ایدردی علی بن حسین رضی الله
عنه ایدر الله تعالی اکا بیلدرمشدیکه اول انک ازواجندن اولیسرایدیکنی وزید انی تطلیق ایدیسرایدیکنی
وقتاکه زید اکا کلوب انی تطلیق مراد ایدرم دیدیکنده اول اکا زوجه کی امساک ایت دیدیکی اوزره الله
تعالی اکا عتاب ایتدی یعنی نیچون انی دیدک حالبوکه بن سکا اول سنک ازواجکدن اولیسرایدیکن
بیلدرمشدم و پیغمبریمز علیه السلام ایسه استحیا ایتدیکه زیده شول سنک تحت نکاحکده اولان زینب بنم
ازواجمدن اولیسردر دیه اول اجلدن انی اخفا ایلسه اشبو قول حسن مرضیدر حال انبیایه الیق واولیدر
اگرچه قول آخر دخی حال انبیایه قدح ویرمز ایسه ده که اول انک محبتی ویا زید انی تطلیق ایدرسه نکاحنی
اراده سین اخفا ایتمشدی زیرا که عبد بونک کبی اشیانک قلبنه وقوعی اوزره ملوم اولمز مادامکه انده مأثم قصد
اولنمیه * زیرا که ود ومیل نفس طبع بشرندندر وقتاکه زید انی تطلیق ایدوب عدتی منقضیه اولدی پیغمبریمز صلی
الله علیه وسلم زیده دیدیکه سن بکا سائردن اوثقسن اندی زینبه واروب انی بکا خطبه ایت زید ایدر اویله اولسه
واروب انی خمیرین یوغورر بولدم ظهرمی اکا دوندیروب دیدمکه یا زینب سکا بشارت اولسونکه رسول الله صلی
الله علیه وسلم سنی نکاحنه دیلرسن نه دیرسن سویلوب دیدیکه ربیم جل شانه ایله مؤامره ایتمینجه برشیئ ایدرکم
اندن مصلاسنه واروب نمازه طوردی اویله اولسه پیغمبریمز علیه السلامه نازل اولدیکه (فلما قضى زيد منها وطرا
زوجناكها) وقتاکه زید اندن حاجتنی اتمام ایتدی بز سکا انی تزویج ایتدک عقد واسطه سنسز * پس بو اجلدن
زینب رضی الله عنها سائر ازواج نبی اوزره افتخار ایدوب دیردیکه سزلک انکاحکزه اولیاکز تولی ایدوب بنم
انکاحمه الله تعالی تولی ایتدی دینلدیکه زینب رضی الله عنها پیغمبریمز علیه السلامه دیردیکه بن سکا اوچ
خصلتله ادلال ایدرمکه نسائنک هیچ بری انکله ادلاله چاره لری یوقدر بنم جدم وسنک جدک بردر وبنی سکا الله
تعالی انکاح ایتدی وسفیرم جبریل علیه السلامدر روایت اولندیکه پیغمبریمز علیه السلام اکا عقدسنز
واستئذانسز داخل اولدی وپیغمبریمز علیه السلام انکچون ایتدیکی ولیمه یی نسائندن هیچ بریچون انی ایتمدی

(لكيلا يكون على المؤمنين حرج فى ازواج ادعيائهم اذا قضوا منهن وطرا) تاكه مؤمنلره اوغل ايدندكلرى
كسنه لرك زوجه لرينى تزوجده حرج اولميه چنانكه اول اوغل ايديلنلر اول زوجه لرندن قضاء وطر ايده لر
امدى بو دليلدركه پيغمبريمز عليه السلامك حكمى وامتنك حكمى واحد اوله مادامكه دليله اكا مختص شئ
اولميه وكشى اوغل ايندكى كسنه نك زوجه سنى تزوج حلال اوله صلبى اوغلنك زوجه سنى دكل (وكان أمر
الله مفعولا) الله تعالينك تكوينن اراده ايتديكى امر لابد مكون اولور حالبوكه زينبى پيغمبريمز عليه السلام
تزوج ايتمسى قضا ايتمشدى (ما كان على النبى من حرج فيما فرض الله له) الله تعالينك پيغمبريمز عليه السلام
ايچون ايجاب وقسمت ايتديكنده اوزرينه حرج قيلمدى (سنة الله فى الذين خلوا من قبل) الله تعالى سندن
اوكدين كچن انبيايه باب نكاحده حرج ومؤاخذه دن اباحه وتوسيعى سنت ايتديكه انلرك نسائى سندن اكثر
ايدى داود عليه السلام كبى كه يوز امرأه سى واوچيوز سريه سى وار ايدى سليمان عليه السلام كبى كه اوچيوز
امرأه سى ويديوز سريه سى وار ايدى (وكان امر الله قدرا مقدورا) الله تعالينك امرى قضاء مقضى وحكم
مبتوت اولدى (الذين يبلغون رسالات الله ويخشونه ولا يخشون احدا الا الله) كه انلر الله تعالينك رسالاتنى
ناسه ايركورلر واندن خوف ايدرلر انك غيرى هيچ كسنه دن خوف ايتمزلر (وكفى بالله حسيبا) الله تعالى
مخاوف دفعنه ويا صغيره ويا كبيره يى محاسبه يه كافى اولدى اويله اولسه لايق دكلدركه انك غيريدن خوف ايديله
(ما كان محمد ابا احد من رجالكم) محمد عليه السلام سزلرك رجالكزدن هيچ كسنه نك باباسى اولمديكه انكله
سزدن بر رجل بيننده حرمة مصاهره ثابت اوله وتبنى ايتديكى كسنه نك زوجه سى افتراق وانقضاء عدتدن صكره
نكاحى حلال اولميه زيراكه تبنى ايتديكى كسنه يه اول حقيقتده بابا اولسنى ايجاب ايتمز بونك عمومى انك
طاهر وقاسم وابراهيمه بابا اولسن نقض ايتمز زيراكه رجال حديثه ايرمشلردر ايرمش اولسه لردخى انلرك
رجالندن دكلر ايدى (ولكن رسول الله) لكن اول الله تعالينك رسولى اولدى وهر رسول ايسه امتنك
باباسيدر اما كه مطلق دكل بلكه شول حيثيتدنكه اول انلره شفيق ناصحدر اوزرلرينه انى توقير واكا اطاعتلرى
واجبدر زيد ايسه انلرك بريدر (وخاتم النبيين) وپيغمبرلرك آخرى اولدى اول اجلدن انك اوغللرى
معمر اولمديلر معمر اولسه لر پيغمبر اولسلر لردى انك بو وصفنه آخر زمانده عيسى عليه السلامك نزولى قدح
ويرمز زيراكه اول نزول ايتديكنده پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمك دين وشريعتى اوزره اولسردر
ونمازى انجيلين كعبه يه قيلسردر ويا خود اول بنفسه انبيايى ختم ايلديكه اندنصكره ده كسنه يه نبوت ويرلمز
عيسى عليه السلامه ايسه پيغمبريمز عليه السلامدن اوكدين نبوت ويرلمشدى (وكان الله بكل شئ عليما) الله
تعالى هر شيئه عليم اولدى ختم نبوتى نه كسنه لايق ايديكن بيلور (يا ايها الذين آمنوا اذكروا الله ذكرا كثيرا)
يا مؤمنلر الله تعالى يه لايق ضروب ثنا ايله هر حالده ذكر دائم ايدلك ابن عباس رضى الله تعالى عنهما ايدر عباداتى
اوزره هر فرض ايتديكى فريضه يه بر حد معلوم قيلوب بعده عذر حالنده اهلنى معذور ايتدى الا ذكرى
دكل بلكه انكچون نهايت وهيچ بر عذرله انى تركه غايت قيلمدى مادامكه مكلف مغلوب العقل اولميه بلكه
جميع احوالده اكا مداومته امر ايلدى ديديكه (فاذكروا الله قياما وقعودا وعلى جنوبكم) طورووا اوتورر
ويا تركن الله تعالى يى ذكر ايدلك ودخى ديديكه (اذكروا الله ذكرا كثيرا) الله تعالى ليل ونهارده برده وبحرده
صحت وسقمده سر وعلانيه ده ذكر ايدلك * ديلديكه ذكر كثير اولدركه انى ابدا اونوتميه (وسبحوه بكرة واصيلا)
وانى نهارك اولنده وآخرنده تسبيح ايدلك اول ايكى وقت ملائكه نك حضورينه وقت اولديغيچون ذكرده
تخصيص ايتدى * ديلديكه بكره ايله مراد صلاة صبحدر واصيله مراد صلاة ظهر وعشا يندر * ديلديكه
يعنى (سبحان الله والحمد لله ولا اله الا الله والله اكبر ولا حول ولا قوة الا بالله) ديمكز تسبيح عمده اولديغيچون
اخواتنده دخى انكله تعبير اولندى * ديلديكه ذكر كثيرله مراد اشبو كلماتدركه انى طاهر ومحدث
وجنب دير (هو الذى يصلى عليكم وملائكته) اول الله تعالى وملائكه سى سزه صلاة ايدر امدى الله
تعالينك مؤمنلره صلاتى رحمتيدر وملائكه نك انلره صلاتى استغفار ايدردر ديلديكه الله تعالى نك عبدينه صلاتى

انك ذكر جميلنى عبادى بيننده اشاعه سيدر (ليخرجكم من الظلمات الى النور) تاكه سزى كفر ومعصيت
ظلماتندن ايمان وطاعت نورينه اخراج ايده (وكان بالمؤمنين رحيما) اول الله تعالى مؤمنلره رحيم
اولدى حتى كه صلاح امر ورفعت قدرلرينى اعتنا ايدوب انلرك شاننده ملائكه مقربينى استعمال ايتدى
(تحيتهم يوم يلقونه سلام) الله تعالينك مؤمنلره تحيتى سلامدر شول كونده كه موتله ويا قبردن خروجله
ويا جنته دخولله اكا ملاقى اولورلر ويا خود جميع آفاتدن انلرى سالم قيلور ويا خود ملك الموته ملاقى اولدقلرنده
اول انلره سلام ويرر * ديلديكه ملك الموت مؤمنك روحنى قبضه كلديكنده رب تعاليدن اكا سلام ايركورر
ويا قبردن چيقدقلرنده ملائكه انلره سلام ايدوب جنت وكرامتله تبشير ايدرلر (واعد لهم اجرا كريما) وانلر
ايچون اجر كريم اعداد ايتديكه اول جنتدر (يا ايها النبى انا ارسلناك شاهدا) يا محمد بز سنى بعث ايتديكمز
اقوامه تصديق وتكذيبلرينه ورسوللرك رسالاتى تبليغلرينه شاهد كوندردك (ومبشرا ونذيرا) ومؤمنلره
جنتله تبشير ومكذبلره نار ايله تحذير ايده سن (وداعيا الى الله باذنه) والله تعالينك تبشيريله انك توحيد
وطاعتنه دعوت ايده سن (وسراجا منيرا) وديننده سنكله اهتدا ايچون ناسه سنى سراج منير كوندردك كه
ظلمات جهالتدن سنكله استضائه ونوركدن انوار بصائر اقتباس ايده لر (وبشر المؤمنين بان لهم من الله
فضلا كبيرا) ومؤمنلره تبشير ايتكه الله تعاليدن انلر ايچون سائر امتلر اوزره ويا اعمال صالحه لرى اوزره
فضل كبير واردر (ولا تطع الكافرين والمنافقين ودع اذيهم) وصددنده اولديغك دعوت اوزره ثابت
اولوب شريعتكه مخالف اموردا كافرلره ومنافقلره اطاعت ايتمكل واذالرينه صبر ايدوب تا سكا امر اولنجيه
مجازاتى ترك ايلكل (وتوكل على الله) والله تعالى يه توكل ايتكه اول سنكچون انلردن انتقامه كفايت ايدر
(وكفى بالله وكيلا) جميع احوالده امركه الله تعالى سكا وكيل يتر اموريكى اكا تفويض ايت غيريه دكل
(يا ايها الذين آمنوا اذا نكحتم المؤمنات ثم طلقتموهن من قبل ان تمسوهن فما لكم عليهن من عدة تعتدونها
فمتعوهن وسرحوهن سراحا جميلا) يا مؤمنلر چن مؤمنه لرى نكاحلنوب بعده انلرى جماع ايتمزدن اوكدين
انلرى تطليق ايتسه كز امدى سز كچون اول مطلقه لر اوزره عدت يوقدركه انك عددنى استيفا ايده لر اويله اولسه
انلره متعه ويرك اكر انلر ايچون صداق تسميه ايتمامشسكز اكر ايتمشسكز اول مسمانك نصفى واجب اولور
يوخسه متعه دكل وانلره اضرار ايتمزسبيللرينى تخليه ايدك اشبو دليلدركه نكاحدن اول اولان طلاق واقع
اولميه زيراكه الله تعالى طلاقى نكاح اوزره ترتيب ايتدى حتى اكر بر امرأة اجنبيه يه سنى نكاحلنديغمده بندن
طالقسن ديسه ويا خود هر مرأه كه نكاحلندم اول بندن طالقدر ديسه طلاق واقع اولمز * اشبو على وابن عباس
وجابر ومعاذ وعائشه قوليدر تابعين وغيريدن جماعت كثيره وشافعى واكثر علما اكا ذاهبلردر * ابن مسعود رضى
الله عنهدن مرويدركه طلاق واقع اولور اول ابراهيم النخعى وائمه حنفيه قوليدر ربيعه ومالك واوزاعى ايدر اكر
بر مرأه تعيين ايدرسه واقع اولور تعميم ايدرسه واقع اولمز * عكرمه ابن عباسدن روايت ايدر ديمشكه ابن
مسعود اوزره اول قول افترادر ديمش اولديغى تقدير اوزره عالمدن زله در زيراكه الله تعالى مؤمناتى
نكاحلنديغكزدنصكره تطليق ايدرسكز ديدى يوخسه تطليق ايدوب صكره نكاحلنورسكز ديمدى جابر رضى
الله عنه ايدر (قال النبى عليه السلام لا طلاق قبل النكاح) پيغمبرمز صلى الله عليه وسلم ديديكه نكاحدن اول
اولان طلاق واقع اولمز (يا ايها النبى انا احللنا لك ازواجك اللاتى آتيت اجورهن) يا محمد سكا حلال ايتدك
شول ازواجكى كه انلره مهرلرينى ويردك ويا چين عقدده تقدير ايتدك زيراكه اول ترك تسميه دن افضلدر اكرچه
آنسز اولان عقد دخى جائز ايسه ده (وما ملكت يمينك مما افاء الله عليك) وكذلك سكا حلال ايتدك هر
جاريه يى كه كفاردن سبى ايله الله تعالى انى سكا فيء ايتديكندن يمينك اكا مالك اولدى صفيه وجويريه كبى (وبنات
عمك وبنات عماتك وبنات خالك وبنات خالاتك اللاتى هاجرن معك) وكذلك سكا حلال ايلدك بنات عمكى
وبنات عماتكى وبنات خالكى وبنات خالاتكى كه سنكله بيله مدينه يه هجرت ايتديلر زيراكه هجرت ايتمينلرك
نكاحى اكا حلال دكل ايدى مكه فتحندنصكره نكاحده هجرت شرطى نسخ اولندى (وامرأة مؤمنة

ان وهبت نفسها للنبي) وكذلك سكا حلال ايتدك شول مرأة مؤمنه يي كه نفسني سكا هبه ايده مهر طلب
ايتمه يعني اكر بو حال واقع اولورسه بعضيلر ديديكه اول واقع اولوبدر لكن اول واهبه نك ذاتنده اختلاف
اولنوب ديندكه اول ميمونه بنت الحارثه ويا زينب بنت خزيمة الانصاريه ويا ام شريك بنت جابر ويا خوله
بنت حكيم ايدي (ان اراد النبي ان يستنكحها) اكر نبي عليه السلام انك نكاحن مراد ايدرسه زيرا اول
نفسني هبه ايتمسي ملك ايجاب ايتمز مادامكه اول انك نكاحن اراده ايتميه زيرا كه انك ارادهسي قبول
مجراسنه جاريه در (خالصة لك من دون المؤمنين) مرأة نك نفسني هبه ايتمسيله مهرسز حلال اولمق
سكا مختص خصائص قلندي يوخسه اول مؤمنلره حلال قلنمدي (قد علمنا ما فرضنا عليهم في ازواجهم
وما ملكت ايمانهم) مؤمنلر اوزره نسالري حقنده شرائط عقددن ووجوب قسمدن ووطئله مهر وجوبندن
اكرچه تسميه اولنمديسه ده ودرتدن اكثري جمعك تحريمندن وجيلري مالك اولديغي امادن توسيع امردن
ايجاب ايتديكمزي بيلمشز (لكيلا يكون عليك حرج) يا محمد ذكر اولنان خصائص سنكچون خالص ايتدك
مؤمنلره تعميم ايتمدك تاكه سكا ضيق اولميه (وكان الله غفورا رحيما) الله تعالى شول تحرزي عسير اولان شيئي
مغفرت ايدر ومظان حرجده توسعه ايله رحمت ايدر (ترجي من تشاء منهن وتؤوي اليك من تشاء) نسائكدن
ديلديككي تأخير ومضاجعهسني ترك ايدرسن وديلديككي كندوكه ضم ومضاجعه ايدرسن ويا انلردن
ديلديككي تطليق وديلديككي امساك ايدرسن * اشبو آيتك معناسنده وسبب نزولنده مفسرون اختلاف
ايتديلر اشهر اقاويل اولدركه نسائي بيننده قسم واجب ايدي بو آيت نازل اولنجق اول اندن ساقط اولوب نسائي
امرنده اختيارا كا تفويض اولندي * ديندكه امهات مؤمنيك نسائنك بعضي پيغمبرمز عليه السلامدن
زياده نفقه طلب ايديجك اول انلري برآي هجر ايدوب حتى كه تخيير آيتي نازل اولدي امر الهي اولديكه انلري
دنيا وآخرت بيننده تخيير ايده دنيايي اختيار ايدندن مفارقت ايده والله تعالى ورسولن اختيار ايدني امساك
ايده شول شرط اوزره كيم امهات مؤمنين اولوب ابدا انكاح اولنميه لر وديلديكيله مضاجعه ايده وديلديكندن
مضاجعه يي ترك ايده اوله اولسه اكا رضا ويرديلر يا رسول الله مالكده ونفسكده بزم شانمزده ايشا كل انيكه
ديلرسن بزه تحت نكاحكده اولمق شرف يتر غير بسن يلرزديلر بناء عليه نسائندن عائشه رضي الله عنها
وحفصه وزينب وجويريه ايچون ديلديكنسده قسم ايدردي (ومن ابتغيت ممن عزلت فلا جناح عليك)
وشول مرأةكه اني قسمندن عزل ايتمشيكن كيرواني كندوكه ايوايي طلب ايدهسن سكا انده حرج يوقدر
(ذلك ادنى ان تقر اعينهن ولا يحزن ويرضين بما آتيتهن كلهن) يا محمد اشبو تخييركه نسائك محبتندن مشيتكه
تفويض اولنمشدر انلرك قرة عيونته وقلة حزنته وحسن رضاسنه اقربدر تقريب وارجاء وعزل وايوادن
قنغيسن انلره اعطا ايدرسن ايت انده كليسنك حكمي مساوي بدر بوندنكره بينلرين تسويه ايدرسك
اني سندن فضل بولورلر واكر بعضيلرين ترجيح ايدرسك اني الله تعالينك حكميله بيلورلر (والله يعلم ما في قلوبكم)
الله تعالى قلوبكزده اولان احسان واساءتي بيلور امدي سز احسانه چالشك (وكان الله عليما حليما)
الله تعالى صدورده اولاني بيلور وعقوبته عجله ايتمز حلم ايدر امدي لائق واحقدركه اندن قورقله (لا يحل لك
النساء من بعد) يا محمد سكا اشبو طقوز نساكدنصكره نساء حلال اولمز كه سن انلري تخيير ايتديككده سني
اختيار ايتديلر ويا خود طقوزا اوزره زياده حلال اولمز زيرا انك حقنده طقوز بزم حقمزده درت كبيدر ويا خود
بو كوندنصكره سكا مرأة نكاحي حلال اولمز حتى اكر انلرك بري وفات ايتسه مرأة اخرى تزوجي اكا حلال
اولمزدي (ولا ان تبدل بهن من ازواج ولو اعجبك حسنهن) وكذلك سكا حلال اولمز كه اشبو ازواجكدن بريني
تطليق ايدوب برينه مرأة اخرى نكاح ايدهسن اكرچه اول مرأة اخرانك حسني سني اعجاب ايدرسه ده
ويا خود سكا حلال قلنان اجناس اردنه دنصكره اجناس آخردن اولان نسانك نكاحي ويا اول اجناس
آخره تبديلي حلال اولمز (الا ما ملكت يمينك) مكركه سريه لردن اولكه يمينك مالك اوله اول سكا حلال
اولور (وكان الله على كل شيء رقيبا) الله تعالى هر شيئه حفيظ اولدي امدي سز امر اولناني رعايت

وحدودي تجاوزدن نفسكزي حراست ايدك * اشبو آيتده دلالت واردركه نكاحي مراد اولنان مرأةيه نظر
جائز اوله (قال النبي عليه السلام اذا خطب احدكم المرأة فان استطاع ان ينظر الى ما يدعوه الى نكاحها
فليفعل) پيغمبرمز صلى الله عليه وسلم ايدرچن بريكز بر مرأةيي نكاحلنمق ديليه استطاعتي اولورسه كه انك
نكاحنه داعي اولان شيئه نظر ايده ايليه (يا ايها الذين آمنوا لا تدخلوا بيوت النبي الا ان يؤذن لكم الى طعام)
يا مؤمنلر نبي الله صلى الله عليه وسلمك بيوتنه كيرمكز مكر شول وقتده كه طعامه دعوت اولنهسز (غير ناظرين
اناه) طعامك ادراكي وقتنه منتظر اولميغكز حالده * ابن عباس رضي الله عنهما ايدر اشبو آيت ناسدن
بر جماعت شاننده نازل اولوبدركه انلر رسول الله عليه السلامك طعامي وقتن كوزهدوب طعامدن اول انك بيتنه
كيررلردي طعام ايرشنجه انده اوتوررلردي ويدكلرندنصكره كتمزلر انده قالورلردي پيغمبرمز عليه السلام ايسه
اندن متأذي اولورردي اول اجلدن بو آيت نزولنه اندن نهي اولنديلر (ولكن اذا دعيتم فادخلوا فاذا طعمتم
فانتشروا) لكن دعوت اولنديغكزده كيرك طعامي يديكك طاغلك (ولا مستأنسين لحديث) ودخي بري
برلريكزله ويا اهل بيتله حديثيله استئناس ايچون دخي كيرمكز وانده مكث ايتمكز (ان ذلكم كان يؤذي النبي
فيستحيي منكم والله لا يستحيي من الحق) سزلك كلدندكره انده مكثكز نبي الله عليه السلامه اذا ايدر
زيرا كه اكا واهلنه منزلي تضييق ايدرسز اول ايسه سزه چيقك ديمكه استحيا ايدر والحال الله تعالى سزدن
حيا ايدوب حق وصوابي سزه تعريفدن امتناع ايتمز سزه چيقمغه امرله تأديبي ترك ايتمز (واذا سألتموهن متاعا
فاسئلوهن من وراء حجاب) وقچانكه ازواج نبي عليه السلامدن بر حاجت سؤال ايدر اولهكز اني پرده آردندن
سؤال ايلكز * اشبو حكم نزولندنصكره اجانبدن هيچ كسهيه جائز اولمديكه نساء نبي يه مقابله ونقابسز نظر ايليه
(ذلكم اطهر لقلوبكم وقلوبهن) امدي نساء نبيدن حاجتكزي وراء حجابدن طلب ايتمكز سزلك قلوبكزي
وانلرك قلوبني خواطر شيطانيهدن اطهردر (وما كان لكم ان تؤذوا رسول الله) وسزه جائز اولمزكه
رسول الله عليه السلامي اشيادن برشيله اذا ايدهسز (ولا ان تنكحوا ازواجه من بعده ابدا) وكذلك سزه
جائز اولمزكه رسول الله عليه السلامك موتندنصكره انك ازواجني نكاحلنهسز (ان ذلكم كان عند الله
عظيما) رسول الله عليه السلامه اذا وازواجني انكاح الله تعالى عندنده ذنب عظيم اولدي اشبونده الله
تعاليدن رسول الله صلى الله عليه وسلمك حيات ومماتنده حرمتني ايجابه دلالت واردر (ان تبدوا شيئا او تخفوه
فان الله كان بكل شيء عليما) اكر سز رسول الله عليه السلامه اذا ايدر شيئي اظهار ويا صدوركزده اسرار ايدهسز
الله تعالى هر شيئه عليم اولدي * وقتاكه آيت حجاب نازل اولدي آباء وابناء واقارب ديديلر كه بز دخي اجانب كبي
وراء حجابدنمي سويلشرز اول سببدن نازل اولديكه (لا جناح عليهن في آبائهن ولا ابنائهن ولا اخوانهن
ولا ابناء اخوانهن ولا ابناء اخواتهن) نساء نبي ونساء مؤمنين اوزره وبال يوقدركه آباء وابناء واخوه وابناء
اخوه وابناء اخواتلرندن احتجابي ترك ايدهلر (ولا نسائهن ولا ما ملكت ايمانهن) وكذلك نساء مسلماتدن
وملكلرندهكي عبيد واماءدن برقولده خاصة اماءدن احتجابي ترك ايدهلر سوره نورده ذكري كچمشدر
بو محلده عم وخال ذكر اولنمدي زيرا اول ايكيسي والد ووالده منزلتنده در ويا خود اول ايكيسندن احتجاب تركي
مكروه اولديكي شول خوفله كيم اوغللرينه انلري وصف ايدهلر (واتقين الله) احتجابدن امر اولنديغكزده
مخالفتدن الله تعاليدن خوف ايدك (ان الله كان على كل شيء شهيدا) الله تعالى سر وعلن وحجابك ظاهر
وباطنندن هر شيئه رقيبدر اكا هيچ خافيه خفي اولمز (ان الله وملائكته يصلون على النبي) الله تعالى وملائكهسي
نبي الهيه صلات ايدر (يا ايها الذين آمنوا صلوا عليه وسلموا تسليما) يا مؤمنلر امدي سز دخي اكا صلات
وسلام ايدك * ديندكه صلات الله تعاليدن رحمت وملائكهدن استغفار ومؤمنلردن دعادر ديندكه
الله تعاليدن اكا صلاتي ملائكه عندنده ثنا ايدر وملائكهنك صلاتي اكا دعالر ايدر پيغمبرمز صلى الله عليه
وسلمه سؤال اولنديكه يا رسول الله سكا نيجه صلات ايدرز ايتدي ديكزكه (اللهم صل على محمد وعلى آل محمد)
ودخي ديديكه (صلوا علي فان الصلاة علي زكاة لكم) بكا صلات ايدك كه بكا صلاتكز سزكچون زكاتدر ودخي

دیدیکه (اولی الناس بی یوم القیامة اکثرهم علیّ صلاة) یوم قیامتده بکا ناسك اولیسی بکا صلاتی اکثر
اولاننکزدر ودخی دیدیکه (من صلی علیّ واحدة صلی الله علیه عشرا) برکسه که بکا بر صلات ایده الله تعالی اکا
اون صلات ایدر ودخی دیدیکه (من صلی علیّ صلاة صلت علیه الملائکة ما صلی علی فلیقلل العبد من ذلك
اولیکثر) برکسه که بکا صلات ایده بکا اول صلات ایتدکجه ملائکه اکا صلات ایدرامدی عبد دیلرسه انی اقلال
ویا اکثار ایتسون ودخی دیدیکه (ان لله ملائکة سیاحین فی الارض یبلغونی عن امتی السلام) الله تعالینك
یریوزنده سیاحت ایدر ملائکه سی واردر که امتمدن بکا سلام ایرکورر علمانك بعضی دیدیکه پیغمبرمز صلی الله
علیه وسلمه صلات واجب اولور هر بارکه اول ذکر اولنه شول قول شریفی دلالتیله کیم (من ذکرت عنده
فلم یصل علیّ دخل النار) برکسه کیم بنم انك قتنده ذکر اولنوب اول بکا صلات ایتمیه ناره کیرر وبعضیلر دیدیکه
اول هر مجلسده برکره واجب اولور اکرانده ذکری تکرار اولنورسه ده سجدهٔ تلاوت وتشمیت عاطس کبی
وبعضیلر دیدیکه اکا صلات عمرده برکره واجب اولور واما نمازده اکا صلات ابو حنیفه عندنده شرط دکادر
شافعی عندنده شرطدر وپیغمبرمز صلی الله علیه وسلمك غیریه اکا تبعیتله صلات جائز اولور اما استقلالا مکروه
اولور زیرا اول عرفده رسل ذکرینه شعار قیلندی اول اجلدن محمد عزوجل دینلمك مکروه اولدی اکرچه اول
عزیز وجلیل ایسه ده (ان الذین یؤذون الله ورسوله) شونلر که الله تعالی ورسولی کراهت ایتدیکی کفر ومعاصی
ارتکابیله انلره ایذا ایده * ابن عباس رضی الله عنهما ایدرکه انلر یهود ونصاری ومشرکوندر اما یهود دیدیلرکه
عزیر ابن اللهدر وید الله مغلولهدر والله تعالی فقیردر ونصاری دیدیلرکه مسیح ابن اللهدر والله تعالی ثالث
ثلاثهدر ومشرکون دیدیلرکه ملائکه بنات اللهدر واصنام اکا شرکادر (قال النبی صلی الله علیه وسلم قال الله
تعالی یؤذینی ابن آدم بسب الدهر وانا الدهر اقلب اللیل والنهار) پیغمبرمز صلی الله علیه وسلم ایدر الله تعالی
دیدیکه ابن آدم دهری سبله بکا ایذا ایدرکه بن دهرله متصفم لیل ونهاری تقلیب ایدرم (قال النبی علیه
السلام یقول الله تعالی ومن اظلم ممن ذهب یخلق کخلقی فلیخلقوا ذرة اولیخلقوا حبة اوشعیرة) پیغمبرمز علیه
السلام ایدر الله تعالی دیرکه شول کمسه دن اظلم نه کمسه درکه بنم خلقم کبی شیء تصویر ایتمکه کیده امدی بنم
کبی بر ذره ویا بر حبه ویا بر شعیره خلق ایتسونلر بعضیلر دیدیکه الله تعالی یه ایذا ایلمه اداسماء وصفاتنده الحاد
ایتملریدر ویاخود انك اولیاسنه ایذادر (قال قال الله تعالی من عادی لی ولیا فقد آذنته بالحرب وقال من
اهان لی ولیا فقد بارزنی بالمحاربة) پیغمبرمز علیه السلام ایدر الله تعالی دیرکه برکسنه کیم بنم برولیمه عداوت
ایده بن اکا حربه ایذان ایتدم واولکه بنم برولیمه اهانت ایده اول بنمله محاربه یه مبارزه ایدر وایذاء رسول الله
مراداتك وجهی شج ورباعیه سنی کسر ایتملریدر ویا اکا ساحر شاعر معلم مجنون دیملریدر (لعنهم الله فی الدنیا
والآخرة واعد لهم عذابا مهینا) الله تعالی انلری دنیاده وآخرتده رحمتندن ابعاد وانلرایچون عذاب مهین
اعداد ایتدی (والذین یؤذون المؤمنین والمؤمنات بغیر ما اکتسبوا فقد احتملوا بهتانا واثما مبینا) شونلرکه
مؤمنلره ومؤمنه لره اکتساب ایتمدکاری جنایتی اسناد ایله ایذا ایدرلر امدی انلر بهتان واثم ظاهر تحمل ایدرلر
دینلدیکه اشبو آیت علی بن ابی طالب کرم الله وجهه شاننده نازل اولوبدرکه منافقلر اکا ایذا ایدوب انی ناسه
ایشتدیررلردی ویا اهل افك شاننده درکه قصه سی سورهٔ نورده کچوبدر ویاخود شول زنات شاننده درکه شول
زنادن کراهت ایدر نسانك اردینه دوشوب کیدرلردی (یا ایها النبی قل لازواجك وبناتك ونساء المؤمنین
یدنین علیهن من جلابیبهن) یا نبی الله زوجاتکه وبناتکه ونساء مؤمنینه دیکل که حاجتلر ایچون طشره چیقاز
اولدقلرنده یوزلرینی ملحفه لر ایله اورتسونلر * روایت اولندیکه زمان جاهلیتده واوائل اسلامده نساء درع
وخمار ایله بروز ایدوب حرائر اماءدن تمیز ایتمزلردی اوایله اولسه کیجه قضاء حاجته چیقدقلرنده اهل شطاره انلره
تعرض ایدرلردی بزانی اماءدن اولمسن ظن ایتدك دیو حرائره تعرضلرینه علت ایدرلردی اول سببدن
بو آیت نازل اولوب حرائر امر اولندیلرکه یوزلرین وباشلرین سترله واردیه وملاحف لبسیله اماءدن تمیز ایده لر
(ذلك ادنی ان یعرفن فلا یؤذین) امدی بو فعل حرائرك اماءدن تمییزینه اقرب بدر اوایله اولسه اهل شطاره

تعرضندن امن اوزره اولوب ایذادن قورتیلورلر (وکان الله غفورا رحیما) الله تعالی ذنوب سالفه دن توبه
ایدنه مغفرت ایدر وعبادینه جزئیات مصالحلرین مراعاتله رحمت ایدر (لئن لم ینته المنافقون والذین فی قلوبهم
مرض والمرجفون فی المدینة) اکر منافقلر نفاقلرندن وقلبلرنده ضعف وقلت ثبات ویا فجور اولنلر دینده
تزلزل ویا فجورلرندن ویا سرایای مسلمیندن اخبار سوءله قلوب مسلمینی ارجاف ایدنلر اول فعللرندن منتهی
اولمازلرسه * دینلدیکه مرجفون برطائفه ایدیلرکه پیغمبرمز علیه السلام بریره سرایا کوندرسه انلر کذبله ناس
بیننه ایقاع ایدرلردیکه انلر قتل ویا منهزم اولدیلر ویا فلان جانبدن اوزریکزه عدو کلیور دیرلردی ویاخود
مؤمنلر شاننده فاحشه شیوعن استیوب دیرلردی (لنغرینك بهم ثم لا یجاورونك فیها الا قلیلا) امدی
اکر اول اوچ خصالدن منتهی اولمزلرسه سکا امر ایدرزکه انلره اسائت ایرکور ویا مدینه دن جلایه مضطر
قیلور انلر اوله علی انلره ایشلیه سن حتی که اندنصکره مدینه یه سکا آز زمان مجاورت ایده لر (ملعونین اینما ثقفوا
اخذوا وقتلوا تقتیلا) انلر سکا مجاورت ایتمزلر الا ملعونین اولدقلری حالده قنده بولنورلرسه اخذ وقتل
اولنورلر (سنة الله فی الذین خلوا من قبل) الله تعالینك اشبو سنتیدرکه امم ماضیه ده انی سنت
ایتدیکه اول انبیایه نفاق ایدنلرك وارجافله وهنلرینه سعی ایدنلرك قنده بولنورلرسه قتل اولنملریدر
(ولن تجد لسنة الله تبدیلا) الله تعالینك سنتنی تبدیل وتغییر ایدر بولمزسن (یسألك الناس عن الساعة)
یا محمد مشرکین سکا استهزاء وتعنتله ساعتك وقت قیامندن سؤال ایدرلر ویا خود یهود امتحان ایله سکا
اندن سؤال ایدرلر زیرا که توراتده وسائر کتبده انك وقتی کتم اولنمشدر (قل انما علمها عند الله) انلره دیکل که
ساعتك علمی الله تعالی یه مختصدر ملك ونبیدن هیچ احد انی بیلدرمیویدر (وما یدریك لعل الساعة
تکون قریبا) نه بیلورسن بلکه ساعت قریب اوله (ان الله لعن الکافرین واعد لهم سعیرا) الله تعالی
مکه کافرلرینه بدرده قتل ایله عذاب ایتمسیله بیله آخرتده نار شدیدة الایقاد اعداد ایتدی (خالدین فیها أبدا
لا یجدون ولیا ولا نصیرا) اول نارده ابدا تخلید اولندقلری حالده بر ولی ونه نصیر بولمیه لرکه انلری حفظ وعذابلرین
دفع ایده (یوم تقلب وجوههم فی النار) شول کونده که انلر نارده بر جهتدن بر جهته ویا بر حالدن بر حاله
صرف اولنه لر یعنی نار انلری کاهی اعلاسنه ایرکوره وکاهی اسفلنه ایندره (یقولون یا لیتنا اطعنا الله واطعنا
الرسولا) تابع ومتبوع دیه لرکه نولیدی بز الله تعالی یه ورسولنه اطاعت ایتمش اولیدق که بو کونده
اشبو عذابی کورمیدك (وقالوا ربنا انا اطعنا سادتنا وکبراءنا فاضلونا السبیلا) اتباع دیه لرکه یا ربنا بز دنیاده
کفر وعصیانده سادات وکبرامزه اطاعت ایدوب انلر بزه کفری تلقین وتزیین ایتملردی اوایله اولسه بزی طریق
هدایتدن ایرغوروب ضلالته ایرکوردیلردی (ربنا آتهم ضعفین من العذاب والعنهم لعنا کبیرا) یا ربنا امدی
انلره بزه اولان عذابك ایکی مثلیله عذاب ایتکه انلر ضال ومضل اولدیلردی وانلره لعنك اشد واعظمین ایت
(یا ایها الذین آمنوا لا تکونوا کالذین اذوا موسی فبرأه الله مما قالوا وکان عند الله وجیها) یا مؤمنلر موسی علیه
السلامه ایذا ایدنلر کبی اولمکز الله تعالی انی انلرك مقوله لرندن برائتن اظهار ایدوب عندنده اول قربت ووجاهت
صاحبی اولدی * موسی علیه السلامك ایذا اولندیغی شیئده علما اختلاف ایتدیلر * ابو هریره رضی الله عنه
پیغمبرمز علیه السلامدن روایت ایدردیکه موسی علیه السلام حیی وستیر کسنه ایدی جلدندن هیچ
برشیئنی کمسه یه کوسترمزدی اوایله اولسه بنی اسرائیلدن برطائفه دیدیلرکه انك بزدن تستری دکل الا جلدنده
برص ویا ادره ویا بر آفت اولدیغیچوندر الله تعالی انی انلرك مقاله سندن برائتن اراده ایدوب برکون غسل ایچون
برخالی مکانده ثیابن برطاش اوزره قودی اغتسالدن فارغ اولیجق ثیابن المغه یونلدکده باذن الله طاش انك
ثوبنی کوتوروب بنو اسرائیلك اشرافی بیننه براقدی موسی علیه السلام ایسه عصاسیله ارد نجه ثوبم دیو کیدرك
عریان انلرك ارا سنه واردی حتی که بنو اسرائیل انك جسدین احسن خلقتده ایدیکن کوردیلر اندن ثوبن
کینوب عصاسیله طاشی برقاچ ضربه اوردی حتی که ضربه سندن طاشده برقاچ یرده اثر ایتدی وبرقوم
دیدیلرکه بنو اسرائیلك اکا ایذاسی هارون علیه السلام تیهده وفات ایدیجك انی موسی قتل ایتدی دیدیلر اوایله

اولسه الله تعالی ملائکه یه امر ایلدی هارونك جنازه سیله بنو اسرائیلك مجمعنه اوغرادیلر حتی که موسانك اندن برائتن بیلدیلر بعضیلر دیدیلرکه ایذا ایله مراد قارون بر زانیه مرأه یی استیجار ایتدیکه بنو اسرائیلك اشرافی بیننده موسایه کندی ایله زنا ایتدی دیو افترا ایده مرأه ایسه قارون بکا شو دکلو مال ویردیکه سکا افترا ایدم دیو اقرار ایلدی حتی که انکله موسانك اندن برائتن بیلدیلر * روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم بر غنیمتی قسمت ایتدیکنده بر رجل دیدیکه بو بر قسمتدرکه انکله وجه الله اراده اولنمیوبدر پیغمبریمز علیه السلامه انك قولی خبر ویریلجك یا و زانوب دیدیکه الله تعالی موسایه رحمت ایتسونکه بوندن اکثر ایذا اولنوب صبر ایلدی (یا ایها الذین آمنوا اتقوا الله وقولوا قولا سدیدا) یا مؤمنلر الله تعالیدن خوف ایدوب انك کراهت ایتدیکی شیئی ارتکابدن حذر ایدك لسانکز حفظنه مراقب اولوب صدق ومستقیم کلام سویلکز (یصلح لکم اعمالکم) تا که اول الله تعالی سزی اعمال صالحه یه توفیق ایده ویاخود اعمالکزی قبول وانك اوزره ثباتله اصلاح ایده (ویغفر لکم ذنوبکم) وقول وعملده استقامتکز سببیله ذنوبکزی مغفرت ایده (ومن یطع الله ورسوله فقد فاز فوزا عظیما) اول کمسه که اول اوامر ونواهیده الله تعالی ورسولنه اطاعت ایده انك عندنده غایت مطلوبنه نائل اولور دنیاده حمید وآخرتده سعید اولور (انا عرضنا الامانة علی السموات والارض والجبال فأبین ان یحملنها واشفقن منها) بز امانتی سموات وارض وجباله عرض ایتدك که اول طاعت وفرائضدر * ابن مسعود رضی الله عنه ایدر اول امانتله مراد اداء صلات وایتاء زکات وصوم رمضان وحج بیت وصدق حدیث وقضاء دین وایفاء کیل ومیزان وحفظ ودائعدر * دینلدیکه اول فرائض وحدود دیندر ویاخود اوامر ونواهیدر ویاخود صوم وجنابتدن غسل وشرائعدن خفی اولانلر ویاخود فرج واذن وعین وید ورجلدر اول اجرام عظام مستفهمات اولدقلری حالده دیدیلرکه اندهٔ بزه نه شیئ واردر * دینلدیکه اگر انی تحملده احسان ایدرسه کز ثوابله جزا اولنورسز واگر عصیان ایدرسه کز عقاب اولنورسز اویله اولسه انی تحملدن ابا ایتدیلر واول امانتی ادادن عاجز اولدقلرنده انلره عقاب ایرشمسی خوفن ایتدیلر دیدیلرکه یاربنا بز سنك امرکه مسخرلرز نه ثواب ونه عقاب دیلرز * بعض علما دیدیلرکه الله تعالی اشبو اجرامه امانتی عرض ایتدیکنده عقل وفهم ترکیب ایتدی حتی که خطابی تعقل ایدوب منوال مذکور اوزره جواب ویردیلر بعضیلر دیدیلرکه امانتك سموات وارضه عرض اولنمسیله مراد اول ایکیسنده کی مخلوقاته لا علی التعیین ایدی دینلدیکه اول تمثیلدر وآیتده اولان تمثیل به مفروضدر یوخسه محقق دکلدر مفروضات ایسه ذهنده محققات کبی تخیل اولنور یعنی حال تکلیف صعوبتده وثقل تحملده حال مفروضه یه تمثیل اولندی * امدی اول امانت اشبو اجرام عظام جامده یه عرض اولنسه جمادیتلریله اول تکلیفك عظمی وتحملك ثقلی اجلیچون انی تحملدن ابا واشفاق ایدهلردی (وحملها الانسان انه کان ظلوما جهولا) انسان انی ضعف بنیه ورخاوت قوتیله انی تحمل ایتدی بوندنصکره اول کمسه که اکا قائم وحقوقی رعایتنه مداوم اولدی دنیا وآخرت خیرینی تحصیل وتکمیل ایتدی * دینلدیکه الله تعالی آدم علیه السلامه دیدیکه بن امانتی سموات وارض وجباله عرض ایدوب تحمله طاقت کتورمدیلر سن انی شروطیله أخذ وتحمل ایدرمیسن دیدیکه یارب اندهکی شروط ندر دیدیکه احسان ایدرسك ثواب بولورسن اسائت ایدرسك عقاب اولنورسن اویله اولسه آدم علیه السلام انی تحمل اولدی الله تعالی ایتدی بچون سن انی تحمل اولدك بن سکا اعانت ایدرم بصرکه حجاب قیلورم سکا حلال اولمیان شیئه نظر مراد ایتدیککده اول حجابی بصرك اوزره صالیویرکه انی کورمیه سن ولسانکه دخی لحیینکی غلاف قیلورم چقن حلال اولمیان شیئی سویلکدن خوف ایده سن اول لحیینله انی برکیت که انی سویلمیه سن وفرجکه دخی لباسی پرده قیلورم حرامه قصد ایتدیککده اول لباسی کشف ایتمکل که حرامه تعرض ایتمیه سن * روایت اولندیکه امانت مذکوره صخرهٔ ملقاة شکلنده قیلنوب سموات وارض وجبال انی حمله دعوت اولندقده بز انی حمله طاقت کتورهمزدیو اکا قریب اولمدیلر آدم علیه السلام دعوت اولندقده اول صخره قتنه واروب تحریك ایتدی اگر بونی حمله تکلیف اولنسم تحمل ایدردم

دیدی * دینلدیکه امدی انی تحمل ایت اویله اولسه انی دیزلرینه دکین قالدردیغندنصکره کیرو ایندیروب یره قودی ودیدیکه والله اگر دیلسم بوندن دخی زیاده قالدیروردم دینلدیکه قالدر غل اولدخی نم دیوب حقونه دکین انی قالدیردیغندنصکره کیرو یره قودی ودیدیکه والله اگر دیلسم بونك اوزره دخی زیاده قالدیروردم دینلدیکه امدی قالدر غل نم دیوب حتی که انی عاتقنه قالدردی یره قومق مراد ایتدیکنده الله تعالی قبلندن بیورلدیکه اول امانت من بعد سنك واولادك عنقلرنده قالوبدر یوم قیامتده اکا احسان واسائتکز اوزره جزا اولنورسز اول اجلدن انسان ظلوم وجهول اولوبدر * دینلدیکه یعنی نفسنه ظلوم وامر الهه ومتحمل اولدیغی امانته جهول اولدی ویاخود ربنه عصیانله ظلوم ترك امانتده اولان عقابی بیلمامکله جهول اولدی * دینلدیکه امانتله مراد عقل وتکلیفدر وامانتی اجرام مذکوره یه عرضله مراد اول امانتك انلرك استعدادنه اضافتله اعتباریدر وانلرك اباسیله مراد اکا اباء طبیعیدرکه اول عدم لیاقت وعدم استعداددر وانسانك حملیله مراد اکا قابلیت واستعدادیدر وظلوم وجهول اولمسی قوهٔ غضبیه وشهویه نك اکا غالب اولمسیدر اشبو معنی اوزره انك حمله علت اولمسی حسن اولور زیرا که عقلك فوائدندندرکه اول ایکی قوتنه مهیمن ورقیب اولوب تعدی ومجاوزهٔ حددن اول ایکیسنی حافظ اوله وتکلیفدن معظم مقصود اول قوتی تعدیل وسورتلرین کسردر (لیعذب الله المنافقین والمنافقات والمشرکین والمشرکات ویتوب الله علی المؤمنین والمؤمنات) الله تعالی اول امانتی جنس انسانه عرض ایلدی تا که اول امانته خیانت ایدوب وفا ایتمین منافقین ومنافقاته ومشرکین ومشرکاته تعذیب ایده ومؤمنین ومؤمناته اول امانته وفالریله ایمانلری ظاهر اولوب بعض طاعاتده تقصیرلری حاصل اولدقده رحمت ومغفرتله انلره عودت ایده * اشبو وعده توبه ذکریله اشعار بیورلدیکه انلر جبلتلرنده ظلوم وجهول اولملری انلری فرطاتدن خالی ایتمیه * امدی عرض امانتله انلرك شقاوتی وبونلرك سعادتی ظاهر اولدی (وکان الله غفورا رحیما) الله تعالی هر تائبه غفور اولوب فرط فرطاتلرندن تجاوز ایدوب ورحیم اولوب طاعتلری اوزره فوزله اثابه ایدرکریم غفور رحیمدر

(سورة سبأ وهی أربع وخمسون آیة مکیة)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(الحمد لله الذی له ما فی السموات وما فی الارض) حمد اول الله تعالی ایچون ثابتدرکه سموات وارضده اولان اشیانك خالق وملکیدر دنیاده حمد انك کمال قدرتنه وتمام نعمتنه درزیرا که سماده وارضده کی اشیا اهللرینه نعمتدر اویله اولسه اوزرلرینه واجب اولورکه انی انعام ایدن رب تعالی یه حمد وثنا ایدهلر (وله الحمد فی الآخرة) آخرتده دخی حمد انك کمال قدرتنه وتمام نعمتنه در ونعم آخرتکه ثواب درا گرچه انك اوزره حمد واجب دکلدر تعبد اولمدیغیچون * لکن اهل ایمانك سرورینه تتمه در انلرك انکله تلذذی متعطشك ماء بارد له التذاذی کبیدر (وهو الحکیم الخبیر) اول الله تعالی دنیا وآخرت امورنی احکام ایدر وبواطن اشیایی بیلور (یعلم ما یلج فی الارض) ارضه داخل اولانی بیلور ماء غیث وحیوان ونبات واشجار واحجار واموات وکنوز کبی (وما یخرج منها) وارضدن خروج ایدنی دخی بیلور ماء عیون ودواب ونبات واشجار واحجار وجواهر ارض وبعث عندنده اموات کبی (وما ینزل من السماء) ودخی سمادن نزول ایدنی بیلور مطر وثلج وبرد وصاعقه ورزقده کی برکت ومقادیر وملائکه کبی (وما یعرج فیها) ودخی سمایه عروج ایدنی دخی بیلور ملائکه واعمال عباد وابخره وادخنه کبی (وهو الرحیم الغفور) اول الله تعالی غفور ورحیمدر انلره کیم نعمتلری شکرنده تقصیر ایدرلر مع هذا انك نعمتلری کثیر ایکن (وقال الذین کفروا لا تأتینا الساعة) کافرلر بعثی انکار واستهزا طریقی اوزره دیدیلرکه بزه قیامت کلمز (قل بلی وربی لتأتینکم عالم الغیب) دیکل که ربم عالم الغیب جل شانه حقیچون قیامت البته سزه کلیسردر (لا یعزب عنه مثقال ذرة فی السموات ولا فی الارض) اول الله تعالیدن ذره وزنی دکلو شیئ که اول غایة صغیره ویا شعاعده کورینور شیئدر منفصل وباین اولمز بلکه اکا ظاهردر (ولا اصغر من ذلك ولا اکبر الا فی کتاب مبین) ذره دن اصغر وکرك اکبر نه

وارايسه الالوح محفوظده مسطوردر (ليجزى الذين آمنوا وعملوا الصالحات اولئك لهم مغفرة ورزق كريم) امدى اول قيامتك كلمسى انكيچوندركه مؤمن اولوب اعمال صالحه ايشلينلره الله تعالى جزاء خير ايده اويله اولسه انلر ايچون مغفرت ورزق كريم اولوركه اول جنتدر (والذين سعوا فى آياتنا معاجزين اولئك لهم عذاب من رجز اليم) وشونلر كه بزم آيتلريمزى ابطاله وناسى اندن تنفيره سعى ايدرلر ناسى اكا ايماندن تثبيط ايدر اولدقلرى حالده * امدى انلر ايچون سوء عذابدن عذاب مؤلم اولور (ويرى الذين اوتوا العلم الذى انزل اليك من ربك هو الحق ويهدى الى صراط العزيز الحميد) وتاكه صحابه دن ويا تابعيندن ومسلمين اهل كتابدن علم ويريلنلر بيله لركه ربك جل شانه دن سكا انزال اولنان قرآن حقدر اول عزيز منتقم فعالنده محمود رب تعالينك صراطنه هدايت ايدركه اول توحيد والباس تقوى ايله تدرعدر (وقال الذين كفروا هل ندلكم على رجل ينبئكم اذا مزقتم كل ممزق انكم لفى خلق جديد) يعنى انكار ايدن كافرلر بريبرلرينه سخريه وتجاهل طريقى اوزره ديديلر كه سزه بر رجل يعنى محمد صلى الله عليه وسلم دلالت ايده لمى كه اول سزه اعجب اعاجيب تحديث ايدركه سزلك اجسادكز چوريوب طاغلديغندن وطپراق اولديغندنصكره سز خلق جديدله انشا اولنورسز (افترى على الله كذبا ام به جنة) بيلمزز كه اول الله تعالى يه كذبى اختلاق ايدر ويا انده جنون اولوب انى توهم ايلر واسانى سويلر (بل الذين لا يؤمنون بالآخرة فى العذاب والضلال البعيد) بلكه بعثك حقيقتن تصديق ايتمينلر عذابه وهدادن بعيد ضلاله مؤدى اولورشيئه واقعلردر (افلم يروا الى ما بين ايديهم وما خلفهم من السماء والارض) انلر اوكلرينه واردلرينه نظر ايتمزلرميكه قنده اولسه لر سماء وارض انلرى احاطه ايتمشدر اندن خروجه قادر اولمازلر بزم عذابمزدن خوف ايتمزلر (ان نشأ نخسف بهم الارض او نسقط عليهم كسفا من السماء) اكر ديلسه وز بزم آيا تمزه بينات ظهورندنصكره تكذيبلر ايچون انلرى قارون كبى يره كچوررز ويا اصحاب ايكه كبى اوزرلرينه سمادن نار قطعه لرى ياغدرردق (ان فى ذلك لآية لكل عبد منيب) امدى سماء وارضه نظر ايدوب اول ايكيسنده كى عجائب فكرنده عبرت ودلالات واردر هر عبده كه رب تعالى يه راجع اولور وانك امرنده چوق تأمل قيلور (ولقد آتينا داود منا فضلا) بز داوده بزم قبلمزدن سائر انبيا ويا سائر ناس اوزره فضل ويردككه انده نبوت وكتاب وملك وصوت حسن وتليين حديد مندرج اولور (يا جبال اوبى معه) ديدككه يا جبال داودك تسبيح ويا نوحه سنه انكله بيله ترجيع ايدك ديديكه داود عليه السلام تسبيح ايتديكنده كنديله بيله جبالك تسبيحن ايشيدرو معناسى بيلوردى نتكيم موسى عليه السلام شجره دن ندايى ايشيدوب معناسى بيلمسى كبى (والطير) وطيره ديدككه سز دخى داودك تسبيح ويا نوحه سنه انكله بيله ترجيع ايدك اويله اولسه قوشلر دخى انك تسبيح ويا نوحه سنه انكله اصواتلريله ترجيع ايدرلردى (والنا له الحديد) وبزا كا تيمورى شمع كبى يدنده تليين ايتدك حتى كه انى تلدينده ناره ومطرقه يه محتاج اولمزدى بلكه يديله انى ديلديكى كبى تصريف ايدردى ويا اكا وريلن شدت قوتندن تيمور يدنده لين اولوردى ديلديكه داود عليه السلام بنو اسرائيله ملك اوليجق تبديل شكال ناس بيننده كزردى بر بيلمديكى كمسه يه راست كلسه واليكز داودى نيجه بيلورونه خصالده ايشيدرسزديو سؤال ايدردى ناس دخى اكا خيرله ثنا ايدرلردى اويله اولسه الله تعالى اكا آدمى صورتنده بر ملك كوندردى عادتى اوزره اول ملكدن كنديننك حالن سؤال ايتدكده ملك ديديكه داود نه كوزل كمسه ايدى كنديننك وعيالننك معيشتى بيت المالدن اولمسيدى اويله اولسه داود عليه السلام الله تعاليدن ديلديكه اكا بر سبب تسبيب ايده كيم انكله بيت المالدن استغنا ايده اندن تقوت وعيالنى اطعام ايده اويله اولسه الله تعالى اكا حديدى تليين ودرع صنعتن تعليم ايتدى حتى كه هر درعى درت بيك درهمه بيع ايدوب اندن بر وعيالن بيدررو فقرا ومساكينه ويرردى ديلديكه اول هر كونده بر درع دوزوب التى بيك درهمه بيع ايدردى ايكى بيكنى نفسنه وعياله انفاق ايدوب درت بيكنى بنو اسرائيل فقراسنه تصدق ايدردى * پيغمبر عز عليه السلام ايدر داود عليه السلام كسب يدندن اكل ايدردى (ان اعمل سابغات) بز داوده امر ايتدككه درعلر دوز كل كه اول كنكايش واوزون

اولوب يره سوريننه درعى اول ايجاد ايدن داود عليه السلام ايدى (وقدر فى السرد) ودرعلرى نسجنده تقدير ايت يعنى انك مسمارلرين دقاق ايتمكل كه قلق ويرمه غلاظ دخى ايتمكل كه خرق ايتميه بلكه انده قصد وقدر حاجه يى رعايت ايلكل (واعملوا صالحا) ويا داود وآل داود عمل صالح ايشلكز (انى بما تعملون بصير) بن سزلك اعمالكزه بصيرم انك اوزره سزه جزا قيلورم (ولسليمان الريح غدوها شهر ورواحها شهر) بز سليمان عليه السلامه ريحى تسخير ايتدككه انك غدانده جريى بر آيلق مسافه ايدى عشيده دخى اول قدر ايدى اويله اولسه بر كونده ايكى آيلق مسافه كيدردى (وأرسلنا له عين القطر) وبز اكا نحاس مذابك عينى اساله ايتدك اويله اولسه صونك يكارندن قيناوب چيقمسى كبى اول دخى معدننده قيناوب چيقاردى ديديكه اول هر آيده اوچ كون جارى اولوردى واول عين يمن ديارنده ايدى ناسك الى الان انتفاعى سليمان عليه السلامه اساله اولنان نحاس له در (ومن الجن من يعمل بين يديه باذن ربه) وبز جنيدن بر طائفه يى سليمان ايچون تسخير ايتدك كه رب تعالينك امريله انلرك هر برى اكا اطاعت ايدرلردى (ومن يزغ منهم عن امرنا نذقه من عذاب السعير) اول جنيلردن اولكه بزم اكا امر ايتديكمز طاعت سليماندن عدول ايده بز اكا آخرت عذابندن اذاقه ايدرز * ديديكه اول جنيلر اوزره مسلط بر ملك الندا آتشدن سوطله طوررردى سليمان عليه السلامك امرندن عدول ايدنى اول سوطله اوروب احراق ايدردى (يعملون له ما يشاء من محاريب) اول جنيلر سليمان عليه السلام ايچون قصور حصينه ومساكن شريفه ومساجددن ديلديكى شيئى دوزرلردى اول جمله دن برى بيت المقدسدركه داود عليه السلام انى بر رجل قامتى دكلو رفع ايتديكندنصكره سليمان عليه السلام انى اتمام ايتدى (وتماثيل) ودخى انكيچون زجاج ونحاس وصفر ورخامدن انبيا وملائكه وعباد صالحين صورتلرين دوزرلرديكه ناس انلرى كوردكلرنده انلرك كبى عباده راغب اولهلر زيرا كه انلرك شرعنده تصوير صور جائز ايدى حرمتى شرع محمددر * روايت اولنديكه جنيلر سليمان عليه السلامك كرسيسى اسفلنده ايكى اسد وفوقنده ايكى نسر دوزمشلردى كرسى يه صعود مراد ايتديكنده اول ايكى اسد انكيچون ذراعلرين بسط ايدرلردى وكرسى اوزره اوتورديغنده اول ايكى نسر قنادلرين اچوب اكا كولكه ايدرلردى (وجفان كالجواب) ودخى انكيچون بيوك حوضلر كبى صحفه لر دوزرلردى ديديكه انك هر بر صحفه سنه اكل ايچون بيك رجل اوتورردى (وقدور راسيات) ودخى انكيچون قدرلر دوزرلرديكه قائمه لر اوزره ثابتلر ايدى بيوكلكندن مكانلرندن ايرلمز وانيدرلمزدى انلره نردبانلرله چيقلوردى (اعملوا آل داود شكرا) وديدك كه يا آل داود اول الله تعالينك نعمتلرينه شاكرين اولديغكز حالده اكا طاعت ايدك (وقليل من عبادى الشكور) عبادمدن ازدركه قلب ولسان وجوارحله اكثر اوقاتنى اداء شكره صرف ايده زيرا كه الله تعالينك شكره توفيقى بر نعمتدركه شكر آخر مستدعى اولور اويله اولسه اكا نهايت اولمزاول اجلدن ديديكه شكور اولدركه شكردن عجزنى بيله (فلما قضينا عليه الموت ما دلهم على موته الا دابة الارض تأكل منسأته) وقتاكه بز سليمانه موتى قضا ايتدك انك موتنى آلنه ويا جنيلره بيلدرمدى الا ارضه بيلدرديكه انك عصاسنى يكله قيربلوب سليمان عليه السلام اكا طيانمشكن دوشدى * روايت اولنديكه سليمان عليه السلام بيت المقدسه كيروب بر ييل ايكى ييل بر آى ايكى آى اندن اقل واكثرنده عبادته مشغول اولوردى طعام وشرابى اكا اول اراده كتوريلوردى وقتاكه وفات ايده جكى كره دها اكا كيردى هر صباح محرابنده بر شجره بتمش بولوردى وسليمان عليه السلام اكا اسمنى ومنفعتنى سؤال ايدردى سؤال ايدوب غرس ايچون اولانى چيقاروب آخر موضعه غرس ايتدرردى ومنفعتن يازاردى حتى كه خروب اغاجى بتدى سن نيچون بتوبسن ديدكده ديديكه مسجدكى تخريب ايچون سليمان عليه السلام انك جوابن تأمل ايدوب قلبيله ديديكه بن حياتده ايكن الله تعالى بو مسجدى خراب ايدردكادر امدى بو بنم موتم زمانى ايرشديكه بو وجهله بكا بيلدرلدى اندن اول خروبه يى چيقاروب آخر موضعه ديكدردى والله تعالى يه مناجات ايدوب ديديكه الهى بنم موتمى جن طائفه سندن

کیزلکل تا که انس جنك غیبی بیلمزلر ایدیکنی بیله لر زیرا که جن ایسه بر غیبدن بعض اشیایی بیلورلردی و انسی
آلدادرلردی چون سلیمان علیه السلام موتنك جنه مستور اولسون دیلدی زیرا که بیت المقدس بناسی
هنوز تمام اولمامشدی جن انك موتنی بیلمامکله عمله ده جهد ایلیه لر اتمامنه دکین انی ترك ایتمیه لر اویله اولسه
جنه امر ایلدیکه کندینك اوزره قپوسن صیرچه دن بر بیت بنا ایده لر انلر دخی حوصله انی بنا ایتدیلر سلیمان
علیه السلام انك ایچنده عصاسنه اتکا ایدوب نمازده قائم ایکن روحی قبض اولندی ماشاء الله اول حال اوزره
قالوب کسه انك موتنی بیلمدی جن انك حیاتنده کی منوال اوزره اعمال شاقه یی ایشلیوب انی حیاتنده ظن
ایتدیلر و انك ناسه خروجدن احتباسنی انکار ایتمدیلر زیرا که اطالهٔ صلاته اعتیادنی بیلدیلر حتی که ارضه انك
عصاسنه کیردی ییوب اویسیله انی ییقدی و سلیمان علیه السلام یره دوشدی انکله اول عمله ده اولان
جن و شیاطین انك موتن بیلوب متوحش اولدیلر بعده اول بیتی ناس اچوب ایچرو کیردیلر وقت موتنی بیلمك ایچون
بر ارضه یی عصاسنه کیردردیلر بعده انك بر کون ایله بر کیجه ده عصادن یدیکی اوزره حساب ایدوب سلیمان علیه
السلامك وفاتندن بر یل کامل اولمش بیلدیلر اویله اولسه ارضه نك اول فعلی جنه مشکور اولوب من بعد
اول خشب جوفنده ایکن اکا ماء و طین کتورر اولدیلر (فلما خر تبینت الجن ان لو کانوا یعلمون الغیب ما لبثوا
فی العذاب المهین) وقتا که سلیمان علیه السلام یره دوشدی جنه امر ملتبس ایکن بیلدیلر که اکر انلر زعملرنجه
غیبی بیلورلر اولسه لر سلیمان علیه السلامك موتنی واقع اولدیغی حینده بیلوب انك موتندن صکره بر یل تا اول یره
دوشنجه تسخیرنده عذاب شدیدده قالمازلردی و یاخود جنك امری انسه ظاهر اولدیکه انلر غیبی بیلمزلر ایمش *
اهل تاریخ ایدر سلیمان علیه السلام اللی اوچ یل معمر اولدی اون اوچ یاشنده ایکن ملك اولدی ملوکندن
درت یل کچنجك بیت المقدس بناسنه ابتدا ایتدی (لقد کان لسبأ فی مسکنهم آیة) سبأ بن یشجب بن یعرب
ابن قحطان اولادیچون مسکنلرنده صانع مختارك وجودینه و امور عجیبه دن دیلدیکی شیئه قدرتنه علامت
و دلالت وارد در روایت اولندیکه بر رجل پیغمبریز صلی الله علیه وسلمه دیدیکه یا رسول الله سبأ رجل و یا امرأة
و یا ارض میدر دیدیکه اول عربدن بر رجل اولوب اون اولادی وار ایدی التیسیله تیامن و دردیله تشاؤم ایتدی
اما تیامن ایتدیکی کنده و اشعرون و ازد و مذحج و انمار و حمیر ایدی * واما تشاؤم ایتدیکی عامله و جذام
و لخم و غسان ایدی * دینلدیکه انلرك مسکنلرینه مأرب دینوردی انکله صنعا بینی اوچ کونلك مسیره در
(جنتان عن یمین و شمال) اول آیت انلرك ایکی بلوك باغ و بوستانلریدرکه بر بلوکی بلده لرینك صاغنده و بر بلوکی
صولنده ایدی و یاخود انلردن هر بر رجلك مسکنی صاغنده بر باغی و صولنده بر باغی وار ایدی (کلوا من رزق
ربکم واشکروا له) انلره بعث اولنان پیغمبرلری دیدیکه ربکز جل شانه نك سزه ویردیکی باغلریکز میوه سندن
ییوب اکا شکر ایلیکز * دینلدیکه انلردن بر امرأة مکتلی باشنه آلوب ایکی باغك ایچندن کیدردی انی
هیچ بر میوه یه دکمدین مکتلی انواع میوه ایله دوکیننه قدر طولردی (بلدة طیبة ورب غفور) اشبو رزقکز
اولدیغی بلدهٔ طیبه در و انکله سزی رزقلندیرن و سزه شکرله امر ایلین رب تعالیدرکه اکا شکر ایدنك فرطاتنی
مغفرت ایدر * دینلدیکه سبا بلدهٔ طیبه ایدیکه انده سباع یوغیدی و انده بعوضه و ذباب و برغوث
و عقرب و حیه یوغیدی حتی بر رجلك ثیابنده قمل وار ایکن انلرك بلده سنه اوغراسه انك طیب هواسندن
جمله سی اولوردی * وهب ایدر الله تعالی سبأ اهلنه اوچ پیغمبر کوندردی انلری الله تعالی یه دعوت و انلره
تذکیر نعمت ایتدیلر (فاعرضوا) انلر ایسه شکردن اعراض ایتدیلر (فارسلنا علیهم سیل العرم) اویله
اولسه بز انلر اوزره سیل عرم ارسال ایتدك که اول بر سیلدرکه اکا طاقت کتورلمز و یاخود مطوشدیدر
و یاخود کوستبك دینور حیواندرکه انلرك سدلرینی تخریب ایتدی * ابن عباس رضی الله عنهما و غیری ایدر اهل
سبأ وادیلرینك صویی اوزره دوکشورلردی بلقیس اول ممالکه مالك اولدیغنده سبأ اهالیسنه امر ایلدی انده
صخره و قار ایله ایکی جبل اراسنه سد بنا ایدوب بری برینك فوقنده اوچ قپو ایتدردی و اول سدك جانب اسفلنده
بر برکهٔ عظیمه ایتدردی یغمور یاغدیغنده یمن وادیلرینك سیلی کلوب اول سده ایرکاوردی صویه احتیاج

اولدقلرنده ابتدا فوقنده کی قپویی آچوب برکه یه آقیدررلردی و برکه دن صویی آلورلردی اول دوکنجه کده
اورتاده کی قپویی بعده اشاغیده کی قپویی آچارلردی بو منوال اوزره اول سدك صویی انلره بر یلدن بر یله
وسعت اوزره وفا ایدردی وقتا که پیغمبرلرینه عصیان و نعمة الهیه کفران ایتدیلر الله تعالی انلره کوستبك نام
حیوانی تسلط ایتدی حتی که سدی اسفلندن دلوب سدك صویی باغ و بوستانلرین تخریب ایتدی * وهب
ایدر انلر علم و کهانتلرنده بولدیلر که سدلرینی فاره تخریب ایدیسردر اویله اولسه سدك هر ایکی طاشی ارasنه
بر هره قودیلر وقتا که سدك خرابی وقتی ایردی بر بیوك کوستبك اول هره لر اوزره هجوم ایدوب سددن برارالغه
کیردی و سدك ایچن اویوب سیل کیره جك دلکلر ایتدی حالبو که اهل سبانك اندن خبری اولمدی سیل کلیجك
اول ارالقلره کیردی سدی ییقوب خرابه ایرکوردی مسکنلرین و بیتلرین قوم یا صوب کندیلر طاغلدیلر حتی که
حاللری عرب بیننده مثل و عبرت اولوب سویلندیلر اهل تاریخ سبانك بو وقعه سی عیسی علیه السلام ایله
محمد صلی الله علیه وسلم بعثتی بیننده واقع اولوبدر دیدیلر (وبدلناهم بجنتیهم جنتین ذواتی اکل خمط واثل
وشیء من سدر قلیل) و انلرك اول ایکی صنف هلاك اولان بوستانلرینه بدل ایکی صنف آخر بوستانلر ویردك که
انلرك اشجار و اثماری خمط و اثل و سدردن شیء قلیل ایدی اما خمط هر نبتدرکه اول مرارتدن طعم اخذ ایده اکلی
ممکن اولمیه و یا اراك و ثمریدر و یا هر شجردرکه انك شوکی اولمیه اما اثل شجر طرفادر و یا طرفایه بکزر بر شجردر
الا بو که طرفادن اعظمدر اما سدر شجر نبقدرکه غسل ید ایچون انتفاع اولنور بوستانلرده دیکلور لکن اشبو
سدردن مراد اول دکلدر بلکه سدر بریدرکه انکله نه انتفاع اولنور و نه ورقی بر شیئه صالح اولور (ذلك جزیناهم
بما کفروا) اشبو فعل که انلره ایشلندی نعمته کفرانلری و یا انلره بعث اولنان پیغمبرلری تکذیبلری سببیله
ایدیکه بز انلره جزا ایتدك (وهل نجازی الا الکفور) اشبو فعلمزله بز جزا ایتمزز الا اکا که کفر ایده و یا کفرده
بلیغ اوله (وجعلنا بینهم وبین القری التی بارکنا فیها قری ظاهرة) و انلرله شول اهالیسنه توسعه ایله برکت
قیلدیغمز قری بیننده که اول قرای شامدر قرای متواصله قیلدقکه قریهٔ اولیدن قریهٔ ثانیه کورینوردی اهل
سبانك تجارتی یمندن شامه ایدی بر قریه ده یاتسه لر قریهٔ اخراده قیلوله ایدرلردی حتی که سبادن شامه وارنجه زاد
کوتورمکه احتیاج اولمازدی * دینلدیکه سبادن شامه وارنجه درت بیك یدی یوز قریه بری برینه متصله ایدی
(وقدرنا فیها السیر) و اول قری بیننده سیرلرین بر تقدیر ایلدك بر حیثیتله کیم غادی بر قریه ده قیلوله ایدر
و رایح دخی قریهٔ اخراده بیتوتت ایدردی سبادن شامه وارنجه هر کونده ایکی کره ذات میاه و اشجار قریه لره
ایریشورلردی (سیروا فیها لیالی و ایاما آمنین) و بز انلره دیدك که لیل و نهاردن دیلدیککز وقتده اول قراده
جوع و عطش و سباعدن آمنین اولدیغکز حالده سیر ایدك اختلاف اوقاتله انده سزه امن مختلف اولمز
(فقالوا ربنا باعد بین اسفارنا) انلر ایسه کثرت نعمتلری سببیله بطر و طغیان ایدوب عافیته صبر ایده مدیلر یا ربنا
بزم ایله اسفارمز بینی بعید قیل دیو استدیلر تا که انده رکوب رواحل و تزود ازواد ایله فقرا اوزره تطاول ایده لر
الله تعالی اول حاجتلرین روا ایدوب قرای متوسطه یی تخریب ایتدی (وظلموا انفسهم) نعمة الهیی انکار
و شکرنی ترك اوزره اصرار ایله نفسلرینه ظلم ایتدیلر (فجعلناهم احادیث) اویله اولسه بز انلری انلردن صکره
کلنلره احادیث قیلدقکه انلری تحدث و احواللرینه تعجب ایده لر (ومزقناهم کل ممزق) و انلری غایت
مرتبه ده تفریق ایتدك حتی که انلردن غسان شامه و انمار یثربه و جذام تهامه یه و ازد عمانه لاحق اولدی
(ان فی ذلك لآیات لکل صبار شکور) اشبو ذکر اولنانده معاصیدن صبر و نعم اللهه شکر ایدنلره آیتلر واردر
(ولقد صدق علیهم ابلیس ظنه) ابلیس انلرك شاننده ظننی تحقیق ایتدیکه اول انلرك کفری و اکا اتباعلریدر
شول قوله کیم (فبعزتك لاغوینهم اجمعین ولا تجد اکثرهم شاکرین) یا رب عزتك حقیچون انلرك جمیعن
اغوا ایدم و دخی انلرك اکثرنی شکر ایدر بولمیه سن دیدی امدی ابلیسك ظنی یا اهل سبایه ایدی شول حینده که
انلرك شهواتنه انهماکن کوردی و یا بنی آدمه ایدی شول حینده که انلری آدم علیه السلامك ضعف عزمن
کوردی و یا انلرده ترکیب اولنان شهوت و غضبی کوردی و یا ملائکه نك انلر شاننده (اتجعل فیها من یفسد

فیهم) یاربنا بریوزنده خلیفه ایدرمیسن اول کسه یی که انده فساد ایدوب دیدکارین ایشتدی اوبله اولسه بن انلری
اضلال واغوا ایدرم دیو تحقیق ایلدی (فاتبعوه الا فریقا من المؤمنین) اول ابلیسه فریق مؤمنیندن غیری
ناسك جمیعی اتباع ایتدیلر ویاخود فرق مؤمنیندن برفریق عصیانده اکا اتباع ایتدیلر که انلر مخلصوندر
(وما کان له علیهم من سلطان الا لنعلم من یؤمن بالآخرة ممن هو منها فی شك) ابلیسك انلر اوزره وسوسه واستغوا
ایله تسلط واستیلاسی اولمدی الا انکیچونکه آخرته ایمانی اولانه علممز تعلق ایده برتعلق که انك اوزره
جزا ترتب ایدر یاخود مؤمن شاکدن تمیز ایده ویاخود ایمانه کله اولکه انکیچون ایمان تقدیر اولنوبدر وشکه
ایره اولکه انکیچون ضلالت تقدیر اولنوبدر (وربك علی کل شئ حفیظ) ربك جل شانه هرشیئه مکون وکائنه
رقیبدر (قل ادعوا الذین زعمتم من دون الله) یا محمد مشرکینه دیکل که الله تعالیدن غیری اصنام وملائکه دن
آلهه زعم ایدوب عبادت ایتدکاریکزه دعا ایدك که سزه ایریشن شدائدی کیدره ویا حوایجکزی سزه
ایرکوره (لا یملکون مثقال ذرة فی السموات ولا فی الارض) بلکه اول آلهه زعم ایتدکاریکز نه سموات
ونه ارضده خیروشردن ذره آغرلغجه برشیئه مالك دکلردر (وما لهم فیهما من شرك) اول آلهه کزا یچون نه سماده
ونه ارضده خلقده ونه ملکده الله تعالی ایله شرکتلری یوقدر (وما له منهم من ظهیر) والله تعالینك آلهه کزدن
هیچ برمعینی یوقدر که سموات وارض اموری تدبیرنده اکا اعانت ایده بلکه انلر هرشیئدن عاجزلر بویته صالح
دکلردر (ولا تنفع الشفاعة عنده الا لمن أذن له) الله تعالی عندنده شفاعت نفع ایتمزکرا انکیچونکه
شفاعتجیلکه اذن ویریله ویا انکیچون شفاعت ایدلمکه اذن ویریله (حتی اذا فزع عن قلوبهم) حتی شجانکه
شافعلرك ومشفوع لهلرك قلوبندن فزع کشف وزائل اوله برکلمه ایله کیم شفاعته اذن اطلاقنده رب العزه جل
شانه انی سویلیه حالبوکه اندن اول شفعا شفاعته اذن اولمسی توقع وانتظارنده ایدیلر ومشفوع لها وانلر ایسه
کندیلر ایچون شفاعت اولنغه شافعلره اذن ویریلورمی ویا اذن ویرلمزمی دیو خوفده ایدیلر شفاعته اذن ایسه
زمان بعیددنصکره ده اولور وقتا که شفاعته اذن اوله سوینشوب بری برلرینه سؤال ایدهلر (قالوا ماذا قال ربکم
قالوا الحق) دیهلر که ربکز جل شانه شفاعت حقنده نه دیدی دیهلر که قول حق دیدیکه اول مؤمنلر ایچون
شفاعته شافعینه اذندر * دینلدیکه چقن قلوب کفاردن موت ویا قیامت عندنده فزع منکشف اوله
اوزرلرینه اقامت حجت ایچون ملائکه انلره دیهلر که ربکز جل شانه دنیاده نه دیدی دیهلر که قول حق دیدی
دیو اعتراف ایدهلر شول وقتده که انلره اول اعتراف نفع ایتمیه (وهو العلی الکبیر) اول الله تعالی عالی کبیر
صاحبیدر اول کونده ملائکه وانبیادن هیچ کسه ایچون انك اذنسز شفاعته اذن ورخصت اولمز (قل من
یرزقکم من السموات والارض قل الله وانا او ایاکم لعلی هدی او فی ضلال مبین) یا محمد دیکل که سمواتدن
مطروارضدن نباتله سزی کیم رزقلندررا کرسکوت ویا جوابده الزام خوفیله تلعثم ایدرلرسه انلر قلبلریله اکا
مقرلردرسن دیکل که الله تعالی رزقلندرربلکه الله تعالی یی رزق وقدرتله توحید ایدرزوسز که شول ادنای
مراتبه نازل جمادی اکا اشراك ایدرسز بزمی یوخسه سزمی هدی اوزره در یوخسه ضلال مبینده درامدی
بیلك که بز یقینا هدایت اوزره وزیرا که رازقلك وحدانیتن بیلورزوسز ایسه یقینا ضلاله منغمسلرسز زیرا که
سز غیری اکا اشراك ایدوب انك وحدانیتن بیلمزسز (قل لا تسئلون عما اجرمنا ولا نسأل عما تعملون) دیکل که بزم
اکتساب ایتدیکمز صغائروزلاتدنکه مؤمن اندن خالی اولمز سز اندن سؤال اولنمزسز وسزلك ایشلدیککز کفر
وکبائردن بزسؤال اولنمزز بلکه هرکسه خیروشردن عملیله جزا النور * دینلدیکه اشبو آیت سیف آیتیله منسوخدر
(قل یجمع بیننا ربنا ثم یفتح بیننا بالحق) دیکل که ربمز جل شانه یوم قیامتده بزی وسزی جمع ایدر بعده بزمله سزلك
بیننی عدله فصل ایدر محقینی جنته ومبطلینی ناره ادخاله (وهو الفتاح العلیم) اول الله تعالی حاکم عادلدر خلق
بیننده قضاسنك حکمتن بیلور (قل ارونی الذین الحقتم به شرکاء) دیکل که بکا کوسترك کیم آلهه کزی نه صفتله
الله تعالی یه عبادته استحقاقده اشراك ایدرسز (کلا بل هو الله العزیز الحکیم) حاشا که آلهه کزا کا شرکاء اوله
بلکه عبادته مستحق اول الله تعالیدر که غلبه وکمال قدرت وحکمتله موصوفدر (وما ارسلناك الا کافة للناس)

یا محمد بزسنی عامه ناسه ارسال ایتدك (بشیرا ونذیرا) طاعت اهلنه بشیر ومخالفت اهلنه نذیر اولدیغك حالده
(ولکن أکثر الناس لا یعلمون) لکن ناسك اکثری رسالتکی تصدیق ایتمزلر وجنت ونارك حقیقتن بیلمزلر
(ویقولون متی هذا الوعد ان کنتم صادقین) مشرکلر فرط جهالتلرندن تبشیر وانذار ایتدیککز قیامت نوقتن
اولورا کرقولکزده صادقلردن ایسه کز بزه خبر ویرك (قل لکم میعاد یوم لا تستأخرون عنه ساعة
ولا تستقدمون) دیکل که الله تعالی عذابکزی برکون ایرکورمك دیلسه ایرکورر لکن انکیچون لوح محفوظده
مکتوب یوم موعود واردر که اول یوم موت ویا یوم بعثدر اندن نه برساعت تأخیر ونه تقدیم اولنورسز (وقال
الذین کفروا لن نؤمن بهذا القرآن ولا بالذی بین یدیه) کفار مکه دیدیلر که بزنه قرآنه ونه اندن اول اینن توراته
وانجیله تصدیق ایدرز * روایت اولندیکه کفار مکه اهل کتابه پیغمبرز علیه السلامدن سؤال ایدوب اهل
کتاب انلره بز انك صفتن کتابلریمزده بولمشز دیو خبر ویردکارنده یاوزانوب کتابلرك جمیعنه کافر اولدیلر (ولو تری
اذ الظالمون موقوفون عند ربهم یرجع بعضهم الی بعض القول) اکر کورسیدك شول وقتیکه ظالملر رب تعالی
عندنده موضع محاسبه ده محبوس اولوب متجاوزین اولدقلری حالده بری برلرینه قولله مراجعت ایدهلر
(یقول الذین استضعفوا للذین استکبروا لولا أنتم لکنا مؤمنین) اتباع رؤسالرینه دیهلر که اکرسزلك
اضلالکزواغواندن بزی صدکزا ولمسهدی رسول الله علیه السلامه اتباعله بزدخی مؤمنلر اولوردق (قال الذین
استکبروا للذین استضعفوا أنحن صددناکم عن الهدی بعد اذ جاءکم بل کنتم مجرمین) رؤسا اتباعلرینه
دیهلر که بزمیزی ایماندن صدا یتدکی سزه هدی کلدیکندنصکره بلکه سز کندیکز مجرمین اولدیکز شول
حیثیتدنکه هدادن اعراض ایدوب انك اوزره تقلیدی ایثار ایتدیککز (وقال الذین استضعفوا للذین
استکبروا بل مکر اللیل والنهار اذ تأمروننا أن نکفر بالله ونجعل له أندادا) اتباع رؤسایه دیهلر که بزم
ایماندن صدمز لیل ونهارده بزی شرکه دعوتکزا حتیالی اولدیکه سزبزه امر ایدردیکز که الله تعالی یه
کافر اوله وز وآلهه مزی اکا شرکا قیله وز (وأسروا الندامة لما رأوا العذاب) ایکی فریقدن هر بری
صاحبندن تعییر خوفیله ضلال واضلال اوزره ندامتی اسرار ایده شول وقتکه عذابی کوره لر (وجعلنا
الاغلال فی أعناق الذین کفروا) کفارك رؤسا واتباعی بوینلرینه یوم قیامتده آتشدن اغلال قیلورز
(هل یجزون الا ما کانوا یعملون) انلر جزا اولنمزلر الا انك اوزره که کفر ومعاصیدن انی دنیاده ایشلدیلردی
(وما أرسلنا فی قریة من نذیر الا قال مترفوها انا بما أرسلتم به کافرون) بزهیچ برقریه اهلنه انذار ایچون بررسول
کوندرمدك الا انلرك رؤسا متنعمینی اول رسوللرینه دیدیلر که بزسزلك ارسال اولندیغکزشیئه کافرلرز (وقالوا
نحن أکثر أموالا وأولادا وما نحن بمعذبین) زخارف دنیا ایله افتخار ایدن کافرلر مؤمنلرك فقراسنه دیدیلر که
اموال واولادده بزا کثرز یوم قیامتده بزعذاب اولنمززیرا که بز الله تعالی عندنده دنیاده کی احوالمزه قیاسله
آخرتده دخی مکرم اولورز اویله اولسه عذابله اهانت اولنمزز (قل ان ربی یبسط الرزق لمن یشاء ویقدر) دیکل که
ربم جل شانه رزقی نیجه دیلرسه قسمت ایدر کاهی عاصی یه توسیع ومطیعه تضییق ایدر وکاهی عکس اوزره ایدر
آخرت ثوابی اکا قیاس اولنمز نه رزقك بسطی کرامته ونه تضییقی اهانته دلالت ایدر (ولکن أکثر الناس
لا یعلمون) لکن ناسك اکثری حال اول منوال اوزره ایدوکن بیلمزلر بلکه اموال واولادك کثرتن شرف
وکرامت ظن ایدرلر حالبوکه اول اکثریا استدراج ایچون اولور (وما أموالکم ولا أولادکم بالتی تقربکم عندنا
زلفی) سزی نه اموالکز ونه اولادکز بزه تقریب ایدردکلدر (الا من آمن وعمل صالحا) مکر اول کسه نك که
مؤمن اولوب عمل صالح ایشلیه انك اموال واولادی انی بزه تقریب ایدر شول حیثیتله که مالنی سبیل خیرانه
انفاق ایدر واولادینه خیر تعلیم ایدوب صلاح اوزره تربیه ایدر (فأولئك لهم جزاء الضعف بما عملوا) اعدی
انلر ایچون حسناتلری مضاعف قیلنور برحسنه اونه ویدییوزه ما لا یحصی یه دکین تضعیف اولنور (وهم
فی الغرفات آمنون) وانلر جنت غرفهلرنده مکارهدن امینلردر (والذین یسعون فی آیاتنا معاجزین أولئك
فی العذاب محضرون) وشونلر که بزم آیتلریمزده ایماندن ناسی منعه سعی ایدرلر اندن برارایه جمع اولوب اندن

منفك اولمزلر (قل انّ ربي يبسط الرزق لمن يشاء من عباده ويقدر له) ديكل كه ربم جل شانه عبادندن ديلديكن ابتلا ايچون رزقني كاهى توسيع وكاهى تضييق ايدر (وما أنفقتم من شئ فهو يخلفه) اول شيئكه اني سبيل طاعته انفاق ايدرسز الله تعالى انك عوضني يا دنياده ويررويا آخرتده ايركورر (وهو خير الرازقين) اول رازقلرك خيرلوسيدر زيرا كه غيرر رزق ايصالنده واسطه دريوخسه حقيقتده رازق الله تعالينك غيرى دكلدر (قال النبى صلى الله عليه وسلم ان الله تعالى قال أنفق أنفق عليك) پيغمبريمز عليه السلام ايدر الله تعالى ديركه بنم رضام يولنه انفاق ايت كه سكا انك اضعافنى انفاق ايدم دنياده وآخرتده (قال النبى عليه السلام مامن يوم يصبح العباد فيه الا وملكان ينزلان فيقول أحدهما اللهم اعط منفقا خلفه و يقول الآخر اللهم اعط ممسكا تلفا) پيغمبريمز عليه السلام ايدرهيچ بر كون يوقدر كه عبادك صباحنه ايررالا ايكى ملك نزول ايدوب برى ديركه الهى طاعتك يولنه انفاق ايدنه خلف ويروآخرى امساك ايدنه تلف ويرديودعا ايدر (قال النبى عليه السلام كل معروف صدقة وكل ما أنفق الرجل على نفسه وأهله كتب له صدقة وما وقى به الرجل عرضه كتب له بها صدقة وما أنفق المؤمن نفقة فعلى الله خلفها الاما كان من نفقة فى بنيان أو فى معصية الله) پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدرهر معروف صدقه در وهر شيئكه رجل مؤمن انى نفسنه واهلنه انفاق ايدر اول انكيچون صدقه يازيلور واول شيئكه مؤمن انى انفاق ايله عرضنى حمايت ايدرشاعره وايكى دلليلره ويريلن كبى اولدخى انكيچون صدقه يازيلوروهر نفقه كه مؤمن انى سبيل مباحه انفاق ايدرانك خلفى الله تعالينك عهده سنه درمكر اول كه قدر كفايه دن زياده بنيانه وياخود معصيته انفاق اولنه اكا خلف اولمز * ديلديكه قچان بريكز بيدنده رزقدن برشئ اوله انى انفاقده اعتدال ايتسون يوخسه (وما أنفقتم من شئ فهو يخلفه) آيتن اول ايله اسراف ايتسون زيرا كه رزق ازلده مقسومدر احتمالدر كه رزقى قليل اوله انفاقده توسع ايدرسه اكا ضيق واقع اولوراوبله اولسه آيتك معناسى اول شيئكه انفاق ايدرسز رزق مقسومكزدن اكا خلف اولور (ويوم يحشرهم جميعا ثم يقول للملائكة أهؤلاء اياكم كانوا يعبدون) كفارك رؤساء واتباعلرين يوم قيامتده جميعا حشر ايدوب ملائكه يه ديرزكه اشبو نلر دنياده سزه مى عبادت ايدرلردى ملائكه يه اشبو خطابله مرادمشركينى تقريع وتبكيت وكنديلرايچون انلردن توقع ايتدكارى شفاعتدن اقناط اولوروشركادن ملائكه يي تخصيصه سبب زيرا كه خطابه صالح شركالرك اشرافيدر (قالوا سبحانك أنت ولينا من دونهم بل كانوا يعبدون الجن أكثرهم بهم مؤمنون) ملائكه ديه لركه يارب سنى بزسنى شركدن تنزيه ايدرزموالات ايتديكمز سنسن يوخسه مشركينله بزم موالاتمز يوقدر بز انلرك بزه عبادتنه رضى دكلدرايدك بلكه انلر سنك غيريه عبادتده شياطينه اطاعتلريله كانه انلره عبادت ايدرلردى (فاليوم لا يملك بعضكم لبعض نفعا ولا ضرا) الله تعالى انلره ديه كه اشبوكونده بريريكز ايچون شفاعتله نفعه وياعذابله ضرره مالك اولمزسز بلكه امرك كليسى الله تعالى يه مختصدر واول داراسه دارجزادر ومجازى يالكز اولدر (ونقول للذين ظلموا ذوقوا عذاب النار التى كنتم بها تكذبون) ودنياده شرك وعصيانله نفسلرينه ظلم ايدنلره ديرز كه نار عذابنى ذوق ايدك كه سز انك حقيقتنى تكذيب ايدرديكز بعده انلرك سوء فعاللرى بيان بيورلديكه (واذا تتلى عليهم آياتنا بينات قالوا ما هذا الا رجل يريد أن يصدكم عما كان يعبد آباؤكم) قچان انلره بزم آيات واضحه مزتلاوت اولنسه محمد عليه السلامه اشارت ايدوب ديرلركه بو دكل الا بررجلدركه آبائكز عبادت ايده كلديكى اصنام عبادتندن سزى صد ايتمك ديلرتا كه انك ابداع ايتديكى دينه اتباع ايده سز (وقالوا ما هذا الا افك مفترى) ودخى ديرلركه اول قرآن ديديكى كلام دكل الاكذب مختلقدر يعنى زعملرينه مطابق اولمديغيچون كذبدر والله تعالى يه اضافتله افترادر (وقال الذين كفروا للحق لما جاءهم ان هذا الا سحر مبين) امر نبوته ويا اسلامه ويا قرآنه كافر اولنلر اول انلره كلديكنده ديديلركه بودكل الاسحر ظاهردر (وما آتيناهم من كتب يدرسونها) والحال بز انلره كتبدن برشئ ويرمشدك كه انى قرائتله شركك بطلانن بيله لردى (وما أرسلنا اليهم قبلك من نذير) وسندن اول بز انلره پيغمبر كوندرمدككه شركدن انلرى عذابله انذار ايديدى اوبله اولسه انلره شبهه

توجهدن عارض اولدى زيرا كه مخاطب عرب مشركاريدر حالبوكه انلره محمد عليه السلامدن غيرى پيغمبر بعث اولنمهمشدر (وكذب الذين من قبلهم) والحال انلردن اول كچن امم وقرون پيغمبرلرينى انلرك كبى تكذيب ايتديلردى (وما بلغوا معشار ما آتيناهم) ومع ذلك اهل مكه بزم اول امم وقرونه ويرديكمز قوت وطول عمر وكثرت مالك عشرينه ايرمديلرويا اول امم شول اهل مكه يه ويرديكمز بينات وهدانك عشرينه ايرمديلر (فكذبوا رسلى فكيف كان نكير) بنم رسوللريمى تكذيب ايتديلرواول حينده انلره انكارم ايروب هلاك اولديلرايمدى اهل مكه دخى انلره ايريشن مصيبت مثلى ايرشمسندن حذر ايتسونلر (قل انما أعظكم بواحدة أن تقوموا لله مثنى وفرادى) مكه كافرلرينه ديكل كه سزى برخصلت واحده يه ارشاد ايدمكه اول ايكيشر ايكيشر وبربر خالصا لوجه الله مراء وتقليددن اعراض ايدرا ولديغكز حالده امره انتصاب ايده سز زيرا كه ازدحام خاطره تشويش ويرر (ثم تتفكروا ما بصاحبكم من جنة) بعده محمد عليه السلامك وكتورديكى قرآنك شاننده تفكر ايده سزكه انك حقيقتن بيله سز كه صاحبكز محمدده جنوندن اثر يوقدر بلكه اول عقلده ناسك اكملدر وقول وفعلده ناسك اصدقيدر (ان هو الا نذير لكم بين يدى عذاب شديد) اول دكل الا عذاب شديداوكندن كلش سزى اندن انذار ايديجيدركه اول عذاب ناردر (قل ما سألتكم من أجر فهو لكم) ديكل كه تبليغ رسالت اوزره سزدن اجر سؤال ايتمه مشم اجركز سزك اولسون بكا اول مقابله ده هيچ برشيئكز كركمز (ان أجرى الا على الله) بلكه بنم اجرم الله تعالينك وعدكرينه متعلقدر (وهو على كل شئ شهيد) اول هر شيئه مطلعدر بنم صدقمى وخلوص نيتمى بيلور (قل ان ربى يقذف بالحق) ديكل كه ربم جل شانه عبادندن ديلديكى كسه يه حقى القا ايدر ويا حقى اظهار واقطار آفاقه رمى ايدوب اول اندن اسلامى اظهار وافشايه وعد اولور (علام الغيوب) كه اول سماده وارضده قول وفعلدن هر خفى بى بيلور (قل جاء الحق) ديكل كه اسلام كلدى (وما يبدئ الباطل وما يعيد) باطل كيدوب زاهق اولديكه اول شركدر اندن شئ قالمديكه ظاهر اوله وياعودت ايده * ديلديكه باطلدن مراد ابليس وياصنمدر يعنى اول نه برشئ انشاء ويا برشيئك فناسندنصكره اعاده يه قادر اولور (قل ان ضللت فانما أضل على نفسى) اكربن حقدن ضال اولورسم ضلالتك وبالى نفسمه اولورسزه دكل (وان اهتديت فبما يوحى الى ربى) واكر حقه اهتدا ايدرسم اول ربم جل شانه نك فضل ووحيله اهتدا ايدرم (انه سميع قريب) اول هر ضال ومهتدينك قول وفعللرين ادراك ايدرندكاو خفى ايسه ده (ولو ترى اذ فزعوا فلا فوت) اكرسن كورسك بعث وياقيام ساعت ويا موت ويانار عندنده كه انلر فزع ايده لرامر فظيع كورردك انلر الله تعالينك عذابندن هرب وياتحصنله فوت اولمزلر (وأخذوا من مكان قريب) وانلر مكان قريبدن ظهر ارضدن بطننه ويا موقفدن ناره اخذ اولنورلر وبالجمله انلر هر قنده اولسه لرالله تعالينك امر واراده سى انلره قريبدر اندن فوت اولمزلر (وقالوا آمنا به وأنى لهم التناوش من مكان بعيد) وانلره عذاب حلولى عندنده ديه لركه بعثه ويا محمده ايمان كتوردك والحال انلره قنده اولوركه مكان بعيددن سهولتله ايمانى تناول ايده لرزيرا اول حين تكليفده ايكن ممكن ايدى والحال اول انلردن بعيد اولدى اشبو انلرك ايمانله استخلاصده حاللرينى تمثيلدر والحال اول انلردن فوت وبعيد اولدى استحاله ده شول كسه نك حالنه بكزركه برشئ تناول ايچون برغلوه مسافه يه يدنى مدله اخذنى قصد ايده اول ايسه محالدر اكر دنياده ايمان انلره قريب ايكن انى قصد ايتسه لرممكن ايدى آخرتده ايسه اول حد امكاندن متجاوز اولوبدر (وقد كفروا به من قبل) حالبوكه اندن اوكدين آوان تكليفده محمده وياعذابه كافر ايديلر (ويقذفون بالغيب من مكان بعيد) ودنياده مقاله لرينك صدق وحقيقتن بلمكسزين مجرد ظنله محمد شاعر ساحر كاهندر ديو سويلرلردى وياخود بعث وجنت ونار يوقدر ديو خبر ويررلردى (وحيل بينهم وبين ما يشتهون) انلر كه اشتها ايتدكارى توبه وايمان ودنيايه رجوع بينده حائل قلنه (كما فعل بأشياعهم من قبل) نتكيم انلردن اوكدين امم ماضيه ده انلرك نظراسى كفره يه ايدلدى (انهم كانوا فى شك مريب) زيرا كه انلر دنياده بعثدن وانلره نزول عذابدن ريبه ايقاع ايدرشكده ايديلر

(سورة الملائكة وهى خمس وأربعون آية مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(الحمد لله فاطر السموات والارض) حمد اول الله تعالى يه مختصدركه سموات وارضى مثال سابقسز خلق
وابداع ايتدى (جاعل الملائكة رسلا) كه اول ملائكه يى كنديله عبادندن انبيا وصالحين بيننه وسائط
قيلوركه انك رسالاتنى دخى الهام ورؤياى صادقه ايله انلره تبليغ ايدهلر وياخود انكله خلق بيننه وساطدركه
انك آثار صنعنى انلره ايصال ايدهلر (أولى أجنحة مثنى وثلاث ورباع) كه انلر ايكيشر واوچر ودردر قناد
صاحبلريدر يعنى انلرك قنادلرى مراتبده تفاوتلرى حسبنجه متعدده ومتفاوتهدر انكله نزول وعروج ايدرلر
توكيل اولندقلرى شئ جانبنه سرعتله كيدرلر امر اولندقلرى منوال اوزره انده تصرف ايدرلر واشبو اعداد ايله
مراد انك اوزره حصر دكلدركه زياده يى منافى اوله زيرا پيغمبر عزصلى الله عليه وسلمدن مرويدركه ليلهٔ
معراجده بن جبريل عليه السلامى كوردمكه التيوز قنادى وار ايدى ديدى (يزيد فى الخلق مايشاء)
الله تعالى مقتضاى مشيئتى ومؤدّاى حكمتى اوزره انلرك خلقتنده زياده ايدر يوخسه ذاتلرى استدعا ايدر
امر ايچون دكل اشبو آيت صورده وكرك معانيده اولور زياده يه متناوله در ملاحت وجه وحسن صوت
وحصانت عقل وسماحت نفس كبى (انّ الله على كل شئ قدير) الله تعالى هر شيئه قادردركه انى وصف
احاطه ايتمز (ما يفتح الله للناس من رحمة فلا ممسك لها) الله تعالى رحمتندن برشيئكه نعمت وامن وعلم
ونبوت كبى انى ناسه فتح ايده انى امساك ايدر اولماز (وما يمسك فلا مرسل له من بعده) واول شيئكه الله تعالى
انى امساك ايده انك امساكندنصكره انى ارسال ايدر اولماز اشبونده اشعار واردركه رحمتى غضبنه سبقت
ايده (وهو العزيز الحكيم) الله تعالى هر شيئك اوزره غالبدر اكا هيچ احد منازع اولماز هر فعلى علم
واتقان ايلهدر وقتاكه الله تعالى ملك وملكوتك وجدى اولوب اول ايكيسنده متصرف على الاطلاق
كندى ايديكن تبيين ايتدى انعامنه شكر له ناسه امر ايدوب ديديكه (يا أيها الناس اذكروا نعمة الله عليكم)
يا اهل مكه الله تعالينك سزه ويرديكى نعمتك حقنى بيلوب منعمنه اطاعتله اول نعمتى حفظ ايدك كه اول سزى
حرمنده اسكان ايدوب جميع عالمك عداوتندن سزى حمايت ايتدى بعده انده غيرلك مدخلى اولوب مشاركته
استحقاقن انكارله ديديكه (هل من خالق غير الله يرزقكم من السماء والارض لا اله الا هو فأنى تؤفكون)
الله تعالىدن غيرى هيچ برخالق وارميدركه سزى سمادن مطر ايله وارضدن نبات ايله رزقلانديره * ايمدى بيلك كه
خلق ورزقده اندن غيرى الهكز يوقدر اويله اولسه توحيددن كفره نيجه منصرف اولورسز (وان يكذبوك
فقد كذبت رسل من قبلك) اكر مشركلر سنى تكذيب ايدرلرسه سندن اوكدين نيچه رسوللر دخى تكذيب
اولنديلردى * ايمدى تكذيب اولنغه صبرده انلرى اسوه ايدين (والى الله ترجع الامور) جميع امورك عواقبى
الله تعالى يه رجوع ايدر انلره تكذيبلرينك وسكا صبركك جزاسن ايدر (يا أيها الناس انّ وعد الله حق) يا اهل
مكه الله تعالينك حشر وجزا ايله وعدى حقدر انده خلف اولماز (فلا تغرنكم الحياة الدنيا) ايمدى حياة دنيا ايله
تمتعكز آخرت طلبندن سزى اذهال ايتمسون (ولا يغرنكم بالله الغرور) وسزى شيطان معصيته ميل
واصرار كزله الله تعالينك مغفرتن تمنى ايدلكز يو الدامسون اول اكرچه ممكندر لكن اول توقعله ذنب
ارتكابى سم تناولنه بكزركه طبيعتى انى دفع ايتمسى توقعيله (انّ الشيطان لكم عدو فاتخذوه عدوا) سزه
شيطان عداوت عامهٔ قديمه ايله عدودر * ايمدى عقائدكز وافعالكزده انى عدو اتخاذ ايدوب مجامع احوالكزده
اندن حذر اوزره اولك (انما يدعو حزبه ليكونوا من اصحاب السعير) اول اتباعنى اتباع هوايه ودنيايه ركونه
دعوت ايدركه اهل ناردن اولهلر (الذين كفروا لهم عذاب شديد) شونلركه كافر اولديلر انلر ايچون عذاب شديد
واردر (والذين آمنوا وعملوا الصالحات لهم مغفرة واجر كبير) وشونلركه مؤمن اولوب اعمال صالحه ايشلديلر
انلره مغفرت واجر كبير واردر (أفمن زين له سوء عمله فرآه حسنا) شول كمسنه كه اكا سوء عملى تزيين اولنه وهم
وهواسى عقلنه غالب اولمغله حتى كه رأيى منعكس اولوب باطلى حق وقبيحى حسن كوره شول اكا سوء عملى

تزيين اولنميان كبيمدركه اكا توفيق الهى ايريشوب حقى بيله اعمالنك حسنن قبحندن تميز ايده (فانّ الله يضلّ
من يشاء ويهدى من يشاء) الله تعالى ديلديكن ضلالتنه اليقورو ديلديكن هدايتنه ايركورر (فلا تذهب
نفسك عليهم حسرات) ايمدى انلرك غيّنه وتكذيب اوزره اصرارينه اغتمام واغتمادا يتمكل (انّ الله عليم
بما يصنعون) الله تعالى انلرك سوء صنيعنه عليمدر يوم قيامتده جزالرين ايدر (والله الذى أرسل الرياح فتثير
سحابا فسقناه الى بلد ميت فأحيينا به الارض بعد موتها) الله تعاليدركه رياحى ارسال ايدوب مطر انزالى ايچون
سحاب تهييج ايدر واول سحابى بر بلده ميته سوق ايدرز واول سحابدن نازل اولان مطر ايله اول بلدك ارضنى
يبسله موتندنصكره انده بيتسل اوتلر بترمكله انى احيا ايدرز (كذلك النشور) ايمدى شول سزلك قبوردن
خروجكز بزه عسر نسز اوتلرك يردن خروجى كبيدر * روايت اولنديكه يوم قيامتده الله تعالى عرشك
التندن رجالك منيسى كبى برماء ارسال ايدوب انكله خلقك اجسادنى يردن بتورر (من كان يريد العزة فلله
العزة جميعا) اول كمسنه كه عزت كيمك ايديكن بيلمك مراد ايده بيلسونكه عزتك جميعى الله تعالينكدر ويا اولكه
عزت مراد ايده الله تعالى يه اطاعتله تعززايتسون عزتك جميعى انكدر اكا اطاعتله انى اندن استسون
(اليه يصعد الكلم الطيب والعمل الصالح يرفعه) كلم طيب الله تعالى يه صعود ايدر * ديلديكه اول كشينك
(لا اله الا الله) ديمسيدر وياخود (سبحان الله والحمد لله ولا اله الا الله والله أكبر) ديمسيدر ابن مسعود
ايدربرعبدكه (سبحان الله والحمد لله ولا اله الا الله والله أكبر وتبارك الله) ديه برملك انى تحت جناحنه آلوب
صعود ايدر ملائكهدن هر جماعته كه اوغرايه الا انلر انك قائليچون استغفار ايدر حتى انى الله تعالى دركاهنه
ايركورر ديلديكه كلم طيبله مراد مطلق ذكر اللهدر وعمل صالح اول كلم طيبى رفع ايدر * حسن وقتاده
ايدركيم كلم طيب ذكر اللهدر وعمل صالح اداء فرائضدر اولكه ذكر الله ايدوب فرائضى ادا ايتميه انك كلامى
عملنه ردّ اولنور ايمان نه تمنى ونه تحلى ايله دربلكه اول قلوبده توقر اولنور شيدر انى اعمال تصديق ايدر
اولكه قول حسن سويليوب عمل ايتميه الله تعالى اكا اول قولنى ردّ ايدر اولكه قول حسن سويليوب
عمل صالح ايشليه اول عمل انى رفع ايدر حديثده كلديكه (لا يقبل الله قولا الا بعمل ولا قولا ولا عملا الا بنية)
الله تعالى عملسز قولى قبول ايتمز نيتسز قول وعملى دخى قبول ايتمز ويا عمل صالحله مراد الله خالص اولان عملدر
يعنى اقوال وافعالدن هر خيرلك قبولنه سبب اخلاصدر شول دليله كيم سورهٔ كهفك آخرنده (فليعمل عملا
صالحا ولا يشرك بعبادة ربه أحدا) ديو شرك ورياىى عمل صالحه نقيض ايتدى (والذين يمكرون السيئات لهم
عذاب شديد ومكر أولئك هو يبور) شونلركه مكرات سيئاتى ايشلرلر كه اول قريشك دار الندوهده
پيغمبر عزصلى الله عليه وسلمه مكر ايتدكلريدر واوچ خصلتك برنده رأيلرينك تداوريدركه اول انى حبس
وياقتل ويا اجلا ايدر * ايمدى انلر ايچون عذاب شديد واردر واول كافرلرك مكرى فاسد اولور نافذ اولمز زيرا كه
امور مقدره در متغير اولماز (والله خلقكم من تراب ثم من نطفة ثم جعلكم أزواجا) الله تعالى اصلكز آدمى
ترابدن بعده ذريه سنى نطفهدن خلق ايتدى بعده سزى ذكران واناث ايتدى (وما تحمل من أنثى ولا تضع
الا بعلمه) وبر انثى بر ولدى حامل اولمسى ووضع ايتمسى دكل الا انك علمى ملابستيله در (وما يعمر من معمر
ولا ينقص من عمره الا فى كتاب) هيچ بر طويل العمرك عمرى طويل اولمز ومعمرك عمرندن غيرى ايچون نقص
اولنمز ويا عمرى منتوصلك عمرندن نقص اولنمز الا اول علم اللهده ويا لوحده ثابتدر * ديلديكه عمر واحدده اوچ
اسباب مختلفه ايله زياده ونقصان اولق لوح محفوظده ثابتدر مثلا زيدج ايدرسه عمرى التمش ييل اوله حج ايتمزسه
قرق ييل اوله ديو يازلمش اوله وياخود نقصانله مراد عمرندن مرور ايدن زمان اوله اويله اولسه صحيفهٔ عمرينه
هركون عمرندن اول مرور ايدن زمان يازلمسى اوله * روايت اولنديكه عمر بن الخطاب رضى الله عنه
محتضر اولديغنده كعب الاحبار رضى الله عنه ديديكه والله اكر عمر رب تعالى يه اجلنى تأخيرايچون
دعا ايتسه تأخير ايدردى اكا ديلديكه اول نيجه ممكندر حالبوكه الله تعالى (فاذا جاء أجلهم لا يستأخرون
ساعة ولا يستقدمون) بيورمشدر انلرك اجلى كله نه تقدم ونه تأخر ايدر ديمشدر ديديكه اول حكم اجل حاضر
اولديغنده درا ماكه اندن اول زياده ونقصان اولمنى جائز اولوردیوب اشبو صددنده اولديغى آيتله

استدلال ایتدی (انّ ذلك علی الله یسیر) اشبو اعماری زیاده ونقص ایتمك الله تعالی یه آساندر (ومایستوی
البحران هذا عذب فرات سائغ شرابه وهذا ملح أجاج) بحر عذبله بحر مالح ایکیسی برابر اولمزلر بری عذب
طیب اولوب حلقه سهولتله کیدر واول بری ایسه مالح اولوب ملوحتندن حلقی احراق ایدر اشبو مؤمنله کافره
مثلدر (ومن کلّ تأکلون لحما طریا) اول ایکی بحرلك هر برندن لحم طری یرسز که اول سمکدر (وتستخرجون
حلیة تلبسونها) وبحر مالحدن حلیه چیقاروب انی لبس ایدرسز که اول لؤلؤ ومرجاندر (وتری الفلك فیه
مواخر) واول ایکی بحرلك هر برنده سفاینك یوریسیله مائك شق وارکوررسن (ولتبتغوا من فضله) تاکه
الله تعالینك رزقندن طلب ایده سز (ولعلکم تشکرون) وتاکه انك نعمتلرینه شکر ایده سز (یولج
اللیل فی النهار ویولج النهار فی اللیل) الله تعالی کیجه یی کوندزه ادخال ایدوب کوندزی اوزون ایدر
وکوندزی کیجه یه ادخال ایدوب کیجه یی اوزون ایدر (وسخّر الشمس والقمر کلّ یجری لاجل مسمی) وشمس
وقمری بنی آدمه تسخیر ایتدی هر بری دوری مدتنه ویا منتهاسنه ویا قیامته دکین فلکنده جاری اولور
(ذلکم الله ربکم له الملك) اشبو اشیاء بدیعه نك فاعلی ربکز الله تعالیدر که سموات وارضك ملکی انکدر
الی بیلوب توحید ایدلك وحاجاتکزی اندن دیله کز که اول دعاکزه اجابت ایدر (والذین تدعون من دونه
ما یملکون من قطمیر) شول اصنامکه الله تعالیدن غیری انلره یلوارر حاجتکز دیلرسز قطمیر دکلو شیء نفعه قادر
اولمزلر وقطمیر شول قشر رقیقدر که نوات اوزره ملتفدر (ان تدعوهم لا یسمعوا دعاءکم) اکر سز اصنامه دعاء
ایتسه کز دعاکزی ایشتمزلر زیرا که انلر جماددرلر (ولو سمعوا ما استجابوا لکم) ایشیدر اولدقلری تقدیر
اوزره دعاکزه اجابت ایتمزلردی انفاعه قدرتلری اولمدیغیچون (ویوم القیامة یکفرون بشرککم) ویوم
قیامتده سزلك اول اصنام کندیلرین الله تعالی یه اشرا ککز بطلانته اقرار ایدرلر ویاخود سز بزه عبادت
ایتمز بلکه شیاطینه عبادت ایدردیکز دیرلر (ولا ینبئك مثل خبیر) سکا اصنامك وعبده سنك حالنی ویاخود
دنیا وآخرت احوالنی خبیر اولان الله تعالی کبی هیچ احد خبر ویرمز (یا أیها الناس أنتم الفقراء الی الله)
یا ناس الله تعالینك فضلنه سز محتاجلرسز (والله هو الغنی الحمید) الله تعالی علی الاطلاق خلقدن مستغنیدر
سائر موجوداتی منعم مدرحق که حمد اولنمسی اوزرلرینه حق اولدی (ان یشأ یذهبکم ویأت بخلق جدید)
اول دیلرسه سزی کیدروب سزدن بدل برقوم آخرین کتورر که اول سزدن اطوع اولور ویاخود سزلك
بیلمدیککز بر عالم آخر کتورر (وما ذلك علی الله بعزیز) اشبو فعل الله تعالی یه متعذر ویا متعسر دکلدر
(ولا تزر وازرة وزر أخری) هیچ برنفس آثمه نفس اخرانك اثمنی حامل اولمز وسوره عنکبوتده (ولیحملن
أثقالهم وأثقالا مع أثقالهم) قول شریفله مراد ضالین مضلیندرکه انلر اثقال اضلالرین اثقال ضلالریله
بیله حاملین اولیسرلردر انك کایسی کندیلرك اوزاریدر بوخسه غیرك اوزارندن انده برشیء یوقدر (وان تدع
مثقلة الی حملها لا یحمل منه شیء) اکر نفس حامله الاثقال بعض اثقالنك حملنه نفس اخرایی دعوت ایتسه اندن
برشیء حملنه اجابت ایدر اولمیه تمکین اول غیرك اثقالنی حمل ایتمدیکی کبی (ولو کان ذا قربی) اکر اول دعوت
اولنان انك ذا قرابتی ایسه ده (انما تنذر الذین یخشون ربهم بالغیب وأقاموا الصلاة) یا محمد سن انذار ایدرسن
شول قومه که رب تعالی یی کورمشلر ایکن انك عذابندن قورقرلر وصلاتی اتمام ارکانله ادا ایدرلر (ومن تزکی
فانما یتزکی لنفسه) اول کمسه که معاصی دنسندن تطهر ایده اول نفسیچون تطهر ایدر (والی الله المصیر)
جمله نك مصیری الله تعالی یه در هر نفسی فعلی اوزره مجازات ایدر (وما یستوی الاعمی والبصیر) کافر ومؤمن
ویا صنم الله تعالی یه مساوی اولمز (ولا الظلمات ولا النور) وباطل وحق وکفر وایمان دخی مساوی اولمز
(ولا الظل ولا الحرور) وجنت ونار ویا سوادلیل وسموم نهار دخی مساوی اولمز (وما یستوی الاحیاء
ولا الاموات) وعلما وجهال ویا اسلامله صدرلرین شرح ایدنلر شول کفرله قلبلری قاسیلر مساوی اولمز
(انّ الله یسمع من یشاء) الله تعالی هدایتن دیلدیکی کمسه یه سنك انذارکی اسماع ایدوب اسلامه
کتورر وخذلانن دیلدیکی کمسه یی کفرده آلیقورر زیرا که هدایتله منتفعی وغیره منتفعی بیلور (وما أنت بمسمع

من فی القبور) بوخسه سن انذارکی اسماعه قادر اولمزسن شول کافرلره که کفر اوزره اصرارلرندن
قبورده کی اموات کبی اولوب انذارك انلره نفع ایتمزدر (ان أنت الا نذیر) سن دکل الا نذیرسن سکا واجب
اولان انذاردر بوخسه اسماع دکل (انا أرسلناك بالحق بشیرا ونذیرا) بزسنی قرآنله بشیر ونذیر ارسال ایتدك
مؤمنلره جنتله تبشیر وکافرلری ومنافقلری نار ایله تخویف ایده سن (وان من أمة الا خلا فیها نذیر) هیچ
برعصرده برامت اولمدی الا انده اول امتی عذاب اللهدن تخویف ایدر بر نبی ویا عالم مضی ایتدی (وان یکذبوك
فقد کذب الذین من قبلهم جاءتهم رسلهم بالبینات وبالزبر وبالکتاب المنیر) یا محمد اکر کفار قریش
سنی تکذیب ایدرلرسه انلردن اول کلن امملك کفاری دخی تکذیب ایتدیلردی رسوللرینی که انلر صحت
نبوتلرینه شهادت ایدر معجزاتله ودخی صحفله ودخی تورات وانجیل کبی کتاب منیرله کلدیلر (ثم أخذت الذین
کفروا فکیف کان نکیر) بعده انلره کافر اولنلره عقاب ایتدم * اعدی قریش کورسونلر که کفاره
عقوبتم نیجه اولدی (ألم تر أنّ الله أنزل من السماء ماء فأخرجنا به ثمرات مختلفا ألوانها) یا محمد بیلمزمیسنکه
الله تعالی سمادن ماء انزال ایدوب انکله اشجاردن شول اجناس واصنافی مختلف میوه لر اخراج ایتدك
(ومن الجبال جدد بیض وحمر مختلف ألوانها) وطاغلردن طریقلر ایتدیکه انك کیمی بیاض وکیمی قرمزی
شدت وضعفنده لونلری مختلفدر (وغرابیب سود) وانك کیمی شدید السواددرکانه سوادی غراب لونینه
بکزر بودر (ومن الناس والدواب والانعام مختلف ألوانه کذلك) وثمار وجبالك مختلف الالوان اولمسی
کبی ناس ودواب وانعامدن دخی مختلفة الالوان ایتدك * اعدی اول کمسه که رب تعالینك آثار صنعین ادراك
ایدوب معتبر اوله خالقنی بیلور واندن اکا خوف کلور تکیم اکا دلالت قیلور اشبو قولیکه ذکر اولنور
(انما یخشی الله من عباده العلماء) الله تعالیدن قورقمز الا انلر که انك صفات وافعالنی بیلورلر اولیکه انی اعلمدر
اندن قورقوسی زیاده اولور (قال النبی صلی الله علیه وسلم انی أخشاکم لله وأتقاکم) پیغمبریمز علیه السلام
اصحابنه خطاب ایدوب دیدیکه بن سزلك جمله کزدن زیاده الله تعالیدن خشیت واتقاء ایدرم دیدی دینلدیکه
کشی یه خشیة الله علم یتر واغترار بالله جهل یتر (انّ الله عزیز غفور) الله تعالی ملکنده عزیزدر اکا
عصیاندن توبه ایدنه غفوردر (انّ الذین یتلون کتاب الله) شونلر که تلاوت قرآنه مداومت وموجبله عمله
ملازمت ایدرلر (وأقاموا الصلاة) وصلوات مکتوبه یی مواقیتنده اتمام ارکانله ادا ایدرلر (وأنفقوا
مما رزقناهم سرا وعلانیة) وویردیکمز ماللرندن کیف ما اتفق طاعة الله انفاق ایدرلر ویاخود انفاق مسنونی
سرده ومفروضی علانیه ده ایدرلر (یرجون تجارة لن تبور) واول طاعتله ثواب تحصیلن رجا ایدرلر که اول
بر تجارتدرکه انك کسادی اولمز وخسرانله اکا هلاك ایرمز (لیوفیهم أجورهم) تاکه انی انفاقله اعماللرین
انلره توفیه ایده (ویزیدهم من فضله) وثوابدن ما عدا الله تعالی انلر ایچون زیاده ایده اینکه کوزلر کورمدك
وقولاقلر ایشتمدکدر (انه غفور شکور) اول انلرك فرطاتنه غفور وطاعاتنه شکوردر (والذی
أوحینا الیك من الکتاب هو الحق مصدقا لما بین یدیه) اول شیکه قرآندن سکا وحی ایتدك انی تقدم ایدن کتابلری
تصدیق ایدر اولدیغی حالده اول حقدر (انّ الله بعباده لخبیر بصیر) الله تعالی عبادنك بواطن احوالنه خبیر
وظواهر افعالنه بصیردر (ثم أورثنا الکتاب الذین اصطفینا من عبادنا) یا محمد قرآنی سکا وحیدن صکره
عبادمزدن اصطفا ایتدیکمز کمسه لره سندن توریثه حکم ایتدك که انلر کله مراد اشبو امتك علماسیدر
ویا امتك جمیعیدر زیرا که الله تعالی انلری سائر امم اوزره اصطفا ایدوبدر وامة وسط قیلوب سائر امم اوزره
شهادته اهل ایدوبدر (فمنهم ظالم لنفسه) انلرك برصنفی نفسلرینه ظلم ایدیجیدر عملده تقصیرلری سببیله
(ومنهم مقتصد) وانلرك برصنفی ایسه اغلب اوقاتده عمل خیر ایدرلر اکرچه اقلنده عمل سیء ایدرلرسه ده
(ومنهم سابق بالخیرات باذن الله) وانلرك برصنفی دخی الله تعالینك اذنیله خیراته سابقلردر عمللرینه تعلیم
وارشادی ضمله (ذلك هو الفضل الکبیر) اشبو توریث ویا اصطفا ویا سبق الله تعالیدن فضل
کبیردر (قال النبی علیه السلام سابقنا سابق ومقتصدنا ناج وظالمنا مغفور له) پیغمبریمز علیه السلام

ایدرنزم سابقمز جنته سابقدر ومقتصد من نجات بولور وظالمزه مغفرت اولنور ابو الدرداء رضی الله عنه دن
مرویدرکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایشتدمکه اشبو آیتی اوقیوب دیدیکه اما سابق جنته حساب اولنمدین
کیررومقتصد حساب یسیرله حساب اولنورونفسنه ظالم مقامده حبس اولنوب اکا هم دخول ندامتکره
جنته کیرر * حسن ایدر سابق حسناتی سیئاتی اوزره راجح اولاندرومقتصد حسناتی وسیئاتی مساوی اولاندر
وظالم سیئاتی حسناتنه غالب اولاندر دینلدیکه ظالم ظاهری باطننه دن خیرلو اولاندر ومقتصد ظاهر وباطنی
مساوی اولاندروسابق باطنی ظاهرندن خیرلو اولاندر دینلدیکه ظالم لسانیله توحید ایدوب فعلی قولنه
موافق اولمیاندرومقتصد لسانیله توحید وجوارحیله طاعت ایدندروسابق لسانیله توحید وجوارحیله
اطاعت وعملی لله خالص ایدندر دینلدیکه ظالم تلاوت قرآن ایدندرومقتصد تلاوت قرآن ایتمسیله بیله
معناسنی فهم ایدندروسابق تلاوت قرآن ایدوب موجبیله عمل ایدندر * دینلدیکه ظالم اصحاب کبائردرومقتصد
اصحاب صغائردروسابق کبائردن وصغائردن خالیدر دینلدیکه سابق عالمدرومقتصد متعلمدروظالم جاهلدر
جعفر صادق ایدر الله تعالی اشبو آیتده ظالمی بدء ندن اشارت بیورلدیکه اکا تقرب ینه انک کرمیله اولور
اکرچه ظالم ظلم ایدرسه ده اصطفاسنه اثر ایتمزدر ثانیا مقتصدی ذکریله اشارت ایتدیکه انلر خوف
ورجا بینندهدر سابقله ختم ایتدیکه هیچ کسه انک مکرندن امین اولمیه وکلیسی جنتده در * ابو بکر الوراق ایدر
اشبو آیت مقامات ناس اوزره مرتبدرزیراکه عبد اوچ خصلتک برندن خالی اولمز یا معصیت ویا غفلت
ویا توبه در حقانکه عصیان ایدر ظالمین حیزینه داخل اولور حقانکه توبه ایده مقتصدین کروهنه داخل اولور
حقانکه توبه سی صحیح اولوب کثرت عبادت ومجاهده ایده عددسابقینه لاحق اولور (جنات عدن یدخلونها
یحلون فیها من أساور من ذهب ولؤلؤا ولباسهم فیها حریر) اشبو امتدن ذکر اولنان اصناف ثلاثه
جنات عدنه کیررلر وانده التوندن واینجودن سوارلرایله تحلی وتزین ایدرلر انلرک انده لباسی حریردر (وقالوا
الحمد لله الذی أذهب عنا الحزن) وجنته کیردکلرنده دیه لر که الله تعالی یه حمد اولسونکه معاشده
وکرک معامله ده حزن ایجاب ایدر هر شیئی بزدن کیدردی اول حزن موت وحزن نار وحزن سیئات وحزن
رد طاعات وحزن زوال نعم وحزن تقلب قلب وحزن عاقبه وحزن اهوال یوم قیامت وغیری کبی (ان ربنا لغفور
شکور) ربمز جل شانه مذنبینه غفور ومطیعینه شکوردر (الذی أحلنا دار المقامة من فضله) اول الله تعالی
فضلندن بزی دار اقامته انزال ایتدی (لا یمسنا فیها نصب ولا یمسنا فیها لغوب) که انده بزه تعب وکلال
ایرمز (والذین کفروا لهم نار جهنم لا یقضی علیهم فیموتوا ولا یخفف عنهم من عذابها) شونلرکه کافر اولدیلر
انلر ایچون نار جهنم واردر انلر اوزره موت ثانی ایله حکم اولنمزکه هلاک اولوب استراحت ایده لر وانلردن
اول نار عذابی دخی تخفیف اولنمز (کذلک نجزی کل کفور) اشبو جزا کبی جزا ایدرز هر کسه یه که
کفرده ویا نعمة اللهه کفرانده مبالغ اولور (وهم یصطرخون فیها ربنا أخرجنا نعمل صالحا غیر الذی کنا نعمل)
حالبوکه انلر اول نارده فریاد ایدوب دیه لر که یا ربنا بزی بو ناردن چیقاروب کیرو دنیایه رد ایتکه ایشلدو
کلدیکمز کفر وعصیانک یرینه انده عمل صالح ایشلیه وز (أولم نعمرکم ما یتذکر فیه من تذکر) الله تعالی
انلره دیه که برسزلک اعمارکزی طویل ایتمدکمی شول دکلوکه انده مکلف تذکره تمکن ایدردی دینلدیکه
اول بلوغدر ویا اون سکز سنه در ویا قرق سنه در ویا التمش سنه درکه انده ابن آدمک عذری کسیلور (قال النبی
علیه السلام أعذر الله الی امرء أخر أجله حتی بلغه ستین سنة) پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر الله تعالی
عذر قومادی شول کسه یه کیم انک عمرینی التمش یله ایرکوره (قال النبی علیه السلام أعمار أمتی ما بین ستین
الی السبعین وأقلهم من یجوز ذلک) پیغمبریمز علیه السلام ایدر امتمک عمرلری التمش ییل ایله یتمش ییل
اراسنده در انلردن قتی آزدرکه عمری انی تجاوز ایده (وجاءکم النذیر) وسزه نذیر دخی کلدیکه اول محمد
علیه السلامدر ویا قرآندر ویا شیبدر دینلدیکه شیب موتک بریدیدر (فذوقوا فما للظالمین من نصیر) ایمدی
عذابی ذوق ایدلککه افرلره نصرت ایدر یوقدرکه انلردن عذابی دفع ایده (ان الله عالم غیب السموات

والارض)

والارض) الله تعالی سموات وارضده کی غیبی بیلور اولیله اولسه انلرک احوالندن اکا هیچ شیء خفی اولمز انلر
دنیایه رد اولنسه لر نهی اولندقلری شیئه عودت ایدیسرلر ایدیکنی بیلور (انه علیم بذات الصدور) زیراکه
اول صدورده اولان مضمراتی بیلور عالمده کی هر غیبی بیلسی کبی (هو الذی جعلکم خلائف فی الارض)
الله تعالی سزی یریوزنده بری برکزه خلیفه قیلدی ویا سزی کچن امتلره خلائف قیلدیکه انلردن کوروب
ایشتدکلریکزله متعظ ومعتبر اوله سز ویا سزی ارضنده خلفاء قیلدیکه انده تصرفه مالک اولورسز انده کی
منافعی سزه مباح قیلدیکه توحید وطاعتله اکا شکر ایده سز ویاخود دین اسلامی اقامته سزی خلفا قیلدی
(فمن کفر فعلیه کفره) اول کسه که کافر اوله کفرنک وبالی کندی اوزره در (ولا یزید الکافرین کفرهم
عند ربهم الا مقتا ولا یزید الکافرین کفرهم الا خسارا) کافرلره کفرلری رب تعالی عندنده اشد بغضی
وآخرتده خسارتلرین زیاده ایدر (قل أرأیتم شرکاءکم الذین تدعون من دون الله أرونی ماذا خلقوا
من الارض) یا محمد مشرکلره دیکل که بکا خبر ویرلک که الله تعالی دن غیری اشراک ایتدیککز اصنامکه انلره
عبادت ایدرسز بکا کوسترک که ارضدن قنغی جزؤک خلقنه مستبد اولدیلر (أم لهم شرک فی السموات)
یوخسه سموات خلقنده الله تعالی ایله شرکتلری وارد رکه اول سببدن الوهیتده شرکت ذاتیه یه مستحق
اولدیلر (أم آتیناهم کتابا فهم علی بینة منه) ویاخود بز انلره کتابی ویردک که انلر اول کتابدن اصناملرینی بزه شرکا
اتخاذ ایتدکلرینه حجت اوزره درلر (بل ان یعد الظالمون بعضهم بعضا الا غرورا) بلکه کافرلرک اسلافی
اخلافلرینه ویا رؤساسی اتباعلرینه وعدلری دکل الا تغریردرکه اول اصناملری عند الله انلر ایچون
شفعا اولیسرلر دردنیاده انلرک اول اصنامه عبادتلری سببیله (ان الله یمسک السموات والارض أن تزولا)
الله تعالی سموات وارضی قدرتیله اخذ ایدرکه زائل اولمیه ویاخود اول ایکیسن زائل اولمقدن منع ایدر
(ولئن زالتا ان أمسکهما من أحد من بعده) اکر اول ایکیسی مقرلرندن زائل اولسه لر الله تعالی دنصکره
ویاخود زواللرندنصکره اندن غیری هیچ احد امساک ایدر اولمز (انه کان حلیما غفورا) اول الله تعالی حلم
ومغفرتله متصف اولدی اول اجلدن کفارک عقوبتنه معاجل اولمیوب توبه ایتدکلرنده سیئاتلرندن تجاوز
ایتدی (وأقسموا بالله جهد أیمانهم لئن جاءهم نذیر لیکونن أهدی من احدی الامم) محمد علیه السلامک
بعثندن اول اهل کتابک رسوللرینی تکذیبنی قریش ایشیدیجک دیدیلر که الله تعالی یهود ونصاری یه لعنت
ایده که رسوللرینی تکذیب ایتدیلر والله اکر بزه رسول کلسه یهود ونصاری وسائر امتلرک هدی واستقامتده
افضلندن اهدی اولوردق (فلما جاءهم نذیر ما زادهم الا نفورا) وقتاکه محمد علیه السلام انلره انذار
ایچون رسول کلدی وانلرک حقندن تباعدین آرتوردی (استکبارا فی الارض ومکر السیئ) یریوزنده
استکبار ایدروفعل قبیح ایشلراولدقلری حالده (ولا یحیق المکر السیئ الا بأهله) فعل قبیح ایسه حلول ایتمز
الا ینه انک فاعلنه حلول ایدر اول فعل قبیحله مراد شرک اوزره ومحمد علیه السلامی قتل اوزره اجتماعلریدر
اولیله اولسه یوم بدرده قتل اولندیلر (فهل ینظرون الا سنة الاولین) انلر منتظر اولمزلر الا الله تعالینک
رسوللرینی تکذیب ایدنلر شاننده امم سالفه یه ایتدیکی تعذیب سنتنه منتظر اولورلر (فلن تجد لسنة الله تبدیلا
ولن تجد لسنة الله تحویلا) ایمدی سن الله تعالینک سنتنه تبدیل وتحویل بولمزسن اول تعذیبی غیری تعذیبه
تبدیل ویا انی مکذبیندن غیریلره تحویل ایتمز (أولم یسیروا فی الارض فینظروا کیف کان عاقبة الذین من قبلهم)
کفار مکه تجارت وغیر حاجت ایچون شام ویمن وعراقه سیر وسفر ایتمزلرمیکه انلردن اول کچن امم دن رسوللرینی
تکذیب ایدنلرک کندیلری هلاک اولدیغندن دیارلرینک آثارینه نظر ایده لر اندن معتبر اولوب طریق
هدایته کیده لر (وکانوا اشد منهم قوة) حالبوکه اول امم کافره انلردن قوتده اشد ایدیلر (وما کان
الله لیعجزه من شیء فی السموات ولا فی الارض) الله تعالی یی سموات وارضده برشیء اعجاز ایدر اولمدیکه انک
عذابندن هیچ احد هربه قادر اوله (انه کان علیما قدیرا) الله تعالی جمیع اشیایی علیم وقدیر اولدی
(ولو یؤاخذ الله الناس بما کسبوا ما ترک علی ظهرها من دابة) اکر الله تعالی ناسی ایشلدکلری معاصی

سبیله مؤاخذه ایتسه یر اوزره تحرك ایدر بر حیوان ترك ایتمز بجمله سین هلاك ایدر ردی نوح علیه السلام طوفاننده کی کبی که انك سفینه سنده اولنلرك غیریسین هلاك ایتدی (ولکن یؤخرهم الی اجل مسمی) لکن انلری اجل مسمایه تأخیر ایدرکه اول یوم قیامتدر (فاذا جاء أجلهم فان الله کان بعباده بصیرا) بچان اجل موعودلری که الله تعالی عبادنك اعمالنه بصیردر جزالرین ایدر

(سورة یس وهی ثلاث وثمانون آیة مکیة)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(یس) دینلدیکه اول قسمدر ویا اول طی اغننده یا انسان دیمکدرکه انکله مراد محمد علیه السلامدر ویاخود یاسید البشر دیمکدر ویاخود فواتح سوردندرکه انکله اشبو سوره افتتاح اولنوبدر (والقرآن الحکیم) قرآن حقیچونکه اول ذو حکمتدر ویا کتب منزله نك جمیعی اوزره حقله حکم ایدیجیدر (انك لمن المرسلین علی صراط مستقیم) یا محمد سن انبیاء مرسلیندنسن توحید وامورده استقامت اوزره اولان صراط مستقیمده در (تنزیل العزیز الرحیم) قرآن الله تعالینك تنزیلیدرکه انی تصدیق ایتمیاندن انتقام ایدر وانی تصدیق ایدوب موجبیله عمل ایدنه رحمت ایدر (لتنذر قوما ما أنذر آباؤهم) تا که انذار ایده سن بر قومیکه آباء واقربالری انذار اولنمدی مدة فترت تطاول ایچون رسوله احتیاجلری شدید اولمشدر زیرا که قریشه محمد علیه السلامدن اول کدین رسول کلمیوبدر (فهم غافلون) اویله اولسه انلر ایمان ورشددن غافللردر (لقد حق القول علی أکثرهم فهم لا یؤمنون) انلرك اکثری اوزره (لأملأن جهنم من الجنة والناس أجمعین) وعیدی واجب اولوبدرکه انك ذکری سورة (الم) السجده ده کچوبدر اویله اولسه علم اللهده انلر کفاردر ایمانه کاوردکالردر (انا جعلنا فی أعناقهم أغلالا فهی الی الاذقان فهم مقمحون) بز انلرك بوینلرینه اغلال قیلمشز که اول انلرك اذقانه ایرمشدر اول اجلدن انلر باشلرین قالدیروب کوزلرین یومشلردر یعنی انلر حق جانبنه التفات ایتمزلر وا کا بوینلرین اکمزلر (وجعلنا من بین ایدیهم سدا ومن خلفهم سدا فأغشیناهم فهم لا یبصرون) بز انلرك اوکلرندن وآردلرندن طول املی وجنایات سابقه لرندن غفلتی حائل قیلوب بصائرلرینه غشاء ایتدك اویله اولسه مطموره جهالتده قالوب آیات ودلائله نظردن منع اولنمدیلر* دینلدیکه اشبو ایکی آیت بنی مخزوم شاننده نازل اولوبدر ابو جهل یمین ایتدیکه محمد علیه السلامی نماز قیلورکن کوردیکنده باشنی طاشله باصدیر دوقتا که واروب انی نمازده بولدی طاشله الین قالدیرجق طاش الینه یاپشوب الی بوینه یوکلش قالدی اول حالت اوزره اصحابنه واروب ماجرایی خبر ویردی انی انلر کوردیکنده نصکره طاش الندن دوشدی همان دم بنو مخزومدن بر رجل طوروب اول طاشی الدی بن بونکله واروب محمدی اولدیررم دیو کتدی وانی نمازده بولدی الله تعالی انك بصرین اعمی ایدوب محمد علیه السلامك صوتنی ایشیدر ولکن کندوبی کورمزدی اندن اصحابنه دونوب انلری دخی کورمدی دیدیلرکه اکا واروب نه ایتدك دیدیکه انك صوتنی ایشیدوب کندوبی کورمدم بنمله انك اراسنده فحل هیئتنده برشیء حائل اولدی اکر قریب اولسم بنی اکل ایدردی (وسواء علیهم ءأنذرتهم أم لم تنذرهم لا یؤمنون) انلرك عندنده مساوی در انلری کرکسه تخویف ایت وکرك ایتمه انلر سنی وقرآنی تصدیق ایتمزلر زیرا که سابق علم اللهده انلر اوزره کلمهٔ شقاوت حق اولوبدر (انما تنذر من اتبع الذکر وخشی الرحمن بالغیب) سن تخویف وانذار ایتمزسن الا انلریکه قرآنه اتباع وموجبیله عمل ایدرلر والله تعالینك عقابی حلول واهوالی نزول ایتمدین حلول ونزولندن خوف ایدرلر واکا اطاعت ایدرلر (فبشره بمغفرة وأجر کریم) ایمدی اول وصفله متصف هرکسه بی دنیاده مغفرتله وآخرتده جنتله تبشیر ایت (انا نحن نحی الموتی) بز اموانی بعثله ویا جهالی هدایتله احیا ایدرز (ونکتب ما قدموا وآثارهم) بز انلرك خیر وشردن ایشلدکاری اعمالی یازارز ودخی انلرك آثار حسنه لرینی وآثار سیئه لرینی یازارز که اول تسنن ایتدکاری خیر وکرك شرلك عملیدرکه انلره اقتدا ایله کندیلردن نصکره ایشلنه ایمدی اول مقتدا لره اتباعلرینك انلره اقتدا ایله ایشلدکاری سنة حسنه دن انلره اولان اجردکاو اجر وکرك سنة سیئه دن انلره اولان اوزاردکاو وزر

اول مقتدا لره دخی اولور (قال النبی علیه السلام من سن فی الاسلام سنة حسنة یعمل بها من بعده کان له أجرها ومثل أجر من عمل بها من غیر أن ینقص من أجورهم شیأ ومن سن فی الاسلام سنة سیئة فعمل بها من بعده کان علیه وزرها ومثل وزر من عمل بها من غیر أن ینقص من أوزارهم شیا) پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر برکسه که اسلامده بر سنة حسنه احداث ایدوب من بعد انکله عمل اولنه انی احداث ایدن ایچون کندینك انکله عملی ثوابی وا کامتابعتله انی عمل ایدنلرك ثوابی مثلی یالکزا کا اولور اول تابعلرك ثوابندن برشیء نقص اولنمقسزین وبرکسه که اسلامده بر سنة سیئه احداث ایدوب من بعد انکله عمل اولنه انی احداث ایدن ایچون کندینك انکله عملی وبالی وا کامتابعتله انی عمل ایدنلرك وبالی مثلی یالکزا کا اولور اول تابعلرك وبالندن برشیء نقص اولنمقسزین وبر قوم دیدیلر که آثارله مراد مساجده کتمك ایچون اولان خطوه لردر انس رضی الله عنه ایدر بنو سلمه مسجد قربنه تحول مراد ایتدکارنده پیغمبریمز علیه السلام انلره دیدیکه (یا بنی سلمة ألا تحتسبون آثارکم) اکاه اولك که خطوا تکزله اجرلنورسز اویله اولسه مکانلرنده قرار ایدوب اندن تحول ترك ایتدیلر (قال النبی علیه السلام أعظم الناس أجرا فی الصلاة أبعدهم فأبعدهم ممشی) پیغمبریمز علیه السلام ایدر ناسك نمازده أجری أعظم اول کسه درکه مسجده ندن کاو ایراغ اولوب یوریسی اکثر اولورسه اجری دخی اول اعتبارله اعظم وا کثر اولور (وکل شیء أحصیناه فی امام مبین) هر شیئکه بز انی حفظ وعد وبیان ایتدك اول لوح محفوظده در (واضرب لهم مثلا أصحاب القریة) یا محمد کفار مکه یه انطاکیه اهالیسینك قصه سنی انلرك حالنه مثل ذکر ایت (اذ جاءها المرسلون) که اول انطاکیه اهلنه عیسی علیه السلامك رسوللری کلدی (اذ أرسلنا الیهم اثنین) بز انلره ایکی رسول کوندردك که انکله مراد عیسی علیه السلامك رسوللری یحیی ویونسدر بر قولده اول ایکیسینك غیریدر (فکذبوهما فعززنا بثالث) اهل انطاکیه اول ایکیسین تکذیب ایتدیلر اویله اولسه اول رسوللری رسول ثالث شمعونله تقویه ایتدك* علماء اخبار ایدر عیسی علیه السلام حواریوندن ایکی کسه یی انطاکیه اهلنه رسول کوندردی شهره قریب اولیجق حبیب النجاری کوردیلرکه اول قیون کودردی حبیب النجار انلره سز نه حاللو کسه لرسز دیدکده انلر دیدیلرکه عیسی علیه السلامك رسوللری یز کلمشزکه بو شهرك اهلنی اوثان عبادتندن منع ایدوب رحمان عبادتنه دعوت ایده وز حبیب دیدیکه صحت دعواکزه علامتکز وارمیدر دیدیلر که نعم الله تعالینك اذنیله مریضه شفا ایرکورر زوا کمه وابرص علتن کیده رر زحبیب دیدیکه بنم بر مریض اوغلم وار زمان مدید دنبرو اکا علاج ایده مدم وانلری اکا کتوروب انی مسح ایتدکاری حینده اکا صحت ایردی حبیب انی کوریجك ایمانه کلدی اول خبر شهر ایچنده شایع اولوب انلرك یدیله چوق مریض عافیت بولدی حتی انلرك امری اول شهرك ملکنه ایردیکه اول اصنامه عبادت ایدردی اول رسوللری یاننه چاغروب سز نه حاللو کسه لرسز بو شهره نه مصلحت کورمکه کلوبسز دیدیلر که انکچون کلدك که سنی شول ایشتمز وکورمز جمادات عبادتندن شول ایشیدر وکورر خالق کائنات عبادتنه دعوت ایدرز ملك ایتدی بزم اشبو آلهه مزدن غیری الهمز وارمیدر دیدیلرکه واردر اول که سنی والهکی ایجاد ایتدی اویله اولسه انلری قتندن چیقاروب حبسه کوندردی بعده عیسی علیه السلام حواریونك رئیسی شمعون نام رجلی انلرك اثرنجه کوندردی متغیر هیئتنده واروب ملکك اصحابیله معاشره ومؤانسه ایتدی حتی که انلر انی ملکه ایرکوروب ملکه انیس وجلیس اولدی برکون اول ملکه دیدیکه ایشتدم سن ایکی رجل حبس ایتمشسن هیچ انلری سویلدکی جائز اولورسه انلری کتورسکز تا که سوزلری ندر کورسیدك چون انلری قتنه کتوردیلر شمعون انلره دیدیکه سزی بوارایه کیم کوندردی دیدیلرکه اول الله تعالی که کیم هر شیئك اول خالقیدر خلقده وملکده شریکی یوقدر شمعون ایتدی ایمدی انی ایجازاوزره وصف ایدك دیدیلر که اول دیلدیکنی ایشلر اراده ایتدیکی وجه اوزره حکم ایدر دیدیکه اکا علامتکز ندر دیدیلر که اول شیئکه انی ملك تمنی ایدر ملك امر ایلدی ایکی کوزلری مطموس بر غلام کتوردیلرکه کوزلری جبهه کبی اولمشدی اول ایکیسی الله تعالی یه دعا ایدیجك

كوزلری بری شق اولدی طیندن ایکی بندقه آلوب اول ایکی کوزیرینه قودقلری کبی کوز اولوب کوردی
شمعون ملکه ایتدی نولیدی سندخی صنمکه دعا ایتسیدلک که بونک کبی ایتسه اول اکا شرف اولوردی ملک
ایتدی سندن کیزلو ایشم یوقدر بزم الهمز کورمز ایشتمز ونفع وضر را یتمز دربعده ملک اول ایکی رسوله ایتدی
اکر الهکز میتی احیایه قادر اولورسه اکا ایمان کتوره لم اندن برغلام کتوردیلر که اول یدی کوندنبرو فوت
اولمشیدی اول ایکیسی اکا دعا ایدیجک فی الحال طوری کالدی ودیدیکه بن مشرک فوت اولدیغمدن آتشدن
یدی وادی یه کیردرلدم ایمدی سزی صددنده اولدیغکز شرکدن تحذیر ایدرم ایمانه کلک که اول خوفدن
قورتله سز ودیندیکه سماء قپولری آچیلوب انده برشاب حسن الوجه کوردم که اشبو اوج کسه یعنی شمعون
وایکی رسول ایچون شفاعت ایدرکه اول عیسی علیه السلام ایدی وقتا که شمعون ملکه سوزینک تأثیرین تیقن
ایتدی حالی اکا خبرویریجک اول ملک وانک اتباعندن برجماعت ایمانه کلدیلر وایمانه کلمینلر اوزره جبریل علیه
السلام صیحه ایدوب دفعة جمیعی هلاک اولدیلر (فقالوا انا الیکم مرسلون) اول اوج رسول انطاکیه اهالیه
دیدیلر که الله تعالی قبلندن بزسزی ایمانه دعوت ایچون رسوللرزایدی اکا ایمانه کلک (قالوا ما أنتم الا بشر
مثلنا) انلر رسوللره دیدیلر که سزدخی بزم کبی بشرسز بزم اوزریمزه مزیتکز یوقدرکه ادعا ایتدیککز شیئله تخصص
ایده سز (وما أنزل الرحمن من شئ ان أنتم الا تكذبون) الله تعالی بشر اوزره وحی ورسالتدن برشیء انزال
ایتمیوب در رسالت دعواسنده بلکه سز کذب ایدرسز (قالوا ربنا يعلم انا اليكم لمرسلون) رسوللر دیدیلر که ربمز
جل شانه بیلور که بز انک امریله عیسی علیه السلامک سزی ایمانه دعوته رسوللریز (وما علینا الا البلاغ المبین)
بزه واجب اولان انجق تبلیغدرکه اول صحتنه شهادت ایدر آیاتله مکشوف وظاهردر (قالوا انا تطيرنا بكم لئن لم
تنتهوا لنرجمنكم وليمسنكم منا عذاب اليم) اهل انطاکیه دیدیلر که سزلک سببکزله بزدن مطر حبس اولندیغندن
سزکله تشاؤم ایتمشزاکر بو مقاله کزدن منتهی اولمز سکز سزی طاشله قتل ایدرز وبزدن سزه عذاب الیم
ایریشور (قالوا طائركم معكم) رسوللر دیدیلر که سبب شؤمکز سزکله بیله درکه اول سوء عقائد واعمالکزدر
(ءان ذكرتم بل أنتم قوم مسرفون) وعظ اولنمکزله می تشاؤم ویا رجله وعد ایدرسز بلکه سز برقومسزکه
عادتکز عصیانله اسرافدر (وجاء من أقصى المدينة رجل يسعى) وقتا که اهل انطاکیه نک رسوللری قتلنه
اراده لری خبری حبیب النجاره ایردیکه اول محمد علیه السلام بعثتندن التیوز ییل مقدم ایمانه کلمشدی
دینلدیکه اول برغارده عبادت ایدردی اول خبری ایشیدیجک چیقوب دینی اظهار ایتدی دینلدیکه انک
منزلی انطاکیه ابوابنک باب اقصاسنده ایدی سکردرک قومنه کالدی (قال یا قوم اتبعوا المرسلین) دیدیکه
یا قوم اول رسوللرک دیننه اتباع ایدلک (اتبعوا من لا يسألكم أجرا وهم مهتدون) اتباع ایدلک انلره کیم انذار
وتبلیغ رساله لری اوزره سزدن اجر استمزلر والحال انلر دنیا وآخرت خیرینه دعوت ایدرلر لایق اولورکه انلره اتباع
ایده سز وقتا که حبیب انلره اول سوزی سویلدی دیدیلر که یوخسه سن بزم دینمزه مخالفت ایدوب اول رسوللرک
دیننه می متابعت ایدرسن وبزم آلهه مزی ترک ایدوب انلرک الهنه می عبادت ایتمکی دیلرسن حبیب دیدیکه
(ومالی لا أعبد الذی فطرنی والیه ترجعون) بکا نولدیکه بنی خلق ایدن رب تعالی یه عبادت ایتمزم والحال
موتدنصکره اکا رجوع ایدرسز سوء اعمالکزک جزاسین انک عندنده بولورسز (ءأتخذ من دونه آلهة ان یردن
الرحمن بضر لا تغن عنی شفاعتهم شیأ ولا ینقذون) الله تعالیدن غیری اصنامی بن آلهه می اتخاذ ایدرم اکر الله
تعالی بکا ضرر اراده ایتسه زعمکزاوزره اصنامکز شفاعتی بندن اول ضرری دفعه مفید اولمزوانلر بنی مکروهدن
انقاذ ایتمزلر (انی اذا لفی ضلال مبین) اکر بن الله تعالیدن غیریه عبادت ایدرسم خسران ظاهرده اولورم
زیرا که نفع وخیره ودفع ضرره قادر اولمیان شیء شول نفع وضرره مقتدر خالق جل شانه یه اشراک ضلال مبین
ایدیکی هیچ برعاقله خفی اولماز (انی آمنت بربکم فاسمعون) بن ایمان کتوردم ربکز جل شانه یه کیم سزی خلق
ایلدی بنم ایمانمی بندن ایشیدلک وقتا که حبیبدن اشبو سوزلری ایشتدیلر دفعة جمیعی قالقوب انی قتل ایتدیلر
دینلدیکه انلر رمی حجاره ایدر اول ایسه یارب قومیمی هدایت ایت دیو انی دعا ایدردی (قیل ادخل

الجنة) قتل اولندیغی حینده روحی جنته ایلتلوب اکا کیردینلدی سائر شهداء ارواحنه اولان کبی (قال
یا لیت قومی یعلمون بما غفر لی ربی وجعلنی من المکرمین) حبیب اول حینده دیدیکه نولیدی قومم ربم
جل شانه نک بنی مغفرت ایتدیکنی ودخی اکرام اولنمشلردن قیلدیغنی بیلهلردی تا که انلکه کفردن توبه یه کلوب
ایمانه دخوللهانک حالی مثللنی اکتسابه رغبت ایدهلردی ویا خود انلر انک امرنده خطاء عظیم اوزره اولوب
اول حق اوزره اولدیغنی بیلهلردی وقتا که انلر حبیبی قتل ایتدیلر الله تعالی انلره غضب ایدوب عقوبتلرین
تعجیل ایتدی جبریل علیه السلام امر الهی ایله برکره صیحه ایدیجک دفعة جمیعی هلاک اولدیلر (وما أنزلنا
علی قومه من بعده من جند من السماء) حبیبک قتلندنصکره قومی اوزره اهلاکیچون سمادن ملائکه
انزال ایتمدک بلکه ملک واحد صیحه سیله اکتفا ایتدک اشبونده انلرک اهلاکنی استحقار وبوخسه یوم بدرده
وخندقده یا محمد سکا ارسال ایتدیککز کبی جند ملائکه انزال ایتمدک زیرا که اول پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه
تعظیم ایچون ایدی (وما کنا منزلین) وحکمتمزده صحیح اولمدیکه حبیبک قومی اهلاکنه ملائکه دن
جند انزال ایده وز (ان کانت الا صیحة واحدة فاذا هم خامدون) حبیب قومنی اخذ مز ویا عقوبتمز انجق
صیحۂ واحده اولدیکه جبریل علیه السلامک صیحه سیدر کوراسه که انلرک جمیعی سوینمش قور کبی سیلردر
(یا حسرة علی العباد ما یأتیهم من رسول الا کانوا به یستهزؤن) یوم قیامتده کفاره دینورکه حسرت
وندامت انلره کیم هربار انلره رسول کالدیکنده انلرانی استهزاء ایدرلردی (ألم یروا کم أهلکنا قبلهم
من القرون أنهم الیهم لا یرجعون) اهل مکه بیلمدیلرمی انلردن اول قرون ماضیه دن نیجه قرون هلاک ایتدک
انلرک هیچ بری کیرو دنیایه رجوع ایتمزاهل مکه دخی انلردن عبرت المزلرمی (وان کل لما جمیع لدینا
محضرون) خلائقک کلیسی یوم قیامتده بزم درکاهمزه احضار اولنورلر (وآیة لهم الارض المیتة أحییناها
وأخرجنا منها حبا فمنه یأکلون) الله تعالینک وحدانیت وقدرتنه انلره علامتدرکه ارض یابسه یی
مطر ایله احیا ایدوب اندن حبک انواعنی اخراج ایدرز سز اندن اکل ایدرسز (وجعلنا فیها جنات من نخیل
وأعناب) وارضده بر نخل وعنبک انواعندن بستانلر قیلورز (وفجرنا فیها من العیون) ودخی ارضده
برعیوندن چیقارنهرلر اجرا ایدرز (لیأکلوا من ثمره) تا که انلرذکر اولنان جناتک ثمرندن ویا خود ماء ایله حاصل
اولان ثمردن اکل ایدهلر (وما عملته أیدیهم) حالبوکه انک خلقنه یدلری عمل ایتمیوبدر بلکه انی الله تعالینک
خلقیله معموله بولدیلر * دینلدیکه انکله مراد عیون وانهاردرکه انده ید خلق عمل ایتمیوبدر دجله وفرات
ونیل مبارک کبی ویا خود اکل ایدهلرانیکه یدلری عمل ایتدی عصیر ودبس کبی (أفلا یشکرون) الله تعالینک
نعمتلرینه شکر وانی توحید ایتمزلرمی اشبو شکر ترکنه انکارحیثیتندن شکره امردر (سبحان الذی
خلق الازواج کلها) اول الله تعالی کندویه لایق اولمیان صفتدن منزه اولدیکه اول اصناف مخلوقاتک کلنی
خلق ایتدی (مما تنبت الارض) اول کرک یر بتوردیکندن نبات وشجردر (ومن أنفسهم) ونفسلرندن
وجوده کلان ذکور واناثدر (ومما لا یعلمون) وانلرک بیلمدکلرندن اشیاء عجیبه درکه الله تعالی اکا انلری
مطلع ایتمیوبدر ومعرفتنه انلره طریق دخی قلمیوبدر (وآیة لهم اللیل نسلخ منه النهار) الله تعالینک وحدانیت
وقدرتنه انلر ایچون علامت اخری ایلدرکه بزاندن نهاری نزع ایدرز یعنی نهاری کیدررایلی کتوررز
(فاذا هم مظلمون) اولیله اولسه انلر ظلمته داخل اولورلر (والشمس تجری لمستقر لها) کونش هر کون
منازلنده سیر ایدوب حتی که مستقرینه منتهی اولوب انی تجاوز ایتمز زیرا انک اقصای منازلی ابعد مغاربیدر
بعده رجوع ایدر * دینلدیکه اول هرسنه ده منازلنک اواخرندن اقصاسنه دکین سیر ایدوب انده استقرار
ایدر بعده منازلنک اوائله رجوع ایدر دینلدیکه انک مستقری صیفده سماده غایت ارتفاعیدر وشتاده
نهایت هبوطیدر دینلدیکه انک دورنده اوچیوز التمش مشرق ومغربی واردر هرکون برمطلعدن
طلوع ایدوب برمغربده غروب ایدر بعده سنهٔ آتیه یه دکین اول مطلع ومغربه عودت ایتمز ابوذر رضی الله
عنهدن مرویدر ایدر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایله اوتوردم شمس غروب ایتدی دیدیکه یا اباذر

بیلورمیسنکه شمس قنده غروب ایدر دیدیمکه الله تعالی ورسولی اعلمدر دیدیکه اول غروب ایتدیکنده
عرش آلتنه کیدر وارنده سجده یه وارور طلوعه اذن دیلر اذن الهی ایله کیرو مطلعنه کیدر قریب اولورکه اول
اذن دیلوب اذن ویرلمیه بلکه کیرو مغربنه دوندریله اول یکادن طلوع ایت دینله اشبو حدیث شریف
مقتضاسنجه مستقرله مراد تحت عرش اولور ویاخود شول وقتدرکه انده استقرار ایدوب جریی منقطع اولورکه
اول یوم قیامتدر (ذلک تقدیر العزیز العلیم) اشبو منوال اوزره شمسک جریی اول الله تعالینک
تقدیریدرکه قدرتیله هر مقدوره غالبدر علمی هر معلومی محیطدر (والقمر قدرناه منازل) بز قمری ذا منازل
تقدیر ایتدک که اول یکرمی سکز منزلدر هر کیجه قمر اول منازلک برینه نزول ایدر منتهای منازله ایریشدیکده کیرو
ادنای منزله عودت ایدر شهر اوتوز کون اولدیغنده قمر ایکی کیجه مستتر اولور یکرمی طقوز اولورسه بر کیجه
مستتر اولور اشبو منازلک ذکرندن بو جمله سورهٔ یونس اواٸلنده سبق ایتدی تا نکه قمر جمیع منازلنی قطع ایده
اینجه اولور (حتی عاد کالعرجون القدیم) حتی اول معوج شمراخ کبی اولمغه عودت ایدر دینلدیکه
اول نخله نک عذقی یابس عتیقنه بکزر اولورکه اول زیاده قورودیغنده اینجه لور و صرار رویای کبی بوکیلور
قردخی آی آخرنده انحنالی اولور (لا الشمس ینبغی لها أن تدرک القمر) شمسه سهل اولمزکه سیرده قمره ایریشه
زیرا که شمس بطئ السیردرکه فلکنی برسنه ده قطع ایدر قمر ایسه فلکنی هر آیده قطع ایدر ویاخود شمس قمر
فلکنده طلوع ایدرزیرا قمرک فلکی شمس فلککنک غیریدر ویاخود شمسک سلطانی نهارده در وقمرک ایسه لیلده در
اویله اولسه شمس لیلده طلوع ایتمز (ولا اللیل سابق النهار) ولیل ایسه نهاری سبق ایدرد کادربلکه
حساب معلومله بری برینی تعاقب ایدر هیچ بری وقتندن اول کلمز وایکیسی اجتماع دخی ایتمز مکر اول وقتده که
شمس مغربدن طلوع ایدوب قمرله اجتماع ایده (وکل فی فلک یسبحون) وهر بری فلکنده سیر ایدر
(وآیة لهم أنا حملنا ذریتهم فی الفلک المشحون) الله تعالینک وحدانیت وقدرتنه علامت اخری اولدرکه
انلرک تجاراته بعث ایتدکاری اولادلرین ویا استصحاب ایتدکاری صبیان ونسالرین سفینهٔ مملوده حمل ایتدک که
انکله مراد نوح علیه السلام سفینه سیدر یعنی الله تعالی انده انلر آباء اقدمینی حمل ایتدی حالبوکه انلر
وذریه لری اول آباٸک اصلابنده ایدیلر (وخلقنا لهم من مثله ما یرکبون) ودخی انلر ایچون سفینهٔ نوح شکلنده
زورقلردن ویادوه لردن خلق ایتدک انلر رکوب ایدرلر (وان نشأ نغرقهم فلا صریخ لهم ولا هم ینقذون)
اکر دیلرسک انلری غرق ایدرز غرقه واقع اولدقلرنده انلره اغاثه ایدر وموتدن انقاذ ایدر اولمز (الا رحمة
منا ومتاعا الی حین) لکن بزم انلره رحمتمز وحیاتله آجالری انقضا سنه دکین انلره تمتیعمز اجلیچون غرق
ایتمزز (واذا قیل لهم اتقوا ما بین أیدیکم وما خلفکم لعلکم ترحمون) قچان انلره ایلروکزده کلور آخرت
امرندن قورقوب عمل ایدک وآردیکزده قالور امر دنیایه اعتبار ایتمکز ویاخود امم سابقه یه ایریشن وقایعدن
عبرت آلک وآخرتده اعداد اولنان عذابدن صاقنک که رحمت اولنوب یوم قیامتده عذاب کورمیه سز دینلسه
اندن اعراض ایدرلر (وما تأتیهم من آیة من آیات ربهم الا کانوا عنها معرضین) هر بارکه ربلری جل شانه
آیتلرندن انلره بر آیت کتورسک الا انلر اندن اعراض ایدرلر اولدیلرزیرا که انلر اکا اعتیاد وانک اوزره تمرن
ایتمشلردر (واذا قیل لهم أنفقوا مما رزقکم الله) وقچان انلره الله تعالینک سزه ویردیکی اموالدن فقرایه
انفاق ایدک دینلسه (قال الذین کفروا للذین آمنوا أنطعم من لو یشاء الله أطعمه) کافرلر مؤمنلره استهزا
طریقی اوزره دیرکه بز شول کمسه یه اطعام ایدرمیزکه الله تعالی دیلسه انی اطعام ایدردی یعنی اول
انلری اطعامه قادرایکن اطعام ایتمیجک بز اکا احقایز* ایدی بو قول واعتقاد انلرک فرط جهالتلرندندر زیرا که
الله تعالینک اطعامی اسبابله در جمله دن بری اغنیانی فقراء اطعامنه حث ایدروانی انلره توفیقیدر (ان أنتم
الا فی ضلال مبین) سیزدکل الا خطاء بیندهسز که الله تعالینک مشیتنه مخالف شیء امر ایدرسز وجائزدرکه
بو قول الله تعالیدن انلره جوابدر ویاخود مؤمنلرک انلره جوابنی حکایتدر (ویقولون متی هذا الوعد ان کنتم
صادقین) ودیرلرکه وعد ایتدیککز بعث نوقتن اولوربزه خبرویرلک اکرقولکزده صادقلرایسه کز (ما ینظرون

الا صیحة واحدة تأخذهم وهم یخصمون) الله تعالی جوابده انلره دیدیکه انلر منتظر اولملری دکل الا نفخهٔ
اولایه ذرکه انلر تجارات ومخاصماتلرنده ایکن اول انلری اخذ ایدر (فلا یستطیعون توصیة ولا الی أهلهم
یرجعون) اویله اولسه امورده برشیئی وصیته ویا اهللرینه رجوعه استطاعتلری اولمزکه واروب حاللرینی
کوره لر بلکه اول حینده جمیعی دفعه فوت اولورلر (ونفخ فی الصور فاذا هم من الاجداث الی ربهم ینسلون)
بعده مابینده قرق ییل کچدکدنصکره صوره نفخهٔ بعث نفخ اولنوب ناس قبوردن طوروب ربلری جل شانه
درکاهنه سرعتله کیده لر (قالوا یا ویلنا من بعثنا من مرقدنا) دیه لرکه بزی اویقو مزدن کیم اویاردی
ویا اولدیغمز مرقددن کیم طورغردی (هذا ما وعد الرحمن وصدق المرسلون) مؤمنلر ویا ملکلر دیه لرکه
اشبو شول یوم قیامتدرکه الله تعالی انی منزل کتابلرده وعد ایدوب مرسلون انی تبلیغده صدق ایتدیلردی
دینلدیکه اشبو قول دخی کفارکدرکه اقرار ایده لر حینده که اول انلره نفع ایتمیه (ان کانت الا صیحة
واحدة فاذا هم جمیع لدینا محضرون) اول نفخهٔ اخیره دکل الا صیحهٔ واحده اولورکه انکله خلقک جمیعی
بزم درکاهمزه حساب ایچون حاضر اولورلر (فالیوم لا تظلم نفس شیأ ولا تجزون الا ما کنتم تعملون) اشبو یوم
قیامتده هیچ برکسه برشیئله ظلم اولنمزو جزا اولنمزسز الا انکله که خیر وشردن دنیاده انی ایشلمشدیکز دینور (ان
أصحاب الجنة الیوم فی شغل فاکهون) اشبو کونده أهل جنت اقتضاض ابکارده ویا سماعده ویا نعیم جنتده
ویا بری برلرین زیارتده ویا الله تعالینک ضیافتنده ناعملر وفرحانلردر (هم وأزواجهم فی ظلال) اهل جنت انده
کندیلره حور عیندن ازواجلریله بیله ظلال اشجارده ویا ظل عرشده صفاده درلر (علی الارائک متکئون)
حجالده اریکه لر اوزره اتکا ایدرلر (لهم فیها فاکهة ولهم ما یدعون) جنتده انلر ایچون فاکهه نک انواعی
وهر تمنی واشتها ایتدکاری اولور (سلام قولا من رب رحیم) وانلرک اعلای مطلوب ومتمنالری الله تعالینک
انلره ملائکه واسطه سیله ویا واسطه سز سلامیدر * جابر رضی الله عنه ایدر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم دیدیکه
اهل جنت نعملریله تنعمده ایکن اوزرلرینه برنور سطوع ایده باشلرین قالدروب کوره لرکه رب تعالی
فوقلرندن اشراق ایدر اولدیغی حالده انلره سلام ویره اول انلره نظر ایده وانلر اکا نظر ایده لر اکا نظر ایدر
اولدقلرنجه نعمدن برشیئه التفات ایتمه لر حتی که اول انلردن احتجاب ایدوب نور وبرکتی اوزرلرنده ودیارلرنده
قاله (وامتازوا الیوم أیها المجرمون) یوم قیامتده الله تعالی قبلندن برمنادی ندا ایده که یا عاصیلر مؤمنین
صالحیندن امتیاز ایدک بو کلام انلره شول حینده دینورکه ناس محشرده مؤمن وکافر ومخلص ومنافق
بری برلرینه مختلطلر ایکن مخلصون جنته ایلتلور وکافرون نار سورلور ویاخود معنی یا مجرملر خیردن
عزلت ایدک ویاخود یا کافرلر نارده بری برلریکزدن متفرق اولک زیرا که هر کافرک نارده بر بیتی اولورانده یالکز
حبس اولنورنه اول غیری ونه غیری انی کورر (ألم أعهد الیکم یا بنی آدم أن لا تعبدوا الشیطان انه لکم عدو
مبین) کفار ومنافقین ناره کوندرلدکارندنصکره دینورکه بن سزه قرآنده بیان ایتدممیکه شیطان سزه
برعدوی ظاهر العداوه در اویله اولسه اندن صاقنوب اکا اطاعت ایتمکز (وان اعبدونی) وسزه امر ایلدممیکه
بکا اطاعت ایدوب بنی توحید ایده سز (هذا صراط مستقیم) اشبو امری رعایتکز صراط مستقیمدرا کا
سلوک ایدن جنته ایریشور (ولقد أضل منکم جبلا کثیرا أفلم تکونوا تعقلون) اول شیطان سزدن خلق
کثیری اضلال ایتدی اکا اطاعتله سزدن اول یکن امثاله ایریشن هلاکی تعقل وتذکر ایتمزدیکز که معتبر
اولیدیکز وقتاکه انلر جهنم قپوسنه قریب اوله لر خزنه انلره دیه لرکه (هذه جهنم التی کنتم توعدون) اشبو
اول جهنمدرکه دنیاده سزا نکله وعد اولنوب تصدیق ایتمدیکزدی (اصلوها الیوم بما کنتم تکفرون) اشبو
کونده اکا کیرک دنیاده الله تعالی یه کفر کزسببیله (الیوم نختم علی أفواههم وتکلمنا أیدیهم وتشهد أرجلهم
بما کانوا یکسبون) اشبو کونده بز انلرک آغزلرینی ختم ایدوب کلامدن منع ایدرز واللری شول ایشلدکاری
اعمالی بزه خبرویررر وایاقلری شهادت ایدرا کا که انی کسب ایتدیلردی اول جوارح اوزره آثار معاصی
ظهوریله وافعاللرینه دلالتیله ویاخود اول جوارحی الله تعالینک سویلتمسیله * انس رضی الله عنه ایدر

پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم قتنده ایدك پیغمبریمز علیه السلام كولدی بیلورمیسز كه نیه كولدم دیدی
دیدیلر كه الله تعالی ورسولی اعلمدر دیدیكه عبدك رب تعالی یه دعاسنه كه یارب تقسم اوزره شاهدی نفسمدن
اولسه بن دیلرم الله تعالی دیدیكه اشبو كونده اوزریكه نفسك وكرام كاتبین شهود یتر اویله اولسه آغزی
مهرلنوب اركانی سویلدیلور حتی كه انك اعمالنی خبر ویردكارندنصكره كیروسو یلمكه لسانی اطلاق اولنور
لسانی سائر اركانه عتاب ایدوب دیه كه بن سزكچون مناضله یه تعمدا یتمشكن سز اعتراف كزله كندیكزی وبنی
هلاكه ایقاع ایتدیكز (ولو نشاء لطمسنا على أعينهم فاستبقوا الصراط فأنى يبصرون) اگر بز دیلسه وز انلرك
اعین ظاهره لرینی كیدررداك بر حیثیتله كه انك جفن وشقی اولیه اول حال اوزره طریقه مبادرت ایده لردی
فكیف كه انی كوررا اولسه لر والحال بز انلرك اعینلرینی كورمزا یتمشز ویاخود معنی اگر دیلسه وز انلری
هدادن اضلال ایدوب عمیان ترك ایدردك اویله اولسه اول حالده انلری طریق نیجه كوررلردی ویاخود اگر
دیلسه وز بز انلرك اعین ضلالتلرین فقأ ایدوب عیندن انلری عمیان قیلوردق و بصرلرین ضلالتدن هدایه تحویل
ایدوب رشدلرین كوررلردی فكیف كه انلر كوررا اوله لر بز انلره بو فعلی ایتمیه وز (ولو نشاء لمسخناهم
على مكانتهم فما استطاعوا مضيا ولا يرجعون) واگر دیلسه وز بز انلری منزللرنده ایكن جماداتدن برشیئه
تحویل ایدردك ویاخود قرده وخنازیر قیلوردق اویله اولسه ذهاب ورجوعه قادر اولمیه لردی (ومن نعمره
ننكسه في الخلق) اول كسه كه بز انك عمرنی طویل ایده وز خلقده انی تنكیس ایدرز ضعفنی اریتوررو بنیه
وقواسنی اكسلدرز (أفلا يعقلون) تعقل ایتمزمیسز كه اكا قادر اولان رب تعالی طمس ومسخه دخی قادر
اولور (وما علمناه الشعر) بز اكا شعر تعلیم ایتمدك اشبو كفار مكه نك محمد شاعردر دودیدیكی شعردر دیو
قوللرینی رددرز زیرا كه اول مقفی وموزون دكلدر ومعناسی دخی شعرانك مقصودی اولان تخیلات مرغبه
ومنفره وانك امثالی دخی دكلدر (وما ينبغي له) واكا شعر سویلك دخی صحیح اولمز واما اندن روایت اولنان
(أنا النبي لا كذب أنا ابن عبد المطلب) قول شریفی شعر اربابی عندنده شعر دكلدر * راویث اولندیكه
پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم اشبو بیتی سویلردی (كفى بالاسلام والشيب للمرء ناهيا) ابوبكر رضی
الله عنه دیدیكه یارسول الله شاعرك دیدیكی (كفى الشيب والاسلام للمرء ناهيا) ابوبكر ویا عمر دیدیكه شهادت
ایدرمكه سن رسول اللهسن زیرا كه الله تعالی (وما علمناه الشعر وما ينبغي له) دیمشدر عائشه رضی
الله عنهایه دینلدیكه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم شعردن برشیئله هیچ تمثل ایدرمیدی دیدیكه (ويأتيك
بالاخبار من لم تزود) قولیله ایدردی ینه عائشه رضی الله عنهایه سؤال اولندیكه پیغمبریمز علیه السلام
شعردن هیچ برشیئله تمثل ایدرمیدی دیدیكه اكا شعر ابغض حدیث ایدی الا بوكه اشبو بیتله كاهی تمثل ایدوب
دیردیكه (ستبدي لك الايام ما كنت جاهلا * ويأتيك بالاخبار من لم تزود) الا بوكه اول ويأتيك من لم تزود
بالاخبار دیردی (ان هو الا ذكر وقرآن مبين) اكا وحی اولنان كلام دكل الا موعظه وقرآندر كه فرائض
وحدود واحكامی بیان ایدر (لينذر من كان حيا) تا كه اول قرآن ویا رسول الله انذار ایده هر كسه یی كه
عاقل فهم اوله زیرا كه غافل میت كبیدر ویا انی كه الله تعالینك علمنده مؤمن اوله زیرا كه حیات ابدیه ایماناله در
(ويحق القول على الكافرين) وتا كه كفر اوزره اصرار ایدنلره كلمهٔ عذاب واجب اوله (أولم يروا أنا خلقنا لهم
مما عملت أيدينا أنعاما) انلر نظر اعتبارله نظر ایتمزلرمیكه بز انلر ایچون خلق ایتدك شول احداثنه تولی
ایتدیكمزدن ابل وبقر وغنمیكه بزدن غیری احدانك احداثنه قادر دكلدر (فهم لها مالكون) اول انعامی
بزم انلره تملیكمزله تملك ایدرلر ویاخود اول انعامی انلره تسخیر وانقیادمزله ضبط وتصرفه تمكن ایدرلر
(وذللناها لهم فمنها ركوبهم ومنها يأكلون) وبز اول انعامی انلره تذلیل ایتدك كه اندن مركوبلری اولور وانك
لحومندن اكل ایدرلر (ولهم فيها منافع ومشارب) وانلر ایچون اول انعامده اصواف واوبار واشعارندن
منافع والباندن مشارب قیلدق (أفلا يشكرون) اشبو نعمتلری ربی جل شانه یه شكر ایتمزلرمی زیرا اگر
اول انعامی خلق وانلره تذلیل ایتمسه اشبو منافع مهمه تحصیلنه توسل انلره نیجه ممكن اولوردی (واتخذوا

من دون الله آلهة لعلهم ينصرون) الله تعالیدن اشبو قدرت باهره ونعم ظاهره یی كوروب انك انده تفردنی
بیلدكارندنصكره عبادتده انك غیرا آلهه اتخاذ ایتدیلر شول رجاءله كیم اول آلهه لری انلره ایرشور شدائد
دفعنه نصرت ایده لر حالبوكه امر عكس اوزره در زیرا كه (لا يستطيعون نصرهم وهم لهم جند محضرون)
اول آلهه انلره نصرته قادر اولمازلر والحال اول كفار آلهه لری ایچون جنددر كه انلری حفظ ایچون اعداد
اولنمشلردر ویاخود آلهه لری اثرنجه ناره احضار اولنورلردر (فلا يحزنك قولهم) ایمدی انلرك الله تعالی
حقنده الحاد وشركاری ویا سنك شاننكده تكذیب وتهجینلری سكا حزن ویرمسون (انا نعلم ما يسرون
وما يعلنون) بز انلرك اسرار وكرك اعلان ایتدكاری شیئی بیلورز انك اوزره جزالرین ایدرز (أولم ير الانسان
أنا خلقناه من نطفة فاذا هو خصيم مبين) انسان بدأ خلقنی تأمل ایدوب بیلمزمیكه بز انی منیدن خلق ایتمشكن
كوررسنكه اول بین الخصومه در انك اول ماء منیدن خلقنه قادر اولان باری تعالی بعثنه دخی قادر اولور
روایت اولندیكه ابی بن خلف پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه الندهٔ برچوریمش كمك كتوروب الیله انی
اووقلادیغندنصكره دیدیكه اعتقاد ایدرمیسنكه اشبو كمك بویله چوریمشكن الله تعالی انی احیاء ایده پیغمبریمز
علیه السلام دیدیكه نعم وسنی دخی بعث ایدروناره ادخال ایدر اول سببدن بو آیت ومابعدنده كی آیات نازل
اولدی (وضرب لنا مثلا ونسي خلقه) وبزه بر امر عجیبی مثل ضرب ایدوب احیاء امواته قدرتمزی نفی ایتمك
دیلركندینك عاجز اولدیغی شیئدن بزی دخی عاجز ظن ایدر وبزم انی خلقمزی اونودر حالبوكه اول كمكی
احیامزدن اغربدر (قال من يحيي العظام وهي رميم) ودیر كه شول چوریمش كمكلری كیم دیری كورر
(قل يحييها الذي أنشأها أول مرة) دیكل كه انی اول الله تعالی دیری كوررکه اول مرهده اول هیچ برشیئ
دكل ایكن ایجاد ایتمشدی (وهو بكل خلق عليم) اول الله تعالی مخلوقاتك تفاصیلنی وكیفیت خلقنی بیلور
اویله اولسه اشخاص متفتته نك اجزاسنی اصولنی وفصولنی ومواقعنی وطریق تمییزنی ونمط سابق اوزره بری
برینه ضمنی واعراض وقواسی اعاده سنی بیلور ویا انك مثلی احداثنی بیلور (الذي جعل لكم من الشجر
الاخضر نارا فاذا أنتم منه توقدون) كه اول الله تعالی جل شانه در كه یشل اغاجدن آتش چیقارر
مرخ وعفار كبی كه ایكیسی دخی شول صوبی طاملر یشل اغاج ایكن بربرینه سحق اولنغله ایكیسندن
آتش چیقارر حتی كه سزاندن آتش یقارسز حكما دیدیلر كه عنابك غیری هر یشل اغاجده آتش واردر
ایمدی اول الله تعالی كه یشل اغاجدن آتش چیقارمغه قادر اولور سزی بعثه دخی قادر اولور (أوليس
الذي خلق السموات والارض بقادر على أن يخلق مثلهم) اول الله تعالی كه سموات وارضی كبر جرمی
وعظم شانیله خلق ایتدی قادر دكلمیدر كه اول ایكیسنه اضافتله صغر وحقارتده انلرمثلی خلق ایده
(بلى وهو الخلاق العليم) دیكل كه بلی اول اكا قادر اولور اول كثیر المخلوقات والمعلوماتدر (انما أمره
اذا أراد شيأ أن يقول له كن فيكون) انك شانی بر شیئك حدوثن اراده ایده اكا تكون ایت دیمسیدر
فی الحال اول دخی تكون ایدر ده دینلدیكه اشبو كلامدن مجازدر كه ایجاد واعدامده تعبسز مجرد امریله شیئك
سرعت تكوننه تمثیلدر (فسبحان الذي بيده ملكوت كل شيء) اول الله تعالی منزهدر اندن كه اكا مثل
ضرب ایدرلر جمیع اشیایه مالك وقادردر (واليه ترجعون) موتكزدنصكره اكا رجوع ایدرمز
خیر وشردن اعمالكزله جزا الورسز (روى عن النبي صلى الله عليه وسلم أن لكل شيء قلبا وقلب القرآن يس
من قرأها يريد بها وجه الله غفر له وأعطي من الاجر كانما قرأ القرآن اثنى وعشرين مرة وأيما مسلم قرئ عنده
اذا نزل به ملك الموت سورة يس نزل بكل حرف منها عشرة أملاك يقومون بين يديه صفوفا يصلون عليه
ويستغفرون له ويشهدون غسله ويتبعون جنازته ويصلون عليه ويشهدون دفنه وأيما مسلم قرأ يس
وهو في سكرات الموت لم يقبض ملك الموت روحه حتى يجيئه رضوان بشربة من الجنة يشربها وهو على فراشه
فيقبض روحه وهو ريان ويمكث في قبره وهو ريان ولا يحتاج الى حوض من حياض الانبياء حتى يدخل الجنة
وهو ريان) پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمدن مرویدر كه هر شیئك قلبی واردر وقرآنك قلبی یس سوره سیدر

برکسه که یس سوره سین لوجه الله اوقویه مغفرت اوانه وقرآنی یکرمی ایکی کره اوقومشجه اجر ویریله برکسه که
اکا ملك الموتك نزولی عندنده یس اوقونه انك هر حرفی مقابله سنده اون ملك نزول ایدوب اوکنده صفوف
اولدقلری حالده طوره لر والله تعالیدن انکیچون رحمت ومغفرت دیلیه لر وغسلنه حاضر اولوب جنازه سیله بیله
کیده لر واوزرینه نمازین قیلوب دفنی حیننده قتنده اوله لر وبر مسلم که سکرات موتی عندنده یس اوقویه
ملك الموت انك روحنی قبض ایتمیه حتی که رضوان اکا جنتدن شراب کتوروب اکا ایچوره حالبوکه اول
فراشی اوزره یاتوراندن ملك الموت انك روحنی قبض ایدر اول حالتده وکرك قبرده مکثنده ریان اولور ویوم
قیامتده حیاض انبیادن هیچ برینه احتیاج اولمز حتی که جنته دخولی ریان اولدیغی حالده اولور

(سورة الصافات وهی ثمان ومائة آیة مكیة)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(والصافات صفا فالزاجرات زجرا فالتالیات ذکرا) الله سبحانه وتعالی اقسام ایتدی شول ملائکه ایله
کیم مقام عبودیتده مراتبنجه صافین اولوب انوار الهیه انلره فیض اولنور امر الٰهیه منتظر ینددرلر وانلر اجرام
علویه وسفلیه یه امر اولندقلری تدبیرله زجر ویاخود ناسی الهام خیر ایله معاصیدن ویا شیاطینی ناسه تعرضدن
زجر ایدرلر وانلر الله تعالینك آیاتنی وجلایای قدسنی انبیاء واولیاسنه تلاوت ایدرلر ویاخود الله تعالی اقسام
ایتدی طوائف اجرام ایله کیم صفوف مرصوصه کبی مرتبه درلر وارواح ایله کیم انی مدبره درلر وجواهر قدسیه
ایله کیم بحار قدسده مستغرقه درلر لیل ونهار تسبیحدن انلره فتور کلمز ویاخود نفوس علما ایله اقسام ایتدیکه
انلر عبادتده صف اولورلر حجج ونصایح ایله ناسی کفر وفسوقدن زجر ایدرلر الله تعالینك آیات وشرایعن تلاوت
ایدرلر ویاخود نفوس غزات ایله اقسام ایتدیکه انلر جهادده صف اولورلر خیل ویا عدوی زجر ایدرلر ذکر
الٰهی تلاوت ایدرلر بر حیثیتله کیم مباراة عدو انلری اندن اشغال ایتمز (ان الهکم لواحد) الهکز جل شانه
واحددر شریکی یوقدر (رب السموات والارض وما بینهما ورب المشارق) که سموات وارضك وایکیسی
اراسنده کی مخلوقاتك وشمس ویا کواکب مشارقنك ربیدر زیرا که شمسك سنه دن هر کونده بر مشرقی
وهر بر مشرق مقابلنده بر مغربی واردر (انا زینا السماء الدنیا بزینة الكواكب) بز بزه قریب
اولان سمایی ضوء کواکبله تزیین ایتدك * دینلدیکه کواکب سماده قنادیل کبی معلقه در ویا خود صنادیق
اوزره کی مسامیر کبی سماء اوزره مکوکبه در (وحفظا من كل شیطان مارد) وبز اول سمایی شهابلر ایله حفظ
ایتدك هر شیطاندنکه طاعتدن خارجدر (لا یسمعون الی الملإ الاعلی) بز سمایی شیاطیندن حفظ ایتدك
اویله اولسه ملأ أعلایی استماع ایتمزلر ملأ اعلا ایله مراد ملائکه نك کتبه ویا اشرفیدر سکونلری
سموات علاده اولدیغیچون علوله وصف اولندیلر (ویقذفون من كل جانب دحورا) انلر آفاق سمادن
هر جانبدن شهبله طرد وابعادلریچون رمی اولنورلر (ولهم عذاب واصب) ومع ذلك انلر ایچون آخرتده
عذاب دائم ویا شدید واردر (الا من خطف الخطفة فأتبعه شهاب ثاقب) الا شیاطین جماعتندن
اولکه کلام ملائکه دن مسارقه وجهی اوزره بر کلمه اختلاس ایده اکا بر کوکب مضیء لاحق اولور
انی قتل ویا احراق ایدر ویا اکا اندن خبل ایرر * روایت اولندیکه الله تعالی نچان برشی قضا ایتسه حملهٔ عرش
وسماء سابعه اهلی تسبیح وتقدیس ایدوب ربکز جل شانه دیدی دیو اندن سماء سادسه اهلی استخبار ایدوب
انلر دخی انلره خبر ویرر بو منوال اوزره خبر سماء دنیایه ایرر شیاطین اول خبری انلردن اختطاف ایدرلر اولکه
انی وجهی اوزره کتوررلر اول حقدر لکن انده کذب ایله برنیجه کلام دخی زیاده ایدرلر * دینلدیکه اشبو شهاب
رمی اولنمغی زمان جاهلیتده دخی ثابت ایدی الا بو که پیغمبریز صلی الله علیه وسلمك بعثتیله منعده تشدید
اولندی اکر دینورسه که شیطان ناردن خلق اولنمشکن انی نار نیجه احراق ایدر دینورکه اول نار صرفدن دکلدر
انسان تراب خالصدن اولدیغی کبی ومع ذلك نار قویه نار ضعیفه اوزره استیلا ایتسه اهلاك ایدر (فاستفتهم
أهم أشد خلقا أم من خلقنا) یا محمد سن که مشرکلردن استخبار ایت که خلقده انلرمی اشددر یوخسه ذکر

ایتدیکمز ملائکه وسماء وارض وما بینهما ومشارق وکواکب وشهب ثواقبمی اشددر (انا خلقناهم من طین
لازب) بز انلرك اصلی آدمی بر نوع طیندن خلق ایتمشزدرکه اول یده لاصق اولور ویا اول منتندر والحال اندن
خلق اولندقلرینی بیلورلر اویله اولسه رسل ایله نیجه مجادله ایدرلر وانلری ضعفدن خلق ایدن ربتعالییه نیجه
تکبر ایدرلر حالبوکه انلری اهلاك اکا یسیردر (بل عجبت ویسخرون) بلکه سن یا محمد الله تعالینك
قدرتنه وانلری بعثی انکارلرینه تعجب ایدرسن انلر ایسه تعجبکه وبعثی تقریرکه سخره ایدرلر (واذا ذكروا
لا یذكرون) نچان انلر برشیله وعظ اولنسه لر متعظ اولمازلر ویاخود انلره حشرك صحتنه دلالت ایدرشی
ذکر اولنسه انکله منتفع اولمز بلادتلری وقلت فهملریچون (واذا رأوا آیة یستسخرون) ونچان انلر
قائلك صدقنه دلالت ایدر معجزه کورسه لر سخریه ده مبالغه ایدرلر ویاخود بعضی بعضندن سخره ایتمسن دیلرلر
(وقالوا ان هذا الا سحر مبین) ودیرلر که اشبو کوردیککز دکل الا آشکاره سحردر (أئذا متنا وكنا ترابا وعظاما
أئنا لمبعوثون) ودخی دیرلر که بز میت اولوب تراب وعظام اولدیغمزدنصکره بنه بعث اولنورمی یز (أوآباؤنا
الاولون) بزدن اوکدین فوت اولان آباءمز دخی بعث اولنورلرمی (قل نعم وأنتم داخرون) یا محمد انلره دیکل که
سز وانلر بعث اولنورسز حالبوکه صاغرونسز (فانما هی زجرة واحدة فاذا هم ینظرون) قصه بعث ویا قیامت
دکل الا صیحه واحده درکه اول نفخه ثانیه در انك وقوعی حیننده خلایقك کلیسی مرقدلرندن طوره کالر
کندیلره نه ایشلنور ایدیکنه منتظر اوله لر (وقالوا یا ویلنا هذا یوم الدین) ودیه لر که ویل بزه کیم بو اول
کوندرکه اعمالزله جزالنورز ملائکه ویا انلر بری برلرینه دیه لر که (هذا یوم الفصل الذی كنتم به تكذبون)
اشبو اول کوندرکه خلائق بینی فصل اولنور ویا محسن ومسیء بینی فرق ایدیلور بعده الله تعالی قبلندن
ملائکه یه دینورکه (احشروا الذین ظلموا وأزواجهم) ظالملری واشباهلرینی اصنامه عبادت ایدنلری بری
برلریله وهر عمل سیء اهلنی مثل عملی اهلیله ویاخود هر کافری شیطاندن قریننیله ویاخود زوجات کافره لریله حشر
ایدك (وما كانوا یعبدون من دون الله) ودخی الله تعالینك غیری اصنام وغیریکه دنیاده اکا عبادت
ایدرلردی انلری دخی حشر ایدك (فاهدوهم الی صراط الجحیم) انلری طریق ناره دلالت ایدك (وقفوهم
انهم مسئولون) وانلری موقفده حبس ایدك که انلر انده عقائد واعماللرندن سؤال اولنورلر (قال النبی
علیه السلام لا یزول قدما ابن آدم یوم القیامة حتی یسئل عن أربعة أشیاء عن شبابه فیما أبلاه وعن عمره
فیما أفناه وعن ماله من أین اكتسبه وفیما أنفقه وعن علمه ماذا عمل به) پیغمبریز صلی الله علیه وسلم ایدر
یوم قیامتده ابن آدمك قدملری یرندن زائل اولمز حتی اکا درت شیدن سؤال اولنور شبابندنکه نه شیده ابلا
ایتدی وعمرندنکه نه حال اوزره کچوردی ومالندنکه قندن اکتساب ایدوب نه شیده انفاق ایتدی وعلمندنکه
انکله نه عمل ایتدی (ما لكم لا تناصرون) سزه نولدیکه بری برلریکزه عذابدن تخلصه نصرت ایتمزسز
(بل هم الیوم مستسلمون) بلکه انلر اول کونده منقاد وذلیلدرلر ونصرتدن عاجزلردر (وأقبل بعضهم على بعض
یتساءلون) ورؤسا ویا اتباع ویا کفره وقرنا بری برلرینه تلاوم وتخاصم ایدرلر (قالوا انكم كنتم تأتوننا
عن الیمین) اتباع رؤسایه دیه لر که سز بزه خلف جهتندن کاوب حق اوزره ایدیککزه یمینکزله بزه اندوب سزه
متابعت ایتدك ویاخود بزه قوت وقهرکز جهتندن کاوب بز دخی سزدن خوفمز سببیله سزه متابعت ایتدك
(قالوا بل لم تكونوا مؤمنین) رؤسا اتباعه دیه لر که سز ایمان اوزره دکلدیکز که بز سزی اندن اضلال ایده وز
بلکه کفرکز کندی قبلکزدن ایدی (وما كان لنا علیكم من سلطان بل كنتم قوما طاغین) بزم سزك
اوزریکزه تسلطمز یوغیدیکه اختیار وقوتکزی سلب ایدیدك بلکه سز اختیارکزله ربکز امرینه عصیان
ایتدیکز ایدی (فحق علینا قول ربنا انا لذائقون) اویله اولسه رؤسا واتباع جمیعی دیه لر که ربمزك کلمهٔ
عذابی اوزریمزه واجب اولدی بز اول عذابی ذوق ایدرز (فأغویناكم انا كنا غاوین) بز سزی طریق هدادن
اضلال ایتدك زیرا که بر ضالین ایدك سز دخی بزم کبی ضلالتده اولمغی رغبت واختیار ایتدیکز (فانهم یومئذ
فی العذاب مشتركون) اویله اولسه اول کونده رؤسا واتباع عذابده مشترکلردر ضلالتده مشترك اولدقلری کبی

(انا کذلك نفعل بالمجرمین) اشبونك کبی فعلی بزمشرکینه ایدرز (انهم کانوا اذا قیل لهم لا اله الا الله یستکبرون) زیرا که قچان انلره دنیاده لا اله الا الله دیکزدینلسه اندن اعراض ویا کادعوت ایدنلر اوزره استکبار ایدرلردی (ویقولون ائنا لتارکوا آلهتنا لشاعر مجنون) ودیرلردیکه بزاول شاعر مجنون یعنی محمد صلی الله علیه وسلم اجلیچون آلهه مز اصنام عبادتن ترك ایدرمیز الله تعالی انلرك قولنی رد ایدوب دیدیکه (بل جاء بالحق وصدق المرسلین) بلکه محمد قرآن له کلوب کندیدن اول کلن مرسلینی تصدیق ایدوبدر (انکم لذائقوا العذاب الالیم) سزکه کفرده رؤسا وکرلك اتباعسز عذاب الیمی ذوق ایدرسز (وما تجزون الا ما کنتم تعملون) سزاصلا جزا اولنمزسز الا دنیاده ایشلدیککز کفروا شراککز سببیله (الا عباد الله المخلصین) لکن الله تعالینك عباد مخلصینی انلر کبی دکللردر بلکه ثوابلری مضاعفدر (اولئك لهم رزق معلوم) ایمدی انلر ایچون جنتده غدوه وعشیه دکلو زمانده اشتها ایتدکلری حینده رزق معروف مقدر اولور (فواکه) که اول فاکهه لردرکه ثمار دن تلذذ ایچون اکل اولنور یوخسه حفظ صحت ایچون دکل زیرا که انلر جنتده غذا ایله حفظ صحتدن مستغنیلردر (وهم مکرمون فی جنات النعیم) انلر جنات نعیمده ثواب ایله اکرام وانعام اولنورلر (علی سرر متقابلین) انلر سریرلر اوزره بری برلرینه قارشو اوتوررلر یوخسه بری برلرینك قفالرینه نظر ایتمزلر بلکه سریرلری انلره دوراید وب بری برلرینه قارشو ایدرلر (یطاف علیهم بکأس من معین) انلره طواف اولنوربر اناء ایله که انده شراب اولور خمردنکه اول ارض جنتده جریان ایدرصو یك انهارده جریانی کبی (بیضاء لذة للشاربین) که اول خمر سوددن زیاده بیاض اولوب انی شراب ایدنلره طیبه در (لا فیها غول) اول خمرده غائله یوقدر خمر دنیاده اولدیغی کبی که احوال سکر وذهاب عقل ووجع بطن وصداع وقی کبی یوقدر (ولاهم عنها ینزفون) واول خمر شرابدن سکران اولمزلر انکله عقللرینه خلل ایرمز (وعندهم قاصرات الطرف) وانلرك عندنده زوجات اولورکه ابصارلرین ازواجلرینك غیرینه نظردن منع ایدیجیلردر بلکه ازواجلریله قناعت ایدوب غیری اندن بدل اولدیغن استمزلر (عین) که اول زوجاتك کوزلری کوزل وبیوکدر (کأنهن بیض مکنون) کانه اول زوجات بیاضاقده دوه قوشی یمرطه سنه بکزر یوبدرکه انك بیاضنه ادنای صفرت قاریشوبدرکه اول ابدانلو نلرینك احسنیدر (فأقبل بعضهم علی بعض یتساءلون) اندن اول خمری شربلری حالنده بری برلرینه اقبال ایدوب تحادث ایدیشه لر زیرا که اول عقلا الذالذاتدر معارف وفضائلدن ودنیاده کچن ماجرالرندن سویلشه لر (قال قائل منهم انی کان لی قرین) حین مکالمه ده انلرك بریسی دیه که بنم دنیاده بعنی منکر بر صاحبم وار ایدی * دینلدیکه انلر ایکی شریك ایدیلر بر ینه فطروس دینور کافر ایدی وبرینه یهوذا دینور مؤمن ایدی قصه لری سورۂ کهفده ذکر اولنوبدر (یقول أئنك لمن المصدقین) یوخسه سن بعنی تصدیق ایدنلردنمیسن دیو بنی توبیخ ایدردی (أئذا متنا وکنا ترابا وعظاما أئنا لمدینون) بز فوت اولوب تراب وعظام اولدیغمزدنصکره بعث اولنوب محاسبه ومجازات اولنورمیزدیردی (قال هل أنتم مطلعون) الله تعالی اهل جنته دیه که ویاخود اهل جنتدن اشبو ماجرامی ذکر ایدن اولان مؤمن انده کی جلساسنه دیه که اهل ناره نظر ایتمزمیسز که سزه اول بعنی منکر صاحبمی کوسترم انلر دیه لر که سن انی بزدن اعرفسن ایمدی اکا سن نظر ایت * ابن عباس رضی الله عنه ایدر جنتده کوه لر واردر که اهل جنت اندن ناره نظر ایدرلر (فاطلع فرآه فی سواء الجحیم) اویله اولسه اول کوه لرك بریندن ناره نظر ایدوب وسطنده اول صاحبنی کوره (قال تالله ان کدت لتردین) وا کا دیه که والله سن قریب اولدك که بنی اغوا کله هلاك ایدیدك (ولولا نعمة ربی لکنت من المحضرین) اگر ربم جل شانه نك بکا هدایت وعصمتی اولمسه بن دخی نار سنکله بیله محضر ین دن اولوردم بعده اول مؤمن جلساسنه دیه که (أفما نحن بمیتین الا موتتنا الاولی وما نحن بمعذبین) یا اهل جنت بز دنیاده کی موتمزدنصکره جنتده دخی میتین اولمزمیز ونارده کفار له عذاب اولنانلردن دکلیز دیو نعم الهیه یی تحدث وانکله تلذذ ایده لر انلره دینلدیکه ابدا موت دنیادنصکره بونده موت اولمز * دینلدیکه بو خطاب اهل جنتدن

ملائکه یه اولور شول حینده که موت ذبح ایدیلوب راوبیله اولسه اهل جنت دیرلرکه (ان هذا لهو الفوز العظیم) اشبو بزه ویریلن نعمت خلود وامن نجات وافره در (لمثل هذا فلیعمل العاملون) اشبونك مثلنه نیل ایچون واجب اولورکه عاملون عمل ایده لر یوخسه حظوظ دنیویه ایچون دکل که اول مشوب بالآلام سریعة الانصرامدر (أذلك خیر نزلا) اهل جنت ایچون اشبو مذکور نزل اولمسی خیرلیدر (أم شجرة الزقوم) یوخسه اهل نار ایچون شجرۂ زقومك نزل اولمسی که اول بر شجرۂ خبیثه نك ثمره سیدرکه مرۂ کریهة الطعمدر اهل نار انی اشد کراهتله تناول ایده لر (انا جعلناها فتنة للظالمین) بز اول شجرۂ زقومی کافرلر ایچون آخرتده محضۂ عذاب ویا دنیاده انکله ابتلا ایتدك زیرا که انلر انك نارده اولدیغن ایشدیجك اول نارده نیجه اولور حالبوکه نار شجری احراق ایدر دیدیلر بیلمدیلرکه اول نارده معیشت وانکله التذاذ ایدر حیوان خلقنه قادر اولان رب تعالی اقدردرکه نارده شجره خلق ایدوب احراقدن انی حفظ ایده (انها شجرة تخرج فی أصل الجحیم) اول بر شجره درکه منبتی قعر جهنمده اغصانی انك درکاتنه مرتفعه در (طلعها کأنه رؤس الشیاطین) انك میوه سی نهایت قبحده کویا که رؤس شیاطیندر * دینلدیکه شیاطین بر نوع حیات هائله درکه قبیحة المنظردر (فانهم لآکلون منها فمالئون منها البطون) اهل نار اول شجره دن ویا طعامندن برلر انکله قارنلرین طیورزلر یا شدت جوعلرندن ویا انك اکلنه اجبار اولندقلرندن (ثم ان لهم علیها لشوبا من حمیم) اول شجره دن طویدقلرندنصکره انلره عطش غلبه ایدوب ماء حمیله مشوب غساق ویا صدید ایچوریله لر که اول انلرك جوفلرندن بغرسقلرین پاره لیه (ثم ان مرجعهم لالی الجحیم) بوندنصکره انلرك مصیری جحیم ویا انك درکاتنه دز زیرا که زقوم وحمیم نزلدرکه نارده دخوللرنده اول انلره تقدیم اولنور * دینلدیکه حمیم ناردن طشره ده در دوه نك صویه ایلدلسی کبی انلر دخی حمیه ایلتلوب اندن ناره ادخال اولنورلر (انهم ألفوا آباءهم ضالین فهم علی آثارهم یهرعون) شول سببدندرکه انلر آبالری طریق هدادن ضالین بولدیلر انلر دخی اول آبالرینك آثارینه اتباع وسرعت ایتدیلر یعنی ذکر اولنان شدائده استحقاقلرینه علت اضلاللرده آبالرینه تقلیدلری اولمشدر (ولقد ضل قبلهم أکثر الاولین) یا محمد قومك قریشدن اول کچن امم خالیه نك اکثری طریق حقدن ضلالته ایردیلر (ولقد أرسلنا فیهم منذرین) بز انلره عواقبدن انذار ایدر انبیاء ارسال ایتدلسی قومکه ارسالمز کبی انلر ایسه اول انبیایی تکذیب ایتدیلر قومکك سنی تکذیب ایتدکلری کبی (فانظر کیف کان عاقبة المنذرین) نظر ایت که اول انذار اولنوب تکذیب ایدنلرك عاقبتلری نیجه عذاب وهلاك ایدی (الا عباد الله المخلصین) الا عباد اللهدن شونلرکه انبیانك انذاریله تنبه ایدوب دینلرین لله خالص ایتدیلر عذاب وهلاکدن قورتلدیلر (ولقد نادانا نوح فلنعم المجیبون) نوح علیه السلام قومنك ایماننندن مأیوس اولیجق بزدن انلر اوزره نصرت دیلیوب دعا ایتدی والله بزنه کوزلك اجابت ایدیجی یز انك دعاسنه اجابت ایتدك (ونجیناه وأهله من الکرب العظیم) ونوحی واهلنی غرقدن وقومی اذاسندن خلاص ایتدك (وجعلنا ذریته هم الباقین) وانك ذریتن تناسلله یوم قیامته دکین باقی ایتدك * روایت اولندیکه نوح علیه السلامله سفینه یه کیرن بنی آدمدن نوح علیه السلامك اوچ اوغلیله زوجه لرندن غیریلری وفات ایدوب متناسل اولمدیلر (وترکنا علیه فی الآخرین) بز نوح ایچون اندنصکره کلن انبیاء وامم ده ثناء حسن وذکر جمیل ابقاء ایتدك که اول یوم قیامته دکین منقطع اولمز (سلام علی نوح فی العالمین) اول نوح اوزره ملائکه وانس وجنده قیامته دکین سلام ثابتدرکه انلرا کا سلام ایدرلر (انا کذلك نجزی المحسنین) احسان ایدنلره بز نوحه ایتدیکمز کبی جزاء حسن ایدرز (انه من عبادنا المؤمنین) اول بزم وحدانیتمزی تصدیق ایدر عبادمزدندر (ثم أغرقنا الآخرین) بعده انك قومی کفارنی اغراق ایتدك (وان من شیعته لابراهیم) دینك اصلی ومنهاجنده نوح علیه السلامه متابعت ایدنلرك بری ابراهیم علیه السلامدر بعید اولمز که ایکیسنك شرعی فروعده ویا غالبده متفق اوله * دینلدیکه نوح علیه السلامله ابراهیم علیه السلام بیننده ایکی بیك التموز قرق ییل کچمشدر وایکیسی بیننده هود علیه السلام وصالح

علیه السلامدن غیری رسول کلمامشدر (اذ جاء ربه بقلب سلیم) که اول رب تعالی یه شرکدن وشکدن خالص قلبله کلدی (اذ قال لابیه وقومه ماذا تعبدون) که اول باباسنه وقومنه دیدیکه اشبو اصنام نه شیئدرکه سز اکا عبادت ایدرسز حالبوکه اول عبادت اولنمغه صالح دکلدر (أئفکا آلهة دون الله تریدون) اسوء کذب ایدر اولدیغکز حالده الله تعالینک غیری عبادت ایچون آلهه یی اراده ایدرسز (فما ظنکم برب العالمین) عالملرک ربیسی جل شانه یه ظنکز ندر نچه انکله کاملاقی اوله سز انک غیریه عبادت ایتدکز ایچون سزه عقابینی و یا ترکمی ایدر ﴿ ابن عباس رضی الله عنهما ایدر ابراهیم علیه السلامک قومی علم نجومی تعاطی ایدرلردی اولدخی انلره موافقت شکلنده اصنامانرینه کید اراده ایلدی تا که انلرک الوهیته عدم استحقاقی جمله انلره الزام ایده مکرکه انلرک عیدلری اولهجق کوندن برکون مقدمده عادتلری ایدیکه اصناملرینه واروب قربانلر ایدرلر و طعاملر پشوروب اصناملری اوکلرینه قودقلرندنصکره عیدکاهلرینه کیدرلردی شول زعمله کیم اول طعامده برکت اولوب رجوعلرنده انی یرلردی ابراهیم علیه السلامه دیدیلرکه سن دخی ایرته بزمله عیدکاهه کتمزمیسن (فنظر نظرة فی النجوم) اویله اولسه ابراهیم علیه السلام نجومک مواقع واتصالاتنه و یاعلم و یا کتابنه نظر ایتدی (فقال انی سقیم) ودیدیکه بن سقیم اولورم کندوینی نجومله استدلالندن سقمه مشارف کوستردی تا که انی کندیلرله عیدکاهلرینه ایلتمیه لر وانلرک اغلب اسقامی طاعون ایدی سرایتندن زیاده قورقرلردی و یاخود مرادی سزک کفرکزدن سایم القلبم و یاخود اعتدالدن خارج المزاجم برخوجهله کیم اندن خالی کمسه قلیلدر و یاخود موت صددندهیم دیمک ایدی (فتولوا عنه مدبرین) اویله اولسه سرایتندن خوفیله اندن قاچوب عیدکاهلرینه کتدیلر (فراغ الی آلهتهم فقال ألا تأکلون) بعده ابراهیم علیه السلام کیزلو انلرک اصناملرینه کیروب استهزا طریقی اوزره اوکلرده کی طعامی یمزمیسز یمسکز آدیدی (ما لکم لا تنطقون) سزه نولدی سویلمزسزکه بکا جواب ویرهسز (فراغ علیهم ضربا بالیمین) اندن اصنامی اورمغه اقبال ایتدی شول حلفی سببیله کیم تالله بن سزک اصناملرکزی کسر ایدرم دیو خفیه سویلشدی و یاخود اول فعلی یدیمنیله و یا قوتیله ایتدی (فأقبلوا الیه یزفون) وقتا که ابراهیم علیه السلامک اصنامه اولان صنعنی خبر الدیلر انی اخذ ایچون سرعتله اکا کلدیلر مکر انلرک بعضی ابراهیم علیه السلامی اصناملری کسر ایدرکن کورمشدی اول ایسه سائرینه بیلدرمشدی جمیعی ابراهیم علیه السلامه دیدیلرکه بزم اصناممزی نیچون کسر ایتدک حالبوکه بز اکا عبادت ایدرز (قال أتعبدون ما تنحتون) ابراهیم علیه السلام انلره توبیخ ایدوب دیدیکه شول الکزله حجاره و غیریدن دوزدیککز شیئه عبادتمی ایدرسز (والله خلقکم وما تعملون) والحال سزی و دوزدیککز شیئی که اکا عبادت ایدرسز الله تعالی خلق ایدوبدر اویله اولسه روا میدرکه انی قویوب شول نفع وضری اولمین شیئه عبادت ایدهسز اشبو دلیلدرکه افعال عباد الله تعالینک خلق اوله (قالوا ابنوا له بنیانا فألقوه فی الجحیم) یری برلرینه دیدیلرکه ابراهیم ایچون برحائط بنا ایدوب ایچنه آتش یاقدیغکزدنصکره ابراهیمی انک ایچنه براغک اویله اولسه طاشدن برحائط یاپدیلرکه مهابه طولی اوتوز ذراع وعرضی یکرمی ذراع ایدی وایچنی اودونله طولدروب اکا آتش اوردیلر و ابراهیم علیه السلامی اکا آتدیلر (فأرادوا به کیدا فجعلناهم الأسفلین) وقتا که انی آتشه آتمغله شر قصد ایتدیلر بز انلرک شرلرینی ابطال الله کندیلرینی اذلای قیلدق شول وجهله کیم اول آتشی اکا برد وسلام ایدوب علو شاننه انی برهان ایتدک (وقال انی ذاهب الی ربی سیهدین) ابراهیم علیه السلام دیدیکه ربم جل شانهنک بکا امر ایتدیکی مکانه هجرت ایدرم و یا شول مکانه کیم انک انده عبادتنه تجرد ایدرم که اول حراندن شامه ایدی ربم بکا انده دینمه صالح شیئه هدایت ایدر (رب هب لی من الصالحین) یارب صالحلردن بکا برولد هبه ایتکه دعوت وطاعتمه اعانت و غربتده بکا موانست ایده (فبشرناه بغلام حلیم) بز اکا تبشیر ایتدک برغلام له کیم صغرنده علیم کبرنده حلیم در زیرا که بو حاله وصف اولنمز (فلما بلغ معه السعی) وقتا که اول غلام باباسی ابراهیم علیه السلامله اعمال ومهامه کتمکه صالح اولدی یعنی یدی و یا اون اوچ یاشنه

ایردی (قال یا بنی انی أری فی المنام أنی أذبحک فانظر ماذا تری) ابراهیم علیه السلام اکا دیدیکه یا اوغلجغم بن منامیمده کوردمکه سنی ذبح ایدرم نظر ایتکه رأیک ندر اول امر حتم ایکن انده انکله مشاوره ایتدی تا که نازل اولان بلاء الهیده انک عندنده اولان نیله جزع ایدرسه قدمن تثبیت ایده کندوینی تسلیم ایدرسه انک اوزره آمنده اوله ونفسنی اکا توطین ایدوب اول اکا آسان اوله و بلانک نزولندن اول انقیادله مثوبه اکتساب ایده ﴿ روایت اولندیکه ابراهیم علیه السلام لیلهٔ ترویهده کوردیکه برقائل اکا دیرکه الله تعالی سکا امر ایدیوبدرکه اوغلکی ذبح ایدهسن ابراهیم علیه السلام فکر ایتدیکه آیا کیم اول رؤیا الله تعالیدنمیدر و یا شیطاندنمیدر کیجه اولیجق ینه انجلین کوروب الله تعالیدن ایدیکنی بیلدی اوچنجی کیجهده دخی انجلاین کوریجک انی ذبحه قصد ایلدی اول اجلدن اول ایام ثلاثه ترویه وعرفه ونحر دیو تسمیه اولندی اظهر اولان بودرکه اشبو آیتده خطاب اولنان الله مرادی اسماعیل علیه السلام اوله زیرا که هجرتک اثرنده ابراهیم علیه السلامه اول هبه اولندی و اسحاق علیه السلامله بشارت اکا غلام بشارتی اوزره عطفله اول صکرهده ذکر اولندی ودخی شول دلیله کیم پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایتدی بن ایکی ذبیحک اوغلیم دیدیکه انک بری جدی اسماعیل علیهما السلام ایدی و بری دخی باباسی عبد الله بن عبد المطلب ایدی شول سببدنکه عبد المطلب نذر ایتدیکه اکر الله تعالی اکا زمزم حفرینی آسان ایدوب اوغللری اون عدده ایرسه انلرک برینی ذبح ایده وقتا که اول اکا آسان اولوب اوغللری اونه ایردی قنغیسینی ذبحه قرعه ایتدکده قرعه عبد الله اوزره چیقدی اویله اولسه عبد المطلب انکیچون یوزدوه فدا ایتدی اول اجلدن دیتده یوزدوه ویرملک سنت اولدی و بو قصه مکهده واقع اولوب فدا کلان کبشک ایکی بوینوزی کعبهده معلق ایدی حتی که عبد الله بن زبیر رضی الله عنه زماننده کعبهنک یانغنیله اول بوینوزلر دخی یاندی ودخی اسحاق علیه السلامله بشارت ایدی یعقوب علیه السلام ولادتنه مقارن قلندی اویله اولسه انک مراهق ایکن ذبحیله امر اولنمسی اکا مناسب اولمزامااولکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمدن قنغی نسب اشرفدر دیو سؤال اولندقده یوسف صدیق الله ابن یعقوب اسرائیل الله ابن اسحاق ذبیح الله ابن ابراهیم خلیل الله در دیدیکی روایتی ثابت دکلدر بلکه صحیح اولان یوسف بن یعقوب ابن اسحاق بن ابراهیمدر دیمیدر اول زوائدراوینک الحاقیدر (قال یا أبت افعل ما تؤمر) اول ایتدیکه ای بابا امر اولندیغک شیئی ایشلکل (ستجدنی ان شاء الله من الصابرین) ان شاء الله بنی امر اولندیغک ذبحه صبر ایدنلردن بولورسن وقتا که ایکیسی امر اللهی اقامته عزیمت ایتدیلر اول ابراهیم علیه السلامه دیدیکه ای بابا سکا اوچ شیئله وصیت ایدرم بری بودرکه ایکی الیمی باغله که اضطرابله سکا اذا ایتمیم و بنی یوزم اوزره یاتورغلکه یوزیمه باقوب مرحمت ایتمیهسن و کوملکمی انامه ایلتوب بندن اکا سلام ایت ودیکل که الله تعالینک امرینه صبر ایتسون ابراهیم علیه السلام اکا دیدیکه ای اوغل الله تعالینک امرینه امتثال ایتمکهسن بکا نه کوزل عون اولورسن (فلما أسلما) وقتا کیم ایکیسی امر اللهه انقیاد ایتدیلر ابراهیم علیه السلام اوغلنی ذبحه و اوغلی کندوینی تسلیم ایتدی (وتله للجبین) وانی یعقوب یوزی اوزره یره دوشردی و بچاغی انک قفاسی اوزره یورتدی باذن الله بچاغک یوزی دونوب کسمدی کندی اشبو حالت منادهٔ برصخره قتندی اولدی (ونادیناه أن یا ابراهیم قد صدقت الرؤیا) بز اکا ندا ایتدک که یا ابراهیم رؤیانکی تصدیق ایتدک امر اولندیغک شیئه عزمک ومقدماتنی اتیانکله اویله اولسه ایکیسی الله تعالینک انعامنه سوینوب شکر ایتدیلر شول سببدنکه بلانک حلولندنصکره دفع ایلدی وانلردن غیریه توفیق ایتمدیکی شیئی انلره توفیق ایتدی وعاقبته فضللرینی اظهار ایتدی (انا کذلک نجزی المحسنین) احسان ایدنلره بز بویله جزا ایدرز یعنی الله تعالینک طاعتنده احسانی سببیله ولدنک ذبحی اندن عفو ایتدی (ان هذا لهو البلاء المبین) اشبو اختبار ظاهردرکه انکله مخلص غیریدن ممتاز اولور و یا برمحنتدرکه بینة الصعوبهدر (وفدیناه بذبح عظیم) بز اکا اوغلک برینه ذبح ایتمکه جنتدن برعظیم الجثه کبش و یا وعل فدا ایتدک ﴿ دینلدیکه اول کبش آدم علیه السلامک اوغلی هابیلک ایتدیکی قربانی ایدی وقتا که ابراهیم علیه السلام انی ذبحه شروع ایتدی جبریل علیه السلام (الله اکبر

الله اكبر) ذبح اولنه جق ولد ديديكه (لا اله الا الله والله اكبر) ابراهيم عليه السلام ديديكه (الله اكبر ولله الحمد)
بعده بو ذكر بو امته سنت اولدی ٭ روايت اولنديكه اول كبش جمره عندنده قاچدی ابراهيم عليه السلام
اكا يدی طاش آتوب حتی كه انی اخذ ايتدی اول فعل اندنصكره يه سنت قالدی (وتركنا عليه فی الآخرين سلام
علی ابراهيم) ابراهيم عليه السلام اوزره بز ثناء حسن ابقا ايتدك كه اول اندنصكره كلان امتلرك اكا سلام
ايتمسيدر (كذلك نجزی المحسنين) طاعتنده احسان ايدنلره بز بويله جزا ايدرز (انه من عبادنا المؤمنين)
ابراهيم عليه السلام بزم وحدانيتمزی تصديق ايدر عبادمزدندر (وبشرناه باسحاق نبيا من الصالحين)
بز ابراهيم عليه السلامه ولدينی ذبحله امر يمزدن صكره اندن اسحاق نام ولدی وجوده كلمسيله تبشير ايتدك كه
اول نبوتله متصف وصالحلردن اولمسيله مقدر اولديغی حالده ٭ مفسرندن اولكه ذبيحی اسماعيلدر دير اول
قصه دنصكره ابراهيم عليه السلام طاعتنه جزا ايچون اسحاقك وجوده كلمسيله تبشير اولندی دير ٭ واولكه
ذبيحی اسحاقدر دير ابراهيم عليه السلام اسحاقك نبوتيله تبشير اولندی دير ٭ اول قول اوزره انك اسحاقله
تبشير اولنمسی ايكی كره اولور بری حين ولادتنده وبری حين نبوتنده اولور (وباركنا عليه وعلی اسحاق)
بز ابراهيمه اولادنده وامواالنده بركت قيلدق تكثيرله واسحاقه دخی بركت قيلدق صلبندن بنو اسرائيل انبياسنی
وانلرك غيری انبيادن ايوب وشعيب مثللی اخراج ايتدك ويا خود ابراهيم واسحاقه دين ودنيا بركاتنی افاضه
ايتدك (ومن ذريتهما محسن وظالم لنفسه مبين) واول ايكيسنك ذريتندن بعضی ايمان وطاعتله احسان
ايديجيدر وبعضی ايسه كفر ومعاصيله نفسنه ظلم ظاهر ايديجيدر (ولقد مننا علی موسی وهارون) بز موسی
وهارونه نبوت وساٸر منافع دينيه ودنيويه ايله انعام ايتدك (ونجيناهما وقومهما من الكرب العظيم) واول
ايكيسنی وقوملری بنو اسرائيلی فرعونك تغلبندن وياغرقدن نجات ويردك (ونصرناهم فكانوا هم الغالبين)
واول ايكيسنه وبنی اسرائيله نصرت ايتدك حتی كه فرعون وقومی اوزره غالبين اولديلر (وآتيناهما
الكتاب المستبين) واول ايكيسنه بز حلال وحرام احكامنی بياننده متناهی تورات نام كتابی ويردك
(وهديناهما الصراط المستقيم) واول ايكيسنی بز حق وصوابه ايركورر طريقه هدايت ايتدك (وتركنا
عليهما فی الآخرين) واول ايكيسنه ثناء حسن ترك ايلدك كه انلردنصكره كلان امتك مؤمنلری انی اقامت
ايدرلركه اول (سلام علی موسی وهارون) موسی وهارونه سلام اولسون ديرلر (انا كذلك نجزی
المحسنين) طاعتنده احسان ايدنلره بز بويله جزا ايدرز (انهما من عبادنا المؤمنين) اول ايكيسی بزم
وحدانيتمزی تصديق ايدن عبادمزدندر (وان الياس لمن المرسلين) الياس بن الياسينكه هارون عليه السلام
سبطندن بنو اسرائيله بعث اولنمش مرسللردندر ٭ ديلديكه اول بنو اسرائيل انبياسندن ادريس نام
نبيدر ويا خود اول خضر عليه السلامك صاحبی اولان الياسدر خضر عليه السلام جزيره لرده والياس عليه
السلام بريه لرده اولورلر هر ييل عرفه كوننده عرفاتده بری برلرينه ملاقات ايدرلر ٭ روايت اولنديكه
بعلبك ملكی بر التوندن صنمه عبادت ايدردیكه اكا بعل ديرلردی طولی يكرمی ويا اوتوز ذراع ايدی مكر
اول ملكك مرأه سی بر يارنی قتل ايدوب بستاننی ظلمله الشدی الله تعالی اول ملكه غضب ايدوب الياس عليه
السلامی اكا رسول كوندردی اول بستانی اول مقتولك ورثه سنه رد ايتسون يوخسه انی هلاك ايدرم ديو
اكا خبر ويرمكه بيوردی (اذ قال لقومه ألا تتقون) اول قومنه ديديكه الله تعالينك عذابندن قورقمزميسز
(أتدعون بعلا وتذرون أحسن الخالقين) بعله عبادت ايدوب سزی خلق ايدن احسن خالقينی ترك ايدرميسز
(الله ربكم ورب آبائكم الاولين) كه اول سزك واول كچن آبائكزك ربيسيدر (فكذبوه فانهم لمحضرون)
انلر ايسه الياسی تكذيب ايتديلر اويله اولسه انلر واصنملری ناره احضار اولنورلردر (الا عباد الله
المخلصين) الله تعالينك مؤمن قوللری ناره احضار اولنوردكللردر (وتركنا عليه فی الآخرين) وصكره
كلان امتلرده اول الياس اوزره ثناء حسن ابقا ايتدك (سلام علی الياسين) كه اول الياس واتباعی

اوزره سلام اولسون ديرلر ايدر ٭ ديلديكه ملك الياس اوزره غضب شديد ايدوب قتلنه قصد ايلدی
اويله اولسه الياس عليه السلام الله تعالی يه دعا ايتدی انلرك شرندن انی خلاص ايده دعاسی مستجاب اولوب
اول سمايه رفع ايدلدی وملك واتباعی تحطله هلاك اولديلر (انا كذلك نجزی المحسنين) طاعتنده احسان ايدنلره
بز بويله جزا ايدرز (انه من عبادنا المؤمنين) الياس بزم وحدانيتمزی تصديق ايدن عبادمزدندر (وان لوطا لمن
المرسلين) لوط عليه السلام قومنه كوندرلمش رسوللرمزدندر انلر ايسه انی تكذيب ايدوب هلاكن قصد
ايدنجك رب تعالی يه يلواروب كنديسنك واهلنك انلرك شرندن نجاتن ديلدی (اذ نجيناه واهله أجمعين) بز انی
واهلنك جميعنی قومنه ايريشن عذابدن قورتاردق (الا عجوزا فی الغابرين) الا انك مرأه سنی هلاك ايچون
قالانلرده قيلدق (ثم دمرنا الآخرين) بعده ماعدالرينی هلاك ايتدك (وانكم لتمرون عليهم مصبحين) يا اهل مكه
سز شامه مسافر تكزده انلرك منازلنه مصبحين اولديغكزده اوغرارسز (وبالليل) وكاهی اكا كيجه ده
اوغرارسز (أفلا تعقلون) عقلكز يوقميدركه انكله معتبر اولمهسز (وان يونس لمن المرسلين) يونس قومنه
كوندرلمش بزم رسوللرمزدندر ٭ روايت اولنديكه يونس عليه السلام قومنه عذابله وعد ايتديكندنصكره
عذاب انلردن تأخر ايديجك امر الهی اولمدين انلردن چيقوب بر دريا كنارينه كتدی (اذ أبق الی الفلك
المشحون) اول قاچوب بر طلو كمی يه بندی اويله اولسه كمی طوروب ايلرو كتمدی ملاحين ديديلر كه آرامزده
سيدندن اباق ايتمش عبد واردر (فساهم فكان من المدحضين) اويله اولسه كمينك اهلی مقارعه ايتديلر قرعه
يونس عليه السلام اوزره واقع اولوب انكله مغلوبيتندن اولدی نم سيدندن اباق ايدن عبد بنم ديوب كنديوی
دريايه آتدی (فالتقمه الحوت وهو مليم) هماندم انی بر بالق يوتدی حالبوكه اول نفسنه لوم ايديجيدر
(فلولا أنه كان من المسبحين) اكر اول مدت عمرنده وبالق قارننده الله تعالی يی ذكر كثير ايدر اولمسه يعنی
(لا اله الا أنت سبحانك انی كنت من الظالمين) دير اولمسه ويا خود مصلين دن اولمسه (للبث فی بطنه الی يوم
يبعثون) اول بالق قارننده حی ويا ميت اولديغی حالده ناسك بعث اولنهلری كوننه دكين انده لبث ايدوب
قالوردی ٭ اشبونده ذكرك كثارينه وتعظيم شاننه حث واردر ديلديكه بر كسه كيم الله تعالی يه سراده اقبال
ايده ضراده اول انك الين آلور (فنبذناه بالعراء) اول بالغك قارننده بر كوندن آز ويا اوچ كون ويا يدی كون
ويا يكرمی كون ويا قرق كون ابتدنصكره بز انی شول شجر ونباتدن خالی مكانه ساحله ويا فضايه القا ايتدك
روايت اولنديكه اول بالق كيتك باشنه باشنی طشره چيقاريوردی يونس عليه السلام ايسه انك قارننده
تنفس وتسبيح ايدردی بره ايردكارنده بالق دخی انی قوصدی (وهو سقيم) والحال يونس عليه السلام
عليل اولوب بدنی طفلك ولادتی حيننده كی هيئتنده ضعيف وبی مجال ايدی (وأنبتنا عليه شجرة من يقطين)
وبز انك اوزره مظله انبات ايتدك بر شجردنكه وجه ارض اوزره منبسط اولور ساقی اوزره قائم اولماز
اكثرون قولنده اول دبا ايدی اوراقيله انی ذبابدن تغطيه ايتدی ٭ زيرا كه دبا اوزره ذباب واقع اولمز وانكله
مراد دبا ايدوكنه دلالت ايدركه پيغمبرمز صلی الله عليه وسلمه سز قباغی سورميسز ديلديكنده نعم سورمكه
اول قرنداشم يونسك شجره سيدر ديدی ٭ وبر قولده اول انجير اغاجيدر ويا موزدركه ورقيله انی تغطيه
واغصانيله استظلال وثماريله افطار ايتدی ٭ روايت اولنديكه يونس عليه السلام اول شجره ايله كواليكه انزر
وبز وعله هر دائم كاوب اكا سودين امزردی حتی لحی شدت وشعری بتوب بدنی قوتلندی بعده بر وقتده
اويوب اويانديغنده كورسه كه اول شجره قوريمش اكا اقتی محزون اولدی وكوزندن اذی كوردی اكا
اغلوب طوردركن الله تعالی اكا جبريل عليه السلامی كوندردی ديديكه بر شجره نك قوريدبغنه محزون
اولورسن يوز بيكدن زياده امتك هلاكن اراده ايتديكك محزون اولمزسن حالبوكه انلر توبه وايمانه كلديلر
(وأرسلناه الی مائة ألف أو يزيدون) بز انی بالق يوتمزدن اول نينوی اهلندن يوز بيك ويا زياده يه ارسال ايتديكمز
كبی انی بالق يوتديغندنصكره ده كيرو انلره ويا غيريلره ارسال ايتدك قچان ناظر انلره نظر ايتسه ديركه اول
يوز بيك ويا اكثردر ٭ روايت اولنديكه انلر اسلامه كاوب يونسدن كيرو انلره رجوعن ديلديلر اول ايسه

رجوع ایتمدی * زیرا که بر پیغمبر بر مکاندن هجرت ایتسه اقامتیچون کیرو اول مکانه رجوع ایتمزدی
(فآمنوا فمتعناهم الی حین) اویله اولسه انی تصدیق ایتدیلر ویا انك محضرنده اکا ایمانلرین تجدید ایتدیلر
بزدخی انلری اجل مسمالری تمامنه دکین تمتیع ایتدك اشبو قصه نك بعضی سوره یونسده کچمشدر (فاستفتهم
ألربك البنات ولهم البنون) یا محمد اهل مکه دن توبیخ وجهی اوزره استخبار ایتکه ربك جل شانه ایچون
ایکی جنسك اوضعی اولان بناتی وارفعی اولان بنونی کندیلر ایچونمی قیلورلر حالبوکه اشبو حکمده کندیلرین
رب تعالی اوزره تفضیل واردرکه سلیم العقل اولان انی قبول ایتمز (أم خلقنا الملائكة اناثا وهم شاهدون)
یوخسه بز ملائکه یی اناثمی خلق ایتدك حالبوکه انلر انده حاضرمیدیلرکه اول قوله جرأت ایدرلر
(ألا انهم من افكهم ليقولون ولد الله وانهم لكاذبون) آکاه اولك که انلر کذبلرندن ملائکه یی بنات الله
زعمیله الله تعالینك ولدی واردر دیدیلر * والحال انلر اول قوللرنده کاذبلردر ومع ذلك انده الله تعالی یی حاشا
تجسیم ایدرلر زیرا که ولادت اجسامه مختصه در * ودخی الله تعالینك اکرم خلقنی اناث قیلمقده استهانه شدیده
واردرکه انلرك برادناسنه سنده انوثت وار دینلسه انی قائلك غیظندن کندوبی پاره لردی (أصطفى البنات على
البنين) یوخسه الله تعالی بناتی بنون اوزره اختیارمی ایلدی (مالكم كيف تحكمون) سزه نولدیکه
عقل قبول ایتمدیکی شیئی نیجه حکم ایدرسز * ایمدی اول حکم فاسددن ارتداع ایدنك که اول جوردر
(أفلا تذكرون) تذکر ایتمزمیسز که الله تعالی اندن منزهدر (أم لكم سلطان مبين) یوخسه ملائکه بنات الله
ایدوکنه سمادن سزه نازل اولمش حجت واضحه کزمی واردر (فأتوا بكتابكم ان كنتم صادقين) ایمدی سزه نازل
اولان کتابکزی کتورك اکر دعواکزده صادقلر ایسه کز (وجعلوا بينه وبين الجنة نسبا) مکه مشرکاری الله
تعالی ایله ملائکه دن جن دینور بر حی بیننده نسبت جامعه قیلدیلر که ابلیس انلردندر * دینلدیکه الله تعالی
جن ایله مصاهره ایدوب اندن ملائکه حاصل اولدی دیدیلر وبر قولده الله تعالی وشیطان ایکی قرنداشدر دیدیلر
* الله تعالی انلرك اقاویل باطله سندن منزهدر (ولقد علمت الجنة انهم لمحضرون) حالبوکه کفره نك نسبتله وصف
ایتدکاری ملائکه ویاخود انس وجن بیلدیلر که کفره اول مقاله لری سببیله ناره حاضر اولوب عذاب
اولنسه لردر (سبحان الله عما يصفون) الله تعالی انلرك انی ولد له وصف ایتمسندن منزه اولدی (الا عباد الله
المخلصين) لکن الله تعالینك شرکدن مبرا اولان عبادی ناردن ناجیلردر (فانكم وما تعبدون ما انتم عليه
بفاتنين) یا اهل مکه سز ومعبودلریکز ناسی الله تعالی یه اعتقادلرینی اغواکزله افساد ایدرد کلرسز (الا من هو
صال الجحيم) مکر انی افساد ایدرسز که الله تعالینك سابق علمنده اهل ناردن اولوب لابدا کا دخول ایدیسردر
بعده الله تعالی ملائکه نك عبده لرینی رد ایچون اکا عبودیته اعترافلرینی حکایت ایدوب دیدیکه (وما منا الا له
مقام معلوم) بز که معشر ملائکه بز بزدن هیچ احد یوقدر الا انك معرفت وعبادتده وتدبیر عالمده امر اللهه
انتهاده مقام معلومی واردر ویاخود اول سماده مقام معلومی واردر وانده عبادت ایدر اذن الهیسز انی تجاوزه
قادر اولمز (وانا لنحن الصافون) وبز اداء طاعتده منازل خدمتده ایاغ اوزره صف صف طورورز
(وانا لنحن المسبحون) وبز الله تعالی یی جلالنه لایق اولمیان شیدن تنزیه ایدرز * یعنی جبریل علیه السلام
پیغمبریز صلی الله علیه وسلمه خبر وردی دیدیکه بز الله تعالی یه صلات وتسبیحله عبادت ایدرز یوخسه کفارك
زعم ایتدیکی کبی بز معبود دکلز * دینلدیکه اشبو کلام پیغمبریز علیه السلام ومؤمنلر لساندن حکایت
بیورلمشدر یعنی جنتده ویا یوم قیامتده الله تعالی درکاهنده بزم مقام معلوممز واردر بز انکیچون نمازده
صف صف اولورز وانی هر سوءدن تنزیه ایدرز (وان كانوا ليقولون لو أن عندنا ذكرا من الاولين لكنا عباد الله
المخلصين) اکرچه مکه کافرلری دیرلرکه اکر امم سالفه یه نازل اولان کتابلردن بزه دخی بر کتاب اولسه اللهه
عبادتن خالص ایدر عبادی اولوردق یوخسه انلر کبی اکا مخالفت ایتمزدك (فكفروا به فسوف يعلمون) چون
انلره قرآن کلدیکه اول اشرف اذکاردر اکا کافر اولدیلر * اویله اولسه کفر وتکذیبلرینك عاقبتن دنیاده
وآخرتده بیلیسرلردر (ولقد سبقت كلمتنا لعبادنا المرسلين) بز مرسلین عبادمزه وعدمز سبقت ایتدیکه اول

(کتب

(كتب الله لاغلبن انا ورسلي) قولمزدر (انهم لهم المنصورون وان جندنا لهم الغالبون) که انلر نصرت
اولنورلردر * ومؤمنلرکه بزم جندمزدر دنیاده حجت وآخرتده عزتله کفار اوزره غالبلردر اکرچه بعض
احیانده منهزم اولورلرسه ده (فتول عنهم حتى حين) ایمدی انلردن اعراض ایت سکا انلر اوزره نصرتمز وعدینه
دکین که اول یوم بدردر ویا یوم فتحدر (وأبصرهم فسوف يبصرون) انلره ایریشه جك مصائبی انلره کوستر کل
سنکیچون قضا ایتدیکمز تأیید ونصرت وثوابی انلر آخرتده کوریسرلردر * اویله اولسه کفار دیدیلرکه
یا محمد اول مصائبی وعذابی نه وقتده کوررز نازل اولدیکه (أفبعذابنا يستعجلون) انلر بزم عذابمز نزولنه
استعجالمی ایدرلر (فاذا نزل بساحتهم فساء صباح المنذرين) چقان بزم عذابمز انلرك فناسنه نزول ایتسه انذار
اولنان انلرك صباحی نه چرکین صباح اولور * روایت اولندیکه پیغمبریز صلی الله علیه وسلم خیبر قرینه نزول
ایدیجك دیدیکه الله اکبر خیبر خراب اولدی زیرا چقان بز بر قومك فناسنه نزول ایتسه وز که انلر انذار
اولنمشلردی انلرك صباحی نه چرکین صباح اولور (وتول عنهم حتى حين) انلردن اعراض ایت موعودمز
ظهورینه دکین (وأبصر فسوف يبصرون) یا محمد شول ذکری احاطه ایتمز انواع مسرتی سز کوررو انواع
مساآتی انلر کوریسرلردر (سبحان ربك رب العزة عما يصفون) ربك رب العزت جل شانه مشرکونك انك
شاننده اکا لایق اولمیان وصفلردن منزه اولدی (وسلام على المرسلين) وسلام مرسلین اوزره اولسونکه
انلر الله تعالینك رسالاتنی امتلرینه تبلیغ ایتدیلر (والحمد لله رب العالمين) عالملرك ربیسی الله تعالی یه حمد
اولسونکه اول مرسلینه واتباعلرینه نعم وحسن عاقبه افاضه ایتدی * حضرت علی رضی الله عنه ایدر
برکسه که یوم قیامتده اجردن مکیال اوفی ایله کیل اولنمسین دیلیه مجلسنده آخر کلامی سبحان ربك رب العزة
عما يصفون دن آخر سوره یه دك اولسون

(سورة ص وهي ثمان وثمانون آية مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(ص) دینلدیکه اول قسمدر ویا اسم سوره در ویا صمد اسمنك ویا صادق الوعد وصفنك مفتاحیدر ویاخود
مصاداتدن امردرکه اول معارضه معناسنه دریعنی یا محمد عملکی قرآنه عرض ایت اوامریله عمل
ونواهیسندن اجتناب ایت (والقرآن ذي الذكر) قرآن حقیچونکه اول عظمه ویا شرف وشهرت صاحبیدر
ویاخود بنده احتیاج اولنان عقائد وشرائع ومواعید ذکرینك محلیدر (بل الذين كفروا في عزة وشقاق)
حال کفارك دیدیکی منوال اوزره دکلدر بلکه کفار حقدن استکبارده والله تعالی یه ورسولنه مخالفتده در
(كم أهلكنا من قبلهم من قرن فنادوا ولات حين مناص) اهل مکه دن اول امم خالیه دن بر نیجه امتی بز عذاب
ایله اهلاك ایتدك که انلر ایسه عذابك نزولی حیننده اندن تخلص ایچون استغاثه ایتدیلر انلره دینلدیکه اشبو
وقت خلاص وفرار وقتی دکلدر (وعجبوا أن جاءهم منذر منهم) اول کفار کندیلردن انلره رسول کلدیکنه
تعجب ایتدیلر (وقال الكافرون هذا ساحر كذاب) ودیدیلرکه اشبو رسالت دعواسین ایدن محمد اظهار
ایتدیکی معجزه ده ساحر والله تعالی یه اسناده دیدیکی مقالاتنده کذابدر (أجعل الآلهة الها واحدا)
شول سببدنکه انلرك اتخاذ ایتدکاری آلهه لر ایچون الوهیتی ابطال ایدوب جمعن اله واحد ایچون قیلدی
(ان هذا لشيء عجاب) انك بو قولی غایده بلیغدرکه شول آبائمز اتفاق ایتدیکی وبزم مشاهده مز اولان امرك
خلافیدرکه واحدك علم وقدرتی اشیاء کثیره یه نیجه وفا ایدر * روایت اولندیکه عمر رضی الله عنه اسلامه کلیجك
قریشه اول زیاده مشقت ویردی ابو طالبه واروب دیدیلرکه سن بزم شیخمز وکبیرمزسن کوریورمیسن که
محمده تابع اولنلرنه ایتدیلر سکا کلدك که بزمله قرنداشك اوغلی بیننی فصل ایده سن اویله اولسه ابو طالب پیغمبریز
صلی الله علیه وسلمی قتنه چاغروب دیدیکه اشبو قوملك سندن حاجتلری بودرکه آلهه لری ذکرنی ترك ایده سن
نه سن انلره ونه انلر سکا اذا ایده پیغمبریز صلی الله علیه وسلم دیدیکه اکر بن سزلك حاجتکزه اجابت ایتسم سز
دخی بنم بر حاجتمه اجابت ایدرمیدیکز * دیدیلرکه نعم اجابت ایده لم اکرچه اون حاجت ایسه ده دیدیکه ایمدی

لا اله الا الله دیکز همانده طوروب کتدیلر وحکایت بیوریلان جوابی ایتدیلر (وانطلق الملأ منهم أن
امشوا واصبروا علی آلهتکم) پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم انلری اول جوابله تبکیت ایدیجک ابو طالبک
مجلسندن اشراف قریش کتدیلر والحال بری برلرینه دیردیلر که انک سوزی سزه نفع ایتمز طوروب کیدلک
آلهه کز عبادتنه صبر ایدوب اکا ملازمت ایدلک (ان هذا الشیء یراد) اشبو امر ریب زماندن برشیدر که بزم
اکا بتلامز اراده اولنمشدر انی دفعه چاره یوقدر (ما سمعنا بهذا فی الملة الآخرة ان هذا الا اختلاق)
بز محمدک قولنی آبائمز ایرشدیکی ملتده ویا ملت عیساده ایشتمدک که اول ملتکزلک آخریدر زیرا که نصاری انی
ثالث ثلاثه دردیرلر * ایمدی محمدک قولی کذبدر کندیلکندن سویلیوبدر (أأنزل علیه الذکر من بیننا)
اشراف ورؤسامز بیننده اول شرف نبوت ونزول کتابله اختصاصه سبب ندر حالبوکه اول انلرک مثلی ویا شرف
وریاستده انلردن دوندر * اشبو دیدلرکه انلرک محمد آ تکذیبی حسددر وحطام دنیوی یه نظرلری مقصور
اولدیغیدر (بل هم فی شک من ذکری) بلکه انلر قرآن وحیدن شکده درلر تقلیده میللری ودلیلدن
اعراضلری ایچون ومع ذلک اشبو ساحر کذابدر ویا انک قولی اختلاقدر دیملری زعملرنده دخی ثابت دکللردر
(بل لما یذوقوا عذاب) بلکه انلر هنوز بنم عذابمی ذوق ایتمیوبدر ذوق ایتدکارنده شکلری زائل اولوب
تصدیقه مضطر اولدقلرنده تصدیق ایدرلر حالبوکه اول تصدیق انلره برشیئی مفید اولماز (أم عندهم
خزائن رحمة ربک العزیز الوهاب) یوخسه ربک جل شانه نک خزائن رحمتی انلرک یدلرنده ویا تصرفلرنده میدرکه
انی دیلدکلرینه ویره لر والله تعالینک دیلدیکندن کیده ره لر ونبوتی دیلدکلری صنادیدلرندن برینه
ایرکوره لر حالبوکه نبوت الله تعالیدن عطیه در عبادندن دیلدیکنه انکله تفضل ایدر اکا مانع یوقدر عزیزدرکه
اکا هیچ احد غالب اولماز وهابدرکه دیلدیکی شیئی دیلدیکی کمسه یه باغشلر (أم لهم ملک السموات والارض
وما بینهما) ویوخسه سموات وارض وما بینهمانک ملکی انلر کیدرکه اول خزائن رحمتدن جزؤ یسیردر
حالبوکه انلرک اول عالم جسمانی امرنده مدخلی یوقدر اکر مدخللری وار ایسه (فلیرتقوا فی الاسباب)
معارجه صعود ایتسونلر که اندن هرشیئه ایروب اکا استیلا ایده لر وعالم امرنی تدبیرلریله وحی استصواب
ایتدکاری کمسه یه انزال ایده لر (جند ما هنالک مهزوم من الاحزاب) اشبو قولی دینلر کفاردن رسوللر
اوزره تحزب ایدن بر جند قلیل مهزوم عنقریب مکسوردر انلرک مقالاتنه مبالات ایتمکل زیرا ابن سنک
ناصرکم * اشبو قول شریفک تأویلی یوم بدرده ظاهر اولدی بعده پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمی تسلیه ایچون
رسل اوزره تحزب ایدنلرک بعضن ذکر ایدوب دیدیکه (کذبت قبلهم قوم نوح وعاد) قریشدن اول نوح
قومی وهود قومیکه عاددر رسوللرین تکذیب ایدوب اول رسوللردخی انلرک اذاسنه صبر ایتدیلر ایمدی
یا محمد سندخی اول اخوانک انبیایی اسوه ایدین (وفرعون ذو الاوتاد) وفرعون دخی رسولنی تکذیب
ایتدیکه اول بر ملک صاحبی ایدیکه تباتده اوتادله مطنب کیبدی ویاخود اول درت ساریه نصب ایتمشدی
تعذیبن دیلدیکی کمسه یی ایکی الین وایکی ایاغن هر برین اول ساریه لرک برینه مد ایدوب اوزرینه
اوتاد ضرب ایدردی بعده موتنه دکین انی انده ترک ایدردی (وثمود وقوم لوط وأصحاب الایکة) وصالح قومی
ثمود ولوط قومی وشعیب قومی واصحاب الایکه دخی رسوللرین تکذیب ایتدیلر (اولئک الاحزاب) ایمدی
انلر احزاب ایدیلر که رسوللری اوزره تحزب ایتمشلردی (ان کل الا کذب الرسل فحق عقاب) اول اقوامک
هر بری رسوللرین تکذیب ایدوب اول اجلدن بنم عقابم انلره واجب اولدی (وما ینظر هؤلاء
الا صیحة واحدة ما لها من فواق) یا محمد کفار مکه نک انتظاری دکل الا صیحهٔ واحده یه درکه اول نفخهٔ اولیدر
وقتی ایردیکنده فواق ناقه دکلو زمان تأخیر اولنمز (وقالوا ربنا عجل لنا قطنا قبل یوم الحساب) کفار استهزاء
طریق اوزره دیدیلر که یاربنا بزه یوم قیامتدن اول وعد ایتدیکک عذابدن نصیبمزی ویاخود صحیفهٔ اعمالمزی
تعجیل ایتکه کوره وز (اصبر علی ما یقولون) ایمدی یا محمد انلرک اذاسنه صبر ایتکه بن سنک ناصرکم
(واذکر عبدنا داود ذا الاید) ذکر ایت عبدمز داودیکه عبادتده اول قوت صاحبی ایدی پیغمبریمز صلی الله

عليه

علیه وسلم ایدر نوافل صوم وصلاتده الله تعالی یه احب اولان داود علیه السلامک صوم وصلاتیدر که اول
بر کون صائم وبر کون مفطر اولوردی وکیجه نک نصفن اویور وثلثن تهجد قیلور وسدس اخیرنی دخی اویوردی
دینلدیکه یعنی انلره داود علیه السلام قصه سنی ذکر ایت انک عند الله علو شانی وعظائم نعم وکراماته منزلت
ومکانی وار ایکن بر صغیره یی ارتکابیله منزلتندن تنزیل اولندی وملائکه انی تمثیل وتعریضله توبیخ ایتدی
حتی انکله مصیبتن تفطن ایدوب رب تعالی یه استغفار وانابت ایتدی اویله اولسه کفر وطغیان اهلنه ظنک ندر
ویاخود انک قصه سنی تذکیر ایدوب نفسکی زللدن صیانت ایت اول عنان نفسکی ادنی اهمال ایله اکا ایرشن
معاتبه سکا دخی ایرشمیه (انه أواب) که اول هر کراهت اولنور شیئدن توبه ایله الله تعالینک مرضاتنه
رجاعدر (انا سخرنا الجبال معه یسبحن بالعشی والاشراق) بز طاغلری تسخیر ایتدک که غداة وعشیده
انکله بیله تسبیح ایدرلردی تسکیم تفسیری سورهٔ اقترابده کچدی ام هانی رضی الله عنها ایدر پیغمبریمز صلی الله
علیه وسلم صلاة ضحایی قیلوب اشبو صلاة اشراقدر * ابن عباس رضی الله عنه ایدر بن صلاة ضحایی بو آیتدن
بیلدم (والطیر محشورة) وقوشلری دخی تسخیر ایتدک که هر جانبندن انلر اکا حشر اولوردی (کل له أواب)
طاغلر وقوشلر هر بری داودله بیله الله تعالی یی تسبیح ایدرلردی (وشددنا ملکه) بز اکا ملککنی عدل ویا حفظ
وحراسته قوی ایتدک که هر کیجه ده انی اوتوز اوچ بیک رجل بکلردی ویاخود هیبت ونصرت وکثرت
جنودله قوی ایتدک اول قلوب ناسه وضع اولنمشدی * روایت اولندیکه بر غلام بر رجلک عندنده کی بقره یی
ادعا ایدوب رجل اکا بر اطمه اوردی ومع ذلک اول غلام بقره یی دخی اثباتنه قادر اولمدی داود علیه السلامه
وحی الهی کلدیکه اول مدعی علیه رجلی بر اطمه اوردیغیچون قتل ایده بنو اسرائیل انی ایشتدیکجک جزع
ایتدیلر بر رجلی بر اطمه اوردیغیچون قتل ایدرمیسن دیدیلر داود علیه السلام دیدیکه بو بیله امر اولندم رجل
قتل اولنه جغنی تحقق ایتدیکی کبی دیدیکه یا نبی الله سن صادقسن بن انک باباسنی ناحق یره قتل ایتدیکمدن قتل
اولنمغه مستحق اولمشم * اویله اولسه داود علیه السلام انی قتل ایدیجک قلوب ناسه اندن هیبت ایردی واول
بقره یی آلوب غلامه ویردی (وآتیناه الحکمة وفصل الخطاب) وبز اکا نبوت ویا کمال علم واتقان عمل ویردک
ودخی فصل خصام ویردک که حقی باطلدن تمییز ایدردی ویا کلام ملخصکه اول التباسسز مخاطبی مقصوده
تنبیه ایدردی * اما بعد لفظنه فصل خطاب دینلدی زیرا که اول مقصودی ماسبقدن فصل ایدر دینلدیکه
اول بر خطاب قصددرکه اندنه اختصار مخل ونه اشباع ممل اوله (وهل أتیک نبأ الخصم اذ تسوروا المحراب)
یا محمد سکا داود علیه السلام عهدنده واقع خصوملک اکا تحاکمی قصه سی کلدیکه انی استماعله معتبر اوله سن
شول وقتکه انلر داود علیه السلامک غرفه سی سورینه تصعد ایتدیلر * قصه سی اولدرکه بر وقتده داود
علیه السلام آبائی ابراهیم واسحاق ویعقوب علیهم السلام منزلتن تمنی ایدوب رب تعالیدن دیلدیکه انلری
امتحان ایتدیکی کبی انی دخی امتحان ایده وانلرک کبی فضلندن اکا دخی احسان ایده اویله اولسه الله تعالی
اکا وحی ایتدیکه ایمدی فلان آیک فلان کوننده سنی ابتلا ایدرم متنبه اولغل چون اول وقت موعود ایردی
محرابنه کیروب قپوسنی بر کتدی وصلات وزبور تلاوتنه اشتغال ایتدی اول حالده شیطان التوندن
بر کوکرجین صورتنه تمثل ایتدیکه انده هر لون حسن بولنوردی کلوب داود علیه السلامک ایکی ایاغی اراسنه
دوریدی داود علیه السلام الین اوزاتدیکه انی طوته ویا اسرائیله انی کوستره اول ایسه اول ارادن
اوچوب اکا قریب بر مکانه قوندی داود علیه السلام انی طوتمق استدیکه اول انک اوکنجه کیدرلر حتی که
بر کوه یه قوندی داود علیه السلام دخی اول کوه یه چیقدیکه انک قنده کیدر ایدیکن کوره صیدینه
بر کسه کوندره اول کوه دن کورسه که بر مرأه بر بوستانده برکه کنارنده یونورو یا اول کندینک سطحی
اوزرنده یونوب طوررکه اول حسن وجمالده غایت کمالده ایدی انک حسنی داود علیه السلامه تعجب ایردردی
ضمیرنده اول انک حلالی اولمسنه رغبت ویردیکه اکا انشامع بنت شامع دینوردی زوجنه اوریا بن حنانا
دینوردی داود علیه السلامک ابن اختی ایوب بن صور یا ایله بلقا غزاسنده ایدی او بیله اولسه داود علیه

السلام اول اوریایه نامه کوندردیکه اول اوریایی تابوت اوکنجه فلان عدویه کوندره و تابوت اوکنجه کیدینه
ایسه حلال دکلدیکه اوریانه دونه تا که الله تعالی انك یدیله اول عدونك فتحن ویره و یا خود انی شهادته
ایرکوره اوریادخی انی اول عدویه کوندریجك الله تعالی انك یدیله انی فتح ایدوب اوریا داود علیه السلامه خبر
ویردی بعده داود علیه السلام ینه اوریه نامه کوندردیکه اوریایی اولکیدن اشد عدویه کوندره باذن الله
اولدخی فتح اولوب اوچنجی دفعه کوندرلدیکی عدوده قتل اولندی * اول مرأه‌نك عدتی انقضا سنده داود
علیه السلام تزوج ایدوب سلیمان علیه السلام اندن وجوده کلدی * بعضیلر انبیانك اشبو نك کبی عملدن تنزیه
ایدوب اشبو نقلی انکار ایتدیلر حتی علی کرم الله وجهه‌دن روایت اولندیکه برکسه کیم داود علیه السلام
قصه‌سنی قصاص روایت ایتدیکی منوال اوزره تحدیث ایده بن اکا یوز التمش جلده اوررم دیدی * دینلدیکه
اول صحیح اولدیغی تقدیر اوزره ظن اولنور که داود علیه السلام انك مخطوبه‌سن خطبه ایده و یا انی
زوجه‌سندن فراغن دیله مش اوله تکیم انصار مهاجرینه مواساة ایچون بو معنایی ایدیلردی وقتا که داود
علیه السلام اوریانك متروکه‌سنه داخل اولدی چوق زمان کچمدین الله تعالی اکا انسان صورتنده ایکی ملك
کوندردی داود علیه السلام ایسه زماننی اوچ قسمت ایتمشیدی برکون عبادته و برکون حکومته و برکون
نسا ایله معاشرته اشتغال ایدردی ملکلر اکا کلدی عبادتی کوننده ایدی وقتا که انلر داود علیه السلامه
کیرمك دیلدیلر حارسلر انلری اندن منع ایتدی اویله اولسه انلر دیواری آشوب داود علیه السلام نماز قیلورکن
آنسزین اوکنده اوتوردیلر دینلدیکه اول ایکی ملك جبرائیل و میکائیل علیهما السلام ایدی (اذ دخلوا علی
داود ففزع منهم) شول وقتنکه ملائکه اکا داخل اولوب اول انلردن فزع ایتدی (قالوا لا تخف خصمان بغی
بعضنا علی بعض) دیدیلرکه بزدن خوف ایتمکل زیرا که بز خوف اولنور کسه‌لردکلرز بلکه بز ایکی خصمز بعضمز
بعضمزه بغی ایتمسی تقدیرا اوزره کلمشزکه سن بیننزی فصل ایده‌سن (فاحکم بیننا بالحق ولا تشطط) ایدی ایکیمز
بیننی عدلله قضا ایت یوخسه جور ایتمکل (واهدنا الی سواء الصراط) وبزی اعدل طریقه ارشاد ایت * داود
علیه السلام انلره دیدیکه بیکزده کی خصومتی سویلکز انلرك بریسی دیدیکه (ان هذا اخی له تسع وتسعون نعجة
ولی نعجة واحدة) اشبو بنم دینده و طریقده قرنداشمدر انك طقسان طقوز شاتی وار بنم ایسه انجق بر شاتم وار
و کاهی عرب نعجه‌یی مرأه‌دن کنایه ایدر کنایه و تمثیل ایسه تعریضه سوق اولنورشیئده مقصوده ابلغدر (فقال
اکفلنیها) بکا دیدیکه اول برشاتکی بکا تعلیك ایتکه اولدخی بنم کفالتمده اوله یعنی اول بر زوجه‌کی تطلیق ایتکه
انی بن تزوج ایدم (وعزنی فی الخطاب) و قولده بکا غلبه ایتدی زیرا تکلمده بندن افصح و مجاربه‌ده بندن
ابطش ایدی (قال لقد ظلمك بسؤال نعجتك الی نعاجه) داود علیه السلام اکا دیدیکه اکر حال دیدیکك منوال
اوزره ایسه اول کندی شیاهنه ضم ایچون سنك بر شاتکی سندن سؤال ایله سکا ظلم ایتمشدر * دینلدیکه داود
علیه السلامك اکا جوابی اول ملك آخرك اول خصمی قولنی تصدیقندنصکره‌ده ایدی (وان کثیرا
من الخلطاء لیبغی بعضهم علی بعض) شرکادن کثیرکه مالاری بری برلرینك مالنه خلط ایتمشلردر انلرك بعضی
بعضنه ظلم ایدر (الا الذین آمنوا وعملوا الصالحات) الا ایمان و اعمال صالحه‌یی جمع ایدن شرکا بری برلرینه
ظلم ایتمزلر (وقلیل ماهم) اول وصفلو کسه‌لر ایسه قلیلدر * وقتا که داود علیه السلام اول ایکیسی بینی اشبو
منوال اوزره قضا ایتدی ایکیسی بری برلرینه باقشوب کولدکلرندنصکره سمایه صعود ایتدیلر (وظن داود
انما فتناه) اویله اولسه داود علیه السلام بیلوب یقین ایتدیکه بزانی اول ایکی ملکله اختبار و خطاسنه تنبیه
ایتدك (فاستغفر ربه) داود علیه السلام ربتعالیدن اول خطاسنك مغفرتن دیلدی (وخر راکعا واناب)
و انکیچون رکوعدنصکره سجود ایتدی و جمیع مخالفاتدن توبه ایله اکا رجوع ایتدی (فغفرنا له ذلك) اویله
اولسه بز انك مغفرتن دیلدیکی خطاسنی مغفرت ایتدك (وان له عندنا لزلفی وحسن مآب) و انکیچون عندمزده
یوم قیامتده قربت و مکانت و حسن مرجع واردر * ابن عباس و کعب و وهب ایدر وقتا که اول ایکی ملك
داود علیه السلامه داخل اولوب اول نفسی اوزره قضا ایتدی اول ملکلر خلق اولندقلری صورتلرینه

تحول ایدوب عروج ایتدیلر داود علیه السلام انکله کندی عتاب اولندیغن بیلوب فی الحال سجده‌یه واردی
قرق کون سجده‌دن باشنی قالدرمدی مکرکه قضاء حاجت ضروریه و صلوات مکتوبه اداسیچون قالدروب
اندن ینه سجده‌یه واروردی و اول مدتده اکل و شرب ایتموب اغلدی حتی باشنك حولنده اوتلر بتدی *
وهب ایدر اول حالتده الله تعالی قبلندن برندا کلدیکه یاداود سنی مغفرت ایتدم دیدیکه یارب بنی نیجه مغفرت
ایدرسن حالبوکه سن کسه‌یه ظلم ایتمزسن * بیورلدیکه اعدی اوریانك قبرینه واروب اندن حلاللق دیله چون
داود علیه السلام انجابن ایتدی دیدیکه یا اوریا بن سنی قتله عرض ایتمکله قتل اولندك بکا انی حلال ایت
اوریادن جواب کلدیکه سن بنم جنته دخولمه سبب اولدك بندن یکا اول سکا حلال اولسون وحی الهی
کلدیکه یاداود اول فعلك انك زوجه‌سنی تزوج ایچون ایدوکنی اکا بیلدرمك دخی لازمدر بیلورسنکه
بن حکم عدلم مبهم استحلالا انکله انك خصومتندن قورتلمزسن * چون داود علیه السلام ینه انك قبرینه
واروب انی بیلدردی قبردن اکا جواب کلمدی * اویله اولسه قبر عندنده طوروب چوق اغلدی یارب اکر بونی
عفو ایتمزسه حالم نیجه اولور * بیورلدیکه یاداود یوم قیامتده اوریایه بن شول کوزل کورمدك و قولاقلر
ایشتمدك ثوابلر ویروب اشبو سکا عبدم داوده کی حقکدن تجاوز ایچوندردیو بیلدیررم اولدخی صفای خاطرله
اکا راضی اولور حتی که اول ثوابی بولور (یاداود انا جعلناك خلیفة فی الارض) یاداود بز سنی یریوزنده
سندن اول کچن انبیایه خلیفه ایتدك که بزم امرمزله امور عبادی تدبیر ایده‌سن (فاحکم بین الناس
بالحق) ناس بیننده عدلله حکم ایلکل (ولا تتبع الهوی فیضلك عن سبیل الله) یوخسه هوای نفسه
اتباع ایتمکل که اول سنی دین اللهدن چیقاروب عدلله حکم ایتدرمز (ان الذین یضلون عن سبیل الله لهم
عذاب شدید) شونلرکه دین اللهدن چیقارلر انلر ایچون عذاب شدید واردر (بما نسوا یوم الحساب) شول
سببله که یوم قیامتی اونودوب عملی ترك ایتدیلر (وما خلقنا السماء والارض وما بینهما باطلا) سماء و ارض
و ما بینهمانی بز باطل خلق ایتمدك که انده حکمت و غرض صحیح اولمیه و یا انی خلقده عابثین و لاعبین اوله‌وز
بلکه انی خلقمز حق ایچوندرکه اول وحدانیتمزه دلیلك مقتضا سیدر (ذلك ظن الذین کفروا) اشبو
ذکر اولنان اشیانك خلقی باطل اولمق کفارلك ظنویدر (فویل للذین کفروا من النار) ایدی ویل کافرلره
کیم اشبو ظنلری سببیله ناره مستحق اولدیلر زیرا که اول ظنلری بعث و حسابی و ثواب و عقابی انکاره
مؤدی اولدی (أم نجعل الذین آمنوا وعملوا الصالحات کالمفسدین فی الارض) شول ایمان و صلاحله
متصفلر ثوابده شول یریوزنده شرك و کفرله فساد ایدنلر کبیمی قیلورز (أم نجعل المتقین کالفجار) و مؤمنلرك
فجوردن صاقنلرینی فجور ایدنلر کبیمی قیلورز یعنی مستوین اولوب ثواب و عقاب ایله جزالنمه‌لر ایمدی
کفارلك زعمی اوزره بعث و جزا باطل اولسه صالح و فاسدك و متقی و فاجرك حالی عندالله مساوی اولوردی
اولکه ایکیسنك بینی تسویه ایده سفیه اولور یوخسه حکیم و علیم اولمز الله تعالی ایسه اندن منزهدر
(کتاب انزلناه الیك) قرآن برکتابدرکه بزانی سکا جبریل ایله انزال ایتدك (مبارك) که اول کثیر الخیر دائم البرکه‌در
اکا که انی ایشیدوب تصدیق ایده و اوقیوب موجبیله عمل ایده وانی حضور قلبله تفکر ایده (لیدبروا آیاته
ولیتذکر اولوا الالباب) تا که معانیسنی تدبر ایدوب تأویلات صحیحه‌دن اوامر و نواهیسنی فهم و آداب
و شرایعنی حفظ ایده‌لر و عقول سلیمه صاحبلری انکله متعظ اوله‌لر * دینلدیکه اولوا الالباب انلردرکه هر
قشردن لبابنی اخذ و ظاهر حدیثدن سری طلب ایدرلر (ووهبنا لداود سلیمان نعم العبد انه اواب) بزداوده
سلیمانی ویردك اول سلیمان نه کوزل عبد اولورکه اول الله تعالی یه توبه ایله رجاعدر و یاخود هر وقتده ذکر
و تسبیحه رجاعدر (اذ عرض علیه بالعشی الصافنات الجیاد) چقانکه اول سلیمانه ظهردنصکره‌ده خیلدن
صافنات جیاد عرض اولندی صافن خیلدن مراد اولدرکه بدو یار جانبنك بر طرفنی اوچنی دیکوب اوچ
قائمه‌سی اوزره که اول خیلده صفات محموده‌دندر عراب خلعنك غیریده اولمسی نادردر و جیادکه جواد
و یا جودك جمعیدر اولدرکه جرینده سریع اوله و یارکضده جواد اوله * کلبی ایدر سلیمان علیه السلام

دمشق و یا نصیبین اهلی اوزره غزا ایدوب انلردن بیك فرسه نائل اولدی * مقاتل ایدر باباسی داود علیه السلامدن بیك فرسه نائل اولدی * عکرمه حسندن روایت ایدرکه اول دریادن چقمش قنادلو آتلر ایدی سلیمان علیه السلام صلاة ظهری ادا ایتدکدنصکره کرسی اوزره اوتوروب اول آتلرا کا عرض اولندی طقوز یوزی عرض اولنیجق صلاة عصره متنبه اولدی شمسه نظر ایدوب کورسه که اول غروب ایدوب بدر صلاتك ویا اول وقتده کی وردنك فوتنه زیاده مغتم اولدی (فقال انی احببت حب الخیر عن ذکر ربی حتی توارت بالحجاب) ودیدیکه بن ربم جل شانه نك ذکرندن خیل محبتنه اشتغال ایدوب حتی که شمس غروب ایتدی (ردوها علی فطفق مسحا بالسوق والاعناق) ایدی اول عرض اولنان آتلری کیر وردایدك دیو امر ایلدی رد ایدیلیجك سلیمان علیه السلام سیفله اول آتلرك ساقلرینی وعنقلرینی ضرب وقطع ایتدی ویا خود اکل ایچون تصدق قصدی اوزره ذبح ایتدی وساقلرینی قطع ایتدی اول وقتده اول فعلك اباحتی ودخی دنیایه استهانتی ایچون ایدی اگرچه بزه حرام ایسه ده * روایت اولندیکه اول عرض اولنان طقوز یوز آتك جمیعن اول منوال اوزره قتل ایتدی واکا عرض اولنمیان یوز آت قتل اولنیوب قالدی دنیاده کی آتلرك جمیعی اول یوز آتدن متناسل اولوبدر * علی رضی الله عنهدن مرویدرکه ردوها علی نك معناسی سلیمان علیه السلام الله تعالینك امریله شمسه موکل اولان ملائکه یه دیدیکه بکا شمسی کیرو یه دوندرك انلر دخی انی دوندردیلر حتی که صلاة عصری وقتنده ادا ایتدی زیرا که اکا اول آتلرك عرض اولنمسی عدوّ یه جهاد ایچون ایدی یوخسه حب دنیا ایچون دگل * حسن ایدر وقتا که سلیمان علیه السلام اول خیولی قتل ایتدی الله تعالی اندن خیرلو بی وسرعتلو یی یعنی ریحی اکابدل ایتدی (ولقد فتنا سلیمان) بز سلیمانی ملکنی سلبله اختبار ایتدك (وألقینا علی کرسیه جسدا) وانك کرسیسی اوزره برجسد القا ایتدك که انکله مراد شول بدندرکه اکل وشرب ایتمزاوله (ثم أناب) بعده اول ینه ملکنه رجوع ایتدی * وهب بن منبه ایدر سلیمان علیه السلام جزائر بحردن جزیره صیدونه غزا ایدوب ملکنی قتل ایتدکدنصکره بجراده نام قزینی اخذ وتزوج ایتدیکه حسن وجمالده مثلی کورلمش دگلیدی سائرنساسندن زیاده اکا محبت ایتدی الا بوکه باباسنه حزنندن کوزینك یاشی دکزدی * سلیمان علیه السلامدن دیلدیکه شیاطینه باباسی صورتنی انك اولدیغی دارده تصویر ایتدیره شول رجا ایله کیم انکله تسلیه بولوب حزننه برمقدار سکون ایره شیاطین دخی برمرتبه تصویر ایتدکلری صورتی اکا تشبیه ایتدیلر که کویا اول انك باباسنك عینیدر الا بوکه روحی یوقدر چون قزی بجراده اول صورتی کوردی باباسی کیدیکی ثیاب مثلنی اکا کیدردی سلیمان علیه السلام انك قتندن کیدیجك لا لاوجوار بسیله اول صورت قتنه کلوب باباسی زماننده کی عادتی اوزره اتباعیله اکا سجده قیلورردی بو حالدن سلیمان علیه السلامك خبری اولمدی * حتی که قرق کون جراده اول فعلی اوزره مستمر اولدی وسلیمان علیه السلامك وزیری آصف بن برخیا رجل صدیق اولوب سلیمان علیه السلامك بیوتندن دیلدیکنه انك حضورنده وغیبتنده کیرردی اهالی بیوتك احواللرینی بیلوروکورردی چون جراده نك فعلنی اکا خبرویردیلر سلیمان علیه السلامه واروب دیدیکه دیلرمکه اذنکله موعدن اول برمقامه طورم وناسه نیجه بیلدکلرین بیلدیرم سلیمان علیه السلام اکا اذن ویردی وناسی انك قتنه دیردی * اویله اولسه آصف کچن انبیانك برنیجه لرین اولدقلری صفات حمیده ایله وصف وذکر ایلدی حتی که سلیمان علیه السلام ذکرینه کلیجك دیدیکه یا نبی الله صغرك حالنده نه احلم ونه اورع ونه افضل ایدك وامرکده نه احکم ومکارهدن نه ابعد ایدك دیوب اندن کلامنی قطع ایتدی سلیمان علیه السلام آصفی دارینه چاغروب دیدیکه سبب ندرکه کچن انبیانك هر حاللرینی خیرله ذکر ایدوب بنم ذکریمه کلیجك صغرمده کی احوالمه ثنا ایتدکدنصکره کبرمده کی احوالمی ذکردن سکوت ایتدك دیدیکه یا نبی الله بن سکا نیجه ثنا ایدرم حالبوکه دارکده مرأه لك هواسنده قرق کوندنبرو الله تعالینك غیرینه عبادت اولنور * همان دم سلیمان علیه السلام دارینه کیردی اول جراده نك دوزدردیکی صورتی قیردی وجراده یه وانك اتباعنه زیاده عتاب ایتدی وکندی صحرایه کیدوب اول سببدن الله تعالی یه یالواروب اغلدی ندامتله

ذل

ذل وخضوع اظهار ایلدی چون کیجه اریشیجك دارینه کلدی مکر انك امینه دینور برام ولدی وارایدی بجان قضاء حاجتنه کیدرویا نساسندن برینه اصابت ایدرا ولسه خاتمن انك عندنده وضع ایدوب تطهیر ایتدیکدنصکره انی اندن الوردی یوخسه اول خاتمی طاهر اولمدن مس ایتمزدی زیرا انك ملکی اول خاتمده ایدی بروقتده اول قضاء حاجتنه کیدوب عادتی اوزره خاتمی امینه یه ویردی اول حینده صاحب البحر صخر نام شیطان اکا سلیمان صورتنده کلوب خاتمی امینه دن الدی وسلیمانك سریری اوزره چقوب اوتوردی سلیمان علیه السلامك تحت ملوکتنده اولان مخلوقات جمله اکا انقیاد ایتدیلر * بعده سلیمان علیه السلام قضاء حاجتدن چیقوب خاتمنی امینه دن استیجك امینه اکا سن کیمسن دیدی اول دیدیکه سلیمان بن داودم امینه دیدیکه کذب ایدرسن سلیمان کلوب بندن خاتمن الدی وکیدوب سریر ملکنه جلوس ایتدی حتی که خلق انك قتنه جمع اولدی * سلیمان علیه السلامك نساسندن غیری هرشنده اول صخرك حکمی تنفیذ ایتدی اویله اولسه سلیمان علیه السلام کندو یه شوم خطیئه ایردیکنی بیلدی دریا کنارینه کیدوب بالقجیلره خدمتکار اولدی انلرك صید ایتدیکی بالقلرین بازاره ایلتوردی انلردخی اکا هرکون ایکیشر بالق ویررلردی برینی صاتوب اتمك الوربرینی ایسه پشوروب یردی بو مصیبت اکا ارنده صورتنه عبادت اولندیغی مدتجه قرق کون مستمر اولدی اول مدت تمام اولیجق صخر مجلسندن اوچوب کندی ودریایه اوغرایوب انك خاتمن دریایه براقدی اول حینده باذن الله انی بربالق یوتدی چون بالقجیلر سلیمان علیه السلامه اول کیجه عادتلری اوزره ایکی بالق اجرت ویردیلر برینی اتمك الماق ایچون صاتوب وآخرینی آتشده پشورمك ایچون قارننی یاردقده خاتمی الینه کیردی فی الحال طاقنوب الله تعالی یه شکرا سجده یه واردی ملکی کما کان عودت ایتدی وشیاطینه امر ایلدی حتی که صخری بولوب قتنه کتوردیلر بربیوك طاشی اویدیروب صخری ایچنه قودی وبرآخر طاشله انی قپایوب حدید ورصاص ایله احکام ایتدکدنصکره دریایه آتدردی * ایدی اول صخر انك ایچنده حی اولوب محبوسدر * پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمدن مروی حدیث مرفوعده ایدر سلیمان علیه السلام دیدیکه والله اشبو کیجه یتمش نسامی طواف ایدمکه هر برندن برولد فارس کله کیم فی سبیل الله جهاد ایده لر لکن انشاء الله دیمدی * اویله اولسه انلرك جمعنه طواف قندن انجق برحامل اولوب اندن برشق رجل وجوده کلدی والله اکراول انشاء الله دیمش اولسه انلرك هربرندن برفارس وجوده کلوب فی سبیل الله جهاد ایده لردی * ایدی سلیمان علیه السلامك مفتون اولمسی انشاء الله قولنی ترکی ایدی وکرسی اوزره القا اولنان اول شق رجل ایدی * روایت اولندیکه سلیمان علیه السلامك برولدی اولوب شیاطیندن اکا ضرر خوفیله انی سحاب اوزره قویوب انی انده بسلتدی الله تعالی اکا اول سببدن عتاب ایدوب اول ولدی میت اولدیغی حالده انك کرسیسی اوزره القا ایتدی * دینلدیکه سلیمان علیه السلامك برابنی اولوب قتنده ایکن عزرائیل علیه السلام سلیمان علیه السلامی زیارته کلدی ابن اندن قورقوب لونی متغیر اولدی سلیمان علیه السلام ریحه امر ایلدی حتی که اول ابنی ریح کتوردی مکر که انك اجلی کلشدی ریحك اوزرنده ایکن قبض اولنوب سلیمان علیه السلامك کرسیسی اوزره میت القا اولندی * اویله اولسه سلیمان علیه السلام اول ابنی شاننده الله تعالی یه عدم توکلی خطاسنه متنبه اولوب ندامت وطاعتله اکا رجوع ایتدی (قال رب اغفر لی وهب لی ملکا لا ینبغی لاحد من بعدی) سلیمان علیه السلام دیدیکه یارب مغفرت ایت و بکا برملك باغشلغل که اول بندنصکره هیچ کسه یه اولمیه تا که اول بکا معجزه ونبوتمه آیت اوله زیرا که کثرت دنیا عبدی الله تعالیدن اشتغال ایدرزیرا که سیاست ملك قیامی حقوق الله قیامی ایله اجتماعی مقدور بشردکلدر (انك أنت الوهاب) صن بروهاب کریم الشانسنکه ملکی سؤال ایدنه دعاء یتمانه ده ویررسن * اویله اولسه انك بودعوتنه اجابتله ریح وشیاطین تسخیری ملکنه ضم وزیاده قلندی (فسخرنا له الریح تجری بأمره رخاء حیث أصاب) بز اکا ریحی تذلیل ایتدك که امینه طیبه اولدیغی حالده انك دیلدیکی مکانه جاری اولور (والشیاطین کل بناء وغواص) ودخی اکا شیاطینی تذلیل ایتدك که انلردن برطائفه بناء اولوب

انكچون اننه عجيبه بنا ايدرلردى وبرطائفه ايسه غواص اولوب بحردن لآلى چيقاررلردى (وآخرين مقرنين
فى الاصفاد) وآخرين ايسه مرده اولديغندن زنجيرلرده برى برلرينه تقرين اولنمشلردركه انكله نانسدن
شروفسادلرى كف اولنه (هذا عطاؤنا فامنن أو أمسك بغير حساب) ياسليمان اشبو سكا ويرديكمز ملك
وبسطه وتسلط بزم عطامزدر اندن ديلديككه ويرو ديلديككدن منع ايت بزم عطامز كثيردر هيچ احدانى
احصا وحسابه قادردكلدر (وان له عندنا لزلفى وحسن مآب) واكا اشبو دنياده ويريلن ملك عظيمله بيله
آخرتده دخى قربت وحسن مرجع يعنى جنت واردر (واذكر عبدنا أيوب) يامحمد عبدمز ايوبى ذكر ايت كه
اول انواع محن وبلايا صبر ايلدى تنكيم سليمان عليه السلام وفور نعم وآلايه شكر ايلدى تاكه صابرون
وشاكرون انلرى اسوه ايدينهلر (اذ نادى ربه أنى مسنى الشيطان بنصب وعذاب) كه اول رب تعالى يه دعا
ايدوب ديديكه شيطان بكا عنا وبلا وهلاك مال واولاد له اصابت ايتدى ايوب عليه السلام قولنده ادبه
رعايت ايدوب مسى شيطانه نسبت ايتدى حالبوكه هرشى الله تعالى عندندن ايديكن بيلوردى زيرا كه اول
اكا سبب اولوبدركه ايوبك كثرت اموال واولادله كمال عبادتنه حسد ايدوب يارب بنى انك اوزره تسليط ايت
ديمشدى تنكيم انك قصهسى سورهٔ اقتربده كچمشدر ايوب عليه السلامك كنديدن بلاسى كشفيچون دعاسنه
اجابتده ديلديكه (اركض برجلك) اياغكله يرى اورغل اوريجق اول موضعدن صو قيناديدى واكا ديلديكه
(هذا مغتسل بارد وشراب) اشبو صو سنكچوندركه اندن اغتسال وشرب ايدهسن ديلديكه اول اياغن يره
اورمسيله ايكى پيكار چيقدى برى حار وبرى بارد ايدى اول حاردن اغتسال ايدوب بدننده انكله آلام
ظاهرهسى زائل اولدى واول بارددن ايچوب انكله آلام باطنهسى زائل اولدى (ووهبنا له أهله ومثلهم
معهم) بز ايوبه هبه ايتدك اهل واولادنى تفرق قلرند نصكره انلرى اكا جمع ايله ويا موتلرند نصكره احيامز له وانلرله
بيله انلر مثلنى دخى هبه ايتدك حتى كه عددده اول كيدن اولدقلرينك ضعفى دكا اولديلر (رحمة منا وذكرى لاولى
الالباب) تاكه اول بزدن اكا رحمت وعقول كامله صاحبلرينه تذكير وموعظه اوله كيم انلره ايرشن مصائبده
صبر وا الله تعالى يه التجا ايله فرجه انتظار ايدهلر (وخذ بيدك ضغثا فاضرب به ولا تحنث) ودخى ايوبه ديلديكه
الكه حشيش وغيرنباتدن برحزمهٔ صغيره الوب انكله مرأهكى ضرب ايت كه يمينكده حانث اولميهسن ٭ روايت
اولنديكه انك زوجهسنه ليا بنت يعقوب وياخود رحمه بنت افرائيم بن يوسف ديرلردى ايوب عليه السلام انى
برحاجتنه كوندروب بطؤ ايديجك يمين ايتمشديكه اكر بلاسندن عافيت بولورسه اكا يوز ضربه اوره اوليله اولسه
الله تعالى اكا اول يميننده تحله يه اول اهون شيئى سبيل ايتدى مرأهنك حسن خدمتى وايوبك اندن حسن
رضاسى اولديغيچون يوز عددنى مشتمل حشيشله بركره اورمغله ايكيسنه بيله امرى تيسير ايتدى (انا وجدناه
صابرا) بز ايوبى نفسنه واهلنه وماله ايرشن بلايايه صبر ايدر بولدق انك شيطاندن الله تعالى يه شكايتى صبرينه
خلل ويرمز زيرا كه اكا جزع ديلمز بلكه اول تمنى عافيت وطلب شفادر مع هذا انى ديمسى دينده كندويه
وياقومنه فتنه ايرشمك خوفيله ايدى (نعم العبد انه أواب) ايوب نه كوزل عبد اولوركه اول كليله الله تعالى يه
اقبال ايتمشدى (واذكر عبدنا ابراهيم واسحاق ويعقوب اولى الايدى والابصار) يامحمد عبادمز ابراهيم
واسحاق ويعقوبك دخى بلايايه صبرلرينى ذكر ايت كه انلر طاعتده قوت ودينده بصيرت صاحبلريدر وياخود اعمال
جليله وعلوم شريفه صاحبلريدر اعمالدن ايدى ايله ومعارفدن ابصارله تعبير اولندى زيرا كه اعماله مباشرت
اكثريا ايدى ايله در ومعارفك اقوى مباديسى ابصارلهدر اشبونده بطاله وجهاله تعريض واردركه انلر زمنى
وعميان كبيدر (انا أخلصناهم بخالصة ذكرى الدار) بز انلرى خالصين قيلدق برخصلتله كيم اول شويدن
خالصهدركه انلرك دائما آخرتى تذكيرلريدركيم طاعتده خلوصلرى اول سببلهدر (وانهم عندنا لمن المصطفين
الاخيار) وانلر بزم عندمزده خيرده امثاللرى اوزره اختيار اولنمشلردر (واذكر اسمعيل واليسع
وذا الكفل) يامحمد قومكه ذكر ايت اسمعيل بن ابراهيم عليهما السلامى كه صادق الوعد ايدى واليسع بن
اخطوبى كه الياس عليه السلام انى بنو اسرائيل اوزره خليفه ايدوب بعده اكا نبوت ويرلدى وذا الكفل كه

اول

اول اليسع عليه السلامك ابن عمىدر وياخود بشر بن ايوبدر وانك نبوت ولقبنده اختلاف اولندى ٭
ديلديكه بنو اسرائيلدن يوز نبى قتلدن اكا فرار ايدوب انلرى كفل وحمايتنه آلدى وياخود اول بر رجل صالحك
عملنه كفيل اولديكه اول هر كونده يوز ركعت نماز قيلوردى (وكل من الاخيار) انلرك هربرى اخياردن ايديلر
(هذا ذكر) اشبو احوال انبيادن ذكر اولنان انلره شرفدر وياخود قرآندن برنوعدر بعده انلر وامثاللريچون
اعداد اولنان كرامات اخرويه ذكرينه شروع اولنوب بيورلديكه (وان للمتقين لحسن مآب) متقيلريچون
حسن مرجع واردر (جنات عدن) كه اول خلد واقامت جنتلريدر (مفتحة لهم الابواب) انلريچون
اول جنتلره قپولر آچيلوركه اكا كيرهلر (متكئين فيها) انده اريكهلره اتكا ايدر اولدقلرى حالده
(يدعون فيها بفاكهة كثيرة وشراب) انده انلر فاكهه وشرابك انواعندن طلب ايدرلر (وعندهم قاصرات
الطرف اتراب) وانلرك عندنده زوجهلرندن غيرى حورلر واردركه نظرلرين ازواجلرى اوزره قصر ايتمشلردر
هربرى اوتوز اوچ ياشنده سننده مساويلردر برى برلرينه مؤاخات اوزره اولوب ارالرنده تباغض وتغاير
ايتمزلر واول متقيلره ديلوركه (هذا ما توعدون ليوم الحساب) اشبو كرامات مذكوره يوم حساب
اجليچون دنياده سزه وعد اولناندر (ان هذا لرزقنا ماله من نفاد) اشبو بزم رزقمزدركه انى متقيلريچون
اعداد ايتمشزدر اكا فنا وانقطاع يوقدر (هذا) حال اشبو منوال اوزرهدر (وان للطاغين لشر مآب)
كافرلريچون آخرتده شر مرجع واردر (جهنم يصلونها) كه اول جهنمدركه انلر اكا كيررلر (فبئس المهاد)
اول نه چركين موضع قرار اولور (هذا فليذوقوه حميم وغساق) اشبو عذاب انلريچوندر انى ذوق ايتسونلر كه
اول ماء حاردركه حرى نهايتنه ايرشوبدر واهل ناردن سيلان ايدن صديددر ٭ ابن عباس رضى الله عنهما ايدر
غساق شول زمهريردركه برديله انلرى احراق ايدر نار حريله احراق ايتديكى كبى (وآخر من شكله أزواج)
وانلريچون عذاب اول مثلندن عذاب آخر واردر يعنى انلر عذاب اليمدن انواع مختلفه ايله تعذيب اولنورلر
(هذا فوج مقتحم معكم) خزنهٔ نار كفارك رؤساسنه ناره داخل اولدقلرنده اتباعنه اشارت ايدوب ديهلركه
اشبولر سزكله بيله ناره داخل جماعتدركه كفرده دنياده سزه مقارنلر ايديلر اعدى عذابده دخى اشبونده
مقارنلر سزا وليله اولسه رؤسا اتباعلرينه بددعا ايدوب ديهلركه (لا مرحبا بهم انهم صالوا النار) انلره عيشلرنده
رحب وسعه اولمسونكه ناره استحقاقله داخللردر (قالوا بل أنتم لا مرحبا بكم) اتباع رؤسايه ديهلركه بلكه
سز اول بددعايه بزدن احقسز (أنتم قدمتموه لنا) اول دين كفره بزدن اول دخول ايتمشديكز وياكفرى
بزه تحسين ايتديككزدى وياعمل سوءله عذابه بزى تقدم ايدوب بز سزه متابعت ايتدك (فبئس القرار)
نارنه چركين قرارگاه اولور (قالوا ربنا من قدم لنا هذا فزده عذابا ضعفا فى النار) يعنى طاغين دار جحيمه
دخول ايتديكلرنده اتباع رؤسا حقنده بددعا ايدوب ديسهلركركه يارب بنا بزى اغوا ايتمكله بزم ايچون
عذابى ياخود جهنمه دخولى تقديم ايلينلره يعنى بزم معذب اولمغمزه ياخود جهنمه دخولمزه سبب اولنلره
عذابى مضاعف ايله نار جهنم ايچره (وقالوا ما لنا لا نرى رجالا كنا نعدهم من الاشرار) اويله اولسه
اتباع ديهلركه بزه نولديكه نارده كورمزشول رجاللكيم بز انلرى دنياده شراردن عد ايدردك كه انكله مرادلرى
فقراء مسلمين اوله (اتخذناهم سخريا أم زاغت عنهم الابصار) كه بز انلرى سخره ايدينوردك يوخسه كوزلريمز
انلردن ميل ايتمشميدر اول اجلدن انلرى كورمزز ه وياخود انلر نارده ميدر لكن بزم كوزمزدن احتجاب
ايتمشلردر (ان ذلك لحق تخاصم اهل النار) اشبو ذكر اولنان مكالمات يوم قيامتده وقوعى واجبدركه
اهل نارك تخاصميدر (قل انما أنا منذر) يامحمد مكه مشركلرينه ديكل كه بن سزه الله تعالىدن رسولم انك
عذابيله سزى تخويف ايدرم ايمدى آنى توحيد ايدك كه عذابندن قورتلهسز (وما من اله الا الله الواحد
القهار) الله تعالىدن غيرى اله يوقدركه اول وحدانيت وذاتنده شركت وكثرتى قبول ايتمزدر الوهيتله هرشيئه
قاهردر (رب السموات والارض وما بينهما) سموات وارض وما بينهمانك ربيدر جميعن اول خلق ايدوبدر
امرلرى عاقبت ينه اكا عائد اولور (العزيز الغفار) كه اول كافرلره نقمتله غالبدر ديلديكى كسهنك ديلديكى

کافرلرین مغفرت ایدر (قل هو نبأ عظیم أنتم عنه معرضون) یا محمد دیکل که قرآن بر خبر عظیمدر
رب تعالیدن نازل اولوبدر سزی انکله انذار ایدرم سز ایسه بنم صدقمه انکله استدلالی ترک ایدرسز حالبوکه
عاقل انک مثلنی ترک ایتمزکر اولکه شدید الغفله اوله (ما کان لی من علم بالملأ الاعلی اذ یختصمون)
ملأ اعلایه بنم عاسم یوقدر شول وقتکه انلر اختصام ایدرلر زیرا که ملائکه نک تقاول وماجرالرندن کتب
متقدمه ده وارد اولدیغی اوزره سماعمنز وکتاب مطالعه سز اخبار تصور اولنمز الا وحی ایله اولور (ان یوحی الی
الا انما أنا نذیر مبین) بکا وحی اولنمدی الا انکیچون که بن خالق مخالفتده انذار ایدوب اوامر ونواهی بی انلره
اظهار ایدم (اذ قال ربک للملائکة انی خالق بشرا من طین) شول وقتده کی اختصاملرکه ربک جل شانه
ملائکه یه دیدیکه بن طیندن بشر خلق ایدرم که انکله مراد آدم علیه السلامدر (فاذا سویته ونفخت فیه
من روحی فقعوا له ساجدین) پس چانکه بن انک خلقنی اتمام ایدوب روح نفخیله انی احیا ایدم ملائکه تبکرمه
وتبجیل وجهی اوزره اکا سجده یه واردیلر (فسجد الملائکة کلهم أجمعون) اکا سجودله امر اولنان
ملائکه نک جمیعی اکا سجود ایتدیلر (الا ابلیس استکبر وکان من الکافرین) لکن ابلیس سجوددن تعظم
ایدوب امر الهی یه استنکار ومطاوعتدن استکبار ایتمسیله کافرلردن اولدی ویاخود اول علم اللهده کافرلردن
ایدی (قال یا ابلیس ما منعک أن تسجد لما خلقت بیدی) الله تعالی اکا دیدیکه یا ابلیس سنی نه منع ایتدی
واسطه سز خلق ایتدیکم شیئه سجود ایده سن (أستکبرت أم کنت من العالین) یوخسه استحقاقسز
تکبرمی ایتدک ویاخود عالیلردن اولوب تفوقه مستحق اولدک ویا الآن استکبار ایدوب من بعد مستکبریتدن
اولمقدن زائل اولمزمیسن (قال أنا خیر منه خلقتنی من نار وخلقته من طین) ابلیس دیدیکه بن اندن
خیرلو یعنکه بنی ناردن وانی طیندن خلق ایتدک اولیا اواسه کندمدن دون شیئه نیجه سجده ایدرم زیرا نار
طینه غالبه وا کل ایدر * ابلیس قولنک فساد وبطلانی ایسه سورۂ اعرافده کچدی (قال فاخرج منها فانک
رجیم) الله تعالی اکا دیدیکه جنت ویا سمادن ویا صورت ملکیتدن چیقغل که سن رحمتدن ومحل کرامتدن
طرد اولنوبسن (وان علیک لعنتی الی یوم الدین) ویوم جزایه دکین لعنتم اوزریکه در (قال رب
فانظرنی الی یوم یبعثون) ابلیس دیدیکه ایدی یارب یوم بعثمه دکین بکا امهال ایت (قال فانک من
المنظرین الی یوم الوقت المعلوم) الله تعالی دیدیکه ایدی سن شول وقته دکین امهال اولنانلردنسن اول
عند الله معلوم مدرانی تقدم ویا تأخر ایتمز * دینلدیکه اول وقتله مراد اولدرکه انده نفخۂ اولی واقع اولور ویومله
مراد اولدرکه وقت نفخه انک اجزاسندن بر جزءدر (قال فبعزتک لأغوینهم أجمعین الا عبادک منهم المخلصین)
ابلیس دیدیکه یارب سلطان قهرک حقیچون انلرک جمیعنه اغوا ایرکورهیم الا انلردن شول عبادیکی دکل که
طاعتکیچون انلری اخلاص وضلالتدن عصمت ایدوبسن (قال فالحق والحق أقول) الله تعالی دیدیکه
بن حق احقاق ایدوب حق دیرم که (لأملأن جهنم منک وممن تبعک منهم أجمعین) یا ابلیس سنک
جنسکدن وناسدن سکا تابع اولاندن متبوعین وتابعین جمیعکزله جهنمی طولدررم (قل ما أسألکم علیه
من أجر) یا محمد انلره دیکل که قرآن ویا تبلیغ وحی اوزره سزدن اجر استمزم (وما أنا من المتکلفین) تلقاء
نفسمدن برشیئی تقول ایدنلردن دکلم (ان هو الا ذکر للعالمین) اول قرآن دکل الا جن وانسه موعظه در
(ولتعلمن نبأه بعد حین) اول قرآنک وعد ووعیدینی ویا انک صدقنی موتدن صکره ده ویا یوم قیامتده ویا اسلام
ظهورنده بیلورسز

(سورة الزمر وهی سبعون آیة مکیة)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(تنزیل الکتاب من الله العزیز الحکیم) جبرائیل علیه السلامک قرآنی تنزیلی الله تعالی عندندندرکه اول
انی تصدیق ایتمیانه منتقم امرنده حکیمدر (انا أنزلنا الیک الکتاب بالحق) یا محمد بز سکا قرآنی انزال ایتدک
اول حق ملتبس اولدیغی حالده (فاعبد الله مخلصا له الدین) ایدی الله تعالی یه عبادت ایتکل انکیچون دینی

شرکدن وریادن تمحیض ایدرا ولدیغک حالده (ألا لله الدین الخالص) آکاه اولکه الله تعالی ایچون اولان شول
دیندرکه هوا وشکدن وشائبۂ کدردن خالص اوله زیرا که اول صفات الوهیه ده واسرار ضمائره اطلاعده
متفرددر (والذین اتخذوا من دونه أولیاء ما نعبدهم الا لیقربونا الی الله زلفی) شونلرکه ملائکه واصنامی
ویا عیسی وعزیری عبادت ایچون آلهه اتخاذ ایتدیلر دیدیلرکه بزم انلره عبادت ایتمزدکل الا انکیچوندرکه
الله تعالی یه شفاعتلریله بزی تقریب ایدهلر (ان الله یحکم بینهم فیما هم فیه یختلفون) الله تعالی یوم
قیامتده کفره ایله معبودلری بینی دین امرندن اختلاف ایتدکاری شیئده حکم ایدر محقی جنته مبطلی
ناره ادخال ایله (ان الله لا یهدی من هو کاذب کفار) اول کفره ومعبودلری بینده دینورکه شول وقتکه
انلر اول معبودلرندن شفاعت رجا ایدوب انلر ایسه اول کفره یه لعنت ایدهلر الله تعالی حقه اهتدایی
توفیق ایتمز اول کمسه یه که آلهه لرین الله تعالی یه تقریب ایدر دیو کذب ایدر والله تعالینک غیریه عبادتله
کفر ایدر (لو أراد الله أن یتخذ ولدا لاصطفی مما یخلق ما یشاء) اکر الله تعالی کفره نک زعم ایتدیکی اوزره
ولد اتخاذین اراده ایتسه مخلوقاتندن دیلدیکی شیئ اختیار ایدیدی (سبحانه هو الله الواحد القهار) الله
تعالی ایسه اندن منزهدر واحددر شریکی یوقدر جمیع خلقنه کبریا وعظمتله قهر ایدیجیدر (خلق السموات
والارض بالحق) سموات وارضی امر حق ایچون خلق ایتدی یوخسه باطل ایچون دکل (یکور اللیل
علی النهار ویکور النهار علی اللیل) لیلدن اکسلدوب نهاره آرتورر ونهاردن اکسلدوب لیله ارتورر
(وسخر الشمس والقمر کل یجری لأجل مسمی) ومصالح عباد ایچون شمس وقمری تسخیر ایتدی هر بری
انتهای دور ینه ویاخود انقطاع حرکتنه دکین جاری اولور (ألا هو العزیز الغفار) آکاه اولک که
اول هر ممکنه قادر وهر شیئه غالبدر ودخی خلقنه غفاردر عقوبتنه عجله ایتمز (خلقکم من نفس واحدة ثم
جعل منها زوجها) اول سزی نفس واحده دن یعنی آدمدن خلق ایتدی بعده اول نفس واحده دن زوجی
یعنی حوایی انک ضلعندن خلق ایتدی اشبونده انک وحدانیت وقدرتنه اوچ آیت واردرکه اول آدم علیه
السلامک اب وامسز خلق اولنمسیدر بعده اول ایکیسندن خلق لا یحصی انشعابیدر (وأنزل لکم من الانعام
ثمانیة أزواج) وسزیچون ابل وبقر وغنم ومعزدن ذکور واناثی سکز صنف احداث ایتدی (یخلقکم فی بطون
أمهاتکم خلقا من بعد خلق فی ظلمات ثلاث) الله تعالی سزی امهاتکز بطونلرنده ظلمت بطنده وظلمت رحمده
وظلمت مشیمه ده خلقدن خلق آخره تحویل ایتدی شول وجهله کیم اول نطفه بعده علق بعده عظام بعده اول
عظامه لحم کیوردی بعده خلق سوی یعنی طفل ایتدی (ذلکم الله ربکم له الملک لا اله الا هو) اشبو اشیانی
خلق ایدن ربکز الله جل شانه درکه سموات وارض وما بینهمانک ملکی انکدر عبادته مستحق اندن غیری
معبود یوقدر (فأنی تصرفون) انک عبادتندن غیرک عبادتنه نیجه صرف اولنورسز حالبوکه اول هر شیئک
خالقی اولوب هر حالده اکا احتیاجکز وانک سزه عدم احتیاجن بیلورسز (ان تکفروا فان الله غنی عنکم)
اکر سز اکا کافر اولورسه کز اول سزک ایمان وعبادتکزدن غنیدر (ولا یرضی لعباده الکفر) وعبادینه
رحمتندن کفرلرینه راضی اولمز زیرا اول انلری عذاب وهلاکه ایقاع ایدر (وان تشکروا یرضه لکم) واکر
اکا ایمان وعبادت ایدرسه کز انکله سزدن راضی اولور زیرا که اول سزک فوز وفلاحکزه سببدر یوخسه
ایمانکزدن اکا منفعت عائد اولور دکلدر (ولا تزر وازرة وزر أخری) یوم قیامتده هیچ برکمسه براخرک ذنبیله
مؤاخذه اولنمز (ثم الی ربکم مرجعکم فینبئکم بما کنتم تعملون) اشبو دنیادن رحلتکزدن صکره آخرتده
مصیرکز ربکز جل شانه یه در اول انده سزه خیر وشردن دنیاده ایشلدیککزی خبر ویررو مستحق اولدیغکز
جزایی ایرکورر (انه علیم بذات الصدور) اول صدورکزده خفی اولان شیئی بیلور اعمالکزدن هیچ خافیه
اکا خفی اولمز (واذا مس الانسان ضر دعا ربه منیبا الیه) چان کافره جسد ویا ولد ویا مالندن برشدت ایرسه
اصنامندن اعراض ایدوب انک دفعنده الله تعالی یه مقبل اولدیغی حالده اکا دعا ایدر (ثم اذا خوله نعمة منه
نسی ما کان یدعو الیه من قبل) بعده اول شدتدن بدل اکا عافیت ویرسه وزاندن اوکدین اول شدتک

دفعیچون اكا دعا ایتدیكی اونودر (وجعل لله أندادا ليضل عن سبيله) وانكیچون امثال وشركاء قیلورتا كه غیری دینی اسلامدن صدایده (قل تمتع بكفرك قليلا انك من أصحاب النار) یا محمد كافره دیكل كه آز زمان كفركله دنیاده معیشت ایتكه سن اهل ناردنسن (أم من هو قانت) كافرمی خیرلیدر یوخسه وظائف طاعاته قائمی ویاخود الله تعالی یه مطیع اولان اكا مطیع اولمین كیمیدر (آناء الليل ساجدا وقائما) كیجه نك ساعاتنده صلاتده ساجد وقائم اولدیغی حالده (يحذر الآخرة ويرجو رحمة ربه) كه اول آخرت عذابندن قورقوب ورب تعالینك رحمت ومغفرتن رجا ایلردیناندیكه اشبو آیت ابو بكر ویا عمر ویا عثمان ویا سلمان ویا هر مؤمن قانت شاننده نازل اولوبدر (قل هل يستوي الذين يعلمون والذين لا يعلمون) دیكل كه عالمونله جاهلون برابراولمدیغی كبی قانتونله عاصون دخی برابر اولماز (انما يتذكر اولوا الالباب) اشبو بیانات امثالیله متعظ ومعتبر اولماز الا انلركه بنم صنع وقدرتمده فهوم واذهان صاحبلریدر (قل يا عبادي الذين آمنوا اتقوا ربكم) یا محمد مؤمن اولان عبادمه دیكل كه جمیع امور بكزده الله تعالی یه مخالفاتدن صاقنوب توحیدی اوزره ثابت اولك (للذين أحسنوا في هذه الدنيا حسنة) دار دنیاده طاعتله احسان ایدنلره آخرتده مثوبهٔ حسنه واردر ویاخود احسان ایدنلره دنیاده حسنه واردركه اول صحت وعافیتدر (وأرض الله واسعة) الله تعالینك ارضی واسعه در اول كسه یه كه وطننده اكا توفیر احسان متعسر اوله اول اكا متیسر اولان مكانه هجرت ایتسون (انما يوفى الصابرون أجرهم بغير حساب) احتمال بلاء ومهاجرت اوطانله مشاق طاعته صبر ایدنلره اجرلری حسابسز توفیه اولنوریعنی حاسبلرك حسابی اكا اهتدا ایتمز حدیثده كلدیكه یوم قیامتده صلات وصدقه وحج اهالیسیچون میزانلرقوریلوب اجرلری توفیه اولنور اما كه اهل بلاء ایچون میزان قورلمز بلكه انلر اوزره اجر حسابسز صب اولنوردحتی كه دنیاده عافیتده اولنلر تمنی ایدهلركه نولیدی اجسادلر یمز مقاریضله دنیاده قطع اولنمش اولیدی شول سببدنكه اهل بلانك نائل اولدیغی فضائل وكراماتی كوردلردی (قل اني أمرت أن أعبد الله مخلصا له الدين) دیكل كه بن امر اولندمكه الله تعالی یه عبادت ایدم عبادتمی الكز انكیچون ایدراولدیغم حالده (وأمرت لأن أكون أول المسلمين) وامر اولندمكه مسلمینك اولی اولم (قل اني أخاف ان عصيت ربي عذاب يوم عظيم) دیكل كه اكر بن شرك ویاریا ایله ربمه عصیان ایدرسم قورقرمكه بكا یوم قیامتده عذابی ایریشه (قل الله أعبد مخلصا له ديني) دیكل كه بن الله تعالی یه عبادت ایدرم توحیدمی شرك وریادن خالص ایدر اولدیغم حالده ایمدی اخلاصده بكا اقتدا ایدلراكر بكا اقتدا ایتمزسه كز (فاعبدوا ما شئتم من دونه) الله تعالیدن غیری دیلدیككزه عبادت ایدك (قل ان الخاسرين الذين خسروا أنفسهم وأهليهم يوم القيامة) دیكل كه خسرانده كاملین انلردركه فوات جنت ودخول نارله یوم قیامتده نفسلرینه زیان ایدرلر واهللرینه دخی زیان ایدرلرشول سببدنكه اعانه كلمش اولسه لرجنتده واصل اوله جقلری حور وولداندن محروم اولورلر (ألا ذلك هو الخسران المبين) آگاه اولك كه اشبو خسران غایت فضاحتده خسران ظاهردر (لهم من فوقهم ظلل من النار ومن تحتهم ظلل) انلرك فوقلرنده ناردخانندن اطباق وسرادقات وتحتلرندن كذلك ناردن فراش ومهادواردر (ذلك يخوف الله به عباده) اشبو ذكر اولنان شول عذابدركه الله تعالی انكله عبادنی تخویف ایدركه اكا ایقاع ایدرشیئندن اجتناب ایدرلر (يا عباد فاتقون) یا بنم مؤمن قوللرم بندن قورقوب سخطم ایجاب ایدرشیئه تعرض ایتمكز (والذين اجتنبوا الطاغوت ان يعبدوها) شونلركه اوثانه عبادتدن امتناع ایدوب اندن بعید اولدیلر (وأنابوا الى الله) والله تعالینك عبادتنه رجوع ایتدیلر (لهم البشرى) انلرایچون موته احتضارلرنده وبعث اولندقلرنده ملائكه لسانیله جنته دخولله بشارت واردر (فبشر عبادي الذين يستمعون القول فيتبعون أحسنه) یا محمد تبشیرایت شول عبادمه كیم قرآندن عزائم ورخص ایشتسه لر امر اولندقلرینك احسنیله عمل ایدرلرانلردینده نقاد اولوب حسنله احسن بیننی تمییز ایدرلرچنان انلره واجب ومندوب اعتراض ایتسه واجبی اختیار ایدرلر قصاص وعفو اعتراض ایتسه عفوی اختیار ایدرلر وبالجمله

ایكی شیء مأمورك قنغیسی آخردن افضل ایسه اول افضلی ایثار ایدرلر (أولئك الذين هداهم الله) ایمدی انلرشول قومدركه الله تعالی انلری عزائم اخذنه توفیق ایتدی (وأولئك هم أولوا الالباب) انلر عقول كامله صاحبلریدركه وهم وعاده منازعه سندن سلیمدرلر (أفمن حق عليه كلمة العذاب أفأنت تنقذ من في النار) كفاردن اول كسه كه اوزرینه شقاوت وكلمهٔ عذاب واجب اوله سن انك مالكی امریمیسن یوخسه ناره مستحقلری اندن انقاذ ایدرمیسن حالبوكه سن اكا قادر دكلسن (لكن الذين اتقوا ربهم لهم غرف من فوقها غرف مبنية تجري من تحتها الانهار) لكن شونلركه رب تعالی یی توحید ایدوب امرینه اطاعت ایدرلر انلرایچون جنتده بری برلرینك اوزرینه بنا اولنمش غرفه لر واردركه انك فوقانیه وتحتانیه سی تحتندن علو وسفلنده تفاوت نهرلر جاری اولور (وعد الله لا يخلف الله الميعاد) الله تعالی قرآنده انی وعدا كیدله وعدا ایتدی اول ایسه وعدینه خلف ایتمز * ابو سعید الخدری رضی الله عنه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمدن روایت ایدردیكه اهل جنت بری برلرینه غرفات اهالی كوسترلر نتكیم دنیاده سز مشرق ویا مغرب افقنده غابر كوكب دری بری برلریكزه كوسترر یشورسزبینلرنده تفاضل اولدیغیچون دیدیلركه یا رسول الله اول منازل انبیادر اكا انلردن غیری كیمسه نائل اولوردیدیكه والله امتمدن اول كسنه لركه الله تعالی یه ایمان كتوروب مرسلینی تصدیق ایتدیلر (ألم تر أن الله أنزل من السماء ماء فسلكه ينابيع في الارض) یا محمد بیلمدكمیكه الله تعالی سحابدن یغموری ایندروب یرده كی عیون ومجاری یه ادخال ایدرایمدی یرده كی صولرك جمیعی سمادن اینوبدر (ثم يخرج به زرعا مختلفا ألوانه) بعده انكله یردن اكینلر چیقاردركه انك اصنافی مختلفدر یعنی بر وشعیر وغیریدر ویاخود كیفیاتیكه اخضر واحمر وغیریدر (ثم يهيج فتراه مصفرا) بعده جفافی تمام اولوب یبسندن انی صرارمش اوله كوررسن (ثم يجعله حطاما) بعده انی فتات منكسر قیلور (ان في ذلك لذكرى لأولي الالباب) اشبو مذكورده عقول كامله صاحبلرینه تذكیر واردركه انی تدبیر وتسویه یه وحالدن حاله تحویله قادر برصانع حكیمدن لابدر واول حیاتك مثلیدركه اكا اغترار ایدلماز (أفمن شرح الله صدره للاسلام فهو على نور من ربه) اول كسه كه الله تعالی انك قلبنی توحید قبولنه توسیع ایده اول رب تعالیدن معرفت وحقه اهتدا اوزره در * پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمدن مرویدردیدیكه چنان نور قلبه داخل اولسه اول قلبده انشراح وانفساح اولوردیناندیكه انك علامتی ندردیدیكه دار خلوده انابت ایدرودارغروردن تباعد ایدر وموتك نزولندن اول موت ایچون حاضرلنور (فويل للقاسية قلوبهم من ذكر الله أولئك في ضلال مبين) عذاب شدید اول كسه لره كیم الله تعالینك ذكرنی سماعدن قلبلرینه قسوت ویبوست ایره زیراكه كفار قرآنی وكرك اندارنی ایشتدكلرنده كفرلرین وذكر اللهدن اعراضلرین ارتوررلر دینلدیكه چنان برنفس خبیثة الجوهر اولسه ذكر اللهی ایشتمسی قلبنك قسوه وكدورتن ارتورر طیبة الجوهرك لینه وصفاسین ارتورمسی كبی وشمس كبی كه شمعی اریدر وملحی طوكدرر ایمدی اول وصفلو كسه لر برضلالده دركه فسادی ظاهردر اشبو آیتك سبب نزولی علی وحمزه ودخی ابولهب وولدیدر * روایت اولندیكه اصحاب رضی الله عنهم بر وقتده ملول اولوب یا رسول الله بزه تحدیث ایت دیدكلرندن نازل اولدیكه (الله نزل أحسن الحديث) الله تعالی سزه حدیثك احسنن انزال ایتدی (كتابا متشابها) بر كتابكه حسن ونظم وصحت وحكمده بعضی بعضنه بكزر یوخسه مختلف اولوب بعضی بعضی نقض ایتمز ویاخود اعجازده وتوافق نظمده وصحت معناده ومنافع عامه یه دلالتده بعضی بعضنه متشابهدر (مثاني) اول اكیشیردروعد ووعید وامرونهی وناسخ ومنسوخ وثواب وعقاب وامثال وقصصدر وتكررلك فائده سی اولدركه نفوس وعظ ونصیحتدن انفراشیادر ایمدی مادامكه اول اكا تكرار اولنمیه انده رسوخ بولمز (تقشعر منه جلود الذين يخشون ربهم) اول كتابی وآیات ووعیدنی استماعدن رب تعالیدن خائفلرك قلوبی دترر وجلودی صقلور (ثم تلين جلودهم وقلوبهم الى ذكر الله) بعده انلرك جلود وقلوبی الله تعالینك رحمت ومغفرتی ذكرینه اطمئنان وسكون ایدر (ذلك هدى الله يهدي به من يشاء) اشبو احسن حدیث

الله تعالینك سبب توفیقیدر انكله دیلدیكی كسه یی دین اسلامه هدایت ایدر (ومن یضلل الله فما له من هاد) اول كسه كه الله تعالی انی مخذول ایده انی هدایت ایدراولمز (أفمن یتقی بوجهه سوء العذاب یوم القیامة) اول كسه كه یوم قیامتده كندوبی سوء عذابدن یوز یله قورویه شول كسه كبیمیدركه عذابدن امن اوزره اوله روایت اولندیكه یوم قیامتده كفارك اللری بیونلرینه تیموراوب باشلری اشاغه جهنمه براغیلورلر او یله اولسه آنشی یوزلرندن غیری برشیئله دفعه قادر اولمزلر (وقیل للظالمین ذوقوا ما كنتم تكسبون) كفروعصیانله نفسلرینه ظلم ایدنلره دینوركه اول كسب ایتدیككزك جزاسنی ذوق ایدك (كذب الذین من قبلهم فأتاهم العذاب من حیث لا یشعرون) اهل مكه دن اول كچن كفار رسوللرینی تكذیب ایتدیلر انلره عذاب برجهتدن كادیكه شدت غفلتلرندن انلره اول جهتدن عذاب كلسن توهم ایتمزلردی (فأذاقهم الله الخزی فی الحیاة الدنیا ولعذاب الآخرة اكبر لو كانوا یعلمون) الله تعالی انلره حیات دنیاده ذلی اذاقه ایتدیكه اول مسخ وخسف وقتل وسبی واجلاء وامثالیدر وانلر ایچون اعداد اولنان آخرت عذابی ایسه شدید ودائم اولدیغیچون اندن اكبردر اگر علم ونظر اهلندن ایسه لر انی بیلورلر واندن عبرت الورلر (ولقد ضربنا للناس فی هذا القرآن من كل مثل لعلهم یتذكرون) اشبو قرآنده بز ناس ایچون امر دیننده احتیاج اولورهر مثلدن ضرب ایتدك تا كه انكله متعظ اوله لر (قرآنا عربیا غیر ذی عوج لعلهم یتقون) اول قرآنی عربی اولدیغی حالده كه انده اختلاف وتناقض یوقدر تا كه انكله شركدن اتقا ایده لر (ضرب الله مثلا رجلا فیه شركاء متشاكسون ورجلا سلما لرجل هل یستویان مثلا) الله تعالی مثل ضرب ایلدی مشركك ایچون شول رجلی كه انك آلهه سی اولوب اول رجلده شركا اوله لر سوء اخلاقلرندن انده تنازع ایده لر برینك اكا امر ایتدیكی شیئدن انی آخری نهی ایده وموحد ایچون شول رجلی كه اول رجل واحد ایچون خالص اولوب هیچ احد اكا نزاع ایتمیه ایدی ایكیسی وصفده مساوی اولمز زیرا كافر شول عبده بكزركه انك موالیسی اولان اول انك الهه سیدركه انده مشتركدر وقت واحدده انلرك هر برینه برحاجت عارض اولوب اكا امر ایتدكلرنده اول عبد متحیر اولوركه موالیسنك قنغیسین ارضا ایده ومؤمن ایسه شول عبده بكزركه انك مولاسی واحد اولوب انك خدمتنه قائم اوله خدمتیله انی ارضاده متحیر اولمیه (الحمد لله) حمدك كاسی الله تعالی یه مختصدر حقیقتده انده اكا غیر مشارك اولمز زیرا كه اكا منعم بالذات ومالك مطلق اولدر (بل أكثرهم لا یعلمون) بلكه كفارك اكثیسی بیلمزلر كه رب واحده عبادت خیرایدراندنكه غیری اكا تشریك ایده لر (انك میت وانهم میتون) یا محمد سكا وكرلك انلره موت ایریسردركلیكز موت صددنده وموتی عد اندنده سز وقتا كه كفار مكه محمد موتنه تربص ایده لم دیدیلر اشبو آیت نازل اولدی (ثم انكم یوم القیامة عند ربكم تختصمون) بعده یوم قیامتده ربكز جل شانه عندنده اختصام ایدرسز یا محمد سن كفارا اوزره احتجاج ایدرسنكه توحیدده سن حق اوزره اولوب تشریكده انلر باطل اوزره ایدیلر وسن ارشاد وتبلیغده اجتهاد ایدوب انلر ایسه تكذیب وعناده لج ایتدیلردینلدیكه انكله مراد اختصام عامدر ناس بری برلرینه خصومت ایدرلر شول امورده كه دنیاده تعدی وتجاوز ایتمشلردی * پیغمبر عزصلی الله علیه وسلم ایدر بركسه كه عندنده برمسلمك عرض ویا مالندن حق اوله اشبو دنیاده انی اكا اداویا استحلال ایله ذمتن تبرئه ایتسون شول كون كلمزدن اول كه انده درهم ودینار اولمیه بلكه اول حق صاحبی حقی مقابله سنده انك اعمال صالحه سندن آلور اگر عمل صالحی وارایسه واگر عمل صالحی یوغیسه اول حق صاحبنك سیئاتندن اكا یوكلنور ونار كوندریلور (فمن أظلم ممن كذب علی الله) شول كسه دن اظلم كیمدركه الله تعالی یه ولد وشریك اضافتینه كذب ایده (وكذب بالصدق اذ جاءه) واكا قرآن كلدیكنده توقف وتفكرسز انی تكذیب ایده (ألیس فی جهنم مثوی للكافرین) اكا كافر اولنلر ایچون جهنمده منزل یوقیدر ایدی اول انلره مجازات یتر (والذی جاء بالصدق وصدق به أولئك هم المتقون) اولكه قرآنله كلدیكه اول محمد علیه السلامدر واولكه قرآنی تصدیق ایتدی بو وصفلو كسه لر شرك وعصیاندن اتقا ایدنلردر (لهم ما یشاؤن عند ربهم) انلر ایچون رب تعالی عندنده جنتده

دیلدكاری

دیلدكاری هر شیء واردر (ذلك جزاء المحسنین) اشبو طاعتلرنده احسان ایدنلرك جزاسیدر (لیكفر الله عنهم أسوء الذی عملوا) تا كه الله تعالی انلردن اسوء أعماللرینی تكفیر ایده اویله اولسه انلردن دونلری تكفیر اولی اولور (ویجزیهم أجرهم بأحسن الذی كانوا یعملون) وانلره محاسن اعماللری ثوابنی احاسننه كوره ویرر تا كه فرط اخلاصلری ایچون اجرلری زیاده وعظیم اوله ومساوئ اعماللرینه ایسه جزا اولنمزلر (ألیس الله بكاف عبده) الله تعالی عبدنه یعنی محمد علیه السلامه كافی دكلمیدر وقتا كه كفار قریش دیدیلر كه یا محمد بزم آلهه مزه طعندن زائل اولمزسن صاقنكه انلردن سكا سوء ایرشمیه اویله اولسه بو آیت نزولیله هر ذی شرك شرینی دفعده الله تعالی عبدنه كفایت ایدوب بیلدی (ویخوفونك بالذین من دونه) یا محمد مشركون سنی الله تعالیدن غیری عبادت ایتدكاری آلهه لریله تخویف ایدرلر (ومن یضلل الله فما له من هاد) اول كسه كه الله تعالی انی هدایت ایتمیه اكا هدایت ایدر اولمز (ومن یهد الله فما له من مضل) اولكه الله تعالی انی هدایت ایده انی اندن منع ایدر اولمز (ألیس الله بعزیز ذی انتقام) الله تعالی ملكنده غالب منیع واعداسنه انتقام ایدر دكلمیدر (ولئن سألتهم من خلق السموات والارض لیقولن الله) اگر سن مشركینه سموات وارضی كیم خلق ایتدی دیو سؤال ایتسك دیه لر كه الله تعالی خلق ایتدی خالقیتده تفردینه برهانك وضوحیچون (قل أفرأیتم ما تدعون من دون الله ان أرادنی الله بضر هل هن كاشفات ضره) یا محمد مشركینه دیكل كه شول آلهه كز كه الله تعالیدن غیری اكا عبادت ایدرسز بكا خبرویرك كه اگر الله تعالی بكا ضر اراده ایتسه آلهه كز اول ضرك كشفنه قادر اولورمی (أو أرادنی برحمة هل هن ممسكات رحمته) ویاخود الله تعالی بكا نفع اراده ایتسه آلهه كز اول نفعی بندن امسا كه قادر اولورلرمی (قل حسبی الله) دیكل كه بكا خیر اصابتنه وبندن شر دفعنه الله تعالی كافیدر (علیه یتوكل المتوكلون) توكل ایدنلر الله تعالی یه توكل ایدرلر زیرا كه امورك كاسی اندن صدور ایدیكن بیلورلر (قل یا قوم اعملوا علی مكانتكم انی عامل) دیكل كه یا قوم قوت وطاقتكز اولدیغی بنم هلا كمه عمل ایدك بن دخی سزك هلا كزه عمل ایدرم (فسوف تعلمون من یأتیه عذاب یخزیه ویحل علیه عذاب مقیم) زمان قریبده بیلورسز كه الله تعالینك عذابی كیمه كلوب هلاك ایدر وعذاب دائم كیمه نزول ایدر (انا أنزلنا علیك الكتاب للناس بالحق) یا محمد بز سكا قرآنی حق ملتبس اولدیغی حالده ناس اجلیچون انزال ایتدك زیرا كه اول انلرك معاش ومعادنده مناط مصالحلریدر (فمن اهتدی فلنفسه) اول كسه كه اهتدا ایده نفسنه نفع ایدر (ومن ضل فانما یضل علیها) اولكه هدایتدن اعراض ایده انك وبالی كندی نفسنه ایرر انی تخطی ایتمز (وما أنت علیهم بوكیل) سن انلر اوزره توكیل اولنمدك كه انلری هدایته جبر ایده سن بلكه سن انجق بلاغه مأمورسن حالبوكه سن تبلیغ ایتدك (الله یتوفی الانفس حین موتها والتی لم تمت فی منامها) الله تعالی ارواحی ابداندن قبض ایدر ارواحك انده تعلق وتصرفی ظاهرده وباطنده قطعیله كه اول موت عندنده در ویاخود انی انجق ظاهرده قطع ایدر یوخسه باطننده دكل كه اول نوم عندنده دردینلدیكه هر انسانك ایكی نفسی واردر بری نفس حیاتدركه موت عندنده مفارق اولور وانك زوالیله نفس زائل اولور وبری ایسه نفس تمییزدركه اول نوم عندنده مفارق اولور اول اجلدن كوررسنكه نومی حالنده تنفس ایدر دینلدیكه هر انسانك نفسی وروحی واردر نفسی نومی عندنده كیدر روحی قالور * علی رضی الله عنه ایدر نوم عندنده روح چیقار شعاعی جسدده قالور انك سببیله دركه رؤیا كورر یقظانكه اویانه لحظه دن اسرع زمانده روح جسده ایرر (فیمسك التی قضی علیها الموت ویرسل الاخری الی أجل مسمی) اول قبض اولنان اروحدن شول اوزرینه موت قضا اولنان روحی امساك ایدوب جسدینه ردایتمز وشول اوزرینه موت قضا اولنمیان روحی جسدنه ارسال ایدرتا كه موتی وقتی ایرشنجه بو حال اوزره كیدر * دینلدیكه احیا واموات ارواحی منامده بری برلرینه بولیشورلر والله تعالینك دیلدیكی وجه اوزره سویلشورلر رجوع ایدراولدقلرنده الله تعالی امواتك ارواحنی امساك ایدر واحیانك ارواحنی ارسال ایدوب حتی كه اجسادلرینه ایرر (ان فی ذلك لآیات لقوم یتفكرون) اشبو روحی امساك وارسالده

الله تعالینك كمال قدرت وحكمته وشمول رحمته آیتلر واردر شول قومه كیم ارواحك ابدانه تعلق كیفیتنده وموت عندنده ارواحك اجساددن بالكلیه مفارقتنده واجسادك فناسیله ارواح فانی اولمیوب باقی اولسنده وا كا سعادت وشقاوت اعتراسنده وآجالی انقضاسنه دكین حینا بعد حین انك ارسال اولنمسی حكمتنده تفكر ایدرلر (أم اتخذوا من دون الله شفعاء) یوخسه انلر الله تعالینك اذنسز آلهه لرینی شفعامی اتخاذ ایدرلر (قل أولو كانوا لا یملكون شیأ ولا یعقلون) دیكل كه آلهه لری انلره شفاعتمی ایدر اكرچه انلر كوریلن صفات اوزره جمادات اولوب برشیئه قادر دكللر وبرشیئی بیلمزلرسه ده ینه انلری شفعامی اتخاذ ایدرلر (قل لله الشفاعة جمیعا) دیكل كه شفاعتك كلیسی الله تعالینك اذننه متوقفدر انك اذنسز هیچ احد شفاعته مالك اولمز وبعد الاذن مشركین ایچون شفاعت اولمز (له ملك السموات والارض) سموات وارضك ملكی جمیعا انكدر دنیاده كی اعمالكزی اول احصا ایدر (ثم الیه ترجعون) بعده آخرتده انكا رجوع ایدرسز انده سزه جزاكزی ایدر اعیدی دنیاده وآخرتده ملك انك اولیجق شول دنیاده وآخرتده مقبول ومرضیسی اولمین شیئدن نیجه شفاعت ومدد امید لنورلر (واذا ذكر الله وحده اشمأزت قلوب الذین لا یؤمنون بالآخرة) بقان الله تعالینك وحدانیتی ذكر اولنسه شول آخرته ایمانلری اولمیانلرك قلوبی اندن نفور ایدر (واذا ذكر الذین من دونه اذا هم یستبشرون) بقانكه الله تعالینك غیری آلهه لری ذكر اولنسه قلبلری سرورله طولوب بشره وجهلرینه انبساط كلور (قل اللهم فاطر السموات والارض عالم الغیب والشهادة أنت تحكم بین عبادك فیما كانوا فیه یختلفون) یا محمد وقتا كه سن انلرك كفرلرنده متحیر اولوب عناد وشدت شكیمه لرنده عاجز اوله سن الله تعالی یه التجا ایدوب دیكل كه یا الهی كه سن سموات وارضی خلق ایدوب سن احوال وامورك كیزلو وآشكاره سن بیلورسن عبادكك اختلاف ایتدكاری شیئده بنم انلرك بینی فصله قادر اولورسن (ولو أن للذین ظلموا ما فی الارض جمیعا ومثله معه لافتدوا به من سوء العذاب یوم القیامة) اكر یر یوزنده اولان اشیانك جمیعی وانكله بیله انك مثلی كافرلرك اولسه یوم قیامتده سوء عذابدن خلاص ایچون انی فدا ایده لردی حالبوكه اول انلردن قبول اولمیه (وبدا لهم من الله ما لم یكونوا یحتسبون) ودنیاده شول حسبانلری اولمدیغی عذاب اول وقتده انلره نازل وظاهر اوله (وبدا لهم سیئات ما كسبوا) وكسب ایتدكاری اعمال سیئه لری انلره ظاهر اوله شول حینده كه صحایف اعماللری انلره عرض اولنه (وحاق بهم ما كانوا به یستهزؤن) وانلری احاطه ایده اول شیئك جزاسی كه انی استهزا ایدردی (فاذا مس الانسان ضر دعانا) بقان جنس انسان ضره ایرسه انك كشفی ایچون بزه دعا ایدر (ثم اذا خولناه نعمة منا قال انما أوتیته علی علم) بعده تفضل ایدوب اكا نعمت ویرسك دیركه اول بكا وجوه كسبی بیلدیكمدن ویرلدی (بل هی فتنة) بلكه اول نعمت امتحاندركه انكله شكران ویا كفران نعمت ایدیكی كندویه ظاهر اوله (ولكن أكثرهم لا یعلمون) الا بوكه انلرك اكثری انی بیلمزلر (قد قالها الذین من قبلهم) انلردن اول كچنلر اول مقاله یی دیمشلردی (فما أغنی عنهم ما كانوا یكسبون) انلرك متاع دنیادن كسب ایتدكاری عذابلری دفعنه برشیئه مفید اولمدی (فأصابهم سیئات ما كسبوا) اویله اولسه انلره كسب ایتدكاری اعمال سیئه لرینك جزاسی ایردی (والذین ظلموا من هؤلاء سیصیبهم سیئات ما كسبوا) اشبو مشركیندن عتوله نفسلرینه ظلم ایدنلره كسب ایتدكاری اعمال سیئه لرینك جزاسی ایریسردر انلره ایردیكی كبی (وما هم بمعجزین) حالبوكه انلر عذاب اللهدن فوت اولور دكللردر زیرا كه مرجعلری الله تعالی یه در اكابر رؤسالری بدرده قتل اولندی ویدی ییل قحط چكدیلر (أولم یعلموا أن الله یبسط الرزق لمن یشاء ویقدر) بیلمدیلرمیكه الله تعالی رزقی دیلدیكی كمسه یه بسط ایدر ودیلدیكندن قبض ایدر شول حیثیتدنكه انلره یدی ییل قحط چكدردیكندنصكره یدی ییل دخی انلره سعت ورفاهیت ایردردی (ان فی ذلك لآیات لقوم یؤمنون) اشبو بسط وتضییقده حوادثك كلیسی الله تعالیدن ایدیكنه مؤمن اولنلره علامتلر واردر (قل یا عبادی الذین أسرفوا علی أنفسهم) یا محمد مؤمنلره بنم لسانمله دیكل كه یا عبادم كه معاصیده اسرافله نفسلری اوزره جنایتله افراط ایتدیكز (لا تقنطوا

من رحمة الله) الله تعالینك مغفرتندن وتوبه ایدرسه كز توبه كزی قبولندن مأیوس اولمكز (ان الله یغفر الذنوب جمیعا) الله تعالی ذنوبك جمیعنی مغفرت ایدر اكرچه اول ذنوب كبائر ایسه ده دیلدیكه اكرچه توبه سز ایسه ده زیرا كه توبه ایله تقیید خلاف ظاهردر شول دلیلله كیم (ان الله لا یغفر أن یشرك به ویغفر ما دون ذلك لمن یشاء) الله تعالی دیلدیكنك شركدن ماعدا ذنوبی مغفرتن اطلاق ایتدی (انه هو الغفور الرحیم) زیرا كه اول رحمت ومغفرتده مبالغه در * ابن عباس رضی الله عنهما ایدر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم حمزه رضی الله عنهك قاتلی وحشی یی اسلامه دعوت ایچون خبر كوندردكده دیدیكه سن بنی دینكه نیجه دعوت ایدرسن حالبوكه زعمكده بركسه كه قتل ویا زنا ویا شرك ایده (یضاعف لهم العذاب) اكا عذاب مضاعف قیلنور دیرسن بن ایسه اول ذنوبك كلیسنی ایتمشم اویله اولسه نازل اولدیكه (الا من تاب وآمن وعمل عملا صالحا فأولئك یبدل الله سیئاتهم حسنات) كه اول سورهٔ فرقانده كچدی وحشی دیدیكه اشبو شرط شدیددر قورقارمكه انی اقامته قادر اولمیم انك غیریسی اولسه اكا بناء نازل اولدیكه (ان الله لا یغفر أن یشرك به ویغفر ما دون ذلك لمن یشاء) كه اول سورهٔ نساده در وحشی دیدیكه نه بیلورم بلكه مغفرتی اراده اولنان قومدن اولمیم اویله اولسه اشبو صددنده اولدیغمز (یا عبادی الذین أسرفوا علی أنفسهم) آیتی نازل اولیجق وحشی اكا مطمئن اولوب اسلامه كلدی مسلمون دیدیلركه یا رسول الله اشبو حكم وحشی یه خاصمیدر یوخسه سائر مسلمینه دخی عاممیدر دیدیكه بلكه جمیع مسلمینه عامدر (وأنیبوا الی ربكم وأسلموا له من قبل أن یأتیكم العذاب ثم لا تنصرون) ذنبدن تائبین اولدیغكز حالده ربكز الله تعالی یه رجوع ایدوب عملی انك وجهه كریمی ایچون خالص ایدك سزه عذاب كلمزدن اول زیرا كه اول كلدكدنصكره اندن منع اولنمزسز اعیدی آیه سابقه دلالت ایتمزكه هركسه یه توبه سز وسبق تعذیبسز مغفرت حاصل اوله تاكه توبه دن وعملده اخلاصدن استغنا اولنه (واتبعوا أحسن ما أنزل الیكم من ربكم) ربكز جل شانه دن سزه انزال اولنان شیئك احسننه اتباع ایدك كه اول مأموربه در منهی عنه دكلدر ویا عزائمدر رخص دكل ویا ناسخدر منسوخ دكل ویا نجات وسلامته ایصالده اقرب اولانه اتباع ایدك انابت وطاعته مواظبه كبی (من قبل أن یأتیكم العذاب بغتة وأنتم لا تشعرون) شول وقتدن اولكه فجأة سزه عذاب كله حالبوكه امور دنیایه اشتغالكز وآخرته عدم ایمانكز سببیله انك مجیئنه شعوركز اولمیه كیم تدارك ایده سز (أن تقول نفس یا حسرتا علی ما فرطت فی جنب الله) اعیدی طاعته مبادرت ایدك نفس قاصره نك دیمسی كراهتله كیم حسرت وندامت بكا كه الله تعالی یه طاعتده تقصیر ایتمشم (وان كنت لمن الساخرین) اكرچه بن الله تعالینك دین وكتاب ورسولنی ومؤمنینی استهزا ایدنلردن ایدم یعنی طاعة الالهی تضییعله اكتفا ایتمیوب حتی كه اهل طاعتی سخره ایدندی (أو تقول لو أن الله هدانی لكنت من المتقین) ویاخود دیه كه اكر الله تعالی بنی حقه ارشادله هدایت ایتسه شرك ومعاصیدن اتقا ایدنلردن اولوردم (أو تقول حین تری العذاب لو أن لی كرة فأكون من المحسنین) ویاخود دیه كه یوم قیامتده عذابی كوردیكنده اكر بنم بركره دخی دنیایه رجوعم اولسه عقیده وعملده احسان ایدنلردن اولوردم (بلی قد جاءتك آیاتی فكذبت بها واستكبرت وكنت من الكافرین) الله تعالی دیه كه بلی سكا بنم آیاتم كلمشیدی سن ایسه انی تكذیب ایدوب قبولدن امتناعكله كافرلردن اولمشدك (ویوم القیامة تری الذین كذبوا علی الله وجوههم مسودة) یوم قیامتده الله تعالی یه كذب وافترا ایدنلری یوزلری قرارمش كوردرسن (ألیس فی جهنم مثوی للمتكبرین) ایمان وطاعتدن تكبر ایدنلره جهنمده مقام یوقیدر واردر (وینجی الله الذین اتقوا بمفازتهم) الله تعالی شرك ومعاصیدن اتقا ایدنلری انجا ایدر شول طریقله كیم اول انلری فوز ونجاته مؤدی اولور (لا یمسهم السوء ولا هم یحزنون) انلره مكروه ایرشمز ودنیادن فوت ایتدكلری اشیایه حزن چكمزلر (الله خالق كل شیء) الله تعالی خیر وشر ایمان وكفردن هرشیئك خالقیدر (وهو علی كل شیء وكیل) اول هرشیئی حفیظدر تصرفنه تولی ایدر (له مقالید السموات والارض) سموات وارضك مفاتحی انكدر دیتلدیكه سمواتك مفاتحی مطر در وانواعیله وارضك مفاتحی نباتدر انواعیله

عثمان رضی الله عنه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه مقالیدندن سؤال ایتدکده دیدیکه انلک تفسیری (لا اله الا الله والله أكبر وسبحان الله وبحمده وأستغفر الله ولا حول ولا قوة الا بالله هو الاول والآخر والظاهر والباطن بيده الخير يحيي ويميت وهو على كل شيء قدير) یعنی اشبو کلماتله الله تعالی توحید وتمجید اولنورکه اول سموات وارض خیرینک مفتاحیدر برکسه که انی تکلم ایده ا کا اصابت ایدر (والذين كفروا بآيات الله أولئك هم الخاسرون) شونلرکه الله تعالینک دلائل قدرتنه وسموات وارض امرنده استدامتنه ویاخود انک توحید وتمجیدی کلماتنه کافر اولدیلر ایشته انلر رحمت وثوابدن خاسرلردر (قل أفغير الله تأمروني أعبد أيها الجاهلون) دیکل که اشبو دلائل ومواعیددنصکره ای جاهللر بکا امر ایدرمیسز که الله تعالینک غیری یه عبادت ایدم (ولقد أوحي إليك وإلى الذين من قبلك لئن أشركت ليحبطن عملك ولتكونن من الخاسرين) یا محمد سکا وسندن اول کچن رسوللره وحی اولندیکه علی سبیل الفرض سن اشراک ایتسک عملک حبط اولوب خاسرلردن اولورسن اشبو خطاب اکرچه پیغمبریمز علیه السلامه در لکن مراد امتیدر (بل الله فاعبد وكن من الشاكرين) بلکه یالکز الله تعالی یه عبادت ایت وانک سکا ایتدیکی انعامنه شکر ایدنلردن اولغل (وما قدروا الله حق قدره) نفسلرنده الله تعالینک عظمتنی حق تعظیمله تقدیرایتمدیلر شول حیثیتدنکه ا کا لایق اولمیان شیئی ا کا شریک قیلدیلر (والارض جميعا قبضته يوم القيامة والسموات مطويات بيمينه) والحال ارضون سبعک جمیعی ویاخود ارضک ظاهره وغابره سی یوم قیامتده انک مقبوضه سیدر یعنی ملک وتصرفنده در نیجه دیلرسه عزاجسز سهولتله تصرف ایدر یعنی اول ارض عظمتیله انک قدرتنه نسبت اولنسه قبضهٔ واحده مثابه سنده در کذلک سموات دخی انک قدرتیله مجموعاتدر اشبو آیتک عظمتنه وانک قدرتنه اضافتیله ذکر اولنان اجرام عظامک حقارتنه تنبیهدر (سبحانه وتعالى عما يشركون) ایعدی قدرت وعظمتی بو مرتبه ده اولان حضرت باری جل شانه نک مشرکونک اشراکندن منزه وعالی اولدی (ونفخ في الصور فصعق من في السموات ومن في الارض) اول مرتبه که صوره نفخ اولنه سموات وارض ومابینه ماده حیاتده اولان مخلوقاتک جمیعی میت ویامغشی علیه اولور (الا من شاء الله) الا انلرکه الله تعالی انلرک بقاسنی دیلمه دیلدیکه انلر جبرائیل واسرافیل ومیکائیل وملک الموتدر ویاخود جنت ونارده اولان حور وولدان وزبانیه در ویاحمله عرشدر تسکیم ذکری سوره نملده کچمشدر دیلدیکه اول استثناء اولنانلر مراد انجق الله تعالینک ذاتیدر (ثم نفخ فيه أخرى فإذا هم قيام ينظرون) بعده اول صورا ایکنجی کره نفخ اولنه کوریله کیم خلائق قبرلرندن طوره رق کندیلره نه فعل ایدیلورایدیکنه منتظر اوله لر ویا اهوال قیامته نظر ایده لرکه سمانیجه تغییر وارض نیجه تبدیل اولنور وداعی انلری نه شیئه دعوت قیلور واقربانک بری برلرندن شفقتی کیدر وخصمادن انلره نوجهله خصومت ایرر (وأشرقت الارض بنور ربها) وارض محشر رب تعالینک عدلی نوریله منور اوله ویاخود برنور ایله کیم اجسام مضیئه توسطنسزانده خلق اولنه (ووضع الكتاب) وصحائف اعمال عماللک یدلرینه ویرلیه ویا لوح محفوظله اول صحائف مقابله ایدیله (وجيء بالنبيين والشهداء) وپیغمبرلر وملائکه ومؤمنیندن شهدا کتوریله کیم رسوللر ایچون شهادت ایده لرکه انلر امت محمددر ویاخود کراما کاتبین ملکلریدر ویاخود فی سبیل الله مقتوللردر (وقضي بينهم بالحق وهم لا يظلمون) وعبادیننده ظالمین ومظلومین رسل وامم بینی عدلله قضا اولنه انلر ظلم اولنمزلرنه ثوابلرینک تنقیصیله ونه عذابلرینک زیاده سیله (ووفيت كل نفس ما عملت) وهر نفس خیروشردن عملنک جزاسی توفیه اولنه (وهو أعلم بما يفعلون) اول الله تعالی انلرک افعالنه اعلمدر شهدانک شهادتنه احتیاج اولمز بلکه اشهادی عملری اوزره حجتی تأکید ایچوندر (وسيق الذين كفروا الى جهنم زمرا) وکافرلر ضلالات وشرارتده تفاوت اقداملری حسبنجه فوج فوج بعضی بعضنک اثرنده جهنمه سوق اولنه (حتى إذا جاؤها فتحت أبوابها) حتی چقانکه ا کا ایره لر ایدی قپوسی انلر ایچون آچیله (وقال لهم خزنتها ألم يأتكم رسل منكم يتلون عليكم آيات ربكم وينذرونكم لقاء يومكم هذا) انلک خازنلری یعنی زبانیه انلره دیه لرکه کندی جنسکزدن سزه رسوللر کلمدیمیکه ربکز جل شانه انلک آیتلرینی

سزه تلاوت ایدر وبو کونه لقا کزله سزی تخویف ایدر (قالوا بلى ولكن حقت كلمة العذاب على الكافرين) کافرلر دیه لرکه بلی بزه رسوللر کلدیلردی تلاوت آیات وانذار ایتدیلردی الا بوکه علم اللهده اوزریمزه کلمهٔ عذاب واجب اولدیکه (لأملأن جهنم من الجنة والناس أجمعين) قولیدر (قيل ادخلوا أبواب جهنم خالدين فيها فبئس مثوى المتكبرين) اول کافرلره دینلدیکه ایعدی ضلالتده مراتبکز حسبنجه ابواب جهنمه دخول ایدک انده دائمی اولدیغکز حالده اول جهنم ایماندن تکبر ایدنلره نه چرکین منزل اولور (وسيق الذين اتقوا ربهم الى الجنة زمرا) ورب تعالیدن قورقوب شرک ومعاصیدن اتقا ایدنلر شرف وعلو طبقه ده مراتبلری حسبنجه را کبین اولدقلری حالده فوج فوج بعضی بعضنک اثرنده جنته سوق اولنه لر (حتى إذا جاؤها وفتحت أبوابها) حتی چقانکه ا کا کله لر حال بوکه انلر کلزدن اول انک قپولری انلر ایچون آچیله (وقال لهم خزنتها سلام عليكم طبتم فادخلوها خالدين) جنتک خازنلری انلره دیه لرکه اوزریکزه سلامت اولوب من بعد مکروه ایرمسون ذنوبدن طاهر اولدیکزدی ویاخود جنت سزه کوزلک مقام اولدی ایعدی ا کا کیروب انده خالدین اولک چقانکه ا کا کیره لر انلر ایچون اعداد اولنان کراماتی کوره لر فرح وسرور ایده لر (وقالوا الحمد لله الذي صدقنا وعده) الله تعالی یه حمد اولسونکه رسوللری لسانیله اولان وعدنی بزه انجاز ایتدی (وأورثنا الارض نتبوأ من الجنة حيث نشاء) وجنتدن اشبو قرار ایتدیکمز مکانی بزه وارثک مورثنه اولان تمکنی کبی تمکین وتملیک ایتدی اندن دیلدیکمز واشتها ایتدیکمز مکانه نزول ایدرز دیه لر اشبونده اشارت واردرکه جنتدن هر مؤمنه ویریلن حاجتندن زیاده اوله بوخسه هیچ کسه آخرلک منزلنه نزولله دکل دیلدیکه جنته اولا امت محمد کیروب دیلدکاری منازله نزول ایلرندنصکره سائر امم کیره لر (فنعم أجر العاملين) مؤمن اولوب عمل صالح ایشلینلره جنت نه کوزلک اجر اولور (وترى الملائكة حافين من حول العرش) ملائکه یی کوره سنکه حول عرشی احاطه ایدوب طواف ایدرلر (يسبحون بحمد ربهم) رب تعالینک حمدنی ملتبسین اولدقلری حالده انی تنزیه وتقدیس ایدرلر اشبونده اشعار واردرکه علوینک منتهای درجاتی واعلا لذائذی حق تعالینک صفاتنه استغراق اوله (وقضي بينهم بالحق) وخلق بینی حقله قضا اولنه بعضی ناره وبعضی جنته ادخال اولنغله ویا ملائکه بینی قضا اولنه تفاضللری حسبنجه (وقيل الحمد لله رب العالمين) بینلری حقله قضا اولنانلر الله تعالی یه حمد ایدرلر

(سورة المؤمن وهي خمس وثمانون آية مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(حم) ابن عباس رضی الله عنهما ایدر حم الله تعالینک اسم اعظمیدر عکرمه اندن روایت ایدرکه الر وحم ونون الرحمن اسمندن حروف مقطعه در عطاء خراسانی ایدرکه انک حائی الله تعالینک حلیم حمید حی حکیم حنان اسمائنک افتتاحیدر وانک میمی ملک مجید منان اسمائنک افتتاحیدر (تنزيل الكتاب من الله العزيز العليم) قرآنک تنزیلی اول الله تعالیدندرکه سلطاننده عزیز وعبادنک مصالح واعمالنه علیمدر (غافر الذنب) مؤمن تائبک ذنبنی مغفرت ایدر (وقابل التوب) توبه ده اخلاص ایدنک توبه سنی قبول ایدر (شديد العقاب) اکا شرک وکفر ایدنه عقابی شدیددر (ذي الطول) موحدین عاملینه فضل وانعام واسع صاحبیدر (لا اله الا هو) که اندن غیری اله یوقدر ویله اولسه انک عبادتنه اقبال کلی واجب اولور (اليه المصير) آخرتده جمیع خلقک رجوعی ا کادر مطیع وعاصی یه اعماللرینک جزاسنی ایدر (ما يجادل في آيات الله الا الذين كفروا) آیات اللهده طعن وادحاض حقله جدال ایتزمکر انلرکه کافر اولدیلر اما اول کسه که انک عقدنی حل وحقائقنی استنباط واهل زیغک مطاعنی قطع ایچون جدال ایده اول اعظم طاعاتدندر (فلا يغررك تقلبهم في البلاد) ایعدی یا محمد سنی انلرک دنیاده امهال اولنملری وبلادده تجارات مربحه ایله تقلبلری مغرور ایتمسون زیراکه انلر زمان قریبده اخذ اولنیسرلردر انلردن اول کچنلرک اخذ اولنملری کبی (كذبت قبلهم قوم نوح والاحزاب من بعدهم) انلردن اول نوح

قومی نوحی. وانلردنصکره عاد وثمود کبی رسوللری اوزره تحزب ایدنلر رسوللرینی تکذیب ایتدیلر
(وهمت کل أمة برسولهم ليأخذوه) وهر امت کافره رسوللرینه قصد ایتدیلرکه اسر وقتل وتعذیبله
اخذ ایدهلر (وجادلوا بالباطل ليدحضوا به الحق) وشول حقیقتی اولمیان شیئله جدال ایتدیلرکه انکله حقی
ازاله ایدهلر (فأخذتهم فكيف كان عقاب) انلری اهلاک ایله اخذ ایتدم کوردسونلرکه بنم عقابم نیجه
اولدی زیرا انلر اول هالکینک دیارلرینه اوغرایوب آثارلرینی کوررلر (وكذلك حقت كلمة ربك على
الذين كفروا أنهم أصحاب النار) امم مکذبه یه کلمهٔ عذاب واجب اولدیغی کبی سنک قوم مکذبنه دخی کافر اولدقلری
واجب اولدیکه انلر اهل ناردر (الذين يحملون العرش ومن حوله) شول ملائکه که عرشی کوتوررلر ودخی
انلرکه انک حولنده اولوب انی طواف ایدرلر انلره کروبیون دینور ملائکه نک ساداتیدر * ابن عباس رضی
الله عنهما ایدر حملهٔ عرشدن برینک کعبندن اسفل قدمنه دکین بشیوز ییللق یولدر دینلدیکه انلرک ارجلی
ارض سفلاده ورؤسلری عرشی خرق ایدوبدر وخاشعلردر طرفلرین رفع ایتمزلر خوفلری سماء سابعه اهلندن
اشددر اشبو منوال اوزره هر سماء اهلنک خوفی انک اسفلنده کی سماء اهلنک خوفندن اشددر * پیغمبریمز
صلی الله علیه وسلم ایدر حملهٔ عرشدن هر برینک قولاغی یومشاغندن اوموزینه دکین یدیوز ییللق مسیره در
دینلدیکه حملهٔ عرش وحولنده کی ملائکه دن هر برینک دردر وجهی واردرکه اول وجه ثور ووجه اسد ووجه
نسر ووجه انساندر وهر برینک دردر قنادی وار ایکیسنی یوزینه طوتارکه عرشه نظرله صعقه ایتمیه وانک
ایکیسیله دخی پرواز ایدر (يسبحون بحمد ربهم) رب تعالی یی حمدنی ملابس اولدقلری حالده تسبیح ایدرلر
* دینلدیکه حملهٔ عرش سکز دردر دردینک تسبیحی (سبحانك اللهم وبحمدك لك الحمد على حلمك بعد علمك)
دردینک دخی (سبحانك اللهم وبحمدك لك الحمد على عفوك بعد قدرتك) درکانه بنی آدمک ذنوبن کوررلر
وهب بن منبه ایدر حول عرشده یتمش بیک ملک واردرکه عرشی طواف ایدرلر برصف اقبال ایتسه صف آخر
ادبار ایدر انلرک بعضی تهلیل وبعضی تکبیر ایدر وانلرک وراسنده یتمش بیک صف دخی واردرکه قائملردر انلرک
تکبیر وتهلیلن ایشتدکده رفع صوت ایله دیرلرکه (سبحانك اللهم وبحمدك ما أعظمك وما أجلك أنت الله لا إله غيرك
أنت الأكبر الخلق كلهم لك راجعون) وانلرک وراسنده یوز بیک صف واردرکه یمینلرینی یسارلری اوزره
قومشلردر هر برینک برذکر مخصوصی واردر والله تعالی حول عرشده کی ملائکه دن برنیجه حجابله احتجاب
ایتمشدر نار وظلمت ونور ودر ابیض ویاقوت احمر وزبرجد اخضر وثلج وماء وبردن هر برندن ودخی انک
غیری اشیادنکه انی الله تعالیدن غیری احد بیلمز هر برندن یتمشر حجابله احتجاب ایتمشدر (ويؤمنون به) وانک
فردانیت ووحدانیتنه تصدیق ایدرلر (ويستغفرون للذين آمنوا) ومؤمنلر ایچون استغفار ایدرلر یعنی
الله تعالیدن دیلرلرکه مؤمنلری توبه یه حمل ایده ومغفرتن ایجاب ایدر شیئی انلره الهام ایده ودیرلرکه (ربنا
وسعت كل شيء رحمة وعلما) یاربنا رحمت وعلمک هرشیئه واسع اولدی اعمال واحوالرین بیلورو انلری رحمت
ومغفرته قادر اولورسن (فاغفر للذين تابوا واتبعوا سبيلك وقهم عذاب الجحيم) ایمدی مغفرت ایت انلریکه شرکدن
ومعاصیدن صاقنوب عمل صالحله سکا رجوع وسبیل حقه اتباع ایدرلر وانلری عذاب جحیمدن حفظ ایت (ربنا
وأدخلهم جنات عدن التي وعدتهم) ودخی انلری ادخال ایت جنات عدنه کیم انی انلره رسوللرک لسانیله
وعد ایتمشدک (ومن صلح من آبائهم وأزواجهم وذرياتهم) وانلرک سرورنی اتمام ایچون انلر کله ییله آباء
وأزواج وذریاتلرندن سنی توحید ایدنلری دخی اکا ادخال ایت * سعید بن جبیر ایدر مؤمن جنته داخل
اولیجق دیه که قنی بابام وانام وولدم وخاتونم دینله که انلر سنک کبی عمل ایتمامشلردی دیه که بن انلر ایچون عمل
ایتمشدم اویله اولسه انلر دخی جنته ادخال اولنه (إنك أنت العزيز الحكيم) زیرا که ملککده عزیز وامرکده
حکیمسن (وقهم السيئات) وانلری عقوباتدن ویاخود جزاء سیئاتدن حفظ ایت ویا دنیاده انلری معاصیدن
حفظ ایت (ومن تق السيئات يومئذ فقد رحمته) اولکه دنیاده سیئاتدن سن انی حفظ ایده سن آخرتده سن
اکا رحمت ایدرسن کانه مسبّبی سؤالرندن صکره سببن دخی طلب ایتدیلر (وذلك هو الفوز العظيم)

یاربنا سنک انلری عقوباتدن حفظک ویا انلره رحمتک نجات وافره در (إن الذين كفروا ينادون لمقت الله أكبر من
مقتكم أنفسكم إذ تدعون إلى الإيمان فتكفرون) شونلرکه دنیاده کافر ایدیلر یوم قیامتده اعمال خبیثه لرینک
جزاسن کورب کندی نفسلرینه لوم ومقت ایده لر انلره دینله که الله تعالینک سزه مقتی سزلک امارة بالسوء اولان
نفسلریکزه ایتدیککز مقتدن اشددر زیرا که سز دنیاده انک رسوللری لسانیله ایمانه دعوت اولندیغکزده
انی انکار ایدوب کفر اوزره ثابت اولوردیکز (قالوا ربنا أمتنا اثنتين وأحييتنا اثنتين) دیرلرکه یاربناسن
بزی ایکی کره اماته وایکی کره احیا ایتدک یعنی بزی آباءمز اصلابنده اموات خلق ایتدک بعده آجالمز انقضاسنده
بزی ینه اموات ایتدک وامهاتمز ارحامنده بزه روح نفخیله بزی احیا ایتدک بعده موتمزدنصکره بعث ایچون
ینه احیا ایتدک دینلدیکه اماتهٔ اولی اجل انقضاسنده کیدر واماتهٔ ثانیه ایسه قبرده سؤال ایچون اولان
احیادنصکره کیدر وایکی احیانک بری قبرده کی احیادر وبری بعثدر زیرا که مقصود شول اکتراث
ایتموب غفلت ایتدکلری شیئی کوردکلرندنصکره اعترافلریدر (فاعترفنا بذنوبنا) اویله اولسه بز ذنوبمزه
اعتراف ایتدک زیرا که ذنوبی اعترافلری دنیایه اعتراز وبعثه انکارلرندن ایدی (فهل إلى خروج من سبيل)
ایمدی بزه برچاره وارمیدرکه ناردن چیقوب کیرو دنیایه کیده وز وانده طاعت یولنه سلوک ایده وز انلره دینله
کیم (ذلكم بأنه إذا دعي الله وحده كفرتم) اشبو عذاب وخلود سزه شول سببله درکه سزه لا اله الا الله دیدیکز
دینلسه انک وحدانیتنه کافر اولوردیکز (وإن يشرك به تؤمنوا) واکر الله تعالی یه اشراک اولنسه انی تصدیق
ایدردیکز (فالحكم لله العلي الكبير) ایمدی حکم اول الله تعالینکدرکه عبادته مستحقدر سزه عذاب سرمدله
حکم ایتدی اول شرکلر اولمقدن رفیع وعالیدر وقدرة قاهره ایله کبیردر خلقنده حکمنی انفاذ ایدر (هو الذي
يريكم آياته) اول الله تعالی سزه وحدانیتنه وسائر بیلمنی واجب اولور عجائب مقدوراتنه دلالت ایدر
آیاتن کوستردر (وينزل لكم من السماء رزقا) وسزه سمادن سبب رزقکز مطری وغیری انزال ایدرکه انکله
معاشکز منتظم اوله (وما يتذكر إلا من ينيب) عقولده مرکوز کبی اولان آیاتله متعظ اولمز مکر اولکه اکا
اقبال ایله انکاردن رجوع ایده (فادعوا الله مخلصين له الدين ولو كره الكافرون) ایمدی عبادتکزی الله
تعالی یه ایدک دینکزی شرکدن اخلاص ایدراولدیغکز حالده اکرچه کافرلر اندن کراهت ایدرلرسه ده (رفيع
الدرجات ذو العرش) که اول درجات کمالی رفیعدر انک غیریده کمال ظاهر اولمز وعالم جسمانینک اصلی اولان
عرش انک قبضهٔ قدرتنده در صحیح اولمزکه غیری اکا شرک ایدیله ویاخود مراتب مخلوقاتی اول رفع
ایدیجیدر ویاخود مصاعد ملائکه یی عرشه ویا سمواته ویا درجات ثوابی رفع ایدیجیدر (يلقي الروح من أمره
على من يشاء من عباده) اول وحییله جبریل علیه السلامی عبادندن دیلدیکی کمسنه یه انزال ایدر (لينذر يوم
التلاق) تاکه اول عبد انذار ایده شول یومله کیم انده اهل سماء واهل ارض ویا خالق ومخلوق ویا ظالم
ویا مظلوم ویا عابد ومعبود ویا مرء وعملی التقا ایدرکه اول قیامتدر (يوم هم بارزون) شول یومده که
قبورلرندن خارجلردر ویا ظاهرلردر انلری برشیء سترایتمز ویا نفوسلری ظاهره در غواشیء ابدانا اکا حجاب
اولمز ویا اعماللری ویا سرائرلری ظاهره در (لا يخفى على الله منهم شيء) انلرک اعیان واعمال واحوالندن
الله تعالی یه برشیء خفی اولمز والله تعالی اول یومده خلقک فناسندنصکره دیه که (لمن الملك اليوم) اشبو
کونده ملک کیمکدر حالبوکه اکا جواب ویررا ولمیه اویله اولسه ینه کندی جواب ویروب دیه که (لله الواحد
القهار) اول وحدانیتله موصوف الله تعالینکدر خلقی اماته ایله قهر ایدیجیدر (اليوم تجزى كل نفس
بما كسبت) اشبو کونده هر نفس دنیاده خیر وشردن کسب ایتدیکیله جزالنور (لا ظلم اليوم) اشبو
کونده نقص ثواب ویا زیادهٔ عقابله هیچ کمسنه یه ظلم اولمز (إن الله سريع الحساب) الله تعالی حسابده سریعدر
زیرا انی برشان شان آخردن اشغال ایتمز اویله اولسه خلائقه مستحق اولدقلری شیئی سرعتله ایرکوررر (وأنذرهم
يوم الآزفة) یا محمد مشرکاری یوم قیامتله انذار ایتکه اول انلرک دخول ناره مشارفه لرینک وقتیدر
(إذ القلوب لدى الحناجر) که انده قلوب اماکنندن مرتفع اولوب حنجره لرینه ملتصق اولور نه مکانته عودت

ایدرونه آغزلرندن چیقوب کیدر (کاظمین) مغمومین خوف وحزنله ممتلئین اولدقلری حالده
(ما للظالمین من حمیم ولا شفیع یطاع) ظالملر ایچون قریب مشفق ویا شفیع مشفع اولمز زیرا که شفاعت ایدنلر
الله تعالینک اولیاسیدر انلر ایسه سومزلر الا اینکه الله تعالینک دوستی اوله یوخسه اکا عدو اولانلری دکل
(یعلم خائنة الاعین وما تخفی الصدور) اول کوزلرک خائننی بیلورکه اول نامحرمه اولان نظرهٔ ثانیه واکا استراق
نظردر ودخی صدورک اخفا ایتدیکنی بیلور (والله یقضی بالحق) الله تعالی عدل ایله حکم ایدر زیرا که اول
علی الاطلاق مالک حاکمدر هر شیئک خالقیدر (والذین یدعون من دونه لا یقضون بشیء) شونلرکه الله
تعالینک غیری یه عبادت ایدرلر عجزلری وعدم عقللری ایچون بر شیئله حکم ایتمزلر (ان الله هو السمیع البصیر)
الله تعالی انلرک اقوالنی ایشیدر واعماللرینی کورر (أولم یسیروا فی الارض فینظروا کیف کان عاقبة الذین
من قبلهم) اهل مکه یریوزنده سیر وسفر ایتمزلرمیکه انلردن اول رسوللرینی تکذیب ایدن امتلرک حال
وما آللرینی تفکر ایدوب معتبر اوله لر (کانوا هم أشد منهم قوة وآثارا فی الارض) که انلر قوت وقدرت وتمکنده
اهل مکه دن اشد واعمارده اکثر وقصور ومنازلده احسن ایدیلر (فأخذهم الله بذنوبهم) الله تعالی انلری
ذنوبلری سببیله عقاب ایتدی (وما کان لهم من الله من واق) حالبوکه انلری انک عقابندن منع ایدر مانع
اولمدی (ذلک بأنهم کانت تأتیهم رسلهم بالبینات فکفروا فأخذهم الله) اشبو اخذ شول سببله در که
انلره رسوللری معجزات ویا احکام واضحه ایله کلدیکنده انلر اکا کافر اولورلردی اویله اولسه الله تعالی
انلری هلاک استیصال ایله مؤاخذه ایتدی (انه قوی شدید العقاب) اول قوی متمکندر نه دیلرسه انی ایدر
اکا کافر اولانلره عقابی شدیددر (ولقد أرسلنا موسی بآیاتنا وسلطان مبین الی فرعون وهامان وقارون
فقالوا ساحر کذاب) بز موسایی معجزات وحجهٔ قاهرهٔ ظاهره ایله فرعون وهامان وقارونه ارسال ایتدک
انلر ایسه انی تصدیق ایتمیوب ساحر وکذابدر دیدیلر (فلما جاءهم بالحق من عندنا قالوا اقتلوا أبناء الذین
آمنوا معه واستحیوا نساءهم) وقتا که موسی بزم عندمزدن رسالتله فرعونه وقومنه کلدی دیدیلر که انکله
بیله ایمانه کلنلرک ابنالری قتلنه عودت ایدک تکیم مقدما اول فعلی انلره ایدردیکز تا که موسایه مظاهرتی ترک
ایده لر واناثلرینی احیا ایدک (وما کید الکافرین الا فی ضلال) والحال کافرلرک مکر واحتیالی دکل
الا ضیاعده در (وقال فرعون ذرونی أقتل موسی) فرعون قومنه دیدیکه بنی حالمه قویکز که موسایی قتل ایدیم
انلر ایسه انی موسایی قتلدن کف ایدوب دیرلردیکه اول سنک خوف ایتدیکک دکلدر بلکه اول ساحردر
اکر انی قتل ایدرسک ناس سنی انکله حجته معارضه دن عاجز ظن ایدوب انی تعلل ایتدی دیرلر مع هذا اول
اهون شیئده سفالک ایدی (ولیدع ربه) اول ربنه دعا ایدوب کورسونکه اول انی بندن منع ایده بیلورمی (انی
أخاف أن یبدل دینکم) زیرا قورقرمکه اکر بن انی قتل ایتمزسم صددنده اولدیغکز دینکزی تغییر ایده (أو أن
یظهر فی الارض الفساد) ویاخود دینکزی بالکلیه تغییر ایده مدیکی تقدیرا وزره ارض مصرده تحارب
وتهارجدن فساد اظهار ایله دین ودنیاکزه خلل ایرکوره (وقال موسی انی عذت بربی وربکم من کل متکبر
لا یؤمن بیوم الحساب) وقتا که موسی علیه السلام فرعونک تهدیدنی ایشتدی دیدیکه بن الله تعالی یه استعاذه
ایتدمکه اول بنم ربم وسزک ربکزدر هر متکبردنکه یوم حسابک حقیقتنی تصدیق ایتمز (وقال رجل مؤمن من
آل فرعون یکتم ایمانه) آل فرعوندن رجل مؤمنکه فرعونک ابن عمی اولوب اسمی خربیل ایدی فرعون
وقومندن ایمانی کیزلردی دیدیکه (أن تقتلون رجلا أن یقول ربی الله) شول رجلی ظلما قتل ایدرمیسزکه
اول ربم الله در دیو (وقد جاءکم بالبینات من ربکم) حالبوکه اول سزه ربکزدن معجزات ودلائل
ایله کلدی (وان یک کاذبا فعلیه کذبه) اکر اول کاذب ایسه کذبنک وبالی کندی اوزره در انی دفعده
قتله احتیاج اولمز (وان یک صادقا یصبکم بعض الذی یعدکم) واکر اول قولنده صادق ایسه عذاب دنیادن
سزه ایعاد ایتدیکی اصابت ایدر (ان الله لا یهدی من هو مسرف کذاب) الله تعالی بیناتنه هدایت ایتمز
اول کمسنه یه که فعلنده حدی تجاوز ایده وکذبی نفسنه عادت ایده (یا قوم لکم الملک الیوم ظاهرین

فی الارض)

فی الارض) یا قوم اشبو ارض مصرده غالبین اولدیغکز حالده اشبو زمانده ملک سزککدر (فمن ینصرنا من
بأس الله ان جاءنا) اکر انی قتل ایدرسه کز الله تعالینک بزه عذابی کلدیکنده اندن بزی کیم خلاص ایده بیلور
(قال فرعون ما أریکم الا ما أری وما أهدیکم الا سبیل الرشاد) فرعون دیدیکه سزه رأی ونصیحت ایدرین
اینکه کندیمه ایدرین اول موسانک قتل اولنمسیدر وانکله سزی طریق فلاحه دعوت ایدرین (وقال الذی
آمن یا قوم انی أخاف علیکم مثل یوم الاحزاب) اول رجل مؤمن انلره دیدیکه یا قوم موسایی تکذیب
واکا تعرضکزدن قورقرینکه امم ماضیه یه ایریشن وقائع مثلی سزه دخی ایریشه (مثل دأب قوم نوح وعاد
وثمود والذین من بعدهم) قوم نوح وعاد وانلردن صکره کلن امم کافره نک رسوللرینی تکذیبلری عادتی مثلنک
جزاسی سزه دخی ایریشه (وما الله یرید ظلما للعباد) الله تعالی عبادنه ظلم اراده ایتمز وظالمی انتقام ایتمدن
تخلیه ایتمز (ویا قوم انی أخاف علیکم یوم التناد) یا قوم سزشولکونک عذابندن قورقرلک که اول یوم قیامتدر
انده ناس بری برلرینه ندا ایدر اصحاب جنت واصحاب نار سورهٔ اعرافده حکایت اولندیغی کبی تنادی
ایدیشورلر وموتک ذبحی حیننده واهل جنته واهل ناره مکانکزده خالدلرسز دیو ندا اولنورلر (یوم تولون
مدبرین ما لکم من الله من عاصم) شول کونده که موقفدن ناره منصرفین اولدیغکز حالده کیدرسز ویاخود
نارک زفیری سزه لاحق اولدیغنده ناردن هاربین اولدیغکز حالده کیروکزه دونرسز امدی اول حالتده الله
تعالینک عذابندن سزی قورتارر یوقدر (ومن یضلل الله فما له من هاد) اول کمسنه که الله تعالی انی هدایت
ایتمیه هیچ احدا کا هدایته قادر اولمز (ولقد جاءکم یوسف من قبل بالبینات) یوسف بن یعقوب سزه موسادن
اول معجزات ایله کلدیکه اول انک سورهٔ یوسفده حکایت بیوردیلن (ءأرباب متفرقون خیر أم الله الواحد القهار)
قولیدر اویله اولسه یوسفک وموسانک فرعونی بر اولور ویاخود آباءنک احوالی اولاده نسبت اولوب اول یوسفله
مراد انک سبطی یوسف بن ابراهیم بن یوسف بن یعقوب اوله (فما زلتم فی شک مما جاءکم به حتی اذا هلک قلتم لن یبعث
الله من بعده رسولا) انک سزه کتوردیکی دیندن شکده اولمقدن زائل اولمدیکز حتی اول وفات ایدیجک
دیدیکزکه الله تعالی اندن صکره رسول بعث ایتمز انک رسالتنی تکذیبلرینه اندن صکره کلنلرک دخی رسالتلرینی
تکذیبلرینی ضم ایتدیلر ویاخود انک رسالتنده شک ایله اندن صکره رسول بعث اولنمزدیو جزم ایتدیلر (کذلک یضل
الله من هو مسرف مرتاب) اشبو ضلال کبی الله تعالی عصیانده مخذول ایدر اول کمسنه یی که مشرک بینات شهادت
ایتدیکی شیئده شاککدر (الذین یجادلون فی آیات الله بغیر سلطان أتاهم) شونلرکه آیات اللهده جدال ایدرلر انلره
کلمش برهانسز بلکه تقلید ایله ویا شبههٔ باطله ایله (کبر مقتا عند الله وعند الذین آمنوا) امدی اولوجهله جداللری
الله تعالی عندنده ومؤمنلر عندنده مقت اولنمسی عظیم اولدی (کذلک یطبع الله علی کل قلب متکبر جبار)
اشبو مقت اولنان جدال مثلی الله تعالی هر قلب متکبر جبار اوزره ختم ایدر (وقال فرعون یا هامان ابن لی
صرحا لعلی أبلغ الاسباب أسباب السموات فأطلع الی اله موسی وانی لأظنه کاذبا) فرعون وزیری هامانه
دیدیکه بنم ایچون برقصر عالی بنا ایتکه اندن سمواتک طرق وابوابنه ایریشم سمادن سمایه صعود له موسانک
الهنه مطلع اولم زیرا بن موسایی ظن ایدرمکه رسالت دعواسنده کاذب اوله (وکذلک زین لفرعون سوء عمله)
وفرعونه سوء قولی تزیین اولندیغی کبی سوء عملی دخی تزیین اولندی (وصد عن السبیل) واول سبیل
هدادن صرف اولندی (وما کید فرعون الا فی تباب) فرعونک مکری دکل الا خسارده در (وقال
الذی آمن یا قوم اتبعون أهدکم سبیل الرشاد) ینه اول رجل مؤمن دیدیکه یا قوم بکا اتباع ایدک بن سزی
برسبیله دلالت ایده یمکه اکا سلوک ایدن مقصودنه ایرر (یا قوم انما هذه الحیاة الدنیا متاع وان الآخرة هی
دار القرار) یا قوم اشبو اوردنیا بر تمتع یسیردر زوالی سریعدر وآخرت ایسه دار اقامتدر زوالی یوقدر
(من عمل سیئة فلا یجزی الا مثلها) اول کمسنه که برسیئه ایشلیه انک مثلیله جزا اولنور (ومن عمل صالحا
من ذکر أو أنثی وهو مؤمن فأولئک یدخلون الجنة یرزقون فیها بغیر حساب) وذکور واناثدن اول مؤمنکه عمل
صالح ایشلیه امدی اول وصفلو کمسنه لر جنته ادخال اولنوب انده تقدیر وموازنه سز ثواب ایله جزا اولنورلر

(ویاقوم مالی أدعوکم الی النجاة وتدعوننی الی النار) ویاقوم بکا خبرویرك بونه حالدرکه بن سزی الله تعالی یه
ایمان ایله ناردن نجاته دعوت ایدرین وسز ایسه بنی شرکه دعوت ایدرسزکه اول ناری موجب اولور (تدعوننی
لا کفر بالله واشرك به مالیس لی به علم) سز بنی دعوت ایدرسزکه الله تعالی یه کافر اولم وشول ربوبیتن
بیلمدیکم شیئی اشراك ایدم زیرا که الوهیته برهاندن لابد روانی اعتقاد ایتمك الله صحیح اولور (وانا أدعوکم الی
العزیز الغفار) بن ایسه سزی اول الله تعالی یه دعوت ایدرینکه اول صفات الوهیتی مستجمعدرکه اول
کمال قدرت وغلبه ومجازاته تمکن وتعذیب وغفرانه قدرت صاحبیدر (لاجرم انما تدعوننی الیه لیس له
دعوة فی الدنیا ولافی الآخرة) واجب وحق اولدیکه شول بنی عبادتنه دعوت ایتدیککز آلهه کزك دنیاده
وآخرتده هیچ کیسه یی عبادتنه دعوتی یوقدر زیراکه جماداتدر الوهیته اقتضا ایدرشیئی اندن معدومدر
ویا انك دعوت مستجابه سی یوقدر (وان مردنا الی الله) ومرجعمز موتله الله تعالی یه در (وان المسرفین
هم أصحاب النار) ضلالت وطغیانده اسراف ایدنلر اصحاب ناردرکه انده مخلدلردر (فستذکرون ما أقول لکم)
عذابی معاینه کزعندنده بنم سزه دیدیککم نصیحتی ذکر ایدیسرسز حالبوکه اول ذکریکز سزه نفع ایتمز
(وافوض أمری الی الله) بن کندی امریمی الله تعالی یه تفویض ایتدم اول بنی هر سوءدن عصمت ایدر
(ان الله بصیر بالعباد) الله تعالی عبادنه بصیردر اعماللرین بیلور اکا کوره جزالرین قیلور * اول بوقولی شول
حینده دیدیکه اول انلری اسلامه وترك عبادت اصنامه دعوت ایدیجك انلر انی قتله قصد ایتدیلر اول انلردن
فرار ایدوب فرعون انی طلبیچون بر نیجه کسه لر کوندردی (فوقیه الله سیئات مامکروا) الله تعالی ایسه
انی حفظ ایدوب اراده ایتدکلری شروری اندن دفع ایلدی حتی که موسی علیه السلام ایله نجات بولدی
(وحاق بآل فرعون سوء العذاب) وفرعونه وقومنه عذاب نازل اولدیکه اول دنیاده غرق وآخرتده ناردر
(النار یعرضون علیها غدوا وعشیا) اول سوء عذاب ناردرکه صباحده واخشامده انلر اکا عرض اولنور
ابن مسعود رضی الله عنه ایدر آل فرعون ارواحی سیاه قوشلر اجوافنده درهر کون ایکی کره صباحده
واخشامده ناره عرض اولنور یا آل فرعون اشبو سزك مأوا کزدر دینور بوحالت یوم قیامته دکین انلره مستمر
اولور * دینلدیکه هر کافرك روحی دخی دنیا طوردقجه صباحده واخشامده ناره عرض اولنور * ابن عمر رضی
الله عنهما پیغمبرمز صلی الله علیه وسلمدن روایت ایدردیکه قچن بریکز وفات ایده اکر اهل جنت ایسه جنتدن
واکر اهل نار ایسه ناردن صباحده واخشامده طوراغی اکا عرض اولنور یوم قیامتده الله تعالی سنی اکا
کوندریسر دردینور (ویوم تقوم الساعة ادخلوا آل فرعون اشد العذاب) یوم قیامتده انلره یا آل فرعون
اشد عذابه کیرك دینور یاخود ملائکه یه آل فرعونی اشد عذابه کیردرك دیو امر اولنور ابن عباس رضی
الله عنهما ایدر انکله مراد الوان عذابدرکه غرق اولندقلرندنبرو دهکی عذاب اولدقلرندن غیری اشد عذابدر
(واذ یتحاجون فی النار فیقول الضعفاء للذین استکبروا انا کنا لکم تبعا فهل انتم مغنون عنا نصیبا من النار)
یا محمد قومکه ذکرایت شول وقتی که اهل نارده تخاصم ایدوب ضعفالری شول ایماندن تکبر ایدن رؤسالرینه
دیه لرکه بزدنیاده سزه تابعلر ایدك دیندن بزه امر ایتدیککزه اطاعت ایدردك شول صددنده اولدیغمز عذاب
ناردن برجزئی بزدن دفع ایدرمدیکز (قال الذین استکبروا انا کل فیها ان الله قد حکم بین العباد) اول
رؤسا ضعفایه دیه لرکه بزوسز ذنوبده حصه (یعنی کاو) نارده معذبلرز بز سزدن عذاب دفعنه نیجه قادر اولورز
اکر بزم قدرتمز اولسه انی کندیمزدن دفع ایدردك الله تعالی عبادی بیننده حکم ایتدیکه اهل جنت جنته واهل
نار ناره کیره انك حکمنی ایسه رد ایدر یوقدر (وقال الذین فی النار لخزنة جهنم ادعوا ربکم یخفف عنا یوما
من العذاب) نارده اولان کافرلر جهنمك خازنلرینه دیه لرکه ربکز جل شانه یه بزم ایچون شفاعت ایدك که
برکون دکاو زمان بزدن عذابی تخفیف ایده (قالوا اولم تك تأتیکم رسلکم بالبینات قالوا بلی قالوا فادعوا
وما دعاء الکافرین الا فی ضلال) خازنلر انلره دیه لرکه سزه رسوللریکز دلائل واضحه ایله کلوب جهنم
عذابی ابدا ایدیکن سزه خبرویرمدیلرمی کافرلر دیه لرکه بلی خبرویردیلردی خازنلر انلره دیه لرکه امدی سز

کندیکز اکا دعا ایدك زیرا که کافرلر ایچون شفاعت ایدردکلرز حالبوکه کافرلرك دعاسی ضلالده در اجابت اولنمز
(انا لننصر رسلنا والذین آمنوا فی الحیاة الدنیا ویوم یقوم الاشهاد) بز رسوللریمزه ومؤمنلره نصرت ایدرز
اعدالری اوزره دنیاده حجت وظفر وانتقام ایله ودخی یوم قیامتده کی حفظه وملکلری رسوللر ایچون امتلرینه
تبلیغله وکفار اوزره رسوللرینی تکذیبله شهادت ایدرلر * دینلدیکه اشهادله مراد قیامتده ملائکه وانبیاء
ومؤمنلردن ناس اوزره شهادت ایدنلردر والله تعالینك اشبو نصرت موعوده سی منتقض اولمز اعدانك
بعضی احیانده انلره غلبه سیله که اول امتحان طریقی اوزره اولور زیرا که عبرت عواقبه دربلکه انلر جمله
مخالفلری اوزره منصورلردر * وکاهی انلره اعدالرینی قهرله نصرت ایدر وکاهی انلر قتل اولندقلرندنصکره
اعدالرندن انتقام ایدر یحیی علیه السلامه نصرتی کبی که انی قتل ایتدکلری ایچون انك برینه یتمش بیك
کشی یی قتلله انتقام ایتدی (یوم لاینفع الظالمین معذرتهم) که اول کونده کافرلره اعتذارلری نفع ایتمز
زیرا که قبول اولمز اکرچه اولوقتده کفردن توبه ایدرلرسه ده (ولهم اللعنة) وانلر رحمتدن بعید اولور
(ولهم سوء الدار) وانلره جهنمده شدت عذاب اولور (ولقد آتینا موسی الهدی) بز موسایه معجزات
وصحف وشرایعدن دینده انکله اهتدا اولنور شیئی ویردك (وأورثنا بنی اسرائیل الکتاب هدی وذکری لاولی
الالباب) وموسادنصکره توراتی بز بنو اسرائیله ایراث ایتدك عقول سلیمه صاحبلرینه که اول هدایه وتذکره
ویا هادی ومذکر اولدیغی حالده (فاصبر ان وعد الله حق) یا محمد مشرکینك اذاسنه صبر ایتکه الله تعالینك
نصرله وعدی حقدر اول وعدنه خلف ایتمز (واستغفر لذنبك) ودینك امرنه اقبال ایت واولای ترکله
اولان فرطاتك تدارك ایت واعدانك امرنه اهتمام ایت الله تعالیدن مغفرة طلبیله کیم اول سنك نصرتکه
وأمرك اظهارنه کافیدر (وسبح بحمد ربك بالعشی والابکار) الله تعالی یه عشی وابکارده حمدینی متلبس
اولدیغك حالده تمازده مداومت ایت * دینلدیکه انکله مراد صلوات خمسدر یاخود صلات عصرله صلات
فجردر یاخود نهارك اولنده وآخرنده (سبحان الله وبحمده) دیمکدر (ان الذین یجادلون فی آیات الله بغیر
سلطان آتاهم) شونلرکه الله تعالینك آیتلرنده جدال ایدرلر انلره کلمش برهان اولمقسزین * دینلدیکه اول
آیاتله مراد قرآندر مشرکین شاننده نازل اولدیغی تقدیر اوزره * ویاخود دجالدر شول سببدنکه یهود دیدیلرکه
یا محمد بزم صاحبمز سن دکلسن بلکه دجال مسیح بن داوددرکه آخر زمانده خروج ایدر سلطنتی بر وبحره ایرر انکله
بیله نهرلر سیر ایدوب کیدر ملکی اول بزه رد ایدر (ان فی صدورهم الا کبر ماهم ببالغیه) انلرك صدورنده
دکل الاحق اوزره تکبر وتنکر وتعلمدن تعظمدر یاخود اراده ریاستدر ویا نبوت وملك انلرك اولمق تمنیسیدر
امدی انلرك اول قلبلرنده کی کبره واصل اولوردکلردر (فاستعذ بالله) امدی یا محمد دجالك فتنه سندن الله
تعالی یه استعاذه ایت (انه هو السمیع البصیر) که اول انلرك اقوالنی ایشیدر وصدرلرنده کی کبری کورر
(لخلق السموات والارض اکبر من خلق الناس) سمواتك وارضك خلقی ناسك خلقندن اکبردر امدی
اول الله تعالی که اول ایکیسن عظمیله اصلسز ابتداده خلقنه قادر اولدی انسانی ایکنجی کره اصلندن اعادهیه
قدرتی اظهر اولور (ولکن اکثر الناس لایعلمون) لکن ناسك اکثری کفار درانی بیلمزلر زیرا که فرط
غفلتلرندن وهوالرینه اتباعلرندن تأمل ایتمزلر (ومایستوی الاعمی والبصیر والذین آمنوا وعملوا الصالحات
ولا المسیء) غافل ومستبصر وکذلك محسن ومسیء مساوی اولمز * اویله اولسه لایق اولدیکه انلر ایچون
بر وقت قیلنه کیم انده تفاوتلری ظاهر اوله که اول بعثدن نصکره ده در (قلیلا ماتتذکرون) اشبوحالی آز
کسه لردرکه تذکر ایدر (ان الساعة لآتیة لاریب فیها) قیامت کلیسیردر کلسنده مؤمنلر عندنده ریب یوقدر
انك جوازنه دلالت واضحه ووقوعنه اجماع رسل اولدیغیچون (ولکن اکثر الناس لایؤمنون) لکن ناسك
اکثری انی تصدیق ایتمزلر نظرلری ظاهر محسوسه مقصور اولدیغیچون (وقال ربکم ادعونی استجب لکم)
ربکز جل شانه سزه دیرکه یالکز بکا عبادت ایدك که سزی ثوابلندرم ویاخود بکا دعا ایدك که سزه اجابت ایدم
(قال النبی علیه السلام من لم یدع الله غضب الله علیه) پیغمبرمز صلی الله علیه وسلم ایدر برکسه که

الله تعالى يه دعا ايتمه الله تعالى اكا غضب ايدر * وياخود حاجتكزى بندن ديلكز كه سزه انى ويرم اكرمقدر
ايسه واكرمقدر دكلسه انى آخرته ادخار ايدوب اندن افضلنى آخرتده سزه ايركورم (ان الذين يستكبرون عن
عبادتى سيدخلون جهنم داخرين) شونلركه بكا عبادت ويادعادن استكبار ايدرلر صاغرين اولدقلرى حالده
جهنمه كيرهسرلردر (الله الذى جعل لكم الليل لتسكنوا فيه والنهار مبصرا) الله تعالى كيجه يى
سزكچون خلق ايتديكه انده استراحت ايده سزوكوندزى خلق ايتديكه رزق طلبنه سزه مضئ اوله
(ان الله لذو فضل على الناس ولكن اكثر الناس لايشكرون) الله تعالى كيجه وكوندزى خلق ايتمسيله ناسه
فضل ايديجيدركه هيچ فضل موازى اولمز لكن ناسك اكثرى منعمى جهللريچون ومواقع نعمى
اغفاللريچون انى شكر ايتمزلر (ذلكم الله ربكم) اشبو الوهيت وربوبيتى اقتضا ايدرافعالله مخصوص
الله تعالى ربكزدر (خالق كل شئ) كه اول هر شيئك خالقيدر (لا اله الا هو) اندن غيرى اله يوقدر
(فأنى تؤفكون) اويله اولسه انك عبادتندن غيرك عبادتنه نيجه منصرف اولورسز (كذلك يؤفك الذين
كانوا بآيات الله يجحدون) يا اهل مكه سزك حقدن صرف اولنمكز كبى آيات الهى تأمل ايتميوب حق انكار
ايدنلردخى اندن صرف اولنور (الله الذى جعل لكم الارض قرارا والسماء بناء) الله تعالى ارضى سزه
قرارگاه وسمايى فوقكزده سقف مرفوع قيلدى (وصوركم فأحسن صوركم) وسزى تصوير وصورتلريكزى
حسن ايتديكه سزى منتصب القامه بادى البشره متناسب الاعضاء قيلدى يدكزله اكل وشرب ايدرسز وانواع
صنعتلر ايشلرسز ونيجه كمالاتى اكتساب ايدرسز (ورزقكم من الطيبات) وحلال ويا مستلذاتدن سزى
رزقلندرديكه اول دوابك رزقى كبى دكلدر (ذلكم الله ربكم) اشبو اشيايى خلق ايدن ربكز الله تعاليدر
(فتبارك الله رب العالمين) اولكه انى توحيد ايدرديرون اول الله تعالى يه حمد اولسونكه عالملرك مالك
وصانعيدر (هو الحى لا اله الا هو فادعوه مخلصين له الدين الحمد لله رب العالمين) اول ذات بيچون حياة
ذاتيه ايله متفرد ومتوحددر عبادته لايق ومستحق بر ذات يوقدر انجق اول واردرچون بويله در اى مؤمنين
اول ذات بيچون الله عبادت ايدك طاعات وعباداتى شركدن وريادن اخلاص ايديجى اولدبغكز حالده الحمد لله رب
العالمين ديجى اولدبغكز حالده (قل انى نهيت ان أعبد الذين تدعون من دون الله لما جاءنى البينات من ربى)
يا محمد مشركينه ديكل كه بن نهى اولندمكه الله تعالى دن غيرى عبادت ايتديككز اصنامه عبادت ايدم ربم جل
شانه دن بكا ادلهٔ عقليه دن ماعدا آيات ومعجزات كلديكى (وامرت ان اسلم لرب العالمين) وامر اولندمكه
رب العالمينه انقياد وطاعتى انكچون خالص ايدم (هو الذى خلقكم من تراب ثم من نطفة ثم من علقة
ثم يخرجكم طفلا) اول الله تعالى اصلكزى ترابدن وسزى نطفه دن خلق ايتدى بعده اول نطفه يى دم غليظ
منجمد قيلدى بعده سزى امهاتكز بطونندن اطفال چيقاردى (ثم لتبلغوا اشدكم) يعنى بونصكره بارى
تعالى سزى دنياده ابقا ايلرتا كيم قوت وعقلده كمالكزه ايره سز (ثم لتكونوا شيوخا) بعده سزى ابقا ايدركه
پيرلر اوله سز (ومنكم من يتوفى من قبل) وسزك بعضكز كمال قوته ويا پيرلكه ايرمدين توفى ايديلور
(ولتبلغوا اجلا مسمى) واول سزه بوفعلى ايدرتا كه اجل مسمى يه ايره سزكه اول وقت موت ويا يوم قيامتدر
(ولعلكم تعقلون) وبونكله انك وحدانيتن تعقل ايده سز وايمانه كله سز (هو الذى يحيى ويميت) اول الله
تعالى ارحامده جنينى ديرلدر بعده اجللرى انقضاسنده اولدرر (فاذا قضى امرا فانما يقول له كن فيكون)
چون بر شيئك ايجادنى اراده ايده وجوده كل ديمسيله موجود اولور بو خسه انى ايجادده عده وكلفه يه
احتياج اولمز (الم تر الى الذين يجادلون فى آيات الله أنى يصرفون) يا محمد بنم اعلاممله بيلمدكى شونلركه
قرآن عظيم حقنده الله تعالى دن دكلدر ديو جدال ايدرلر انى تصديقدن نيجه صرف اولنوردلر
(الذين كذبوا بالكتاب وبما ارسلنا به رسلنا فسوف يعلمون) شونلركه قرآنى وكتب سماويه جنسنى ودخى
سائر رسوللريمزه وحى وشرايعدن ارسال ايتديكمزى تكذيب ايتديلر تكذيبك جزاسن بوليسرلردر
(اذ الاغلال فى أعناقهم والسلاسل) شول وقتنكه اللرى بيونلرينه تمورلنورو اياقلرينه زنجيرلر اوريلور

يسحبون

(يسحبون فى الحميم) شول جوى نهايتده ايرمش صوده سوريديلور (ثم فى النار يسجرون) بعده نارده
احراق اولنوب حتى كه وقود نار قيلنورلر انكله مراد انواع عذابله تعذيب اولنورلر بريندن برينه نقل ايديلورلر
(ثم قيل لهم اينما كنتم تشركون من دون الله قالوا ضلوا عنا بل لم نكن ندعوا من قبل شيأ) وانلره نارده
احراق اولندقلرندنصكره ديلوركه قنى شول اوثانكه انى الله تعالى يه اشراك ايدرديكز * ديرلر كه انلر بزدن
غائب اولديلر بز انلردن توقع ايتديكمزى بولمدق بلكه بزه متبين اولديكه انلره عبادتمزله بر شيئه عبادت ايدر
دكلمشز زيرا كه انلر بر معتدبه شئ دكلرايمش (كذلك يضل الله الكافرين) الههلرينك انلردن ضلالى كبى
الله تعالى كافرلرى آخرتده كنديلره نفع ايدر شيئه هدايت ايتمز (ذلكم بما كنتم تفرحون فى الارض
بغير الحق وبما كنتم تمرحون) اشبو صددنده اولديغكز عذاب سزه شول سببله دركه دنياده شرك وطغيانكزله
اصنامه عبادت ايدر وفرحده توسع ايدرديكز بعده انلره ديلوركه (ادخلوا ابواب جهنم خالدين فيها فبئس
مثوى المتكبرين) جهنمك سزه قسمت اولنمش دركاتنه ضلالتده مراتبكز حسبنجه كيرك انده خلودله
مقدر اولديغكز حالده اشبو حقدن تكبر ايدنلره جهنم نه چركين قرارگاه اولور (فاصبر ان وعد الله حق)
يا محمد كفارك اذاسنه صبر ايتكه الله تعالى نك كفارى هلاكه وعدى حقدر لابد اولور (فاما نرينك بعض الذى
نعدهم او نتوفينك فالينا يرجعون) اكر بز يا محمد انلرا يچون وعد ايتديكمز عذابك بعضنى كه اول قتل
واسردر حياتكده سكا كوسترسه وزفبها واكرسن انى كورمدنسنى توفى ايده وز انلرك رجوعى بزه در آخرتده
انلره اشد عذاب ايدرز (ولقد ارسلنا رسلا من قبلك منهم من قصصنا عليك ومنهم من لم نقصص عليك) يا محمد
سندن اول بز رسوللر كوندردك انلرك بعضنى سكا خبر ويردك وبعضنى ايسه سكا خبر ويرمدك * زيرا دينلديكه
انبيانك عددى يوزيكرمى درت بيكدر انلردن خبر ويريلن اشخاص معدوده در (وما كان لرسول ان يأتى
بآية الا باذن الله) هيچ بر رسولك قدرتى اولمديكه معجزاتدن برشئ كتوره مادامكه الله تعالى نك اذنى
اولمه زيرا كه معجزات عطاياى الهيه در حكمتى مقتضاسنجه انلرك بيننده قسمت ايدوبدر بوخسه انلر ايچون
اختيار يوقدركه مقترحك طلبيله انى اظهار ايده لر (فاذا جاء امر الله قضى بالحق وخسر هنالك المبطلون)
چونكه الله تعالى نك دنياده وآخرتده عذابله امرى كله رسوللر ومكذبين بيننده محق انجاء ومبطلى تعذيبله
قضا اولنور واقتراح آياتله عنادايدنلر خسارته ايررلر (الله الذى جعل لكم الانعام لتركبوا منها ومنها تأكلون)
الله تعالى سز يچون انعامى خلق ايتديكه اول ابل وبقر وغنمدرتا كه انك بعضنه ركوب ايده سز وبعضنى اكل
ايده سز (ولكم فيها منافع) وسز يچون اول انعامده البان واوبار وجلودنده منافع واردر (ولتبلغوا عليها
حاجة فى صدوركم) تا كه صدوركزده كى حاجتكزه انك ظهورينه ركوب وسفرله ايره سز (وعليها وعلى الفلك
تحملون) وبرده ابله وبحرده سفينه لره حمل اولنورسز (ويريكم آياته) الله تعالى سزه كمال قدرتنه وفرط
رحمتنه دلالت ايدر آيات عجيبه سنى كوسترر (فأى آيات الله تنكرون) انك آيتلرندن قنغى آيتى انكار
ايده بيلورسز (افلم يسيروا فى الارض فينظروا كيف كان عاقبة الذين من قبلهم) انلر يريوزنده مسافرت
ايتمزلرميكه انلردن اول رسوللرين تكذيب ايدنلرك عاقبتى نيجه اولديغنه اعتبارله نظر ايده لر (كانوا اكثر منهم
واشد قوة وآثارا فى الارض) كه انلرسنك قومكدن عددده اكثر وقوتده اشد ويريوزنده مبانى قصور
ومصانعده اعظم ايديلر (فما اغنى عنهم ما كانوا يكسبون) انلره عذاب كلدكده دنياده كسب ايتديكارى
آثارلرى انلره نفع ايتمدى (فلما جاءتهم رسلهم بالبينات فرحوا بما عندهم من العلم) وقتاكه انلره رسوللرى
معجزات ويا آيات واضحاتله كلدى رسوللرينك علمنى استحقار ايدوب كنديلرك عقائد زائغه وشبه داحضه لرينه
سوينديلر رسوللرينك علمنه كواشوب استهزا ايتديلر (وحاق بهم ما كانوا به يستهزؤن) وانلره نازل اولدى
اول شيئكه انى استهزا ايدرلردى * وجائزدركه اول سوينمك رسوللرك اوله شول وجهدنكه كفارك تمادئ جهل
وسوء عاقبتلرين كورديلرهكنديلره ويريلان علمه سوينوب الله تعالى يه شكر ايتديلرو كافرلره ايسه جهل
واستهزالرينك جزاسى ايردى (فلما رأوا بأسنا قالوا آمنا بالله وحده وكفرنا بما كنا به مشركين) وقتاكه انلر

زیاده بزم شدت عذابمزی کوردیلر بالکز الله تعالی یه ایمان کتوروب اکا شریک ایتدیکمز اصنامه کافر اولدق
دیدیلر (فلم یك ینفعهم ایمانهم لما رأوا بأسنا) بزم عذابمزی کوردکلرنده کی ایمانلری ایسه انلره نفع ایتمسی صحیح
اولمدی (سنة الله التی قد خلت فی عباده) الله تعالی سنت ایتدی اشبو سنتی که اول انك عبادنده ماضی
ومستمر اولدیکه اول عذابك نزولی حیننده کفاره ایمانلری نفع ایتماسیدر (وخسر هنالك الكافرون)
نزول عذاب حیننده کافرلرك خسرانی تبین ایتدی

(سورة حم السجدة وهی اربع وخمسون آیة مكیه)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(حم تنزیل من الرحمن الرحیم) یا محمد حم حقیچون قرآن عظیم شول رحمن ورحیم ایله مسمی الله تعالیدن
انزال اولنمشدر (كتاب فصلت آیاته) بر کتابدرکه لفظ ومعنی اعتباریله آیاتی تمیز اولندی ویاخود فواصل
ومعانی اختلافیله بعضی بعضندن فصل اولندی ویاخود حق وباطل بینی فصل اولندی (قرآنا عربیا
لقوم یعلمون) قرائت وفهمی آسان عربی لساننده قرآن اولدیغی حالده شول قوم ایچونکه عربیه بیلورلر
ویا علم ونظر اهلیدرلر (بشیرا ونذیرا) اول قرآن انی تصدیق ایدنلری جنتله تبشیر ایدر واکا مخالفت وانکار
ایدنلری نارله تخویف ایدر اولدیغی حالده (فاعرض اكثرهم فهم لا یسمعون) اهل مکه نك اکثری انی تأمل
وقبولدن اعراض ایتدی امدی انلر انی تأمل وطاعت سمعیله ایشتمزلر (وقالوا قلوبنا فی اكنة مما تدعونا الیه
وفی آذاننا وقر ومن بیننا وبینك حجاب فاعمل اننا عاملون) مکه مشرکلری دیدیلرکه یا محمد شول بزی اکا
دعوت ایتدیکك توحیددن قلوبمزده اغطیه واردر انی فهم ایتمزز وآذانمزده ثقل واردر انی ایشتمزز وبزمله سنك
بینکده حجاب واردر انی فهم ایچون سکا واصل اولمزز امدی سن کندی دینك اوزره عمل ایت وبز دخی
کندی دینمز اوزره عمل ایدهلم ویاخود سن بزم امریمز ابطالنه عمل ایت بز دخی سنك دینك ابطالنه عمل ایدرز
(قل انما انا بشر مثلكم یوحى الی انما الهكم اله واحد فاستقیموا الیه واستغفروه) یا محمد سن انلره دیکل که بشریتده
بن دخی سزك کبیم الا بوکه بکا وحی کلدیکه سزی دعوت ایدیم الهکز اله واحددر وکن بیلدرم امدی عقائد
واعمالکزده اخلاص ایله استقامت ایدك وسوء عقیده وعملدن اکا استغفار ایدك (وویل للمشركین الذین
لا یؤتون الزكاة) ویل شونلره کیم توحید ایله نفسلرینی شرکدن تطهیر ایتمزلر ویاخود زکاتك وجوبنه اقرار
واعتقاد ایتمزلر ویاخود طاعته انفاق وتصدق ایتمزلر ویا اعماللرین تزکیه ایتمزلر (وهم بالآخرة هم كافرون)
حالبوکه انلر طلب دنیایه استغراقلرندن آخرتی منکرلردر (ان الذین آمنوا وعملوا الصالحات لهم اجر
غیر ممنون) شونلرکه ایمانلرینه اعمال صالحه تقرین ایتدیلر انلر ایچون ضعف ومرضلری حالنده اجرلری کسلمز
واکسلدلمز بلکه قوت وصحتلری حالنده شول ایشلیوکلدکاری اعماللرینك اجری کما کان ویریلور (قال النبی
علیه السلام ان العبد اذا كان علی طریقة حسنة من العبادة ثم مرض قیل للملك الموكل به اكتب له مثل عمله
اذا كان طلیقا حتی اطلقه او اكفیه الی) پیغمبرمز صلی الله علیه وسلم ایدرکه چن بر عبد عبادتدن بر طریق
حسنه یه اعتیاد ایتسه بعده مریض اولوب اول معتادی اولدیغی عبادتك بعضنی ویا کلنی اقامتدن
عاجز اولسه انك کاتب اعمالنه دیورکه شول عافیتده ایکن ایشلیوکلدیکی اعمال صالحه سنی کما کان یازغل
تا شول وقته دکین که انی عافیته ایازدرم ویا روحنی قبض ایدوب درکاهمه کتوردم (قل ائنكم لتكفرون بالذی
خلق الارض فی یومین) یا محمد انلره دیکل که سز کافر اولورمیسز اول الله تعالی یه که ارضی ایکی کون دکاو
زمانده خلق ایلدیکه اول یوم احد ایله اثنیندره دینلدیکه ارضله مراد اجرام بسیطه دن جهت سفلده اولان
شیئدر وایکی کونده خلق اولنمسیله مراد انلرچون بر اصل مشترك خلق اولنوب بعده اول صور ایله تمسیله انواع
اولمسیدر وانلرك اکا کفریله مراد ذات وصفاتنده الحادلریدر (وتجعلون له اندادا) وانکچون عبادتده
شرکا قیلورسز والحال صحیح اولمزکه هیچ شیء اکا شریك اوله (ذلك رب العالمین) ارضی ایکی کون دکاو
زمانده خلق ایدن ممکناتدن جمیع موجوداتك خالق ومربیسیدر (وجعل فیها رواسی من فوقها) واول

ارضك

ارضك فوقنده جبال مرتفعه قیلدی تاکه وجوه استبصارزدن انده اولان اشیاء نظاره ظاهر اوله وانده اولان
منافع طلابه معروضه اوله (وبارك فیها) وانك خیرنی کثیر ایتدی انده نبات وحیواندن انواع خلق ایتمسیله
(وقدر فیها اقواتها) واول ارضده اناس وبهایمدن اهلنك ارزاقنی تقدیر ایتدی هر بلده ده بر نوع رزق خلق
ایتدیکه اول انك اخراسنده اولمیه تاکه بری برلرندن تجارتله معیشت ایدهلر (فی اربعة ایام) خلق ارضی
وتقدیر ارزاقی درت کون دکاو زمانده تمام ایتدی اویله اولسه تقدیر ارزاق ایکی کونده یوم ثلاثا ایله یوم
اربعاده اولدی (سواء للسائلین) مدت اول درتده انحصار بولدی خلق ارض وتقدیر اقوات امرندن
سؤال ایدنلره جوابده (ثم استوی الی السماء) بعده سمایی خلقه قصد ایتدی (وهی دخان) حالبوکه
اول دخان هیئتنده بخار ایدی امدی سمایی اول بخاردن خلق ایلدی * روایت اولندیکه ارض وسمانك
خلقندن اول عرش صو اوزره ایدی الله تعالی اول صویه حرارت القا ایدوب اندن بخار پیدا اولدی بعده اول
صویه ریح القا ایدوب اندن زبد پیدا اولدی اول زبددن ارضی واول بخاردن سمایی خلق ایتدی (فقال لها
وللارض ائتیا طوعا او كرها قالتا اتینا طائعین) اندن سما وارضه دیدیکه ایکیکزدن ارادتم بودرکه
سما اهلیچون مقر واهل ارض ایچون سقف اوله وارض ایسه اهلیچون مقر ومهاد اوله اشبو ارادتمه
اختیارله می ویا اضطرارله می انقیاد ایدرسز * ایکیسی دخی دیدیلرکه اختیارمزله انقیاد ایتدك * روایت
اولندیکه الله تعالی سمایه دیدیکه شمس وقمر ونجومکی اخراج ایت وارضه دیدیکه سن دخی نبات وثمارکی اخراج
ایت اکر طوعا انی ایدرسکز فبها یوخسه سزی اکا کرها الجا ایدرم * دیدیلرکه یاربنا انی طوعا ایدرز انکله مراد
کمال قال قدرتن ومرادنك وقوعی وجوبنی اظهار ایدی یوخسه انلر طوع وکرهنی اثبات دکل
(فقضیهن سبع سموات فی یومین) سموات سبعی ایکی کون مقدارنده یوم خمیسله یوم جمعه ده آخر ساعتنده
تمام ایدوب خلقلرندن فارغ اولدی (واوحی فی كل سماء امرها) وهر سما اهلنه امر ونهیندن دیلدیکن
وحی ایتدی ویاخود ملائکه ونیرات خلقی مثلی اموردن تدبیر ایتدیکی اشیایی هر سمایه وحی ایتدی (وزینا
السماء الدنیا بمصابیح) وسماء دنیایی مصابیح کواکبله تزیین ایتدك زیرا کواکب سبعه سیاره دن
ماعداسی اکرچه سماء سابعه ده مرکوزه درلکن جمیعی سماء دنیاده کورلدیکیچون کانه انده درد ینلدی
(وحفظا) وبز اول سماء دنیایی استراق سمع ایدن شیاطیندن حفظ ایتدك (ذلك تقدیر العزیز العلیم)
اشبو ذکر اولنان صنایع عجیبه قدرتده وعلمده بالغ الله تعالینك تقدیریدر (فان اعرضوا فقل انذرتكم صاعقة
مثل صاعقة عاد وثمود) اکر کفار مکه اشبو بیاندن صکره بکا ایماندن اعراض ایدرلرسه انلره دیکل که سزی
تحذیر ایدرم شول شدید الوقع عذابله کیم سزه صاعقه کبی ایریشه عاد وثموده ایریشن صاعقه کبی (اذ جاءتهم
الرسل من بین ایدیهم ومن خلفهم) که انلره رسوللری هود وصالح جمیع جوانبلرندن کلوب هر جهتدن انلره
اجتهاد ایتدی ویاخود زمان ماضی جهتندنکه انده کفاره ایریشن عذابدن انذارله ومستقبل جهتندن
انلر ایچون آخرتده اعداد اولنان عذاب ناردن تحذیرله کلوب دیدیلرکه (أن لا تعبدوا الا الله) الله تعالیدن
غیری یه عبادت ایتمکز (قالوا لو شاء ربنا لانزل ملائكة فانا بما ارسلتم به كافرون) انلر رسوللرینه دیدیلرکه
اکر رب تعالی بزم هدایتمزی دیلسه بزه رسالتله ملائکه کوندرردی یوخسه آدمی یی دکل اویله اولسه زعمکز
اوزره سزلك ارسال اولندیغکز شیئه کافرلرز (فاما عاد فاستكبروا فی الارض بغیر الحق) اما عاد قومی یر یوزنده
ناس اوزره استحقاقسز تعظم ایتدیلر (وقالوا من اشد منا قوة) قوت وشوکتلرینه اغترار ایدوب قوتده بزدن
اشد کیمدر دیدیلر شول حینده که رسوللری انلره عذاب نزولیله تخویف ایتدیلر یعنی بزه عذاب کلدیکنده
قوتمزله دفع ایدرز دیدیلر (اولم یروا ان الله الذی خلقهم هو اشد منهم قوة) انلر بیلمدیلرمیکه انلری خلق وقوی
ایدن اوزرلرینه عذاب کوندرن الله تعالی قوت وقدرتده انلردن اشددر زیرا که اول قادر بالذاتدر وغیرلر قادر
اولدیغی شیئه قویدر (وكانوا بآیاتنا یجحدون) بزم آیتلریمزی حق ایدوکن بیلورکن انکار ایدرلردی
(فارسلنا علیهم ریحا صرصرا فی ایام نحسات) بز انلر اوزره ریح بارده ارسال ایتدك که شدت برد ایله هلاك

ایدردیکه اول ایام مشؤمه ده ایدی * دینلدی یکه اول ایام شباطک آخرنده برار بعادن برار بعایه دکین ایدی
امم کافره دن هرقومه که عذاب نازل اولدی الا اول یوم اربعاده ایدی (لنذیقهم عذاب الخزی فی الحیاة
الدنیا ولعذاب الآخرة اخزی وهم لا ینصرون) تا که بز انلره دنیاده ذل وهوان عذابن اذاقه ایدرز انلرک
آخرتده کی عذابی اینسه دنیاده کی عذابلرندن اشدر حالبوکه انلرد نیاده و آخرتده عذاب اللهدن منع
اولنمزلر (واما ثمود فهدیناهم فاستحبوا العمی علی الهدی فاخذتهم صاعقة العذاب الهون بما کانوا یکسبون)
اما ثمود قومیکه بز انلره هدی وضلال طریقنی بیان ایتدک انلر اینه هدی اوزره ضلالی اختیار ایتدیلر اول
اجلدن انلری صاعقهٔ عذاب هون اخذ ایدوب هلاک ایتدی شول سببله کیم دنیاده کفر ومعاصیدن انی
کسب ایتدیلردی (ونجینا الذین آمنوا وکانوا یتقون) صالح علیه السلام ایله ایمانه کلانلری اول صاعقه دن
انجا ایتدک که انلر بزم عذابمزدن قورقارلردی (ویوم یحشر اعداء الله الی النار فهم یوزعون) ذکر ایت
شول کونیکه انده اعداء الله مشرکون ومنافقون ناره جمع ایدیلور انلرک اولی حبس اولنور که آخرلری انلره
ایریشه تا که تفرق ایتمیه لر اشبو اهل نارک کثیرا واسندن عبارتدر (حتی اذا ما جاؤها شهد علیهم سمعهم
وابصارهم وجلودهم بما کانوا یعملون) حتی چنانکه انلر ناره حاضر اوله لر شول لسانلریله کسب ایتدکاری
کفر ومعاصی یی جوارحلری شهادت ایلیه لر قولاقلری ایشتدیکن وکوزلری کوردیکن وفرجلری ایشلدیکن
تقریر ایلیه ویاخود اول جوارحده الله تعالی شول اقتراف ایتدکاری معاصینک آثارین اظهار ایلیه حتی که
لسان حال الله انی سویلیه (وقالوا لجلودهم لم شهدتم علینا) کفار جوارحلرینه دیه لر که نیچون بزم اوزریمزه
شهادت ایتدیکز حالبوکه بز سزدن عذابی دفع ایچون اقتراف ایتدیکمز معاصی یی کتم ایتمشیدک (قالوا
انطقنا الله الذی انطق کل شیء) دیه لر که بزی الله تعالی سویلتدیکه اول هرحی اولان شیئی سویلدرو یا لسان حال الله
عامهٔ موجوداتی سویلدر (وهو خلقکم اول مرة) که اول سزی اول مرده دنیاده خلق ایتمشیدی
(والیه ترجعون) آخرتده اکا رجوع ایدرسز (وما کنتم تستترون ان یشهد علیکم سمعکم ولا ابصارکم
ولا جلودکم) سز فواحش ارتکابی عندنده فضاحت خوفیله دنیاده ناسدن استتار ایدردیکز هیچ ظن
ایتمزدیکز که اعضاکز اوزریکزه شهادت ایده تا که اندن استتار ایدیدیکز (ولکن ظننتم ان الله لا یعلم کثیرا مما
تعملون) لکن ظن ایدردیکز که اعمالکزک کثیرنی الله تعالی بلمیه اول اجلدن اقتراف معاصی یه جرأت
ایدردیکز (وذلکم ظنکم الذی ظننتم بربکم اردیکم فاصبحتم من الخاسرین) الله تعالی یه اشبو سوء ظنکز درکه
سزی اهلاک ایدوب مغبونلردن اولدیکز (فان یصبروا فالنار مثوی لهم) اکر یوم قیامتده انلر آلهلری اوزره صبر
ایدرلرسه ما والری ناردر (وان یستعتبوا فما هم من المعتبین) واکر عملرینی اصلاح ایچون دنیایه رجوع
طلب ایدرلرسه رجوعه اجابت اولنمزلر (وقیضنا لهم قرناء فزینوا لهم ما بین ایدیهم وما خلفهم) وقتا که
انلر کفر اوزره دنیاده تصمیم ایتدیلر اوزرلرینه شیاطین تسلیط والزام ایتدک که حب دنیایی واتباع هوایی تزیین
ایده لر وآخرتده بعث وحساب یوقدر دیوب اکا کفر وانکاره کیده لر (وحق علیهم القول فی امم قد خلت
من قبلهم من الجن والانس انهم کانوا خاسرین) واوزرلرینه کلمهٔ عذاب واجب اولدی شول امم جملهسندنکه
مکه کافرلرندن اوکدین جن وانسدن هلاک اولوب کچمشدی امدی انلرک جمیعی عقوبت ابدیه ایله خاسرین
ایدیلر (وقال الذین کفروا لا تسمعوا لهذا القرآن والغوا فیه لعلکم تغلبون) کافرلر دیدیلر که اشبو قرآن
قراتنه انصات ایتمکز بلکه کلام غیر مفهوم وکثرت هذیان ورفع اصوات ایله اکا معارضه ایدک تا که قارئک
قراتنه غالب اولوب انی اسکات ایدهسز (فلنذیقن الذین کفروا عذابا شدیدا ولنجزینهم اسوأ الذی کانوا
یعملون) تا که بز اول قولی سویلینلره ویا عامهٔ کافرلره عذاب شدید اذاقه ایدهوز واعمال سیئهلرینک
اسوئیله جزا اندیرهوز (ذلک جزاء اعداء الله النار) اشبو اذاقهٔ عذاب ویاخود اسوء اعماله جزاء اعداء الله
برا سیدرکه اول ناردر (لهم فیها دار الخلد) انلر ایچون اول نارده دار اقامت واردر (جزاء بما کانوا بآیاتنا
یجحدون) تا که بزم آیتلریمزه انکارلرینه ویا انده لغو ایتدکارینه جزا اوله (وقال الذین کفروا ربنا ارنا

الذین

الذین أضلانا من الجن والانس نجعلهما تحت أقدامنا لیکونا من الاسفلین) کافرلر دیدیلر که یاربنا جن وانس
شیطانلرندن بزی ضلالات وعصیانه حمل ایدنلری کوستر کل که انلری ایاغمز التنده چکنهکله نارده درلک
اسفلندن کورهوز (ان الذین قالوا ربنا الله ثم استقاموا) شونلر که دیدیلر بزم الله تعالیدر دیوب انک ربوبیتنه
اعتراف ووحدانیتنه اقرار ایلدنصکره عملده استقامت ایتدیلر سرده وجهرده اخلاصله والله تعالینک غیریدن
خوف ورجایی ترکله (تتنزل علیهم الملائکة) انلره موت عندنده وقبره کیردکلرنده وقبردن چیقدقلرنده بشارتله
ملائکه نزول ایدرلر ودیرلرکه (الا تخافوا ولا تحزنوا) تقدم ایدهجککز آخرت امورینه خوف ایتمکز
وتخلیف ایتدیککز محزون اولمکز (وأبشروا بالجنة التی کنتم توعدون) وسزه بشارت اولسون شول
جنتکه دنیاده رسوللر لسانیله وعد اولنمشدیکز (نحن اولیاؤکم فی الحیاة الدنیا وفی الآخرة) واول ملائکه
دیرلرکه بز سزلک انصار واحبابکزز دنیاده سزه حق الهام وخیره سزی تحمیل ایدردک وآخرتده سزدن مفارق
اولمزز (ولکم فیها ما تشتهی أنفسکم) وسز ایچون آخرتده لذائذدن نفسلریکزک اشتها ایتدیکی واردر (ولکم
فیها ما تدعون) ودخی سز ایچون انده طلب ایتدیککز واردر (نزلا من غفور رحیم) اول غفور رحیمدن
سزه رزق مهیا اولدیغی حالده * اشبونده اشعار واردرکه انلرک تمنی ایتدکاری شول بالللرینه خطور ایتمین اشیادن
ویریلنه نسبتله ضیفه نزل کبیدر (ومن أحسن قولا ممن دعی الی الله وعمل صالحا وقال اننی من المسلمین)
قولده شول کسنهدن احسن کیمدر که الله تعالینک دعوتنه اجابتندنصکره اول اجابت ایتدیکی شیئه ناسی
دعوت ایده واجابتنده عمل صالح ایده واسلامی دین ومذهب اتخاذ ایدوب بن مسلمیندنم دیو انکله تفاخر ایده
دینلدیکه اشبو آیت صفات مذکورهیی مستجمع حقنده عامهدر * دینلدیکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم
ویاخود مؤذنین حقنده نازل اولوبدر (ولا تستوی الحسنة ولا السیئة) حسنه وسیئه جزاده حسن عاقبتده
برابر اولمز * دینلدیکه یعنی غضب عندنده صبر وجهل عندنده علم واسائت عندنده عفو ضدی کبی دکلدر
(ادفع بالتی هی احسن) سکا سیئه اعتراض ایتدکده انی اندن احسن شیئله یعنی حسنه ایله دفع ایت یعنی غضبی
صبرله وجهلی علمله واسائتی عفوله دفع ایت (فاذا الذی بینک وبینه عداوة کأنه ولی حمیم) اکرسن بو فعلی
ایدرسک شول رجل که سنکله انک بیننده عداوت اوله سکا ولی شفیق کبی اولور (وما یلقیها الا الذین صبروا)
اشبو خصلهٔ حسنه که اسائتی احسان ایله مقابله ایتمکدر ویرلمز الا انلره که صبرله نفسلرین انتقامدن منع
ایدر (وما یلقاها الا ذو حظ عظیم) اول خصلهٔ حسنه ویرلمز مکر اول کسنهیه که خیر وکمال نفسدن حظ عظیم
صاحبیدر * دینلدیکه اول حظ عظیمله مراد جنتدر یعنی اول ویرلمز الا اکا که انک ایچون جنت واجب
اولوبدر (واما ینزغنک من الشیطان نزغ فاستعذ بالله) اکر سنی شیطاندن بر نازغ وسوسهسیله سکا وصیت
اولنان اسائتی احسانله دفعدن صرف ایدرسه انک شرندن الله تعالی یه استعاذه ایت که اول سنی اندن
عصمت ایده (انه هو السمیع العلیم) اول سنک استعاذه کی ایشیدرونیتکی بیلور (ومن آیاته اللیل والنهار
والشمس والقمر) اول الله تعالینک وحدانیتنه علامتدن لیل ونهار وشمس وقمردر ایمدی انی ربکزدن بیلک
(لا تسجدوا للشمس ولا للقمر) شمس وقمره عبادت ایتمکز زیرا ایکیسی دخی سزلک کبی مخلوقدر (واسجدوا
لله الذی خلقهن) بلکه اول الله تعالی یه عبادت ایدک که اول درت شیئی اول خلق ایتدی (ان کنتم
ایاه تعبدون) اکر اکا عبادت ایدرسکز (فان استکبروا) اکر مشرکون امتثالدن تعظم ایدرلرسه
(فالذین عند ربک یسبحون له باللیل والنهار وهم لا یسأمون) شول ملائکه که ربکز جل شانه عندنده در لیل
ونهارده علی الدوام انی تسبیح وتقدیس ایدرلر اندن فاتر وملول اولمزلر * ابو حنیفه عندنده سجده اشبو محلدهدر
زیرا که معنانک تمامی انده در اما که شافعی عندنده آیة اولیده در سجود امری اکا مقترن اولدیغیچون
(ومن آیاته أنک تری الارض خاشعة) اول الله تعالینک وحدانیتنه علامتدندرکه ارضی کوررسنکه
یابسهدر نباتی یوقدر (فاذا أنزلنا علیها الماء اهتزت وربت) چنانکه اول ارض یابسهنک اوزرینه یغمور
یاغدیرهوز اول ارض تزخرف ایدر ونبات ایچون یشللنوب آرتر (ان الذی أحیاها لمحیی الموتی) اول

الله تعالى كه ارضى ياغمور ايله دير كورديريوم قيامتده موتاى دخى دير كوردر (انه على كل شئ قدير) زيرا كه
اول احياء واماته دن هر شيئه قادردر (ان الذين يلحدون فى آياتنا لا يخفون علينا) شونلركه بزم آيتلريمز
امرنده طعن وتحريفله وتأويل باطله ويا الغاله استقامتدن ميل ايدرلر انلر بزدن كيزلنمزلر بلكه بز انلره اول
فعللرينك جزاسن ايدرز (أفمن يلقى فى النار خير أم من يأتى آمنا يوم القيامة) شول كسنه مى خيرليدركه
يوم قيامتده ناره براغيله ويا اول كسنه مى كه اول كونك مخاوفندن امين اولديغى حالده كله (اعملوا ماشئتم
انه بما تعملون بصير) ايمدى خير وشردن ديلديككزى ايشلكز اول سزلرك اعمالكزى كورر اكا كوره
جزاكزى ايركورور (ان الذين كفروا بالذكر لما جاءهم) شونلركه انلره قرآن كلديكنده اكا كافر اولديلر انلر
كفرلرينك جزاسن كوررلر (وانه لكتاب عزيز) حالبوكه اول كتاب كثير النفع عديم النظيردر اختلاف
وتناقضدن مجيددر (لا يأتيه الباطل من بين يديه ولا من خلفه) جهاتك هيچ برندن ويا انده اولان اخبار
ماضيه وامور آتيه دن اكا باطل تطرق ايتمز حتى كه مبطلين تأويلات فاسده ايله اكا تعرض ايتدكلرنده علمادن
برقومى انلرك اقاويلى بطلاننى اظهاره تعيين ايدر * اويله اولسه اكا تعريضله انك اعجازى زياده اولور (تنزيل
من حكيم حميد) زيرا كه اول امرنده حكيم فعلنده محموددن منزلدر (ما يقال لك الا ما قد قيل للرسل من قبلك)
يا محمد قومك كفارى سكا ديمزلر الا سندن اول كچن رسوللره قوملرينك كفارى ديدكلرى مثلنى ديرلر * وياخود
الله تعالى سكا ديمز الا انى كه سندن اول كچن رسوللره ديمشدى (ان ربك لذو مغفرة وذو عقاب أليم) ربك
جل شانه اولياسنه مغفرت واعداسنه عقاب ايديجيدر (ولو جعلناه قرآنا أعجميا لقالوا لولا فصلت آياته
ءأعجمى وعربى) اكر بز سكا انزال ايتديكمز كتابى لغت عربيه نك غيرى اوزره قلسيدق ديه لردى كه نوليدى
انك آياتى بزم فهم ايده جككمز لسانله بيان اولنمش اوليدى كلام أعجمى ومخاطب عربيدر ديو انكله
تكذيبلرى اشد اوليدى (قل هو للذين آمنوا هدى وشفاء) ديكل كه اول قرآن مؤمنلره هدادر وصدورلرنده
اولان شك وشبهه يه شفادر (والذين لا يؤمنون فى آذانهم وقر وهو عليهم عمى) وشونلركه قرآنى تصديق ايتمزلر
اول انلرك اذانته ثقلدر ومع ذلك اول انلره عمادر زيرا كه انلر انى ايشيدوب قبول ايتمزلر وكوروب فهم ايتمزلر
(أولئك ينادون من مكان بعيد) ايمدى انلر انى ايشتمزلر وفهم ايتمزلر كندى شول كسنه يه بكزرلركه مكان
بعيددن چغرلسى سنيله كلامى ايشتميه وفهم ايتميه (ولقد آتينا موسى الكتاب فاختلف فيه) بز موسايه
توراتى ويردك تصديق وتكذيبله انده اختلاف اولندى قرآنده اختلاف اولنديغى كبى (ولولا كلمة سبقت
من ربك لقضى بينهم) اكر ربك جل شانه دن قرآنى تكذيب ايدنلره تأخير عذابله كلمه سبقت ايتميدى بينلرنده
مكذبينه استيصال قضا اولنه ايدى اندن اول كچنلره قضا اولنديغى كبى (وانهم لفى شك منه مريب)
حالبوكه يهود وقومكدن ايمانه كلمشلرى توراتدن ويا قرآندن شكده درلر (من عمل صالحا فلنفسه ومن أساء
فعليها) اول كسنه كه عمل صالح ايشليه ثوابى كندويه در واولكه عمل سيئ ايده وبالى كذلك كندويه در
(وما ربك بظلام للعبيد) ربك جل شانه عبيدينه ظلم ايدر دكلدر كه نسبز كسنه يه عذاب ايتمز (اليه يرد علم الساعة)
قيامتدن سؤال اولندقده انك علمى اكا رد اولنور * زيرا انك وقتنده اوله جغنى اندن غيرى احد بيلمز
(وما تخرج من ثمرات من أكمامها وما تحمل من أنثى ولا تضع الا بعلمه) وثماردن اولكه اوعيه سندن
چيقار وانثادن اولكه بر ولدى حامل اولور ويا وضع ايدر الا انك علمنه مقرون اولديغى حالده اولور يعنى انك
رحمنده توصيف اوزره خلق اولديغنى وهر زمان ومكانده توصيف اوزره بولنديغنى واجل ورزق وعاقبتن بيلور
(ويوم يناديهم أين شركائى قالوا آذناك ما منا من شهيد) يوم قيامتده ربك جل شانه كفاره ديركه قنى
معبودلريكز كه انلرى بكا شريك زعم ايدرديكز انلر ديه لركه يا ربنا بز سكا اعلام ايتدك كه سكا معادل
ومشارك اولديغنه بزدن هيچ احد شهادت ايدر يوقدر زيرا كه بز انلردن تبرى ايتمز شول وقتده كه حال بزم
زعم ايتديكمز منوال اوزره دكل ايديكن بيلمشز (وضل عنهم ما كانوا يدعون من قبل وظنوا ما لهم
من محيص) واول كونده انلردن غائب اوله شول معبودلريكه دنياده اكا عبادت ايدرلردى وتيقن ايده لركه

انلره ناردن فراره چاره يوقدر (لا يسأم الانسان من دعاء الخير) كافر جسدنده عافيت ورزقنده وسعت
طلبندن ملول اولمز (وان مسه الشر فيؤس قنوط) واكر اكا شدت وضيق ايرسه الله تعالينك فضل
ورحمتندن اميدين قطع ايدر حتى كه انده يأس اثرى ظاهر اولور (ولئن اذقناه رحمة منا من بعد ضراء مسته
ليقولن هذا لى) واكر بز اكا شدت اصابتندنصكره سعت وعافيت ايركورسه‌وز ديركه بن بوكا فضل وعملله
مستحق اولمشم ويا خود بو بكا دائمدر (وما أظن الساعة قائمة) وظن ايتمزمكه قيامت اوله (ولئن رجعت
الى ربى ان لى عنده للحسنى) ديركه اكر قيامت اولوب ربمه رجوعم تقديرى اوزره بنم ايچون انك عندنده
كرامتدن حالت حسنى اولور شول اعتقادله كيم نعم دنيادن اولكه اكا اصابت ايدر آخرتده اول اندن
منفك اولميه (فلننبئن الذين كفروا بما عملوا) بز كافرلره حقيقت اعماللرين خبر ويررز واونده اعتقاد
ايتدكلرينك عكسن كوسترورز (ولنذيقنهم من عذاب غليظ) وبز انلره عذاب غليظدن اذاقه ايدرزكه اندن
انفكاك امكانلرى اولمز (واذا أنعمنا على الانسان أعرض ونأى بجانبه) چونكه بز انسانه انعام
ايتسه‌وز بزه شكر وطاعتدن اعراض ايدوب تكبر واستغناله كندوبى بزه دعادن صرف وتبعيد ايدر
(واذا مسه الشر فذو دعاء عريض) واكر اكا شدت وفقر ايرسه اول دعاى طويل وكثير ايدر اولور
(قل أرأيتم ان كان من عند الله ثم كفرتم به من أضل ممن هو فى شقاق بعيد) ديكل كه بكا خبر ويرك كه اكر قرآن
الله تعالى عندندن ايكن تأمل صحيح ايتمدين عنادا اكا كافر اولسكز دنياده ويا يوم قيامتده سزه عذاب نازل
اولديغنده سزدن اضل كيم اولوركه سز حقدن خلاف بعيدده سز (سنريهم آياتنا فى الآفاق) بز انلره قدرتمزه
دلالت ايدر علامتلريمزى آفاق ارضده كوسترورزكه محمد عليه السلام انلره حوادث آتيه وآثار نوازل ماضيه دن
خبر ويردى واكا وخلفاسنه خارق عادة وجهى اوزره ممالك شرق وغربه فتح وظفرين تيسير ايتدى
(وفى أنفسهم) ودخى نفسلرنده كوسترورز بدنلرنده كى صنايع عجيبه كه انك كمال قدرتنه دلالت ايدر (حتى
يتبين لهم انه الحق) تا كه انلره قرآن ويا رسول ويا توحيد حق ايديكى متبين اوله (أولم يكف بربك أنه على
كل شئ شهيد) يا محمد سكا ربك كفايت ايتمزمى كه اول هر شيئه شهيددر آيات موعوده اظهاريله امرنك تحقيق
ايدر سائر اشياى موعوده نى تحقيق ايتديكى كبى ويا خود انسانى معاصيدن منعه ربك تعالينك هر شيئه مطلع
اولوب اكا هيچ شئ خفى اولمديغى كفايت ايتمزمى (ألا انهم فى مرية من لقاء ربهم) اكاه اولغل كه انلر
رب تعالى يه القالرندن شكده در * زيرا كه انلر بعث وجزايى انكار ايدرلر (ألا انه بكل شئ محيط) اكاه
اولغل كه الله تعالى علم وقدرتله هر شيئه محيطدر

(سورة الشورى وهى ثلاث وخمسون آية مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(حم عسق) الله تعالينك حلم ومجد وعلم وسناء وقدرتى حقيچون * ابن عباس رضى الله عنهما ايدر
هيچ بر صاحب كتاب نبى يوقدركه الا اكا حم عسق وحى اولنوبدر اول اجلدن ديلديكه (كذلك يوحى
اليك والى الذين من قبلك الله العزيز الحكيم) اشبو سوره ده كى معانى مثلنى سكا وسندن اول رسوللره
وحى ايتدى اول الله تعالى كه وحيني تصديق ايتمينلره انتقامله غالبدر خلق واماته وبعث وجزا امرنده
حكيمدر (له ما فى السموات وما فى الارض) سموات وارض وايكيسنده اولان اشيانك كليسى انك خلق
وملكيدر (وهو العلى العظيم) اول شريك وولددن منزه وعاليدر وذات وصفاتنده عظيمدر خلق اوزره
قدرت وحكمتده اندن اعظم يوقدر (تكاد السموات يتفطرن من فوقهن) قريب اولوركه سموات الله تعالينك
عظمتندن ويا انى ولد اتخاذ ايتدى ديمسندن ارضين سبع فوقندن منشق اوله (والملائكة يسبحون
بحمد ربهم) سموات سبعه ده وحول عرشده اولان ملائكه وحمله عرش ربلرى جل شانه نك عبادتنه دائم
اولوب عظمتنه خضوعله اكا حمد ايدرلر (ويستغفرون لمن فى الارض) ويريوزنده اولان مؤمنلر
ايچون استغفار ايدرلر (ألا ان الله هو الغفور الرحيم) اكاه اولك كه الله تعالى انلرك ذنوبن مغفرت ايدر

وآخرتده ثوابلرین ارکورمکله رحمت ایدر (والذین اتخذوا من دونه أولیاء) شونلرکه الله تعالیدن غیری
شرکاء اتخاذ ایدوب اکا عبادت ایدرلر (الله حفیظ علیهم) الله تعالی انلرک اعمال واحوالنه رقیبدر وجزالرین
ایدر (وما أنت علیهم بوکیل) یوخسه سن انلر اوزره موکل ویا انلرک امری سکا موکل دکلدر (وکذلك
أوحینا الیك قرآنا عربیا) اشبو ذکر اولنان کبی سکا قرآن عربی وحی ایتدک (لتنذر أم القری ومن حولها)
تاکه اول قرآنله مکه اهلنی وانک حوالیده کی ارض اهلنی انذار ایده سن (وتنذر یوم الجمع لاریب فیه)
ویوم قیامتله انذار ایده سنکه انک اولمسنده وخلایق انده موقفه جمع اولمسنده ریب یوقدر وانده خلایق
موقفه جمع اولندقلرندنصکره ایکی فرقه اولورلر (فریق فی الجنة وفریق فی السعیر) برفرقه سی مؤمنلردر
جنتده اولورلر وبرفرقه سی کافرلردر نارده اولورلر (ولو شاء الله لجعلهم أمة واحدة) اکر الله تعالی دیلسه
انلری هدایت ویا اضلالدن دین واحد اوزره قیلوردی (ولکن یدخل من یشاء فی رحمته) لکن الله تعالی
دیلدیکی کمسه یی هدایتله وطاعته حمله جنته ادخال ایدر (والظالمون ما لهم من ولی ولا نصیر) اول
کونده کافرلره صدیق أولمز که انلر ایچون شفاعت ایده وناصر دخی اولمز که انلردن عذابی منع ایده (أم اتخذوا
من دونه اولیاء) یوخسه انلر آلهه لری الله تعالیدن غیری اولیامی اتخاذ ایتدیلر (فالله هو الولی) اکر
انلر بحق اولیاء اراده ایدرلر ایسه الله تعالی بحق ولیدر (وهو یحیی الموتی) اول یوم قیامتده موتایی دیری کورر
(وهو علی کل شیء قدیر) واول هرشیئه قادردر (وما اختلفتم فیه من شیء فحکمه الی الله) دین ودنیا امورندن
برشیئده که سز کفارله اختلاف ایده سز انک حکمی الله تعالی یه مفوضدر محقی مبطلدن اثابه ومعاقبه
ایله تمیز ایدر * دینلدیکه متشابه تأویلندن اختلاف ایتدیککز شیئده کتاب اللهدن محکمه رجوع ایدک
(ذلکم الله ربی) اشبو مختلفین بیننده الله تعالیدر که بنم ربمدر (علیه توکلت والیه أنیب) مجامع
امورمده اکا توکل ایتدم ومعضلاتده اکا رجوع ایدرم (فاطر السموات والارض) که اول سموات
وارضک خالقیدر (جعل لکم من أنفسکم أزواجا) اول سزکچون کندی جنسکزدن نساء خلق ایتدی
(ومن الانعام أزواجا) وکذلك انعام ایچون کندی جنسندن ازواج خلق ایتدی ویاخود انعامدن
سزکچون اصناف ویا ذکور واناث خلق ایتدی (یذرؤکم فیه) اول تدبیرده ناس وانعامدن هربریکزی
تکثیر ایدر (لیس کمثله شیء) انک مثلی شیء یوقدر که اکا مزاوج ومناسب اوله (وهو السمیع البصیر)
اول هرشیئی سمیع وبصیردر (له مقالید السموات والارض) سموات وارضک مطروبات خزائنی انکدر
(یبسط الرزق لمن یشاء ویقدر) اول رزقی وفق مشیتی اوزره دیلدیکی کمسه یه کاهی بسط وکاهی قبض ایدر
(انه بکل شیء علیم) اول عبدینه توسیع وتضییق وغیردن خیر اولانی بیلور (شرع لکم من الدین ما وصی به
نوحا والذی أوحینا الیك وما وصینا به ابراهیم وموسی وعیسی) الله تعالی سزه دین اسلامدن برشرعه یی بیان
ایتدیکه اول رسل کبار بیننده مشترکدر انی نوح علیه السلامه طوفاندنصکره امر ایتدی ودخی اینکه یا محمد
سکا وحی ایتدک وانیکه ابراهیم وموسی وعیسایه امر ایتدک اول بودرکه (أن اقیموا الدین ولا تتفرقوا فیه)
دینی اقامت ایده سزکه اول تصدیق واجب اولانه ایمان واحکام اللهده اطاعتدر یوخسه انده تفرق واختلاف
ایتمیه سزکه اول اصلدر اما که فروع شرع اعمالک اختلاف احوالی حسبنجه اولدیغی مختلف اولور (کبر علی
المشرکین ما تدعوهم الیه) مشرکلره عظیم اولدی توحیدکه سز انلری اکا دعوت ایدرسز (الله یجتبی الیه
من یشاء ویهدی الیه من ینیب) الله تعالی توحیدنه دیلدیکی کمسه یی اختیار ایدر وارشاد وتوفیقله اکا هدایت
ایدر اینکه اکا اقبال ایدر (وما تفرقوا الا من بعد ما جاءهم العلم بغیا بینهم) امم سالفه ویا اهل کتاب
تفرق ایتمدیلر الا اول تفرقک ضلال ایدوکنی بیلدکلرندنصکره رسول کندیلردن اولمیوب عربدن اولدیغنه
حسد ایدوب اکا التفات ایتمدیلر (ولولا کلمة سبقت من ربك الی أجل مسمی لقضی بینهم) اکر ربك
جل شانه دن اشبو امتک کفارینه آخر اعمارلرینه ویا یوم قیامته عذابلری تأخیرینه کلمه حقه سبقت ایتمسی
اولمیدی مؤمنیله کافرین بیننده مبطلینی استیصال الله قضا اولنوردی (وان الذین أورثوا الکتاب من بعدهم

لفی شك

لفی شك منه مریب) شونلرکه انبیادنصکره انلره ویریلان کتابه وارث قلندیلر ویا اهل کتابکه محمد علیه السلام
عهدنه ایردیلر ویا مشرکونکه اهل کتابدنصکره قرآنه وارث قیلندیلر اول قرآندن ویا ویرلدکلری کتابدن
شکده درلر اول انلری ریبه ادخال ایدوبدرکه هو حقیقه انی بیلمزلر ویا حق ایمانله اکا ایمانه کلمزلر (فلذلك فادع
واستقم کما أمرت ولا تتبع أهواءهم) ایمدی انبیانک توحیددن راضی اولدقلری شیئه خلقی دعوت ایت
ودعوتده امر اولندیغک منوال اوزره استقامت ایت یوخسه مبطلینک هوالرینه اتباع ایتمکل (وقل آمنت
بما أنزل الله من کتاب) والله تعالینک انزال ایتدیکی کتابلرک جمیعنه ایمان کتوردم دیکل یوخسه کفار کبی
بعضنی تصدیق وبعضنی تکذیب ایتمکل (وأمرت لاعدل بینکم) وامر اولندمکه شرایع وحکوماتی تبلیغده
بینکزده عدل ایدم ایمدی ایمان مذکور کمال قوت نظریه یه وعدل ایسه کمال قوت عقلیه یه اشارتدر (الله ربنا
وربکم) الله تعالی بزم وسزلک خالق ومتولی اموریدر (لنا أعمالنا ولکم أعمالکم) بزم اعمالمز بزه وسزلک
اعمالکز سزه عائددر هرکسه کندی عملی جزا اولنور * اشبو مسأله قتال ایله امردن اول ایدی اشبو دیلدرکه
برکسه برمنکری کوروب ویا ایشیدوب انکار ایتدکده قبول اولنمسه اکاندن زیاده برشیء واجب اولمیه بلکه
کندی مذهبن حفظ ایدوب غیری ترک ایلیه (لاحجة بیننا وبینکم) بزمله سزلک بیننکزده محاجه مز یوقدر
زیرا که حق ظاهر اولوب محاجه یه مجال وخلافه بادی عناددن غیری برشیء قالمیوبدر (الله یجمع بیننا والیه
المصیر) الله تعالی یوم قیامتده بزمله سزی جمع ایدوب سزدن انتقام ایدر جمیعمزلک رجوعی اکادر (والذین
یحاجون فی الله من بعد ما استجیب له حجتهم داحضة عند ربهم وعلیهم غضب ولهم عذاب شدید) شونلرکه
الله تعالینک وحدانیتنده محاجه ایدرلر محمد علیه السلام دعوتیله اکا طاعت اولندیغندنصکره ایمدی انلرک
رب تعالی عندنده حجتلری زائله وباطله در یوم قیامتده اوزرلرینه غضب اولور حقی قبول ایتمدکلری ایچون
وعذاب شدید اولور دنیاده ایشلدکلری اعمال قبیحه ایچون (الله الذی أنزل الکتاب بالحق والمیزان)
الله تعالی قرآنی انزال ایتدی اول حق ملتبس اولوب باطلدن بعید اولدیغی حالده ویاخود عقائد واحکامدن
انزال حق اولور شیئی ملتبس اولدیغی حالده ودخی شول شرعی انزال ایتدیکه انکله ناس بیننده حقوق موازنه
وتسویه اولنور (وما یدریك لعل الساعة قریب) الله تعالی سکا بیلدرمدی بالکه قیامت قریب اولوبدر
ایمدی کتابه اتباع وشرعله عمل وعدله مواظبت ایت یوم قیامت کلمزدن اول انده اعمال وزن اولنور وجزامی
ایرکوریلور (یستعجل بها الذین لا یؤمنون بها) یوم قیامتک مجیئنی تصدیق ایتمینلر استهزا طریقی اوزره
انی استعجال ایدرلر (والذین آمنوا مشفقون منها ویعلمون أنها الحق) اما انی تصدیق ایدنلر انک اهوال
وشدائدندن خوف ایدرلر وانک حق ایدیکن بیلورلر (ألا ان الذین یمارون فی الساعة لفی ضلال بعید)
آکاه اولک که قیامتک مجیئنده جدال ایدنلر حقدن بعید ضلالده درلر زیرا که بعث غائباتک محسوساته
اشبه در ایمدی انی تجویزه اهتدا ایتمین انک وراسنده کی اموره اهتدادن ابعددر (الله لطیف بعباده)
الله تعالی عبادنه بر ایدیجیدر بروجهله کیم اکا افهام ایرشمز عیبلرینی ستر ایدرکانه انی کورمیوبدر
وکناهلرین مغفرت ایدرکانه انی بیلمیوبدر (یرزق من یشاء) دیلدیکی کمسه یه حکمتی مقتضاسنجه اصناف
بردن دیلدیکی شیئی دیلدیکی وقتده ویرر (وهو القوی العزیز) اول الله تعالینک قدرتی باهره درکه خلقک
جمیعنه رزقلرین ایرکورر منیعدرکه اکا هیچ احد غالب اولمز (من کان یرید حرث الآخرة نزد له فی حرثه)
برکسه که عملیله آخرت ثوابن دیلیه بز انک عملی ثوابن ارتورر زبر عملنه اون انک مثلنی ایشلمش دکلو ثواب ویررز
تا یدی یوزه وانک فوقنه دکین آرتوررز (ومن کان یرید حرث الدنیا نؤته منها وما له فی الآخرة من نصیب) واول
کمسه که عملیله دنیا ثوابن دیلیه بز اکا دنیادن قسمت ایتدیکمز شیئی ویررز حالبوکه آخرتده انکچون نصیب
اولمز زیرا که اعمالک صحتی نیتله در هرکشی یه عملندن انجق نیت ایتدیکی حاصل اولور (أم لهم شرکاء
شرعوا لهم من الدین ما لم یأذن به الله) مشرکلرک آلهه لری می واردرکه دین اسلامدن غیری الله تعالینک اذن
ویرمدیکی دینی انلر ایچون وضع ایده لرکه اول شرکدر وانکار بعث ودنیا ایچون عملدر (ولولا کلمة الفصل

لقضی بينهم) اشبو امتك كفارندن تأخير عذابه كلمهٔ حكم سابق اولمسه بينلرنده عذابله قضا اولنوردی
(وان الظالمين لهم عذاب أليم) والحال مشركاره آخرتده عذاب اليم واردر (ترى الظالمين مشفقين مما كسبوا
وهو واقع بهم) يوم قيامتده مشركاری دنياده كسب ايتدكاری قبايحدن خوف ايدر كوررسن والحال
كسبلرينك جزاسی انلره نزول ايديسردر (والذين آمنوا وعملوا الصالحات فی روضات الجنات) شونلركه
مؤمنلر اولوب عمل صالح ايشلديلر انلر آخرتده جناتك بوستانلرنده در (لهم مايشاؤن عند ربهم) انلر ايچون
رب تعالی عندنده كراماتدن اشتها ايتدكاری ثابتدر (ذلك هو الفضل الكبير) اشبو ثواب مؤمنلره
فضل كبيردركه اكا نسبتله دنياده غيريلره ويريلن حقير اولور (ذلك الذی يبشر الله عباده الذين آمنوا وعملوا
الصالحات) اشبو مذكور نعيم جنتدن اول شيدركه الله تعالی انی عمل صالح ايدن عباد مؤمنينه تبشير ايدر
(قل لا أسألكم عليه أجرا الا المودة فی القربى) ديكل كه سزه تبليغ وبشارتم اوزره سزدن اجر استمزم
مكركه سزه قرابتم اجليچون بكا مودت ايده سز ويا بنم قرابتمه مودت ايده سز * اشبو آيت نازل اولنجق
ديديلركه يا رسول الله شول اوزريمزه مودتی واجب اولور قرابتك كيملردر ديديكه * علی وفاطمه وايكی اوغلی
حسن وحسيندر رضی الله عنهم اجمعين * ديدلديكه قربى ايله مراد الله تعالی يه تقربدر يعنی الله تعالی يی
ورسوليی سومسزكه طاعت وعمل صالح ايله سزی رحمتنه تقريب ايده (ومن يقترف حسنة نزد له فيها حسنا)
بركسه كه طاعت اكتساب ايده خصوصا كه اول محمده محبتيله بزانك طاعتنده مضاعفهٔ ثوابله حسنی آرتوررز
(ان الله غفور شكور) الله تعالی كناهدن توبه ايدنه غفوردر واكا طاعت ايدنه توفيهٔ ثواب وتفضله
مشكوردر (أم يقولون افترى علی الله كذبا) مشركون ديرلرمكه محمد عليه السلام دعوای نبوتله ويا قرآن
الله تعالی مدندر ديمكله اكا كذب ايتدی (فان يشأ الله يختم علی قلبك) اگر الله تعالی خذلانكی ديلسه
قلبك اوزره ختم ايدرديكه اكا افترايه جرائت ايدهلك * ويا خود اگر اول ديلسه قلبك اوزره صبری ختم
ايدرديكه اذالرينك مشقت ويرميدی (ويمحو الله الباطل ويحق الحق بكلماته) الله تعالينك عادت كريمه
سندندركه قرآن ويا قضاسيله باطلی محو وحقی اثبات ايده ايدی اگر اول افترا اولسه انك عادتی مقتضاسنجه
انی محو ايدردی (انه عليم بذات الصدور) اول قلوبده مضمر اولانی بيلور هركسه به عملنك جزاسن ايركورر
(وهو الذی يقبل التوبة عن عباده) الله تعالی عبادينك توبه سنی قبول ايدر وتوبه ايتدكاری شيئدن تجاوزله *
علی رضی الله عنه ايدرتوبه التی معنای مشتملدركه اول ذنوب ماضيه يه ندامتدر وتضييع ايتديكی فرائضی
اعاده در وحقوق مظالمی اصحابنه رددر ونفسنه طاعتی الزامدر واكا مرارت طاعتی اذاقه در وهر ضحكندن
بدل بكادر (ويعفو عن السيئات) وديلديكی كسه نك سيئاتن صغير وكبيرنی عفو ايدر (ويعلم ما تفعلون)
خير وشردن ايشلدكارين بيلور بعده حكمتی مقتضاسنجه ديلديكنه جزا ايدر ويا تجاوز ايدر (ويستجيب
الذين آمنوا وعملوا الصالحات) مؤمن اولوب اعمال صالحه ايشليلرك دعالرينه اجابت ويا طاعتلری اوزره
اثابت ايدر * ويا انلر الله طاعته اجابت ايدرنجه انكه اكا دعوت اولنهلر (ويزيدهم من فضله) وانلره فضلندن
زياده ايدر انك اوزره كه سؤال ايتديلر ويا مستحق اولديلر ويا اكا اجابت ايتديلردی (والكافرون لهم
عذاب شديد) وكافرلره عذاب شديد واردركه اول دائم ولا ينقطعدر (ولو بسط الله الرزق لعباده لبغوا
فی الارض) اگر الله تعالی عبادنه رزقی توسيع ايتسه يريوزنده تكبر وبطرله افساد ايدهلردی ويا خود
بری برلرينه استيلاء واستعلا وجهی اوزره بغی ايدهلردی (ولكن ينزل بقدر ما يشاء) لكن انلره ارزاقدن
مشيئتی اقتضا ايتديكی دكلو انزال ايدر (انه بعباده خبير بصير) اول عبادندن هربرينه صالح اولانی بيلور
وصلاح وفساددن عالملرينی كوررشانلرينه مناسبی انلره ويرره روايت اولنديكه اهل صفه غناتمنی ايتدكلرنده
بو آيت نازل اولدی (وهو الذی ينزل الغيث من بعد ما قنطوا وينشر رحمته) اول الله تعالی يغموری عبادنه
اينديراندن مأيوس اولدقلرندن صكره وسهل وجبل ونبات وحيواندن هرشيئه رحمتنی نشر ايدر
(وهو الولی الحميد) اول الله تعالی احسان ونشر رحمتله عبادنه تولی ايدر هر صنعنده محموددر (ومن آياته

خلق السموات والارض وما بث فيهما من دابة) الله تعالينك وحدانيتی علامتندن سموات وارضك
اول ايكيسنده نشر ايتديكی كائنات خلقيدر (وهو علی جمعهم اذا يشاء قدير) اول ديلديكی وقتده انلری
بعد الاماته احيا وجمعنه قادر اولور (وما أصابكم من مصيبة فبما كسبت أيديكم ويعفو عن كثير)
برمصيبتكه سزه انفس واموالكزه ايريشور كسب ايتديككز معاصی سببيله در لكن الله تعالی انك
كثيرنی عفو ايدر (قال النبی عليه السلام ما أصابكم من مرض أو عقوبة أو بلاء فی الدنيا فبما كسبت
أيديكم والله عز وجل أكرم من أن يثنی عليه العقوبة فی الآخرة وما عفا الله عنه فی الدنيا فالله أحلم من أن
يعود بعد عفوه) پيغمبريمز صلی الله عليه وسلم ايدر دنياده كه سزه مرض ويا عقوبت ويا بر بلا ايريشور اول سزلك
كسب ايتديككز معاصی سببيله در الله تعالی أكرمدركه اول معاصی اوزره آخرتده عقوبتی تكرار ايتمز
واول شيئكه الله تعالی انی دنياده عفو ايده حليمدركه عفوندن صكره آخرتده اكا عودت ايتمز عكرمه ايدر
نكبتكه قليل ويا كثير عبده ايريشور الا اول برذنب سببيله در الله تعالی انی اول ايريشن نكبت سببيله مغفرت ايدر
واگر اول ايريشن نكبت تكفير ذنب سببيله دكل ايسه انكله درجاتی رفع اولنوركه انسزا كا ايريشوردكلدی
(وما أنتم بمعجزين فی الارض) يريوزنده سز شول اوزريكزه قضا اولنان مصائبدن قورتيلوردكلسز (وما لكم
من دون الله من ولی ولا نصير) وسزی اول مصائبدن حراست ايدر ويا انی سزدن دفع ايدر الله تعاليدن غيری
ولی ونصيريكز اولمز (ومن آياته الجوار فی البحر كالاعلام) الله تعالينك وحدانيتی علامتندن بری
درياده يورر طاغلر كبی كيملردر (ان يشأ يسكن الريح فيظللن رواكد علی ظهره) اگر الله تعالی ديلسه
اول كيملری يوريدن ريحی تسكين ايدوب كيملر دريا يوزنده يوريمكدن قالهدی (ان فی ذلك لآيات لكل صبار
شكور) اشبو نده الله تعالينك آياتنه نظر وآلائنی تفكر اوزره نفسنی حبس ايدن ايچون ويا هر مؤمن كامل
ايچون انك وحدانيتنه دلالت ايدر آيتلر واردر زيرا كه ايمانك برنصفی صبردر وبرنصفی شكردر ايكيسن جمع ايدن
مؤمن كامل اولور (أو يوبقهن بما كسبوا ويعف عن كثير) ويا الله تعالی ديلسه انلرك كسب ايتديكی شرك
ومعاصی سببيله شول ركوب ايتدكاری كيملرين اغراق ايدوب انلرانك ايچنده بوغلغله هلاك اولورلردی
لكن الله تعالی انلرك ذنبلرينك كثيرين عفو ايدرانك اوزره عقاب ايتمز (ويعلم الذين يجادلون فی آياتنا
ما لهم من محيص) تا كه بزم آيتلريمزی تكذيبله جدال ايدنلر بيلهلر كه عذابمزدن انلره مهرب يوقدر
(فما أوتيتم من شیء فمتاع الحياة الدنيا) اموال دنيادن برشيئكه ويرلديكز اول حيات دنيانك متيدر مدت
حياتكزده انكله تمتع ايدرسز (وما عند الله خير وأبقى للذين آمنوا وعلی ربهم يتوكلون) وثواب آخرتدن
اول شيئكه الله تعالی عندنده در اول حطام دنيادن خيرليدر ودائمدر شونلرايچونكه الله تعالی يه ايمان
كتوروب هر امرلرينی اكا تفويض ايدرلر (والذين يجتنبون كبائر الاثم والفواحش) ودخی شونلر ايچونكه
كبائردنكه اول شرك ونفاق ورياء امثاليدر وفواحشدركه اول دنياده حد وآخرتده عذاب ايجاب ايدر
ذنوبلرندن صاقنورلر (واذا ما غضبوا هم يغفرون) كه انلربركسه يه غضب ايتسهلر حلم وكظم غيظ وتجاوز
ايدرلر (والذين استجابوا لربهم) وشونلركه رب تعالی يه دعوت اولندقلری ايمان وامر ونهيده
اطاعت ايدرلر (وأقاموا الصلاة) وصلوات خمسی مواقيتنده ادا ايدرلر (وأمرهم شورى بينهم) وامرلری
بينلرنده مشورتله در يوخسه رأيلرنده انفراد ايتمزلر بو حالت ايسه انلرك فرط تدبر وامورده كمال تيقظلرندن
ناشيدر (ومما رزقناهم ينفقون) وبزم انلره ويرديكمز مالدن سبيل خيره انفاق ايدرلر (والذين اذا أصابهم
البغی هم ينتصرون) وشونلركه انلره فسادی مؤدی ظلم ايرسه ظالملرندن انتقام ايدرلر امر اولندقلری
حد اوزره اعتداسز * روايت اولنديكه انلر بر قومدركه استذلالدن كراهت ايدرلر وقدرتلری حالنده
عفوی سورلر (وجزاء سيئة سيئة مثلها) ظالمدن صدور ايدن مظلمه نك عقوبتی اول ظالمه مظلمه سنك مثلی
عقوبتدر (فمن عفا وأصلح فأجره علی الله) اما اول كمسه كه ظلمه سندن تجاوز وكنديله خصمی بينی
عفوله اصلاح ايده انك اجری الله تعالينك عهده سنه در * روايت اولنديكه يوم قيامتده بر منادی

ندا ایده که هر کسه که اجری الله تعالینك عهده سنه در طورسون اوبله اولسه ظالمن عفو ایدنلر طوروب جنته
کیده‌لر (انه لایحب الظالمین) الله تعالی سیئه ایله مبتدیلری وانتقامده متجاوزلری سومز (ولمن انتصر
بعد ظلمه فاولئك ماعلیهم من سبیل) اول کمسه که ظلم اولندیغندنصکره ظالمندن اقتصاص ایده
اول اقتصاص ایدنلر اوزره معاتبه ومعاقبه یه طریق یوقدر (انما السبیل علی الذین یظلمون الناس ویبغون
فی الارض بغیر الحق اولئك لهم عذاب ألیم) معاتبه ومعاقبه یه طریق شونلر اوزره درکه ناسه اضرار له بدأ
ایدرلر وانلر اوزره تجبر له مستحق اولمدقلری شیئی طلب ایدرلر ایعدی آخرتده انلره عذاب وجیع واردر
(ولمن صبر وغفر ان ذلك لمن عزم الامور) اول کمسه که ظالمك اذاسنه صبر ایدوب انی عفو ایده اول فعل
معروفات امورنده الله تعالی انی ندب طریقی اوزره امر ایدوبدر * دینلدیکه اول مندوبدر لکن بعض
احوالده امر منعکس اولوب عفولك ترکی مندوب اولور چقانکه مادهٔ اذانك قطعنه احتیاج اوله (ومن یضلل
الله فماله من ولی من بعده) اول کمسه که الله تعالی انی مخذول ایده انك خذلاننددنصکره اکا برناصر اولمز که
انی انك عذابندن قورتاره (وتری الظالمین لما رأوا العذاب یقولون هل الی مرد من سبیل) یوم قیامتده
ظالملری کوره سنکه عذابی کوردکلرنده دیه‌لرکه دنیایه رجوعه هیچ چاره وارمیدر (وتریهم یعرضون
علیها خاشعین من الذل ینظرون من طرف خفی) سن اول کونده ظالملری کوره سنکه ناره عرض اولنه‌لر
انلره لاحق اولان ذلدن خاضعین اولدقلری حالده طرف خفی ایله ناره نظر ایده‌لر قتله احضار اولنان کمسنه‌نك
سیفه نظر ایتمسی کبی (وقال الذین آمنوا ان الخاسرین الذین خسروا أنفسهم وأهلیهم یوم القیامة)
یوم قیامتده ظلم اولنان مؤمنلر دیه‌لرکه خاسرین اول کمسه‌لردرکه دنیاده غیره ظلملری سببیله کندیلرین
عذاب مخلده عرض ایتدیلر وجنتده کی حور وولدان وسائر کرامتدن محروم ایتدیلر که اول ثوابلری مظلومینه
وریلوب کندیلر اول مظلومینك یرینه ناره کیردیلر * الله تعالی مؤمنلرك اول مقالهسنی تصدیق ایدوب دیدیکه
(ألا ان الظالمین فی عذاب مقیم) آکاه اولك که ظالملر عذاب مقیمده‌در (وما کان لهم من أولیاء ینصرونهم
من دون الله) یوم قیامتده ظالملر ایچون اولیاء اولمزکه انلری الله تعالینك عذابندن قورتاره (ومن یضلل الله
فماله من سبیل) اول کمسه که الله تعالی انی مخذول ایده هدایته اکا چاره یوقدر (استجیبوا لربکم
من قبل أن یأتی یوم لامرد له من الله مالکم من ملجأ یومئذ ومالکم من نکیر) ربکز جل شأنه یه ایمان
وطاعتله اجابت ایدك شول کون کلمزدن اول که الله تعالیدن انی ردّه امکان اولمزو اول کونده سز ایچون بر ملجأ
دخی اولمز که اندن قاچوب اکا التجا ایده سز واقتراف ایتدیککز اعمال خبیثه‌یی انکار ایده سز زیرا که
اول صحائف اعمالکزده مدوّندر والسنه وجوارحکز انی ایشلدیککزه شاهددر (فان أعرضوا فما أرسلناك
علیهم حفیظا ان علیك الا البلاغ) اکر انلر ایماندن وطاعتدن اعراض ایدرلرسه یا محمد بزسنی انلر اوزره رقیب
ویا محافظ ویا محاسب کوندرمدك سکا واجب اولان انجق تبلیغ رسالتدر غیری دکل (وانا اذا اذقنا الانسان
منا رحمة فرح بها) تحقیق بز بر انسانه صحت وغنا واندن رحمتمز اذاقه ایتسه‌وز اکا سوینورلر (وان تصبهم
سیئة بما قدمت أیدیهم فان الانسان کفور) اکر انلره تقدیم ایتدکلری معاصی سببیله بر مصیبت ایرسه اول
ویریلان نعمتلری کلیتله اونودر واول مصیبتی ذکر ایدوب سبین تأمل ایتمزانی عظیم کورر اشبو خصلت اکرچه
مجرمینه مختصدر لکن انی جنس انسانه اسناد دخی جائز اولورانلرك جمیعی انده مندرج اولدیغیچون (لله ملك
السموات والارض) سموات وأرضك مالکی الله تعالینکدر نعمت وبلیه‌یی نیجه دیلرسه عبادی بیننده
قسمت ایدر (یخلق مایشاء) صورت وصفتدن دیلدیکی شیئی خلق ایدر (یهب لمن یشاء اناثا ویهب لمن یشاء
الذکور) دیلدیکی کمسه‌یه اولاد اناث ویرر لوط علیه السلام کبی ودیلدیکنه اولاد ذکور ویرر ابراهیم
علیه السلام کبی (او یزوجهم ذکرانا واناثا ویجعل من یشاء عقیما) ویاخود دیلدیکنه أولادك ذکور
واناثی جمع ایدر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم کبی ودیلدیکنی دخی ولدی أولمز قیلور یحیی وعیسی علیهما
السلام کبی (انه علیم قدیر) الله تعالی عبادنه صالح اولانی بیلور وانی تکوینه قادر اولور (وما کان

لبشر ان یکلمه الله الا وحیا) هیچ بر بشر ایچون صحیح اولدیکه الله تعالی اکا تکلم ایده الا کلام خفی ایله یا کیم
اول شرع ایله ادراك اولنورکه اول قلبه الهام ویا رؤیاده در ابراهیم علیه السلامه ذبح امرنده وموسی علیه
السلامك اناسنه تابوت امرنده واقع اولدیغی کبی (او من وراء حجاب) ویاخود الله تعالی اکا وراء حجابدن
تکلم ایده موسی علیه السلام کبی که الله تعالی اکا شجره‌دن تکلم ایتدیکنی ایشتدی ذاتنی کورمدی
(أو یرسل رسولا فیوحی باذنه مایشاء) ویاخود الله تعالی ملائکه‌دن جبریل علیه السلام ویا غیرینی عبادندن
دیلدیکی کمسه‌یه رسول کوندرورکه اول ملك الله تعالینك دیلدیکی شیئی اذنیله کوندردیکی عبده القا ایدر
ویاخود الله تعالی انبیادن برینی بر قومه رسول کوندرر بعده ملك الله تعالینك وحیینی اول رسوله ایرکورر
(انه علی حکیم) الله تعالی مخلوقین صفاتندن عالیدر هر فعلی حکمت اقتضاسنجه‌در * اویله اولسه انك
عبده تکلمی کاهی واسطه ایله وکاهی واسطه سز وکاهی آشکاره وکاهی وراء حجابدن اولور (وکذلك أوحینا
الیك روحا من أمرنا) یا محمد سائر مرسلینه وحی ایتدیکمز کبی سکا دخی امریمزله ویا قرآنله جبریل علیه السلامی
ارسال ایتدك (ما کنت تدری ما الکتاب ولا الایمان) حالبوکه سکا وحی اولنمزدن اول قرآن وایمان
شرعینك نه ایدیکنی بیلوردکمیدك یوخسه ایمان عقلی دکل زیرا که انبیانك کلیسی وحیدن اول عقل
واستدلال طریقی اوزره مؤمنین موحدین ایدیلر * روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم وحیدن
اول الله تعالی‌یی توحید ایدر واصنامه بغض ایدر وحج وعمره ایدر وابراهیم علیه السلام شریعتنه اتباع
ایدردی (ولکن جعلناه نورا نهدی به من نشاء من عبادنا) لکن بز اول قرآنی ویا ایمانی نور قیلدق که
عبادمزدن دیلدیکمزی انی قبول واکا نظره توفیقمزله هدایت ایدرز (وانك لتهدی الی صراط مستقیم)
وسن یا محمد قرآنله خالق دین اسلامه دعوت ایدرسن (صراط الله الذی له ما فی السموات وما فی الارض)
شول دینه که سموات وارض ومافیهمانك خالقی ومالکی اولان الله جل شأنه نك مختاریدر (ألا الی الله تصیر
الامور) آکاه اولك که یوم قیامتده خلایق عواقب اموری الله سبحانه وتعالی‌یه رجوع ایدر

(سورة الزخرف وهی تسع وثمانون آیة مکیة)

*(بسم الله الرحمن الرحیم)

(حم والکتاب المبین) حم وشول کتاب حقیچون که طریق هدایی طریق ضلالتدن آیردی وامتك دیانتدن
احتیاج اولدیغی شیئی بیان ایتدی (انا جعلناه قرآنا عربیا لعلکم تعقلون) بز اول کتابی قرآن عربی قیلدق
تا که معانیسنی فهم ایده سز (وانه فی ام الکتاب لدینا لعلی حکیم) واول قرآن لوح محفوظده درکه کتب
سماویه‌نك اصلیدر بزم عندمزده تغییردن محفوظ اولدیغی حالده شانی رفیعدر حکمت بالغه صاحبیدر
ویا محکمدر غیری انی نسخ ایتمز (أفنضرب عنکم الذکر صفحا أن کنتم قوما مسرفین) یا اهل مکه بز سزك قوم
مشرکین اولدیغکزایچون سزی اهمال ایدرز بروجهله که سزه امر ونهی ایتمکدن اعراض ایده وز قرآنی
سزدن صرف وازاله ایلیه وز وعیدی بزانی ایدردکلرز زیرا اکرانی اوائل امتك ردیله رفع ایتسه‌ك هلاك
اولوب کیدردی لکن الله تعالی انلره رحمتندن کفر وعنادلرینه نظرا تبویب یکرمی ییل والی ماشاء الله زمانه
دکین انی تکریر واعادهدن خالی اولمدی (وکم أرسلنا من نبی فی الاولین) یا محمد سنی قومکه ارسالمز
کبی امم اولینه چوق نبی ارسال ایتدك (وما یأتیهم من نبی الا کانوا به یستهزؤن) هر بارکه انلره بر نبی کلسه
انلر اول نبیلری استهزا ایدرلردی (فأهلکنا أشد منهم بطشا ومضی مثل الاولین) انلرك بطشده اشد اولانن
بز هلاك ایتدك امم اولینك هلاکلری قصصی ایسه قرآنده مواضع متعدده‌ده کچدی (ولئن سألتهم من خلق
السموات والارض لیقولن خلقهن العزیز العلیم) اکر مشرکینه سؤال ایتسك که سموات وارضی کیم خلق
ایتدی دیه‌لرکه اول الله تعالی که عزت وعلمله موصوفدر بونده‌نصکره انی قویوب غیره عبادت ایدرلر وفرط
جهالتلرندن بعثه قدرتن انکار ایدرلر (الذی جعل لکم الارض مهدا) که اول سزه یریوزنی مهد قیلدیکه
انده قرار ایده سز (وجعل لکم فیها سبلا لعلکم تهتدون) وسز ایچون انده یوللر ایتدی تا که اسفارکزده

حوایجکزه سهولتله کیدوب صانعڭ حکمتنه نظر ایده سز (والذی نزل من السماء ماء بقدر فأنشرنا به بلدة
میتا) که اول سمادن سزه یغمور ایندیرر شول دکلوکه سزه نفع ایده ضرر ایتمیه او یله اولسه انکله نباتدن
خالی بلده یی نباتله احیا ایدرز (کذلك تخرجون) بالدۀ میته یی احیامز کبی سزی قبورکزده احیا
ایدوب چیقاریلورسز (والذی خلق الازواج کلها) که اول الله تعالی اصناف مخلوقاتی یراتدی (وجعل
لکم من الفلك والانعام ما ترکبون) وسزیچون سفائن وانعامدن یراتدی اینکه برو بحرده اکا رکوب
ایدوب حوایجکزه کیدرسز (لتستووا علی ظهوره ثم تذکروا نعمة ربکم اذا استویتم علیه) تا که اول
مرکوبك ظهورنده ثابت اولوب ربکز جل شانه نك نعمتنی قلوبکزله ذکر ایده سز (وتقولوا سبحان الذی سخر
لنا هذا وما کنا له مقرنین وانا الی ربنا لمنقلبون) ودیه سز که الله تعالی یی تنزیه ایدرز هر شیئدن که اکا لائق
اولمز که اول بو مرکوبی بزه ذلیل ایتدی حالبوکه بز انی ضبط ایدر دکلدك وبز ربمز جل شانه یه رجوع ایدرز
روایت اولندیکه پیغمبر عزصلی الله علیه وسلم ایاغن اوزنکی یه قودیغنده بسم الله دیردی ودابه سی اوزره
اوتوردیغنده (الحمد لله علی کل حال سبحان الذی سخر لنا هذا وما کنا له مقرنین وانا الی ربنا لمنقلبون) دیردی
(وجعلوا له من عباده جزأ ان الانسان لکفور مبین) مشرکون الله تعالینك سموات وارض خالقی ایدیکنه
اعترافلرندنصکره اکا عبادنك بعضنی اشراك ایدرلر کافرلر رب تعالینك نعمتلرینه کفر ایدرز یرا که اکا ولد
نسبتی فرط جهل وانك شان عظیمنی تحقیرلرندن ناشیدر (أم اتخذ مما یخلق بنات وأصفاکم بالبنین) یوخسه
ربکز جل شانه مخلوقاتندن بنات اتخاذ ایدوب سزیچون بنونی اختیار ایتدی یعنی انکچون ولد نسبتیله قناعت
ایتمیوب حتی که مخلوقاتندن کندیلره ابغض اشیا اولان بناتی انکچون اختیار ایتدیلر (واذا بشر أحدهم
بما ضرب للرحمن مثلا ظل وجهه مسودا وهو کظیم) والحال انلرك بری تبشیر اولنسه شو شیئله که انی
الله تعالی یه مثل قیلمشدی اکا اعترا ایدن کدردن یوزی مسود اولور ومع ذلك قلبی کربله مملو در ایمدی
اوصافدن کندیلر ایچون راضی اولمدقلری وصفی الله تعالی یه نیجه راضی اولورلر (أومن ینشأ فی الحلیة
وهو فی الخصام غیر مبین) الله تعالی یه نیجه نسبت اولنور بنات که زینتده تربیه اولنور اول حین مجادله ده
نقصان عقل وضعف رأیندن ادعا ایتدیکی شیئی تقریر ایدردکلدرزیرا که مرأه چقان حجتنی تکلم مراداتنه
غالبه حجتی کندی اوزره منقلب اولور * اشبو آیتده اشارت واردرکه زینت وتنعمده تربیه اولنمق صفات
مذمومه دن اوله زیرا که اول نساصفاتندندر رجله لائق اولورکه اندن اجتناب وحذر ایده (وجعلوا
الملائکة الذین هم عباد الرحمن اناثا) ومشرکون الله تعالینك اکرم واکمل عبادی اولان ملائکه یی شول
رأیده أنقص وصنفده اخس اولان اناث قیلدیلر انلری استخفاف واحتقار ایدرلر (أشهدوا خلقهم) الله تعالی
ملائکه یی خلق ایتدیکنده انلر حاضرمیدیلرکه انلرك اناث ایدیکنی مشاهده ایتدیلرزیرا اول مشاهده ایله
بیلنور (ستکتب شهادتهم ویسئلون) انلرك ملائکه اوزره شهادتلری یازیلور ویوم قیامتده اندن سؤال
اولنورلر (وقالوا لو شاء الرحمن ما عبدناهم) ودخی دیرلرکه اگر الله تعالی بزم ملائکه یه عدم عبادتمزی
دیلسه یدی بز انلره عبادت ایتمزدك وانلره عبادتمز اوزره عقوبتمزی تعجیل ایتمدیککی بزم اول فعلمزه راضی
اولدیغیچوندر (ما لهم بذلك من علم) انلرك اول قوللرینه علملری یوقدرزیرا اگر الله تعالینك اول
فعللرینه رضاسی اولسه انلری عالله وصف ایدروانك اوزره انلری مدح ایدردی (ان هم الا یخرصون) بلکه
انلر اول قولی ظن وتخمینله دیرلر که کرکسه واقعه مطابق ویا مخالف اولسون مبالات ایتمزلر (أم آتیناهم
کتابا من قبله فهم به مستمسکون) یوخسه بز انلره قرآندن اول کتابی ویردك که اندن الله تعالینك غیری یه
عبادتی تجویز ایتمش اوله وانلر انی احتجاج ایدوب موجبیله عمل ایدرلر (بل قالوا انا وجدنا آباءنا
علی أمة وانا علی آثارهم مهتدون) بلکه انلرك اول افعالنه حجت عقلیه ویا نقلیه دن هیچ برشیلری اولمیوب
دیرلر که بز آبائمزی اشبو صددنده اولدیغمز دین وملت اوزره بولدیغمزدن بز دخی انلرك آثارینه کتمشلرز
(وکذلك ما أرسلنا من قبلك فی قریة من نذیر الا قال مترفوها انا وجدنا آباءنا علی أمة وانا علی آثارهم مقتدون)

یا محمد قومکدن صادر اشبوذکر اولنان قول کبی سندن اول هر اهل قریه که اندن ایچون بز انلره رسول
کوندردك الا انلرك جبابره سی رسوللرینه دیدیلر که بز آبائمزی بو دین وطریقت اوزره بولدق بز دخی انلرك
آثارینه اتباع ایتمشز * اشبو نده دلالت واردرکه انك کبی امورده تقلید ضلال قدیم اوله وانلرك تقدمی سند
معتبر اولمیه وتقلیده جبابره لری تخصیصده اشعار واردرکه تنعم وحب بطاله انسانی نظردن تقلیده صرف ایدر
(قال اولو جئتکم بأهدی مما وجدتم علیه آباءکم قالوا انا بما أرسلتم به کافرون) یا محمد انلره دیکل که سز آبائکزه
اتباع ایدرمیسز اگرچه بن سزه آبائکزدن بندن اصوب وارشد دین کتورر سمده اهل مکه نك جبابره سی اکا
دیدیلرکه سنك وسندن اول رسالت دعواسیله کلنلرك کتوردیکنه کافرلرز اگرچه اول بزم دینمزدن اصوب
وارشد ایسه ده اویله اولسه عنادله دین حقه نظری وانده تفکری ترك ورسولی اقناط ایتدیلر (فانتقمنا منهم)
اکا بناء بز دخی انلردن عذابمزی استئصاله انتقام ایتدك (فانظر کیف کان عاقبة المکذبین) نظر ایت که
رسوللرین تکذیب ایدنلرك عاقبتی نیجه اولدی ایمدی یا محمد سن دخی قومکك سنی تکذیبلرینه اکتراث ایتمکل
(واذ قال ابراهیم لأبیه وقومه اننی براء مما تعبدون) یا محمد ذکر ایت شول وقتی که ابراهیم علیه السلام
باباسنه وقومنه دیدیکه بن سزلرك عبادت ایتدکلرکزدن ومعبودکزدن بریئم (الا الذی فطرنی فانه سیهدین) الا معبودم
الله تعالینك عبادتندن بری دکلمکه اول بنی خلق ایتدی حالده وماله ده اول بنی هدایت اوزره ثابت ایدیسردرکه
اول کلمۀ توحیددر (وجعلها کلمة باقیة فی عقبه لعلهم یرجعون) ابراهیم علیه السلام ویا الله تعالی کلمۀ
توحیدی ابراهیمدنصکره ذریتنده باقیه قیلدی اویله اولسه انلرده ابدا الله تعالی یی توحید ایدرو توحیده
دعوت قیلورلر اولدی تاکه انلردن اشراك ایدنلر توحید ایدنلرك دعوتیله شرکدن رجوع ایدهلر (بل متعت
هؤلاء وآباءهم حتی جاءهم الحق ورسول مبین) بلکه قریشدن محمد علیه السلام معاصرلرینی وآبالرینی
عمر ونعمتله تمتیع ایتدك اکا اغترارله شهواتنه انهماك ایتدیلر حتی انلره قرآن ویا دعوت توحید کلدی
ویا معجزاتله رسالتی ظاهر ویا حجج وآیاتله توحیدی مبین رسول کلدی (ولما جاءهم الحق قالوا هذا سحر
وانا به کافرون) وقتا که انلره غفلتلرندن تنبیه ایدر قرآن کلدی دیدیلر که بو سحردر وبز اکا کافرلرز
(وقالوا لولا نزل هذا القرآن علی رجل من القریتین عظیم) ودیدیلرکه نولیدی اشبو قرآن شول مال وجاهله عظیم
مکه دن ولید بن المغیره یه ویا طائفدن عروة بن مسعوده نزول ایتمش اولسیدی زیرا که رسالت بر منصب عظیمدر
رجل عظیمه لائق اولور بیلمدیلرکه رسالت بر رتبۀ روحانیه درکه فضائل وکمالات قدسیه ایله متحلی عظیم النفس
کمسه یی استدعا ایدر یوخسه زخارف دنیا ایله مزخرفی دکل (أهم یقسمون رحمة ربك) ربك جل شانه نك
نعمتندن اولان نبوت ورسالتی انلرمی قسمت ایدر ویا خود مفاتیح رحمت انلرك یدنده میدرکه رسالتی دیلدکلری
کمسه یه ویره لر بلکه جمیع امور بزم یدیمزده در عبادمزدن دیلدیکمز کمسه یی رسالتمزه اختیار ایدرز
(نحن قسمنا بینهم معیشتهم فی الحیاة الدنیا) حیاة دنیاده حلال ویا حرامدن معیشتلریکه رحمت صغرادر
بینلرنده انی بز قسمت ایتمشز دنیاده اول انلرك خاصۀ امورلری ایکن تدبیرنی انلره تفویض ایتمدیکمزدن اندن
عاجزلردر او یله اولسه رسالت امرینك تدبیری انلره قندن حاصل اولورکه اول رحمت کبری اولوب مراتب
انسیه نك اعلاسی اولدیغندن ماعدا انلره تفویض اوانمش اوله (ورفعنا بعضهم فوق بعض درجات لیتخذ
بعضهم بعضا سخریا) بز دنیاده ناسك بعضنی غنا وفقرله حریت ورقله بعض آخر فوقنده درجات متفاوته ایله
تفضیل ایتدك تا که حوایجلرندن بعض آخری استعماله بینلرنده تآلف ونظام اوله وانکله عالم انتظام بوله
یوخسه اول تفضیل غنینك کمالیچون ویا فقیرك نقصانیچون دکل (ورحمة ربك خیر مما یجمعون) ربك
الله تعالینك رحمتی که نبوت وتوابعیدر انلرك جمع ایتدیکی حطام دنیادن خیرلیدر (ولولا أن یکون الناس
أمة واحدة) اگر ناسك کاسی کفره رغبت ایتمیی اولسه کفاری سعت وتنعمده کوردکارنده (لجعلنا لمن یکفر
بالرحمن لبیوتهم سقفا من فضة ومعارج علیها یظهرون) الله تعالی یه کافر اولنلرك بیوتنه کومشدن سقفلر وانك
سطوحنه صعود ایچون کومشدن درجه لر قیلوردق (ولبیوتهم أبوابا وسررا علیها یتکئون) وبیوتلر ایچون

كذلك كومشدن قپولر وسر يرلر قيلوردق كه اول سر يرلر اوزره او توره لر واويه لر (وزخرفا) ومع ذلك
انلر ايچون هر شيئدن زينت قيلوردق ويا اول اشيانك بعضنى دخى التوندن قيلوردق (وان كل ذلك لما متاع
الحياة الدنيا) بومذ كورلك كابسى دكل الا حياة دنيا متاعيدركه باقى يوقدر (والآخرة عند ربك للمتقين)
جنت ايسه ربك جل شانه عندنده شركدن ومعاصيدن صاقننلر ايچوندر * ايمدى بودليلدركه عظيم اولمسه دركه
آخرتده عظيم اوله بوخسه دنياده دكل اكر دينورسه كه سعة تنعم نيچون مسلمين ايچون قيلنمدى تا كه ناس
اسلامه رغبت ايده لردى * دينوركه زيرا اول آخرتده انلر ايچون اوله جق كرامته اضافتله تمتع قلیلدر ومع ذلك
غالب حالده اول اكا مخلدر انده اولان آفاتدن ماعدا كه اندن آز كسه تخلص ايدر (ومن يعش عن ذكر
الرحمن نقيض له شيطانا فهو له قرين) بركسه كه محسوساته فرط اشتغال وشهواته انهما كندن الله تعالى يى
ذكردن تعامى ويااعراض ايده عقابندن خوف وثوابندن رجا ايتمه بز اكا برشيطان ضم وتسلط ايدرز كه
دنياده اول شيطان اكا فريندر اندن آيرلمز اكا ضلالاتى ترغيب ايدر ويا خود ناردة ايكيسى بر زنجيره اوريلور
(وانهم ليصدونهم عن السبيل ويحسبون انهم مهتدون) شياطين انلرى طريق هدادن منع ايدر ومع ذلك
انلر كنديلرين طريق مستقيم اوزره ظن ايدرلر (حتى اذا جاءنا قال ياليت بينى وبينك بعد المشرقين
فبئس القرين) حتى چونكه اول معرض شياطين ايله يوم قيامتده بزم دركاهمزه كله شيطانته ديه كه
نوليدى ايكيمزك بينى مشرق ومغرب اراسنجه بعيد اوليدى سن بكا نه مبئوس صاحب وقرين اولورسن
(ولن ينفعكم اليوم اذ ظلمتم أنكم فى العذاب مشتركون) وانلره دينوركه اشبو كونده سزه ندم ويااعتذار
ويا تمنيكز نفع ايدردكا لدر زيرا كه سزدنياده كنديكزه ظلم ايتديكزدى ايمدى سز شيطانكزله عذابده مشتركلرسز
تكيم عذابكزك سببنده دنياده مشتركلر ايديكز (أفأنت تسمع الصم أو تهدى العمى ومن كان فى ضلال مبين)
يا محمد شول كمسنه كه قلبى اصم اوله سن اكا حقى افهامه ويا حقدن تعامى ايده سن انى هدايته واول كه
علم اللهده ظاهر الضلاله اولديغندن اكا كلمة عذاب واجب اوله سن انى ارشاده قادرمى اولورسن اشبوننده
اشعار واردركه انلرك صمم وعمالرينه موجب ضلالة ظاهره يه تمكنلرى اوله (فاما نذهبن بك فانا منهم منتقمون)
اكر بز قومك كفارنه عذابمزى سكا كوسترمدين سنى قبض ايدرسه وز بز انلره سندن صكره دنياده ويا آخرتده
انتقام ايدرز (أو نرينك الذى وعدناهم فانا عليهم مقتدرون) ويا خود انلره وعد ايتديكمز عذابى سكا كوسترمك
ديلرسه وز بز انلرى هلاكه قادرز بزه هيچ شئ مانع اولمز (فاستمسك بالذى اوحى اليك انك على صراط مستقيم)
ايمدى آيات وشرايعدن سكا وحى اولنان شيئى اخذ وموجبيله عمل ايت كه سن طريق مستقيمده سن
(وانه لذكر لك ولقومك وسوف تسئلون) اول قرآن سكا وقومكه شرفدر زيرا كه عرب لغتى اوزره نازل
اولوبدر يوم قيامتده اول شرفك شكرندن ويا انك حقنه قيامدن سؤال اولنوريسز (واسئل من أرسلنا
من قبلك من رسلنا اجعلنا من دون الرحمن آلهة يعبدون) يا محمد سندن اول كچن رسوللريمزك امم وعلماء
دينلرندن سؤال ايت كه انلره هيچ بر رسول كلديمى كه امتن الله تعالينك غيرى يه دعوت ايده اشبوننكله مراد
انبيانك توحيدا اوزره اجماعنى استشهاددرو توحيدك بدعت دكل ايديكنه استدلالدركه اول انى ابتداع ايتمسيله
مشركين ايچون تكذيب ومعادتلرينه علت اوله (ولقد أرسلنا موسى باياتنا الى فرعون وملائه فقال
انى رسول رب العالمين) بز موسايى معجزاتمزله فرعونه وقومنك اشرافنه كوندروب اول انلره ديديكه بن عالملرك
خالقى رب تعالينك سزه رسوليم (فلما جاءهم باياتنا اذا هم منها يضحكون) موسى عليه السلام بزم معجزاتمزله
انلره وارديغنده انك حقيقتن تأمل ايتمكسزين اكا كولشديلر (وما نريهم من آية الا هى اكبر من أختها)
هر معجزه كه بز انلره كوستردك الا اول اندن اول كوستردیكمز معجزه دن اعجازده اكبر ايدى انلر ايسه انك هيچ
برينى تصديق ايتمزديلر (وأخذناهم بالعذاب لعلهم يرجعون) اويله اولسه بز انلرى سنين وطوفان وجراد
مثلى عذابله مؤاخذه ايتدك نتكيم سورة اعرافده ذكر اولندى بروجهله اوزره كيم كفرلرندن رجوعلرى
رجا اولنور (وقالوا يا أيها الساحر ادع لنا ربك بما عهد عندك اننا لمهتدون) وقتا كه موسى عليه السلام

انلره عذابله كلدى شدت شكيمه وفرط حماقتلرندن علم سحرى استعظام ايدوب ديديلر كه أى حاذق عالم كامل
ويا اولكه سحرله بزه غلبه ايتدى اوزريمزدن اشبو عذابى دفع ايچون ربكه دعا ايت انك شول عهديله كه اول
سنك عندكده دراهتدا ايدندن انكله عذابى كشف ايدرسن تاكه بز سنى تصديق وربكى توحيد ايدرز
(فلما كشفنا عنهم العذاب اذا هم ينكثون) وقتا كه موسانك دعاسيله بز انلردن عذابى كشف ايتدك اول حينده
عهدلرينى نقض ايتديلر (ونادى فرعون فى قومه قال يا قوم أليس لى ملك مصر وهذه الانهار تجرى من تحتى
أفلا تبصرون) فرعون كنديسى ويا منادیسى قومى بيننده ويا مجمعلرنده عذاب كشفندن صكره ايمانه كلملرى
خوفيله ديديكه يا قوم مصرك ملوكتى بنم دكلميدر كورمزميسز كه نيلك نهرلرى كه اول نهر ملك ونهر طولون ونهر
قبس ونهر دمياطدر قصرم التندن ويا اوكمدن باغلريمه وبوستانلريمه جارى اولورلر اويله اولسه بنم عظمتمى وموسى
اوزره فضلمى كوروب بيلك (أم أنا خير من هذا الذى هو مهين ولا يكاد يبين) اشبو مملكت وبسطه ايله بن خيرلوم
اشبوندن يعنى موسادنكه مهانه وقلته موصوف اولديغيچون رياسته استعدادى اولمز واساننده لثغه
اولديغندن كلامنى افصاح ايده بيلمز ايمدى بو خصاله اول رياسته وسيادته نيجه صالح اولوركه ناس اكا اقتدا
ايده لر (فلولا ألقى عليه أسورة من ذهب) اول دعواسنده صادق اولسه ربيسى عندندن اكا مقاليد ملك
القا اولنوردیكه اول التوندن سوارلردر زيرا كه انلر بر رجلى سيادته اختيار ايتسه لر بلمكر ينه التوندن سوارلر
وبو ينه التوندن طوق كيوررلردى اول انلرك سيادتنه علامت اولوردى (أو جاء معه الملائكة مقترنين)
ويا انكله بيله ملائكه مقرونين اولديغى حالده كلوب اكا اعانت ونبوت دعوسنده انى تصديق ايده لردى
(فاستخف قومه فأطاعوه انهم كانوا قوما فاسقين) فرعون كنديويه مطاوعتن سرعتله قومندن طلب ويا اول
انلرك عقللرين استخفاف ايدوب وانلر دخى اكا اطاعت ايتديلر ونقض عهدله انلر الله تعالى ورسولنه عصيان
ايتديلر (فلما آسفونا انتقمنا منهم فأغرقناهم أجمعين) وقتا كه فرعون وقومى عناد وعصيانده افراطله بزى
اغضاب ايتديلر انلردن انتقام ايدوب جمعنى دريايه اغراقله هلاك ايتدك (فجعلناهم سلفا ومثلا للآخرين)
فانلرى صكره كلان كفاره قدوه قيلدق كه انلرك عقابى مثلنه استحقاقده انلره اقتدا ايده لر وقصة عجيبه اولوب
امثال كبى سويلنه لر (ولما ضرب ابن مريم مثلا اذا قومك منه يصدون) وقتا كه عيسى ابن مريم مثل ضرب
اولندى قومك كفارى اكا سونديلر * قصه سى اولدر كه سورة انبياده مشركينه (انكم وما تعبدون من دون
الله حصب جهنم) سز والله تعاليدن غيرى معبودلريكز جهنم وقوديدر دينلدى * ابن الزبعرى ديديكه راضى
اولدقكه آلهه مز عيسى وعزير وملائكه ايله بيله اوله زيرا كه انلر دخى الله تعاليدن غيرى عبادت اولنمشلردر
اويله اولسه كفار مكه اكا سونديلر واستهزاء طريقى اوزره اكا كولشديلر وانكله محمد عليه السلامى ملزم
اولدى ظن ايتديلر (وقالوا أآلهتنا خير أم هو) ومحمد عليه السلامه ديديلر كه عندكده بزم آلهه مزمى
خيرليدر يوخسه عيسامى چون عيسى نارده اولور آلهه مز دخى انكله بيله انده اولسونلر ويا خود آلهه مز
اولان ملائكه مى خيرليدر يوخسه عيسامى چون عيسى عبادت اولنوب ابن الله اولمق جائز اولنجق بزم
آلهه مز اكا اوليدر ويا خود آلهه مزمى خيرليدر يوخسه محمدمى اول خيرلى ايسه اكا عبادت ايدوب
آلهه مزى ترك ايدهلم (ما ضربوه لك الا جدلا) اشبو مثلى سكا ضرب ايتملرى دكل الا جدل وخصومت
ايچوندر يوخسه حق باطلدن تميز ايچون دكل (بل هم قوم خصمون) بلكه انلر بر قومدركه خصومتده
شديدلردر دأبلرى لجاجدر (ان هو الا عبد أنعمنا عليه) عيسى دكل الا بر عبدمز بودركه بز اكا نبوت انعام
ايتدك (وجعلناه مثلا لبنى اسرائيل) وانى بنى اسرائيله عبرت ودليل قيلدق كه باباسز انسان ايجادنه
الله تعالينك قادر ايديكنه انى مثل ايده لر (ولو نشاء لجعلنا منكم ملائكة فى الارض يخلفون) يا رجال اكر
ديلرسه وز سزدن ملائكه اولاد كتورردك ويا سزدن بدل ملائكه كتورردك كه يريوزنده سزه خلف اوله لردى
يعنى عيسانك حالى اكرچه عجيبه در لكن الله تعالى اندن اعجب شيئه قادردر وملائكه سزلك كبى ذوات ممكنه
اولديغى حيثيتدن توالدله خلق اولنمسى محتمل اولور ابداعله خلق اولنمسى جائز اولديغى كبى اويله اولسه

انلر ایچون الوهیته استحقاق والله تعالی یه انتساب قندن حاصل اولور (وانه لعلم للساعة) وعیسانك حدوثی
ویانزولی اشراط ساعتدندرکه انکله ساعتك قربی بیلنور ویاخود انك موتایی احیاسی الله تعالینك بعثه
قادر ایدیکنه دلیل اولور حدیثده کلدیکه عیسی علیه السلام ارض مقدسه ده أفیق نام دینور ثنیه اوزره
نزول ایدر النده حربه اولوب انکله دجالی قتل ایدر بعده ناس صباح نمازنده ایکن بیت المقدسه کلور امام تأخر
ایدوب عیسی علیه السلام تقدم ایدر و شرع محمدی اوزره انلره نمازده امامت ایدوب قیلور بعده خنازیری
قتل و صلیبی کسر و بیعه و کنیسه لری تخریب ایدر و نصارانك اسلامه کلمیلرین اولدرر (فلا تمترن بها واتبعون
هذا صراط مستقیم) ایمدی ساعتده شك ایتمکز و بنم سزی اکا دعوت ایتدیکم هدی ویا شرع ویا رسوله
اتباع ایدلك که اول صراط مستقیمدر اکا سلوك ایدن مقصوده ایرر (ولا یصدنکم الشیطان انه لکم عدو مبین)
شیطان سزی اکا سلوکدن منع ایتمسون اول سزه عدواتی ظاهر عدودر (ولما جاء عیسی بالبینات قال
قد جئتکم بالحکمة ولابین لکم بعض الذی تختلفون فیه فاتقوا الله وأطیعون) وقتا که عیسی علیه السلام
معجزات ویا آیات انجیل ویا شریعتله کلدی دیدیکه یا قوم بن سزه انجیل ویا شریعتله کلدم تا که امر دینده
اختلاف ایتدیککز شیئك بعضنی سزه بیان ایدم ایمدی الله تعالیدن سزه تبلیغ ایتدیکم شیئده اندن قورقوب
بکا طاعت ایدلك (ان الله هو ربی وربکم فاعبدوه هذا صراط مستقیم) الله تعالی بنم و سزلك جمیعمزلك
ربیدر انی توحید ایدوب اکا عبادت ایدلك که اول صراط مستقیمدر (فاختلف الاحزاب من بینهم
عیسانك شول انلره نبوتله بعث اولندیغی نصاری بیننده جماعت متفرقه که نسطوریه و یعقوبیه و ملکائیه در
انك امرنده اختلاف ایتدیلر نتکیم سورهٔ مریمده کچدی ویاخود یهود له نصاری بیننده که یهود انی ولد زنا در
نصاری ابن الله در دیدیلر (فویل للذین ظلموا من عذاب یوم ألیم) یوم قیامتك عذاب الیمندن ویل
اول کمسه لره کیم عیسی امرنده افترا ایله نفسلرینه ظلم ایتدیلر (هل ینظرون الا الساعة أن تأتیهم بغتة وهم
لا یشعرون) کافرلرك انتظاری دکل الا یوم قیامتیه درکه اکا ناکاه ایدرلر امور دنیایه اشتغاللرندن غافلین
اولدقلری حالده نجان اول انلره کلور (الاخلاء یومئذ بعضهم لبعض عدو الا المتقین) یوم قیامتده اصدقاء
سوء بری برلرینه عدودر صداقتلری سبب عذاب اولدیغیچون الا متقیلرك بری برلرینه صداقتلری فی الله
اولدیغیچون ابد الاباد باقیه در (یا عباد لا خوف علیکم الیوم ولا أنتم تحزنون) الله تعالی متقیلره دیه که یا بنم
خواص عبادم اشبو کونده سزه عذابدن خوف یوقدر و دنیاده ایشلدیککز ذنوبکز مغفوردرا کا حزن
چکمیه سز (الذین آمنوا بآیاتنا وکانوا مسلمین) که انلر بنم آیتلریمزی تصدیق ایدوب طاعتمزده مخلصلر ایدیلر
(أدخلوا الجنة أنتم وأزواجکم تحبرون) ایمدی سز و اهل ایماندن اولان خاتونلریکز جنته کیرك یوزلریکزده
آثار سرور ظاهر ویا حسن هیئتله مزین ویا اکرام بلیغله مکرم اولدیغکز حالده (یطاف علیهم بصحاف من ذهب
وأکواب) انلرانده التوندن قطعه لرده طعامله دورو سز اناءلرده شرابله طواف اولنورلر (وفیها ما تشتهیه
الانفس وتلذ الاعین وأنتم فیها خالدون) واول جنتده نفسلرك اشتها و کوزلرك مشاهده سیله التذاذ ایتدیککز
اشیاء وار و مع ذلك سز انده نعیمده دائملرسز و هر نعمکه زائل اوله اول کلفة حفظ و خوف زوالی موجب روثانی
حالده تحسری مستعقبدر (وتلك الجنة التی أورثتموها بما کنتم تعملون) اشبو جنت سزه دنیاده کی اعمال
حسنه کز سببیله مالککزه ادخال اولندی میراثك وارث ملکنه دخولی کبی (لکم فیها فاکهة کثیرة منها
تأکلون) سز ایچون جنتده فاکههٔ کثیره وار دیلدیککز وقتده اندن اکل ایدرسز (ان المجرمین فی عذاب
جهنم خالدون) کافرلر که اجرامده کاملردر جهنم عذابنده دائملردر (لا یفتر عنهم وهم فیه مبلسون) طرفة
عین دکاو زمان انلردن عذاب تخفیف اولنمز و مع ذلك انلرانده عذابدن نجاته آیسلردر (وما ظلمناهم ولکن
کانوا هم الظالمین) بز انلره ذنبسز عذابله ظلم ایتمزز بلکه انلر کندیلره ایماندن استکبارله ظلم ایتدیلر
(ونادوا یا مالك لیقض علینا ربك قال انکم ماکثون) اهل نار شدت عذابلرندن خازن جهنم اولان مالکه
دیه لر که رب تعالیدن بزم ایچون دیلکل بزی اماته ایله قضا ایده مالك انلره قرق ییل ویا بیك ییلدن صکره جوابده

سز عذابده دائملرسز دیه (لقد جئناکم بالحق ولکن أکثرکم للحق کارهون) الله تعالی قبلندن انلره دینله که
بز سزه دنیاده رسوللریمز لسانیله قرآن و توحیدایله دردلك سزلك اکثریکز ایسه اکا اتباعده اتعاب نفس و اذای
جوارح اولدیغندن اندن کراهت ایتدیکز (أم أبرموا أمرا فانا مبرمون) مشرکون دخی حق تکذیب ورددده
بر امر احکام ایتدیلر ایسه بز دخی انلره مجازاتده امریمزی احکام ایدرز اشبونده اشعار وار درکه بو حاللری
کراهتلرندن عذابلری اسوء اوله (أم یحسبون أنا لا نسمع سرهم ونجواهم بلی ورسلنا لدیهم یکتبون) بو خسه
ظن ایدرلرمیکه قلبلرینه خطور ایدن شیئی و تناجیلرینی ایشتمیه وز بلی بز انی ایشیدرز و مع ذلك حفظه مز انلره
ملازمین اولوب اسرار و اعلانلرین یازرلر (قل ان کان للرحمن ولد فأنا أول العابدین) یا محمد انلره دیکل که
الله تعالینك فرضا ولدی اولسه سزدن اول اکا بن عبادت ایدردم و بوندن لازم کلمزکه انك ولدی اولوب
اکا عبادت صحیح اوله محال کاهی محالی مستلزم اولور بلکه انکله مراد ابلغ وجوه اوزره ایکیسندخی نفیدر
(سبحان رب السموات والارض رب العرش عما یصفون) الله تعالی که سموات والارض و عرشك ربیدر
مشرکینك انی ولد ایله وصفندن منزه اولدی زیرا که بو اجسام عظام اصول ذات استمرار اولدیغیچون سائر
اجسامك مثلی تولیدله وصفدن اول تبری ایدیجك انك مبدع و خالقی تبریسنه ظنك ندر (فذرهم یخوضوا
ویلعبوا حتی یلاقوا یومهم الذی یوعدون) ایمدی انلری ترك ایتکه باطللرینه اشتغال و دنیالریله لعب ایتسونلر
تا که وعد اولندقلری یوم قیامته ملاقی اوله لر بو آیت دلالت ایدرکه انلرك اول قولی جهل و اتباع هوی اوله
و اول انلرك قلوبی اوزره طبع اولوب آخرتده معذب اوله لر (وهو الذی فی السماء اله وفی الارض اله وهو الحکیم
العلیم) که اول سماده و ارضده عبادت اولنمغه مستحق الهدر امرنده حکیم خلقنه علیمدر (وتبارك الذی
له ملك السموات والارض وما بینهما) اول الله تعالی مشرکینك مقالات باطله سندن تعاظم و تعالی ایتدیکه
سموات و ارضك و ایکیسی بیننده کی مخلوقاتك ملکی انکدر (وعنده علم الساعة) قیامتك قائم اوله جق
ساعتك علمی انك عندنده در (والیه ترجعون) که خلق انده اکا رجوع ایدرلر (ولا یملك الذین یدعون
من دونه الشفاعة الا من شهد بالحق وهم یعلمون) مشرکونك الله تعالیدن غیری معبودلری که انلری کندیلر
ایچون عند الله شفعاء زعم ایدرلر دیکه اول ملائکه و عیسی و عزیردر شفاعته قادر اولماز مکر شول کمسه لر
ایچونکه الله تعالینك وحدانیتنه شهادت ایده لر بصیرت و اخلاصله حقیقتنی بیلورا ولدقلری حالده (ولئن
سألتهم من خلقهم لیقولن الله فأنی یؤفکون) اکر سن اول عابدلره و کرك معبودلره سزی کیم خلق ایتدی
دیو سؤال ایتسك الله تعالی خلق ایتدی دیو اعتراف ایده لردی انك فرط ظهورندن انده انلره مکابره متعذر
اولوردی اویله اولسه انك عبادتندن غیرك عبادتنه نیجه منصرف اولورلر (وقیله یا رب ان هؤلاء قوم
لا یؤمنون فاصفح عنهم وقل سلام فسوف یعلمون) محمد علیه السلام قومندن شکایتله اولان شول قولی
حقیچونکه یا رب اشبو انلر بر قومدر که ایمانه کلمزلر اویله اولسه انلردن اعراض ایدوب شرلرندن تسلم ایچون
انلره سلامتلر ایتکه عن قریب عاقبتلرین بلیسرلردر

(سورة الدخان وهی تسع وخمسون آیة مکیة)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(حم والکتاب المبین) یا محمد حی و قیوم حقیچون و حق و باطل بینی فارق قرآن حقیچون (انا أنزلناه
فی لیلة مبارکة) بز اول قرآنی لیلهٔ قدرده ویا لیلهٔ براتده جمله لوح محفوظدن سماء دنیایه انزال ایتدك بعده یکرمی
ییل ویا اکثر زمانده متفرقا محمد علیه السلامه انزال اولندی ایمدی اول لیله نك برکتی انکیچوندر زیرا که
قرآنك نزولی منافع دینیه و دنیویه یه سببدر ویا اول لیله ده ملائکه و رحمت نزولی و دعوتك اجابتی و نعم قسمتی
و اقضیه نك فصلی اولدیغیچوندر (انا کنا منذرین) اول قرآنله بز کفاری انذار ایدرز (فیها یفرق کل
أمر حکیم) اول لیله ده سنهٔ آتیه دن اول لیله یه دکین لوح محفوظده وقوعیله محکوم خیر و شر و اجل و رزق
و سائر امور کائنه اندن استنساخ اولنوب هر امرك کتابی اوزرینه مؤکل ملائکه یه تسلیم اولنور

(أمراً من عندنا) هر امر حكمتزه مقتضاسيجه بزم عندمزدن حاصل اولديغى حالده (انا كنا مرسلين)
بز خلقه رسوللر وياخود اول ليلهده ملائكه كوندررز (رحمة من ربك) ربك جل شأنه دن مؤمنلره رحمت
اولديغى حالده (أنه هو السميع العليم) كه اول عبادك اقوالنى ايشيدر واحوالنى بيلور * ديلديكه نسخهٔ
ارزاق ميكائيله ونسخهٔ حروب وزلازل وكسوف وخسوف وصواعق جبرائيل عليه السلامه ونسخهٔ مصائب
عزرائيل عليه السلام ونسخهٔ اعمال سماء دنيا صاحبى اسرافيله ويريلور عليهم الصلاة والسلام (رب
السموات والارض وما بينهما ان كنتم موقنين) كه اول سموات وارض وما بينهمانك ربيسيدر اكر الله تعالينك
وحدانيتنه موقنلر ايسه كز (لا اله الا هو يحيي ويميت ربكم ورب آبائكم الاولين) كه اندن غيرى معبود
بالحق يوقدر خلقى ديركوررر اجللرى انقضا سنده اولديركه اول سزلك وآباء اولينكزلك خالق ورازقيدر
(بل هم فى شك يلعبون) بلكه انلر قرآن وقيام ساعتدن شكده اولوب سنى استهزا ايدرلر (فارتقب يوم تأتى
السماء بدخان مبين) مشركين ايچون منتظر اولغل شول كونه كيم سماء دخانله كله * ديلديكه انكله مراد
يوم شدت مجاعه دركه جايع ضعف بصرندن انكله سماء بينده دخان هيئتنده كورر وياخود قحط ييلنده قلت
امطار وكثرت غبار دن سماء مظلم اولور وياخود عرب شر غالبه دخان ديو تسميه ايدر وياخود اشراط ساعتدن
معدود دخاندر * روايت اولنديكه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ديديكه قيامتك اول علامتى دخاندر ونزول
عيسادر وقعر عدن ابيندن نار خروجيدر ناسى محشره سوق ايدر ديلديكه يا رسول الله اول دخان نه شيدر
پيغمبريمز عليه السلام بو آيتى اوقيوب ديديكه اول دخان مشرق ومغرب اراسن طولدروب قرق كون مكث
ايده مؤمنه اندن زكام هيئتنده ايره وكافر سكران كبى اولوب دخان منخرلرندن وقولاقلرندن ودبرندن چيقه
وياخود مراد يوم قيامت اولوب دخان ايكى معنايى محتمل اوله (يغشى الناس هذا عذاب أليم) اول دخان
ناسى احاطه ايدوب ديه لركه اشبو عذاب المدر (ربنا اكشف عنا العذاب انا مؤمنون) يا رب بزدن
بو عذابى كشف ايتكه بز ايمانه كله وز (أنى لهم الذكرى وقد جاءهم رسول مبين) اشبو حالته تذكر انلره قندن
حاصل اولور حالبوكه انلره رسول محمد عليه السلام كلديكه تذكرى ايجابده آيات ومعجزاتدن دخاندن اعظم
شيئى تبيين ايتدى (ثم تولوا عنه وقالوا معلم مجنون) انلر ايسه اندن اعراض ايدوب ديديلر كه اول قرآنى
معلم جبير ويسار نام غلام اعجمى انى تعليم ايدوبدر وياخود اول مجنوندر قولنه اعتبار يوقدر (انا كاشفوا
العذاب قليلا انكم عائدون) يا اهل مكه بز سزدن عذابى كشف قليل ويا زمان قليل كشف ايدرزكه
اول بقيهٔ اعمارلرنده در يا يوم بدره دكدرسز ايسه اول كشف عقبنده لبث ايتميوب بنه شركه كزه عودت
ايدرسز اكانباء پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمك دعاسيله قريشدن قحط دفع اولديغى عقبنده كفرلرينه عودت
ايدوب يوم بدرده انتقام اولنديلر واكر دخانله اشراط ساعتدن اولان شيء مراد اولورسه اول دخان كلديكنده
كفار دعايه مشغول اولوب الله تعالى انى انلردن قرق كوندنصكره كشف ايدوب انك عقبنده انلر ينه كفره
عودت ايده لر (يوم نبطش البطشة الكبرى انا منتقمون) ذكر ايت شول كونيكه اول يوم بدر در
ويا يوم قيامتدر بطشهٔ كبرايى مشركينه باطشه قيلورز ويا ملائكه يى انلره بطشه تحميل ايدرزكه اول صولتله
تناولدر ايدى اول كونده بز انلردن انتقام ايدرز (ولقد فتنا قبلهم قوم فرعون وجاءهم رسول كريم)
قريشدن اول فرعون قومنى بز امهال وكثرت اموالله امتحان ايتدك وانلره بر رسول كلديكه اول موسى عليه
السلامدر الله تعالى عندنده ويا مؤمنلره ويا نفسنده كريمدر (أن أدوا الى عباد الله انى لكم رسول أمين)
ديديكه الله تعالينك اهل ايمان قوللرينى بكا كوندركل وياخود يا عباد الله ايمان وقبول دعوتدن حق الهى
بكا ادا ايدك كه بن سزه الله تعالى دن رسول ووحينه امينم صدقمه معجزات دلالات ايتديكيچون (وأن لا تعلوا
على الله انى آتيكم بسلطان مبين) والله تعالينك وحينه ورسولنه استهانتله تكبر ايتمكز كه بن سزه يد وعصا
مثلى برهان واضحله كلمشم (وانى عذت بربى وربكم أن ترجمون) وبن الله تعالى يه التجا وتوكل ايتمشمكه
بنى ضرب وياشتمله اذا وياطاش ايله قتل ايده سز (وان لم تؤمنوا لى فاعتزلون) واكر بنى تصديق ايتمزسكز

بنى حالمه قوكز بكا خير يكز ايرشمزسه شر يكز دخى ايرشمسون (فدعا ربه أن هؤلاء قوم مجرمون) وقتا كه انلر
ايمانه كلمديلر موسى عليه السلام انلره بددعا ايدوب يا رب اشبو انلر بر قوم مشركيندر بكا طاعت ايتمزلر ديدى
(فأسر بعبادى ليلا انكم متبعون) الله تعالى موسايه ديديكه چون حال ديديكك منوال اوزره در عبادم
بنو اسرائيله كيجه مصردن چيقوب كتكه فرعون وجنودى سزلك جهتديغكزى بيلدكلرنده اردكزه دوشوب
كيدرلر (واترك البحر رهوا انهم جند مغرقون) وبحرى قوم مكله چديكك دنصكره هيئتى اوزره انى ساكن
وياطريق يابسن ايلقوغل يوخسه اول ملتئم اولسون ايچون تكرار عصا كله اورمغل زيرا فرعون وجنودى
اكاكيروب غرق اوليسرلردر (كم تركوا من جنات وعيون وزروع ومقام كريم ونعمة كانوا فيها فاكهين)
چون فرعون وجنودى اول بحره غرق اولديلر مصرده بوستانلر ونهرلر واكينلر ومحافل مزينه ومنازل
حسنه دن اشياء كثيره ايلقوديلر وتنعمدنكه انده متنعمين ايديلر (كذلك وأورثناها قوما آخرين) انلرى
ذكر اولنان اموال ونعمدن اخراج كبى بز انى بنو اسرائيله ويا انلرك غيرى قومه ايراث ايتدككه زيرا
بنو اسرائيل اندنصكره مصره عودت ايتديلر (فما بكت عليهم السماء والارض) سماء وارض انلرك هلاكنه
اكتراث ايتمدى وجودلرينه اعتدا ايتديكى كبى * زيرا كه مؤمنك موتنه فرق صباح سماء وارض ومصلاسى
ومحل عبادتى ومصعد عملى ومهبط رزقى بكا ايدر (وما كانوا منظرين) انلره عذاب كلديكنده وقت آخره
امهال اولنمديلر (ولقد نجينا بنى اسرائيل من العذاب المهين من فرعون انه كان عاليا من المسرفين)
بنو اسرائيلى بز عذاب شديد ويا عذاب هواندن قورتردقكه اول انلرك ابناسنى قتل ايدردى عذاب فرعوندنكه
اول تكبر ايدوب عتو وشرارنده اسراف ايدنلردن ايدى (ولقد اخترناهم على علم على العالمين) بز بنو اسرائيلى
زمانلرينك عالمينى اوزره اختيار ايتدك بعض احوالده انلرك اكا احقاء ايديكنى بيلديكمزدنصكره انلردن
چوق انبيا كتوردك (وآتيناهم من الآيات ما فيه بلاء مبين) وبز انلره فلق بحر وتظليل غمام وانزال من
وسلوى مثلى آياتدن ويردككه انده نعمت جليه ويا اختيار ظاهر ايدى (ان هؤلاء ليقولون ان هى الا موتتنا
الاولى وما نحن بمنشرين) وقتاكه مكه نك كفارنه بز امانه اولنور بعده حساب وجزا ايچون احياء
اولنورسز موتهٔ متقدمه كزدنصكره احيا اولنديغكز كبى ديلديكده ديديلركه موته دكل الا موتهٔ اولىدركه
تقدم ايدر يوخسه اول موته دنصكره حيات يوقدر وبز موتمزدنصكره بعث اولنمزز (فأتوا بآبائنا ان كنتم
صادقين) اكر موتدنصكره بعث اولنور ديو قوللكزده صادقلر ايسكز بزم فوت اولان آباءمزى ديرلدك (أهم خير
أم قوم تبع والذين من قبلهم أهلكناهم انهم كانوا مجرمين) قوت ومنعهده كفار مكه مى اشددر يوخسه قوم
تبعمى وانلردن اول كچن عاد وثمود مثلى كفار مى ايدى بز قوم تبعى وكرك انلردن اول كچن كفارى هلاك ايتدك
زيرا كه انلر قوم عاصين وكافرين ايديلر * ديلديكه تبع مؤمن ايدى اما كه قومى كفار ايديلر اول اجلدن
الله تعالى انلرى ذم ايدوب تبعى ذم ايتمدى پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمدن مرويدر ديديكه بيلمزمكه تبع پيغمبر
ميدى ويا دكلميدى عائشه رضى الله عنها ديرديكه تبعى سب ايتمكز كه اول بر رجل صالحدر (وما خلقنا السموات
والارض وما بينهما لاعبين) سموات وارضى وايكيسى بيننده كى كائناتى بز لاعب ايدر اولديغى حالده خلق
ايتمدك بلكه مصالح دينيه ودنيويه ايچون خلق ايتمشزدركه عباد عزانكله وحدانيتمزه استدلال ايدهلر
واندهكى منافع ومرافقله ضروره ومرافقلرين دفع ايدهلر (ما خلقناهما الا بالحق ولكن اكثرهم لا يعلمون) بلكه
اول ايكيسن سبب حقله خلق ايتدك كه ايمان وطاعت ويا بعث وجزايه اول دليل اوله لكن خلقك اكثرى قات
نظرلرندن انى بيلمزلر (ان يوم الفصل ميقاتهم أجمعين) يوم قيامت انلرك جميعنه ميقاتدركه انده حق باطلدن
ومحق مبطلدن جزاايله فصل اولنور وياخود كشى اقربا واحباسندن آيريلور (يوم لا يغنى مولى عن مولى شيئا
ولا هم ينصرون) كه اول كونده هيچ بر ولى قرابت ويا غيريد روليسنه شفاعت ويا دفع عذابدن هيچ بر شيء نفع
ايتمز ونازل اولان عذابدن منع اولنمزلر (الا من رحم الله انه هو العزيز الرحيم) مكر كه الله تعالينك
رحمت ايتديكى مؤمنلردن اوله ايدى اول وصفلو كمسه ايچون شفاعت ايديلور وشفاعت قبول اولور زيرا كه

الله تعالى عزيزدر تعذيبن اراده ايتديكنه نصرت اولنمز رحيمدر رحمت اراده ايتديكي كسه دن رحمتي منع اولنمز
(ان شجرة الزقوم طعام الاثيم) شجرۀ زقوم كه سورۀ صافاتده ذكر اولنمشدر كثير الاثم كسه لرك نارده
طعاميدر (كالمهل يغلي في البطون كغلي الحميم) صفر مذاب ويا دردئ زيت كبي بطونده حميمك غلياني كبي
غليان ايدر (خذوه فاعتلوه الى سواء الجحيم) اندن زبانيه يه دينوركه اني اخذ ايدوب جهنمك اورتاسنه
سوريكز (ثم صبوا فوق رأسه من عذاب الحميم) بعده انك باشنه عذاب حميمدن دوككز (ذق انك أنت
العزيز الكريم) بعده زبانيه اكا استهزاء وجهى اوزره ديرلركه اشبو عذابي ذوق ايت كه زيرا سن دنياده
زعمكده قومك قتنده عزيز وكريم ايدك * روايت اولنديكه ابو جهل ديرديكه بن بو واديك اعزوا كرمين
زبانيه دخي اكا اول قولي استخفاف وتوبيخ طريقي اوزره ديهلر (ان هذا ما كنتم به تمترون) اشبو شول
عذابدركه انك حقيقتنده سز دنياده شك ايدرديكز (ان المتقين في مقام امين) شرك ومعاصيدن صاقنانلر
آخرتده بر موضع اقامتده دركه صاحبي آفت وانتقالدن اميندر (في جنات وعيون) ماكل ومشارب
استلذاذ اولنور بوستانلرده وپيكارلرده در (يلبسون من سندس واستبرق متقابلين) كه انلر حريرك رقيق
وغليظندن لبس ايدرلر سريرلري انلرله بيله دور ايدر اولديغيچون بري برلرينه قارشو اوتورورلر (كذلك
وزوجناهم بحور عين) ذكر اولنان كراماتله انلره اكرام ايتديكمز كبي حور عيني انلره قرين ايتمكله دخي
اكرام ايدرز (يدعون فيها بكل فاكهة آمنين) انلر جنتده فواكهدن اشتها ايتدكلري شيئك احضارني
طلب وامر ايدرلر بو خسه اندن برشيئه تخصيص ايتمزلر انقطاع ومضرتدن ويا موت ومخاوفدن آمنين
اولدقلري حالده (لا يذوقون فيها الموت الا الموتة الاولى) انلر انده موتي ذوق ايتمزلر موتۀ اوليدن غيريكه
اني دنياده وصكره ده ذوق ايتديلردي (ووقيهم عذاب الجحيم) والله تعالى انلردن عذاب جحيمي صرف ايدر
(فضلا من ربك) اشبو ذكر اولنان كراماتك جميعي الله تعاليدن انلره عطا وفضل وجهى اوزره اولديغي
حالده (ذلك هو الفوز العظيم) اشبو مذكورات انلره فوز عظيمدركه مكارهدن قورتيلوب مطالبه ايريشورلردر
(فانما يسرناه بلسانك لعلهم يتذكرون) بز سكا قرآني كندي اسانكده انزاله آسان ايتدك تا كه سن اني
قومكه قرائت ايتديككده فهم ايدوب انكله متعظ اوله لر (فارتقب انهم مرتقبون) اكر انلر انكله متعظ
اولمازلرسه اوزرلرينه حلول ايدر عذابلرينه منتظر اولغل كه انلر سنك موتكه ويا دائره سوتكه منتظرلردر
پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر بركسه كه كيجه ده سورۀ دخاني اوقيه صباحه دكين يتمش بيك ملك انكيچون
استغفار ايده بنه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر بركسنه كيم جمعه كيجه سنده سورۀ دخاني اوقيه جميع كناهلري
مغفور اولديغي حالده صباحه ايريشور

(سورة الجاثية وهي سبع وثلاثون آية مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(حم تنزيل الكتاب من الله العزيز الحكيم) يا محمد حم حقيچون اشبو قرآنك سكا تنزيلي اول الله تعاليدندركه
عزت وحكمتله موصوفدر (ان في السموات والارض لآيات للمؤمنين) سموات وارضك خلقنده
وايكيسنده اولان اصناف مخلوقاتده الله تعالينك وحدانيتنه وكمال قدرتنه مؤمنلر ايچون علامتلر واردر
(وفي خلقكم وما يبث من دابة آيات لقوم يوقنون) وسزك خلقكزده حالدن حاله تحويل ايلكزده ودواب
مختلفه نك يريوزينه انتشارنده بعثه موقن قومه علامتلر واردر (واختلاف الليل والنهار) كيجه وكوندزك
بري كيدوب بري كلمسنده برينك سوادي وبرينك بياضنده (وما أنزل الله من السماء من رزق فأحيى به
الارض بعد موتها) والله تعالينك سمادن يغمور ايندروب انكله ارضي يبسندنصكره انواع نباتله
احياسنده (وتصريف الرياح) وريحلرك بعضي رحمت وبعضي عذاب اولمسنده ووجهات مختلفه دن
هبوبنده (آيات لقوم يعقلون) علامتلر واردر شول قوم ايچونكه الله تعالينك وحدانيت وقدرتن تفهم
ايدوب اني تصديق وامرينه اطاعت قصد ايدرلر (تلك آيات الله نتلوها عليك بالحق) اشبو آيتلر الله تعالينك

وحدانيته

وحدانيتنه دلالت ايدرلركه حق متلبس اولديغي حالده بز اني سكا تلاوت ايدرز (فبأي حديث بعد الله وآياته
يؤمنون) الله تعالينك حديثي قرآن وآيات مذكوره سندنصكره قنغي حديث وآياتنه تصديق ايدرلر
(ويل لكل أفاك أثيم) ويل هر كذاب وكثير الاثام كسه يه اولسون (يسمع آيات الله تتلى عليه ثم يصر
مستكبرا كأن لم يسمعها فبشره بعذاب أليم) كه اول اكا تلاوت اولنان آياتي ايشتديكندنصكره اني ايشتمدك
كبي اكا ايماندن استكبار ايدر اولديغي حالده كفري اوزره اقامته اصرار ايدر ايدي اول وصفلو كسه يه
عذاب وجيع ايله تبشير ايت (واذا علم من آياتنا شيأ اتخذها هزوا) قچان اكا آيتلريمزدن برشي ايريشوب اني
آيتلريمزدن ايدوكني بيلديكنده انك كبي استهزايه مبادرت ايدر بو خسه انجق ايشتديكني استهزا ايله اقتصار
ايتمز (أولئك لهم عذاب مهين) ايمدى اول وصفلو كسه لره آخرتده اهانت اولنور عذاب واردر (من ورائهم
جهنم) نار جهنم ايسه اوكلرنده در زيرا انلر اكا متوجه لردر ويا اردلرنده در زيرا كه آجاللرندنصكره در
(ولا يغني عنهم ما كسبوا شيأ ولا ما اتخذوا من دون الله أولياء) واموال واولاددن كسب ايتدكلري والله
تعاليدن غيري اولياء اتخاذ ايتدكلري عذاب اللهدن هيچ برشيئي انلردن دفع ايتمز (ولهم عذاب عظيم)
ومع ذلك آخرتده انلره تحمل ايده مدكلري عذاب عظيم واردر (هذا هدى) اشبو قرآن سبب هدايتدر
(والذين كفروا بآيات ربهم لهم عذاب من رجز أليم) شونلركه رب تعالينك آياتي قرآنه كافر اولديلر انلر ايچون
آخرتده عذاب وجعدن اشد عذاب واردر (الله الذي سخر لكم البحر) الله تعالى سزه بحري تسخير ايتدي
املس السطح قيلغله اكا تخلخل ايدن شيئي فوقنه كتوررو جوفنه غوصه امكان ويرر ايتمكله (لتجري الفلك
فيه بأمره) تا كه الله تعالينك تسخيريله انك فوقنده سزاكا اركب ايكن يوريه سز (ولتبتغوا من فضله)
وتا كه الله تعالينك فضلندن تجارت وغوص وصيد وغيريله طلب ايده سز (ولعلكم تشكرون) وبو نعمتلره
شكر ايده سز (وسخر لكم ما في السموات وما في الارض جميعا منه) وسموات وارضده كي اشيانك جميعي
اندن سزه رحمت اولديغي حالده صلاح ومنفعتكز ايچون سزه تسخير ايتدي (ان في ذلك لآيات لقوم يتفكرون)
اشبو مذكورده الله تعالينك وحدانيت وقدرتنه علامتلر واردر شول قوم ايچونكه انك صنعنده تفكر ايدرلر
(قل للذين آمنوا يغفروا للذين لا يرجون أيام الله ليجزي قوما بما كانوا يكسبون) يا محمد مؤمنلره ديكل كه
عفو وصفح ايتسونلر شول كسنه لره كه الله تعالينك اعداسنه اولان وقائعي توقع ايتمزلر ويا خود شول ايامي
تأمل ايتمزلركه الله تعالى اني مؤمنلره نصر وثواب ايچون توقيت ايدوبدر تا كه الله تعالى مؤمنلره وكافرلره
دنياده كسب ايتدكلري خيرك وشرك جزاسين انده ايده * ديلديكه آية قتال الله اشبو آيت نسخ اولندي (من عمل
صالحا فلنفسه ومن أساء فعليها ثم الى ربكم ترجعون) بركسه كه عمل صالح ايده ثوابي كندويه در واول كه
عمل سيء ايده وبالي كندويه در بعده جميعكز رب تعالى يه رجوع ايدرسز اعمالكزك جزاسين ايدر (ولقد آتينا
بني اسرائيل الكتاب والحكم والنبوة) بنو اسرائيله بز تورات وحكمت نظريه وعمليه ويا فصل خصومات
ونبوت ويردك كه انلردن اولان كثرت انبيا غيريلرده اولمدى (ورزقناهم من الطيبات) وحلالاتدن انلره
ويردك من وسلوى وفرعون وقومنك اموال ودياري كبي (وفضلناهم على العالمين) وانلري زمانلرينك
عالمني اوزره تفضيل ايتدك غيريلره ويرمديكمز اشياي انلره ويردك (وآتيناهم بينات من الامر) ودين
امرندن بز انلره ادله ويردك ويا خود محمد عليه السلام مبعثنه وانك امرندن تبيين اولنان اشيايه علم ويردك
(فما اختلفوا الا من بعد ما جاءهم العلم بغيا بينهم) انلر ايسه اول امرده اختلاف ايتمديلر الا حقيقة حاله علم
حاصل اولديغندنصكره بينلرنده حدوث ايدن حسد وعداوت سببيله (ان ربك يقضي بينهم يوم القيامة فيما
كانوا فيه يختلفون) ربك جل شانه انلرك اختلاف ايتدكلري شيئده يوم قيامتده بينلرين مؤاخذه
ومجازات ايله قضا ايدر (ثم جعلناك على شريعة من الامر فاتبعها) يا محمد انلردنصكره بز سني امر دينيدن
بر طريقه اوزره قيلدق ايمدى سن اكا اتباع ايت كه اول حجتله ثابتدر (ولا تتبع أهواء الذين لا يعلمون)
يو خسه شهواتنه متابعت ايدن جهالك آرائنه دكل زيرا كه انلر توحيدي بيلمزلركه انلر رؤساء قريشدركه

پیغمبر عزم صلی الله علیه وسلم آباسنك دیننه اتباع ایت دیمشلردی (انهم لن یغنوا عنك من الله شيأ) زیراکه سن انلرك هوالرینه اتباع ایدرسك الله تعالینك عذابندن برشیئی سندن منعه قادر اولمزلر (وان الظالمين بعضهم أولياء بعض) مشرکون دین باطللرنده بری برلرینك اولیاسیدر اعدی هوالرینه اتباع ایله انلره موالات ایتمکل (والله ولی المتقين) الله تعالی شرك وعصیاندن اتقا ایدنلرك ولیسیدر اعدی تقوی واتباع شریعتله اکا موالات ایت (هذا بصائر للناس وهدى ورحمة لقوم يوقنون) اشبو قرآن ناسه بیاندرکه انکله وجه فلاحی کوررلر وضلالدن هدی والله تعالیدن نعمتدر شول قوم ایچونکه یقین طلب ایدرلر (أم حسب الذين اجترحوا السيئات أن نجعلهم كالذين آمنوا وعملوا الصالحات سواء محياهم ومماتهم ساء ما يحكمون) ظن ایدرمی شول کسه لرکه دنیاده اعمال سیئه کسب ایتدیلر آخرتده بز انلری اعمال صالحه ایشلین مؤمنلرکبی قیله وز بوجه ذکر امتده مؤمنلر وکافرلر حیاتده وممانده مساوی اوله لر حیاتده رزق وصحتده مستوی اولدقلری کبی مماتلرندنصکره دخی کرامتده ویاترك مؤاخذه ده مستوی اوله لر اعدی حال انلرك ظن ایتدکاری منوال اوزره دکلدرزیراکه حیاتده مؤمنلر طاعته قیامده در کافرلر ایسه شرك ومعاصی ارتکابنده در ومماتده مؤمنلر الله تعالینك رحمت وثوابنه ایررلر کافرلر ایسه اندن مأیوسین اولوب عذاب اولنه جقدرلر اوبله اولسه ایکی صنف حیات ومماتده نیجه مساوی اولورنه شیئ سیدرکه انلرانی حکم ایدرلر (وخلق الله السموات والارض بالحق) الله تعالی سموات وارضی حقله خلق ایتدیکه اول عدل اقتضا ایدرتاکه مظلوم ایچون ظالمدن انتصار ایده ومسیئ ایله محسن بینی فصل ایده حیاتده اولمزسه مماتدنصکره ده اوله (ولتجزى كل نفس بما كسبت) وتاکه هر نفس خیر وشردن کسب ایتدیکیله جزا اولنه (وهم لا يظلمون) انلر نقص ثواب ویا تضعیف عذابله ظلم اولنمزلر اکرچه الله تعالی انی ایتسه ظلم ایتمش اولمزدی زیراکه جمیع کائناتك خلق وملکیدر ظلم اولمسی غیرك فعلنه نسبتله در (أفرأيت من اتخذ إلهه هواه) نظر ایدرمیسن شول کسه نك حالنه کیم هواسنی آلهه ایدینوب نفسنك بکندیکی شیئی معبود ایدینه تکیم عربك مشرکاری طاشه والتونه وکومشه طبارلردی چقان اول طاپدقلری شیئدن احسنی بولسه لراوکلکیسن قیروب صکره کنی معبود ایدینورلردی (وأضله الله على علم) والله تعالی انی طریق هدادن مخذول ایده انك عاقبت أمری نار ایدوکنی بیلورکن (وختم على سمعه وقلبه وجعل على بصره غشاوة) وانك سمعی وقلبی اوزره حاجر قیلوب مواعظه مبالات وآیاتی تفکر ایتمیه وبصری اوزره غشاوه ایدوب عین استبصار واعتبارله نظر ایتمز ایلیه (فمن يهديه من بعد الله) بر عبدکه الله تعالی انی مخذول ایده طریق هدایته انی کیم ارشاد ایده بیلور (افلا تذكرون) انکله اتعاظ ایتمزمیسز (وقالوا ما هي الا حياتنا الدنيا نموت ونحيى وما يهلكنا الا الدهر) وبعثی انکار ایدنلرك بعضیلری دیرلرکه حیات ویاحال دکل الا شول صددنده اولدیغمز حیات دنیادر نطفه وماقبلنده ایکن أموات ایدك اندنصکره ده احیاء اولورزویا خود کندیلکمزدن اموات اولوب اولادمز بقاسیله حیات بولورزو یاخود کیمزاولوروکیمز دیریلورزویا خود برده دنیاده موت وحیات ایررانك وراسنده حیات یوقدر واحتمال اولورکه انکله مرادلری تناسخ اوله که اول اکثر یاعبدهٔ اوثان اعتقادیدر بزی امانه ایدن دکل الا مامضی ایام ولیال وانقضا آجالدرکه اول اصلده بقاء عالمدر (وما لهم بذلك من علم) انلرك حوادثی حرکت افلاکه ومتعلقاتنه استقلال اوزره نسبتلرنده ویا بعثی انکارلرنده ویا ایکیسنیله اعتقادلرنده برهان قطعی ایله علملری یوقدر (ان هم الا يظنون) بلکه انی ظنله دیرلر بوخسه تحقیقله دکل (واذا تتلى عليهم آياتنا بينات ما كان حجتهم الا ان قالوا ائتوا بآبائنا ان كنتم صادقين) چقان انلره آیتلریمز تلاوت اولنسه اول انلرك معتقداتی بطلانی ایضاح ایدر انلرك معارضه یه متشبثلری اولمزالا اولکه اکر بزم موتمزدنصکره حیاتمزله اخبارکزده صادقلر ایسکز وفات ایدن اباءمزی احیا ایدك دیرلر (قل الله يحييكم ثم يميتكم ثم يجمعكم الى يوم القيامة لا ريب فيه) یا محمد سن انلره دیکل که الله تعالی دیرکه سزی دنیاده دیر کوررو آجالکز انقضاسنده اولدیرر

بعده نفخهٔ ثانیه ده بعثله اولین وآخرینکزی یوم قیامت ایچون محشره جمع ایدرکه انده ریب یوقدر زیرا انلری ابدایه قادر اولان رب تعالی اعادهیه دخی قادر اولور ومع ذلك حکمت اقتضا ایتدیکه مجازات ایچون جمع ایدیله شول کونده که آیات دلالتیله وقوعنده شك اولمیه (ولكن أكثر الناس لا يعلمون) لکن ناسك اکثری قلت تفکرلری ومحسوساته قصور نظرلری ایچون انی بیلمزلر (ولله ملك السموات والارض) سموات وارضك ملکی الله تعالی یه مختصدرکه اول ایکیسنده امری منازع ومعارضسز نافذ اولور (ويوم تقوم الساعة يومئذ يخسر المبطلون) یوم قیامت اولدیغنده کافرلرك خسرانی ظاهر اولورکه جمیعی ناره کوندریلور (وترى كل أمة جاثية) اول کونده کوررسن هر امت مجتمعه دروبادیزلری اوزره چوکوبدر شول مخاصمك حاکم اوکنده جلسه سی کبیکه حاکمك قضاسنه منتظر اوله * سلمان فارسی ایدر یوم قیامتده برساعت اولورکه مقدارده اون ییلجه اولور انده ناس دیزلری اوزره چوکش حشر اولور حتی اول ساعتده ابراهیم علیه السلام رب تعالی یه یارب نفسم دیلرین دیو نیاز ایدیسردر (كل أمة تدعى الى كتابها اليوم تجزون ما كنتم تعملون) انده هر امت صحیفهٔ اعماله چاغریلوب اشبو کونده دنیاده ایشلدیککز خیر وشرله جزا اولنورسزدینور (هذا كتابنا ينطق عليكم بالحق انا كنا نستنسخ ما كنتم تعملون) اشبو صحائف اعمالکز بزم امریمزله کراما کاتبین یازدیغی کتابزدرکه زیاده ونقصانسز اعمالکزی ذکر ایدر دنیاده بز اول ملائکه مزه ایشلدیککز خیر وشر اعمالکزی یازدرمشیدق (فأما الذين آمنوا وعملوا الصالحات فيدخلهم ربهم في رحمته ذلك هو الفوز المبين) اما شونلرکه مؤمن اولوب اعمال صالحه ایشلدیلر رب تعالی انلری جنتنه ادخال ایدر اشبو امر ایسه انلره فوز ظاهردر (وأما الذين كفروا أفلم تكن آياتي تتلى عليكم فاستكبرتم وكنتم قوما مجرمين) اما شونلرکه کافر اولدیلر انلره دینورکه دنیاده سزه رسوللریمز کلوب آیتلریمز تلاوت اولنمزمیدی سز ایسه اکا ایماندن استکبار ایدوب قوم مجرمین اولدیکزدی (واذا قيل ان وعد الله حق والساعة لا ريب فيها قلتم ما ندري ما الساعة ان نظن الا ظنا وما نحن بمستيقنين) چقانکه الله تعالینك سزه وعدی واقعدر انده خلف اولمزوقیامتك وقوعنده شك یوقدر دینلسه سز دیردیکزکه بز قیامتك نه ایدوکنی بیلمزز بلکه بز انی حدیث نفس وتوهم ظن ایدردك یوخسه انك امکاننه یقینمز یوغیدی (وبدا لهم سيئات ما عملوا وحاق بهم ما كانوا به يستهزؤن) وانلره اعمال سیئه لرینك قبحی ظاهر اولوب وخامت عاقبتن کوره لر واستهزا ایتدکلرینك جزاسی انلره نازل اوله (وقيل اليوم ننساكم كما نسيتم لقاء يومكم هذا) وانلره دینورکه اشبو کونده بز سزی عذابده ترك ایدرز معنی شیئك تركی اونسی کبی نتکیم سز اشبو کونه لقاءکزایچون واجب اولان عملی ترك ایتدیکزدی (ومأواكم النار وما لكم من ناصرين) قرارکاهکز جهنمدر سزه نصرت ایدر اولیاکز یوقدرکه سزی اندن تخلیص ایده (ذلكم بأنكم اتخذتم آيات الله هزوا وغرتكم الحياة الدنيا) اشبو عذاب سزه شول سببله درکه آیات الهیه حقیقتن تفکر ایتمدیککزدن ماعدا انی استهزا ایدردیکز وحیات دنیا سزی الدیوب اندن غیری حیات اولمز ظن ایتدیکز (فاليوم لا يخرجون منها ولا هم يستعتبون) اعدی بو کونده ومن بعد ابدا جهنمدن چیقارلمزلر رب تعالی یی ارضا ایله دخی طلب اولنمزلر زیراکه اعتذار وتوبه نك وقتی فوت اولوبدر (فلله الحمد رب السموات ورب الارض رب العالمين) اوبله اولسه مؤمنلر اول وقتده دیرلرکه جمیع محامد وآثار حمد وثنا الله تعالی یه مختصدرکه اول سموات وارضك بلکه جمیع عالمینك ربیدر (وله الكبرياء في السموات والارض وهو العزيز الحكيم) سموات وارضده کبریاء انکدرکه آثاری انده ظاهر اولدی ملکنده اول عزیز واحکامنده حکیمدر اعدی حمد وتکبیر واطاعتی اکا ایدك

(سورة الاحقاف وهي خمس وثلاثون آية مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم).

(حم تنزيل الكتاب من الله العزيز الحكيم) یا محمد حم حقیچون اشبو قرآنك تنزیلی اول الله تعالیدندرکه هر شیئك اوزره اول غالبدر تقدیر وقضاسنده حکیمدر (ما خلقنا السموات والارض وما بينهما الا بالحق

واجل مسمی) بز سموات وارض وما بینهمایی حق ملتبس خلق ایتدك حکمت ومعدلت انی اقتضا ایدر واجل
مسمی تقدیریله جمیع اشیانك منتهی اولورکه اول یوم قیامتدر (والذین کفروا عما أنذروا معرضون)
شونلرکه کافر اولدیلر انذار اولندقلری یوم قیامت اهوالندن معرضلردر نه انده تفکر ونه انك حلولنه استعداد
ایدرلر (قل أرأیتم ما تدعون من دون الله) دیکل که بکا خبر ویرك که الله تعالیدن غیری آلهه کزکه انلره
عبادت ایدرسز (أرونی ماذا خلقوا من الارض) بکا کوسترك که ارضده نه شیئی خلق ایتدیلر الله تعالینك
خلق ایتدیکی کبی (أم لهم شرك فی السموات) یوخسه سموات خلقنده الله تعالی یه مشارکتلری می واردر
(ائتونی بکتاب من قبل هذا) ایدی بو قرآندن اول منزل بکا برکتاب کتورك که اول قولکز صحتنه شهادت ایده
(أو أثارة من علم) ویاخود علوم اولیندن سزده موجود بقیه کتورك که انده آلهه لریکزك عبادته استحقاقنه
دلالت ویا انکله امر ایدر شی وارمیدر (ان کنتم صادقین) اکر دعواکزده صادقلر ایسکز (ومن أضل
ممن یدعو من دون الله من لا یستجیب له الی یوم القیامة) مشرکلردن شول کسه دن اضل وارمیدرکه اول
سمیع مجیب قادر خبیر الله تعالی یه عبادتی ترك ایدوب ابدا انلرك دعالرینه اجابته قادر دکل شیئه عبادت
ایدرلر (وهم عن دعائهم غافلون) حالبوکه اول آلهه لری انلرك دعاسندن غافللردر زیرا که اول آلهه اتخاذ
ایتدکاری اشیا یا جماد اندر ویا کندی حاللرینه مشغول عبادمزدندر (واذا حشر الناس کانوا لهم أعداء
وکانوا بعبادتهم کافرین) نجانکه کافرلر حشر اولنه لر معبودلری انلره اعدا اولوب انلرك عبادتن انکار
ایده لر (واذا تتلی علیهم آیاتنا بینات قال الذین کفروا للحق لما جاءهم هذا سحر مبین) نجان انلره بزم آیات
واضحات ویا مبینا تمز قرآن تلاوت اولنسه اول قرآن انلره کلدیکنده اکا کافر اولنلر دیدیلرکه بو سحر ظاهردر
(أم یقولون افتراه قل ان افتریته فلا تملکون لی من الله شیئا) یوخسه انلر محمد قرآنی کندیلکندن
اختلاق ایتدی دیرلرمیدی سن انلره دیکل که بن انی اختلاق ایتمش اولسم الله تعالی بکا عقوبتی تعجیل
ایتدیکنده اول عقوبتدن برشیئ دفعنه سز قادر اولمازسز اوله اولسه بن اکا نیجه جرأت ایدوب سزدن برنفع
جلبی ویا ضرر دفعی یوقکن کندیمی عقابه تعریض ایدرم (هو أعلم بما تفیضون فیه) اول الله تعالی اعلمدر
اکا که قرآن شاننده قدحه اشتغال ایدرسز (کفی به شهیدا بینی وبینکم) اول الله تعالی بنمله سزك اراکزده
شاهدیترکه اول بنم صدقمه وقرآنی تبلیغمه وسزك انی تکذیب وانکارکزه شهادت ایدر (وهو الغفور
الرحیم) اول الله تعالی توبه ایدنه غفور طاعت ایدنه رحیمدر ویاخود غفور رحیمدر که انك کلامنی ورسولنی
تکذیبکزه مقابله سنده سزه دنیاده عقوبتی تعجیل ایتمدی (قل ما کنت بدعا من الرسل) دیکل که بن
رسوللردن شول رسول دکلم که مرسلینك ناسی دعوت ایتمدیکی شیئه بن سزی دعوت ایدم ویا مقترحاتدن
برشیئه قادر اولم که انلر اکا قادر اولمه لر (وما أدری ما یفعل بی ولا بکم) بیلمزینکه دنیاده وآخرتده بکا
وکرك سزه نه ایشلنور زیرا که بن غیبی بیلمزین * بو آیت نازل اولیجق مشرکون سوینوب دیدیلرکه بزم امرمز
ومحمدك امری عند الله واحدر انك بزم اوزریمزه مزیت وفضلی یوقدر اکر اول مقالاتنی کندیلکندن ابتداع
ایتمش اولمسه ریبسی اکانه ایشلنه جکنی خبر ویردی اوله اولسه نازل اولدیکه (لیغفر لك الله ما تقدم من
ذنبك وما تأخر) صحابه دیدیلرکه یا رسول الله سکا ایشلنه جکی بیلدك اما که بزه نه ایشلنور نازل اولدیکه (لیدخل
المؤمنین والمؤمنات جنات) ودخی (وبشر المؤمنین بأن لهم من الله فضلا کبیرا) الله تعالی اشبو آیت
وامثالیله محمد علیه السلامه ومؤمنلره ایشلنه جکی بیلدردی * دینلدیکه وما نحن فیها آیتك نزولی انك غفران
ذنبی خبر ویرلمزدن اول ایدی غفران ذنب ایسه عام حدیبیه ده خبر ویرلدی (ان أتبع الا ما یوحی الی) بن بکا
وحی اولنان قرآنه اتباع ایدوب کندیلکمدن برشیئی ابتداع ایتمزین (وما أنا الا نذیر مبین) وبن دکل
الا ناسی الله تعالینك عقابندن شواهد مبینه ومعجزات مصدقه ایله انذار ایدیجی ین (قل أرأیتم ان کان
من عند الله وکفرتم به) یا محمد دیکل که بکا خبر ویرك اکر قرآن الله تعالی عندندن نازل اولوب سز ایسه اکا
کافر اولسکز (وشهد شاهد من بنی اسرائیل علی مثله) وبنو اسرائیلدن شاهد که اول عبد الله بن سلام ویا موسی

علیه

علیه السلام اول قرآن مثلی توراتده اولدیغنه شهادت ایتسه (فآمن واستکبرتم) اول شاهد قرآنی وحی
جنسندن اولوب حقه مطابق کوردیکی ایچون اکا ایمان کتوروب سز ایسه ایماندن استکبار ایتسکز ناسك
اضل واظلمی اولمزمیسز (ان الله لا یهدی القوم الظالمین) الله تعالی ایسه ظالملره هدایت ایتمز (وقال الذین
کفروا للذین آمنوا لو کان خیرا ما سبقونا الیه) کافرلر مؤمنلره دیدیلرکه اکر ایمان ویا محمدك کتوردیکی
دین خیرلی اولسه انی تصدیق ایدنلر انده بزی سبقت ایتمزلردی زیرا که انلرك اکثری فقرا وموالی ورعاعدر
(واذ لم یهتدوا به فسیقولون هذا افك قدیم) چون اول قرآنله اهل ایمان کبی اهتدا ایتمدیلر که اشبو قرآن
محمددن صادر کذب قدیمدر (ومن قبله کتاب موسی اماما ورحمة) قرآندن اول موسانك کتابی تورات انزال
اولنمشدیکه ناسه امام اولوب اکا اقتدا ایده لر وانی تصدیق ایدنلره عذابدن قورترر رحمت اوله (وهذا
کتاب مصدق لسانا عربیا لینذر الذین ظلموا وبشری للمحسنین) وبو قرآن ایسه لسان عربی اوزره اولدیغی
حالده موسانك کتابنی تصدیق ایدر تاکه الله تعالی ویا رسولی اول قرآنله شول نفسلرینه ظلم ایدن اساءت
اهلنی نار ایله انذار ایده واحسان وطاعتله احسان اهلنی جنتله تبشیر ایده (ان الذین قالوا ربنا الله ثم استقاموا
فلا خوف علیهم ولا هم یحزنون) شونلرکه ربمز الله تعالیدر دیوب الوهیت ووحدانیتنه اقرار ایتدیلرکه اول
خلاصه علمدر بعده امور دینیه ده استقامت ایتدیلرکه اول منتهای عملدر انلره مکروه لحوقنك خوفی ومحبوب
فواتنك خوفی یوقدر (أولئك أصحاب الجنة خالدین فیها جزاء بما کانوا یعملون) ایدی انلر اصحاب جنتدر
انده دائمین اولدقلری حالده تاکه فضائل علمیه وعملیه دن اکتساب ایتدکلرینه جزا اوله (ووصینا الانسان
بوالدیه احسانا) بز انسانه امر ایتدك که والدینه احسان ایده (حملته أمه کرها ووضعته کرها) انی والده سی
مشقتله حامل اولوب مشقتله وضع ایتدی (وحمله وفصاله ثلاثون شهرا) ولدك والده سی قارننده مدة حملی
ورضاعدن فطامی اوتوز آیدر اشبونده دلالت واردرکه مدة حملك اقلی التی آی اوله ومدت رضاعك اکثری
یکرمی درت آی اوله نتکیم سوره بقره ده (والوالدات یرضعن أولادهن حولین کاملین) قول شریفی
انی تصریح ایدر * ابن عباسدن روایت اولندیکه نجان مرأه ولدنی قارننده طقوز آی کوتورسه اول ولدنی
یکرمی بر آی امزرر واکر ولدنی قارننده التی آی کوتورسه انی یکرمی درت آی امزرر * دینلدیکه اقل حملی
واکثر رضاعی بیانله اول ایکیسی منضبط اولوب نسب ورضاعك حکمی اکا مرتبط اولور (حتی اذا بلغ أشده)
حتی که نهایت قوت وغایت شباب واستوانه ایریشه که اول اوتوز یاشندن قرق یاشنه دکدر (وبلغ أربعین
سنة) وعمری قرق یاشنه ایریشه * دینلدیکه هر نبی قرق یاشندن صکره بعث اولندی * علی رضی الله عنه ایدر
اشبو آیت ابو بکر الصدیق رضی الله عنه وباباسی ابو قحافه وآناسی ام الخیر حقنده نازل اولوبدر که انك ابوینی
ایکیسی بیله اسلامه کلدیلر مهاجریندن هیچ کمسه یه اول خصلت جمع اولمدی ابوبکر رضی الله عنه اول
ایکیسنه احسانله وصیت اولندی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم یکرمی بر یاشنده وابوبکر رضی الله عنه اون سکز
یاشنده ایکن تجارتله معاشامه کتدیلر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم قرق یاشنه ایردیکنده رسالتله مبعوث
اولوب ابوبکر الصدیق رضی الله عنه انی تصدیق ایتدی (قال رب أوزعنی أن أشکر نعمتك التی أنعمت علی
وعلی والدی) دیدیکه یا رب بکا الهام ایتکه بکا ووالدینمه انعام ایتدیکك هدایت واسلام نعمتنه شکر ایدم
(وأن أعمل صالحا ترضاه) واعمال صالحه دن برنوعی ایشلیمکه انکله سندن راضی اوله سن الله تعالی انك اول
دعاسنه اجابتله مؤمنلردن فی الله تعذیب اولنور طقوز کسه یی اشترا واعتاق ایتدی وخیردن هر نه شیئی اراده
ایتدیسه اکا توفیق اولندی ودخی دیدیکه (وأصلح لی فی ذریتی) یا رب صلاحی ذریتمه ساری قیلوب انی انلرده
راسخ ایت اول دعاسی دخی اجابت اولنور اوغلی عبد الرحمن وعبد الرحمانك اوغلی ابو عتیق جمیعی پیغمبریمز
صلی الله علیه وسلمك صحبتیله مشرف اولدیلر (انی تبت الیك وانی من المسلمین) یا رب سنك راضی اولمدیغك
هر شیئدن توبه ایله سکا توجه ایتدم ودینی سنکچون خالص ایدنلردنم (أولئك الذین نتقبل عنهم أحسن ما عملوا
ونتجاوز عن سیئاتهم فی أصحاب الجنة وعد الصدق الذی کانوا یوعدون) ایدی صفات مذکوره ایله متصفلرك

اعمال صالحه‌لرینی بز قبول ایدوب انلک اوزره اثابه‌لرینی ثوابلنده برزوز اعمال سیئه‌لرندن تو به ایتمکله تجاوز ایدرز
اهل جنت عدادنده مثابین اولدقلری حالده الله تعالینک وعد صدق قیله که انلرانی دنیاده وعد اولنمشلردی
(والذی قال لوالدیه أف لکما) شول کافرکه ابوانی انی ایمانه و بعثه اقراره دعوت ایتدکلرنده اول انلره تضجر
ایدوب کراهت اظهاریله دیرکه (أتعدانی أن أخرج وقد خلت القرون من قبلی) سز بکا وعد ایدرمیسز که بن
موتمدن صکره دیریلوب قبرمدن چیقاریلم حالبوکه بندن اول قوت اولنلردن هیچ برکسنه دیریلمیوبدر (وهما
یستغیثان الله ویلك آمن ان وعد الله حق فیقول ماهذا الا أساطیر الاولین) اول ایکیسی ایسه اندن الله
تعالی به استغاثه ایدرلر ویا خود انی ایمانه دوندرمسین دیلرلر وا کادیرلر که ویل سکا که ایمانه کاوب یعنی تصدیق
ایت انی انکار ایدن کافرلره الله تعالینک عذابله وعیدی حقدر اول ایسه انلره دیرکه سزلک بوقولکز کل الا
اولینک اباطیلیدرکه انی یازمشلردر (اولئك الذین حق علیهم القول فی امم قد خلت من قبلهم من الجن والانس
انهم کانوا خاسرین) ایمدی بو صفتله کسه‌لر اشل نلردن اولنرله اوزرلرینه کلمهٔ الهیه واجب اولوبدر جن وانس
کفارندن انلردن اول بکن امتلرله بیله آخرتده عقابه اولنورلر اولدقلرندن خاسرلردر (ولکل درجات مما عملوا)
مؤمنلردن وکافرلردن هرفریق ایچون خیروشردن ایشلدکاری شیئک جزاسنده درجه‌لری واردر ومؤمنلرك
درجاتی جنتده اعلا به ارتفاعله وکافرلرك درجاتی نارك اسفلنه نزولله‌در (ولیوفیهم أعمالهم وهم لا یظلمون)
تاکه الله تعالی مؤمن وکافردن هرفریقه ثواب وعقابدن اعماللرینک جزاسینی ایرکوره انلر نقص ثواب ویا مزید
عقابله ظلم اولنمزلر (ویوم یعرض الذین کفروا علی النار) یوم قیامتده کافرلر ناره عرض اولنوب انکا نظر
ایده‌لر وانلره دینله که (أذهبتم طیباتکم فی حیاتکم الدنیا واستمتعتم بها فالیوم تجزون عذاب الهون بما کنتم
تستکبرون فی الارض بغیر الحق وبما کنتم تفسقون) سز حیات دنیاکزده حسناتکز ثوابنی افنا ایدوب
انکله استمتاع ایتدیکز اشبو کون ایچون اندن سزه برشی قالمیوبدر ایمدی بوکونده عذاب هوانله جزالنورسز
شول سببدنکه یر یوزنده استکبار باطل وطاعتدن خروج ایدردیکز وقتاکه الله تعالی کافرلری دنیاده تمتعلریله
توبیخ ایتدی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم وصحابه رضی الله عنهم وصالحون آخرت ثوابنی رجاسیله دنیالذاتندن
اجتنابی اختیار ایتدیلر * عمر بن الخطاب رضی الله عنه ایدر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم قتنه واردم کوردمکه
اول برمال وحصیر اوزره اضطجاع ایدن جنب شریفنده رمال اثر ایتمشدی دیدمکه یا رسول الله دعا ایتکه
الله تعالی امتکه وسعت ویره فارس وروم اهالیسنه ویردیکی کبی ومع ذلك انلر الله تعالی به عبادت ایتمزلر
پیغمبریمز علیه السلام دیدیکه انلر بر قومدرکه حیات دنیاده طیباتلری تعجیل اولنمشدر * عائشه رضی الله عنها
ایدر آل محمد علیه السلام ایکی کون متوالیا اربه اتمکیله قارنلرین طیورمدیلر حتی که پیغمبریمز صلی الله علیه
وسلم دنیادن رحلت ایلدی * عائشه رضی الله عنها ایدر اوزرمزدن برآی کچردیکه سنزلرده آتش یاقمیوب
صو ایله وخرما ایله کفاف‌لنوردق الا بوکه بعض احیانده انصارك نسائی بزه سود ویروب انی ایچردك * ابن عباس
رضی الله عنهما ایدر برنیجه کیجه کچردی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمك اهل بیتی اکل ایده جك شی بوله
مدقلرندن آج یاتورلردی اکثر یدکلری اربه اتمکی ایدی ابوهریره رضی الله عنه ایدر اصحاب صفه‌دن یتمش
کسه کوردمکه انلردن هیچ برینک رداسی یوغیدی بلکه کیمینک انجق ازاری ویا خود بیونلرینه باغلو کسالری
وار ایدیکه اول کیمینک ساقنه وکیمینک کعبنه ایریشوردی عبد الرحمن ابن عوف رضی الله عنه ایدر بزه دنیا
بسط اولندی یعنی دکاو بسط اولندی حالبوکه بزقورقرزکه اول بزه حسناتمز اوله که دنیاده بزه تعجیل ایدیله اندن
اغلدی جابر بن عبد الله ایدر عمر بن الخطاب بنم یدمده معلق لحم کوروب یا جابر بو ندر دیدی دیدمکه نفسم انی
اشتها ایتدیکندن اشترا ایلدم دیدیکه یا جابر هر اشتها ایتدیکك الورمیسن قورقزمیسنکه یوم قیامتده اشبو
آیتله عتاب اولنه سن (واذکر أخا عاد اذ أنذر قومه بالاحقاف) یا محمد مکه اهلنه عاد قومنک نسباقرنداشی هود
علیه السلامی ذکر ایتکه اول قومنی احقافله انذار ایتدیکه انلر یمنده شجردن نوزه وضعده بحراوزره مشرف
رمال بیننده ساکن اولورلردی وحقف که احقافك مفردیدر رمل مستطیل مرتفعه درکه انده انحنا اوله

(وقد خلت النذر من بین یدیه ومن خلفه) حالبوکه هوددن اولده وصکره‌ده رسوللر کچدی انلر ایسه اول
مکانده ایدیلر هود علیه السلام واول رسوللرك هربری انلره دیدیلرکه (ألا تعبدوا الا الله انی أخاف علیکم
عذاب یوم عظیم) الله تعالینک غیری به عبادت ایتمکزدن قورقرینکه شرککز سببیله سزه یوم هائل عذابی
ایریشه (قالوا أجئتنا لتأفکنا عن آلهتنا فأتنا بما تعدنا ان کنت من الصادقین) هود علیه السلامه قومی
دیدیلرکه سن بزی آلهه‌مزه عبادتدن صرف ایتمکه می کالدك ایمدی شرکمز اوزره بزه عذابدن وعد ایتدیکك
شیئی کتور کل اکر وعدکده صادقلردن ایسك (قال انما العلم عند الله وأبلغکم ما أرسلت به ولکنی أریکم قوما
تجهلون) هود علیه السلام دیدیکه سزه عذابکز وقتنه علم ومدخلم یوقدرکه انی استعجال ایدم بلکه انك علمی الله
تعالی عندنده‌در اول وقت مقدرده سزه ایریشور بن ایسه سزه ارسال اولندیغم شیئی ایرکوردم رسوله واجب
اولان انجق تبلیغدر لکن بن سزی کورورمنکه رسوللرك کوندرلمسی تبلیغ وانذار ایچون ایدیکنی بیلمزسز
(فلما رأوه عارضا مستقبل أودیتهم قالوا هذا عارض ممطرنا) وقتاکه انلر عذابی افق سماده عارض سحاب
کوردیلرکه اول وادیلرینه متوجه ایدی دیدیلرکه بو سحاب بزه یغمورله کاوبدرکه انکله اکینلریمزی
صوارررز هود علیه السلام انلره دیدیکه (بل هو ما استعجلتم به ریح فیها عذاب ألیم) بلکه اول سزه استعجال
ایتدیککز عذابدر اول بر ریحدرکه انده عذاب الیم واردر (تدمر کل شیء بأمر ربها) اول ریح الله تعالینک
امریله انلرك نفوس واموالندن هرشیئی هلاك ایدر (فأصبحوا لا یری الا مساکنهم) اویله اولسه اول ریح کلوب
انلری اهلاك ایتدی برحیثیتله‌که انلرك بلادنه وار ایسه مسکنلرندن غیری برشیئ کورلمزدی (کذلك نجزی القوم
المجرمین) اشبو جزا وعقاب کبی بز مشرکلره جزا ایدرز * روایت اولندیکه هود علیه السلام اول ریحی
حس ایدیجك مؤمنلرله انلردن آیریلوب برحظیره‌یه کیردی واحقاف ایسه کفره‌نك اوزرینه دوشوب
یدی کیجه وسکز کون انك آلتنده قالدیلر بعده ریح رمالی اوزرلرندن آچوب جیفه‌لرینی دریایه براقدی
(ولقد مکناهم فیما ان مکناکم فیه) بز هود قومنه قوة ابدان وطول عمر ومال کثیر ویروب انلری انده تمکین
ایتدك سزه انی ویرمدك ونه سزی انده تمکین ایتدك (وجعلنا لهم سمعا وأبصارا وأفئدة) وانلره سمع وابصار
وافئده قیلدقکه مواعظی ایشیده‌لر ودلائله نظر ایده‌لر والله تعالینك صنعنی تفکر ایده‌لر (فما أغنی عنهم
سمعهم ولا أبصارهم ولا أفئدتهم من شیء) انلر ایسه نه مواعظه قولاق طوتدیلر ونه دلائله نظر ایتدیلر ونه صنع
اللهده تفکر ایتدیلر اویله اولسه سمع وابصار وافئده‌دن هیچ بری انلره برشیئ مفید اولمدی (اذ کانوا یجحدون
بآیات الله وحاق بهم ما کانوا به یستهزؤن) زیراکه انلر الله تعالینك دلائل وحدانیتنه انکار ایدرلردی
اویله اولسه انلره نازل اولدی عذابدن اول شیئکه انی استهزا ایدرلردی (ولقد أهلکنا ما حولکم من القری
وصرفنا الآیات لعلهم یرجعون) یا اهل مکه سزدن اول حوالکزده اولان حجر ثمود ده ارض سدوم وانك غیری
قری اهالیسنی هلاك ایتدك وانلره آیتلریمزی تکرر برله تبیین ایتدك تاکه کفرلرندن رجوع ایده‌لر انلر ایسه
رجوع ایتمیجك اهلاکله انلره جزا ایتدك (فلولا نصرهم الذین اتخذوا من دون الله قربانا آلهة بل ضلوا عنهم
وذلك إفکهم وما کانوا یفترون) نیچون انلری هلاکدن قورتارمدی شول آلهه‌لریکه انلره عبادتله
الله تعالی به تقرب ایدرلردی شول حیثیتله که انلر الله تعالی عندنده شفعامزدردیرلردی بلکه عذاب
نزولنده آلهه‌لری انلردن غائب اولوب انلره نفع ایتمدیلر اشبو قول انلرك افکی وکذبلری اثریدر انلری
الله تعالی به تشریکله افترا ایدرلر (واذ صرفنا الیك نفرا من الجن یستمعون القرآن) یا محمد ذکرایت شول
وقتی که یمنده نصیبین جنندن یدی ویا طقوز دکاو کسه‌لری سکا امالة ایتدك که سنك قرآن اوقودیغکی
ایشیده‌لر (فلما حضروه قالوا أنصتوا فلما قضی ولوا الی قومهم منذرین) وقتاکه انلر قرآنه ویا رسوله
قریب اولدیلر بربرلرینه صامت اولك که انی استماع ایده‌لم دیدیلر انك قرائتندن فراغ ایدیلیجك قوملرینه
رجوع ایتدیلر اول ایشتدکلریله انلری انذار ایدر اولدقلری حالده * روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی الله علیه
وسلم طائفدن رجوع عنده وادی النخله نام موضعده تهجدی سورهٔ رحمانی قرائتیله تلاوت کن اول جنیلر

اكانده راست كلديلر (قالوا يا قومنا انا سمعنا كتابا أنزل من بعد موسى مصدقا لما بين يديه يهدى الى الحق
والى طريق مستقيم) بعده قوملرينه رجوع علرنده ديديلركه بز بر كتاب الهى ايشتدككه اكا قرآن ديرلر
موسادن صكره نازل اولوبدركه اول اندن اول نازل اولان توراته موافقدر عقائد حقه هدايت وطريق
مستقيمه دلالت ايدر (يا قومنا أجيبوا داعى الله وآمنوا به يغفر لكم من ذنوبكم ويجركم من عذاب أليم)
يا قوم الله تعالينك وحدانيتنى تصديقه وطاعتنه دعوت ايدر رسول الله محمد عليه السلامه اجابت وقولنى
تصديق ايدلككه الله تعالى بعض ذنوبكزى مغفرت ايده كه اول خالص حق اللهدر زيرا كه ايمانله مظالم
مغفرت اولنمز وكفارايچون اعداد اولنان نارك عذاب اليمندن اجاره ايده (ومن لا يجب داعى الله فليس بمعجز
فى الارض وليس له من دونه أولياء أولئك فى ضلال مبين) بركمسه كه اول طاعتنه دعوت ايدر رسوله اجابت
ايتميه يريوزنده الله تعالى يى اعجاز ايدرد كادركه اندن قاچوب عذابندن قورتله وانصارى اولمزكه انى عذاب
اللهدن منع ايده ايشدى انلر ضلال ظاهرده دركه شانى ذكر اولنان كبى داعى يه اجابتدن اعراض ايتديلر
ابن عباس رضى الله عنهما ايدر وقتاكه اول جنيلر قوملرينه كيدوب انى خبر ويرديلر جنلردن يتمش رجل
اجابت ايدوب انلرله بيله كيروپيغمبريمز عليه السلامه كلديلر اكا بطحاده ملاقات ايدوب اول انلره قرآن
اوقودى امر ونهى ايتدى ✱ اشبو دليلدر كه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم انسه مبعوث اولديغى كبى جنه دخى
مبعوث اوله جنك مؤمنلرى حكمنده علما اختلاف ايتديلر برقوم ديديلر كه ثوابلرى انجق ناردن نجاتدركه
اول ابو حنيفه قوليدر ليث ايدر ثوابلرى ناردن اجاره لرندن صكره بهائم كبى تراب اولمالريدر ✱ وبرقوم آخرين
ديديلر كه انلر دخى انس كبى احسانلريله مثاب واساءتله معاقب اولورلر كه مالك وابوليلى اكا ذاهبدر نقاش
تفسيرنده بر حديثده ايدر جنلر جنته كيروب انده تسبيح الهام اولنورلر وانكله انده بنى آدمه ويريلان نعيم
جنتك غناسين بولورلر عمر بن عبد العزيز ديديكه جنك مؤمنلرى جنتك حوالنده ربض ورحابه ده در بوخسه
جنتده اولمزلر (أولم يروا أن الله الذى خلق السموات والارض ولم يعى بخلقهن بقادر على أن يحيى الموتى) اهل
مكه تفكر واعتبار ايتمزلرمى كه الله تعالى سموات وارضى خلق ايدوب اندن اكا تعب ايرمدى زيرا كه قدرتى
واجبه در ابد الاباد اول نه اكسلور ونه كسلور ايمدى اول قادر اولمزمى كه موتاى ديركوره (بلى انه على كل
شئ قدير) بلى اول هر شيئه قادردر (ويوم يعرض الذين كفروا على النار أليس هذا بالحق قالوا بلى وربنا
قال فذوقوا العذاب بما كنتم تكفرون) كافرلر ناره كيردرلدكلرنده انلره ديرلركه اشبونك عذابى حق دكلميدر
سز ابسه انى تكذيب ايدرديكز كافرلر ديه لركه بلى والله اول حق ايمش ديو اقرار ايده لر ✱ بر وقتده كه اقرارلرى
انلره نفع ايتميه الله تعالى ديه كه ايمدى انك عذابنى ذوق ايدك كه دنياده انى انكار ايدرديكز (فاصبر كما صبر اولوا
العزم من الرسل) يا محمد مكه كافرلرينك اذا وتكذيبنه صبر ايت شول رسوللردن جد وثبات اربابنك
صبرايتمسى كبى كه زيرا سن انلرك برسن ✱ اولوا العزم اصحاب شرائعدركه انى تأسيس وتقريرده اجتهاد وانك
مشاق تحملنه صبر ايدرلردى بعضلر ديديكه انبيانك كليسى اولوا العزمدر يونس عليه السلامدن غيريسى
زيرا كه پيغمبريمزه لى الله عليه وسلم (ولا تكن كصاحب الحوت) ديو اكا اتباعدن نهى اولندى وبرقوم
ديديلر كه انلر نجبا رسلدركه سورهٔ انعامده مذكور اون سكز پيغمبردركه ذكرلرندن صكره (أولئك الذين
هدى الله فبهديهم اقتده) انلر الله تعالينك هدايت ايتديكى رسوللريدر ايمدى يا محمد سن دخى انلرك هداسنه
اقتدا ايت ديو امر اولنمشدر ✱ ديديلر كه الله تعالينك بلاسنه صبرايدن انبيا نوح عليه السلامدركه قومنك
اذاسنه صبرايدردى انلر انى بايلنجه دوكرلردى وابراهيم عليه السلامدركه آتشه يانغه واوغلنى بوغازلغه
صبرايتدى واول اوغل ايسه بوغزلنغه صبرايتدى ويعقوب عليه السلامدركه اوغلنك ايتديكنه وكوزى
كورمزلكنه صبرايتدى ويوسف عليه السلامدركه قيويه وزندانه قونلغه صبرايتدى وايوب عليه
السلامدركه ضرّ وبلايه صبرايتدى وداود عليه السلامدركه خطيئه سى اوزره قرق كون اغلدى وموسى
عليه السلامدركه قومنك اذاسنه صبرايتدى وعيسى عليه السلامدركه فقره صبرايدوب طاشى طاش اوزره

قومدى عائشه رضى الله عنها ديديكه پيغمبريمز عليه السلام ديديكه يا عائشه دنيا محمده وآل محمده لائق اولمز
الله تعالى اولوا العزم رسوللره دنيانك مكروهنه ومحبوبنه صبردن غيريله راضى اولميوب (فاصبر كما صبر
اولوا العزم من الرسل) ديو انلره ايتديكى تكليفى بكا دخى ايتدى ايمدى والله بن انك طاعتندن مفارقت ايتمزين
بلكه انلر كبى صبر واجتهاد ايدرين (ولا تستعجل لهم) قومك كفارى عذابنه استعجال ايتمكل
لابد وقتنده اول انلره نازل اوليسردر (كأنهم يوم يرون ما يوعدون لم يلبثوا الا ساعة من نهار) شول كون
كافرلر انده وعد اولندقلرى عذابى كوره لر دنياده وبرزخده طول لبثلرى كانه نهاردن بر ساعت ايدى ظن
ايده لر زيرا كه زمان ماضى نه قدر طويل اولور ايسه اولمدق كبيدر (بلاغ) اشبو قرآن رسول عليه السلامك
الله تعالى دن ناسه تبليغيدر اول انلره انذار وموعظه يتر ويا خود اشبو بعث اجل مبلوغ اليه در نيتانكه اول
اجل ايريشه (فهل يهلك الا القوم الفاسقون) انده هلاك اولمز الا انلر كه طاعتدن خروج ايدرلر

(سورة القتال وهى ثمان وثلاثون آية مدنية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(الذين كفروا وصدوا عن سبيل الله أضل أعمالهم) شونلر كه اسلامه دخولدن واسلام طريقنه سلوكدن
امتناع ايدوب ناسى اندن منع ايتدى يوم بدرده رسول الله صلى الله عليه وسلم ايله محاربه يه كلان مشركينى
اطعام ايدنلر كبى وياشياطين قريش كبى وياهل كتابدن مصرين كبى ايمدى انلر اعماللرين كفرله محيطه
ومغموره قيلديلر يعنى صلهٔ رحم وفك اسارى وحفظ جوار مثللى عمللرينى يتورديلر سودلك صودها ايتمسى كبى
ويا خود الله تعالى رسولنه نصرو دينى سائر اديان اوزره اظهارله انلرك رسول اللهه كيدلرينى وسبيلندن
صدلرينى ابطال ايتدى (والذين آمنوا وعملوا الصالحات وآمنوا بما نزل على محمد وهو الحق من ربهم كفر عنهم
سيئاتهم وأصلح بالهم) شونلر كه مؤمن اولوب اعمال صالحه ايشلديلر ومحمد عليه السلامه تنزيل اولنان قرآنى
تصديق ايتديلر كه اول قرآن رب تعالى دن منزل ايديكى حقدر يوخسه مفترى وباطل دكلدر ديديلر الله تعالى
ايمان وعمل صالحلرى سببيله سيئه لرينى ستر ايدوب دين ودنياده توفيق وتأييدله حاللرينى اصلاح ايتدى (ذلك
بأن الذين كفروا اتبعوا الباطل وأن الذين آمنوا اتبعوا الحق من ربهم) كافرلر اعمالنك اضلالى ومؤمنلر
سيئاتنك تكفيرى شول سببله دركه كافرلر شيطانه وشهوات نفسلرينه ومؤمنلر رب تعالى دن منزل قرآنه اتباع
ايتديلر (كذلك يضرب الله للناس أمثالهم) اشبو بيان كبى الله تعالى ناسك ايكى فريقنه صفت اعماللرينى تبيين
ايدركه اتباع باطلى عمل كفاره واضلالى خبيثه لرينه مثل قيلور واتباع حق عمل مؤمنينه وتكفير سيئاتى
فوزلرينه مثل قيلور (فاذا لقيتم الذين كفروا فضرب الرقاب) نيتانكه محاربه ده كفاره ملاقات ايده سز
بوينلرينى اورك (حتى اذا أثخنتموهم فشدوا الوثاق) حتى نيتانكه قتللرينى اكثار له انلره قهر واغلاظ ايده سز
انلرى اسير ايدوب اللرينى اردلرينه بغلكز كه سزه ضرر ايركورميه لر (فاما منا بعد واما فداء) اول اسردن صكره
ديلرسكز انلره اطلاق قله من ايدك ويا خود مالله نفسلرينى كنديلره ويرك ايمدى اشبو ايكى امرده مخيرسز
قتلنى ديلرسكز انى ايدك (حتى تضع الحرب أوزارها) تاكه محاربين حربك آلات واثقالنى وضع ايدوب
اهل حرب شركك وعصيانلرين تركله ايليه لر احكام اسلاميه انلرده جارى اولوب مشركينك شوكتى زوالبله
ويا عيسى عليه السلامك نزولبله حربه مجاللرى قالميه (ذلك ولو شاء الله لانتصر منهم) امر بودر ويا اشبو
ديلنى ايدك والحال الله تعالى ديلسه انلره استئصالله انتقام ايدردى (ولكن ليبلو بعضكم ببعض) لكن
اول قتالله سزه امر ايتدى تاكه مؤمنلرى كافرلر ايله ابتلا ايدوب انلرى جهاد ايتدكلريچون ثواب عظيمى
استيجاب ايده لر وكافرلرى مؤمنلر ايله ابتلا ايدوب مؤمنلر اليديله بعض عذابلرى تعجيل اولنديغندن بعضلرى
كفردن ارتداع ايده (والذين قتلوا فى سبيل الله فلن يضل أعمالهم) شونلر كه جهاد ايدوب سبيل اللهده
قتل اولنديلر الله تعالى انلرك اعمالى ثوابنى ضايع ايتمز (سيهديهم ويصلح بالهم) اول انلرى ثوابه هدايت ايدر
وياهدى اوزره تثبيت ايدر وايام حياتلرنده حاللرينى عصمتله اصلاح ايدر (ويدخلهم الجنة عرفها لهم)

وانلری شول جنته قویارکه اول انی دنیاده انلره تعریف ایتمشیدی حتی کذا کا مشتاق اولوب اکا لایق عمله
اشتغال ایده لرویا خود اول انی انلره تبیین ایده شول حیثیتله که انلرك هر بری انده منزلنی بیله کانه خلق
اولالدن بروانده ساکن کبی تردد سزانی بوله ویاخود انلرك هر برینه آیرو برجنت ویره ویاخود انی انلر ایچون
روایح طیبه ایله تطییب ایده (یاأیها الذین آمنوا ان تنصروا الله ینصركم ویثبت أقدامكم) یامؤمنلر اكر سز الله
تعالینك دیننه ورسولنه نصرت ایدرسكز اولدخی اعداكزا اوزره سزه نصرت ایدر وحقوق اسلامیه یه قیامده
وكفارله قتالده اقدامكزی ثابت ایدر (والذین كفروا فتعسا لهم وأضل أعمالهم) شونلركه كافر اولدیلر
الله تعالی انلری خیبت وهلاكه وعملرینی ابطال ایدر (ذلك بأنهم كرهوا ما أنزل الله فأحبط أعمالهم) اشبو
ذكر اولنان مصیبت انلره اول سببله كه الله تعالینك انزال ایتدیكی قرآندن كراهت ایتدیلر انده توحید
وهوالرینه مخالف تكالیف اولدیغیچون اوبله اولسه انلرك اعمالنی ابطال ایتدی (أفلم یسیروا فی الارض فینظروا
كیف كان عاقبة الذین من قبلهم دمر الله علیهم وللكافرین أمثالها) كافرلر یریوزنده مسافرت ایتزلرمیكه
انلردن اول كچن كافرلرك عاقبتلری نیجه اولدیغن عین قلبله كوره لر الله تعالی انلره هلاك ایركوردی قریشه
وامثالی كافرلرینه انلرك عاقبتی وهلكه سی امثالی واردر (ذلك بأن الله مولی الذین آمنوا وأن الكافرین
لامولی لهم) اشبو ذكر اولندیغی اوزره مؤمنلره نصر وكافرلره قهر اولمسی شول سببدندركه الله تعالی
مؤمنلرك اعدالری اوزره ناصریدر كافرلرك ایسه ناصری یوقدر كه انلردن عذابی منع ایده (ان الله یدخل
الذین آمنوا وعملوا الصالحات جنات تجری من تحتها الانهار) الله تعالی مؤمن اولوب اعمال صالحه ایشلینلری
شول جنتلره ادخال ایدركه انك اشجاری آلتندن نهرلر جاری اولور (والذین كفروا یتمتعون ویأكلون
كما تأكل الانعام والنار مثوی لهم) اما شونلركه كافر اولدیلر انلر دنیا متاعیله انتفاع ایدرلر وانعام كبی
عاقبتندن غفلتله واكا حرصله اكل ایدرلر والحال منزل ومأوالری ناردر (وكأین من قریة هی أشد قوة
من قریتك التی أخرجتك أهلكناهم فلا ناصر لهم) نیجه قریه اهالیسی كه بز انلری انواع عذابله هلاك ایتدك
حالبوكه انلر قوت ومنعه ده سنك قریه لك مكه اهالیسندن اشدوا كثر ایدیلر كه سنی اندن چیقاردیلر دی ایمدی
انلری عذابمزدن منع ایدر ناصرلری اولمدی (أفمن كان علی بینة من ربه كمن زین له سوء عمله واتبعوا أهواءهم)
شول كسنه كه ربتعالیدن حجت واضحه اوزره اوله شول كسنه كبیدركه شركك ومعاصی عملی اكا تزیین اولنوب
حسن كوره وهوالرینه اتباع ایده لر (مثل الجنة التی وعد المتقون) شول جنتك صفتی كه شركك وعصیاندن
انی اتقا ایدنلره اول وعد اولندی (فیها أنهار من ماء غیر آسن) انده صو ایرمقلری واردركه ریح وطعمی
متغیر اولمیوبدر (وأنهار من لبن لم یتغیر طعمه) ودخی انده سود ایرمقلری واردركه طعمنه حموضت وشیء
آخرله تغیر ایرمیوبدر (وأنهار من خمر لذة للشاربین) ودخی خمر ایرمقلری واردركه انی شرب ایدنلره لذیذه در
اندن ریحه كریهه وسكر وخمار غائله لرندن هیچ بری یوقدر (وأنهار من عسل مصفی) ودخی انده عسل ایرمقلری
واردركه اكا شمع وفضلات نحل وغیری قارشمیوبدر (ولهم فیها من كل الثمرات) انده انلر ایچون میوه لرك
هرصنفندن واردر (ومغفرة من ربهم) وبوذكر اولنان اشیا ئله بیله ربتعالینك انلردن رضاسی وانلره
مغفرتی واردر بركسنه كه بونك كبی نعم ذكر اولنان مائده اوله (كمن هو خالد فی النار وسقوا ماء حمیما فقطع
أمعاءهم) شول كسنه كبیدركه نار عذابنده مخلد اوله واسی صو ایچرلمكله قارننده بغرسقلری پاره لنه
(ومنهم من یستمع الیك حتی اذا خرجوا من عندك قالوا للذین أوتوا العلم ماذا قال آنفا) یا محمد منافقلرك
بعضی مجلسكه حاضر اولوب كلامكی استماع ایدنلرسنك قتكدن چیقدقلرنده صحابه نك علماسنه استهزاء
ویا استعلام طریقی اوزره دیرلركه اشبو ساعتده محمد نه دیدی دیو سؤال ایدرلر زیرا كه تهاون ایدرندن اكا القاء سمع
ایتمامشلردی (أولئك الذین طبع الله علی قلوبهم واتبعوا أهواءهم) ایمدی انلر شول قومدركه نفاقلری ایچون
الله تعالی قلبلری اوزره طبع ایتدی كفرلرینه اتباع ایتدیلر اوبله اولسه انلر من بعد ایمانه كلمزلر (والذین اهتدوا
زادهم هدی وآتاهم تقواهم) شونلركه حسن استماعله اهتدا ایتدیلر الله تعالی توفیق والهامیله هدالرینی

زیاده

زیاده ایدوب اتقاء ایده جك شیئی انلره بیان ایتدی ویا تقوالرینه اعانت ویا تقوالرینك جزاسنی اعطا ایتدی
(فهل ینظرون الا الساعة أن تأتیهم بغتة فقد جاء أشراطها) كفار قریشك انتظاری دكل الا قیامتدركه اول
انلره انسزین كله حالبوكه انك علامتی كلدیكه محمد علیه السلامك بعثتی وقمرك انشقاقی وغیریدر (فأنی لهم
اذا جاءتهم ذكریهم) انلره تذكیر واتعاظ وتوبه قندن اولور چونكه انلره قیامت كله (فاعلم أنه لا اله الا الله)
یامحمد چونكه مؤمنلرك سعادتی وكافرلرك شقاوتی بیلدك سن صددنده اولدیغك علم وحدانیت اوزره ونفسكك
احوال وافعالنی اصلاح وتكمیلی اوزره ثابت اولغل (واستغفر لذنبك) وامتكه سنت اولسون ایچون
ذنبكك مغفرتن دیلكل اكرچه انك مقدم ومؤخری سندن مغفور ایسه ده (وللمؤمنین والمؤمنات)
ودخی اهل ایمانك رجال ونساسی مغفرت ذنوبن دخی دیلكل الله تعالینك بو امته اكرامیدركه رسول اكرمنه
انلرك ذنوبیچون استغفاره امر ایلدی اول ایسه شفیع مجابدر (والله یعلم متقلبكم ومثویكم) الله تعالی
سزلك دنیاده كی متقلبكزی بیلوركه اول مراحلكزدر لابد انی قطع ایدرسز وعقباده كی مثواكزی دخی بیلوركه
اول دار اقامتكزدر یعنی جمیع احوالكزی اول بیلور اكا هیچ شیء خفی اولماز (ویقول الذین آمنوا لولا نزلت
سورة) مؤمنلر دیدیلركه نولیدی جهاد امرنده برسوره نازل اولیدی (فاذا أنزلت سورة محكمة وذكر
فیها القتال رأیت الذین فی قلوبهم مرض ینظرون الیك نظر المغشی علیه من الموت فأولی لهم) چونكه
برسوره محكمه نازل اولوب انده قتال امر اولنسه لر مؤمنلر اكا سوینورلر اما كه قلبلرنده نفاق اولنلری
كوررسنكه موتدن خوف وجبنلری سببیله سكا بایلمش كبی نظر ایده لر انلره كراهت ایتدكلری شیء قریب اوله
ویاخود ماك امرلری مكروهلری اوله (طاعة وقول معروف) انلره قرآندن نازل اولانه طاعتی وقرآن
حقنده ومحمد صلی الله علیه وسلم شاننده قول مرضیلری انلر ایچون ثواب جهتندن خیرلیدر اندنكه انی انكار
واستهزا ایده لر (فاذا عزم الامر) چونكه قتال امری واجب اولوب وقتی كه اندن كراهت وقوللرنده
كذب ایدرلر (فلو صدقوا الله لكان خیرا لهم) اكر انلرك حرصلری زعملرنده ویا ایمانلرنده الله تعالی یه صدق
ایتسه لر اول صدق انلره خیرلو ایدی نفاق وكراهت وكذبدنكه ایدرلر (فهل عسیتم ان تولیتم أن تفسدوا
فی الارض وتقطعوا أرحامكم) یا اهل مكه سزدن توقع اولنورمیكه سز امور ناسه تولی وتأمر ایدوب
ویا اسلامدن اعراض وتولی ایدوب یریوزنده معاصی ایله افساد ایده سز جاهلیتده ایتدیككز كبی وقطع ارحام
ایده سز یعنی دیننده ضعف ودنیایه حرصلر ایچون احقادركه انلرك حالنی بیلن انلردن امور مذكوره یی
توقع ایده (أولئك الذین لعنهم الله فأصمهم وأعمی أبصارهم) ایمدی اول صفتلو كسه لری الله تعالی رحمتندن
طرد ایدوب كلام حقی ایشتمز وطریق حقی كورمز ایتدی (أفلا یتدبرون القرآن أم علی قلوب أقفالها) انلر
قرآنی استماع ایتمزلرمیكه مواعظ وزواجرنی بیلوب ایمانه كله لر شركك وعصیانی ترك ایده لر یوخسه قلبلری
اوزره اغطیه می واردركه اكا افكار ایرمز وامر منكشف اولماز انكله مراد منافقین واعداء دین قلوبیدر
(ان الذین ارتدوا علی أدبارهم من بعد ما تبین لهم الهدی الشیطان سول لهم وأملی لهم) شونلركه دلائل
واضحه ومعجزات ظاهره ایله انلره هدی متبین اولدیغندن صكره سراكفره رجوع ایده لر شیطان انلره كبائر ذنوب
اقترافنی آسان ایدروانلره عمرلرینك طویل اولمسنی تخییل ایدوب عقوبتی امهال ایدر (ذلك بأنهم قالوا للذین
كرهوا ما نزل الله سنطیعكم فی بعض الامر والله یعلم اسرارهم) اشبو اختلاط وخذلان شول سببله دركه اول
كفره رجوع ایدنلر الله تعالینك تنزیل ایتدیكی شیئدن كراهت ایدن مشركینه دیرلركه بعض امورده یكزده
ویا بزه امر ایتدیككزده سزه اطاعت ایده لم محمد علیه السلامك عداوتنه تعاون وجهاددن قعودونامنی اندن
تثبیط كبی والحال امور مذكوره یی بینلرنده اسرار ایتدكلرینی الله تعالی بیلور (فكیف اذا توفتهم الملائكة
یضربون وجوههم وأدبارهم) انلرك حالی نیجه اولور چونكه ملائكه انلرك ارواحنی قبض ایدركن تیمور دن
چوماقلر ایله یوزلرینی وارقه لرینی اوره لر (ذلك بأنهم اتبعوا ما أسخط الله وكرهوا رضوانه فأحبط أعمالهم)
منوال مذكور اوزره ارواحلرینك قبض اولنمسی شول سببله دركه انلر الله تعالینك سخط ایتدیكی شیئه

اتباع ایتدیلرکه اول کفر وکتمان نعت رسول وعصیان امردر وانلك راضی اولدیغی شیئدن کراهت ایتدیلرکه
اول ایمان وجهاد وسائر طاعاتدر او بیله اولسه الله تعالی انلرك اعمالی ثوابنی حبط وابطال ایتدی (أم حسب
الذین فی قلوبهم مرض أن لن یخرج الله أضغانهم) ظن ایدرلرمی شول منافقلر که قلبلرنده مرض واردر
الله تعالی انلرك عداوتن محمد علیه السلامه ومؤمنلره ابراز ایتمیه (ولو نشاء لأریناكهم فلعرفتهم بسیماهم
ولتعرفنهم فی لحن القول والله یعلم أعمالكم) اکر دیلسه وز اول منافقلری سکا تعریف ایدردك که علامات
خبیثه لر یله انلری بیلیدك ایدی سن انلری محاورهٔ کلاملرنده بیلورسنك که انلرسنك وکرك مؤمنلرك امرنی
تهجین واستهزا لر یله تمیز ایدرسن * بو آیت نزولندنصکره پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم منافقلری تکلملرندن بیلور
اولدی اول الله تعالی اعمالکزی بیلور قصدکز حسبنجه جزا کزی قیلور (ولنبلونكم حتى نعلم المجاهدین منكم
والصابرین ونبلوأ أخباركم) برمزه مختبر معامله سن ایدرز جهاد وسائر تکالیف شاقه امر یله تا که مزدن
مجاهدلری وصابرلری تمیز ایده وز ویا ایمانلرنده ومؤمنینله موالاتلرنده صدقلری وکذب اخبارنی اظهار ایده وز
ویا ناس بیننده اعمالکزك حسن وقبحی اخبارنی آشکاره ایده وز (ان الذین كفروا وصدوا عن سبیل الله
وشاقوا الرسول من بعد ما تبین لهم الهدى لن یضروا الله شیأ وسیحبط أعمالهم) شونلرکه کافر اولوب ناسی
دین اسلامدن صرف ایتدیلر وانلره هدی ظهور ندنصکره رسول اللهه مخالفت ایتدیلر انلر الله تعالی یه کفر
وصدلر یله ویا رسول اللهه مشاقه لرینه انك ملکندن برشیئی نقص ایتمزلر حالبوکه انکله اعمال حسنه لرینك
ثوابنی ابطال ایدرلر (یا أیها الذین آمنوا أطیعوا الله وأطیعوا الرسول ولا تبطلوا أعمالكم) یا مؤمنلر
الله تعالی یه ورسولنه اطاعت ایدك بو خسه اعمالکزی کفر ونفاق وعجب وریا ومن واذی ویا انك امثالی
خصال سیئه ایله ابطال ایتمکز * ابو العالیه ایدر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم اصحابنك اعتقادلری انك اوزره
ایدیکه اخلاصله ذنب ضرر ایتمیه شرکله عمل نفع ایتمدیکی کبی بو آیت نازل اولیجق کبائرله اعمالرینك حبط
اولمسی خوفن ایدر اولدیلر (ان الذین كفروا وصدوا عن سبیل الله ثم ماتوا وهم كفار فلن یغفر الله لهم)
شونلر که کافر اولوب ناسی دین اسلامدن صرف ایتدکلرندنصکره کفار اولدقلری حالده فوت اولدیلر الله تعالی
انلری مغفرت ایتمز اشبو آیت اکرچه اصحاب قلیب شاننده نازل اولوبدر لکن حکمی هر کفر اوزره فوت اولانه
عامدر ومفهومی دلالت ایدرکه کفرك غیری ذنوبك مغفرتی جائز اوله شول کمسه ایچونکه موتی کفر اوزره
اولمیه (فلا تهنوا وتدعوا الى السلم وأنتم الأعلون والله معكم ولن یتركم أعمالكم) کفاره ضعف اظهار ایتمکز
وابتدا انلردن صلح طلب ایتمکز بلکه انلرکه حرب ایدك حتی که اسلامه کله لر ویا جزیه ویرمکی التزام ایدهلر
حالبوکه عاقبت امرده سز غالبلرسز اکرچه بعض اوقاتده انلر سزه غالب اولورلرسه ده الله تعالی ناصرکزدر
عون ونصرتی سزکله در اعمالکز ثوابندن برشیئی نقص ایتمز (انما الحیاة الدنیا لعب ولهو وان تؤمنوا وتتقوا
یؤتكم أجوركم ولا یسألكم أموالكم) حیاة دنیا دکل الا باطل وغرور شیئدر اکر سز مؤمن اولوب
فواحشدن صاقنورسکز الله تعالی سزه ایمان وتقوی کز ثوابن ویررو مع ذلك سزه ثواب ویرمك ایچون اموالکز
استمز بلکه ایمان وطاعتله امر ایدرکه انك اوزره جنتی ثواب ویره ویا خود الله تعالی ورسولی صدقاتده سزدن
اموالکزك کافی طلب ایتمز بلکه جزء یسیر اوزره اقتصار ایدرکه اول ربع عشر وعشردر (ان یسألكموها
فیحفكم تبخلوا ویخرج أضغانكم) اکر اول سزدن اموالکزك جمیعن طلب ایدوب سزی اجهاد ایتسه
ایکا بخل ایدوب ویرمزدیکز الله تعالی ویا بخل سزلك بغض وعداوتکزی اخراج ایدر شونلرکه مالکزی الوب
کیدرلر (ها أنتم هؤلاء تدعون لتنفقوا فی سبیل الله) بیلك کهای مخاطبون سزبرقوم سزکه الله تعالینك
سبیلنده اموالکزی انفاقه دعوت اولنورسز اول کرکسه زکات ویا سائر انواع خیراتدر (فمنكم من یبخل
ومن یبخل فانما یبخل عن نفسه) او یله اولسه اول انفاقدن کیمکز بخل وامتناع ایدر اول کمسه که اندن بخل
وامتناع ایده اول نفسندن انفاق ثوابنی منع ایدر (والله الغنی وأنتم الفقراء) الله تعالی سزلك انفاقکزدن
غنیدر سز ایسه الله تعالی عندنده کی ثواب ومغفرت ورحمته محتاجلرسز امتثال ایدرسکز ثوابنی کندیکزه در

امتناع ایدرسکز وبالی اوزریکزه در (وان تتولوا یستبدل قوما غیركم ثم لا یكونوا أمثالكم) واکر سز
امر وطاعتندن اعراض ایدرسکز سزی اهلاك ایدوب یریکزه قوم آخر ینی کتورر که انلر سزدن خیرلی اوله
بو خسه تولیده وایماندن زهدده سزلك کبی اولمیه که انلر اهل فرس ویا انصار ویا اهل یمن ویا ملائکه در

(سورة الفتح وهی تسع وعشرون آیة مدنیة)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(انا فتحنا لك فتحا مبینا) یا محمد بز سکا که منی یلده مکه یه دخولی قضا ایتدك ویا خود صلح حدیبیه یی قضا
ایتدك که اول فتحه سبب اولدی (لیغفر لك الله ما تقدم من ذنبك وما تأخر) تا که الله تعالی زمان جاهلیتده
تقدم ایدن وبو آیت کریمه نزولنه دکین تأخر ایدن تفریطکی مغفرت ایده اشبو مغفرتی فتحه علت قیلدی شول
حیثیتدنکه انی جهاد کفاره واعلاء دین ایچون سعیه وازاحهٔ شرکه وتکمیل نفوس ناقصه یه وایدئ ظلمه دن
ضعفه یی تخلیصه سببدر (ویتم نعمته علیك) واعلاء دین ایله ونبوتکه ملکی ضم ایله سکا نعمتنی اتمام ایده
(ویهدیك صراطا مستقیما) وتبلیغ رسالتده ومراسم ریاستی اقامتده صراط مستقیمه سنی هدایت ایده
(وینصرك الله نصرا عزیزا) والله تعالی اسلامی اظهار له اعدای دین اوزره سکا نصرت ایدر بر حیثیتله که
اندنصکره ده ضعف وذل اولمیه (هو الذی أنزل السكینة فی قلوب المؤمنین لیزدادوا ایمانا مع ایمانهم) اول
الله تعالی مؤمنلرك قلوبنه سکینه انزال ایتدیکه اوزرلرینه واردا اولان شدائد عندنده مضطرب اولمیوب ثابت
اولالر الله تعالی یه ویوم آخرنه ایمانلر یله شرائعه دخی ایمانلری زیاده اوله * ابن عباس رضی الله تعالی
عنهما ایدر الله تعالی رسولنی کلمهٔ شهادتله ناسه کوندروب انلر انی تصدیق ایدیجك انلره صلاتی بعده زکاتی
بعده صومی بعده حجی بعده جهادی زیاده ایتدکه دینلرینی اکمال ایتدی هر بارکه انلر بر شیئله امر
اولنوب تصدیق ایتدکلرنده انکله ایمانلرن ارتوردیلر (ولله جنود السموات والأرض) سموات
وارض ومافیهماده اولان ملائکه وجن وانس وغیرها الله تعالینك جنودیدر حکمتی مقتضاسنجه بعضنی
بعضی اوزره تسلیط ایدر * اکر دیلنه نصرتی سزلك غیر یله ایتمك دیلسه ایدردی (وكان الله علیما حكیما)
الله تعالی خلقك مصالحنه علیم تقدیر وتدبیرنده حکیم اولدی (لیدخل المؤمنین والمؤمنات جنات تجری
من تحتها الأنهار خالدین فیها) تا که اهل ایمانك رجال ونسائی ذکر اولنانده الله تعالینك نعمتلرین
بیلوب شکر ایتدکلرنده اول انلری جنتلره ادخال ایده کیم اشجاری آلتندن نهرلر جاری اوله انده دائمین
اولدقلری حالده (ویكفر عنهم سیئاتهم) وسیئه لرینی ستر ایدوب هیچ کسه یه اظهار ایتمیه (وكان ذلك عند الله
فوزا عظیما) اشبو ذکر اولنان ادخال جنات وتکفیر سیئات الله تعالی عندنده فوز عظیم اولدی
زیراکه جلب نفعده ودفع ضررده منتهای مطلوبدر (ویعذب المنافقین والمنافقات والمشركین
والمشركات الظانین بالله ظن السوء) یا محمد فتح ومغفری الله تعالینك سکا انکچوندرکه مدینه اهلندن
منافق ومنافقه لره ومکه اهلندن مشرکه ومشرکه لره عذاب ایده که انلر الله تعالی رسولنه ومؤمنلره نصرت
ایتمز دیو سوء ظن ایدیجیلردر (علیهم دائرة السوء) مؤمنلره ظن وتربص ایتدکلرینك دائره سی اوزرلرینه
اولوب انلری تخطی ایتمسون (وغضب الله علیهم ولعنهم وأعد لهم جهنم وساءت مصیرا) والله تعالی انلره
دنیاده غضب ولعنت ایده وانلر ایچون آخرتده جهنم عذابی اعداد ایده اول جهنم نه چرکین قرارکاه اولور
(ولله جنود السموات والأرض وكان الله عزیزا حكیما) سموات وارضك ملك وسلطنت وغلبه سی
الله تعالینکدر اول اعداسنه انتقامله غالب وصنعنده حکیم اولدی (انا أرسلناك شاهدا ومبشرا
ونذیرا) یا محمد بز سنی کوندردك که مؤمنلرك ایماننه وکافرلرك کفرنه شاهد اوله سن مؤمنلره جنتله
تبشیر وکفاری ناردن تحذیر ایده سن (لتؤمنوا بالله ورسوله) تا که الله تعالینك وحدانیتنه ورسولنك
نبوتنه تصدیق ایده سز (وتعزروه وتوقروه) ودیننه ورسولنه تقویه واکا خشوعله تعظیم ایده سز
(وتسبحوه بكرة وأصیلا) وصباحده واخشامده دوام اوزره انی تنزیه وتصدیق ایده سز (ان الذین

يبايعونك انما يبايعون الله) شونلركه حديبيه ده تحت شجره ده سندن بيعت رضوان ايتديلر
كأنه انلر الله تعاليدن بيعت ايتمشلردر زيراكه بيعتله اصل مقصود اولدر (يد الله فوق أيديهم)
الله تعالينك نصرتله يدى انلرك طاعتله اولان يدلرى فوقنده در (فمن نكث فانما ينكث على نفسه) اول
كسه كه عهد وبيعتنى نقض ايده اول نقضنك وبالى ينه كندويه عودت ايدر (ومن أوفى بما عاهد عليه الله
فسيؤتيه أجرا عظيما) واولكه الله تعاليه اولان عهد وبيعتنه وفا ايده نقض ايتميه بز اكا اجر عظيم ويررزكه
اول جنتدر (سيقول المخلفون من الاعراب شغلتنا أموالنا واهلونا فاستغفر لنا) وقتاكه پيغمبر عم صلى الله
عليه وسلم عام حديبيه ده عمره ايچون مدينه دن مكه يه كتمك ديلدى قريش انكله حربه مباشرت ويا انى بيت
شريف زيارتندن صده مبادرت ايتملرى عذريله عمره ايچون محرم اولوب بيله سنجه هدى سوق ايتديكه ناس
انك مرادى حرب دكل ايديكنى بيله لر اويله اولسه مدينه اطرافنده مقيم اعراب ويا اهل بواديه امر ايتديكه
انلر انكله بيله كيده لر اعرابدن كثيرى انك امرينه اتباعدن تثاقل ايدوب تخلفلرينه شغلله اعتلال ايتديلر اول
سببدن نازل اولديكه اعرابدن برطائفه كه سكا اتباعدن امتناع ايدوب ديرلركه بزى اموال وعيالمز
سنكله كتمكدن اشغال ايتدى زيرا كسه مز يوقدركه انلرك امورينه قيام ايده الله تعالى انلرى اعتذارلرنده
تكذيب ايدوب ديديكه (يقولون بألسنتهم ما ليس فى قلوبهم) انلر قلبلرنده اولمين شيئى لسانلريله اظهار ايدرلر
يوخسه سنك انلر ايچون استغفار ايتديككه ويا ايتمديككه مبالات ايتمزلر (قل فمن يملك لكم من الله شيأ
ان أراد بكم ضرا او أراد بكم نفعا بل كان الله بما تعملون خبيرا) يا محمد انلره ديكل كه الله تعالينك مشيئت
وقضاسندن سزى كيم منع ايده بيلور اولكركسه سزه ضرر ديلسون قتل ويا هزيمت ويا اهل ومالده خلل
ويا تخلفده عقوبت كبى وياخود سزه نفع ديلسون اشبو مذكوراتك اضدادى كبى بلكه الله تعالى سزلك
اعمالكزه خبير اولدى تخلف وقصديكزى بيلور (بل ظننتم أن لن ينقلب الرسول والمؤمنون الى أهليهم أبدا
وزين ذلك فى قلوبكم وظننتم ظن السوء وكنتم قوما بورا) بلكه سز ظن ايتديكز كه رسول الهى ومؤمنلرى
مشركون استئصال ايدوب من بعد حديبيه دن مدينه يه اهللرينه رجوع ايتميه لر اول تخلف قلوبكزده
شيطان واسطه سيله تزيين اولندى وظن سوئى تحسين ايدوب فساد عقيده وسوء نيتكزله عند الله قوم
هالكين اولديكز (ومن لم يؤمن بالله ورسوله فانا أعتدنا للكافرين سعيرا) شول كسه كه سر وعلانيه ده
الله تعاليه ورسولنه ايمان كتورميه اول كافردر بز ايسه كافرلر ايچون نار سعير تهيئه ايتمشز (ولله ملك
السموات والارض يغفر لمن يشاء ويعذب من يشاء وكان الله غفورا رحيما) سموات وارض وما بينهمانك ملكى
الله تعالينككدر ديلرسه انده تدبير ايدر ديلديكنى ذنب كبيرا اوزره مغفرت ايدر وديلديكنى ذنب صغير اوزره
عذاب ايدر زيرا كه اكا هيچ شئ واجب اولمز توبه ايدنه اول ازلده وابده غفور واكا طاعت ايدنه رحيم اولدى
(سيقول المخلفون اذا انطلقتم الى مغانم لتأخذوها ذرونا نتبعكم يريدون أن يبدلوا كلام الله) حديبيه دن
تخلف ايدنلر مؤمنلره ديديلركه قچانكه حديبيه دن دونوب خيبر مغانمنه كيده سز بزى ترك ايدلككه سزكله
خيبر اهلنه قتاله كيده لم حالبوكه مؤمنلر حديبيه دن رجوعلرنده الله تعالى انلره وعد ايتديكه اهل مكه
غنائمندن عوض خاصة خيبر غنائمنى انلره ويره زيراكه حديبيه دن صلح اوزره منصرف اولدقلرندن اهل
مكه دن برشيئه نائل اولمامشلردى اول مخلفين اراده ايتديلركه الله تعالينك اهل حديبيه يه اولان وعدنى
تغيير ايده لر (قل لن تتبعونا كذلكم قال الله من قبل) يا محمد انلره ديكل كه سز بزمله خيبره كتمزسز زيرا كه
سزلك خيبره كتمكه تهيئشكزدن اول الله تعالى بكا اشبو ديديكم كبى ديدى يعنى خيبر غنيمتى حديبيه يه حاضر
اولانلركدر انلرك غيرى يه اندن نصيب يوقدر (فسيقولون بل تحسدوننا بل كانوا لا يفقهون الا قليلا) مؤمنلره
حديبيه دن تخلف ايدنلر ديديلركه الله تعالى بزى سزكله خيبره كتمكدن منع ايتمويدر بلكه سز بزم غنائمده
سزه مشاركت ايتديكمزه حسد ايدرسز بلكه انلر دينى فهم ايتمزلر آزكسه لردركه انى فهم ايدر اوله كه
انلر مخلصوندر (قل للمخلفين من الاعراب ستدعون الى قوم أولى بأس شديد تقاتلونهم او يسلمون) يا محمد

حديبيه دن تخلف ايدن اعرابه ديكل كه سز برقومله قتاله دعوت اولنورسز كه انلر بأس شديد صاحبلريدركه
انلر بنى حنيفه وغيريدر پيغمبر عم عليه السلامدن صكره مرتد اولديلر ويا مشركوندركه انلرله قتال ايدرسز حتى كه
اسلامه كله لر يوخسه انلردن جزيه اخذ كز جائز اولمز (فان تطيعوا يؤتكم الله أجرا حسنا) ايدى شول
حديبيه دن تخلف ايدنلر اكرسز اول حربده اخلاص ايله حسن قتال ايدرسكز الله تعالى سزه دنياده غنيمت
وآخرتده جنت ويرر (وان تتولوا كما توليتم من قبل يعذبكم عذابا أليما) واكر اول حربدن اعراض ايدرسكز
اندن اول حديبيه يه دعوت اولنديغكزده كى اعراضكز كبى الله تعالى سزه عذاب اليمله تعذيب ايدر
اشبو آيت نزول ايديجك جهاددن عاجز وضعيفلر ديديلر كه بزم حالمز نيجه اولوركه قتاله دعوت اولديغمزدن
خروجه استطاعتمز اولميجق عذاب اولنورز * نازل اولديكه (ليس على الاعمى حرج ولا على الاعرج
حرج ولا على المريض حرج) اعمى واعرج ومريض اوزرينه وبال يوقدركه جهاددن تخلف ايده لر
(ومن يطع الله ورسوله يدخله جنات تجرى من تحتها الانهار ومن يتول يعذبه عذابا أليما) اول كسه كه
سر وعلانيه ده الله تعاليه ورسولنه اطاعت ايده اول انى شول جنتلره ادخال ايدركه انك التندن ايرمقلر
اقاروا ولكه الله تعالينك طاعتندن اعراض ايده اول انى عذاب اليمله تعذيب ايدر (لقد رضى الله
عن المؤمنين اذ يبايعونك تحت الشجرة) الله تعالى راضى اولدى شول مؤمنلردنكه سنكله حديبيه ده نزول
ايتديلركه انلر بيك اوچيوز ويا بيك بشيوز كسه ايديلر شول وقتده كه سن سمره ويا سدره التنده اوتورركن
سندن بيعت ايتديلر شوندن صكره كه عثمان رضى الله عنهى اهل مكه يه رسول كوندرمشديكه بيت الهى
پيغمبر عم عليه السلامه طواف ايچون تخليه ايده لر بعده اهل مكه عثمان رضى الله عنهى قتل ايتديلر دييو
ايشيديلنجك پيغمبر عم عليه السلام اول بيله سنجه اولان اصحاب ايله مبايعت ايتديكه قريشله محاربه ايده لر
موت خوفيله انلردن فرار ايتميه لر بعده پيغمبر عم عليه السلام ديديكه عثمان الله تعالينك ورسولنك حاجتنده در
وايكى اليمك بريني اول برى اوزره قويوب بو عثمانك بيعتيدر ديدى (فعلم ما فى قلوبهم فأنزل السكينة عليهم
وأثابهم فتحا قريبا) الله تعالى اول مبايعت ايدن مؤمنلرك قلبلرنده كى صدق ووفايى بيلوب اول صلح سببيله
قلبلرينه طمأنينه وسكون انزال ايتدى واول حديبيه دن رجوعلرى عقبنده خيبرى فتح ايتدى (ومغانم
كثيرة يأخذونها) وانلرى خيبردن الدقلرى مغانم كثيره ايله اثابه ايتدى زيراكه خيبرلك يهودلرى
اموال كثيره وعقار واشجار اصحابى ايديلر پيغمبر عم عليه السلام انلرك جميعنى حديبيه اهلنه قسمت ايتدى
(وكان الله عزيزا حكيما) الله تعالى غالب وحكمتنى مراعى اولدى (وعدكم الله مغانم كثيرة تأخذونها)
الله تعالى سزه مغانم كثيره وعد ايتديكه مؤمنلر پيغمبر عم عليه السلام زماننده واندن صكره ده يوم قيامته
دكين كفاردن اخذ واغتنام ايدرلر (فعجل لكم هذه) اول جمله دن خيبر مغانمنى تعجيل ايتدى (وكف
ايدى الناس عنكم) وسزدن اهل خيبر ايدينى وحليفلرى بنواسد وبنوغطفان ايدينى برقولده قريش ايدينى
كف ايتدى * روايت اولنديكه پيغمبر عم عليه السلام خيبره كيدوب اهلنى محاصره ايديجك اسد
وغطفان قبائلى قصد ايتديلركه مدينه ده كى عيال وذرارئ مسلمينى غارت ايده لر لكن الله تعالى قلبلرينه رعب
القاسيله انلرى اندن كف ايتدى (ولتكون آية للمؤمنين ويهديكم صراطا مستقيما) تاكه اول كف
وياغنيمت مؤمنلره امارت اوله كه انكله عند الله كنديلرك منزلت ومرتبه لرى اولديغن بيله لر وحديبيه دن
رجوعلرى حيننده خيبرك فتحيله پيغمبر عم صلى الله عليه وسلم وعدنده صادق ايديكن تيقن ايده لر وسزى دين
اسلام اوزره ثابت ايدوب انك فضل ورحمتنه توكل ايده سز كه مسلمون سكز بيك كسه اولوب اهل خيبر يتمش
بيك ايكن مسلمينى انلر اوزره غالب ايتدى (وأخرى لم تقدروا عليها قد أحاط الله بها وكان الله على كل شئ قديرا)
الله تعالى سزه مغانم اخرى وعد ايتديكه اول هوازن ويا فارس مغانمدركه هنوز اكا مالك اولمدوسز
الله تعالى اكا استيلا ايدوب بدرانى سزك غيريدن منع ايدوب سزه فتح ايديسردر الله تعالى هرشيئك اوزره قدير
اولدى زيراكه قدرتى ذاتيه در برشيئه مختص اولوب سائرندن ممتنع دكلدر (ولو قاتلكم الذين كفروا

لولوا الادبار ثم لا يجدون وليا ولا نصيرا) اكر يوم حديبيه ده مكه نك كفارى سزكله قتالى ايدوب صلح اولمسه لر
ويا اسد وغطفان اهل خيبره معاونت ايچون سزكله قتال ايتسه لر منهزمين اولدقلرى حالده انصراف ايدوب
من بعد انلره نفع ايدر بر قريب وهز يمتدن منع ايدر بر ناصر بولميه لردى (سنة الله التى قد خلت من قبل
ولن تجد لسنة الله تبديلا) يا محمد سندن اول كچن امتلرك رسوللرينه الله تعالينك سنة موعوده سيدر كه
انلرى اعدالرى اوزره غالب ايده الله تعالينك سنتنه ابسه تغيير بولمزسن (وهو الذى كف أيديهم عنكم
وأيديكم عنهم ببطن مكة من بعد أن أظفركم عليهم وكان الله بما تعملون بصيرا) اول الله تعالى مكه
مشركارينك يدلرينى سزدن وسزلك يدلريكزى انلردن كف ايتدى سزه انلر اوزره نصرت ايتديكندنصكره
الله تعالى سزلك اعمالكزه بصير اولدى * قصه سى اولدركه عكرمه بن ابو جهل بشيوز كشيله حديبيه يه
خروج ايدوب پيغمبر عزصلى الله عليه وسلم خالد بن الوليدى مسلميندن بر مقدار جند ايله اوزرلرينه كوندردى
حتى كه اول كفارى صيوب مكه نك حيطانته قويدقلرندنصكره كيرودونديلر * ديلديكه اشبو قصه
يوم قصد ايدى * پس بو اجلدن ديلديكه مكه نك فتحى عنوة اولوبدر (هم الذين كفروا وصدوكم عن المسجد
الحرام والهدى معكوفا أن يبلغ محله) انلر شول كافرلردركه سزى مسجد حرامه دخولدن وبيت شريفى
طوافدن وهديكزى محلنده نحردن منع ايتديلر كه اول حاج ايچون منى ومعتمر ايچون صفادر ايدى
پيغمبر عزصلى الله عليه وسلم يتمش هدى سوق ايتمشدى منع اوليجق حديبيه ده نحر ايتدى زيرا كه
محصرلك منحرى حصر اولديغى محلدركه شافعى اكا ذاهبدر وبعضيلرى ديديكه حديبيه نك بعضى حرمدندر
اويله اولسه پيغمبر عزصلى الله عليه وسلم هدايا سنى حرمده نحر ايتمشدرتكيم ابو حنيفه انلك نحرى حرمده
اولمسى شرطدر ديدى اكرچه اول نحر ايچون معهود دكاسه ده (ولولا رجال مؤمنون ونساء مؤمنات
لم تعلموهم أن تطؤوهم فتصيبكم منهم معرة بغير علم) اكر مكه ده مشركينله مختلط رجال ونساء جماعتى اولمسه كه
سز انلرى بيلمزسز ومشركيندن تميزا يتمزسز غفلتله سز انلرى اهلاك ايتكز سببيله اوزريكزه ديت وكفارت وجوبى
وانلر اوزره تأسف وتغيير كفار وقوعى وانلردن بجنده تقصيرله اثم مثلى مكروه اصابتى اولمسه الله تعالى
سزلك ايديكزى انلردن كف ايتمزدى (ليدخل الله فى رحمته من يشاء) الله تعالى سزلك ايديكزى اهل مكه دن كف
ايتديكه اندكى مؤمنلرى صيانت ايده وانلردن ديلديكنه زياده خيرى الهام ايدوب وياندكى مشركلردن
ديلديكنه اسلامى توفيق ايدوب جنته ادخال ايده (لو تزيلوا لعذبنا الذين كفروا منهم عذابا أليما) اكر مؤمنلر
كفاردن تميز ايتسه لر انلردن كفارى بر قتل وسبايله تعذيب ايدردك (اذ جعل الذين كفروا فى قلوبهم الحمية
حمية الجاهلية) ذكر ايت شول وقتيكه مكه نك كفارى قلبلرنده انفه قيلديلركه اول حق اذعاندن
منع ايدر حمية جاهليه درشول حيثيتلهكيم پيغمبر عزعليه السلام حديبيه يه نزولنده ديديلر كه محمد بزم
آباء واخوانمزى قتلدنصكره كلديكه منازلمزه دخول ايده والله بزانى مكه يه ادخال ايتمزز تاكه محمد واصحابى بزه
رغما بتنه دخوللرينه سو يلنه لر (فأنزل الله سكينته على رسوله وعلى المؤمنين) اويله اولسه الله تعالى
رسولنه ومؤمنلره ثبات ووقار انزال ايدوب كفارلك قلوبنه داخل اولان حمية جاهليه انلره داخل اولمدى *
روايت اولنديكه وقتاكه كفار انفه ايدوب انلرى بيته دخولدن منع ايديجك پيغمبر عزعليه السلام
ومؤمنلر قصد ايتديلركه انلركله قتال ايده لر اويله اولسه كفاره انلردن خوف كلوب پيغمبر عزعليه السلامدن
ديلديلركه اوسنه كيرومدينه يه كيده لر شول شرطله كيم سنة آتيه ده قريش انلر ايچون مكه يى اوچ
كون تخليه ايده لر پيغمبر عزعليه السلام اكا راضى اوليجق انلك اوزره اندن عهدنامه استديلر پيغمبر عز
صلى الله عليه وسلم على رضى الله عنهه (بسم الله الرحمن الرحيم) يازغل ديدى انلر ديديلر كه بز انى بيلمزز بلكه
(باسمك اللهم) يازغل بعده ديديكه اشبو رسول اللهك اهل مكه ايله اولان صلحنامه سيدر ديديلر كه اكر بز سنك
رسول الله ايديككى بيلسيدك سنى بيته دخولدن صد ايتمزوسنكله قتال ايتمزدك بلكه يازغل كه اشبو محمد بن
عبد اللهك اهل مكه ايله اولان صلحنامه سيدر پيغمبر عزصلى الله عليه وسلم ديديكه استدكارى منوال اوزره

يازغل مؤمنلر قصد ايتديلر كه اندن امتناع ايدوب انلر اوزره هجوم ايده لر الله تعالى اوزرلرينه سكينه انزال
ايدوب حتى كه توقر وتحمل ايتديلر (وألزمهم كلمة التقوى وكانوا أحق بها وأهلها) وانلره كلمۀ تقوايى الزام
ايتدى يعنى كلمۀ شهادت ويا بسملۀ شريفه يى ويا محمد رسول الله ديمكى ويا عهدا اوزره وفا وثباتى اختيار ايتدى
واول كلمۀ تقوايه غيريدن احق واهل اولديلر (وكان الله بكل شئ عليما) الله تعالى هر شيئه عليم اولدى اويله
اولسه هر شيئك اهلنى بيلور اكا انى آسان قيلور (لقد صدق الله رسوله الرؤيا بالحق) پيغمبر عزصلى الله عليه
وسلم منامنده كورديكه اول واصحابى مكه يه امن اوزره محلقين ومقصرين كيرديلر اول رؤيايى اصحابنه
حكايت ايديجك تاويلى اول ييلده اولمق توقعيله سونشديلر تأخر ايديجك بعضيلرى ديديكه والله باشمزى نه
حلق ونه تقصير ايتدك ونه بيتى كوردك اول سببدن اشبو آيت نازل اولدى يعنى الله تعالى رسولنه منامنده
كوستر ديكى رؤيايى حق ملتبس اولديغى حالده تحقيق ايتدى اول انك كورديكى لابد وقت مقدرده كه اول عام
قابلدر ظهور ايديسردر (لتدخلن المسجد الحرام إن شاء الله آمنين محلقين رؤسكم ومقصرين لا تخافون)
والله يا مؤمنلر كليجك ييلده سز مسجد حرامه كيررسز اكر الله تعالينك مشيئتى اولورسه * وعد كريمك مشيئته
تعليقده عبادينه انى تعليم وانلرك بعضى اكا موت ياغيبه عارضيله كيرمز ايديكنى اشعار ويا خود ملك رؤيانك
مقاله سنى حكايت ويا خود پيغمبر عزعليه السلامك اصحابنه اولان قولنى رعايت واردر بعضكز باشنى تراش
ايدروبعضكز ايسه صاچنى قرقر عدودن امن اوزره اولوب انلردن خوفكز اولمديغى حالده (فعلم ما لم تعلموا
فجعل من دون ذلك فتحا قريبا) الله تعالينك انى تأخيرنده كى حكمتندن سزلك بيلديككزى بيلوب مسجد
حرامه دخولكزدن اول سزه صلح حديبيه يى ويا فتح خيبرى تيسير ايتدى تاكه موعودلك حصولنه دكين
مؤمنلرك قلوبى انكله استراحت ايده (هو الذى أرسل رسوله بالهدى ودين الحق ليظهره على الدين كله)
اول الله تعالى رسولى محمد عليه السلامى توحيدله ودين اسلامله كونذرديكه اول دين اسلامى سائر اديان
اوزره حق اولان نسخله وباطل اولانك فسادنى اظهارله ويا خود مؤمنلرى اول دين باطلك اهلى اوزره تسلطله
زيرا كه اسلامدن غيرى دين اهلنى مسلمون قهر ايدوبدر (وكفى بالله شهيدا محمد رسول الله) الله تعالى
شاهد يتركه محمد انك رسوليدر اكرچه كفار مكه اكا شهادت ايتمزلرسه ده زيرا كه بز سنك رسول الله ايديككى
بيلمزز ديديلر (والذين معه أشداء على الكفار) محمد رسول اللهدر وانكله اولان مؤمنلر كفار اوزره
شديدلردر انلره محبت ايتمزلر دينلرينه مخالف اولنلره غلظت ايدرلر (رحماء بينهم) برى برلرينه مرحمت
ومحبتلولردر (تراهم ركعا سجدا) سن انلرى راكعلر وساجدلر كوررسن زيرا كه اكثرا وقاتده نمازه
مشغوللردر (يبتغون فضلا من الله ورضوانا) الله تعالىدن آخرتده ثواب ورضاسن طلب ايدرلر (سيماهم
فى وجوههم من أثر السجود) علامتلرى سجود اثرندن يوزلرنده ثابتدركه اول كثرت صلات وسهر ليلدن
نورانيتدرويا علتسز يوزلرينك صرارمسيدر ومسلمونك طباعى انلرى قبول ايتمسيدر (ذلك مثلهم
فى التورية) اشبو مذكورات انلرك توراتده صفتيدر (ومثلهم فى الانجيل كزرع أخرج شطأه فآزره
فاستغلظ فاستوى على سوقه) اما انلرك انجيلده كى صفتى شول زرعه بكزركه افراخ وسنبلنى اخراج ايده
اكا تقويه واعانه ايده رقيق ايكن غليظ اوله اندن ساقى اوزره طوغريلوب طوره (يعجب الزراع) كثافت
وقوت وغلظت وحسن منظريله زارعلرى اعجاب ايده الله تعالى انى صحابه يه مثل ضرب ايلدى انلر اوائل
اسلامده قليل ايكن كثرت بولديلر وانكله مستحكم اولدقلرندنصكره رفعت بولديلر حتى كه اول اوصافله
رسول الله صلى الله عليه وسلمه حالللرينى بكندرديلر (ليغيظ بهم الكفار) الله تعالى انلرى اشبو صفاتله
وصف ايلدى تاكه انكله كفارى اويكلندره (وعد الله الذين آمنوا وعملوا الصالحات منهم مغفرة وأجرا عظيما)
الله تعالى پيغمبر عزصلى الله عليه وسلك اصحابندن مؤمن اولوب اعمال صالحه ايشليانلره مغفرت وجنت
وعد ايتدى

(سورة الحجرات وهى ثمانى عشرة آية مدنية)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(یا أیها الذین آمنوا لا تقدموا بین یدی الله ورسوله) یا مؤمنلر هیچ بر امرده الله تعالینك ورسولنك امرنده
تقدم ایتمکز یعنی نه زمان برشیئله امر اولندیغکزده انی وقت مأموردن اول ایشلمکز جابر رضی الله عنه ایدر
اول یوم الضحاده ذبح حقنده درکه برجماعت پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم صلاة عیدی ادا ایتمدن اضحیه لرینی
ذبح ایتدکارنده اعاده ایله امر ایلدی براء رضی الله عنهدن مرویدرکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم یوم نحرده
خطبه سنده دیدیکه اشبو کونده بزم اول عملمز صلاة عیدی ادا دراندن رجوعمزده اضحیه لریمزی ذبحدر اول
کسنه که اشبو امر اولندیغی منوال اوزره ایده سنتمزه اصابت ایدر واکه بز صلاة عیدی ادا ایتمدن ذبح ایده
اول اهلیچون لحم تعجیل ایتمشدر بوخسه نسکدن اول برشیئده دکلدر عائشه رضی الله عنها ایدر اشبو آیت یوم
شکده صومدن نهی حقنده دریعنی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم رمضان صومنه شروع ایتمدن سزا کا شروع
ایتمکز * اکلیلده ایدر یعنی کتاب وسنتك خلافنی سویلمکز ودخی الله تعالینك ورسولنك کلامی سویلنور کن
آخر کلامی سویلمکز وهرشیئده شرعه متابعت ایدلك وقیاسی نص اوزره تقدیم ایتمکز (واتقوا الله ان الله
سمیع علیم) تقدیمده ومخالفت حکمده الله تعالیدن قورقکز که اول اقوالکزی ایشیدر وافعالکزی بیلور
(یا أیها الذین آمنوا لا ترفعوا أصواتکم فوق صوت النبی) یا مؤمنلر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم سویلدیککزده
صوتکزی انك صوتی اوزره رفع ایتمکز (ولا تجهروا له بالقول کجهر بعضکم لبعض) وبینکزده اولان جهر ایله
پیغمبر علیه السلامه تکلمده جهر ایتمکز بلکه اکا تعظیم ایچون صوتکزی خفض ایدلك وا کا اسم وکنیه سیله
خطاب ایتمکزی برایکزه خطابکزکبی اشبو آیتله علما استدلال ایتدیلرکه انك قبری قتنده وحدیثی اوقوندیغنده
رفع صوتدن منع اولنسه زیرا که اکا مماتنده کی حرمت حیاتنده کی حرمت کبیدر (أن تحبط أعمالکم وأنتم
لا تشعرون) اعمالکز حبط اولمق کراهتیله حالبوکه انك حبط اولندیغنه شعوریکز اولمز زیرا که صوتی جهر
ورفعده استخفاف واردر اکرا کا قصد اهانت وعدم مبالات منضم اولورسه کفری مؤدی اولور *
روایت اولندیکه ثابت بن قیسك اذننده وقر اولدیغندن جهوری الصوت ایدی بو آیت نازل اولیجق پیغمبریمز
علیه السلامدن تخلف ایتدی پیغمبریمز علیه السلام دخی انی چاغروب بزه نیچون کلمز اولدك دیدیکنده دیدیکه
یا رسول الله چونکه بو آیت نازل اولدی بن ایسه جهوری الصوتم قورقریکه عملم حبط اوله واهل ناردن اولم
پیغمبریمز علیه السلام ایتدی دیلرمیسنکه حیاتکده حمید ومماتکده شهید اولوب جنته کیره سن دیدیکه
الله تعالینك ورسولنك بشارتنه راضیم شمدنکیرو عمرم اولدقچه صوتمی صوتك فوقنه رفع ایتمیم اولدی اولسه
مسیلمه حربنده شهید اولدی * دینلدیکه بو آیت نصکره ابو بکر وعمر رضی الله عنهما پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه
تکلملرنده اسرار ایدر اولدیلر (ان الذین یغضون أصواتهم عند رسول الله أولئك الذین امتحن الله قلوبهم
للتقوی لهم مغفرة وأجر عظیم) شونلرکه رسول الله قتنده ادبه رعایت ایدوب صوتلرین خفض ایدرلر
أنلر شول قومدرکه الله تعالی قلبلرینی تقوی ایچون اختیار وخالص ایدوبدر انلر ایچون مغفرت ذنوب وجنتده
ثواب جزیل اولور (ان الذین ینادونك من وراء الحجرات أکثرهم لا یعقلون) یا محمد شونلرکه نساءك حجراتی
وراسندن سکا ندا ایدرلر * دینلدیکه ندا ایدن عیینه بن حصین واقرع بن حابس ایدیکه بنو تمیمدن یتمش رجال
ایله پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه وفد کلدیلر حالبوکه اول وقت ظهیره ده راقد ایدی یا محمد طشره چیق دیو ندا
ایتدیلر انلرك اکثری حرمت نبوتی تعقل ایتمزلر زیرا که عقل حسن ادب ومراعات حشمت اقتضا ایدر لا سیما
اول منصبده اولان کمسه یه اوله اول ندا منکر انلرك جمعنه اسنادا واندی زیرا که اکا جمیعی راضی اولدیلر
ویا منادی یه امر ایتدیلرویا اول منادی انلرك اراسنده ایدی (ولو أنهم صبروا حتی تخرج الیهم لکان خیرا لهم
والله غفور رحیم) اکر انلر سنك خروجکه دکین صبر وانتظارده ثابت اولسه لر اول انلره استعجالدن
خیرلی ایدی زیرا که انده حفظ ادب وتعظیم رسول حاصل اولوردیکه اول ثنا وثوابی ایجاب ومسئولی اسعاف
ایدردی الله تعالی غفور رحیمدرکه اول اساءت ادب ایدن وترك تعظیم ایدنلره نصح وتقریع اوزره اقتصار

ایتدی بو آیتك سبب نزولنده دینلدیکه پیغمبریمز علیه السلام بنی العنبر نام قبیله یه سریه کوندردی انلر سریه نك
کلدیکن بیلیجك عیاللرین براغوب قاچدیلر اولیله اولسه سریه اول عیالی سبی ایدوب پیغمبریمز علیه السلامه
کتوردیلر بعده بنو العنبردن برجماعت اول سبی اولنان عیاللرین اشترا ایچون کلدکارنده وراء حجراتدن
پیغمبریمز علیه السلامه غلغله ایدوب اویورکن انی اویاردیلر طشره چیقدیغنده اکا عیاللری امرنده
سویلدیلر پیغمبریمز علیه السلام انلرك برینی حکم ایدیجك اول حکم دیدیکه عیاللرك نصفنی بزه باغشله ونصفك
آخرینی بزه بیع ایله پیغمبریمز علیه السلام دخی انجلین ایتدی اول سببدن بو آیت کریمه نازل اولدی یعنی اکر ندا
ایتموب صبر ایتمش اولسه لر انلره خیرلی ایدی انلرك هیچ برندن فدا المقسزین جمعنی آزاد ایدیسردی (یا أیها
الذین آمنوا ان جاءکم فاسق بنبأ فتبینوا أن تصیبوا قوما بجهالة فتصبحوا علی ما فعلتم نادمین) یا مؤمنلر
اکر سزه بر فاسق خبر کذب ایله کلورسه اول خبرك کیفیت امرندن تعرف وتفحص ایدلك عجله ایتمکز شول کراهتیله
کیم بر قومك حاللرین بیلمدین قتل وقتال ایله انلره اصابت ایدوب بعده اول فعلکزه نادمین اوله سز * روایت
اولندیکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ولید بن عقبه یی اخذ زکات ایچون بنو المصطلق نام قومه کوندردی مکر
اول ولید ایله انلر بیننده عداوت وارایدی انی ایشتدکلرنده اکا قارشو کلدیلر ولید ایسه انلرك کندوبی قتلنه کلور
ظن ایدوب کیرودوندی وپیغمبریمز علیه السلامه دیدیکه انلر مرتد اولمشلر زکاتی ویرمدیلر اکا بنا پیغمبریمز
علیه السلام انلره غزا قصدین ایدیجك بو آیت نازل اولدی * دینلدیکه پیغمبریمز علیه السلام ولیددن نصکره
انلره خالد بن الولیدی کوندردی اکر انلرده ایمانلرینه دلالت ایدر شیئی کورورسك زکاتلرین الوب کل والا انلره
کفاره ایدیلن فعلی ایشله چونکه خالد انلره واردی اخشام وینسو اذانن انلردن اوقنور ایشیدیجك زکاتلرین
آلوب پیغمبریمز علیه السلامه کلدی وحسن حاللرینی اکا خبر ویردی انکله ولیدك خطاسی ظاهر اولدی اشبو
دلیلدرکه فاسقك خبری رد اولنه ومخبرده عدالت شرط اوله اول کرك راوی ویا شاهد ویا مفتی اولسون وواحد
عدلك خبری مقبول اوله (واعلموا أن فیکم رسول الله لو یطیعکم فی کثیر من الامر لعنتم) بیلك رسول الله سزلك
اراکزده دراعدی اکا وامرینه موافقتله تعظیم ایدلك اکر اول سزلك خبرویردیککز ویا اختیار ایتدیککز امورلك
کثیرنده سزه اطاعت ایتسه اثم وهلاکه ایردیکزز یرا انلرك بعضیلری جهد ایتدیلرکه فاسق قوایله عمل
اولنوب پیغمبریمز علیه السلام انلری بنو المصطلق ایله قتاله کوندره (ولکن الله حبب الیکم الایمان وزینه
فی قلوبکم) لکن الله تعالی سزه ایمانی تحبیب ایدوب قلوبکزده انی آیات واضحه وبراهین قاطعه ایله تزیین
ایتدی (وکره الیکم الکفر والفسوق والعصیان) واول الله تعالی سزه کفر وفسوق وعصیانی تبغیض ایتدی
(أولئك هم الراشدون) اعدی بو صفتلو کسه لر طریق سوایه اصابت ایدیجیلردر (فضلا من الله ونعمة
والله علیم حکیم) اشبو تحبیب وتبغیض الله تعالیدن سزه فضل ونعمت اولدی الله تعالی مؤمنلرك احوالنه
وبینلرنده کی تفاضله علیم وانلره توفیقله انعام وافضالنده حکیمدر (وان طائفتان من المؤمنین اقتتلوا
فأصلحوا بینهما) اکر مؤمنلردن ایکی طائفه بربرلریله قتال ایتسه لر اول ایکی طائفه نك بیننی نصحله وحکم
اللهه دعوتله اصلاح ایدلك اشبو دلیلدرکه اهل عدله اهل بغی بیننی اصلاح واجب اوله (فان بغت احداهما
علی الاخری فقاتلوا التی تبغی حتی تفیء الی امر الله) اکر اول ایکی طائفه نك بری طائفه اخری اوزره تعدی
ایدرسه اول تعدی ایدن طائفه یه قتال ایدلك تا که الله تعالینك امرینه رجوع ایدهلر (فان فاءت فأصلحوا بینهما
بالعدل واقسطوا ان الله یحب المقسطین) اکر اول بغی ایدن طائفه بغیدن رجوع ایدرلرسه بینلرینی الله تعالینك
حکمی مقتضاسنجه اصلاح ایدلك وجمیع امور یکزده عدل ایدلك الله تعالی عدل ایدنلری سور * اشبو آیت
پیغمبریمز علیه السلام زماننده اوسله خروج بیننده حادث قتال شاننده نازل اولوبدر اشبو نده دلالت واردرکه
باغی مؤمن اوله وباغی حربدن فارغ اولورسه ترك ایدیله واوزرینه بغی اولنان کشی یه اعانت واجب اوله لکن
نصح وصلحه سعیدن نصکره (انما المؤمنون اخوة) مؤمنلر بری برلرینه قرنداشلردر زیرا جمیعی اصل واحده
منتسبلردرکه اول ایماندرکیم حیات ابدیه یی موجبدر (فأصلحوا بین اخویکم) اعدی ایکی قرنداشکز بینی

اصلاح ایدك ایكی یه تخصیصه علت زیرا كه شقاقك اقل وقوعی ایكی كشی بیننده در (واتقوا الله لعلكم ترحمون) الله تعالیدن قورقوب حكمنه مخالفت ایتمكز كه رحمت اولنه سز (یا أیها الذین آمنوا لا یسخر قوم من قوم عسی أن یكونوا خیرا منهم ولا نساء من نساء عسی أن یكن خیرا منهن) یا أهل ایمان جماعتی رجال ونسادن بری برلریكزی سخریه ایتمسون زیرا كاهی اولور كه سخریه اولنان عند الله سخریه ایدندن خیرلی اولور (ولا تلمزوا أنفسكم) وبری برلریكزی تعییب ایتمكز زیرا كه مؤمنلرك كاسی نفس واحده كبیدرویا خود كندیكزه عیب ویرر شیئی ایشلمكز برا انی ایشلین كندوبی تعییب ایدر (ولا تنابزوا بالالقاب بئس الاسم الفسوق بعد الایمان) وبری بریكزی لقب فسوقله چاغرمكز كه اول مؤمنلره نه چركین اسم اولور كه ایمانه دخوللری اشتهارلرندنصكره فسقله ذكر اولنه لر * روایت اولندیكه اشبو آیت صفیه بنت حیی شاننده نازل اولوبدر كه اول پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه دیدیكه یا رسول الله نسانك بكا یهودی قزی یهودیه دیو تعییر ایدرلر پیغمبریمز علیه السلام اكا ایتدی سن انلره دیكل كه بابام هارون وعمم موسی وزوجم محمد رسول اللهدر * دینلدیكه اشبو آیت ابو مالك شاننده نازل اولوبدر كه اول عبد الله بن السلامه یا وزلنوب یا اعرابی دیدی عبد الله ایسه اكا یهودی دیدی پیغمبریمز علیه السلام ایكیسین دخی هجر ایدوب توبه لری ظهورینه دكین فتنه كلمكدن منع ایتدی (ومن لم یتب فأولئك هم الظالمون) اول كسه كه اشبو مناهیدن توبه ایتمیه اول وصفلو كسه لر ظالملردر عصیانی طاعت موضعنه وضع ونفسلرین عذابه عرض ایتدكاریچون (یا أیها الذین آمنوا اجتنبوا كثیرا من الظن ان بعض الظن اثم) یا مؤمنلر كندیكزدن ظنك كثیرنی ابعاد ایدك تحقیق ایتمكز زیرا كه ظنك بعضی بعضیسنده صاحبی انكله عقوبته مستحق اولور اول بعض ایسه كثیردر زیرا كه مؤمنلره سوء ظندر * دینلدیكه اگر مؤمن صلاحله موسوم ایسه اكا سوء ظنده احتیاط اولنور واگر فاجر ایسه انده ظاهر اولان مثلی ظن اولنسه اما كه صلحایه وعلمایه حسن ظن ایتمك مندوبدر * دینلدیكه ظن ایكی نوعدر بر نوعی اثمدر كه اول ظن اولنوب تكلم ایدیله وبر نوعی ایسه اثم دكلدر كه اول ظن اولنوب تكلم ایدلمیه اول اجلدن ظنك بعض اثمدر دینلدی یوخسه جمیعی دكل (ولا تجسسوا) عورات مسلمیندن بحث وتتبع ایتمكز پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر مسلمونه فتنه اولمكز وامورلرندن مستور اولان اشیایی تتبع ایتمكز زیرا هر كسه كه مسلمونك عوراتنی تتبع ایده الله تعالی دخی انك عوراتنی تتبع ایدر اول كسه كه الله تعالی انك عوراتنی تتبع ایده انی رسوای ایدر اگرچه رحلنك ویا بیتنك جوفنده ایسه ده (ولا یغتب بعضكم بعضا) وبری بریكزی ظهر غیبنده سوءله ذكر ایتمكز پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه غیبتدن سؤال اولندقده دیدیكه اول مسلم قرنداشكی كراهت ایتدیكی شیئله ذكر كدر اگر اول ذكر ایتدیكك شیء انده موجود ایسه انی غیبت ایتمشسن واگر اول شیء انده مفقود ایسه اكا بهتان ایتمشسن روایت اولندیكه پیغمبریمز علیه السلام غزا ویا سفر ایدر اولسه هر بر رجل محتاجی ایكی موسر كسه یه ضم ایدردیكه انلره خدمت ایده ومنزله تقدم ایدوب طعام وشراب وسائر حوایجلرین تهیئه ایده اویله اولسه پیغمبریمز علیه السلام بعض اسفارنده سلمان رضی الله عنهی ایكی رجله ضم ایدوب منزله تقدم ایتدیكنده اكا نوم غلبه ایدوب برشیء تهیئه سنه قادر اولمدیغی اجلدن اول ایكیسی انی اسامه یه كوندردیلر اسامه بنم عندمده اكولدن برشیء قالمدی دیدی بعده انی صحابه دن برنیجه كسه یه كوندردیلر هیچ برنده برشیء بولمیجق دیدیلركه اگر بز انی برصویی چوق قویه كوندرسك صویی باتوب صو سز قالمدك اندن ایكیسی طوروب اسامه عندنده برشیء وارمیدی دیو تجسسه اشتغال لرندنصكره پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم قتنه واردیلر پیغمبریمز علیه السلام انلره ایتدی سبب ندر كه اغزكزده لحم اثرین كورورم دیدیلر كه والله یا رسول الله اشبو كونده بز لحمدن برشیء اكل ایتمامشز پیغمبریمز علیه السلام ایتدی بلكه سلمان واسامه لحمنی اكل ایتدیكز اول سببدن بو آیت نازل اولدی (أیحب احدكم أن یأكل لحم اخیه میتا فكرهتموه) سزدن بریكز سورمیكه بر مسلم قرنداشنك لحمنی اكل ایده اول قرنداشی ویا لحمی میت اولدیغی حالده اول سزه عرض اولنسه اندن كراهت ایدردیكز * ایمدی تكیم انك لحمی میت ایكن اكلدن كراهت ایدرسز انك غیبتی حالنده انی سوءله ذكر ایتمكدن دخی كراهت ایدك پیغمبریمز صلی الله

علیه

علیه وسلم ایدرلیلهٔ معراجده بر قومه اوغرادمكه انلرك یاقردن طرنقلری وار یوزلرین انكله طرملرلر جبرئیل علیه السلامه بونلرنه حاللو كسه لردر دیدم دیدیكه ناسی غیبت ایدنلر وعرضلرین یقنلردر میمون ایدر بر وقتده منامده اوكه برزنجی میته سی قوینلوب لحمندن اكل ایله دینلدی دیدمكه نه سببدن انی اكل ایدم دینلدیكه فلان عندنده اولان غیبت سببله دیدمكه والله بن اول مجلسده خیر وشردن برشیء تكلم ایتمامشم دینلدیكه لكن اكا راضی اولوب استماع ایتدك اویله اولسه میمون من بعد نه غیبت سویلردی نه غیبتی دكلردی (واتقوا الله ان الله تواب رحیم) الله تعالیدن قورقوب غیبتدن توبه ایدك كه اول تائبك توبه سنی قبول ایدر رحمتنه ایردیرر (یا أیها الناس انا خلقناكم من ذكر وانثی وجعلناكم شعوبا وقبائل لتعارفوا) یا ناس بز سزك جمیعكزی آدم وحوادن ویا اب وامدن خلق ایتدك جمیعكز انده مساوی سز اویله اولسه نسبله تفاخرك وجهی یوقدر وسزی شعوب وقبائل قیلدق كه بری برلریكزی بیله سز وحقنی ویره سز یوخسه انكله تفاخر ایلیه سز * معلوم اوله كه شعب جمع عظیمدر كه اصل واحده منتسبلردر اول قبائلی جمع ایدر وقبیله عمائری وعماره بطونی وبطن افخاذی وفخذ فصائلی جمع ایدر ایمدی خزیمه شعبدر وكنانه قبیله در وقریش عماره در وقصی بطندر وهاشم فخذدر وعباس فصیله در * دینلدیكه شعوب بطون عجمدر وقبائل ایسه بطون عربدر (ان اكرمكم عند الله أتقاكم) الله تعالی عندنده زیاده كرامتلیكز تقواسی زیاده اولانكزدر زیرا كه تقوا ایله نفوس كمال بولور واشخاص متفاضل اولور اولكه شرف اراده ایده انی تقواده اراده ایتسون پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر هر كسنه كه انی ناسك اكرمی اولمق مسرور ایده الله تعالیدن خوف وخشیت اوزره اولسون * پیغمبریمز علیه السلام دیدیكه ناس ایكی صنفدر بر صنفی مؤمن تقی اولوب الله تعالی عندنده كریمدر وبر صنفی ایسه فاجر شقی اولوب الله تعالی عندنده مهاندر (ان الله علیم خبیر) الله تعالی تقواده سزك مراتبكزی بیلور احوالكزه خبرداردر (قالت الاعراب آمنا قل لم تؤمنوا) بنو اسد اعرابندن بر طائفه بر قحط ییلده مدینه یه كلوب بز ایمانه كلدك دیو اسلام اظهار ایتدیلر * وپیغمبریمز علیه السلامه امتنان وجهی اوزره بز سكا اثقال وعیال ایله كلمشز وبنو فلان كبی سنكله قتال ایتمامشز حالبوكه انكله صدقه مراد ایدرلر بز طوعا ایمانه كلمشز دیو غنیمتدن سائر مسلمینه ویرلندن اكثر ویرلمسین استرلردی ایمدی یا محمد سن انلره دیكل كه سز ایمانه كلمدیكز زیرا كه ایمان تصدیقدر كه ثقه وطمأنینهٔ قلبله اولور اول ایسه سزه حاصل اولمبوبدر اگرچه حاصل اولمش اولسه اسلامكزی وترك مقاتله كزی رسول اللهه امتنان ایتمزدیكز نتكیم آخر سوره اكا دلالت ایدر (ولكن قولوا أسلمنا ولما یدخل الایمان فی قلوبكم) بلكه اموال وعیالكزه واولادكزه ضرر ایرمك خوفیله اسلامه داخل اولدق دیكز زیرا كه اسلام انقیاد وسلمه دخول واظهار شهادتین وترك محاربه در حالبوكه حب ایمان قلوبكزه داخل اولمیوبدر قلوبكز السنه كزه موافقت ایتمیوبدر (وان تطیعوا الله ورسوله لا یلتكم من أعمالكم شیئا) اگر الله تعالی یه ورسولنه اخلاص ایدوب ترك نفاقله اطاعت ایدرسكز الله تعالی اعمالكزاجورندن برشیء نقص ایتمزدی (ان الله غفور رحیم) الله تعالی مطیعلرك قصورین مغفرت ایدر وانلره فضلیله رحمت ایدر (انما المؤمنون الذین آمنوا بالله ورسوله ثم لم یرتابوا وجاهدوا بأموالهم وانفسهم فی سبیل الله أولئك هم الصادقون) ایمانده كامل شول كسه لردر كه الله تعالینك وحدانیتنه ورسولنك رسالتنه تصدیق ایدوب انده شك ایتمدیلر والله تعالینك سبیلنده ماللری ایله ونفسلری ایله جهاد ایتدیلر ایمدی اول وصفلو كسه لر ایمان ادعاسنده صادقلردر آیت مذكوره نزولندنصكره اول اعراب پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه كلوب سر وعلانیه ده ایمانلرنده صادقلر ایدیكنه یمین بالله ایتدیلر بیورلدیكه (قل أتعلمون الله بدینكم والله یعلم ما فی السموات وما فی الارض والله بكل شیء علیم) یا محمد سن انلره دیكل كه صدقنده اولدیغكزدینی الله تعالی یه می خبر ویررسز حالبوكه اول سموات وارضده كی مخلوقاتك اسرارنی بیلور اول هر شیئی علیمدر اكا هیچ برشیء خفی اولمز (یمنون علیك أن أسلموا قل لا تمنوا علی اسلامكم بل الله یمن علیكم أن هداكم للایمان ان كنتم صادقین) انلر سكا اسلاملرین منت عد ایدرلر انلره دیكل كه اسلامكزی بكا منت عد ایتمكز بلكه الله تعالی سزه امتنان ایدر كه زعمكز

اوزره سزه ایمان توفیق ایتدی اکر ایمان ادعاسنده صادقلر ایسه کز الله تعالینك منتی سزه در بوخسه
سزلرك اکاذکا در (انّ الله یعلم غیب السموات والارض والله بصیر بما تعملون) الله تعالی سموات وارضده
غائب هر شیئی بیلور سرده وعلانیه ده ایشلدیککزی کورر

(سورة ق وهی أربعون آیة مكیة)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(ق) معناسنده اختلاف اولندیکه اول قسمدر ویا اسم سوره در ویا قدیر وقادر وقاهر وقریب وقابض
اسملرینك مفتاحیدر ویاخود شول جبل مشهورك اسمیدرکه اول ارضی احاطه ایدوب دیشل زمرددن خلق
اولنمشدر سمانك یشللکی اندندر سما انك اوزره قبه اولوب اکناف اکا ایریشوبدر دینلدیکه اول وراء
حجابده درکه شمس انك وراسنده برسنه مسیره دن غائب اولور دینلدیکه انك معناسی امر قضا اولنمشدی
(والقرآن المجید) قرآن حقیچونکه اول مجد وشرف صاحبیدر ویا اول مجدله موصوف الله تعالینك
كلامیدر ویا اولکه انك معناسن بیلوب احکامنه امتثال ایده مجد اولنور (بل عجبوا أن جاءهم منذر منهم
فقال الكافرون هذا شیء عجیب) بلکه انلر تعجب ایتدیلرکه کندیلرك جنسندن بری انلری انذار ایده
اویله اولسه دیدیلرکه الله تعالینك محمدی رسالتنه اختیاری برشیء عجیبدر (أئذا متنا وكنا ترابا ذلك رجع بعید)
بزمیت وتراب اولدیغمزدنصکره کیرو حیاته رجوع ایدرمیزایدی اول رجوع وهم اعاده امکاندن بعیددر
(قد علمنا ما تنقص الارض منهم) الله تعالی ایدرکه بز انلرك اجسادندن ارضك اکل ایتدیکن بیلورز ویا بز انلرك
فوت اولانن ونیاده قلانن بیلورز هیچ برشیئك علمی بزدن خفی اولماز (وعندنا كتاب حفیظ) والحال بزم
عندمزده برکتاب واردرکه جمیع اشیایی حافظدر (بل كذبوا بالحق لما جاءهم فهم فی أمر مریج) بلکه انلر
معجزاتله ثابت نبوت ویا نبی ویا قرآن انلره کلدیکنده تکذیب ایتدیلر بلکه انلر امر مختلطده در یعنی
پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم حقنده کیمی ساحر وکیمی شاعر در وکیمی مجنون وکیمی معلمدر دیدی (أفلم ینظروا الی
السماء فوقهم كیف بنیناها وزیناها وما لها من فروج) کافرلر الله تعالینك قدرتندن فوقلرنده سمایه نظر
ایتمزلرمیکه بز انی عمادسز رفع ایدوب کواکبله نیجه تزیین ایتدك حالبوکه انده شقوق وخلل یوقدر هرعیبدن
سلیمه در (والارض مددناها والقینا فیها رواسی وانبتنا فیها من كل زوج بهیج) وارضی بز بسط ایتدك
واول ارض اوزره جبال ثوابت القا ایتدك وانده اصناف نباتاتدن بتوردك که حسنی بهجت ویرر (تبصرة
وذكری لكل عبد منیب) الله تعالی اشبو اشیایی خلق ایتدیکه انك بدائع صنعنی تفکر ایدوب توحید وطاعته
رجوع ایدر هر عبده تبصره وموعظه اوله (وأنزلنا من السماء ماء مباركا فأنبتنا به جنات وحب الحصید)
وبز سمادن شول منافعی کثیره ماء ایندروب انکله اشجار واثمار ویتروشعیر وسائر بچیلور حبوب بتوردك (والنخل
باسقات لها طلع نضید) ودخی نخل طوال ویا مستویه بتوردك انك ثمر کثیر ویا طلع متراکبی واردر (رزقا
للعباد) تا که اشیاء مذکوره عباده رزق اولوب انکله تعیش ایدهلر (واحیینا به بلدة میتا) واول ما ایله شول
نباتسز بلدهٔ جدبه یی احیا ایتدك (كذلك الخروج) ایمدی اول احیامز کبی یوم قیامتده سزی قبوردن
چیقارورز روایت اولندیکه یوم قیامتده یر یوزنده حیاتده کمسه قالموب ارض خالیه میته اولدیغنده الله تعالی
قرق کون منی رجال کبی سمادن یغمور یاغدروب یره کیردره انکله موتانك لحوم وعروق وعظامن بتوره
بعده ذیر کوروب یر یوزینه چیقاره (كذبت قبلهم قوم نوح وأصحاب الرس وثمود وعاد وفرعون واخوان لوط
واصحاب الایكة وقوم تبع) یا محمد مكه نك کفارندن اول اقوام کثیره رسوللرینی تکذیب ایتدیلرکه
اول جملهدن قوم نوح واصحاب رسدرکه یمامه یه قریب بربئر عندنده مقیم برجماعت ایدی وصالح علیه السلامك
قومی ثمود وهود علیه السلامك قومی عاد وفرعون وقومی قبط ولوط علیه السلامك قومی وشعیب علیه
السلامك قومندن اصحاب ایكه وقوم تبع که ذکری سورهٔ حجرده وسورهٔ دخانده کچدی (كل كذب
الرسل فحق وعید) انلرك هربری ویا انلردن برجماعت ویا جمیعی رسوللرین تکذیب ایتدیلر اویله اولسه انلره

عذابم

عذابم واجب اولدی ایمدی سن دخی یا محمد اول رسوللر کبی قومکك اذی وتکذیبنه صبر ایلکل (أفعیینا
بالخلق الاول بل هم فی لبس من خلق جدید) بز اول مرتده خلقدن عاجزمی اولدق که ثانی مرتده اعاده دن
عاجز اوله وز یعنی اول لاشیء ایکن وجوده کتوروب احیا ایتدیکمز کبی انلری بعد الاماته احیایه دخی قادر
اولورز انلر بزم خلق اوله قدرتمزی انکار ایتمزلر بلکه انلر خلق مستأنفده خلط وشبهه ایدرلر (ولقد خلقنا
الانسان ونعلم ما توسوس به نفسه ونحن اقرب الیه من حبل الورید) هر انسانی بز خلق ایتدك قلبنه خطور ایدنی
بیلورز بزه انسانی علمز شاه طمرینك اکا اولان قربندن زیاده در زیرا که انسانك ابعاض واجزائی بعضی بعضنه
حجاب اولوراما که بزم علمزه هیچ برشیء حجاب اولماز (اذ یتلقی المتلقیان عن الیمین وعن الشمال قعید) اول
الله تعالی انسانك هر حالنه علی هر قریبدن اقرب در شول حینده که انك صاغنده وصولنده قاعد ایکی کاتب
ملکلر یکه انك خیر وشر اعمالنی یازارلر اشبو نده ایذان واردرکه اول الله تعالی کاتب ملکلرینك استحفاظندن
غنیدر زیرا که اول انلردن اعلمدر وانلره خفی اولان شیئه اول مطلعدر لکن حکمتی مقتضاسنجه انلرك یازمسنده
عبدی معصیتدن تثبیط اولوروا عمالك اعتبار وضبطنده جزاسی تأیید اولور ویوم قیامتده حجت الزامنی تأکید
ایدراولور (ما یلفظ من قول الا لدیه رقیب عتید) برقولکه انسان انی تلفظ ایدر الا انك عندنده حاضر ایکی ملك
واردرکه ثواب وکرك عقاب ایجاب ایدر قول وفعلنی بری خیرلوسن بری شرلوسن یازار * حدیثده کلدیکه عبدك
حسناتن یازان ملك سیئاتن یازان ملك اوزره امیندر عبد حسنه ایشلسه حسناتن یازان فی الحال انی اون حسنه
یازار اما که عبد سیئه ایشلسه سیئاتن یازان ملکی اول حسناتن یازان ملك یدی ساعته دکین تأخیر ایتدیرر
شول رجاتله که اول سیئه ایشلین عبد تسبیح ویا استغفار ایده وانکله اول سیئه محو اولوب کیده
(وجاءت سكرة الموت بالحق ذلك ما كنت منه تحید) یا انسان سکرات موتك غمره وشدتی کلدیکه اول انسانی عقلی
وعقلی اوزره غلبه ایدر بر حالله کیم انکله رسوللرك خبر ویردیکنك حقیقتی ایرحتی که سعادت وشقاوتدن
مآل امرینی آشکاره کورر اول موتدرکه اندن میل وهرب ایدر اولدك (ونفخ فی الصور ذلك یوم الوعید)
وموتدنصکره صوره نفخهٔ بعث اولنه که کفارك انده عذابلرینك تحقیق کونیدر (وجاءت كل نفس معها
سائق وشهید) اول کونده هر نفسك بیله سنجه ایکی ملك اولور بری انی سوق ایدر وبریسی انك عملنه شهادت
ایدر ویاخود بر ملك اشبو ایکی وصفی جمع ایدر ویاخود سائق انك کاتب سیئاتی وشهید ایسه انك کاتب
حسناتیدر ویاخود سائق نفسی ویا قرینیدر وشهید ایسه انك جوارح ویا اعمالیدر (لقد كنت فی غفلة من هذا)
کافر اهوال قیامتی کوردیکنده اکا دینورکه سن بو کوندن دنیاده غفلتده ایدك رب تعالینی ورسوانی
تصدیق ایتمزدك (فكشفنا عنك غطاءك فبصرك الیوم حدید) الآن سندن امور آخرتده حاجب غطاکی
کشف ایتدك اشبو کونده بصرك نافذدر دنیاده انکار ایتدیککی بونده کوررسن ویاخود خطاب پیغمبریمز
صلی الله علیه وسلمه یعنی یا محمد سن امور دنیادن غفلتده ایدك وحی وتعلیم قرآنله سندن غطاء غفلتی کیدردك
اویله اولسه ناسك کورمدکارینی کوررسن وبیلمدکارینی بیلورسن (وقال قرینه هذا ما لدی عتید) هر انسان
اوزره موکل ملك دیه که اشبو بنم عندمده مکتوب وحاضر اولاندر ویا کافرك قرینی شیطان دیه که اشبو بنم
عندمده وملکمده حاضردر اغواء واضلالمله جهنم ایچون انی تهیئه ایتدم (ألقیا فی جهنم كل كفار
عنید) الله تعالی سائق وشهیده ویا خزنهٔ ناردن ایکی ملکه ویا بر ملکه دیه که جهنمه براغك هر کافر یکه
الله تعالینك وحدانیتن انکار ایدوب حقدن اعراض ایدر (مناع للخیر معتد مریب) مالنك زکاتنی
ویرمز وغیره ظلم ایدر والله تعالینك دین اسلامده شك ایدر (الذی جعل مع الله الها آخر) که اول الله تعالی یه
اله آخری اشراك ایدر (فألقیاه فی العذاب الشدید) ایمدی ایککزانی نارده عذاب شدیده القا ایدك
(قال قرینه ربنا ما أطغیته ولكن كان فی ضلال بعید) کافر قرینی شیطان حقنده دیه که یارب بنی بو اضلال
ایتمشدی شیطان دیه که یارب بن انی اضلال ایتمدم زیرا بنم اکا قوتم یوغیدی بلکه اول کندی بر ضلالهده ایدیکه
اول انی حق وایماندن بعید ایتدی (قال لا تختصموا لدی وقد قدمت الیكم بالوعید) الله تعالی کافر وشیطانه

دیه که بنم عنده مده اختصام ایتمکز زیرا که بن سزه کتابلرمده ورسوللرم لساننده طغیان اوزره وعیدمی تقدیم ایتمشدم (ما یبدل القول لدی وما أنا بظلام للعبید) بنم ثواب ویاعقابله اولان وعدمه خلاف اولمز وبن عبدمه ظلم ایدرد کم ذنبسز هیچ کسه یه عذاب ایتمزم (یوم نقول لجهنم هل امتلأت وتقول هل من مزید) ذکر ایت شول کونیکه جهنمه دیه وزکه جن وانسدن سکا القا اولنانله طولدکی جهنم دیه که یارب دخی زیاده وارمیدرکه القا ایدرسک اکا وسع اولور* پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر جن وانسدن کفاری جهنمه فوج فوج براغه لر جهنم ایسه انلره غیظندن زیاده طلبندن زائل اولمیه حتی رب العزة اکا قدمن وضع ایدوب عزتک حقیچون یارب کفایت ایدردیه او یله اولسه بعضی بعضنه انزوا ایده اما که جنتده خالی مکان قالوب الله تعالی بر نوع خلق ایجاد ندنصکره انلری انده اسکان ایده (وأزلفت الجنة للمتقین غیر بعید) وجنت متقیلره تقریب اولنوب اول انلره بعید اولمیه دخوللرندن اول اکا نظر ایدرلر انلره دیه کیم (هذا ما توعدون لکل أواب حفیظ) اشبو کوردیککز جنت شول السنه رسل ایله وعد اولناندر هر کسه یه کیم الله تعالی یه رجوع ایدوب حدودینی رعایت ایتمش اوله (من خشی الرحمن بالغیب وجاء بقلب منیب) که اول الله تعالی بی کورمشکن اندن قورقوب امرینه اطاعت ایده ویا خلوتنده کسه کورمزکن الله تعالی یه قلب خالصله اطاعت ایده ذکر اولنان ارصافله موصوف کسه لره دینور که (ادخلوها بسلام ذلک یوم الخلود) هر مخوفدن سالم اولدیغکز حالده ویا الله تعالی انلره ویا انلربری برلرینه سلام ویرر اولدقلری حالده جنته کیرک اشبو دخول سزه یوم دائمدر سزه اندن خروج یوقدر (لهم ما یشاؤن فیها ولدینا مزید) انلر ایچون اول جنتده تمنی ایتدکلری واردر ومع ذلک اندن زیاده شول بالرینه خطور ایتمدکی وکوزلر کورمدکی وقولاقلر ایشتمدکی انلر ایچون کرامات واردر دینلدیکه انکله مراد الله تعالینک جمال باکمالنی کورمکدر (وکم أهلکنا قبلهم من قرن هم أشد منهم بطشا فنقبوا فی البلاد هل من محیص) اهل مکه دن اول بر قرون کثیره اهلاک ایتمشزکه انلر قوتده اهل مکه دن اشد ایدیلر وقتدن حذر ایله خرق وتصرف ایتدیلر وبجری نقب ایدوب محفوظ اولمق ایچون بیت ایتدیلر الله تعالیدن ویا موتدن ملجأ بولدیلرمی ویا اهل مکه اسفارلرنده بلاد قرون ماضیه یه اوغرادیلور انلرهیچ کسه یی الله تعالینک عذاب واهلا کندن قورتلمش کوردیلرمیکه کندیلر ایچون دخی انک مثلنی توقع ایدهلر (ان فی ذلک لذکری لمن کان له قلب أو ألقی السمع وهو شهید) اشبو سورهده ذکر اولنانده تذکر وموعظه واردر اول کسه یه که حقایقده تفکر ایدر قلب واعی صاحبی اوله ویا خود سمعنی انک مواعظی استماعنه القا ایده حالبوکه ذهنی حاضر اولوب معانیسنی فهم ایدر ویا صدقنه شاهددرکه ظواهریله متعظ وزواجر یله منزجر اوله (ولقد خلقنا السموات والارض وما بینهما فی ستة أیام) سموات وارض وما بینهمایی بر التی کونده خلق ایتدک روایت اولندیکه یهودلر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه کلوب دیدیلرکه بزه خبرویرکه اشبو التی کونده الله تعالی نه اشیایی خلق ایتدی دیدیکه یوم احد ایله یوم اثنینده ارضی خلق ایتدی ویوم ثلاثاده جبال ویوم اربعاده مداین وانهار واقواتی خلق ایتدی ویوم خمیسده یوم جمعه نک اوچ ساعتنه دکین سموات وملائکه یی خلق ایتدی واول اوچ ساعتک اولکیسنده آجالی وایکنجیسنده آفتی واوچنجیسنده آدمی خلق ایتدی دیدیلرکه صدق ایتدک اکر اتمام ایدرسک دیدیکه اتمامی ندر دیدیلرکه یوم سبتده استراحت ایدوب عرش اوزره استلقا ایتدی او یله اولسه انلرک اول قوالی ردایچون (وما مسنا من لغوب) حالبوکه انده بزه تعب واعیادن برشیء اصابت ایتمدی دیو بیورلدی زیرا که استراحت ایدر اول کسه که اکا تعب وعیا ایره الله تعالی ایسه مخلوقین صفاتندن منزهدر (فاصبر علی ما یقولون) ایدی یا محمد مشرکینک بمثی انکارلرینه صبر ایت اول الله تعالی که اعیا مز کائناتک خلقنه قادر اولدی قادر اولورکه انلری اماته دنصکره یوم قیامتده احیا ایدوب انلردن انتقام ایده ویا خود یهودک کفر وتشبیهنه صبر ایت (وسبح بحمد ربک) وربک جل شانه نک سکا انعام ایتدیکی اصابت حق وسائر نعمتی اوزره حامد اولدیغک حالده انی عجزدن وتشبیهی ایجاب ایدر شیئدن تنزیه ایت (قبل طلوع الشمس وقبل الغروب) شمسک طلوعندن اول صلاة فجری وشمسک غروبندن اول صلاة

ظهری وعصری ادا ایت (ومن اللیل فسبحه) وکیجه نک بعضنده مغرب وعشایی ادا ایت (وادبار السجود) وصلاة مفروضه اعقابنده نوافل مسنونه یی ادا ایت ویا خود عشادنصکره صلاة وتری ادا ایت دینلدیکه (ومن اللیل) ایله مراد مغرب وعشا وتهجددر دینلدیکه (ادبار السجود) ایله مراد صلاة مغربدنصکره قلنور ایکی رکعت سنتدر ویا خود صلوات مکتوبه اردنجه تسبیح ایدلمسیدر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر بر کسه که هر صلوات مکتوبه اردنجه اوتوز اوچ کره (سبحان الله) واوتوز اوچ کره (الحمد لله) واوتوز اوچ کره (الله أکبر) دیه بعده برکره (لا اله الا الله وحده لا شریک له له الملک وله الحمد وهو علی کل شیء قدیر) دیه الله تعالی جمیع خطالرینی یارلغیه اکرچه دریانک کوپوکی دکاو ایسه ده ابو هریره رضی الله عنه ایدر صحابه نک فقراسی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه دیدیلرکه یا رسول الله اهل دثور دثورلری سببیله درجات رفیعه یه ونعیم مقیمه نائل اولدیلر زیرا که بزم کبی نماز قیلورلر وبزم کبی جهاد ایدرلر ومع ذلک بزم قادر اولمدیغمز فضول اموالرینی انفاق ایدرلر دیدیکه سزه بر عمل خبر ویره یمکه انکله سزدن اول کچن کسه لره ایره مز وسزدنصکره کانلری بکه مز ایشلدیککز عمل ثوابنی بولمیه مکر اولکه سزلک عملکز مثلنی ایشلیه ایمدی هر صلوات مکتوبه اردنجه اوتوز اوچ کره تسبیح وتحمید وتکبیر ایدک (واستمع یوم ینادی المناد من مکان قریب) یا محمد احوال قیامتدن سکا خبر ویریلنه القا سمع ایت شول کونکه انده اسرافیل ویا جبرائیل علیهما السلام مکان قریبدنکه اول صخرۀ بیت المقدسدر اول سمایه سائر ارضدن اون سکز میل اقربدرنده ایدوب دیه که ای عظام بالیه ولحوم متفرقه وشعور متفرقه الله تعالی سزه امر ایدرکه فصل قضا ایچون اجتماع ایده سز او یله اولسه اول ندایی جمیع خلق علی السویه ایشیدوب امر الهی یه انقیاد ایدهلر (یوم یسمعون الصیحة بالحق ذلک یوم الخروج) شول کونده که نفخۀ ثانیه یی بعثله ایشیدهلر اشبو قبوردن خروج کونیدر (انا نحن نحیی ونمیت والینا المصیر) بز دنیاده ناسی احیا واماته ایدرز آخرتده جزا ایچون مرجعلری بزه در (یوم تشقق الارض عنهم سراعا ذلک حشر علینا یسیر) اول کونده ارض یاریلوب ناس قبرلرندن مسرعین اولدقلری حالده خروج ایدهلر اشبو بعث وجمعدرکه اول بزه آساندر اول ایسه آسان اولمز الا کاکه اذا نه عالم قادر اولوب انی هیچ برشان شان آخردن اشغال ایتمیه (نحن أعلم بما یقولون) یا محمد کفار مکه نک سنی تکذیبده دیدکلرینی بز بیلورز (وما أنت علیهم بجبار) سن انلرک اوزره مسلط دکلسنکه انلری اسلامه جبر ایده سن بلکه سن انجق داعی ومذکرسن (فذکر بالقرآن من یخاف وعید) ایمدی قرآنله وعظ وتذکیر ایت هر کسه یه کیم بنم دنیاده وآخرتده کی عذابمدن خوف ایده

(سورة الذاریات وهی ستون آیة مکیة)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(والذاریات ذروا) شول ریاح حقیچونکه تراب وغیر اشیایی صاورر (فالحاملات وقرا) وسحابلر حقیچونکه امطاری کوتوررویا ریاح که سحابی کوتوررویا نساءکه بطنلرنده اولادلرین کوتوررلر (فالجاریات یسرا) وسفینه لرکه دریاده سهولتله یوررر (فالمقسمات أمرا) وملائکه که امطار وارزاق وسائر اموری تقسیم ایدر* الله تعالی اشبو اشیا ایله اقسام ایتدی زیرا که هر بری انک کمال صنع وقدرتنه دلالت ایدر (انما توعدون لصادق) سزلره وعد اولندیغکز ثواب وعقابک وقوعی حقدر (وان الدین لواقع) وحساب وجزا واقعدر (والسماء ذات الحبک) سماء حقیچونکه اول طرائق محسوسه صاحبیدرکه اول مسیر کواکبدر ویا طرائق معقوله ایدرکه اکا نظار سلوک ایدوب اندن معارفه توصل ایدرلر (انکم لفی قول مختلف) یا اهل مکه سز بزه رسولمز ویا قرآن حقنده قول متناقضده سزکه رسولی شاعر وساحر وکاهن وقرآنی شعر وسحر وکهانه دیرسز بو حالت ایسه حیرت شدیده وجهالت غلیظه دن ناشیدر (یؤفک عنه من أفک) اول رسول ویا قرآندن صرف اولنور اول کسه که علم اللهده هدایتدن مصروف اوله (قتل الخراصون) قول مختلف اصحابندن کذابینه لعنت اولسون (الذین هم فی غمرة ساهون) که انلر آخرت امرندن جهلده درکندیلرله

مراد اولان ایمان وطاعتدن غافللردر (یسئلون أیان یوم الدین) دیرلر که یوم جزانک وقوعی نوقتده در
(یوم هم علی النار یفتنون) شول کونده اولورکه انلر نارده احراق اولنور وانلره دینورکه (ذوقوا فتنتکم
هذا الذی کنتم به تستعجلون) تکذیبکزک جزاسنی ذوق ایدک اشبو شول عذابدرکه سزانی دنیاده استعجال
ایدردیککز (ان المتقین فی جنات وعیون) الله تعالیدن قورقوب مخالفتدن صاقننلر آخرتده جنت
بستانلرنده وپیکارلرده اولور (آخذین ما آتاهم ربهم) ربلری جل شانه نک انلره ویردیکی ثوابی سرورله قبول
ایدرلر زیرا که اول غایت جودتده درانده ردّ اولنور شی یوقدر (انهم کانوا قبل ذلک محسنین) زیرا که انلر اندن
اول دنیاده عمللرین کوکچک ایدرلردی (کانوا قلیلا من اللیل ما یهجعون) انلرک کیجه ده اویودقلری قلیل
ایدی اکثرینی ذکر وصلاتله کچوررلردی (وبالاسحار هم یستغفرون) وانلرقله نوم وکثرت تهجدلریله بیله
سحر وقتنه ایردکلرنده استغفاره مشغول اولورلردی کانه اول کیجه لرینی جرائمله کچوررلردی * دینلدیکه
یارسول الله انده نیجه استغفار ایدیلوردیدیکه (اللهم اغفر لنا وارحمنا وتب علینا انک انت التواب الرحیم)
(وفی أموالهم حق للسائل والمحروم) وانلرکماللرنده طالب نفع ایچون ومتعفف ایچون نصیب واردرکه انی
الله تعالی یه تقرب وناسه اشفاق ایچون نفسلری اوزره ایجاب والزام ایدرلر (وفی الارض آیات للموقنین)
طریق هدایه سالک موحد ایچون ارضده الله تعالینک وحدانیتنه علامات ودلائل واردرکه عیون باصره ایله
بحار وانهارینه وجبال واشجارینه وکیفیات وخواص ومنافعده اختلاف اجزاسنه نظر ایدنلر صانعک
وجود وعلم وقدرت وارادت وفرط رحمتنی بیلور وانلرکله ایمانلرنده یقینلری زیاده اولور (وفی أنفسکم)
ودخی کندیکزده کذلک الله تعالینک وحدانیتنه علامات ودلائل واردرزیرا عالمده برشی یوقدر الا انسانده
انک نظیری واردرکه اول دلالتده انک غماسن ویرر ومع ذلک برنیجه هیئات نافعه ومناظر بهیه وترکیبات
عجیبه وافعال غریبه یه تمکن کندده وصنایع مختلفه یی استنباطده وکمالات متنوعه یی استجماعده متفرددر
(أفلا تبصرون) نظر اعتبارله نظر ایتمزمیسز که صنعتدن صانعه استدلال ایده سز انکله موتکزدن صکره
کیرو احیایه قدرتمزی تیقن ایده سز (وفی السماء رزقکم وما توعدون) رزقکزه سبب اولان یغمور
ووعد اولندیغکز ثواب سماده در* زیرا که جنت سماء سابعه نک فوقنده وعرشک تحتنده در ویاخود اعمال
واعمالک ثوابی سماده تقدیر اولنمشدر (فورب السماء والارض انه لحق مثل ما أنکم تنطقون) سما وارضک
ربی جل شانه نک حقیچون ذکر اولنان آیات ورزق ووعد حقدر انده ریب یوقدر تکلم سز کندی لسانکزله
نطق ایدوب غیرک لسانیله نطقه قادر اولمزسز کذلک هربر یکز قسمت اولنان رزقنی اکل ایدر غیرک رزقنی اکله
قادر اولمزسز (هل أتیک حدیث ضیف ابراهیم المکرمین) یامحمد سکا ابراهیم علیه السلام اضیافنک
حدیثی کلدیمیکه انلر اون ایکی ملک ویا اوچ ملک ایدیکه انلر جبریل ومیکائیل واسرافیل علیهم السلام ایدیلر انلر
الله تعالی عندنده ویا ابراهیم علیه السلام عندنده کرام اولر ایدیلرکه انلره ابراهیم علیه السلام وزوجه سی
خدمت ایتدیلرکه (اذ دخلوا علیه فقالوا سلاما قال سلام قوم منکرون) شول وقتکه انلر ابراهیم علیه السلامه
داخل اولوب سلام ویردیلر ابراهیم علیه السلام دخی ردّ سلام ایدوب نفسنده دیدیکه بونلر بزم بیلدیکمز
کشیلردر زیرا که اذنسز داخل اولدیلر (فراغ الی أهله فجاء بعجل سمین) انلرک خبرنسز اهلنه واروب برسمز
بوزاغو بریانیله کلدی ایمدی مضیفلک آدابندندرکه قرایه مبادرت ایده تا که ضیف انی کفایتمه ویا اول طعامه
منتظر اولمیه (فقربه الیهم قال ألا تأکلون) ابراهیم علیه السلام اول بریانی اوکارینه قودیکه اکل ایده لر انلر
ایسه اکل ایتمدیلر ابراهیم علیه السلام انلره اکل ایتمزمیسز دیدی (فأوجس منهم خیفة قالوا لا تخف)
ابراهیم علیه السلام انلرک اکلدن اعراضن کوریجک انلردن خوفی اضمار ایتدی ویا نفسنه واقع اولدیکه انلر
ملائکه اولوب عذاب ایچون کلمش اوله لر دیدیلرکه بزدن خوف ایتمه کل بز الله تعالینک رسوللری یز بعده جبریل
علیه السلام اول بریانی قنادیله مسح ایدیجک فی الحال حیات بولوب اناسنک یاننه کتمدی (وبشروه بغلام
علیم) ابراهیم علیه السلامه اسحاق علیه السلام نام اوغلانک وجودیله تبشیر ایتدیلرکه اول بالغ

اولدیغنده علمده کامل اولور (فأقبلت امرأته فی صرة فصکت وجهها وقالت عجوز عقیم) مکر ابراهیم
علیه السلامک زوجه سی ساره برزاویه ده طوروب انلره نظر ایدردی تبشیرلرین ایشیدیجک ولوله ایتدی
وتعجبنده نساء عادتی اوزره یوزینه لطمه اوره رق یننه اقبال ایتدی بن برعجوز عقیم ایکن شمدنصکره
طوغورهیم دیدی (قالوا کذلک قال ربک انه هو الحکیم العلیم) اول ملائکه دیدیلرکه اشبو بزم تبشیریمز کبی
ربک جل شانه دیدیکه سنک بر ولدک اولور امرنده حکیمدر کبرک حالنده ولدک اولمسیله حکم ایدر علیمدرکه خلقنک
سرینی وولادتک وقتنی بیلور (قال فما خطبکم أیها المرسلون) ابراهیم علیه السلام انلرک ملائکه اولدیغنی بیلجک
انلره دیدیکه ای مرسللر شانکز ندر نه امر ایچون کلوب سز زیرا انلرک مجتمعین کلملری دکل الا برامر عظیم ایچوندر
(قالوا انا أرسلنا الی قوم مجرمین) دیدیلرکه بز برقوم مجرمینه کوندرلمشز که انلر قوم لوطدر (لنرسل
علیهم حجارة من طین) تاکه بز انلر اوزره بالچقدن دوزیلوب آتشده پشرلمش حجاره ارسال ایده وز
(مسومة عند ربک للمسرفین) که اول ربک جل شانه عندنده شول بخورده حدی تجاوز ایدنلر ایچون حجاره نک
هربری شول انکله هلاکی مقدر شخصک اسمیله علامتلو اولدیغی حالده (فأخرجنا من کان فیها من المؤمنین)
واول قوم لوط قراسنده ساکن مؤمنلری انلرک اراسندن چیقاردق (فما وجدنا فیها غیر بیت من المسلمین)
انده ایسه مسلمیندن بربیت اهلندن غیرکسه بولمدق که انلر لوط علیه السلامک اهل بیتی اون اوچ کسه
ایدیلر * بو دلیلدرکه ایمان واسلام واحد اوله ویاخود انلر اول ایکی وصفی جمع ایتمش اوله لر انک ایکیسی شیء
واحد کلدردیین قولی اوزره (وترکنا فیها آیة للذین یخافون العذاب الالیم) قوم لوطک قراسی موضعنده
علامت وعبرت ترک ایتدک که اول انلرک اوزرلرینه ارسال اولنان احجار مسومه در ویا ماء اسود منتندر
شول کسه لرکه الله تعالینک عذاب الیمندن خوف ایدرلر (وفی موسی اذ أرسلناه الی فرعون بسلطان مبین)
موسی علیه السلامک شان وخبرنده کذلک انده ایسه عبرت ترک ایتدک که بز انی فرعونه ید وعصا کبی
حجت واضحه ایله ارسال ایتدک (فتولی برکنه وقال ساحر او مجنون) فرعون ایسه جمیع جنودیله ایماندن
اعراض ایدوب دیدیکه اول ساحر ویا مجنوندر (فأخذناه وجنوده فنبذناهم فی الیم وهو ملیم) بز اول فرعونی
وجنودینی اخذ ایدوب جمیعنی دریایه غرق ایتدک حالبوکه اول دعوای ربوبیت وتکذیب رسولدن کندویه لوم
اولنور شیئله کلویدر (وفی عاد اذ أرسلنا علیهم الریح العقیم) وهود علیه السلامک قومی عادی اهلاککزده
دخی آیت وعبرت ترک ایتدک که انلرک اوزره ریح عقیم ارسال ایتدک انده نه خیرونه برکت واردر زیرا اول ریح
اهلاک کدر (ما تذر من شیء أتت علیه الا جعلته کالرمیم) اول انلرک انفس وانعام واموالرندن هرنه شیئه
مرور ایتدیسه انی ترک ایتمیوب شیء هالک بالی کبی قیلدی (وفی ثمود اذ قیل لهم تمتعوا حتی حین) وصالح
علیه السلامک قومی ثمودی دخی اهلاککزده آیت وعبرت ترک ایتدک که انلره صالح علیه السلام لسانیله دینلدیکه
چقان ناقه یی ذبح ایتدیلر آجالکز اوچ کون انقضاسنه دکین داریکزده معیشت ایدک (فعتوا عن أمر ربهم
فأخذتهم الصاعقة وهم ینظرون) انلر ایسه الله تعالینک امرینه امتثالدن استکبار ایتدیلر کابناء اوچ
کوندنصکره انلری عذاب أخذ ایتدی حالبوکه انلر نهارین اول عذابه نظر ایدرلردی (فما استطاعوا
من قیام وما کانوا منتصرین) اول عذابک نزولی عندنده نهوضه قادر اولمیوب حتی هلاک اولدیلر واندن
امتناع ایدردخی اولمدیلر (وقوم نوح من قبل انهم کانوا قوما فاسقین) اشبو ذکر اولنان اقوامدن
اول نوح قومنی بز اهلاک ایتدک که انلر کفر وعصیانله استقامتدن خارجین ایدیلر (والسماء بنیناها بأید
وانا لموسعون) بز سمانی قوت وقدرتمزله خلق ایتدک وبز قادرزکه سماء وارض بیننی توسیع ویا اول ایکیسی
بیننده اولان خلقمزه رزقی توسیع ایده وز (والارض فرشناها فنعم الماهدون) وارضی بز سزک ایچون بسط
ایتدک که اوزرنده قرار ایده سز بزنه کوزل ماهدوز (ومن کل شیء خلقنا زوجین لعلکم تذکرون)
هرشیئدن بز ایکی شر نوع خلق ایتدک سماء وارض شمس وقمر لیل ونهار بر وبحر سهل وجبال
شتاء وصیف جن وانس ذکر وانثی نور وظلمت ایمان وکفر سعادت وشقاوت حق وباطل

حلووم‌ کبی تا کہ تذکر ایدوب تعـدد احوال ممکناتدن ایدیکنی بیله سز وواجب الذاتك تعـددو انقسامی
قبول ایتمزایدیکنی تیقن ایده سز (ففروا الی الله انی لکم منه نذیر مبین) ایمدی الله تعالی یه ایمان وتوحیدله
وطاعتنه ملازمتله عذابندن رحمتنه قاجك که بن سزی انك شرك وعصیان اهلیچون اعداد ایتدیکی عذابندن
معجزات ظاهره ایله تحذیر ایدرم (ولا تجعلوا مع الله الها آخر انی لکم منه نذیر مبین) الله تعالی یه الوهیتده
هیچ برشیء اشراك ایتمکز که اول اقرارا ولنمسی واجبك اعظمیدر که بن سزی اشرا کدن آفاتنی بیان ایله
تحذیر ایدرم (کذلك ما أتی الذین من قبلهم من رسول الا قالوا ساحر أو مجنون) یا محمد کفار مکه سنی
تکذیب ایدوب ساحر ومجنون دیو وصفلری کبی اندن اول کچن امتلره هر بارکه بر رسول کاسه انلرانی تکذیب
ایدوب سحر وجنونله وصف ایدرلردی (أتواصوا به بل هم قوم طاغون) یوخسه انلرك اول کچنلری صکره
کلنلرینه وصیتمی ایتدیلرحتی که جمیعی اول قول اوزره اتفاق ایتدیلر بلکه اول قولی بری برلرینه وصیتله دکلدر
ارالرینده زمان بعید اولدیغیچون بلکه انلری اول قول اوزره جمع ایدن طغیانده مشارکتلریدر (فتول عنهم
فما أنت بملوم) ایمدی سن انلرکله مجادله دن اعراض ایت زیرا کسن انلری کرارا دعوت ایتدك دنصکره انلر
کفرلری اوزره اصرار وعنادلرین اربوردیلر اولیله اولسه تبلیغده جهدکی بذل دنصکره انلرك اعراضی اوزره
لوم اولنمزسن (وذکر فان الذکری تنفع المؤمنین) وتذکیر ووعظی ترك ایتمیوب ایلکل زیرا که اول نفع ایدر
انلره که الله تعالی ایمان تقدیر ایتمش اوله ویا مؤمن اوله اول انلرك بصیرتن آرتورر (وما خلقت الجن والانس
الا لیعبدون) بن جن وانسی خلق ایتدمکه انلره بکا عبادت ایدلز دیو امر ایتدم وعبادتمه انلری دعوت
ایتدم ویا انلرچونکه بنی بیلهلر* زیرا که اول انلری خلق ایتمسه وجود ووحدانیتی بیلمزدی وانلرچونکه
بکا خضوع وتذلل ایدهلر ایمدی جن وانسدن هر مخلوق الله تعالینك قضاسنه خاضع ومشیئتنه متذللدر هیچ
بری ما خلق لهسندن خروجه مالك اولمز* ویا انلرچونکه بنی توحید ایدهلر اما مؤمن شدت ورخاده انی
توحید ایدر اما کافر انجق شدت وبلاده توحید ایدر یوخسه نعمت ورخاده دکل (ما أرید منهم من رزق
وما أرید أن یطعمون) بن انلردن دیلمزم که خلقمدن برینی ویا کندیلرینی ارزاق ایدهلر ودخی دیلمزمکه
خلقمدن برینی اطعام ایدهلر الله تعالی اطعامی کندویه اسناد ایتدی زیرا که خلق انك عیالیدر اولکه
برکسه نك عیالنی اطعام ایده انك کندوبی اطعام ایتمش کبیدر* اشبو آیتله مراد بیاندرکه الله تعالینك
عباد ایله شانی ساده نك عبیدیله اولان شانی کبی دکلدر زیرا که ساده معاشلری تحصیلنده عبیدلرندن استعانه
ایدرلر اما که الله تعالی عالمیندن غنیدر (ان الله هو الرزاق ذو القوة المتین) الله تعالی خلقه رزق ویرمکده
بلیغ در قوت وقدرتنده متیندر ایمدی امر اولدیغکز شیئه اشتغال ایدك که فوز وفلاحه ایره سز زیرا بن سزی
انك تحصیلنه مانع شیئی تکلیف ایتمزم (فان للذین ظلموا ذنوبا مثل ذنوب أصحابهم فلا یستعجلون) ایمدی
شرك وعصیانله نفسلرینه ظلم ایدنلریچون عذابدن نصیب واردر انلردن اول هلاك اولان قوم نوح وعاد وثموددن
صاحبلرینك نصیبی کبی ایمدی اول عذابه استعجال ایتمسونلرکه اول یوم قیامتنه تأخیرا ولنوبدر (فویل
للذین کفروا من یومهم الذی یوعدون) شدت عذاب ویا ویل طموسی شول کافرلره اولورکه انلکه وعد
اولندیلرکه اول یاد نیاده عذاب استیصال ویا خود یوم قیامتده عذاب جهنمدر

(سورة الطور وهی تسع وأربعون آیة مکیة)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(والطور) طور مدینده طورسینا نام جبلدرکه موسی علیه السلام انده الله تعالینك کلامن ایشتدی اول
انکله اقسام ایتدی (وکتاب مسطور) ویازیلان کتاب حقیچونکه انکله مراد قرآندر ویا حفظه نك یازدیغیدر
(فی رق منشور) که اول جلد مبسوطه یازیلیدر (والبیت المعمور) وکعبه حقیچونکه اول حجاج ومجاورینله
معموردر ویا انکله مراد سماء سابعه ده ضراح نام بیت شریفدرکه کعبه حیالنده عرش حذاسنده در سماده
انك حرمتی ارضده کعبه حرمتی کبیدر هر کونده ایکی بیك ملك کاوراینچنده نماز قیلوب برکره کا کیرن

من بعد کیدوب ابدا عودت ایتمز ویا مراد قلب مؤمندرکه معروفة اخلاصله معموردر (والسقف
المرفوع) عرش ویا سماء حقیچون (والبحر المسجور) بحر مملو ویا بحر محیط ویا بحر موقد حقیچون* روایت
اولندیکه الله تعالی یوم قیامتده بحاری نار قیلوب انکله جهنمی تسجیر ایدر (ان عذاب ربك لواقع ماله
من دافع) ربك جل شانه نك عذابی نازل وکائندر انی دفع ایدر یوقدر حتی انك نزول ایده (یوم تمور السماء
مورا) شول کونده که سماء اهلنه دکرمن دونمسی کبی دونه بر حیثیتله که اهلی خوفلرندن بری برلرینه قاریشه
(وتسیر الجبال سیرا) وطاغلر مکانلرندن زائل اولوب هباء منثور اوله (فویل یومئذ للمکذبین) اول کونده
شدت عذاب اول کمسهلره درکه دنیاده رسوللری تکذیب ایتدیلر (الذین هم فی خوض یلعبون) که انلر
رسوللری استهزا ایله باطله اشتغال ایدرلردی (یوم یدعون الی نار جهنم دعا) اول کونده انلرالاری بیونلرینه
تیمورلنور وناصیهلری ایاقلرینه بغلنور وحنقله یوزلری اوزره باشلری آشاغه نار جهنمه دفع ایدیلور حتی انکه جهنمه
قریب اولهلر انلره دینورکه (هذه النار التی کنتم بها تکذبون) اشبو اول ناردرکه سزانی دنیاده تکذیب
ایدردیکز (أفسحر هذا أم أنتم لا تبصرون) اشبو کوردیککز عذاب سحرمیدر زیرا که سز وحیه سحر
دیردیکز یوخسه انك مصداقی اولدیغی حیثیتدن دلالت ایدر شیئی کورمزدیکز نتکیم دنیاده انك حقیتنه
دلالت ایدر شیئی کورمزدیکز (اصلوها فاصبروا أو لا تصبروا سواء علیکم انما تجزون ما کنتم تعملون)
ایمدی اول ناره کرکسه انك عذابنه صبر ایدك وکرکسه صبر ایتمکز ایکی حالت سزه مساویدر ابدا سزه اندن نجات
یوقدرکه اول دنیاده ایشلدیککز شرو تکذیبك جزاسیدرکه اکا ایریشورسز (ان المتقین فی جنات ونعیم)
دنیاده شرك وعصیاندن صاقنوب الله تعالی امرینه اطاعت ایدنلر یوم قیامتده بوستانلرده وانواع نعمله
تنعمده در (فاکهین بما آتاهم ربهم) رب تعالینك جنتده ویردیکی کرامته سوینوب انکله تلذذ ایدرا ولدقلری
حالده (ووقیهم ربهم عذاب الجحیم) ورب تعالی انلری نار جحیمدن حفظ وانی انلردن دفع ایده وانلره دینله که
(کلوا واشربوا هنیئا بما کنتم تعملون) جنتك الوان طعام وشرابندن اکل وشرب ایدك که انك عاقبتی تخمه
وسقم اولمسندن امن اوزره اولدیغکز حالده شول اعمال صالحه سببیله کیم انی دنیاده ایشلدیککزدی (متکئین
علی سرر مصفوفة) انلر بری برلرینك یاننه دیزلمش سریرلر اوزره اتکا ایدرا ولدقلری حالده (وزوجناهم بحور
عین) وبز انلره حور عین ازواج قیلورز (والذین آمنوا واتبعتهم ذریتهم بایمان ألحقنا بهم ذریتهم) شونلرکه
دنیاده مؤمنلر اولوب اولادلری ایمانله انلره اتباع ایتدیلر بز اول مؤمنلره اولادلرینی جنته دخولده الحاق
ایدرز اکر اولادلرك مؤمنلری صغارا ایکن فوت اولدیسه عملده آبالرینه ایرمدیلرسه دخی تا که اول آبانك انکله
قریر العین اولهلر اما که کبیرلك آبالرینه الحاق اولنمسی کندی ایمانلریله اولور یوخسه آبالرینك ایمانیله دکل
(وما ألتناهم من عملهم من شیء) اول آبانك اعمالندن برشیء نقص ایتمزز اولادلرینی انلره الحاق سببیله
(کل امرئ بما کسب رهین) هر کمسه الله تعالی عندنده عملنه مرهوندر اکر عملی صالح ایسه کندوبی
رهنیتدن قورتاررو اکر عملی شرك ایسه کندوبی رهنیتدن قورتارمز ناره الیقور (وأمددناهم بفاکهة
ولحم مما یشتهون) وبز انلره اشتها ایتدکلری فاکهه ولحمی زیاده ایدرز اکرچه انك طلبن تصریح ایتمزلرسه ده
(یتنازعون فیها کأسا لا لغو فیها ولا تأثیم) جنتده انلر ارالرنده خمر کاسلرینی تعاطی ایدرلر انی شربلری
حالنده لغو وحدیث سویلمزلر واثم ایجاب ایدر فعلی ایشلمزلر (ویطوف علیهم غلمان لهم کأنهم لؤلؤ مکنون)
وانلره مخصوص مماليك کاس خمری دور ایدهلر که انلر بیاض وصفاده هر بری صدفده مصون انجودرا که
ایدی ناس مس ایتمیوبدر* پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر اهل جنتك منزلتده ادناسی اول کمسهدرکه
خدامندن برینه ندا ایتدکده ابیك دیوا کا بیك خادم جواب ویره پیغمبریمز علیه السلامه دینلدیکه اهل جنتك
خادملری بووصفده اولیجق کندیلرینه صفتده اولور* دیدیکه مخدوملرك خادملری اوزره فضلی قمرك لیلة بدرده
سائر کواکب اوزره فضلی کبیدر (وأقبل بعضهم علی بعض یتساءلون) بری برلرینه اقبال ایدوب دنیاده کی
احوال وعمللرندن سؤال ایدیشهلر (قالوا انا کنا قبل فی أهلنا مشفقین) دیهلرکه بز دنیاده ایکن اهلمز ارا سنده

الله تعالى يه عصياندن ويا عاقبتمز امرندن خوف ايدردك (فمنّ الله علينا ووقينا عذاب السموم) الله تعالى
بزه رحمت وتوفيقله فضل ايتدى وبزى عذاب ناردن حمايت ايتديكه اول مسامه سموملك نفوذى كبى نافذه در
(انا كنا من قبل ندعوه انه هو البرّ الرحيم) كه بوندن اول بزدنيا ده ا كا عبادت ايدوب ناردن وقايه ديلردك
زيرا كه اول محسن وكثير الرحمه در (فذكر فما أنت بنعمة ربك بكاهن ولا مجنون) يا محمد مشركينه تذكير
اوزره ثابت اول يوخسه انلرك سكا ساحر وشاعر وكاهن ومجنون ديدكارينه مبالات ايتمكل زيرا كه سن ربك
جل شانه نك سكا نبوتى انعامنه حمد ايدجيسن يوخسه كاهن ومجنون معامله سنى ايتمزسن (أم يقولون شاعر
نتربص به ريب المنون) بلكه انلر ديرلر كه اول شاعردر دهرك حوادث وصروفنه تربص ايدلمكه انى هلاك
ايده انك غيرى شعرانك هلاكى اولمسى كبى (قل تربصوا فانى معكم من المتربصين) انلره ديكل كه ايدى سز بنم
هلا كمه تربص ايدك كه بندخى سزك اهلا ككزه تربص ايدرم اويله اولسه يوم بدرده سيفله اهلاك اولنديلر
(أم تأمرهم أحلامهم بهذا أم هم قوم طاغون) يوخسه انلره عقللرى اشبو قول متناقضله مى امر ايدر زيرا
كاهن فطنت ودقت نظر صاحبيدر مجنون ايسه مغلوب العقلدر بلكه انلر عنادده مصر وحدّى متجاوزلردر
(أم يقولون تقوّله بل لا يؤمنون) يوخسه انلر محمد قرآنى تلقاء نفسندن اختلاق ايتدى ديرلر بلكه انلر
كفروعناد لرندن اشبو مطاعنله رمى ايدوب ايمانه كلمزلر (فليأتوا بحديث مثله ان كانوا صادقين) اكر انلر
محمد قرآنى تلقاء نفسندن اختلاق ايتدى ديملرنده صادقين ايسه لر اول قرآن مثلى برحديث مختلق كتورسونلر
(أم خلقوا من غير شىء أم هم الخالقون) يوخسه انلر خالق ومقدّرسز خلق وتقدير اولنديرويا خود عبادت
ومجازتدن لاشىء ايچون خلق اولنديلر اول اجلدن الله تعالى يه عبادت ايتمزلر ويا خود انلر كنديلرين
خلق ايتمش اولدقلرندن الله تعالينك امرى اوزرلرينه واجب اولمامشدر (أم خلقوا السموات والارض
بل لا يوقنون) يوخسه سموات وارضى انلرمى خلق ايتديلر اول اجلدن انلرك خالقنه عبادت ايتمزلر بلكه انلر
ايقان ايتمزلر كه سزى وسموات وارضى كيم خلق ايتدى ديو سؤال اولنسه لر ديرلر كه الله تعالى خلق ايتدى اكر
انى ايقان ايتسه لر اكا عبادتدن اعراض ايتمزلردى (أم عندهم خزائن ربك أم هم المصيطرون) يوخسه ربك
جل شانه نك خزائن رزقى انلرك عندنده ميدر حتى كه نبوتى ديلدكلرى كمسه يه ويره ويا انك خزائن علمى انلر
عندنده ميدر كه حكمت اقتضا ايتديكى كمسه يى الوهيته اختيار ايده لر يوخسه اشيا اوزره غالبلرميدر ديلدكارى
كيفيت اوزره تدبير ايده لر (أم لهم سلم يستمعون فيه فليأت مستمعهم بسلطان مبين) يوخسه انلرك ارتقا
ايده جك نردبانلريمى واردر كه اكا صعود ايدوب ملائكه كلامنى وياعلم غيبدن انلره وحى اولنانى ايشدوب زمان
مستقبلده اوله جق امورى بيله لر ايدى مستمعلرى حجت واضحه ايله كلسون كه اول انك استماعنى تصديق ايده
(أم له البنات ولكم البنون) يوخسه زعمكز اوزره كراهت ايتديككز بنات الله تعالينك اولوب سزكچون بنون
اوله (أم تسألهم أجرا فهم من مغرم مثقلون) يوخسه يا محمد تبليغ رسالت اوزره انلردن اجرمى استدك انلر غرم
التزامندن استثقال ايدوب سكا اتباعدن زهد ايتديلر (أم عندهم الغيب فهم يكتبون) يوخسه لوح محفوظ
انلرك عندنده ميدر مغيباتى اندن يازيورلر ويا خود محمد عليه السلامه خبرويرديكى بعث وجزانك زعملرنجه
اصلى اولمديغن اندن بيلورلر (أم يريدون كيدا فالذين كفروا هم المكيدون) يوخسه انلر سنى اهلاك ايچون مكر
ايتمكى ديلرلر كه اول دار الندوه ده محمد عليه السلامه اولان مكرلريدر ايدى كافرلر كندلرنده مغلوبين
اولديلر ويا خود كيدلرينك وباليله جزا لنديلر كه اول يوم بدرده قتل اولنمليدر (أم لهم اله غير الله سبحان الله
عما يشركون) يوخسه انلرك الله تعاليدن غيرى الهى وارميكه انك عذابندن حراست ايده الله تعالى
انلرك اشرا كندن ويا اشراك ايتدكلرى شيئك شركتندن منزه اولدى (وان يروا كسفا من السماء ساقطا يقولوا
سحاب مركوم) اكر انلر سمادن اوزريزه قطعه لر دوشمنجه ايمانه كلمز ديدكلرندنصكرا اوزرلرينه
تعذيب ايچون سمادن قطعه دوشديكن كورسه لر فرط طغيان وعنادلرندن ديه لر كه اشبو برى برينك اوزره
متراكم سحابدركه بزى ارواء ايچون اينو بدر دوب ايمانه كلميه لردى (فذرهم حتى يلاقوا يومهم الذى فيه

يصعقون) ايمدى انلرى ترك ايت كه طغيانلرنده لعب وخوض ايده لر شول كونه دكين كه انده صعقه ايدرلر كه
اول نفخهٔ اولى عندنده در (يوم لا يغنى عنهم كيدهم شيأ ولا هم ينصرون) اول كونده كيدلرى انلره برشيئى مفيد
اولمز وانده نازل اولان عذابدن منع اولنمزلر (وان للذين ظلموا عذابا دون ذلك ولكن أكثرهم لا يعلمون)
شرك وكفرله نفسلرينه ظلم ايدنلره عذاب ناردن اوّل عذاب واردر كه اول عذاب قبردر ويا دنياده مؤاخذه در
يوم بدرده اولان قتل ويدى ييل قحط كبى لكن انلرك اكثرى انى بيلمزلر (واصبر لحكم ربك فانك بأعيننا) ايمدى
يا محمد ربك جل شانه نك انلره امهال الله حكمنه ويا انلرك تكذيب وايذاسنه صبر ايت كه سن بزم رعايتمزده سن
كنارلك سكا ايتديكنى كورورز (وسبح بحمد ربك حين تقوم) مجلسكدن قيامك حيننده (سبحانك اللهم
وبحمدك) ديكل * ديلديكه اكر اول مجلس مجلس خير ايسه انكله احسانك آرتورر واكر انك غيرى ايسه
اكا كفارت اولور پيغمبريمز عليه السلام ايدربر كمسه كه برمجلسه جلوس ايدوب انده لغطى كشاد اوله اول
مجلسدن قائم اولمزدن اوّل (سبحانك اللهم وبحمدك أشهد أن لا اله الا أنت أستغفرك وأتوب اليك) ديسه
اول مجلسده صدور ايدن لغطانه كفارت اوله * ديلديكه نمازه طورديغنده (سبحانك اللهم وبحمدك
وتبارك اسمك وتعالى جدك ولا اله غيرك) ديكل كه زيرا پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم نمازى انكله باشلردى *
ديلديكه انكله مراد كيجه دوشكدن قالقوب نمازه داخل اولنجه اولان ذكر اللهدر (ومن الليل
فسبحه) وكيجه نك بعضنده الله تعالى يه عبادت ايت كه اول نفسه اشق وريادن ابعددر (وأدبار النجوم)
وآخر ليلده نجوملك ادبارى حيننده يعنى فجرك طلوعنده صباحك ايكى ركعت سنتنى ادا ايت

(سورة النجم وهى ثنتان وستون آية مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(والنجم اذا هوى) نجم حقيچونكه اول ثريادر ويا سماده كى نجوملك كايسيدر حقيچونكه غروب ايده ويا يوم
قيامتده منتثر اوله ويا حقيچونكه انكله شياطين رجم اولنه استراق سمع ايتدكارنده ويا نجمله مراد قرآندركه حقيچون
نازل اوله ويا هو بتدركه ساقى اوله حقيچونكه اول ارض اوزره سقوط ايده ويا محمد عليه السلامدر حقيچونكه ليلهٔ
معراجده سمادن نزول ايده (ماضل صاحبكم وما غوى) صاحبكز محمد عليه السلام طريق مستقيمدن
عدول ايتمدى وباطل شيئى اعتقاد ايتمدى (وما ينطق عن الهوى) اول هواى نفسندن سويلمز زيرا اول
تكليف اولنمشدركه توحيدى اظهار وشركى دفع وشرعى نشر ايده (ان هو الا وحى يوحى) انك دين امرنده
وياقرآنده سويلديكى دكل الا وحيدركه الله تعاليدن وحى اولنوبدر (علمه شديد القوى) اكا انى برملك
تعليم ايتدى قواسى شديددركه اول جبريل عليه السلامدر خوارق ابتدائنده اول اكا واسطه در * روايت
اولنديكه جبريل عليه السلام لوط قومنك قراسنى قناديله ماء اسوددن قلع ايدوب سمايه رفعندنصكره تقليب
ايتدى وصالح عليه السلامك قومنى بركره صيحه سيله جميعنى هلاك ايتدى وابليسى عيسى عليه السلامله
سويلشوركن كورديكنده قناديله بركره نفخ ايديجك هندستان نهايتنده برطاغه اير كوردى (ذو مرة
فاستوى) كه اول عقل ورأيده حصانت صاحبيدر خلق اولنديغى صورت حقيقيه سى اوزره استقامت
ايتدى * ديلديكه انبيادن پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمدن غيرى كمسه انى خلق اولنديغى صورتده كورميوبدر
اماكه پيغمبريمز عليه السلام انى اول صورتده ايكى دفعه كوردى برى سماده وبرى ارضده وسائر
اوقاتده آدمين صورتنده كاوردى سائر انبيايه كلديكى كبى بروقتده پيغمبريمز عليه السلام اكا ديديكه
ديلرمكه بكا خلق اولنديغك صورتده كورينه سن مكر اول وقتده پيغمبريمز عليه السلام حرا طاغنده
ايدى جبريل عليه السلام مشرقدن طلوع ايدوب افقى سدّ ايتدى پيغمبريمز عليه السلام انى كوريجك بايلوب
دوشدى اويله اولسه فى الحال عادتى اوزره آدمى صورتنه تحوّل ايدوب پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمى كندويه
ضم ايتدى (وهو بالافق الاعلى) حالبوكه اول افق شمسده ويا سدرهٔ منتهاده ايدى (ثم دنى فتدلى)
بعده اول پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه قريب اولوب تعلق ايتدى (فكان قاب قوسين أو أدنى) حتى پيغمبريمز

عليه السلامه انك قربى ايكى قوس دكاو ويا اندن اقرب اولدى (فأوحى الى عبده ما أوحى) جبريل
عليه السلام اكا ير كوردى اينكه الله تعالى وحى ايتدى (ما كذب الفؤاد ما رأى) پيغمبريمز
صلى الله عليه وسلمك كوزى كورديكن قلبى تكذيب ايتمدى * ديلديكه ضمائرك كليسى الله تعالى يه راجعدر
اويله اولسه شديد القوى ايله معنى (هو الرزاق ذو القوة المتين) دن مفهوم مك مثلمدر وانك اكا دنوى
ترفع مكانيدر وتدليسى انى شرائف ايله جناب قدسه جذبيدر وانى طرفة العينده مكه دن قدسه جذبله وانك
بصرى الله تعالينك اكا حكايت ايتديكنى تكذيب ايتمديكيدر زيرا كه امور قدسيه اولا قلب ايله ادراك
اولنور بعده بصره نقل ايديلور ويا خود انك فؤادى كورديككى بن سنى بيلمزم ديمدى اكرانى ديسه كاذب
اولوردى زيرا اول انى بصريله كورمسى كبى قلبيله بيلوبدر * رؤيتك معناسنده مفسرون اختلاف ايتديلر
ابن عباس رضى الله عنه ديديكه محمد صلى الله تعالى عليه وسلم الله تعالى يى فؤاديله ايكى كره كوروبدر وبر جماعت
ديديلر كه اول انى كوزيله ايكى كره كوروبدركه اول انس وحسن وعكرمه قوليدر ابن عباس رضى الله عنه ايدر
الله تعالى ابراهيم عليه السلامى خلتله وموسى عليه السلامى كلامله ومحمد صلى الله عليه وسلمى رؤيتله اصطفا
ايتدى (أفتمارونه على ما يرى) يا مشركين محمد عليه السلامك كورديككنده جدال مى ايدرسز كه انلر
انك اسرائنى وجبريل عليه السلامى مشاهده سنى انكار ايدرلردى (ولقد رآه نزلة أخرى) محمد عليه السلام
جبريل عليه السلامى صورت حقيقيه سنده رؤيت اخراده كوردى (عند سدرة المنتهى) كه اول رؤيت
سدرهٔ منتهى عندنده ايدى چونكه اول سماء سابعه يه اسرا ايتدى سدرهٔ منتها ايله مراد شجرهٔ طوبى ويا شجرهٔ
نبقدركه سماء سابعه نك فوقنده عرشك يمينده در انهار جنت انك اصلندن چيقار ملائكه اكا منتهى
اولورانى تجاوز ايتمزلر كه انك نبقى هجر دستيلرى كبى ويپراغى فيل قولاقلرى كبيدر ويا خود خلائقك علم
واعمالى انده منتهى اولور (عندها جنة المأوى) جنت مأوى انك عندنده دركه شهدانك ويا متقينك
ارواحى ويا ملائكه انده قرار ايدرلر (اذ يغشى السدرة ما يغشى) اول سدره يى تغطيه ايدر خلائقدن اولكه
الله تعالينك عظمت وكبريا سنه دلالت ايدر * ديلديكه التوندن كلبكلر ويا قرغه لر مثالنده ملائكه در ابو هريره
رضى الله عنه دن مرويدركه انى غشى ايدن نور خلاقدر حب الهدن ملائكه غربان مثالنده انى قاپليوبدر
اول شجراوزره واقع اولورلر * حديثده كلديكه انك هر بر ورقه سنده قائم بر ملك واردركه الله تعالى يى
تسبيح ايدر (ما زاغ البصر وما طغى) محمد عليه السلامك بصرى كورديكى شيدن ميل وتجاوز ايتمدى
بلكه متيقن اولديغى حالده اثبات صحيحله اثبات ايتدى ويا اول رؤيتله امر اولنديغى عجائب رؤيتندن
عدول وتجاوز ايتمدى اويله اولسه كورديككنى اخبارده كذب ايتمز (لقد رأى من آيات ربه الكبرى)
رسول الله اول ليلهٔ معراجده الله تعالينك آيات وعجائب ملكيه وملكوتيه سندن عظماء وكبرايى كوردى
(أفرأيتم اللات والعزى ومناة الثالثة الاخرى) بكا خبر ويرك كه الله تعالى يه كافر اولوب لات وعزى ومنات
نام اصنامه عبادت ايدرسز * ديلديكه لات نام صنم طائفده ثقيفك ويا نخلهده قريشك ايدى انى طواف
ايدرلردى اول بر رجل صورتنده ايديكه سمنله سويقات ايدوب حجاجه يدررردى * وعزى ايسه بر شجره
ايدى غطفان اكا عبادت ايدرلردى * پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم خالد بن الوليد رضى الله عنهى اكا كوندردى
حتى كه انى كسدى انك ديندن بر شيطانه چيقوب صاچنى سوريه كتدى خالد اكا ير يشوب قتل ايتدى *
واما كه منات بر صخره ايديككه هذيل وخزاعه ويا ثقيف اكا عبادت ايدردى قربانلرين انك قتنده ذبح
ايدرلردى * ديلديكه اصنامك كليسى حجاره دن اولوب داخل كعبه ده عبادت اولنوردى يعنى اشبو
آلهه كزك بر شيئه قدرتى وارميدركه الله تعالى يى قويوب انلره عبادت ايده سز (ألكم الذكر وله الانثى)
يا مشركلر سز كنديكز ايچون بنون قيلوب الله تعالى يه بنات اسناد ايدرسز حالبوكه سز بناتدن كراهت ايدرسز
* كاى ايدر مشركلر ديرلرديكه اصنام وملائكه حاشا بنات اللهدر بز انلره عبادت ايتمزتا كه الله تعالى يه بزم
ايچون شفاعت ايده لر (تلك اذا قسمة ضيزى) اشبو بر قسمتدركه انده جور اولوبدر زيرا كه استنكاف

ایدیککز

ايتديككز شيئى الله تعالى ايچون قبول ايدرسز (ان هى الا أسماء سميتموها أنتم وآباؤكم) اول اصنام دكل
الا اسمادر سز وآبائكز انلرى آلهه ديو اطلاق ايدوبسز حالبوكه الوهيت معناسندن انلرده برشئ يوقدر
(ما أنزل الله بها من سلطان) الله تعالى انلرك الوهيتنه سزه بر برهان انزال ايتمديكه اكا تعلق ايده سز
(ان يتبعون الا الظن وما تهوى الانفس) بلكه انلرك اول اصنامه عبادتلرنده وآلهه ديو تسميه لرنده توهم
باطله ونفسلرينك هواسنه اتباع ايتمشلردر (ولقد جاءهم من ربهم الهدى) حالبوكه رب تعاليدن انلره رسول
وكتاب كلمشدر انلر ايسه انى ترك ايتديلر (أم للانسان ما تمنى فلله الآخرة والاولى) يوخسه انسان كافر ايچون
هر تمنى ايتديكى اولورميكه اول آلهه لردن شفاعت طمعلريدر ايدى اول طمع باطلدر بلكه دنيا وآخرت ايكيسى
بيله الله تعالينكدر اول ايكيسندن ديلديكى شيئى ديلديكى كسه يه ويرر هيچ برشيئله انك اوزره تحكم ايدر يوقدر
(وكم من ملك فى السموات لا تغنى شفاعتهم شيأ الا من بعد أن يأذن الله لمن يشاء ويرضى) سمواتده نيجه ملك
واردركه شفاعتلرى هيچ برشيئى مفيد اولمازالا شوندنصكره كه الله تعالى اذن ويره ملائكه دن اكا كه شفاعت
ايتسن ديليه ناسدن اول كسه ايچونككه شفاعت اولنغه اهل اوله اويله اولسه اصنام عبده لر ايچون نيجه
شفاعت ايدرلر (ان الذين لا يؤمنون بالآخرة ليسمون الملائكة تسمية الانثى) شونلركه آخرته ايمان كتورمزلر
ملائكه نك هر برينى بنت ديو تسميه ايدرلر (وما لهم به من علم ان يتبعون الا الظن وان الظن لا يغنى من الحق شيأ)
حالبوكه انلرك اول قوللرينه يقين ويا حجتلرى يوقدر بلكه انلر ظنلرينه اتباع ايدرلر ظن ايسه حقدن
برشيئى مفيد اولماز زيرا كه حق شيئك حقيقيدركه اول علمله ادراك اولنور وظن ايسه معارف حقيقيه ده معتبر
اولماز بلكه ظنك معتبر اولسى عمليا تده در * وعمليا ته وصلت اولورشيئده در (فأعرض عمن تولى عن ذكرنا
ولم يرد الا الحيوة الدنيا) ايدى يا محمد اعراض ايت شول كسه يى دعوت وشاننه اهتمامدنكه قرآنه ايمان
وموجبيله عمل ايتميه وعمليله حياة دنيا منفعتن ديليه زيرا كه دعوت انك عنادين وباطل اوزره اصرارين
آرتورر (ذلك مبلغهم من العلم) انلرك حياة دنيايى اراده لرى علمدن غايت وصوللريدر انى تجاوز ايتمزلر
(ان ربك هو أعلم بمن ضل عن سبيله وهو أعلم بمن اهتدى) رب تعالى اعلمدر شول كسه يه ككه طريق هدايتى
ترك ايده وانى كه توحيدى تمسك ايدوب طريق هدايه كيده ايدى انلرى دعوتده نفسكى اتعاب ايتمكل سكا
واجب اولان تبليغدر سن ايسه انى ادا ايتدك (ولله ما فى السموات وما فى الارض) سماده وارضده اولان
اشيانك جميعى الله تعالينك خلق وملككيدر ضالى مهتديدن تميز ايدوب هر فريقك احوالنى حفظ ايدر
(ليجزى الذين أساؤا بما عملوا ويجزى الذين أحسنوا بالحسنى) تا كه اسائت ايدنلره سوء عمللرينك عقابن ايده
واحسان ايدنلره جنتله جزا ايده (الذين يجتنبون كبائر الاثم والفواحش الا اللمم) شونلركه كبائردن
وفواحشدن اجتناب ايدرلر * ديلديككه كبائر اثم ذنوبدن هر شيئدركه عقابى كبير اوله فعلى اوزره وعيد
مترتب اوله ويا فاعلنه حد واجب اوله وفواحش ايسه زنا وناحق يره قتل كبى * ديلديكه كبائر اثم الله تعالى يه
شركدر وفواحش معاصيدر الا اللمدن يعنى صغائر ذنوبدن دكلككه زيرا اول مغفوردر اكرچه صاحبى
توبه ايتمديسه ده اول هر ذنبدركه احيانده ايشلنه لكن اككا اعاده واقامت اولنميه ويا اول زمان جاهليتده
ايشلنندر الله تعالى انكله مؤاخذه ايتمز * ديلديكه لم ايكى وجه اوزره دربرى هر ذنبدركه الله تعالى انك
اوزره دنياده حد وآخرتده عذاب ذكر ايتمش اولميه اول هر ذنبدركه صلواتله تكفير اولنه كبائر وفواحش
مرتبه سنه ايرميه وبرى دخى شول ذنب عظيمدركه انى مرة بعد مرة الما ايدوب اندن توبه ايده سعيد بن المسيب
ايدر اول هر شيئدركه قلبه خطور ايدر ديلديكه لم شول نظره دركه عمدسز واقع اوله اول مغفوردر واكر
اعادهٔ نظر ايديلورسه اول لم دكلدر بلكه ذنبدر (ان ربك واسع المغفرة) ربك جل شانه نك رحمتى واسعه در
صغائرينى مغفرت ايدر انك كه كبائردن اجتناب ايده ودخى ديلديككى كسه لرك ذنوبندن صغير وكبيرى
مغفرت ايدر مسيئلره وعيد ومحسنلره وعد نصكره اشبو صفت كريمه يى ايراده جملهٔ فوائددن برى اولدركه
صاحب كبيره انك رحمتندن مايوس اولماز والله تعالينك عهدسنه هيچ كسه يه عقاب ايتمسنك وجوبى توهم اولنمز

(هو أعلم بكم اذ أنشأكم من الارض واذ أنتم اجنة في بطون أمهاتكم) اول الله تعالى احوالكزه سزدن
اعلمدر شول حيثيتدنكه ابتداء خلقكزي يعني آدمي ترابدن خلق ايتدي وسزي انالريكز قارننده جنينلر تصوير
ايتدي (فلا تزكوا أنفسكم هو أعلم بمن اتقى) ايمدي كنديلريكزي زكاء عمل وزيادة خيرله ويا معاصي
ورذائلدن طهارتله مدح ايتمكز اول الله تعالى سزلك تقيلكزي وغير تقيلكزي وسزي صلب آدمدن چيقارمزدن
اقدم بيلوبدر (أفرأيت الذي تولى) كوردكمي شول كمسه يي كه حقه اتباعدن وانك اوزره ثباتدن
اعراض ايتدي (وأعطى قليلا وأكدى) وشيء قليل ويروب بعده بخل ايتدي اكثر مفسرين ديديلر كه
سبب نزولي وليد بن المغيره دركه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه اتباع ايدردي بعض مشركين اني تعيير ايدوب
ديديكه سن اشياخ دينني ترك وانلري تضليل ايتدك ديديكه الله تعالينك عذابندن قورقدم اول مشرك
اكا ديديكه اكرسن بكا بعض مالكي ويررسك سندن عذابي تحمل ايدهيم اوليله اولسه اول مرتد اولوب
اول مشركه بعض مشروطني ويرديكندنصكره باقيسنه بخل ايتدي (أعنده علم الغيب فهو يرى) يوخسه
علم غيب انك عندنده ميدر كه صاحبي انك عذابن تحمل ايده جكني بيلدي (أم لم ينبأ بما في صحف موسى
وابراهيم الذي وفى) اكا خبر ويرلمدي اولكه موسايه نازل اولان توراتده ويا صحائفده كه اول اون صحيفه
اولوب توراتدن اقدم اول اكا نازل اولمشدر وكذلك ابراهيم عليه السلامه نازل اولان اون صحيفه ده كه
اول ابراهيم عليه السلامك التزام ايتديكي ويا امر اولنديغي شيئي اتمام ايتدي ويا الله تعالى يه اولان عهدينه
وفاده مبالغه ايتدي (ألا تزر وازرة وزر أخرى) كه اول موسى وابراهيم صحفلرنده يازلمشديكه هيچ بر نفس
حامله نفس آخرانك حملني حامل اولماز يعني هيچ بر گناهكار كمسه بر آخرك گناهيله مؤاخذه اولنمز وبوكا مخالف
اولماز شول حديث نبويكه بر كمسنه كيم اسلامده بر سنت سيئه احداث ايده انكچون اول سنت سيئه نك وزري
اولور واكا متابعتله يوم قيامته دكين اني ايشليلرك وزري دخي وزر اولوردي بويورلدي زيرا اول وبال
اوزره سبب اولمغين وزريدر (وأن ليس للانسان الا ما سعى) وانسان ايچون آخرتده نفع ايتمز الا اولكه اني
اخلاصله ايشلش اوله ويا كانيت ايتمش اوله * ابن عباس رضي الله عنه ايدر اشبو آيت سورة طورده مذكور
(ألحقنا بهم ذريتهم) قول شريفيله منسوخ الحكمدر زيرا كه ابناء آبانك صلاحيله جنته گيرر * عكرمه ايدر
اشبو حكم ابراهيم وموسى قوملرينه مختص ايدي يوخسه بو امت ايچون اعمال صالحه دن كنديلرك ايشلديكي
وغيرلك انلر ايچون ايشلديكي اولور شول دليله كيم بر مرأه بر صبييني رفع ايدوب ديديكه يا رسول الله بونكچون
حج اولورمي ديديكه نعم انكچون حج وسنكچون اجر اولور وبر رجل پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه ديديكه بنم
انام وفات ايدوب بن انكچون تصدق ايتسم اندن اكا اجر حاصل اولورمي ديديكه نعم اولور (وأن سعيه
سوف يرى) وانك خير وشردن عملي يوم قيامتده ميزانده كوريلور (ثم يجزيه الجزاء الاوفى) بعده
اول عبدك سعيي جزاء اوفي ايله جزا اولنور (وأن الى ربك المنتهى) وجميع خلائقك موتلرندنصكره انتهاء
ورجوعلري الله تعالى يه در اعماللرينك جزاسني ايدر (وأنه هو أضحك وأبكى) اول الله تعالى انسانده
ضحك وبكايه قوت خلق ايتدي ويا اول اهل جنتي جنتده اضحاك واهل ناري نارده ابكا ايدر ويا ارضي نباتله
اضحاك وسمايي مطرله ابكا ايدر ويا اول انساني مسرور ومحزون ايدر زيرا كه سرور ضحكي وحزن بكايي
جلب ايدر (وأنه هو أمات وأحيى) واول الله تعالى اني دنياده اماته وآخرتده بعث ايچون احيا ايدر انك
غيري اماته واحيايه قادر اولماز حتى قاتل نفسه يي نقض ايدر واول حينده موت الله تعالينك فعليله حاصل
اولور (وأنه خلق الزوجين الذكر والانثى من نطفة اذا تمنى) واول الله تعالى هر حيواندن ذكر وانثايي
خلق ايتدي شول نطفه دنكه رحم انثايه دفق ايديلور ويا اندن ولد خلق ويا تقدير اولنور (وأن عليه
النشأة الاخرى) وانك وعدي مقتضاسنجه خلق اماته دنصكره بعث ايچون احيا ايدر (وأنه هو
أغنى وأقنى) واول ناسدن برطائفه يي اموال ايله سائردن غني ايدر وبرطائفه يي ايسه خلقه محتاج ايدر
(وأنه هو رب الشعرى) واول شعرى نام كوكبي خلق ايتديكه اول جوزانك خلفنده در خزاعه اكا عبادت

ايدرلردي

ايدرلردي ابتدا انلره اني سنت ايدن قريش اشرافندن ابو كبشه نام رجل ايدي نجوم سمانك عرضنه قطع ايدر
شعرى ايسه طولنه قطع ايدر ابو كبشه نام رجل انكله سائر عربه مخالفت ايتدي انلر اصنامه عبادت ايدركن
اول شعرايه عبادتي اختيار ايتدي پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم دين عربه مخالفت ايتديكيچون اكا ابن ابي
كبشه ديو تسميه ايتديلر يعني پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم عربه مخالفتده اگرچه ابو كبشه يه موافقت ايتدي
لكن شعرايه عبادتي انكارنده اكا دخي مخالفت ايتدي (وأنه أهلك عادا الاولى) اول الله تعالى هود عليه
السلامك قومي عاد اولايي ريح صرصر ايله هلاك ايتدي وعاد اخرى ايسه انلرك عقبي ارمدر (وثمود فما أبقى)
وصالح عليه السلامك قومي ثمودي صيحه ايله هلاك ايدوب عاد وثموددن هيچ بريني ابقا ايتمدي (وقوم نوح
من قبل انهم كانوا هم أظلم وأطغى) ونوح عليه السلامك قومني عاد وثموددن اول غرقله هلاك ايتديكه انلر ظلم
وطغيانده اول ايكي فريقدن اكثر ايديلر زيرا كه نوح عليه السلام انلرك اراسنده طقوز يوز اللي يل مكث
ايدوب انلري ايمانه دعوت ايتدكچه انلر اني ضرب واذا ايدرلردي بايلوب افاقت بولديغنده يا رب قومي مغفرت
ايت بيلمزلردن ايدرلردي وانلر ايچون الله تعالى يه اعتذار ايلردي كبارلري صغارلرينه اكا اذا ايلك وتكذيب
ايلك ديو وصيت ايدرلردي (والمؤتفكة أهوى) ولوط عليه السلامك قومنك قراسني جبريل عليه السلام
قناديله سمايه رفعندنصكره بامر الله اوستي التنه دوندروب يره براقدي (فغشاها ما غشى) بعده سجيلدن
حجاره ايله اني غشي ايتدي (فبأي آلاء ربك تتمارى) يا انسان اشبو مذكوراتي بيلدكدنصكره ربك جل شانه نك
نعمتلرندن قنغيسني انكار ايدرسن اشبو مذكوراتك بعضي نعم وبعضي نقم ايكن جميعنه آلاء ديلدي زيرا كه
هيچ بر نقمت خالي دكل يا معتبرينه عبرت وموعظه در ويا خود انبيا ومؤمنينه اعدالرندن انتقامدر (هذا نذير
من النذر الاولى) اشبو قرآن انذرات متقدمه جنسندن بر انذاردر ويا خود اشبو رسول منذرين جنسندن
بر نذيردر (أزفت الآزفة ليس لها من دون الله كاشفة) قربله موصوف قيامت قريب اولدي الله تعالىدن
غيري انك كشفنه قادر احد يوقدر يعني اول واقع اوله لكن كشف ايتمز ويا خود انك وقتني الله تعالىدن
غيري كشف ايدر يوقدر زيرا كه اني هيچ كمسه بيلمز ميويدر (أفمن هذا الحديث تعجبون وتضحكون)
اشبو قرآنه انكارله تعجب واستهزا ايله ضحك ايدرسز (ولا تبكون وأنتم سامدون) وتفريطكزه تحزن ايدوب
اغلمزسز ومع ذلك لهو ايدرويا اندن اعراض ويا اكا عناددن استكبار ويا اني استماعدن ناسي اشتغال ايچون تغني
ايدرسز (فاسجدوا لله واعبدوا) ايمدي الله تعالى يي توحيد ايدوب اكا تواضع وخضوعله سجود ايدك ويا سجود
تلاوه ايدك ويا اخلاصله صلواتي ادا وعبادتكزي اخلاصله ايدك * زيد بن ثابت رضي الله عنه ايدر پيغمبريمز
صلى الله عليه وسلمدن والنجم سوره سني اوقودم سجده ايتمدم اشبو دليلدركه سجدۀ تلاوت واجب اولمية عمر
ابن الخطاب رضي الله عنه ايدر الله تعالى اوزريمزه سجدۀ تلاوتي ايجاب ايتمدي مگركه اني ديليه وزكه اول
امام شافعي واحمد قوليدر وبر قوم سجدۀ تلاوتك قاري ومستمعي اوزره وجوبنه ذاهب اولديلركه اول امام
ابو حنيفه قوليدر

(سورة القمر وهي خمس وخمسون آية مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(اقتربت الساعة وانشق القمر) قيامتك قيامي اقتراب ايتديكه قمر منشق اولدي اول انك اقترابي علامتندندر
روايت اولنديكه كفار مكه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمدن صحت نبوتنه علامت استدكلرنده يارمغيله قمره
اشارت ايدوب باذن الله ايكي شق اولدي حتى جبل حرا انك ايكي شقي اراسنده كورلدي (وان يروا آية يعرضوا
ويقولوا سحر مستمر) اگر كفار مكه محمد عليه السلامك صحت نبوتنه دلالت ايدر معجزه كورسه لر اني تأمل
واكا ايماندن اعراض ايدوب اول سحر مستمر دردرلر (وكذبوا واتبعوا أهواءهم وكل أمر مستقر) اول
رسولي ويا آيتي تكذيب ايدرلر وشيطانك انلره تزيين ايتديكي اهوالرينه اتباع ايدرلر وهر امر بر غايته منتهيدر
خير اهل خيره وشر اهل شره ايرر خير اهلي جنته وشر اهلي ناره ادخال ايدر (ولقد جاءهم من الانباء ما فيه
مزدجر) حالبوكه انلره قرآنده قرون خاليه ويا انباء آخره اخبارندن كلدي اول شيكه انده تعذيب ووعيددن

زجر ایدر وار در (حكمة بالغة فما تغنى النذر) قرآن بر حكمت تامه در انده خلل یوقدر ایدی اكر اول حكمتی
تصدیق ایتمزلرسه عذابك نزولی حیننده انلره انذار ایدن رسوللرك نفعی اولمز (فتول عنهم) اویله اولسه انلره
تبلیغ واوزرلرینه حجتی الزام دنصكره انلری ترك ایت (یوم یدع الداع الى شیء نكر) ذكر ایت شول كونیكه
اسرافیل علیه السلام صخرهٔ بیت المقدس اوزره طروب نامی برشیئه دعوت ایده كیم نفوس انی انكار ایدەلر كه
اول نار جهنم ویا اهوال یوم قیامتدر (خشعا أبصارهم یخرجون من الاجداث كأنهم جراد منتشر)
قبرلرندن چیقەلر بصرلری هولدن خاشع وذلیل اولدیغی حالده كویا كه انلر كثرت وتموجده واماكنه انتشارده
چكركه لردر قنده كیده جكلرین بیلمزلر (مهطعین الى الداع) دعوت ایدن اسرافیل علیه السلامدن یكایه
بیونلرین اوزادوب اكا نظر ایدرلر اولدقلری حالده سرعتله كیدەلر (یقول الكافرون هذا یوم عسر) كافرلر
دیەلر كه اشبو كون بزه نه صعب شدید اولور * دینلدیكه قبرلرندن چیقدقلرندنصكره قرق ییل ایاق اوزره
طورغریلەلر بعده حسابه كرندریلەلر (كذبت قبلهم قوم نوح فكذبوا عبدنا وقالوا مجنون وازدجر) كفار
مكه دن اول عبدیمز نوح علیه السلامی قومی تكذیب ایدوب انی مجنوندر دیدیلر انواع اذیت ایله اول تبلیغدن
زجر اولندی (فدعا ربه انى مغلوب فانتصر) نوح علیه السلام رب تعالى یه دعا ایدوب دیدیكه الهی قوم
اراسنده مقهورم بنمچون انلردن انتقام ایت (ففتحنا أبواب السماء بماء منهمر) ابواب سمانی شدت ایله دوكیلور
بغمور ایله فتح ایتدك (وفجرنا الارض عیونا فالتقى الماء على أمر قد قدر) وارضك كاسینی عیون منفجره كبی
هر محلدن ماء نبع ایدر قیلدق اویله اولسه ماء سماء وماء ارض بری برینه ملتقی اولدی برحال اوزره كه الله تعالى
انی ازلده تقدیر ایتمشدی ویا برامر اوزره كه انی اول تقدیر ایتدیكه اول نوح علیه السلام قومنك طوفانله
هلاك كیدر (وحملناه على ذات ألواح ودسر) وبز نوحی حمل ایتدك برسفینه اوزره كه اول یصی تختەلردن
دوزیلوب مسمارلرله میخلنوبدر (تجری بأعیننا جزاء لمن كان كفر) اول بزم مرادمزده جاری اولور حفظمزله
محفوظ اولدیغی حالده تا كه اول فعلمز كافرلره انتقام اوله شول ذات ایچونكه اكا انكار اولندیكه اول نوح
علیه السلامدر ویا الله تعالى در (ولقد تركناها آیة فهل من مدكر) بز اول سفینه یی جبل جودی اوزره
دهر طویل ابقا ایتدك كه انكله اعتبار اولنور عبرت اوله اویله اولسه الله تعالى اینك قوم نوحه اولان صنعیله
معتبر كسه وارمیدر كه انك صانعنه مؤمن ومطیع اوله * دینلدیكه اندن اول ناس سفینه نه ایدوكنی بیلمزلردی
كوریجك انی نمونه ایدینوب سفینەلر دوزدیلر واذن الهیله دریاره یوزدردیلر (فكیف كان عذابی ونذر) تأمل
ایتسكه بنم عذاب وانذارم نیجه اولدی شول كسه لره كیم رسوللرم انلری انذار دنصكره ایمانه كلمدیلر (ولقد
یسرنا القرآن للذكر فهل من مدكر) بز قرآنی تیسیر وتهیئه ایتدك اذكار واتعاظ ایچون انده كی مواعظ وعبری
تبیین وتكریر ایله ویا حفظ ویا قراتیچون الفاظنی اختصار ایله ایمدی انكله اتعاظ ایدر وار میدر كه متعظ اولوب انی
اذعان واتقان ایده * دینلدیكه كتب منزله نك هیچ بری قرآندن غیری احمدن هیچ كسه یه اولندن آخرینه دكین
حفظی میسر اولمیوبدر (كذبت عاد فكیف كان عذابی ونذر) عاد قومی رسوللری هود علیه السلامی
تكذیب ایتدیلر ایمدی تأمل ایتسكه انلره عذاب وانذارم نیجه واقع اولدی انی بولمدیلرمی (انا أرسلنا علیهم
ریحا صرصرا فی یوم نحس مستمر) بز انلره اوزره ریح بارده شدیدة الهبوب ارسال ایتدك بر كونده كه شومی
اوزرلرینه مستمر اولدی حتی اول انلرك صغار وكبارینی اهلاك ایدوب هیچ برینی ابقا ایتمدیكه اول شهرك آخر
اربعاسنده ایدی (تنزع الناس كأنهم أعجاز نخل منقعر) اول ریح انلری یرلرندن قوپارر بعده باشلری
اشاغه یره اوروردی انكله باشلری ازیلوب بیونلری قیریلوردی اصول نخل كبی كه مغارسندن قلع اولنوب
یره اوزره دوشراسی كبی (فكیف كان عذابی ونذر ولقد یسرنا القرآن للذكر فهل من مدكر كذبت ثمود بالنذر)
ثمود قومی رسوللری صالح علیه السلامی تكذیب ایتدیلر شول وقتكه اول انلره انذارات ومواعظله كلدی
(فقالوا أبشرا منا واحدا نتبعه انا اذا لفی ضلال وسعر) دیدیلر كه بز جنسمزدن ویا جملەمزدن اولوب اوزریمزه
فضلی اولمیان كسه یه اتباعمی ایدرز اتباع ایتدیكمز تقدیرا اوزره هدا ایتدن خطاده وحقدن بعدده اولورز

أألقى

(أألقى الذكر علیه من بیننا بل هو كذاب أشر) اكا وحی نازل اولدی حالبوكه ارامزده اول وحیه احق
وار ایدی بلكه اول قولنده كذابدر خلق اوزره متكبردر بطری انی ادعا ایله اوزریمزه ترفعه حمل ایتدی
(سیعلمون غدا من الكذاب الاشر) الله تعالى دیدیكه اوزرلرینه عذاب نازل اولدیغنده ویا یوم قیامتده
بیلیسرلردر كه قولنده كاذب اولوب بطری حقدن استكباره وطلب باطله حمل ایدن صالحمیدر یوخسه
انی تكذیب ایدنلرمیدر بعده صالح علیه السلامدن دیلدیلر كه انلره طاشدن بر ناقه چیقاره چون صالح
علیه السلام الله تعالیدن انی دیلدی وحی اولندیكه (انا مرسلوا الناقة فتنة لهم فارتقبهم واصطبر) بز انلری
اختبار ایچون دیلدكاری منوال اوزره طاشدن بر ناقه اخراج ویا بعث ایدرز ایمدی یا صالح انلرك هلاكنه منتظر
اولوب صنیعلرینه نظر واذالرینه صبر ایت (ونبئهم أن الماء قسمة بینهم كل شرب محتضر) وانلره خبر ویر كه ناقه ایله
انلرك بیننده ماء قسمت اولنمشدر بر كون ناقه نك وبر كون انلر كدر ماءدن هر نصیبه نوبتیسی حاضر اولسون
ناقه نك نوبتنده اول مایه انلردن كسه كلمسون وانلرك نوبتنده ناقه اكا كلمسون (فنادوا صاحبهم فتعاطى
فعقر) اویله اولسه انلر ناقه نك قتلنه قصد ایدوب صاحبلری قدار بن سالفی اكا چاغردیلر قدار دخی انه
سیف الوب انكله ناقه یی قتل ایتدی (فكیف كان عذابی ونذر) ایمدی یا صالح نظر ایتسكه بنم انلری تعذیب
وانذارم نه كیفیت اوزره اولور (انا أرسلنا علیهم صیحة واحدة فكانوا كهشیم المحتظر) بز انلرك اوزره جبریل
علیه السلامی كوندردك بر كره صیحه ایتمسیله جمیعن هلاك ایتدك اویله اولسه شول شجر یابس منكسر كبی
اولدیلر كه صاحب حظیره انی جمع ایدوب ماشیه سنه حظیره قیلور ویا خود شول حشیش یابس كبی كه صاحب
حظیره انی ماشیه سنه ذخیره اولسون ایچون جمع ایدر (ولقد یسرنا القرآن للذكر فهل من مدكر كذبت قوم
لوط بالنذر) قوم لوط رسوللری لوط علیه السلامی تكذیب ایتدیلر (انا أرسلنا علیهم حاصبا الا آل لوط
نجیناهم بسحر) بز انلرك اوزره بر ریح كوندردك كه اول انلره حصباء یاغدردی الا آل لوطی بر سحر وقتنده
هلاكدن خلاص ایتدك (نعمة من عندنا كذلك نجزی من شكر) بزم عندمزدن انلره انعام ایچون ایمان
وطاعتله بزم نعمتلریمزه شكر ایدنه بز بویله جزا ایدرز (ولقد انذرهم بطشتنا فتماروا بالنذر) حالبوكه
لوط علیه السلام انلری بزم بطشه عذابمزله تخویف ایتدی انلر ایسه لوط علیه السلامی انذارنده شك ایدوب
تكذیب ایتدیلر (ولقد راودوه عن ضیفه فطمسنا أعینهم فذوقوا عذابی ونذر) انلر لوط علیه السلامدن
دیلدیلر كه اضیافنی انلره تسلیم ایده انلر ایسه ملائكه اولوب جملەدن بری جبریل علیه السلام ایدی * روایت
اولندیكه وقتا كه قوم لوط لوط علیه السلامك دارینه كاوب دخول ایچون بابنه معالجه ایتدیلر اول ملائكه
لوط علیه السلامه دیدیلر كه بز الله تعالینك رسوللری یز انلر بزه واصل اولوردكلردر قوغیل كیرسونلر لوط
علیه السلام انی بیلیجك حك اولوب حتی كه ملائكه نك اوزرینه كیردیلر جبریل علیه السلام قنادیله انلرك
كوزلرینی مسح ایدیجك كوزلریله یوزلری دوبدوز اولدی متحیرین اولوب چیقمغه قپوبی بولمدیلر حتی كه لوط
علیه السلام انلری دارندن طشره چیقاردی * الله تعالى ایدر بز انلره دیدك كه ایمدی بنم عذابمی وانذاریمی
ذوق ایدك (ولقد صبحهم بكرة عذاب مستقر) بز نهارك ابتداسنده انلره بر عذاب ایردیكه مستقر اولوب انلری
ناره تسلیم ایتدی (فذوقوا عذابی ونذر) وانلره دینلدیكه ایمدی بنم عذاب وانذارمی ذوق ایدك (ولقد یسرنا
القرآن للذكر فهل من مدكر) اشبو قول شریف ذكر اولنان هر قصەده تكریر اولندی تا كه انكله هر رسولی
تكذیب عذابی نزولنی مقتضی ایدوكی بیلنه وهر قصه نك استماعی ادكار واتعاظی مستدعی ایدوكی تأمل
اولنه وتنبیه وایقاظی استئنافله سهو وغفلتك غلبه سندن صاقنله (ولقد جاء آل فرعون النذر) فرعونه
واتباعنه موسى وهارون وانلرك غیری رسوللریمز كلدی (كذبوا بآیاتنا كلها فأخذناهم أخذ عزیز مقتدر)
انلر بزم موسایه ویردیكمز طقوز آیتلرك كلیسنی تكذیب ایتدیلر اویله اولسه بز انلری عذابله اخذ ایتدك شول
منتقم قادر اخذیله كیم انك دیلدیكی شیئی ایشلمكدن هیچ برشیء عاجز ایدرده كلدر (أكفاركم خیر من أولئكم
أم لكم براءة فی الزبر) یا معشر عرب سزك كفار یكزمی اشد واقوادر قوم نوح وعاد وثمود وقوم لوط وآل

فرعوننکه انلره نقمت وعذابمز حلول ایتدی یوخسه کتب سماویه ده سزه نازلمی اولدی اول کسه که سزدن کافراوله امم خالیه یه ایریشن عذابدن اول بری اوله (أم یقولون نحن جمیع منتصر) یوخسه انلر دیرلرمیکه بز برجماعتزکه امریمز مجتمعدر اعدادن امتناع ایدرمغلوب اولمزوبابری برلریمزه نصرت ایدرز (سیهزم الجمع ویولون الدبر) مشرکلرك جمیعی حربده منهزم اولوب ورالرینه منصرف اولیسرلردر الله تعالی اشبو وعد کریمنك صدقنی یوم بدرده اظهار ایتدی (بل الساعة موعدهم والساعة أدهی وأمر) بلکه یوم قیامت انلرك عذاب اصلیلرینك موعدیدر دنیاده ایریشن ایسه انك طلائعندندر وقیامت برامر فظیعدرکه انك دواسنه اهتدا اولنمز ومذاقی عذاب دنیادن امردر (ان المجرمین فی ضلال وسعر) مشرکون دنیاده طریق حقدن بعیده وآخرتده قزغن آتشلرده در (یوم یسحبون فی النار علی وجوههم ذوقوا مس سقر) شول کونده که جهنمده یوزلری اوزره سوریلوب نارك حرو ألمنی ذوق ایدلك دینور (انا کل شیء خلقناه بقدر) هرشیئی بزمقدر ومقتضای حکمت اوزره مرتب ویاخود هرشیئی مقدر ولوحده مکتوب خلق ایتدك (وما أمرنا الا واحدة کلمح بالبصر) هرشیئکه بزانك ایجادینی اراده ایتسه وزانك حصولی کلمهٔ واحده دریعنی کن دیمزدرکه انکا لمح بصردن اسرع زمانده وجوده کلور * ابن عباس رضی الله عنه ایدر یعنی بنم خلقمده قضاامم لمح بصردن اسرعدر ویامجیء ساعته امریمز سرعتده طرف بصر کبیدر (ولقد أهلکنا أشیاعکم فهل من مدکر) یا اهل مکه کفر وتکذیبده امم سالفه دن اشباهکزی هلاك ایتدك انلرك حالندن اعتبار ایدرمیسز که تکذیبی ترك ایدوب مؤمن اوله سز (وکل شیء فعلوه فی الزبر) خیروشردن هرشیئکه عباد انی ایشلر کرام کاتبینك دیوانلرنده اول ثابتدر (وکل صغیر وکبیر مستطر) وخلق واعمال وآجالدن هرصغیر وکبیر لوح محفوظده مسطوردر (ان المتقین فی جنات ونهر) شرك وعصیاندن صاقنان مؤمنلر آخرتده جنتلرده وماء ولبن وخمر وعسل نهرلری عندنده در ویاخود ضیاء وسعتده در ویا انهارده درکه انده لیل یوقدر (فی مقعد صدق عند ملیك مقتدر) مسکن طیبده درکه قلوب انی استحسان ایدوب وراضی اولورا لله تعالی عندنده مقربین اولدقلری حالده که اول واسع الملك اولوب هرشیئه قادردر وانلر اهل صدقه مختص مکانده در

(سورة الرحمن وهی ثمان وسبعون آیة مکیة)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(الرحمن علم القرآن) الله تعالی که رحمانیتله متصفدر محمد صلی الله علیه وسلمه قرآنی تعلیم ایتدی وقتا که مشرکون رحمان ندر بز اول اسمله مسمی رحمن الیمامه یعنی مسیلمة الکذابدن غیری بیلمزدیدیلر ویاخود انکه قرآنی محمد علیه السلامه بشر تعلیم ایدر دیدیلر بو آیت نازل اولدی وقتا که اشبو سوره نعم دنیویه واخرویه نك تعدادی اوزره مقصوره اولدی انی رحمانله تصدیر ایتدی ونعم دینیه نك اصل واجلی اولان شیئی تقدیم ایتدیکه اول قرآنی انعام وتنزیل وتعلیمدرکه اول اساس دین ومنشأ شرع واعظم وحی واعز کتبدر زیرا که قرآن اعجازیله وخلاصهٔ کتبی اشتمالیله کندوینی مصدق وانلره مصداق اولمشدر (خلق الانسان علمه البیان) که اول آدم علیه السلامی خلق ایدوب اکا هرشیئك اسمنی ویا لغاتك کافه سنی تعلیم ایتدیکه جمیعنك افضلی عربیدر وبعضیلر دیدیلرکه انساندن مراد جمیع ناسدرکه انلره نطق وکتابت وفهم وافهام تعلیم ایتدی حتی که سویلدیکنی واکا سویلنانی بیلدی ویاخود هرقومه تکلم ایتدکاری ویا محمد علیه السلامی خلق ایدوب اکا احوال ماضیه ومستقبله یی تعلیم ایتدی (الشمس والقمر بحسبان) شمس وقمر بروج ومنازلنده حساب معلوم مقدرله جاری اولورحتی که انکله امور کائنات سفلیه منتق اولور وفصول واوقات اختلاف بولوروسنون وحساب بیلنور (والنجم والشجر یسجدان) نجوم سماء واشجار ارض بکره وعشیده الله تعالی یه سجده ایدرلر برکیفیت اوزرکه انی بنه الله تعالی بیلور ویاخود سجودلریله مراد الله تعالینك انلره اراده ایتدیکی شیئه بالطبع انقیادلریدر مکلفیندن ساجدبالطبع انقیادی کبی * دینلدیکه نجم نباتدن اول شیئدرکه ساق اوزره قائم اولمیه یقطین کبی وشجر اولدرکه ساق اوزره قائم اوله بادنجان کبی (والسماء رفعها) الله تعالی

سمانی

سمانی مرفوعة المحل خلق ایتدیکه اول منشأ اقضیه ومنزل احکام ومحل ملائکه در (ووضع المیزان ألا تطغوا فی المیزان) الله تعالی ناس بیننده عدلی وضع ایتدی هر مستعد مستحقنی بولور وهر حق صاحبنه حقنی توفیه ایله تاکه امر عالم انکله قیام ونظام بوله ویاانکله مراد مقادیر اشیا بیلنمکه آلت اولان میزان ومکیال وغیریدر تاکه میزانده اعتدال وانصافی تجاوز ایتمیه سز ویاخود معنی انلره دیدیکه میزانده جور ایتمکز کسه اخذ ویا اعطا ایدلك (واقیموا الوزن بالقسط ولا تخسروا المیزان) وناس ایچون وزنی عدلله تقویم ایدك ووزن اولنان شیئکه ناسك حقیدر نقص ایتمکز (والارض وضعها للانام) الله تعالی یری خلق ایچون ویاهر ذی روح ایچون صواوزره بسط ایتدی (فیها فاکهة والنخل ذات الاکمام) اول یرده تفکه اولنور اشیانك انواعی واردر ودخی نخل که اول ذات اوعیه دریاهر شیئکه لیف ویاسعف وغیریله غطا اولور (والحب ذو العصف والریحان) ودخی انده حبوباتدن حنطه وشعیر وسائر تغذی اولنور اشیا واردرکه انك ورق یابسی اولور ودخی شم اولنور نبات وار (فبأی آلاء ربکما تکذبان) یا انس وجن ربکز جل شانه نك قنغی نعمتلرینی تکذیب ایدرسز * روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم سورة الرحمانی آخرینه دکین اصحابنه اوقیوب انلر ایسه سکوت ایتدیلر دندیکه سبب ندرسزی ساکتین کوررم بن انی جنیلره اوقدیغمده اشبو آیتی تکرار ایتدکچه یاربنا نعمتلرکدن هیچ برشیئی تکذیب ایتمزز حمد سکادر دیو ردجواب ایتدیلر (خلق الانسان من صلصال کالفخار) الله تعالی انسانی طین یابسدن خلق ایتدیکه اول صدا ویردی * روایت اولندیکه الله تعالی آدم علیه السلامی ترابدن خلق ایتدیکه انی طین بعده حمأ مسنون بعده صلصال قیلدی (وخلق الجان من مارج من نار) وجنك باباسی ویا ابلیسی شول دخانی یوق صافی ناردن خلق ایتدی (فبأی آلاء ربکما تکذبان) ربکز جل شانه نك قنغی نعمتلرینی تکذیب ایدرسز اطوار خلقکزده سزه افاضه ایتدی حتی که سزی افضل مرکبات وخلاصهٔ کائنات قیلدی (رب المشرقین ورب المغربین) که اول الله تعالی مشرق صیف ومشرق شتا ومغرب صیف ومغرب شتانك ربی وخالقیدر (فبأی آلاء ربکما تکذبان) ربکز جل شانه نك قنغی نعمتلرینی تکذیب ایدرسز که اول سزه اعتدال هوا واختلاف فصولده حاصل اولان انواع نعم لایحصی فوائد خلقیله انعام ایتدی (مرج البحرین یلتقیان) الله تعالی بحر مالحله بحر عذبی مرج ایتدی ایکیسی بری برینه متجاور اولوب سطحلری تماس ایدر ویاخود بحر فارسله بحر رومی ایکیسی بری برینه التقا ایدرزیرا اول ایکیسی بحر محیطدن منشق ایکی خلیج منزلنده در بحر محیطده بری برینه قارشور (بینهما برزخ لا یبغیان) اول ایکیسی بیننده الله تعالینك قدرتندن ویا ارضدن حاجز واردرکه ایکیسندن هیچ بری آخر اوزره ممازجه وابطال خاصیته ایله بغی ایتمز ویاخود اول ایکیسی حدلرینی تجاوز ایتمز ایکیسی بیننده کی اشیایی اغراق ایله (فبأی آلاء ربکما تکذبان یخرج منهما اللؤلؤ والمرجان) اول ایکی بحردن درلك کباری وصغاری چیقار * دینلدیکه مرجانله مراد معروف اولان مرجاندر درلك انجق بحر مالحدن چیقمسی صحیح اولدیغی قول اوزره ایکیسندن چیقار دینلمسنك معناسی انك حصولی ملح وعذبك اجتماعندن اولور (فبأی آلاء ربکما تکذبان وله الجوار المنشآت فی البحر کالاعلام) واول الله تعالینك امروارادتیله دوزلمش ویا خشبلری بری برینه رفع ایدلمش دریاده یوریلورك سفینه لری واردرکه عظم وارتفاعده طاغلر کبیدر (فبأی آلاء ربکما تکذبان) ربکز جل شانه نك قنغی نعمتلرینی انکار ایدرسزکه اول سزیچون مواد سفاینی خلق ایدوب انی اخذه وکیفیت ترکیبه وبحرده اجرایه ارشاد ایتدی براسبابله کیم انك خلق وجعنه اندن غیری احد قادر اولمز (کل من علیها فان ویبقی وجه ربك ذو الجلال والاکرام) یریوزنده کی حیوانات ومرکباتك جمیعی فانیدر ربك جل شانه نك ذاتی باقیدرکه اول استغناء مطلق وفضل عام صاحبیدر (فبأی آلاء ربکما تکذبان) ربکز جل شانه نك قنغی نعمتلرینی انکار ایدرسز که صدد فناده اولان لایحصی اشیایی رحمت وفضلندن ابقا ایتدی وکلی افنادنصکره اعاده وحیات ابدیه ونعیم مقیم ایله انعام ایتدی (یسأله من فی السموات والارض کل یوم هو فی شان) اول الله تعالیدن سمواتده اولنلر کاعبادته قوت وارضده اولنلر رزق ومغفرت استرلر زیرا که ذوات وصفاتلرنده محتاجلردر اول الله تعالی هر وقتده قضاء سابقی اوزره

احداث اشخاص وتجديد احوال ايدر احيا واماته ايدر برقومى عزيز وبرقومى ذليل ايدر خلقك كيمنى مريض
وكيمنى صحيح ايدر داعى يه اجابت وسائله اعطا ايدر اهل ذنوبه مغفرت واهل طاعته رحمت ايدر وامور لا يحصانى
ديلديكى كيفيت اوزره انى خلق وتحويل ايدر سفيان بن عيينه ايدر دهرك كليسى الله تعالى عندنده كويا ايكى
كوندر بركونى مدت ايام دنيادر وبركونى ايسه يوم قيامتدر امامدت دنيانك شانى امر ونهى احيا واماته
منع وعطادر امامدت يوم قيامتك شانى جزا وحساب ثواب وعقابدر * دينلديكه الله تعالينك شانى كونده
كيجه ده اوچ عسكر چيقارمقدر برعسكرى اصلاب آبادن ارحام امهاته چيقارور برعسكرى ايسه ارحامدن
دنيايه چيقارور برعسكرى ايسه دنيادن قبوره كوندرر بعده جميعى الله تعالينك دركاهنه جمع اولور * دينلديكه
انكله مراد مقاديرى مواقيتنه سوقدر وياخود معنى هر كونده انك عبيدينه بر تجديدى واردر (فبأى آلاء
ربكما تكذبان) ربكز جل شانه نك قنغى نعمتلرينى انكار ايدرسز كه اول عبادنك مثواسنى ويرروممكنى عدمدن
انلر ايچون انى چيقارور (سنفرغ لكم أيه الثقلان) يا انس وجن يوم قيامتده سزلك حساب وجزاكز ايچون
تجرد ايديسر سز * انس وجن ثقلان ديو تسميه اولنديلر ارض اوزره ثقللر ايچون ويارأى وقدرلرى رزانتيچون
وياتكليفله ثقيل اولدقلريچون (فبأى آلاء ربكما تكذبان) ربكز جل شانه نك قنغى نعمتلرينى انكار ايدرسزكه
اول سزى اعمالكزله جزالندير ور وحسناتكزله ثوابلندير ور (يامعشر الجن والانس ان استطعتم أن تنفذوا
من اقطار السموات والارض فانفذوا لا تنفذون الا بسلطان) يامعشر جن وانس اكرسز الله تعالىدن
وقضاسندن قاچين اولديغكز سموات وارضك جوانبندن چيقمغه قادر اولورسكز چيقك والحال اكا قادر
اولمزسز الا قوت وقهرله اول ايسه سزه قندن حاصل اولور وياخود سموات وارضده اولان اشيايى بيلكه قادر
اولورسكز بيلك والحال انى بيلمزسز الا الله تعالىدن بينه ايله وياخود يوم قيامتده انلره دينوركه اكر سموات
وارضك اطرافندن چيقمغه قادر اولورسكز چيقك شول زعمله كيم انكله رب تعالى يى عاجز ايدوب كنديكزه قدرتى
ايركورميه سز ايدك حالبوكه اكا قدرت ايركورمك امر محالدر (فبأى آلاء ربكما تكذبان) الله تعالينك قنغى
نعمتلرين انكار ايدرسز كه سزه تنبيه ومخافتدن تحذير واوزريكزه قدرتى كمالنده ايكن مساهله وعفو ايدر
وياخود مصاعد عقليه ومعارج نقليه دن امور كثيره نصب ايتديكه انكله سموات علانك فوقنه نفوذ ايده سز
خبرده كلديكه يوم قيامتده محشر اهلنى ملائكه ونار احاطه ايدوب (يامعشر الجن والانس) آيتنده ذكر
اولنديغى منوال اوزره ندا اولنورلر (يرسل عليكما شواظ من نار ونحاس فلا تنتصران) يا كفار انس وجن
يوم قيامتده باشلريكز اوزره ناردن لهب خالص وصفر مذاب دوكلورمز ايسه اول عذابدن امتناعه قادر
اولمزسز (فبأى آلاء ربكما تكذبان) ربكز جل شانه نك قنغى نعمتلرين انكار ايدرسز زيرا كه تهديد لطفدر
ومطيع وعاصى بينى جزا وانتقامله تمييز عدد آلادندر (فاذا انشقت السماء فكانت وردة كالدهان)
پس انكه بعده نصكره جهنمك حرندن سما منشق اولوب ساعت واحده ده عصب برزيت كبى الوانله متلون اولوب
ورده لونده كى فرس كبى ربيعده اصفر واول شتاده احمر وشدت شتاده اغبر اولور يعنى اول كونك هيبتندن
اكاير يشن حرجهنله بيله دهن مذاب كبى دوكلور (فبأى آلاء ربكما تكذبان) ربكز حق تعالينك قنغى
نعمتلرين انكار ايدرسزكه نجات اول سزه اول كونك هيبت وعذابندن خوف وحزن ايركورميه (فيومئذ
لا يسئل عن ذنبه انس ولا جان) سمانك انشقاقى كونده انس وجاندن هر كسه عمل قبيحندن سؤال اولنمز
زيرا كه سيمالرندن بيلنورلركه اول سواد وجوه وزرقه عيوندر صالحلر سيماسندن بيلنمسى كبى كه اول غره
وتحجيلدر دينلديكه سؤال اولنمامله نه سبب تا كه بيلنمسى انلر قبلندن اولميه زيرا كه الله تعالى انلرك جميع
احوالنى بيلوبدر وحفظه ملكلرى يازوبدر حتى ملائكه انلره فلان عملى ايشلديكزمى ديو سؤال ايتمزلر بلكه
انلرى سيمالرندن بيلورلر اكر دينورسه كه اشبو آيتله سوره حجرده كى (فوربك لنسألنهم أجمعين عما كانوا يعملون)
آيتى بيننده توفيق نوجهله در دينوركه يعنى الله تعالى انلره سز شونك وشونك كبى كناه ايتكزديو سؤال ايتمز
زيراكه اول انلرك اعمالنه انلردن اعلمدر بلكه انلره سز شونك وشونك كبى كناهى نيچون ايشلديكز ديو سؤال

اولنور

اولنور دينلديكه يوم قيامتده بعض مواطنده سؤال وبعضنده سؤال اولنمز وياخود قلبه صفا ويرشيئدن سؤال
اولنمز بلكه سؤال اولنملرى توبيخ وتقريع وجهى اوزره اولور وياخود برمجرمك ذنبندن مجرم آخر سؤال
اولنمز (فبأى آلاء ربكما تكذبان) ربكز جل شانه نك اول كونده عباد مؤمنينه اولور آلاءنك قنغيسن
انكار ايدرسز (يعرف المجرمون بسيماهم فيؤخذ بالنواصى والاقدام) اول كونده مجرمون سيمالرى سواد
وجوه وزرقه عيونلريله بيلنوب صاچلرى واياقلرندن اخذ نصكره ناره براغلورلر وياخود كاهى اياقلرندن اخذ
اولنوب يوزلرى اوزره سورونديلوب ناره براغلورلر (فبأى آلاء ربكما تكذبان) ربكز جل شانه نك قنغى
نعمتلرين انكار ايدرسز كه مؤمنلردن بونك كبى عذاب شديدى دفع ايدر بعده انلره دينوركه (هذه جهنم التى
يكذب بها المجرمون) اشبو اول جهنمدر كه مجرمون انى تكذيب ايدلر ردى (يطوفون بينها وبين حميم آن) انلر
انده شول حرارتى نهايتده ماء حار بيننده سعى ايدرلركه اول انلر اوزره دوكلور واندن ايچريلور * دينلديكه
انلر احقد قلرنده زقوم يديريلوب بوغازلرنده طورر وصوصادقلرنده حميم ايچريلوب انكله جوفلرى غليان ايدر
(فبأى آلاء ربكما تكذبان) ربكز جل شانه نك قنغى نعمتلرين انكار ايدرسز اكا ايمان وحقيقته اذعانكز
سببيله سزى بو غصه دن انجا ايتدى (ولمن خاف مقام ربه جنتان) شول كسه كه يوم قيامتده حساب ايچون
رب تعالينك حضورنده قيامدن خوف ايدوب اكا مخالفتى ترك واطاعتى التزام ايده انكيچون ايكى جنت
واردر برى خائف انسى وبرى خائف جنى ايچون زيرا كه خطاب ايكى فريقه در وياخود انلردن هر كسه يه ايكى
جنت اولور برى عقيده سى وبرى عمليچون وياخود برى فعل طاعات وبرى ترك مخالفات ايچون وياخود انك
برى عملنه ثواب اولور وبرى ايسه الله تعاليدن فضل اولور ويا انك برى روحانيه وبرى جسمانيه در (فبأى آلاء
ربكما تكذبان ذواتا افنان) اول ايكى جنتده اشجار وثماردن انواعى واردر ويا انك اشجارى چوق بوداقلودر كه
ميوه سى بينور وبيراغنك وفرتيله كولكه سى بسيط اولور (فبأى آلاء ربكما تكذبان) اول سزه بونك كبى
نعمت وافره وراحت متكاثره يى تقديرا تمشكن سز انك قنغى نعمتلرين انكار ايدرسز (فيهما عينان تجريان)
اول ايكى جنتده ايكى پيكار واركه برينه تسنيم وبرينه سلسبيل دينور جارى اولور (فبأى آلاء ربكما تكذبان
فيهما من كل فاكهة زوجان) واول ايكى جنتده هر فاكهه دن ايكيشر صنف واردر برى غريب وبرى معروفدر
وياخود برى رطب وبرى يابسدر * ابن عباس رضى الله عنه ايدر دنياده كى ميوه لر طتلوسنك واجيسنك
جنتده نظيرى واردر الا بوكه جميعى طتلودر (فبأى آلاء ربكما تكذبان متكئين على فرش بطائنها من استبرق)
اول خائفلر ناعمين اولدقلرى حالده شول فراشلر اوزره اتكا ايدرلركه بطانلرى ديباج اخضر غليظدندر
اما ظاهرلرى دينلديكه نور جامددندر * ابن عباس رضى الله عنه ايدر انك بطائنى ذكر اولنوب ظواهرى ترك
اولنمسى يريوزنده انك ظواهرين بيلور كسنه اولمديغيچوندر (وجنا الجنتين دان) واول ايكى جنتك ثمارى
تناولى قريبدر قائم وقاعد ونائما كا ايريشور * دينلديكه شجرك غصنى مؤمنه قريب اولور حتى كه اول نه
حالتده بولنورسه الى انك ميوه سنه ايرر دبلديكى دكلو تعب وعنا سز اندن ديرر (فبأى آلاء ربكما تكذبان
فيهن قاصرات الطرف لم يطمثهن انس قبلهم ولا جان) اول جنتك اماكن وقصورنده نساء واردركه
كوزلرينى زوجلرى اوزره قصرا يتمشلردر انلرك انسيه لرينه زوجلرندن غيرى انسى وجنيه لرينه زوجلرندن
غيرى جنى مس وجماع ايتمامشدر * ابن زيد ايدر انلرك هربرى زوجنه ديه كه ربم جل شانه عزتى حقيچون
جنتده بكا سندن احسن كورمشم الله تعالى يه حمد اولسونكه سنى بكا زوج وبنى سكا زوجه ايتدى
(فبأى آلاء ربكما تكذبان كأنهن الياقوت والمرجان) اول نساء حمرة وجنه وبياض بشره ده كويا كه هربرى
ياقوت ومرجاندر پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر اهل جنتدن مرأه نك بياض ساقى ويمنى حريردن يتمش
حله نك وراسندن كورينور (فبأى آلاء ربكما تكذبان هل جزاء الاحسان الا الاحسان) عملده احسانك
جزاسى ثوابده احساندر (فبأى آلاء ربكما تكذبان ومن دونهما جنتان) اول خائفين مقربين ايچون
وعد اولنان ايكى جنتدن دون اصحاب يمين ايچون دخى ايكى جنت واردر (فبأى آلاء ربكما تكذبان

مدهامتان) اول ایکی جنت شدت خضرتندن سواده مائلدراشبونده اشعار واردرکه اصحاب یمینه مختص
جنتلره غالب نبات ورياحين اوله جکه وجه ارض اوزره منبسطه درو خائفين مقربين جنتلرینه غالب اشجار
وفواكه اوله تاکه ایکی صنف بیننده تفاوت اولدیغنه اول دلالت ایده (فبأی آلاء ربکما تکذبان فیهما عینان
نضاختان) واول ایکی جنتده صویی فوران ایدر ایکی بیکار واردر (فبأی آلاء ربکما تکذبان فیهما فاکهة
ونخل ورمان) وینه اول ایکی جنتده فاکهه ونخل ورمان واردر نخلک ثمره سی فاکهه وغذادر ورمانك
ثمره سی فاکهه ودوادر ابن عباس رضی الله عنه ایدر نخل جنتك جذوعی زمرد اخضر دروورقی ذهب احمردر
وسعفی اهل جنتك کسوه لری اندن دوز یلور ومیوه سی دستولر ویاقوغه لر امثالنده درکه اول سوددن آق
وبالدن طاتلو وقایمقدن یومشقدر چکردکی یوقدر (فبأی آلاء ربکما تکذبان فیهن خیرات حسان) ذکر اولنان
جنتلرك درتنده دخی زوجات واردرکه خو یلری خوب یوزلری محبوبدر (فبأی آلاء ربکما تکذبان
حور مقصورات فی الخیام) اول زوجات حورلردرکه مجوف انجودن دوزلمش خیمه لرده مستوره لردر
بصرلری زوجلرینه نظر اوزره مقصوره دررو اول خیمه لرك طول وعرضلری بر رفرسخدر هر برخیمه نك التوندن
دردرپیك مصراعی واردر زاویه سنده انك صاحبی اولان مؤمنك زوجاتی واردرکه اخراده کی زوجاتی انی
کورمزلر مؤمن انلری طواف ایدر (فبأی آلاء ربکما تکذبان لم یطمثهن انس قبلهم ولا جان) که اول
حورلری صاحبلری اولان مؤمنلردن اول انس وجندن هیچ کسه انی وطئ ایتمیوبدر (فبأی آلاء ربکما تکذبان
متکئین علی رفرف خضر وعبقری حسان) انلر سریرلر اوزره قونلش یشل وساده لره اتکا ایدرلر وعبقره
منسوب نفیس بساطلره جلوس ایدرلر عبقر بلاد جندن بریدرکه اکا هر شیء عجیب نسبت اولنور (فبأی آلاء
ربکما تکذبان تبارك اسم ربك ذی الجلال والاکرام) ربك جل شانه تعظم ایتسه دی اندنکه نعم وسائر اشیایی
خلقنده اکا شریك اوله که اول سمات محدثاتدن رفیع القدردر وعباده وحدینه سیئه لرینی عفو اله
ودرجه لرینی رفع ایله اکرام ایدیجیدر * دینلدیکه اسمله مراد صفتدر ویا خود اسم لفظی مقحمدر عائشه
رضی الله عنها ایدر پیغمبر عزصلی الله علیه وسلم نمازدن فارغ اولدیغنده (اللهم أنت السلام ومنك السلام
تبارکت یاذا الجلال والاکرام) دیه جك دکلو زمان اوتوررردی

(سورة الواقعة وهی ست وسبعون آیة مکیة)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(اذا وقعت الواقعة لیس لوقعتها کاذبة) ذکر ایت شول وقتی که انده قیامت قائم اوله ویا صیحه قیامت نازل
اوله که اول صیحه اخیره در اول واقع اولدیغنده انك مجیئنی تکذیب ایدر نفس اولمز (خافضة رافعة) اول الله
تعالینك اعداسنی خفض ایدرو اولیاسنی رفع ایدرو برقومی ناره خفض ایدر برقومی جنته رفع ایدر ویا خود
اجرامی مقارندن ازاله ایدرکوا کبی یره ایندیرر وجبالی هواده یوریدر (اذا رجت الارض رجا) چانکه
ارض تحریك شدید ایدیلوب فوقنده کی بناء وجبال منهدم اوله (وبست الجبال بسا فکانت هباء منبثا)
وجبال قیریلوب اوفاقلنه حتی که غبار منتشر خفیف اوله (وکنتم أزواجا ثلاثة) یوم قیامتده سز اوچ
صنف اولورسز (فأصحاب المیمنة ما أصحاب المیمنة وأصحاب المشأمة ما أصحاب المشأمة) اول اوچ صنفك
بری اصحاب میمنه درکه کتابلری یمینلرینه ویریلور وقومدرییلور میسنکه انلرنه خیر وکرامته ایرر وبرصنفی اصحاب
مشئمه درکه کتابلری شماللرینه ویریلور قومدرییلور میسنکه انلرنه عذاب واهانته ایرر ویا اصحاب منزلهٔ سنیه
مبامنله میمونلردر واصحاب منزلهٔ دنیه شمائلله مشؤملردر ویا اصحاب یمین سعدادر طاعتلریله نفسلرینه میمونلردر
واصحاب شمال اشقیادر معصیتلریله نفسلرینه مشؤملردر * ابن عباس رضی الله عنهما ایدر اصحاب یمین
انلردرکه آدم علیه السلامك صلبندن ذریتی اخراج اولندقده انك یمیننده اولوب الله تعالی انلرك حقنده بونلر
جنتده درديدیکیدر واصحاب شمال انلردرکه اول وقتده آدم علیه السلامك شماالنده اولوب الله تعالی انلرك
حقنده بونلر نارده دردیدیکیدر (والسابقون السابقون) وبرصنفی دخی سابقوندرکه انلر حق ظهور ندنصکره

ترددو نوا نیسزایمان وطاعته سبقت ایتدیلر ویا خود فضائل وکمالات احاطه سنه ویا پیغمبر عزصلی الله علیه وسلم
دعوتنه اجابته سبقت ایتدیلر که انلر اهل ادیانه تقدم ویا جنته سبقت ایتدیلر (أولئك المقربون فی جنات
النعیم) ایمدی انلر جنات نعیمده درجات عالیه یه تقریب اولنمشلردر (ثلة من الاولین وقلیل من الآخرین)
اول سابقون آدم علیه السلامدن محمد صلی الله علیه وسلمه دکین کچن امتلرده کثیردر وامت محمدده قلیلدر
(علی سرر موضونة) انلر شول سریرلر اوزره اوتورررلرکه التونله منسوج اولوبدر ویاقوتله مشبکدر
(متکئین علیها متقابلین) اول سریرلر اوزرنده بری برلرینه قارشو راتکا ایدر اولدقلری حالده (یطوف علیهم
ولدان مخلدون) انلرك خدمتلرینه قائملردر شول ولدانکه سن واحدده هیئت وطراوتده ابدا ابقا اولنمشلردر
(بأکواب وأباریق وکأس من معین) شول مستدیرة الافواه عروه سز اقداحله ودخی عروه لو اناءلر ایله
وکأسله کیم اول خمر جاریه ایله طولودر (لا یصدعون عنها ولا ینزفون) اول خمردن خمارله باشلری اغریمز
وعقللرینه خلل ایرمز (وفاکهة مما یتخیرون) وکذلك اول ولدان انلرك اختیار ایتدیکی فاکهه نك
الواننده انلره کتورورلر (ولحم طیر مما یشتهون) واشتها ایتدکاری لحم طیرلك مشویسی ومطبوخندن انلره
کتورورلر * دینلدیکه بچان اهل جنتدن برینك قلبنه اول خطور ایتسه اشتها ایتدیکی کیفیتده صحفه ایچنده
اوکنده بولنوردیلدیکی قدر ییدکدنصکره کما کان طائر اولدیغی حالده اوجوب کیدر (وحور عین کأمثال
اللؤلؤ المکنون) وانلر ایچون جنتده حور عین اولورکه صفا ونقاده صدفده مستور انجو کبی کورینور
(جزاء بما کانوا یعملون) انلره بوکرامت اعمال حسنه لرینه جزا قیلنور (لا یسمعون فیها لغوا ولا تأثیما
الا قیلا سلاما سلاما) انده کلام باطل ویا نسبت اثم ایشتمزلر بلکه ایشتدکاری بری برلرینه سلام اولور
ویا ملائکه دن انلره سلام اولور (وأصحاب الیمین ما أصحاب الیمین) یوم میثاقده بیلزمسنکه آدم علیه السلامك
یمیننده اولنلره توحید وطاعتلری سببیله نه خیر وکرامت ایرر (فی سدر مخضود) انلر جنتده دیکنی یوق میوه سی
چوق نبق اغاجلری التنده در (وطلح منضود) وبری برینه متراکم موز اغاجلری ویا ام غیلانده درکه انك
ازهار کثیره سی اولور رایحه سی طیبه در (وظل ممدود) وظل دائم منبسطه در (وماء مسکوب)
وصوده درلر که قنده اولسه لر دیلدکاری کیفیت اوزره منسکب اولور (وفاکهة کثیرة لا مقطوعة
ولا ممنوعة) وفاکهه کثیره ده درلر که هیچ بر وقتده اول کسلمز وتناولدن منع ایدلمز (وفرش مرفوعة)
ورفیعة القدر ویا مرتفعه فراشلر اوزره درلر * دینلدیکه فرشله مراد نسادر وارتفاعلری اریکلر اوزره
اولدقلریدر (انا أنشأناهن انشاء فجعلناهن أبکارا عربا أترابا لأصحاب الیمین) بز نساء دنیایی جنتده ولادتسز
انشاء جدیدله انشا ایدرز دنیاده عجائز ایکن انده حورجنتدن افضل واحسن قیلورز ومع ذلك انلری عذراء
ایدوب زوجلری انلره قربان ایتدکچه ابکار بولنورلر زوجلرینه عاشقه لردر اوتوز اوچ یاشنده سنده زوجلرینه
مساویلردر اشبوکرامات مذکوره مؤمنلردن اصحاب یمین ایچوندرکه انلر سابقوندن دوندر (ثلة من الاولین
وثلة من الآخرین) اصحاب یمین امم سابقه وکرك بو امتده کثیردرلر پیغمبر عزصلی الله علیه وسلم ایدر اهل جنت
جنته کیردکارنده نوجوان اولوب یوزلرنده قیل اولماز قیورق صاچلو سرمه لو کوزلو اوتوز اوچ یاشنده
آدم علیه السلام خلقتنده بویلری التمشر ذراع بصیلقلری یدیشر ذراع اولور پیغمبر عزصلی الله علیه وسلم
ایدر اهل جنتك ادناسی اول کمسه درکه سکسان بیك خادمی وبتمش ایکی زوجه سی اولور وحاییه وصنعا
اراسنجه لؤلؤ وزبرجد ویاقوتدن انکچون برقبه قوریلور ومرأه سنك بناغنه نظر ایتدیکنده آیینه
مثالنده انده کندی صورتن کوررو انك اوزرنده کی ادنی لؤلؤ مشرق ومغرب اراسنه ضیا ویررو انك اکننده
یتمش ثوب اولوب کورمسی جمیعنه ایرر حتی که ساقنك ایلیکن کورر اهل جنتدن برکمسه که صغیر
ویا کبیر دروفات ایده جنته کیردیکنده اوتوز اوچ یاشنه رد اولنور اهل ناردخی اویله ایچلیندر ابو هریره
رضی الله عنه ایدر اهل جنتك منزلتده ادناسی اول کمسه درکه غداة ورواحده خدمتنه اون بیك خادم قیام
ایده هر بری بر طریقه ده اوله که اول انك صاحبنده اولمیه (وأصحاب الشمال ما أصحاب الشمال) یوم میثاقده

آدم عليه السلامك شمالنده اولنلر بيلزميسنكه انلره يوم قيامتده نه واهانتدن نه حالت ايرر (في سموم وحميم)
انلر حرّ نارده در كه مسامه ايرر و حرّى نهايتده ايرمش ماءده در (وظل من يحموم) ودخان اسوددن
كولكه ده در (لا بارد ولا كريم) كه اول سائر كولكه لر كبى نه بارد ونه نافعدر * ديدلديكه نارك كندى
واهلى وآنده كى اشيانك جميعى سياهدر * ديدلديكه يحموم اسماء نارك بريدر (انهم كانوا قبل ذلك مترفين)
زيرا كه انلر دنياده آيكن شهواته منهمكين ايديلر (وكانوا يصرون على الحنث العظيم) كه انلر اشراكه و بعثى
انكاره مصرين ايديلر (وكانوا يقولون أئذا متنا وكنا ترابا وعظاما أئنا لمبعوثون أو آباؤنا الاولون) وديرلرديكه
چقانكه بز فوت اولوب لحوم وعظامز تراب اوله آباء اقدميمز اولديغى كبى بعده بز وآبامز بعث اولنورميز (قل ان
الاولين والآخرين لمجموعون الى ميقات يوم معلوم) يا محمد انلره ديكلكه بنى آدمك اولين وآخرينى جمع
اولنيسردر شول كونه دكين كه اول عند الله معلومدر (ثم انكم أيها الضالون المكذبون) بوندنصكره
يا اهل مكه واضرابى كه حق يولندن آزمشلر و بعثى تكذيب ايتمشلردر (لآكلون من شجر من زقوم) سز
محشره وارديغكزده شجر زقومدن يرسز (فمالؤن منها البطون) شدت جوعله اندن قارنلريكزى طولدرورسز
(فشاربون عليه من الحميم) وغلبه عطشله زقوم اوزره ماء حميمدن ايچرسز (فشاربون شرب الهيم) شول
ابلك ايچمسى كبى كه اول هيام علتنه مبتلادر كه اول استسقايه بكزر برداءدر (هذا نزلهم يوم الدين) اشبو
انلر ايچون اعداد اولنمش يوم جزاده كى رزقلريدر تأمل ايتكه نار جحيمده استقرارلرنده رزقلرى نه اولور
(نحن خلقناكم فلولا تصدقون) يا كفار بز سزى عدمدن وجوده كتوردك بعثه تصديق ايتمزميسز كه اكر نظر
صحيحله نظر ايتسه كز ابتداء خلقه قادر اولان رب تعالى اعاده يه قادر ايديكن بيلوردكز (أفرأيتم ما تمنون)
بكا خبرويركز منى يى كه انى ارحام نسايه صب ايدرسز (أأنتم تخلقونه أم نحن الخالقون) اول منى يى ارحامده
بشر خلق ايدن سزميسز يوخسه بزميز بلكه بز زيرا كه سز اندن عاجزلرسز (نحن قدرنا بينكم الموت وما نحن
بمسبوقين على أن نبدل أمثالكم وننشئكم فيما لا تعلمون) سزدن هر بريكزك موتنى وقت معينله كيمكزى
صغرى وكيمكزى كبرى حالنده اولمق تقدير ايتدك بز عاجز دكلز كه سزى اهلاك ايدوب يريكزه بر اهل طاعت
خلق كتوره وز ويا سزى انسان صورتندن غيرى قرده وخنازير صورتنه تحويل ايده وز سزدن اول بجن
امثالك كافرلرينه ايتديكمز كبى (ولقد علمتم النشأة الاولى فلولا تذكرون) حالبوكه اتمهاتكز قارننده ايكن
اولان نشأة اولايى بيلورميسز ايمدى اكا قادر اولان رب تعالى نشأة اخرايه دخى قادر اولور زيرا كه انده صنع
موادى حاصل اولديغيچون اشبونده قياسك صحتنه دلالت واردر ايمدى انكله متعظ اولمزميسز كه ايمانه كله سز
(أفرأيتم ما تحرثون) بكا خبرويركز شول حبه كه انى ارضه القا ايدرسز (أأنتم تزرعونه أم نحن الزارعون)
انى انبات ايدن سزميسز يوخسه بزميز بلكه بز زيرا سز بر شيئه قادر دكلسز (لو نشاء لجعلناه حطاما فظلتم
تفكهون) اكر ديلرسه وز انى حبه سز تبن ويا انتفاع اولنمز هشيم قيلوردق اويله اولسه زرعكزه نازل اولان
حالته تعجب ويا اكا اولان نفقاتكزه ندامت ايدرديكز (انا لمغرمون بل نحن محرومون) مع ذلك ديرسز كه
بز انفاق ايتديكمز شيئك غرامتى ملزوملرز ويا رزقمز هلاككيله بز دخى مهلكلرز بلكه زرعله طلب ايتديكمز
زرعدن محروملرز (أفرأيتم الماء الذى تشربون) بكا خبرويركز شول طتلو صويى كه سز انى ايچرسز (أأنتم
انزلتموه من المزن أم نحن المنزلون) اول صويى بولتدن سزمى ايندررسز يوخسه بزمى بلكه قدرتمزله انى
بز ايندررز (لو نشاء جعلناه أجاجا فلولا تشكرون) اكر ديلرسه وز انى اجى وطوزلى ايچلمز ايدردك ايمدى
بونك امثالى نعم ضروريه يه شكر ايتمزميسز (أفرأيتم النار التى تورون) بكا خبرويركز شول آتشيكه
زند وخشبدن قدحله انى چيقاررسز (أأنتم أنشأتم شجرتها أم نحن المنشئون) اول نار قدح اولنان شجره كه
مرخ وعفاردر انى سزمى انشا ايدرسز يوخسه بزمى بلكه منفعت خلق ايچون انى بز خلق ايتمشز (نحن
جعلناها تذكرة ومتاعا للمقوين) بز اول نارى نار جهنمه نمونه و بلغه ومنفعه قيلدق شول كمسنه لر ايچونكه
عمراندن خالى ارضه داخل اوله لر ويا انلر ايچونكه بطونى ومزاودلرى طعامدن خالى اوله يعنى اهل بوادى واهل

اسفارك نارله انتفاعى مقيمك انكله اولان انتفاعندن اكثردر كه كيجه ده انى ايقادله كندليردن سباعى
قاچررلر يوللرين يتورمشلر ايسه بولورلر وصووقده انكله ايصنورلر وآتش واتمكلرين پشوررلر واول شجرة
نارى چوق القلرنده تو بلرى ارانسنده طاشيرلر (فسبح باسم ربك العظيم) ايمدى ربك جل شانه نك اسم عظيمنى
تنزيه ايت هر شيئدنكه انك وحدانيتنه منكر ونعمتنه كافر اولانلر انى ديرلر (فلا أقسم بمواقع النجوم) نجومك
مساقطيله قسم ايدرم انده اثرى زائل اولور ومؤثرنك وجودى بيلنور ويا انكله مراد نجوم قرآندر و مواقعى
اوقات نزوليدر (وانه لقسم لو تعلمون عظيم) قرآنله قسم بيلورسكز قسم عظيمدر زيرا كه انده مقسم بهك
عظم قدرت وكمال حكمت وفرط رحمتنه دلالت واردر ومقتضيات رحمتندن برى بودر كه عبادينى مهمل
ترك ايتميه (انه لقرآن كريم) اول مقسم به قرآندر كه الله تعالى يه كرامتلودر انده اولان تنزيه وتقديس ومواعظ
واحكام كثرتيچون (فى كتاب مكنون) شول كتابده كه اول خلايقدن مصوندر كه اول لوح محفوظدر
(لا يمسه الا المطهرون) اول لوح محفوظه مطلع اولمز الا شول ملائكه كه كدورات جسمانيه دن مطهرلردر
ويا قرآنى مس ايتمز الا انلر كه احداثدن مطهرلردر اويله اولسه جنب وحائض ومحدثدن هيچ برينه مصحفى حمل
ومس جائز اولمز كه اول اكثر علمانك قوليدر مالك وشافعى اكا ذاهبدر ابو حنيفه ديديكه محدث وجنبه
مصحفى حمل ومس جائز اولور (تنزيل من رب العالمين) اول قرآن منزلدر اول الله تعاليدنكه خلائقى خلق
وتربيه ايتدى (أفبهذا الحديث أنتم مدهنون) يوخسه اشبو قرآنه تكذيب ويا تهاونمى ايدرسز
تلاوتنده متصلب وموجبيله عملده مخلص دكلميسز (وتجعلون رزقكم أنكم تكذبون) وقرآندن حظ
ونصيبكزى انى تكذيب ايتمكمى قيلورسز * ديدلديكه كفار امطار اولنسه لر بو مطر بزه فلان نجمك نوءيله در
ديوب انى رازقك غيرى يه نسبت ايدرلردى زيد بن خالد الجهنى ايدر پيغمبرمز صلى الله عليه وسلم حديبيه ده ايكن
كيجه يغمور ياغوب انك اثرنده صلاة صبحى ادا وانصراف ايتدكده ناسه اقبال ايدوب ديديكه بيلورميسز كه
ربكز جل شانه نه ديرديلر كه الله تعالى ورسولى اعلمدر ديدى دركه عبادمك كيمى بكا مؤمن وكوكبه كافر
وكيمى كوكبه مؤمن وبكا كافر اولورلر اما اولكه اشبو يغمور بزه الله تعالينك فضل ورحمتيله در دير اول بكا
مؤمن اولوب كوكبه كافردر واما اولكه بو يغمور بزه فلان كوكبك نوءيله در دير اول بكا كافر اولوب
كوكبه مؤمندر (فلولا اذا بلغت الحلقوم وأنتم حينئذ تنظرون) چقان محتضرك روحى حلقومنه ايرشه
بشر ايسه اكا نظر ايدوب بر نفع ايركورمزسز نيچون روحنى جسدينه دوندرمزسز (ونحن أقرب اليه منكم
ولكن لا تبصرون) حالبوكه بز اول محتضره علم وقدرت جهتندن سزدن اقربز لكن بزم اكا قربمزى سز ادراك
ايتمزسز (فلولا ان كنتم غير مدينين ترجعونها ان كنتم صادقين) اكر امر سزك ديديككز منوال اوزره بعث
وحساب وجزاء اولمز ديديككزده صادقلر ايسه كز شول سزه عزيز كمسنه نك روحنى نيچون كيرو دوندرمزسز
چقانكه اول انك حلقومنه ايرشه چون اكا امكانكز يوقدر بيلك كه امر يكز سزدن غيرينك يدنده دركه
اول الله تعاليدر اكا ايمان كتورك (فأما ان كان من المقربين فروح وريحان وجنة نعيم) اكر اول وفات
ايدن سابقيندن ايسه انكيچون هر تعبدن استراحت ويا حيات طيبه دائمه واردر ويا رزق دائم ويا عينى شم
اولنور شى ويا ذات تنعم واردر (وأما ان كان من أصحاب اليمين فسلام لك من أصحاب اليمين) واكر اول وفات
ايدن اصحاب يميندن ايسه اكا موتى عندنده ويا قبرده ويا صراط اوزرنده اكا دينوركه يا صاحب يمين اخوانك
سكا سلام ايدرلر ويله اولسه اول سلام اكا اهل جنت ايديكنه بشارت اولور (وأما ان كان من المكذبين الضالين
فنزل من حميم وتصلية جحيم) واكر وفات ايدن بعثى تكذيب ايدر صراط مستقيمى قويوب طريق ضلاله كيدر
اصحاب شمالدن ايسه اكا قبرنده نارك سموم ودخانندن ايرشور (ان هذا لهو حق اليقين) اشبو سورده
ويا اوچ فريق شاننده ذكر اولنان حقيقت يقيندركه اول شكسز علمدر (فسبح باسم ربك العظيم)
ايمدى ربك جل شانه نى عظمت شاننه لايق اولميان شيئدن (سبحان الله العظيم) ديمكله تنزيه ايت عقبه بن عامر
ايدر (فسبح باسم ربك العظيم) آيتى نازل اولدقده پيغمبرمز صلى الله عليه وسلم انى ركوعكزده ديكز ديدى

(سبح اسم ربك الاعلى) آيتى نازل اولديغنده انى سجودكزده ديكز ديدى پيغمبر عليه الصلاة والسلام ايدر ايكى كلمه واردركه لسانده خفيف ميزانده ثقيلدر الله تعالى يه سوكلودركه اول سبحان الله وبحمده سبحان الله العظيم ذكريدر پيغمبر صلى الله عليه وسلم ايدر بركسه كه سبحان الله العظيم وبحمده ديه انكچون جنتده برنخله غرس اولنور * پيغمبر صلى الله عليه وسلم ايدر بركسه كه هركيجه ده سورهٔ واقعه يى اوقويه ابدا فقر وفاقه ورنج شاقه ايرشميه

(سورة الحديد وهى تسع وعشرون آية مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(سبح لله ما فى السموات والارض وهو العزيز الحكيم) سموات وارضده اولان مخلوقاتك كليسى الله تعالى يى تنزيه ايتدى هرشيدنكه اول انك ذات وصفاتنه لايق اولمز * ديلديكى شيئى انفاذه قدرتى كامله در امر وفعلى حكمت مقتضاسنجه در (له ملك السموات والارض يحيى ويميت وهو على كل شئ قدير) سموات وارضك ملكى انكدر ديلديكى كيفيت اوزره انده تصرف ايدر احيا واماته ايدر اول هرشيئه قادر اولور (هو الاول والآخر) اول الله تعالى سائر موجودات اوزره سابقدر موجد ومحدث اولديغى حيثيتدن واول موجوداتك فنالرندنصكره باقيدر وياخود اول اولدركه اسباب اندن ابتدا اولنور * وآخردركه مسببات انده نهايت بولور وياخود خارجده اول وذهنده آخردر (والظاهر والباطن) كثرة دلائله وجودى ظاهردر وحقيقت ذاتى باطندر انك كنهنه عقول ايرمز واول هرشيئه غالبدر وهرشيئك باطننه عالمدر (وهو بكل شئ عليم) اول هرشيئه عليمدر عندنده ظاهر وخفى مساويدر (هو الذى خلق السموات والارض فى ستة ايام ثم استوى على العرش) الله تعالى سموات وارض ومابينهمايى التى كونده خلقندنصكره عرش اوزره استيلا ايتدى (يعلم ما يلج فى الارض وما يخرج منها وما ينزل من السماء وما يعرج فيها) اول الله تعالى بيلور اينكه ارضه ولوج ايدر اموات وكنوز وسياه كبى ودخى اينكه ارضدن خروج ايدر نبات واقوات وكنوز كبى ودخى اينكه سمادن نزول ايدر مطر وثلج وبرد كبى ودخى اينكه سمايه صعود ايدر ملائكه وارواح واعمال عباد كبى (وهو معكم اينما كنتم) اول الله تعالينك علم وقدرتى سزكله در هيچ برحالده اول سزدن منفك اولمز (والله بما تعملون بصير) الله تعالى سزلك خير وشر اعمالكزه بصيردر يوم قيامتده ثواب وعقابدن جزاكزى ايركورر (له ملك السموات والارض والى الله ترجع الامور) سموات وارض ومابينهمانك خلق وملكى انكا مختصدر جميع امورك عواقبى انكا رجوع ايدر (يولج الليل فى النهار ويولج النهار فى الليل) الله تعالى ليلى نهاره ونهارى ليله ايلاج ايدر برينى كتوروب برينى كيدررينى اكسلدوب برينى آرتورر (وهو عليم بذات الصدور) اول قلوبده اولان ايمان وكفرى بيلور (آمنوا بالله ورسوله وأنفقوا مما جعلكم مستخلفين فيه) الله تعالى ورسولنه ايمان كتورك وانك سبيلنه انفاق ايدك شول اموالدنكه انى تصرفده سزى استخلاف ايتديكه حقيقتده انك جميعى الله تعاليكدر يوخسه سزلك دكل (فالذين آمنوا منكم وأنفقوا لهم أجر كبير) سزدن شونلركه الله تعالى يه ورسولنه ايمان كتوروب سبيل طاعته اموالرندن انفاق ايده لر انلر ايچون جنتده اجر عظيم واردر (وما لكم لا تؤمنون بالله) سزه نولديكه الله تعالى يه ايمان كتورمزسز كفره اصرار ايدرسز (والرسول يدعوكم لتؤمنوا بربكم) پيغمبر صلى الله عليه وسلم ايسه سزى دعوت ايدركه ربكز جل شانه نك وحدانيتنه تصديق ايده سز (وقد أخذ ميثاقكم) حالبوكه الله تعالى سزدن اخذ ميثاق ايتدى شول حينده كه سزى صلب آدمدن قريجه صورتنه اخراج ايدوب سزه عقل تركيبندنصكره بن سزلك ربكز دكليم ديديكنده جميعكز بلى يا ربنا ربمزسن ديمشديكز (ان كنتم مؤمنين) اكر اول اقراريكز اوزره صادقلر ايسه كز ايمان تركنده عذريكز قالمدى وياخود الله تعالى بوندن اول نصب ادله وسزه نظره تمكين ايله ايمان اوزره سزدن اخذ ميثاق ايتمشدى اكر انى مصدقين ايسه كز انكا انقياد ايدرسز (هو الذى ينزل على عبده آيات بينات ليخرجكم من الظلمات الى النور) اول الله تعالى عبدى محمد عليه السلام آيات واضحات

انزال ايدركه سزى ظلمات كفردن نور ايمانه اخراج ايدر (وان الله بكم لرؤف رحيم) اول الله تعالى سزه رأفتلو ورحمتلودركه رسوللر وآيتلر ايله تنبيه ايتدى حجج عقليه دن نصب ايتديكيله اقتصار ايتمدى (وما لكم ألا تنفقوا فى سبيل الله) سزه نولديكه كنديكزى ربتعالينك رحمتنه تقريب ايدر شيئه انفاق ايتمزسز (ولله ميراث السموات والارض) حالبوكه سموات وارضك ميراثى الله تعالى يه مختصدركه سزى امانه ايله اموالكزى ترك ايتديككزده انده غيرى وارثكز اولمز اموالكزك جميعى انكا واصل اولور وبالى اوزريكزه قالور ايمدى انفاق ايله آخرتده سزه ثوابى قالسى اولبدراندنكه امساك ايله اوزريكزه وبالى قاله (لا يستوى منكم من أنفق من قبل الفتح وقاتل أولئك أعظم درجة من الذين أنفقوا من بعد وقاتلوا) الله تعالى عندنده فضل وثوابده مساوى اولمز اول كسه كه مكه فتحندن اوكدين انفاق وقتال ايده شول كسه لره كيم فتحدنصكره انفاق وقتال ايده اشبو آيت أبو بكر الصديق رضى الله عنه شاننده نازل اولوبدركه ابتدا اول اسلامه كلدى وفى سبيل الله مالنى اول انفاق ايتدى * ابن مسعود رضى الله عنه ايدر اسلامى سيفله ابتدا اظهار ايدن پيغمبر صلى الله عليه وسلم وابو بكر رضى الله عنه ايدى ابن عمر ايدر پيغمبر صلى الله عليه وسلم قتنده ايدم ابو بكر عندنده ايدى اكننه بر عبا كيمش كوكسنى خلال ايله ايلدرمشدى جبرائيل عليه السلام اول حينده نازل اولوب ايتدى سببندركه ابو بكرى بو هيئتده كوردم پيغمبر صلى الله عليه وسلم ايتدى زيراكه اول مالنى فتحدن اول فى سبيل الله انفاق ايتدى جبريل عليه السلام ديديكه الله اكا سلام ايدوب ديركه فقرنده بندن راضى مى يوخسه ساخطميدر چون پيغمبر صلى الله عليه وسلم انى ابو بكره خبر ويردى ابو بكر ديديكه بن ربم جل شانه يه سخطمى ايدرم بلكه بن اندن راضيم (وكلا وعد الله الحسنى) الله تعالى انلردن ايكى فريقه دخى جنت وعد ايتدى الا بوكه فتحدن اول انفاق ايدنلر جنتك أفضل درجاتنده در (والله بما تعملون خبير) الله تعالى اعمالكزك ظاهر وباطننه خبيردر انك حسبنجه جزا كز ايدر (من ذا الذى يقرض الله قرضا حسنا فيضاعفه له) نه كسه دركه مالندن فقرايه وطاعته انفاقده اخلاص وتحرى اكرم مال وافضل جهات رعايت ايتمسيله الله تعالى دخى انك اجرينى مضاعف ايده (وله أجر كريم) واول اجور مضاعفه ايله بيله شول نفسنده كرم آخر دخى منضم اوله لائق اولوركه طلب اولنه اكرچه متضاعف اولمزسه ده فكيف كه مضاعف اوله (يوم ترى المؤمنين والمؤمنات يسعى نورهم بين ايديهم وبأيمانهم) يوم قيامتده اهل ايمانك رجال ونسائى صراط اوزرنده كوره سنكه نورلرى اوكلرنده وصاغلرنده كيدهكه اول انلره موجب نجات ودليل طريق جنت اولور پيغمبر عليه السلامدن روايت اولنوردى شكه اول كونده مؤمنلردن كيمنه نورى موضع قدمنده اوله اندن زياده يه ضياء ويرميه * ابن مسعود رضى الله عنه ايدر انده هركسه نك نورى اعمالى دكلو اولور كيمنك نورى نخله كبى وكيمنك رجل قائم كبى ادنى حاللونك نورى ابهامنده اولوب كاهى سونور وكاهى آيدنلنور وبعضيلر ديديكه نورلرى انجق اوكلرنجه اولاندر صاغلرنده كى صحايف اعماللريدر (بشراكم اليوم جنات تجرى من تحتها الانهار خالدين فيها) ملائكه انلره ديه كه اشبو كونده سزه بشارت اولسونكه جنتلره كيررسز انك اغاجلرى التندن نهرلر جارى اولور سز انده دائمين اولديغكز حالده (ذلك هو الفوز العظيم) ذكر اولنديغى اوزره نور ويرلمكز وجنته كيرمكز فوز عظيمدر (يوم يقول المنافقون والمنافقات للذين آمنوا انظرونا نقتبس من نوركم) اول كونده اهل نفاقك رجال ونسائى مؤمنلره ديه لركه بزه منتظر اولك كه سزلك نوركزله بز دخى ضيالنه لم (قيل ارجعوا وراءكم فالتمسوا نورا) اول منافقلره استهزا طريقى اوزره دينوركه دنيايه رجوع ايدك كه معارف الهيه واخلاق فاضله تحصيلى ايله نور التماس ايده سز زيراكه نور اندن تولد ايدر وياخود موقفه رجوع ايدك كه نور اندن اقتباس ايدبلور وياخود داديككزمكانه رجوع ايدك كه نور آخر طلب ايده سز زيرا بزم نورمزه واصل اولمغه سزه چاره يوقدر اويله اولسه منافقلر نور طلبيچون رجوع ايده لر برشئ بولميجق مؤمنلره ايرشمك ايچون كيرو صراطه كله لر (فضرب بينهم بسور له باب باطنه فيه الرحمة وظاهره من قبله العذاب) اول حالتده مؤمنلرله منافقلر بينى تميز ايچون اول ايكى فريق اراسنه بر ديوار چكيله كه

اول جنت ایله جهنم اراسنده در انك بابی اولور باطننده رحمت اوله كه اول جنته ولی ایدر مؤمنلر اولدیغی جهتدر واول بابك خارجنده عذاب اوله كه اول جهنمه ولی ایدر منافقلر اولدیغی جهتدر (ینادونهم ألم نكن معكم قالوا بلی) منافقلر صراط اوزرنده دیوارك طشره سنده ظلمتده قالیجق مؤمنلره ندا ایدوب دیه‌لر كه دنیاده بز سزكله دكلمی ایدك سز كا بیله عبادت ایتزمیدك مؤمنلر دیه‌لر كه بلی ظاهرده سز بزه موافقت ایدردیكز (ولكنكم فتنتم أنفسكم) لكن سز كندیكزی نفاقله اهلاك ایتدیكز (وتربصتم) ومؤمنلره حوادث ونكبات ایرمسنه منتظر اولوردیكز (وارتبتم) ودین اسلامده شك ایتدیكز (وغرتكم الامانی) وسزی اباطیل وطول امل وانك امثالی احادیث كاذبه تغریر ایتدی (حتی جاء أمر الله) حتی كه سزه الله تعالینك امری یعنی موت ایردی (وغركم بالله الغرور) وسزی شیطان ویا دنیا الله تعالی ایله الدادی (فالیوم لا یؤخذ منكم فدیة ولا من الذین كفروا) اشبو كونده یا منافقین سزدن ویا كفاردن فدیه اخذ اولنمز كه عذابدن قورتله سز (مأویكم النار هی مولیكم وبئس المصیر) قرار كاهكز جهنمدر اول سزه اولیدر مولانك عبدنده كی تصرفی كبی اول سزده تصرف ایدر اول نه مبؤس مرجع اولور (ألم یأن للذین آمنوا أن تخشع قلوبهم لذكر الله وما نزل من الحق) مؤمنلره شول وقت كلدیمی كه الله تعالینك ذكرینه وقرآنه قلبلری خشوع ایده * دینلدیكه مؤمنلر مكه‌ده ایكن قرآنی اوقیوب موجبیله عمل ایدرلردی مع ذلك جدب وقحطده ایدیلر وقتا كه مدینه‌یه هجرت ایدوب رزق ونعمته ایردیلر صددنده اولدقلری عملدن فتورلنه‌دیلر اول سببدن بو آیت نازل اولدی (ولا یكونوا كالذین أوتوا الكتاب من قبل فطال علیهم الامد فقست قلوبهم وكثیر منهم فاسقون) اشبو قرآندن اول كتاب ویریلنلر كبی اولمكز كندیلرله انبیا بیننده زمان طویل اولیجق دنیایه میل وهوا عظمدن اعراض وشهواته اتباعله قلبلرینه قسوت ایروب كتابلریله عمل ایدنلری قلیل اولدی كثیرلری دیندن چیقوب كتابلرنده اولان شیئله عملی ترك ایتدیلر * دینلدیكه اشبو آیت شول قوم شاننده نازل اولوبدركه مجردا الله مؤمن اولوب قلبلری اندن غافل اوله أبو الدرداء ایدر خشوع نفاقدن الله تعالی‌یه استعاذه ایدك كه اول جسد خاشع كوریلوب قلبك اندن خالی اولمسیدر (اعلموا أن الله یحیی الارض بعد موتها) بیلك كه الله تعالی ارضی یبسله موتندنصكره مطرله احیا ایدر كذلك قلوب قاسیه‌یی ذكر وتلاوتله احیا وتلیین ایدر حتی كه قسوت وظلمتدنصكره نورلنور (قد بینا لكم الآیات لعلكم تعقلون) بز سزه آیتلری تبیین ایتدك تا كه عقلده كاملین اوله سز (ان المصدقین والمصدقات وأقرضوا الله قرضا حسنا یضاعف لهم ولهم أجر كریم) رجال ونسادن شونلر كه الله تعالی‌یی ورسولنی تصدیق ویاخودماللرینی تصدق ایدرلر ودخی طیبت نفس وحسن نیتله مستحقینه تصدق ایدوب الله تعالی‌یه اقراض ایدرلر انلر ایچون اول اقراضلرینك ثوابی اون امثالیله یدییوزه ومالا یحصایه دكین ایمان واخلاصلری حسبنجه مضاعف قیلنور ودخی اجر كریم ویریلوركه اول جنتدر (والذین آمنوا بالله ورسله أولئك هم الصدیقون والشهداء عند ربهم لهم أجرهم ونورهم) شونلر كه الله تعالی‌یه ورسوللرینه ایمان كتوردیلر انلر عند الله صدیقین وشهداء منزلتنده‌در ویاخود صدقده مبالغلردر زیرا كه الله تعالینك ورسوللرینك جمیع اخبارینی تصدیق ایتدیلر والله تعالی ورسوللری ایچون شهادتده ویاخود یوم قیامتده امم اوزره شهادته قائملردر ویاخود معنی رب تعالی عندنده شهداء كه انبیادر ویا شونلر كه فی سبیل الله قتل اولنانلردر انلر ایچون صدیقین وشهداء انك اجر ونوری مثللی اولور الا بوكه تضعیفسز تا كه تفاوت حاصل اوله ویاخود انلر ایچون اجر ونور موعود واردر (والذین كفروا وكذبوا بآیاتنا أولئك أصحاب الجحیم) شونلر كه الله تعالی‌یه كافر اولوب آیتلریمزی تكذیب ایتدیلر انلر اصحاب جحیمدر بونده دلالت واردر كه نارده خلود كفاره مخصوص اوله شول حیثیتدنكه تركیب اختصاصی اشعار ایدر وصحبه ایسه عرفده ملازمته دلالت ایدر (اعلموا أنما الحیاة الدنیا لعب ولهو وزینة وتفاخر بینكم وتكاثر فی الاموال والاولاد) بیلك كه حیاة دنیا دكل الا لعبدر كه اربابی اینده كندیلرین اتعاب ایدرلر صبیانك ملاعبه‌ده كندیلرینی بی فائده اتعابلری كبی ولهودر كه انكله كندیلرینی مهم اولان اشیالرندن اشغال

ایدرلر وزینتدركه ملابس حسنه ومراكب بهیه ومنازل رفیعه ایله تزین ایدرلر وتفاخردركه بری برلرینه انسابلرینك مفاخرینی ذكر ایدرلر وتكاثردركه اموال واولادلرینك كثرتیله مباهات ایدرلر (كمثل غیث أعجب الكفار نباته ثم یهیج فتراه مصفرا ثم یكون حطاما) شول مطر مثللیدركه اكینلر بتوره انك بتمسی اكینجیلری ویا نعم الهیه‌یی انكار ایدیجیلری اعجاب ایده بعده قورییوب سن انی صرارمش كوره‌سن بعده اول قوری یلغندن اواقلنه اشبونده دنیانك سرعت وزوالنه واربابنك اندن قلت منالنه تنبیه واردر (وفی الآخرة عذاب شدید) آخرتده عذاب شدید واردر اكا كه دنیا وزینتیله افتخار وكفار كبی انی اختیار ایده (ومغفرة من الله ورضوان) وینه آخرتده الله تعالیدن مغفرت ورضوان واردر اكا كه دنیا وزینتن ترك ایدوب آخرتی اختیار ایده (وما الحیوة الدنیا الا متاع الغرور) عبدك حیات دنیایه اشتغالله آخرت طلبن تركی ایدنك مثللی شول زجاج وخزفدن دوزلمش متاع ایله‌یی آدمك اغترارینه بكزركه اول تیززمانده فنا بولور (سابقوا الی مغفرة من ربكم) ربكز جل شانه نك مغفرتی اسبابنه مسابقت ایدك كه اول توبه وطاعتدر (وجنة عرضها كعرض السماء والارض) ودخی شول جنته مسابقت ایدك كه انك عرضی سموات وارض عرضنجه‌دركه اول بری برینه الصاق اولنسه ایدی عرضی بودكار اولیجق تامل ایتكه طولی ندكار اولور (أعدت للذین آمنوا بالله ورسله) كه اول الله تعالی‌یه ورسوللرینه ایمان كتورنلر ایچون اعداد اولندی اشبونده دلالت واردر كه جنت مخلوقه اوله‌وا كا استحقاقه مجرد ایمان كفایت ایده (ذلك فضل الله یؤتیه من یشاء) اشبو ثواب موعود الله تعالینك فضلیدر انی دیلدیكی كمسه‌یه ایجابنسز ویرر (والله ذو الفضل العظیم) الله تعالی اكا طاعت ایدنه فضل جزیل صاحبیدر ایدی بو ثوابله تفضیلی اكا بعید اولاز اكرچه قدری عظیم ایسه‌ده (ما أصاب من مصیبة فی الارض ولا فی أنفسكم الا فی كتاب) بر مصیبت كه یریوزینه ایرر قحط مطر وقلت نبات ونقص ثمار وغلاء سعر كبی ویا نفسلریكزه ایرر مرض ووجع وفقد ولد وخوف عدو وجوع كبی الا اول لوح محفوظده مكتوبه علم اللهده مثبته‌در (من قبل أن نبرأها) بز یری ویا سزی خلق ایتمزدن اول (ان ذلك علی الله یسیر) انی لوحده اثبات الله تعالی‌یه آساندر (لكیلا تأسوا علی ما فاتكم ولا تفرحوا بما آتیكم) الله تعالی انی لوحده ثبت وكتب ایتدی تا كه نعم دنیادن فوت اولانه قضاء الهیه سخطله یرنمیه سز وانك سزه ویردیكنه تكبرله سونمیه سز بلكه شكر ایلیه سز زیرا اول كمسه كه هر شیئی مقدر ایدیكن بیله‌نه ویریلنه سوینوروب ویریلمینه یرینوراول اجلدن دینلدیكه مؤمن كامل اول كمسه‌دركه فرحن شكرله مصیبتن صبرله كچوره (والله لا یحب كل مختال فخور) الله تعالی سومز اول كمسه‌یی كه اكا ویریلن حطام دنیا ایله تكبر وناس اوزره فخر ایده * جعفر صادق ایدر مفقوده نیچون یرینورسن اول سكا فانی ردایتمز وموجوده نیچون سوینورسن موت انی یدكده ترك ایتمز (الذین یبخلون ویأمرون الناس بالبخل ومن یتول فان الله هو الغنی الحمید) شونلر كه ماللرینی مستحقینه اعطادن امتناع ایدرلر ومع ذلك اول فعل قبیحله ناسه امر ایدرلر حالبوكه مالی مستحقینه انفاقدن اعراض ایده الله تعالی اندن وانك انفاقندن غنیدر ذاتنده محموددر انلرك اعراضی اكا ضرر ایتمز (لقد أرسلنا رسلنا بالبینات) بز ملائكه وانبیادن رسوللریمزی حجج ومعجزاتله امتلره كوندردك (وأنزلنا معهم الكتاب والمیزان) وانلركله كتاب ومیزان اینددك تا كه كتابله حق ظاهر وثواب ممتاز اوله ومیزانله حقوق تسویه ایدیله (لیقوم الناس بالقسط) وناس عدلله قائم اوله‌لر * دینلدیكه أنزال میزان ایله مراد انك اسبابنی انزال وانی اعداد له امردر ویا مراد میزانك عینی انزالدركه اول نوح علیه السلامه انزال اولنمشدی وجائزدركه انكله مراد عدل اوله (وأنزلنا الحدید فیه بأس شدید) وحدیدی معادندن اخراج ایتدك كه انده بأس شدید واردركه اندن آلات حرب اتخاذ اولنور ویا انده جنه وسلاح واردركه بریله دفع وبریله ضرب اولنور ابن عمر رضی الله عنه ایدر الله تعالی سمادن ارضه درت بركت انزال ایتدیكه اول حدید ونار وماء وملحدر * دینلدیكه آدم علیه السلام جنتدن بیله سنجه درت شی ایندردیكه جمعی حدیدن ایدیكه اول ابره ومطرقه وسندان وكلبتاندر (ومنافع للناس)

واول حديدده ناسه منفعتلر واردركه هر صنعتك آلاتى حديددن دوزيلور (وليعلم الله من ينصره ورسله بالغيب) وتا كه انلر الله تعالىدن ويا اول انلردن غائب ايكن اكا ورسوللرينه آلات حربى اعداء دين اوزره جهادده استعمال ايله نصرت ايدنى ظهوره كتوره (ان الله قوى عزيز) تحقيق الله عظيم الشان انبياسنه نصرتا اوزره قوى وقادردر عزيزدر مرادنده مغلوب اولمز (ولقد أرسلنا نوحا وابراهيم وجعلنا فى ذريتهما النبوة والكتاب فمنهم مهتد وكثير منهم فاسقون) بز نوح وابراهيمى رسالتله قوملرينه كوندردك واول ايكيسنك ذريتلرنده نبوت وكتاب قيلدق انلره كتابلر وحيمزله ويا علم خطى الهاممزله اول ذريه دن وياقوملرندن برطائفه موحد عامل بالكتاب اولديلر لكن انلرك اكثرى فاسقين اولوب كتابله عملى ترك ايتديلر (ثم قفينا على آثارهم برسلنا) بعده انلرك اثرنجه رسوللريمزى بربر برا تباع ايتدك (وقفينا بعيسى ابن مريم) وجملهدنصكره عيسى عليه السلامى انلره اتباع ايتدك (وآتيناه الانجيل) واكا انجيل نام كتابمزى ويردك (وجعلنا فى قلوب الذين اتبعوه رأفة ورحمة) واكا اتباع ايدن مؤمنلرك قلوبنده بريبرلرينه شفقت ومودت ايدر قيلدق (ورهبانية ابتدعوها) وكذلك قلبلرنده رهبانيت قيلدق انى اختراع ايتديلركه اول عبادت ورياضتده مبالغه وناسدن انقطاعدر (ماكتبناها عليهم الا ابتغاء رضوان الله) بز انلرك اوزره رهبانيتى فرض ايتمدك بلكه انلر الله تعالىنك رضاسن استيو انى اختراع ايتديلر ويا خود بز انلره انى فرض ايتمدك بلكه انكيچون فرض ايتدك كه انكله الله تعالىنك رضاسن طلب ايدهلر (فما رعوها حق رعايتها) انلردنصكره كلوب اول رهبانيتده انلره اقتدا ايدنلر كمال اوزره انى رعايت ايتمديلر بلكه تقصير ايدوب اندن رجوع ايتديلر وملوكلرى دينينه داخل اولوب انلردن قليلون دين عيسى اوزره ثابت اولديلر * ديلديكه عيسادنصكره انلرك ملوكلرى انجيل وتوراتى تبديل ايدوب علمالرينى قتله قصد ايتديلر تا كه اول علما انلره انكارا تيمهلر اويله اولسه اول علما قاچوب مغارهلره وصومعهلره كيرديلر اوزرلرينه زمان ممتد اولنجق دين عيسادن رجوع ايدوب كيمى يهودهوكيمى نصارايه وكيمى دين محمدده متابعت ايتدى (فآتينا الذين آمنوا أجرهم وكثير منهم فاسقون) انلردن ايمان صحيحله ايمانه كلوب حقوق رهبانيتى محافظه ايدنلره اجرلرينى ويردك حالبوكه انلرك كثيرى ايمان ورهبانيتدن خارجلردر (ياأيها الذين آمنوا اتقوا الله وآمنوا برسوله) ياشونلر كه رسل متقدمينه ايمان كتورديلر الله تعالىنك نهيى ايتديكندن صاقنوب امرينه اطاعت ايدك ورسولى محمدده دخى ايمان كتورك (يؤتكم كفلين من رحمته) تاكه الله تعالى سزه ايكى نصيب ويره برى محمد عليه السلامه ايمانكز وبرى رسل متقدمينه ايمانكز ايچون بعيد اولمزكه اسلاملرى حرمتنه دين سابقلرى اوزره ده مثاب اولهلر اكرچه منسوخ ايسهده * ديلديكه اشبو خطاب پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم زماننده كى نصارايه ايدى (ويجعل لكم نورا تمشون به) وسزيچون صراط مظلم اوزره نور قيلهكيم انكله يوروية سز ويا هدى قيلهكيم انكله جناب قدسه سلوك ايدهسز (ويغفر لكم) وذنوبكزى يارلغيه (والله غفور رحيم) الله تعالى ذنوبندن توبه ايدنلره غفور واكا اطاعت ايدنلره رحيمدر (لئلا يعلم أهل الكتاب ألا يقدرون على شئ من فضل الله) تا كه موسى وعيسايه مؤمن اولوب محمد عليه السلامه كافر اولان اهل كتاب بيلهلركه اكا ايمان كتورمدكچه موسى وعيسايه ايمانلرى مفيد اولميوب الله تعالىنك فضلندن برشيئه نائل اولميهلر اول كفلين نور ومغفرت ذنوبدر (وأن الفضل بيد الله يؤتيه من يشاء) وبيلهلركه فضلك كاسى الله تعالىنك يدندهدر انى ديلديكى كمسهيه ويرر هيچ احد اكا منازع ومعارض اولمز (والله ذو الفضل العظيم) الله تعالى عطاء جزيل صاحبيدر اندن انى منع ايدريوقدر

(سورة المجادلة وهى ثنتان وعشرون آية مدنية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(قد سمع الله قول التى تجادلك فى زوجها وتشتكى الى الله والله يسمع تحاوركما ان الله سميع بصير)

الله تعالى ايشتدى شول مرأهنك كلامنى كه زوجى شاننده يا محمد سنكله جدال ايدوب الله تعالىيه شكوى ايدر واول كريدن انى تخليصن ديلر الله تعالى ايكيكزك كلامده مراجعتن ايشيدر اول جميع اقوالى واحوالى كورر * روايت اولنديكه خوله بنت ثعلبه پيغمبريمز عليه السلامه كلوب زوجى اوس بن الصامتدن خبرويرديكه اول اكا ظهار ايتدى پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ديديكه سن زوجنه حرام اولمشسن خوله ايسه اولاد صغار صاحبهسى اولديغندن اول حالنه زياده مغتمه اولوب شانى اصلاح امرنده الله تعالىيه يلواريجق اشبو سوره اولندن درت آيتهدكين نازل اولدى (الذين يظاهرون منكم من نسائهم ما هن امهاتهم ان أمهاتهم الا اللائى ولدنهم) سزدن شونلر كه زوجهلرينه ظهار ايدهلر اول ظهار ايتدكارى نسا حقيقتده امهاتلرى دكلدر بلكه امهاتلرى شول نسادركه انلرى طوغوردر (وانهم ليقولون منكرا من القول وزورا) ايعدى ظهار ايدنلر قول منكر وزور ديرلر زيرا كه زوجهنك امه تشبيها ولمسى شرعده انكار اولنوب حقدن محرفدر (وان الله لعفو غفور) الله تعالى ظهاردن ماسلفى عفو واكا كفارتله توبه ايدنى مغفرت ايديجيدر (والذين يظاهرون من نسائهم) شونلر كه زوجهلرينه ظهار ايدرلر * صورتى اولدركه رجل مرأهسنه ديهكه سن بكا انامك ظهرى كبيسن ويا خود اناسى اعضاسندن شول اكا نظرى حرام اولور برعضوينه تشبيه ايده * مثلا سن بكا انامك بطنى ويا فخذى ويا فرجى كبيسن ديه انكله مظاهر اولور اما كه عضو آخرى تشبيه ايدرسه مظاهر اولمز * واما كه بكا انام كبى ويا انامك روحى كبيسن ديوب انكله اعزاز واكرام اراده ايدرسه مظاهر اولمز مادامكه ظهار اراده ايتميه * واكر مرأهسنى جدهسنه ويا قرابتله اكا حرام اولور اخت ويا عمه ويا خاله كبى برمرأهيه تشبيه ايدرسه كذلك مظاهر اولور * واكر رضاعله اكا نكاحى حرام مرأهيه تشبيه ايدرسه اصح اقاويلده مظاهر اولور (ثم يعودون لما قالوا) بعده قوللرينك تداركنه عودت ايدهلر * شافعى عندنده ظهار اولنان مرأهيى نكاحده امساكه شول دكلو زمانكه انده اكا اول مرأهنك مفارقتى ممكن اوله * وابو حنيفه عندنده اول مرأهاستمتاعى استباحه ايله اكرچه نظر شهوتله ايسهده ومالك عندنده جماعه عزمله وحسن عندنده جماعله * اويله اولسه ظهارك حكمى اول مرأهنك وطئى زوجنه حرام اولمقدر مادامكه ظهارك كفارتن ايتميه وكفارت ايسه ذكر اولنان اقوال مختلفه اوزره عوددنصكره واجب اولور (فتحرير رقبة من قبل أن يتماسا) ايعدى ظهارده مظاهر اوزره واجب اولان كفارت ظهار ايدن زوجله ظهار اولنان مرأهدن هر برى آخرله استمتاعدن اول اعتاق رقبهدر اكر انك رقبهسى اولوب لكن خدمتنه محتاج اولسه ويا رقبه بهاسنه قادر اولوب لكن انى كنديسنك وعيالنك ضرورات شرعيهسيچون انفاقه محتاج اولسه انكيچون صيامه انتقال جائز اولور * مالك واوزاعى ايدر اكر اول رقبه ويا ثمنى بولورسه اكا اعتاق لازم اولور اكرچه اكا محتاج ايسهده * ابو حنيفه ايدر اكر رقبهنك عينى بولورسه اكا اعتاق واجب اولور اكرچه اكا محتاج ايسهده * اما رقبهنك ثمنى بولوب لكن اكا محتاج اولورسه انكيچون صومه انتقال جائز اولور (ذلكم توعظون به) اشبو كفارتله سزه امر اولنمشلر سزتا كه ظهاردن منزجر اولهسز (والله بما تعملون خبير) الله تعالى سزلك اعمالكزه خبيردر (فمن لم يجد فصيام شهرين متتابعين من قبل أن يتماسا) اول كمسه كه اعتاق ايچون رقبه بولميه اولكه حاضرده مالى اولميوب غائبده اوله اول رقبهيى بولور حكمندهدر ايعدى رقبه بولمين مظاهر اوزره واجب اولان ايكى آى متتابعا صومدر ظهار ايدن زوجله ظهار اولنان زوجهدن هر برى آخرله استمتاعدن اول صائم اولمقدر واكر اول ايكى آى صومك اراسنده عذرسز افطار ايدرسه اول صومى استيناف لازم اولور واكر عذرله افطار ايدرسه انده اختلاف واردر واكر مظاهر اول ظهار اولنان مرأهسنى كيجه جماع ايتسه شافعى عندنده انكله تتابع منقطع اولمز اما كه ابو حنيفه ومالك عندنده منقطع اولور (فمن لم يستطع فاطعام ستين مسكينا) اول مظاهر كه هرم ويا مرض ويا شبق مفرط سببيله صومه استطاعتى اولميه انك اوزره واجب اولوركه التمش مسكينى اطعام ايده هر مسكينه بلدينك غالب طعامندن اوله * شافعى عندنده برمد طعام ويرركه اول رطل بغداديله بررطل وثلث رطلدر * وابو حنيفه

عنـدنده بردن نصف صاع وغـيريدن برصاع ويررواكرمظاهرايكى آى صومه شروعنـدنصكره اول صوم
اراسـنده ظهارا اولنان مرأه يه كيجه جماع ايدرسه شافعى عنـدنده صومى استيناف واجب اولماز ابو حنيفه
عنـدنده واجب اولور اول جماعى كرك عمدا ايله ويا نسيانا ايتسون * ديتلديكه اكرمظاهر كفارتدن امتناع
ايدرسه مرأه يه جائز اولوركه انكله قاضى يه مرافعه اوله وقاضى يه واجب اولوركه انى تكفيرا اوزره جبرايده
امتناع ايدرسه موتنه دكين حبس ايده اطعامله كفارتده جماعدن اوّلده وصكره ده فعلى جائز اولوراما كه اعتاق
وياصومله كفارتده كفارتك جماع اوزره تقديمى واجب اولور (ذلك لتؤمنوا بالله ورسوله) اشبو تعليم
احكام انكچوندركه الله تعالى يى ورسولنى ياوب شرايع اسـلاميه قبول وافعال جاهليتى ترك ايده سزه
(وتلك حدود الله وللكافرين عذاب أليم) اشبومذكورات الله تعالينك فرائض واحكاميدركه انى تعدى
جائز اولماز انى قبول ايتميلره آخرتده عذاب اليم واردر (انّ الذين يحادّون الله ورسوله كبتوا كما كبت الذين
من قبلهم) شونلركه الله تعالى يه ورسولنه معادات ايدرلر وحدود شرعيه دن غيرى حدود وضع واختيار ايدرلر
انلر اخزا واهلاك اولنورلر انلردن اول امم ماضيه دن اخزا واهلاك اولنانلر كبى (وقـد أنزلنا آيات بينات
وللكافرين عـذاب مهين) حالبوكه بز اول رسولك صـدقنه وكتورديكنك صحتنه دلالت ايدر آيات واضحه
انزال ايتدك ايمدى بزم آيتلريمزى تصديق ايتميلره برنوع عذابمز واردركه انلرك غرور وكبرينى كيدرر (يوم يبعثهم
الله جميعا فينبئهم بما عملوا أحصاه الله ونسوه والله عـلى كل شئ شهيد) ذكرايت شول كونيكه الله تعالى
خلائقك جميعن قبرلرندن بعث ايدوب خـير وشردن عملاريني اشهاد محضرنده انلره حاللرينى تشهير وعـذابلرينى
تقدير ايچون خبرويرر هرشيئى الله تعالى انلره احصا ايدر والحال انلر انى اونودوبدر هرشيئى الله تعالى بيلوراندن
هيچ برشئ غائب اولماز (ألم ترأن الله يعـلم ما فى السموات وما فى الارض) يا محمد بيلمدكمى كه الله تعالى سموات
وارضـده كى مخلوقاتك كلى وجزئنى بيلور (ما يكون من نجوى ثلاثة الا هو رابعهم) شول كلام سـوكه انى
اوچ كيمسه ارالرنده سراسويلشورلر الا الله تعالى انلرك اول سويلشديكنى بيلور (ولا خمسة الا هو سادسهم)
كذلك بركلام سوكه انى بش كيمسه ارالرنده سراسويلشورلر الا الله تعالى انلرك اول سويلشـديكن دخى بيلور
(ولا أدنى من ذلك ولا أكثر الا هو معهم أينما كانوا) كلام سرى سويلشن كركسه عدد مذكوردن اقل
اولسون بر ويا ايكى كبى ويا اكثر اولسـون التى وما فوقى كبى الا الله تعالى انلرك عالمدر هرقنده اولسه لر ارالرنده
جارى اولانى بيلور زيرا انك اشيايى بيلمسى قرب مكانيله دكلدركه اماكن تفاوتيله اول دخى متفاوت اوله
(ثم ينبئهم بما عملوا يوم القيامة) بعده يوم قيامتده الله تعالى انلرى تفضيح ومستحق اولدقلرى جزايى تقرير ايچون
ايشلدكلرى اعمال سيئه يى انلره خبرويرر (انّ الله بكل شئ عليم) الله تعالى سروعلانيه دن هرشيئه عليمدر
زيرا كه علمى اقتضا ايدن ذاتنك كله نسبتى مساويدر * روايت اولنديكه يهود ومنافقون بينلرنده تناجى ايدوب
مؤمنلره نظر ايدرلر وكوزلريله تغامز ايدوب مؤمنلره ايهام ايدرلرديكه تناجيلرى انلرك مساءتنده اوله انكله
اول مؤمنلره حزن ويررلردى شول توهمله كيم سراياية كيدن اخوانمز آيا كه قتـل وياهزيمتى ايرمشـدرديو
قلبلرينه هم وحزن ايرردى حتى كه انلرك اول فعلندن مؤمنلر پيغمبرعزعليه السلامه شكايت ايتديلر پيغمبرعز
عليه السـلام انلرى مؤمنلرسز تناجيدن نهى ايتدى انلر اـه منتهى اولميوب تناجيلرينه عودت ايدبجك
نازل اولديكه (ألم ترالى الذين نهوا عن النجوى ثم يعودون لما نهوا عنه ويتناجون بالاثم والعدوان ومعصية
الرسول) نظرايتزميسـن شول قومك فعللرينه كيم ارالرنده مؤمنلرسز سراسويلشمكدن نهى
اولنمقلرندنصكره اول نهى اولندقلرى فعللرينه عودت ايدرلر واثم ومؤمنلره عدوان ورسول اللهه معصيت
اولان شيئى سراسويلشورلر (واذا جاؤك حيوك بما لم يحيك به الله) وبچان سكا كلسـه لر الله تعالينك سكا
تحيه ايتمديكى شيئله تحيه ايدرلر * روايت اولنديكه يهود پيغمبرعز صـلى الله عليه وسلمه كلدكلرنده سـلام
يرينه السام عليك ديرلردى سام ايسه موتدر پيغـمبرعزعليه السـلام انلره رددده عليكم ديردى (ويقولون
فى أنفسهم لولا يعذبنا الله بما نقول) وارالرنده ديرلرديكه اكرمحمد نبى اولسه بزم اشبو قولمزسـببيله الله تعالى

بزه عذاب ايتزميدى (حسبهم جهنم يصلونها فبئس المصير) انلرك كافيسى عذاب ناردركه انلر اول ناره
داخـل اولورلر اول نه مبؤس قرارگاه اولور (يا أيها الذين آمنوا اذا تناجيتم فلا تتناجوا بالاثم والعـدوان
ومعصية الرسول) يامؤمنلر اراكزده تناجى ايتديككزده اثم وعدوان ومعصية رسول ايله تناجى ايتمكز
منافقلر ايتديكى كبى (وتناجوا بالبر والتقوى) بلكه مؤمنلره خيرى متضمن شيئى ومعصية رسولدن اتقايى
تناجى ايدك (واتقوا الله الذى اليه تحشرون) اول الله تعاليدن قورقك كه موتكزدنصكره اكا حشر اولورسز
وانك عندنده جزا كزى بولورسز (انما النجوى من الشيطان ليحزن الذين آمنوا) اثم وعدوانله تناجى دكل
الا الشـيطاندندر زيرا كه انى اول تزيين ايدر واتباعنى اكا تحميل ايدرتا كه اول تناجى مؤمنلره حزن ويره شول
توهمله كيم انلره نكبت اصابت ايتمش اوله (وليس بضارّهم شيأ الا باذن الله) حالبوكه تناجى وياشيطان
مؤمنلره برشئ ضرر ايدرودكلدر ومكر كه انلره ضررايرمسنى الله تعالى اراده ايده (وعلى الله فليتوكل المؤمنون)
ايمدى مؤمنلر الله تعالى يه توكل ايدوب انلرك تناجيسنه مبالات ايتمسونلر (يا أيها الذين آمنوا اذا قيل لكم
تفسحوا فى المجالس فافسحوا يفسح الله لكم) يامؤمنلر قچان سزه رسول الله وياذكر الله مجلسنده بزه يرويرك
ديتله يرويرلسـونكه اوتوره الله تعالى سزلك ايچون اول مقابله ده جنتده وياقبرده ويارزقده ويابونك غيرى اشياده
وسعت وفسحت ويره (واذا قيل انشزوا فانشزوا) وقچان سزه توسعه ايچون ويا اموردينيه دن برامر ايچون
قيام ايدك ديتلسه امره انقياد ايدك تثاقل ايتمكز (يرفع الله الذين آمنوا منكم) الله تعالى سزدن ايمان وطاعت
اهلنى دنياده نصر وحسن ذكرله وآخرتده غرف جنانده ايوائله رفع ايدر (والذين أوتوا العلم درجات)
ومؤمنلردن خاصة علمايى علـم وعمل بينينى جمع ايتدكلرى ايچون نيچه درجه انلردن ارفع منازله رفع ايدرزيرا كه
عـلم علودرجه سـببيدر اكا عملك اقترانى انك مزيد رفعتنى اقتضا ايدر اول اجلدن عالمك افعالنه اقتدا اولنور
غيرينك دكل (والله بما تعملون خبير) الله تعالى سزلك اعمالكزه خبيردر * ديتلديكه الله تعالى مؤمن عالمى
شول علمى اولميان مؤمن اوزره جنتده يتمش درجه فوقه رفع ايدر هرايكى درجه نك اراسى شول يوركك آتك
يتمش ييلده سكرتديكى مسافه دكلدر * ابن عباس رضى الله عنهما ايدر سليمان عليه السلام علـم ومال وملك
بيننده تخيير اولندقده علمى اختيار ايتدى انكله بيله مال وملك دخى ويرلدى حديثده كلديكه عالمك عابد اوزره
فضلى قمرك ليلة بدرده سائر كواكب اوزره فضلى كبيدر * ابن عمر رضى الله عنه ايدر پيغمبرعز صـلى الله
عليه وسلم مسجد شريفنده ايكى مجلسه اوغرادى اول ايكى مجلسدن برينك اهلى الله تعالى يه دعا ايدرلردى
ومجلس آخرك اهلى ايسه اموردينيه يى تعلم وتعليم ايدرلردى بو مجلس اول دعا ايدنلرك مجلسندن افضلدر ديوب
انلرك مجلسـنه اوتوردى زيرا كه بن تعليم ايچون كوندرلشم ديدى (يا أيها الذين آمنوا اذا ناجيتم الرسول
فقدموا بين يدى نجويكم صـدقة ذلك خير لكم وأطهر) يامؤمنلر قچان رسول اللهه مناجات ايدراولسكز
اندن اول فقرايه تصـدق ايدك اول فعلكز سزه خيرلودر نفسلريكزى ريبه وحب مالدن اطهردر * زيرا كه انده
تعظيم رسول وانتفاع فقرا وسؤالده افراطدن نهى ومؤمنله منافق ومحب آخرتله محب دنيا بيننى تمييز واردر
اشبو فعلك ندب وياوجوبى ايچون اولسنده اختلاف اولندى لكن ما بعدنده كى (وأشفقتم) آيتيله منسوخدر
اكرچه تلاوتده اول اكا متصل ايسه لكن نزولده متصل دكلدر * على رضى الله عنه ايدر قرآنده برآيت واردركه
انكله بندن غيرى بركيمسه عمل ايتموبدر بنم بر دينارم واردى هربار كه پيغمبرعز صـلى الله عليه وسلمه مناجات
ايدراولسم اندن بر درهم تصـدق ايدردم تصدق ايدرك اول دينارك جميعنى انفاق ايتدم انك وجوبيله قول
غيريده قدحن ايجاب ايتمز زيرا احتمالدركه انك مدت بقاسنده اغنيا به مناجات وقوعى اولميه زيرا پيغمبرعز
صـلى الله عليـه وسلمدن روايت اولنـديكه انك حكمى انجق اون كون وبرقولده برساعت باقى اولمش اوله
(فان لم تجدوا فان الله غفور رحيم) اكر تصدق ايده جك نسنه بولمزسكز الله تعالى غفور رحيمدركه تصدقسز
مناجاته سزه رخصت ويره * اشبو آيتك سبب نزولنده ديتلديكه ناس كثرت سؤال ايله پيغمبرعزعليه السلامى
ابـشام ايدبجك امر اولنـديلركه سؤاللرندن اول تصدق ايده لر اوليله اولسـه اندن منتهى اولديلر فقرا سؤال

ومناجاته قادر اولوب اغنيا اندن جكلديلر بعده نازل اولديكه (ءاشفقتم أن تقدموا بين يدى نجويكم صدقات)
يا اهل غنا رسول اللهه تناجيكزدن اول صدقات تقديميله فقردن خوف ايدوب بخلمى ايتديكز والحال اول
فعل خيرى ايتديكز اول سزه خيرلو ايدى (فان لم تفعلوا وتاب الله عليكم) چون صدقه دن امر اولنديغكزى
ايشلمك سزه مشقت ويرديكى سببدن ايشلمديكز الله تعالى انى سزدن تجاوز ايدوب ايشلمامسنه سزه رخصت
ويردى (فأقيموا الصلاة وأتوا الزكاة) ايمدى اوزيكزه فرض اولان صلات وزكاتى ادا ايدك اول
ايكيسنده وسائر طاعاتده تفريط ايتمكزكه اول تناجى رسوله صدقه تقديمى امريني اقامت ايتديككزه
كفارت اوله (وأطيعوا الله ورسوله) والله تعالى ورسولنه اوامر ونواهيده اطاعت ايدك (والله خبير بما
تعملون) الله تعالى سزلك ظاهر وباطنده خير وشركزه خبيردر (ألم تر الى الذين تولوا قوما غضب الله عليهم ماهم
منكم ولا منهم ويحلفون على الكذب وهم يعلمون) يا محمد شونلره نظر ايتمزميسنكه الله تعالىنك غضب ايتديكى
قومله موالات ايتديلر * شول منافقين شاننده نازل اولوبدركه يهود ايله موالات ومناصحه ايدرلر واسرار
مؤمنينى انلره ايركورورلردى * ايمدى اول منافقلرنه سزدن ونه يهود دندر واسلام ادعاسى اوزره كذب ايله يمين
ايدرلر حالبوكه يمينلرنده كاذبلر ايدوكن بيلورلر * اشبو قيد افاده ايتديكه كذبلرى عمد ايله اولوب يمين غموس
ايتمش كبى اوله لر (أعد الله لهم عذابا شديدا انهم ساء ما كانوا يعملون) الله تعالى انلره آخرتده عذاب شديد
تهيئه ايتدى زيرا كه انلر سوء عمل اوزره تمرد واصرار ايتديلر (اتخذوا أيمانهم جنة فصدوا عن سبيل الله فلهم
عذاب مهين) انلر اظهار ايتدكارى ايمانى دماء واموالرينه وقايه ايتديلر واول يمينلر ايله ناسى اسلامه دخولدن
وجهاددن صد ايتديلر ايمدى انلره كفر وصدلر ايچون عذاب مهين واردر * دينلديكه اول كيسى
عذاب قبردر وبو ايسه عذاب آخرتدر (لن تغنى عنهم اموالهم ولا أولادهم من الله شيأ أولئك أصحاب النار
هم فيها خالدون) انلرك اموال واولادلرى الله تعالىنك عذابندن برشىء دفعنه مفيد اولماز انلر اصحاب ناردركه
انده دائملردر (يوم يبعثهم الله جميعا فيحلفون له كما يحلفون لكم ويحسبون أنهم على شيء ألا انهم هم الكاذبون)
يوم قيامتده الله تعالى انلرك جميعنى بعث ايدوب مسلمرزدبوا كا يمين ايده لر نتكيم دنياده بزسزدنزدبو يمين
ايدرلردى وظن ايده لركه كنديلر برشىء مفيد اوزره اوله لركه نفاق قلبلرنده تمكن ايتديكندن تخيل ايده لركه
ايمان كاذبه لرى كذبلرى سزه ترويج ايده آكاه اولك كه انلر كذبده مبالغ لردركه اسلام اظهاريله سزه كذب
ايتدكلرى كبى الله تعالىيه دخى كذب ايده لر (استحوذ عليهم الشيطان فأنسيهم ذكر الله أولئك حزب الشيطان
ألا ان حزب الشيطان هم الخاسرون) شيطان انلر اوزره استيلا ايدوب انلره الله تعالىنك ذكرينى اونوتدردى
حتى انى قلوب والسنه لريله ذكر ايتمز اولديلر ايمدى انلر شيطانك جنود واتباعيدر آكاه اولك كه شيطانك جنود
واتباعى يوم قيامتده زيان ايتمشلردركه نعيم مؤبدى فوت ايدوب عذاب مخلده تعرض ايتديلر (ان الذين
يحادون الله ورسوله أولئك فى الأذلين) شونلر كه الله تعالىيه ورسولنه معادات وامرلرينه مخالفت ايدرلر
انلر الله تعالىنك اذلال ايتديكى قوم سلكنده دركات نارك اسفلنده در (كتب الله لأغلبن أنا ورسلى ان الله قوى
عزيز) الله تعالى لوحده يازديكه بن ورسوللرم حجتله غالبلرز الله تعالى انبياسنه نصرتى قويدر اراده
ايتديكى شيئنده هيچ احدا كا غالب اولمز (لا تجد قوما يؤمنون بالله واليوم الآخر يوادون من حاد الله
ورسوله) الله تعالىيه ويوم آخرته ايمان كتورر قومه لايق اولمزكه الله تعالىيه ورسولنه معادات ايدن قومله
موالات وموادت ايده لر (ولو كانوا آباءهم أو أبناءهم أو اخوانهم أو عشيرتهم) اكرچه اول اعداء الله انلره اقرب
ناس ايسه ده * پس بو اجلدن ابو عبيدة بن الجراح رضى الله عنه يوم احدده باباسى عبد اللهى قتل ايتدى وابو
بكر رضى الله عنه يوم بدرده اوغلى عبد اللهى برازه چاغردى ومصعب رضى الله عنه يوم احدده قرنداشى
عبيدى قتل ايتدى وعمر رضى الله عنه يوم بدرده خالى عاص بن هشامى وعلى وحمزه وعبيده يوم بدرده عتبه
وشيبه بن ربيعه يى وولد بن عتبه يى قتل ايتديلر (أولئك كتب فى قلوبهم الايمان وأيدهم بروح منه) ايمدى
انلر شول قومدركه الله تعالى قلبلرنده ايمانى اثبات ايتدى وكندى قبلندن نور قلب ايله ويا قرآنله ويا عدو اوزره

نصرله ويا ايماندن روحله انلرى تاييد ايتدى (ويدخلهم جنات تجرى من تحتها الانهار خالدين فيها أبدا)
وآخرتده انلرى جنتلره قويه كه اشجارى آلتندن ارمقلر اقار اول جنتلرده دائمين اولدقلرى حالده (رضى الله عنهم
ورضوا عنه) الله تعالى انلردن ايمان وطاعتلريله راضى اولدى وانلر دخى اندن راضى اولديلر جنتده انلر ايچون
موعود ثوابله (أولئك حزب الله ألا ان حزب الله هم المفلحون) ايمدى انلر الله تعالىنك دينينه جنود وانصاريدر
آكاه اولك كه الله تعالىنك جنودى دنياده فوز ونجاته وآخرتده فضل ورحمتنه نائل اولورعباد صالحيندر
ان شاء الله تعالى

(سورة الحشر وهى أربع وعشرون آية مدنية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(سبح لله ما فى السموات وما فى الارض وهو العزيز الحكيم) سموات وارضده كى مخلوقاتك كليسى الله تعالىيى
تنزيه ايدر اول ملكنده عزيز وامرنده حكيمدر * روايت اولنديكه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم مدينه يه قدوم
ايديجك بنو النضير انكله مصالحه ايتديلركه انكله قتال ايتميه لر وانكله قتال ايدنلره اعانت ايتميه لر وقتاكه يوم
بدرده اول مشركينه غالب اولدى توراتده نصرتله منعوت پيغمبر بودردبو تحقق ايتديلر * بعده يوم احدده
مسلمون منهزم اولجق پيغمبريمز عليه السلام ايله ايتدكارى عهدى صيدديلر كعب بن اشرف قرق راكبله مكه يه
كيدوب ابو سفيانله مخالصت ايدشديلر * اويله اولسه پيغمبريمز عليه السلام كعبك رضاعا قرنداشنه امريله
حتى كه اول كعبى غفلتى حالنده قتل ايتدى اول قتل اولدقجه عقبنده پيغمبريمز عليه السلام عساكر ايله اوزرلرينه
واروب جلاى وطن اوزره صلح اولديلر اكثرى شامه كيدوب برطائفه سى خيبره وحيره يه لاحق اولديلر اويله
اولسه انلرك شاننده بو سوره (والله على كل شىء قدير) قولنه دكين نازل اولدى (هو الذى أخرج الذين كفروا
من أهل الكتاب من ديارهم لأول الحشر) الله تعالى بنى النضيرى ديارلرندن اول حشرده اخراج ايتدى زيرا
پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه ديديلركه قنده خروج ايده لم ديديكه ارض محشره * دينلديكه اول انلرك اول
حشرلريدر وآخر حشرلرى يوم قيامتدەدر (ما ظننتم أن يخرجوا) يا مؤمنلر سز ظن ايتمزديكزكه انلر
ديارلرندن خروج ايده لر زيرا كه انلر قوتده ومنعه لرى كثرتده ايديلر (وظنوا أنهم مانعتهم حصونهم من الله)
بنو النضير ايسه ظن ايتديلركه حصنلرى انلرى الله تعالىنك عذابى اولان جلادن منع ايده (فأتيهم الله من
حيث لم يحتسبوا) الله تعالىنك عذابى كه انلرك قلوبنه القاء رعب وجلايه اضطراردر ويا خود مؤمنلره
الله تعالىنك نصرى حسبانلرى اولديغى حيثيتدن ايرشدى (وقذف فى قلوبهم الرعب) وقلبلرينه خوف
القا ايتدى كعب بن اشرفك قتل اولنمسيله كه اول قلبلرين ضعيف وقوتلرينى سلب ايتدى (يخربون بيوتهم
بأيديهم وأيدى المؤمنين) حتى كه بيتلرينى كندى يدلريله ومؤمنلرك ايديله تخريب ايتديلر كنديلرك
قصدى تا كه انده مؤمنلر ساكن اولميه واستحسان ايتدكارى آلات انلره قالميه واما كه مؤمنلرك قصدى اول
بيتلرينك ظواهرين تخريب ايدرلرديكه انلره انتقام وقتاله مجال اوله (فاعتبروا يا أولى الابصار) ايمدى الله
تعالىنك امرينه بصيرتله نظر ايدنلر بنو النضيرك حاللريله متعظ اولوب الله تعالىنك غيرى برشيئه اعتماد ايتمسونلر
(ولولا أن كتب الله عليهم الجلاء لعذبهم فى الدنيا ولهم فى الآخرة عذاب النار) اگر الله تعالى انلر اوزره ديارلرندن
خروجى تقدير ايتمش اولمسه دنياده انلره قتل وسبيله تعذيب ايدردى انلر اگرچه عذاب دنيادن نجات
بولديلر لكن آخرتده انلره عذاب نار واردر (ذلك بأنهم شاقوا الله ورسوله ومن يشاق الله فان الله شديد
العقاب) انلره دنياده جلاء وآخرتده عذاب اصابتى شول سببله دركه انلر الله تعالىنك ورسولنك امرينه
مخالفت ايدوب دين اسلامه راضى اولمديلر اول كمسه كه الله تعالىنك امرينه مخالفت ايده اول حالده كمسه لره
انك عقابى شديددر (ما قطعتم من لينة أو تركتموها قائمة على أصولها فبأذن الله وليخزى الفاسقين) نخلدن
قنغى لينه كه سز انى قطع ايدرسز ويا قطع ايتميوب اصللرى اوزره القيورسز اول الله تعالىنك اذنيله در الله تعالى
انى قطعه سزه اذن ويردى تا كه نقض عهد ايله اولان فسقلرى اوزره اخزا ايده * روايت اولنديكه پيغمبريمز

صلى الله عليه وسلم بنو النضيرك نخللری قطعنه امر ایدیجك دیدیلر که یا محمد سن یر یوزنده فساددن نهی ایدردك شمدی ایسه نخللری قطع و تحریق ایدرسن اول سببدن بو آیت نازل اولدی اشبو دلیلدر که کفارك دیارینی هدم واشجارینی قطع جائز اوله تا که انکله غیظلری آرته ریله امام ابو اللیث ایدر هر مجتهد مصیبدر دینلره اشبو آیت دلیلدر زیرا که الله تعالی ایکی فریقك دخی فعلندن راضی اولدی (وما أفاء الله على رسوله منهم فما أوجفتم عليه من خيل ولا ركاب) بنو النضیر ویا سائر کفره نك اموالندن شول شیئکه الله تعالی انی رسولنه رد ایتدی سز انك تحصیلنده خیل ویا رکاب اجراسیله مشقت شدیده کورمدیکز زیرا که انلرك قراسی مدینه دن ایکی میل دکل مسافه ده ایدی حتی که رسول اللهدن غیریسی اکا یاق کتدیلر (ولكن الله يسلط رسله على من يشاء) لکن الله تعالی رسوللرین جمله دن محمد علیه السلامی کفاردن دیلدیکی طائفه اوزره غلبه وقهرله وقلبلرینه القاء رعبله تسلیط ایدر (والله على كل شيء قدير) الله تعالی هر شیئه قادردر کاهی وسائط ظاهره ایله وکاهی انك غیریله تسلیط ایدر * اویله اولسه الله تعالی بنو النضیر اموالنی خاصة پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه تعیین ایتدی اولدخی انی مهاجرینه قسمت ایدوب انصاردن اوچ کشیدن غیری یه ویرمدی (ما أفاء الله على رسوله من أهل القرى فلله وللرسول ولذي القربى واليتامى والمساكين وابن السبيل) اول شیئی که الله تعالی انی رسولنه اهل قرادن رد ایتدیکه انلر بنو قریظه وبنو النضیر واهل فدك وخیبر وعرینه در اول الله تعالی یه ورسولنه وذوقرابه یه ویتامایه ومساکینه وابناء سبیله قسمت اولنور * فیء قسمتنده اختلاف اولندی دینلدیکه ظاهر آیت مقتضاسنجه سهم الله کعبه وسائر مساجد عمارتنه صرف اولنور دینلدیکه مال فیء بش سهم قیلنور زیرا انده کی ذکر الهی تعظیم ایچوندر وسهم رسول بر قولده امامه وبر قولده عساکره وثغوره وبر قولده عساکر مسلمینه صرف اولنور مال فیئك خمسی مال غنیمتك خمسی کبی قسمت اولنور وودرت خمسی ایله مقاتله ومصالحه صرف اولنور (كيلا يكون دولة بين الأغنياء منكم) تا که فقرانك حقی اولان فیء اغنیا کز بیننده مداوله اولمیه * تکیم زمان جاهلیتده اغنیا انی تداول وبینلرنده دور ایدرلردی (وما آتاكم الرسول فخذوه وما نهاكم عنه فانتهوا) اول شیئکه فیئدن رسول الله علیه السلام انی سزه ویرر ویا اول شیئکه انی سزه امر ایدر انی اخذ ایدك که اول سزه حلالدر ویا انی تمسك ایدك که اکا طاعتکز واجبدر واول شیئکه رسول الله انی اخذدن واتیاندن نهی ایده اندن امتناع ایدك (واتقوا الله إن الله شديد العقاب) الله تعالیدن قورقوب رسولنه مخالفتدن صاقنك که اکا مخالفت ایدنه الله تعالینك عقابی شدیددر (للفقراء المهاجرين الذين أخرجوا من ديارهم وأموالهم يبتغون فضلا من الله ورضوانا وينصرون الله ورسوله أولئك هم الصادقون) بنو النضیردن اخذ اولنان فیء شول فقراء مهاجرینکدر که دیار واموالرندن چیقارلدیلر که انلر الله تعالیدن جنتده رزق ودنیده رضاسن طلب ایدرلر والله تعالی یه ورسولنه نفسلری وماللریله نصرت ایدرلر ایدی انلر ایمانلرنده صادقلردر (والذين تبوءوا الدار والإيمان من قبلهم) وشونلرکه دار هجره ودار ایمان اولان مدینه یی رسول الله علیه السلامك واصحابنك اکا هجرتندن اول مکان ایدندیلر که انلر انصاردر ویا خود مدینه یی توطن ایدوب انده ایمانی اختیار ایتدیلر ورسول الله علیه السلامك اکا قدومندن ایکی سنه مقدم انده مسجد بنا ایتدیلر (يحبون من هاجر إليهم) مؤمنلردن انلره هجرت ایدنلری سورلر بو خسه انلری کندیلر استثقال ایتمزلر (ولا يجدون في صدورهم حاجة مما أوتوا) ومهاجرینه فیء وغیری ویرلوب کندیلره برشیء ویرلمدیکی سببدن صدورلرنده حرارت وحسد وغبطه بولمزلر (ويؤثرون على أنفسهم ولو كان بهم خصاصة) وانلر مهاجرینی اموال ومنازللریله نفسلری اوزره تقدیم ایدرلر حتی ایکی مرأه سی اولان برندن کچوب مهاجرینك برینه تزویج ایتدی اگرچه اول نفسلری اوزره تقدیم وایثار ایتدکاری شیئه کندیلر محتاج ایسه لرده * ابو هریره رضی الله عنه ایدر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه بر رجل ضیف کلوب پیغمبریمز علیه السلام نساسنه خبر کوندردیکه قتکزده مأکولاتدن برشیء وارمیدر * دیدیلرکه صودن غیری شیء یوقدر اویله اولسه پیغمبریمز علیه السلام اصحابندن قتنده اولنلره دیدیکه قنغیکز بو کسه یه ضیافت ایدر بر انصاری بن

ایدرم دیوب انی اوینه ایلتدی خاتوننه دیدیکه طعامندن نه شیئك وار اول دیدیکه صبیانمزه ویتندن زیاده شیئمز یوقدر انصاری اکا دیدیکه طعامکی حاضرلیوب صبیانکی اویوتکل بچانکه بن ضیفله اکله مباشرت ایدرم اول سن سراجی اصلاح ایدرشکلنده اولوب سوندرکل * خاتون دخی انجلین ایتدی اویله اولسه انصاری قرا کوده کندوبی ضیفله بیله اکل ایدرشکلنده ایام ایدوب طعامك جمیعن ضیف اکل ایتدی انلر اول کیجه آج یاتدیلر * چون انصاری صباحی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم قتنه واردی پیغمبریمز علیه السلام اکا دیدیکه سنك واهلکك بو کیجه ده ضیفکزه ایتدیککز فعل جمیلکزدن الله تعالی راضی اولوب بو آیتی انزال ایتدی ابو هریره رضی الله عنه ایدر انصار پیغمبریمز علیه السلامه دیدیلرکه یا رسول الله نخللریمزی برمله اخوانمز مهاجرین بیننده قسمت ایتکل * پیغمبریمز علیه السلام دیدیکه انجلین ایتمزم بلکه انلر نخللرده کزلك مؤنتن سز چکوب التزام ایدوب حاصلنده سزه مشارکت ایتسونلر * انصار سمعا وطاعة دیوب انك اوزره عقد شرکه ایتدیلر ابن عباس رضی الله عنهما ایدر یوم النضیرده پیغمبریمز علیه السلام انصاره دیدیکه دیلرسکز مهاجرینله اموال ودیاریکزی قسمت ایدوب اشبو بنو النضیر غنیمتنه انلره مشارك اولك ویا دیلرسکز اموال ودیاریکز کما کان کندیکزك اولوب اشبو غنیمتمه داخل ایتمکزه دیدیلرکه یا رسول الله اموال ودیاریمزی انلره مقاسمه ایده لم ومع ذلك اول غنیمتمه داخل ایتمیه لم اول سببدن بو آیت نازل اولدی (ومن يوق شح نفسه فأولئك هم المفلحون) اول کسه که نفسنك بخلی منع اولنه حتی که نفسی اوزره حب مال وبغض انفاق غالب ایکن اکا مخالفت ایده اول حال او کسه لر ثنا عاجل وثواب آجلی فائزلردر (والذين جاءوا من بعدهم) شونلرکه مهاجرین وانصاردن صکره کلدیلر انلر تابعیندرکه یوم قیامته دکین مؤمنلردن کاور (يقولون ربنا اغفر لنا ولإخواننا الذين سبقونا بالإيمان ولا تجعل في قلوبنا غلا للذين آمنوا ربنا إنك رؤوف رحيم) دیرلرکه یا ربنا مغفرت ایت بزی ودینده اخوانمزیکه ایمانله بزی سبقت ایتدیلر وقلوبمزده مؤمنلره حقد قیلمغل یا ربنا سن رحمتلو ورأفتلوسن روادرکه دعامزه اجابت ایده سن هر کسه که صحابه نك برینه قلبنده غل اوله جمیعنه ترحم ایتمیه اول کسه بو آیتله عنایت اولنانلردن دکلدر زیرا که اول الله تعالی مؤمنلری اوچ منزلت اوزره ترتیب ایتدیکه اول مهاجرون وانصار وتابعوندرکه اشبو اوچ آیتده مذکور صفاتله موصوفلردر اولکه تابعیندن انده اول صفت اولمیه اول اقسام مؤمنیندن خارج اولور (ألم تر إلى الذين نافقوا يقولون لإخوانهم الذين كفروا من أهل الكتاب) نظر ایدرمیسن مدینه اهلندن شول منافقلره کیم اضمار ایتدکاریننك خلافن اظهار ایدوب بنو قریظه وبنو النضیر یهودندن شول کفرده اخوت وصداقت وموالاتلری اولان اصحابلرینه دیرلرکه (لئن أخرجتم لنخرجن معكم ولا نطيع فيكم أحدا أبدا وإن قوتلتم لننصرنكم) اکر سز مدینه دن چیقاریلور سکز بزدخی سزکله بیله چیقاررزوسز که قتال ایدنلره نه محمده ونه مسلمینه ابدا الطاعت ایتمززوا کر قتال اولنورسکز سزه اعانت ایدرز (والله يشهد إنهم لكاذبون) الله تعالی شهادت ایدرکه انلر کاذبلردر وعدلرینه وفا ایتمزلر (لئن أخرجوا لا يخرجون معهم ولئن قوتلوا لا ينصرونهم ولئن نصروهم ليولن الأدبار ثم لا ينصرون) بنو النضیر دیارلرندن چیقارلسه لر اول منافقین انلرله بیله چیقمزلر وقتال اولنسه لر منافقین انلره اعانت ایتمزلر واول منافقین انلره اعانت ایتدیکی تقدیر اوزره منهزمین اولدقلری حالده رجوع ایدرلر بعده بنو النضیر نصرت اولنمزلر ناصرلری منهزم اولدیغی ایچون (لأنتم أشد رهبة في صدورهم من الله) یا مؤمنلر منافقینك صدورلرنده سزدن خوفلری جهرلرنده کی الله تعالیدن اولان خوفلرندن اشددر (ذلك بأنهم قوم لا يفقهون) انلرك سزدن خوفی شول سببلهدرکه انلر الله تعالینك عظمتن بیلمزلر که حق خوفله اندن خوف ایده لر وانك خوفا اولنمغه حقیق ایدوکن بیله لر (لا يقاتلونكم جميعا إلا في قرى محصنة أو من وراء جدر) اول یهود مجتمعین اولوب سزکله قتاله مبادرت ایتمزلر بلکه فرط خوفلرندن قتاللری شول دروب وخندقله محصنه قریه لرده ویا دیوارلر آردندن اولور (بأسهم بينهم شديد) انلر بری برلریله قتال ایتسه لر قتاللری شدیددر لکن سزکله قتاله طاقتلری یوقدر زیرا که الله تعالی ایله ورسولیله محاربه ایدن شجاع ایسه جبان اولور عزیز ایسه ذلیل اولور (تحسبهم

جميعا وقلوبهم شتى) سن انلرى امر واحدويا كلمهٔ واحده اوزره مجتمعين متفقين ظن ايدرسن حالبوكه انلرك
قلوبى متفرقه در بينلرنده نوادبو قدر عقائدلرى مفترقه ومقاصدلرى مختلفه اولديغى ايچون (ذلك بأنهم قوم
لايعقلون) انلرك بو اختلافى شول سببله دركه انلرصلاحلرى اولان شيئى بيلمزلر زيرا كه قلبلرينك تشتتى قوالرينى
ضعيف ايدوبدر (كمثل الذين من قبلهم قريبا ذاقوا وبال أمرهم ولهم عذاب أليم) بنو النضيرك كفرده مثلى
انلردن زمان قريبدن اول بكيجن اهل بدرويا بنو قينقاع مثلى كبيدر انلربنو النضيردن اول ديارلرندن اخراج
اولندقلرى صحيح ايسه ويا خود امم ماضيه دن مهلكين مثلى كبيدركه كفرلرينك سوء عاقبتن دنياده ذوق
ايتديلر ومع ذلك انلره عذاب اليم دخى واردر (كمثل الشيطان اذ قال للانسان اكفر فلما كفر قال انى برئ منك انى
أخاف الله رب العالمين) منافقينك يهودى قتال اوزره اغراده مثلى شيطان مثليدركه اول انسانى كفر اوزره
اغرا ايدر انسان دخى انك اغراسيله كافر اوليجق شيطان اندن تبرى ايدوب بن الله تعاليدن قورقارم دير شول
امدله كيم اكا اولان عذابه مشاركتندن قورتيله حالبوكه اول بر امل باطلدر (فكان عاقبتهما أنهما فى النار
خالدين فيها وذلك جزاء الظالمين) اويله اولسه اول شيطان وانسانك عاقبتى نارده خلود اولوركه اول كفرونفاقله
نفسلرينه ظلم ايدنلرك جزاسيدر * ديدلديكه انساندن مراد ابو جهلدركه يوم بدرده ابليس اكا ديديكه اشبو كونده
ناسدن سزه غالب اولور يوقدر وبن سزك ناصريكزم وقتا كه قتال اولوب ابليس جبريل عليه السلامى
رسول الله عليه السلامه يله كوردى اندن قورقوب كفاردن تبرى ايتدى حتى كه منهزمين اولديلر *
ديدلديكه انساندن مراد برصيصا نام براهبدركه ابليس وسوسه سيله بر مرأهٔ مجنونه يه زنا ايتديكه اول انك
جنونته علاج ايچون كتورلمشيدى حملى ظاهر اوليجق اول انى قتل ودفن ايتدى تا كه ناس بينده رسواى
اولمه چون برصيصانى قصاص ايچون صلبه ايلتديلر ابليس اكا كلوب بكا سجده ايتكه سنى قتلدن قورتارهيم
ديدى برصيصا دخى اكا سجود له كافر اوليجق ابليس اكا بن الله تعاليدن قورقارم ديوب اندن تبرى ايتدى
(يا أيها الذين آمنوا اتقوا الله ولتنظر نفس ما قدمت لغد) يا مؤمنلر الله تعاليدن قورقوب اوامره اطاعت
ونواهيدن تباعد ايدك هر نفس نظر ايتسونكه ارته يوم قيامت ايچون اعمال صالحه دن نه تقديم ايدوبدر
(واتقوا الله ان الله خبير بما تعملون) واجبات اداسنده ومحارم تركنده الله تعاليدن قورقك كه اول الله تعالى
اعمالكزه خبيردر (ولا تكونوا كالذين نسوا الله فأنسيهم أنفسهم أولئك هم الفاسقون) الله تعالينك حقنى
اونودانلركبى اولمكزكه اولدخى انلره نفسلرينى اونوتدردى حتى كه نفسلرينه نفع ايدرشيئى ايشتمزوانى تخليص
ايدرشيئى ايشلمز اولديلر * ويا خود يوم قيامتده اهوالدن انلره انى كوستره كيم انكله نفسلرينى اونوده لر * ايدى
انلر فسوقده كامللردر (لا يستوى أصحاب النار وأصحاب الجنة أصحاب الجنة هم الفائزون) شونلر كه نفسلرينى
استهمال ايله ناره مستحق اولديلر وشونلر كه نفسلرينى استكمال ايله جنته استيهال ايتديلر ايكيسى مساوى اولمزلر
زيرا كه دنياده وآخرتده اصحاب جنت كرامتده واصحاب نار مهانتده در اصحاب جنت نعيم مقيمه فائزلردر
شافعى بو آيتله استدلال ايدوب كافر بر مسلم قتل اولنمه و كافر قهرله اموال مسلمينه مالك اولمه (لو أنزلنا
هذا القرآن على جبل لرأيته خاشعا متصدعا من خشية الله) اكر جبلده تميز خلق اولنوب اوزرينه قرآن انزال
اولنسه صلابت ورزانتيله الله تعالينك عذابى خوفندن انى خاشع متصدع كوريدك شول حذرله كيم تعظيم
قرآنده حق اللهى ادا ايتميه * ايدى كافرلرك قلبى قسوتده جبلك قسوتندن اشددركه قرآنده كى مواعظ
وعبرله متأثر اولميوب انى ايشتمدك كبى اندن اعراض ايدر (وتلك الامثال نضربها للناس لعلهم يتفكرون)
اشبو امثالكه قرآنده ذكر اولندى بزانى ناسه تبيين ايدرز تا كه انلر تفكر ايدوب اتعاظ ايدكلرنده شكر ودرب
تعالى به مخالفتى ترك ايدهلر (هو الذى لا اله الا هو) اول الله تعالى معبود بالحقدر الوهيتده مشاركى
يوقدر (عالم الغيب والشهادة) اول عالمدر جواهر قدسيه واحوالندن هر شيئى كه حسدن غائب اوله واجرام
واعراضدن هر شيئى كه حسده حاضر اوله وياعالمدر هر شيئى كه اول معدوم وكرك موجوددر ويا هر شيئى كه
اول سرده وعلانيه ده در (هو الرحمن الرحيم) كه اول جميع خلقه عطو قدر رزقلرين ويرر ومنعا مؤمنلرك

دنوبنى مغفرت ورحمت ايديجيدر (هو الذى لا اله الا هو) اول الله تعالى معبوديتده مشاركى يوقدر
(الملك) ملكدركه هيچ برشيئدن ملكى زائل اولمز (القدوس) هر نقص ايجاب ايدر شيئدن منزه ونزاهتده
بالغدر (السلام) هر نقص وآفتدن سالمدر (المؤمن) اوليا سنه عذابندن امن ويريجيدر (المهيمن)
هر شيء اوزره رقيب وحافظدر (العزيز) هر شيء اوزره غالبدر * ديلديكى شيئدن انى هيچ بر شيء عاجز ايتمز
(الجبار) اراده ايتديكى شيء اوزره خلقى جبر ايدر ويا حاللرينى اصلاح ايدر (المتكبر) حاجت ويا نقص
ايجاب ايدر هر شيئدن تكبر ايدر (سبحان الله عما يشركون) اول الله تعالى منزه اولدى هر شيئدن نكه كفار انى
اكا اشراك ايدرلر (هو الله الخالق) اول الله تعالى مقتضاى حكمتى اوزره اشيانى تقدير ايدر (البارئ)
اعيانى عدمدن وجوده كتورر وخلقك بعضنى بعضندن اشكال مختلفه ايله تميز ايدر (المصور) هر شيئه
بر صورت ويرر ارحامده كى اولاده صورت ويرمسى كبى كه انكله بعضى آخردن ممتاز اولور (له الاسماء الحسنى
انكيچون اسماء حسنى واردركه اول محاسن معانى يه داله در ذكرى سورهٔ اعراف اواخرنده كچوبدر (يسبح له
ما فى السموات والارض) سموات وارضده كى مخلوقاتك كليسى اول الله تعالى بى نقائصدن تنزيه ايدر (وهو
العزيز الحكيم) كه اول ملكنده عزيز امر وفعالنده حكيمدر * معقل بن يسار ايدر پيغمبريمز صلى الله عليه
وسلم ديديكه بركمسه كه صباحده اوچ كره (أعوذ بالله السميع العليم من الشيطان الرجيم) ديوب سورهٔ حشرك
آخرى اوچ آيتى اوقويه الله تعالى اكا يتمش بيك ملك توكيل ايدوب اخشامه دكين انكيچون استغفار ايدهلر
اول كونده وفات ايدرسه شهيد اوله واكر انى اخشامده قرائت ايدرسه ذكر اولنديغى منوال اوزره صباحه
دكين انكيچون يتمش بيك ملك استغفار ايده واكر اول كيجه ده وفات ايدرسه كذلك شهيد اوله

(سورة الممتحنة وهى ثلاث عشرة آية مدنية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(يا أيها الذين آمنوا لا تتخذوا عدوى وعدوكم أولياء) يا مؤمنلر بنم عدومى وسزك عدوكزى اوليا ايدنمكز
بو آيه كريمه حاطب بن بلتعه شاننده نازل اولوبدركه اول پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمك اهل مكه يه غزا ايدر
ايدوكن بيليجك انلره نامه يازديكه اول پيغمبريمز عليه السلام اوزريكزه غزا قصدين ايدوبدر غافل اولمكزوانى
عبد المطلبك مولاتى ساره نام مرأه ايله ارسال ايتدى * اويله اولسه جبريل عليه السلام انى پيغمبريمز عليه
السلامه خبرويرجك پيغمبريمز عليه السلام على وعمار وطلحه وزبير ومقداد وابا مرثد رضى الله عنهم
نام جماعتى اكا كوندروب ديديكه روضهٔ حاجه وارديغكزده انده بر مرأه يه ملاقات ايدرسزكه يانده سنجه
حاطبك اهل مكه يه نامه سى واردر انى اندن الوب كتوريكز صالويرك اكر امتناع ايدرسه بوينى اورك چون
اول موضعه اكا ايرشوب نامه يى استديلر انكار ايتدى على رضى الله عنه اوزرينه سل سيف ايديجك
نامه يى صاچى ارا سندن چيقاروب ويردى چون نامه يى پيغمبريمز عليه السلامه كتورديلر پيغمبريمز عليه
السلام حاطبى چاغروب نيچون بويله ايتدك ديدى حاطب ديديكه يا رسول الله اسلامه كالدنبرو كافر اولمدم
وسكانصحى ترك ايتدم لكن بن قريش ارا سنده رجل غريب اولوب مكه ده اهلى حمايت ايدركمسه م يوقدر
ديلدمكه انكله انلره نوع صداقت كوسترم ومع ذلك بيلورمكه بنم نامه م انلره برشيئى مفيد اولمز پيغمبريمز
عليه السلام انك قولنى تصديق وعذرينى قبول ايتدى (تلقون اليهم بالمودة) نامه ايله ويا پيغمبريمز عليه
السلام اخبارينى انلره اعلام ايله مودت القا ايدرسز (وقد كفروا بما جاءكم من الحق) حالبوكه انلر سزه كلان قرآنه
ويا رسوله كافر اولديلر (يخرجون الرسول وإياكم أن تؤمنوا بالله ربكم) ربكز جل شانه يه ايمانكز سببيله
رسول اللهى وسزى دياركزمكه دن چيقارديلر (ان كنتم خرجتم جهادا فى سبيلى وابتغاء مرضاتى تسرون
اليهم بالمودة وأنا أعلم بما أخفيتم وما أعلنتم) اكر ديار كزدن خروجكز بنم سبيلمده جهاد ورضامى طلب ايچون
ايسه انلر بنم اعدائم ايدوكن بيلوركن نيچون انلره اسرار مودت ايدرسز حالبوكه بن اهل كفره منزلك اسرار
مودتيكزى واهل اسلامه اقرار وتوحيديكزى بيلورم ايمدى اهل كفره نه مودت ونه انى اسرار ايدلك (ومن

يفعله منكم فقد ضل سواء السبيل) بوند نصكره سزدن اول كمسه كه كفره ايله موالات ايده طريق هدادن
خطا ايدر. (ان يثقفوكم يكونوا لكم أعداء ويبسطوا اليكم أيديهم وألسنتهم بالسوء وودوا لو تكفرون) اكر
انلر سزه ظفر بولسه لر سزه عداوتلرين اظهار ايدرلردى ويدلرين سزه ضرب وقتل ايله ولسانلرينى سب وشتم ايله بسط
ايدرلرو سزك دين اسلامدن ارتدادكزى تمنى ايدرلر (لن تنفعكم أرحامكم ولا أولادكم يوم القيامة يفصل بينكم)
اكر انلر سزه عداوت ايتمزلرسه ده قرابات واولادكز سزه نفع ايتمز كه انلر اجليچون مشركينه ورسول اللهه
خيانت ايدرسز يوم قيامتده الله تعالى سز كله اولادكز بيننى فصل ايدر سزى ايمانكزله جنته وانلرى كفرلر ايله
ناره قور * اويله اولسه اير نه سزه نفعى اولمين قوم ايچون بوكونده حق اللهى نيچون رفض ايدرسز (والله
بما تعملون بصير) الله تعالى اعمالكزدن سرينى وعلانيه سنى كورر هر برينك جزاسنى سزه ايركورر (قد كانت
لكم أسوة حسنة فى ابراهيم والذين معه) ابراهيم عليه السلامده وانكله اولان مؤمنلرده سز يچون قدوهٔ
صالحه واردر ايمدى انلره اقتدا ايدك (اذ قالوا لقومهم انا برآء منكم ومما تعبدون من دون الله كفرنا بكم)
كه انلر كفاردن قوملرينه ديديلر كه بز سزدن والله تعالى دن غيرى معبود اتخاذ ايتديككز اصنامدن برى‌لرز
وسزك دينكزه منكرلرز (وبدا بيننا وبينكم العداوة والبغضاء أبدا حتى تؤمنوا بالله وحده) وبزمله سزك
بينكزده عداوت وبغضا ظاهر اولوب سزدن مودتى قطع ايتدك تا شول وقته دك كين كه الله تعالى نك
وحدانيتنه ايمان كتوروب شركى ترك ايده سز او يله اولسه عداوت وبغضا من الفت ومحبته منقلب اولور
(الا قول ابراهيم لابيه لأستغفرن لك وما أملك لك من الله من شئ) الا ابراهيم عليه السلامك شول قولنده
سز يچون قدوه يوقدر كه اول باباسنه ديديكه بن سنك يچون الله تعالى دن مغفرت ديلرم والحال اكر ايمانه كلمزسك
عذاب اللهدن برشيئى سندن دفعه مالك اولمزم ابراهيم عليه السلامك انكيچون استغفارى اندن نهى اولنمزدن
اول ايدى ويا اسلامه كلمكه وعدى اولديغى ايچون ايدى * ايمدى يا مؤمنلر الله تعالى يه التجا ايدوب ديسكز كه
(ربنا عليك توكلنا واليك أنبنا واليك المصير) يا ربنا امرمزى سكا تفويض ايتدك وسكا اطاعة ايله اقبال ايتدك
وآخرتده مرجعمز سكادر (ربنا لا تجعلنا فتنة للذين كفروا) يا ربنا بزى كافرلره فتنه قلمغل انلرى اوزريمزه
تسليط ايله كه نديلرين حق اوزره وبزى باطل اوزره ظن ايدوب انلرى بزمله مفتون ايتمكل ويا خود بزه عذاب
ايتمكل كه انلر بزى عذابده كورديجك بونلر حق اولسه لر عذاب اولنمزلردى ديو بزه شماتت ايتدرمكل (واغفر لنا
ربنا انك أنت العزيز الحكيم) وبزم تقصيراتمزى مغفرت ايتكل كه سن ملكك‌ده عزيز امرك‌ده حكيمسن
(لقد كان لكم فيهم اسوة حسنة لمن كان يرجوا الله واليوم الآخر) يا مؤمنلر سز يچون ابراهيم عليه السلام
واتباعى مؤمنلرده قدوهٔ حسنه واردر شول كمسه ايچونكه الله تعالى نك جزيل ثوابن وجميل حسابن رجا ايدر
(ومن يتول فان الله هو الغنى الحميد) شول كمسه كه انى قدوه ايدنمكدن اعراض ايده الله تعالى خلقندن
وايمانلرندن غنيدر فعلنده وحكمنده حميددر (عسى الله أن يجعل بينكم وبين الذين عاديتم منهم مودة)
وقتا كه الله تعالى مؤمنلره كفاره عداوت ايتمكله امر ايلدى مؤمنلر مشركيندن اقربالرينه عداوت وبرائتلرين
اظهار ايتديلر * الله تعالى بو آيتى انزال ايدوب ديديكه قريب اولديكه سزكله مشركيندن معادات ايتديككز
كمسه لر بيننه مودت القا ايده * اويله اولسه الله تعالى نك هدايتيله انلرك اكثرى اسلامه كلوب معاداتلرى
موالات ومواخاته مبدل اولدى (والله قدير والله غفور رحيم) الله تعالى وعدينى انجازه قادردر معصيتدن توبه
ايدنه غفوردر اكا اطاعت ايدنه رحيمدر (لا ينهيكم الله عن الذين لم يقاتلوكم فى الدين ولم يخرجوكم من دياركم أن
تبروهم وتقسطوا اليهم ان الله يحب المقسطين) الله تعالى سزى نهى ايتمز مشركيندن شول ذى قرابه لر يكزه
بر وعدالتكه انلر سزكله دينده قتال ايتميه لر وسزى دياركزدن چيقارميه لر الله تعالى هر امرده عدل ايدنلرى
سور * روايت اولنديكه قتيله بنت عبد العزى مشركه اولديغى حالده هدايا ايله قزى اسما بنت ابى بكر رضى الله
عنهمه قدوم ايتدكده دخولدن منع ايدوب هداياسنى رد ايديجك آيهٔ مذكوره نازل اولدى (انما ينهيكم الله
عن الذين قاتلوكم فى الدين وأخرجوكم من دياركم وظاهروا على اخراجكم أن تولوهم ومن يتولهم فأولئك هم

الظالمون

الظالمون) الله تعالى سزى كفاردن شول قومى تولى وتوددن نهى ايدركه دينده سزكله قتال ايده لر وسزى
دياركزدن چيقاره لر وسزى چيقارمغه اعانت ايده لر ايمدى انلركه اول وصفله كفاره تولى وتودد ايده لر
موالاتى خلاف محلنه وضعله نفسلرينه ظلم ايديجيلردر (يا أيها الذين آمنوا اذا جاءكم المؤمنات مهاجرات
فامتحنوهن الله أعلم بايمانهن) يا مؤمنلر چان سزه دار الحربدن هجرتله شول نسا انلرنده كلمهٔ توحيد ظاهر اولور
نسا كله سز انلرى اختبار ايدك شول شيئله كيم انكله ايمانده قلبلرينك لسانلرينه موافقتى اولديغنه ظنكز
غالب اوله استحلافله كيم دار الحربدن خروجلرى دكل الا اسلامه رغبتله دريوخسه زوجلرندن كراهتله
ويا مسلميندن بر رجله عشقله ويا اعراض دنيويه دن برشيئله دكل الله تعالى انلرك ايمانلرينه سزدن اعلمدر زيرا كه
انلرك قلوبنده اولان شيئه انجق اول مطلعدر غيرى دكل (فان علمتموهن مؤمنات فلا ترجعوهن الى الكفار
لا هن حل لهم ولا هم يحلون لهن) اكر سز انلرك حلفته وياظهور اماراتله مؤمنه اولدقلرينى بيلور سكز
سز انلرى كفاره رد ايتمكز اكرچه ازواجلرينه ايسه ده زيرا كه اول نساء مؤمنات نه اول ازواج كفاره ونه اول
ازواج كفار انلره حلال اولمز (وآتوهم ما أنفقوا) واول ازواج كفاره دفع ايدك شول مهوريكه اول نسايه
انفاق ايتمشلردى * روايت اولنديكه حديبيه صلحنده مشركون پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه ديديلر كه اهل
مكه دن اولكه پيغمبريمز عليه السلامه واره پيغمبريمز عليه السلام انى انلره رد ايده وصحابه دن اولكه انلره واره
انلر انى رد ايتميه لر وانك اوزره عهدنامه يازديلر اول عهددنصكره سبيعه بنت الحارث الأسلميه مسلمه اولديغى
حالده پيغمبريمز عليه السلامه كلدى انك اردنجه زوجى صيفى بن واهب المخزومى كافر اولديغى حالده اول
سبيعه يى استيو كلدى يا محمد بكا زوجه مى رد ايت زيرا كه بزدن سكا كلانى بزه رد ايتمكه شرط ايدوبسن * او يله
اولسه اشبو آيت نازل اولوب پيغمبريمز عليه السلام سبيعه يى منوال مشروح اوزره اختبار دنصكره انكار رد
ايتمدى وصيفينك سبيعه يه ويرديكى مهر ونفقه يى سبيعه دن الوب كيرو صيفى يه ويردى وسبيعه يى عمر رضى
الله عنه تزويج ايتدى ومن بعد پيغمبريمز عليه السلام اهل مكه نك رجالندن اكا كلانى رد ايدر ونساسندن
كلانى اختبار دنصكره اليقوردى (ولا جناح عليكم أن تنكحوهن اذا آتيتموهن اجورهن) يا مؤمنلر سزه حرج
يوقدر كه اول دار حربدن سزه هجرت ايدن نسانى نكاحلنه سز چانكه انلره مهرلرين ويره سز اكرچه دار حربده
انلرك كفاردن زوجلرى وار ايسه ده زيرا كه اسلام انلرله اول زوجلرى بيننى تفريق ايدوبدر ابو حنيفه بونكله
استدلال ايتديكه چان زوج وزوجه دن برى مهاجرت اسلام ويا عقد ذمتله دار حربدن چيقوب برى انده حربى
قالسه ايكيسى بيننده فرقت واقع اولور ومهاجره يه عدت لازم اولمزونكاحى مباح اولور مكركه حامل اوله
(ولا تمسكوا بعصم الكوافر) نسائكزدن برى العياذ بالله مرتده اولوب دار الحربه لاحق اولسه اندن عصمت
زائل وزوجيندن اول منقطع اولور * اويله اولسه انك مؤمن زوجنه جائز اولوركه انك عدتى ايچنده اختنى
واندن غيرى درت نسانى تزوج ايده يعنى سزك مكه دن مدينه يه هجرتكزدنصكره مكه ده شركك اوزره اقامت
ايدن نساكزك نكاحنه رغبت ايتمكز زيرا كه انلرك عصمتى سزدن كسلوبدر (واسئلوا ما أنفقتم) زوجاتكزه
ويرديككز انلرى تزوج ايدندن استه كز چانكه ارتداد ايدوب مشركينه لاحق اوله لر (وليسئلوا ما أنفقوا)
وزوجات مهاجراته مشركيندن زوجلرى مهردن انفاق ايتدكلرين مؤمنلردن انلرى تزوج ايدندن استسونلر
(ذلكم حكم الله يحكم بينكم والله عليم حكيم) اشبو آيتده مذكورك جميعى الله تعالى نك حكميدر كه بينكزده
حكم ايدر الله تعالى سزك احوالكزى بيلور سزه امرنده حكمتن اجرا قيلور * آيهٔ مذكوره نازل اولوب
مؤمنلر الله تعالى نك امرينه انقياد ايديجك مشركون نه شول نسادن مهاجراته انفاق ايتدكلرين ادا ايتديلر اما كه
مشركون الله تعالى نك امرنده انقياددن امتناع ايدوب مؤمنينه شول ارتدادله لحوق ايدن نسايه انفاق
ايتدكلرين ادا ايتميجك نازل اولديكه (وان فاتكم شئ من أزواجكم الى الكفار فعاقبتم فآتوا الذين ذهبت
أزواجهم مثل ما أنفقوا) يا مؤمنلر اكر ازواجكزدن برشيئ حقير غير معوض كفاره سبق وانفلات ايدرسه
مرتده اولديغى حالده مهر مثلى اخذ ايتميله بعده كفاره غزا ايدوب انلردن غنيمته نائل اولسكز ويا انلره غالب

اولوب عاقبت سزك اولسه انلردن اموال اغتنام ایتسكز ایمدی یا مؤمنلر سزدن شول ازواجی ارتداد له كفاره
كیدنلره غنائمدن ویرك مهاجراتك مهورندن ازواج كفاره ویردیككز مثلنی ویرك لكن انی زوج كافره ادا
ایتمكز (واتقوا الله الذی أنتم به مؤمنون) والله تعالیدن قورقوب اكا عصیان ایتمكز كه سز اكا مؤمنلرسز
(یا أیها النبی اذا جاءك المؤمنات یبایعنك) یا نبی الله چقان سكا مكه نك فتحی كوننده شول ایمانه كلان نسا
مبایعت ایده كلر (علی أن لا یشركن بالله شیأ) شول شرطله كیم الله تعالی یه برشیء اشراك ایتمیه لر
(ولا یسرقن) وهیچ كسنه نك مالندن سرقه ایتمیه لر (ولا یزنین) وزنا ایتمیه لر (ولا یقتلن اولادهن)
وزمان جاهلیتده كی كبی فقر خوفیله اولادلرینی قتل ایتمه لر یعنی وفات ایتمدن دیری قزلرین دفن ایتمیه لر
(ولا یأتین ببهتان یفترینه بین ایدیهن وارجلهن) وبر ولدی التقاط ایدوب زوجنه بو سندندر دیو نسبتله بهتان
ایتمیه لر (ولا یعصینك فی معروف) وانلره امر ایتدیكك امور محسنه ده سكا مخالفت ایتمیه لر (فبایعهن
واستغفر لهن الله ان الله غفور رحیم) ایمدی انلر اشیاء مذكوره یی التزام ایتدكده سن انلر ایچون الله
تعالیدن ثواب جزیله ضامن اولق اوزره انلر ایله مبایعت ایتكل وانلر ایچون الله تعالیدن مغفرت دیلكل الله
تعالی اكا انابت ایدنه غفور وطاعت اهلنه رحیمدر * عائشه رضی الله عنها ایدر پیغمبر عزصلی الله علیه وسلمك
نساء ایله مبایعتی كلامله ایدی یوخسه انك الی هیچ براجنبیه النه دكمشدر مكر شول مرأه نك النه كه انی ملك
عین ویا ملك نكاحله ملكی اولایدی * دینلدیكه پیغمبر عزصلی الله علیه وسلم اجنبیه لردن هیچ برمرأه ایله
مبایعه حالنده مصافحه ایتمیوبدر (یا أیها الذین آمنوا لا تتولوا قوما غضب الله علیهم قد یئسوا من الآخرة
كما یئس الكفار من اصحاب القبور) یا مؤمنلر الله تعالینك غضب ایتدیكی قوم له موالات ایتمكز كه انلر عامهٔ
كفاردر ویا خود یهوددر * دینلدیكه اشبو آیت مسلمیندن برجماعت شاننده نازل اولوبدر كه انلر یهوددن
برطائفه ایله مواصله ایدرلردیكه ثمارلرندن نائل اوله لر * ایمدی انلر آخرتك خیرو رجالرین قطع ایتمشلردر نتكیم
كفار اصحاب قبورك بعث اولنمارندن ویاتوابالمرندن ویا خیرلرندن مأیوس اولدیلر

(سورة الصف وهی أربع عشرة آیة مدنیة)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(سبح لله ما فی السموات وما فی الارض وهو العزیز الحكیم) الله تعالی یی سموات وارضده اولان هر موجود
تنزیه ایدر هرشیئدن كه انك كمال صفاتنه لایق اولمیه اول ملكنده عزیز امر ننده حكیمدر (یا أیها الذین آمنوا
لم تقولون ما لا تفعلون) یا مؤمنلر ایشلمدیككز شیئی نیچون سویلرسز * سبب نزولنده دیدیلر كه مؤمنون دیدیلر كه
اكر الله تعالی یه احب اولان اعمالی بیلسه دك انی ایشلروماللریمزی ونفسلریمزی اكا بذل ایدردك ایمدی اوله اولسه
(ان الله یحب الذین یقاتلون فی سبیله صفا) آیتی نازل اولوب احد غزاسیله اختیار اولندقلرنده اردلرینه دونوب
قاچدیلر اول فعللری اوزره نیچون ایشلمیه جككز شیئی سویلرسز دیو عتاب اولندیلر * محمد بن كعب ایدروقتا كه
الله تعالی رسولنه شهداء بدرك ثوابنی خبرویردی صحابه دیدیلر كه من بعد اكر غزایه ایریشورسه وز وسعمزی
قتالده بذل ایده لم چون احد غزاسنه اردیلر اول سوزلرینه وفا ایتمیجك اشبو آیتله تعییر اولندیلر * ضحاك ایدر
اشبو آیت قتال امرنده نازل اولوبدر كه قتال حالنده ایتمدكاری فعلی ایتدك دیو سویلدكاری اوزره عتاب
اولندیلر * ابن زید ایدر اشبو آیت منافقین شاننده نازل اولوبدر كه مؤمنلره نصرله وعدلر ندصكره اكا وفا
ایتمدیلر (كبر مقتا عند الله أن تقولوا ما لا تفعلون) ایشلمیه جككز شیئی سویلكز الله تعالی عندنده مقت
اولمغه عظیم اولدی * پس بو اجادن سلفك بر ینسه بزه تحدیث ایت دینلسه دیردیكه بكا امر ایدرمیسز كه
ایشلمیه جكم شیئی سزه سویلیم وانكله الله تعالینك مقتنه استعجال ایدم (ان الله یحب الذین یقاتلون فی سبیله
صفا كأنهم بنیان مرصوص) الله تعالی سور شول مؤمنلری كه بنیان مرصوص كبی انك سبیلنده صف اولوب
قتال ایدرلر مكانلرندن زائل اولمازلر (واذ قال موسی لقومه یا قوم لم تؤذوننی وقد تعلمون أنی رسول الله الیكم)
ذكر ایت شول وقتی كه موسی علیه السلام بنی اسرائیله دیدیكه یا قوم نیچون بكا ایذا ایدرسز یعنی اكا ذبه در

دیو اسناد وتعییله والحال بن سزه رسول الله ایدیكم بیلورسز انی بیلدیككز ایسه تعظیم اولنمامی وبنی اذادن
امتناعكزی ایجاب ایدر (فلما زاغوا أزاغ الله قلوبهم) وقتا كه انلر حقدن عدول ایتدیلر الله تعالی دخی
انلرك قلوبنی حقی قبولدن وصوابه میلدن صرف ایتدی (والله لا یهدی القوم الفاسقین) الله تعالی قوم
فاسقینه حقی بیلدیرو یا جنته ایركورر خصلته هدایت ایتمز (واذ قال عیسی ابن مریم یا بنی اسرائیل انی
رسول الله الیكم) ذكر ایت انیكه عیسی علیه السلام بنی اسرائیله دیدیكه بن سزه الله تعالینك رسولیم كه سزی
اسلامه دعوت ایدرم (مصدقا لما بین یدی من التوراة) كه بندن اول نازل اولان توراتی تصدیق ایدرم
(ومبشرا برسول یأتی من بعدی اسمه احمد) وبندنصكره كاور احمد نام رسول الله له تبشیر ایدرم یعنی دینم
الله تعالینك كتابلریله ونبیلریله مصدقدر كتب مشهوره نك اولی توراتی ذكر ایلدیكه انكله نبیون حكم
ایدرلردی ومرسلینك خاتمی محمد صلی الله علیه وسلمی ذكر ایلدی * خبرده كلدیكه حواریون عیسی علیه
السلامه دیدیلر كه یا روح الله بزدنصكره امت كاورمی دیدیكه نعم امت محمد كاوركه انلر علما وحكما وابرار واتقیا
اولورلر كانه انلر فقهله انبیادر الله تعالیدن رزق یسیره راضی اولوب الله تعالی دخی انلردن عمل یسیره راضی اولور
(فلما جاءهم بالبینات قالوا هذا سحر مبین) وقتا كه عیسی علیه السلام انلره احیاء موتی وابراء اكمه وابرص
كبی آیات واضحه ایله كلدی دیدیلر كه اشبو سحر ظاهردر (ومن أظلم ممن افتری علی الله الكذب وهو یدعی
الی الاسلام والله لا یهدی القوم الظالمین) شول كمسه دن اظلم كیمدر كه حقیقتی ظاهر دنیا وآخرتی مقتضی
اسلامه دعوت اولندقده اجابت موضعنه الله تعالینك رسولنی تكذیب وآیاتنی سحر دیمكله كافترایی وضع
ایده الله تعالی قوم ظالمینی فلاحلری اوزره اولان شیئه ارشاد ایتمز (یریدون لیطفئوا نور الله بأفواههم والله
متم نوره ولو كره الكافرون) انلر قصد ایدرلر كه الله تعالینك دینی ویا كتاب ویا حجتنی اقوال كاذبه لریله اطفا
ایده لر حالبوكه انی نشر واعلامیله غایتنه ایركوریجكدر اكرچه یهود ونصاری انی كراهت ایدرلرسه ده (هو
الذی أرسل رسوله بالهدی ودین الحق لیظهره علی الدین كله ولو كره المشركون) اول الله تعالی رسولی محمد
علیه السلامی قرآن ودین اسلامله كوندردیكه انی جمیع ادیان اوزره قهرله غالب ایده اكرچه مشركلر انی
كراهت ایدرلرسه ده زیرا كه انده محض توحید وابطال شرك واردر * دینلدیكه آخر زمانده ناس یا مسلم
ویا مسلمینه ذمه اولور (یا أیها الذین آمنوا هل أدلكم علی تجارة تنجیكم من عذاب ألیم) یا مؤمنلر سزه بر تجارت
دلالت ایدیمیكه اول سزی عذاب الیمدن انجا ایده (تؤمنون بالله ورسوله وتجاهدون فی سبیل الله بأموالكم
وأنفسكم ذلكم خیر لكم ان كنتم تعلمون) ایمدی الله تعالی یه ورسولنه ایمان كتورك والله تعالینك سبیلنده
ماللریكز ونفسلریكزله جهاد ایدك اشبو مذكور سزه خیرایدر بیلورسكز (یغفر لكم ذنوبكم ویدخلكم
جنات تجری من تحتها الانهار ومساكن طیبة فی جنات عدن ذلك الفوز العظیم) تاكه اول الله تعالی
ذنوبكزی یارلغیه وسزی شول جنتلره قویه كیم اغاجلری التندن ایرمقلر اقاروودخی اقامت وخلود جنتلرنده
شول منازله قویه كیم اول مسك وعنبرله ویا خود حور وغلمانله ویا بقا ولقاء الله ایله طیبه در اشبو مذكور ظفر
وافردر (وأخری تحبونها نصر من الله وفتح قریب) اشبوذكر اولنان ثواب آجلدن ماعدا عاجلده نعمت
محبوبه اولوركه اول الله تعالیدن سزه اعدا كز اوزره نصردر وزمان قریبده مكه وفارس ویا رومك فتحیدر
(وبشر المؤمنین) یا محمد مؤمنلره تبشیر ایت انیكه آجلده ویا عاجلده انلره وعد ایتدم (یا أیها الذین آمنوا
كونوا أنصار الله) یا مؤمنلر الله تعالینك اعداسی اوزره سیفله اعوانی اولك (كما قال عیسی ابن مریم
للحواریین من أنصاری الی الله قال الحواریون نحن أنصار الله) نتكیم عیسی علیه السلام اصحابی حوارییننه
دیدیكه دین اسلامی اعلاده بكا اعوان كیملر اولور حواریون دیدیلر كه اول امره بز سكا اعوانز (فآمنت طائفة
من بنی اسرائیل وكفرت طائفة) اوله اولسه بنی اسرائیلدن برطائفه عیسایه ایمان كتوروب اول الله تعالینك
عبد ورسولیدر انی سمایه رفع ایتدی دیدیلر وبرطائفه ایسه كافر اولوب حاشا اول الله تعالینك ابن وشریكیدر
دیدیلر بعده اول ایكی طائفه مؤمنه وكافره بری برلریله قتال ایتدیلر (فأیدنا الذین آمنوا علی عدوهم

فأصبحوا ظاهرين) اويله اولسه بر اول طائفهٔ مؤمنه یه عدولری طائفهٔ كافره اوزره حجت وحربله تقويه ونصرت ايتدك حتى كه اول مؤمنه انلر اوزره غالب اولديلر

(سورة الجمعة وهي احدى عشرة آية مدنية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(يسبح لله ما في السموات وما في الارض الملك القدوس العزيز الحكيم) الله تعالى يى سموات وارضده اولان هر موجود تنزيه ايدر اول بر مالكدر كه هر شيئك مالكيدر ملكندن زائل اولمز ولدو شريك وهر عيبدن منزهدر ملكنده عزيز در امرنده حكيمدر (هو الذي بعث في الاميين رسولا منهم) اول الله تعالى امت اميه يه يعنى عربه كيم انلر غالبده كتابت وقرائتى بيلمزلر درانلرك جمله سندن كنديلر مثلى بر امى يى رسول كوندردى (يتلوا عليهم آياته) كه اول رسول انلرك كبى امى اولوب انلردن قرائت وتعلم سبقى ايتمامشيكن الله تعالينك آياتنى انلره تلاوت ايدر (ويزكيهم) وانلرى عقائد واعمالك خباثتندن تطهير ايدر (ويعلمهم الكتاب والحكمة) وانلره قرآن وشريعت ويا منقول ومعقولدن معالم دين تعليم ايدر انك اندن غيرى معجزه سى اولمسه اكا اول كفايت ايدردى (وان كانوا من قبل لفي ضلال مبين) اگرچه انلر اندن اول شركك وخبث وجهالتدن ضلال ظاهرده ايديلر (وآخرين منهم لما يلحقوا بهم) ودخى اول رسولى قوم اميينه بعث ايتديكى كبى قوم آخرينه دخى بعث ايتديكه انلر هنوز اول اميينه لاحق اولمويدر بلكه من بعد لاحق اولسه لر دركه انلر صحابه دنصكره يوم قيامته دكين كاورمؤمنلردر زيرا انك دعوت وتعليمى جميع ناسه عام اولور (وهو العزيز الحكيم) اول الله تعالى رسول مذكورى اشبو خارق عاده امره تمكيننده عزيزوانى اختيار وتعليمده حكيمدر (ذلك فضل الله يؤتيه من يشاء) اشبو فضل كه رسول الله عليه السلام انكله اقراندن ممتاز اولدى الله تعالينك اكا فضليدر كه انى ديلديكى كسه يه ويرر (والله ذو الفضل العظيم) الله تعالى فضل عظيم صاحبيدر كه اكا نسبتله نعم دنيا ونعم آخرت استحقار اولنور (مثل الذين حملوا التوراة ثم لم يحملوها كمثل الحمار يحمل أسفارا) شول قومك مثلكه انلر يهود در توراتى تعلم وموجبيله عمل ايتمكه تكليف اولندقلرندنصكره انكله عمل ايتمديلر ويا يچنده كى آياتله نفعلنمديلر انلر شول حمار مثليدر كه انلر علم كتابلرين كوتوروب جلدنده تعب كورور حالبوكه اندن برشئ منتفع اولمز (بئس مثل القوم الذين كذبوا بآيات الله) شول قومك مثلى نه مبؤس اولور كه الله تعالينك رسولى محمد صلى الله عليه وسلمك صدق ونبوتنه دلالت ايدر آياتنى تكذيب ايتديلر (والله لا يهدي القوم الظالمين) الله تعالى شول انك آياتنى وانبياسنى تكذيب ايدن ظالملره هدايت ايتمز (قل يا أيها الذين هادوا ان زعمتم انكم أولياء لله من دون الناس فتمنوا الموت ان كنتم صادقين) يا محمد يهود طائفه سنه ديكل كه اگر زعم ايدرسكز كه سز سائر احمدن ممتاز الله تعالينك اولياسى واحباسى ايسه كز اندن موتى تمنى ايدك اگر زعمكزده صادقلر ايسه كز زيرا كه اكا وصول موتله اولور (ولا يتمنونه أبدا بما قدمت أيديهم والله عليم بالظالمين) حالبوكه انلر ابدا موتى تمنى ايدرد كالردر شول تقديم ايتدكارى كفر وعصيانلرى سببيله الله تعالى ظالملرك حالنه عليمدر واعماللرى اوزره جزا ويرن ايدر (قل ان الموت الذي تفرون منه فانه ملاقيكم ثم تردون الى عالم الغيب والشهادة فينبئكم بما كنتم تعملون) يا محمد يهوده ديكل كه شول موت نكه انى تمنيدن امتناع ايدرسز شول خوفله كيم اصابت ايتديكى تقديرجه اعمال سيئه لرى اوزره جزا اولنه جقلرين بيلورلر ايمدى موت سزه ملاقى اولور اندن خلاصه مجالكز يوقدر بعده الله تعالى يه رد اولنورسز كه اول غيبده وشهادتده اولان اشيانك جميعن بيلور اويله اولسه دنياده ايشلديككز اعمالك جميعن بيلور وخبر ويرر (يا أيها الذين آمنوا اذا نودي للصلاة من يوم الجمعة فاسعوا الى ذكر الله وذروا البيع ذلكم خير لكم ان كنتم تعلمون) يا مؤمنلر قچان جمعه كوننده صلات ايچون اذان اوقنه الله تعالينك ذكرينه يعنى خطبه استماعنه وبر قولده صلاة جمعه اداسنه سكينه ووقارله كيدك ومعامله يى ترك ايدك كه الله تعالينك ذكرى معامله دن خيرليدر اگر علم اهلندن ايسه كز زيرا كه آخرت نفعى خير وابقادر اول كونك جمعه ديو تسميه اولنمسنه سبب زيرا الله تعالى

اول كونده آدمك خلقنى جمع ايتدى ويا اول كونده اشيا خلقتندن فارغ اولدى انده مخلوقات جمع اولدى ويا انده ناس صلات ايچون جمع اولديلر * روايت اولنديكه پيغمبر عليه السلام صلى الله عليه وسلم مدينه يه قدوم ايتديكنده ابتدا قبايه نزول ايدوب جمعه يه دكين انده اقامت ايتدى بعده مدينه يه داخل اولوب بنو سالم بن عوف دارنده ناس ايله جمعه نمازين قيلدى وآيتده كى سعيله مراد قلب ونيت وخشوعله وسكونت ووقار ايله سعيدر يوخسه سرعت مشيله دكل اما جمعه كوننده سائر معاملاتك حرام اولسى ديلديكه اذان ثانى عندنده دربر قولده امامك خروجى عندنده دروبر قولده شمس زائل اولديغنده دربيع وشرا حرام اولور * معلوم اوله كه صلاة جمعه فروض اعياندندر اول كسه يه واجب اولور كه انده عقل وبلوغ وحريت وذكورت واقامت اولوب عذرى اولميه ايمدى اشبو شروطك وجوديله انى ترك ايتسه وعيده مستحق اولور ايمدى صبى ومجنونه جمعه واجب اولمز بدنده نقصانلرى ايچون اما كه نسايه بالاتفاق واجب اولمزا كثر علما ديديلر كه عبيد اوزره جمعه واجب اولمز وكذلك اكثرون عندنده مسافره دخى واجب اولمز * امام نخعى وزهرى ايدر عبد ومسافر نداءى ايشتسه لر اوزرلرينه جمعه واجب اولور هر كسه كه اكا حضور جمعه واجب دكلايكن حاضر اولوب امامله جمعه يى قلسه اندن فرض ظهر ساقط اولور (فاذا قضيت الصلاة فانتشروا في الارض وابتغوا من فضل الله) قچان جمعه نمازى ادا اولنه تجارت وحوايجكزى تصرف ايچون يريوزينه منتشر اولك والله تعالينك فضلندن طلب ايدك عيادته وجنازه يه واخ في الله زيارتنه كتمكله (واذكروا الله كثيرا) ومجامع احواكزده الله تعالى يى چوق ذكر ايدك يوخسه ذكريكز ايچون صلاتى تخصيص ايتمكز (لعلكم تفلحون) تاكه دنيا وآخرت خيرينه نائل اوله سز (واذا رأوا تجارة أو لهوا انفضوا اليها وتركوك قائما) قچان انلر تجارت ويا لهو كورسه لر سنى خطبه ده قائم اليقويوب اول تجارت ويا لهوه كيدرلر (قل ما عند الله خير من اللهو ومن التجارة والله خير الرازقين) انلره ديكل كه الله تعالى عندنده كى ثواب لهو وتجارتدن سزه خيرايدر والله تعالى رازقلرك خيرليسيدر ايمدى اكا توكل ايدوب رزقى اندن طلب ايدك * سبب نزولنده ديلديكه بر قحط يلنده بر جمعه كوننده پيغمبر صلى الله عليه وسلم خطبه ده ايكن دحية الكلبى رضى الله عنهك قافله سى بغداى واربه ايله كلوب انى اعلام ايچون عادتلرى اوزره طبل اوردقلرنده انى ايشيديجك پيغمبر عليه السلامى منبرده اليقويوب اكا سكردشديلر پيغمبر عليه السلام ايله انجق اون ايكى كشى قالدى * معلوم اوله كه صلاة جمعه ده خطبه فرضدر واجب اولور كه قائم ايكن اوقنه وخطبه ده اقل مرتبه الله تعالى يه حمد وپيغمبر عليه السلامه صلات وتقوا ايله وصيت اوله واولكى خطبه ده قرآندن بر آيت اوقنه وايكنجيسنده مؤمنلره دعا اولنه اشبو بش خصالك برى ترك اولنسه شافعى عندنده جمعه صحيح اولمز اما ابو حنيفه عندنده اگر بر تحميده وتسبيحه ويا تكبيره ايتسه خطبه مقامنه قائم اولور

(سورة المنافقين وهي احدى عشرة آية مدنية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(اذا جاءك المنافقون قالوا نشهد انك لرسول الله والله يعلم انك لرسوله والله يشهد ان المنافقين لكاذبون) يا محمد قچان مدينه منافقلرندن سكا كلوب لسانلريله قلبلرينه مخالف شهادت ايدرلر كه سن الله تعالينك رسوليسن والله تعالى بيلور كه سن انك رسوليسن ديه لر ايمدى الله تعالى شهادت ايدر كه انلر قوللرنده كاذبلردر قلبلريله لسانلرى بيننده مواطئه اولمديغيچون وشهادتسه مواطئه دن خالى اوله حقيقتده شهادت اولمز ايمدى شهادت تسميه لرنده كاذبلردر ويا زعملرنده كاذبلردر زيرا كه خبرلرى مخبر عنه حالنك خلافى اوزره ايدوكنه اعتقاد ايتمشلردر (اتخذوا أيمانهم جنة فصدوا عن سبيل الله انهم ساء ما كانوا يعملون) انلر حلف كاذبلرين ويا اشبو شهادتلرين توكيدده حلف مجراسنه جاريدر قتل وسبيدن وقايه اتخاذ ايدرلر وانكله ناسى ايمان وجهاددن صد ايدرلر اول نه مبؤس شيئدر كه انى ايشلرلر شول حيثيتدنكه كفرى ابطال ايدوب ايمان اظهار ايتديلر (ذلك بأنهم آمنوا ثم كفروا فطبع على قلوبهم فهم لا يفقهون) انلرك ذكر اولنان سوء اعمالى شول

سبيله دركه انلر لسانله ايمان اظهار ندنصكره كفرى اسرار ايتديلر ويا خود آيتى كوردكارنده ايمان كتوروب
شيطانلردن شبهه ايشيديجك كافر اولديلر حتى قلبلرى كفرله ختم اولنوب انلر حقيقت ايمانى بيلمز وا كا رغبت
ايتمز اولديلر (واذا رأيتهم تعجبك أجسامهم وان يقولوا تسمع لقولهم) يعنى اول منافقلرى كورسڭ
جسملرينڭ ضخامت وصباحتى سنى اعجاب ايدر اكر سويلسه لر انلرڭ كلامنى دكلرسن فصاحتلرى وكلاملرينڭ
حلاوتيچون * روايت اولنديكه عبدالله بن ابى منافقلرڭ اكابرندن ايدى جسيم وفصيح اولوب كندى مثلى
قوملرله پيغمبر عزصلى الله عليه وسلم مجلسنه كلوردى كلامى انڭ قتنده دكلنوردى (كأنهم خشب
مسندة) كأنه انلر ديواره طيانلمش اشباح بلا ارواحدر ويا انلر شول جوفى فاسد اخشاب مثلدركه هيچ برشيئه
صالح دكلدر يعنى انلر شول ايماندن خالى باطنلرى فاسددر (يحسبون كل صيحة عليهم) ظن ايدرلركه
هر صيحه اوزرلرينه واقعدر (هم العدو فاحذرهم) انلر عداوتده كاملدر انلردن حذر اوزره اولوب
سرڭكى انلره افشا ايتمكل (قاتلهم الله أنى يؤفكون) الله تعالى انلرى اهلاك ايده حقدن نيجه صرف اولنورلر
(واذا قيل لهم تعالوا يستغفر لكم رسول الله لووا رؤسهم ورأيتهم يصدون وهم مستكبرون) اكر انلره كلڭ
رسول الله سزڭچون استغفار ايتسون ديلسه باشلرينى اكوب استغفاردن اعراض ايدرلر حالبوكه اعتذاردن
استكبار ايديجيلردر (سواء عليهم استغفرت لهم أم لم تستغفر لهم لن يغفر الله لهم ان الله لا يهدى القوم
الفاسقين) انلره مساويدر كرك سن انلر ايچون استغفار ايت وكركسه استغفار ايتمه الله تعالى انلرى مغفرت
ايدرجك دكلدر زيرا كه مظنهٔ اصلاحدن خارجلرى الله تعالى هدايت ايتمز (هم الذين يقولون لا تنفقوا على من
عند رسول الله حتى ينفضوا) اول منافقلر انصاره ديديلركه رسول الله عندنده اولان فقراء مهاجرينه انفاق
ايتمكزكه طاغلوب كيدهلر * روايت اولنديكه پيغمبر عزصلى الله عليه وسلم اصحابيله برغزايه كيدركن مريسع
نام برمائه نزول ايتدى انده براعرابى برانصاريله چكشوب برخشبه ايله اول انصارينڭ باشنى ياردى انصارى
عبدالله بن ابى نام منافقه كيدوب اعرابيدن شكايت ايتدى ابن ابى انصاردن قزمنه ديديكه رسول الله
عندنده اولنلره انفاق ايتمكزكه قتندن طاغلوب كيده لر مدينه يه رجوع ايتديكمزده بزم اعزمز مدينه دن
اذللرى اخراج ايدر انڭ اعزله مرادى ابن ابى كندى آيدى واذلله مرادى رسول الله ايدى چون الله تعالى انڭ
اول قولنى اشبو آيت انزاليله خبرويردى * عمر رضى الله عنه ديديكه يا رسول الله بكا اذن ويركه اول منافقڭ
بوينن اوره يم پيغمبر عزعليه السلام ايتدى انى اخجمه شمدى ناس رسول الله اصحابنى اولدرمكه باشلدى ديو
تحدث ايتملرينى مقتضى اولور (ولله خزائن السموات والارض ولكن المنافقين لا يفقهون) حالبوكه سموات
وارضده رزق مفاتيحى الله تعالينڭ يدنده در جميعنڭ رازقى اولدر لكن اول منافقلر انى بيلمزلر (يقولون لئن رجعنا
الى المدينة ليخرجن الاعز منها الاذل) اول منافقلر ديرلركه اكر مدينه يه رجوع ايده وز مدينه دن اعز
اهاليسى اذلنى چيقارر (ولله العزة ولرسوله وللمؤمنين ولكن المنافقين لا يعلمون) حالبوكه عزت الله تعالينكدر
قهرله وغيرى اوزره غلبه ايله ودخى رسولنڭ دينى اظهار ايله ودخى مؤمنلرڭ كفره اوزره نصرت اولنملريله لكن
منافقلر انى بيلمزلر (يا أيها الذين آمنوا لا تلهكم أموالكم ولا أولادكم عن ذكر الله) يا مؤمنلر اموال واولاديكزڭ
تدبيرو اهتمامى سزى ذكر اللهدن اشغال ايتمسون اول كركسه صلوات وياسائر عبادات دركه الله تعالى يى تذكير
ايدر (ومن يفعل ذلك فأولئك هم الخاسرون) اول كمسه كه ذكر الهيى قويوب اموال واولادله مشغول اوله
اول وصفلو كمسه لر مغبونلردر زيرا كه عظيم باقى يى حقير فانى يه تبديل ايتمشلردر (وأنفقوا مما رزقناكم)
اعدى سزه ويرديكمز رزقدن طاعت اللهه انفاق ايدڭ تا كه آخرتكزه ذخر اوله (من قبل أن يأتى أحدكم الموت
فيقول رب لولا أخرتنى الى أجل قريب فأصدق وأكن من الصالحين) سزدن بريكزه موتڭ دلائلى كلمزدن
اوّل كه اول كاچك امهالدن يأس كلور اول حينده ديه كه يارب ازز مانه دكين بنم موتمى تأخير ايتسيدڭ مالمڭ
زكاتنى اخراج ايدوب تفريطاتمى تدارك ايله صالحلردن اولسيدم (ولن يؤخر الله نفسا اذا جاء أجلها والله
خبير بما تعملون) حالبوكه الله تعالى هيچ برنفس موتنى تأخير ايدرجك دكلدر بقابلكه عمرى آخره ايرشه الله

تعالى

تعالى خيرو شردن اعمالكزه خبيردر اكا كوره جزا كزى ايدر الله تعالى بيلدرديكه موتڭ وقتى ايرديكنده
تأخيره مجال اولمز وواجبك تركى اوزره جزا اولنور ايدى مؤمنه لايق اولوركه اجلى حلول ايتمزدن اوّل
واجبات عهده سندن چيقوب لقاء اللهه مستعد اوله * ابن عباس رضى الله عنهما ايدر سلطان موتڭ نزولندن
اوّل تصدق ايدڭ اول نزول ايديجك نه توبه قبول اولور ونه عمل نفع ايدر * ديلديكه اشبو آيۀ كريمه مانع
زكاة شاننده نازل اولوبدر حسن ايدر هر كسه كه زكاتن ويرمش وحجه وارمش اولميه الا اول وقتده
رجعه يى ديلر

(سورة التغابن وهى ثمان عشرة آية مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(يسبح لله ما فى السموات وما فى الارض) سموات وارضده اولان مخلوقاتڭ كليسى الله تعالينڭ كمال
واستغناسنه دلالتيله انى تنزيه وتقديس ايدر (له الملك وله الحمد) ملكڭ كليسى اكا مختصدر زيرا كه اول
ابداع ايدوبدر وحمدڭ وليدركه زيرا هر نعمتى اول انعام ايدوبدر (وهو على كل شئ قدير) توفيق
وخذلاندن خلقنده ديلديكى شيئه قادردر (هو الذى خلقكم فمنكم كافر ومنكم مؤمن) اول الله تعالى
سزى نفس واحده دن خلق ايلدى كيميكز حياتنده كافر مماتنده مؤمندر وكيميكز ايسه حياتنده مؤمن
مماتنده كافردر بوبابده جملهٔ قول بودركه الله تعالى كافرى خلق ايتدى كفر انڭ فعل وكسبيدر ومؤمنى دخى
خلق ايتدى ايمان انڭ فعل وكسبيدر اويله اولسه ايكى فريقدن هر برينڭ كسبى واردر وكسب واختيار
الله تعالينڭ تقدير ومشيتيله در ايمدى مؤمن خلق اولنديغندنصكره ايمانى اختيار ايدر زيرا كه الله تعالى
اندن انى اراده ايدروانى انڭ اوزره تقدير ايدوبدر وانى بيلوبدر وكافر دخى كذلك خلق اولنديغندنصكره
كفرى اختيار ايدر زيرا كه الله تعالى اندن انى اراده واوزرينه انى تقدير ايدوبدر وانى بيلور اشبو اهل سنتڭ
طريقيدر هر كسه كه اكا سلوك ايده حق اصابت ايدر وجبر وقدردن سالم اولور (والله بما تعملون بصير)
الله تعالى سزدن صدور ايدن كفر وايمانى بيلوراكرچه انڭ علمنده ايكيسيدخى مقدر ايسه ده (خلق السموات
والارض بالحق وصوركم فأحسن صوركم واليه المصير) الله تعالى سموات وارضى حكمت بالغه اوزره خلق
ايتدى وسزى تصوير وصورتلريكزى حسن ايتدى اوصاف كائناتڭ صفوه سيله تزيين وخصائص مبدعاتڭ
خلاصه سيله تخصيص ايتدى ومع ذلك جميع كائناته سزى نمونه ايتدى عاقبة الامرده رجوعكز اكادر
سرائركزى احسان ايدڭ كه ظواهركز عذابله مسخ اولنميه (يعلم ما فى السموات والارض ويعلم ما تسرون
وما تعلنون والله عليم بذات الصدور) الله تعالى سموات وارضده اولان اشيانڭ جلى وخفيسنى بيلور وكذلك
سزڭ اسرار وكركسه اعلان ايتديككزى بيلور اول الله تعالى ضمائر قلوبه عليمدر (ألم يأتكم نبأ الذين كفروا
من قبل فذاقوا وبال أمرهم ولهم عذاب أليم) يا كفار مكه سزدن اوّل كچن امتلرڭ خبرى سزه كلمديمكه
انلر دنياده اعمال سيئه لرينڭ عقوبتن ذوق ايتديلر ومع ذلك آخرتده انلره عذاب وجيع دخى اولور (ذلك بأنه
كانت تأتيهم رسلهم بالبينات فقالوا أبشر يهدوننا فكفروا وتولوا واستغنى الله والله غنى حميد) ذكر اولنان
وبال وعذابڭ نزولى انلره شول سببله دركه رسوللرى انلره امر ونهى وحجج واضحه ايله كلور انلر ايسه اكا انكارى
تعجب ايدوب بزم كبى برآدمى آيا بزى دينمزدن غيرى دينه بزى ارشادمى ايدر ديرلردى اويله اولسه اول رسوللره
وكتورديكى بيناته كافر اولوب ايماندن اعراض ايدرلردى حالبوكه الله تعالى هر شيئدن فكيفكه انلرڭ ايمان
وطاعتندن غنا اظهار ايلدى اول انلرڭ وغيرلرڭ ايمان وطاعتندن غنيدر هر فعلنده محمود اولنمشدر (زعم الذين
كفروا أن لن يبعثوا قل بلى وربى لتبعثن ثم لتنبؤن بما عملتم وذلك على الله يسير) مكه كافرلرى زعم ايتديلركه
يوم قيامتده انلر بعث اولنميه لر يا محمد سن انلره ديكل كه بلى دبم حقيچون بعث اولنورسز ودنياده ايشلديككز
اعمال سزه خبرويريلوب انڭ اوزره جزالر يكزى كورورسز اشبو بعث وجزا الله تعالى يه آساندر (فآمنوا
بالله ورسوله والنور الذى أنزلنا والله بما تعملون خبير) ايمدى الله تعالى يه ورسولى محمد عليه السلامه واكا

انزال ايتديكمز قرآنه ايمان كتورك كه اول سزى ظلمت جهلدن چيقاروب نور علمه ايركورر الله تعالى سزلك
اعمالكزه خبيردر جزا كزى ايدر (يوم يجمعكم ليوم الجمع ذلك يوم التغابن) ذكر ايدك شول كونيكه
الله تعالى سزى قبوريكزدن بعث ايدر شول كون ايچونكه انده خلائق وملائكه وانس وجن وغيرى جمع
ايدبلور اول تغابن حقيقى كونيدركه كافرلك ايمانى تركله ومؤمنلك احسانده تقصيريله مغبون اولديغيدر
پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر هر عبدكه جنته كيررالا اول كا نارده كى مقعدى كوسترلور كه اساءت
ايتمش اولسه اكا كيرردى تاكه انكله شكرى زياده اوله وهر عبدكه ناره كيررالا اكا جنتده كى مقعدى
كوسترلور كه احسان ايتمش اولسه اكا كيرردى تاكه انكله مغبونيتى زياده اوله (ومن يؤمن بالله ويعمل
صالحا يكفر عنه سيئاته ويدخله جنات تجرى من تحتها الانهار خالدين فيها ابدا ذلك الفوز العظيم) هركسه كه
الله تعالى يه ايمان كتوروب عمل صالح ايشليه الله تعالى انك سيئاتن ياراغيوب جنتلره قويه كه انك اغاجلرى
التندن ايرمقلر آقه انده دائمين اولدقلرى حالده اشبو ذكر اولنان كرامات فوز عظيمدركه دفع مضار وجلب
منافعى جامعدر (والذين كفروا وكذبوا بآياتنا اولئك أصحاب النار خالدين فيها وبئس المصير) شونلركه الله
تعالى يه كافر اولوب آيتلريمزى تكذيب ايتديلر انلر اصحاب نار در انده دائمين اولدقلرى حالده اول نه مبؤس
قرارگاه اولور (ما أصاب من مصيبة الا باذن الله) بر مصيبت كه بنى آدمه ايريشور اول الله تعالينك تقدير
واراديله در (ومن يؤمن بالله يهد قلبه والله بكل شئ عليم) بركسه كه الله تعالى يه ايمان كتوره اول انك قلبنى
ايمان اوزره ثابت ايده ومصيبتك حلولى عندنده اكا (انا لله وانا اليه راجعون) ديمكه توفيق ايده الله تعالى
هر شيئه حتى قلوبه واحواله عليمدر (وأطيعوا الله وأطيعوا الرسول) الله تعالى يه اطاعت ايدك قضاسنه
رضا ايله ورسولنه اطاعت ايدك سزه امر ايتديكنه صبر ايله (فان توليتم فانما على رسولنا البلاغ المبين) اكر الله
تعالى يه ورسولنه اطاعتدن اعراض ايدرسكز رسولمزه واجب اولان انجق تبليغدر اول ايسه انى ادا ايتدى
(الله لا اله الا هو) الله تعاليدن غيرى ضرر ونفع ايصالنه قادر اله يوقدر (وعلى الله فليتوكل المؤمنون) ايمدى
مؤمنلر امرلرينى تفويض ايدرلرسه الله تعالى يه تفويض ايتسونلر زيرا كه انلرك توكل ايله ايمانى انى اقتضا
ايدر (يا أيها الذين آمنوا ان من أزواجكم وأولادكم عدوا لكم فاحذروهم) يا مؤمنلر ازواج واولاديكزك
بعضى سزه عدودر سزى طاعتدن اشغال ايدر ويادين امرنده سزه خصومت ايدر ايمدى انلردن حذر ايدك
غائله لرندن امين اولمكز (وان تعفوا وتصفحوا وتغفروا فان الله غفور رحيم) اكر ترك معاقبه ايله انلرى عفو
وترك توبيخله انلردن اعراض وتمهيد معذره واخفا ايله مغفرت ايدرسكز الله تعالى غفور رحيمدر سزكله
معامله كز مثليله معامله ايدر ومع ذلك سزدن فضلنى منع ايتمز * روايت اولنديكه مكه ده بر قوم اسلامه كلوب
مدينه يه كتمك مراد ايتدكلرنده ازواج واولادلرى انلره صاريلوب سزبزى بونده اضاعه ايدرميسز ديو
اغلشديلر * اويله اولسه اندن قلبلرينه رقت كلوب برمدت كتمكى ترك ايتديلر بعده مدينه يه واروب اول
واران اصحابى دينده فقيه اولمش كورديلر اكا بنا ازواج واولادلرينه عتاب قصدين ايديجك اشبو آيتله
عفو وصفح بونلره تسليك اولنديلر بعده دين حقنى محافظه ايچون انلره ميلدن تحذير وجهى اوزره بيورلديكه
(انما أموالكم وأولادكم فتنة والله عنده أجر عظيم) اموال واولاديكز سزه بليه دركه انلره اشتغالكز سزى الله
تعالينك ذكر وطاعتندن قلوبكزى قطع ايدر حالبوكه الله تعالينك محبت وطاعتنى اموال واولاد محبتى اوزره
ايثار ايدنلر ايچون الله تعالى عندنده اجر عظيم واردر پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمدن مرويدركه يوم قيامتده
بر كمسنه كتوريلوب اشبونك حسناتنى عيالى اكل ايدى ديو ديرلر (فاتقوا الله ما استطعتم) الله تعالينك
تقواسنده جهد وطاقتكزى بذل ايدك (واسمعوا) امر اولنديغكز اشيايى سماع قبول ايله استماع ايدك (وأطيعوا)
والله تعالى يه ورسولنه اطاعت ايدك (وأنفقوا خيرا لانفسكم) وكنديكز ايچون خالصا لوجه الله اموالكزدن
انفاق ايدك (ومن يوق شح نفسه فاولئك هم المفلحون) اول كمسنه كه شح نفسندن عصمت اولنه اول وصفلو
كمسنه لر جنته ايرنلردر (ان تقرضوا الله قرضا حسنا يضاعفه لكم ويغفر لكم والله شكور حليم) اكر سز

اموالكزى امر اولنديغكز شيئه اخلاص وطيب قلبله صرف ايدرسكز الله تعالى سزكچون انك اجرينى
مضاعف قيلور برينه اون مثلنى ويديوز ولا يحصايه دكين ويرر واول انفاق بركتنه سزى مغفرت دخى ايدر
اول الله تعالى شكوردركه سزدن قليلى قبول ايدوب اجر جزيل ويرر وحليمدر مسيئك عقوبتنه عجله ايتمز
(عالم الغيب والشهادة العزيز الحكيم) ملك وملكوتى بيلور ملكنده غالب وفعلنده حكيمدر

(سورة الطلاق وهى اثنتا عشرة آية مدنية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(يا أيها النبى) يا نبى الله ديونداايى تخصيص بعده حكمله خطابى تعميم ايتدى زيرا كه اول امتنك امامدر
اكا ندا انلره ندا كبيدر ويا انكچونكه كلام انكله در حكم ايسه اكا وامته عام اولور (اذا طلقتم النساء فطلقوهن
لعدتهن) نچان نساكزى تطليق مراد ايتسكز عدتلرى وقتنده تطليق ايدك كه اول ابتدا طهرده دركه
انكله ابتداء اعتداد ايدركه اول شول طهردركه انده جماع اولنمش اولميه اول مرأه كركسه حامل ويا حائلدركه
اول طلاق سنيدر اما حائض ونفسايى تطليق طلاق بدعيدر * پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمدن روايت اولنديكه
اول عمر بن الخطاب رضى الله عنهه ديديكه اوغلك عبد الله امرايتكه مرأه سنه مراجعت ايده كه اول انى
حيض حالنده تطليق ايتمشدى مراجعت ايتدكده انى امساك ايتسون حتى كه تطهر ايده بعده حائض اولوب
تطهر ايده اندنصكره تطليق ويا امساك ايتسون اشبو شول عدتدركه الله تعالى انكله امر ايدوبدر
اومراجعتله حكم دلالت ايدركه طلاق بدعى دخى واقع اوله * معلوم اوله كه حيض ويا نفاس حالنده تطليق
بدعيدر وكذلك شول طهرده كه انى انده جماع ايتمش اوله اما طلاق سنى اولدركه رجل انى تطليق ايده
بر طهرده كه اول انده جماع اولنميه اشبو شول مرأه حقنده دركه اكا عدت اقرا ايله لازم اوله اما نچان مدخول بها
اولميان مرأه يى حيضى حالنده تطليق ايتسه وياخود حيض كورمدك صغيره يى ويا آيسه يى جماعدنصكره
تطليق ايتسه ويا مرأه حامله يى جماعدنصكره ويا رؤيت دم حالنده تطليق ايده كه اول نه طلاق بدعى ونه طلاق
سنى اولور اما خلع كه حيض حالنده اوله ويا طهرده كه انده جماع اولنه بدعى اولمز زيرا كه پيغمبريمز عليه السلام
ثابت بن قيسه زوجه سين خلعه اذن ويردى اول مرآه نك حالنى بيلمكسزين اكر اول جميع احوالده جائز اولميه
اول تصرف حالك لزومن بيلديررردى اكر بركمسنه مرأه سنى حيضى حالنده ويا طهرنده كه آنده جماع اولنسه
تطليق ايتسه الله تعالى يه عاصى اولور اكرچه انكله طلاق واقع اولورسه ده زيرا كه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم
ابن عمره مراجعته امر ايلدى بعض علما عندنده طلقاتى جمع ده بدعت اولمزحتى بركمسنه مرأه سنى
طهرى حالنده طلقات ثلاثه ايله تطليق ايتسه طلاقى بدعى اولمز اول شافعى واحمد قوليدر اما كه مالك
وابو حنيفه عندنده اول بدعيدر (وأحصوا العدة) مرأه نك اقرائنى عد وحفظ ايدك تاكه انكله زمان
رجعتى بيله سز ونفقه وسكناك امرينى مراعات ايده سز (واتقوا الله ربكم) ربكز الله تعاليدن قورقوب انلره
تطويل عده واضرار ايتمكز (لا تخرجوهن من بيوتهن) انلرى اخراج ايتمكز شول بيتلرندنكه وقت فراقده
انده ساكنه ايديلر تاكه عدتلرى انده منقضيه اوله (ولا يخرجن) واول نساء مطلقات دخى اول بيتلرندن
چيقمسونلر (الا أن يأتين بفاحشة مبينة) مكركه زوجى اوزره تسلط ايده او يله اولسه انلرك اندن اخراجى
حلال اولور زيرا كه انك حقنى اسقاطده نشوز كبيدر وياخود زنا ايده ايمدى اوزرينه حد اقامتيچون اخراج
اولنوب بعده كيرو اول منزله رد اولنور * ديتلديكه انك انقضاء عدتدن اول منزلندن خروجى فاحشه در
(وتلك حدود الله ومن يتعد حدود الله فقد ظلم نفسه) اشبو احكام مذكوره الله تعالينك حدوديدر
بركسه كه انك حدودين تجاوز ايده اول نفسنه ظلم ايدر عقابه تعريضله (لا تدرى لعل الله يحدث بعد ذلك أمرا)
بيلمزسنكه الله تعالى اندنصكره برامر مرغوب فيه احداث ايده كه اول زوجك اكا ويا ولدينه محبتى اجليچون
تطليقه نادم اولوب بر طلقه ويا ايكى طلقه دنصكره اكا مراجعته رغبت ايده اول اجلدن مستحب اولوركه
طلقاتى تفريق ايده زيرا اكر طلقاتى دفعة ايقاع ايدرسه من بعد اكا مراجعت ممكن اولمز (فاذا بلغن أجلهن

(فأمسكوهن بمعروف أو فارقوهن بمعروف) بچان اول تطليق اولنان نساء عدتلرينك انقضاسى قريب اوله
سز مخيرسز ديلرسكز نكاح جديد ويا رجعه وإحسان ايله انلرى امساك ايدلك ويا ابقاء حق واتقاء ضرار ايله انلرى ترك
ايدلك (واشهدوا ذوى عدل منكم) رجعه ويا فرقتكز اوزره سزدن ايكى عدلى اشهاد ايدلك تاكه انكله ريبه دن
تبرى ايديله و تنازع كسيله (وأقيموا الشهادة لله) سز اول شهادتكزى لله اقامت ايدلك يوخسه مشهودله
ويا مشهود عليها يه نظرا ايتمكز (ذلكم يوعظ به من كان يؤمن بالله واليوم الآخر) اشبو لله شهادت اقامتيله
متعظ اولور اول كسه كه الله تعالى يه و يوم آخره ايمان كتورر (ومن يتق الله يجعل له مخرجا ويرزقه من حيث
لا يحتسب) اول كسه كه الله تعاليدن قورقوب مناهيدن و مرأه يى حيض حالنده تطليقدن ويا معتده يى
اضراردن و مسكنندن اخراجدن و حدود اللهى تعديدن و كتمان شهادتدن و اقامت شهادت اوزره جعل
توقعندن اجتناب ايده الله تعالى اكا مضائق و غمومدن مخرج قيلور و خاطرينه خطور ايتمديكى جهتدن فرج
و خلف ويرر ويا خود اشبو وعد عامه متقينه اوله الله تعالى انلرى دنيا و آخرت مضارندن قورترر و حسبانلرى
اولمديغى حيثيتدن دنيا و آخرت خيرينى انلره ايركورر پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمدن مرويدركه بن
برآيت بيلورمكه ناس اكر انى اخذ ايتسه لر اول انلره كفايت ايدردى وبو آيتى اوقودى * روايت اولنديكه
سالم بن عوف بن مالك الاشجعى عدويه اسير اولوب باباسى پيغمبريمز عليه السلامه شكايت ايتدكده الله تعاليدن
قورقوب (لا حول ولا قوة الا بالله) ذكرينى اكثار ايت ديدى چون عوف اكا مداومت ايتدى بروقتده
كورسه كه اوغلى سالم اكسزين چيقه كلدى يانده يوز دوه وبرسورى قيون ومتاع كتورديكه عدونك غفلتى
حالنده اكا نائل اولدى وانك شاننده دخى بو آيت نازل اولديكه (ومن يتوكل على الله فهو حسبه) بر كسه كه
رزقى امرنده و اكا ايريشن نوائب دفعنده الله تعالى يه اعتماد ايده اول اكا كافى اولوب غيريه احتياج
ايتمز (ان الله بالغ أمره) الله تعالى امرينى انفاذ و قضاسنى خلقنده امضا ايديجيدر (قد جعل الله لكل
شئ قدرا) الله تعالى شدت ورخادن هرشيئ ايچون اجل ونهايت قيلدى اول نه انى تقدم ونه اندن تاخر ايدر
(واللائى يئسن من المحيض من نسائكم ان ارتبتم فعدتهن ثلاثة أشهر واللائى لم يحضن) نساكزدن شونلركه
حيضدن كسلديلر اكر انلرك عدتلرنده شك ايدرسكز * ايمدى انلرك عدتى وكرك اصلا حيض كورمدكلرينك
عدتى اوچ آيدر (وأولات الأحمال أجلهن أن يضعن حملهن) شول نساكه اولات حمل اوله كركسه انلر
مطلقات اولسونلر ويا زوجلرى وفات ايتمش اولسونلر انلرك انقضاء عدتى حمللرينى وضع ايتملريدر على وابن عباس
ايدر زوجى وفات ايدن حاملك عدتى ايكى عدتك قنغيسى ابعد ايسه اولدر * ايمدى عدت وفات تمام اولمدن
اول طوغورسه وفات عدتنه قاتلنور واكر وفات عدتى تمام اولوب اول طوغورمزسه اول طوغورنجه قاتلنور
(ومن يتق الله يجعل له من أمره يسرا) بر كسه كه الله تعاليدن قورقوب احكام وحقوقنى رعايت ايده اول
اكا دنيا و آخرت امرينى آسان ايده (ذلك أمر الله انزله اليكم) اشبو مذكور الله تعالينك امر و حكميدر
پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم واسطه سيله انى قرآنده سزه انزال ايتدى (ومن يتق الله يكفر عنه سيئاته
ويعظم له أجرا) بر كسه كه الله تعاليدن قورقوب انك اوامر و احكاميله عمل ايده اول انك سيئاتنى تكفير
ايدر و اجرينى تضعيفله عظيم ايدر (أسكنوهن من حيث سكنتم من وجدكم) اول تطليق ايتديككز نسانى
عدتلرى تمامنه دكين اسكان ايدلك شول مكانده كيم اكا وسع و طاقتكز اولور (ولا تضاروهن لتضيقوا عليهن)
و انلره سكناده اذا ايتمكزكه انلره تضييق ايده سز قصدله اندن خروجه الجا ايده سز (وان كن اولات حمل فأنفقوا عليهن
حتى يضعن حملهن) واكر تطليق ايتديككز نساء ذوات حمل ايسه لر حمللرينى وضع ايدنجيه دكين سز انلره انفاق
ايدلك * معلوم اوله كه معتدۀ رجعيه عدتنده اولديغنجه زوج اوزره نفقه و سكناسى واجب اولور و سكنا ايله مراد
مؤنت مسكندر اكر شول داركه مرأه انك ايچنده تطليق اولنمشدر زوجك ملكى ايسه زوج اوزره واجب
اولوركه اول اندن چيقوب اول مطلقه يه عدتى انقضاسنه دكين ترك ايده واكر اول دار اكا عاريه اولوب معير
اكا رجوع ايتسه زوج اوزره واجب اولوركه بر دار كرايلايوب مطلقه سنى انده اسكان ايده واكر معتده خلعله

ويا طلقات ثلاثه ايله ويا لعان ايله بائنه ايسه اكثر علما عندنده انكچون سكنى لازم اولور كركسه حامل ويا حائل
اولسون * ابن عباس ايدر انكچون سكنى لازم اولمز مكر حامل اوله كه اول شعبى وحسن قوليدر واما اكا نفقه
لزومنده علما اختلاف ايتديلر بر قوم ذاهب اولديلركه انكچون نفقه يوقدر مكركه حامل اوله اول شافعى واحمد
قوليدر وبر جماعت ايسه هر حالده انكچون نفقه يى ايجاب ايتديلر اول ابن مسعوددن مرويدر نخعى و ثورى
وحنيفه قوليدر اما معتده كه شبهه وطئدن ويا عيب ايله فسخ نكاحدن ويا خيار عتقدن اولانده سكنى و نفقه
يوقدر اكرچه حامل ايسه ده اما معتده كه زوجك وفاتندن اوله اكثر علما عندنده انكچون نفقه يوقدر اول
كركسه حامل ويا حائل اولسون * على ايدر اكر حامل ايسه تا وضعنه دكين تركه دن اكا نفقه ويريلوركه اول
شريح ونخعى وشعبى وثورى قوليدر و انكچون سكنى لزومنده شافعينك ايكى قولى واردر برى بودركه انكچون
سكنى اولميه بلكه ديلديكى مكانده ساكن اوله كه اول على وابن عباس وعائشه قوليدر عطا وحسن وابو حنيفه
اكا ذاهبلردر قول ثانى اولدركه انكچون سكنى اوله كه اول عمر وعثمان وابن مسعود وابن عمر قوليدر مالك
وثورى واحمد واسحق اكا ذاهبلردر (فان أرضعن لكم فآتوهن أجورهن) اكر تطليق ايتديككز نساء
اولاديكزى ارضاع ايتسه لر انى كركسه كنديلر طوغرمش ويا انلرك غيرى نساكز طوغرمش اولسون
ايمدى انلره ارضاعلرى اجرتنى ويرلك زيرا كه نفقه اولاد اب اوزره در اجرت رضاعه نفقه دندر (وائتمروا بينكم
بمعروف) وارضاع واجرده برى برلريكزه جميل له امر ايدلك (وان تعاسرتم فسترضع له اخرى) اكر رضاع امرنده
تضايق ايدرسكز يعنى اب اجرت رضاعى ويرمكدن وام ايسه ولدينى ارضاعدن امتناع ايدرسه ايمدى اول
ولدى مرأه اخرى ارضاع ايدر يوخسه انى ام ارضاعه اكراه اولنمز (لينفق ذو سعة من سعته) مطلقه لره
ومرضعه لره غنا صاحبى اولان رجل غنا و يسرى مقدارنجه انفاق ايتسون (ومن قدر عليه رزقه فلينفق مما
آتاه الله) شول كسه كه رزقى تضييق اولنه الله تعالينك اكا ويرديكى مالدن قدر ومقدارنجه انفاق ايتسون
(لا يكلف الله نفسا الا ما آتاها) الله تعالى هيچ بر نفسه نفقه امرنده تكليف ايتمز الا اول دكلو كه مالدن اكا
ويروبدر (سيجعل الله بعد عسر يسرا) الله تعالى عسردن صكره عاجلده ويا آجلده يسر قيلسردر اشبونده
فقراء ازواجه تيسيرله وعد واردر اكر مقدورينى انفاق ايدرسه (وكأين من قرية عتت عن أمر ربها ورسله
فحاسبناها حسابا شديدا وعذبناها عذابا نكرا) چوق قريه اهلى رب تعالينك ورسوللرينك امرندن عتو
وعناد ايله اعراض ايتديلر بز انلره دنياده جوع وقحط وسيف وسائر بلا ايله تعذيب ايتدك آخرتده ايسه بز انلره
استقصا ومناقشه ايله حساب ايدرز (فذاقت وبال أمرها وكان عاقبة أمرها خسرا) اويله اولسه انلر كفر
وعصيانلرينك عقوبتنى دنياده ذوق ايتديلر وعاقبت امرده هلاك اولديلر (أعد الله لهم عذابا شديدا) الله
تعالى انلر ايچون عذاب شديد تهيئه ايتدى (فاتقوا الله يا أولى الالباب الذين آمنوا قد أنزل الله اليكم ذكرا
رسولا) ايمدى الله تعاليدن قورقوب امر ونهيينه اطاعت ايدلك اى عقول صاحبلريكه الله تعالى يه
ورسولنه ايمان كتورديلر اول الله تعالى سزه قرآنى انزال ورسولنى ارسال ايتدى (يتلو عليكم آيات الله
مبينات) كه اول رسولى سزه الله تعالينك آيات قرآنيه سنى تلاوت ايدركه اول واضحات الاحكامدر (ليخرج
الذين آمنوا وعملوا الصالحات من الظلمات الى النور) تا كه مؤمن اولوب عمل صالح ايشليلرى ظلمت كفردن
نور ايمانه ويا ظلمت جهلدن نور علمه ويا شكدن يقينه اخراج ايده (ومن يؤمن بالله ويعمل صالحا يدخله جنات
تجرى من تحتها الانهار خالدين فيها أبدا) بر كسه كه ايمان اوزره ثابت اولوب فرائض وسننى ادا ايده اول الله
تعالى انى شول جنتلره قوركه اغاجلرى آلتندن ايرمقلر آقار انده خالدين اولدقلرى حالده (قد أحسن الله له رزقا)
الله تعالى اكا جنتده ثواب عظيم احسان ايده (الله الذى خلق سبع سموات ومن الارض مثلهن) الله تعالى
يدى سمواتى وعدده اول دكلو يدى ارضى خلق ايتدى * ديلديكه هر ايكى ارضك اراسى وهر بر ارضك
قالنلغى بشر يوز ييللق مسافه در نتكيم هر ايكى سمانك اراسى وهر بر سمانك قالنلغى اول دكلودر (يتنزل الامر
بينهن) الله تعالينك امر وقضاسى هر سماء وهر ارض بيننده جارى وحكمى نافذ اولور ايمدى جبريل عليه

السلام سماء سابعه دن ارض سفلایه دکین نزول ایدوب هر برنده الله تعالینك امر وحكمی تنفیذ ایدر هر سماده وهر ارضده الله تعالینك خلق وامر وقضاسی واردر (لتعلموا أن الله على كل شئ قدير وان الله قد أحاط بكل شئ علما) تا که یا ناس نور عقل ایله بیله سز که الله تعالی هر شیئه قادردر وانك علمی هر شیئی احاطه ایدوبدر اکا هیچ شئ خفی اولماز

(سورة التحريم وهى اثنتا عشرة آية مدنية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(يا أيها النبى لم تحرم ما أحل الله لك تبتغى مرضاة أزواجك والله غفور رحيم) یا نبی الله الله تعالینك سكا حلال ایتدیکی شیئی نیچون کندیکه حرام ایدرسنکه انکله زوجاتك رضاسین دیلرسن والحال هیچ کمسه یه جائز اولماز که الله تعالینك حلال ایتدیکنی حرام ایده اول ذنبدن توبه ایدنه غفوردر وانك اوزره عقاب ایتمز رحیمدر سبب نزولنده دینلدیکه پیغمبر عزصلی الله علیه وسلم زوجاتندن سوده رضی الله عنها قتنده عسل شربتی ایچدیکندنصکره عائشه رضی الله عنها یه واردی اول اکا دیدیکه یا رسول الله اغزکده رایحه بولورم بعده حفصه رضی الله عنها یه واروب اولدخی اکا عائشه دیدیکن دیدی پیغمبر عزصلی الله علیه وسلم ایسه رایحهٔ منکره دن کراهت ایدردی * دیدیکه ایمدی اول سوده قتنده عسل شربتی ایچدیکمدن اولمشدر والله شمدنکرو انی ایچمیم دیو یمین ایتدی بر روایتده پیغمبر عزصلی الله علیه وسلم جاریه سی ماریهٔ القبطیه یه حفصه نك بیتنده قربان ایتدی حفصه ایسه غائبه ایدی وقتا که حفصه اکا خبردار اولدی زیاده تالمندن اغلدی پیغمبر عز علیه السلام اکا دیدیکه اول بنم جاریه مدر الله تعالی انك وطئنی حلال ایدوبدر اغلمه ونساءمدن آنی کمسه یه خبر ویرمه کل * سنك رعایت خاطرك ایچون شمدنکرو اول بکا حرام اولسون دیدی اول تحریم اندن زله ایدی (قد فرض الله لكم تحلة أيمانكم) الله تعالی سزه ایمانکزی کفارتله ویا مشیئة اللهه تعلیقله تحلیلی مشروع قیلدی (والله مولاكم وهو العليم الحكيم) الله تعالی سزلك ناصرکز ومتولیء امورکزدر اول سزده اولان شیئی بیلور افعال واحکامنده حکمتی اجرا قیلور (واذ أسر النبى الى بعض أزواجه حديثا) شول وقتنکه پیغمبر عزصلی الله علیه وسلم نساسنك بعضنه یعنی حفصه یه بر حدیث اسرار ایتدیکه اول ماریه یی کندویه تحریمی حفصه یه بیلدردیکندنصکره آنی کمسه یه خبر ویرمه کل دیدی ویا خود کندیدنصکره خلافت ابو بکر وعمرك اولیسردر دیو اسرار ایتدی (فلما نبأت به وأظهره الله عليه عرف بعضه وأعرض عن بعض) وقتا که حفصه اول حدیثی عائشه رضی الله عنها یه خبر ویردی والله تعالی انك اول افشاسنی جبریل علیه السلام توسطیله پیغمبر عزصلی الله علیه وسلمه بیلدردی پیغمبر عز علیه السلام دخی انك بعضنی حفصه یه تعریف ایتدکنصکره نیچون بنم سریمی حفظ ایتمدك دیدی وبعضنی ایسه تعریفدن اعراض ایتدی امّا انك تعریف ایتدیکی ماریه یی کندویه حرام ایتمسیدی واعراض ایتدیکی امر خلافتی افشاسیدی ویاخود تعریفله مرادی اکا اول فعلنك جزاسن ایتدیکیدی شول وجهله کیم انی تطلیق ایتدی عمر رضی الله عنه انی ایشدیجك قتی محزون اولوب اکر آل خطابده خیر اولسه پیغمبر عزصلی الله علیه وسلم بنم قزیمی تطلیق ایتمزدی دیدی اویله اولسه جبریل علیه السلام کلوب پیغمبر عز علیه السلامه امر ایتدیکه حفصه یه مراجعت ایده * دینلدیکه پیغمبر عز علیه السلام حفصه یی تطلیق ایتمدی بلکه تطلیقن قصد ایدیجك جبریل علیه السلام کلوب دیدیکه انی تطلیق ایتمه کل که اول صوامه وقوامه دروا اول جنتده سنك نسائکدندر اویله اولسه انی تطلیق ایتمدی (فلما نبأها به قالت من أنبأك هذا قال نبأنى العليم الخبير) وقتا که پیغمبر عز علیه السلام حفصه یه افشاسندن اکا اظهار اولنانی خبر ویردی حفصه پیغمبر عز علیه السلامه دیدیکه بنم افشائمی سکا کیم خبر ویردی پیغمبر عز علیه السلام ایتدی اول الله تعالی هر شیئی بیلور وهر سری ایشیدر (ان تتوبا الى الله فقد صغت قلوبكما) یا عائشه ویا حفصه اکر سز پیغمبر عز علیه السلامه کراهت ویرر فعلکزدن توبه ایدرسکز توبه کز قبول اولور زیرا که سزدن توبه یه ایجاب ایدر شئ صدور ایدوبدر که اول مخالفهٔ رسولدن قلبلریکزك میلیدرکه اول انك محبت ایتدیکی شیئه محبت وکراهت

ایتدیکی شیئدن کراهتی ایدی (وان تظاهرا عليه فان الله هو مولاه) اکر سز ایکیکز رسول الله اوزره اکا کراهت ویرر شیئله تعاون وتظاهر ایدرسکز بیلولك که الله تعالی انك ولی وناصریدر (وجبريل وصالح المؤمنين والملائكة بعد ذلك ظهير) وکرو بیونك رئیسی جبریل علیه السلام انك قرینیدر ومؤمنلرك صلحاسی انك اعوان واتباعیدر بوندنصکره ملائکه کثرتیله انك ظهیریدر (عسى ربه ان طلقكن أن يبدله أزواجا خيرا منكن) اکر رسول الله سزی عصیانکز سببیله تطلیق ایدرسه قریب اولورکه انك ربی جل شانه یریکزه سزدن خیرلو نساینی اکا زوجات ایده (مسلمات) که انلر دین اسلامه واحکامنه مقرهلردر (مؤمنات) دینلرنده مخلصهلردر (قانتات) مصلیهلردر ویا طاعته مواظبهلردر (تائبات) ذنوبدن توبه ایدیجیلردر (عابدات) متعبدهلردر ویا امر رسوله متذللهلردر (سائحات) صائمهلردر ویا مهاجرهلردر (ثيبات وأبكارا) انلر ثیبهلردر وبکرلردر (يا أيها الذين آمنوا قوا أنفسكم وأهليكم نارا) یا مؤمنلر کندیکزی واهللریکزی ناردن صاقنك الله تعالینك امرینه امتثال ونهیندن اجتنابله واهللریکزه نصح وتأدیبله (وقودها الناس والحجارة) که انك طوتشدره جغی ناس وکبریت طاشلریدر * دینلدیکه طاش آنك وقودی اولمسی ناس اکا کیرمزدن اولدر (عليها ملائكة غلاظ شداد) اول نار اوزره مسلط زبانیه دینور ملائکه واردرکه اقوالده غلاظ وافعالده شدادلردر ویا خلقده غلاظ وخلقده شدادلردر ویا افعالده اقویادرکه انلرك بری دفعهٔ واحدهده یتمش بیك کمسه یی ناره القا ایدر وانلرك قلوبنده رحمت خلق اولنمیوبدر (لا يعصون الله ما أمرهم ويفعلون ما يؤمرون) الله تعالینك امر ایتدیکنه عصیان ایتمزلر وامر اولندقلری شیئی تأخیرسز ادا ایدرلر (يا أيها الذين كفروا لا تعتذروا اليوم انما تجزون ما كنتم تعملون) یا کافرلر اشبو کونده یعنی یوم قیامتده اعتذار ایتمکز * ناره دخوللرنده اعتذار ایدیجك عذریکز قبول اولمز دینور اشبو یوم جزادر دنیاده ایشلدیککز شرك وعصیانه جزا النورسز (يا أيها الذين آمنوا توبوا الى الله توبة نصوحا) یا مؤمنلر الله تعالی یه ذنوبکزدن توبه ایدك بر توبه ایله کیم اول صاحبنه نصح ایدرکه اول موتنه دکین ذنوبه عودی ترکدر * دینلدیکه اول عبدك ماضی یه ندامتی ومن بعد عدم عوده عزمیدر * دینلدیکه اول درت شیئی جامعدر لسانله استغفار وابدانله اقلاع وجنانله ترك عودی اضمار واخوان سوءی مهاجره‌در (عسى ربكم أن يكفر عنكم سيئاتكم ويدخلكم جنات تجرى من تحتها الانهار) تا که ربکز جل شانه سزلك سیئاتکزی تکفیر ایده وسزی جنتلره قویه کیم اغاجلری آلتندن ایرمقلر آقار (يوم لا يخزى الله النبى والذين آمنوا معه) شول کونده که الله تعالی انده پیغمبر محمد صلی الله علیه وسلمی وا کا ایمان کتورن مؤمنلری ناره ادخاله اخزا ایتمز (نورهم يسعى بين أيديهم وبأيمانهم) اول مؤمنلرك نوری اوکارنجه وصاغلرنجه صراط اوزره یورر (يقولون ربنا أتمم لنا نورنا) منافقلرك نوری سوندیککن کوردکلرنده کندیلرك نوری دخی سونمسنی بشریت عادتی اوزره خوف ایدوب اکرچه ایمانلری سببیله کندیلره امنی اعتقاد ایدرلرسه ده دیه‌لر که یا ربنا نوریمزی سونمکدن حفظ ایلکل ویاخود اعماللری حسبنجه نورلرینك تفاوتن کوریجك الله تعالیدن انك اتمامن دیلیه‌لر (واغفر لنا) وذنوب ماضیه مزی مغفرت ایتکل (انك على كل شئ قدير) که زیرا سن هر شیئه اتمام نوره ومغفرت ذنوبه وغیری یه قادرسن (يا أيها النبى جاهد الكفار والمنافقين واغلظ عليهم) یا نبی الله کافرلره سیفله ومنافقلره حجتله وایکی صنفه دخی غلظت وخشونت استعمالیله جهاد ایت (ومأويهم جهنم وبئس المصير) انلرك مأواسی جهنمدر اول نه چرکین قرارگاه اولور (ضرب الله مثلا للذين كفروا امرأة نوح وامرأة لوط) الله تعالی کافرلره نوح علیه السلامك زوجه سی واعله یی ولوط علیه السلامك زوجه سی واهله یی مثل ضرب ایدرکه انلر کفرلریله معاقب اولورلر بو خصوصه کندیلر یله نبی ومؤمنین بیننده کی نسبه نك انلره نفعی اولماز اول ایکی مرأه یه زوجلری نوح ولوطك نفعی اولمدیغی کبی (كانتا تحت عبدين من عبادنا صالحين فخانتاهما) اول ایکی مرأه بزم ایکی صالح قوللریمزك تحت نکاحنده ایدیلر اول ایکیسی نوح ولوطه نفاقله خیانت ایتدیلر نوح علیه السلامك مرأه سی مجنوندر دیو افترا ایدردی ولوط علیه السلامك مرأه سی ایسه قومنه لوط علیه السلامه کلان اضیافی دلالت

ایدردی ضیف اکا کیجه کاسه آتش یقاردی کوندز کاسه دخان توتدرردی (فلم یغنیا عنهما من الله شیأ)
اول ایکی مرأه یه زوجلرینك صلاح ونبوتی الله تعالینك عذابندن برشیء غنا ویرمدی (وقیل ادخلا النار
مع الداخلین) اول ایکی مرأه یه موتلری عندنده ویایوم قیامتده دینورکه کفره دن ناره داخل اولنلرله سزدخی
داخل اولوك زیرا کفره ایله انبیا بینلرنده وصلت اولماز (وضرب الله مثلا للذین آمنوا امرأة فرعون) الله تعالی
مؤمنلره فرعونك زوجه سی آسیه رضی الله عنهایی مثل ضرب ایدرکه آنلره کافرلرك وصلتی ضرر ویرممکده
حاللری آسیه نك حالنه بکزرکه عندالله منزلهٔ رفیعه صاحبه سی ایکن اعداء اللهك اشدی نکاحنده ایدی موسی
علیه السلام سحره یه غالب اولیجق آسیه ایمانه کلشدی بعده فرعونه انك ایمانی متبین اولدیغنده آنك ایکی الن
وایکی ایاغن مصلوب کونشه قودی وبردکرمن طاشنی کوکسی اوزره بصدردی اولوجهله اکا عذاب ایتدی
آنلراندن منصرف اولدقلرنده ملائکه اکا کولکه اولورلردی (اذ قالت رب ابن لی عندك بیتا فی الجنة ونجنی
من فرعون وعمله ونجنی من القوم الظالمین) اول حالده آسیه الله تعالی یه دعا ایدوب دیدیکه یا رب بنم ایچون
جنتده رحمتك قربنده ویا درجات مقربینك اعلاسنده بربیت بنا ایت وبنی اول فرعونك نفس خبیثه سندن وعمل
سیئندن وظلمه دن وانکله اولنلرك شماته وتعییرلرندن خلاص ایت اویله اولسه الله تعالی دعاسنه اجابت ایدوب
حجابی اندن کشف ایتدیکندنصکره جنتده درجات رفیعه ده بیتنی کوستردی * روایت اولندیکه فرعونك
امریله برصخرهٔ عظیمه کتوردیلرکه انکله انی ازدیره لر آسیه ایسه اول حینده بودعایی ایدیجك الله تعالی اکا
جنتده دره دن یاپلمش بیتنی کوستروب صخره بدننه ایرمدین روحنی قبض ایتدی صخره نك جسدینه وقوعی
روحسز ایکن ایدی * دینلدیکه اول عذاب اولنورکن جنتده کی بیتن کوروب سرورندن کولردی قومی
ایسه اکا جنون عارض اولدی دیو سویلرلردی (ومریم ابنة عمران التی أحصنت فرجها فنفخنا فیه من
روحنا وصدقت بکلمات ربها وکتبه وکانت من القانتین) ودخی الله تعالی ارامل مؤمناته مریم رضی الله
عنهایی مثل ضرب ایتدیکه اول فرجنی رجالدن احصان ایدوب بزانك فرجنه خلق ایتدیکمز ارواحدن روح
عیسایی نفخ ایتدك اول ربی جل شانه نك صحف منزله سنه ویا انبیایه وحی ایتدیکی اشیایه ویا لوح محفوظده
یازیلانه ویا انزال اولنان کتابلره تصدیق ایتدی ودخی طاعته مواظبت ایدن قومدن اولدی * پیغمبریمز صلی
الله علیه وسلم ایدر رجالدن خلق کثیر کامل ایردی اما که نسادن انجق درت مرأه کامله ایرو بدرکه اول فرعونك
زوجه سی آسیه بنت مزاحم ومریم بنت عمران وخدیجه بنت خویلد وفاطمه بنت محمد صلی الله علیه وسلمدر
رضی الله عنهن

(سورة الملك وهی ثلاثون آیة مکیة)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(تبارك الذی بیده الملك) محدثلر صفاتندن تعالی وتعاظم ایتدی اول الله تعالیکه جمیع امورك تصرفی انك
قبضهٔ قدرتنده در اویله اولسه هر مؤمنه لایق اولورکه انك وحدانیتن تصدیق ایده وهر حالده اکا توکل ایده
(وهو علی کل شیء قدیر) اول نفع وضر عز وذلدن هر شیئه قادردر (الذی خلق الموت والحیاة) اول دنیاده
موتی وآخرتده حیاتی ویا ایکیسن بیله دنیاده خلق ایتدی * دینلدیکه انکله مراد انسانك موت وحیاتیدر
الله تعالی دنیایی دار حیاة ودار فنا قیلدی وآخرتی ایسه دار بقا ودار جزا قیلدی وموتی تقدیم ایتدی زیرا که
اول قهره اقربدر ویا اقدمدر زیرا اشیانك جمیعی ابتداده موت حکمنده ایدی نطفه وتراب وامثالی کبی بعده
حیاة اعترا ایتدی * ابن عباس ایدر الله تعالی موتی کبش املح صورتنده خلق ایتدی اول هرنه شیئه اوغرایوب
اول شیء انك قوقوسن بولدیسه الا اکا موت ایردی * وحیاتی فرس بلقاء صورتنده خلق ایتدیکه اکا جبریل
علیه السلام وانبیا رکوب ایدرلردی هرنه شیئه اوغرایوب اول انك قوقوسن بولدیسه اکا حیاة ایردی ایعدی
معنی ای مکلفلر الله تعالی سزك موتکزی وحیاتکزی خلق ایتدی (لیبلوکم) تاکه سزه تکلیفله مدت
حیاتکزده موتکزه دکین سزکله مختبره معامله سن ایدوب ازلده سزدن صدور ایده جك اشیایی بیلدیکن ایجادله

سزه

سزه دخی بیلدیره کیم (أیکم أحسن عملا) عملده قنغیکز اصوب واخلصدر ویا عقلده احسندر ویا محارم
اللهده اورعدر ویا طاعته اسرعدر ویا دنیاده ازهددر (وهو العزیز الغفور) الله تعالی غالبدرکه احسن
عملدن اعراض ایدنه انتقام ایدر واعراضدن توبه ایدنه مغفرت ایدر (الذی خلق سبع سموات طباقا) که اول
یدی سمایی بری برینك فوقنده قبه مثالنده طبقات متباینه مثالنده خلق ایتدی (ما تری فی خلق الرحمن من
تفاوت) الله تعالینك خلقنده سن تباین واختلاف کورمزسن بلکه بعضی بعضنه مناسبدر خلل ونقصانی
یوقدر (فارجع البصر هل تری من فطور) ایمدی بصریکی کیرو سمایه ردایتکه سکا خبرویریلانك صحتن
معاینه ایله بیله سن اکرچه سن اکا مرارا نظر ایدوبسن ایمدی مرة اخری دخی نظر ایتکه انده شقوق وصدوع
کوره بیلورمیسن (ثم ارجع البصر کرتین ینقلب الیك البصر خاسئا وهو حسیر) ایمدی بصرکی سمایه
ردکده برکره ایله قناعت ایتمکل بلکه کرة بعد کره ردایت شاید انده برخلل کوره بیله سن زیرا که انسان برشیئه
برکره نظر ایله عیبنی کوره مز مادامکه نظرین تکرار ایتمیه حالبوکه سن اکاند کاو تکریر نظر ایتسك انده خلل
بولمیوب بصرکی اصابت مطلوبدن بعید کندیکه دونه رسن مع ذلك بصرك طول معاوده وکثرت مراجعه دن
کلیلدر (ولقد زینا السماء الدنیا بمصابیح) دنیایه قریب اولان سمایی بز کیجه ده سراجلرك اضائتی کبی
ضیا ویرن کواکبله تزیین ایتدك کواکبك بعضی انك فوقنده کی سمواتده مرکوزه اولسنه مانع یوقدر
زیرا که تزیین انده اظهارله در (وجعلناها رجوما للشیاطین) وکواکبده زینتدن ماعدا انی شیاطینه
رجوم قیلدق چانکه استراق سمعه قصد ایده لر * دینلدیکه شیاطینه آتیلان شهابدرکه نجمدن منفصل اولور
قبسك ناردن انفصالی کبی یوخسه نجم مکانندن زائل اولمز (وأعتدنا لهم عذاب السعیر) اول شیاطینه
دنیاده شهابله احراق اولنمرندن ماعدا آخرتده عذاب سعیر دخی تهیئه ایتدك * دینلدیکه الله تعالی نجومی
اوچ خصلت ایچون خلق ایدوبدرکه اول سمایه زینت وشیاطینه رجوم وبر وبحر ظلماتنده اهتدایه علامتدر
(وللذین کفروا بربهم عذاب جهنم وبئس المصیر) شیاطین وغیریدن ربتعالی یه کافر اولنلر ایچون جهنم
عذابی واردرکه اول نه چرکین قرارکاه اولور (اذا ألقوا فیها سمعوا لها شهیقا وهی تفور) چان انلر اول
جهنمه القا اولنه لر اول جهنمدن حمار صوتی کبی صوت منکر ایشیده لر حالبوکه اول جهنم غلیان ایده
مرجلده ماءکثیرك غلیانی کبی (تکاد تمیز من الغیظ) جهنم کفاره غیظندن قریب اوله که
متفرق اوله وجائزدرکه مراد زبانیه نك انلره غیظی اوله (کلما ألقی فیها فوج سألهم خزنتها ألم یأتکم نذیر)
هربارکه کفاردن جهنمه برجماعت براغیله خزنه انلره توبیخ وجهی اوزره سؤال ایده کیم اشبو عذابدن تخویف
ایدر سزه دنیاده رسول کلمدیمی (قالوا بلی قد جاءنا نذیر فکذبنا وقلنا ما نزل الله من شیء ان أنتم الا فی ضلال
کبیر) دیه لر بلی بزه تخویف ایدر رسول کلشدی بز ایسه اکا الله تعالی هیچ برشیء انزال ایتمیوبدر سز ضلال
کبیرده سز دیو انلری تکذیب ایتدك (وقالوا لو کنا نسمع أو نعقل ما کنا فی أصحاب السعیر) ودخی دیه لرکه اکر
بز رسوللرك کلامن ایشیدوب بحث وتفتیشسز قبول ایتسیدك وحکم ومعانیسنده متبصرین کبی تفکر
ایتسیدك اهل نار عدادندن اولمزدق (فاعترفوا بذنبهم فسحقا لأصحاب السعیر) اویله اولسه ذنبلرینه
اعتراف ایده لر حینده که اعترافلری کندیلره نفع ایتمیه الله تعالینك رحمتندن بعید اهل ناردر (ان الذین
یخشون ربهم بالغیب لهم مغفرة وأجر کبیر) شونلرکه ربتعالی یی کورمشلر اول انلره غائب ایکن عذابندن
قورقوب امریله عمل ونهیندن اجتناب ایدرلر انلر ایچون کناهلرینه مغفرت وجنتده اجر کبیر واردرکه اکا
نسبتله لذائذ دنیا صغیر اولور (وأسروا قولکم أو اجهروا به انه علیم بذات الصدور) محمد علیه السلام شاننده
کرکسه قولکزی اسرار وکرکسه اجهار ایدك اول الله تعالی قلوبکزده اولان خیر وشری بیلور * ابن عباس
رضی الله عنهما ایدر مشرکلرك پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم شاننده سویلدکاری کلام مکروهی جبریل علیه
السلام اکا خبر ویردی انلر ایسه بری برلرینه سرله سویلشورلرکه محمدك الهی ایشتمیه اول سببدن بو آیت نازل
اولدی (الا یعلم من خلق وهو اللطیف الخبیر) سر وجهری بیلزمی اول الله تعالی که انی وسائر اشیایی حکمتی

مقتضاسنجه خلق ایتدی حالبوکه انك علی لطیفدر خلقندن صدور ایدنك ظاهرینه وباطننه ایرر خلقنك احوال
واقوالنی بیلور (هو الذی جعل لکم الارض ذلولا فامشوا فی مناکبها وکلوا من رزقه والیه النشور) اول
الله تعالی سزه ارضی لینه قیلدیکه انده سلوك سزه آسان اوله ایمدی انك اطراف وجوانبنده یورویکز وانده
الله تعالینك رزقندن التماس ایدوب اکل ایدیکز مرجعکز اکادر سزه انعام ایتدیکی رزقك شکرندن سؤال
ایدر (ءأمنتم من فی السماء أن یخسف بکم الارض فاذا هی تمور) عصیان ایتدیککز تقدیرا اوزره اشبو عالمك
تدبیرینه موکل سماده ساکن ملائکه نك ویا امر وقضاسی سماده اولان الله تعالینك عقابندن امنده می
اولورسز قارونه اولان صنیعی کبی سزی دخی یره کچوره حالبوکه اول حالنده ارض تحرك ایدر انلر اسفله کیدر
ارض ایسه فوقلرینه ایرر (أم أمنتم من فی السماء أن یرسل علیکم حاصبا فستعلمون کیف نذیر) ویاخود سماده
امر وقضاسی اولان الله تعالینك عقابندن امنده می اولورسز که لوط قومنه ایتدیکی کبی اوزریکزه حصباء
یاغدوره بنم کیفیت انذاریمی بیلورسز چاغکه منذور به اولان شیئی کوره سز شول حینده که انی بیلدیککز سزه نفع
ایتمیه (ولقد کذب الذین من قبلهم فکیف کان نکیر) امم ماضیه دن انلردن اول ده رسوللرینی تکذیب ایتدیلردی
تامل ایتسکه بنم انلره انکار وعقوبتم نه کیفیت اوزره اولدی (أولم یروا الی الطیر فوقهم صافات ویقبضن) انلر
طیوره نظرا یتمزلرمیکه فوقلرنده جو سماده قنادلرین کاهی بسط وکاهی قبض ایدر خلق ایتدك (ما یمسکهن
الا الرحمن) اول طیوری جو سماده الله تعالیدن غیری احد امساك ایتمز (انه بکل شیء بصیر) اول هر شیئی
بیلورکه نیجه خلق ایدر ونیجه تدبیر ایدر (أمن هذا الذی هو جند لکم ینصرکم من دون الرحمن ان الکافرون
الا فی غرور) الله تعالی اکر عذابنی سزه ارسال ایتسه انی منع ایدر بولنورمیکه انك عذابندن سزی قورتاره
ایمدی کافرلر شیطاندن خدا عه درمعتمدلری شیء باطلدر (أمن هذا الذی یرزقکم ان امسك رزقه بل لجوا
فی عتو ونفور) الله تعالی اکر سزدن مطری امساك ایتسه کیمدرکه انی سزه ویرمکه قادر اوله بلکه کافرلر تکبر
وعناده وحقدن نفوره ونشرارده تمادی ایدرلر (أفمن یمشی مکبا علی وجهه أهدی أمن یمشی سویا علی صراط
مستقیم) دینده شول کسه می ارشد واصوبدرکه قلبنك عمی وظلمتی وطریقنك خشونتی سببیله هر آنده
یوزی اوزره دوشه رك یورویه یوخسه شول کسه میکه بصر ونور قلبی سببیله سورچمك ودوشمکدن سالم
اولدیغی حالده صراط مستقیم اوزره طوغری یورویه ایمدی اول یوزی اوزره دوشه رك یورویین کافردرکه
اول حالده جهنمه سوریلور وصراط مستقیم اوزره طوغری یورویین مؤمندرکه اول حالده جنته
کوندریلور (قل هو الذی أنشأکم وجعل لکم السمع والابصار والافئدة قلیلا ما تشکرون) یا محمد دیکل که اول
الله تعالی سزی یراتدی وسزه سمع وابصار وافئده ویردیکه سمعله مواعظی ایشیده سز وابصارله رب تعالینك
صنائعن کوره سز وافئده ایله حقی بیلوب انك سزه انعام ایتدیکی اسباب هدایته ومعرفته شکر ایده سز حالبوکه
اعضاء مذکوره یی خلق اولندیغی شیئده استعمال ایله سزا کاز شکر ایدرسز (قل هو الذی ذرأکم فی الارض
والیه تحشرون) دیکل که الله تعالی سزی خلق وکثیر ایتدی موتکزدنصکره حساب وجزا ایچون اکا حشر
اولنورسز (ویقولون متی هذا الوعد ان کنتم صادقین) کافرلر محمد علیه السلام ومؤمنلره دیرلرکه وعد
ایتدیککز بعث نوقتن ظاهر اولور بزه خبر ویرلر اکرقولکزده صادقلر ایسکز (قل انما العلم عند الله وانما أنا
نذیر مبین) دیکل که انك علمی الله تعالی عندنده در اکا اندن غیری احد مطلع دکلدر بن انجق نذیرمکه الله تعالینك
عذابن ایجاب ایدر اشیادن تحذیرا یدرمکه فهم ایتدیککز اسانله سزه انی تفهیم ایدرم (فلما رأوه زلفة سیئت
وجوه الذین کفروا وقیل هذا الذی کنتم به تدعون) وقتا که انلر وعدی قریب کوره لر انی تصدیق ایتمینلرك
یوزلری قبیح اوله وانلره دینلکه اشبو شول عذاب موعوددرکه سز انی دنیاده طلب واستعجال ایدر دیکز ویا بعث
یوقدر دیو ادعا ایدر دیکز (قل أرأیتم ان أهلکنی الله ومن معی أو رحمنا فمن یجیر الکافرین من عذاب ألیم)
دیکل که بکا خبر ویرلر اکر الله تعالی بنی ویمله اولان مؤمنلری اماته ایتسه ویا آجالمزی تاخیرله بزه رحمت ایتسه
کافرلری عذاب الیمدن کیم قورتارر ویا الله تعالی یه مؤمنلر اولوب اکا عبادت وضراعت ایدرکن معصیت

ایدیکمزده

ایتدیکمزده انك عذابندن امن اوزره اولمزمزایسه اکا کافرلر ایکن انك عذابندن نیجه امن اوزره اولورسز
ایمدی بزکر کسه اولورزویا قالورزانلری عذابدن قورتارر یوقدر (قل هو الرحمن آمنا به وعلیه توکلنا فستعلمون
من هو فی ضلال مبین) دیکل اول الله تعالی رحمانیتله موصوفدر جمله نعمتلرك مولیسیدر بن سزی اکا
دعوت ایدرم بزاکا ایمان کتوردمشز وامورمزی اکا تفویض ایتمشز ایرته انك عذابن کوردیککزده ضلال
مبینده کیم ایدوکن بیلورسز (قل أرأیتم ان اصبح ماؤکم غورا فمن یأتیکم بماء معین) دیکل بکا خبر ویرلرکه
اکر صو یکز یره باتوب کتسه برحیثیتله که اکا دلاء ایرمیوب وصوله قدرتکز اولمسه کیمدرکه سزه بر صو کتوره کیم
جاری وظاهر اوله (قال النبی صلی الله علیه وسلم ان سورة من کتاب الله تعالی ماهی الا ثلاثون آیة شفعت
لرجل یوم القیامة فأخرجته من النار وادخلته الجنة وهی سورة تبارك) پیغمبر یمز صلی الله علیه وسلم ایدر
قرآنده بر سوره واردرکه اول اوتوز آیتدر اول تبارك سوره سیدر یوم قیامتده انك شفاعتیله بر رجل ناردن
اخراج اولنوب جنته ادخال اولنه

(سورة ن وهی ثنتان وخمسون آیة مکیة)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(ن) انك معناسنده مفسرین اختلاف ایتدیلر * ابن عباس رضی الله عنهما ایدرن شول بالقدرکه یرانك
ارقه سنده در * دینلدیکه الله تعالینك اول مخلوقی قلمدر امر یله قیامته دکین اوله جق کائناتی یازدی بعده
نونی خلق ایدوب یری انك ارقه سی اوزره بسط ایتدی اول تحرك ایدیجك برصالندی او یله اولسه اوزرینه
طاغلر قونوب انکله یرك حرکتی زائل اولدی * روایت اولندیکه الله تعالی یدی قات یرلری یراتدیغندنصکره
عرش التندن بر ملك کوندردی حتی که اول ملك یدی قات یرلری اوموزی اوزره الوب بر الینی مشرقدن وبر الینی
مغربدن چیقاردیغندنصکره طوتدی حالبوکه ایکی ایاغی التنه قرارکاه یوغیدی اویله اولسه الله تعالی
فردوسدن براوکوز ایندردیکه انك قرق بیك بوینوزی وقرق بیك قائمه سی وارایدی اول ملك ایکی ایاغن اول
اوکوزك سنامی اوزره قودی لکن اول ملکك ایکی ایاغی انده قرار ایتمیجك فردوسك اعلای درجه سندن الله
تعالی بریشل صخره ایندروب اول اوکوزك سنامیله قولاغی ارا سنه قودیکه اول صخره نك غلظتی بش یوز ییللق
مسافه ایدی ملك ایکی ایاغن اول صخره نك اوزره قویجق قرار ایتدی واول اوکوز بوینوزلرین یرك اطرافندن
چیقاردی وانك ایکی منخری بحرده در هر کونده ایکی کره تنفس ایدر تنفس ایتدیکنده بحر بیلورر د نفس
ایتسه انکله بحر چکیلورلکن اول اوکوزك قوائمنه قرارکاه یوغیدی اویله اولسه الله تعالی بر صخره یراتدیکه
یدی قات کوکلر ویرلر غلظتنجه ایدی اوکوزك قوائمی انك اوزره قرار ایتدیکه اول سوره لقمانده ذکر اولنان
صخره درلکن اول صخره یه قرارکاه یوغیدی اویله اولسه الله تعالی بر اولو بالق یرادوب صخره یی انك ارقه سی
اوزره قودی اول بالق بحر اوزره وبحر یل اوزره ویل ایسه قدرة اوزره در * کعب الاحبار ایدر ابلیس شول
ظهرنده ارض اولان حوتك قابنه القا ایتدی بیلورمیسنکه ظهرنده امم ودواب وشجر وجبال واردر اکر
سلکنوب انلری ظهرکدن دوشورسك نیجه راحت اولوردك حوت دخی انی قصد ایدیجك الله تعالی بردابه خلق
ایدوب حوتك منخرندن دماغنه ایردی حوت اندن فریاد ایدوب الله تعالی یه استغاثه ایدیجك انی انك
دماغندن چیقاردی حوت اکا اول حوته نظر ایدر حتی که حوت اولکی کبی بر قصد سوء ایدرسه اول ینه انك
منخرینه کیره انی اول قصدندن دوندره بعضلر دیدیکه ن رحمن اسمنك آخر حرفیدر ویا انکله مراد دوادر
ویا قسمدرکه الله تعالی انکله اقسام ایتدی ویا فاتحه سوره سیدر ویا نوردر ویا ناصر اسمنك افتتاحیدر ویا الله تعالی
مؤمنلره نصرتیله اقسام ایدوبدر (والقلم وما یسطرون) وقلم حقیچونکه اول نوردندر طولی سما وارض
اراسنجه در انکله مراد لوح محفوظی یازان قلمدر ویا مطلق قلمدر انکله یازیلور کثرت فوائدیچون انکله اقسام
اولندی ودخی اول شیء حقیچونکه کتبه انی لوحه یازرلر ویا مراد اصحاب قلمدر ویا حفظه در (ما أنت بنعمة ربك
بمجنون) یا محمد سن ربك جل شانه نك سکا ویردیکی نبوت وحکمت وعصمت وسائر نعمتنه مجنون دکلسن وقتا که

جبريل عليه السلام پيغمبريمز عليه السلامه كلوب قرآن وصلاة تعليم ايتدى كفار مكه ديديلركه محمده جنون
عارض اولدى اول سببدن بو آيت نزول ايتدى يعنى يا محمد سن الله تعالينك رسولسن اعدانك ديديكى كبى
دكلسن (وان لك لاجرا غير ممنون) يا محمد قومكك افتراسنه صبرك سببيله سنكچون اجر لاينقطع واردر ويا انده
اوزريكه ناسك منتى يوقدر زيرا كه الله تعالى انى سكا واسطه سز ويرر ويدر (وانك لعلى خلق عظيم) يا محمد سن شول
خلق اوزره سنكه الله تعالى سكا انى قرآنده تخلق له امر ايتدى * ديلديكه انك خلقى سورهٔ اعراف آخرنده ذكر
اولنان (خذ العفو وأمر بالعرف وأعرض عن الجاهلين) آيتده كى خصال حميده در * ديلديكه انكله مراد
اداب قرآنيه در * روايت اولنديكه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمك خلقندن عائشه رضى الله عنها يه سؤال
اولندقده ديديكه انك خلقى قرآن ايدى پيغمبريمز عليه السلام ديديكه الله تعالى بنى مكارم اخلاقى اتمام له بعث
ايدوبدر پيغمبريمز عليه السلام ايدر مؤمن حسن خلق سببيله كيجه قائم وكوندز صائم درجه سنه ايرر
(فستبصر ويبصرون بأيكم المفتون) يا محمد يوم قيامتده كرك سن وكرك سه اهل مكه كوره سز كه مجنون
قنغيكزدر يعنى كه انلره عذاب نازل اوله (ان ربك هو أعلم بمن ضل عن سبيله وهو أعلم بالمهتدين) ربك جل
شانه اعلمدر اكاكه انك سبيلندن آزديلر حقيقتده مجانين انلردر ودخى اكاكه دين مستقيمه اهتدا اولنديلر انلر
كمال عقلاء فائزلردر (فلا تطع المكذبين) ايمدى اهل مكه مشركلرينه اطاعت ايتمكل كه انلر قرآنى مكذبلردر
(ودوا لو تدهن فيدهنون) انلر تمنى ايدرلركه سن انلره مدارات ايدوب انلردخى سكا مدارات ايدهلر سن انلرى
شركدن نهى تركله تلاين ايده سن ويا خود بعض احيانده شركده انلره توافق ايده سن انلردخى تركك طعنله
سكا تلاين ايدهلر (ولا تطع كل حلاف مهين) اطاعت ايتمكل هركمسه يه كه حقده وباطلده چوق يمين ايدر
طاعتده ضعيف ومعصيتده قوى اولور (هماز مشاء بنميم) اول ناسى تعييب ايدر وافساد وجهيله اوزره
برقومك كلامنى قوم آخره نقل ايدر (مناع للخير معتد أثيم) ناسى ايمان وانفاق وعمل صالحدن منع ايدر
وظلم ايدوب حقى تجاوز ايدر وچوق كناه ايشلر (عتل بعد ذلك زنيم) غليظ القلب اولوب باطلله خصومتده شدت
ايدر ذكر اولنان اوصافله يله اول برقومه ملصقدركه اول انلردن دكلدر * ديلديكه اول وليد بن مغيره دركه
مغيره انى اون سكز ييلدن صكره ده ادعا ايتدى ويا خود اول اخنس بن شريقدركه اصلى ثقيفدن عدادى
زهره ده در (ان كان ذا مال وبنين) اول مال واولاد صاحبى مى اولديغيچون اكا اطاعت ايدرسن (اذا تتلى عليه
آياتنا قال أساطير الاولين) يعنى اكا بزم آيتلريمز تلاوت اولنسه مال وبنونله فرط غرورندن اشبو اولينك اكاذيب
واباطيلدر ديو اكا ويريلن مال وبنون نعمتنه كفرله مجازات ايدر (سنسمه على الخرطوم) بز انى بورنى اوزره
كى ايله علامتلنديررز ويا خود يوم قيامتده يوزين سياه ايدرز (انا بلوناهم كما بلونا اصحاب الجنة) بز اهل مكه يى
قحط وجوع ايله اختبار ايتدك شول بوستان صاحبلرينى اختبار ايتدكمز كبى * روايت اولنديكه اول بوستان يمنده
صنعادن ايكى فرسخ مسافه ده ايدى بر رجل صالحك ايدى صرامى وقتنده فقرايى چاغرردى اول كه ميوه دن
منجلندن طشره دوشه ويا روزكار دوشوره ويا خود التنه دوشه يلان بساطدن ايراق كيده فقرايه ويرردى
بو وجهله اندن فقرايه شى كثير حاصل اولوردى اول رجل صالح وفات ايديجك اوچ اوغلى اول بوستانه وارث
اولديلر ديديلركه اكر بز بابامز عادتنى اجرا ايدرسه وز بزه ضيق اولور ديو اندن امتناع ايتديلر (اذ أقسموا ليصرمنها
مصبحين) ارالرنده يمين ايدشديلركه اول بوستانلرينك ميوه وسائر غلاتنى صباح وقتنده فقرانك خبرلرى
يوغيكن ديوشره لر (ولا يستثنون) لكن انشاء الله ديمديلر (فطاف عليها طائف من ربك وهم نائمون)
اويله اولسه انلر اويورايكن كيجه ايچنده اول بستانه ربك تعالى قبلندن برنار محرقه ايرشدى (فأصبحت
كالصريم) حتى كه اول ليل مظلم اسود كبى اولدى ويا اندن خير كيدن كبى برشى قالمامش اولدى (فتنادوا
مصبحين) صباحن بربرلرين چاغرديلر (أن اغدوا على حرثكم ان كنتم صارمين) ديديلركه اركندن
بوستانكز حاصلن ديوشرمكه كيده لم اكر فقرا كلمدن انى ديوشرمك مراد ايدرسكز (فانطلقوا وهم يتخافتون
أن لا يدخلنها اليوم عليكم مسكين) چون اركندن بوستانه كتديلر واحاصل بربرلرينه كلام خفى ايله

ديرلرديكه فقرادن هيچ برينى بوستانه كيرمكه مجال ويرمكز (وغدوا على حرد قادرين) وفقرايى بوستاندن
منع اوزره اركندن كتديلر زعملرنده اكا قادرين اولدقلرى حالده (فلما رأوها قالوا انا لضالون) وقتاكه
بوستانلرين ياغمش كورديلر بوستانمز بو دكلدر يولى ياكلشدك ديديلر بعده تأمل ايدوب اول ياغمش مكان بوستانلرينك
مكانى ايديكن بيلديلر (بل نحن محرومون) بلكه بز انك خير ونفعندن محروملرز شول سببله كه فقرايى اندن منعه
قصد ايتدك وانشاء الله ديمدك ديديلر (قال اوسطهم ألم أقل لكم لولا تسبحون) انلرك اعدل واعقل وافضلى
ديديكه بن سزه ديمدميكه اول بوستانك حاصلن ديوشرمكه عزم ايتديككزده انشاء الله ديسيديكز ويا خود
سبحان الله ديوب انك سزه ويرديكى نعمته شكر ايتسيديكز ويا خود اول نيت خبيثه كزه استغفار ايتسيديكز
(قالوا سبحان ربنا انا كنا ظالمين) ربمز جل شانه منزهدركه فعلنده ظالم اوله بلكه بز فقرايى اندن منعه زاويله
كندمزه ظلم ايتمشز ديو ظلملرينه اعتراف ايتديلر (فأقبل بعضهم على بعض يتلاومون) اويله اولسه فقرا حقنى
منعلرى اوزره بربرلرينه لوم ايتمكه باشلديلر زيرا انلرك كيمى اكا اشارت ايتدى وكيمى ايسه انى استصواب
ايتدى وكيمى ايسه اكا راضى اولوب سكوت ايتدى وكيمى ايسه اكا انكار ايتدى (قالوا يا ويلنا انا كنا طاغين)
جميعى ديديلركه ويل بزه كيم حدود اللهده استقامتى تجاوز ايتمشز الله تعالينك ويرديكى نعمتك شكرينى تركله
وبابامزك فعل جميلندن اعراض ايله طغيان ايتمشز (عسى ربنا أن يبدلنا خيرا منها انا الى ربنا راغبون)
اميددركه توبه مز وخطامزه اعترافمز سببيله ربمز جل شانه بزه اول بوستانمزدن خيرلوينى اكا بدل ايده * ابن
مسعود رضى الله عنه ايدر بكا خبر ايرديكه انلرك صدق واخلاصلرى سببيله الله تعالى انلره بر بوستان ويرديكه
اولكيدن خيرلو ايدى برصالقم اوزمى بر قاطر كوتورردى (كذلك العذاب ولعذاب الآخرة اكبر لو كانوا
يعلمون) بزم امرمزه مخالفت ايدنلره دنياده عذابمز بويله در حالبوكه فعل سوءدن توبه ايتمنلره آخرتده عذابمز
بوندن اعظمدر اكر بيلورلرسه عذابى مؤدى اولان اشيادن صاقنورلر قتاده يه اشبو ذكر اولنان بوستان
صاحبلرى اهل جنت ويا اهل نار دميدر ديو سؤال اولندقده ديديكه اول علم غيبدندر الله تعالينك غيرى انى
احد بيلمز (ان للمتقين عند ربهم جنات النعيم) متقيلر ايچون آخرتده ربلرى جوار قدسنده جنتلر واردركه انده تنعم
خالصدن غيرى يوقدر (أفنجعل المسلمين كالمجرمين) وقتاكه مشركلر اكر حال محمدك ديديكى منوال اوزره
موتمزدنصكره بعث اولنورسه وز دنياده فضل وشرف اوزره اولديغمز كبى آخرتده دخى حالده مسلميندن احسن
اولورز ديديلر الله تعالى انلرك اول قولنى انكار ايدوب ديديكه بز آخرتده مسلمينى مجرمين كبيمى قيلورز (ما لكم
كيف تحكمون) سزه جهالتدن نه حالت ايرديكه انى حكم ايدرسز حالبوكه اول اختلاف فكر واعوجاج
رأيدن ناشيدر (أم لكم كتاب فيه تدرسون) يوخسه سزه سمادن كتابمى نازل اولديكه انده ادعا ايتديككز شيئى
دراست ايدرسز (ان لكم فيه لما تخيرون) كه اول كتابده اختيار ايتديككز شئ سزكچون اولمسى يازلمش اوله
(أم لكم أيمان علينا بالغة الى يوم القيامة ان لكم لما تحكمون) يوخسه سزكچون اوزريمزه عهود وثيقه مى
واردركه اول قيامته دكين ثابته در وفاسى اول كونده اولور حتى نفسكز ايچون قضا ايتديككز شئ سزه اول
كونده ايريشه (سلهم أيهم بذلك زعيم) انلره سؤال ايت كه قنغيسى بو حكمه كفيل اولوب احتجاجه دوريشور
(أم لهم شركاء فليأتوا بشركائهم ان كانوا صادقين) يوخسه مزعملرنجه الله تعالينك شركاسيمى واردر بوامرده
انلره كفيل اولور ويا خود بو قولده انلره مشاركت ايدوب بونلردخى انلرك مذهبنه كيدرلر دعوالرنده صادقين
ايسهلر انى خبر ويرسونلر (يوم يكشف عن ساق) ذكر ايت شول كونى كه انده حساب وجزا ايچون امر مشتد
اولور (ويدعون الى السجود فلا يستطيعون) ورب تعالى يه سجود ايچون دعوت اولنوب اكا قادر اولميه لر
زيرا اول كونده ارقه لرى وبللرى تيمور كبى برلك اولوب اكلمه (خاشعة أبصارهم ترهقهم ذلة) اول سجوده قادر
اولميه لرك كوزلرى ندامت وحسرتدن خاشعه اولديغى حالده كندلرين ذلت وحقارت قابليه (وقد كانوا
يدعون الى السجود وهم سالمون) حالبوكه انلر دنياده صحيح ايكن اذان واقامتله صلوات مكتوبه يه دعوت
اولنوب اكا اجابت ايتمزلردى * ديلديكه اشبو آيت جماعتدن تخلف ايدنلر شاننده نازل اولوبدر * ابو موسى

ایدر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمدن ایشتدمکه یوم قیامتده هر قومه دنیاده عبادت ایتدیکی شی تمثیل اولنوب
اکا کیدهلر اهل توحید قالوب منتظر اولهلر انلره دینله که سزدن غیری ناس کتدیلر سزنه شیئه منتظرلرسز
دیهلرکه بزم ربمز وار درکورمدک دنیاده بزا کا عبادت ایدردک اکا منتظرز دینلهکه اکر سز انی کورسکز
بیلورمید یکز دیهلرکه بیلوردک زیرا که انک شبیه ونظیری یوقدر اوله اولسه الله تعالی انلردن حجابی کشف
ایدوب کوریجک سجدهیه وارهلر شول دنیاده ریا وسمعه ایله سجده ایدنلرک بللری صغرک بوینوزی کبی یوکیلوب
سجدهیه مجاللری اولمیه (فذرنی ومن یکذب بهذا الحدیث سنستدرجهم من حیث لا یعلمون) یا محمد قلبکی
اشغال ایتمکل شول قومه کیم قرآنی تکذیب ایدرلر بن انلردن انتقامه قادرم سن کندی حالکه مشغول اول
بن انلری امهال ایله وازدیاد نعمتله عذابه قریب ایدرمکه انک استدراج ایدوکنه حسبانلری اولمیه بلکه
زعملرنده انکله کندیلرین مؤمنلرا وزره مفضل ظن ایدهلر (وأملی لهم ان کیدی متین) بن انلره امهال ایدرمکه
کناهلری زیاده اوله احسانم سببیله بنم مکرم قوید ربرشیله دفع اولمازایدی انسانه صحتله عمرک مدید اولمسی الله
تعالیدن احسان وافضالدرکه شکر وطاعتی ایجاب ایدر نجانکه انک مقابلهسنده معصیت احداث ایدوب
استغفاری اونودهلر وشکری ترک ایدوب کفری اختیار ایدهلر عذابه مستحق اولوب اول نعمت انلره استدراج
اولور (أم تسألهم أجرا فهم من مغرم مثقلون) یوخسه تبلیغ رسالات اوزرهسن انلردن جعلی طلب ایلدک که
انک اداسی انلره ثقیل اولدیغیچون ایمانه اجابتدن امتناع ایتدیلر (أم عندهم الغیب فهم یکتبون) یوخسه
انلرک عندنده علم غیب ویا علم الوحیی وار در اول دیدکارین ویا حکم ایلدکارین اندن یازرلر (فاصبر لحکم ربک)
یا محمد ربک جل شانهنک حکمنه صبر ایتکه انک انلره امهالی واوزرلرینه سکا نصرتنک تاخیریدر (ولا تکن
کصاحب الحوت) یوخسه عجلهده وقومکه غضبده صاحب الحوت یونس کبی اولمغل که اول قومنه ایمانه
کلمدکاریچون غضب ایتدیکندن حزنی طویل اولدی (اذ نادی وهو مکظوم) که اول بطن حوتده غمله
مملو اولدیغی حالده رب تعالییه دعا ایتدی * ایدی اندن صدور ایدن ضجرت سندنخی صدورا یتسونکه انک
بلاسیله سندخی مبتلی اولمیهسن (لولا ان تدارکه نعمة من ربه لنبذ بالعراء وهو مذموم) اکر رب تعالیدن
اکا توبهیه توفیق وقبولی نعمتی ایرشمه اول بطن حوتدن بر ارضه براغیلوردیکه انده شجر وماء اولمیدی
حالبوکه اول ذنبیله مذموم وملومدر (فاجتباه ربه فجعله من الصالحین) لکن رب تعالینک اکا رحمت
وکرامتی ایرشوب اکا وحیی ردله اجتبا ایتدی ویاخود اول وقعهدن اول اول نبی دکلیدی دینلان قولک
صحتی اوزره انی نبوتله اصطفا ایدوب عصمتله صلاحده کاملردن ایتدی (وان یکاد الذین کفروا لیزلقونک
بابصارهم لما سمعوا الذکر ویقولون انه لمجنون) قریب اولورکه قرآنه کافر اولنلر اصابت عینلهسنی مکانکدن
ازاله ایدهلر نجانکه سنی قرآن اوقور ایشتدکلرونا بی سندن تنفیر ایچون سکا جنون اسناد ایدرلر (وما هو
الا ذکر للعالمین) حالبوکه اول قرآن دکل الا عالمره موعظهدر * روایت اولندیکه کفار دیلدیلرکه پیغمبریمز
صلی الله علیه وسلمه عین سوءله نظر ایدهلر مکر عربده بر رجل واردیکه ایکی اوچ کون برشیء اکل ایتمزیعده
خبامنک بر جانبن قالدروب قتنه اوغرایان دوه ویا قیونه نظر ایدرهیچ بونککبی دوه ویا قیون کورمدم
دیدیکی کبی براز یرکتمدین انلرک برقاچی دوشوب ییقلوردی کفار اول رجلی بولوب پیغمبریمز صلی الله علیه
وسلمه انک سوء نظرین دیلدیلر حتی که اکا انی ایتدردیلر لکن الله تعالی پیغمبریمز علیه السلامی انک عینی
اصابتندن حمایت ایدوب بو آیتی انزال ایتدی (قال النبی علیه السلام لو کان شیء یسبق القضاء لسبقته العین)
پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر اکر قضاء اللهی سبق ایدرشیء اولسه عین سبق ایدیدی وحدیثده کلدیکه
(ان العین تدخل الرجل القبر والجمل القدر) عین مشئومه الله تعالینک اذنیله بر مرتبه مؤثرهدرکه انسانی قبره
قورودهیی چوملکه قور * حسن رضی الله عنه ایدر عین اصابتنه دوا درکه (وان یکاد الذین کفروا) آیتی
آخرینه دکین مصابه اوقونه

(سورة الحاقة وهی ثنتان وخمسون آیة مکیة)

بسم

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(الحاقة) شول ساعت ویا حالتکه وقوعی حق اولور ویا شول ساعتکه انده بر نیجه امورک حقیقتی بیلنور
ویا انده حساب وجزادن حواق اموز واقع اولور (ما الحاقة) حاقه نه شیدر (وما أدریک ما الحاقة)
حاقهنک ماهیتن سکا نه شیء بیلدردی زیرا اول هیچ کمسهنک درایتی اکا ایرمکدن اعظمدر (کذبت ثمود
وعاد بالقارعة) قوم ثمود وقوم عاد یوم قیامتی تکذیب ایتدیلرکه اول خلقک قلوبنی افزاع وانفطار سماء ودک
ارض ونسف جبال وطمس نجوم وسائر مخاوفله قرع ایدر (فأما ثمود فأهلکوا بالطاغیة) اما قوم ثمود
اهلاک اولندیلر بر واقعه ایلهکیم شدتده حدی تجاوز ایدوبدرکه اول صیحه ویا رجفهدر ویا طغیانلری
سببیله کیم اول قارعهیی تکذیب ایلدیلر (وأما عاد فأهلکوا بریح صرصر عاتیة) وأما قوم عاد اهلاک اولندیلر
بر ریحله کیم انک صوتی ویا بردی شدید اولوب ریح خازنلرینک امرینه مخالفتدن کیل ووزنسز خروج ایتدی
ضبطه استطاعت ایدهمدیلر ویا اول ریح قوم عاد اوزره تجاوز ایدوب ردینه قادر اولمدیلر (سخرها علیهم
سبع لیال وثمانیة أیام حسوما) الله تعالی اول ریحی یدی کیجه وسکز کون علی الدوام قوم عاد اوزره تسلیط
ایتدی (فتری القوم فیها صرعی کأنهم أعجاز نخل خاویة) اکر سن انلرک قتنده حاضر اولوب ریحک شدت
هبوبنده ویا اول لیالی وایامده انلری موتی کوریدک کانه یردن منقلعه وساقطه اصول نخلدر (فهل تری
لهم من باقیة) هیچ انلردن نفس باقیه ویا بقیه کورورمیسن * دینلدیکه اول ایامی عرب ایام عجوز دیو تسمیه
ایدرلر شتانک آخرنده بردور ریحک شدتی ایامیدر انک عجوز دینلمسنه سبب قوم عاددن بر عجوز اول ایامده برسربه
کیریجک ریح اکادخی ایروب عذاب نزولندن سکزنجی کونده انی دخی هلاک ایتدیکندنصکره عذاب
منقطع اولدی (وجاء فرعون ومن قبله والمؤتفکات بالخاطئة) فرعون واندن اول کجن امتلر ویا فرعونک
جنودی واتباعی ومؤتفکات اهلیکه قوم لوطدر افعال ذوات خطا ایله کلدیلر (فعصوا رسول ربهم فأخذهم
أخذة رابیة) انلردن هر امت رب تعالیدن کلان رسوله عصیان ایتدیلر اولیله اولسه اول انلری اخذ ایتدی
بر عقوبتله کیم شدتی زیاده ایدی عملرینک قبحی شدید اولدیغی کبی (انا لما طغا الماء حملناکم فی الجاریة)
وقتاکه نوح علیه السلام طوفاننده ماء خازنلرینک اوزره طغیان ایتدی بز سزلک ابائکزی ماء اوزره نوحک
سفینهسنده کوتوردک حالبوکه سز اول آباتکز اصلابنده ایدیکز (لنجعلها لکم تذکرة وتعیها اذن واعیة)
تاکه قلمزیکه مؤمنلری انجامز وکافرلری اهلاک کزدرسزه عبرت وکمال قدرتمزه دلالت قیله وزوتاکه انی حفظ
ایدهر اذنکه شانی شول حفظی واجب اولان شیئی حفظ اوله انی تذکر واشاعه وتفکر وموجبی اوزره
عمله (فاذا نفخ فی الصور نفخة واحدة) نجانکه صوره نفخه اولی نفخ اولنهکه انک عنده عالم خراب اولور
(وحملت الارض والجبال فدکتا دکة واحدة) وارض وجبال اوزرنده اشیاله مکانلرندن قلع ورفع اولنوب بری
برینه اورلغله کلیسی هبا قیلنه ویا ایکیسی بسط ایدیلوب ارض واحده مستویه قیلنه (فیومئذ وقعت
الواقعة) اویله اولسه اول حینده قیامتدخی قائم اوله (وانشقت السماء فهی یومئذ واهیة والملک علی أرجائها)
وملائکه سمانک جوانبنده اولدیغی حالده سماء منشق اوله مع ذلک اول ضعیفه متزقهدر اول حال اوزره قالهلر
تا شول وقته دکینکه انلر رب تعالینک امریله نزول ایدوب ارضی احاطه ایدهلر (ویحمل عرش ربک فوقهم
یومئذ ثمانیة) واول کونده سمانک انشقاقیله شول جوانبنده کی ملائکک فوقنده ویاخود رؤس خلائقک
فوقنده رب تعالینک عرشنی سکز ملک کوتوره * روایت اولندیکه حمله عرش اشبو کونده دردتدر یوم قیامتده
درت ایله دخی تایید اولنوب سکز قیلنور * دینلدیکه انکله مراد سکز صنف ملائکهدرکه عددلرین الله تعالیدن
غیری احد بیلمز (یومئذ تعرضون لا تخفی منکم خافیة) اول کونده سز حساب وقصاص ایچون الله تعالی یه
عرض اولنورسز اعمالکزدن هیچ بر مستوره اکا خفی اولماز (فأما من أوتی کتابه بیمینه فیقول هاؤم اقرؤا کتابیه)
اما اول کمسه که کتاب اعمالی صاغنه ویریله اکا سرورندن بر جماعته خطاب ایدوب کلک کتابمی
اوقویلک دیه (انی ظننت انی ملاق حسابیه) بن دنیاده تیقن ایتشدمکه بن یوم قیامتده حساب اولنیسرم

(فهو فی عيشة راضية) ايعدى اول عيش مرضيده در (فی جنة عالية) شول جنتده كه درجاتی مرتفعه در ویاخود بنالری وقصرلری واغاجلری مرتفعه در (قطوفها دانية) كه انك ثماری قریبه در قائم وقاعد اكل ايدرلر (كلوا واشربوا هنيئا بما أسلفتم فی الايام الخالية) وانلره دينوركه اول جنتك ثمار وشرابندن اكل وشرب ايدك دائما اولسز حلال وطيب اولديغی حالده شول دنياده كچن ايامده ايشلديككز اعمال صالحه سببيله وياخود ايام صيامكزده لوجه الله اكل وشربی ترككز سببيله (وأما من أوتی كتابه بشماله) اما اول كمسه كه كتابی ورا ظهرندن ويريله (فيقول ياليتنی لم أوت كتابيه) ديه كه نوليدی بكا كتابم ويرلميدی (ولم أدر ما حسابيه) وحسابم نه شی ايديكن بيلميدم (ياليتها كانت القاضية) نوليدی شول موت كه بن اكا ارمشدم بنم امرمی قطع ايتمش اولوب من بعد بعث اولنميدم ویانوليدی حيات دنيا بكا موت اولوب بنجی خلق اولنميدم (ما أغنی عنی ماليه) مالم بكانه شی مفيد اولدی ویا مالم بكا برشی مفيد اولدی (هلك عنی سلطانيه) ملكم وناس اوزره قوت وحجتله تسلطم زائل اولدی (خذوه فغلوه) الله تعالی نار خازنلرينه ديه كه انی اخذ ايدوب ايكی اللرينی بوينه تيمورلكز (ثم الجحيم صلوه) بعده انی نار جحيمه ادخال ايلكز (ثم فی سلسلة ذرعها سبعون ذراعا فاسلكوه) بعده انی برزنجيره اورك كه طولی يتمش ذراعدر اول انك دبرندن دونوب منخرندن چيقاريله (انه كان لا يؤمن بالله العظيم) زيراكه اول الله تعالی يه ايمان كتورمزدی (ولا يحض علی طعام المسكين) دنياده اول فقيره طعام ويرمزدی وغيری اكا تحريض ايتمزدی ايعدی اكا تحريضك تركی بومثابه ده اولنجق انك فعلنی تركی ايدن نه مرتبه ده اولور * اشبو دليلدركه كفار فروعله ده مكلف اوله لر اشبو ايكی امرك ذكرله تخصيصده اشارت واردركه اقبح عقائد كفر بالله اوله واشنع رذائل بخل وقسوت قلب اوله (فليس له اليوم ههنا حميم) ايعدی اول كونده انكچون برقريب اولمزكه انی عذابدن حمايت ايده (ولا طعام الا من غسلين) وطعامی دخی الا غسليندركه اول اهل نارك وحنك غسالهسی وجسدلرينك عرق وصديديدر * ديلديكه اول برشجردر انی اهل نارا كل ايدر (لا يأكله الا الخاطئون) انی اكل ايتمز الا انلركه قرآنه كفرله خاطئلردر (فلا أقسم بما تبصرون وما لا تبصرون) قسم ايدرم هرشيئله كيم اجسام واشباحدن سزانی كورورسز ودخی هرشيئله كيم ارواح وغيريدن سزانی كورمزسز ويا جمله اقسامده هر موجودی احاطه ايتدی زيراكه موجودات ايكيدن خالی دكل یاكورينور ویا كورنمزدر (انه لقول رسول كريم) اول قرآن الله تعاليدن تبليغ ايدر بر رسولك قوليدر اول الله تعالی عندنده كريمدركه انكله مراد محمد صلی الله عليه وسلم ویا جبريل عليه السلامدر (وما هو بقول شاعر قليلا ما تؤمنون) اول قرآن شاعر قولی دكلدركه فرط فسادكزدن سزانی تصديق ايدرسز حالبوكه انك صدقی ظاهر اولوبدر (ولا بقول كاهن قليلا ما تذكرون) واول عراف كاذب قولی دخی دكلدركه سزانی تذكر ايدرسز زيراكه قرآنك شعره عدم مشابهتی ظاهردر انی انكار ايتمز مكركه معاند اوله اما كه كهانت انك خلافنی ملابسدركه احوال رسولی ومعانیء قرآنی تذكره متوقفدركه اول طريقك كهنه يه منافيه در (تنزيل من رب العالمين) بلكه اول مخلوقاتك ربی جل شانه نك جبريل عليه السلام لسانيله تنزيليدر (ولو تقول علينا بعض الاقاويل) اكر محمد عليه السلام ذات نفسندن بعض اقوالی اختلاق ايدوب بزه اسناد ايتسه (لاخذنا منه باليمين) بز انی اذلال ايچون يمينله ویاقوت وقهرله اخذ ايدردك (ثم لقطعنا منه الوتين) بعده بز انك نياط قلبنی قطع ايدردك عنقنی ضربله * اشبو حال اوزره قطع اهلاكی تصوير دركه انی ملوك غضب ايتدكلری كمسه لره ايدرلر * ديلديكه وتين برعرقدركه ظهرده جاری اولوب قلبه متصل اولور اول كسيلجك صاحبی فوت اولور (فما منكم من أحد عنه حاجزين) سزدن بركمسه يوقدركه محمد عليه السلامدن عقوبتمزی منع ايده يعنی محمد عليه السلام سزكچون كذبی تكلف ايدردكدرز برايله اوركه انی تكلف ايدرسه بزا كاعقاب ايدرز بعده اندن عقابمزی دفع ايدرا حد بولنمز (وانه لتذكرة للمتقين) واول قرآن متقيلره موعظه دركه انكله نفعلنورلر (وانا لنعلم ان منكم مكذبين) ياناس بز بيلورز كه سزدن قرآنه مصدقين اولديغی كبی مكذبين دخی واردر

تكذيبلری اوزره جزا ايدرز (وانه لحسرة علی الكافرين) واول قرآن كافرلره حسرتدر ثوابنی قیامتده انی تصديق ايدنلره ويريلن ثوابی كوردكلرنده (وانه لحق اليقين) واول قرآن يقينك حقيقت ومحضيدركه انی تبكلم ايدن كذبه تمكين اولنمز (فسبح باسم ربك العظيم) ايعدی رب تعالی نك اسم عظيمنی تسبيح ايتكه انكله انك اوزره تقوله رضادن انی تنزيه وسكاوحی ايتديكی شی اوزره اكا شكر ايده سن

(سورة المعارج وهی أربع وأربعون آية مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(سأل سائل بعذاب واقع) يوم قيامتده نزول ايده جك عذابی برداعی استدعا ايتديكه اول نضر بن الحارثدر ویا ابوجهلدر وياخود پيغمبريمز صلی الله عليه وسلمدر كفاره عذاب نزولنی استعجال ايتدی (للكافرين ليس له دافع) كه اول عذاب كافرلره مختصدر انلردن انی دفع ايدر يوقدر (من الله ذی المعارج) اول عذاب انلره الله تعاليدندر اكا ارادتی تعلق ايتديكيچون كه اول مصاعد صاحبيدركه كلم طيب وعمل صالح اكا صعود ايدر ویا اكا مؤمنلر سلوكلرنده ترقی ايدرلر ویاخود مراد مراتب ملائكه ویا سمواتدركه ملائكه اكا عروج ايدر (تعرج الملائكة والروح اليه فی يوم كان مقداره خمسين الف سنة) ارض سابعه نك اسفلندن منتهای امره دكين ملائكه وجبريل ویا روح ميت صعود ايدر ديلديكه يعنی سدرة المنتهايه ویا عرشه دكين شول كونده كه انك مقداری دنيا يللرنده اللی بيك ييلجهدر * ديلديكه اكر بنی آدم دنيادن عرشه يوربوكيدر اولسه اكا اللی بيك يلده ايرردی * ديلديكه انكله مراد يوم قيامتدركه طولی اللی بيك ييلجه اولور ابوسعيد الخدری رضی الله عنه ايدر پيغمبريمز عليه السلامه بو آيت ذكر اولنوب يارسول الله يوم قيامت عجب طويل اولور ديلدكده ديديكه اول الله تعالی حقيچون كه نفسم انك يدنده در اول كون مؤمنه دنياده برصلاة مكتوبه يی اداسندن اخف اولور * ديلديكه انك معناسی اكر اول كونده عبادك حسابی الله تعالی نك غيريه توليه اولنسه اللی بيك ييلده انجق اندن فارغ اوليدی لكن الله تعالی انی ايام دنيادن نصف يوم دكلو زمانده اندن فارغ اوله كابی ايدريعنی اول حسابه ملائكه وانس وجن توليه اولنسه لر اللی بيك ييلده اندن فارغ اولمزلردی لكن بن نهاردن برساعتده اول امردن فارغ اولورم * ديلديكه اول يوم قيامتدركه انده اللی مواطن اولوب هربرنده بيكر ييل حبس اولنور (فاصبر صبرا جميلا) ايعدی يا محمد انلرك عذاب سؤاليله اولان استهزاء واذالرينه صبرايت برصبرله كيم اكا استعجال واضطراب قلب شوب ايتميه (انهم يرونه بعيدا ونراه قريبا) انلر يعنی انكارلرندن عذابی ویا يوم قيامتی امكاندن بعيد كورورلر اما كه بز انی امكانه وياوقوعه قريب كوررز (يوم تكون السماء كالمهل) اول كونده سما زيت درديسی كبی ويا اريمش كومش كبی اولور (وتكون الجبال كالعهن) وجبال ايسه دورلو الوانله بوياتمش صوف كبی اولور چونكه طاغيلوب هوايه كيده (ولا يسئل حميم حميما) اول كونده هيچ برقريب قريبنه حالندن سؤال ايتمز زيراكه هربری كندی حالنه مشغول اولور (يبصرونهم) اقربابری برلرين كوره لر يوم قيامتده انس وجندن هر مخلوق صاحبنك تصب عينی اولور اويله اولسه كشی اندماب واخ وذا اقرابه لرين كورر لكن نفسلرينه اشتغاللرندن بری برلرينه سؤال وتكلمدن امتناع ايدرلر * ابن عباس رضی الله عنهما ايدر نهاردن برساعتده بری برلريله تعارف ايدرلر بعده تعارفلری كيدر * ديلديكه انده مؤمن بياض وجهيله وكافرلر سواد وجهيله بيلنور

(يود المجرم لو يفتدی من عذاب يومئذ ببنيه وصاحبته واخيه وفصيلته التی تؤويه ومن فی الارض جميعا ثم ينجيه) كافرلر يوم قيامتك عذابن كوردكلرنده تمنی ايده لركيم نوليدی اوغللرين وخاتونن وقرنداشن وعشيرتن كه نسبده وشدائده عندنده انلرانی كندويه ضم ايدرلر وير يوزنده اولان انس وجن وخلائقك جميعن فدا ايديدی تا كندوبی اول عذابدن قورتاريدی (كلا انها لظی) ايعدی انك تمنی ايتديكی كبی اولمز اول نار يالكودر (نزاعة للشوی) كه اول انك رأسنی واطراف جلدنی اجساددن قلع ايدر بعده اول قلع اولنان نسنه اولكی هيئتنه كرارا ومرارا عودت ايدر اول حالت ابدا اندن زائل اولمز (تدعو من أدبر وتولی) ناركندويه

دعوت ایده اول کسه یی که ایماندن ادبار وطاعتدن تولی ایدوبدر یا کافر ویا منافق بکا کل دیه کلدکارنده انلری
طائرلك دانه دیوشرمسی کبی دیوشره (وجمع فاوعی) که اول مالی جمع ایدوب وعایه قومشدی واکا حرصله
وطول امل ایله انده کی حق اللهی منع ایتمشیدی (ان الانسان خلق هلوعا) انسان حرصده شدید وصبرده
قلیل خلق اولندی (اذا مسه الشر جزوعا) یعنی اکا ضرر ایریشه جزعده اکثار ایدر (واذا مسه الخیر منوعا)
وچان اکا خیر وسعت ایریشسه انی امساکده مبالغه ایدر اشبو اوصاف ثلاثه احوال مقدره ویا محققه در
زیرا که انسان اول طبایع اوزره مجبولدر (الا المصلین) الا جنس انساندن شونلر دکلرکه اهل صلاتدرلر
(الذین هم علی صلاتهم دائمون) که انلر صلاته مداوملردر واوقاتنه رعایت ایدرلر انلری اندن هیچ برشان اشغال
ایتمز (والذین فی أموالهم حق معلوم للسائل والمحروم) که انلرك مالارنده زکات وصدقات موظفه دن حق
معلوم وارد رشول فقیرا یچونکه سؤال ایدرودخی اولکه سؤال ایتمدیککندن غنی ظن اولنوب اندن محروم
قیلنور (والذین یصدقون بیوم الدین) ویوم جزایه اعماللر یله تصدیق ایدرلرکه مثوبه اخرویه یه طمعله نفسلرین
اتعاب ومالارین صرف ایدرلر (والذین هم من عذاب ربهم مشفقون) وشونلرکه ربتعالینك عذابندن
خوف ایدرلر (ان عذاب ربهم غیر مأمون) زیرا هیچ کسه یه لایق اولمازکه انلك عذابندن امن اوزره اوله اگرچه
طاعتده مبالغه ایدرسه ده (والذین هم لفروجهم حافظون الا علی أزواجهم أو ما ملکت ایمانهم فانهم غیر
ملومین) وشونلرکه فرجلرینی زوجه‌لرینك وماللك اولدقلری جاریه‌لرینك غیریدن حفظ ایدرلر اماکه
زوجه‌لرینه وجاریه‌لرینه اتیانده لوم اولنمزلر چونکه اتیانلری امر مشروعه اولمغله که اول انلره حلالدر
(فمن ابتغی وراء ذلك فاولئك هم العادون) اول کسه که اشبو مذکورك ورائن طلب ایده اول وصفله اولنلر
حلالدن حرامه متجاوزلردر (والذین هم لأماناتهم وعهدهم راعون) وشونلرکه اموال واسراردن ائتمان
اولندقلری شیئی ایدرلر وحق تعالی وکرك عباد جهتنده اولان معاهده‌لرینه وفا ایدرلر (والذین هم بشهاداتهم
قائمون) وشونلرکه شهادتلرینه حقله قائم اولورلر بوخسه تغییر وکتم ایتمزلر (والذین هم علی صلاتهم
یحافظون) وشونلرکه نمازلرینه حفظ ارکان وتکمیل سنتله اوقات مستحبه سنده ادایه مداومت ایدرلر
(اولئك فی جنات مکرمون) ایعدی اشبو صفات اهلی کسه‌لر جنتلرده الله تعالیدن تحف وهدایا ایله مکرملردر
(فمال الذین کفروا قبلك مهطعین) کافرلره نولدیکه حوالکده اوتوروب سندن یکایه نظر عدا وتله نظر ایدرلر
یوخسه سندن ایشتدکلری کلامله انتفاعی مراد ایتمزلر (عن الیمین وعن الشمال عزین) سنك یمینکده
وشمالکده بلوك بلوك اوتورورلر (أیطمع کل امرئ منهم أن یدخل جنة نعیم) انلرك هربری طمع ایدرمیکه
مؤمنلرکبی جنت نعیمه کیره‌لر (کلا) ایعدی حال انلرك زعم ایتدیکی منوال اوزره دکلدر (انا خلقناهم مما
یعلمون) بز انلری بیلدکلری شیئدن خلق ایتدککه اول نطفهٔ قذره در کیم عالم قدسه مناسب اولماز اول کمسه که
ایمان وطاعتله استکمال واخلاق ملکیه ایله تخلق ایتمیه اکا دخوله مستعد اولماز ویاخود سز بیلدیککز شیئ
اجلیچون خلق اولنوبسز اول علم وعمل ایله نفسی تکمیلدر اولکه انی تکمیل ایتمیه اول کاملار منازلنه نائل اولماز
(فلا أقسم برب المشارق والمغارب انا لقادرون علی أن نبدل خیرا منهم وما نحن بمسبوقین) ایعدی بن مشارق
ومغارب ربی جل شانه یه اقسام ایدرمکه بز قادرزکه انلری اهلاك ایدوب انلردن افضل خلق انلره خلف قیلهوز
ویاخود محمده انلردن خیرلولری یعنی انصاری ویره وز حالبوکه بز اراده ایتدیککمز شیئی ایشلکدن عاجز ومغلوب
دکلز (فذرهم یخوضوا ویلعبوا حتی یلاقوا یومهم الذی یوعدون) ایعدی مکذبینی ترك ایتکه باطللرینه
مشغول اولوب دنیالرنده لعب ایتسونلرتا که عذابله وعد اولندقلری کونه ملاقات ایدهلر (یوم یخرجون من
الاجداث سراعا کأنهم الی نصب یوفضون) قبوردن چیقه‌لر داعی یه ویا محشره سرعت ایدرا ولدقلری حالده
اول کونده کانه شول عبادتیچون نصب اولنمش شیئه سرعت ایدیشورلر که اکا عبادت ایدرلرتکیم
دنیاده انجلیبن ایدرلردی (خاشعة أبصارهم ترهقهم ذلة) انلرك ندامت وحسرتدن کوزلری خاشعه اولدیغی
حالده ذل وحقارت انلری قابلیه (ذلك الیوم الذی کانوا یوعدون) ودنیاده اشبو شول کوندرکه انده عذاب

اولنمغه دنیاده وعد اولندیلردی

(سورة نوح وهی سبع أو ثمان وعشرون آیة مکیة)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(انا أرسلنا نوحا الی قومه أن أنذر قومك من قبل أن یأتیهم عذاب الیم) بز نوح علیه السلامی قومنه ارسال
ایدوب دیدك که یا نوح قومکی نارله تخویف ایتکه الله تعالی یه ایمان کتوروب اکا برشیئ اشراك ایتمیه‌لر انلره
طوفان وغرق عذابی کلزدن اول (قال یا قوم انی لکم نذیر مبین) اول انلره دیدیکه بن سزه نذیرم انذاری
سزه بیلدیککز لسانله تعریف ایدرم (أن اعبدوا الله واتقوه وأطیعون) که الله تعالینك وحدانیتنه
اقرار ایدوب اکا عصیاندن صاقنك وسزه امر ایتدیککمه اطاعت ایدك (یغفر لکم من ذنوبکم) تاکه بعض
ذنوبکزی مغفرت ایده که اول سبق ایدندرکه اسلام انی حت ایدر (ویؤخرکم الی أجل مسمی ان أجل الله اذا جاء
لا یؤخر لو کنتم تعلمون) وسزی صحت ووسعت رزقله اجل مسمایه تاخیر ایده که اول ایمان وطاعت
شرطیله سزیچون تقدیر اولنان اجلك اقصاسیدر زیرا چونکه الله تعالینك سزی تعذیبی وقتی ایریشه تاخیر
اولنمز اگر انی بیلورسکز ایمانه کلورسز (قال رب انی دعوت قومی لیلا ونهارا فلم یزدهم دعائی الا فرارا)
نوح علیه السلام دیدیکه یا رب بن قومیمی لیل ونهارده علی الدوام ایمانه دعوت ایتدم بنم دعوتم ایسه انلرك
فرارین ارتوردی (وانی کلما دعوتهم لتغفر لهم جعلوا اصابعهم فی آذانهم واستغشوا ثیابهم واصروا
واستکبروا استکبارا) هربار که بن انلری ایمانه دعوت ایتدمسه که سن انلری مغفرت ایده‌سن پارمقلرین
قولاقلرینه طوتدیلر که دعوتمی ایشتمیه‌لر وتوبلریله باشلرین بورتدیلر که دعوتمی ایشتدکلرندن یوزیمی کورمیه‌لر
وکفر وعصیانلری اوزره اصرار ایدوب بکا اتباعدن استکبار ایتدیلر (ثم انی دعوتهم جهارا ثم انی أعلنت لهم
وأسررت لهم اسرارا) بعده بن انلری علانیه‌ده ایمانه دعوت ایتدم بعده اعلای صوتله دعوت ایتدم وبر بربر
چاغروب انلره سر دخی سویلدم (فقلت استغفروا ربکم انه کان غفارا) ودیدمکه کفردن توبه ایدوب ربکز
جل شانه دن مغفرتین دیلکز زیرا که اول شرك ومعاصیدن توبه ایدنه مغفرتی بلیغدر * روایت اولندیکه نوح
علیه السلامی قومی تکذیب ایدیجك الله تعالی انلردن یغموری حبس ایتدی وقرق ییل نسالرین عقیم ایتدی
حتی که اموال ومواشیلری هلاك اولوب کتدی اول بلیه اوزرلرندن دفع اولسون ایچون انلره استغفارله امر
ایتدی عمر رضی الله عنه بو آیتی استدلال ایله استسقاده استغفار اوزره زیاده ایتمزدی (یرسل السماء علیکم
مدرارا) تاکه اول سزه یغموره احتیاج اولدیغکز جه ایندره (ویمددکم بأموال وبنین) وسزه کثرت اموال
واولاد ایله امداد ایده (ویجعل لکم جنات ویجعل لکم انهارا) وسزه میوه‌لی بوستانلر ویره واول بوستانلره
ایرمقلر اقیده (مالکم لا ترجون لله وقارا) سزه نولدیکه الله تعالی یه اعزاله کندیکز ایچون دار ثوابده تعظیم
تأمیل ایتمزسز ویاخود الله تعالینك عظمتن اعتقاد ایتمزسزکه اکا مخالفتدن خوف ایده‌سز (وقد خلقکم
أطوارا) حالبوکه اول سزی حالدن حاله تحویل اوزره خلق ایتدیکه اولا نطفه بعده علقه بعده مضغه حتی که
خلقتکزی تمام ایتدی یعنی سزه نولدیکه اول الله تعالی یه ایمان کتورمزسز والحال سزك بو حالکز ایمان ایجاب
ایدر (ألم تروا کیف خلق الله سبع سموات طباقا) کورمزمیسز که الله تعالی یدی سمایی نیجه بری برینك
فوقنده طبقه لر ایتدی (وجعل القمر فیهن نورا) وقمری سماء دنیاده ایکن انی انده وسائر سمواتده نور
قیلدی (وجعل الشمس سراجا) وکونشی ضیادار چراغ قیلدی یکه انکله اشیا کوریلور الله تعالی انی
چراغه تمثیل ایتدی زیرا اول وجه ارضدن ظلمت ایلی کیدرر چراغك اطرافنده کی ظلاتی کیدرمسی کبی (والله
أنبتکم من الارض نباتا) الله تعالی سزی تراب ارضدن خلق ایتدیکه آدمی اندن وسزی آدمدن خلق ایتدی
(ثم یعیدکم فیها ویخرجکم اخراجا) وموتکزدنصکره سزی کیروارضه دوندرروبوم قیامتده سزی ارضدن
چیقارر (والله جعل لکم الارض بساطا لتسلکوا منها سبلا فجاجا) الله تعالی سزکیچون ارضی مبسوطه
قیلدیکه اوزرنده تقلب ایدرسزتا که اندن طرق واسعه اخذ ایدوب حاجتکزه کیده‌سز (قال نوح رب انهم

عصونی واتبعوا من لم یزده ماله وولده الا خسارا) نوح علیه السلام دیدیکه یارب قومم توحیدله امرمده بکا
عصیان ایتدیلر فقرالری شول کمسه‌لره اتباع ایتدیلرکه مال وولدلری آخرتده انلرك خسارتن ارتوردیکه انلر
اغنیا ورؤسالریدر (ومکروا مکرا کبارا) وغایتده کبیر مکر ایتدیلرکه الله تعالی یه افترا ورسولنی تکذیبدر
ویاخود رؤسالرینك اتباعلرین نوحه ایماندن منعلری وقتلنه تحریشلریدر (وقالوا لا تذرن آلهتکم)
ورؤسا اتباعلرینه دیدیلرکه آلهکزه عبادتی ترك ایتمکز (ولا تذرن ودا ولا سواعا ولا یغوث ویعوق ونسرا)
خصوصا که ود وسواع ویغوث ویعوق ونسر نام بش آلهکزه عبادتن ترك ایتمکز اشبونلر قوم صالحین
اسماقی ایدی آدم ونوح بیننده کچمشلردی وفات ایتدکلرنده اتباعلری تبرکا انلرك صورتلرین تصویر ایتدیلر
بعده مرور زمانله انلری معبود ایدندیلر بعده اول صورتلر عربه انتقال ایتدی ود کلبك وسواع همدانك ویغوث
مذحجك ویعوق مرادك ونسر حمیرك ایدی (وقد أضلوا کثیرا ولا تزد الظالمین الا ضلالا) اشبو اصنام ویارؤسا
ناسدن کثیری اضلال ایتدیلرایدی یارب ظالملرك هلاککنی ارتورغل (مما خطیئاتهم أغرقوا فادخلوا
نارا) انلر خطیئه‌لری اجلندن طوفانله غرق اولنوب عقبنده ناره ادخال اولندیلرکه انکله مراد عذاب قبر
ویاعذاب آخرتدر (فلم یجدوا لهم من دون الله أنصارا) اوبله اولسه انلر کندیلرایچون اعوان بولمدیلرکه
عذاب اللهدن انلری منع ایده‌لر (وقال نوح رب لا تذر علی الارض من الکافرین دیارا) نوح علیه السلام
دیدیکه یارب یریوزنده کافرلردن دورایدرکاور کیدربرکسه ترك ایتمکل (انك ان تذرهم یضلوا
عبادك ولا یلدوا الا فاجرا کفارا) یارب اکرسن انلری ترك ایدرسك عبادكی توحیددن کفره دوندررلر
وانلردن وجوده کلن اولاد فاجر وکفرده بلیغ اولورلر * روایت اولندیکه نوح قومندن بررجل اوغلنك الن
الوب ونوح علیه السلامك قتنه کلوب ونوحی کوستروب دیردی اشبو قوجه‌دن صاقنغل که کذابدر بابام دخی
اشبو منوال اوزره بنی اندن صاقندررمشدی اوبله اولسه کفر وطغیان اوزره بیوکلری کیدر کوچکلری انلرك
یرین طوتردی دینلدیکه نوح علیه السلام بوقولی شول حینده دیدیکه الله تعالی انلرك رجالی اصلابندن
ونسانی ارحامندن هرمؤمنی چیقاردی وعذاب نزولندن قرق ییل اول ارحام نسانی عقیم ایدوب اصلاب
رجالی قورتدی ونوحه خبرویردیکه انلر ایمانه کلمزلر ومؤمن اولاد دخی طوغرمزلر اوبله اولسه نوح علیه
السلام دخی انلرك هلاککنه دعا ایدوب انك دعاسیله جمیعی هلاك اولدیلر اول وقتده ارالرنده هیچ صبی
یوغیدی (رب اغفرلی ولوالدی) یارب بنی مغفرت ایت ویابام لملك بن متوشلخی وانام شمخا بنت انوشی (ولمن
دخل بیتی مؤمنا) وهرکسه‌نی که مؤمن اولدیغی حالده بنم منزلمه ویامسجدمه ویاسفینه‌مه دخول ایده
(وللمؤمنین والمؤمنات) ودخی یوم قیامته دکین ایمانه کلور رجال ونسانی (ولا تزد الظالمین الا تبارا)
وظالملرك هلاك ودمارین زیاده ایلکل الله تعالی دخی اکا اجابت ایدوب انلری هلاك ایتدی

(سورة الجن وهی ثمان وعشرون آیة مکیة)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(قل أوحی الی انه استمع نفر من الجن) یامحمد دیکل که رب تعالیدن بکا وحی اولندیکه نصیبین جنندن طقوز
ویایدی کمسه بندن قرآن اوقودیغم استماع ایتدیلر شول حینده که رسول الله صلی الله علیه وسلم تهامه‌ده بطن
نخله‌یه داخل اولوب اصحابیله صباح نمازین قیلورکن ذکر اولنان جنیلر اکا اوغرایوب اوقودیغن دکلدیلر
اشبو درکه برمله سماء خبری بیننه حائل اولوبدر دیدیلر جالبوکه قرآن نزولندن اول سماء خبرین استماعندن منع
اولنمزلردی اندن قوملرینه رجوع ایتدیلر (فقالوا انا سمعنا قرآنا عجبا یهدی الی الرشد فآمنا به ولن نشرك
بربنا أحدا) دیدیلرکه بز بر قرآن بدیع ایشتدك که حسن نظمنده ورقت معناسنده کلام ناسه مباییندر اول حق
وصوابه هدایت ایدر اوبله اولسه بز اول قرآنی تصدیق ایتدك من بعد رب تعالی یه خلقندن برشی ایله اشراك ایتمزز
زیرا انك وحدانیتنه دلائل قاطعه ناطقه‌در (وأنه تعالی جد ربنا ما اتخذ صاحبة ولا ولدا) ودخی تصدیق
ایتدك رب تعالینك جلال وقدرتی مجد ذاتندن تنزه وارتفاع ایتدی شول حیثیتده‌که کفارك زعم ایتدیکی کبی

صاحبه وولد اتخاذ ایتمدی (وانه کان یقول سفیهنا علی الله شططا) وبزم سفیهمز ابلیس ویامرده جن
الله تعالی یه صاحبه وولد نسبتیله کذب وافترا ایدرلر (وانا ظننا أن لن تقول الانس والجن علی الله کذبا)
وبز ظن ایدرزکه انس وجندن هیچ احد الله تعالی یه کذب وافترا ایدر اولمیه (وانه کان رجال من الانس
یعوذون برجال من الجن فزادوهم رهقا) الله تعالی ایدرکه انسدن بعض رجال جندن بعض رجاله استعاذه
ایتمکله اول جنك کبر وعتوین ارتوررلردی * روایت اولندیکه زمان جاهلیتده عربدن بررجل مسافرت
ایدوب کیجه برارض قفرده قالسه اشبو وادینك جنیلری سفهاسنك شرندن سیدلرینه صغنورم دیردی انکله
اول کیجه انلرك امن وجوارنده اولوردی حالبوکه انسیلرك اول قوللرین ایشتدکلرنده انس اوزره استکبار
وافتخار ایدرلردی واستعاذه اولندقلریچون اضلاللرین ارتوررلردی (وانهم ظنوا کما ظننتم أن لن یبعث
الله أحدا) الله تعالی کفاره خطاب ایدوب دیدیکه جنیلر دخی سزلك کبی ظن ایتدیلرکه الله تعالی هیچ کمسه‌یی
موتندنصکره بعث ایتمیه اوبله اولسه سزلك کبی انلر دخی کافر اولدیلر (وانا لمسنا السماء فوجدناها ملئت
حرسا شدیدا وشهبا) بنه اول جنیلر دیدیلرکه بز سماء دنیایه استراق سمع ایچون بلوغ طلب ایتدیکمزده بزانی
ملائکه‌دن قوی حارسلر ونارلردن متولد شهابلرله مملو حراست اولنور بولدق (وانا کنا نقعد منها مقاعد للسمع فمن
یستمع الآن یجد له شهابا رصدا) محمد علیه السلامك بعثتندن اول بز سمادن حراس وشهبدن خالیه مقاعده
ملائکه‌نك مقالاتنی استماع ایچون اوتوررردق شمدی ایسه مقاعدلك کلیسی حراسله طولوبدر جنیلردن اولکه
انلردن استماع قصدین ایده کندیچون راصد شهاب بولور (وانا لا ندری أشر أرید بمن فی الارض أم أراد بهم
ربهم رشدا) بیلمززکه سمانك استراق سمعدن حراست اولنمسیله ارض اهلنه شرمی اراده اولندی یوخسه رب
تعالی انلره خیرمی اراده ایتدی (وانا منا الصالحون ومنا دون ذلك کنا طرائق قددا) وبزدن قوم واردرکه
مؤمنون ابرادرو برقوم دخی انلردن دوندر فرق متفرقه اولمشز قدریه ومرجئه ورافضیه ومجسمه وغیری کبی
(وانا ظننا ان لن نعجز الله فی الارض ولن نعجزه هربا) وبز بیلوب تیقن ایتدك که یریوزنده قنده اولسه‌وز
الله تعالی بزه اراده ایتدیکی امری انفاذدن واول بزی طلب ایتسه هربیمزی انك امری ادراکندن عاجز ایتمزز
(وانا لما سمعنا الهدی آمنا به فمن یؤمن بربه فلا یخاف بخسا ولا رهقا) بز محمد علیه السلامك اوقودیغی قرآنی
ایشتدیکمز اکا ایمان کتوردك اول کمسه‌که رب تعالینك وحدانیتنه ایمان کتوره اول خوف ایتمزکه عملنك
اجرندن نقص ایدیله ویا عملنك جزاسی کیدریله زیرا اول حقی نقص ویاظلمی ارهاق ایتمدی زیراکه قرآنك حقی
اندن اجتنابدر (وانا منا المسلمون ومنا القاسطون) وبزدن برقوم مسلم وموحدلردر وبرقوم ایسه توحیددن
عدول ایدیجیلردر (فمن أسلم فاولئك تحروا رشدا) اول کمسه‌که توحیدده اخلاص ایده اول حاللو کمسه‌لر رشد
عظیم طلب ایتدیلرکه اول انلری دار الثوابه ایرکورر (وأما القاسطون فکانوا لجهنم حطبا) اما انلرکه توحید
وطریق حقدن عدول ایتدیلر انلر جهنمه وقود اولدیلر اشبو محلده جنك کلامی تمام اولدی (وأن لو استقاموا
علی الطریقة لأسقیناهم ماء غدقا) ودخی بکا وحی اولندیکه اکر جن ویاانس ویاایکیسی بیله طریقهٔ اسلام
وتوحید اوزره استقامت ایتسه‌لر بز انلره مال کثیر ویررو عیش واسع اوزره انلری دنیاده تعیش ایتدیرردك
(لنفتنهم فیه) تاکه انلری اختبار ایده‌وزکه انکنچه شکر ایدرلر * دینلدیکه انك معناسی اکر انلر کفرلری
اوزره اقامت ایتسه‌لر بز انلره مال کثیرویررو وسعت ایرکورردك تاکه انکله مفتون اولوب کفرلری اوزره
عذاب ایده‌وز (ومن یعرض عن ذکر ربه یسلکه عذابا صعدا) اول کمسه‌که رب تعالینك عبادت ویاموعظه
ویاوحیندن اعراض ایده اول انی عذاب شاقه تسلیك ایدرکه انك اکا طاقتی اولمز (وأن المساجد لله فلا تدعوا
مع الله أحدا) ومساجد الله تعالی یه مختصه‌درانده انك غیری یه عبادت ایتمکز * دینلدیکه مساجدله مراد
ارضك کلیسیدرکه اول پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه مسجد قلنوبدر ویامسجد حرامدرکه مساجدك
قبله‌سیدر ویامواضع سجوددر ویااعضاء سجوددرکه اول جبهه وایکی ید وایکی رکبه وایکی قدمدر (وانه لما
قام عبد الله یدعوه کادوا یکونون علیه لبدا) وقتاکه محمد صلی الله علیه وسلم که عبد اللهدر بطن

مخلده نمازه طوردی جنیلر انك عبادتن كوروب قرائتنی ایشتمك كاربندن حرص وعجله ایله اوزرینه ازدحام
ایتدیلر قریب اولدیلر كه جماعت ملتئمدن اوله لر ویا انس وجن قریب اولدیلر كه شركاریته مخالف اولان انك
امرینی ابطال ایده لر لكن الله تعالی انكا اعداسی اوزره نصرت ایدوب حتی كه انی اتمام ایتدی (قل انما أدعوا
ربی ولا أشرك به أحدا) یا محمد كفاره كه یه دیكل كه بن انجق ربه تعالی یه عبادت ایدوب هیچ احدی انكا اشراك
ایتمزم (قل انی لا أملك لكم ضرا ولا رشدا) دیكل كه بن مالك دكلم كه سزه خذلان ویا هدایت ایركوزم زیرا
انكا مالك دكل الا الله تعالیدر (قل انی لن یجیرنی من الله أحد ولن أجد من دونه ملتحدا) دیكل كه اكر بن
الله تعالی یه عصیان ایدرسم بنی انك عذابندن قورترر احدا ولازوبن اندن غیری ملتجا بولازم (الا بلاغا من الله
ورسالاته) ضر ونفعدن بنم یدمده برشیء یوقدر مكر كه الله تعالیدن تبلیغ خبرا وله ویاخود الله تعالیدن زیاده
ونقصانسز تبلیغ رسالت اوله (ومن یعص الله ورسوله فان له نار جهنم خالدین فیها أبدا) اول كمسه كه قرآن
وتوحیدا مرنده الله تعالی یه ورسولنه عصیان ایده انكیچون نار جهنم واردر انك اهلی انده خالدین اولدقلری
حالده ابدا اندن چیقمزلر (حتی اذا رأوا ما یوعدون فسیعلمون من أضعف ناصرا وأقل عددا) حتی قجانكه
وعد اولندقلرین دنیاده كوره لر وقعهٔ بدر كبی ویا آخرتده كوره لر عذاب نزولنده بیلیسر لردركه ناصرده اضعف
وعدده اقل انلرمیدر یوخسه مؤمنلرمی اشبو آیت نازل اولدی شول وقتن كه كه مشركار پیغمبر عزصلی الله علیه
وسلك مؤمنلردن انصارینی استضعاف وعددلرینی استقلال ایتدیلرو بری برلریله پیغمبر عزعلیه السلام اوزره
عداوته تظاهره اهمال اولندقلرین كوردیلر (قل ان أدری أقریب ما توعدون أم یجعل له ربی أمدا) وقتا كه
مشركار پیغمبر عزعلیه السلامه شول بزه وعد ایتدیكك عذاب نه وقتن كلور بزه خبرویر دید كارنده بیوردیكه
یا محمد سن انلره دیكل كه سزه عذاب نزول ایدیسرایدوكن بیلورم لكن نه وقتده اوله جغن بیلازمكه اول قریبمیدر
یوخسه ربم جل شانه انی تأخیر ایدیسرمیدر (عالم الغیب فلا یظهر علی غیبه أحدا) اول الله تعالی غیبی بیلور
علی كندویه مختص اولان غیبه هیچ احدی مطلع ایتمز (الا من ارتضی من رسول) مكركه رسولدن اختیار
ایتدیكی كمسه یه ملك واسطه سیله غیبدن دیلدیكی شیئی بیلدیره تا كه اول انك نبوتنه معجزه اوله (فانه یسلك
من بین یدیه ومن خلفه رصدا) اوله اولسه الله تعالی اول رسولنك اوكنجه وارد نجه ملائكه یوریدركه انی
شیاطیندن حراست ایده لر تا كه قرآن انكا وحی اولندیغنده شیاطین انی ایشتمه لر رسولك انی ناسه اخبارندن
اقول شیاطین انی ناسه افشا ایتمیه لر یوخسه انبیانك سائر ناسدن امتیازی اولمزدی (لیعلم أن قد أبلغوا رسالات
ربهم) تا كه نبی موحی الیه بیله كه جبریل ایله ووحی ایله انكا نازل اولان ملائكه رب تعالینك رسالاتنی زیاده
ونقصانسز كمال اوزره كوندرلدكاری انبیایه ایركوردیلر ویاخود وجودده الله تعالینك علمی انكا تعلق ایده
روایت اولندی هر نبی كه بعث اولندی الا انكا ملائكه مقارن اولدیكه شیاطین ملك صورتنه تشبه له اول نبی یی
تغریردن حفظ ایده لر (وأحاط بما لدیهم) والله تعالی اول رسوللر عندنده اولان شیئی وجودده بیلدی
اكرچه انكا هیچ شیء خفی دكل ایسه ده (وأحصی كل شیء عددا) وخلق ایتدیكی اشیانی احصا ایدوب
عددین بیلدی انك علمندن هیچ شیء خفی اولمدی حتی مثاقیل ذره ایسه ده

(سورة المزمل وهی عشرون آیة مكیة)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(یا أیها المزمل) یاشول نبیكه ثیابنه تلفف ایدر انكله مراد پیغمبر عزصلی الله علیه وسلمدر كه اول ابتداء
وحیده دهشتدن برمدتده وحی ایله انس ایدنجه دكین وحی كلدكده ثیابه بورینوردی ویاعائشه رضی الله
عنها انك اوزرینه اورتولی مرطك بقیه سنه بورانش نماز قیلوردی اول فعلنی تحسین وجهی اوزره انكله خطاب
اولندی ویاخود اول كسلان حالی اولدیغندن انی تهییج ایچون انكله خطاب اولندی (قم اللیل الا قلیلا)
كیجه ده نافله نمازه قائم اول ویا انكا مداومت ایت * دیندیكه قیام لیل ابتداده انكا فرض ایدی الا لیلدن
قلیلی دكل (نصفه أو انقص منه قلیلا) نصف لیلدن اقلی قائم اول ویالیلك نصفندن ثلثنه دكین نقص ایت

(أو زد علیه) ویا نصف اوزره ثلثانه دكین زیاده ایت یعنی سن مخیرسن دیلرسك لیلك نصفنی كاملا قائم اول
ویا نصفندن ثلث اخیره دكین نقصان ویا نصفندن ثلثانه دكین قائم اول (ورتل القرآن ترتیلا) وقرآنی تبیین
حروف ووقار اوزره اوقو بر حیثیتله كه سامع انك حروفن عده امكانی اوله (انا سنلقی علیك قولا ثقیلا)
یا محمد اوزریكه قول ثقیل القا ایدرز كه اول قرآندر انده تكالیف شاقه واردركه مكلفینه ثقیلدر خصوصا
پیغمبر عزصلی الله علیه وسلمه كیم انی تحمل وامتنه تحمیل ایدر ویا اول رزانت لفظی ومتانت معناسیچون
رصیندر ویا انی تاملده تصفیه سر وتجدید نظره افتقارا ایچون ثقیلدر ویا اول میزانده ثقیلدر ویا كفاره وفجاره
ثقیلدر ویا انك تلقینی ثقیلدر * عائشه رضی الله عنها ایدر پیغمبر عزصلی الله علیه وسلمی كوردم انكا وحی
نازل اولدیغنده مبارك النندن ترلر دوكردی مع هذا بردك شدتی وقتنده ایدی (ان ناشئة اللیل هی أشد
وطأ وأقوم قیلا) كیجه نك شول ساعتیكه نفس انده نومدن صكره مضجعندن عبادته قیام ایدر مصلی یه
اول كوندز ساعتندن كلفه ده ویا ثبات قیامده ویا قلب ولسان مواطئه سنده ویا خضوع واخلاص
موافقتنده اشددر وقرائتنه أصوب وقوله اصحدر زیراكه اصوات انده ساكن اولور ویاجمله كیجه ده اولان
عبادت نشاطه اشد واخلاصه اتم وبركتی اكثر وثوابی ابلغدر (ان لك فی النهار سبحا طویلا) نهارده سنك
حوایج واشغالكه تصرف وتقلبك واقبال وادبارك واردر ایمدی تهجده ملازم اول كه مناجات حق فراغ
قلبی استدعا ایدر (واذكر اسم ربك) وكیجه ده وكوندزده ربك جل شانه نك ذكرینه مداومت ایت وذكر الله
ایسه متناولدر هر شیئه كیم اول انی تذكیر ایده تسبیح وتهلیل وتحمید وصلات وقرائت ودراستدن هر قنغیسی
ایسه (وتبتل الیه تبتیلا) وعبادتده الله تعالی یه انقطاع ایت وانك غیریدن نفسكی تجرید ایت (رب المشرق
والمغرب لا اله الا هو فاتخذه وكیلا) مشرق ومغربك ربی اول الله تعالیدركه اندن غیری آله یوقدر ایمدی جمیع
اموریكه انی وكیل اتخاذ ایت (واصبر علی ما یقولون) ومشركارك تكذیب واذاسنه صبر ایت (واهجرهم هجرا
جمیلا) واعتزال حسنله انلردن اعتزال ایت انلره مدارات ایت مكافاتی ترك كله وامرلرینی الله تعالی یه تفویض له
(وذرنی والمكذبین) سنی تكذیب ایدنلرك امرینی بكا قو ویض ایتكه بن انلره مكافی اولورم (أولی النعمة)
كه انلر غنا وتنعم صاحبلریدركه اول سبب غفلتلریدر انكله مراد صنادید قریشدر (ومهلهم قلیلا) وانلره
آز زمان مهلت ویر انكا بناء حرق زمان چمدن بدرده قتل اولندیلر (ان لدینا أنكالا وجحیما وطعاما ذا غصة
وعذابا ألیما) بزم عندمزده آخرتده انلر ایچون تهیئه اولنمش قیود ثقال ونار محرقه وطعام كه بوغازه ایلیشوب
قالور وعذابكه صاحبنه الم ویرر اولور (یوم ترجف الارض والجبال وكانت الجبال كثیبا مهیلا) شول
كونده كه انده ارض وجبال تحرك وتزلزل ایدر وجبال ایسه اقار قوم اولور (انا أرسلنا الیكم رسولا شاهدا
علیكم) یا اهل مكه بن سزه محمد علیه السلامی رسول كوندردم یوم قیامتده بنم توحیدمه دعوتده اجابت
ویمزلك امتناعكزه شهادت ایده (كما أرسلنا الی فرعون رسولا) نتكیم موسی علیه السلامی فرعونه رسول
كوندرمشدك (فعصی فرعون الرسول فأخذناه أخذا وبیلا) فرعون ایسه اول رسوله عصیان ایدیجك
بزانی اخذ شدیدله اخذ یعنی غرقله اهلاك ایتدك (فكیف تتقون ان كفرتم یوما یجعل الولدان شیبا) اكر
كفر اوزره قالورسكز كندیكزی عذابدن نیجه قورترر سز شول كونده كه هیبت وشدتندن اول صبیانی بیاض
صاچلو ایدر (السماء منفطر به كان وعده مفعولا) كه اول كونك هولندن سما منشق اولور اول كونك كلمسنه
الله تعالینك وعدی مفعول اولدی (ان هذه تذكرة فمن شاء اتخذ الی ربه سبیلا) اشبو آیات مخوفه ناسه
موعظه در اول كمسه كه انكله متعظ اوله سبیل تقوایه سلوكله الله تعالی یه تقرب ایدر (ان ربك یعلم انك
تقوم أدنی من ثلثی اللیل ونصفه وثلثه) یا محمد ربك جل شانه بیلور كه سن كیجه نك ثلثانندن اقلی وكاهی
نصفنی ویا ثلثنی قائم اولورسن ویاخود ثلثانندن اقلی وكاهی نصفندن وكاهی ثلثندن اقلی قائم اولورسن
(وطائفة من الذین معك) واصحابكدن برجماعت دخی سنكله بیله قائم اولدیغن بیلور (والله یقدر اللیل
والنهار) الله تعالی لیل ونهارك ساعاتنی احصا ایدر واول ایكیسندن قیام ایچون مفروضی غیر مفروضدن

تميز ايدرسز ايسه اكا قادر دكلسز (علم أن لن تحصوه) الله تعالى بيلورکه کیجه دن اوزریکزه قیامی فرض اولان فرض اولمیاتندن تمیز ایده من سز زیرا که یقین اوزره انک اوقاتنی احصا یه قادر دکلسز مگر که جمیع لیلی قائم اوله سز اول ایسه سزه مشقت ویرر (فتاب علیکم) اویله اولسه رب تعالى سزه ترك قيامده ترخیصله وانده اثم وتبعه یی رفعله عفوه عودت ایتدی * دینلدیکه تخییر مذکور اوزره تهجد فرض ایدی اول انلره عسیر اولیجق اشبو نکله اول انلردن نسخ اولندی بعده صلوات خمسله تهجدك وجوبی نسخ اولندی لکن پیغمبریمز صلى الله عليه وسلمدن دكل (فاقرؤا ماتيسر من القرآن) اعدی صلاة لیلدن سزه متیسر اولان دكاو قيلك صلاتدن قرائتله تعبیر اولندی سائر ارکانله تعبیر اولنمسی کبی * دینلدیکه یعنی صلاتده قرآندن سزه متیسر اولانی اوقوکز * حسن دیدیکه یعنی صلاة مغربده وصلاة عشاده قیس بن ابی حازم ایدر بن بصره ده ابن عباسك خلفنده نمازه قیلدم اولکی رکعتنده فاتحه وسوره بقره نك اولکی آیتنی اوقودی وایکنجی رکعتنده فاتحه وانك ایکنجی آیتنی اوقودی منصرف اولدیغنده اول فعلنه (فاقرؤا ماتيسر) آیتنی دلیل اقامت ایتدی انس بن مالك رضی الله عنه ایدر بن پیغمبریمز صلى الله عليه وسلمدن ایشتدمکه دیر برکسه کیم کیجه ده وکوندزده اللی آیت اوقویه اول غافللردن یازلمزوا کر یوز آیت اوقورسه قانتلردن یازیلوروا کر ایکیوز آیت اوقورسه یوم قیامتده قرآن اکا محاجه ایتمزوا کر بشیوز آیت اوقورسه انکیچون اجردن قنطار یازیلور * ابن عمر رضی الله عنهما ایدر پیغمبریمز صلى الله عليه وسلم بکا دیدیکه قرآنی هر آیده برکره اوقوغل دیدمکه یارسول الله بن کندمده قوت بولورم یعنی اندن اکثرا اوقومغه دخی قادرم دیدیکه یکرمی کونده برکره اوقوغل دیدمکه اندن اکثره دخی قادرم دیدیکه اعدی هفته ده برکره اوقوغل انك اوزره زیاده ایتمکل (علم أن سيكون منكم مرضى) الله تعالى بیلدیکه سزدن بعضیکز خسته اولسه قیام لیلدن عاجز اولیسرلر در اول اجلدن ترك قیامه سزه رخصت ویردی اعدی قیام لیلك تعذرینه اول سبب بیان ایتدیکه انك بری اشبو مذکوردر (وآخرون يضربون في الارض يبتغون من فضل الله) ایکنجی سبب اولدرکه برقوم آخرون یریوزنده مسافرت ایدوب تجارت ویاتحصیل علمله الله تعالى نك فضلندن رجا ایدرلر (وآخرون يقاتلون في سبيل الله) اوچنجی سبب اولدرکه سزدن قوم آخرین الله تعالى نك سبیلنده قتال ایدرلر (فاقرؤا ماتيسر منه) اعدی صلاة لیلدن سزه تیسر اولنان دكاو قيلك لكن اوزریکزه وجوب طریقی اوزره دكل (وأقيموا الصلاة) واوزریکزه فرض اولان نمازی قيلك (وآتوا الزكاة) واوزریکزه واجب اولان زکاتی ویرك (وأقرضوا الله قرضا حسنا) وزکاتدن غیری اموالکزدن سبیل خیراته نیت خالصه ایله انفاق ایدك (وما تقدموا لأنفسكم من خير تجدوه عند الله هو خيرا وأعظم أجرا) اعمال صالحه دن اول شیئکه نفس ویامال ایله متعلق اولور طیب نفسله آخرتکزه تقدیم ایدرسز والله تعالى عندنده سز انی شول موتکز حالنده وصیته تاخیر ایتدیککز شیئدن ویامتاع دنیادن خیرلو واجرلو وثوابی اعظم بولورسز (واستغفروا الله ان الله غفور رحيم) الله تعالى دن ذنوبکزه مغفرتن دیلکز اول توبه ایدنه غفوردر واکا طاعت ایدنه رحیمدر * پیغمبریمز صلى الله عليه وسلم برو قتده اصحابنه دیدیکه قنغیکزه کندی وارثی مالندن احب دردیدیلر که هر بریمزه کندی مال وارثنك مالندن احب دردیدی بلکه دیدیکه کزك خلافی اوزره سز زیرا کندی مالکز تقدیم ایتدیککزدر وارثکز مالی تاخیر ایتدیککزدر

(سورة المدثر وهي ست وخمسون آية مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(يا أيها المدثر) سبب نزولنده پیغمبریمز صلى الله عليه وسلمدن مرویدرد یدیکه مکه قرینده حرا نام جبلده ایدم بندا کلدی یمین وشماله نظر ایدوب برشی کورمدم فوقمه نظر ایدیجك کوردمکه اول بکاندا ایدن ملکدر سماء وارض بیننده هواده کرسی اوزره اوتورر اندن رعب ایدوب اهلم خدیجه یه کلام دیدمکه بنی تدثیر ایدك یعنی دثارله بنی بوریکز که اول ثوب اورتیلور لحاف مثلی شیادر اویله اولسه جبریل علیه السلام کلوب خطاب مذکورله بکاندا ایتدی * دینلدیکه اول قریشدن زیاده متأذی اولیجق کلوب برثوبه بورندی ویااول ثوبه

بورنمش اوبورکن بو آیتله خطاب اولندی دینلدیکه مدثرله مراد اولدرکه نبوتله ویاکمالات نفسانیه ایله تدثرایدن ویااختفا ایدن دیمك اوله زیرا که اول حراده اختفا ایدر کبیدی (قم فأنذر) مضجعکدن طوروب عزم وجدله کفاری عذاب اللهله تخویف ایت اکر انلری توحیده دعوت ایتدکد نصکره ایمانه کلمزلرسه (وربك فكبر) وربك جل شانه یی کبریاله وصف ایت ویاصلاتی تکبیرله افتتاح ایت ویاربك جل شانه یی عبده اوثان دیدکلرندن تعظیم ایت * روایت اولندیکه بو آیه کریمه نازل اولیجق تکبیر ایدوب وحی ایدیکنه ایقان ایتدی زیرا که شیطان انکله امر ایتمز اشبونده دلالت واردرکه قیامله امردن مقصود رب تعالى یی شرك وتشبیهدن تکبیردر زیرا که اول واجب اولان صانعی بیلدکدروانك وجودنی بیلدکدنصکره واجب اولان انی تنزیهدر (وثيابك فطهر) ثیابك نجاستدن تطهیر ایت زیرا که صلاتده تطهیر واجبدر وصلاتك غیرنده مستحبدرکه انی غسلله ونجاستدن حفظله دردبولی تقصیرکبی شول خوفله کیم نجاسته سورنمه ویانفسکی اخلاق ذمیمه دن تطهیر ایت اویله اولسه اول قوت عملیه یی استکماله امر اولور وقوت نظریه یی واکادعوتی استکماله امردنصکره ویاخودد ثار نبوتی تطهیر ایت هرشیئدنکه انی تدنیس ایدر حقد وضجر وقلت صبرکبی (والرجز فاهجر) عذاب هجرایت اکا موٴدی اولور اشیانك هجری اوزره ثبات ایله (ولا تمنن تستكثر) مالکی کسه یه ویرمکل که اندن اکثری اندن طلب ایده سن اشبو فعل پیغمبریمز صلى الله عليه وسلمه حرام ایدی لکن انك غیری یه اول جائز اولور ویاالله تعالى یه عباداتکی استکثار له امتنان ایتمکل (ولربك فاصبر) وربك جل شانه نك وجهیچون مشاق تکالیفه واذای مشرکینه صبرایت (فإذا نقر في الناقور فذلك يومئذ يوم عسير على الكافرين غير يسير) پچانکه صورنفخ اولنه اول کافرلره شدید کوندرانلره آسان اولمسی مرجو دکلدر (ذرني ومن خلقت وحيدا) امری بکا تفویض ایت شول کسه نك که بن انی یالکز خلق ایتمشن بن اکا انتقامه کفایت ایدرین که اول ولید بن المغیره در (وجعلت له مالا ممدودا) وبن اکامال کثیر مبسوط ویانما ایله ممدود زروع وضروع وتجارات کبی اموال ویردم * دینلدیکه انك طقوز بیك مثقال کومشی وارایدی وطائفده بربوستانی اولوب یازده وقیشده میوه سی کسلمزدی ومکه وطائف بیننده ابل وخیل وغنم وعبید وجواریسی وارایدی (وبنين شهودا) واوغللر ویردمکه انکله بیله مکه ده حاضر اولوب انلر ایله تمتع ایدرانك اول نعمتله استغنا ایدوب طلب معاش ایچون سفره احتیاج اولمزوخدمتکارلری کثیر اولدیغی سببدن اوغللرین مصالحنه ارساله دخی احتیاجی اولمزدی * دینلدیکه انك اون ویااکثر اوغللری وارایدی اوچی اسلامه کلدیکه انلره خالد وعماره وهشام دینوردی (ومهدت له تمهيدا) وبن انك عمرنی وجاهنی بسط ایتدم حتی اول ریاست وتقدمه استحقاقله ریحانه قریش ووحید دیو تلقیب اولنوردی (ثم يطمع أن أزيد) بوندنصکره اول طمع ایدرکه اول ویردیکم اوزره اکا زیاده ایدم (كلا) حالبوکه من بعد بن اکا زیاده ایدردکلم اویله اولسه بو آیت نزولندنصکره مال واولادی نقصانده اولوب حتی جمیعی هلاك اولدیلر (إنه كان لآياتنا عنيدا) زیرا اول ولید بزم آیتلریمزه معاند ومکذب ایدی (سأرهقه صعودا) بن اکا نارده عذابدن برنوع مشقت تکلیف ایدرمکه انده راحت اولیه * دینلدیکه صعود نارده برجبلدرکه باشنه چقمق بیله چقیلور بعده آتلوب اسفلنه ایرکوریلور * اشبو آیتك تفسیرنده پیغمبریمز علیه السلامدن روایت اولندیکه صعود نارده برجبلدرکه کافرا کاصعودده تکلیف اولنور برآن تنفسه مهلت ویرلمز یانیسه انی اوکندن تموزنجیرله چکرلر وآردندن تمور چومقلرله اوروب سوررلر قرق ییلده انك اعلاسنه ایردیکنده اسفلنه دوشریلور بومنوال اوزره اکا امان ویرلمز عذاب ایدیلور (إنه فكر وقدر) اول ولید محمد صلى الله عليه وسلمك قرآنی قرائتن ایشتدیکی اکا طعن ایچون فکره واردی ونفسنده اوصاف شنیعه دن بعض اقوال حاضرلادی (فقتل كيف قدر) اکا لعنت اولسونکه کورانی نیجه تقدیر ایتدی ویااول امرده تمکنك اقصاسنه ایروب قتله الله انی نیجه تقدیر ایتدی دینلمکه مستحق اولدی روایت اولندیکه ولید پیغمبریمز صلى الله عليه وسلمه اوغرادی حالبوکه اول حم السجده سوره سن اوقوردی بعده قومنه واروب دیدیکه الان محمددن برکلام ایشتدمکه اول انس وجن کلامندن دکلدر انده حلاوت

وطلاوت واردر اعلاسی مثمر واسفلی مغدقدر کوریورکه اول عالی اوله انك اوزره استعلا ایدر اولمیه قریش
انی ایشیدیجك دیدیلرکه ولید جنون ایده یوراندن قرنداشی اوغلی ابو جهل دیدیکه انی اول اعتقاددن
دوندرمکه بن یتر ین دیوب ولیدك قتنه واردی وا کاماجرایی سویلدی ولید انلره دیدیکه اکر محمدی مجنون زعم
ایدرسکز انك هیچ صرع اولدیغن کوردیکزمی واکرانی کاهن دیرسکز انی هیچ تکهن ایدر کوردیکزمی واکرانی
شاعر دیرسکز هیچ شعر تعاطی ایدر کوردیکزمی واکرانی کذابدر دیرسکز هیچ برشیده کذب ایتدیکنه مطلع
اولدیکزمی جمیعی دیدیلرکه بو حالاتدن هیچ برین برانده کورمدك وانده کذب ایشتمدك ولید ایتدی اعدی
بیلك که محمد دکل الا ساحر در کورمز میسزکه اول رجل له اهل واولاد وموالیسی بیننی تفریق ایدر اویله اولنجه
انك اول قوانی تحسین ایتدیلر وطاغیلوب کتدیلر (ثم قتل کیف قدر) اکا تکرار تکرار هر حالده لعنت
اولسونکه انی نیجه تقدیر ایتدی (ثم نظر) بعده قرآنی ابطال ایدرشی تدبیر ایتدی ویاقومنك یوزلرینه
نظر ایتدی (ثم عبس وبسر) بعده یوزین بورشدردی شول سببدنکه قرآنه طعن ایده جك برشی بولمیوب
نه دیه جکن بیلمدی ویاخود پیغمبریمز صلی الله علیه وسلك یوزینه کراهه شدیده ایله یوزین بورشدردی
وتقبضده زیاده ایتدی (ثم أدبر واستکبر) بعده حقدن ویارسولدن اعراض ایدوب اتباعدن استکبار
ایتدی (فقال ان هذا الا سحر یؤثر) ودیدیکه محمدك قولی دکل الا سحردرکه سحره دن روایت وتعلم اولنور
اشبو کلمه ولیدك بالنه خطور ایتدیکی کبی تلبثسز نطقه استعجال ایتدی بعده تفکر ایدوب دیدیکه (ان هذا
الا قول البشر) بو قرآن دکل الا قول بشردر بو خسه الله تعالیدن وحی دکلدر الله تعالی دیدیکه (سأصلیه
سقر) بن انی نار سقره ادخال ایدرین (وما أدراك ما سقر) نار سقرنه ایدیکن سکا نه بیلدردی (لا تبقی
ولا تذر) اول هیچ برشیئی ابقا ایتمزالا انی هلاك ایدر بعده اوالکی هیئتنه عودت ایدروا عاده اولندقلرنده ترك
ایتمزحتی که افنا ایدر هر شیئك فتور وملالی اولور الا نارك دکل (لواحة للبشر) اول نار ستر جلدك ظاهرینی
احراق ایدر (علیها تسعة عشر) اول نار اوزره مسلط اون طقوز ملك واردرکه نارك خازنلریدررئیسلری
مالکدر اما که زبانیه نك عددین الله تعالیدن غیری احد بیلمز * دینلدیکه انلرك کوزلری برق خاطف کبیدر
نابلری قلعه لرکبیدر اغزلرندن آتش یالکری چیقار انلردن برینك ایکی اوموزی ارهسی بر ییللق مسافه در
برینك کفنه ربیعه ومضر قبیله لرنده کی نه دکلو ناس صغار انلرك قلوبندن رحمت نزع اولنوبدر انلرك بریسی
یتمش بیك کشی یی دفعة الوب ناردن دیلدیکی مکانه براقمغه قادر اولور اول ملائکه نك عددی اون طقوز
اولمسنك حکمتی اولدرکه نفوس بشریه نك نظر وعملده اختلالی اون ایکی قوای حیوانیه ویدی طبیعیه
سببیله در ویاخود جهنمك درکاتی یدیدر انك التیسی اصناف کفار ایچوندرکه هر صنفك عذاب اولنمسی اعتقاد
واقرار وعملی ترك ایتدکاری ایچوندر انواع عذابدن حالارینه مناسب نوعیله تعذیب اولنورلر وهر نوع عذابه
برملك ویاملائکه دن برصنف تولی ایدر واول درکاتك بریسی اشبو امتك عصاتندن عملی ترك ایدنلر ایچون
حاللرینه مناسب عذابدن برنوعیله تعذیب اولنورلر واول نوعه برملك ویاخود ملائکه دن برصنف تولی ایدر
ویاخود ساعات لیل ونهارك جمیعی یکرمی درتدر انك بشی صلوات مکتوبه یه صرف اولنیجق باقی اون طقوز قالور
اشبو آیت نازل اولیجق ابو جهل قریشه دیدیکه محمد خبر ویرر که خزنه نار اون طقوز اوله سز ایسه هر بریکز
شجیعلرسز عاجز میسزکه سزدن هر اون کشی اول خزنه نك برینی بطش ایده ابو الاسود بن کندرة الجمحی ایتدیکه
بن انلرك اون یدیسنه کفایت ایدرین اونی ظهرمه وید یسن بطنمه الورین ایکیسنك تدارکن سز ایدك واول
دیدیکه صراط اوزره بن اوککزجه کیدرین اول خزنه نك اونی صاغ اوموزیمه وطقوزین صول اوموزیمه اولورین
جنته کیدرزاو یله اولسه نازل اولدیکه (وما جعلنا أصحاب النار الا ملائکة) نارده کفار تعذیبنه مسلط اعوانی
برملائکه قلدق تاکه معذبین جنسنه مخالف اوله لر انلره رقت ایتمیه لر وانلره راحت ویرمیه لر (وما جعلنا عدتهم
الا فتنة للذین کفروا) وانلرك عددن اون طقوز قیلدق اول کفاره فتنه اوله که انلرانی استقلال واستهزا ایله
واول عدد قلیل جن وانسك اکثرنی تعذیبه وفا ایتمسن استبعاد له مفتون اوله لر (لیستیقن الذین أوتوا

الکتاب تاکه اهل کتاب محمدك نبوتنه وقرآنك صدقنه یقین اکتساب ایده لر شول سببدنکه انی کتابلرینه
موافق کوره لر (ویزداد الذین آمنوا ایمانا) وتاکه مؤمنلرك اکا ایمانه واهل کتابی انی تصدیقله ایمان اوزره
ایمانلری زیاده اوله (ولا یرتاب الذین أوتوا الکتاب والمؤمنون) وتاکه اهل کتاب ومؤمنلر انده شك
ایتمیه لر اشبونکا استیقانی تاکید ایتدی زیراکه اثبات یقین ونفی ریب انلرك کون نفسله وصف اولنمسنه
اوکدوا بلغدر (ولیقول الذین فی قلوبهم مرض والکافرون) وتاکه هجرتدنصکره زمان مستقبلده مدینه
اهلندن قلبلرنده شك ونفاق اولنلر ومکه اهلندن مشرکار دیه لرکه (ماذا أراد الله بهذا مثلا) الله تعالی
مثل استغرابی کبی عدد مستغربی ایرادله نه شیء اراده ایتدی * دینلدیکه رقما که انلر استغراب ایتدیلر ظن
ایتدیلرکیم اول مثل مضروب اوله (کذلك یضل الله من یشاء ویهدی من یشاء) اشبو ذکر اولنان عدد
مخصوص منکرلرینه اولان اضلال وهدی کبی الله تعالی کافرلری اضلال ومؤمنلری هدایت ایدر (وما یعلم
جنود ربك الا هو) ربك جل شانه نك اهل ناری تعذیب ایچون خلق ایتدیکی ملائکه نك عددین الله تعالیدن
غیری احد بیلمز انلردن اول اون طقوز خزنه ورؤسادر هر برینك ملائکه دن اعوان وجنودی واردرکه الله
تعالیدن غیری احدانی احصایه قادر اولماز (وما هی الا ذکری للبشر) اول نار دکل الا ناسه تذکره
وموعظه در (کلا) منکردرکه اشبو ذکر اولنان آیت کفاره تذکره اوله زیرا که فرط عنادلرندن انکله
متذکر ومتعظ اولمزلر (والقمر) قمر حقیچون (واللیل اذ أدبر) وکیجه حقیچونکه ذهابه تولی ایده
(والصبح اذا أسفر) وصبح حقیچون قچانکه اضائت ایده (انها لاحدی الکبر) اول نار بلایای عظامك
بریدر * دینلدیکه یدی درکات نارك بریدر درکات ایسه یدیدر جهنم ولظی وحطمه وسعیر وسقر
وجحیم وهاویه در (نذیرا للبشر) ناسه انذار اولدیغی حالده (لمن شاء منکم أن یتقدم أو یتأخر) شول
کمسه ایچونکه خیره سبقت ویاآندن تخلف ایده (کل نفس بما کسبت رهینة الا أصحاب الیمین) هر نفس
کافره عمل سیئی سببیله نارده محبوسه در الا اصحاب یمین دکل زیرا انلر نارده ذنوبلریله محبوسه دکللردر بلکه
الله تعالی انلری مغفرت ایدر اصحاب یمینده مفسرون اختلاف ایتدیلر * دینلدیکه انکله مراد اطفال مسلمیندر
ویاملائکه در ویا اهل جنتدرکه یوم میثاقده آدم علیه السلامك یمیننده ایدیلر ویاکتابلری صاغلرینه ویریلندر
ویانفسلرینه یمینلو اولوردر ویا مسلمون مخلصوندر ویاخود معنیی هر نفس کسب ایتدیکی خیر وشرله ماخوذه در
الا اول کمسه که اعتمادی الله تعالینك فضلنه در اول ماخوذه دکلدر اما اول که اعتمادی کسبنه در
اول ماخوذه در (فی جنات یتساءلون عن المجرمین ما سلککم فی سقر) اول اصحاب یمین جنتلرده مشرکینه
سؤال ایده لرکه سزی نه شیء نار سقره ادخال ایتدی (قالوا لم نك من المصلین) دیه لرکه بز صلوات مکتوبه یی
ادا ایدنلردن دکل ایدك (ولم نك نطعم المسکین) ومسکینه ویرلمسی واجب شیء اطعام ایتمزدك اشبو دلیلدرکه
کفار فروعله مخاطب اوله لر (وکنا نخوض مع الخائضین) وباطله شروع ایدنلره موافقت ایدردك (وکنا
نکذب بیوم الدین) ویوم قیامتك اولمسنی تکذیب ایدردك (حتی أتانا الیقین) حتی که بزه موت ومقدماتی
اردی (فما تنفعهم شفاعة الشافعین) یوم قیامتده انلره ملائکه وانبیاء وصالحینك شفاعتی نفع ایتمزاکرچه
جمیعی انلر ایچون شفاعت ایدرلرسه ده (فما لهم عن التذکرة معرضین) انلره نولدیکه مواعظدن اعراض
ایدرلر (کأنهم حمر مستنفرة فرت من قسورة) کانه اول کفار قرآن استماعندن نفور واعراضده شدت
خوفندن قاچق دیلر حمارلره بکزرکه اسددن قاچه لر (بل یرید کل امرئ منهم أن یؤتی صحفا منشرة) بلکه
انلرك هر بری دیلرکه اکا صحیفه لر ویریله کیم اول مکشوفه اولوب انده جرم وتوبه ونازدن امنلری یازلمش اوله
(کلا) انلرك اشبو اراده ایتدکاری اولمز (بل لا یخافون الآخرة) بلکه انلر آخرتدن خوف ایتمز زیرا که
اکا ایمانلری یوقدر (کلا انه تذکرة فمن شاء ذکره) حقا که اول قرآن موعظه بلیغه اولوب خلقه کافیه در
اول کمسه که انکله اتعاظ ایتمك دیلیه اول اکا وعظ ایدر (وما یذکرون الا أن یشاء الله) حالبوکه انکله متعظ
اولمزلر الا انلرکه الله تعالی انلرك قرآنله اتعاظن دیلیه (هو أهل التقوی) اول الله تعالی احلدرکه اکا

مخالفتدن حذر اولنه (وأهل المغفرة) واهلدرکه عبادینی یارلغیه

(سورة القيامة وهى تسع وثلاثون آية مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(لا أقسم بيوم القيامة) يوم قيامتله قسم ايدرين (ولا أقسم بالنفس اللوامة) ودخی شول نفسله کيم اول يوم قيامتده کندويی لوم ايدر شول دنياده تقواده ايتديکی تقصيرا وزره ويا اول هر دائم کندويی لوم ايدر اکرچه اول طاعتده اجتهاد ايدرسه ده ويا اول نفس مطمئنه درکه نفس امارهيی لوم ايدر ويا اول جنس نفسدرکه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر هيچ بر نفس يوقدرکه اول کرکسه بره ويا فاجره در الا اول يوم قيامتده کندويه لوم ايدر ايسه در خير عملن ايشلرديسه نيچون زياده ايتمدم ديرو اکر شر عملن ايشلرديسه نيچون انده تقصير ايتمدم دير (أيحسب الانسان أن لن نجمع عظامه) شول يعنی انکار ايدن انسان ظن ايدرميکه بز انك عظامن موت ايتدکدنصکره جمع ايتميه وز روايت اولنديکه عدی بن ابی ربيعه ديديکه يا محمد يوم قيامتدن بکا تحديث ايتکه اول نه وقتده اولور و امری نيجه در پيغمبريمز عليه السلام اکا انی خبر ويريجك ديديکه اکر بن اول کونی کوردمده يا محمد بن سنی تصديق ايدردکان هيچ اولورميکه الله تعالى عظامی جمع ايده اول سببدن بو آيت نازل اولدی (بلى قادرين على أن نسوی بنانه) بلی بز قادرز که انك انامل عظامن چوريدکدنصکره اعاده ويری برينه تأليف ايدهوز ايدی اول عظام صغر ولطافتله اعاده اولنيجق کبارنك اعادهسی فوقمی اولور (بل يريد الانسان ليفجر أمامه) انسان بيلمزدکادرکه رب تعالى انك عظامی جمعنه قادر اوله لکن ديلرکه حياتده اولديغنجه عصيانده مستقر اوله يوخسه اندن انتزاع وتوبه ايتميه ويا ذنبی تقديم وتوبهيی تأخير ايليه توبه وعملی تسويف ايدرلك حتى كه شر احوال واسوء اعمال اوزره وفات ايده ويا خود طول امله ديه کيم بن شوديکا وعمر سورم ودنياده شونلك كبی اشيايه ايرم ومع ذلك موتی ذکر ايتميه ويا موتدنصکره ايلروده اولوب بعث وحسابی انکار ايليه (يسأل أيان يوم القيامة) اول استهزا طريقی اوزره سؤال ايدرکه قيامت نه وقتده اولور الله تعالى ايدرکه (فاذا برق البصر) اول شول وقتده اولورکه بصر شاخص اولوب طرف ايتميه شول کورديکی عجائبدنکه دنياده انی تکذيب ايدردی ويا جهنم کورلديکنده کافرلرك کوزلری يلابور ويا فزع ومتحير اولور (وخسف القمر) وقمرك ضياسی کيدوب قرا کو اولور (وجمع الشمس والقمر) وشمس وقمر جمع ايديلوب مغربدن طلوع ايتديريلور ويا ضيالری کيدرذهابده بيلری تسويه ايديلور ويا ايکيسی جمع ايديلوب بحره براغيلور (يقول الانسان يومئذ أين المفر) شول يعنی انکار ايدن کافر ديرکه اشبو کونده نرهيه قاچوب کيدر (كلا لا وزر) اول کونده ايسه الله تعالينك عذابندن تحصن ايدهجك ملجأ ومكان اولمز (الى ربك يومئذ المستقر) بلکه اول کونده خلائقك مستقری الله تعالى يه در غيری يه استقراره قادر اولمزلر ديلديکن جنته وديلديکن ناره قورانده انك غيری يچون حکم اولمز (ينبأ الانسان يومئذ بما قدم وأخر) اول کونده هر انسان موتدن اول ايشلديکی خير وشر عملندن وموتدنصکره ايشلدوب سنت حسنه وسيئهسندن خبر ويريلور ويا معصيتدن تقديم وطاعتدن تأخير ايتديکندن ويا طاعتدن تقديم وحق اللهدن تأخير وضايع ايتديکندن ويا عملنك اولندن وآخرندن ويا اول عمرنده تقديم وآخر عمرنده تأخير ايتديکندن ويا مالندن نفسيچون تقديم وورثهسيچون تخليف ايتديکندن سؤال اولنور (بل الانسان على نفسه بصيرة) بلکه انسان جوارحنك اعمالنه شاهددر يوم قيامتده فعل وقولی اوزره شهادت ايدوب حساب وجزا اولنور (ولو ألقى معاذيره) اکرچه تخلص ايچون هر معذرتی سويلرسه ده اندن قبول اولنمز ويا عمل سيئی ايشلديکنده اکرچه ستوری ارخا وابوابی برکتمش ايسه ده جوارحی انك اوزره شهادت ايدر (لا تحرك به لسانك لتعجل به) يا محمد سکا قرآن وحی تمام اولمدن انی اخذ ايچون عجله اوزره لسانکی تحريك ايتمه شول خوفله کيم لفظ قرآندن برشیء انفلات ايده (ان علينا جمعه وقرآنه) بزم عهدهمزه درکه اول قرآنی صدرکده جمع وقرائتن لسانکده اثبات ايدهوز (فاذا قرأناه فاتبع قرآنه) چقان بز سکا قرآنی جبريل لسانيله قرائت ايدهوز انی استماع وتکرار ايله که اول

ذهنکده رسوخ بوله (ثم ان علينا بيانه) بعده انك معانيسندن سکا مشکل اولانی تبيين بزم عهدهمزه در اوله اولسه جبريل عليه السلام اکا وحيله کلدکده باشن اکوب دکاردی اول کيتديکنده انی اوقوردی اشبو دلالت ايدرکه بيانك وقت خطابدن تأخيری جائز اوله وعجله مذمومه اوله اکرچه هم امور واصلديده ايسه ده فکيفکه غيريده اوله (كلا) ايمدی اول حالتده عجله ايتمه تأنی اوزره اول (بل تحبون العاجلة وتذرون الآخرة) بلکه يا بنی آدم سز عجلهيی ترك ايتمزسز زيرا که عجلهدن خلق اولنمشسز اول اجلدن عاجلهيی سورسز وانکيچون عمل ايدرسز وآخرته اهتمامی وانکيچون عملی ترك ايدرسز (وجوه يومئذ ناضرة الى ربها ناظرة) يوم قيامتده وجوه اولورکه مسروره وحسنه ومضيئه اولوب رب تعالى يه آشکاره حجابسز نظر ايديجيدر (ووجوه يومئذ باسرة تظن أن يفعل بها فاقرة) وجوه دخی اولورکه اول کونده عابسه ومسوده در انك اربابی توقع ايدرلر که انلره داهيه عظيمه ايرويدرکه فقاری کسر ايدر (كلا) ايمدی حب عاجله وترك آخرهدن ارتداع ايدلمه ونه مستعد اولك (اذا بلغت التراقى وقيل من راق) چقانکه روح اعالی صدره ايريشه انده حاضر اولنلره هيچ کسه واره مدرکه اکا رقيه ايدرديله ويا ملك الموت ديه کيم بو روحله ملائکه رحمت ويا ملائکه عذابدن قنغيکز صعود ايدر (وظن أنه الفراق) اول محتضر تيقن ايده کيم اکا نازل اولان دنيا ومحابنك فراقيدر (والتفت الساق بالساق) وساقی ساقنه ملتوی تحريکه قدرتی کسله ويا فراق دنيا شدتی خوف آخرت شدتنه اولاشه (الى ربك يومئذ المساق) اوله اولسه عبادك مرجعی الله تعالى يه در هر عبدانك ثوابنه ويا عقابنه سوق اولنور (فلا صدق ولا صلى) اول تصديق واجب اولان شيئی تصديق ايتمدی ويا مالنك زکاتنی ويرمدی واوزرينه فرض اولان نمازی قيلمدی (ولكن كذب وتولى) بلکه اول قرآنی تکذيب وايماندن اعراض ايتدی (ثم ذهب الى أهله يتمطى) بعده مشيهسنده تبختر واختيال ايدرك اهلنه کتدی (أولى لك فأولى) اول الله تعالى بکا کراهت ايتديکك شيئی قريب ايده (ثم أولى لك فأولى) اول حالتی سکا تکرار تکرار ايده (أيحسب الانسان أن يترك سدى) قرآنو يعنی انکار ايدن کشی ظن ايدرکه مهمل ترك اولنوب تکليف وجزا اولنميه (ألم يك نطفة من منى يمنى) اول منيدن بر نطفه دکلميديکه رحمه اراقه اولندی (ثم كان علقة فخلق فسوى) بعده اول منی علقه اولوب الله تعالى اندن انسانی خلق واعضايی تعديل ويا انی معتدل القامه ايتدی (فجعل منه الزوجين الذكر والأنثى) اول منيدن ايکی صنف يعنی ذکر وانثی خلق ايتدی (أليس ذلك بقادر على أن يحيى الموتى) اشبو اشيايه قادر اولان رب تعالى يوم قيامتده موتايی احيايه قادر اولمزمی بلی اول اکا قادر اولور

(سورة الانسان وهى ثمان وعشرون آية مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(هل أتى على الانسان حين من الدهر لم يكن شيأ مذكورا) آدم عليه السلام اوزره زمان ممتد غير محدوددن قرق ييل زمان کچديکه اکا روح نفخ اولنمزدن اول مکه وطائف اراسنده بالچقدن دوزلمش بر جسد ايديکه شیء منسی اولوب انسانيتله مذکور دکل ايدی ويا انسانله مراد بنو آدمدرکه اصلاب رجال وارحام نساء بيلنمدن اول نطفه ايديلر (انا خلقنا الانسان من نطفة أمشاج نبتليه فجعلناه سميعا بصيرا) بز بنی آدمی ماء رجاله ماء مرأهدن مختلط نطفهدن ويا نطفه اوزره عارض الوانکه ماء رجل که ابيض وماء مرأه که أصفردر ايکيسی مختلط اولديغندن اخضر اولور ويا اطواردن خلق ايتدك که نطفه اولان علقه بعده مضغه حتى خلقی تمامنه دکين طوردن طوره تحول ايدر امر ونهيله انك اختبارين ديلرا ولديغمز حالده انی ايشيدرو کورر قيلدقکه آيات استماعنه ودلائل مشاهدهسنه متمکن اوله (انا هديناه السبيل اما شاكرا واما كفورا) بز اول انسانه نصب دلائل وانزال آياتله هدايت وضلالت يولنی تبيين ايتدك ياشاکر اولوب ايمانه کله ويا کفور اولوب ضلالتده قاله (انا أعتدنا للكافرين سلاسل وأغلالا وسعيرا) بز کافرلر ايچون تهيئه ايتدك سلاسل که انکله بند ايديلور واغلال که بوينلرينه اوريلور وسعير که انده ياندريلور (ان الابرار يشربون من كأس كان مزاجها كافورا) شول

مؤمنلر که ایمانلرنده صادقلر رب تعالی یه مطیعلردر آخرتده کاسه دن شراب ایچرلر که مزاجی کافور اولور دینلدیکه
شرابلرینه کافور مزج اولنور ومسکله ختم ایدیلور ویا اول شراب بیاضده وطیب رایحه ده وبرودتده کافور
کبیدر ویا کافور جنتده برصو بیکارنک اسمیدر که رایحه وبیاضلقده کافوره بکزر بودر (عینا یشرب بها عباد
الله یفجرونها تفجیرا) اول کافور بر بیکادر که الله تعالینک عباد مختصینی کاسه دن شرابی اول ماء کافور له
ممزوج ایچرلر اول بیکاری دیلدکاری مکانه سهولتله اقیدرلر (یوفون بالنذر) انلر کرامات مذکوره یه
ایریشورلر شول سببله که انلر دنیاده نذرلرینه وفا ایدرلردی چقانکه طاعته نذر ایده لر معصیته دکل (ویخافون
یوما کان شره مستطیرا) وقورقرلردی یوم قیامتدنکه شدائدی فاشی وممتد اولدی (ویطعمون الطعام علی
حبه مسکینا ویتیما واسیرا) وانلر طعام اطعام ایدرلردی اول طعامک قلتی ویا انلرک اکا حاجت وشهوتی ویا
الله تعالی محبتنه اکا رغبتی اولدیغی حالده مسکینه که مالی اولمیه ویتیمه که باباسی اولمیه واسیره که انی مسلمون دار
حربدن سبی ایده * روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه دار حربدن اسیر کتورلوب انی بعض مسلمینه
ویروا کا احسان ایلدیو بیورردی ویا انکه مراد اسیر مؤمندر اویله اولسه انده مملوک ودخی مسجون داخل
اولورزیرا حدیثده (غریمک اسیرک فاحسن الی اسیرک) غریمک اسیرکدر ایدی اول اسیریکه احسان ایت دیو
بیورلدی * دینلدیکه اشبو آیت علی بن ابی طالب رضی الله عنه شاننده نازل اولوبدر که اول بر یهودی یه
شعیردن برشیئله عمل ایدوب اول شعیری قبض ایدنجه برثلثنی طحن وخبز ایدوب اهل وعیالیله انی اکل صددنده
ایکن برمسکین کلوب انی اکا ویردیلر کندیلر صائملر ایکن اندن برشیء طاتمدن آج یاتدیلر ایرته سینه صائم اولوب
اول شعیرک برثلثنی دخی طحن وخبز ایدنجه افطارلری وقتنده بریتیم کلوب اتفاقله اندن دخی برشیء اکل ایتمدن
انی اکا ویردیلر ایرته سینه صائم اولوب اول باقی ثلثی دخی طحن وخبز ایدنجه افطارلری وقتنده مشرکیندن
براسیر کلوب سؤال ایدیجک انی دخی اکا ویردیلر کندیلر کذلک آج قالدیلر اشبو دلیلدر که اسیره طعام حسن
اولوب انکه ثواب رجا ایدیله اکرچه اول اسیر مشرکاردن ایسه ده (انما نطعمکم لوجه الله لا نرید منکم جزاء
ولا شکورا) لسان حال ویا لسان مقالله فقرایه دیرلر که بزسزه اشبونی لوجه الله اطعام ایدرز بوخسه آنک
اوزره دنیاده سزدن مکافات ویا شکر اراده ایتمززتا که انکله منت ومکافات توقعی کیدره که اول اجری
تنقیص ایدر * پس بو اجلدن عائشه رضی الله عنها فقرایه صدقه کوندرسه رسولنه اول فقرا سکا نه ایچون
نه سویلدی دیو سؤال ایدردی اکر دعا ایتدی دیرسه اولدخی اکا انک مثلیله دعا ایدردی تاکه صدقه سنک ثوابی
کندیچون عند الله خالص قاله (انا نخاف من ربنا یوما عبوسا قمطریرا) زیرا بز قورقرز ربمزک عذابندن
شوالکونده که انک هول وشدتندن یوزلر عبوس اولور برکیفیتله که ابدا انده انبساط اولمز (فوقاهم الله
شر ذلک الیوم) اویله اولسه الله تعالی انلری اول کونک شرندن صاقلیه وتحفظلری سببیله حفظ ایلیه
(ولقاهم نضرة وسرورا) وانلرک یوزلرینه بشاشت وقلبلرینه سرور ویره (وجزاهم بما صبروا جنة وحریرا) وانلره
اداء واجبات واجتناب محرمات وایثار اموال صبرلری سببیله جزا ایدر شول جنتله کیم اکا کیررلر ولباس
حریرله کیم انی کینورلر (متکئین فیها علی الارائک لا یرون فیها شمسا ولا زمهریرا) اول جنتده سریرلر اوزره
ناعمین اولدقلری حالده اوبوره لر هوا اعتدالده اولوب انلره الم ویرر حرارت ویا اذا ایدر برودت کورمزلر ایلکه
انک هواسی بذاته مضیئدر انده شمس وقمره احتیاج اولمزلر (ودانیة علیهم ظلالها وذللت قطوفها تذلیلا) اول
جنت اشجارنک ظلالی انلره قریب اولدیغی حالده ثمارلری انلره تسخیر وتقریب ایدیلور بروجهله کیم قیام وقعود
واضطجاع حالنده اکا ایریلور (ویطاف علیهم بآنیة من فضة واکواب کانت قواریر قواریر من فضة قدروها
تقدیرا) وانلرانده طواف اولنورلر کومشدن آنیه وکیزانله کیم اول زجاجه دن دوز یلوبدر شول کیزانکه
زجاجه نک صفا وشفافیله کومشک بیاض ولیننی جامع خلق اولنوبدر که انلر آنی نفسلرنده تقدیر ایدوب
اولدخی انلره تمنی ایتدکلری مقدار برواشکالده کلور ویا ساقیلر انی شاربینک دابلری مقدارنجه ایدرلر (ویسقون
فیها کاسا کان مزاجها زنجبیلا) ودخی انلر جنتده شول زنجبیل جنتله ممزوج شرابدن سقی ایدیلورلرکه

اول دنیا زنجبیلنه بکزمز لدغه واحتراق اولمز * دینلدیکه اول جنتده بربیکاردر که انده زنجبیل طعمی بولنور
مقربون اندن صرف ایچرلر سائر اهل جنت مزج ایدرلر (عینا فیها تسمی سلسبیلا) اول جنتده بربیکار
دخی واردر که اکا سلسبیل دینور منقاده در اهل جنت انی دیلدکاری مکانه صرف ایدرلر اصل عرشدن نبعان
ایدوب جنة عدندن سائر جنتلره جریان ایدر اهل جنتک شرابی بردکافور وطعم زنجبیل وریح مسکده در
(ویطوف علیهم ولدان مخلدون) واهل جنتی طواف ایدر شول ولدانکه سن واحدده اولوب متغیر اولمازلر
انده دائملردر موت کورمزلر (اذا رأیتهم حسبتهم لؤلؤا منثورا) چقان انلری کورسک صفاء الوانده
وشعاعلری برپرلرینه انعکاسده ومجالسلرینه انبثاثده ظن ایدرسنکه انجولردر بساط اوزره صاچلوبدر
(واذا رأیت ثم رأیت نعیما وملکا کبیرا) چقان جنتده بصریکی هرقنده ایقاع ایتسک انده وصفه کلمز نعیم وملک
واسع کوررسن دینلدیکه اهل جنتک منزلنده ادناسی اول کمسه اولورکه بیک ییللق مسافه یه دکین نظر ایدرانک
اقربن کوردیکی کبی ابعدنی دخی کورر (عالیهم ثیاب سندس خضر واستبرق) انلرا کنلرینه حریرک
رقیقندن وغلیظندن ثوبلر کیه لر (وحلوا اساور من فضة) وکومشدن سوارلر کیوریله لر تکیم موضع
آخرده التوندن سوارلر کیوریله لر دینلدی * اشبو دلیلدر که اهل جنتک حلیه لری عمللرینک اختلافیله مختلف
اوله تاکه بدله اولان عمللرینه متفاوت جزا اوله التونله کومش بیننده تفاوت کبی وجائزدر که کومشدن
سوار خادملک اوله والتوندن سوار مخدوملک اوله (وسقاهم ربهم شرابا طهورا) ورب تعالی انلره برنوع
شراب ایچوره کیم اول اقذاردن طاهر اوله خمر دنیا کبی انی ایدی وارجل تدنیس ایتمش اولمیه ویا اول شراب
بول کبی نجس اولمیه بلکه اول بدنلره رشح اولوب رایحه سی مسک کبی اوله * دینلدیکه اهل جنته طعام
کتوریلوب ییه لر آخرنده شراب طهور ایچوریله لر انکله ییدکاری مسکدن اطیب رایحه لو رشح اولوب بطنلری
اندن آرینه وشهوتلری کما کان عودت ایده * دینلدیکه اشبو شراب نوع آخردر که ذکری سبق ایدن ایکی نوع
شرابک فوقنده در اول اجلدن سقی الله تعالی یه اسناد ایدیلوب طهوریتله وصف اولندی زیرا که اول شاربنی
لذات حسیه یه میلدن وماسوای حقه رکوندن تطهیر ایدوب انک لقاسیله متلذذ وبقاسیله باقی اولدیغی حالده
جمال باکمال مطالعه سنه تجرید ایدر اول صدیقین درجاتنک منتهاسیدر اول اجلدن ابرار ثوابنی انکله ختم
ایتدی (ان هذا کان لکم جزاء وکان سعیکم مشکورا) اشبو ذکر اولنان نعیم اعمالکزه ثواب قیلنور
ودنیاده ایشلدیککز اعمال مقبول ومرضی اولور (انا نحن نزلنا علیک القرآن تنزیلا) یا محمد بز سکا قرآنی
مفرق ومنجم تنزیل ایتدک برحکمت ایچونکه اول انی اقتضا ایتدی (فاصبر لحکم ربک) ربک جل شانه نک
حکمنه صبر ایت که اول سکا حکمتدن صادر اولوبدر ایدی اوزریکه اولسونکه بشارت وانذارله تبلیغ
رساله وکفارک اذاسنه تحمل وسکا اعدالک اوزره نصرتمز تاخیری ایچون تضجری ترک ایده سن (ولا تطع
منهم آثما او کفورا) اول کفاردن هرکسه یه اطاعت ایتمکل که اول اثم ارتکاب ایدوب سنی اکا دعوت
ایده وکفرده عالی اولوب سنی اکا دعوت ایده * اشبونده دلالت واردر که اثم وکفر اولمیان شیئده آثم وکفوره
مطاوعت محذور اولمیه * روایت اولندیکه عتبه بن ربیعه وولید بن مغیره پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه
دیدیلر که اشبو ایشلدیکک صنیعی نساء وماله نیل ایچون ایدرسک اندن رجوع ایت * عتبه ایتدی اکر اندن
رجوع ایدرسک سکا قزیمی مهرسز ویره یم ولید دیدیکه بن سکا استدیکک دکلو مال ویره یم اویله اولسه بو آیت
انزالیله اول ایکیسنه اطاعتدن نهی اولندی (واذکر اسم ربک بکرة واصیلا) ربک جل شانه نک ذکرنه
مداومت ایت ویاخود بکره ده صباح نمازینه واصیلده اویله وایکندی نمازنه مداومت ایت (ومن اللیل
فاسجد له) وکیجه نک بعضنده اخشام ویتسو نمازنی ادا ایت (وسبحه لیلا طویلا) وفرض نمازلرندنصکره
کیجه ده زمان طویل الله تعالینک رضاسیچون ثلثانن ویا نصفن ویا ثلثن نافله نمازله انی ذکر وتسبیح ایت * اشبو
حکم پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه واجب واصحابنه مستحب ایدی (ان هؤلاء یحبون العاجلة ویذرون وراءهم
یوما ثقیلا) مکه نک کافرلری دار دنیایی سورلر ویوم شدیدی وراءلرینه ترک ایدوب انکیچون اهتمام ایتمزلر

حقیقتنی تصدیق ایدوب انده نفع ایدرعلی ایشلرزکه اول یوم قیامتدر (نحن خلقناهم وشددنا اسرهم واذا شئنا بدلنا أمثالهم تبدیلا) بز انلری خلق ایتدك ومفاصللری بنك اعصابله ربطنی احکام ایتدك اکر دیلرسك انلری هلاك ایدوب خلقتده وشدت اسرده انلرك امثالنی انلره بدل قیلوردق ویا انلرك یرینه بر اهل طاعت خلق کتوروردك (ان هذه تذکرة فمن شاء اتخذ الی ربه سبیلا) اشبو سوره موعظه درهرکسه یه که انکله متعظ اولمق دیلیه الله تعالی یه تقرب ایدر (وماتشاؤن الا أن یشاء الله ان الله کان علیما حکیما) والحال سز انکله اتعاظی مشیت ایتمزسز مکرکه الله تعالی سزلك مشیتکزی مشیت ایده الله تعالی هرکسه نك اهلیتنی نه شیئه ایدوکنی بیلور وحکمتی مقتضاسنجه مشیت ایدر (یدخل من یشاء فی رحمته) اول الله تعالی دیلدیکی کمسه یی هدایت وتوفیقله اسلامه ویا جنته قویار (والظالمین أعد لهم عذابا أليما) وکافرلر ایچون آخرتده عذاب وجمیع دائم اعداد وتهیئه ایتدی

(سورة المرسلات وهی خمسون آیة مکیة)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(والمرسلات عرفا فالعاصفات عصفا والناشرات نشرا فالفارقات فرقا فالملقیات ذکرا) الله تعالی ملائکه دن طوائفله اقسام ایتدیکه انلری ارسال ایدوب متتابعة انلره امر ایلدی اویله اولسه امرینه امتثالده عصف ریاح کبی عصف وشرائعی ارضده نشر ایتدیلر ویاخود جهالله مونی اولان نفوسی علمدن وحی اولاندقلری شیئله نشر ایدوب حقله باطل بیننی فرق ایتدکارندنصکره انبیایه ذکر القا ایتدیلرتا که محقینه عذر ومبطلینه نذر اوله ویاخود آیات قرآنله اقسام ایتدیکه اول هرعرفله محمد علیه السلامه ارسال اولندی حتی که اول هرکتب وادیانی نسخ ایله عصف وآثار هدی وحکمی شرق وغربه نشر وحق وباطل بیننی فرق قدنصکره عالمین بیننده ذکر حق القا ایتدی * ویاخود نفوس کامله ایله اقسام ایتدیکه اول ابدانه استکمال ایچون ارسال اولندی اویله اولسه ماسوای حقی عصف ایدوب حقك اثری جمیع اعضایه نشر اولدی حتی انکله حق بذاته وباطل بنفسه بیننی فرق اولوب اول نفوس الله تعالینك وجهندن غیربی هالك کوردیلر اویله اولسه انلر ذکر القا اولندیلر برحیثیتله که قلوب والسنه لرنده ذکر اللهدن غیری شیء اولمدی * ویاخود ریاح عذابله اقسام ایتدیکه اول ارسال اولنوب عصف ایتدی ورباح رحمت ایسه جوده سحابی نشر ایدوب فرق ایلدی حتی که اول ذکره سبب القا ایدلدی زیرا که عاقل بجان انك هبوب وآثارنی مشاهده ایده الله تعالی یی ذکر ایدوب کمال قدرتنی تذکر ایدر (عذرا أو نذرا) محقینی اعذار ومبطلینی انذار ایچون (انما توعدون لواقع) ایدی یا کفار مکه مجیء ساعتله وعد اولنمکز کائن ونازلدر (فاذا النجوم طمست) اول واقع اولورشول وقتده که نجوم محق اولنه ویا نوری کیدریله (واذا السماء فرجت) وسماء منشق اوله (واذا الجبال نسفت) وجبال مکانلرندن قلع اولنوب ارضله برابر ایدیله (واذا الرسل اقتت) ورسوللر جمع ایدیله لرشول وقت ایچونکه امتلری اوزره شهادتنه انده حاضر اوله لر (لأی یوم أجلت) دینورکه انلرقنغی کون ایچون تأخیر اولندیلر (لیوم الفصل) شول کون ایچونکه انده خلایق بیننی فصل اولنور (وما أدریك ما یوم الفصل) والحال انك کنهنی قندن بیلورسن انك مثلنی ایسه کورمشسن (ویل یومئذ للمکذبین) اول کونده شدت عذاب شول کمسه لره درکه بعثی انکار ایتدیلر (ألم نهلك الاولین) یا کفار مکه سزدن اول انبیانی تکذیب ایدنلری هلاك ایتمدکمی (ثم نتبعهم الآخرین) وتکذیبده نظیرلرندن آخرده کانلری اهلاك کده انلره اتباع ایدرز * تکیم قوم نوح وعاد وثمودی اهلاك کزدنصکره قوم شعیب وقوم لوطی اهلاك کده انلره اتباع ایتدك (کذلك نفعل بالمجرمین) انبیایی تکذیب ایدنلره اولان فعلمز کبی جرم ایدنلره ایدرز (ویل یومئذ للمکذبین) اول کونده شدت عذاب شول کمسه لره درکیم دنیاده الله تعالینك آیتلرینی وانبیاسنی تکذیب ایتدیلر (ألم نخلقکم من ماء مهین) بز سزی نطفه قذرة ذلیله دن خلق ایتمدکمی (فجعلناه فی قرار مکین) بعده بز انی موضع قرار محروز ومحفوظده قیلدق که اول رحمدر (الی قدر معلوم) وقتدن مقدار معلومه دکین که

انی

انی الله تعالی ولادت ایچون تقدیر ایدوبدر (فقدرنا فنعم القادرون) بز اکا قادر اولدق ویا بز انی تقدیر ایتدك بز اکا کمال قدرتله قادرلرز (ویل یومئذ للمکذبین) ویل اول کمسه لره که بزم اکا ویا اعاده یه قدرتمزی تکذیب ایده لر (ألم نجعل الارض کفاتا أحیاء وأمواتا) بز ارضی بنی آدم ایچون احیالر ینه ظهرنی وامواتلر ینه بطننی وعاء قیلمدقمی ویاخود احیا ایله مراد هرشیئدرکه یردن بتر وامواتله مراد هرشیئدرکه بتمز بلکه یرده بتر (وجعلنا فیها رواسی شامخات) واول ارضده بز جبال طوال ثوابت قیلدق (واسقیناکم ماء فراتا) وبز سزه سماء وارضدن طاتلو صولر ایچوردك (ویل یومئذ للمکذبین) اول کونده ویل اول کمسه لره درکیم اشبو نعم امثالنی تکذیب ایدرلر (انطلقوا الی ما کنتم به تکذبون) وانلره دینورکه شول دنیاده تکذیب ایتدیککز عذابه کیدك (انطلقوا الی ظل ذی ثلاث شعب) کیدك جهنمك دخانی ظلنه کیم اول اوچ شعبه لودر * دینلدیکه جهنمدن آتشدن بر اسان چیقوب متشعب اولور نوری مؤمنلره ودخانی منافقلره واهب صافیسی کافرلره ایریشور * انك اوچه انحصاری ینه سبب زیرا که نفسك انوار قدسیه نیلدن حجابی حس وخیال ووهمدر * ویاخود اشبو عذابه مؤدی اولان اوچ شیئدرکه بری قوه واهمه درکه دماغه حاله دروبری قوه غضبیه درکه یمین قلبده دروبری قوه شهویه درکه یسار قلبده در اول اجلدن دینلدیکه اندن برشعبه کافرك فوقنده وبرشعبه یمیننده وبرشعبه یسارنده اولور (لا ظلیل ولا یغنی من اللهب) اول برظلدرکه اول کونك حرندن برشیء منع ایلمز ونارك لهیبندن برشیء دفع ایتمز (انها ترمی بشرر کالقصر) اول نار شراره لر رمی ایدرکه هربری عظمتده بناء عظیم ویا شجرهٔ عظیمه کبیدر (کأنه جمالات صفر) کانه ناردن جمیع شرار صاری دوه لردر زیرا که شراره ده ناریت اولدیغیچون اصفر اولور * دینلدیکه اول اسود درزیرا که ابلك سوادی صفرتنه مائلدر (ویل یومئذ للمکذبین) ویل انلره کیم انی تکذیب ایده لر (هذا یوم لا ینطقون) وانلره دینورکه اشبو شول کوندرکه بعض مواضعده سویلمزلر زیرا که دهشت وحیرت انلری احاطه ایدر (ولا یؤذن لهم فیعتذرون) وانلره اذن اولمزکه اعتذار ایده لر (ویل یومئذ للمکذبین) ویل انلره کیم انی دنیاده تکذیب ایدوب تصدیق ایتمزلر (هذا یوم الفصل جمعناکم والاولین) ودخی انلره دینورکه اشبو شول کوندرکه محق ومبطل بیننی فصل ایدیلور اشبو امتك وکرکسه کچن امتلرك دنیده تکذیب ایدنلرین جمع ایدرز (فان کان لکم کید فکیدون) اکر کندیکزدن بنم عذابم دفعنه چاره کز وار ایسه ایدوب کندیکزی قورتارك * اشبو انلرك دنیاده مؤمنلره ایتدکلری کیداوزره انلری تقریع وعجزلرین اظهاردر (ویل یومئذ للمکذبین) ویل اول کونده مکذبلره کیم عذابدن تخلصه چاره لری اولمز (ان المتقین فی ظلال وعیون وفواکه مما یشتهون) شول عصیاندن صاقننلر جنتده دائما ظلال اشجارده وعیون ماءده واشتها ایتدکلری فواکه اکلیله تنعمده درلر (کلوا واشربوا هنیئا بما کنتم تعملون) وانلره انده دینورکه جنتك طعام وشرابندن اکل وشرب ایدك اول سزه اذا سز سائغ اولدیغی حالده دنیاده ایشلدیککز اعمال صالحه سببیله (انا کذلك نجزی المحسنین) مؤمنین صالحینه بز بویله جزا ایدرز (ویل یومئذ للمکذبین) ویل اول کونده تکذیب ایدنلره کیم انلره عذاب مخلد وخصوملر ینه ثواب مؤبد اولندی (کلوا وتمتعوا قلیلا انکم مجرمون) الله تعالی مکه کافرلر ینه دیدیکه دنیاده بهائم کبی زمان یسیرده تکذیبکز وعدم ایمانکزله اکل وشرب وتنعم ایدك که سز شرك وعصیانکزله مجرملرسز (ویل یومئذ للمکذبین) ویل تکذیب ایدنلره کیم نفسلرینی تنعم قلیل ایچون عذاب دائمه تعریض ایتدیلر (واذا قیل لهم ارکعوا لا یرکعون) وقتاکه الله تعالی انلره نماز قیلوك دیسه نماز قیلمازلردی اشبو ثقیف شاننده نازل اولوبدرکه بز نمازده انحناء یعنی رکوع ایتمززیرا که اول بزه مذلتدر دیردیلر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم دیدیکه شول نمازده خیر یوقدرکه انده رکوع وسجود اولمیه * ویاخود انلره قبول وحیه واتباع دینه تواضع ایدك دینلسه استکبارلرندن انی قبول ایتمزلر * اشبو دلیلدرکه کفار فروعله مخاطبین اوله لر (ویل یومئذ للمکذبین) ویل انلره کیم انی تکذیب ایتدیلر (فبأی حدیث بعده یؤمنون) قرآن کتب سماویه بیننده آیت مبصره ومعجزه باهره درکه حجج واضحه ومعانیء شریفه یی مشتمل درانی تصدیق

اینمیجك كتب سماویه نك قنغیسین تصدیق ایدرلر

(سورة النبأ وهی أربعون آیة مكیة)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(عم یتساءلون) اهل مكه بری برلرینه بعثدن سؤال ایدرلر ویاخود اهل مكه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه
ومؤمنلره استهزا طریقی اوزره اندن سؤال ایدرلر ویاخود مؤمنلر و كافرلر اندن سؤال ایدرلر مؤمنلر ازدیاد علم
ایچون و كافرلر استهزا ایچون (عن النبأ العظیم) نبأ عظیمدن سؤال ایدرلر كه اول بعثدر (الذی هم
فیه مختلفون) كه اول بعثده مؤمنلر اقرارله و كافرلر انكارله اختلاف ایدرلر (كلا سیعلمون ثم كلا سیعلمون)
اعدی انلر انی موتلری عندنده معاینه ایله و یوم قیامتده مشاهده ایله بیلیسرلردر (ألم نجعل الارض مهادا)
بز ارضی ناسه سیر و سكون ایچون فراش مبسوط قیلمدقمی (والجبال اوتادا) و جبالی ارض اوزره اوتاد
قیلمدق تا كه انكله ارض تثبت و استقرار ایده (وخلقناكم ازواجا) و سزی ذكور و اناثی خلق ایتدك (وجعلنا
نومكم سباتا) و نومكزی قوای حیوانیه كزه راحت قیلدق (وجعلنا اللیل لباسا) و كیجه یی
سز ایچون غطا قیلدق كه اختفا اراده ایدن كشی انك ظلمتیله استتار ایده (وجعلنا النهار معاشا)
و كوندزی سز ایچون وقت معاش قیلدق كه انده تعیش ایده جك شیئی تحصیل ایچون تقلب ایده سز (وبنینا
فوقكم سبعا شدادا) و فوقكزده یدی سموات قویه محكمه قیلدق كه مرور زمان انده اثر ایتمز (وجعلنا
سراجا وهاجا) و سمواتده سراج متلالئ و قاد و یا حرارتده بالغ قیلدق كه اول شمسدر (وأنزلنا من المعصرات ماء
ثجاجا) و معصراتدن بر ماء سیال انزال ایتدك كه اندن ارضه سیلان ایدر * دینلدیكه مطر سمادن سحابه
نازل اولور بعده ریاح اربعه اول سحابی صیقوب اندن مطری یره ارسال ایدر (لنخرج به حبا ونباتا وجنات
ألفافا) تا كه اول ماء ایله بز ناسه قوت اولور بغدای و اربه امثالی حبوباتی و دوابه علف اولور صمان و اوتلق
امثالی نباتاتی اخراج ایده وز و بوستانلر كه اشجاری بری برلرینه التفاف ایدوبدر (ان یوم الفصل كان
میقاتا) یوم قیامت الله تعالینك علم و حكمنده خلایق بینی فصل ایدوب ثواب و عقاب ایله جزایه میعاد
قیلندی و یا خود دنیانك نهایتنه حد قیلندی (یوم ینفخ فی الصور فتأتون أفواجا) كه اول كونده صور نفخ
اولنوب قبورلردن محشره فوج فوج جماعات مختلفه كلورسز * دینلدیكه اشبو امتدن عصات قبرلرندن
اون صنف حشر اولیسرلردر غاملر قورده صورتنده و حرام خوارلر خنازیر صورتنده و ربا اكل ایدنلر باشلری
اشاغه یوزلری اوزره سورودیلور و حكمده جور ایدنلر كوزسزلر و عمللرینه عجب ایدنلر صاغرلر و دلسزلر
و قوللری عمللرینه مخالف عالملر دللری كوكسلرینه صارقوب اغزلرندن ایرینلر اقار و دللرینی چینرلر
و قومشولرینه اذا ایدنلر اللری و ایاقلری كسلمشلر و ناسی سلطانه غمز ایدنلر آتشدن بوداقلره اصلمشلر و شهواته
تبعیتله حق اللهی منع ایدنلر جیفه دن چركین رایحه لو اولور كبر ایله صالنانلر قطراندن شول دریلرینه
ملاصق جبه لر كیمشلر حشر اولور * روایت اولندیكه معاذ رضی الله عنه بو آیتك تفسیرنده پیغمبریمز
صلی الله علیه وسلمه سؤال ایتدكده دیدیكه یوم قیامتده بنم امتم اون ایكی صنف حشر اولور * صنف اول
قبرلرندن قارنلری ییلانلر و عقربلر ایله طولو حشر اولورلر كه انلر ماللرینك زكاتن ویرمینلردر كه توبه ایتمه دین وفات
ایدنلردر * وصنف ثانی خنازیر صورتنده حشر اولورلر كه انلر نمازه تهاون ایدوب توبه ایتمه دین وفات ایدنلردر
وصنف ثالث اغزلرندن قان كاور حشر اولورلر كه انلر بیعلرنده كذب ایدوب توبه ایتمه دین وفات ایدنلردر
وصنف رابع اللری و ایاقلری كسك حشر اولورلر كه انلر قومشولرینه اذا ایدر اولوب توبه ایتمه دین وفات ایدنلردر
وصنف خامس جیفه دن چركین رایحه لو حشر اولورلر كه الله تعالیدن قورقیوب سرده كناه ایدوب توبه ایتمه دین
وفات ایدنلردر * وصنف سادس دللری كسك حشر اولورلر كه انلر كذب و شهادت زور ایدوب توبه ایتمه دین وفات
ایدنلردر * وصنف سابع دلسز حشر اولورلر كه انلر شهادتی كتم ایدوب توبه ایتمه دین وفات ایدنلردر * صنف ثامن
فرجلرندن قیح و صدید سیلان ایدر حشر اولورلر كه انلر زنا ایدوب توبه ایتمه دین وفات ایدنلردر * وصنف تاسع

قارنلری آتشله طولو حشر اولورلر كه انلر ظلمله یتیم مالن ییوب توبه ایتمه دین وفات ایدنلردر * صنف عاشر یوزلری
قرارمش كوزلری كوكرمش دیشلری اوكوز بوینوزی كبی سیورلمش دوداقلری قارنلرینه صارقمش و قارنلری
ایسه اویلقلری اوزره دوشمش حشر اولورلر كه انلر شرب خمر ایدوب توبه ایتمه دین وفات ایدنلردر * صنف حادی
عشر اجذم و ابرص حشر اولورلر كه انلر والدینلرینه عاق اولوب توبه ایتمه دین وفات ایدنلردر * صنف ثانی عشر
یوزلری نوری آی اون دردی كبی حشر اولورلر كه صراطی شمشك كبی كچرلر انلر دنیاده اعمال صالحه ایشلینلر
و صلوات خمسی وقتنده جماعتله ادایه مداومت ایدوب كناهلرینه تائبین اولدقلری حالده وفات ایدنلردر
(وفتحت السماء فكانت أبوابا) و سما آچیلوب ملائكه یه نزول ایچون انده قپولر اوله و یاخود كثرت شقوقدن
یوللر اوله كیم انی برشی سد ایتمیه (وسیرت الجبال فكانت سرابا) و طاغلر هواده هبا كبی یوریدیلوب بعده
سراب كبی اوله یعنی طاغلر صورتنده كورینوب لكن اجزاسی تفتت و انبثاثدن حقیقتی قالمیه (ان جهنم
كانت مرصادا للطاغین مآبا) جهنم طریق و ممر اولدی جنته یول یوقدر الا جهنمه اوغرانغله و یا جهنم
بر محلدركه خزنه نار انده كفاری بكلركه انلری ناره قویه لر خزنه جنت انده مؤمنلری بكلركه اوغرادقلرنده انلری
اول محلدن سهولتله كچروب جنته قویه لر اعدی جهنم تكبر ایدنلره مرجع اولدی (لابثین فیها أحقابا)
اول نارده دهور متتابعه ماكثین اولدقلری حالده * اشبو آیتده كفارك ناردن خروجنه دلالت ایدر شی یوقدر
زیرا حقب سكسان ییلدر و یا یتمش ییلدر ایدوكی صحیح اولدیغی تقدیر اوزره ینه اول احقابك تناهیسن اقتضا
ایتمز زیرا جائزدركه مراد احقاب مترادفه اوله حقبك بری تمام اولدیغنده حقب آخر انكا تابع اوله
(لا یذوقون فیها بردا ولا شرابا) اول نارده انلر انك حرینه نفع ایدر برد و یا راحت ویرر نوم ذوق ایتمزلر و تلذذله
ایچلور شراب دخی ایچمزلر (الا حمیما وغساقا) بلكه حری نهایتده ماء و اهل نارك صدیدندن سیلان ایدر ماء
ایچرلر (جزاء وفاقا) تا كه اول انلرك اعمالنه موافق جزا اوله زیرا شركدن اعظم جرم اولمدیغی كبی ناردن
اعظم عذاب دخی اولمز اویله اولسه جزاء عمله موافق اولور (انهم كانوا لا یرجون حسابا) زیرا انلر حساب
اولنملرندن خوف ایتمزلردی شول سببدنكه بعثه ایمانلری یوغیدی (وكذبوا بآیاتنا كذابا) و بزم آیتلریمزی
تكذیب ایدرلردی (وكل شیء أحصیناه كتابا) اعمالدن هرشیئی بز كتابتله لوح محفوظه اثبات ایتدك انلر
اونودرلرسه ده بز اونوتمز (فذوقوا فلن نزیدكم الا عذابا) و انلره دینوركه اشبو عذابی ذوق ایدك كه بز عذابكزی
آرتورروز (ان للمتقین مفازا) متقیلر ایچون موضع فوز یعنی جنت و یا ناردن نجات واردر (حدائق
وأعنابا) انده بوستانلر واردركه درلو اشجار مثمره ایله علی الخصوص اوزم اصمه لریله معموردر (وكواعب
أترابا) و جاریه لر واركه ممه لری یومریلوب سنده مستویه لردر (وكأسا دهاقا) و شراب ایله مملو و یا متتابع
كاسلر واردر (لا یسمعون فیها لغوا ولا كذابا) اول شرابی ایچركن قول باطل و یا كذب ایشتمزلر (جزاء
من ربك عطاء حسابا) تا كه ربك جل شانه دن وعدی مقتضاسنجه ثواب اولان عمللرندن كثیر عطا اوله
(رب السموات والارض وما بینهما الرحمن) كه اول سموات و ارض و ما بینهمانك خالقیدر دنیاده كافه خلقه
رزق ویرمكله رحمت ایدیجیدر (لا یملكون منه خطابا) اول الله تعالی یه شفاعتله خطابه قادر اولمزلر مكركه انه
انك اذنیله اوله یعنی اهل سموات و اهل ارض یدلرنده ثواب و عقاب امرنده الله تعالیدن بر حكم یوقدركه انده
زیاده و نقصانله تصرف ایده لر مكر انك انلره اذنیله اوله (یوم یقوم الروح والملائكة صفا) یوم قیامتده روح
و ملائكه صف اولوب طوره لر * مفسرون روحده اختلاف ایتدیلر تكیم سوره اسراده تفصیلی كچدی
یوم قیامتده روح یالكز بر صف اولور و سائر ملائكه جمیعی بر صف اولور و یا انكله مراد جبریل علیه السلامدر
(لا یتكلمون الا من أذن له الرحمن وقال صوابا) اول كونده خلائقك كلیسی كركسه اهل سموات و اهل ارضك
معرفت و طاعتده الله تعالی یه اقرب و اشرفلری و كركسه انلرك غیریلری انك عذابندن خوف ایدوب شفاعتله
تكلم ایتمزلر مكر اولكه الله تعالی انكا شفاعته اذن ویره و دنیاده اول (لا اله الا الله) دیوب مقتضاسیله عمل ایتمش
اوله (ذلك الیوم الحق فمن شاء اتخذ الی ربه مآبا) اشبو یوم قیامتك وقوعی ثابتدر اولكه انك ثوابنه نائل اولمق

دیلیه ایمان وطاعتله احکامی جمع اتخاذ ایدر (انا انذرناکم عذابا قریبا) بز سزی عذاب قریبله تخویف ایدرز که اول یوم قیامتدر (یوم ینظر المرء ما قدمت یداه) اول کونده کشی خیر وشردن تقدیم ایتدیکی عملی کورر مؤمن عمل وحساب یسیرینه وکافر عمل وحساب عسیرینه نظر ایدر (ویقول الکافر یالیتنی کنت ترابا) وکافر دیرکه نولیدی دنیاده تراب اولوب خلق وتکلیف اولنمیدم وبوکونک حسابن کورمیدم * مقاتل ایدر یوم قیامتده الله تعالی وحوش وهوام وطیوری جمع ایدوب خصومتلرین فصل ایده بوینوزلیدن بوینوزسزک حقن الیویره بعده امریله جمیعن تراب ایده کافرانی کوریجک نولیدی دنیاده خنزیر صورتنده اولوب بوکونده تراب اولیدم دیه * دینلدیکه کافرله مراد ابلیسدرکه آدم علیه السلامک ترابدن خلق اولندیغنه تعییب ایدوب کندینک ناردن خلق اولندیغنه افتخارا یتمشدی یوم قیامتده آدم علیه السلامه ومؤمنلره ایرشن کرامات ورحمتی وابلیس کندویه واولادنه ایرشن محنت وشدتی کوریجک نولیدی بندخی بونلرکبی ترابدن خلق اولنمش اولیدم دیوتمنی ونیاز ایلیه

(سورة النازعات وهی ست واربعون آیة مکیة)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(والنازعات غرقا والناشطات نشطا والسابحات سبحا فالسابقات سبقا فالمدبرات امرا) الله تعالی اقسام ایتدی ملائکهٔ موت صفاتیله کیم انلر ارواح کفاری ابدانلرندن نزعده اغراقله نزع ایدرلر ویا اول ملائکه اجساده غرق اولمش نفوسی نزع ایدرلر وارواح مؤمنینی رفق ونشاطله اخراج ایدرلر وانی اخراجده غواصلک سبحی کبی سباحت ایدرلر چنانکه اعماق بحردن برشیئی اخراج ایدرلر اویله اولسه ارواح کفارله ناره وارواح مؤمنینله جنته سبقت ایدرلر بعده اول کفارک عقابی ومؤمنینک ثوابی امرینی تدبیر ایدرلر کفاره آلام مؤمنلره لذات اعدادیله ویاخود ایکی اولکیلرله مراد ملائکهٔ موت اولوب باقیلرله مراد ملائکه دن طوائف اوله که مضیلرنده نزعت وامرا واندقلری شیئه سبقت ایدوب امری تدبیر ایدرلر ویاخود مراد صفات نجوم اوله که مشرقدن مغربه نزع اولنور نزعده غرقله فلکن قطع ایدوب حتی که اقصای مغربه منحط اولمغله وبربرجدن برج آخره نشاطله خروج ایدرو فلکده سباحت ایدوب سیرده بعض بعضنی سبقت ایدر حرکتده بری بریندن اسرع اولدیغیچون اویله اولسه اول نجومه عائد اولان امری تدبیر ایدرلر اختلاف فصول وتقدیر ازمنه وظهور مواقیت عبادات کبی وقتا که نجومک مشرقدن مغربه حرکتی قسریه وبرجدن برجه حرکتی ملایمیله اولدیغیچون اولکیه نزع وایکنجیه نشط تسمیه اولنمشدی ویاخود مراد صفات نفوس فاضله اوله شول حالده که ابداندن مفارقت ایده زیرا اندن نزع شدیدله چیقوب عالم ملکوته نشط ایدروانده سباحتله حظائر قدسه سبقت ایدر شرف وقوتیچون مدبر ابدان اولور ویاخود مراد نفوس فاضله عالم سلوکنده شهواتدن انتزاع ایدوب عالم قدسه ناشط اولور مراتب ارتقاده سباحتله کمالاته سبقت ایدر حتی که مکملاتدن اولور ویاخود مراد غزاتک انفس ویدلریدرکه قوسلری اغراق سهامله نزع ایدوب سهامی رمیه ناشط اولور وبر وبحرده سباحتله حرب عدویه سبقت ایدوب انک امرنی تدبیر ایدرلر ویاخود مراد صفات خیللر بدرکه اول عنانلرنده نزع ایدوب دار اسلامدن دار کفره خروج ایدروجرینده سباحتله عدویه سبقت ایدوب ظفر امرنی تدبیر ایدر یعنی اشبو اشیا حقیچون سز البته بعث اولنورسز (یوم ترجف الراجفة) شول کونده که اجرام ساکنه نفخهٔ اولی وقوعیله تزلزل وتحرک ایدوب خلقک کیسنه اندن موت ایرر (تتبعها الرادفة) کما کانفخهٔ ثانیه مرادف اولوب انکله جمیع خلق حیات بولورلکن اول ایکی نفخه اراسنده قرق ییل مرور ایدر (قلوب یومئذ واجفة) اول کونده قلوب خائفه ومضطربه واماکنندن زائلهدر (أبصارها خاشعة) اول قلوب صاحبلرینک بصرلری کوریلن اهوالدن ذلیله در (یقولون أئنا لمردودون فی الحافرة) اول قلوب وابصار صاحبلری دنیاده استهزا ویعنی انکار طریقی اوزره دیرلردیکه بز موتمزدنصکره ینه اولکی حالته یعنی حیاته رد اولنورمیز (أئذا کنا عظاما نخرة) بز چوریمش کمکلر اولدیغمزدنصکره بعث اولنورمیز (قالوا تلک

اذا کرة خاسرة) ایمدی موتمزدنصکره کیرو حیاتمز صحیح اولمسی تقدیری اوزره بزانی تکذیبمزله موتمزدنصکره اصابت ایدیله رجعتمز ذات خسران اولور دیرلر (فانما هی زجرة واحدة فاذا هم بالساهرة) ایمدی سز الله تعالی یه صعب ظن ایتمکز اول نفخهٔ اخیره دکل الا صیحهٔ واحدهدر انک عقبنده خلائق بطن ارضده اموات ایکن یراوزره احیا اولنورلر (هل أتیک حدیث موسی) یا محمد سکا موسی علیه السلامک خبری کلدیمیکه انکله قومک تکذیبینه واذاسنه صبر ایدهسن (اذ ناداه ربه بالواد المقدس طوی) شول وقتکه رب تعالی اکا طوی نام وادیده ندا ایتدی (اذهب الی فرعون انه طغی) دیدیکه یا موسی فرعونه وارکه اول استکبار ایدوب الله تعالی یه کافر اولوبدر (فقل هل لک الی أن تزکی) اکا دیکلکه میلک وارمیدرکیم الله تعالینک وحدانیتنه اقرارله شرکدن تطهر ایدوب براهینله معرفتنه واصل اولهسن (واهدیک الی ربک فتخشی) وسنی انک معرفتنه ارشاد ایدوب اداء واجبات وترک محرماتله اندن خشیت ایدهسن (فأراه الآیة الکبری) اویله اولسه موسی علیه السلام اکا عصا وید بیضایی صدقنه علامت کوستردی (فکذب وعصی) اویله اولسه موسایی تکذیب ایدوب الله تعالی یه عصیان ایتدی (ثم أدبر یسعی) وطاعتدن ادبار ایدوب امری ابطاله سعی ایتدی (فحشر فنادی) سحره وجنودنی جمع ایدوب کندی ویا منادی ندا ایتدی (فقال أنا ربکم الاعلی) ودیدیکه بن سزک رب اعلاکزم بنم فوقمده رب یوقدر دینلدیکه یعنی اصنام ربلردر فرعون ایسه اول اصنامک وانلرک ربیدر (فأخذه الله نکال الآخرة والاولی) اویله اولسه الله تعالی انی دنیاده غرق وآخرتده حرقله عذاب ایتدی (ان فی ذلک لعبرة لمن یخشی) فرعون وقومنک اهلاکنده عبرت واردر اول کسهیه کیم شأنی الله تعالیدن خوف اوله بعده بعث انکار ایدنلره خطاب ایدوب دیدیکه (أأنتم أشد خلقا أم السماء) خلق اولنمقده سزمی اصعبسز یوخسه سمامی اکرچه الله تعالینک قدرتنده ایکیسی مساویدر (بناها) الله تعالی اول سمایی بنا ایتدی (رفع سمکها فسواها) اول سمانک سقفنی رفع ایدوب انی عیبسز مستویه قیلدی ویاخود انی کواکب وتداویردن کمالی تمام اولورشیئله تتمیم ایتدی (واغطش لیلها وأخرج ضحاها) وانک کیجهسن قرانکو ایدوب کوندزنک نورنی ابراز ایتدی (والارض بعد ذلک دحاها) الله تعالی سمایی خلقندنصکره ارضی بسط ایدوب سکنا ایچون تمهید ایتدی (أخرج منها ماءها ومرعاها) اول ارضدن عیوننی تفجیرله ماءنی ودواب وانعامی ایچون نباتی اخراج ایتدی (والجبال أرساها) وطاغلری ارض اوزره اثبات ایتدیکه ساکن اولوب اضطراب ایتمیه (متاعا لکم ولانعامکم) تاکه انکله سزی وموا شیکزی تمتیع ایدهوز (فاذا جاءت الطامة الکبری) چنانکه داهیهٔ کبری کلهکه اول سائر دواهی یه غالب اولورکه اول یوم قیامتده ویا نفخهٔ ثانیه ویا شول ساعتدرکه انده اهل جنت جنته واهل نار ناره کیرر (یوم یتذکر الانسان ما سعی) شول کونده که انسان دنیاده خیر وشردن ایشلیوب فرط غفلت ویا طول مدتدن اونوتدیغی اعمالنی صحیفه سنده مدون کورمکله تذکر ایدر (وبرزت الجحیم لمن یری) ونار اظهار ایدیله هررائی یه برحیثیتله کیم انی کوره دلک کسه قالمیه (فأما من طغی وآثر الحیوة الدنیا فان الجحیم هی المأوی) اما اول کسه کیم طغیان ایدوب حتی که کافر اوله وشهواتنه اتباعله حیات دنیایی آخرت اوزره اختیار ایده امدی نار جحیم اکا قرارگاهدر (وأما من خاف مقام ربه ونهی النفس عن الهوی فان الجنة هی المأوی) اما اول کسه که مبدأ ومعادی بیلوب یوم قیامتده الله تعالینک درکاهنده قیامتدن خوف ایده ونفس انی مهلکه ایدیکن بیلوب اشتها ایتدیکی محرماتدن نهی ایده جنت اکا قرارگاهدر (یسئلونک عن الساعة أیان مرسیها) اهل مکه سکا سؤال ایدرلر قیامتدنکه اول نوقت ظاهر وثابت اولور (فیم أنت من ذکریها) سن انلره انی ذکردن ووقتنی تبییندن برشیئده دکلسن زیرا انلره انی ذکرک انلرک ضلالن آرتورر انک وقتی ایسه الله تعالینک استیثار ایتدیکی علوم مغیبهدندر (الی ربک منتهاها) انک نوقتده اولمسنک منتهای علمی الله تعالی یه عائد اولور من بعد انی سؤالدن منتهی اولغل (انما أنت منذر من یخشیها) یا محمد سن دکل الا انک قیامتدن خوف ایدنلری تخویف ایدیجیسنکه تخویفک انلره نفع ایدر (کأنهم یوم

برونها لم يلبثوا الا عشية أو ضحيها) كفار يوم قيامتى كوردكارنده كويا كه دنياده ويا قبورده مدت مكثلرى
بر كونك عشيه سنى ويا ضحاسى دكلو زمان قليل ظن ايدرلر

(سورة عبس وهى احدى وأربعون آية مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(عبس وتولى ان جاءه الاعمى) روايت اولنديكه عبد الله ابن ام مكتوم پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه كلوب
صناديد قريش ايسه انك قتنده ايدى انلرى اسلامه دعوت ايدردى عبد الله ايسه اعمى اولديغندن پيغمبريمز
عليه السلامك انلر ايله تشاغلن بيلميوب ديديكه الله تعالينك سكا تعليم ايتديكندن بكا تعليم ايت ديو قولنى
تكرار ايلدى پيغمبريمز عليه السلام كلامى قطع اولنديغنه كراهت ايدوب اندن اعراض ايتدى اول سببدن
اشبو آيت نازل اولدى اكا بناء پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم اكا اكرام ايدردى و انى كورديكنده مرحبا
يا عبد الله ربم جل شانه سنك ايچون بكا عتاب ايتدى ديو اكا سويلردى ايكى دفعه ده غزايه كتديكنده مدينه يه
انى خليفه ايتدى يعنى محمد صلى الله عليه وسلم ابن ام مكتوم نام اعمى اكا كلديكنده يوزين بورتردى وصناديد
قريشه اقبال ايدوب اندن يوزين دوندردى (ومايدريك لعله يزكى) سكا نه شئ بيلدردى كه اول سنك
علمكله منتفع اوليه بلكه عمل صالحه وسندن تعليم ايتديكى شيئله ذنوبندن ارينه (أو يذكر فتنفعه الذكرى)
ويا قرآنله متعظ اولوب وعظك اكا نفع ايده (أما من استغنى فأنت له تصدى) اما اولكه نفس وماليله استغنا
ايدوب اسلام ووعظكدن تكبر ايده سن اكا اقبال الله تعرض ايدرسن يعنى سنك كبى عظيم الشانه لايق اولمزكه
غنى يه اول معامله يى ايده سن * ديلديكه بو آية كريمه نزولندنصكره پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم هيچ بر فقيرك
يوزينه كراهتله نظر ايتمز وغنى يه اقبال الله تعرض ايتمزدى (وما عليك ألا يزكى) والحال سكا باس يوقدر كه
اول اسلامله تطهر ايتمديكنده انك اسلامنه حرصك سنى فقيردن اعراضه بعث ايده زيرا سكا واجب اولان انجق
تبليغدر غيرى دكل (وأما من جاءك يسعى وهو يخشى فأنت عنه تلهى) اما اولكه طالب خير اولوب سكا
سرعتله كلور ومع ذلك الله تعاليدن خوف ايدرسن ايسه اندن تغافل ايدرسن (كلا) ايدى من بعد انك
كبى فعلدن منتهى اول (انها تذكرة) اول قرآن موعظه در (فمن شاء ذكره) عباد اللهدن اولكه
ديلرانى حفظ ايدر وانكله متعظ اولور ويا خود الله تعالينك ديلديكى كمسه انى فهم ايدر انكله متعظ اولور
(فى صحف مكرمة) اول قرآن صحيفه لرده مثبته دركه عند الله مبجله ومعظمه در (مرفوعة مطهرة)
كه اول سماء سابعه ده مرفوعة القدر اولوب ايدئ شياطيندن منزهه در (بأيدى سفرة كرام بررة) شول
كاتبلر ايديله كيم عند الله انلر كريملر امرينه مطيعلردر (قتل الانسان ما أكفره) كافره لعنت اولسونكه كفرنده
عجب شديد اولور * ديلديكه اول عتبة بن ابى لهبدر اشبو اكا اشنع دعوتله بددعادر وكفرانده افراطنه تعجبدر
(من أى شئ خلقه) مع هذا بيلوركه الله تعالى انى نه شيئدن خلق ايدوبدر (من نطفة خلقه فقدره) انى
نطفه دن خلق ايدوب بعده اعضاء واشكالدن اكا صالح اولان شيئى تهيئه ايتدى ويا انى انامى قارننده طوردن
طوره تحويله آخرده احيا ايتدى (ثم السبيل يسره) بعده اكا انامى قارندن خروجى آسان ايتدى ويا اكا خير
وشر طريقنى تذليل ايتدى اشبو معنى ايما ايدركه دنيا طريق اولوب مقصد انك غيرى اوله (ثم أماته فأقبره)
بعده انى اماته واقبار ايتدى اماته واقبارى نعمدن عد ايتدى زيرا كه اماته فى الجمله حياة ابديه يه ولذات
خالصه يه وصلتدر وقبرده انك ستر اولنمسنده اكا مكرمه واردركه بهايم كبى ير يوزنده براغلور ايتمدى
(ثم اذا شاء أنشره) بعده انى اقباردنصكره ديلديكى وقتده بعث ايچون آنى انشار ايدر (كلا) امر اول
كافرك ديديكى كبى دكلدر ويا خود حقا كه (لما يقض ما أمره) اول رب تعالينك امر ايتديكن قضا وفرض
ايتديكن ادا ايتمدى (فلينظر الانسان الى طعامه) انسان طعامنه نظر ايتسونكه رب تعالى نيجه تقدير
وتدبير ايدوب حياتنه سبب قيلدى ويا انك مدخلنه ومخرجنه نظر ايتسون (أنا صببنا الماء صبا)
كه بز يغمورى سمادن يره دوكدرز (ثم شققنا الارض شقا) بعده نبات وشجرله يرى شق ايدرز (فأنبتنا فيها

حبا

حبا وعنبا) وانده بغداى واربه مثلى حبوب وباغلرده اوزم بتوررز (وقضبا وزيتونا ونخلا وحدائق غلبا)
وقثاء وكراث مثلى بقولكه اصلندن قوپاريلور وزيتون وخرما اغاجلرى وبوستانلر بتوررز كه اشجار كثيره
وكبيره اولور (وفاكهة وأبا) والوان فاكهه كلاء ومرعى بتوررز كه انى ناس زراعت ايتميوبدر (متاعا
لكم ولانعامكم) تا كه اشياء مذكوره نك بعضى سزه طعام وبعضى دوابكزه علف اوله (فاذا جاءت الصاخة)
قچانكه نفخه ثانيه كله كه اول شدتندن قريب اوله كيم اسماعه صمم ايركوره (يوم يفر المرء من أخيه وأمه وأبيه
وصاحبته وبنيه) اول كونده كشى قرداشندن وانا وباباسندن وزوجه وابناسندن فرار ايده تا كه حقلرنده
تقصيرى ايچون انى مطالبه ايتميه لر (لكل امرئ منهم يومئذ شأن يغنيه) اول كونده انلردن هر كسه نك
بر شأنى اولوركه اهتمامده اول اكا كفايت ايده (وجوه يومئذ مسفرة ضاحكة مستبشرة) اول كونده يوزلر
اولوركه مضيئه ومشرقه درونائل اولديغى كرامته معجبه وفرحه در (ووجوه يومئذ عليها غبرة ترهقها قترة)
واول كونده يوزلر اولوركه اوزرينه غباره وكدوره بورروسواد وظلمه دورر (أولئك هم الكفرة الفجرة) ايدى
اول اوصافلو كمسه لر فاجرلردر اول اجلدن سواد وجهله غبره انلرده جمع اولور

(سورة التكوير وهى تسع وعشرون آية مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(اذا الشمس كورت) قچانكه كونش مظلم اوله وياضوئى كيده ويا دوريله * پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر
بر كسه كه عين قلبله يوم قيامته نظر ايتمك ديليه اشبو اذا الشمس كورت سوره سنى تدبرله اوقيه * ابن عباس
رضى الله عنه ايدر يوم قيامتده الله تعالى شمس وقمر ونجومى تكوير ايدوب بحره القا ايده بعده ريح دبورى اكا
بعث ايدوب حتى كه انى طوتشديروب نار ايده (واذا النجوم انكدرت) وقچانكه يلدزلر يره دوشه
ديلديكه اول كونده يلدزلر يغمور كبى ياغوب يره صاچله (واذا الجبال سيرت) وطاغلر يوزندن
كيدريلوب هباقيلنه (واذا العشار عطلت) وشول ناقه لركه حمللرى اون آيه ايريشه كه اول عربك
انفس ماللريكن اول كونك اهوالندن راعيسز مهمل ترك اولنه (واذا الوحوش حشرت) ووحوش
هر جانبدن جمع ايديله ويا قصاص ايچون بعث ايديله ويا اماته ايديله (واذا البحار سجرت) ودريالر قزدريله
ويا بر برينه اقديلوب بحر واحد قيلنه ويا صولرى قوريديلوب بر قطره قالميه * ابى بن كعب ايدر يوم
قيامتدن اول اون ايكى آيت ظهور ايدبسر دركه اول ناس سوقده معاملاتنه مشغوللر ايكن كوره لركه كونشك
ضوئى كيده ويلدزلر دوكيله وطاغلر جا القنوب يره برابر اوله وانس وجن ووحوش وطيور ودواب فزعندن
بر برينه قاريشه وحامل ناقه لر معطل قاله ودريالر قزدريله انلر اول حالده ايكن برلر تا يدنجى يره دكين وكوكلر
تا يدنجى كوكه دكين بر كزين ياريله اول حالتده بر ريح كلوب انلرك جميعن اماته ايده * ابن عباس رضى الله عنهما
ايدر اشبو ذكر اولنان سوره ده احوال قيامتدن اون ايكى خصلتك التيسى دنياده اشبو مذكوردر والتيسى
ايسه من بعد آخرتده ذكر اولنه جقدر (واذا النفوس زوجت) بعث عندنده ارواح اجساده قرين قيلنور
ويا نفوس مؤمنين حوره ونفوس كافرين شياطينه قرين قيلنور ويا صالح صالحه وطالح طالحه قرين قيلنور
(واذا الموؤدة سئلت بأى ذنب قتلت) شول ديرى ايكن دفن اولنان بناتك قاتلى تبكيت ايچون نه ذنبله قتل
اولنديكى سؤال اولنور زيرا كه عرب زمان جاهليتده فقر وعار خوفيله بناتلرين ديرى دفن ايدرلردى
(واذا الصحف نشرت) واعمال دفترلرى اچيلور حالبوكه موت عندنده دورلشدى (واذا السماء كشطت)
سماء اماكنندن ازاله ونزع اولنور جلدك ذبيحه دن نزع اولنمسى كبى (واذا الجحيم سعرت) وجهنم الله
تعالينك اعداسى ايچون قزديريلور (واذا الجنة أزلفت) والله تعالينك اولياسنه جنت تقريب اولنور
(علمت نفس ما أحضرت) اول حالتده هر نفس خير وشردن نه احضار ايتديككن بيلور (فلا أقسم بالخنس
الجوار الكنس) اقسام ايدرم شول كواكب رواجعله كيم كوندزده اختفا وكيجه ده ظهور ايدر سماده
جارى اولور شمسك ضوئى تحتنده كيزلنور اول نجوم سياره خمسه دركيم اكا زحل ومشترى ومريخ

وزهره وعطارددر بونلر (والليل اذا عسعس والصبح اذا تنفس) وليله كيم ظلامى اقبال ايده وصبحه
كيم فجرك طلوعيله ضوئى مرتفع اوله (انه لقول رسول كريم) اول قرآن رسول كريم جبريل عليه السلامك
قوليدركه الله تعالى اندن كتوروبدر (ذى قوة) اول قوت صاحبيدر انك قوتندندركه قوم لوط قراسنى ماء
اسوددن قلع ايدوب قنادى اوزره سمايه رفعندنصكره التى اوستنه دوندردى وارض مقدسه ده بعض
عقبات اوزره ابليسى عيسى عليه السلام ايله سويلشور كوردكنده قناديله بركره نفخ ايدوب هندده اقصاى جبله
ايرشدردى وقوم ثموده بركره صيحه سيله جميعن هلاك ايتدى وطرفة العيندن اسرع زمانده سمادن ارضه
هبوط وارضدن سمايه صعود ايدر (عند ذى العرش مكين) عرش عظيم صاحبى رب تعالى عندنده منزلت
ومكانة رفيعه صاحبيدر (مطاع ثم أمين) سماده ملائكه اكا اطاعت ايدركه امرايله جنت ابواب سمواتى
اكا فتح ايتديلر وخزنهٔ جنت اكا جنتك ابوابنى كذلك فتح ايتديلر ورساله و وحى تبليغنه الله تعالينك امينيدر
(وما صاحبكم بمجنون) صاحبكز محمدكه قرآنله سزى ايمانه دعوت ايدر سزلك زعم ايتديككز كبى مجنون
دكلدر (ولقد رآه بالافق المبين) محمد عليه السلام جبريل عليه السلامى صورت اصليه سى اوزره جانب
شرقدن افق اعلاده كوردى (وما هو على الغيب بضنين) اول محمد عليه السلام الله تعالينك وحينى
تبليغه بخيل دكلدركه اكا وحى اولناندن برشيء كتم ايده ويا متهم دكلدركه وحيدن برشيئى نقص ايده ويا انك اوزره
زياده ايده (وما هو بقول شيطان رجيم) واول قرآن شول استراق سمع ايدن شيطان مردود مطرودك قولى
دكلدر (فأين تذهبون) اويله اولسه قرآنى قويوب نه طريقه كيدرسز حالبوكه انده صدورده اولان جهل
وعمايه شفا واردر (ان هو الا ذكر للعالمين) اول قرآن دكل الا انس وجنه موعظه در (لمن شاء منكم أن يستقيم)
سزدن اول كمسه يه كه كيم دين حقه دخول واتباعله استقامت ايتمك ديليه (وما تشاؤن الا أن يشاء الله
رب العالمين) سز استقامتى ديلمزسز مكركه عالملرك ربى الله جل شانه فضل وتوفيقيله سزلك استقامتكز ديليه
زيرا امورك كليسى انك مشيئتيله در

(سورة الانفطار وهى تسع عشرة آية مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(اذا السماء انفطرت) قچانكه سما الله تعالينك خوفيله منشق اوله (واذا الكواكب انتثرت) ويلدزلر
يره دوكلوب طاغيله (واذا البحار فجرت) ودريالر برى برلرينه اقيديله اجى دريالر طتلولرينه قاريشه
واراردن برزخ كيدوب جميعى متحد اوله (واذا القبور بعثرت) وقبورلك ترابى قلب اولنوب موتى طشره
چيقاريله (علمت نفس ما قدمت وأخرت) اول وقتده هرنفس تقديم ايتديكى عمل وكرك صدقه بى وتاخير
ايتديكى سنت وكرك تركنى بيلور (يا أيها الانسان ما غرك بربك الكريم) يا انسان سنى نه شيء الدادى حتى كه
عصيان وكفران ايتدك اول ربك كريمكه تا سنك ذنوبكدن تجاوز ايدر كرمنه اغترار ايسه كفران
نعمتدر ومحض كرم اقتضا ايتمزكه ظالمى اهمال ايده وموالى ايله معادى ومطيعله عاصى بيننى تسويه ايده
فكيفكه اكا صفت قهر وانتقام دخى منضم اوله ايدى كثرت كرمى طاعته جدى استدعا ايدر بوخسه انك كرمنه
اغترارله عصيانه انهماكى دكل (الذى خلقك) كه اول سنى نطفه دن خلق ايتدى (فسويك فعدلك)
اول سنى معتدل القامه قيلوب اعضاكى تسويه وسنده عقلى تركيب ولسانكى سويلتدى (فى أى صورة ما شاء
ركبك) قنغى صورتده ديلديسه حسنه وياقبيحه طويله وياقصيره درستنى تركيب ايتدى (كلا) ايمدى
الله تعالينك كرمنه اغترار ايتمكز (بل تكذبون بالدين) بلكه اكا اغتراره سبب اصلى الله تعالى يه ونعمته
ايمانكز اولميوب حساب وجزايه مكذبين ايديكز (وان عليكم لحافظين كراما كاتبين) حالبوكه اعمالكز اوزره
ملائكه دن عند الله كرام كاتبلر واردر اعمالكزى يازرلر (يعلمون ما تفعلون) خير وشردن ايشلديككزى
بيلورلر (ان الابرار لفى نعيم) صالحلر جنتده نعمتده در (وان الفجار لفى جحيم) وفاجرلر نار جحيمده در
(يصلونها يوم الدين) كه انلر اول ناره يوم جزاده كيررلر (وما هم عنها بغائبين) انلر اول ناردن غائب اولمزلر

وابدا

وابدا انده قرار ايدوب چيقمزلر (وما أدريك ما يوم الدين ثم ما أدريك ما يوم الدين) يوم جزانه عظيم الشان
ايديكنى سكا نه بيلدردى سن انى كورمديكچه نه ايديكنى بيلوردكمسن يوخسه اول درايه ايله ادراك اولنمز
(يوم لا تملك نفس لنفس شيأ والامر يومئذ لله) اول كونده نفس كافره منفعتدن هيچ برشيئه مالك اولمز زيرا اول
كونده قهر وغلبه ايله حكم نافذ الله جل شانه يه راجع ومختصدر

(سورة المطففين وهى ست وثلاثون آية مكية وقيل مدنية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(ويل للمطففين) ويل شونلره كيم كيل ووزنده نقص ايدرلر * ابن عباس رضى الله عنهما ايدر پيغمبر عزصلى
الله عليه وسلم مدينه يه قدومنده اهل مدينه كيلده ناسك اخبثى ايديلر بو آيت نازل اولبجق احسنى اولديلر
حديثده كلديكه بش خصلت سببيه بش بلايه جزا اولوربرقومكه نقض عهد ايده لر الله تعالى انلره عدولرين
تسليط ايدر وبرقومكه الله تعالى انزال ايتديكنك غيريله حكم ايده لر انلرده فقر منتشر اولور وبرقومكه انلرده
فاحشه ظاهر اوله انلرده موت منتشر اولور وبرقومكه كيلى نقص ايده لر انلر قحط ايله اخذ اولنورلر وبرقومكه
زكاتى منع ايده لر انلردن يغمور حبس اولنور (الذين اذا اكتالوا على الناس يستوفون واذا كالوهم أو وزنوهم
يخسرون) ايمدى مطففين انلردركه ناسدن حقلرينى اكتيال ايدر اولسه لر كال اوزره الورلر وقچان ناس
ايچون كيل وياوزن ايدر اولسه لر نقص ايدرلر (ألا يظن أولئك انهم مبعوثون ليوم عظيم) اول فعلى ايدنلر
استيقان ايتمزلرميكه انلر يوم عظيم ايچون بعث اولنه لر ايمدى انك وقوعن ظن ايدن كشى انك امثالى قبايحه
تجاسر ايتمز فكيفكه انى تيقن ايده (يوم يقوم الناس لرب العالمين) شول كونده كه ناس قبرلرندن الله تعالينك
امر وجزاسيچون قيام ايده لر * ديندليكه ناسك اول كونده قيامى بشيوز ييل دكلو اولور لكن اول قيام مؤمنه
زوال شمس دكلو اولور وكافرى عرق الجام ايدوب ديه كه راضى اولدم اكرچه بن ناره كوندريلورسه ده * مقداد
رضى الله عنه ايدر پيغمبر عزصلى الله عليه وسلمدن ايشتدم ديركه يوم قيامت اولديغنده كونش ناسه برميل
ويا ايكى ميل دكلو قريب اولوب انك حرندن ترليه لركه لر بعضلرينك ترى اوكچه سنه وكيملرك ديزلرينه وكيملرك اندن
يوقارويه ايريشه حتى كيملرك ترى اغزنه ايريشوب اكا لجام كبى اوله (كلا) ايمدى اول كيل ووزنده نقصدن
وبعث وحسابه غفلتدن ارتداع ايدك (ان كتاب الفجار لفى سجين) فاجرلرك اعمالى يازيلان كتاب سجينده دركه
اول انس وجندن فاجرلرك اعمالنى جامع كتابدر * ديندليكه سجين ارض سابعه اسفليدركه ارواح كفار انده در
پيغمبر عزصلى الله عليه وسلم ايدر سجين يدى ارضك اسفليدر وعليون ايسه يدنجى سماده عرشك التنده دركعب
الاحبار رضى الله عنهدن مرويدركه فاجرك روحى سمايه اصعاد اولنوب سما انى قبول ايتميجك ارضه
اهباط ايديلور اولدخى ايتميجك يدنجى ارضك التنه كوندريلور حتى كه اول سجينه ايردريلوركه ابليسك
جنودى موضعيدر وياخود سجين شول صخره دركه ارض سابعه نك التنده در يشيل ايدر سمانك يشيللكى اندندر
فجارك كتابى اول صخره التنه قونور ابليسك سلطنتى انده نهايت بولور (وما أدريك ما سجين) سجينك نه
ايديكنى سكانه بيلدردى (كتاب مرقوم) اول بردفتردركه انده يازيلور شروردن اولكه فجارانى ايشلر
واولكه عاقبتده انلرا كا ايرر (ويل يومئذ للمكذبين) اول كونده ويل اول كمسه لره دركيم دنياده حقى
تكذيب ايتديلردى (الذين يكذبون بيوم الدين) كه انلر يوم جزانى تكذيب ايدرلر (وما يكذب به الا كل
معتد أثيم) انى تكذيب ايتمز الا اول كمسه كه ظلمده حدى متجاوز اولوب رب تعالى يه عاصيدركه اول وليد
ابن المغيره واصحابيدر (اذا تتلى عليه آياتنا قال أساطير الاولين) قچان اكا بزم قرآنمز تلاوت اولنسه انى
متقدمينك احاديث كاذبه سيدر ديراو بله اولسه شواهد نقل اكا نفع ايتمز دلائل عقل نفع ايتمديكى كبى
(كلا) ايمدى بو قولدن ارتداع ايدك (بل ران على قلوبهم ما كانوا يكسبون) بلكه اعمال خبيثه دن
كسب ايتدكلرى شيء انلرك قلوبنه غالب اولوب انكله حق وباطل بيننى تميزدن قلبلرى اعمى اولدى زيرا كه
كثرت افعال حصول ملكاته سببدر * پيغمبر عزصلى الله عليه وسلم ايدر قچان برعبد ذنب ايده قلبنده برنكته

سوداء حاصل اولور ذنبی ارتوردیغنجه انك سوادین ارتورر حتی كه سوادی تدریجله انك جمیع قلبن بورر (كلا) ایعدی ذنب كسبندن ارتداع ایدك كه اول قلوبكزا اوزره غالب اولمیه (انهم عن ربهم یومئذ لمحجوبون) اول كافرلر یوم قیامتده رب تعالیدن محجوبلردر انی كورمزلر ویا انك رحمتندن ویا قربندن ممنوعلردر مؤمنلر انك خلافیدر * حسن ایدر اگر زاهدلر وعابدلره بز رب تعالی یی كورمزسز دینلسه شدت هم وغملرندن دنیاده ایكن جان ویرهلردی مالك بو آیتدن سؤال اولندقده دیدیكه الله تعالی اعداسندن احتجاب ایدوب انلر آنی كورمیهلر واولیاسنه تجلی ایدوب حتی كه انلر انی كورهلر شافعی ایدر بو آیت دلیلدر كه الله تعالی یی آخرتده اولیاسی كورهلر (ثم انهم لصالوا الجحیم) كافرلر الله تعالی یی كورمدكلرندن ماعدا ناره ادخال اولنورلر (ثم یقال هذا الذی كنتم به تكذبون) بعده انلره زبانیه دیرلر كه اشبو شول عذابدر كه سز انی دنیاده تكذیب ایدردیكز (كلا) ایعدی تكذیبدن ارتداع ایدك (ان كتاب الابرار لفی علیین) صالحلرك اعمالی یازیلان كتاب علیینده دركه اول سماء سابعهده عرشك آلتندهدر * دینلدیكه اول یشل زبرجددن برلوحدر تحت عرشده معلقدر صالحلرك اعمالی انده یازیلیدر ویاخود اول عرشك قائمهٔ یمناسیدر ویا جنتدر ویا سدرهٔ منتهادر (وما ادریك ما علیون) علیون نه شیء ایدیكنی سكا نه بیلدردی (كتاب مرقوم یشهده المقربون) اول بردفتردركه انده صالحلرك اعمالی یازیلیدر اكا مقربون حاضر اولوب انی حفظ ایدرلر ویاخود یوم قیامتده اكا یازیلانی مقربون مشاهده ایدر (ان الابرار لفی نعیم) صالحلر جنتده تنعمدهدر (علی الارائك ینظرون) انلر حجالهده سریرلر اوزره اوتوروب الله تعالینك ویردیكی كرامت ونعمته وكافرلره ایریشن عذاب ونقمته نظر ایدرلر (تعرف فی وجوههم نضرة النعیم) تنعمده اولدقلرینك بهجت وبریقن یوزلرنده كوررو بیلورسن (یسقون من رحیق مختوم) انلر شراب خالصدن ایچریلور كه انك اناسی مختومدر ختمی ابراردن غیری احدك ایتمز (ختامه مسك) اول شراب اناسنك ختامی مسكدر (وفی ذلك فلیتنافس المتنافسون) ایعدی راغبلر انك كبی ثوابه رغبت ایتسونلر (ومزاجه من تسنیم) اول شرابك مزجی تسنیمدندر تسنیم ایسه برشرابدر كه علودن اهل جنتك غرف ومنازللرینه منصب اولور بعده انصبابی كسیلور * دینلدیكه تسنیم هواده جاری اولور اهل جنتك انالرینه طولنجه منصب اولور اندن كسیلور * دینلدیكه اول اشرف شرابدر مقربون انی صرف ایچرلر اما كه سائر اهل جنت ایچون مزج ایدیلور (عینا یشرب بها المقربون) اول تسنیم برعیندر كه مقربون انی صرف ایچرلر زیرا كه دنیاده الله تعالیدن غیری شغللری یوغیدی (ان الذین اجرموا كانوا من الذین آمنوا یضحكون) رؤساء قریشدن شونلر كه اشراك ایتدیلر مؤمنلرك فقراسنی استهزاء ایدرلردی (واذا مروا بهم یتغامزون) چقان اول فقرایه اوغراسهلر انلره طعن ایدرلر ویاخود كوزلر یله وقاشلر یله بری برلرینه اشارت ایدرلر (واذا انقلبوا الی اهلهم انقلبوا فكهین) واهل ومنزللرینه رجوعلرنده صددنده اولدقلری حالته فرحین ومعجبین رجوع ایدرلر (واذا رأوهم قالوا ان هؤلاء لضالون) ومؤمنلری كوردكلرنده محمد علیه السلامی تصدیق ایتدكلری ایچون انلری ضلالته نسبت ایدرلر (وما ارسلوا علیهم حافظین) الله تعالی ایدر حالبوكه اول مشركلر اول مؤمنلر اوزره حافظ ارسال اولنمدیلر اعماللرینی حفظ ایدهلر ویا رشد وضلاللرینه شهادت ایدهلر (فالیوم الذین آمنوا من الكفار یضحكون) شول كونده كه مؤمنلر جنته كیرهلر كافرلری استهزا ایدهلر (علی الارائك ینظرون) درویاقوتدن سریرلر اوزرنده انلرك نارده عذاب اولندقلرینه نظر ایدهلر (هل ثوب الكفار ما كانوا یفعلون) اول كونده كافرلر جزا اولنورمی استهزا وسیئهلر یله كیم انی دنیاده ایشلدیلردی * ابو صالح ایدر نارده كناره قپولر اچیلوب چقك دینله قپولری اچق كوریجك سكردیشوب اكا كیدهلر وارد قلرنده قپولر قپیانه جنتدن مؤمنلر انلره نظر ایدهلر زبانیهنك انلره اول منوال اوزره ایتدكاری جزایه كولیشهلر * كعب ایدر جنتدن ناره ناظره پنجرهلر واردركه چقان بر مؤمن جنتدن نارده بر عدوسنی كورمك دیلیه اول پنجرهلردن برینه واررواندن انك عذاب اولندیغنه نظر قیلور واكا كولوب سوینور

(سورة الانشقاق وهی خمس وعشرون آیة مكیة)

(بسم

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(اذا السماء انشقت) چقانكه سماء رب تعالینك هیبتندن منشق اوله * دینلدیكه مجرهدن شق اولنسردر (واذنت لربها وحقت) واول سماء رب تعالینك امرنی ایشیدوب اكا انقیاد ایده وحق اولدیكه اول انی استماع واكا انقیاد ایده (واذا الارض مدت) وارض بسط اولنوب سعتنده زیاده قیلنه (والقت ما فیها وتخلت) واول ارض ایچنده اولان موتی وكنوزی طشره براغوب تخلی ایده (واذنت لربها وحقت) واول ارض رب تعالینك امرنه اجابت ایده والحال اكا واجب اولدیكه ربنه اجابت ایده (یا ایها الانسان انك كادح الی ربك كدحا فملاقیه) یا انسان سن ربك جل شانه نك جزاسنه لقا كه دكین عملده سعی قوی ایله سعی ایدرسن ایعدی لابدا كا ملاقات ایدیسرسن (فاما من اوتی كتابه بیمینه فسوف یحاسب حسابا یسیرا) اما اول كمسه كه كتاب اعمالی یمیننه ویریله كه اول مؤمندر سهولتله حساب اولنور حسابنده مناقشه اولنمز (وینقلب الی اهله مسرورا) ومؤمنلردن عشیرتنه ویا مؤمنلردن رفیقنه ویا جنتده كی حوردن اهلنه وكندویه ویریلن كراماته مسرور اولدیغی حالده رجوع ایدر (واما من اوتی كتابه وراء ظهره) اما اول كمسه كه كتاب اعمالی وراء ظهرنده شمالنه ویریله كه اول كافردر یعنی یمیننه تیمورلنوب شمالی وراء ظهرنه دوندریلوب اندن كتابی ویریله چقان انده كی اعمال سیئه یی كوره (فسوف یدعو ثبورا) واثبوراه دیوب كندویه هلاكی تمنی ایده (ویصلی سعیرا) ونار وقودهبراغیله (انه كان فی اهله مسرورا) زیرا اول دنیاده عشیرتی بیننده آخرتدن فارغ اولدیغی حالده مال وجاه ایله مسرور ایدی (انه ظن ان لن یحور بلی ان ربه كان به بصیرا) اول ظن ایدردیكه موتدن صكره الله تعالی یه رجوع ایتمیسدی ایعدی حال انك ظن ایتدیكی منوال اوزره دكلدر بلكه اول بعث اولنوب اكا رجوع ایدیسردر زیرا كه رب تعالی انی خلق كوندن بعث كونه دكین انك احوال واعماله عالم اولوب لابدا كا فعلنك جزاسن ایدیسردر (فلا اقسم بالشفق) اقسام ایدرم شول حمرته كیم شمسك غروبندن صكره افق مغربده كورنیلور ویا شول بیاضه كیم اول حمرتك عقبنده كورنه كه انك سقوطیله عامه فقها عندنده وقت عشا داخل اولور (واللیل وما وسق) ودخی لیله وهر شیئه كیم دواب وغیریدن لیل انی جمع وستر ایدر (والقمر اذا اتسق) ودخی قمره كیم اول مستوی اولوب نوری تمام اوله كه اول ایام بیضدر (لتركبن طبقا عن طبق) یا انسان سن حالدن حاله تحویل اولنورسنكه انك صكره كیسی هول وشدتده اوّلكینه مطابق اولور ویاخود الله تعالی یه قربت ورفعتده درجهدن درجهیه ورتبهدن رتبهیه صعود ایدرسن ویاخود مواقف قیامتده حالدن حاله منقلب اولورسن ویاخود نطفه ایكن موت بعده حیاة بعده موت بعده حیاته ایررسن ویاخود رضیع بعده فطیم بعده غلام بعده شاب بعده شیخ اولورسن ویاخود تدریجله سزدن اول كچنلر امتلرك سنتلرینه وبدعتلرینه تبعیت ایدرسن (فما لهم لا یؤمنون) انلره نولدیكه یوم قیامته ایمان كتورمزلر (واذا قرئ علیهم القرآن لا یسجدون) چقان انلره قرآن اوقنسه خضوع ایتمزلر ویا انك تلاوتنه سجود ایتمزلر * روایت اولندیكه پیغمبر عز صلی الله علیه وسلم (واسجد واقترب) اوقودیغی اول ویاننده اولان مؤمنلر سجدهیه واردیلر قریش ایسه انلرك باشی اوجنده طوروب تصفیق ایدرلردی اول سببدن بو آیت نازل اولدی * امام ابو حنیفه بو آیتله سجودك وجوبنه ذاهب اولدی زیرا انی ایشدوب سجده ایتمین ذم اولندی * ابو هریره رضی الله عنه دن مرویدر كه اول بو آیتده سجده ایدوب دیدیكه والله بن بو آیتده سجده ایتمدم الا اندن صكره كه پیغمبر عز صلی الله علیه وسلمی انده سجده ایدر كوردم (بل الذین كفروا یكذبون) بلكه كافرلر قرآنی تكذیب ایدرلر (والله اعلم بما یوعون) حالبوكه الله تعالی انلرك كفر وعداوتدن صدرلرنده اضمار ایتدیكنی بیلور (فبشرهم بعذاب الیم) ایعدی انلره عذاب وجیع دائمله تبشیر ایت (الا الذین آمنوا وعملوا الصالحات لهم اجر غیر ممنون) لكن انلردن شول كمسنه لر كه الله تعالی یه ورسولنه ایمان كتوروب اداء فرائض وسنن له اعمال صالحه ایشلیهلر انلره ثواب دائم واردر كه مرض وهرم وعذرله فوت ایتدكاری اعمالك ثوابی كسلمز یازیلور

(سورة البروج وهى ثنتان وعشرون آية مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(والسماء ذات البروج) سماء حقيچونكه اول اون ايكى برجلردركوا كبدن سبعهٔ سياره اكا نزول ايدر ومع ذلك اول بروجده نجوم ثوابت دخى واردر وياخود انكله مراد قمرك منازليدر وياكوا كبك عظماسيدر ويا ابواب سمادركه نوازل اندن خروج ايدر (واليوم الموعود) وحجيئيله وعدا ولنان يوم قيامت حقيچون (وشاهد ومشهود) يوم جمعه ايله يوم عرفه حقيچون وياخود انكله مراد يوم جمعه ويوم نحر اوله وياخود يوم ترويه ايله يوم عرفه اوله ويا محمد عليه السلام ايله يوم قيامت اوله ويا محمد عليه السلام ايله الله تعالى اوله ويا آدم عليه السلام ايله يوم قيامت اوله ويا انسان ايله يوم قيامت اوله ويا بنى آدم اوزره شهادت ايدرملكله يوم قيامت اوله ويا حفظه ايله بنى آدم اوله ويا آدم ذريتيله يوم قيامت اوله ويا الله تعالى ويوم قيامت اوله ويا اشبو امتله سائر امم اوله ويا الله تعالى وبنى آدم اوله ويا اعضاى بنى آدمله بنى آدم اوله ويا نبيا ايله محمد عليه السلام اوله (قتل اصحاب الاخدود) اصحاب اخدوده لعنت اولندى * پيغمبر عزصلى الله عليه وسلمدن مروى حديث مرفوعدركه ملوك ماضيه دن برملكك برساحرى وارايدى اول ساحر پيراولىجق ملكه اكابر غلام ضم ايتديكه اندن سحر اوكرنه مكر اول غلامك يولى اوزره برراهب وارايدى غلامك قلبى اكا ميل ايتدى كونلرده بركون غلام ساحره كيدركن يولى اوزره بربيوك يلانه راست كلديكه اول ناسى يولدن مروره مانع اولمشدى غلام الينه برطاش الوب ديديكه آلهى راهب اكرسكا ساحردن خيرلو ايسه بو طاشله اشبو يلانى اولدرمكى بكا آسان ايت اندن اول طاشى يلانه آتوب اولدردى بعده اول غلام اكمه وبرصى دعاسيله كيدررايدى برنيجه دردلرى كذلك دعاسيله كيدرردى مكر ملكك برجليسى وارايدى اعمى اولدى غلام دعاسيله انك عماسين كيدردى ملك اول جليسنه عماكى كيم كيدردى ديو سؤال ايتدكده رب تعالى كيدردى ديو جواب ويردكده ملك اكا اوزلنوب تعذيبيله اكا غلامى بيلدردى بعده غلامه تعذيب ايدوب اول دخى راهبى بيلدردى اويله اولسه ملك راهبى منشارله ايكى شق ايتدى بعده غلامى بربيوكسك طاغك باشنه كوندرديكه اندن اشاغه آتهلر غلام دعا ايدوب طاغ سلكندى انى كتورنلر جملهسى هلاك اولوب غلام قورتلدى بعده اول غلامى برجماعتله دريايه كوندرديكه انى اغراق ايدهلركى نه بنيجك غلام دعا ايدوب كمى انلرله منقلب اولدى انلر غرق اولوب غلام صاو اوزره يوروبه رك طشرهيه چيقدى غلام ملكه واروب ديديكه سن بنم قتلمه چاره ايدهمزسن مكركه ناسى جمع ايدوب بنى صلب ايدوب وتيركشمدن براوق الوب باسم رب الغلام ديوب اول اوقى بكا آتهسن ملك انجلين ايتدى اوق غلامك صدغنه ايريجك غلام تسليم روح ايتدى ناس انى كوريجك دفعة جميع غلامك ربنه ايمان كتوردك ديديلر ملكه اشتاعى ديديلركه شول حذر ايتديكك ورطهيه دوشدك اويله اولسه ملك انلر ايچون امر ايدوب خندق قلرقازديلر وايچلرينه آتش ياندرديلر واول ايمانه كلنلرى اول آتش قتنه كتورديلر كفره رجوع ايدنلرى صالويرديلر ايمان اوزره ثابت اولنلرى اول آتشه آتديلر حتى برمرأه بى كتورديلركه بيلسنجه برصبى وارايدى مرأه آتشه آتلمقدن تأخر ايديجك صبى اكا اى اناسن حق اوزره سن نارهصبرايلكل ديدى اويله اولسه مرأه صبى ايله كندويى اول آتشه براقدى مقاتل ايدر اخاديد اوچ يرده واقع اولوبدر برى نجرانده وبرى شامده وبرى فارسده اولدى اما شامده كى به بطلوس وفارسده كى به بخت نصر تعهد ايتدى بو ايكيسى شانندهقرآن نازل اولمدى بلكه قرآنك نزولى اول نجرانده كى اخدود شاننده اولوبدر * روايت اولنديكه بررجل مسلم وارايدى انجيل اوقوردى كندويى بركسهيه برعمل ايچون ايجار ايتدى اول انك قتنده تعهد ايتديكى عملى ايشلروهم انجيلدن قرائت ايلردى مكر مستأجرك برقزى وارايدى كورسهكه اول اجير انجيلدن اوقودقجه اندن نور ظاهر اولوردى قزانى باباسنه خبرويروب حتى كه باباسى دخى اول نورى كوردى اجيره اول نورك سببندن سؤال ايتديكنده اول دين اسلام نوريدر ديدى اويله اولسه اول مستأجر وانك غيرى رجال ونسادن سكسان يدى كمسه اسلامه كلديلر بو وقعه عيسى عليه السلامك سمايه رفعندن صكره ايدى نجرانده حميرملوكندن يوسف ذونواس نام برملك انى ايشيديجك انلر ايچون برخندق

قازدروب ايچنه آتش ياندردى وانلره دين عيسادن رجوعى تكليف ايتدى رجوع ايدنلرى صالويروب دين عيسى اوزره ثابت اولنلرى اكا ياندردى حتى برمرأه صبيسيله اكا كتوريلوب حكايت اولنديغى اوزره دين اسلامده ثابت اولدقلرنده ايكيسى اول آتشه براغادى (النار ذات الوقود) اول اخدود برناردركه ناسله ايقاد اولنوبدر ربيع بن انس ايدر اول ناره القا اولنان مؤمنلرى نارمس ايتزدن اول الله تعالى روحلرينى قبض ايتدى ونارچيقوب اول اخدودك كنارنده اولان كفارى ياندردى (اذهم عليها قعود) كه اول ملك واصحابى اخدود قتنده اوتوروب مؤمنلرك عذاب اولنديغنه نظر ايدرلردى (وهم على ما يفعلون بالمؤمنين شهود) وانلر مؤمنلره ايتدكلرى ظلمه ملكلرى عندنده بربرلريچون امرده تقصير ايتمامشدردبو شهادت ايدرلردى وياخود يوم قيامتده انلرك اول افعالى اوزره السنه وايديلرى شهادت ايدبسرزدر (وما نقموا منهم الا أن يؤمنوا بالله العزيز الحميد) اول مؤمنلردن هيچ برشئى انكار ايتمديلر الا انيكه الله تعالى يه ايمان كتوردكلرينكه اول عزيزدر عقابندن قورقيلور حميددر ثوابى رجا اولنور (الذى له ملك السموات والارض والله على كل شئ شهيد) كه اول الله تعالى سموات وارضك ملكى انكدر هرشيئى كوررانلرك فعللرنى بيلور يوم قيامتده جزالرين قيلور (ان الذين فتنوا المؤمنين والمؤمنات ثم لم يتوبوا فلهم عذاب جهنم ولهم عذاب الحريق) شونلركه مؤمنون ومؤمناتى احراقله تعذيب ايلرندنصكره توبه ايتمدن فوت اولديلر كفرلرى سببيله نارجهنم واحراقلرى سببيله انلرك تعذيبندن اشد عذاب واردر * ديلديكه عذاب حريقله مراد اول اخدوددركه نارك اصحاب اخدود اوزره منقلب اولوب انلرى احراقيدر (ان الذين آمنوا وعملوا الصالحات لهم جنات تجرى من تحتها الانهار ذلك الفوز الكبير) شونلركه الله تعالى يه ورسولنه ايمان ايله عمل صالح ايشلديلر انلر ايچون جنتلر واردركه اشجارى التندن ايرمقلر آقار اشبو فوز كبيردركه دنيا ومافيها انك جنبنده صغير اولور (ان بطش ربك لشديد) ربك جل شانه نك اخذى مضاعفدر (انه هو يبدئ ويعيد) الله تعالى خلق عدمدن وجوده كتوررموتلرندنصكره يوم قيامتده انلرى احياء اعاده ايدر وياخود دنياده كفرهيى بطشله ابدا ايدروينه آخرتده انى اعاده ايدر (وهو الغفور الودود) اول تائبى مغفرت ايدر واكا طاعت ايدنى سور (ذو العرش المجيد) اول عرشك خالقيدر ذات وصفاتنده مجيددر واجب الوجود تام القدردر ويا اول عرش مجيد وعلوم وعظم صاحبيدر (فعال لما يريد) اول ابدا واعاده احزان واماتهدن ديلديكن ايشلر اكا كندينك وغيرينك افعالندن مرادى ممتنع اولماز (هل أتيك حديث الجنود فرعون وثمود) يا محمد سكا فرعون وثمود قوملرينك قصهلرى خبرى كلديكه موسى وصالح عليهما السلامى تكذيبلريله نيجه اهلاك اولنديلر ايمدى انكله متسلى اولوب قومكك سنى تكذيبلرينه صبرايله واول ايكى قومه ايريشن مصائب مثليله مصاب اولملرندن تحذيرايله (بل الذين كفروا فى تكذيب) بلكه سكا وقرآنه كافر اولنلر تكذيبدهدركه اندن تحاشى ايتمزلر ايمدى انلرك حالى نچون امم مكذبه نك حالندن اعجبدركه انلرك قصهلرين ايشيدروآثارهلاكلرين كوررلر ايكن انلردن اشد وجه اوزره تكذيب ايدرلر (والله من ورائهم محيط) الله تعالى علم وقدرتيله انلرى مشتمل رقنده اولسهلر اندن انلرى عصمت ايدربوقدر (بل هو قرآن مجيد) بلكه انلرك تكذيب ايتدكلرى برحق كتاب منيفدركه هرنازل اولان كتب سماويهدن اول شريفدر نظم ومعناده اول وحيددر ويا اول رب مجيدك قرآنيدر (فى لوح محفوظ) برلوحدهثابتدركه تحريف ويا استراق شياطيندن محفوظدر * روايت اولنديكه الله تعالى لوح محفوظى دره بيضادن خلق ايتدى ايكى دفهسى ياقوت حمرادندر عرشك يميننده در الله تعالى اكا هركونده اوچيوز التمش كره نظر ايدر احيا واماته ايدر خلقك كيمن عزيز وكيمن ذليل ايدر ديلديكى كبى ايدر تا كه خلق بيلهلركه عندنده هرشيئ مقدردر * مرويدركه الله تعالى اينك لوحنده يوز اون بش شريعت موجوده در الله تعالى آيدر هرمؤمنكه اول شريعتلرك بريله بكا ملاقات ايده بن انى جنته قورم * ديلديكه لوح محفوظك طولى سماء وارض بينجه وعرضى مشرق ومغرب اراسنجه در ايكى حافهسى درو ياقوتدن قلمى نوردر اصلى برملكك جرنده در

(سورة الطارق وهى سبع عشرة آية مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(والسماء والطارق) سماء وطارق حقیچون طارق کیجه ایچنده ظاهر اولور کوکبدر * روایت اولندیکه ابو طالب بر کیجه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم قتنده ایدی کورسه که سمادن بر نجم منحط اولوب اول حوالی نور ایله طولدی ابو طالب اندن فزع ایدوب یا محمد بو نه شیدر دیدی پیغمبریمز علیه السلام ایتدی نجمدر که رمی اولندی الله تعالینك آیتلرندن بر آیتدر اول سببدن بو آیت نازل اولدی (وما أدریك ما الطارق النجم الثاقب) طارقك نه شی ایدوکن سکا نه بیلدردی ایمدی اول بر ضیالو نجمدر که ظلامی ویا افلاکی ضیاسیله ثقب ایدوب انده نافذ اولور که اول زحلدر (ان كل نفس لما عليها حافظ) هیچ بر نفس یوقدر الا انك اوزره مسلط ملك واردر که انك اعمالنی حفظ ایدر (فلينظر الانسان مم خلق) ایمدی انسان نظر ایتسونکه نه شیدن خلق اولندی (خلق من ماء دافق) بر مادن خلق اولندیکه اول رحم امه صب اولنوبدر (یخرج من بین الصلب والترائب) که اول رجلك صلبیله مرأه نك عظام صدری اراسندن چیقار که انکله مراد ماء رجل ایله ماء مرأه در زیرا که ولد اول ایکیسندن حاصل اولور (انه علی رجعه لقادر) اول الله تعالی انی اماته دنصکره بعثه قادر اولور ماء دافقدن خلقه قادر اولدیغی کبی (یوم تبلی السرائر) شول کونده که قلوبده مضمر اولان عقائد و نیات ظاهر اولور ویا فرائض اعمال ظاهره اولور صوم و صلات و وضوء و اغتسال کبی که اول الله تعالی ایله عبد بیننده سر اوردر حتی بر عبد اشبو عباداتی ادا ایتمامشکن ادا ایتدم دیسه انی الله تعالیدن غیری احد بیلمز ایمدی یوم قیامتده انی ادا ایدنی ایتمیندن اظهار اولنور * ابن عمر ایدر الله تعالی یوم قیامتده هر سری اظهار ایدر سر حسن صاحبنك یوزنده زین اولور و سر قبیح ایسه صاحبنك یوزنده شین اولور (فما له من قوة ولا ناصر) اویله اولسه یعنی انکار ایدنه کندیدن عذابی دفع ایدر قوتی ویا ناصری اولمز (والسماء ذات الرجع) سما حقیچونکه اول هر دورهده حرکتنه ابتدا ایتدیکی موضعه رجوع ایدر ویا خود وقت وقت یغموریله رجوع ایدر ویا خود سحاب مائی بحاردن الوردیلن قول اوزره وقت وقت اول مائی اخذ ایچون ارضه رجوع ایدر (والارض ذات الصدع) وارض حقیچونکه اول نبات واشجار و عیون ایچون منشق اولور تا که اول بنی آدمه قوت اوله (انه لقول فصل وما هو بالهزل) اول قرآن بر قول جددر که حق و باطل بینی فصل ایدر بو خسه قول هزل دکلدر (انهم یکیدون کیدا واکید کیدا) اهل مکه قرآنی ابطال و نورنی اطفا ایچون کید ایدرلر بن دخی انلره استدراج و حسبانلری اولمدیغی حیثیتدن انتقامله انلره کیدیمی مقابل قیلورم (فمهل الکافرین أمهلهم رویدا) ایمدی کافرلره صبرله و هلاکلرینه استعجالی ترکله امهال یسیرا ایت زیرا که عمر دنیا نه قدر طویل اولسه آخرتك عمرینه نسبتله اقل قلیلدر

(سورة الاعلى وهى تسع عشرة آية مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(سبح اسم ربك الاعلى) رب اعلانك اسمنی تنزیه ایت شول معانیدنکه انکا صالح اولمز که اول قهر واقتدار ایله عالیدر ویا خود سجودکزده سبحان ربی الاعلی دیکز وقتا که فسبح باسم ربك العظیم آیتی نازل اولدی پیغمبریمز علیه السلام انی رکوعکزده دیکز دیدی سبح اسم ربك الاعلی آیتی نازل اولیجق آنی سجودکزده دیکز دیدی حالبوکه اندن اول رکوعده اللهم لك رکعت و سجودده اللهم لك سجدت دیرلردی (الذی خلق فسوى) که اول هر شیئی خلق ایدوب خلقنی تسویه ایتدی شول کمالی حاصل اولور شیئی انده قیلمغله (والذی قدر فهدى) که اول اشیانك اجناس وانواع و اشخاص و مقادیر و صفات و افعال و آجالنی تقدیر ایدوب هر برینی طبع واختیاریله افعالنه توجیه ایتدی میول و الهامات تقدیر و خلقیله و نصب دلائل وانزال آیات ایله * مجاهد ایدر انسانه خیر و شر و سعادت و شقاوت طریقنی و انعامه مراتعی هدایت ایتدی * دینلدیکه اشیاده منافعی خلق ایدوب استخراجی طریقنی انسانه هدایت ایتدی و رحمده مدت جنینی تقدیر ایدوب اکا رحمدن دنیایه خروجی

هدایت ایتدی و بنی آدمه سعادت و شقاوتی تقدیر ایدوب بعده ایکی فریقدن هر برینك اوزرینه تقدیر اولنان سبیله سلوکی تیسیر ایتدی (والذی أخرج المرعى فجعله غثاء أحوى) واعشابی ودوابك مرعاسنی یردن چیقاروب خضرتندنصکره یابس واسود قیلدی (سنقرئك فلا تنسى) بز سکا قرآنی جبریل قرائتیله تعلیم ایدرز ویاخود قرائتی الهامله سنی قاری قیلورز من بعد انی اونوتمزسن حالبوکه سن امیسن تا که اول سکا آیه اخری اوله مع ذلك سنك امور مستقبله دن اخبارك وذیدیکك کبی واقع اولسی آیاتدن ایدی (الا ما شاء الله) مکر اینکه الله تعالی قرآندن تلاوتی نسخله اونتغکی دیلیه دینلدیکه انکله مراد قلت وندرت اوزره اولاندرزیرا روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم بر نمازده قرائتندن بر آیتی اسقاط ایتدی * ابی بن کعب انی نسخ اولندی ظن ایدوب سؤال ایتدکده پیغمبریمز علیه السلام دیدیکه انی اونوتدم (انه یعلم الجهر وما یخفى) الله تعالی احوالکزدن آشکاره وکیزلونی بیلور ویاخود جبریل علیه السلام ایله جهرکی ونسیان خوفیله اکا داعی اولان شیئی بیلور ایمدی ابقا و انشادن صلاحك اولان شیئی بیلور (ونیسرك للیسرى) بزسنی وحی حفظنده طریقه یسرایی اعداد ایدرز (فذكر ان نفعت الذكرى) ایمدی ناسه قرآنله وعظ ایت اول انلره کرکسه نفع ایتسون ویا ایتمسون (سیذکر من یخشى) اول قرآنله متعظ اولور اول کمسه که الله تعالیدن خوف ایدر قلبی انی بیلوب اکا ایمان کتورمسیله (ویتجنبها الاشقى) اول قرآن مواعظندن تجنب ایتمز الا کافر که هر عاصیدن اشقادر ویا کافرلك زیاده شقیسیدر * دینلدیکه اول ولید ابن المغیره و اتباعیدر (الذی یصلى النار الکبرى) که اول نار جهنمه داخل اولور که اول نار نار دنیانك یتمش جزئندن بر جزئدر ویاخود اول نار جهنمدن درکه اسفله داخل اولور (ثم لا یموت فیها ولا یحیى) بعده اول نارده اکا موت ایرمز که عذابندن استراحت ایده وحیاتده دخی اولمز که اول اکا نفع ایده (قد أفلح من تزکى) فلاح بولدی اول کمسه که کفر و معصیتدن تطهر ایتدی ویا اولکه عملی زاکی اولدی ویا صلات ایچون تطهر ایتدی ویا مالنك زکاتنی ادا ایتدی (وذکر اسم ربه فصلى) وقلب ولسانیله رب تعالینك اسمنی ذکر ایدوب نماز قیلدی وجائزدرکه ذکرله مراد تکبیره تحریمه اوله * دینلدیکه اشبو ایکی آیتك معناسی فلاح بولدی اول کمسه که صدقه فطری ادا ایدوب مصلایه تکبیر ایدرك کتدی ویا تکبیرات عیدی اقامت ایدوب صلات عیدی اتمام ایتدی ویا رب تعالینك ذکریله تکبیره تحریمه یی ایدوب صلوات مفروضه یی اوقاتنده ادا ایتدی (بل تؤثرون الحیاة الدنیا) بلکه سز حیات دنیایی وعملنی آخرت عملی اوزره اختیار ایدرسز آخرتده سزی اسعاد ایدر شیئه اشتغال ایتمزسز (والاخرة خیر وأبقى) حالبوکه آخرت خیرلودرکه نعیمی بالذات ملذوذدر غوائلدن خالصدر و دائمدر انقطاعی یوقدر (ان هذا لفی الصحف الاولى صحف ابراهیم وموسى) اشبو قد أفلح دنصکره ذکر اولنان درت آیت قرآندن اول انزال اولنان صحیفه لردن ابراهیم و موسایه نازل اولان صحیفه لرده ثابتدرکه اول امر دیانتی جامع اولوب کتب منزله نك خلاصه سیدر

(سورة الغاشیة وهى ست وعشرون آیة مکیة)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(هل أتاك حدیث الغاشیة) یا محمد سکا یوم قیامت خبری کلدیکه انك شدائد واهوالی هر شیئی غشی ایدر (وجوه یومئذ خاشعة) اول کونده یوزلر اولورکه ذلیللردر (عاملة ناصبة) که انلر دین اسلامك غیری دین باطل اوزره دنیاده عمل ایدر زحمت و مشقت چکرلردی عبده اوثان و کفار اهل کتاب کبی ایمدی الله تعالی انلرك ضلالتده کی اجتهادنی قبول ایتمز بلکه انلری ناره ادخال ایدر ویا دنیاده معاصی عملن ایدرلر آخرتده نارده تعب چکرلر ویا دنیاده لله عمل ایتمدکاریچون نارده سلاسل و اغلال معالجه سیله اعمال و انصاب اولنورلر ویا نارده یوزلری اوزره سوریدیلورلر (تصلى نارا حامیة) انلر بر ناره داخل اولورلر که حری کمالنده در (تسقى من عین آنیة) و بر عیندن ایچیریلورلر که انانك حری نهایته ایریشدر * دینلدیکه اکر اندن بر قطره دنیا طاغلری اوزره قونلسه اریدی (لیس لهم طعام الا من ضریع) انلرك طعامی دکل الا ضریعدر که اول هر نك

اظفارى كبى براوتدراجى ويابسدر تازه ايكن اكا شبرق ديو ر قورنيد يغنده اكا ابه قريب اوازايعدى آخرتده
بر شجرة ناريه دركه ضريع بونه بكزر بو آيت نازل اولنجق مشركون ديديلر كه بزم دوه لريمز ضريع ايله سمرر دوقرآني
تكذيب ايتديلر اوبيله اولسه نازل اولديكه (لايسمن ولايغني من جوع) اول ضريع نه سمردر ونه اجلغي
كيدرر (وجوه يومئذ ناعمة) اول كونده يوزلر اولور كه متنعمه وذات بهجه در (لسعيها راضية) كه اول
دنياده الله تعاليناك طاعتنه اجتهاد ومعصيتدن اجتنابله اولان فعللرينك ثوابنه راضيدرلر (في جنة عالية)
جنتده درجات مرتفعه ده درلر (لاتسمع فيها لاغية) انلر انده كلمهٔ لغو ويالغو ايدر نفس ايشتمزلر زيرا اهل
جنتك كلامى ذكر وحكمتدر (فيها عين جارية) انده پيكارلر واردركه صوينك جرياني كسلمز (فيها
سرر مرفوعة) انده سريرلر واردركه الواحي التوندن اولوب زبرجد ودر وياقوتله مرصعدر اهلي اولمنجه
اول مرتفعه در اهلى اكا جلوس ايدر اولسه اكا تواضع ايدر جلوس ايديجك نسنه ارتفاع ايدر
(واكواب موضوعة) وانده عروه سز مدوردا قلر واردركه اوكلرنده قونوب شربيچون تهيئه اولنمشدر
(ونمارق مصفوفة) وانده بريبرينك يانته قونلمش يصدقلر واردركه او توردقلرنده اكا طيانورلر (وزرابي
مبثوثة) وانده فاخر بساطلر واردركه مؤمنلر انلرك اوزرينه اوتورورلر وقتا كه الله تعالى اشبو سوره ده جنتك
اشياسندن برجملهيي وصف ايلدى كفار اكا تعجب وتكذيب ايتديلر الله تعالى انلره عجائب صنعندن برجملهيي
دخي ذكر ايدوب ديديكه (أفلا ينظرون الى الابل كيف خلقت) انلر نظر اعتبارله دوه يه نظر ايتمزلرميكه اول
نيجه خلق اولنديكه خالقنك كمال قدرت وحسن تدبيرنه دلالت ايدر شول حيثيتدنكه بلاد بعيده يه اثقال
كتورر واول عظيم ايكن حمل ايچون يره چوكوب بعده يننه قالقار وانى يدنه يدن بولور بويني اوزوندركه اوقارله
نهوضه اول اكا عون اولور وهرنابتي رعي ايدر واون كوندن زياده صوسزلغه صبر ايدر تاكه اكا براري ومفاوز
قطعي آسان اوله انده اولان سائر منافعله بيله الله تعالى ذكرده دوه يي تخصيص ايتدي زيرا كه عرب اندن اعظم
دابه كورمهمشدر اگرچه فيل اندن اعظم ايسه لكن عرب ديارنده اول قليل اولديغيچون انلردن انى كورمش
آزدر * ديلديكه الله تعالى جنت سريرلرينك ارتفاعن ذكر ايديجك كفار ديديلر كه اكا نيجه صعود ايديلور
اويله اولسه اشبو آيتلر نازل اولدى انلره مثال كوستردى (والى السماء كيف رفعت) وسمايه نظر ايتمزلرميكه
التنده عمادلرى يوغيكن نيجه رفع اولندى (والى الجبال كيف نصبت) وطاغلره نظر ايتمزلرميكه ارض
اوزره نيجه اوتاد قلنديكه ارض ميل واضطراب ايتميه (والى الارض كيف سطحت) وارضه نظر
ايتمزلرميكه نيجه بسط اولندى تاكه انده سير واستقرار آسان اوله يعني انلر بسائط ومركباتدن انواع مخلوقاته
نظر ايتمزلرميكه الله تعالينك كمال قدرتي عندلرنده متحقق اولوب بعثه اقتدارني انكار ايتميه لر اول اجلدن
امر معادى اكا تعقيب ايتدي وانلك اوزره تذكير له امرى ترتيب ايدوب ديديكه (فذكر انما انت مذكر)
يا محمد سن انلره وعظ ايت وآخرت عذابيله انلرى تخويف ايت اگر نظر وتذكر ايتمزلرسه اكا مهموم اولمغل
سن ذكل الامذكرسن سكا واجب اولان انجق تبليغدر (لست عليهم بمسيطر) يوخسه سن انلرك اوزره
مسلط دكلسنكه انلرى تقليب وايمان اوزره اكراه ايده سن (الامن تولى وكفر) لكن انلردن اول كسنه كه
ايماندن اعراض وكفر اوزره اصرار ايده انك امرى الله تعالى يه مختصدر (فيعذبه الله العذاب الاكبر)
اول انى آخرتده عذاب اكبرله تعذيب ايدركه اول عذاب نار دائمدر (ان الينا ايابهم) انلرك موتدنصكره
رجوعلرى بزه در (ثم ان علينا حسابهم) بعده محشرده اعمال خبيثه لرينك حسابى بزم عهده مزه در تحكيم
اول حكمتمز مقتضاسيدر

(سورة الفجر وهى ثلاثون آية مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(والفجر) فجر حقيچونكه انكله مراد صبحك انفجاريدر ويا صلوة فجردر ويا محرمك اول كونك فجريدركه اندن
سنه منفجر اولور ويا ذى الحجه نك اقل كونك فجريدركه زيرا ليالى عشرا كا مقترن اولندى (وليال عشر)

وليالى عشر حقيچونكه انكله مراد عشر ذى الحجه در اول اجلدن والفجر فجر عرفه ويا فجر نحر له تفسير اولندى
ويا رمضانك عشر اولىيدر ويا عشر آخريدر ويا محرمك عشر اوليدركه آخرى يوم عاشورادر (والشفع والوتر)
ودخي شفع ووتر حقيچون * ديلديكه شفع خلقك كليسيدر كيم (ومن كل شئ خلقنا زوجين) هرشيدن
ايكيشر صنف خلق ايتدك كه اول كفر وايمان هدايت وضلالت سعادت وشقاوت ليل ونهار سماء وارض بر وبحر
شمس وقمر وجن وانسدر ووتر ايسه (قل هو الله احد) مصداقنجه الله تعاليدر ويا خود خلقك كليسي شفع
ووتردر ويا خود شفع ووترله مراد صلواتدركه بعضى شفع وبعضى وتردر ويا خود شفعله مراد صلاة فجر اولوب
وترله صلاة مغرب اوله ويا خود شفع ايام وليالى اولوب وتر يوم قيامت اوله كه انك ليلى يوقدر ويا خود شفع
درجات جنات اوله كه اول سكزدر ووتر ايسه دركات نار اوله كه اول يديدر ويا خود شفع اوصاف مخلوقينك
تضاديدركه اول عز وذل قدرت وعجز قوت وضعف علم وجهل بصر وعمادر ووتر ايسه الله تعالى صفاتنك
انفراديدركه عز بلاذل قدرت بلا عجز قوت بلا ضعف علم بلا جهل حيات بلا موتدر (والليل اذا يسر)
وكيجه حقيچونكه اول كيجه سير وذهاب ايده ويا مجيئ واقبال ايده (هل في ذلك قسم لذي حجر) اشبو
ذكر اولنان قسمده ويا مقسم به ده عقل صاحبنه مقنع ومكتفى واردركه صاحبن حلال اولميان شيدن حجر ايدر
(ألم تر كيف فعل ربك بعاد) يا محمد سكا خبرويرلمديميكه ربك جل شانه عاد قومنه نيجه عتاب ايتديكه اول عاد
ابن عوص بن ارم بن سام بن نوح عليه السلامدركه هود عليه السلامك قوميدر آبالرى اسميله تسميه اولنمشلردر
(ارم ذات العماد) ارمكه انلر سبط ارم ويا اهل ارمدر اگر بلده لرى اسمى ارم ايديكى صحيح ايسه ذات العمادكه
اول بناء رفيع ويا قدود طوال ويا رفعت وثبات صاحبه سيدر * ديلديكه عادك ايكى اوغلى وارايدى برينه
شداد وبرينه شديد ديرردى ايكيسنده قاهر ملكلر ايدى بعده شديد فوت اولوب انك ملكى دخي شدادك
اولدى ارضك معمورنه مالك اولوب ملوك ارض اكا انقياد ايتديلر طقوزيوز ييل معمر اولدى بر وقتده جنتك
ذكرني ايشيدوب بن دخي انك مثلني بنا ايدرم ديو عدن صحرالرينك برنده اوچيوز ييلده بر جنت بنا ايتديكه
قصرلرى آلتون وكومشدن واسطوانه لرى زبرجد وياقوتدن ايدى وانده اصناف اشجار ديكوب اكا نهرلر
اقيتدى واسمنى ارم تسميه ايتدى (التي لم يخلق مثلها في البلاد) كه انك مثلي بلادده بنا اولنمدى وقتاكه
بناسندن فارغ اولديلر شداد وزرا وامراسيله اكا دخول ايچون كتديلر بركون بركيجه لك مسافه مابين
قالديغنده سمادن بر صيحه ايريشوب دفعةً جميعي هلاك اولديلر (وثمود الذين جابوا الصخر بالواد) وربك جل
شانه نك ثمود قومنه ايتديكي عقابي دخي سكا خبرويرلمديميكه انلر وادى القراده طاشدن طاغلرى اويوب ايچنى
بيوت ايتديلر * ديلديكه طاغلرى اول اويان ثمود قوميديكه انلر بيك ايكيوز مدينه بنا ايتديلركه جميعى
طاشدن ايدى (وفرعون ذي الاوتاد) وفرعونه ايتديكى عقاب دخي سكا خبرويرلمديميكه اول كثرت جنود
ومضارب خيام ايچون اكا ذوالاوتاد ديلدى ويا خود اول ناسى اوتادله تعذيب ايدردى * روايت اولنديكه
فرعونك بر جاريه سى وار ايدى قزينك ماشطه سى ايدى خازنى خربيلك تحت نكاحنده ايدى واول خربيل مؤمن
اولوب يوزييل ايمانني فرعوندن كيزلدى بر وقتده اول ماشطه فرعون قزينك باشنى طرار ايكن الندن طراق يره
دوشدى لعنت اكا كه الله تعالى يه كافر اولوردى ديدى فرعونك قزى اكا بنم بابامدن غيرى سنك آلهك وارميدر
ديدى ماشطه ديديكه بنم آلهم وباباك آلهى وسموات وارضك آلهى واحددر الوهيتده شريكى يوقدر هماندم
قز طوروب اغليه رق فرعونه واردى وماشطه نك قولنى اكا خبرويردى فرعون انى كتوروب سؤال ايتدكده ينه
اولكي قولنه موافق اكا دخي جواب ويردى اويله اولسه فرعون انى درت جانبندن يره مخلادى ويلانلر وعقربلر
كتوروب اكا صوقدردى اگر الهه كافر اولمازسك بو نوال اوزره ايكى آى سكا عذاب ايدرم ديدى ماشطه
ديديكه اگر يتمش آيه دكين دخي عذاب ايدرسك بن الله تعالى يه كافر اولمزين مكر ماشطه نك ايكى قزى وار ايدى
انك قارشوسنه كتورديلر بيوكني اغزى ايچنده وكوچكنى ممه سى اوزرنده بوغزلديلر اول كوچكني بوغزلغه
كتوردكلرنده ماشطه جزع ايديجك اول قز سويليوب ديديكه اى انا صبر ايت بنم ايچون جزع ايتمه الله تعالى

سنکیچون جنتده بر بیت بنا ایدویدرسن انك رحمت وکرامتنه ایرشورسن اندن اول قزی بوغزلدیلر عقبنجه
اول ماشطه دخی جان ویروب جنته واصل اولدی بعده فرعون خبیثلی استدی وانك طلبنه ایکی رجل
کوندردی واروب انی برطاغده بولدیلر که انده نماز قیلوردی وانکا وحوشدن اوچ صنف اولوب اویوبدردی
انلر آنی کوریجك کیرویه دوندیلر خبیل دیدیکه آلهی سکا معلومدر که یوز ییلدنبرو ایمانمی کیزلدم
هیچ کسنه یه ظاهر اولمدی ایمدی اشبو ایکی رجالدن هرقنغیسی بنم حالمی کیزله انی دین حقه هدایت ایدوب
دنیاده وآخرتده حاجتن ویروانکا اظهار حال ایده دنیاده عقوبتن تعجیل ایتدیکندن ماعدا آخرتده مأواسنی
نار ایله دیدی اندن اول ایکیسی دونوب فرعونه واردیلر بری قصه یی فرعونه خبر ویردی اول بری ایسه ایمانه
کلشدی بن بونك دیدیکندن برشی کورمدم دیدی اوبله اولسه فرعون خبیلك حالنی کتم ایدنه زیاده عطالر
ایتدی وآنی فاش ایدنی قتل وصلب ایتدی بعده آسیه بنت مزاحم رضی الله عنها ماشطه یه اولان جزایی
کوریجك نفسنده دیدیکه بکا نیجه وسعت وارد رکه بن مسلمه اولوب اول کافرایکن انك بوبله فعل شنیعنه صبر
ایدم فرعون ایچرویه کلیجك آسیه انکا دیدیکه یا فرعون سن خلقك شرورو خباثتده اشدیسن ماشطه یی
نیچون بیکناه قتل ایتدك فرعون ایتدی یوخسه ماشطه یه عارض اولان جنون سکاده می عارض اولدی آسیه
ایتدی بنده جنون یوقدر بنم اللهم وسنك اللهك وسموات وارضك اللهی بردر شریکی یوقدر اویله اولسه فرعون
امر ایلدی حتی که سورهٔ تحریم آخرنده ذکر اولندیغی منوال اوزره انی دخی قتل ایتدی (آلذین طغوا فی البلاد)
که اول عاد وثمود وفرعون بلادده طغیان وتجبر ایتدیلر (فاکثروا فیها الفساد) که انده کفر وظلم ایله فساد ایتدی
ارتوردیلر (فصب علیهم ربك سوط عذاب) انلر اوزره الله تعالی انواع عذابدن صب وارسال ایتدی (ان
ربك لبالمرصاد) ربك جل شانه مرصادده در عصاتی عقاب ایچون انده مترقبدر اعمال عبادندن برشی انك علمندن
فوت اولماز (فاما الانسان اذا ما ابتلاه ربه فاکرمه ونعمه فیقول ربی اکرمن) اما انسانکه همتی دنیا اولدی ایتدر
رب تعالی جل شانه انی غنا ویسر ایله اختبار ایدوب انکا مال ووسعت ویرسه دیرکه ربم بکا ویردیکیله بنی تفضیل
ایتدی (واما اذا ما ابتلاه فقدر علیه رزقه فیقول ربی اهانن) اما اول کسنه که رب تعالی انی فقر وتقتیر ایله
اختبار ایدوب رزقنی تضییق ایده قصور نظر وسوء فکرندن دیرکه ربم بکا اهانت ایتدی (کلا) حال
انسانك زعم ایتدیکی منوال اوزره دکلدر انی غنا ایله اختبارم کرامتیچون وفقر ایله اختبارم هوانیچون دکلدر
بلکه اکرام معرفت وطاعته توفیقه لدر واهانتم اندن معرفتی نزع ایدوب طریق هدایتدن اضلالمدر کاهی
تقتیر کرامه دارینه مؤدی اولور وکاهی توسعه حب دنیایه مفضی اولور (بل لا تکرمون الیتیم) بلکه
انلرك فعلی قوللرندن اسوءدر وماله تهالککلرینه اولدرزیرا که انلر یتیمه نفقه وکسوه ایله اکرام ایتمزلر (ولا تحاضون
علی طعام المسکین) واهالیکی ومسکینی اطعامه قندرمزلر (وتأکلون التراث اکلا لما) ومیراثی حلال
وحرام بینی جمع ایله اکل ایدرلر زیرا که انلر نساء وصبیانی توریث ایتمزلر بلکه انلرك انصباسنی اکل ایدرلردی
ویاخود مورث میراثنی حلال وحرامدن جمع ایتدیککنی بیلورکن اکل ایدرلر (وتحبون المال حبا جما)
وماله شره وحرص ایدوب حب کثیر ایله محبت ایدرلر (کلا) امر بویله اولمق لایق دکلدر انلر یتیم ومسکینده
امر اولندقلرین ایشلزلر (اذا دکت الارض دکا دکا) نچانکه ارض تکرار وتکرار تزلزل ایدوب ظهرنده
اولان جبل وبنا وشجر کسر اولمغله مستویه ویاخود هباء منبث اوله (وجاء ربك والملك صفا صفا) وربك
جل شانه نك آیات قدرتی وآثار قهری ظاهر اوله وملائکه منازل ومراتبلری حسبنجه صف صف کله لر
(وجیء یومئذ بجهنم) وجهنم یتمش بیك زمام اوزیلوب هر زمامه یتمش بیك ملك یاپشوب زفیر وتغیظله
محشره کتوریله (یومئذ یتذکر الانسان وأنی له الذکری) اول حالده انسان کافر متعظ اولور حالبوکه
انکا اتعاظك منفعتی قندن اولور (یقول یالیتنی قدمت لحیاتی) کافر دیرکه نوله یدی اشبو آخرتده کی حیاتم
ایچون بن خیر وعمل صالح تقدیم ایتمش اولیدم (فیومئذ لا یعذب عذابه أحد ولا یوثق وثاقه أحد) اویله
اولسه یوم قیامتده الله تعالینك عذاب ووثاقنه انك غیری تولی ایتمز زیرا که جمیع امور انکا مختصدر ویاخود

الله تعالی کافره اول کونده کی شدت عذابی کبی وسلاسل واغلال ایله وثاقی کبی دنیاده هیچ کسنه کسنه یه عذابه
قادر اولمیه (یا أیتها النفس المطمئنة) دنیاده عمل صالح اوزره اولان موتا یه بعث عندنده اکرام وجهی اوزره
دینورکه یا نفس آمنه کیم ایمانته شك خلط ایتموبدر ویاخود الله تعالی قضاسنه راضیه در ویا انك عذابندن
آمنه در ویا انك ذکریله مطمئنه در (ارجعی الی ربك راضیة مرضیة) ربك جل شانه نك جنتده سنکیچون
اعداد ایتدیکی ثوابه رجوع ایت ربکدن راضیه وعندنده مرضیه اولدیغك حالده (فادخلی فی عبادی) صالح
قوللرم زمره سنه داخل اول (وادخلی جنتی) وانلرله بیله جنتمه کیر * عبدالله بن عمر ایدر یقجان بر عبد مؤمن
وفات ایدر اوله الله تعالی انکا جنتدن تحفه لر ایله ایکی ملك کوندررواکا دینورکه یا نفس مطمئنه روح وریحانه
چیق وربك جل شانه سندن راضیمدر اوبله اولسه اول روح مسکدن اطیب رایحه لو اولدیغی حالده جسدندن
چیقار ارجاء سماده اولان ملائکه بری برلرینه دیرلرکه یردن بر روح طیبه کاورا وغرادیغی قپوا کا اچیلور ملك
انکا صلات ایدر حتی که درکاه حقه واروب انکا سجده ایدر اندن میکائیله دینورکه بونی ارواح مؤمنینه
ایردر بعده قبری یتمش ذراع توسیع ایدیلور اکر قرآندن بیلوب عمل ایتدیکی شیء وار ایسه نوری انکا کفایت ایدر
وانده عروس کبی راحتده اولورکه انی احب اهلی اویادر * دینلدیکه انکا رجوع ایت دینلمسی دنیادن خروجی
عندنده اولور وجنته کیر دینلمسی یوم قیامتده اولور * دینلدیکه بعث عندنده هر روحه جسدنه کیرورجوع
ایت دینور * علمادن اهل اشارت ایدر یعنی ای نفسکه دنیاده مطمئنه سن انی ترکله الله تعالی یه رجوع ایت انکا
رجوع ایسه آخرنه سلوکدر * سعید بن جبیر رضی الله عنه ایدر ابن عباس رضی الله عنهما طائفده وفات
ایدوب جنازه سنه حاضر اولدم بر طائر کلوب انك نعشنه کیردی بعده اندن چیقدیغی کورلمدی دفن اولنیجق
شفیر قبری اوزره غائبدن تلاوت اولندیکه (یا أیتها النفس المطمئنة) حتی که سوره یی اتمام ایتدی

(سورة البلد وهی عشرون آیة مکیة)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(لا أقسم بهذا البلد وأنت حل بهذا البلد) الله تعالی بلد حرام ایله اقسام ایدوب رسولنه دیدیکه سن بو بلدده
حلالسن انده قتل وغیریدن دیلدیککی ایشلمکل حرمتك عظیم اولدیغیچون تکیم مشرکلرسنی اول بلدکدن
اخراجکی استحلال ایتدیلر سکا شدت عذاوتلریچون مع ذلك انك صیدنی وقطع شجرنی استحلال ایتمزلردی
ایمدی اول انده سکا حلال قیلندی انك غیریده حلال اولدیغی کبی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم مکه نك فتحی
کوننده قتال وقتلی الله تعالی حلال ایتدی بناء علیه ابن حنظلك قتلنه امر ایتدی حالبوکه اول کعبه نك
استارنه تعلق ایتمشدی ودخی مقیس بن صبابه یی وغیریلری بیله قتل ایتدی ایمدی برقومك دماثنی حلال
وبرقومك ایسه حرام ایتدی هرکیم که ابوسفیانك دارنه داخل اوله اول امانده اولسون دیدی بعده دیدیکه الله
تعالی سموات وارضی خلق ایدلدنبرو مکه یی حرام ایتدی بندن اول ده وصکره ده اول هیچ کسنه یه حلال
اولمیوبدر الا مکه نك فتحی کوننده نهاردن برساعتده بکا حلال قیلندی بعده یوم قیامته دکین الله تعالینك
حرمتیله اول حرامدر (ووالد وما ولد) وآدم وذریتیله اقسام ایدرین (لقد خلقنا الانسان فی کبد)
بز انسانی شدت ومشقتده خلق ایتدك اول مصائب دنیا وشدائد آخرتدن زائل اولمازکه انك مبدئی ظلمات رحم
ومضیقدر ومنتهاسی موت ومابعدیدر اول رسول الهی تسلیه درکه قریشدن متأذی اولوردی (أیحسب
أن لن یقدر علیه أحد) انسان قوی ظن ایدرمیکه الله تعالی اندن انتقامه قادر اولمیه (یقول أهلکت مالا لبدا)
انتقام وقتنده یوم قیامتده اول دیه که سمعه ومفاخرت ایچون ویاخود رسول الله ه معادات ایچون مال کثیر
انفاق ایتمشیدم اشبو وقتده اول بکا نفع ایتمدی (أیحسب ان لم یره احد) ظن ایدرمیکه الله تعالی انی کورمیه
اعمال سیئه سی اوزره انکا عقاب ایتمیه (ألم نجعل له عینین ولسانا وشفتین) بز انکیچون خلق ایتمدکمی ایکی
کوز که انکله کورر ولسان که ضمیرنده کی شیئی بیلدرر وایکی شفه کیم انکله اغزینی ستر ایدر ونطق واکل وشرب
وغیره انکله استعانت ایدر (وهدیناه النجدین) وبز انکا خیر وشر طریقن ادله واضحه ایله تبیین ایتدك

ارضدن شیء مرتفعك وضوحی کبی (فلا اقتحم العقبة) اول انسان قوی مالنی رسول اللهك عداوتنه
انفاقندن بدل یوم قیامت عقبه‌سن کچمکه نفع ایدرشیئه انفاق ایتسه‌یدی که اول جهنمك اوزره ممدود جسردر
قلجدن کسکین اندن عبورا یتمزمکر اول مؤمنکه خفیف الظهر اوله (وما أدریك ما العقبة) عقبه‌نك نه شیء
ایدیکن واول نه شیئه بکزرلر ایدیکن سکا نه شیء بیلدردی (فك رقبة) ایعدی اول رقبه‌یی اعتاق واطلاق در
(أو اطعام فی یوم ذی مسغبة یتیما ذا مقربة أو مسكینا ذا متربة) ویوم مجاعه‌ده طعام اطعامیدر بر یتیمه کیم
سکا قرابتی اوله ویا مسکینه کیم فقر وضرندن ترابه ملاصق اوله (ثم کان من الذین آمنوا) ومع ذلك اشبو
فك واطعامی ایدن مؤمنلردن اوله زیرا قربانك نفعی اولاق صاحبنه ایمان مقارنتیله مشروطدر (وتواصوا
بالصبر وتواصوا بالمرحمة) وبری برلرینه طاعة اللهه صبرله وناسه مرحمتله وصیه ایدرلر (أولئك أصحاب المیمنة)
ایعدی انلر یمین ویا یمن صاحبلریدر (والذین كفروا بایاتنا هم أصحاب المشئمة) شونلرکه کتاب وبحجتدن حق اوزره
دلیل نصب ایتدیکمز شیئه ویا قرآنه کافر اولدیلر ایعدی انلر شمال ویا شوم صاحبلریدر (علیهم نار مؤصدة)
اوزرلرینه نار مطبقه واردر * دینلدیکه کفار ناره ادخال اولندقلرنده اوزرلرینه ابواب جهنم قپانورتا که
من بعد اندن نه غم خروج ایدرونه اکا روح دخول ایدرکه انده نوع راحت بولمیه‌لر

(سورة الشمس وهی خمس عشرة آیة مكیة)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(والشمس وضحیها) شمس وضوء وحری حقیچون (والقمر اذا تلیها) وقمر حقیچونکه طلوعی شمسك غروبنه
قریب اوله که اول شهرك نصف اولنده درکه شمس غروب ایتدیکنده قرانك عقبنده اضائت ونورله اکا خلف
اولور (والنهار اذا جلیها) ونهار حقیچونکه ارتفاعیله شمسی ویا ظلمتی ویا دنیایی ویا ارضی تجلیه ایده
(واللیل اذا یغشیها) ولیل حقیچونکه ظلمتیله شمسی ویا آفاقی ویا ارضی تغطیه ایده (والسماء وما بنیها)
وسماوانی بنا ایدن الله تعالی حقیچون (والارض وما طحیها) وارض وانی بسط ایدن الله تعالی حقیچون
(ونفس وما سویها) جن وانسدن هر نفس وانی تسویه وتعدیل ایدن حقیچون (فألهمها فجورها وتقویها)
که اول نفسه خیر وشری تبیین وطاعت ومعصیتی تعلیم ویا اکا فجور وتقوایی الزام ویا مؤمنده تقوایی وکافرده
فجوری خلق ایتدی (قد أفلح من زكیها) فوز وسعادته ایردی اول که الله تعالی انی اصلاح وذنوبدن تطهیر
وطاعتنه توفیق ایتدی (وقد خاب من دسیها) خیبت وخسارته ایردی اول کمسه که انی الله تعالی خذلان
وفساد ده ترك ایتدی ویاخود معنی فلاح بولدی اول کمسه که نفسنی تزکیه واصلاح ایدوب طاعته تحمیل
ایتدی وخائب اولدی اول کمسه که نفسنی اهلاك واضلال ایدوب معصیته تحمیل ایتدی
(كذبت ثمود بطغویها) ثمود قومی طغیان وعداوتلری سببیله رسوللرینی تکذیب ایتدیلر (اذ انبعث
اشقیها) شول وقتکه انلرك غایتده شقیسی اولان قدار بن سالف ویا اشقیالردن برجماعت ناقه‌نك عقرینه سرعت
ومبادرت ایتدیلر (فقال لهم رسول الله ناقة الله وسقیاها) الله تعالینك رسولی صالح علیه السلام انلره
دیدیکه ناقه‌یی عقردن وماءدن شربنه تعرضدن حذر ایدك (فكذبوه فعقروها) انلر ایسه صالح علیه
السلامی تکذیب ایدوب ناقه‌یی عقر ایتدیلر (فدمدم علیهم ربهم بذنبهم فسویها) الله تعالی انلرك اوزرینه
ذنبلری سببیله عذابی اطباق ایدوب اول حالتی جمعنه تسویه ایتدی صغیر وکبیردن هیچ بری انك عذابندن
خلاص اولمدی (ولا یخاف عقبیها) حالبوکه الله تعالی ثمودك هلاکی عاقبتندن وتبعه‌سندن خوف ایتمز

(سورة اللیل وهی احدی وعشرون آیة مكیة)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(واللیل اذا یغشی) لیل حقیچونکه اول ظلامیله شمسی ویا نهاری ویا هر مواراتی ایتدیکی شیئی قاپلیه (والنهار
اذا تجلی) ونهار حقیچونکه ظلمت لیلك زوالیله ظاهر ویا طلوع شمسیله متبین اوله (وما خلق الذكر والانثی)
واول الله تعالی حقیچونکه هر توالدی اولان نوعدن ذکر وانثایی ویا آدم وحوایی خلق ایتدی (ان سعیكم

لشتی) سزلرك زیاده عملکز مختلفدر بعضکز جنت ایچون وبعضکز نار ایچون عمل ایدر پیغمبریمز صلی الله
علیه وسلم ایدر جمیع ناس ایکیدن خالی دکل یا نفسنی طاعته استعمال الله عذاب اللهدن قورترر ویا انی بحالفته
ارساله نارده احتباسه سبب اولور (فأما من أعطی واتقی) اما اول کمسه که مالندن حق اللهی ادا ایده
وشرك وعصیاندن صاقنه (وصدق بالحسنی) وکلمهٔ حسنایی که اول (لا اله الا الله) کلمه‌سیدر ویا جنتی
تصدیق ایده ویا الله انفاقی مقابله‌سنده خلفی اولور ایدیکنه الله تعالینك وعدنه ایقان ایده (فسنیسره
للیسری) بزاکا طریقهٔ یسرایی یعنی یسر وراحته مؤدی خصلتی توفیق وتیسیر ایدرز (وأما من بخل
واستغنی) اما اول کمسه که مالنی طاعته انفاقدن بخل ایده ولذات دنیا ایله ثواب اللهدن استغنا ایده (وكذب
بالحسنی) وکلمهٔ حسنایی ویا جنتی تکذیب ایده (فسنیسره للعسری) بزاکا طریقهٔ عسرایی یعنی عسر
وشدته مؤدی اولور خصلتی تیسیر ایدرز (وما یغنی عنه ماله اذا تردی) حالبوکه اکا بخل ایتدیکی مال نفع
ایتمز بحالنکه اول هلاك ویا حفرهٔ قبره ویا قعر جهنمه واقع اوله پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر بنوآدمدن
هر کسه‌نك جنت ویا ناردن مکانی ازلدن تقدیر اولنمشدر بر رجل دیدیکه اویله اولسه امریمزی تقدیره حواله
ایدوب عملی ترك ایدلمی پیغمبریمز علیه السلام دیدیکه عملی ترك ایتمکز عمل ایدك هر کسه اکا تیسیر اولنان
عملك سکا ایچون خلق اولنمشدر اهل شقا یه شقا عملی واهل سعادته سعادت عملی تیسیر اولنور بعده (فأما من
اعطی) دن (للعسری) یه دکین تلاوت ایتدی اشبو آیاتك سبب نزولنده دینلدیکه انصاردن بر رجلك
برنخله‌سی اولوب مکرانك فقیر بر قومشوسی وار ایدی اول نخله‌سی میوه‌سندن اول فقیرك دارینه دوشدکده
صبیانی انی آلوب یرلردی نخله صاحبنه ویرمزلردی نخله صاحبی انلردن پیغمبریمز علیه السلامه شکایت
ایدیجك پیغمبریمز علیه السلام دیدیکه اول نخله‌کی بکا ویر سکا انك یرینه جنتده بر نخله ویره‌یین اول ایسه اکا
راضی اولمدی بعده ابو الدحداح نام صحابی ملاقی اولوب کندی بنك بر حائطیله اول نخله‌یی صاحبندن اشترا
ایدوب ایعدی یا رسول الله اول نخله‌یی بکا جنتده کی نخله‌یه دکشر میسن دیدی دکشدم دیوب انی اول صبیانی
اولان انصاری‌یه ویردی اویله اولسه ابو الدحداحله اول صاحب نخله شاننده اشبو آیت نازل اولدی (ان
علینا للهدی) بزم عهده‌مزه درکه طریق هدایی طریق ضلالدن تبیین ایده‌وز (وان لنا للآخرة والاولی)
وآخرت ودنیا بزم ایچوندرکه اول ایکیسنك ثوابندن دیلدیکمز کسه‌یه دیلدیکمز شیئی ویررز (فأنذرتكم نارا
تلظی) یا اهل مکه سزی قرآنله تخویف ایدرین برناردنکه اهلی اوزره التهاب واشتعال ایدر (لا یصلیها
الا الاشقی الذی كذب وتولی) اول ناره داخل اولمز مکر شول کافرکه حقی تکذیب ایدوب طاعتدن
اعراض ایده (وسیجنبها الاتقی الذی یؤتی ماله یتزكی) واول ناردن تباعد ایدر اول کمسه که شرك
ومعاصیدن صاقنور مالنی سبیل خیراته ویرر که عند الله زاکی اوله (وما لاحد عنده من نعمة تجزی)
حالبوکه اول اتقانك عندنده هیچ کسه‌نك نعمتی یوقدرکه ویردکیله اول نعمته مجازات قصدین ایده (الا ابتغاء
وجه ربه الاعلی) بلکه ویرمسی دکل الا رب تعالینك وجه کریمن طلب ایچوندر بوخسه نعمت مکافاتیچون
دکل (ولسوف یرضی) یوم قیامتده اول اتقی اکا ویریلان ثوابه راضی اولیسردر جمیع مفسرین قولنده
اشبو (وسیجنبها) دن سوره آخرینه دکین اولان آیات کریمه ابو بکر الصدیق رضی الله عنه شاننده نازل
اولوبدرکه اول مماليکدن مشرکین یدلرنده اذا اولنور کوریجك اشترا ایدوب اعتاق ایدردی جمله‌دن بلال بن
ابی رباح رضی الله عنه امیه بن خلف یدنده ایدی اسلامنده صادق اولدیغی سببدن انی امیه هر کون اویله
وقتنده بطحاء مکه‌یه چیقاروب ارقه‌سی اوزره یاتوروب بر بیوك طاشی کوکسی اوزره قویوب کیدردی
محمدك دیننده رجوع ایتمزسك مونکه دکین سکا بو وجهله عذاب ایدرین دیردی ابو بکر رضی الله عنه انی اول
حالده کوریجك امیه‌یه دیدیکه بو ضعیفه نیچون بویله عذاب ایدرسن بن اندن کوچلو وقوتلو بر سیاه غلام
وارسنك دینکده درسنك بو غلامکله انی دکیشه‌لم اولدخی نعم دیوب بلالی اندن الدیغی کبی آزاد ایتدی وبلالدن
غیری هجرتدن اول التیسن دخی الوب مشرکین ایدندن قورتردی انك بری عامر ابن فهیره ایدی بدر واحد

غزالرنده حاضر اولوب بئر معونه ده شهيد اولدى وبرى زنيره ايدى آزاد اولديغى حينده بصريتنه عمى اصابت ايتدى قريش ديديلركه انك بصرنى لات وعزى كيدردى زنيره ايتدى والله لات وعزى نفع وضره قادر دكلدر سز كذب ايديورسز اويله اولسه الله تعالى اكا بصرنى رد ايتدى وايكيسيدخى نهديه وقزى ايدى سيده لرى انلرى طحن ايچون كوندروب بن سزى والله ابدا آزاد ايتمزم ديدى انلرى دخى ابوبكر الصديق رضى الله عنه الوب آزاد ايتدى وبرى دخى بنو مؤملدن برجاريه ايدى عذاب اولنوردى انى دخى الوب آزاد ايتدى وبرى دخى ام عميس ايدى انى دخى الوب آزاد ايتدى

(سورة الضحى وهى احدى عشرة آية مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(والضحى) ضحى حقيچونكه اول ارتفاع شمس وقتيدر انكله تخصيصه سبب زيرا كه انده نهار قوى اولور والله تعالى انده موسى عليه السلامه سويلمويدر و سحره سجده يه واروبدر ويا انكله مراد نهارك كلدر (والليل اذا سجى) ولَيل حقيچونكه ظلامى اقبال ايدوب هر شيئى انكله تغطيه ايده ويا ظلامى سكون واستقرار ايدوب من بعد ازديادى كسله (ماودعك ربك وماقلى) يا محمد ربك جل شانه سنى ترك ايتمدى وسكا بغض ايتمدى ● روايت اولنديكه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم مشتكى اولوب ايكى اوچ كيجه قيامه قادر اولمدى ابو لهبك زوجه سى كلوب ديديكه ظن ايدرمشكه يا محمد سنى ربك ترك ايتمش اوله زيرا ايكى اوچ كيجه دنبرو انك سكا قريب اولديغن كورمزين اول اجلدن بو اوچ آيت نازل اولدى ● مفسرون ايديرهود پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه ذوالقرنين واصحاب كهف وروحدن سؤال ايتدكلرنده انى ارته خبرويره يم ديوب لكن انشاءالله ديمديكيچون اون ايكى ويا اون بش ويا قرق كون اندن وحى محتبس اولدى ويا خود وحيك احتباسنه سبب بيتنده جروكاب وار ايدى اويله اولسه مشركون ديديلركه محمدى ربيسى ترك ايتدى (وللآخرة خير لك من الاولى) يا محمد آخرت سكا دنيادن خيرلودر زيرا كه آخرت باقيه در شوائبدن خالصه در دنيا ايسه فانيه در مضارله مشوبه در وقتاكه الله تعالى اكا دنياده وحى وكرامتله زائل اولمز ايديكنى تبيين ايتدى آخرتده اندن اجل واعلاينى وعد ايتدى ويا خود يا محمد امرك نهايتى بدايتندن خيرلودر كه رفعت وكماله تصاعددن زائل اولمزسن (ولسوف يعطيك ربك فترضى) ربك جل شانه سكا مرتبه عطا مجزيل ايديسر دركه سن اكا راضى اولورسن اما دنياده كمال نفس وظهور امر واعلاء دين كبى وآخرتده حوض وشفاعت وشهادت كبى بعده اكا ابتداء نشئه سنده ويرديكى بعض نعمى مالده فضلنه مترقب اولسون ايچون ذكر ايدوب ديديكه (ألم يجدك يتيما فآوى) يا محمد ربك جل شانه آنالك وآنالكموتندنصكره سنى يتيم صغير فقير بولمديمى حالبوكه سكا مال ومأوى ترك ايتمامشلردى اويله اولسه عمك ابوطالبه ضم ايدوب انى سكا مأوى وتربيتكه متعهد ومؤنتكه كافى قيلدى (ووجدك ضالا فهدى) وسنى حكمت وشرايع واحكامدن خالى بولوب وحى والهام وتوفيقله سكا هدايت ايتدى (ووجدك عائلا فأغنى) وسنى فقير بولوب خديجه نك ماليله بعده غنائمله سنى غنى ايتدى وياسنى ويرديكى رزقله راضى ايتدى پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر غنا دنيا متاعنك كثرتيله دكلدر بلكه غنا قلبك غناسيدر وبنه پيغمبريمز عليه السلام ايدر فوز وفلاح بولدى اول كمسنه كه رزقى كفاف اوله والله تعالينك ويرديكى رزقه قانع اوله (فاما اليتيم فلا تقهر) يتيمى تحقيرا تمكل ويا اكا قهر ايدوب ضعفيچون مالنى المغل پيغمبريمز عليه السلام ايدر بيوت مسلميندن خيرلو بيت اولدر كه انده يتيم اولوب اكا احسان ايديله وشربيت اولدركه انده يتيم اولوب اكا اساءت اولنه وايكى پارمغن ضم واشارت ايدوب ديديكه بن وكافل يتيم جنتده بيله يز (واما السائل فلا تنهر) وسائلى قپودن زجرا يتمه كه بذل يسيرله و كلمه طيبه ايله رد ايلكل ابراهيم ابن ادهم ايدر سائللر آخرت بريديدر قپو كزه كلدكده كانه ديركه آخرته برشيئكوندررميسز كه انده انى اهللر بكزه ايركوره لم ※ ديلديكه سائلله مراد طالب علمدر (واما بنعمة ربك فحدث) وربك جل شانه نك نعمتنى تحديث آيت يعنى قرآنى ناسه تبليغ آيت ونبوتكى تحديث آيت ويا اشبو سوره ده ذكر اولنان نعمتلره

شكر ايت پيغمبريمز عليه السلام ايدر اول كمسنه كه معروفك قليلنه شكر ايتمه كثيرنه دخى شكر ايتمز واولكه ناسه شكر ايتميه الله تعالى يه دخى شكر ايتمز والله تعالينك نعمتنى تحديث شكردر وانى تحديثك تركى كفردر ابن عباس رضى الله عنهما ايدر بن ابى بن كعبدن اوقودم اول ايدر بن رسول الله صلى الله عليه وسلمدن اوقودم والضحى سوره سنى تمام ايتديكمده بكا امر ايتديكه تكبير ايدم تا قرآنك تمامنه دكين هر سوره آخرنده انى ايدم واكا سبب اولدركه اشبو سوره اوّلنده ذكر اولنان سببله پيغمبريمز عليه السلامدن وحى محتبس اولنجق مشركون ديديلركه محمدى ربيسى هجر وترك ايتدى اويله اولسه پيغمبريمز عليه السلام اكا زياده مغموم ومحزون اولدى بعده والضحى سوره سى نازل اولنجق اكا سرورندن تكبير ايدوب من بعد انى امتنه سنت ايتدى

(سورة ألم نشرح وهى ثمان آيات مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(ألم نشرح لك صدرك) بز سنك صدركى توسيع ايتمدكمى حتى كه مناجات حقه ودعوت خلقه قابل اولدى ويا خود اكا ايداع ايتديكمز علم وحكم ايچون توسيع ايدوب جهل ضيقنى اندن كيدردك ويا خود قلبكى وحى تلقى يه تيسير ايتدك حالبوكه اندن اوّل اول سكا مشقتلو ايدى ※ ديلديكه انكله مراد روايت اولنان دركه جبرئيل عليه السلام انى صباوتى حالنده ويا معراج قبيلنده انك قلبنى استخراج وغسل ايدندصكره انى ايمان وعلمله طولدردى (ووضعنا عنك وزرك الذى انقض ظهرك) وسندن حط ايتدك شول فرطاتكى كه قبل البعثه اول سندن صدور ايله ظهركه ثقيل اولوب انى انقاض ايتدى ويا اينكه قومك ضلالن كوروب ارشادلرندن عاجز اولدك ويا انلرى ايمانه دعوتكده اصرار واذاده تعديلرين كوردك (ورفعنا لك ذكرك) وذكريكى رفع ايتدك شول وجهله كيم بن ذكر اولنديغمده سن دخى بنمله ذكر اولنورسن يعنى اذان واقامت وتشهد وخطبه ده حتى كه بر كمسنه الله تعالى يه عبادت ايدوب هر شيئده انى تصديق ايتسه الا بوكه محمدك رسول الله ايديكنه شهادت ايتميه انك هيچ برى اكا نفع ايتمزبلكه كافر اولور ※ ضحاك ايدر يعنى انك ذكرنسز صلات وخطبه سى جائز اولمز (فان مع العسر يسرا) يا محمد صدرده اولديغك ضيق صدر ومنقض ظهر اولور وزر وقومكدن كورديكك ضلال واذا امثالى شدائدله بيله شرح صدر ووضع وزر واهتدايه توفيق واردر (ان مع العسر يسرا) وعد مذكورى تأكيد ورجانى تعظيم ايچون تكرار اولندى ※ اشبو آيت نازل اولنجق پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايتدى سزه بشارت اولسونكه سزه يسر كلدى بر عسر ايسه ايكى يسره غالب اولمز ※ ابن مسعود رضى الله عنه ايدر اكر عسر بر جحره ده اولسه يسر انى ايستيوب اوزرينه داخل اولوردى ※ ديلديكه عسرك ايكيسى بيله معرفه اولديغيچون معناده واحددر ويسرك ايكيسى بيله نكره اولديغيچون لفظ ومعناده ايكيدر ※ ديلديكه اول ايكى يسرك برى پيغمبريمز عليه السلام زماننده مسلمينه تيسير اولنان فتوحدر وبرى دخى خلفا زماننده تيسير اولنان فتوحدر وجائزدركه مراد يسر دنياله يسر آخرت اوله ※ ديلديكه اول پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه تسليه در عسرله مراد اهل مكه نك انى مكه دن اخراجيدر ويسر اول انك مدينه يه دخولى وايعانده اصحابنك تكثيريدر ويسر ثانى مكه نك فتحى كوننده انك واصحابنك عز ونصرله اكا دخوليدر (فاذا فرغت فانصب) صلاة مكتوبه دن فراغكده رب تعالى يه دعايه مشغول اوله رغبت ايتكه انى سكا ويره ويا جهاددن فراغكده سنى عذابدن انجا ايدر شيئده كندوكى اتعاب ايت ويا تشهددن فراغكده دنيا وآخرتك ايچون دعايه منتصب اولغل ويا تبليغ رسالتدن فراغكده كندوك ومؤمنلر ايچون استغفار ايت (والى ربك فارغب) وربك جل شانه دن جميع احوالكده حاجتك ديلكل غيريدن دكل زيرا كه يا الكز اول انى روايه قادر اولور ويا خود ناردن رهبت وجنته رغبت ايدر اولديغك حالده الله تعالى يه تضرع ايت

(سورة التين وهى ثمان آيات مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(والتين والزيتون) تين وزيتون حقيچون غايتنده اشبو ايكيسى ذكر ايله تخصيص اولندى زيرا كه تين فاكهه طيبه در فضلاتى اولمز وغداء لطيف سريع الهضمدر ودواء كثير النفعدر كه اول طبيعتى تليين وبلغمى تحليل وكليه لرى تطهير ومثانه ده كى رملى كيدررو كبد وطحالك سدده سنى فتح ايدر وبدنى سمين ايدر حديثده كلديكه تين بواسيرى قطع ايدر ونقرس علتنه نفع ايدر اما كه زيتون فاكهه وادام ودوادر ودهنى كثير المنافعدر مع هذا بر بردهبتر كه اندهدهنيدن اثر اولمز * ديلديكه اول ايكيسى ايله مراد ايكى جبلدر برى جبل تيندر كه دمشق انك اوزرنده در وبرى جبل زيتوندر بيت المقدس انك اوزرنده در زيرا اول ايكيسى ارض مقدسه دندر تين وزيتون منبتيدر وياخود مراد مسجد دمشقله مسجد بيت المقدسدر وياخود تين مسجد اصحاب كهفدر وزيتون مسجد ايلياء در (وطور سينين) وجبل طور حقيچونكه موسى عليه السلام انك اوزرنده رب تعالى يه مناجات ايتديكه انك موضعنه سينين وكذلك سيناء دخى دينور (وهذا البلد الامين) واشبو بلد حقيچونكه اكا داخل اولان امنده اولور اول مكه شهريدر (لقد خلقنا الانسان فى أحسن تقويم) بز انتصاب قامت وحسن صورت وخواص كائنات ونظائر سائره كى استجماعله انسانى احسن تعديله خلق ايتدك حالبوكه انك غيرى هر حيوان يوزى اوزره منكب خلق اولنوبدر (ثم رددناه أسفل سافلين) بعده بز انى حسن وقوت وكمال شبابندنصكره احوال سافلينك اسفلنه رد ايتدك كه اول ضعف وهرم وارذل عمردر حتى صبى كبى اولمده فهمى ايتمزاولور وياكفر وفجور ايچون موتندنصكره ناره رد ايدرز معناى اول اوزره مراد اولوركه عقللرى زائل اولوب عمللرى كسيلور انلر ايچون حسنه يازلقدن قالور (الا الذين آمنوا وعملوا الصالحات فلهم أجر غير ممنون) لكن شونلر كه مؤمن اولوب عمل صالح ايشلديلر انلر ارذل عمره رد اولنمز ويا ناره ادخال اولنمزلر * ديلديكه قرآنى اوقيوب موجبيله عمل ايدن كشى ارذل عمره رد اولنمز ايمدى انلرك قوتلرى كتدكده عقللرينه ضعف ايردكده اجرلرى كسلمز بلكه كما كان حال شبابلرنده وكمال قوتلرنده ايشلديكلرى اعمال صالحه نك اجرى موتلرينه دكين يازيلور اول انلره عملسز اجرا اولور (فما يكذبك بعد بالدين) يا محمد اشبو دلائلدنصكره دلالت ويا نطقله يوم جزايى اخباركده سنى نه شى تكذيب ايدر وياخود يا انسان الله تعالى سنى احسن تقويمده خلق ايدوب كمال استوايه ايركورديكندنصكره سنى ارذل عمره ردنى بيلورگن يوم جزايى انكار وتكذيبه سنى نه شى تحميل ايدر (أليس الله بأحكم الحاكمين) ذكر اولنان خلق ورده قادر اولان الله تعالى صنع وتدبيرده اعدل حاكمين دكلميدر خلقندن هر برينه اهل اولديغى شيئله حكم ايدر احوال مذكوره يه قدرتى كبى اعاده يه دخى قدرتى ايردر پيغمبرعز صلى الله عليه وسلم ايدر بركمسه كه والتين والزيتون سوره سنى اوقيوب آخرينه ايريشه بلى وانا على ذلك من الشاهدين ديسون

(سورة العلق وهى تسع عشرة آية مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(اقرأ باسم ربك الذى خلق) يا محمد قرآنى ربك جل شانه نك اسميله افتتاح ويا انكله استعانت ايدر اولديغك حالده اوقوغل كه اول هر شيئى خلق ايتدى * اكثر مفسرين ايدر قرآندن اول نازل اولان اشبو سوره در مالم يعلم قولنه ايرنجه * عائشه رضى الله عنها ايدر پيغمبرعز صلى الله عليه وسلم اول وحى اولنان رؤياى صالحه ايدى مناميده هرنه كورسه فلق صبح كبى ظاهر اولوردى بعده خلوته رغبت ايدوب جبل حراده مغاره ده ماشاء الله زمان كيجه وكوندز عباذته مشغول اولدى حتى كه كا برملك كلوب اقرأ يعنى اوقوغل ديدى اول ديديكه بن اوقومق بيلمزم نه اوقويايين پيغمبرعز صلى الله عليه وسلم ايدر اندن ملك بنى قتى صقدى بعده ينه بكا اوقو ديو تكرار ايلدى بن ينه اولكى جوابى ويرديجك اول بنى تكرار صقدى بو منوال اوزره اوچ دفعه وقوعندنصكره ديديكه اقرأ باسم ربك الاعلى حتى كه مالم يعلم قولنه ايردى اونله اولسه دتربه رك خديجه رضى الله عنها قتنه كلوب بنى اورتيكز ديو اورتندى بعده قصه يى خديجه يه خبر ويروب نفسم اوزره قورقارم ديدى خديجه ايتدى والله اول سنى اخذا يتمز زيرا كه سن صله رحم ايدر وضيفكه ضيافت ايدر وسائر

خصال حميده يى ايدرسن بعده خديجه انى ابن عمى ورقه بن نوفله ايلتديكه اول زمان جاهليتده نصرانيت اوزره اولوب انجيلدن لغة عربيه ايله ماشاء الله نيجه اشيا يازمشدى شيخ كبير اعمى ايدى پيغمبرعز صلى الله عليه وسلمك ماجراسن اكا ذكر ايديجك ورقه ديديكه اشبوذكر ايتديكك شول ناموسدر كه الله تعالى آنى موسى عليه السلامه دخى انزال ايتمشدى اكر حياتده قالورسم سكا نصرت ايدردم زيرا كه قومك سنى ارالرندن چيقارمشلردى بعده ارالرندن چيقار ديسردرتيكيم سندن اول بو حالته ايرن رجالى قوملرى ارالرندن چيقارمشلردى بعده بر قاچ ايامدنصكره ورقه فوت اولدى وپيغمبرعز صلى الله عليه وسلمدن وحى كسلدى اندن اكا زياده حزن ايردى بر مرتبه ده كه برنيجه كره بوكسك طاغلرك باشنه چيقديكه كندوبى اندن اشغه براغه اول حالتده جبريل عليه السلام اكا ظاهر اولوب يا محمد سن الله تعالينك حق رسوليسن ديو تسليه ايدوب وكندوبى اندن اشغه براقمدن منع ايدردى حتى كه من بعد وحيك نزولى واستمراريله قرير العين اولدى (خلق الانسان من علق) انسانى علقه دن خلق ايتدى وقتا كه اول واجبات معرفة الله اولدى اول نازل اولان انك وجودنه وفرط قدرتنه وكمال حكمتنه دلالت ايدرشى اولدى (اقرأ وربك الاكرم) يا محمد قرآنى اوقوغل كه ربك تعالى كرمده هر كريم اوزره زائددر كه غرضنسز انعام ايدر وخوفسز حلم ايدر (الذى علم بالقلم) كه اول قلمله خط وكتابت تعليم ايتدى (علم الانسان مالم يعلم) اول انسانه بيلمديكنى بيلدردى شول وجهله كم آنده قوى خلق ايتديكندنصكره اكا نصب دلائل وانزال آيات ايتدى (كلا ان الانسان ليطغى أن رآه استغنى) حقا كه نعمة الهيه كافر اولان انسان حدى تجاوز وديننه استكبارا يدر چونكه كندوبى غنى كورهديلديكه يعنى لباس وطعام وغيريده منزلتندن منزلة اخرايه ارتفاع ايدر * ديلديكه اشبو آيت ابوجهل شاننده نازل اولوبدركه اول چقان برماله اصابت ايتسه ثياب ومركب وطعامن ارتوررردى (ان الى ربك الرجعى) حالبوكه يا انسان رجوعك رب تعالى يه در اى دى طغيانك عاقبتندن حذر ايت (أرأيت الذى ينهى عبدا اذا صلى) كوررميسن شول كمسه يى كه عباد اللهدن بر عبدى صلاتدن نهى ايدر اشبو آيت ابوجهل شاننده نازل اولوبدركه اول ديديكه اكر محمدى سجده ايدر كوررسم بوينى اوزره چكنردم چون اول عزمله اكا واردى اردنه چكلمكه باشلدى اكا نيچون بويله ايدرسن ديلديكده ديديكه بنله محمد بيننده آتشدن خندق واهوال واجنحه كوررين پيغمبرعز صلى الله عليه وسلم ديديكه اكر اول بكا قريب اولسه ملائكه انى پاره پاره ايدردى (أرأيت ان كان على الهدى أو أمر بالتقوى) بكا خبر وير شول كمسه دن كه اكر مصلى دين حق اوزره اولسه وياخود ناسه ايمان وعمل صالحله امر ايتسه (أرأيت ان كذب وتولى) بكا خبر ويركه اول صلاتدن نهى ايدن دينى تكذيب وايماندن اعراض ايتسه (ألم يعلم بأن الله يرى) اول نهى ايدنى بيلزميكه الله تعالى انك صلاتدن نهينى وسائر افعال قبيحه سنى كورر (كلا) ايمدى اول نهى ايدن اول فعل سيئندن ارتداع ايتسون (لئن لم ينته لنسفعا بالناصية) اكر اندن منتهى اولمزسه بز انك ناصيه سن قهر وشدتله اخذ ايدرز (ناصية كاذبة خاطئة) كه اول ناصيه صاحبى كذب وخطاءله متصفدر وقتا كه ابوجهل پيغمبرعز صلى الله عليه وسلمى صلاتدن نهى ايتدى پيغمبرعز صلى الله عليه وسلم آنى زجر ونهر ايتدى ابوجهل پيغمبرعز عليه السلامه ديديكه والله سنك اوزريكه اشبو وادى يى خيل جرد ورجال مردله طولدرايم الله تعالى ديديكه (فليدع ناديه سندع الزبانية) ايمدى اول قوم وعشيرتن چاغروب انلرله استنصار ايتسون بز دخى زبانيلرى چاغررز انى ناره سوريه لر (كلا لا تطعه واسجد واقترب) ايمدى يا محمد تثبت ايدوب انك صلاتدن نهينه اطاعت ايتمكل بلكه طاعت اوزره ثابت اول سجوده مداومت ايدوب اعمال صالحه ايله الله تعالى يه تقرب ايت پيغمبرعز صلى الله عليه وسلم ايدر عبدك رب تعالى يه زياده قريب اولمسى ساجد اولديغنده در

(سورة القدر وهى خمس آيات مختلف فيها)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(انا أنزلناه فى ليلة القدر) بز قرآنى ليلة قدرده لوح محفوظدن سماء دنيايه بيت عزته انزال ايتدك بعده

جبرئل علیه السلام انی یکرمی ویا یکرمی اوج ییلده ازمان متفرقه ده پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه انزال
ایتدی (وما أدریك ما لیلة القدر) سکا لیلهٔ قدرك غایت فضلنی نه شی بیلدردی اول لیلهٔ قدره تسمیه
اولندی زیرا الله تعالی اول لیلهده بر سنهدن سنهٔ مقبله یه دکین واقع اولور اجل ورزق وموت وسائر امور
واحکامله سموات وارض خلق اولمزدن اول تقدیر اولنان مقادیری مواقیتنه سوق وتنفیذ ایدر * دینلدیکه
اول شهر رمضانده در بعضیلر دیدیکه اول لیالی سنهنك برنده در حتی برکسنه مرأه سنك طلاقنی ویا عبدینك
عتقنی لیلهٔ قدره تعلیق ایتسه یمین ایتدیکی حیندن بر سنه تمام اولمینجه اول طلاق وعتق واقع اولمز اشبو قول
ابن مسعود رضی الله عنهدن مرویدر دیمشکه برکسه بر سنهنك لیالیسنی قائم اوله اول لیلهٔ قدره اصابت ایدر
ابن عمر انی ایشیدیجك دیدیکه الله تعالی ابو عبد الرحمانه رحمت ایده اول لیلهٔ قدر شهر رمضانده ایدیکن بیلور
لکن اول قولیله مرادی ناسك اکا اتکالندن منع ایدی اکثرون انی رمضانك عشر اخیری اوزتاسنده در دیدیلر
که الله تعالی انی اخفا ایتدی تاکه ادراکی طمعیله لیالی رمضانك جمعنده عبادته اجتهاد ایدوب
ثوابلرین کثیر ایده (لیلة القدر خیر من ألف شهر) لیلهٔ قدرده قیام وعبادت خیرلودر بیك آی قیام وعبادتدنکه
انده لیلهٔ قدر اولیه * ابن عباس رضی الله عنهما ایدر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه بنو اسرائیلدن بر رجل ذکر
اولندیکه اول بیك آی فی سبیل الله جهادده سلاحن اوموزندن ایندرمدی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم انك
اول عملن بکنوب امتی ایچون انك مثلنی الله تعالیدن تمنی ایتدی ودیدیکه یارب امتمك عمرلرین قصیر وعمللرین
قلیل ایتدك اول سببله اولسه الله تعالی بو امته لیلهٔ قدری ویردیکه انلرك اول لیلهٔ شریفهدهکی عبادتلری اول
اسرائیلینك اول مدتده اولان جهادندن خیرلودر * سعید بن المسیب ایدر برکسه که بر ییلدن بر ییله دکین
اخشام ویتسو نمازین جماعتله قیلسه لیلهٔ قدردن نصیبن اخذ ایدر عائشه رضی الله عنها پیغمبریمز صلی الله علیه
وسلمه دیدیکه اکر بن لیلهٔ قدره ایرشسم نه دعا ایدهیم ایتدی دیکلکه * اللهم انك عفو کریم تحب العفو
فاعف عنی (تنزل الملائکة والروح فیها باذن ربهم من کل أمر) اول لیلهٔ قدرده الله تعالینك اذنیله ملائکه
وروح اول سنهده تقدیر اولنان هر خیر وبرکت امر ایچون ارضه ویا سماء دنیایه نزول ایدرلر ویا مؤمنلره
تقرب ایدرلر (سلام هی حتی مطلع الفجر) لیلهٔ قدرده الله تعالی سلامتدن غیری شیء تقدیر ایتمز حالبوکه
انك غیرنده سلامتی وبلایی دخی تقدیر ایدر ویاخود اول لیلهٔ قدر دکل الا سلامدر زیرا انده ملائکه مؤمنلره
سلامی چوق ایدرلر ایمدی لیلهٔ قدرده ملائکهنك مؤمنلره سلامی غروب شمسدن طلوع فجره دکدر

(سورة البینة وهی ثمان آیات مختلف فیها)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(لم یکن الذین کفروا من أهل الکتاب والمشرکین منفکین حتی تأتیهم البینة) یهود ونصارادن وعبدهٔ اوثاندن
اولان طوائف کفر وشرکلرندن زائل اولمدیلر حتی که الله تعالیدن انلره حق وباطل بیننی فرق ایدر رسول الله
ویا قرآن کلدی زیرا که پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمك بعثتندن اول دیرلردیکه بز صددنده اولدیغمز دیندن
زائل اولمزز تا شول وقته دکین که توراتده وانجیلده وعد اولنان پیغمبر که اول محمد علیه السلامدر چون اول
پیغمبر کلدی ایکی طائفهدن برنیجهلر اول وعدلرینه وفا ایدوب ایمانه کلدیلر برنیجهلر ایسه اول قوللرندن
رجوع ایدوب کفرلری اوزره اصرار ایتدیلر (رسول من الله یتلو صحفا مطهرة فیها کتب قیمة) که اول الله
تعالیدن بر رسولدر که تلاوت ایدر شول قراطیس مضمونی که اول باطلدن منزهدر انده احکام مستقیمه
واردر که انده اعوجاج یوقدر زیرا که اول صواب وصلاحه ارشاد ایدر (وما تفرق الذین أوتوا الکتاب الا من
بعد ما جاءتهم البینة) یهود ونصاری دینلرنده ویا محمد علیه السلام شاننده ویا قرآن حقنده اختلاف ایتمدیلر
الا انلره بینه کلدیکندنصکره که اول محمد علیه السلام ویا قرآندر ویاخود معنی هالکین ومعذبین اولمدیلر
الا ارسال رسول وانزال کتبله اوزرلرینه حجت قائم اولدیغندنصکره (وما أمروا الا لیعبدوا الله مخلصین
له الدین حنفاء) حالبوکه انلر کتابلرنده امر اولندیلر که انجق الله تعالی یه عبادت ایدهلر عبادتی انکیچون خالص

ایدوب

ایدوب عقائد زائغهدن اعتقاد حقه مائلین اولدقلری حالده (ویقیموا الصلاة ویؤتوا الزکوة) وصلوات
مفروضهیی اوقاتنده ادا ایدهلر وزکاتی محلنه وضع ایدهلر انلر کتابلرنده اشبو خصالله امر اولنمشلر ایکن انی
تحریف وعصیان ایتدیلر (وذلك دین القیمة) اشبو امر اولنان اشیا کتب منزلهنك جمعنده مستقیمهدر
(ان الذین کفروا من اهل الکتاب والمشرکین فی نار جهنم خالدین فیها أولئك هم شر البریة) اهل کتابدن
انلرکه کافر اولدیلر وانلرك غیریکه الله تعالی یه اشراك ایتدیلر یوم قیامتده انلر نار جهنمده در کفرده تفاوتلری
حسبنجه مستحق اولدقلری نوع عذابده دائمین اولدقلری حالده ایمدی انلر عند الله شر خلیقهدر (ان الذین
آمنوا وعملوا الصالحات أولئك هم خیر البریة) شونلرکه الله تعالی یه ورسولنه مؤمنین وعمالده صالحین
اولدیلر ایمدی انلر عند الله خیر خلیقهدر (جزاؤهم عند ربهم جنات عدن تجری من تحتها الانهار خالدین فیها
أبدا) رب تعالی عندنده جزالری جنتلردرکه اغاجلری التندن نهرلر جاری اولور انده نعیم ومشتهالرنده دائمین
اولدقلری حالده (رضی الله عنهم ورضوا عنه) الله تعالی انلردن طاعتلری سببیله راضی اوله وانلر دخی
الله تعالیدن ویردیکی ثواب سببیله راضین اولهلر (ذلك لمن خشی ربه) اشبو ذکر اولنان جزاء ورضوان
هر کسه ایچوندر که یوم قیامتده درکاه حقده سؤال وحسابدن خوف ایدوب امرینه اطاعت واکا عصیاندن
اجتناب ایده

(سورة الزلزلة وهی تسع آیات مختلف فیها)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(اذا زلزلت الارض زلزالها) چونکه ارض قیام ساعت ایچون شدتله تحریك ایدیله پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه
قیامت نوقتن اولور دیو سؤال اولندقده بیان اولندیکه چان نفخهٔ اولی ویا نفخهٔ ثانیه عندنده ارض شدتله
تحریك ایدیله (وأخرجت الارض أثقالها) وارض جوفنده اولان کنوز وامواتی طشره چیقاره (وقال
الانسان ما لها) انسان کافرلر دیهلر کیم بو ارضه نولدیکه تحرك ایدر جوفنده اولان اشیایی طشره براغور
زیرا که اول بعثی تصدیق ایتمزلردی اما مؤمن دیرکه اشبو الله تعالینك وعد ایتدیکیدر مرسلون انی امتلرینه
اخبارلرنده تصدیق ایتدیلردی (یومئذ تحدث اخبارها) اول کونده ارض الله تعالینك انطاقیله خبر ویرر
خیر وشردن انی که اوزرنده ایشلمشلردی (بأن ربك أوحی لها) شول سببله کیم الله تعالی ارضه اوزرنده ایشلنن
اشیایی خبر ویرمسن الهام ایده (یومئذ یصدر الناس أشتاتا لیروا أعمالهم) اول کونده ناس ثواب
وعقابدن اعماللرینك جزاسن کورسونلر ایچون موقف حسابدن مراتبلری حسبنجه فرقه فرقه رجوع ایدهلر
مؤمنلرك یوزلری بیاض آمنین اولدقلری حالده جانب یمینی اخذ ایدوب کرامتله جنته کیدهلر وکافرلرك یوزلری
سیاه فزعین اولدقلری حالده جانب شمالی اخذ ایدوب اهانتله ناره کیدهلر (فمن یعمل مثقال ذرة خیرا یره ومن
یعمل مثقال ذرة شرا یره) فریق سعدادن اول کمسه که نملهٔ صغیره دکلو خیر ایشلمش اوله آخرتده انك ثوابن
کورر وفریق اشقیادن اول کمسه که نملهٔ صغیره دکلو شر ایشلمش اوله آخرتده انك عقابن کورر * دینلدیکه
کافره خیرینك ثوابی دنیاده تعجیل اولنوب فوت اولدیغنده عند الله ذره دکلو خیری قالمز ومؤمنه شرینك
عقابی دنیاده تعجیل اولنوب فوت اولدیغنده ذره دکلو شری اولمز * ابن عباس رضی الله عنهما ایدر مؤمن
وکافردن هر کمسه یوم قیامتده شول دنیاده ایشلدیکی خیر وشری کورر مؤمنك شری باراغنور خیرینه ثواب
ویریلور وکافرلرك خیری رد اولنوب شری اوزره عقاب ایدیلور * مقاتل ایدر اشبو ایکی آیت ایکی رجل شاننده
نازل اولوبدر که انلك برینه سائل کلدیکنده اکا بر تمره وبر جوزه وبر کسره مثلنی ویرمکی استقلال ایدوب
ویرمزدی بو بر شیء دکلدر اجر ایسه شول شیء ویرمکله اولورکه (ویطعمون الطعام علی حبه) مصداقنجه بزم
اکا رغبت ومحبتمز اوله شیء قلیله ایسه بزم رغبت ومحبتمز یوقدر دیردی ورجل آخر ایسه کذب وغیبت ونظره مثلی
ذنوبی تهاون ایدوب ایشلمکدن تحاشی ایتمزدی شول سببله کیم الله تعالی کبائر اوزره وعد ایدوبدر دیردی اوله
اولسه الله تعالی اشبو ایکی آیتی انزال الله خیرك قلیلنه ترغیب ایتدیکه ویرهلر شولك رجاله کیم عند الله کثیرا وله

وذنبك يسيرندن تحذير ايتدى شول خوفله كيم اصرار له اول كبير اوله زيرا كه يوم قيامتده ذنب صغير صاحبنك كوزينه جبالدن كبير كورينور و جميع محاسنى ايسه كوزينه هر شيئدن يسير كورينور * مرويدركه عائشه رضى الله عنها بر عنبه يى تصدق ايدوب بونده مثاقيل كثيره واردر ديرايدى پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ازواجنه ديديكه سزدن بركز همجوارنه تصدق واحسانده شى يسيرى تحقيرا بتسون اكرچه بر قيونك اياغى ايسه ده ويرسون * پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر سورة اذا زلزلت قرائتى نصف قرآن قرائتنك تضعيفسز ثوابنه عديل اولور * وسورة اخلاص قرائتى ثلث قرآن وسورة كافرون قرائتى ربع قرآن قرائتنك تضعيفسز ثوابنه عديل اولور

(سورة العاديات وهى احدى عشرة آية مختلف فيها)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(والعاديات ضبحا) غزاتك خيلى حقيچونكه اول عدوايتديكنده جوفلرنده صوت اولور ويا حجده كى ابل حقيچونكه عرفه دن مزدلفه يه ومزدلفه دن منايه مداعناق ايدر (فالموريات قدحا) وشول خيل حقيچونكه طاشلويرده يورود يكنده حافرلريله آتش چيقارر (فالمغيرات صبحا) وشول خيل حقيچونكه صبح وقتنده كافره غارته كيدر (فأثرن به نقعا) كه انلريورديكلرى مكاندن غبار اثاره ايدر (فوسطن به جمعا) اول غبار ايله اعدا جماعتنك ارسنه كيرر واحتمال اولوركه اشبو قسم شول نفوسه اوله كيم كماللرى اثرنه عاديه در افكار ايله انوار معارف موريه در وهوى وعادات اوزره مغيره در چقانكيم انلره انوار قدسك مبدئى ظاهر اوله وانكله شوق اثاره ايدوب جوع عليه دن برجمعك وسطنده بولنورلر (ان الانسان لربه لكنود) انسان الله تعالينك نعمتلرينه كفور در ويا رب تعالى يه عاصيدر ويا صاحبى عدا ايدوب نعمتى اونودر ويا قليل الخيردر ويا اساءتدن خصلة واحده ايله احساندن خصال كثيره يى اونودر (وانه على ذلك لشهيد) وانسان كنديسنك كنود ايديكنه شاهددر اوزرنده اثرى ظاهر اولمسيله ويا انك كنود ايديكنه الله تعالى شاهددر (وانه لحب الخير لشديد) وانسان مال محبتنه شديد وجمعنه حريصدر والله تعالينك طاعتنده ونعمتى شكرنده ضعيفدر (أفلا يعلم اذا بعثر ما فى القبور) انسان بيلزمى شول وقتكه قبورده كى موتى بعث اولنه (وحصل ما فى الصدور) وصدورده اولان خير وشر تميز وابراز اوله (ان ربهم بهم يومئذ لخبير) رب تعالى انلرك اعلان وكرلك اسرار ايتديكى حالاته عليمدر يوم قيامتده اكا كوره هر كسه يه جزاسن ايدر

(سورة القارعه وهى عشرة آيات مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(القارعة ما القارعة وما أدريك ما القارعة) شول ساعت كه انك اهوالى ايله قلوب فزع اولنور اول نه شيدر انى مكانه بيلدرديكه اول يوم قيامتدر انك كنهنه سنك علمك يوقدر (يوم يكون الناس كالفراش المبثوث) اول حالت شول كونده دركه ناس كثرت وذلت وانتشار واضطرابده جراده منتشر كبى برى برلرينه مختلط اولور (وتكون الجبال كالعهن المنفوش) وطاغلر اجزاسى تفرقنده اتلمش يوكه مثالنده هوا يوزنده طيران ايدر (فأما من ثقلت موازينه فهو فى عيشة راضية) اول كسه كه حسناتنك ميزانى ثقيل اوله اول جنتده برعيشده دركه صاحبى اكا راضى اولور (وأما من خفت موازينه فامه هاوية) اما اول كسنه كه حسناتنك ميزانى خفيف اوله اعتبار اولنور حسنه سى اولمامغله ويا سيئاتى حسناتنه غالب اولمغله انك مأواسى نار هاويه در (وما أدريك ماهيه نار حامية) هاويه نك ماهيتى سكا نه شئ بيلدردى ايمدى اول برناردركه حرى نهايتده در

(سورة التكاثر وهى ثمان آيات مختلف فيها)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(ألهيكم التكاثر حتى زرتم المقابر) كثرتله مباهات سزى اشتغال ايتدى حتى كه احيا كرعددى

استيعابدن ذكره مقابره رجوع ايتديكز كه امواتكز كثرتيله مباهات ايده سز * روايت اولنديكه بنو عبد مناف ايله بنو سهم تفاخر ايدوب بنو عبد مناف كثرتده انلره غالب اولديلر بنو سهم ديديلر كه جاهليتده قتال بزى افنا ايدوب بزاحيا مزله بيله اموات مزى دخى عدا ايده لم اويله اولسه بنو سهم انلره غالب اولديلر ويا خود سزى اموال واولاده تكاثر اشتغال ايدوب كنديكزه اهم اولان آخرت ايچون سعى قويوب اعماريكزى دنيا طلبنده تضييعله موت وقبره ايرديكز (كلا سوف تعلمون ثم كلا سوف تعلمون) امر كثرتله مباهات ايده دكلدر زيرا عاقله لايق اولوركه جميع همتى ومعظم سعيى دنيا ايچون اولميه زيرا انك عاقبتى وبال وحسرتدر زيرا بيكزلك خطاسنى بيلورسز چقانكه سزه موت نازل اولوب قبره كيره سز واندنصكره ده چقانكه بعث اولنه سز (كلا لو تعلمون علم اليقين) حقا كه اكر مباهاتكزك عاقبتن علم اليقينله بيلسه يديكز شول استيقان ايده يديكز شيئى بيلديككز كبى اول سزى انك غيريدن اشتغال ايدردى (لترون الجحيم) والله سز نارى بعيددن كوزيكزله كوررسز (ثم لترونها عين اليقين) بعده انى عين يقينله كوررسز زيرا كه علم مشاهده مراتب يقينك اعلاسيدر (ثم لتسئلن يومئذ عن النعيم) بعده اول كونده سؤال اولنورسز هر نعمدنكه اول سزى اشتغال ايتدى ويا هر نعمتك صغير وكبيرندنكه سزه انى الله تعالى انعام ايتدى انك شكرنى ادا ايتديكزمى دى * دينلديكه اشبو حكم كفاره مخصوصدركه كفار مكه دنياده خير ونعمتده ايديلر يوم قيامتده انك شكرندن سؤال اولنورلر حالبوكه انلر رب نعمى قويوب انك غيرى يه عبادت ايدرلردى اويله اولسه اول شكرى تركلرى اوزره تعذيب اولنورلر * ابن عباس رضى الله عنهما ايدر ابدان وابصار واسماعك صحتى نعمدر عبادا آنى نه شيئده استعمال ايتدكلرندن سؤال اولنورلر * پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر صحت وفراغ ايكى نعمتدركه ناسك كثيرى انده مغبونلردر * دينلديكه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمك بعثتى وعبدلك اسلامه توفيق اولنمسى وشرايعك خفتى وقرآنك تيسيرى نعمدر

(سورة العصر وهى ثلاث آيات مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(والعصر) رب العصر حقيچون * دينلديكه عصر له مراد صلاة عصردركه اول صلاة وسطادر ويا عصر نبوتدر ويا دهردركه اعاجيبى مشتملدر ويا ليل ونهاردركه اكا عصران دينور ويا نهارك آخر ساعتيدر (ان الانسان لفى خسر) جنس انسان مساعيلرنده وعمرلرينى مطالبلرينه صرفده خسرانده در (الا الذين آمنوا وعملوا الصالحات) الا شونلر خسرانده دكلدركه مؤمن اولوب اعمال صالحه ايشلديلر زيرا كه انلر دنياىى ويروب آخرتى صاتون الديلر انكله حياة ابديه وسعادت سرمديه يه ايرديلر (وتواصوا بالحق) واعتقاد وعملدن انكارى جائز اولميان اشيايى برى برلرينه وصيت ايتديلر (وتواصوا بالصبر) ودخى فرائض اداسنه واوامر اقامتنه صبرله وصيت ايتديلر * دينلديكه يعنى انسان چقانكه عمرا اولوب هرمه ايرسه اول نقصده اولور مكر شونلركه ايمان وعمل صالح اوزره اوله لر انلر ايچون شباب وصحتلرنده ايشلديكلرى محاسن اعماللرينك اجورى منقطع اولمز على الدوام اجرى يازيلور

(سورة الهمزة وهى تسع آيات مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(ويل لكل همزة لمزة) شدت عذاب هر كسه يه كه آخرى اردنده كراهت ايتديكى شيئله ذكر ايده كه اول همزه در ودخى اولكه آخرى كراهت ايتديكى شيئله يوزنده ذكر ايده كه اول لمزه در * ابن عباس رضى الله عنهما ايدر ايكيسى بر معناده دركه انلر نماملردركه احبه يى برى برلرندن آيررلر وعيبدن برى اولنلر ايچون عيب طلب ايدرلر دينلديكه همزه انلردركه لحوم ناسى اكل ايدرلر ولمزه انلردركه ناسه طعن ايدرلر (الذى جمع مالا وعدده) كه اول مال دنيايى جمع ايدوب حوادث دهر ايچون اعداد ايدر يوخسه الله تعالينك سبيلنه انفاق ايتمز (يحسب أن ماله أخلده) ظن ايدركه اول جمع ايتديكى مال انى دنياده اخلاد ايدوب اندن موتى منع ايده (كلا) اول ظن باطلدر اندن ارتداع ايتسون (لينبذن فى الحطمة) والله اول طبقات ناردن نار حطمه يه براغيلور

(وما أدريك ما الحطمة) حطمه نك ماهيتنى سكا نه شى بيلدردى. (نار الله الموقدة) اول حطمه الله تعالى نك
ايقاد و تسعير اولنمش ناريدر (التى تطلع على الافئدة) كه اول نار لحم و جلدى اكل ايدوب حتى كه فؤادلرينه
ايرر (انها عليهم مؤصدة) اول نارك قپولرى كفار اوزره بركديلور (فى عمد ممددة) انلر تيمردن عمودلره
بغلنورلر كه اول عمودلر ممدوده ومطوله در

(سورة الفيل وهى خمس آيات مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(ألم تر كيف فعل ربك بأصحاب الفيل) يا محمد ربك جل شانه نك فعلنى تواتر اخبار ايله ايشيدوب اصحاب فيله
اولان صنيعى آثارينى كورمدكمى (ألم يجعل كيدهم فى تضليل) انلرك كعبه يى تعطيل وتخريبنده قصد
ايتدكلرى كيدى انلرى اهلاكه تضييع وابطال ايتمديمى (وأرسل عليهم طيرا أبابيل) كه انلرك اوزره ابابيل
قوشندن جماعات كثيره كوندردى (ترميهم بحجارة من سجيل) كه اول قوشلرك هر برى انلره حجاره
آتر ديكه اول بالچقدن دوزلمش آتشده پيشورلمكله طاش ايدلمشدى (فجعلهم كعصف مأكول) حتى كه
الله تعالى انلرى اول طريقله ورق زرع كبى قيلديكه آكا كوه ايرمش اوله * روايت اولنديكه اشبو وقعه
پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمك ولادتى يلنده واقع اولدى قصه سى اولدركه ملك حبشه اصحمة النجاشى قبلندن
يمن ديارينه ملك اولان ابرهة بن الصباح الاشرم صنعاده قليس ديدكلرى بر كنيسه بنا ايتديكه ناسى كعبهٔ مكرمه نك
زيارت وطوافندن اكا صرف ايده من بعد ناس كعبهٔ مكرمه زيارتنى ترك ايدوب اكا كيده لر چون انك اول
عزيمتن كنانه دن بر رجل ايشتدى اول كنيسه خدامنك غفلتى حالنده كيجه اكا كيردى ومحرابنده قضاء
حاجت ايدوب نجاستى ديوارلرينه سوردى چون اول حالت ابرهه يه خبر ويريلوب انى كوردى يمين ايتديكه
كعبه يى هدم ايده اويله اولسه جيشنى جمع ايتدى ونجاشينك محمود ديدكلرى بر فيل عظيمى وار ايدى جيشه انى
مقدم ايدوب كتدى حتى مكهٔ مكرمه قربنده بر موضعه نزول ايتدى مكر اول وقتده عبد المطلب سيد قريش
وصاحب عير مكهٔ مكرمه ايدى بر قاطره بنوب ابرهه يه واردى مكر انك سهاده ناسه طعام ويروب وطاغلرده
وحوش وطيورى طويوردى بو خصال حميده سنى ابرهه ايشتمشيدى اكا اكرام ايدوب يانته اجلاس ايتدى
وبزدن حاجتك ندر ديو ترجمانله سؤال ايتدى عبد المطلب ديديكه دوه لرمدن ايكيوز دانه دوه يى جيشك غارت
ايتشدر حاجتم اولدركه امر كله اول دوه لرم بكا رد ايده له ابرهه ايتدى بن سنى عجب كوردم كه بن سزك دينكز ركنى
اولان كعبه يى تخريبه كلمشيكن سن بندن انى ديلميوب دوه لريكى ديلرسن عبد المطلب ديديكه دوه لرك صاحبى بنم
انكيچون سندن انى طلب ايدرين كعبهٔ مكرمه صاحبى ايرودر دلرسه سزى اندن منع ايدر اويله اولسه ابرهه
جيشنه امر ايلدى عبد المطلبك دوه لرندن الدقلرنى اكا رد ايتديلر اندن عبد المطلب كيرو مكهٔ مكرمه يه كلدى
وقومنه امر ايلدى طاغلره كيدوب طاغلديلر وكندى بيت شريفه كلدى وقپوسى حلقه سنه ياپشوب ديديكه
آلهى سكا معلومدركه اشبو بيتك هدمنه عدو كلويدر ارادت كريمه لك نه ايسه امرى سنكدر انى ايتله ديوب اندن
دونوب قومنه كتدى بوندنصكره ابرهه جيشى ايله اوكرنجه فيلى يدوب كعبه جانبنه كيتديلر وقتا كه حرم شريفه
دخوله عزم ايتديلر فيل چوكوب ايلرو كتمدى معول ايله باشنه دكلو ووردلرسه يردن بر خطوه آيرلمدى بجانكه
انى كعبه دن غيرى جانبه دوندرسه لر سرعتله اول جانبه كيدردى انلر اكا مشغول ايكن كوررسه لركه دريادن
قرلنغج هيئتنده قوشلر پيدا اولدى هر برى نخوددن كوچك ومرجمكدن بيوك اوچر طاش برين منقارنده
وايكيسن ايكى اياغنده طوتردى حتى كه هواده ابرهه قومنك باشلرى برابرينه كلوب طوردلر واول طاشلرى
انلرك اوزره صاليويرديلر اول طاشدن كيمه اصابت ايتديسه هلاك اولدى وبرنيجه لرى ايسه يوله دوشوب
كتديلر انلردخى يولده ومنزلده دوشرك جميعى هلاك اولديلر وابرهه نك ايسه جسدنده برداء پيدا اولوب انامللرى
بر بر دوشردى حتى كه اول وجه اوزره عذابله صنعايه ايردى صدرى ياريلوب جانى جهنمه صاليويردى وفيل
ايسه هيچ بر ضرر رسز قورتلدى

سورة

(سورة قريش وهى أربع آيات مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(لايلاف قريش ايلافهم رحلة الشتاء والصيف) يا محمد ربك تعالى اصحاب فيلى هلاك ايتدى تاكه قريش
حرمده بيت شريف جوارنده الفت واقامت ايده لر ويا الله تعالى نك قريشه نعمتلرى لايحصادر سائر نعمتلرى ايچون
اكا عبادت ايتمزلرسه شتاده يمنه وصيفده شامه رحلتلره الفتلرى اجليچون اكا عبادت ايتسونلر هيچ كمسه
انلره سوءيله تعرض ايتمز بلكه حرم الله سكا نيدر ديو تكريم ايدرلر (فليعبدوا رب هذا البيت) ايمدى
كعبه نك ربى جل شانه يه عبادت ايتسونلر ايكى رحله يه ايلافلرى اجليچون شتا وصيف مؤنتلرينه كافى
اولدى (الذى أطعمهم من جوع) كه انلرى قحطله اصابت ايدن جوعدن اشباع ايتدى (وآمنهم من خوف)
وانلرى اصحاب فيل خوفندن وياخود قحط بلد وسائرلرنده غارتدن ويا جذام علتندن امن اوزره ايلدى

(سورة الماعون وهى سبع آيات مختلف فيها)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(أرأيت الذى يكذب بالدين) يا محمد بيلدكمى شول كمسه يى يوم قيامتده جزايى تكذيب ايدر (فذلك الذى
يدع اليتيم) ايمدى اول شول كمسه دركه يتيمى حقندن دفع ايدر ويا اكا قهر ايدر * ديلديكه انكله مراد
ابو جهلدركه اول بر يتيمه وصى ايدى عريان اكا كلوب كندى مالندن سؤال ايتدكده انى عنفله دفع ايتدى
ويا ابو سفياندركه بر جزور نحر ايدوب بر يتيم اندن لحم سؤال ايتديكده عصاسيله انى اوردى ويا وليد بن المغيرة
ويا بر منافق بخيلدر (ولا يحض على طعام المسكين) ومسكينى اطعامنه كندى رغبت ايدر ونه غيرى اول
فعله ترغيب ايدر الله تعالى منع معروفى وايذاء ضعيفى يوم جزايى تكذيبه علامت قيلدى يعنى اكر انك جزايه
ايمانى ووعيده ايقانى اولسه الله تعالى نك عقابندن قورقوب معصيته اقدام ايتمزدى (فويل للمصلين
الذين هم عن صلاتهم ساهون) شدت عذاب شول مصليلره كيم صلاتلرندن غافللردر وقتلرين اضاعه ايدرلر
ويا ناس محضرنده صلاتى ادا ايدرلر تنهالرنده انى ترك ايدرلر (الذين هم يراؤن) كه انلر عباداتلرنده ريا ايدرلر
يعنى عباداتى ناس انلرى صلاحله ذكر ايتسون ايچون ايدرلر يوخسه الله تعالادن ثواب رجاسيچون ويا عقاب
خوفيچون دكل (ويمنعون الماعون) وزكاتى اهلندن منع ايدرلر * ديلديكه ماعون هر شيدركه
انى ناس بينلرنده تعاطى ايدرلر بالطه وقوغه طنجره وصحن وصو وآتش واوتلق كبى * ديلديكه ماعون
ضرورتده استعاره ايدندن منعى حرام اولور اما كه ضرورتسز انى استعاره ايدندن منعى حرام اولماز لكن قبيح
اولور ايمدى يتيمى دفع وقهر ضعف دينندن اولوب ذم وتوبيخى ايجاب ايديجك شول عباددن اولان صلاتدن
سهو وكفردن شعبه اولان ريا وقنطرة اسلام اولان زكاتك منعى ذم وتوبيخه احق واولى اولور

(سورة الكوثر وهى ثلاث آيات مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(انا أعطيناك الكوثر) يا محمد بز سكا علم وعمل وشرف دارينده خير كثير ويردك پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمدن
روايت اولنديكه كوثر جنتده بر نهردركه ربم جل شانه بكا انى وعد ايدوب وانده خير كثير واردر عسلدن احلى
وسوددن ابيض وثلجدن ابرد وزبددن الين دراول نهرك ايكى طرفى زبرجددر آنيه لرى كوموشدندر اندن بركره
ايچن من بعد صوصامز * ديلديكه اول جنتده بر حوضدر ويا انكله مراد قرآندر (فصل لربك وانحر)
الله تعالى نك وجه كريمى ايچون صلاته مداومت ايت انك انعامنه شاكر اولديغك حالده زيرا كه صلات شكرك
اقسامنى جامعه در وبدنه نحر ايدوب محتاجلره تصدق ايت كه اول اموال عربك خياريدر * ديلديكه يعنى
صلاة عيدى ادا ايدوب اضحيه يى نحر ايت (ان شانئك هو الابتر) قومكدن اول كمسه كه سكا بغض ايدر اول
دنياده وآخرتده هر خيردن منقطعدر انك عقبى يوقدر اندن نسل ويا حسن ذكر قالماز اما كه سن انك كبى
دكلسن ذريتك وحسن صيتك وآثار فضلك يوم قيامته دك باقى قالور ومع ذلك آخرتده ويريله جك كرامتك

وصفنه كلز

(سورة الكافرون وهي ست آيات مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

روايت اولنديكه قريشدن برجماعت پيغمبرعزصلى الله عليه وسلمه ديديلر كه يا محمد سن بزم دينمزه اتباع ايت بزدخى سنك دينكه اتباع ايدهلم هر امر عزمده تشريك ايدهلم برسنه سن بزم آلهه مزه عبادت ايدوب برسنه دخى بز سنك آلهكه عبادت ايدهلم تا كه كتوردكك دين خير ايسه انده سكا مشاركت ايدوب اندن حظمز المش اوله وز واكر بزم صددنده اولديغمز دين خير ايسه سندخى انده بزه مشاركت ايدوب اندن حظكى المش اولهسن پيغمبر عزصلى الله عليه وسلم ايتدى المعاذ بالله تعالى ربم جل شانه يه غيرى اشراك ايدم اول سببدن بوسوره نازل اولديكه (قل يا أيها الكافرون) يا محمد انلره ديكل كه يا كافرلر علم الهيده ايمانه كلوردكلرسز (لا أعبد ما تعبدون) زمان مستقبلده عبادت ايتديكز اصنامه كيم الآن سز اكا عبادت ايدرسز (ولا أنتم عابدون ما أعبد) والآن بنم عبادت ايتديكم الله تعالى يه زمان مستقبلده سز عبادت ايدردكلرسز (ولا أنا عابد ما عبدتم) حالبوكه بن سزلك عبادت ايتديككز شيئه زمان جاهليتده عبادت ايتمزدم ايدى نه احتمالدركه زمان اسلامده بن اكا عبادت ايدم زيرا كه بن انك مضرتن بيلورم (ولا أنتم عابدون ما أعبد) وسز زمان جاهليتده جهلكزدن وقلت عقلكزدن الآن بنم عبادت ايتديكمه عبادت ايتمزديكز ايدى بن نه باطله عبادت ايدرم ونه سز حقه عبادت ايدرسز وياخود نه بن سزلك عبادت ايتديككز كبى عبادت ايدرم ونه سز بنم عبادتم كبى عبادت ايدرسز (لكم دينكم ولي دين) بن سزه ربم جل شانه نك رسالتن ايركوروب اوزريكزه حجتى اقامت ايتدم بنم اوزريمه واجب دكلدركه سزى دين اسلامه اجبار ايدم وبن سزلك دينكزه ابدا رجوع ايدردكلم ايدى شركككزا اوزره ثابت اولكز وبن منتظرمكه رب تعالى سزلك شانكزده نه امر ايدهو جميله عمل ايدم وبندخى دينم اوزره ثابتم اندن غيريه تجاوز ايتمزمكه اول صراط مستقيمدر * ديلديكه اشبو سوره آيت قتال الله منسوخدر بعضيلر شويديكه حساب وجزا ودعا وعبادتله تفسير ايتمشدر * ديلديكه بحان بركسه برمنكره انكار ايدوب قولى قبول اولنمسه اكا واجب اولوركه اشبو آيت دلالتيله مذهبى اوزره ثابت اولوب منكرى مذهبى اوزره ترك ايده

(سورة النصر وهي ثلاث آيات مدنية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(اذا جاء نصر الله والفتح) يا محمد تحقيقاً كه الله تعالى سنك سكا عداوت ايدنلر اوزره نصرتى ومكه نك وسائر بلاد كفرلك فتحى ايريشه (ورأيت الناس يدخلون في دين الله أفواجا) وناسى كوره سنكه فوج فوج دين الهه كيرهلر اهل مكه وطائف ويمن وهوازن وسائر قبائل عرب كبى (فسبح بحمد ربك) نه سنك ونه بركسه نك خاطرنه خطور ايتمين شيئك تيسيرنه ربك جل شانه يه حامد اولديغك حالده تعجب ايت وياانك نعمتلرينه حامد اولديغك حالده نماز قيل * روايت اولنديكه پيغمبر عزصلى الله عليه وسلم مكه يه داخل اولديغنده كعبه يه كيروب سكز ركعت نماز قيلدى وياخود انى ظلمه نك قول فاسدندن تنزيه ايت صدق وعدينه حامد اولديغك حالده وياخود اكا صفات جلاليله ثنا ايت صفات اكراميله حامد اولديغك حالده (واستغفره) ونفسكى هضم وعملكى استقصار وغيره التفاتله سندن صدور ايدن فرطاتكى استدراك ايچون اندن استغفار ايت پس بو اجلدن پيغمبر عزصلى الله عليه وسلمدن روايت اولندى ديشكه بن هر كونده وكيجهده يوز كره استغفار ايدرين وياخود امتك ايچون استغفار ايت (انه كان توابا) اول الله تعالى مكلفينى خلق ايدلدنبرو استغفار ايدنلرك توبه لرينى قبول ايتمكه مستمر اولدى اكثرون ديديلر كه اشبو سوره مكه مكرمه فتحندن اول نازل اولوب بدر روانده پيغمبر عزصلى الله عليه وسلمك موتنه اشارت واردركه پيغمبر عزصلى الله عليه وسلم انى اوقويجق عباس اغلادى پيغمبر عزصلى الله عليه وسلم اكا ايا عم نيه اغلرسن ديدى عباس ديديكه زيرا انكله

موتككه تحقيقاً اشارت اولندى پيغمبر عزصلى الله عليه وسلم ايتدى حال ديديككك منوال اوزره دراويله اولسه ايدى بوندن صكره عباس كورلكورلمدى * دينلديكه بوقولك قائلى ابن عباس ايدى اول اجلدن پيغمبر عزصلى الله عليه وسلم انك شاننده اشبو غلامه علم كثير ويريلوب ذردى وبو كا سورة التوديع دينلدى

(سورة تبت وهي خمس آيات مكية)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(تبت يدا أبي لهب وتب) ابولهب هلاك مؤدى خسارته ايردى الله تعالى انى هلاك ايده وقتا كه پيغمبر عزصلى الله عليه وسلم (وأنذر عشيرتك الأقربين) سكا اقرب عشيرتكى انذار ايت ديو امر اولندى اقاربن جمع ايدوب انذار ايتديكده ابولهب اكا يا محمد هلاكه وخسارته ايرهسنكه بزى بونكيچون مى چاغردك ديدى اول سببدن بو آيت نازل اولدى (ما أغنى عنه ماله وما كسب) وقتا كه پيغمبر عزصلى الله عليه وسلم اقاربن دينه دعوت ايتدى ابولهب ديديكه اكر قرنداشم اوغلانك ديديكى حق اولورسه بن مال واولاديمى فدا ايدوب انك ديديكى عذابدن قورتلورم نازل اولديكه اكا هلاك ايرديكنده مال واولادى انى اندن تخليصه مفيد اولمزا كابناء اوغلى عتبه بنى شام يولنده كيدركن قافله اوزته سندن بر ارسلان قاپوب كوتوردى وابولهب ايسه بدر وقعه سندن بر قاچ كون صكره عدسه دينور برنوع چرحك خروجيله هلاك اولوب ميته سنى اوچ كون قالوب دفن اولمدى حتى كه رايحه كريهه سندن ياننه وارلميوب آخر امرده بعض سودانى استيجارله دفن ايتديرديلر اويله اولسه آيت كريمه غيبدن اخبار اولوب حالنه مطابق ظاهر اولدى (سيصلى نارا ذات لهب) اول ابولهب آخرتده نار جهنمه داخل اوليسردركه اول نار التهاب واشتعال ايدر (وامرأته) ودخى اول ناره انك امرأه سى ام جميل كه ابوسفيانك قز قرنداشيدر انكله بيله داخل اوليسردر (حمالة الحطب) كه اول نار جهنم ايچون حطب حماله سيدر زيرا اول پيغمبر عزصلى الله عليه وسلمه اذا ايله اوزارى تحمل ايدردى وياز وجنى پيغمبر عزصلى الله عليه وسلمه ايذايه تحميل ايدردى وياغمامه اولديغندن نار خصومتى ايقاد ايدردى وياشول سعدان حزمه سن كيجه كتوروب پيغمبر عزصلى الله عليه وسلمك يولى اوزره طاغيدردى (في جيدها حبل من مسد) كه انك بوينده قتى بوكلمش ايپ واردر تكيم اوطون طاشيدلرانى ايدر * اشبو آيت انك حالنى تخسيس وتحقير وزوجنى اغضاب ايچون ايدى وياخود نار جهنمده كى حالنى بياندر كه انده ارقه سنده جهنم حطبندن حزمه زقوم وضريع وبوينده ناردن زنجير اوليسردر * روايت اولنديكه بر وقتده اول حزمه سنى بر ديوار اوزره قوروب ليفدن اپينكوكسى اوزره قتى بغلادى اول حينده جبريل عليه السلام ديوارك ارديندن كاوب انى چكمسيله اول بوغلدى

(سورة الاخلاص وهي أربع آيات مختلف فيها)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(قل هو الله أحد) وقتا كه مشركون پيغمبر عزصلى الله عليه وسلمه ديديلركه يا محمد ربكى بزه وصف ايت كه سن بزى اكا دعوت ايدرسن اول سببدن اشبو سوره نازل اولدى يعنى انلره ديكل كه الله تعالى واحددر بالذات اجزادن منفرددر زيرا اول جسم ويا مركب دكلدر (الله الصمد) كه اول سيددر حوايجده اكا قصد اولنور جميع صفاتنده اول كاملدر انواع سوددلك جميعى انده كامل اولوب دوغاتنده مقصود مصاتنده اول مستغاثدر خلقك قياسندن صكره اول باقيدر انك فوقنده احد يوقدر جميع عيوبدن اول منزهدر اكا آفات اعترا ايتمز (لم يلد ولم يولد) انك ولدى اولمديكه اكا وارث اوله زيرا انك مجانسى يوقدر اول معينه ويا اكا خالف اولورا حده محتاج دكلدر حاجت وفنا اكا ممتنع اولديغيچون وانك والدى دخى اولمديكه اول اندن ملكه وارث اولمش اوله زيرا كه اول هيچ برشيئه محتاج اولمدى ولكن اكا عدم دخى سبق ايتمدى بلكه اول واحد قديمدر (ولم يكن له كفوا احد) وهيچ احد اكا كفو ومماثل اولمدى ايمدى اول الوهيت وحكم وتدبيرنده شريكى يوقدر كمال وحدانيتله موصوفدر اشبو سورهء شريفه كمال قصريله معارف الهيه نك جميعن مشتمل اولديغيچون حديثده

انك قرائتی ثلث قرآنه عديل اولورد يملدی زيرا كه مقاصد قرآنيه عقائد واحكام وقصص بيانته محصوره در
واولكه انی كل قرآنه عديلدرديدی قرآندن مقصود بالذات اولان شیئ اعتبار ايتدی * روايت اولنديكه
پيغمبريمز صلی الله عليه وسلم بركسه يی سورۂ اخلاص اوقور ايشيدوب ديديكه واجب اولدی ديملديكه يارسول
الله اكا واجب اولان نه شيئدر ديديكه جنت

(سورة الفلق وهی خمس آيات مختلف فيها)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(قل أعوذ برب الفلق) يا محمد ديكل كه بن صبحك ربی جل شانه يه استعاذه ايدرمكه انكله ليلك وحشتی
كيدردی ويا فلق جهنمده برقيودركه اول آچلديغنده انك شدت حرندن اهل نار فرياد ايديشورلر (من شر
ما خلق) هرشيئ شرندنكه رب تعالی انی خلق ايتدی (ومن شر غاسق اذا وقب) وقمر شرندنكه منخسف اولوب
سياه اوله ويا ليل شرندنكه ظلامی هرشيئه داخل اوله زيرا انده مضار كثيره دفعی عسير اولور ويا ثريا كه سقوط
ايده زيرا انك سقوطنده امراض كثيرا ولور وطلوعنده مرتفع اولورد يملدی (ومن شر النفاثات فی العقد)
ونساء سواحر ويا نفوس رجال شرندنكه انلر خيوط عقده لرينه رقيه ايتدكارندنصكره اكا نفث ايدرلر (ومن
شر حاسد اذا حسد) وحاسد شرندنكه حسدين اظهار ايدوب مقتضاسيله عمل ايده زيرا كه اندن اول حسدك
ضرری محسوده عودت ايتمز بلكه انجق حاسدلك كندويه مختص اولوركه انك سرورينه ير ينور

(سورة الناس وهی ست آيات مختلف فيها)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(قل أعوذ برب الناس) يا محمد ديكل كه بن استعاذه ايدرم اول الله تعالی يه كيم ناسك رازقيدر (ملك الناس)
اول انلرك خالق وما لكيدرانلر اوزره ديلديكی اشلر وحكم ايلر انك حكمنی رد ايدر يوقدر (اله الناس)
اول انلرك الهيدر هيچ احدك انده اكا مشاركتی يوقدر (من شر الوسواس الخناس) شول شيطان شرندنكه
اول موسوسدر وعادتی تاخر در بخانكه انسان رب تعالی يی ذكر ايده (الذی يوسوس فی صدور الناس
من الجنة والناس) كه اول صدور ناسده كلام خفيله تحديث ايدر حتی كه فهم قلبه واصل اولوب انكله خالق
طريقحقدن اضلال ايدر اول صدور ناسده كلام خفيله سماعنسز تحديث ايدن جندن اولديغی كبی انسدن
دخی اولور ويا خود اول شيطان وسوسه سيله جنی اضلال ايتديكی كبی انسی دخی اضلال ايدر * ابن عباس
رضی الله عنهما ايدر پيغمبريمز صلی الله عليه وسلمه يهوددن برغلام خدمت ايدردی يهودلر اكا الحاحيله پيغمبريمز
صلی الله عليه وسلمك مبارك باشی قيلندن مشط اراسنده قالمشدی انی الوب لبيد بن الاعصم نام يهودی يه
ويردی اول ايسه اول قيله اون برعقده ايله سحر ايتديكندنصكره برقيويه براغوب اوزرينه طاشله باصدردی
اول سببدن پيغمبريمز صلی الله عليه وسلم خسته اولمجق اشبو ايكی قل اعوذ سوره لريله جبريل عليه السلام
كلوب موضع سحری اكا خبرويردی اويله اولسه پيغمبريمز صلی الله عليه وسلم اكا علی رضی الله عنهی
كوندردی انی كتوريجك اوزرينه اشبو ايكی سوره يی كه اون برآيتدر اوقودی هر برآيتی اوقودقجه اول اون
برعقده نك بری چوزلدی وانكله پيغمبريمز صلی الله عليه وسلم بدن لطيفلرنده خفت وصحت بولدی پيغمبريمز صلی
الله عليه وسلم ايدر بكا ايكی سوره يعنی معوذتين نازل اولديكه تعويذاتده مثللی نازل اولمبودرايدی اول ايكی

سوره يی قرائتك عند الله سائر معوذاتله تعوذ كدن احب وارضادر * عائشه رضی الله عنها

ايدر پيغمبريمز صلی الله عليه وسلمك بقان بروجعی اولسه اشبو ايكی سوره يی

اوقيوب الينه اوفوروردی واول وجعی اولان عضوينه انی

سورردی وجعی مشتد اولديغنده آنی بن اوقيوب اول

عضوينه انك الينی يمن وبركتی

رجاسيله بن سورردم

وكان تمام طبعه بدار الطباعه المصريه ببولاق مصر المحميه تعلق الراجی فضل ربه المعيد
المبدی عبد الرحمن بك رشدی مصححا فی هذه الطبعة الخامسة بمعرفة الراجی عفو
ربه عما مضی وما يأتی مصطفی افندی مستی علی ذمة راجی فضل المولی
القدير محمد أمين بيك المنسوب الی ازمير وذلك فی أواسط شوال
سنة ١٢٧٩ تسع وسبعين ومائتين بعد الالف من هجرة
من خلقه الله تعالی علی اكمل وصف صلی الله
تعالی عليه وعلی آله والناسجين علی
منواله ماناح حمام
اوفاح مسك

ختام

تم